

ഹൈന്ദവ ധർമ്മ- സുധാകരം

മൂന്നാം വാല്യം

പ്ര. ഭാഗവതം

മൂന്നാം ഭാഗം

രാവു സാഹിബ് & ഏം. ചെറിയൻ

ഒന്നാം പതിപ്പ് കപ്പി 350

PRINTED AT THE POWRA PRABHA PRESS
KOTTAYAM

പകർപ്പവകാശം

ചില ബു. രൂപം 2

ഉടമസ്ഥന്റെ രേഖാ മുദ്രയോടു കൂടിയ പുസ്തകം വ്യാജമാകുന്നു.

Omicheng

കുറിപ്പ്.

ഈ മൂന്നാം വാല്യം പ്രസിദ്ധീകൃതമാകാതെ ഈ പുസ്തക പരമ്പരയിൽ ഭാഗവതം പൂർണ്ണമായി. മൂന്നാം വാല്യം കൈമാറ്റം ചെയ്തത്, മൈസൂരവ വർഷം സംസ്ഥാനമായി ഒരു നല്ല പുസ്തകം ഉണ്ടാകുന്നതത്രേ.

		രൂ.	ച.	കോ.
മൂന്നാം വാല്യം	വില രൂപം	2	1	0
രണ്ടാം വാല്യം	വില രൂപം	2	1	0
ഒന്നാം വാല്യം	വില രൂപം	2	1	0

ഈ പുസ്തക പരമ്പരയിൽ സൂര്യവംശം, സോമവംശം, യദുവംശം എന്നിവ ഇനിയും ശേഖരിക്കുന്നു. ആ മൂന്ന് പുസ്തകങ്ങൾ പതിനഞ്ചു വാല്യങ്ങളിൽ അധികമായി പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്. പാണ്ഡവ ചരിത്രമായ ഭാഗവതം ഉൾപ്പെടുന്ന സോമ വംശം മാത്രം എട്ടു പത്തു വാല്യങ്ങളോളം വരും. ഇനി അച്ചടിക്കേണ്ടതു് കാലക്രമത്തിന് സൂര്യ വംശം മാത്രം. എന്നാൽ എല്ലാ വാല്യങ്ങളും അടിച്ചു തീർവാൻ വർഷം പലതു് കടക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ അടുത്തതായി ഭാഗവതത്തിൽ ദശമവും ഏകാദശവും ഉൾപ്പെടുന്ന യദുവംശം ആകട്ടെ, എന്ന്, ഞാൻ സന്ദേശിക്കാറുണ്ട്. ഭാഗവതത്തിൽ ഏകാദശം, ഈ പരമ്പരയിൽ ലഭിച്ചാൽ കൊളാമെന്ന് ചിലർ പ്രത്യേകം കാണിക്കുന്നതായി എനിക്ക് അറിവുള്ളതാണ്. എന്നാൽ അടുത്ത വാല്യം ഏതായിരിക്കുമെന്നോ, എപ്പോൾ അടിക്കുമെന്നോ, ഉറപ്പാക്കുവാൻ എനിക്ക് കഴിയും വരുന്നില്ല. പുസ്തകത്തിൽ അംഗീകൃതമായിരിക്കുന്ന ഭാഷാരിതി, ലളിതമാണ് എന്നും—തത്വ ഭാഗങ്ങളെ ചെറിയ വാക്യങ്ങളിൽ, ലളിതപദങ്ങളെ കൊണ്ടു് വിവരിക്കുവാൻ, പുസ്തകം നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്നും—കഴിഞ്ഞ വാല്യങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടുള്ളവർ—ഇതിനകം നിശ്ചയം അനുവദിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കെ പുസ്തകത്തെ കുറിച്ച് കേട്ടു മന്ത്രം അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവർ—പുസ്തകം കഠിനമായിരിക്കുമെന്ന് ഭാവനയിൽ കണ്ടു കേൾക്കു്—കർഷണ മന്ത്രം എന്നു പ്രസ്താവിക്കുവൻ ഇടയകേണതു് പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രചാരത്തിന് ഒരു നിരർത്ഥക വിഷയം തരുന്നതായിരിക്കും. അങ്ങനെയുള്ള പ്രസ്താവം ഈ പുസ്തക പരമ്പരയെ കുറിച്ച് കേവലം അസംഗതം തന്നെ.

പുതുപ്പള്ളി
തിരുവിതാംകൂർ

ഒ. എം. ചൊറിയൻ

ഹൈന്ദവ ധർമ്മ സുധാകരം

മൂന്നാം വാല്യം അനുക്രമണിക

VIII പുലസ്ത്യൻ	പുറങ്ങൾ			പുറങ്ങൾ
	1-16	X കൂത		51
പുലസ്ത്യന്റെ വംശപ്പട്ടിക	6	XI മേ		52-68
അഗസ്ത്യൻ	7		വംശ ചരിത്ര സംക്ഷേപം	52
ഇലാലൻ	7		മേലേയ്ക്കു ചെല്ലേണ്ട ഭീഷ്മൻ	
വാതാപി	7		യുധിഷ്ഠിരൻ	52
ലോപാമുദ്ര	9		മേലേയ്ക്കു വംശപ്പട്ടിക	59
അഗസ്ത്യൻ വിന്ധ്യനെ അതിർ			മാർദ്ദേയൻ	59
മിക്കുന്നതു്	9		മാർദ്ദേയൻ ചെയ്യുന്ന	
അഗസ്ത്യൻ സമുദ്രത്തെ			നര നാരായണ സ്തുതി	59
ശോഷിപ്പിക്കുന്നതു്	9		പ്രളയ ഭർതാ	61
ഗജേന്ദ്ര മോക്ഷം	11		പരമ ശിവൻ മാർദ്ദേയനെ	
വിശ്രവസ്സ്	16-19		അനുഗ്രഹിക്കുന്നതു്	63
സാമന്യ വിവരണം	16		വാമനീകൃത	64-68
മേതി, പ്രമേതി, വിദ്യുത്-			ചവനൻ	64
കേശൻ, സുകേശൻ	16		ജന്മ	65
മംഗി, സമംഗി, മാലയാൻ	17		ഔവൻ	66
മംഗിയുടെ ചരമം	18		ശൂകൻ	68
രാക്ഷസ പരാജയം	19	XII ഭക്ഷൻ		68-88
രാവണ കുടുംബത്തിന്റെ വിജയം	20		ഭക്ഷണ നാമ വിമർശനം	69
വരലാഭം	21		ഭക്ഷണൻ പുത്രന്മാർ	70
മന്ദോദരി, വജ്രമംഗല,			സതീ ജനനം	70
സരമ, ഇന്ദ്രജിതു്	23		ഹരപുത്ര	72
യുദ്ധോദ്യോഗം	23		ബ്രഹ്മ നാരായണ പ്രാർത്ഥന	72
കുബേരൻ	24		ശിവന്റെ ആനുകൂല്യം	73
ചന്ദ്രഹാസം	25		വിവാഹ നിശ്ചയം	72
വേദവതി	27		ബ്രഹ്മവിന്റെ ദൈവ്യം	74
മരുതൻ	28		സതീ വിവാഹ മംഗളം	75
അനന്തൻ	28		ഹര പിതാമഹ കലഹം	76
യമൻ	30		അനന്യ ദൈവകത്വ വിവരണം	77
വരുണൻ	31		ഭോഗം	80
മഹാബലി	32		വഷം	82
സൂര്യൻ	34		മത്സരം	83
ചന്ദ്രൻ	34		ഭക്ഷണാഗാരം	84
കപിലൻ	35	XIII വസിഷ്ഠൻ		89-125
ആർപ്പണവ	36		സന്ധ്യ	89
മധു	37		അരുന്ധതിയും വസിഷ്ഠനും	92
രണ്ടി	38		അക്ഷമംഗലയും ചിതീയും	
ദേവ ഭാനവ യുദ്ധം	39		വസിഷ്ഠനും	96
കാഞ്ചീവീരൻ	42		നാരദ ഭഗിനി യായ അരുന്ധ-	
ബാലി	46		തിയും തൃതീയ വസിഷ്ഠനും	97
	50		വസിഷ്ഠൻ ചെയ്യുന്ന	
IX പുലഹൻ				

പുറംഭാഗം

ഗോപുരം	98
വസിഷ്ഠന്റെ പുത്രൻ	99
ശക്തി	100
പരാശരൻ	100
ഉപരിചരൻ	101
സത്യവതി	102
കൃഷ്ണ ഭജപാത്രനൻ (വ്യാസൻ)	109
വ്യാസൻ ശുക്രൻ ഉപദേശം	111
ശുക്രൻ മിഥിലയിൽ	112
ജനകൻ ശുക്രൻ ഉപദേശം	113
ശുക്രന്റെ പ്രത്യാഗമനം	114
നാരദൻ ശുക്രൻ ഉപദേശം	124
ശുക്രൻ ആകാശത്തേക്ക്	125
രണ്ടൻ വ്യാസനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുന്നത്	126—129
YIV നാരദൻ	
പ്രഥമ നാരദൻ	126
ഉപബാഹുന നാരദൻ	126
കുലാവതി പുത്രനായ	
തൃതീയ നാരദൻ	127
ചതുർത്ഥ നാരദൻ	128
XV മന്ദമൻ	130—152
സന്ധ്യ, മന്ദമൻ, രതി, ഭാവ	
ങ്ങൾ, ഹർവങ്ങൾ, മന്ദമൻ	
വീട്ടു, ശിവന്റെ മൃത്യുഞ്ജയം,	
രത്ന	130—134

ആനന്ദവിന്റെ വിചാരം

വസന്തം	134
വിഷ്ണുമാത	135
തരതാർ	137
തന്മയന്റെ പ്രഭാത പാലം	138
നവ രസ നിർദ്ദേശം	140
മന്ദമൻ മന്ദമൻ	152
ധർമ്മൻ	153—154
XVII അധർമ്മൻ	155
XVIII സരസ്വതി	156—161
XIX നിർദ്ദേശം	161
XX അമർപ്പാവ്	161
XXI പിതൃക്കൾ	162
XXII അഗ്നി	163
XXIII സ്ഥാനം	167
XXIV സ്വാതന്ത്ര്യം	167
വിഷ്ണു പാദാഭി കേശവൻ	
സ്തോത്രം	168—177
സാധന പഞ്ചകം	178
ഭഗവദ്ദാനസ പുഷ്പം	178
ആത്മ പഞ്ചകം	179
പരപുഷ്പ	179
ആത്മ ബോധം പരിഷ്കരിച്ചത്	179

ഹൈന്ദവധർമ്മസുധാകരം.

ചരിത്രകാണ്ഡം.

വൈവസ്വത കാലം.

VIII

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ പുലസ്ത്യപ്രജാപതി.

പുലസ്തോ നാഭീതോ ജജ്ഞേ പുലസ്ത്യ: കർണയോ: ദീപ്തി:
—ഭാഗവതം

പുലസ്തോ നാമ തസ്യാസ്മിൻ മാനസോ ഭയിത: സുത:
—ഭാഗവതം

പുലസ്ത്യൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ കാതുകളിൽ നിന്നു ജനിച്ചു എന്നും, മനസ്സിൽ നിന്നു ജനിച്ചു എന്നും, വിധികളിൽ കാണുന്നു. കാതുകളിൽ നിന്നു പിറന്നു എന്നു മതത്തിനാണു പ്രസിദ്ധി എന്നു തോന്നുന്നു. പുലസ്ത്യന്റെ ഭായ്യാമായി പലരെ പലേടങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. പ്രീതി എന്ന ഒരു ഭായ്യിൽ ദംഭോളി എന്ന ഒരു പുത്രൻ പുലസ്ത്യൻ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു വിശ്വപുരാണത്തിൽ ഉണ്ട്.

അദ്വൈതവും ച. വാസിഷ്ഠോ വസിഷ്ഠ ശ്വാക്ഷമാലയാ ച. വന ശ്വപുനായാം പുലസ്ത്യ: സന്ധയാ യഥാ ജരല്ലാശർ ജരല്ലാർവാ പുലസ്ത്യ ശ്വ പ്രതിചയാ മേനകായാം യഥോർണായ: തുഞ്ചിര ശ്വൈവ രംഭോ.

ഈ ഭാരത പദ്യങ്ങളിൽ നിന്നു പുലസ്ത്യൻ സന്ധ്യ പ്രതിചി എന്നു രണ്ടു ഭായ്യാർ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു കാണാം. വംശത്തിനു പ്രസിദ്ധി സമ്പാദിച്ച പുലസ്ത്യ പുത്രൻ അഗസ്ത്യൻ വിശ്രവസ്സു ആകുന്നു. ഇവരെക്കുറിച്ച് ഇതിനു കീഴ് വിവരമുണ്ട്. അഗസ്ത്യന്റെ മാതാവ് കർമ്മ പ്രജാപതിയുടെ പുത്രിയായ ഹവിർഭിക്കാണ്. രാവണ കുമാർക്കു വിഭീഷണനാരുടെ പിതാവായ വിശ്രവസ്സിനെ കുറിച്ച് സ്വപ്ന പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

തസ്യ വൈശ്രവണോ നാമ ഗവി പുത്രോഭവൽ പ്രഭ:

പുലസ്ത്യന്റെ പുത്രനായ വൈശ്രവണന്റെ മാതാവ്, ഗോവ് ആണ്. വൈശ്രവണൻ ജനനത്തിൽ തന്റെ പിതാവിനെ ഉപേക്ഷിച്ച്, പിതാമഹനായ ബ്രഹ്മാവിന്റെ സന്നിധിയെ ആശ്രയിച്ചു. അതു കണ്ട് പുലസ്ത്യൻ കോപിക്കുകയും കോപം പൂണ്ട പുലസ്ത്യൻ പ്രതികാരം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ഭവിച്ചു പുരുഷനാണ് വിശ്രവസ്സ്. ഈ ചെയ്ത. അങ്ങനെ ഭവിച്ചു പുരുഷനാണ് വിശ്രവസ്സ്. ഈ ന്യായേന ആലോചിച്ചാൽ, വിശ്രവസ്സ് പുലസ്ത്യന്റെ ഒരു ശ്രവാണരമാണ് എന്നു വരുമെന്നു തോന്നുന്നു. കൂടാതെയും,

രാക്ഷസാ ശ്വ പുലസ്ത്യസ്വ വാനരാ: കിന്നരാ സ്തഥാ യക്ഷാ ശ്വ മനജവാലു പുത്രാ സ്തസ്യ ധീമത:

ഇങ്ങനെയും കാണുന്നതിനാൽ പുലസ്ത്യൻ രാക്ഷസനാളും വാനരനാളും കിന്നരനാളും യക്ഷനാളുമായി അനേകം പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു പ്രത്യക്ഷമാണ്. ഇവരിൽ ക്ഷേരൻ, രാവണൻ മുതലായവരെ കുറിച്ച് ഇതിനു കീഴ് വിവരമുണ്ട്. ഇവിടെ പുലസ്ത്യനെക്കുറിച്ചുതന്നെ തുടരട്ടെ * തീർത്ഥാടകന്മാരെക്കുറിച്ച് പുലസ്ത്യൻ ഭീഷ്മൻ ഉപദേശിക്കുന്നുണ്ട്. അതിവിസ്താരമായ പുലസ്തോപദേശത്തിന്റെ ഏതാനും ഭാഗങ്ങളെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം. പുലസ്ത്യൻ ആരംഭിക്കുന്നു.

ഹന്ത തേജം പ്രവക്ഷ്യാമി യ ദൃഷ്ടിണാം പരായണം ത ദേകാഗ്രമനാ സ്താത ശൃണ തീർത്ഥേഷ യൽ ഫലം

യസ്യ ഹസ്തോ ച പാദോ ച മന ശ്വൈവ സംസംയതം വിദ്യാ തപ ശ്വ കീർത്തി ശ്വ സ തീർത്ഥല മൽനതേ പ്രതിഗ്രഹാ ദപാഘ്നാ: സംതുഷ്ടോ യേന കേനചിത് അഹംകാര നിവൃത്ത ശ്വ സ തീർത്ഥല മൽനതേ

അകല്മഷോ നിരാരംഭോ ലഘുപാഹാരോ ജിതേന്ദ്രിയ: വിമുക്ത: സർവപാപേഭ്യ: സ തീർത്ഥല മൽനതേ

അക്രോധന ശ്വ രാജേന്ദ്ര സത്യാശീലോ ദൃഢവ്രത: ആത്മോപമ ശ്വ ഭൂതേഷ്വ സ തീർത്ഥല മൽനതേ

ദീപ്തിഭി: കൃതവ: പ്രോക്താ ദേവേഷ്വപി യഥാക്രമം ഫലം ചൈവ യഥാ തത്വം പ്രേതചേഹ ച സർവശ:

ന തേ ശക്യാ ഭവിദേണ യജ്ഞാ: പ്രാപ്തം നരേശ്വര. ബഹുപകരണാ യജ്ഞാ നാനാ സംഭാരവിസ്താര:

പ്രാപ്യതേ പാർത്ഥീവൈ രേരൈ: സമൃദ്ധൈർ വാന—
രൈ: ക്വചിത്
നാർത്ഥന്യനോപകരണൈ രേകാത്മ ഭിരസംഗിരൈ:

* ഈ സംഖ്യ നിമിത്തം പുലസ്ത്യൻ ഭീഷ്മന്റെ ഉരുവാണെന്നു പറയും.

യോദരിയെ രവി വിധി: ശക്ത: പ്രാപ്തം നരേന്ദ്ര
തുലോ യജ്ഞമലൈ: പുണ്യേ: തം നിവോധ
യുധാമര

ദീപിണം പരമം ഗുഹ്യം ഇദം ഭാരതസത്ത്വ
തീർത്ഥഭഗവതം പുണ്യം യജ്ഞേ രവി വിശിഷ്ടതേ

മകനെ! ദീപിപരായണമായ തീർത്ഥങ്ങളുടെ ഫലത്തെക്കുറിച്ച് ഞാൻ പറയാം. അങ്ങ് ഏകാഗ്രനായി കേട്ടാലും; കൈയും, കാലും, മനസ്സും ജ്ഞാനവും തമസ്സും കീർത്തിയും സുസംയതനായവൻ, തീർത്ഥലത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു. കർമ്മം കഴിഞ്ഞവൻ, ഇഹകളെ ജയിച്ചവൻ, ലഘുവായ ആഹാരത്തെ മാത്രം വരിക്കുന്നവൻ, ജിതേന്ദ്രിയൻ, സർവപാപവിമുക്തൻ—തീർത്ഥലത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു. അക്രോധനൻ, സത്യാശീലൻ, ദുഃഖവ്രതൻ, സർവഭൂതങ്ങളെ തന്നെപ്പോലെ തന്നെ കാണുന്നവൻ—തീർത്ഥലത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു. യജ്ഞങ്ങളെക്കുറിച്ചും, ഇഹത്തിലും പരത്തിലും അവയ്ക്കുള്ള ഫലങ്ങളെക്കുറിച്ചും, ദീപികൾ യഥാക്രമം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. യജ്ഞങ്ങളെ ചെയ്യുവാൻ ദരിദ്രൻ കഴിയുന്നതല്ല. യജ്ഞങ്ങൾക്കു് അനേകം ഉപകരണങ്ങളെ ആവശ്യമുണ്ടു്. അവ നാനാസംഭാര വിസ്തരങ്ങളാകുന്നു. യജ്ഞങ്ങളെ കഴിക്കുവാൻ രാജാക്കന്മാർക്കും സമുദായന്മാർക്കും അല്ലാതെ കഴിയുന്നതല്ല. ധനവും ഉപകരണങ്ങളും ബന്ധുക്കളും ഇല്ലാത്തവർ യജ്ഞങ്ങളെ സാധിക്കുകയില്ല. ഭീഷ്മ! ദരിദ്രന്മാർ സാധിക്കാവുന്നതും പുണ്യഫലം കൊണ്ടു യജ്ഞത്തിന് സമമായതും, ആയ തീർത്ഥം നത്തെക്കുറിച്ച് ഞാൻ പറയാം. പുണ്യവും ദീപി പരമ ഗുഹ്യവും ആയ തീർത്ഥഭഗവതം, യജ്ഞങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചു ശ്രേഷ്ഠമാണു്. സതതം എന്ന തീർത്ഥത്തെക്കുറിച്ച് പുലസ്ത്യൻ പറയുന്നു.

തത്രോ ഗമേത ധർമ്മജ്ഞ വിഷ്ണു: സ്ഥാന മനന്തരം
സതതം നാമ രാജേന്ദ്ര യത്ര സന്നിഹിതോ ഹരി:

തത്ര സ്തോതാർച്ചയിത്വാ ച ത്രിലോക പ്രഭവം ഹരി:
അശ്വമേധ മവാപ്നോതി വിഷ്ണുലോകം ച ഗർഭി

ഭോ ധർമ്മജ്ഞ! ഭീഷ്മ! അതിന്റെ ശേഷം അത്യുത്തമവും വിഷ്ണുസ്ഥാനവും ആയ സതതം എന്ന തീർത്ഥത്തിങ്കൽ ചെല്ലണം. അവിടെ ഹരിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഉണ്ടു്. അവിടെ സ്താനം ചെയ്തു ത്രിലോക പ്രഭവനായ ഹരിയെ അർച്ചിക്കുന്നവൻ അശ്വമേധ ഫലത്തെ സന്യാസിക്കും. വിഷ്ണുലോകം പുകയും ചെയ്യും. പുലസ്ത്യൻ രാമഹൃദയത്തെക്കുറിച്ച് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

തത്സംരാമഹൃദം നർകഷ്യേ തീർത്ഥസേവി സമാഹിത:

തത്ര രാമേണ രാജേന്ദ്ര! തരസാ ദീപ്തതേജസാ
ക്ഷത്ര മുത്സർജ്യ വീരേണ ഹൃദാ: പഞ്ച നിവേശിതാ:
പൂർവ്വിത്വം നരവ്യാഘ്ര കധിരോണ് തി ന: ശ്രുതം
പിതര സ്തപ്തിനം സ രവേ തത്ത്വേവ പ്രപിതാമഹാ:
തത സ്തേ പിതര പ്രീതം രാമ മുചു ര്ന്നരധിവ!
രാമ രാമ മഹാഭാഗ പ്രീതാ: സു തവ അഗ്നിവ

അനന്തർ പിതൃഭക്ത്യാ ച വിക്രമേണ ച തേ വിഭോ
വന് വൃണീഷ്യ ഭദ്രാ തേ കി മിഷ്സി മഹാഭൃതേ
ഏവ മുക്തം, സ രാജേന്ദ്ര രാമ: പ്രഹരതാം വര:
അബ്രവിത് പ്രാഞ്ചലിക് വാക്യം പിതൃൻ സ ഗതനേ
സ്ഥിതൻ

ഭവന്തോ യദിമേ പ്രീതാ യ ദ്വാനുഗന്യതാ മധി
പിതൃ പ്രസാദാ ദിമേയം തവ: സ്വാധ്യയനം പുന:
യ ച രോഷാഭീഭൂതേന ക്ഷത്ര മുത്സാദിതം മയോ
തത ശ്വ പാപാൻ നാശേച്ഛം യുഷ്മാകം തേജസാ പാരം.
ഹൃദാ ശ്വ തീർത്ഥഭൂതാ മേ ഭവേയുർ ഭൂവി വിശ്രുതാ:
ഏത ച ശ്രുതാ ശുഭം വാക്യം രാമസ്വ പിതര സ്തദാ
പ്രത്യുചു: പരമപ്രീതാ രാമം ഹർഷ സമനപിതാ:
തപ സ്തേ വർത്താം ഭൂയ: പിതൃഭക്ത്യാ വിശേഷത:
യ ച രോഷാഭീഭൂതേന ക്ഷത്ര മുത്സാദിതം തപയാ
തത ശ്വ പാപാൻ മുക്ത സ്തപം പാതിതാ സ്തേ സ്വകർമ്മഭി:
ഹൃദാ ശ്വ തവതീർത്ഥം ഗമിഷ്യന്തി ന സംശയ:
ഹൃദേഷു തേഷു യ: സ്തോതാ പിതൃൻ സംതർപയിഷ്യതി
പിതര സ്തന്വ വൈ പ്രീതാ ദാസ്യന്തി ഭൂവം ദുർലഭം
ഈപ്സിതം ച മന: കാമം സ്വഗ്ളഭോകം ച ശാശ്വതം.

അതിന്റെശേഷം തീർത്ഥസേവി രാമഹൃദയത്തിലേക്കു പോകണം. രാജാഭവ! ഭീഷ്മ! ദീപ്തതേജസ്സനായ രാമൻ ക്ഷത്രിയസംഹാരം ചെയ്തശേഷം അഞ്ചു ഹൃദങ്ങളെ നിർമ്മിക്കുക ഉണ്ടായി. രാമൻ അവയെ ചോരകൊണ്ടു നിറച്ചു എന്നാണു ഞങ്ങൾ കേട്ടിരിക്കുന്നതു്. രാമൻ അവിടെ പിതാക്കന്മാരെയും പ്രപിതാക്കന്മാരെയും ഉദ്ദേശിച്ചു തർപ്പണം ചെയ്യുക ഉണ്ടായി. പ്രീതന്മാരായ പിതൃക്കൾ പറഞ്ഞു; 'മഹാഭാഗ! രാമ! രാമ! ഭാഗവ! അങ്ങയുടെ പിതൃഭക്തിയും വിക്രമവും കൈങ്ങളു ഞങ്ങൾ പ്രീതന്മാരായിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് വാത്തെ വരിക. ക്. അങ്ങ് എന്തിനെ ഇഷ്ടിക്കുന്നു?'. രാമൻ ആകാശത്തു നിന്ന പിതൃക്കളെ നോക്കി തൊഴുതുചൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—'ഭവാനാർ, പ്രീതന്മാരായി എങ്കിൽ—ഭവാനുമാരുടെ അനുഗ്രഹത്തെ ഞാൻ സന്യാസിച്ചു എങ്കിൽ—ഞാൻ ഇനിയും തപസ്സിൽ തന്നെ നിഷ്ഠനായിരിക്കുവാൻ അനുഗ്രഹിക്ക ഒപ്പടട്ടെ. കോപം കയറിയ ഞാൻ ക്ഷത്ര വർഗ്ഗത്തെ നശിപ്പിച്ചു ഭവാനുമാരുടെ തേജസ്സി നിമിത്തം ഞാൻ പാപത്തിൽ നിന്നു രോചിക്കപ്പെട്ടടട്ടെ. ഇവ ഹൃദങ്ങൾ ലോക വിശ്രുതമായ തീർത്ഥങ്ങളായി തീരുകയും ചെയ്യട്ടെ.' രാമൻ പറഞ്ഞ വാക്കുകളെ കേട്ടു പരമ പ്രീതന്മാരായ പിതൃക്കൾ ഹർഷ പൂർവ്വം പ്രതിവചിച്ചു:—'അങ്ങയുടെ പിതൃഭക്തി നിമിത്തം അങ്ങയുടെ തപസ്സ് സവിശേഷം വർദ്ധിക്കട്ടെ. കോപം കൊണ്ടു ക്ഷത്രിയസംഹാരം ചെയ്തു പാപത്തിൽ നിന്നു് അങ്ങ് വിമുക്തനായി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആ ക്ഷത്രിയന്മാർ പതിച്ചതു് അവരുടെ സ്വകർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ടുതന്നെ. അങ്ങ് നിർമ്മിച്ച ഈ ഹൃദങ്ങൾ തീർത്ഥങ്ങളായിത്തീരും; സംശയമില്ല. ഈ ഹൃദങ്ങളിൽ സ്തനംചെയ്തു് പിതൃതർപ്പണം ചെയ്യുന്നവൻ പിതൃപ്രീതനാകും. ഇവിടെ സ്തനം ചെയ്തവൻ ദുർല്ലഭങ്ങളെയും മന:കാമങ്ങളെയും ശാശ്വതമായ സ്വഗ്ളഭോകത്തെയും ഭാനംചെയ്യും.' പിതൃക്കൾ പറഞ്ഞു. സപ്ത സാമസ്വത തീർത്ഥത്തെ കുറിച്ച് പുലസ്ത്യൻ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

സപ്ത സാമസ്വതം തീർത്ഥം തത്രോ ഗമേ നരധിവ
യത്ര മങ്ക്ലണക: സിലോ മഹർഷി ര്ല്ലോകവിശ്രുത:
പുരാ മങ്ക്ലണകോ രാജൻ കശാഗ്രേണേതി ന: ശ്രുതം
ക്ഷിത: കില കരേ രാജം സ്തസ്യ ശാകരസേന്ദ്രവത്
സ വൈ ശാകരസം ദ്ഭിക്ടാ ഹർഷാവിഷ്ട: പ്രവൃത്ത-
വൻ

തതസ്സസ്തിൽ പ്രഗത്ഭേ തു സ്ഥാപനം ചാഗമം ച യത്
 പ്രഗത്ഭേ മുദയം വിര തേജസ്വിയേ മോഹിതം
 ബ്രഹ്മാഭിഭാഷാ സുരേന്ദ്ര രാജൻ ദീപ്തിഭിശ്ച തപോധരൈഃ
 വിജ്ഞാപ്തം വൈ മഹാഭവേ ഭൃഷേ രത്നേ നരസിംഹ
 നായം നൃത്യേ ഭൃഗു ഭവതഥാ തപം കർത്തു മർഹസി
 തം പ്രഗത്ഭം സമാസാഭ്യ ഹർഷാവിഷ്ഠേന ചേതസാ
 സുരാണാം ഹിതകർമ്മാർത്ഥം ദീപ്തിം ദേവേദ്യഭാഷത
 ഭോ ഭോ മഹർഷേ ധർമ്മജ്ഞ കിമർത്ഥം നൃത്യതേ ഭവാനു
 ഹർഷസ്ഥാനം കിമർത്ഥം വാ തവാഭ്യമുനിപുംഗവ
 ത പസപിനോ ധർമ്മപഥേ സ്ഥിതസ്യ ഭവിജസത്തമ
 ക്വിം ന പശ്യസി മേ ബ്രഹ്മൻ കരാ ച ശാകരസം സൂത്രം
 യം ദൃഷ്ട്വാർഹം പ്രഹൃത്തോനം ഹർഷേണ മഹതാപി
 തം പ്രഹസ്യബ്രൂവീത് ഭവേദീപ്തിം രാഗേണ മോഹിതം
 അഹം തു വിസ്മയം വിപ്ര ന ഗമോമീതി പശ്യമം
 ഏവ മുക്തപാ നരേന്ദ്രേണ മഹാഭവേന ധീമതാ
 അംഗുലയാഗ്രേണ രാജേന്ദ്ര സ്വാംഗുഷ്ഠസ്താഡിതോനഹ!
 തതോ ഭസ്മ ക്ഷതാൽ രാജൻ നിർഗതം ഹിമസന്നിഭം
 തത്ഭൃഷ്ടപാ ബ്രീഡിതോ രാജൻ സമുനിഃ പാദയോർഗതഃ
 റാന്നുൽ ഭവോൽ പദം മേനേ തദ്രാൽ പരതാം മഹത്
 സുരസുരസ്യ ജഗതോ ഗതി സ്തപ മസി ശുലഗ്രാഹ്
 തപ യം സർവ്വ മിദം സൃഷ്ടം ക്രൈലോക്യം സ ചരാചരം
 തപ മേവ സർവ്വം ഗ്രസസി പന ഭവ യുഗക്ഷയേ
 ദേവൈരപി ന ശക്യ സ്തപം പരിജ്ഞാതം കതോ മയാ
 തപയി സർവേ പ്രഭൃഗ്യന്തേ സുര ബ്രഹ്മാദയോനഹ!
 സർവ സ്തപ മപി ലോകാനാം കർത്താ കാരയിതാ ച ഹ
 തപ പ്രസാദാൽ സുരഃ സർവേ നിവസ ത്യക്തോഭയഃ
 ഏവം സ്തുതപാ മഹാഭവം ദീപ്തിർ വചന മബ്രൂവീത്
 തപ പ്രസാദാൽ മഹാഭവ തപോ മേ ന ക്ഷേരേത വൈ
 തതോ ഭവ പ്രഹൃഷ്ഠാത്മാ ബ്രഹ്മർഷി മിദ മബ്രൂവീത്
 തപ സ്തേ വർധതാം വിപ്ര മൽപ്രസാദാൽ സഹസ്രഃ
 ആശ്രമേ ചേഹ വത്സാമി തപയാ സഹ മഹാമുനേ
 സപ്തസാരസ്വതേ സ്താതപാ അർച്ചയിഷ്യന്തി യേ തു മാം
 ന തേഷാം ഭൂർലഭം കിഞ്ചിത് ഇഹ ലോകേ പരത ച
 സാരസ്വതം ച തേ ലോകം ഗമിഷ്യന്തി ന സംശയഃ
 ഏവ മുക്തപാ മഹാഭവ സുരൈ വാന്തമധീയത.

നിധിയിൽ സംഗതി വിവരിച്ചു. “ഭവ! ഈ ദീപ്തി സ്വ
 സ്ഥനാകവാൻ എന്താണു വേണ്ടതെന്നാൽ ചെയ്യുക.” സുരന്ദ്ര
 രാജൻ ഹിതകർമ്മത്തെ നൽകുവാനായി ശിവൻ ഹർഷോന്മുഖ
 ഭാവം കണ്ടു തുളിന മുനിയുടെ മുൻപിൽ ചെന്നു നിന്നു പറ
 ഞ്ഞു:—“ഭോ ഭോ മഹർഷേ! ധർമ്മജ്ഞ! അങ്ങ” ഇങ്ങനെ
 നൃത്തം ചെയ്യുന്നത് എന്തിന്? ഇവിടെ ഹർഷത്തിനു മേൽ
 എന്തു? മങ്ക്ലണകൻ പറഞ്ഞു:—“ബ്രഹ്മണ്! ഞാൻ ധർ
 മപഥത്തിൽ നിൽക്കുന്ന ഒരു തപസനാണ്. എന്റെ കൈ
 യിൽനിന്നു ശാകരസം ഒഴുകുന്നത് അങ്ങ കാണുന്നില്ലയോ?
 അതു കണ്ടു പ്രഹൃഷ്ടനായ ഞാൻ നൃത്തം ചെയ്യുകയാണ്.”
 ശിവൻ ചിരിച്ചു. രാഗ മോഹ ബാധിതനായ ദീപ്തിയോടു പ
 റഞ്ഞു:—“ബ്രഹ്മണ്! ശാകരസം ഒഴുകുന്നതിനെക്കുറിച്ച് ഇതു
 വിസ്മയിക്കുവാൻ ഒന്നുമില്ല.” ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ബു
 ധിമാനായ മഹാഭവൻ സ്വന്തം വിരലിന്റെ അറ്റം തള്ള
 വിരലിൽ അമർത്തി. തള്ളവിരൽ മുറിഞ്ഞു. മുറിവിൽ നിന്നു
 പുറപ്പെട്ടതു ചാരം—ഹിമതുളുമായ ഭസ്മം—ആയിരുന്നു. മ
 ങ്ക്ലണകൻ നാണിച്ചു. ശിവന്റെ പാദങ്ങളിൽ കവിണ
 വീണു. ആദ്യത്തെ കവിഞ്ഞ ഭവനിലേന്നു നിശ്ചയിച്ചു ഇങ്ങ
 നെ സ്തുതിച്ചു. “ഭോ ശുലധര! അങ്ങ സാധു ലോകത്തി
 ന്റെ ഗതിയാകുന്നു. അങ്ങ ചാരാത്മകമായ സർവ്വ ജഗത്തിനെ
 സൃഷ്ടിച്ചു. ഇനി യുഗക്ഷയത്തിൽ സർവ്വത്തെയും ഗ്രസിക്കുന്ന
 ത് അങ്ങ തന്നെ. അങ്ങയെ ഭവന്മാർ തന്നെയും അറിയുന്നി
 ല്ല. അങ്ങയെ ഞാൻ എങ്ങനെ അറിയും? ഭോ അനഹ! ബ്ര
 ഹ്മവ്യ മുതലായ സുരന്മാർ അങ്ങയിൽ കാണപ്പെടുന്നു! ലോ
 കങ്ങളുടെ കർത്താവും കാരയിതാവും അങ്ങതന്നെ. സുരന്മാർ
 പേടി ഒഴിഞ്ഞു വർത്തിക്കുന്നത് അങ്ങയുടെ പ്രസാദംകൊണ്ടു
 മാത്രമാണ്.” മഹാഭവനെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു മങ്ക്
 ക്ലണകൻ അപേക്ഷിച്ചു.—“ഭോ മഹാഭവ! എന്റെ തപസ്സ്
 അങ്ങയുടെ പ്രസാദംകൊണ്ടു നശിക്കാതെ തിരിക്കട്ടെ” പ്രഹൃ
 ഷ്ടനായ മഹാഭവൻ ബ്രഹ്മർഷിയെ ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹി
 ച്ചു.—“ബ്രഹ്മണ്! എന്റെ പ്രസാദംകൊണ്ടു അങ്ങയുടെ ത
 പസ്സ് ആയിര കണക്കിനു വർദ്ധിക്കും. ഭോ മഹാമുനി!
 ഞാൻ അങ്ങയോടു കരുമിച്ച് ഈ ആശ്രമത്തിൽതന്നെ താ
 മസിച്ചുകൊള്ളാം. ഈ സപ്ത സാരസ്വതത്തിൽ സ്നാനംചെയ്ത്
 എന്നെ അർച്ചിക്കുന്നവർക്കു ഇഹത്തിലാകട്ടെ പരത്തിലാ
 കട്ടെ ഭൂർലഭമായി യാതൊന്നുമില്ല. അവർ സാരസ്വത ലോ
 കത്തെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്യും സംശയിക്കേണ്ട” പുല
 സ്കന് ഗംഗയെ ഇങ്ങനെ പ്രശംസിക്കുന്നു..

ഗംഗാ യമുനയോർ മദ്ധ്യേ സ്താതി യഃ സംഗമേ നരഃ
 ഭൂശാശ്വമേധം നാസ്തോതി കിലം ചൈവ സമുദ്ധരേൽ
 തത്ര ഹംസപ്രപതനം തീർത്ഥം ക്രൈലോക്യവിതൃതം.
 ഭൂശാശ്വമേധികം ചൈവ ഗംഗായാം ക്ഷണനന്!
 കരുക്ഷേത്രസമാ ഗംഗാ യത്ര തത്രാവഗാമിനാ
 വിശേഷേ വൈ കനഖലേ പ്രയാഗേ പരമം മഹത്
 യ ദൃക്പരവർത്തം കൃതപാ കൃതം ഗംഗാഭവസേവനം
 സർവം തസ്യ ഗംഗാപോ ഭാരതഗ്നിവിവേധനം
 സർവം കൃതയുഗേ പുണ്യം ത്രേതായാം പുഷ്പകം സ്മൃതം
 ദാപദോപി കരുക്ഷേത്രം ഗംഗാ കലിയുഗേ സ്മൃതം
 പുഷ്പകേതവസ്തവേ ദാനം ഭദ്രാൽ മഹാലയേ
 മലയേ തപസ്നിമിദോപോ ഭൂതമുദയേ തപനശനം.

രാജാഭവ! ഭീഷ്മ! അതിന്റെശേഷം തീർത്ഥേകത്ത് സ
 പ്തസാരസ്വതത്തേക്കു പോകണം. ലോക വിജ്ഞാനയെ സിദ്ധ
 ന്റെ—മങ്ക്ലണകമഹർഷിയുടെ—ആശ്രമം അവിടെയാണ്.
 മങ്ക്ലണകനെക്കുറിച്ച് കേട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു ഐതിഹ്യം ഞാൻ
 പറയട്ടെ. പണ്ടൊരിക്കൽ മങ്ക്ലണകന്റെ കൈയിൽ കര
 ദ്വല്ലിന്റെ മൂന്നുകൊണ്ടു ഒരു മുറിവ് ഉണ്ടായി. ആ മുറി
 വിൽ നിന്നു ചോരയ്ക്കു പകരം മരത്തിന്റെ കവചപോലെയുള്ള
 ഒരുവക, ദ്രവകമാണു പുറപ്പെട്ടത്. കൈയിൽനിന്നു ശാകര
 സം ഒഴുകുന്നത് കണ്ടു മങ്ക്ലണകൻ പ്രഹൃഷ്ടനായി നൃത്തം
 ചെയ്തു. മങ്ക്ലണകൻ നൃത്തം ചെയ്തു സ്വയം സർവ്വ ചരാ
 ചരങ്ങളും കൃതിതേജസ്സ് കണ്ടു മോഹിച്ചു നൃത്തം തുടങ്ങി. ദീ
 പ്തികളും സുരന്മാരും ബ്രഹ്മാവ ചരുമിച്ചിറങ്ങി ശിവന്റെ ന

പുഷ്പകരേണ കരുക്ഷേത്ര ഗംഗായാം സാഗമേഷു ച
സ്താപതാതായതേ ക്തൂഃ സപ്ത സപ്താവാരം സ്തഥാ
പുനാതി കിന്തിതാ പാപം ദൃഷ്ടാ ഭൂം പ്രയമതി
അവഗ്രാഹാ ച പിതാ ച പുനാത്യാസപ്തം കലം
യം വദസ്ഥി മനഷ്യസ്വ ഗംഗായാം സ്പൃശതേ ജലം
താവ ത്വ പുതേഷാ ഹാമൻ സ്വർഗ്ഗലോകേ മഹിപതേ
യഥാ പുണ്യാനി തീർത്ഥാനി പുണ്യാ ന്വായതനാനി ച
ഉപാസ്യ പുണ്യം ലബ്ധ്വാ ച ഭവ ത്വമാ ലോക ഭാക്
ന ഗംഗാസദൃശം തീർത്ഥം ന ദേവഃ കേശവാ ല്ലവഃ
ബ്രാഹ്മണേഭ്യഃ പരം നാസ്തി ഏവ മഹാ പിതാമഹഃ
യത്ര ഗംഗാ മഹാരാജ! സ ഭേദേ സ്തപോവനം
സിദ്ധി ക്ഷേത്രം ച ത ജ്ഞേയം ഗംഗാതീര സമാശ്രിതം

ഗംഗ, യമന എന്ന നദികളുടെ സംഗമ സ്ഥാനത്തു സ്താനം ചെയ്യുന്നവർ അശ്വമേധമലത്തെ ആർക്കുന്നു; വംശത്തെ ഉൾരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കോ, കരുനാദന! ഭീഷ്മ! ഗംഗയിൽ ഹംസപ്രപതനം എന്നു പേരായ ഒരു തീർത്ഥം ഉണ്ട്. തൈലോജ്യവിശ്രുതമായ ഹംസപ്രപതനം പത്തു അശ്വമേധങ്ങളുടെ മലത്തെ നൽകുന്നതാകുന്നു. ഗംഗയിൽ എവിടെ മുങ്ങിയാൽ തന്നെയും കരുക്ഷേത്രത്തിൽ പോകുന്ന മലമുണ്ടു്. കിനഖലം അധികം വിശേഷമുള്ളതാണു്. പ്രയാഗം എന്ന തീർത്ഥത്തിന്റെ മലം പരമാണു്. അകാശ്യങ്ങളെ നൂറു കണക്കിനു ചെയ്തവൻ ഗംഗയിൽ കുളിക്കട്ടെ. അവന്റെ സ്വപാപങ്ങളെ, വിറകിനെ തീ എന്നുപോലെ, ഗംഗാജലം ദഹിപ്പിക്കും. സത്യയുഗത്തിൽ സമുദ്ര തീർത്ഥങ്ങളും പുണ്യങ്ങളാകുന്നു. ത്രേതയിൽ പുഷ്പകരവം, ഭാപാത്തിൽ കരുക്ഷേത്രവും, കല്പിയുഗത്തിൽ ഗംഗയും പുണ്യമാണു്. ഇങ്ങനെയൊന്നു പറയപ്പെടുന്നതു്. തപസ്സിനു പുഷ്പകം ഉത്തമം; ഭാനുക്കു തീരം മഹാലയം ഉത്തമം; ശവദാഹത്തിനു മലയം ഉത്തമം; അനശനത്തിനു ഭൂതലം ഉത്തമം. എന്നാൽ പുഷ്പകരത്തിലാകട്ടെ കരുക്ഷേത്രത്തിലാകട്ടെ ഗംഗയിലാകട്ടെ ഗംഗാ സംഗമങ്ങളിലാകട്ടെ സ്നാനം ചെയ്യുന്ന ജന്തു, മുന്നോട്ടും പിന്നോട്ടും ഏ? തലമുറകളിൽ പെട്ടവരെ താരണം ചെയ്യുന്നു. ഗംഗാ നാമത്തെ കീർത്തിക്കുന്നവൻ പാപങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നു. ഗംഗയെ ദർശിക്കുന്നവൻ മംഗളങ്ങളെ പ്രാപിക്കുന്നു. ഗംഗയിൽ മുങ്ങുകയും അതിൽ ജലം കുടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവൻ, മുന്നോട്ടും പിന്നോട്ടും ഏഴേഴു തലമുറകളോളം വംശത്തുടരെയെ സന്യാസിക്കുന്നു. ഒരു മനഷ്യന്റെ അസ്ഥി ഗംഗാജലങ്ങളിൽ കിടക്കുന്ന കാലമത്രയും ആ മനഷ്യൻ പുണ്യതീർത്ഥങ്ങളേയും പുണ്യങ്ങളായ ആയതനങ്ങളേയും ഉപാസിച്ചു അമര ലാഭ സമ്മതമായ പുണ്യം സന്യാസിക്കുന്നവനെപ്പോലെ അമരലോകങ്ങളിൽ പ്രശംസിക്കപ്പെടുന്നു. ഗംഗാ സർഗ്ഗമായ തീർത്ഥമില്ല; കേശവനെക്കുറിഞ്ഞു ഭേദമില്ല. ബ്രാഹ്മണരെക്കുറിഞ്ഞു യാതൊന്നുമില്ല! ഇങ്ങനെ പിതാമഹൻ ഉപദേശിക്കുന്നുണ്ടു്. മഹാരാജാവേ! ഭീഷ്മ! ഗംഗ എവിടെയോ അവിടെ തപോവനമാണു്. ഗംഗാതീരത്തോടു് അടുത്തു കിടക്കുന്ന പ്രദേശങ്ങളും അങ്ങനെതന്നെ. സിദ്ധിക്കേതും ഇതുതന്നെ.

വസിഷ്ഠൻ അരുന്ധതിയിൽ ശക്തി എന്നൊരു പുത്രൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ ശക്തിക്കു് അഭ്യന്തരിയിൽ ജനിച്ചു പുത്രനാണു പരാശരൻ. ശക്തി ശപിച്ചു് സൗഭാസമഹാരാജാവിനു രാക്ഷസത്വം നൽകുക ഉണ്ടായി. രാക്ഷസനായ സൗ

ഭാസൻ—കർമ്മാർപ്പാദൻ—ശക്തിയെ ഭക്ഷിച്ചു. എന്നാൽ പ്രതികാര പാനായ പരാശരൻ സർവ്വ രാക്ഷസ സംഹാരം നടത്തുവാനായി ഒരു സത്രം ആരംഭിച്ചു. അർദ്ധന്റെ മരണത്തെക്കുറിച്ചു തന്നെ വീണ്ടും വീണ്ടും ചിന്തിച്ച പരാശരൻ ചെറുവയ്ക്കത്തിൽ—രാക്ഷസരാജാർ—വൃദ്ധന്മാരും കുട്ടികളും—ഒടുങ്ങിത്തുടങ്ങി. യാഗശാലയിൽ മൂന്നു് അഗ്നികളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ—പരാശരൻ നാലാമതു് ഒരു അഗ്നിപോലെ കോപിച്ചു ജ്വലിച്ചിരുന്നു. വേദോരു സൃഷ്ടൻ ഉദ്ദിച്ചതുപോലെ യജ്ഞാഗ്നി ജ്വാല കയറിയ ആകാശം ജ്വലിച്ചു. പരമകഠിനമായ സത്രത്തെ സമാപിപ്പിക്കണമെന്നു കരുതി ഉദാരനായ അഗ്നി അവിടെ ചെന്നു. രാക്ഷസ വംശത്തെ രക്ഷിക്കണമെന്നുള്ള കരുതലോടുകൂടെ പുലസ്ത്യൻ, പുലഹൻ, കൃതു, മഹാകൃതു മുതലായ മഹാമുനിമാരും അവിടെ ചെന്നു. പുലസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു:—

കച്ചിൽത്താഴ്വരവിഷ്ണു തേ കച്ചിൽ നന്ദതി പുത്രക
അജാനതാ മദോഷാണാം സർവേഷാം രക്ഷസാം വധാൽ
പ്രജോഭേദ മിമം മഹദ്വാ ന ഹി കത്തും തപ മർഹസ്യ
നൈഷ താത ഭവിതാനാം ധമോ ദൃഷ്ട സ്തപസ്വിനാം
ശമ ഏവ പരോ ധമ്സ്ത മാചാര പരാശര
അധർമ്മിഷ്ഠം വരിഷ്ഠഃ സൽ കരുഷ്യേ തപം പരാശര
ശക്തിഃ ചാപി ഹി ധമ്ജ്ഞാ നാതികാതു മിഹാർഹസ്യ
പ്രജായാ ശ്ച മമോഭേദം ന ചൈവം കത്തു മർഹസ്യ
ശാപാ ലി ശക്തേർ വാസിഷ്ഠ തദാ ത ഭൂപപാദിതം
ആത്മജേന ച ഭോഷേണ ശക്തിർ നീത ഇതോ ഭീവ
ന ഹി തം രാക്ഷസഃ കശ്ചിൽ ശക്തോ ഭക്ഷയിതു മനേ
ആത്മനൈവാത്മനസ്തേന ഭൂഷോ മന്യ സ്തഭാവേൽ
നിമിത്ത ഭൂത സൂത്രാസിൽ വിശ്വാമിത്രഃ പരാശരഃ
രാജാ കർമ്മാർപ്പാദ ശ്ച ഭീവ മാതാഹ, മോദതേ.
യേ ച ശക്ത്യവരഃ പുത്രഃ വസിഷ്ഠസ്വ മഹാമുനേ
തേ ച സർവ്വേ മുദാ യുക്താ മോദ ഒസ്മ സഹിതാ സുരൈഃ
സർവ്വ മേത വസിഷ്ഠസ്വ വിദിതം വൈ മഹാമുനേ
രക്ഷസാം ച സമുഷേദ ഏഷ താത തപസ്വിനാം
നിമിത്തഭൂതഃ തപം ചാത്ര കൃതം വാസിഷ്ഠനന്ദന
തൽ സത്രം മുഞ്ച ഭൂം തേ സമം പ്ല മിദ മസ്മ തേ

മകനെ! പരാശര! അങ്ങയുടെ പ്രാരംഭം നിവിഷ്ണുമായി നടക്കുന്നുവോ? അങ്ങയുടെ അർദ്ധന്റെ മരണത്തെക്കുറിച്ചു യാതൊന്നും അറിയാത്തവരും യാതൊരു ഭോഷം ചെയ്യത്തവരും ആയ സർവ്വ രാക്ഷസന്മാരെയും സംഹരിക്കുക എന്നതു് അങ്ങയ്ക്കു സന്തോഷമായ കർമ്മംതന്നെയോ? പ്രജാവിനാശം അങ്ങ് ചെയ്യരുതു്. ഇതു താപസന്മാരായ ബ്രാഹ്മണക്കു് യോജിക്കുന്നതല്ല. പരാശര! പരമമായ ധമം ശമം തന്നെ. വസിഷ്ഠനായ അങ്ങ് അധർമ്മിഷ്ഠനാകരുതു്. ശക്തി, ധമ്ജ്ഞനായിരുന്നു അങ്ങ് ശക്തിയെ അതിക്രമിക്കരുതു്. അങ്ങ് ഏന്റെ പ്രഭുകളെ വംശഭേദം ചെയ്യരുതു്. ശക്തിയുടെ ചർമ്മത്തിന്റെ മേതു ശക്തി ചെയ്ത ശാപം തന്നെയാണു്. സ്വന്തം ഭോഷം കൊണ്ടു മാത്രമാണു ശക്തി ഭീവംഗത നായതു്. ശക്തിയെ ഭക്ഷിക്കുവാൻ ഒരു രാക്ഷസനും കഴിയുന്നതല്ല. ശക്തി തന്നെ സ്വമരണത്തിനു ഭാരം തുറക്കുകയാണു ചെയ്തതു്. പരാശര!

* വിശ്വാമിത്രൻ ഇവിടെ കേവലം നിമിത്തമായി എന്നു മാത്രമാണ്. രാജാവായ കൽമാഷപാദൻ സ്വർഗ്ഗം കയറി മോദിക്കുന്നു. മഹാമുനൈ പരാശര! വസിഷ്ഠ പത്മനാഭായ ശക്തിയും അനുജനായും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ സൂചിക്കുന്നു. പരമ താപസ്: പരാശര: വസിഷ്ഠൻ സകലവും അറിയുന്നുണ്ട്. മകനെ പരാശര! അങ്ങു തന്നെയും ഈ യാഗത്തിൽ രാക്ഷസ സമുദമഭത്തിനു കേവലം നിമിത്തമാണ്. അങ്ങ് ഈ യജ്ഞം തുടരരുത്. അങ്ങയ്ക്ക് ഭദ്രം ഭവിക്കട്ടെ. ഈ യജ്ഞം ഇവിടെ അവസാനി

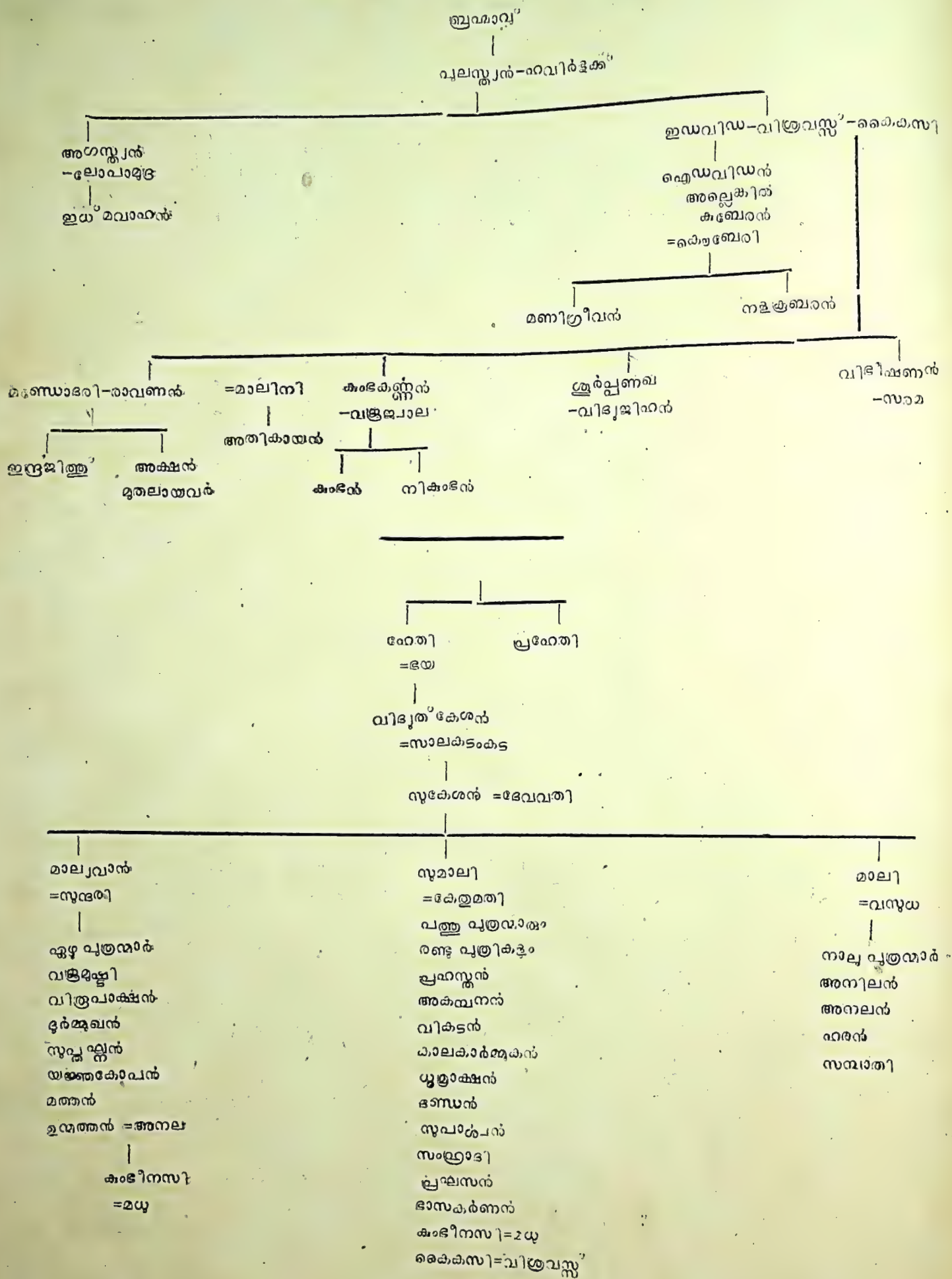
ക്കട്ടെ. അവിടെ സന്നിഹിതനായിരുന്ന വസിഷ്ഠനും പുലസ്തനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. മഹാമുനിയായ പരാശരൻ യജ്ഞത്തെ നിറുത്തിവച്ചു. രാക്ഷസ സമ്രത്തിലേക്കായി സംഭരിച്ചിരുന്ന തീയെ പരാശരൻ ഹിമവാന്റെ വടക്കുഭാഗത്തുള്ള കാടുകുളി ലേക്ക് എറിഞ്ഞു. ആ തീ ഇന്നും അവിടെ കെടാതെ കത്തി രാക്ഷസന്മാരെയും വൃക്ഷങ്ങളെയും സർവ്വാതളങ്ങളെയും ദഹിപ്പിക്കുന്നു.

* വിശ്വാമിത്രനും വസിഷ്ഠനും തമ്മിലുള്ള വൈരമാണ് ശക്തിയും പരാശരനും തമ്മിലുള്ള വൈരത്തിനു മൂലമെന്നു ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കൽമാഷപാദന്റെ ചരിത്രത്തിൽ ഉണ്ട്.

പ്രജാപതികളോടും ദക്ഷയാഗത്തിൽ മരിച്ചു എന്നും പല പുരാണങ്ങൾ പറയുന്നതു്. പലരുടെയും പുനർജന്മത്തെ അന്തരീച്ച പ്രസ്താവവും ഉണ്ട്. പുലസ്തന്റെ പുനർജന്മത്തെ കുറിച്ച് പ്രസ്താവമുള്ളതായി തോന്നുന്നില്ല. ഇനി പുലസ്തന്റെ പുത്രന്മാരെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാം.

പുലസ്തന്റെ വംശപ്പട്ടിക

അഗസ്ത്യൻ

പുലസ്താദിജനയത് പത്മാ അഗസ്ത്യ ചരവിർഭാവി
സംഗ്രഹനനിഭൂർന്നിവിശ്വാ ച മഹാതപാഃ

പുലസ്താൻ ഹവിർഭക്ത് എന്ന ഭായ്യയിൽ അഗസ്ത്യന്റെയും വിശ്വവസ്തിന്റെയും പുത്രന്മാരായ അഗസ്ത്യൻ അഗ്നിയുടെ അവതാരമാകുന്നു. സുഭാരുണനായ അഗസ്ത്യന്റെ ചരിത്രം ആദിപുരുഷവിന്റെ അഗ്നി കർമ്മത്തിനു സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നുണ്ട്. ദക്ഷന്റെ യാഗത്തിൽ കോപിച്ച വിരഭദ്ര പ്രമുഖന്മാർ ദക്ഷനെ മാത്രമല്ല എല്ലാ പ്രജാപതികളെയും വേറെ പലരേയും കൊല്ലുകയുണ്ടായി എന്നാണു പുരാണങ്ങൾ പറയുന്നത്. അന്നു അവിടെ ജനിക്കപ്പെട്ടവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ പുലസ്ത്യപുത്രനായ അഗസ്ത്യനും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നുവോ ആവോ? ആ ഭാഗം എങ്ങനെയും ആകട്ടെ; അഗസ്ത്യൻ വൈവസ്വത മന്വന്തരത്തിൽ വീണ്ടും അഗസ്ത്യൻ എന്ന നാമത്തിൽ തന്നെ പിറക്കുക ഉണ്ടായി. മിത്രനും വരുണനും ഉൾപ്പെടെയുള്ള മോഹിച്ചു എന്നും, അവരുടെ ഇരട്ടം സ്ഖലിച്ചു എന്നും സ്ഖലിച്ചു ഇരട്ടത്തെ ഒരു കടത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചു എന്നും; ആ കടത്തിൽ നിന്നും അഗസ്ത്യനും വസിഷ്ഠനും മുങ്ങുമെടുത്തു എന്നും ആണു സംഭവ വിവരണം. ഇതു നിമിത്തം അഗസ്ത്യനു കുംഭകോട് വൻ മൈത്രാവരുണി എന്നൊക്കെയും നാമങ്ങൾ സിദ്ധിച്ചു. താഴെ പറയുന്ന സംഭവങ്ങളിൽ ചിലതു ദ്വൈതചരിത്രത്തിലും പെടേണ്ടതായിരിക്കാം.

പണ്ടു മണിമതി എന്ന നഗരത്തിൽ ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ പുത്രനായ പ്രാജാദന്റേയും ഭായ്യയായ ധമനിയുടേയും പുത്രനായി ഇലാലൻ വാതാപിയും പിറന്നു. ഇലാലൻ ഒരിക്കൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണനെക്കണ്ടു “ഭഗവൻ! എനിക്കു ഇന്ദ്രതുല്യനായ ഒരു പുത്രൻ ഉണ്ടാകണം എന്നു അർത്ഥിച്ചു. അർത്ഥിതമായ വരും നൽകുവാൻ താപസൻ ശക്തനായില്ല. ക്രോധിച്ച ഇലാലൻ അനുഭൂതൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണ ദ്രോഹിയായി. കാമരൂപനായ വാതാപി മായനിമിത്തം ആടായി രൂപമെടുത്തു.

ഇലാലൻ: നമുതൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണ ദ്രോഹിയായി.
വാതാപി: കാമരൂപനായ വാതാപി മായനിമിത്തം ആടായി രൂപമെടുത്തു.

ഇലാലൻ അതിനെ പാകംചെയ്ത്, അർത്ഥനാ തിരസ്കാരം ചെയ്ത താപസനും എന്നു മാത്രമല്ല, പല ബ്രാഹ്മണക്കും കൊടുത്തു. പാകം ചെയ്യപ്പെട്ട അജമാംസം ബ്രാഹ്മണ കക്ഷിയിൽ കടന്നശേഷം ഇലാലൻ വാതാപിയെ പേരുപറഞ്ഞു ക്ഷണിച്ചു. വാതാപി സ്വരൂപത്തിൽ ഇലാലന്റെ സമീപത്തു പ്രത്യക്ഷമായി. അന്നു മുതൽ വാതാപിയെ പാകംചെയ്ത് ബ്രാഹ്മണരെ തീറ്റിക്കുക എന്നതു ഇലാലൻ്റെ ഒരു പതിവായി. ഇലാലൻ ബ്രാഹ്മണ ഭയങ്കരനായി. ഇലാലൻ വാതാപിയും ഭയപ്പെട്ടുപോയി. വളർന്ന പ്രഹൃഷ്ടനായി.

ആ കാലത്തു ഭഗവാൻ അഗസ്ത്യൻ പ്രപഞ്ചം ചെയ്തപ്പോൾ, ഒരു സമയത്തു ഏതാനും പിതൃക്കൾ ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ കീഴ്പോട്ടു തുങ്ങി കിടക്കുന്നതു കാണുക ഉണ്ടായി. അഗസ്ത്യൻ ചോദിച്ചു:—“നിങ്ങൾ ആരു? ഇങ്ങനെ കിടക്കുന്നത് എന്തിന്?” അവർ പറഞ്ഞു:—“ഞങ്ങൾ അങ്ങയുടെ പിതൃക്കളാണ്. അങ്ങക്കു സന്തതി ഇല്ലായ്കയാൽ, ഞങ്ങൾ മരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഇങ്ങനെ കിടക്കേണ്ടതായി. ഭോ അഗസ്ത്യ! അങ്ങക്കു ഒരു ശിശു ഉണ്ടാകുമെങ്കിൽ, ഞങ്ങളും അങ്ങനെയേ ഗതി ലഭിക്കുകയുള്ളൂ!”

ഭീച്ച: “ധർമ്മ പരായണനായ അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു:— ഭോ പിതൃക്കളേ! നിങ്ങളുടെ ആഗ്രഹം സാധിക്കട്ടെ. നിങ്ങൾ ക്ലേശിക്കേണ്ട! അഗസ്ത്യൻ ആലോചിച്ചതിൽ, തന്നെ ഗർഭത്തിൽ വഹിക്കുവാൻ അർഹയായ ഒരു സ്ത്രീയേ കണ്ടെത്താൻ കണ്ടില്ല. ആയതിനാൽ ആ പരമതാപസൻ സർവ്വ തത്വങ്ങളിൽ നിന്നും ഉത്തമാംശങ്ങളെ വേറാക്കി എടുത്തു, ഒരുമിച്ചിണക്കി ഒരു പരമസ്ത്രീയെ നിർമ്മിച്ചു. നിർമ്മിതയായ കന്യകയെ അഗസ്ത്യൻ സന്താനകാമനായ വിദർഭ രാജാവിനു സമ്മാനിച്ചു. അങ്ങനെ ആ തടിൽപ്രഭു, ശുഭാനന്ദ, സുഭഗ-വിദർഭ രാജധാനിയിൽ പിറന്നു. രാജാവായ വിദർഭൻ തൃപ്തനായി. ശിശു പിറന്ന വർത്തമാനം ബ്രാഹ്മണരെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. സത്യജ്ഞാനമായ ബ്രാഹ്മണർ ശിശുവിനെ * ലോപാമുദ്ര എന്നു നാമകരണം ചെയ്തു. ആ ശുഭരൂപോത്തമ സുസ്തിൽ താമര പോലെയും, അഗ്നിയിൽ ശീവ് പോലെയും വളർന്നു. അലാകൃതകളായ നൂറു സർപ്പങ്ങളും കിങ്കരികളായ നൂറു ദാസികളും അകമ്പടി സേവിച്ച യുവതിയായ ലോപാമുദ്ര, ആകാശത്തു ഏറിയുന്ന തേജസ്വിനിയായ രോഹിണിയെ പ്ലോലെ ശോഭിച്ചു. രാജാവിനെക്കുറിച്ചുള്ള മാനവും ആദരവും നിമിത്തം ആ ശീലാചാര സമ്പന്ന, യുവതിയെക്കുറിച്ചും യുവാക്കന്മാരോട് വരിക്കപ്പെട്ടില്ല. രൂപാകൊണ്ടു അപ്സരസ്സായ ആ സത്യാവതി, ശീലംകൊണ്ടു മാതാ പിതാക്കന്മാർക്കു ഹർഷം വരുത്തി. ഈ പുത്രിയ്ക്കു ഉചിതനായ വരൻ ആരായിരിക്കുമെന്ന് അച്ഛൻ ചിന്താധീനനായി.

അഗസ്ത്യൻ വിദർഭന്റെ രാജധാനിയിൽ ചെന്നു പറഞ്ഞു:—“രാജാവേ! പുത്രകാമനായ ഞാൻ ലോപാമുദ്രയെ ഭായ്യയായി വരിക്കുന്നു. അങ്ങ് ആ കന്യകയെ എനിക്കായി ദാനം ചെയ്യുക” രാജാവു ആയി ബാധിതനായി. എന്താണു മറുപടി പറയേണ്ടതു് എന്നു് ആലോചിച്ചു വിഷമിച്ചു, രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു:—“നാം ഇവിടെ ഏന്താണു പറയുക. മഹർഷി വീട്ടുവാനാണ്. കന്യാദാനം ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ നാം കോപാഗ്നിക്ക് ഇരയാകും.” അച്ഛനമ്മമാരുടെ സങ്കടം കണ്ടു, ലോപാമുദ്ര പറഞ്ഞു. “അച്ഛാ! അങ്ങ് എന്നെക്കുറിച്ചു ക്ലേശിക്കുവാൻ ആവശ്യമില്ല. എന്നെ ഈ പരമ താപസനു നൽകുക തന്നെ.” രാജാവു പുത്രിയെ വിധിച്ചുവെക്കുവാൻ അഗസ്ത്യനായി ദാനംചെയ്തു. അഗസ്ത്യൻ ലോപാമുദ്രയോടു പറഞ്ഞു:—ഭോ ദീക്ഷിപത്നി! ഭവതിക്കു വിലകൂടിയ വസ്തുക്കളും ആഭരണങ്ങളും എന്തിനു? അവയെ ഇവിടെത്തന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളുക.” ആ രംഭോരു ദുരൂഹവും മഹാർഹങ്ങളും ദർശനീയങ്ങളും ആയ വസ്തുക്കളെ മാറി, ചീരവും വൽക്കലവും തോലും ധരിച്ചു; ഭഗവാൻ അഗസ്ത്യനും അനുകൂലമായ പത്നിയും, ഗംഗാദാരത്തെ പ്രാപിച്ചു; തപസ്സ് ആചരിച്ചു. ഭായ്യ ഭർത്താവിനെ ബഹുമാനത്തോടെ പരിചരിച്ചു. ഭർത്താവു ഭായ്യയെ ക്ഷരിച്ച പരമ പ്രീതനായി. ദിവസങ്ങൾ പലതു കടന്നു. ദീർഘമായ ലോപാമുദ്ര കിടച്ചു ഉടുത്തു പ്രഭു ചിതറി കൈക്കണ്ടു വരുന്നത് അഗസ്ത്യൻ കണ്ടു. ഭഗവൻ, ശൗചം, പരിചരണം, രൂപം, ഐശ്വര്യം എന്നിവ മൂലം മുൻപുതന്നെ തൃപ്തനായി.

* ലോപാമുദ്ര=സർവ്വപ്രാണികളുടെയും വിശിഷ്ടമുദ്രകൾ-(ചിഹ്നങ്ങൾക്കു) ലോപത്തെ നൽകിയവൾ..

നായ അഗസ്ത്യൻ, ഭാര്യയെ സഹവസത്തിനായി ക്ഷണിച്ചു. ലക്ഷ്മിയായ ലോപാമുദ്ര, അഞ്ചലി കൂപ്പിനിന്നു, ഭാരവാഹന്റെ സന്നിധിയിൽ പ്രണയപൂർവ്വം ഇങ്ങനെ അറിവിച്ചു:— “പ്രഭോ! ഭാര്യ പുത്രനെ പ്രസവിക്കേണ്ടവൾ തന്നെ. എന്നാൽ എനിക്ക് അങ്ങയെ ക്ഷരിച്ചുള്ളതു പോലെ പ്രീതി, അങ്ങക്ക് എന്നെക്കുറിച്ച് ഉണ്ടു് എങ്കിൽ—ഞാൻ പിതൃഹാരത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നതു പോലെ പ്രസാദത്തിൽ—ഉചിതമായ ശയനത്തിൽ—വിശ്രമിക്കണമെന്നു കഠിനപ്പെടുന്നു. ഈ കഠിനമായവസ്തു മടുത്തുകൊണ്ടു് അങ്ങയെ സമീപിക്കുവാൻ ഞാൻ ലജ്ജിക്കുന്നു. അങ്ങു തന്നെയും മല ച-ടി ഭൂഷണം അണിഞ്ഞു, വിഹരിക്കുമോ? ആഭരണത്തിൽ അശുദ്ധി ഉള്ളതായി ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല.” അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു: “ഭോ കല്യാണി! എനിക്കു ധനം എവിടെ? സുമധ്യമേ! ഭവതിയുടെ അർദ്ധം രാജാവാണ്. ഞാൻ ദാരിദ്ര്യമേ?” ലോപാമുദ്ര പറഞ്ഞു:— “ഭോ തപോധന! ലോകത്തിലുള്ള സർവ്വ വിഭവങ്ങളേയും സമ്പാദിക്കുവാൻ, അങ്ങക്കു കഴിയും” അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു:— “ഭവതി പറഞ്ഞതു വാസ്തവം തന്നെ. എന്നാൽ എന്റെ തപസ്സിന്റെ വ്യയം ചെയ്യണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. തപോനാശം സംഭവിക്കാത്ത ഏതെങ്കിലും ഒരു കർമ്മത്തിൽ ഭവതി എന്നെ നിയോഗിക്കുക.” ലോപാമുദ്ര പറഞ്ഞു:— “ഭോ തപോധന! ദീതു കാലം നീണ്ടുനില്ക്കുന്നതല്ല. അങ്ങയുടെ ധർമ്മത്തിന്നു നാശം ഭവിക്കരുതെന്നും, ഞാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ അങ്ങു തന്നെ ഇച്ഛാ പൂരണത്തിന്നു മാർഗ്ഗം സൂക്ഷിക്കണം.” അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു:— “ഭോ സുകേശ! ഭവതിയുടെ നിശ്ചയം ഇങ്ങനെയാണു് എങ്കിൽ, ഞാൻ ധനത്തെ സമ്പാദിക്കുവാൻ ഉത്സാഹിക്കും. ഞാൻ പാർപ്പിടട്ടെ, ഭവതി ഇവിടെ താമസിക്കുക.”

അപരാ രാജാക്കന്മാരെ അപേക്ഷിച്ചു ധന സമൃദ്ധനെന്നു് ആ കാലങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധനായിരുന്ന രാജാവായ ശ്രുതവാണന്റെ സമീപത്തേക്കു്, അഗസ്ത്യൻ പെരുപ്പിട്ടു്. പരമതാപസനായ അഗസ്ത്യൻ ചെല്ലുന്നതായി അറിഞ്ഞു, ശ്രുതവാണൻ സചിവന്മാരോടു് ഒരുമിച്ചു രാജ്യത്തിന്റെ അതിർത്തിയിൽ ചെന്നു് എതിരേറ്റു. രാജാവു മഹർഷിയെ അർപ്പുപാദങ്ങളെ കൊണ്ടു പൂജിച്ചശേഷം, തൊഴുകെയായി നിന്നു് ആഗമനോദ്ദേശത്തെ കുറിച്ചു ചോദിച്ചു. അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു:— “രാജാവേ! ഞാൻ ഭിക്ഷു ചോദിക്കുവാൻ വന്നിരിക്കുകയാണു്. അങ്ങയുടെ ശകുതിപോലെ ഒരു ദാനം തരികതന്നെ”

രാജാവു പറഞ്ഞു:— “എന്റെ ആയവും വ്യയവും സമനിലയിലാണു്; അങ്ങു് അതിർത്തുകൊണ്ടു് ഏകദേശം തൊക്കെയും എടുത്തുകൊള്ളണം.” ആയവ്യയങ്ങളെ സമമാണെന്നു് അറിഞ്ഞു പ്രാണി പീഡനത്തെ ഭയന്ന അഗസ്ത്യനും, കൂടെ പെരുപ്പിട്ട ശ്രുതവാണനും, ബ്രഹ്മനശ്വന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു. അവിടെയും കേൾക്കുന്നതു് അവശേഷം ഇല്ലെന്നു അറിഞ്ഞു് അഗസ്ത്യനും, രണ്ടു രാജാക്കന്മാരും കൂടെ പുരുഷന്മാർ പുത്രനും മഹാധനനും ആയ ത്രസദസ്യവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു. പുരുഷന്മാരും രാജാക്കന്മാരുടെയും ധനം അവശേഷിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ, അഗസ്ത്യൻ അവിടെ നിന്നും നിഷ്ക്രമിക്കേണ്ടതായി വന്നു. ദീക്ഷിയെ കാമപൂരണം ചെയ്യുന്നതിന്നു കഴിയാത്തതിനാൽ ഖിന്നനായ രാജാക്കന്മാരും തൊഴുകെയായി നിന്നു് ഇങ്ങനെ നി

വേദനം ചെയ്തു:— “ഭോ ബ്രഹ്മൻ! ഇലാലൻ എന്ന ദാനവാൻ സർവ്വന്മാരെയും അപേക്ഷിച്ചു ധനവാൻ ആണു്. നമുക്കു ദാനം വരാതെയാണി യിലേക്കു് ഇപ്പോൾ തന്നെ പുറപ്പെടാം” ഇലാലനോടു ഭിക്ഷു ചോദിക്കുകതന്നെയാണു് ഉത്തമമെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു, മഹർഷിയും രാജാക്കന്മാരും അസുര രാജാവിന്റെ സന്നിധിയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു.

ദീക്ഷി പ്രളായ അഗസ്ത്യനും കൂടെ ചില രാജാക്കന്മാരും വരുന്നതായി അറിഞ്ഞു, ഇലാലൻ രാജ്യത്തിന്റെ അതിരുകൾക്കും ചെന്നു് എതിരേറ്റു, അതിഥിപൂജ ചെയ്തു. അനജനായ വാതാപിയെ കണ്ടിച്ചു പാകംചെയ്തു. മഹാസുരനായ വാതാപിയെ ആണു വിളമ്പുന്നതു് എന്നു് അറിഞ്ഞ സമയം, രാജാക്കന്മാർ വിഷണ്ഡനായി. അഗസ്ത്യൻ രാജാക്കന്മാരെ ഇങ്ങനെ ശ്രമിപ്പിച്ചു. “രാജാക്കന്മാരെ! നിങ്ങൾ വിഷാദിക്കേണ്ട. ഈ മഹാസുരനെ ഞാൻ ഉണ്ടുകൊള്ളാം.” സംഗതി അറിയാതെ ഇലാലൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു വിളമ്പി; വിശപ്പധികമാണെന്നു പറഞ്ഞു പാകപ്പെട്ടിരുന്ന സർവ്വത്തേയും അഗസ്ത്യൻ തന്നെ ഉണ്ടു. ഉണ്ടു കഴിഞ്ഞ സമയം ഇലാലൻ “വാതാപേ” എന്നു വിളിച്ചു. അഗസ്ത്യന്റെ ഉദരത്തിൽനിന്നു, മഹാ ഘനസ്വരം പോലെ ഒരു വായുഗർജ്ജനം കേൾക്കായി. “വാതാപേ! വാതാപേ! ഇറങ്ങിവരിക” എന്നു ഇലാലൻ തുടർന്നു വിളിച്ചു. അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു. “അങ്ങു വാതാപിയെ സംബോധനം ചെയ്യുന്നവോ? വാതാപി എന്റെ വയറിൽ ഒരിച്ചു.” ഇലാലൻ വിഷണ്ഡനായി, പ്രാഞ്ചലിയായി നിന്നു പറഞ്ഞു:— “അങ്ങു് ഇവിടേയ്ക്കു് എത്തിനായി വന്നുവോ? ഞാൻ എന്താണാവോ ചെയ്യേണ്ടതു്” അഗസ്ത്യൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:— “ഭോ അസുര! അങ്ങു വലിയ പ്രബലനാണു് എന്നും, നിരവധി ധനങ്ങളുടെ ഈശ്വരനാണു എന്നും, അതിർത്തു ഞാൻ ഇങ്ങു വരികയാണു്. ഞാൻ ഈ രാജാക്കന്മാരോടു ചേരി നോക്കി ഭിക്ഷു ചോദിച്ചു; അവരുടെ കേൾക്കത്തിൽ സ്വത്തു ശേഷിച്ചിട്ടില്ല. ധനം എനിക്കു് ആവശ്യവും ആയിരിക്കുന്നു. അന്യന്മാർക്കു് ഉപദ്രവം പറ്റാത്ത വിധത്തിൽ എന്തു നൽകാമോ, അങ്ങു് അതു നൽകുകതന്നെ” ഇലാലൻ പറഞ്ഞു. “അങ്ങു് എന്തു നൽകുവാനാണു ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു് എന്നു് അങ്ങു പറയുക; പറയാമെങ്കിൽ ഞാൻ നൽകാം.” അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു:— “ഭോ മഹാസുര! ഈ ഭാരോ രാജാക്കന്മാർക്കും പതിനായിരം പശുക്കളേയും പതിനായിരം കന്നുകുടനായങ്ങളേയും കൊടുക്കണമെന്നും, എന്നിങ്കു് അതിലിറട്ടി പശുക്കളേയും നായങ്ങളേയും ഒരു കന്നുകുടമത്തേയും മനോജ്വലമായ രണ്ടു് അശ്വങ്ങളേയും നൽകണമെന്നും അങ്ങു കരുതുന്നു” ഇലാലൻ പറഞ്ഞു:— “പശുക്കളേയും നായങ്ങളേയും അശ്വങ്ങളേയും ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചതാണു്. എന്നാൽ കന്നുകുടമാ എനിക്കില്ല.” അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു:— “എന്റെ വാക്കു നിഷ്ഫലമാകയില്ല. അങ്ങു് ആളയച്ചു് അന്വേഷിക്കുക; അങ്ങു് എനിക്കു നൽകണമെന്നു് ഉദ്ദേശിച്ച രഥം, ഇപ്പോൾ കന്നുകുടമായി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.” ഇലാലൻ അന്വേഷിച്ചു; രഥം കന്നുകുടമായി എന്നറിഞ്ഞു, പരമ വിസ്മിതനായി; അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു കണക്കുനശിച്ചു, എന്നാൽ വ്യഥയോടു കൂടിയും വിപുലമായ ധനങ്ങളെ രാജാക്കന്മാർക്കും ദീക്ഷികൾക്കും സമർപ്പിച്ചു. വിവാഹി, സ്വാമി എന്ന രണ്ടുശാഖകളെ പൂട്ടിയ കന്നുകുടത്തിൽ, ദീക്ഷിയും രാജാക്കന്മാരും യാത്രയായി. അനജൻ മരിച്ചു തുടുകൊണ്ടും, ധനം നശിച്ചുകൊണ്ടും ഹർഷതസ്സനായ ഇലാ

ലൻ, മറഷിയെ മാനിക്കാൻ എന്ന വ്യാജേന അനൗമി
 ക്കും മറഷിയെ കൊല്ലാൻ തരുന്നോക്കി. മനസ്സിൽ ദുഷ്ടത
 വളർന്ന പാമ കാഴ്ചയെ നോക്കി ഇലലക്കുന്ന നോക്കി, അഗ
 ന്നുൻ ഇരുകര വെട്ടു. ഇലലൻ കരിഞ്ഞു ചായലായി. മര
 ക്കിലും രാജാക്കന്മാരും അഗസ്ത്യൻമുതൽ ലാപിച്ചു. രാജാക്ക
 ന്മാർ അനൗമം വാങ്ങി സ്വന്തം അടുത്തു പോയി.

ലോപാമുദ്ര പ്രസന്നയായി; കാക്ഷിച്ച വിഭവങ്ങളെ ലഭിച്ച ലോപാമുദ്ര പറഞ്ഞു. “ഭഗവൻ! ഏറെ കാക്ഷിതങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി. ഇനി ഞാൻ വീഴ്ചവാനായ പുത്രനെ പ്രസവിക്കട്ടെ.” അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു: - “ഭോ കല്യാണി!”

ലോപാമുദ്ര
ണി! ഭവതിയുടെ മൃതം നിമിത്തം
ഞാൻ തുഷ്ണനായിരിക്കുന്നു. ഭവതിക്കു സ്വീകാര്യമായ ഒന്നാണ്? ആയിരം പുത്രന്മാരോ അതിരും പുത്രന്മാർക്കു സമമായ നൂറു പുത്രന്മാരോ? നൂറു പുത്രന്മാർക്കു സമമായ പത്തു പുത്രന്മാരോ? സഹസ്രജിത്തായ ഒരു പുത്രനോ?" ലോപാമുദ്ര പറഞ്ഞു:- "തപോധന! സഹസ്ര സംമിതനായ ഒരു പുത്രനെയാണ് ഞാൻ കാക്ഷിക്കുന്നത്. സാധുവും വിദ്വാനും ആയ ഒരു ബാലൻ, ആയിരം അസാധുക്കളെ അപേക്ഷിച്ച് അർഹനാണ്. "ശ്രദ്ധാധാനമായ മിനി അനുഭവിച്ചു; ശ്രദ്ധാധാനം ഗർഭഭവതിയായി. മാമി വീണ്ടും തപസ്സു തുടർന്നു, വനങ്ങളിൽ നടന്നു. ഗർഭം ഏഴു വർഷം വളർന്ന്, ഏഴാംവർഷത്തിൽ പ്രഭാവംകൊണ്ട്, അഗ്നിജ്വലന നായ ശില്പി പിറന്നു. ദൃഢസ്വ, എന്ന നാമാനായ ശില്പി, വേദ വേദാംഗങ്ങൾ പഠിക്കുന്നതു കൈമാറ്റിച്ചരിച്ചു കൊണ്ടെന്നതു പോലെ കരഞ്ഞും ചിരിച്ചും വളർന്നു. ശില്പി ബാലനായി. ബാലൻ ആശ്രമത്തിലേക്ക് ആത്മശുദ്ധിയായ ഇച്ഛയെ ഉൾക്കൊള്ളുക ശീലമായതിനാൽ, ഇച്ഛാശക്തിയാൽ എന്ന് പ്രസിദ്ധനായി. അഗസ്ത്യനും ലോപാമുദ്രയും തുഷ്ണരായി.

സൂപ്പർ, കനകമയനും മഹാപോരനും അഭിരാമവും ആയ
-മഹാമേന്ദ്രാധിപനെ ഉദയാസ്തമനത്തിൽ പ്രദക്ഷിണം വയ്ക്കുക
എന്നതു പുരാതനമായ നടപ്പാണ്. വിന്ധ്യൻ കവിതയ്ക്ക് സു

അനുസ്മരണ വി
സ്താപന അതി
ക്രമിച്ചത്

പറഞ്ഞു: - "സേപമ മൂലം ഞാൻ മേന്മാ
നെ പ്രദക്ഷിണം വയ്ക്കുകയല്ല. ഞാൻ ഇങ്ങനെ വത്തി
ണമെന്നു, ലോക നിർമ്മാതാവിന്റെ നിർദ്ദേശമാണ്. കൃഷ്ണ
യ വിദ്യുൻ, സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ഗതിയെ നിരോധിക്കാ
ന്നാണ് ഉദ്ദേശം. വിദ്യുൻ വളർന്നു, ആകാശത്തെ ഉരസ്
വിദ്യുൻ ഇങ്ങനെ നിന്നതു നിമിത്തം, സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ നി
ലനായി. ഇത്ര പ്രയത്നം ചെയ്താൽ ഇറങ്ങി വിദ്യ
നെ ചെന്നു കണ്ടു സുകുടം പറഞ്ഞു. എന്നാൽ വിദ്യുൻ കൃ
ഷ്ണനായിത്തന്നെ നിന്നു. സൂര്യൻ അവിടെനിന്നു മടങ്ങ
അൽഭുതമായിട്ടു പ്രദീപ്തനായ അഗസ്ത്യനെ ചെന്നു കണ്ടു, ഇ
നെ സുകുടം പറഞ്ഞു: - "പ്രഭോ! അഗസ്ത്യ! വിദ്യുൻ ക്രോ
ധം വളർന്നു നില്ക്കുന്നു. സൂര്യചന്ദ്രന്മാർക്കു ഗതിനിരോ
ധം സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭോ മഹാഭാഗ! ബ്രാഹ്മണം! ഈ വ
പത്തിൽ നിന്നു വിട്ടുതൽ തരുവാൻ അങ്ങയെ കഴിച്ച്, അവ
നെ ഞങ്ങൾ കാണുന്നില്ല." അഗസ്ത്യനും ഭായം ഭയപ്പെ
ന്നു.

വിസ്മയം പ്രാപിച്ചു പറഞ്ഞു. “ഭോ വിസ്മ! ഞങ്ങൾ ഒരു കാര്യമായി ദക്ഷിണ ദിക്കിലേക്കു പോകുകയാണ്. അങ്ങ് ഞങ്ങൾക്കു വഴി തരണം. ഭോ ശൈലപ്രഭോ! ഞങ്ങൾ തിരികെ പോന്നശേഷം, അങ്ങ് വീണ്ടും ഉയർന്നു നിന്നുകൊള്ളുക തന്നെ.” വിസ്മയം കനിഞ്ഞു, താണു, വഴികൊടുത്തു. അഗസ്ത്യനും ലോപാമുദ്രയും ദക്ഷിണ ദിക്കിലേക്കു നടന്നു. അഗസ്ത്യനും ഇന്നേയോളം വടക്കോട്ടേക്കു പോന്നിട്ടില്ല. അഗസ്ത്യനെയും ഭൂമിയും മൂലം വിസ്മയം ഇന്നേയോളം ഉയർന്നിട്ടില്ല.

പരമ ഭാര്യെന്നായ പുത്രനെ ഇന്ദ്രൻ വളർ കൊണ്ടിട്ടു കൊന്ന സമയം, ദീക്ഷികളും സുന്ദാരും പ്രയത്നിച്ചുവന്നായി. സുന്ദാർ ഇന്ദ്രന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ സംഘിച്ചു, സർവ്വ ദൈവന്മാരെയും അടിച്ചു. അസുന്ദാർ ഭയാന്തരനായി. അവർ കാടിത്താക്കി നശിപ്പിച്ചു. സമാധാനമായ സമയത്തിൽ കളിച്ചു. എന്നാൽ അവർ മടുത്തില്ല; ത്രിലോകങ്ങളെ എങ്ങനെ നശിപ്പിക്കുമെന്ന് ആലോചന തുടങ്ങി; കാര്യം ബുദ്ധിമാന്മാർ കാര്യം ആലോചന പരഞ്ഞു. കടുവിൽ ആ പാപന്മാർ ചേർന്നു നിശ്ചയം ഇങ്ങനെ ചെയ്തു:-

അഗസ്ത്യൻ സമുദത്തെ
ശേഷിപ്പിക്കുന്നത്

യേ സന്തിവിദ്യാ തപസോ പപന്നാ
ന്യേഷം വിനാശഃ പ്രഥമം തു കാത്യഃ
ലോകാ മി സർവ്വേ തപസാ ധ്വിയന്തേ
തസ്മാ അപരലാപം തപസഃ ക്ഷന്തായ

മേ സതി കേവി ഈ വസ്തുവായും
 തപസ്വിനോ ധർമ്മിദ ശ്രേതാജ്ഞാഃ
 തേഷാം വധഃ കൃതതാം ക്ഷിപ്ര മോ
 തേഭ്യഃ പ്രനശ്യാന്ത്യ ജനതഃ പ്രനശ്യാ

ലോകങ്ങളെ ധരിക്കുന്നതു തപസ്സാണ്. ആയതിനാൽ തപഃക്ഷയത്തെ ലാക്കാക്കി നാം പ്രവർത്തിക്കണം. വിദ്യയും തപസ്സും ഉള്ള സർവ്വരേയും നശിപ്പിക്കുകയാണ്, നാം ഒന്നാമതു ചെയ്യേണ്ടതു്. ഭൂമിയിലുള്ള താപസന്മാരേയും, ധർമ്മജ്ഞന്മാരേയും ബ്രഹ്മജ്ഞാനം സിദ്ധിച്ചവരേയും, ഒട്ടൊഴിയാതെ നാം നശിപ്പിക്കണം. അവരെ ഭോഗത്തിൽ വധിക്കണം. അവർ നശിച്ചാൽ ലോകം നശിച്ചു. ആ ഗതഞ്ജലികാവാന്മാർ ജഗദപിനാശത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ചു, പരാപ്രാപ്തന്മാരായി; അവർ തരംഗദുക്തമായ വരുന്നാകരത്തെ അന്നെ രക്ഷാസ്ഥാനമായി സ്വീകരിച്ചു.

വരുന്ന ശരണം പ്രാപിച്ച അനുരാഗരീതി കല്പവെറും കാലകയുടെയും പുത്രനായ കാലദേവന്മാർ ആണ്. ത്രിലോക വിനാശ കർമ്മത്തിൽ മുൻപിട്ടു നിന്നത്. അവർ രാത്രിയിൽ കരയ്ക്കുകയറി, ക്രോധനരായി, ആശ്രമങ്ങളിലും പുണ്യായ തനങ്ങളിലും കടന്നു, കാണുന്ന കാണുന്ന മനികളെ ഭക്ഷിക്കുക പതിവായി. അവർ വസിച്ചിരുന്ന ആശ്രമത്തിൽനിന്നു തുറന്നുപോയ താപസ ബ്രാഹ്മണരെ ഭക്ഷിച്ചു; ആ ദുരന്തമാക്കു മ ചുവന്നെൻ ആശ്രമത്തിൽ നിന്നു ഫല മൂലാശന നരായി ആ മനികൾ ഭക്ഷിച്ചു. ആ നിരന്തര പാപന്മാർ, ഭരതാചാര്യൻ ആശ്രമത്തിൽ നിന്നു നിയതനാകും അംബുഭക്ഷകന്മാരും വായുപാഹാരന്മാരും ആയ ഇരുപതു ബ്രാഹ്മണരികളെ കടിച്ചു തിന്നു. പകലിൽ കടലിൽ കിടക്കുകയും രാത്രിയിൽ കരയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ആ കാലചോദിതന്മാർ, സമുദ്രമല മലത്തെ ആശ്രയിച്ചുകൊണ്ട്, നിരവധി ബ്രാഹ്മണരെ ഉണ്ട് ത്രിലോക പ്രണാശ പ്രാരംഭം ചെയ്തു. വിനാശ കാർണം ഏതാ

ന്നെന്ന് അറിയാത്തതു, ഭൂമിയിൽ പ്രത്യേകം സംഭവകരണ
 മായി. ശത്രുവായി ഒരുവനെ യെങ്കിലും മനുഷ്യർ കണ്ടില്ല.
 പ്രഭാതത്തിൽ ആരും മങ്ങിച്ചിലൊക്കെയും പല മുനിമാരെയും
 കാണാതെയായി; മംസം, രക്തം, മഞ്ജ, ആന്തം എന്നിവ
 ചിതറി ഭൂമി. ഖീരസമമായി കിടന്നു. അന്ധിയിടങ്ങൾ അ
 ങ്ങിന്റെ ശംഖ സംഘങ്ങൾ പോലെ കുന്നിച്ചു കിടന്നു. ഒടിഞ്ഞ
 തവിടുകൾക്കും പൊട്ടിയ നെയ്കടങ്ങളെക്കും ചി
 തറിക്കിടന്ന അഗ്നിഹോത്രങ്ങളെ കൊണ്ടും ഭൂമി ആവൃതമായി.
 സ്വാധ്യർയം മുടങ്ങി: വഷ്ട്കാരം കേൾക്കാനില്ലെന്നായി.
 യജ്ഞം നഷ്ടമായി. ഉത്സവം ഇല്ലാതെയായി. കാലകേയപീ
 ഡിതമായ ജഗത്തു നിരസഫലമായി. സംഭ്രാന്തനായ പൗ
 രുഷൻ എങ്ങോട്ടെല്ലാം എന്നു ചിന്തിച്ചൊരത നല്ല വഴി
 ക്ക് ഭാടി. ചിലർ ഗുഹകളിൽ ഒളിച്ചു. പലർ ആററിൽ
 ചാടി. അനേകർ ഒടിപ്പുടി പിടിച്ചു ചത്തു ചത്തതു വീണ്ടും.
 കപടമുട്ടുളർക്കും അയ്യം വില്ലും എടുത്തു ചുണ കാണിച്ചു; തേ
 ടിനടന്നു, ഒരു ശത്രുവിനേയും എങ്ങും കാണാതെ മടങ്ങി.
 ലോകത്തിൽ ഉപശമം നശിച്ചു. യജ്ഞങ്ങൾ ഇല്ലാതെയായി.
 യജ്ഞങ്ങൾ ഇല്ലാതെ ആയപ്പോൾ, ആദിത്യേന്ദ്രന്മാർ ആത്മ
 ധാരായി. ദേവന്മാർ സഭകൂടി, നാരായണൻ തന്നെ ശരണ
 മെന്നു വെച്ചു. ഇന്ദ്ര പ്രമുഖന്മാർ നാരായണനെ ശരണം പ്രാപി
 ച്ച്, ജ്ഞാനെ സ്തുതിച്ചു:

തപം ന: സ്രഷ്ടാ ച ത്വന്താ ച ഹന്താ ച ജഗത: പ്രഭോ
 തപയാ സൃഷ്ട മിദം വിശ്വം യ മേഘം യ ച നോഗതി:
 തപയാ ഭൂമി: പുര നഷ്ടാ സമുദാത് പുഷ്പരേക്ഷണ
 വ്യാരാഹം വപു രാശ്രിത്യ ജഗ ദന്തേ സമുദ്യുതാ
 ആദിദൈത്യോ മഹാവീര്യോ ഹിരണ്യകശിപു: പുരാ
 നരസിംഹം വപു: കൃതാ സൃജിത: പുരുഷോത്തമ.
 അവധാ: സർവ്വതാനാം ബലി ശ്ലാപി മഹാസുര:
 വാമനം വപു രാശ്രിത്യ ഭൈലോകാൽ ഭംശിത: തപയാ
 അസുര ശ്വ മഹേഷ്വാസോ ജംഭ ഇത്യഭിവിശ്രുത:
 യജ്ഞ ക്ഷോഭ കര: കൂര: തപയൈവ വിനിപാതിത:
 ഷുവ മോദിനി കർമ്മാണി യേഷാം സംഖ്യാ ന വിദ്യതേ
 അസ്സാകം ഭയഭീതാനാം തപം ഗുർഭിർ മധുസൂദന!
 തസ്മാ ത്വപാം ദേവദേവേശ! ലോകാത്മം ജ്ഞാപയാമഹേ
 രക്ഷ ലോകാം ശ്വ ദേവാം ശ്വ ശക്തം ചേമം ഹന്തോ ഭയോത്
 ശരണാഗത സംതർണേ തപ മേകോസി ഭൂമപ്രതാ
 തവ പ്രസാദാത് വലന്തേ പ്രമു സ്സവ, ശ്ലാതുർവിധാ:
 താ ഭവിതം ഭവയന്തി ഹവ്യ കൈവ്യർ ഭിബ്ബകിസ:
 ലോകൈ ഹേവം വിവലന്തേ ഹ്യന്യോന്യം സമു പാ
 ത്രിതാ:
 തപ് പ്രസാദം നിരുദഗ്ധിഗ്ദ്ധം തപയൈവ പരിരക്ഷിതാ:
 ഇം ച സമന പ്രാപ്തം ലോകാനാം ഭയമുത്തമം.
 ന ച ജാനിമ കേനേതി രാത്രൗ വയധന്തി ബ്രാഹ്മണാ:
 ക്ഷിണേഷു ച ബ്രാഹ്മണേഷു പൃഥ്വി ക്ഷയ മേഷ്യതി
 തത് പൃഥ്വിയാം ക്ഷിണായാം ത്രിഭുവം ക്ഷയ മേഷ്യതി
 തപ് പ്രസാദാൽ മഹാബാഹോ ലോകാ: സർവ്വേ ജഗല്പതേ
 വിനശം നശി ഗമേയു: തപയാ ദൈവ പരിരക്ഷിതാ:
 ഭോ ജഗത് പ്രഭോ! അങ്ങ് സ്രഷ്ടാവാകുന്നു; ത്വന്താവാകുന്നു;
 ഹന്താവാകുന്നു. ചരംചരംമേകമായ വിശ്വത്തെ അങ്ങ്
 സൃഷ്ടിച്ചു. ഭോ പുഷ്പരേക്ഷണ! പണ്ടു ഹിരണ്യകാശിൻ സമുദ്ര

ത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയ ഭൂമിയെ സ്ഥാനസ്ഥിതമാക്കിയതു
 വരാം രൂപനായ അങ്ങ് അല്ലയോ? ആദിദൈത്യനും മഹം
 വീര്യനും ആയ ഹിരണ്യക ശിപുവിനെ കൊന്നതു നരസിം.
 ഹരൂപനായ അങ്ങ് അല്ലയോ? അവധൂനും മഹാസുരനും ആയ
 മഹാബലിയെ ഭൈലോകത്തിൽ നിന്ന് ആട്ടിപ്പായിച്ചതു
 അങ്ങ് അല്ലയോ? കൂരനും യജ്ഞ വിഘാതകനും, വിശ്രുത ധനു
 ലരനും ആയ ജംഭമഹാസുരനെ ഹനിച്ചതു അങ്ങ് അല്ലയോ?
 അങ്ങ് ചെയ്തിട്ടുള്ള അത്ഭുത കർമ്മങ്ങൾ സംഖ്യാതീതങ്ങളാകു
 ന്നു. ഭോ മധുസൂദന! ഭയഭീതന്മാരായ ഞങ്ങൾക്കു് അങ്ങ്
 ഗതി നൽകുക ഇല്ലയോ? ഭോ ദേവ ദേവേശ! അങ്ങ് ലോക
 ങ്ങളേയും ദേവന്മാരെയും ഇന്ദ്രനേയും മഹൽഭയത്തിൽ നിന്ന്
 രക്ഷിക്കണമേ. ശരണാഗതന്മാരെ ത്രാണനും ചെയ്യുവാൻ ഭൂമ
 പ്രതനായി അങ്ങ് അല്ലാതെ ആരുമില്ല? അങ്ങയുടെ പ്രസാദം കൊ
 ണ്ടു നാലുജാതി പ്രജകളും വളർക്കുന്നു. അവർ ഹവ്യങ്ങളേ
 കൊണ്ടും ഗവ്യങ്ങളേക്കൊണ്ടും സുന്മാരെയും പിതൃക്കളേയും
 അർച്ചിക്കുന്നു. അന്യോന്യം ആശ്രയിച്ചു വളർക്കുന്ന ലോക
 ങ്ങൾ, അങ്ങയുടെ പ്രസാദം നിമിത്തം സങ്കടം ഭഴിഞ്ഞു രക്ഷി
 തങ്ങളാകുന്നു. പ്രഭോ, ഇപ്പോൾ പരമഭയം ഞങ്ങളെ ഭയപ്പെ
 ടത്തുന്നു; രാത്രിതോറും ബ്രാഹ്മണരെ കൊല്ലുന്നത് ആരാണെ
 ന്നു ഞങ്ങൾ അശേഷം അറിയുന്നില്ല. ബ്രാഹ്മണർ ക്ഷയി
 ച്ചാൽ ഭൂമി ക്ഷയിക്കും: ഭൂമി ക്ഷയിച്ചാൽ, സ്വർഗ്ഗം ക്ഷയി
 ക്കും. ഭോ മഹാഭാഗ! ജഗൽപതെ! അങ്ങയുടെ പരിരക്ഷയി
 ൽ നില്ക്കുന്ന ഞങ്ങൾ ക്ഷയിക്കാ തിരികു മാർ അങ്ങ് അന്ത
 ഗ്രഹിക്കണമേ" വിഷ്ണു പറഞ്ഞു:—

“ഭോ സുന്മാരെ! പ്രജാക്ഷയ കാരണം എന്താണെന്നു
 ഞാൻ പറയാം, നിങ്ങൾ ഭയം വെടിഞ്ഞു കേൾക്കുക തന്നെ.
 കാലകേയന്മാർ എന്നു പേരായി പരമ ദാരുണന്മാരായ ഒരു
 കൂട്ടം അസുന്മാരങ്ങ്. അവർ വൃതന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ജഗ
 ത്തിനെ വ്യഥിപ്പിച്ചു വരിൽ പ്രഥമന്മാരാണ്. ബുദ്ധിമന്തായ
 ഇന്ദ്രൻ വൃതനെ കൊന്നതു നിമിത്തം ജീവിത രക്ഷയെ കരു
 തി, അവർ കടലിൽ ഒളിച്ചു കിടക്കുന്നു. നക്ത്ര ഗ്രാഹ ഭയകരമാ
 യ ഷോഭാ സാഗരങ്ങളിൽ താമസിച്ചു കൊണ്ടു്, അവർ രാത്രി
 യിൽ കരയിൽ കടന്നു റീക്ഷികളെ കൊന്നു പോരുന്നു. കട
 ലിൽ കിടക്കുന്ന അവരെ കൊല്ലുക എളുപ്പമല്ല. ആയതിനാൽ
 സമുദ്രത്തെ ശോഷിപ്പിക്കുവാൻ ഉപായത്തെ യാണു നാം ഒന്നു
 മതമായി സൃഷ്ടിക്കേണ്ടതു്. സാഗര ശോഷണം ചെയ്യാൻ അ
 ഗസ്ത്വ നല്ലതെ, അപാനില്ല. സമുദ്രത്തെ വാറിച്ചാൽ, കാല
 കേയന്മാരെ സംഹരിക്കുവാൻ സാധിക്കും" ദേവന്മാർ പുറപ്പെ
 ട്ടു്, ബ്രഹ്മാവിന്റെ അനവാദാ വാങ്ങി, അഗസ്ത്വാ കൂമത്തിൽ
 ചെന്നു. മൈത്ര വരുണി യായ അഗസ്ത്വനെ റീക്ഷി സമാവൃത
 നായി—പിതാമഹനെ സാ സമാവൃതനായി എന്നതു പോലെ
 —കണ്ടു. സുന്മാർ സ്തുതിച്ചു,—“പ്രഭോ! ലോക ക്ഷയകരമായ
 നമ്മുടെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്ന് അധ:കാരിച്ചു് അങ്ങ് ലോക
 ങ്ങൾക്കു ഗതി നൽകി. മദം നിമിത്തം സൃഷ്ടനെ നിരോധി
 ച്ചു; ലോകങ്ങളിൽ രമസ്സിനെ വളർത്തിയ വിന്ധ്യശൈലത്തെ
 അങ്ങ് നിശോധിച്ചു. അങ്ങയുടെ സാഹായ്യം നിമിത്തം ലോ
 കങ്ങൾ പരമ നിവൃത്തിയെ പ്രാപിച്ചു സന്ദർഭങ്ങൾ പലതാ
 ണു്. ഭോ ഭൂതിമൻ! ഭയനീയന്മാരായ ഞങ്ങൾക്കു ഭഗവാന
 ല്ലാതെ ഗതി ആരാണ്? ഭോ വാ! ഞങ്ങൾ ആത്മന്മാരായി
 രിക്കുന്നു. അങ്ങ് ഞങ്ങളെ അന്തഗ്രഹിക്കേണമേ!" അഗസ്ത്വൻ
 പറഞ്ഞു:—“നിങ്ങൾക്കു ഭയകരണം എന്താണ്? കാര്യം പ
 ോകു തന്നെ." പ്രാഞ്ചലികളായ സുന്മാർ പറഞ്ഞു:—“ഭോ

അങ്ങിനെ മഹാസമുദ്രത്തെ കടിച്ചു വാഹിക്കുന്നതെന്തെന്ന് ഞങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ അതു ചെയ്യുകയെങ്കിൽ, ഞങ്ങൾ കാലം ചെലവഴിക്കുന്നതായ കാലമേയ്ക്കു സുരപ്പിട്ടു കളെ വെച്ചുകൊള്ളാം." അങ്ങനെ യാകുബ്ബേ ലോകങ്ങൾക്കു സുഖം വരുത്തേ" എന്നു അന്നു വെച്ചുകൊണ്ടു് അഗസ്ത്യൻ തപഃസ്വീർത്തതായ പല ദീക്ഷിതരോടു ചേർന്നു സമുദ്രതീരത്തേക്കു നടന്നു. യക്ഷ കിന്നര കിം പുഷ്പ മനുഷ്യാദി നാർ അത്ഭുതം കാണുന്നതായി സമുദ്രതീരത്തു ചെന്നു്, ആ മഹാഭാഗവതൻ ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങൾക്കു് അത്ഭുതമായിട്ടു് ഉയർന്നു കയറി അലകളെ ചൊണ്ടു് നൃത്തം ചെയ്തു്, ഭീമ നിസ്ഥനനായും മകര സുകര ഭയങ്കര മായും നാലു കൈകളെ ചിതറിയിരിച്ചും, നിന്ന മഹാസമുദ്രത്തെ നോക്കി നിന്നു.

ഭഗവാൻ സമാഗതന്മാരോടായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—ഈ വരുന്നവരുടെ ലോകഹിതം ഞാൻ കടിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ചെയ്യുവാനുള്ള ശീലം ചെയ്യുകയുണ്ടാകട്ടെ. കൂടാതെ അഗസ്ത്യൻ സർവ്വ ലോകങ്ങളും കാണ്മകെ, സമുദ്രത്തെ കടിച്ചു തുടങ്ങി. സുരന്മാർ അഗസ്ത്യനെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:—“ഭോ! ലോകഭാവന! അങ്ങിനെ ഞങ്ങളുടെ യാത്രാവഴികൾ ലോകങ്ങളുടെ വിധാതാവായി. അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്ന അഗസ്ത്യൻ നിമിത്തം മൂന്നു ലോകങ്ങളും മുടിയാതെ കഴിഞ്ഞു.” ഭഗവാൻ ഗീതങ്ങളെ പാടി, ഗന്ധർവ്വന്മാരും ആരാധന ചെയ്തു. ദിവ്യപുഷ്പങ്ങൾ മഴപോലെ പൊഴിഞ്ഞു. സമുദ്രം ഉണങ്ങി. പരമപ്രാപ്തന്മാരായ ഭഗവാൻ വരായുധങ്ങളെ ഏൽത്തിറങ്ങി, പേടിച്ചോടിയ അസുന്ദരൻ ഓടിനടന്നു അടിച്ചു. മഹാബലവാനായ സുരന്മാർ അലറിനടന്നു്, അസുന്ദരൻ ആഞ്ഞടിച്ചു. ഗതി കാണാത്ത ദാനവന്മാർ തിരിഞ്ഞു നിന്നു്, ഒരു മുളുത്ത നേരം സമരം ചെയ്തു. എന്നാൽ തപഃസ്വീർത്തതായ ശാപം നിമിത്തം മുൻപുതന്നെ മൂലം മുറിഞ്ഞിരുന്ന അസുരന്മാർ, പുറകേ പുറകേ ചത്തുവീണു. കണ്ഡു ച മണ്ഡിതന്മാരും കനകന്മാരും അണിഞ്ഞിരുന്നവരും ആയ കാലമേയ്ക്കു സുരന്മാർ,—മുഖമുറുത്തു പിടർന്നു തറയിൽ വിണ പൂത്ത പട്ടാളം മരങ്ങളെപ്പോലെ—ചോരച്ചെടിയിൽ നിന്നു കിടന്നു. ഏതാനും അസുന്ദരൻ ഭൂമിയെ കീറി, പാതാളത്തിൽ കടന്നു രക്ഷ തേടി. പ്രാപ്തന്മാരായ സുരന്മാർ പാമ തേജസ്സായ ദീക്ഷിയെ സ്തുതിച്ചു:—“ഭോ മഹാബാഹോ! അങ്ങനെയൊരു ഭീമൻ നിമിത്തം, കൂടെ വിശുദ്ധനായ കാലമേയ്ക്കു മാർ, നിമിത്തമായി ലോകങ്ങൾ മഹത്സുരനെ പ്രാപിച്ചു; ഭോ ലോകഭാവന! സമുദ്രം വീണ്ടും ജലപൂർണ്ണമാകുവാൻ അങ്ങിനെ അഗസ്ത്യൻ ചെയ്തത് അത്ഭുതമായി. അങ്ങിനെ കടിച്ചു ജലത്തെ സമുദ്രത്തിലേക്കു വിസർജ്ജിക്കുമോ.” അഗസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു:—“ജലം എന്റെ ഉദാത്തത്വത്തിൽ ദഹിച്ചുപോയി. സമുദ്രം ഇനി ജലപൂർണ്ണമാകുന്ന കൈൽ നിങ്ങൾ വേറെ ഉപായത്തെ അന്വേഷിച്ചു കൊള്ളണം.” പ്രാപ്തന്മാരായ മഹത്സുരന്റെ വചനം കേട്ടു സുരന്മാർ വിസ്മിതന്മാരും വികണ്ഠിതന്മാരും ആയി ദീക്ഷിതന്മാരുടെ മുമ്പേ പോയി; സുരന്മാർ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു പോയി; കടൽ വരണ്ടു കിടന്നു.

ഭഗവാൻ അലസന്മാരായിരുന്നില്ല. സമുദ്രം പൂർണ്ണമായതായ്ക്കു് അദ്ദേഹം പല ആലോചനകൾ ചെയ്തു. എന്നാൽ കാലം നശിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം മായാതായ മാർഗ്ഗം കാണാതെ, അവർ വിഷ്ണുവിനെക്കണ്ടു; വിഷ്ണുവും ഇദ്ദേഹം മുഖമുറുത്തു കയ്യിൽ വിട്ടു. ബ്രഹ്മാവിനെ ചെന്നുകണ്ടു. ലോക വിധാതാവായ പാർവതീയെ ചെന്നുകണ്ടു. “ഭഗവന്മാരേ! നിങ്ങൾ ഇതിലേക്കായി ഇപ്പോൾ വന്നു. എന്തിനായി? നിങ്ങൾ ഇതിലേക്കായി ഇപ്പോൾ വന്നു. എന്തിനായി? നിങ്ങൾ ഇതിലേക്കായി ഇപ്പോൾ വന്നു. എന്തിനായി?”

അദ്ദേഹം സമുദ്രം വീണ്ടും സ്വപ്രകൃതിയെ പ്രാപിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗം കാണാൻ. സുരവംശത്തിൽ ഭാഗ്യമേറിയവൻ എന്നു പോയി ഒരു രാജാവു പിറക്കും. ആ രാജാവു വീണ്ടും സമുദ്രത്തെ ജലപൂർണ്ണം ചെയ്യുകയുണ്ടാകും.

അഗസ്ത്യന്റെ ശാപത്തിൽനിന്നു ഇദ്ദേഹം നന്നായ്ക്കു മോചനം നൽകുവാൻ മഹാവിഷ്ണു അവതരം ഏകദേശമായിരുന്നതും അഗസ്ത്യന്റെ പരമതേജസ്സുതക്കു വേറൊരു ലക്ഷ്യമാണ്. ഗജേന്ദ്ര മോക്ഷം എന്ന നാമത്തിൽ അറിയപ്പെടുന്ന പാമ പാവനമായ ആ ചരിത്രം ആരും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതേ? പണ്ടു തമിഴ്നാട് എന്ന പേരായ നാലാം മഹാവിന്റെ കാലം ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം ഇത്, പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തു ഇദ്ദേഹം നന്നായ്ക്കു പേരായ ഒരു ദാവിഡ രാജാവുണ്ടായിരുന്നു. വിഷ്ണുപ്രത പരയെന്നായ ആ രാജാവു് ജടാധരനായി മാനം വ്രതം പൂണ്ടു്, വിഷ്ണുസ്താനത്തിൽ കലാചലം എന്ന ആശ്രമത്തിൽ താമസിക്കുകയായിരുന്നു.

വിഷ്ണുക്കു നായുള്ള വിമല അന്താനിയാം ഭൂപൻ വിഷ്ണു ശ്രീ ഭഗവാന്റെ സ്വരൂപത്തെ നിരൂപിച്ചു നേതൃത്വം ഉടച്ചു കൊണ്ടി വ്രിയാശാപങ്ങളെ അന്തർഗതത്തിൽ നിക്ഷേപിക്കു ഏകദേശമായി ബന്ധിച്ചു ആനന്ദ സ്വരൂപന്റെ തിരുവടൽ മനോഹരമായ്ക്കു കൊണ്ടുറപ്പിച്ചു ദേഹ മെങ്ങു മിടുകയെ പ്രാണായാമവും ചെയ്തു പരബ്രഹ്മ പ്രകാശത്തെ പ്രാണങ്ങളെ ഉടക്കിക്കൊണ്ടിരുന്ന ലോചനം രണ്ടു പ്രാണാഗ്രേ സമധ്യാസം ചെയ്യുകയുണ്ടു വഴിപോലെ വാണാ നാസനം തന്നിൽ വടിവോടേ മഹിപാലൻ. കാണാകും ജനങ്ങൾക്കു കനമേറും കരിംകുപ്പിൻ ഇങ്ങനെ തന്നെ തോന്നും ആ കാല സ്ഥിതി കണ്ടാൽ

അങ്ങനെ യിരിക്കുമ്പോൾ ഒരിക്കൽ പാമ യജ്ഞനായ അഗസ്ത്യൻ ശിഷ്യഗണങ്ങളോടു് ഒരുമിച്ചു യജ്ഞം അവിടെ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. സമാധിസ്ഥനായ രാജാവു, ദീക്ഷി ചെയ്തുകയറി സന്ദർശനം അറിഞ്ഞില്ല. ആ ചാരം ചെയ്തതെയും ആ ചരിക്ഷവാൻ ഇറങ്ങിച്ചെല്ലാതെയും ഇരുന്നിട്ടു തന്നെ ഇരുന്ന രാജാവിനെ കണ്ടു്, ദീക്ഷി കോപിച്ചു; ഇങ്ങനെ ശപിച്ചു:—“ഈ ഭാരതാവു്, ഈ അത്യന്തമാവു്, ബ്രഹ്മണനെ അധമനിക്കുവാൻ യെപ്പട്ടെന്നില്ല. ആനയെപ്പോലെ അഹങ്കാരം നിറഞ്ഞ ഇവൻ, ആനയായ് പോകട്ടെ.” ദീക്ഷിയും ശിഷ്യന്മാരും ആശ്രമത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി. ഇദ്ദേഹം നന്നായ്ക്കു നടന്ന സാഗതികളെ അറിഞ്ഞു് “ദൈവവിധിക്കു പാഹിരം മില്ല” എന്നു സമധാനിച്ചു. ഇദ്ദേഹം നന്നായ്ക്കു മരിച്ചു. അന്നുതന്നെ പോലെ കിടന്നു, കൈലാസ ശൈലംപോലെ വലുപ്പമുണ്ടാക്കു മഹാ മദഗജം—കാടുകുളിൽ പേടി കടത്തി.

പോക്ക മുളു അനക്ഷണോ കൊക്ക മ കായ മാകാരം കിന്നി ദേവപോട്ടിവൻ മെല്ലെ പ്പോക്കിവയ്ക്ക മെന്ന തോന്നും

വട്ടമൊത്തു മുവന്നൊരു കണ്ണു രണ്ടു മതിൽ ചെത്തിക്കട്ട പൊട്ടി തെറിക്കുണ്ടു രണ്ടു തോന്നു മറ്റു കണ്ടാൽ. കാല നല്ലും നേട്ടത്തോളം വല്ല മേറും പെരുത്തൊരു നിലകളു ഭൂഷണമം വരുകി പ്പായിനോടൊക്കും. പണ്ടു ദേവസ്തര ജൂട്ടം കണ്ടുവെക്കും മത്തായ് കൊണ്ടുചെന്നു പാൽകുളിൽ ഇട്ടിട്ടു വാസ്തുവിദോഹം

കൊണ്ടു ചുറ്റിക്കൊട്ടി വാലും തലയു മങ്ങനെ നീട്ടി-
 രണ്ടുഭാഗം പിടിച്ചാളു വലിപ്പാൻ എന്നതു പോലെ
 മുമ്പിലും യുള്ളൊരു തുമ്പിക്കരവു മങ്ങിനെ തന്നെ
 പിമ്പിൽ വാലു മതു കണ്ടാൽ മരൊളി യെന്നു തോന്നും
 അസാധാരണ പ്രതാപവാ നായ ഗജം, വേറെ അനേകം ഗജ
 ങ്ങളുടെയും ഗജികളുടെയും നായകനായി, കൂടുകൂട്ടലും കൂട്ട
 ങ്ങളിലും, മേടുകൂട്ടലും കടലുകൂട്ടലും പ്രതാപം കാട്ടി നടന്നു. *

മത്ത വാരണ വേഷമായ് ചമ ണ്തരചനം
 വിദ്യുതം കാട്ടിൽ കടന്നീടിനാൻ കാട്ടാനകൾ
 കൂട്ടത്തോടൊരുമിച്ചു പോയാ നങ്ങൊരു ദിക്കിൽ
 പൂക്കടൻ മര നിര കത്തിയും പൂഴക്കയും
 മുഷ്കരതരം ഞെരി ചൊടിച്ചും ചീന്തി ത്തിന്നും
 തക്കത്തിൽ പ്പിടികളെ പ്പിടിച്ചു വ്യാജാത്തരം
 പൂക്കു ഭോഗിച്ചും മദ പൂഷ്കര മൊഴുകിയും
 പൂമപി ചക്രത്തെ കത്തി പ്പൊടിച്ചു ഞ്ഞാരായിച്ചും
 തൽക്ഷണം പാംസു സ്താനം കൊണ്ടേററം സന്തോഷിച്ചും
 പൂഷ്കരണിൾ പൂക്കു കൂട്ടിച്ചു കടിച്ചു മ-
 ത്വഗ്ര വേഗേന വന്നു പൂക്കടൻ വിഹരിച്ചും
 മുഷ്കരൻ വനങ്ങ ക്കല്ലാ ന്തക ണ്തചലങ്ങൾ
 കടവെ കത്തി പ്പൊടിച്ചു ഞ്ഞാട്ടി ഞ്ഞാട്ടു പറഞ്ഞും
 സഗ്രമം നീളെ ത്തകത്തുടപാടോരോ ദിശി
 വിശുദ്ധ തര മതി ഭീതി ചേർത്തഖിലകും
 കാട്ടിൽ നിന്നിറങ്ങി വന്നോ ട്ട മിട്ടു ത്തതരം
 ധാഷ്ട്യ മുൾക്കൊണ്ടു പ്രജാ വ്യാജത്തി നിനകു പറഞ്ഞും
 കൂട്ടരോ ടൊരുമിച്ചു കാന്നന മകം പൂക്കും.
 വാട്ട മെന്നിയേ നാട്ടി ലിറങ്ങി പ്പാഞ്ഞും ഭൂതം
 ഭൂപ്രദക്ഷിണം ചെ ണ്ണങ്ങമേ നടപ്പവൻ.

മുഴലവും പാൽകടലിൽ നിന്നു തിരകൾ തല്ലുന്നതായി, ത്രി
 കൂടം എന്നു പോയ മാറാമല പതിനായിരം യോജന ഉയര
 ണ്ണിൽ നില്ക്കുന്നു. ഉയരത്തോളം തന്നെ വിസ്താരവും ഉള്ള ആ മ
 ലയ്ക്കു് പൊൻമുടി, വെള്ളിമുടി, ഇരുമ്പുമുടി എന്നിങ്ങനെ
 മൂന്നു മുടികളുണ്ടു്. ത്രികൂട ശൃംഗങ്ങളിൽ നിന്നു പതരുന്ന പ്രഭ
 കളേക്കൊണ്ടു ക്ഷീര സാഗരവും, ദിക്കുകളും, വിദിഷകളും, പ്രഭ
 ങ്ങളുണ്ടു്. ത്രികൂടത്തിന്നു വേറെയും ശൃംഗങ്ങളുണ്ടു്. അവയൊ
 കെയും മത്തങ്ങളേക്കൊണ്ടും, വില കൂടിയ വിവിധ ലോഹങ്ങ

* അഗസ്താന ഗജേന്ദ്ര മോക്ഷത്തോടുള്ള ബന്ധം നിസ്താരം
 തന്നെ. എന്നാൽ ഈ വിഷയത്തിന്നു് ഒരു വൈശിഷ്ട്യം ഉള്ള
 തിനെ ഇവിടെ ചിന്തിക്കേണ്ടതാണു്! ഭാഗവതം മുതലായവ
 യിൽകാണുന്ന മിക്ക വിഷയങ്ങളും ആയുരാരം സംബന്ധി
 കുന്നതാണു്. എന്നാൽ ഹരി പ്രത്യക്ഷമായതും ശാപമോക്ഷം
 കൊടുത്തതും ഇന്ദ്രദുമനൻ എന്ന അനായുനെ—ദമിഡസത്ത
 മനെ—ഉദ്ദേശിച്ചാണു്. അനായുനാരം ദക്ഷിണഭാരതീയന്മാ
 രും ഹരിയുടെ കരുണാവലോകത്തിന്നു പാത്രമാണു് എന്നാണു്,
 ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം എന്ന വിഷയത്തെ ഭാഗവതത്തിൽ പ്രവേശി
 പ്പിച്ചതിൽ വ്യാസൻ ഉദ്ദേശിച്ചതു് എന്നുള്ളതു മിക്കവാറും തീ
 രിച്ചു തന്നെ. ക്രൈസ്തവമതം “ദൈവത്തിന്റെ ജനമായ” യ
 ങ്ങളോട് മാത്രമുള്ളതാകുന്നു എന്നു സ്ഥാപിക്കുവാൻ ക്രൈസ്തവ
 സിദ്ധന്മാർ തന്നെയും പണിപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു് എന്നുള്ളതു് ഇവിടെ
 സ്മരണയിൽ വരുന്നു.

മെക്കൊണ്ടും അലംകൃതങ്ങളും, വള്ളികളും വള്ളിക്കെട്ടുകളും മ
 രങ്ങളും കൊണ്ടു വിവിചിത്രങ്ങളും, വെള്ള ചാട്ടങ്ങളെക്കൊണ്ടു
 യോനകങ്ങളും ആണു്. നാലു ഭാഗവും പാൽതിരകൾ അടി
 ച്ചു കയറുന്ന ത്രികൂടം മരതക ക്ഷീരമുടികളെ പെരുപ്പി നിമിത്തം
 സർവ്വ പ്രദേശങ്ങളിലും ശ്യാമളനിറം കയറുന്നു. സിദ്ധന്മാർ,
 ചാരണന്മാർ, ഗന്ധർവന്മാർ, ഉരഗന്മാർ, കിന്നരന്മാർ, അ
 പ്സരസ്സുമാർ എന്നവരൊക്കെയും അവിടെ ഗുഹകളിൽ കൂടി
 ഡാഹൃത്തം ചെയ്യുന്നു. തുടരെ കേൾക്കുന്ന കിന്നര സംഗീത സ
 ന്നാദം മൃഗ ഗർജനമാണെന്നു ശങ്കുപുണ്ടു സിംഹത്താൻമാർ പ്ര
 തിഗർജനം ചെയ്യുന്നു. പല നിറം കയറിയ മരങ്ങൾ, നന്മന
 സമങ്ങളായ ഉദ്യാനങ്ങൾ, കണ്ഠം തുറന്ന സ്വരവേഷം ചെയ്യുന്ന
 പക്ഷികൾ, മുതലായവ അവിടെ നിരവധിയാണു്. മണിക
 ലെപ്പോലെ ഗുണം പൊറു മണൽത്തറകൾ കിടയിൽ നിമ്ബ
 ജലം ഒഴുകുന്ന സരിത്തുകളും, പൂക്കാട്ടു പിടിച്ച സുരസ്സുകളും, വ
 നങ്ങളെ കൂടും കൂളമായി അതിരിട്ടുന്നു. സ്വർഗ്ഗപ്പെണ്ണുങ്ങൾ
 കൂടിക്കുകയും കൂട്ടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ മണം പൊറു
 വെള്ളങ്ങളിൽ വീശി ചെല്ലുന്ന കൂളിർ കറകൾ, കായശ്ശേരം
 അപഹരിക്കുന്നു. അവിടെയാണു്, സുരസ്സികളുടെ വിഹാരസ്ഥാ
 നമായതും ഭഗവാനായ വരുന്നന്റെ പ്രത്യേക രക്ഷയിലുള്ള
 തും ആയ ദീതുമാൻ എന്ന ഉദ്യാനം പാറക്കിടക്കുന്നതു്. മ
 രാറും, പാരിജാതം, പാടലാശോകം മുതലായ ദേവവൃക്ഷങ്ങൾ
 അവിടെ ഇടതൂർന്നു വളരുന്നു. മാവു്, മുന്തിരി, പ്ലാവാു്,
 പൂളി, അമ്പഴം, തെങ്ങു്, കമുകു്, കാട്ടീന്ത, മാതളം, ഇരിപ്പു
 തമാലം, സാലതാലം, വെണ്ട, പഴമുഞ്ചപാല, ഉരഞ്ചി, ബ്ലാ
 വു്, കൂവളം, ആൽ, പ്ലാത്തു്, ചന്ദനം, വേപ്പു്, കൊങ്ങു്,
 ത്രികോല്ലുകൊന്ന, ദാക്ഷ, കരിമ്പു്, വാഴ, അത്തി, ലത്ത,
 കൂവളം, കപിത്തം, ചേര, നാരകം എന്നിങ്ങനെയുള്ള വിവി
 ധവൃക്ഷങ്ങൾ പൂവുകൾ വിടർന്നു്, കായ്കൾ പഴുത്തു്, പ്രകൃ
 തിയുടെ അനുകാരത്തെ പ്രദർശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു കൊഴുത്തു തുട
 ന്തു നിൽക്കുന്നു. തുഴത്തു് ഓടുന്ന ആമകളും, തുള്ളിച്ചാടുന്ന
 മീനുകളും, ഇളക്കി വിട്ട താമാ വനങ്ങളിൽ നിന്നു് പരന്നു പൊ
 ടി കൊണ്ടു മുഴുവൻ മൂടിയ വെള്ളങ്ങളുടെ ചുറ്റിലും നദീതീര
 ങ്ങളിൽ, കടമ്പു്, ചക്രൽ, വേഴൽപുല്ലു, നീപം, തൊട്ടകാര,
 കരുക്കത്തി, വാടാക്കരുത്തി, അശോകം, നന്മേനിവാൾ, കട
 കപ്പാല, ഓടൽ, നാഗം, പുന്ന, വള്ളിമുല്ല, കരുക്കത്തിമുല്ല എ
 ന്നവ ഇടതൂർന്നു ഗർജനം സ്മരണ നന്മ കാണനങ്ങളിൽ—അ
 ന്നും, കളക്കോഴി, ചക്രവാകം, കാണിപ്പക്ഷി, നീർകാക്ക,
 നത്തു് മുതലായ പറവകൾ, ആമ്പലിൽ നിന്നു നൈതൽപ്പു
 വിൽ നൃത്തം വച്ചു്, കൽക്കാരങ്ങളിൽ നിന്നു കനക ത്താമരക
 ലിൽ ചാടി താഡിപ്പിതയങ്കാരങ്ങളെ കളകണ്ണു പരമ കൂജനം
 കൊണ്ടു പരാജയപ്പെടുത്തുന്നു. പ്രതാപം പൂണ്ടു പ്രകൃതി നിറ
 ണ്ത അനഗ്രഹം തുറന്നു ചെയ്ത ആ പ്രദേശങ്ങളിൽ—ആനക
 ലിൽ പ്രധാനനായ ഇന്ദ്രദുമനനും കൂടെ പല പല പിടിയോ
 നകളും—പിറകെ കൊമ്പനും പിടിയുമായി, അനേകം ആന
 കളും ചേർന്ന ഒരു വലിയ ആനപ്പട—ചക്രൽകൂട്ടു പാരിച്ചെറി
 ണ്തു്, മുളകൾ ചവുട്ടി ഒടിച്ച്, മാമരങ്ങൾ തള്ളി മറിച്ച്,
 ചെന്നു കയറി. കൊന്നു ചെന്നു കൊലയാനയുടെ മണം അ
 റിഞ്ഞു സിംഹങ്ങൾ മോഹിച്ചു വീണു; കടുവാകൾ ഓടി;
 ചമരികൾ വാലൊതുക്കി കതിച്ചു പാഞ്ഞു. വ്യാളങ്ങൾ, മലം
 പാവുകൾ, എട്ടടി മാന്തകൾ ഒക്കെയും പ്രാണനും കൊണ്ടു പാ
 ന്നു. ചെന്നായ്, പന്നി, പോത്തു്, കരടി, മുളൻ, കരങ്ങു്.
 മാൻ, മുയൽ മുതലായ ചെറു മൃഗങ്ങൾ മാത്രം അശക്തിയേ

ശക്തിയെന്ന ആത്മീയ പേടി കൂടാതെ നടന്നു. പിടിയും നകരം അടുത്തു നിന്നു--കൊമ്പനനകരം അകന്നു നിന്നു-- ചിടിയനകരം തഴുകിയ കട്ടിയനകരം എവിടെയും നടന്നു--സേവനം ചെയ്ത ഇന്ദ്രഭൂമി നാന--മേജലം കിടച്ചു അടുത്തു പറന്നു ഉറച്ചു പാടിയ വണ്ടത്താൻ സ്തുതിഗീതം ചെയ്തുവേ--ഗർജ്ജനം കൊണ്ടു മലകളെ കലക്കിക്കൊണ്ടു ദീതു മൻ എന്ന ഉദ്യോഗത്തിന്റെ സ്ഥാനം മണം കൊണ്ടു അറിഞ്ഞു.--ചുറ്റു കൊണ്ടു വാടതിരിക്കുവാ നായി--അങ്ങട്ടേയ്ക്കു നടന്നു. ആന ഉദ്യോഗ സാസ്സിൽ ചാടി; ആനപ്പട കൂടെ ചാടി. ആ പൊത്താമര പ്പൊടി പാറി കിടന്ന അമൃതമലം കോരി കുടിച്ചു; വലിയ തുമ്പിയിൽ ജലം തുസൃഗുഡനെ കോരി ആകാശത്തെറിഞ്ഞു, ശരീരത്തിൽ വീഴ്ത്തി, സ്വയം സ്നാനം ചെയ്തു. വെള്ളം കുടിച്ചു തൃപ്തി പൂണ്ട പിടിയനകളേയും കട്ടിയനകളേയും--കരുണാവാ നായ ഗുഹനായകൻ എന്നതു പോലെ--ഇന്ദ്രഭൂമിനൻ--സ്വന്തം തുമ്പിയിൽ ജലം കോരി സ്നാനം ചെയ്തു.

വെള്ളത്തിൽ നീന്തി കളിച്ചും പുളച്ചും വെക്കും പിടിയേ വിളിച്ചും തെളിച്ചും ഉള്ളി ലിറങ്ങി കുടിച്ചും കളിച്ചും ഉള്ളം മദിച്ചും കീതിച്ചും പതിച്ചും താമരപ്പ കൾ പഠിച്ചും കൊറിച്ചും താമസം കൂടാ തടുത്തും കടുത്തും മത്തഗജേന്ദ്രൻ മദിച്ചും നദിച്ചും മസ്തകം കത്തി കരണം മറിച്ചും ചിത്ത പ്രസാദം കരുത്തു പെരുത്തൊരു ഹസ്തിവരന്റെ ചരിതം വിചിതം.

ആവത്തിനെ കാണാതെയും, അപകടങ്ങളെ പേടിക്കാതെയും, ബല പ്രകടനം ചെയ്തു നിന്ന വലിയ കൊലയാണിയുടെ കാലിൽ--അറോ! ദൈവായീനം ജഗത്സർവം--ബലവാനായ ഒരു മുതല കടന്നു പിടിച്ചു. ദൈവാൽ ഭവിച്ച വിപത്തിനെ അറിഞ്ഞു; അതി ബലവാനായ ആന, സർ ബലങ്ങളും പ്രയോഗിച്ചു. മുതല കടി വിട്ടില്ല. ആനയും മുതലയും പിണങ്ങി അങ്ങട്ടും ഇങ്ങട്ടും വലിക്കുന്നതു കണ്ടു, പിടിയനകൾ വെമ്പലേറി കരയ്ക്കുകയറി, ഓടി. കൊമ്പനാർ പിന്നിലും വിശങ്ങിച്ചിലും നിന്നു സഹായിച്ചു. എന്നാൽ കോപിച്ചു കടുത്ത മുതല കടി വിട്ടില്ല.

പത്തു നൂറു ഗജങ്ങൾ ചെന്നു കയത്തിനുള്ളി ലിറങ്ങി നിന്നൊത്തുകൊണ്ടു പിടിച്ചു കോറുവതി നന്നോ പണിചെയ്തതും തുമ്പിതെക്കകളെ കൊണ്ടു കുംഭികൾ കാളിയാജന്റെ തുമ്പിതെക്ക പിടിച്ചാൽ വലിച്ചുണ്ടു കരയേറും. വലിച്ച മഹാനകരം താ നൊരുത്തൻ പിടിച്ചുണ്ടു അംഭസ്സി നുള്ളിലാക്കി കൊണ്ടുപോ മതുനേരം പിന്നെയും മത്തവാറണ കൂട്ടമണ്ടു കരയേറും പിന്നെയും നകരാജൻ വലിച്ചുണ്ടു കണ്ടിലാക്കം കരികളാളാളു കരയ്ക്കിഴയ്ക്കും പൊരിയ മുതല ജലത്തിലാക്കം കരികൾ പൊക്കം മുതല താഴ്ത്തും കരിവരൻ വലഞ്ഞു പാരം.

വർഷം ഇങ്ങനെ ആയിരം കഴിഞ്ഞു: സർവ്വ പ്രാണികളും വിശ്വീതരായി. ദീർഘകാലം ഇങ്ങനെ വചഞ്ഞ ആനയുടെ ധൈര്യം കെട്ടു; ബലം കറഞ്ഞു; ഓമസ്സു നശിച്ചു. എന്നാൽ വലിച്ച മുതല യാകട്ടെ പെരുമയിൽ പെരുങ്കി. പ്രാണ പ്രണാശം അടുത്തു കണ്ടു, ആന ഇങ്ങനെ ചിന്ത പൂണ്ടു.

നമാ മിദമ ജ്ഞാതയ ആതും ഗമാ: കത: കരിണ്ണ: പ്രഭവന്തി മോചിതം ഗ്രാഹേണ പാശേന വിധാതു രാവുതോ-പുരം ച തം യാമി പരം പരാധ്വം യ: ക ശ്വ നേശോ ബലിനോന്ത കോരഗാത് പ്രചണ്ഡവേഗാ ദഭിധാവതോ ഭൂശം ഭീതം പ്രപന്നം പരിപാതി യദ് ഭയാൽ മൃത്യ: പ്രധാവതാരണം തമിവഹി.

വിപത്തിൽ പെട്ട എന്നെ വിട്ടുവിക്കാൻ ബന്ധുക്കളായ കൊമ്പനാർ കഴിവില്ലാത്തവരായി. പിടികളുടെ കാഴ്ച പരയേണ്ടതില്ല. എന്നെ പിടിച്ചിരിക്കുന്ന മുതല ബ്രഹ്മപാശമാണ്. സർവ്വ പരായണനായ പ്രഭുവിനെ അന്നെ ഞാൻ ഇപ്പോൾ ശരണം അർപ്പിക്കും. പ്രചണ്ഡ വേഗത്തോടു കൂടെ കാടി വരുന്ന ബലവാനായ കാലപ്പാമ്പിൽ നിന്നു മോചനം നൽകുവാൻ "കെൽപ്പു കൂടിയ പ്രഭുവിനെ ഞാൻ ശരണം അർപ്പിക്കും. മരണം തന്നെയും ആ മഹാപ്രഭുവിനെ ഭയന്ന് അകന്നോടും." ആന ബുദ്ധിമുട്ടുകൊണ്ടു ഇങ്ങനെ ഉറച്ചു, മനസ്സിനെ സ്വസ്ഥമായി നിറുത്തി, പൂർവ്വകൃത്യത്തിൽ ശീലിച്ചിരുന്ന പാപമുപത്തെ ജപിച്ചു.

ഓം നമോ ഭഗവതേ യത ഏത ചി ദാശകം പുരുഷായ off ദിബീജായ പരശായാദിധീമഹി യസ്ഥി നിദം തത ശ്വേദം യേ നേദം യ ഇദം സ്വയം യോസ്ഥാത് പാസ്ഥാ ച പര സ്തം പ്രാപേദ്വ സ്വയം ഭൂവം

യ: സ്വാത്മനീദം നിജമായ ത്വാപ്പിതം കപചി ഭിഭാതം കപ ച ത ത്തിരോഹിതം അവിമുക്തം സാക്ഷ്യഭയം ത ദീക്ഷതേ സ ആത്മമുല്പാദന മാം പരാത് പര: കാലേന പഞ്ചതപ മിതേഷ കൃത്സ്തശോ ലോകേഷു പാലേഷു ച സർവ്വേതേഷു തമ സുഭാസ്വിത് ഗഹനം ഗഭീരം യ സ്തസ്യ പാരോ ഭിവിരാജതേ വിദ്യ: ന യസ്യ ദേവോ ദീഷയ: പദം വിദ്യ: ജന്തു: പുന: കോർഹതി ജന്തു മീരിതം യഥാ നടസ്യാകൃതിഭിർ വിചേഷ്ഠിതോ ദുരത്യയാനുക്രമണ: സ മാ്വതു ദിദക്ഷുവോ യസ്യ പദം സുമാംഗലം വിമുക്തസംഗാ മനയ: സുസാധവ: ചരന്ത്യലോക വൃത മവൃണം വനേ ഭൂതാത്മഭൂതാ: സുഹൃദാ: സ മേ ഗതി: ന വിദ്യതേ യസ്യ ച ജന കർമ്മ വാ ന നാമന്ത്രപേ തുണഭോഷ ഏവ വാ തഥാപി ലോക പയ സംഭവായ യ: സ്വമായയാ താനന്ത കാല മൃതഞ്ചി

തന്നെ മനഃ പരമമായ ബ്രഹ്മണേന്ദ്രിയശക്തിയെ
 അത്രപരമായതായ നമ ആത്മയ്ക്കകർണ്ണേ
 നമ ആത്മപ്രദീപായ സാക്ഷിണേ പരമാത്മനേ
 നമോ ഗ്ഗിരാം വിദ്യരായ മനസ ശ്ലേതസാ മപി
 സത്വന പ്രതിലഭ്യായ ഹൈന്ദവ കർമ്മണ വിപശ്ചിതം
 നമഃ കൈവലനാശായ നിർവ്വണ്ണ സർവ്വ സംവിദേ
 നമഃ ശാന്തായ ഭക്തരായ ഗുഹായ ഗുണവർമ്മിണേ
 നിർവിശേഷായ സാമ്യായ നമോ ജ്ഞാനമയനായ ച
 ദക്ഷിണായ നമ സൂക്യം സർവ്വവർമ്മായ സാക്ഷിണേ
 പൂർണ്ണായാത്മമൂലായ മൂലപ്രകൃതയേ നമഃ
 സർവ്വത്രിയ ഗുണ ദൃഷ്ടേ സർവ്വ പ്രത്യയ ശരണവേ
 അസത്യാ ച വിമുക്തായ സദാഭാസായ നമഃ
 നമോ നമ സ്തേ ചിലകാരണായ
 നിഷ്കാരണാ യാദൃക്ഭവകാരണായ
 സർവ്വഗാമിനായ മഹാർണ്ണവായ
 നമോ പവർഗായ പരായണായ
 ഗുണാർണവീ ചിത മപി ദൃഷ്ടവായ
 തത് ക്ഷേമ വിസ്ഫുലിത മാനസായ
 ഹൈന്ദവമുഖായ വിവർമ്മിതാഗമ-
 സ്വയംപ്രകാശായ നമ സ്തരേമി
 മാദക് പ്രപന്ന പശുപാശ വിമോക്ഷണായ
 മുകതായ ഭൂരികരുണായ നമോ ലയായ
 സ്വാശരണ സർവ്വതരഭൂത മനസി പ്രതീത
 പ്രത്യഗ് ദൃശേ ഭഗവതേ ബ്രഹ്മതേ നമ സ്തേ
 ആത്മാത്മജാപ്ത ഗുഹ വിത്ത ജനേഷു സകേതർ-
 ദ്വക് പ്രാപണായ ഗുണ സംഗ വിവർമ്മിതായ
 മുകതാത്മഭിഃ സ്വഹൃദയേ പരിഭാവിതായ
 ജ്ഞാനാത്മനേ ഭഗവതേ നമ ഹൃദയരായ
 യം ധർമ്മമാത്മ വിമുക്തി കാമാ
 ഭജന്ത ഇഹ്യാം ഗതി മാപ്നവന്തി
 കിന്താശിഷ്യോ രാത്രിപി ദേഹ മവ്യയ
 കരോതു മേദ് ദൃഷ്ടോ വിമോക്ഷണം
 ഏകാന്തിനോ യസ്യ ന ക്ഷയനാശം
 വാഞ്ചിതീ യേ വൈ ഭഗവത് പ്രപന്നഃ
 അത്യർത്ഥതാ യുരിതാം സമാഗലാ
 ഗായന്ത ആനന്ദ സമുദഗമഃ
 ത മക്ഷരം ബ്രഹ്മ പരം പരശം
 അവ്യക്ത മാധ്യാത്മിക യോഗഗമ്യം
 അതീന്ദ്രിയം സൂക്ഷ്മ മിവ്വിതീഭൂതം
 അനന്ത മാദ്യം പരിപൂർണ്ണ മിഥേ
 യസ്യ ബ്രഹ്മഭയോ ദേവോ വേദോ ലോകോ യജമാനഃ
 നാമ രൂപ വിഭേദേന ജഗ്ത്വ ച കലയാ കൃതഃ
 യഥർത്ഥജ്ഞാനേഃ സവിതർ ഗണ്യയോ
 നിഷ്കാന്തി സംയാന്ത്സക്ത സ്വരോഹിണഃ
 തഥ യതോ യം ഗുണ സംപ്രവാഹേ
 ബുദ്ധിർ മനഃ സ്വാന്തി ശരീരസ്തർക്കഃ

സ വൈ ദേവോസ്തര മർത്യ തിര്യങ്
 ന സ്രീ ന ഷൺദോ ന പമാൻ ന ജന്തുഃ
 നായം ഗുണം കർമ്മ ന സ ന്ന ചാസൻ
 നിഷേധശേഷോ ജയതാ മശേഷഃ
 ജിജീവിഷേ നഹേ മിഹാമൃതം കിം
 അന്തർബാഹി ര്ചാപൃതയേഭ്യോന്യാ
 ഇഹാമി കർമ്മേന ന യസ്യ വിപ്ലവ-
 സ്യസ്യാത്മലോകാവരണസ്യ മോക്ഷം
 സോഹം വിശ്വവൃത്തം വിശ്വം അവിശ്വം വിശ്വവേദസം
 വിശ്വാത്മാന മജം ബ്രഹ്മ പ്രണതോ സ്ത്രി പരം പദം
 യോഗ രസ്ഥിത കർമ്മാണാം ഏദി യോഗ വിഭാവിതേ
 യോഗിനേ യം പ്രപശ്യാന്തി യോഗേശം തം നമോസ്ത്വ-
 ഹം
 നമോ നമ സ്തേ മസഹ്യവേഗ-
 ശക്തിയയാ ചില ധീ ഗുണായ
 പ്രപന്നപാലായ ഭരണശക്തയേ
 കദീന്ദ്രയാണാ മനവാപ്യ വർത്തനേ
 നായം വേദ സ്വമാത്മാനാം യച് ശക്തൃഹം ധിയാ
 ഹം

തം ഭരതൃയ മാഹാത്മ്യം ഭഗവന്ത മിതോ സ്വഹം
 ഹം ഭഗവാന നമസ്കാരം: ചിദാത്മകന നമസ്കാരം: സർവ്വ
 ത്തിന്റെയും ആദിബീജ മായവൻ നമസ്കാരം: പരമപുരുഷൻ
 നമസ്കാരം: പ്രഭുക്കളിൽ പ്രഭുവായ വൻ നമസ്കാരം. ഞാൻ വി-
 ശ്വങ്ങൾക്കു പ്രതിഷ്ഠയായ വനെ—വിശ്വങ്ങൾക്കു സ്ഥാനമായ
 വനെ—വിശ്വങ്ങൾക്കു പ്രഭുവിപ്പിക്കുന്ന വനെ—വിശ്വങ്ങൾക്കു
 ആത്മാവായ വനെ—വിശ്വങ്ങളിൽ നിന്നും വിശ്വ കർമ്മങ്ങളെ
 ഉൾനിന്നു ഭിന്നനായ വനെ—സ്വയംഭവിനെ—ശരണംപ്രാ-
 പിപ്പുന്നു. മായാ ബലത്താൽ—തന്നിൽ തന്നെ അപ്പിക്കപ്പെട്ടവ-
 യായി പ്രത്യക്ഷ വിശ്വങ്ങളേയും അപ്രത്യക്ഷ വിശ്വങ്ങളേയും
 സാക്ഷിയാക്കി—ഇദ്ദേഹിയാതെ കാണുന്നവൻ—സർവ്വത്തിനും
 മൂലമായവൻ—പരമപുരുഷൻ—എന്നെ രക്ഷിക്കട്ടെ. ലോകങ്ങളും,
 ലോകപാലനാളും, സൃഷ്ടിയുടെ സർവ്വാരങ്ങളും, കാലത്തി-
 ന്റെ ഗതിയിൽ പ്രലയത്തെ പ്രാപിക്കുമ്പോഴും—അവശേഷി-
 കുന്ന ഗഹനവും ഗംഭീരവും ആയ തമസ്സിനെയും അതിക്രമി-
 ച്ച്, വിരജിക്കുന്ന, പ്രഭു എന്നെ രക്ഷിക്കട്ടെ. വിവിധാകൃതി
 കളിൽ ചേർക്കുന്ന നടൻ എന്നതുപോലെ—ദൃഷ്ടികളാക-
 ട്ട ദേവന്മാർക്കുട്ടെ ദ്വാരം ഏതെങ്കിലും സൃഷ്ടിയാകട്ടെ അറി-
 യാത്ത സ്വഭാവവും ഗതിക്രമവും ഉള്ള പ്രഭു—എന്നെ രക്ഷിക്ക-
 ട്ടെ. സർവ്വതര ഭൂതന്മാരായി, സർവ്വലോക സൃഷ്ടിത്തരൂരായി, സ-
 ഖ്വസംഗങ്ങളേയും ഉപേക്ഷിച്ച സാധുക്കളായ മനികർ—കറി-
 നവും ലോക സാധാരണവും ആയ തപസ്സിനെ തപിച്ചു, ആത്മ-
 ട്ടെ സമാഗല മായ പദത്തെ കാണുന്നവൻ കർമ്മങ്ങളെ അ-
 പ്രഭു എന്നിങ്ക് ഗതിയാകുന്നു. ആ പ്രഭുവിനു ജന്മമില്ല. സം-
 സാരബന്ധം നൽകുന്ന കർമ്മമില്ല. നാമവും രൂപവും ഗുണഭോ-
 ഷങ്ങളും ഇല്ല. എന്നാൽ ലോകങ്ങളുടെ പ്രഭാവത്തെയും മൂലത്തേ-
 യും പുറസ്തരിച്ചു—ആ പ്രഭു കാലത്തിങ്കൽ കാലത്തിങ്കൽ മായ-
 കയ ആശ്രയിക്കുകയും, ഗുണങ്ങളോടു മേളിക്കുകയും ചെയ്യു-
 ന്നു. ആ പരശരണ നമസ്കാരം; അനന്ത ശക്തനായ ബ്രഹ്മണി-
 നെ നമസ്കാരം; അരൂപനും ഉരുരൂപനും ആയ ആത്മയ്ക്കു കർമ്മം

നിന്നു നമസ്കാരം. അപ്പോഴീവണ്ണമേ തെളിയാത്ത ആരുമു
 ചിലൻ—സാക്ഷിയായവൻ—പരമാർത്ഥനായ സമസ്തരും; വാ
 ക്കാലിലും വിചാരങ്ങളിലും, വിചാരങ്ങളിലും ഒരുങ്ങാത്തവ
 ന്—നമസ്കാരം. കർമ്മങ്ങളെ വിട്ടൊഴിഞ്ഞ വിചാർ—വി
 ത്തശുദ്ധിക്കൊണ്ടു് സാക്ഷാൽക്കരിക്കുന്നവൻ—മോക്ഷപ്രദായക
 ന്—നിർദ്വണ്ഡ സുഖാത്മകൻ, ആയ പ്രഭുവിന്നു നമസ്കാരം. ശാ
 ന്തന്ന നമസ്കാരം: പ്രേമരത്ന നമസ്കാരം; മൃഗേണ നമസ്കാരം. സ
 ത്വരജ സമസ്ത കളിൽ വർത്തിക്കുകയാൽ ഗുണമുള്ള പ്രകട
 ന് ചെയ്യുന്നവൻ നമസ്കാരം. യാതൊരു വിശേഷണവും യോ
 ജിക്കാത്തവൻ, കേവല ജ്ഞാനാത്മകൻ—ആയവൻ നമസ്കാ
 രം. ഭോക്തൃത്വത്തെ! സർവ്വഭൂതങ്ങൾ! സാക്ഷിൻ! പുരുഷ! ആത്മ
 ഭൂത! സർവ്വാധാരമായ പ്രകൃതിയെ മുഖമായവനെ! നിന്തിരുവ
 ടിക്ക നമസ്കാരം. ഏല്പു ഇന്ദ്രിയങ്ങളേയും അവയ്ക്കു വിഷയമാ
 യവനേയും നിന്തിരുവടി ഭരിക്കുന്നു. സർവ്വ പ്രത്യായങ്ങൾക്കും
 നിന്തിരുവടി ആധാരമാകുന്നു. സർവ്വ അസത്വങ്ങളേയും ഭഴി
 ണ്ത നിന്തിരുവടി നില്ക്കുന്നു. ശ്രേയമായ സർവ്വം നിന്തിരു
 വടിയിൽ ഖിംഖരിക്കുന്നു. ഞാൻ നിന്തിരുവടിയെ നമസ്കരി
 ക്കുന്നു. ഭോ അഖില കാരണ! നിഷ്കാരണ! അർത്ഥകാരണ!
 ആഗമങ്ങൾ, ആത്മനായങ്ങൾ എന്നിവ ക്കൊണ്ടുടേയും സമേ
 ക്തന സമാനമായ മഹാസമുദയമേ! മോക്ഷസ്വരൂപ! സർവ്വപാപ
 ണ്! ഞാൻ നിന്തിരുവടിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു. അറണിയിൽ
 അഗ്നിയെന്നതു പോലെ ഗുണങ്ങളിൽ ഒളിഞ്ഞിരിക്കുന്ന—ഗു
 ണങ്ങളുടെ ക്ഷേമങ്ങളിൽ പ്രകടനമാകുന്ന മനസ്സോടു കൂടി
 യ—നൈഷ്ഠ കർമ്മം തന്നെ മാത്രമായ—വിധികളെ അതിരൂ
 മിച്ച വിചാരങ്ങൾ സ്വയം കാണിച്ചു കൊടുക്കുന്ന—പ്രഭുവിനെ
 ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഞാൻ എന്നതു പോലെ ശരണം പ്രാ
 പിടിക്കുന്ന സർവ്വ പ്രാണികൾക്കും സാസാര വിമോചനം നൽകു
 ന്നവൻ—മുക്തൻ—ഭൂരികരുണൻ—അലയൻ—സ്വകാരണങ്ങ
 രളക്കൊണ്ടു് സർവ്വ പ്രാണികൾക്കും അന്തർപ്രഭ നൽകുന്നവ
 ന്—വിശ്വങ്ങളിൽ നിറഞ്ഞ ഭാവനൻ—ആയ പ്രഭുവിനെ
 ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. സ്വന്ത ശരീരമെന്നും, മക്കളെന്നും, ബ
 സ്യക്കളെന്നും വീടു്, പണം, പരിജനം എന്നും മറ്റും ഉള്ള
 വിചാരമുള്ളവർ അന്വേഷിച്ചാൽ കണ്ടുകിട്ടാത്തവൻ—സ്വാഭാ
 ജന്യമസ്തക ഭോക്തൃ യാതൊരു ബന്ധവുമില്ലാത്തവൻ—സർവ്വ
 ഗപാതിത്യാഗം ചെയ്തവൻ—ഏതും ധ്യാനിക്കുന്നവൻ—ജ്ഞാ
 നാത്മാവു്,—ഭഗവാൻ—ജ്ഞാപൻ—ആയ പ്രഭുവിനെ ഞാൻ
 നമസ്കരിക്കുന്നു. ധർമ്മം, അർത്ഥം, കാമം, മോക്ഷം എന്നവയെ
 കാമിക്കുന്നവർക്കു ഗുര്യയേയും സർവ്വ അനുഗ്രഹങ്ങളേയും അർപ്പ
 യമായ ഭേദമേതെയും, നൽകുന്ന പരമ കർമ്മണികൻ ഏ
 നിഷ്ഠ മോചനത്തെ നൽകട്ടെ. യാതൊരു പ്രതിഫലത്തെ
 യും ക്ഷംഷിക്കാതെ സമഗ്രവും അത്യർത്ഥതയും ആയ
 ഹരിമാരിതത്തെ ആനന്ദത്തിൽ ആറാടിക്കൊണ്ടു്, ഭഗവയു്
 പ്രപന്നനായ പരമ ഭക്തന്മാർ പാടി പ്രശംസിക്കുന്ന അർപ്പ
 ബ്രഹ്മത്തെ — പരമപ്രഭുവേ—അവ്യക്തനെ --അല്പാത്മിക
 യോഗികൾ മാത്രം പ്രാപിക്കുന്ന അതിദൂരനും സൂക്ഷ്മനും ആയ
 അതിന്ദ്രിയനെ--അനന്തനെ -- ആഭ്യന്തരനെ--പ്രാപ്യന്തനെ--
 ഞാൻ സ്തുതിക്കുന്നു. സൂക്ഷ്മമായ സ്വകലാശരം കൈവിട്ടു തന്നെ,
 ഭിന്നങ്ങളായ നാമങ്ങളോടും രൂപങ്ങളോടും കൂടെ വാഗ്ദത്ത
 ബ്രഹ്മാവു്, ദേവന്മാർ, ദേവങ്ങൾ, ലോകങ്ങൾ, ചരമാന്മാർ,
 എന്നിവയെ ഭവിക്കുന്നവൻ—അഗ്നിയുടെ നന്നു അർച്ചി
 സ്തകൾ എന്നതുപോലെ സ്വപ്രഭ സമസ്തകൾ അവയുടെ മേല
 തളയ ബുദ്ധി, മനസ്സ്, സർവ്വപ്രകൃതിയുടെ ഘടകങ്ങൾ,

എന്നവയെ വഹിക്കുകയും വീണ്ടും ഗുഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവ
 ന്—ഭേദനല്ലാത്തവൻ--അസാരനോ മനുഷ്യനോ അല്ലാത്തവ
 ന്,—പക്ഷിയാ മൃഗമോ, പെണ്ണോ ആണോ, ജന്മാന്മാ
 അല്ലാത്തവൻ,—ഗുണമോ, കർമ്മമോ ഉള്ളതൊന്നുമോ, ഇല്ലാത്ത
 തേതെങ്കിലോ, അല്ലാത്തവൻ--സർവ്വ നിഷേധ ശേഷൻ--സർവ്വ
 വുമായവൻ--എനിക്ക് ആശിസ്സിനെ നൽകട്ടെ. ഈ ഗമഭേ
 മം എനിക്കു ഏന്തിൻ? അകവും പുറവും ഇരളായ ഈ ഭേ
 മത്തിൽ ജീവിക്കുവാൻ ഞാൻ ക്ഷംഷിക്കുന്നില്ല. കാലം
 കടന്നാൽ തന്നെയും വിഭാപം സിദ്ധിക്കാത്തതും ജ്ഞാന
 ലോകത്തിൽ പ്രവേശിക്കാത്തതും ആയ ഈ ജീവിതത്തിൽ
 നിന്നു മോചനം ലഭിക്കണമെന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. വി
 ശ്വരൂപാ വിനെ, വിശ്വനെ, അവിശ്വനെ, വിശ്വം ആയു
 യമായവനെ, വിശ്വാത്മാവിനെ, അജ്ഞനെ, പാണ്ഡുവത്തെ--
 ഞാൻ പ്രണമിക്കുന്നു. യോഗം കൊണ്ടു കർമ്മങ്ങളെ ഭേദിപ്പി
 ച്ച വരും യോഗം കൊണ്ടു പരിശുദ്ധമായ ഹൃദയത്തിൽ സാക്ഷാ
 ത്കരിക്കുന്ന വരും ആയ യോഗികൾ കാണുന്ന യോഗേശ
 റനെ--ഞാൻ പ്രണമിക്കുന്നു. അസമ്യദേവമായ ത്രിവിധ ശ
 ക്തികൾ ആയുധമായവരും, സകല ബുദ്ധികളുടെയും ലക്ഷ്യ
 വും, ആശ്രയിക്കുന്ന വർഷ രക്ഷ നൽകുന്നവനും, അർക്കവത്
 ല്ലാത്ത ശക്തികളുടെ നിധിയും, ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ അടക്കത്ത
 പരമാവിദ് സഞ്ചരിക്കുന്നവനും, ആയ പ്രഭുവിനെ--ഞാൻ
 വീണ്ടും വീണ്ടും പ്രണമിക്കുന്നു. ഭേദികൾ അഹങ്കാരം നിമി
 ത്തം ജീവാത്മാവിനെ ഗ്രഹിക്കാതിരിക്കു മാറു മായയിൽ വ്യാ
 പരിക്കുന്നവനും, നിസ്സീമമായ മാറിമറയുടെ നിധനവും, ആ
 യ ഭഗവാനെ--ഞാൻ പ്രണമിക്കുന്നു. ഗമേന്ദ്രൻ നിർദ്വണ്ഡശ
 ഷമായ ബ്രഹ്മത്തെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു. നാമം രൂപം മുതലായ
 വിവിധ ലിംഗങ്ങളെ ക്കരിച്ചു അഭിമാനം പുണ്ട ബ്രഹ്മാദിക
 ളായ ദേവന്മാർ--സാഹായ്യം ചെയ്യുവാൻ സന്നദ്ധന്മാരായില്ല;
 എന്നാൽ സകലാമാസ്വരൂപനും സകലാത്മാവും ആയ ഹരി--
 അവിടെ ആവിർഭവിച്ചു. ജഗന്നിന്ദ്രാസനായ ഹരി, ആത്മ
 നായ ഗമേന്ദ്രൻ സകലം അറിഞ്ഞു: പ്രശംസകളെ പാടി
 യ ദേവകളുടെ അകമ്പടിയോടു കൂടെ സഹോദരത്തെ പ്രാപി
 ച്ചു. ഭഗവാൻ ദേവമയനായ ഗമേന്ദ്രൻ പുറത്തു്, ചക്രയു
 ധം ഏടുത്തു പിടിച്ചു്, പ്രവൃക്ഷനായി. ആന മേൽപോട്ടു നോ
 ക്കി ചക്രമെടുത്തു്, ആകാശത്തു ഗമേന്ദ്രൻ പുറത്തു പ്രവൃക്ഷ
 നായ ഭഗവാനെ കണ്ടു ആന കൈയിൽ താമര പിടിച്ചു ന
 മസ്കരിച്ചു്, പണിപ്പെട്ടു് "നാരായണ! അഖിലഗുഹാ! ഭാവ
 ന്! നമസ്കൃ!" എന്ന് ആരാധിച്ചു. ഹരിയാകട്ടെ പിധിതനാ
 യ ഗമത്തെ കണ്ടു; ദേവത്തിൽ അവതരിച്ചു. മുതലയേയും
 ആനയേയും വെള്ളത്തിൽ നിന്നു പിടിച്ചു പോക്കി, മുതലയു
 ടെ മുഖത്തെ കീറി, ആനയെ കരസ്സു നിറുത്തി: ദേവന്മാർ
 കണ്ണു മിഴിച്ചു നോക്കിനിന്നു.

ഹരിയുടെ പരമമായ പ്രശംസിച്ചു കൊണ്ടു് ദേവന്മാർ,
 ഗന്ധർവന്മാർ, ബ്രഹ്മാവു്, തദൻ മുതലായവർ പൂർവ്വപാപം
 ചെയ്തു: ദുഷ്ടികൾ നാദിച്ചു; ഗന്ധർവന്മാർ പാടി നർത്തിച്ചു;
 ദീക്ഷികൾ, സിലന്മാർ, ചരണന്മാർ, മുതലായവർ പൂജ
 ഷോത്തമ സ്തോത്രം ചെയ്തു. മുതലയെക്കൂടെ പാമാശ്ചര്യ രൂപം
 ധരിച്ച ഒരു ഗന്ധർവനായി. അവിടെ കണ്ടു ഇളയ എന്ന
 ഗന്ധർവ നായകനെ യാണു്. ദേവന്റെ ശരണം ഏറ്റ മുതല
 യായി കേൾച്ച ഇളയ, ശാപവിമുക്തനായി, സകലാഭംഗ
 വിഭൂഷിതനായി, നമസ്കരിച്ചു നിന്നു. ഇളയ, ഹരിയെ പ്രണമി
 ച്ചു; പ്രക്ഷിണം ചെയ്തു. മണ്ഡ നാമസ്കാരം പൂർവ്വം ആരാധിച്ചു.

പാപ മൊഴിഞ്ഞ ഗന്ധവൻ, അമ്മക്കുറുംവാങ്ങി സ്വസ്ഥനാക്കത്ത പ്രാപിച്ചു. ഹരി; ഗജേന്ദ്രനെ കലോടി. ഹരിസ്തർക്കം ഏറ ഗജേന്ദ്രൻ, ആ ക്ഷണത്തിൽ അജ്ഞാന ബന്ധനം ഒഴിഞ്ഞു, അത്ഭുതപ്പെട്ടതും, ചതുർദ്ദേഹനായി, ഭഗവദ്ഭൂപത്തെ പ്രാപിച്ചു. ദ്രവിഡസത്തമനായ ഇന്ദ്രഭുമനൻ ഹരിസ്തരണം നിമിത്തം, ഹരി സമ്മുന്നനായി. ചരിതാ യ്മനായ ഇന്ദ്രഭുമനനോടു ഹരി പ്രാഞ്ഞു:—രാത്രിയുടെ അവസാനത്തിൽ ഉണർന്ന സ്നാനപരിശുദ്ധനായി ധ്യാന നിരതനായിരിക്കുന്നവൻ, പ്രാണാപായ സമയത്തു, ഞാൻ പരമ പദത്തെ നൽകും. എന്നെ സ്മരിക്കുന്നവനും, അങ്ങയെ സ്മരിക്കുന്നവനും, ഈ സാസ്സിനെ സ്മരിക്കുന്നവനും, ഈ മൈതാനത്തെയും കാനനത്തെയും സ്മരിക്കുന്നവനും, പരമപദത്തെ പ്രാപിക്കും. മാത്രമല്ല, ഈ ചുരുക്കുകാടുകളെ, മുളംകുട്ടങ്ങളെ, ദേവ വൃക്ഷങ്ങളെ, കുന്നുകളെ, ബ്രഹ്മ ലോകത്തെ, ശിവ നിലയനത്തെ, എന്നിങ്ങ പ്രിയമായ പാൽകടലിനെ, ഭാസ്വരമായ ശോഭതദീപത്തെ, ശ്രീവത്സം, കൌസ്തൂഭം, കൌമാദകി എന്നവയെ, പാഞ്ചജന്യം എന്ന അപരാഭിധാന മുളള സുദർശന ചക്രത്തെ, പക്ഷിപ്രഭുവായ ഗരുഡനെ, ഏന്റെ അംശമായ ശേഷനെ, ഹരി പരായണ യായ മഹാലക്ഷ്മിയെ, ബ്രഹ്മാവിനെ, നാരദനെ, പരമശിവനെ, പ്രാമുഖ്യഭനെ, മത്സ്യം, കൃഷ്ണം, വരാഹം മുതലായ അവാതാരങ്ങളിൽ ഞാൻ ചെയ്ത അനന്ത പുണ്യങ്ങളായ കർമ്മങ്ങളെ, സൂര്യനെ, ചന്ദ്രനെ, അഗ്നിയെ, പ്രണവത്തെ, സത്യാ

ത്തെ, അവ്യക്തനെ, പശുവിനെ, ബ്രാഹ്മണനെ, താമ്രസമയ ധർമ്മത്തെ, ധർമ്മ സോമൻ കശ്യപൻ എന്നവരുടെ ഭാജ്യമായ ഭക്ഷപുത്രികളെ, ഗംഗ, സരസ്വതി, നദ, കാളിദീ എന്ന നദികളെ, കൗമാരവത്തത്തെ, ശ്രുവനെ, സപ്തകിളെ, പുണ്യ ശ്ലോകനായ മനുഷ്യരെ, ഏന്റെ വിവിധ തൂപങ്ങളെ,—നിശാന്തത്തിൽ സ്നാന പരിശുദ്ധനായി സമാധിതനായി സ്മരിക്കുന്ന സർവ്വന്മാരും, പാപ വിമുക്തന്മാരും, നിശാന്തത്തിൽ ഏഴിറു് ഈ കഥ പാടി എന്നെ സ്മരിക്കുന്നവർക്കു പ്രാണ പ്രയാണ സമയത്തു ഞാൻ പരമ ഗതിയെ പ്രദാനം ചെയ്യും. ഏഷീകേശൻ ശംഖം ഉതറി, ഗരുഡനെ ആരോഹിച്ചു: വിബുധന്മാർ പ്രഹൃഷ്ടന്മാരായി: അന്തർഹിതന്മാരായി.

ഇന്ദ്രനെ അന്നെയും പേടിപ്പിച്ചു ഭാടിച്ച് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ രാജാവായ നമ്മുക്കനെ, അഗസ്ത്യൻ സപ്തമാക്കി താഴെ തള്ളിയിട്ട സംഭവം, നമ്മുക്കു ചരിത്രത്തിൽ ഉണ്ടു്. രാവണനെതിരായ യുദ്ധത്തിൽ; രാമൻ സമര ക്ഷീണനാകുന്നതു കണ്ടു്, അഗസ്ത്യൻ രഥത്തിൽ ചെന്നു്, ആദിത്യവൃട്ടയം. എന്ന മന്ത്രം ഉപദേശിച്ചു പ്രോത്സാഹനം ചെയ്ത സംഭവം, രാമായണത്തിൽ ഉണ്ടു്. ദക്ഷിണ ദിക്കിൽ നിന്നു വടക്കോട്ടേയ്ക്കു് പോകാത്ത അഗസ്ത്യൻ, ദ്രാവിഡ നാഗരികതയുടെ പ്രാരംഭകനാണെന്നും തമിഴ് അക്ഷരമാല, തമിഴ് വ്യാകരണം മുതലായവയുടെ കർത്താവുണെന്നും പ്രസിദ്ധമാണു്. അഗസ്ത്യൻ തമിഴ് മൂനിയെന്നും തമിഴ് നാടുകളിൽ പേരുണ്ടു്.

വിശുദ്ധസ്സു്.

പുലസ്ത്യനും ഹവിർദ്ദിക്കിനും അഗസ്ത്യന്റെ കൂടാതെ വിശുദ്ധസ്സു് എന്നൊരു പുത്രനുണ്ടായിരുന്നു. വിശുദ്ധസ്സിനു ഭാജ്യമാർ രണ്ടാണു്. ഒന്നാമത്തെ ഭാജ്യം, ധർമ്മ പ്രജാപതിയുടെ വംശത്തിൽ

ജനിച്ച ഇഡവിഡ അത്രെ. ഇഡവിഡയുടെ പുത്രൻ കശ്വേരൻ, സർവ്വധനങ്ങളുടെയും അധിപനാണു്. കശ്വേരൻ ധനാധിപൻ എന്നും പേരുണ്ടു്. ധനങ്ങളുടെ അധിപനായ കശ്വേരൻ പരമ വിശുദ്ധനായി വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കശ്വേരന്റെ ഉദ്യാനത്തിൽ ചൈത്രാർദ്ധ്യം എന്നു പേരുള്ള പരമ ശിവന്റെ സഖാവു് എന്നു പ്രസിദ്ധനായ കശ്വേരന്റെ വാസസ്ഥാനം, കൈലാസത്തിന്റെ ശൃംഗമായ മന്ദരം മലയ്ക്കടുത്തുള്ള അളകാപുരിയാണു്. കശ്വേരൻ അനേകായിരം വർഷം ബ്രഹ്മാവിനെ തപസ്സു ചെയ്തു്—ദേവത്വത്തെയും അതോടു കൂടെ ത്രിഭൂവന പ്രസിദ്ധമായ പുഷ്പകവിമാനത്തെയും, സമ്പാദിച്ചു. ദീർഘ കാലം ലങ്കയിൽ, രാജാവായിരുന്ന കശ്വേരനെ രാവണൻ തോല്പിച്ചു്, രാജ്യത്തെയും പുഷ്പകത്തെയും, അപഹരിക്കുക ഉണ്ടായി. ഏതു രൂപത്തെയും ധരിക്കുന്നതിനും ആവശ്യ മനുസരിച്ചു ചുരുങ്ങുവാനും വിടരുവാനും കഴിയുന്നതും ആയ പുഷ്പകവിമാനത്തിൽ ലാങ്ങു്—രാവണനെ ജയിച്ച

ശേഷം സീത, ലക്ഷ്മണൻ, ഹനുമാൻ, സുഗ്രീവൻ, അംഗദൻ, വിഭീഷണൻ, മുതലായവരോടും കോടി കോടി വാനരന്മാരോടും കൂടെ ത്രിരാമൻ, അയോദ്ധ്യയ്ക്കു് പോയതു്. യക്ഷന്മാരും ഗുഹ്യകന്മാരും, കിന്നാരന്മാരും, കിരപുരുഷന്മാരും കശ്വേരന്റെ പ്രജകളാണു്. കശ്വേരന്റെ ഭാജ്യ കശ്വേരി; പുത്രന്മാർ മണിഗ്രീവനും നളകുഞ്ചരനും. സർവ്വനിധികളുടെയും അധിപനായ കശ്വേരന്റെ ഭർത്താവു നിധികളെക്കുറിച്ചു്

മഹാപത്മ ശ്വ പത്മ ശ്വ ശാഖോ മകര ക്ഷമപെശ
മുക്കുട കിര നീലാ ശ്വ ഖർദ്വ ശ്വ നിധയോ നാ
ഇങ്ങനെ ഒരു പ്രസിദ്ധ പദ്യമുണ്ടു്,

കശ്വേരന്റെ രണ്ടാമത്തെ ഭാര്യ കൈകന്ധിയത്രെ. കൈകന്ധിയുടെ പുറകുഭാഗം കുറിച്ചു അറിവാൻ ഉള്ളതാണു്. ബ്രഹ്മാവു് രാക്ഷസന്മാരെ സൃഷ്ടിച്ച സംഭവം, ദൈവന്ദിന സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പ്രസാവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. രക്ഷാമഹ എന്നു പറഞ്ഞ ഏതാനും ഭൂതങ്ങൾ രക്ഷന്മാരായി എന്നും; യക്ഷാമഹ എന്നു പറഞ്ഞ ഏതാനും ഭൂതങ്ങൾ യക്ഷന്മാരായി എന്നും; അത്രെ അവിടെ പ്രസാവിച്ചിരിക്കുന്നതു്. രാക്ഷസ വർഗ്ഗത്തിൽ ഒരു കാലത്തു്

മേതി പ്രമേതി എന്ന രണ്ടു വീരന്മാരായ മേതി, പ്രമേതി, സഹോദരന്മാർ ഉണ്ടായി. മഹാബലിയുടെ വിദ്യയ്ക്കു് കേശൻ, സഹചരന്മാരിൽ പ്രധാനന്മാരായി മേതി സുകേശൻ യുദ്ധവും പ്രമേതിയുടെയും നാമങ്ങളെ കാണുന്നുണ്ടു്. പ്രമേതി വിവാഹം ചെയ്തില്ല. ആ ധാർമികൻ തപോ വനങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു. മേതിയാകട്ടെ കാലന്റെ ഭഗിനിയും മഹാഭയയും ആയ ഭയ എന്ന കന്യക

യെ വിവാഹം ചെയ്ത്, വിദ്യയ്ക്ക് കേൾക്കുന്ന ഒരു സുന്ദരിയെ
 ഒരു പിതാവായി. വിദ്യയ്ക്ക് കേൾക്കുന്ന സുന്ദരിയെ പട്ടിയായ
 സാലകടകടയെ വിവാഹം ചെയ്തു. സാലകടകട പ്രസവിച്ചു;
 എന്നാൽ ഒരു സഹവസ സുന്ദരിയെ കാമിച്ച രാക്ഷസി, പ
 തന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചു, ഭർത്താവിനോടു ഒരുമിച്ചു വിരഹിച്ചു. സു
 ര്യസമഭ്യുതിസമാനനായ ശിശു, മുട്ടിച്ചുരുട്ടി വായിൽ വച്ചു
 കൊണ്ട് ഉച്ചത്തിൽ നിലവിളിച്ചു: ആ ഘട്ടത്തിൽ ആകാശ
 ത്തുകൂടെ ക്ഷാപ്തപ്പെട്ടു സഞ്ചരിച്ചിരുന്ന പരമ ശിവൻ പാവ
 തിയും, കരച്ചിൽ കേട്ട സ്ഥാനത്തേക്കു നോക്കി, ശിശുവിനെ
 കണ്ടു. പാവതി ആർദ്ര ചിത്തയായി. ദേവി പാവതിയെ പ്രീ
 ണിപ്പിക്കുവാ നായി, ശിവൻ ശിശുവിനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ശി
 ശു ആ ക്ഷണത്തിൽ വയസ്സുകൊണ്ട് മാതൃസമനായി. ആ രാ
 ക്ഷസ കഥാരത്നം അമരതപവും ആകാശഗമയ ഒരു പുരവും, പ്ര
 സാദിച്ച പരമശിവൻ നൽകി--എന്നു മാത്രമല്ല, രാക്ഷസസ്ത്രീ
 കൾ മേലിൽ ഗർഭാധാന സമയത്തു തന്നെ പ്രസവിക്കുമെന്നും,
 രാക്ഷസ ശിശുക്കൾ ജനന സമയത്തു തന്നെ വയസ്സുകൊണ്ടു മാത്ര
 സമരാകുമെന്നും, ദേവി പാവതിയും അനുഗ്രഹിച്ചു; വിദ്യയ്ക്ക്
 കേൾക്കുവാനും സാലകടകട യുടെയും പുത്രനാണ് സുകേശൻ.
 ദീർഘലം നിമിത്തം സുകേശൻ തൃപ്പനായി, കാമഗമയ പുര
 ത്തിൽ സവിത്ര സഞ്ചരിച്ചു.

ആ കാലത്തു പ്രകടപ്പെട്ട വിശ്വാസ വിനു സമനായ
 ഗ്രാമണി എന്ന പേരായി ഒരു ഗന്ധർവ്വൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ
 ഗന്ധർവ്വൻ, രണ്ടാമതുണ്ടായ മഹാലക്ഷ്മിയെ പ്ലോലൈ, വിശ്വ
 വിഖ്യാതയും രൂപ യുവന ശാലിനിയും ആയ ഒരു പുത്രിയും
 ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ കന്യകയെ--രാക്ഷസൈശ്വര്യം പോലെ
 വളർന്നുവന്ന ദേവതയെ--ഗ്രാമണി സുകേശൻ ദാശ്യയായി
 നൽകി. സുകേശൻ, ധനം ലഭിച്ച അധനനെ പ്ലോലൈയും, ദേ
 വതയെ തേന്മാവുകണ്ട മുല്ലപോലെയും, തൃപ്പനായി. ദേവത
 തിന്ന അഗ്നി കല്പനായ മൂന്നു പുത്രന്മാർ പിറന്നു. ത്രിലോക
 ത്തെല്ലെ പ്ലോലൈ അബ്രഹ്മന്മാർ, മൂന്നു മന്ത്ര
 മംഗല, സുമാലി, ഞ്ഞേ പ്ലോലൈ അത്യാഗ്രന്മാർ, മൂന്നു രോഗ
 മാലുവാൻ ഞ്ഞേ പ്ലോലൈദാരുണന്മാർ, ആയ മൂന്നു
 പുത്രന്മാർ--മാലി, സുമാലി, മാലുവാ
 നാർ,--ചികിത്സകന്മാർ ഉപേക്ഷിച്ച രോഗ ഞ്ഞേ പ്ലോലൈ--
 വളർന്നു. അമ്മനായ സുകേശൻ ദേവപ്രീതി നിമിത്തം മഹാ
 നായി പരിണമിച്ച സാലം അറിഞ്ഞ പുത്രന്മാർ, തപസ്സു
 ചെയ്യണമെന്ന് ഉറച്ചു; കഠിന നിയമ ഞ്ഞേ അനുവർത്തിച്ചു;
 ഘോരമായ തപസ്സിനെ അനുഷ്ഠിച്ചു. സത്യാ, ദമം, ആർജവം,
 മുതലായ വ്രതങ്ങളെ നിഷ്ഠയായി അനുഷ്ഠിച്ച സഹോദരന്മാ
 രുടെ വീഴ്ച നിമിത്തം, സുരാസുരന്മാർ ലോകങ്ങൾ തപിച്ചു.
 ബ്രഹ്മാർ. പ്രതാപനായി "വരം ചോദിച്ചു കൊള്ളാ" മെന്നു
 അനുവദിച്ചു. സത്തുഷ്ടന്മാരായ സഹോദരന്മാർ കാഠിന്യ മരണ
 ഭയന്നു പോലെ, വിറച്ചു; പ്രാഞ്ചലികളായി നിന്നു; അ
 പേക്ഷിച്ചു:--"പ്രഭോ! ഞങ്ങൾ അജ്ഞാതരാകുന്നു; ശത്രു
 സംഹാരകന്മാരാകുന്നു; ആയുഷ്കാലം രാകുന്നു; അന്യോന്യം
 സൗഹൃദപൂർവ്വം വർത്തിച്ചു പ്രഭുക്കളായി വർത്തിക്കുന്നു". ബ്ര
 ഹ്മാവ് അനുഗ്രഹിച്ചു; അന്തർലോകം ചെയ്തു വരം ലഭിച്ച
 ഉടനെ ആ നിശാചരന്മാർ ജന്മഗുണം അനുസരിച്ചു, സർവ്വ
 ലോകേ പീഡനം ആരംഭിച്ചു. സുന്മാർ, ദീക്ഷികൾ, ചാരണ
 നാർ മുതലായവ ഒരൊക്കെയും നാകത്തിൽ വീണ നരന്മാരെ
 പ്ലോലൈ രക്ഷയില്ലാത്തവരായി. രാക്ഷസപ്ലോലൈന്മാർ

വിശ്വകർമ്മാവിനോടു ഇങ്ങനെ ആത്മതാപിച്ചു:--"കാലസ്സു,
 തേജസ്സു, ബലം എന്നവ കൊണ്ടു മത്തന്മാരായ ദേവന്മാർക്ക് ഇ
 ഷ്ടാനുസാരം ഗുഹം നിർമ്മിച്ചു നൽകുന്നത് അങ്ങല്ലയോ? ഭോ
 ശിപ്പിപ്രഭോ! അങ്ങ, ഞങ്ങൾക്കും ഗുഹത്തെ സമ്മാനിക്കുക;
 ഹിമവത് പാർശ്വത്തിലോ, മേരു ശൃംഗത്തിലോ, മന്ദരഗന്ധ
 രത്തിലോ ഹിമവതയും ആകാം; ഞങ്ങൾക്കായി അങ്ങ നി
 മ്മിക്കുന്ന ഗുഹം, പരമശിവ നഗരത്തിൽ അല്പവും താഴെ
 യാകരുത്" വിശ്വകർമ്മാവു പറഞ്ഞു:--"ഭക്ഷിണ സമൃദ്ധി
 ന്റെ തീരത്തു ത്രികൂടം എന്ന പേരായ ഒരു പർവതം ഉണ്ട്.
 അവിടെ സുഖേലം എന്ന വേരെയും ഒരു പർവതം ഉണ്ട്;
 അതിന്റെ പ്രധാന ശിഖരം ആകാശത്തെ ഉരസി നില്ക്കുന്നു;
 അതിന്റെ നാലു ഭാഗങ്ങളും ഉളി കൊണ്ടു ചെത്തി മിനുക്കി
 യതാണ്. അതിന്റെ മുടിയിൽ പക്ഷികളും, കയറുന്നതല്ല;
 നാലു ഭാഗവും പൊൻ മതിലുകളാലും സർവ്വ ഭാഗങ്ങളും ക
 നക തോരണങ്ങളാലും മഹിമപ്പെട്ട ഒരു നഗരത്തെ, ഇന്ദ്ര
 ശാസനം അനുസരിച്ചു, ഞാൻ അവിടെ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്;
 അതിനു ലഭിക്കുന്ന നാമമാകുന്നു. ഭോ രാക്ഷസ പ്രഭുക്കന്മാ
 റെ! നിങ്ങൾ അവിടെ താമസിക്കുക; അമരാവതിയിൽ ഇ
 ന്നതന്നെയും ലഭിക്കാത്ത പ്രതാപം, അവിടെ നിങ്ങൾക്കു
 ലഭിക്കും. രാക്ഷസ സഹചരന്മാരോടു കൂടെ ലങ്കാ ദുർഗത്തെ പ്ര
 പിച്ഛാൽ, നിങ്ങൾ ദുരായർക്ഷന്മാരായി. "വിശ്വകർമ്മാവു
 ന്റെ വാക്കുകളെ കേട്ടു ഹൃഷ്ടനായ ആ രാക്ഷസന്മാർ
 നാർ, ലഭിക്കുന്ന പ്രാപിച്ചു: ഉറച്ച പ്രാകാരങ്ങളും കഴിഞ്ഞ ക
 ടങ്ങളും കനക മയങ്ങളായ സാധങ്ങളും ആയിരക്കണക്കി
 നു കണ്ടു. തൃപ്പനായ രാക്ഷസന്മാർ അവിടെ താമസമാർപ്പി
 ചു. അക്കാലത്തു നമ്മുടെ എന്ന നാമമായ ഗന്ധർവിൽ മൂന്നു
 പെൺമക്കൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ വസുധയെ മാലി, കേ
 തുമതിയെ സുമാലി, സുന്ദരിയെ മാലുവാൻ എന്നിങ്ങനെ
 യഥാക്രമം വിവാഹം ചെയ്തു ആ രാക്ഷസ സഹോദരന്മാർ ഭാ
 ഗ്യവാന്മാരായി. മാലുയുടെയും വസുധയുടെയും പുത്രന്മാരായ
 അനിലൻ, അനലൻ, ഹരൻ, സന്ധാതി, യെന്നവർ പി
 ല്ലാലങ്ങളിൽ വിഭീഷണന്റെ മന്ത്രിമാരായി. സുമാലിയും
 കേതുമതിയും പത്തു പുത്രന്മാരുടെയും രണ്ടു പുത്രികളുടെയും
 പിതാക്കളായി. പുത്രന്മാർ--പ്രഹസ്തൻ, കന്ധനൻ, വികാടൻ,
 കാലകാർമ്മുകൻ, ധൃതാക്ഷൻ, ദണ്ഡൻ, സുപാർശ്വൻ, സംഗ്രാ
 ടി, പ്രഹസന, ഭാസകർണ്ണൻ എന്നിവരാണ്. ഇവരിൽ പ്ര
 ഹസ്തൻ രാമ രാവണ സമരത്തിൽ രാവണന്റെ സർവ്വ സേനാ
 നായകനായിരുന്നു. ശേഷിച്ചവരിൽ പലരും രാവണനെ പല
 സമരങ്ങളിലും രാമൻ എതിരായ സമരത്തിലും, വളരെ സ
 റായിച്ചവരാണ്. സുമാലിയുടെ പുത്രിമാർ കംഭീനസി, കൈ
 കസി എന്നിവരാണ്. ഈ കൈകസിയെ പുലസ്ത്യന്റെ പുത്ര
 നായ വിശ്രവസ്സ് വിവാഹം ചെയ്തു. വിശ്രവസ്സിന്റെയും കൈ
 കസിയുടെയും പുത്രന്മാർ രാവണൻ, കംഭകർണ്ണൻ, ശുക്ലി
 ഖ, വിഭീഷണൻ എന്നവർ.

ചരിത്രം മുൻപോട്ടു നീങ്ങുന്നതിനു മുൻപായി, മാലു
 വാൻ, സുമാലി, മാലി എന്നവരെക്കുറിച്ച് അല്പം പ്രസ്താവി
 ക്കുവാനുണ്ട്. വരശലം കൊണ്ട് അമകാരം പുണ്ട സഹോദ
 രന്മാർ അസുര സ്വഭാവം അനുസരിച്ചു, സുന്മാരെ ഉപദ്രവിച്ചു
 തുടങ്ങി. രാക്ഷസന്മാരുടെ ദ്വേഷം അധികമായതോടു കൂടെ സു
 രന്മാർ പരമ ശിവന്റെ സന്നിധിയിൽ അഭയം അർപ്പിച്ചു
 എന്നാൽ സുകേശനോടു പാർവതിക്കുണ്ടായിരുന്ന വാത്സല്യം

ആ: പാടി പൂർ ആയുധമെടുത്തു: അറക്കും നിറഞ്ഞ ആ
വനാഴി യാർ; സഹസ്രാർ സമ വീഴ്ച മായ കവചം ഉട
ത്തു; അപ്പൂർ: വാൾ, ശാഖ, ചക്രം, ഗദ, ശാർജ്ഗ്ഗ എന്ന
വ കഷ്ടം സ്ഥാനങ്ങളിൽ സ്ഥാനങ്ങളിൽ സ്ഥാനം പിടിച്ചു;
രാക്ഷസന്മാരും സഭവിഷ്ണുമാർ സാമൂഹ്യ നായ പൂർ, ചിര
ക വിളിച്ചു ചല:പാലേ നിന്ന ഗന്ധർവ്വൻ പറഞ്ഞു കയറി;
കനക ഗിരി ഊതത്തിൽ ചിന്നതകാർ; വിളങ്ങി; യക്ഷ
സിദ്ധ ഗന്ധർവ്വൻ മഹാഗന്ധർവ്വൻ, പാടി; ഗന്ധർവ്വൻ ചിരകി
ളകി: ഇളകിയ കാരോർ, രാക്ഷസ പ്പടയിൽ കൊടിമാ
ങ്ങൾ കടഞ്ഞു മറിഞ്ഞു; രാക്ഷസന്മാരെ കൈയിൽ നിന്ന
ആയുധങ്ങൾ നാലുപാടും ചിതറി. രാക്ഷസന്മാർ പേടിച്ചു മാ
റിയില്ല; ചോറു പുറങ്ങു മാസം മുറിഞ്ഞു കല്ലാഞ്ഞു ചോല
മുല പോലെ നിന്ന രാക്ഷസപ്പട; മായാ ശാഠ്യം, പല
ടങ്ങളിൽ, മന ക്ഷൻ ശാങ്ങെ കൊണ്ടു; കീറി.

രാക്ഷസ കാള ദാമ്യങ്ങൾ ആഞ്ഞു കയറി, നാരായണ ഗിരിയിൽ ശാവകം ചെയ്തു. ശ്യാമനായ നാരായണന്റെ ചുറ്റും ആയി. നീലന്മാരായ രാക്ഷസന്മാർ അടുത്തു, അമ്പുകുള തുടരെ എട്ടു. അഞ്ചു മലയുടെ ചുറ്റും മഴക്കാട് കടന്നു, ഇട മറിയാതെ വഴിക്കുക ആയി. പാറകൾ വയലുകളിലേക്ക് എന്നതു പോലെ--കൊതുക്കുക രീതിയിലേക്ക് എന്നതു പോലെ--ഇരുപ്പുകൾ തേർകടത്തിലേക്ക് എന്നതു പോലെ--മേൽ ഓലിയുടെ ചാമം രാക്ഷസന്മാർ അയച്ച മനോജവങ്ങൾ ഉയർന്നു. ശാഖകൾ നാരായണാ ഭിമൻ ചായി പാഞ്ഞുവെന്നു--കുലാസ്സത്തിൽ ലോകങ്ങൾ എന്നതു പോലെ--നാരായണനിൽ പ്രവേശിച്ചു. രഥാസ്ഥിതന്മാരും, ഗജാസ്ഥിതന്മാരും, അപോഹാസ്ഥിതന്മാരും, ആയ പവ്ത കായന്മാരായ രാക്ഷസന്മാർ: നിറന്നായി പ്രയോഗിച്ച; ശക്തി; ദീപ്തി; തോമം, മുതലായ ആയുധങ്ങൾ നാരായണനെ--പ്രാണായാമങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണം എന്നതു പോലെ--പോസനിപ്പോയം ചെയ്തു. നാരായണൻ ശാർങ്ങ്ഗത്തിന്മേൽ ഞാണു കെട്ടി; വളികുലങ്ങളായ ശാഖകൾ ഞാണിൽ കയറി; മനോ വേഗത്തിൽ ആഞ്ഞിറങ്ങി, മൂൽക്കാരം ചെയ്തു പാഞ്ഞു, രാക്ഷസ പട്ടയെ നൂർ കണക്കിന്; ആയി കണക്കിന്, കൊന്നു. കൊടുംകാറാടി യോറ കാളമേഖലയെപ്പോലെ--നാരായണ ശാഖകളുടെ അടിയേറ പട, കാടി. പുരുഷോത്തമൻ പാഞ്ചജന്യം എന്ന മഹാ ശംഖത്തെ ഉഴുതി. സിംഹനാദം മദനങ്ങളെ എന്നതു പോലെ, ശംഖനാദം രാക്ഷസപട്ടയെ നടുക്കി; കുതിരകൾ, നിന്ന നിലയിൽ വിറച്ചു. ശംഖാഭാവത്തിന്റെ അടിയേറ വിരോധകളെ മഹാമന്മാർ, റഥങ്ങളിൽ നിന്നു താഴെ വീണു. ശാർങ്ങ്ഗ മഹാചാപത്തിൽനിന്നു പാഞ്ഞ സുപുഷ്പങ്ങളായ ശാഖകൾ--രാക്ഷസകുല ശേഖരമാകെ കീറി ഇറങ്ങി, തറയിൽ തറഞ്ഞു നിന്ന്, വിറച്ചു. വളത്തിന്റെ അടിയേറ മലകളെപ്പോലെ, നാരായണ ശസ്ത്രങ്ങളുടെ അടിയേറ രാക്ഷസന്മാർ തകർന്നു ഏറിഞ്ഞു. ചക്രം മുറിച്ച രാക്ഷസ ശരീരങ്ങൾ ചോരയിൽ മെഴുകുപ്പെട്ട കാവിമലകൾ പോലെ കിടന്നു. മഹാ ശംഖനാദം, മഹാചാപ സ്വരം എന്ന വൈഷ്ണവരവ സമാഹാരം, രാക്ഷസ രവങ്ങളെ വിഴുങ്ങി. ഹരി അയച്ച ശാഖകൾ ഉണ്ടു മുണ്ടു പറന്നു. രാക്ഷസന്മാരുടെ ശാഖകൾ മുറിഞ്ഞു; ധ്വജങ്ങൾ കടിഞ്ഞു; റഥങ്ങൾ തകർന്നു; ഇറകൾ കീറി. ശാഖകൾ മഹാചാപത്തിൽ നിന്നു, അസ്ത്രങ്ങൾ--സൂര്യനിൽനിന്നു കട്രാശ്മികളെപ്പോലെ--സാഗരത്തിൽനിന്നു തരംഗങ്ങളെപ്പോലെ--പർവതങ്ങളിൽനിന്നു പാമ്പുകളെപ്പോലെ--

മേഘങ്ങളിൽ നിന്നു നീർതുള്ളിപ്പോലെ -- തുരുതുരുരു
 നെ ഇറങ്ങി: രാക്ഷസപ്പട പേടിച്ചു, ഭാടി; തിരിഞ്ഞുനോക്കാ
 തെ ഭാടി; ശരങ്ങളെക്കണ്ട സിംഹങ്ങളെപ്പോലെ, സിംഹത്തെ
 കണ്ട ആനകളെപ്പോലെ, വ്യാഘ്രത്തെ കണ്ട ശ്വാക്കളെപ്പോ
 ലെ, ശ്വാവേക്കണ്ട പുച്ചുകളെപ്പോലെ, പുച്ചേയക്കണ്ട പാപുക
 ളെപ്പോലെ, പാപിനേക്കണ്ട എലികളെപ്പോലെ--വിഷ്ണുവി
 ന്റെ വീര്യത്തെക്കണ്ട രാക്ഷസന്മാർ. നിൽക്കാതെ, തിരിഞ്ഞു
 നോക്കാതെ, ഭാടി. ഭാടാത്തവരെക്കൊല്ലം കത്തുകടഞ്ഞു വീണു.
 നാരായണൻ വീണ്ടും പാഞ്ചജന്യം മുഴക്കി; ഇന്ദ്രൻ മുഴക്കുന്ന
 മേഘങ്ങളെ നൂറു ഗുണം കവിഞ്ഞു്, പാഞ്ചജന്യ മഹാശാപം
 ത്രിലോകങ്ങളിൽ ഉരുണ്ടു നടന്നു. നാരായണ ശാങ്ങളെ ഏറേ
 ശരീരം മുറിഞ്ഞു്, ശംഖാരാവങ്ങളെ കേട്ട് ശരീരം തർന്നു,
 പേ പിടിച്ച രാക്ഷസപ്പട, ലങ്കയെ മുഴക്കാക്കി പലായന പരാ
 യണമായി. പട മടുത്തു, പേടിക്കുന്നതുകണ്ട വീരനായ സുമാ
 ലി, ചൊടിച്ചു കയറി: നാരായണനെ തടുത്തു്, എന്തു: സൂര്യ
 നെ റിമ ഫലകങ്ങൾ എന്നതു വണ്ണം നാരായണനെ സുമാലി
 യുടെ ശരങ്ങൾ ആവരണം ചെയ്തു. ചൊടിച്ച സുമാലിയുടെ
 മിടുക്കു കണ്ടു്, രാക്ഷസന്മാർ നിന്നു; ചൊല്ലു അവലംബി
 ചു്, സിംഹനാദം ചെയ്തു; സുതപസുമാനമാരായി. സുമാലി
 ആത്തു; രാക്ഷസന്മാർ ആപ്പിട്ടു്; ഇമ്പി വീശിയ ആനയെ
 ഘോരലേ ദിജങ്ങളെ വീശിക്കൊണ്ടു്, സുമാലി സിംഹനാദം
 ചെയ്തു. ആത്തു്, ആപ്പിട്ടു, അക്ലമസിച്ച്, സുമാലി നോക്കി
 നിൽക്കുമ്പോൾ, സ്വന്തം സാരഥിയുടെ തല ഒരു നാരായണ ശരം
 കൊണ്ടെടുത്തു. സാരഥി ചത്തു: ക്ഷണത്തിൽ കരിങ്കൽ പേ
 പിടിച്ചു ഭാടി: നിയന്ത്രണത്തിൽ നില്പാതെ കതിരുകൾ, ഇ
 വും തുറലും ഇല്ലാതെ നടത്തിയ വഴിയിൽ--നിയമനത്തി
 ൽ ഒതുങ്ങാത്ത ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ നടത്തുന്ന കിമാധീനനെപ്പോ
 ലെ--സുമാലി അസഹായ നായി. പടക്കുളത്തിൽ പേടിപ്പി
 ചു അടുക്കുന്ന മഹാബാഹുവായ വിഷ്ണുവിന്റെ ഏറിയായി--
 സായുധനായ മാലി പരമ കോപനനായി അടുത്തു. മാലി
 അയച്ചു പൊന്തിടിയുകൾ, ക്രൗഞ്ചത്തിൽ പക്ഷികൾ എന്ന
 തുപോലെ, മാധവ ശരീരത്തിൽ കടന്നു. നൂറു കണക്കിനു, ആ
 യിര കണക്കിനു, കടന്നു കയറിയ സുമാലിയുടെ അസൂയയെ
 ഏറേ നാരായണൻ--ആധികളെ കൊണ്ടു് കലുഷാത്ത ജിതേ
 ഞ്രിയനെപ്പോലെ ഉറച്ചു നിന്നു. നാരായണൻ ഞ്ഞൊലി
 ചെയ്തു; പ്രതിബാണങ്ങൾ സുമാലിയെ നോക്കി പാഞ്ഞു: സ
 ധാസാഗരം കണ്ട പാമ്പുകളെപ്പോലെ--വളുകാണങ്ങളും വി
 ഭൂത പ്രഭങ്ങളും ആയ നാരായണ ശരങ്ങൾ, സുമാലിയുടെ
 ശരീരത്തിൽ നിന്നു്, ചേര കട കട കടന്നു കിടച്ചു. മാലി
 പിന്തിരിഞ്ഞു: ശംഖ ചക്ര ഗദാ ധാൻ മാലിയുടെ കീഴിൽ
 ഭരത, വില്ലിനെ, കതിരുകളെ, നിരൂപിയാഗമാക്കി. കോ
 പിഷ്ഠനായ മാലി--മലമുകളിൽ നിന്നു കേസാക്ഷിപ്പോ
 ലെ,--രഥത്തിൽ നിന്നു ഗദാമസ്തനായി--താഴത്തേക്കു ചാടി.
 മാലി അടിച്ചു; കാലൻ ശിവനെ എന്നതു പോലെ, ഇന്ദ്രൻ പ
 വ്തത്തെ എന്നതു പോലെ, മാലി ഗരുഡനെ നൊമ്പിഴുപ്പിച്ചു;
 അടിയേറ്റ ഗരുഡൻ ആതുരനായി; ആതുരനായ ഗരുഡൻ
 പിന്തിരിഞ്ഞു ഭാടി; ഹരി പിന്തിരിഞ്ഞു ഭാടുന്നതുകണ്ടു്,
 ശ്രക്ഷമായ ആരവം രാക്ഷസപ്പടയിൽ നിന്നു ഉയർന്നു. രാക്ഷ
 സ മഹാശാപം കേട്ടു സകുലനായ ഭഗവാൻ, ഇരുന്ന ഇരു
 പ്പിൽ ചക്രം പിറകോട്ടു എറിഞ്ഞു: എറിഞ്ഞതിങ്ങിയ ചക്രം
 --സ്വ പ്രഭകൊണ്ടു് സൂര്യമണ്ഡല പ്രഭ കെട്ടിത്തീർക്കൊണ്ടു്--
 മൂന്നു ലോകങ്ങൾക്കു പ്രഭ കയറിക്കൊണ്ടു്--ചാലചക്രം പോ

ലെ പാഞ്ഞു്,--മാലിയുടെ ശിഷ്ടിനെ ആഞ്ഞടിച്ചു. പണ്ടു
 അമൃത വിഭജന ഘട്ടത്തിൽ രാഹുവിന്റെ തലയെന്നതു പോ
 ലെ--ചോരയിൽ ആറാടിയ മാലിത്തല തറയിൽ കണ്ണു മി
 ടിച്ചു വേറെ കിടന്നു. സംപ്രമുഷ്ടനായ സുരന്മാർ സഖ പ്രാ
 ണങ്ങളേയും ഒതുക്കി പിടിച്ചു്, ആഞ്ഞു സിംഹനാദം ചെയ്തു;
 "ദേവ! സാധു! ദേവ! സാധു സാധു" എന്ന വിജയാശാപം, മൂ
 നു ലോകങ്ങളിൽ മാഹാശാപം കൊണ്ടു. മാലി മരിച്ചതുകണ്ടു്
 സുമാലിയും, മാലുവാനും, ലങ്കയിലേക്കു നെട്ടായം ഭാടി;
 അരക്കു പ്പെരുപട പിറകെ ഭാടി, ആശ്ചര്യനായ ഗരുഡൻ
 തിരിഞ്ഞു പറന്നു്, സകുലനായി, ചിറകുകളെ ആഞ്ഞടിച്ചു്,
 കാറ്റിടക്കി, അരക്കു പ്പെരുമാക്കനാൾക്കൊക്കെയും പാപര
 പ്പിച്ചു. ചക്രമേറേ മുഖം മുറിഞ്ഞവരും, ഗദയേറേ നെഞ്ചു
 ഉടഞ്ഞവരും, കലപ്പ കൊണ്ടു് കഴുത്തു തകർന്നവരും, ഉലക്ക
 കൊണ്ടു് തല പൊളിഞ്ഞവരും, ചെട്ടേറേവരും, അയ്യേറേവ
 രും, ആയ ലക്ഷം ലക്ഷം രാക്ഷസന്മാർ--ആഴിയിലേക്കു ആ
 കാശത്തു നിന്നും പൊഴിഞ്ഞു. ഇടിത്തീയോര ചീന്തി ചീന്തി
 റിയ മേഘ ശകലങ്ങളെപ്പോലെ--നാരായണ ശര മഹാശാപ
 ലകൾ കത്തി ഏറിഞ്ഞു ചീന്തറിയ രാക്ഷസ മുടിക്കെട്ടുകൾ,
 വായുവിൽ പറന്നു. കട പൊളിഞ്ഞവരും ആയുധാ പോയവ
 രും, ശരമേറേ ശരീരം വിരൂപമായവരും, കടൽമേല കഴുത്തി
 ൽ മുറിയവരും പൊടി പൂണ്ടു കണ്ണു വലിഞ്ഞവരും; ആയ
 ആ പട--പിറാന്തന്മാരുടെ പടയോ? ആന പ്പറത്തിരുന്ന രാ
 ക്ഷസ പ്പാപ്പാന്മാർ, പുരണസിംഹത്താൽ അർദ്ദിതനായി,
 നാലുവഴിക്കു് അമറി പ്പാഞ്ഞു: ഹരി ബാണങ്ങൾ കാലവാതങ്ങ
 ളെപ്പോലെ മുററിലും കൂടി. കാളമേഘങ്ങൾ നിറന്തരമായും
 നിറന്തരമായ മാലും മഴ പൊഴിക്കുന്നതു പോലെ, ആയുധങ്ങ
 ളെ എറിഞ്ഞു കളഞ്ഞു്, നിശാടന്മാർ പലായനം ചെയ്തു. ചക്ര
 പ്രഹാരങ്ങളേറേ, തല മുറിഞ്ഞവർ, ഗദാ പ്രഹാരങ്ങളെക്കൊ
 ണ്ടു് ശരീരം തകർന്നവർ, ബ്ധഗ പ്രഹാരങ്ങളെ കൊണ്ടു് ഭീ
 ഗുണീകൃതന്മാർ--രാക്ഷസന്മാർ--മലമഴ പോലെ--തടരത്തു
 ടരെ തറയിലേക്കു വീണു.

പഞ്ചനാഭ ശര സ്പർശം പിറകെ പിറകെ വിടാതെ കി
 ടിച്ചു കയർന്നു തിരിഞ്ഞു്, മാലുവൻ കരയിൽ അടിച്ചു കട
 ൽപോലെ തിരിഞ്ഞു നിന്നു; കോപാകൊണ്ടു് വിറച്ചു തലയി
 ൽ, മുളിപ്പുന്നവനായുടേ മുളിപ്പോലെ എഴുന്നേന്നിന്ന മുടികളെ
 കൊണ്ടു്, യേങ്കരനായി; ചുവന്ന കണ്ണുകളെക്കൊണ്ടു് മാലു
 വൻ പുരുഷോത്തമനോടു് ഇങ്ങനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:--"ദോ:
 നാരായണ! അങ്ങയ്ക്കു പുരാതനമായ ക്ഷത്രിയധർമ്മം അറിഞ്ഞു
 കൂടയോ? പേടിപ്പോടുന്ന പടയേ പേടിപ്പിക്കുന്ന അങ്ങു് ഒരു
 മൂലനോ? ദോ സുരേശ്വര! പാപാമൃതമാരെ സാധിക്കുന്ന
 വൻ പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ വിധിക്കപ്പെട്ടി
 രാക്ഷസ പരാജയം ട്ടു സ്വർഗ്ഗത്തെ സമ്പാദിക്കുക ഇല്ല. ശംഖ
 ചക്ര ഗദാധാൻ! അങ്ങയ്ക്കു് യുദ്ധകാർഷ്ഠ്യമു
 ണ്ടു് എങ്കിൽ--ഇതാ! ഞാൻ നില്ക്കുന്നു: അങ്ങു് ആകെമെങ്കി
 ൽ ബലം പ്രദർശിപ്പിക്കുക" ദേവരാജാവു, രാക്ഷസ രാജാവി
 നോടു പറഞ്ഞു:--"അസുരന്മാരെ ഭയന്നു ഭാടുന്ന സുരന്മാർക്കു്,
 ഞാൻ അസുരവധം ചെയ്തു്, ശാണം, നൽകും. സുരകാര്യം
 എന്നിങ്ങ പ്രാണങ്ങളെക്കവിഞ്ഞു് പ്രിയ കാര്യമാണു്; അതു
 ഞാൻ സാധിക്കും. രാക്ഷസന്മാർ പാപാമൃതം ഒളിക്കട്ടെ; അതി
 ൽ ഞാൻ കൊല്ലും;" നാരായണൻ ഈ പ്രസ്താവം ചെയ്തപ്പോൾ,
 ശ്രേയ രക്തശങ്കനായ മാലുവൻ, വളു കറിയമായ ഒരു വേ

ആർപ്പണവ യാത്ര്യാ. കൈകസിയുടെ ഇളയ മകൻ, വിഭീഷണനാണ്. പരമ സാത്വിക നായ വിഭീഷണന്റെ മനസ്സിൽ, പൃഥ്വിയുടെ ഉണ്ടായി; ആ അശ്വത്താമുദ്രയെ കൈമാറി; ഭോജനം "സാധു സാധു" എന്നു കണ്ണുനീർ പൊഴിച്ചു. കാമസ്സന്ദീപ്തി സന്ദർഭത്തിൽ ആ കൈമാറ്റത്തിൽ വളർന്നു; മഹാബലനായ രാജാവിനെ കൈമാറ്റത്തിൽ ലോകം ഭോഗ കരണമായി. കൈമാറ്റത്തിൽ ധർമ്മപരനായ മനീഷ്വരനെ പിടിച്ചു കയ്യിൽ, എല്ലാമും അതൃപ്തനായും, മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു. വിഭീഷണനാകട്ടെ, ധർമ്മത്തോടായി; ധർമ്മവ്യവസ്ഥകളെ മാനിച്ചു; സ്വാധ്യായ നിരതനായി; നിയതാഹാരം വിജിതേന്ദ്രിയനും ആയി ദിവസങ്ങളെ നയിച്ചു.

അങ്ങനെ ഇരിക്കവേ; ഒരിക്കൽ കുമ്പേരൻ അമ്മനെ കാണുവാൻ അവിടെ ചെല്ലുക ഉണ്ടായി. പുഷ്പക വിമാനത്തിൽ അന്നി പോലെ ജപലിച്ചുകൊണ്ട്, കുമ്പേരൻ ചെല്ലുന്നതുകണ്ട്, കൈകുസി ദശഗ്രീവനോടു പറഞ്ഞു:—“മകനേ! നീ കുമ്പേരനെ കണ്ടുവോ? ഈ പ്രഭു ഒരു തേജഃപുഞ്ജമോ! നീ ഈ പരമ തേജസ്സനു ഭ്രാന്തനും ഉള്ളവൻ തന്നെ; എന്നാൽ നീന്റെ അവസ്ഥ എത്ര ദയനീയം! മകനേ! നീ കുമ്പേരസമനാകമാൻ, യത്നം ചെയ്യുക” മാതാവിന്റെ വചനം കേട്ട പ്രതാപനായ ദശഗ്രീവൻ അമ്മയ്ക്കും പുണ്യ, ഇങ്ങനെ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തു. “അമ്മേ! ഞാൻ സത്യം ചെയ്തു പറയുന്നു. അമ്മ സങ്കടപ്പെടേണ്ട! ഞാൻ ഓജസ്സു കൊണ്ട്, ഭ്രാന്തനുമനോ അധികനൊ ആയി ഭവിക്കും” ദശഗ്രീവൻ അനുജന്മാരോടൊരുമിച്ചു, തപസ്സിനെ ആശ്രയിച്ച് ദുഷ്ശരമായ കർമ്മത്തെ സാധിക്കുവാൻ നായി സന്നദ്ധനായി. “തപസ്സു കൊണ്ട് സർവ്വകാർമ്മങ്ങളെ സാധിക്കും” എന്നൊരു കൈകൊണ്ട് രാവണ കഷ്ടപ്പെട്ടു വീടേറുന്ന വാർ ഗോകർണാശ്രമത്തെ പ്രാപിച്ചു.

തപശ്ചതു ആരംഭിച്ച സഹോദരന്മാർ ധർമ്മവിധികളിൽ നിരതന്മാരായി. കുംഭകണ്ഠൻ ഗ്രീഷ്മത്തിൽ പഞ്ചാഗ്നിമദ്ധ്യത്തിലും, വർഷത്തിൽ നനഞ്ഞു വീരാസനത്തിലും, ശിശിരത്തിൽ ജലമധ്യത്തിലും, പതിനായിരം വഷം വെട്ടിയിട്ടു. ധർമ്മമാവും ധർമ്മപാരണം ശുദ്ധനും ആയ വിദീക്ഷണൻ; അയ്യായിരം വഷം കാരക്കാലിൽ നിന്നും; ആ വ്രതത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ അപ്സരസ്സുകളും ഉദഗന്മാരും നൽകി; ഭോതകൾ പൂമഴ പെയ്തു; വിദീക്ഷണൻ വീണ്ടും അയ്യായിരം വഷം ഈർപ്പം ശിരസ്സുനായി, ഈർപ്പം ബാഹുവായി, മനസ്സിന്റെ ഭാഗികം; സൂര്യനെ നോക്കി നിന്നു. ഭരണിമാൻ പവരലാഭം തിനായിരം വഷങ്ങളെ യാൺ; നിരാഹാരം

രണ്ടായി പിൻതള്ളിയതു. ആയിരം വർഷം അറസ്സാനിട്ടു ഫട്ടത്തിൽ, ഉഗ്രനിഷ്ഠൻ ഒരു തല സ്വയം ചേർത്തിട്ടു തീയിൽ ഏറിത്തൂ. ഇങ്ങനെ കാരോ വഷ്ഠസമസ്തം പൂർണ്ണമാകുന്ന ഫട്ടങ്ങളിൽ, കാരോ ശിശ്നാന്റെ വിതം, ഭഗവതി വൻ കയ്യിൽ ശിശ്നാകളെ അന്നയിൽ റോം ചെയ്തു. വീണ്ടും വന്നായി വാളെടുത്ത ഭഗവതിവന്റെ മുമ്പിൽ, ഭവതകളും സുപ്രിയനായ പിതാമഹനും പ്രത്യക്ഷനായി. ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു: "ഭഗവതേ! അങ്ങനെ വരികക. അങ്ങനെയെ പരിശുദ്ധം വെട്ടുന്നതുകയില്ല" ഭഗവതിവൻ ഹർഷഗതനും പൂർണ്ണതയെ ഇടറി, ഇങ്ങനെ അപേക്ഷിച്ചു:—

“ഭഗവൻ പ്രാണിനാം നിത്യം നാസ്തി മരണാൽ ഭയം
നാസ്തി മൃത്യു സമഃ ശത്രുഃ അമരത മഹം വ്യഗ്രം.”

ഭരതൻ! പ്രാണികൾക്കു പരമ ദയം മരണത്തെ ത്തന്നെ: മരണത്തെ പ്പോലെ വേറെ ശത്രുവില്ല. ഞാൻ അമരതപത്തെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു." ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു:—“സർവ്വമരതപം ഒരു മരത്വം വിധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതല്ല: അങ്ങു വേറെ ഏതെങ്കിലും ഒരു വരത്തെ പ്രാർത്ഥിക്കുക." ഭരതൻ കൃതാഞ്ജലിയായി നിന്നു പറഞ്ഞു:—“

സുവർണ നാഗ യക്ഷിണാം ഭൈത്യ ഭാനവ രക്ഷസാം
 അവലോക്തം പ്രജാധൃക്ഷ! ദേവതാനാം ച ശാശ്വത
 ന ഹി ചിന്താ മഹാനേഷു പ്രാണിഷ്വ മരപൃഥിത
 തുണഭൂതാ ഹി തേ മന്വേ പ്രാണിനേ മാനുഷാദയഃ

ഭോ പ്രജാധ്യക്ഷ! സുവർണനാഗയക്ഷന്മാരകിട്ടെ, ദൈത്യ,
ദാനവരക്ഷസന്മാരകിട്ടെ, ദേവന്മാരകിട്ടെ, ഏന്നെ കൊല്ലു
തു്. ഭോ ശാശ്വത! ശേഷമുള്ള പ്രാണികളെ ഞാൻ അശേഷം
ഭയപ്പെടുത്തില്ല; ഭോ അമരപൂജിത! മനുഷ്യർ മുതലായ പ്രാ
ണികളെ ഞാൻ തൃണപ്രായം അഗ്രഗണിക്കുന്നു." ബ്രഹ്മാവ്
പറഞ്ഞു:—ഭോ രാക്ഷസപ്രഭോ! അങ്ങയുടെ അഭീഷ്ടം സാധി
ക്കട്ടെ. കൂടാതെയും ഭോ ദശഗ്രീവ! തീയിൽ ഹോമിച്ച തലക
ളെ അങ്ങു വീണ്ടും ലഭിക്കും: ദുർല്ലഭമായ വേറൊരു വരഞ്ഞ
യും ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കു നൽകുന്നു.

മംഗള സ്തവ രൂപം ച
മനസ്സായ ഭൃഗുവേഷ്ണിതം

ബ്രഹ്മാവു് ആശീർവചനങ്ങളെ പറഞ്ഞ ക്ഷണത്തിൽ ഭഗവാനെക്കുറിച്ചു പരമേശ്വരൻ പരമേശ്വരൻ എന്നായി പരിവർത്തിതനായി. ബ്രഹ്മാവു് വിഭീഷണനോടു പറഞ്ഞു:—“വിഭീഷണ! വസ! അങ്ങു ധർമ്മബലിയാണു്. ഞാൻ പരിതപ്തനായിരിക്കുന്നു. അങ്ങു വരും വരിച്ചുകൊള്ളുക” വിഭീഷണൻ പ്രാണജലി യായി നിന്നു പറഞ്ഞു:—

“ഭഗവൻ കൃത കൃത്യോദ്ദേശം യന്മേ ലോകമുത സ്തപയം
പ്രീതേന യദി ദാതവ്യോ വരോ മേ ശുണ സമ്പ്രത

പരമാപരതസ്വർപ്പി ധർമ്മോ മമ മന്ത്രി ഭവേത്
അശിഷ്ഠിതം ച ബ്രഹ്മാസ്യം ഭവേൻ പ്രതിഭാതു മേ

യാ യാ മേ ജായതേ സുഖി യേഷു യേഷാശ്രമേഷു ച
 സാ സാ ദ്വേതു ധർമ്മിഷ്ഠാ തം തം വർമ്മം ച പാലയേ

ഏക മേ പരമോഭാര: പര: പരമകോ മത:
നന്ദി ധമ്മാ ഭീരകന്മാനാം ലോകേ ക്ഷിപ്രമുഖഭം

ഭരവൻ! ഞാൻ കൃതാന്തമായി: ലോകഗുരുവായി: അങ്ങനെയെ ഭരിക്കുവാനുള്ള ഭാഗ്യം എനിക്കു ലഭിച്ചു. അങ്ങ് എന്നിങ്ങനെ വരും തരുമെങ്കിൽ, ഇങ്ങനെയൊക്കട്ടെ: പരമാപത്തികളും എന്റെ മനസ്സ് ധർമ്മത്തിൽ നിന്നു ചലിക്കരുത്. അദ്വൈതത്തെ തന്നെ ബ്രഹ്മാസൂത്രം എനിക്കു തേുന്നണം: കാരണം ആ ശ്രമങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന എന്റെ ബുദ്ധി, ധർമ്മപരമായതായി നിലനില്ക്കണം: അതതു ധർമ്മങ്ങളെ ഞാൻ പഠിക്കണം. ദോഷപരമോദാര! ഞാൻ കറുത്തുകിടന്ന പരമകഥയായ വരും ഇതു തന്നെ. ധർമ്മതന്ത്രം മുക്തിലഭമായ യാതൊന്നെങ്കിലും ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല' ബ്രഹ്മാവ പറഞ്ഞു;—“വത്സ! വിഭീഷണ! അങ്ങ് ധർമ്മിഷ്ഠനാണ്: അങ്ങ് കറുത്തുകിടന്ന് അങ്ങയ്ക്ക് ലഭിച്ചു. രക്ഷസ യോനിയിൽ പിറന്നു എങ്കിലും, അങ്ങ് ബുദ്ധിയെ അധർമ്മത്തിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നില്ല; ഞാൻ

അങ്ങനെയ്താണു് അമരതപം നൽകുന്നു." ഇത്രയും പറഞ്ഞ ശേഷം ബ്രഹ്മാവു് വരദാനം ചെയ്യുവാനായി കുംഭകണ്ഠനെ നോക്കി. അപ്പോൾ ദേവന്മാർ പറഞ്ഞു:—“ഭോ പിതാമഹ! കുംഭകണ്ഠന വരം നൽകരുതു്. ഈ ദർശിച്ചിട്ടു ത്രിലോകങ്ങളെ പീഡിപ്പിക്കുന്നവനാണു്, എന്തു് അങ്ങനെയ്താണു് അറിഞ്ഞുകൂടയോ? ഈ ചോരൻ ഏഴു് അപ്സരസുകൾക്കു നന്ദവനത്തിൽ വെച്ചു തിന്നുക ഉണ്ടായി: വേറെരിക്കൽ ഇന്ദ്രാണഗന്ധം രായ പത്തു പേരെ തിന്നു. മാനുഷന്മാരെയും ദൈവികരെയും ഈയാൾ പലപ്പോഴും തിന്നിട്ടുണ്ടു്. വരലാഭം കൂടാതെ തന്നെ ഈ രാക്ഷസൻ ചെയ്ത കഠിന കൃത്യങ്ങൾ വളരെയാണു്. വരം ലഭിച്ചാൽ ഈ മഹാരാക്ഷസൻ മൂന്നു ലോകങ്ങളെ ഉണ്ടു കളയും. ഭോ അമിത പ്രഭു! വരം എന്ന വ്യാജേന അങ്ങു് ഇവനെ മോഹിപ്പിക്കണം. അങ്ങനെ യായാൽ ലോകങ്ങൾക്കു ഹിതം ലഭിച്ചു.” ബ്രഹ്മാവു് സരസ്വതിയെ സ്മരിച്ചു; സരസ്വതി ചെന്നു തൊഴുതു നിന്നു! ബ്രഹ്മാവു് പറഞ്ഞു:—

“വേണി! തപം രാക്ഷസേന്ദ്രസ്യ
ഭവ വാഗ് ദേവതേ പ്സിതം-

ഭോ സരസ്വതി! ഭവതി. ഈ രാക്ഷസേന്ദ്രന്റെ മുഖത്തു ദേവന്മാർ കുംക്ഷിക്കുന്ന വാക്കായി വസിക്കുക” സരസ്വതി സമ്മതമായി, കുംഭകണ്ഠന്റെ മുഖത്തു വ്യാപരിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു് പറഞ്ഞു:—“ഭോ മഹാ ബാഹോ! കുംഭകണ്ഠ! അങ്ങു വരം വാങ്ങുക തന്നെ” കുംഭകണ്ഠൻ പറഞ്ഞു:—“

സ്വപ്തം വഷം ബ്രഹ്മകേണി
ദേവ ദേവ മമേപ്സിതം.

ദേവ ദേവ! അനേക വഷം ഉറക്കത്തിൽ കഴിക്കുന്ന മെന്നെ ഞാൻ കുംക്ഷിക്കുന്നു.” ബ്രഹ്മാവു് “അങ്ങനെ യാകട്ടെ” എന്നു അനഗ്രഹിച്ചു. ബ്രഹ്മവും ദേവന്മാരും അപ്രത്യക്ഷരായി. സരസ്വതിയും സ്വസ്ഥാനത്തേക്കു പോയി. സരസ്വതി മുഖത്തു നിന്നു മാറിയ സമയം, കുംഭകണ്ഠൻ ലബ്ധ പ്രജ്ഞനായി; ചിന്തിച്ചു:—അഹോ! ഇങ്ങനെ ഒരു വരം ഞാൻ അപേക്ഷിച്ചതു് എങ്ങനെയോ? ദേവന്മാർ എന്നെ മോഹിപ്പിച്ചു താണു്; സംശയമില്ല” വരം ലഭിച്ച ശേഷം തേജസ്വികളായ ഭാതാകന്മാർ ഏകാന്തരം എന്ന വനത്തിൽ സുഖമായി താമസിച്ചു.

പെരുന്താർ വരം സമ്പാദിച്ചു. സംഭവത്തെ അറിഞ്ഞ സുമലി, സുതപ്തനായി; മാരിയൻ, പ്രഹസ്തൻ, വിരൂപാക്ഷൻ, മഹാദേവൻ മുതലായ മന്ത്രിമാരോടു കൂടെ, ഏകാന്തരം ത്തിൽ ചെന്നു. സുമലി ഭഗവാനെ പുണർന്നു കൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—“വന്ദ! അങ്ങു് സവ് മനോഹരങ്ങളേയും ദൈവൻ സാധിച്ചു; ത്രിഭുവന നായകനോടു് അങ്ങു് വരം വാങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ലങ്ക ഞങ്ങൾ വിടേണ്ടിവന്നതു വിഷ്ണുവിനെ ഭയം കൊണ്ടാണു്; എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ആമയം ഞങ്ങൾക്കു് അവസാനിച്ചു. സ്വന്തം നഗരമായ ലങ്ക വിട്ടു ഞങ്ങൾ, എത്രയോ അഭയമായി രസതലത്തിൽ കഴിയുന്നു. മകനേ! ലങ്ക നമ്മുടെ വകയാണു്; അതിനെ നിന്റെ ഭാതാവായ കബേരൻ നമ്മിൽനിന്നു അപഹരിച്ചതത്രേ.

ഭോ അനന്ദ! ചതുരപായങ്ങളെ കൊണ്ടു്, അങ്ങു് ലങ്കയെ വീണ്ടെടുക്കണം. മകനെ! മഹാബാഹോ! അങ്ങു് ലങ്കാ രാജ്യവായി. പാഴേണ്ടവനാണു്. കടലിൽ ആണ്ടുപോയ രാക്ഷസ വംശത്തെ, അങ്ങു് ഉദ്ധരിക്കണം. ഭോ മഹാബല! ഞങ്ങൾ

കൊക്കയും ഇനി പ്രഭു അങ്ങുതന്നെ.” ഭഗവാനു് പറഞ്ഞു:—“വിലിയമ! ഇങ്ങനെ പറയരുതു; കബേരൻ ഞങ്ങൾക്കു ഗുരുവാണു്.” പിന്നീടൊരിക്കൽ പ്രഹസ്തൻ ഭഗവാനോടു് വിനയപൂർവ്വം ഇങ്ങനെ അറിയിച്ചു:—“ഭോ മഹാബാഹോ! ഭഗവാനു് അങ്ങയുടെ നില യുക്തമല്ല: ശൂരന്മാർക്കു് സൗഭാഗ്യം എന്നു് ഒന്നില്ല; ഞാൻ ഒരു സംഗതി പറഞ്ഞു കൊള്ളട്ടെയോ? കശ്വപനു അഭിതി, ദിതി എന്നു പേരായ രണ്ടു രൂപ സ്വയന്നകൾ ഭാര്യമാരാണ്; അവർ സഹോദരികളും അത്രേ. അഭിതികൾ ഭാര്യമാരാണ്; ദിതി ദൈത്യന്മാരുടെ മാതാവായി; ദേവന്മാരുടെ മാതാവായി; ഭഗവാനു് ഈ ഭൂമിയത്രയും ഒന്നാമതു ദൈത്യന്മാരുടെ അധീനത്തിലായിരുന്നു. എന്നാൽ പ്രതാപ വാനായ വിഷ്ണു, ത്രിലോകങ്ങളെ, ജയിച്ചുകൊണ്ടു് ദേവന്മാർക്കു്, നൽകുകയാണു് ചെയ്തതു്. രാജ്യസ്വാമനും ചെയ്തുക എന്നതു്, ഒരു പുതിയ കാര്യമല്ല: ഭാസ്കരൻ പലപ്പോഴും അനുഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കർമ്മമാണു്. ആയതിനാൽ അങ്ങു് ലങ്കാ വിജയത്തിനായി ഉത്സാഹിക്കണം” അന്തരാത്മവിൽ പ്രഹ്ലാദനായ ഭഗവാനു് ചിന്തിച്ചു: “അങ്ങനെയുപേരും” എന്നു് അനുഭവിച്ചു. അന്നു തന്നെ ഭഗവാനും അനേകം അനുചാരന്മാരും ത്രിപുടത്തെ പ്രാപിച്ചു! വാക്യകോവിദനായ പ്രഹസ്തനെ ദൂതനായി കബേരന്റെ അടുക്കൽ അയച്ചു. പ്രഹസ്തൻ കബേരനെ ഇങ്ങനെ അറിവിച്ചു:—“ഭോ സുപ്രത! കബേര! അങ്ങയുടെ ഭാതാവായ ഭഗവാനു് അയച്ചു ഞാൻ വന്നതാണു്: ഭോ മഹാബാഹോ! ഭഗവാനു് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു. ഈ ലങ്കാപുരം ഭീമ വിക്രമൻ രായ രാക്ഷസന്മാരുടെ വകയാണു്; സുമലിപ്രമുഖന്മാരായ രാക്ഷസന്മാർ ലങ്കയിൽ വാണിട്ടുണ്ടു്: ഭഗവാനു് സാമപൂർവ്വം യാചിക്കുന്നു. അങ്ങു് ഈ നഗരത്തെ ഭഗവാനു് തിരിയെ കൊടുക്കണം.” കബേരൻ പറഞ്ഞു:—“ഭോ പ്രഹസ്ത! രാക്ഷസന്മാർ ഒക്കെയും പാതാളത്തിലേക്കു പോയതിനാൽ ശൂന്യമായിത്തീർന്ന ലങ്കയെ, അമ്മൻ എന്നിങ്ങ സമ്മാനിച്ചു താണു്. എന്നെ അനുഗമിച്ചു അനേകം യക്ഷന്മാരും ഇവിടെ താമസം ഉറപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ—പ്രഹസ്ത! അങ്ങു് ഭഗവാനോടു് ഇങ്ങനെ പറയുക. ഭോ മഹാബാഹോ! ഭഗവാനു് ഈ രാജ്യത്തെ അങ്ങുതന്നെ ബാധയൊഴിഞ്ഞു് അനുഭവിച്ചുകൊള്ളുക തന്നെ; “നാട്ടും നഗരവും അത്ഥവും നാം ഭാഗിക്കേണ്ട.” പ്രഹസ്തനെ അയച്ച ശേഷം കബേരൻ അമ്മനെ ചെന്നു കണ്ടു്, ഇങ്ങനെ അറിവിച്ചു. “അമ്മ! ഭഗവാനു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു അയച്ചിരിക്കുന്നു. “ഭോ! കബേര! ലങ്ക പണ്ടു രാക്ഷസന്മാരുടെ സ്വന്തമായിരുന്നു; അതിനെ തിരികെ തരിക”: അമ്മ! ഞാൻ എന്താണു് ചെയ്യേണ്ടതു്; ആജ്ഞാപിക്കുക തന്നെ.” ബ്രഹ്മാ ചിന്തിച്ചു:—“മകനെ! ഞാൻ പറയുന്നതു നീ അനുസരിക്കണം. മഹാബാഹുവായ ഭഗവാനു് ഇതിനെക്കുറിച്ചു പലപ്പോഴും എന്നെ നിർബന്ധിച്ചിട്ടുണ്ടു്; ഞാൻ അവനെ പല പ്രകാരങ്ങളിൽ ഭജിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻ കോപിച്ചു പാത്തതിനെയും അവൻ അവിഗണിക്കുക യാണു്. മകനെ! കബേര! നിനക്കു ശ്രേയസ്സുരമായതിനെ ഞാൻ പറയാം: ഭഗവാനു് വരമുദ്ധനായിരിക്കുന്നു: എന്റെ ശാപം നിമിത്തം അവൻ ദാരുണ പ്രകൃതിയും ആയിട്ടുണ്ടു്: കബേര! നീ ലങ്കയെ ഉപേക്ഷിച്ചു കളയുക തന്നെ: നീ കൈലാസത്തേക്കു പോകുക: നീ അവിടെ അനുഗന്ധാ രോടു ചേർന്നു്, താമസിച്ചുകൊള്ളുക. നദികളിൽ ഉത്തമയായ മന്ദാകിനി അവിടെ ഒഴുകുന്നു. സൂര്യ സങ്കാശങ്ങളായ പൊന്താമാകൾ ആ നദിയിൽ വളരുന്നു. ആയുധ, ചെങ്ങഴിനിർപ്പുവു്, മണം പെരുന്ന വേ

യാക്കി. ഈവക വർത്തമാനമൊക്കെയും ക്രൈസ്തവന്മാർക്കു
 രാജാവിന്റെ അടുത്തു: അടുത്തു വാക്കുവെച്ചുപോയ നടുവടി തുടര
 ത്തിന്റെ അടുത്തുവെച്ചു. പക്ഷേയെന്നു ചെല്ലുന്ന
 യി, ഒരു ദൂതനെ ലഭിച്ചിരിക്കും അയച്ചു. ദൂതൻ വിളിക്ക
 ന്ന സന്നിധിയിൽ ചെന്നു: അടുത്തുവെച്ചു. സംസാരിച്ച ശേഷം
 വിളിക്കുന്ന ദൂതൻ സന്നിധിയിലേക്കു ദൂതനെ പറ
 യച്ചു. വിളിച്ചു പറയുന്നതിൽ ചെല്ലുന്ന ദൂതൻ
 വന്നു കണ്ട ദൂതൻ, "ജയ" എന്നു മുറുകു പറഞ്ഞു: ഇങ്ങനെ

ലം നിമിത്തം മരണം അടുത്തുണ്ടെന്നു ശരീരം—ശൈലം ശിഖര മധ്യേ മായ തോരണത്തെ പിടിച്ചു പറിച്ച്—ചരപാലനെ അടിച്ചു. അടിയേറിയ കയ്യൻ തവിട്ടു പൊടി തഴയി. ദശാനന പരമേശ്വരൻ വലുതായ മായി വലിക്കുന്നതു കണ്ടു, യക്ഷപ്പട്ട നിറം കെട്ടു തുളുനം—ആയുധ മെറിഞ്ഞു കളഞ്ഞു—ആരകളിൽ ചാടിയും ഗുഹകളിൽ കളിച്ചും—രക്ഷ അന്വേഷിച്ചു.

യക്ഷന്മാരൊക്കെയും പെട്ടെന്ന് വന്നു കണ്ടു, ധനാലയ ക്ഷനായ കബേരൻ മഹാ യക്ഷനായ മാണിഭദ്രനെ യുദ്ധം നടത്തുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. സുദൃഢമായ മാണിഭദ്രൻ സന്നദ്ധനായി. മഹാ ബാഹുവായ മാണിഭദ്രന്റെ പിഞ്ചു നാലായിരം യക്ഷന്മാർ ഇറങ്ങി: ഗദ യെടുത്തവരും, മുസല മെട്ടുത്തവരും, പ്രാസ മുദഗദ തോരണങ്ങളെ എടുത്തവരും, ആയ യക്ഷന്മാർ--രാക്ഷസന്മാരെ താഡിച്ചു. യുദ്ധം ഭയങ്കരമായി, അങ്ങും ഇങ്ങും അടിച്ചു ഭേദം, പരുത്തു പോലെ ഉന്നം നോക്കി മർദ്ദിച്ചു താഡിച്ചു. "ആകട്ടെ" "കൊടുക്കട്ടെ" "പോട്ടാ പോ" "ഇങ്ങട്ടെക്കുക" എന്നിങ്ങനെ വിരന്മാർ ഘോരാരവം ചെയ്തുകൊണ്ടു--ചെയ്തു പോർ രീതികളെക്കണ്ടു--അന്തരീക്ഷത്തിൽ നിന്നു ദീപ്തിമർ-- മുക്കുതു വിരൽ വച്ചു. പ്രമസ്തൻ ആയിരം പേരെ, മനോഹരൻ ആയിരം പേരെ, മാരിചൻ ഒരു നിമേഷത്തിൽ രണ്ടായിരം പേരെ, തല്ലിക്കൊന്നു. രാക്ഷസന്മാരുടെ മായകളെ യക്ഷന്മാരുടെ ദീപ്തിയെക്കണ്ടു. എങ്ങനെ തടുക്കും? അർക്കപ്പട്ട മുയോട്ടു മുയോട്ടു കയറി. ധൂമ്രാക്ഷൻ മാണിഭദ്രനെ അടുത്തു തടുത്തു; ഉലക്ക കൊണ്ടു നെഞ്ചിന് അടുത്തടിച്ചു. മാണിഭദ്രൻ ഗദ യെടുത്തു ചുഴറ്റി കൊണ്ടു, ധൂമ്രാക്ഷനെ അടിച്ചു; ധൂമ്രാക്ഷൻ തല്ല കൊണ്ടു ചോരയിൽ കളിച്ചു മോഹിച്ചു വീണു കണ്ടു അലറിച്ചെന്ന ദശഗ്രീവൻ--മാണിഭദ്രൻ അയച്ചു മൂന്നു വേലുകൾ കൊണ്ടു മുറിഞ്ഞു മുയോട്ടു കയറി, മാണിഭദ്രത്തിന്റെ മുകൾക്കൽ അടിച്ചു; മുക്കും ഒരു വശത്തേക്കു ചാഞ്ഞു: അന്നു മുതലാണ് മാണിഭദ്രൻ പാർവതമൂലി എന്നു നാമമുണ്ടായത്. മാണിഭദ്രൻ ഉഴറി: മാണിഭദ്രൻ ഉഴറിയതു കണ്ടു അർക്കപ്പട്ട അലറി; രാക്ഷസപ്പട്ട അലറിയ സമയം, കബേരൻ ഗദയും ഏടുത്തു മുനോട്ടു കയറി. കബേരൻ പിതു ശാപ പീഡിതനായ ദശഗ്രീവനെ കണ്ടു, വംശോചിതമായ വൃത്തത്തെ മന്ദ നിരത്തി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:--"ഏടാ! ദശഗ്രീവ! നിനക്കു ബുദ്ധി പറഞ്ഞു തരുവാനായി ഞാൻ ലങ്കയിലോളം ഒരു ഭൂതനെ അയച്ചു. ദുർബുദ്ധിയായ നീ അതിനെ ക്ഷരിച്ചു ശാപകുക ആണു ചെയ്തത്. നരകം അനുഭവിക്കുന്ന കാലത്തു, നിനക്കു ഇതു കാമ വരം. രുചിയിൽ മോഹിക്കുന്നവൻ വിഷം കുടിക്കുന്നു; എന്നാൽ പരിണാമം ഭയങ്കരമായിരിക്കും. മാതാവിനെ, പിതാവിനെ, വിപ്രനെ, ആചാര്യനെ, മാന്യക്കാരെ, പ്രേതരാജാവ് മലം കൊടുക്കും. ശരീരം അസ്ഥിരമാണെന്നു കരുതി, തപസ്സു അനുഷ്ഠിക്കാത്ത മൂഢൻ, മരണശേഷം പശ്ചാത്തപിക്കും.

യാദൃശം കരുതേ കർമ്മ താദൃശം ഫലമഗ്നതേ
ദീപ്തിം രൂപം വലം പുത്രൻ വിത്തം ശൂരപാ മേവ ച
പ്രാപ്തവന്തി നരാ ലോകേ നിമിത്തം പുണ്യകർമ്മഭിഃ

കാരോരുത്തരും ചെയ്യുന്ന കർമ്മത്തിനനുസരിച്ചു ഫലം, ഉണ്ടുതന്നെ കഴിയും. പുണ്യ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടാണ്, മനുഷ്യർ ലോകത്തിൽ സമൃദ്ധി, രൂപം, ഫലം, പുത്രന്മാർ, വിത്തം,

ശൂരപാ എന്നവയെ സ്ഥാപിക്കുന്നത്. ഏടാ! ദശഗ്രീവ! നിന്റെ ബുദ്ധി ഇങ്ങനെ യായി: നീ നരകത്തിൽ ചുറ്റും, ഞാൻ ഇനി നിന്നോടു സംസാരിക്കുകയില്ല" ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു കൊണ്ടു, കബേരൻ ഗദ ചുഴറ്റി: നാലു പാടും അടിച്ചു: മാരിചൻ മുതലായ അമാത്യന്മാർ പിന്തിരിഞ്ഞു കാടി. യക്ഷരാജാവ് ഗദ കൊണ്ടു രാക്ഷസരാജാവിന്റെ തലയ്ക്കു അടിച്ചു. ദശഗ്രീവൻ നിന്നെടുത്തു നിന്നു ഇടുകിയില്ല: തമരാത്തവർ, ഗിരന്മാർ, യക്ഷരാക്ഷസ പ്പെരുമാക്കന്മാർ--ഇന്നു യൊത്തു പിണങ്ങി നിന്നു. കബേരൻ അയച്ച ആഗ്രേയത്തെ, രാക്ഷസൻ വാങ്ങണം കൊണ്ടു തടുത്തു രാക്ഷസൻ മായകളെ പ്രയോഗിച്ചു. കടുവാ, പന്നി, കാട്, മല, കടൽ, മരം, യക്ഷൻ, രാക്ഷസൻ എന്നിങ്ങനെ ദശഗ്രീവൻ രൂപങ്ങളെ മാറ്റി മാറിയിട്ടു, കബേരനെ ചേടിപ്പിച്ചു. ദശാനനൻ ഒരു മഹദ്വന്ദ്യം കൈയിലെടുത്തു, കൂറ്റമായി എഴു; വില്ലുകൊണ്ടു കബേരന്റെ തലയ്ക്കുടിച്ചു. കബേരൻ ചോരമർദ്ദിച്ചു: ചുവടു മുറിക്കുന്ന അശോകം പോലെ വീണു--മോഹിച്ചു വീണു--കബേരനെ പതം മുതലായ മഹാ നിധികൾ അടുത്തു ചെറു, എടുത്തു, നന്ദനോദ്യാനത്തിൽ കളിർകററിൽ കിടത്തി. പ്രഹൃഷ്ടനായ അനന്ദൻ, ജ്യേഷ്ഠന്റെ വിജയ ലക്ഷണമായ പൂഷ്പക വിമാനത്തെ അപഹരിച്ചു: പൊൻതൂണുകൾ, മുത്തു ജനാലകൾ, മണികനക കല്പടകൾ, തങ്കപ്പണി അരിപ്പുകൾ, വൈഡുയ്യമണി തോരണങ്ങൾ എന്നിവ ഇണങ്ങി, സർവ്വ കാല ഫലപൂർവ്വ സംഹാരമായ, ശീതബാധ കഴിഞ്ഞു, ഉഷ്ണബാധ അകന്നു, കണ്ണിനും മനസ്സിനും കളിമ കൊടുത്തു, ഭക്തി ചിത്രമായി, പരമാർത്ഥമായി, ബ്രഹ്മാവൃതനെ നിമിച്ച്--അക്ഷയം, കാമഗം, കാമരൂപം, മനോജ്വലം ആയി ആകാശത്തു പാകുന്ന ദിവ്യ വിമാനത്തിൽ--രാക്ഷസ രാജാവായ ദശാനന പ്രഭു, കയറി; ആപ്പിട്ടു; മൂന്നു ലോകങ്ങളെയും വിജയിച്ചതായി, അർക്കരിച്ചു. കബേരനെ തോല്പിച്ച കമന്ത സ്വതന്ത്രൻ, കൈലാസത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി.

പൂഷ്പകത്തിൽ കയറി കൈലാസത്തിൽ നിന്നിറങ്ങിയ ദശഗ്രീവൻ, പണ്ടു സുബ്രഹ്മണ്യൻ പിറന്ന ശരവണം എന്ന മഹാ വനത്തിൽ കടന്നു. ദശഗ്രീവൻ, സൂര്യനെപ്പോലെ പ്രഭു പെരുന്ന കനക മയമായ ശരവണം കണ്ടു കണ്ടു പോകവേ, പൂഷ്പകം ഒരു മലമുടിയിൽ മുട്ടി സൂര്യനായി നിന്നു. "എന്തു! വിമാനം ഇങ്ങനെ നിന്നു."

ചന്ദ്രഹാസം കൂവാൻ എന്തു സസചിവനായ ദശഗ്രീവൻ സംഭവിച്ചു. "കാമഗമായ വിമാനം നടക്കാത്തതു, ഈ കൈലാസ രാജാവിന്റെ ഏതെങ്കിലും കൃത്രിമ മാകമോ?" എന്നു ദശഗ്രീവൻ വീണ്ടും ചോദിച്ചതിനു ബുദ്ധി കോവിദനായ മാരിചൻ പറഞ്ഞു:--"പൂഷ്പകം നടക്കാത്തതു കാരണം ഇല്ലാതെയാണ് എന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇതു കബേരൻ മാത്രം വാഹനമായിരിക്കാം. കബേരനില്ലായ്ക്കു നിമിത്തം നീങ്ങായ്ക്കു ആണ്." മാരിചൻ ഇങ്ങനെ സംസാരിക്കാവ, ബലവാൻ വളർച്ചയും കൃഷ്ണപിംഗളനും ആയ ശങ്കര കിങ്കരൻ--നന്ദി--അവിടെ കയറിച്ചെന്നു. വാമനനും, വികടനും, മുണ്ഡിയും, കരാളനും ആയ ആ ഭൂതത്തെ, രാക്ഷസന്മാർ പരിഹാസ പരമായി വിക്ഷണം ചെയ്തു. നന്ദി പറഞ്ഞു:--"ഏടാ ദശഗ്രീവ! അങ്ങു ഇവിടെ നിന്നു വേഗത്തിൽ പോകുമെങ്കിൽ--ഉപകാരമായി. സ്വാമി ശങ്കരൻ കൈലാസത്തിൽ വിഹരിക്കുന്നുണ്ടു. സുവർണ്ണ

പന്നഗ കൃഷ്ണൻ, സാഗന്ധ്യം രാജസംഭരണം; ഇവിടെ കടന്നു കയറുന്നത്, ഒരു വൈയ്യപുരുഷൻ നന്ദിയുടെ വാക്കുകളെ കേട്ട സമയം; കോപം കൊണ്ട ദശഗ്രീവന്റെ കണ്ഡലങ്ങൾ വിറച്ചു; രാജസംഭരണത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ മുഖം; "ഈ ശാകുന്തള ആരോട്" എന്നു ഗമിച്ചു; പക്ഷപകർത്തിൽ നിന്നു ചാടി ഇറങ്ങി, പർവ്വത മൂലത്തിൽ ലേക്ക് ഓടി. എരിഞ്ഞ ശൂലം അമർത്തി പിടിച്ചു, പരമ ശിവന്റെ സമീപത്തു വേദാന്ത പരമശിവനെ പ്പോലെ നീർക്കുന്ന നന്ദിയേ കണ്ടു. ദശമുഖൻ വന്നു മുഖനായ നന്ദിയേ കണ്ടു, ഖുളം നിറഞ്ഞു കറുകൾ വെട്ടിച്ചു ഇടി വെട്ടൽ പോലെ പൊട്ടി ചിരിച്ചു പരിഹസിച്ചു. പരമ ശിവന്റെ അപരശരീരമായ നന്ദി, തട്ടുന്നായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:--"ഏട! ദശാനന! എന്റെ വന്നു രൂപം കണ്ടു നീ ഇടിഞ്ഞു പരപ്പിച്ചു ചിരിക്കുന്നുവോ? ഏട! എന്റെ വീഴ്ചയും രൂപവും തേജസ്സും ചേർന്ന്, വാനരന്മാർ പിറക്കും. അവർ നിന്നെ കൊല്ലും. നിന്റെ വംശത്തെ മുടിക്കും. മനോവേഗത്തോടെ യുദ്ധോന്മത്തന്മാർ--ബലോല്ല്യന്മാരായ ദാഷ്യന്മാരായ നാർ--പ്രാണൻ വീണ പർവ്വതങ്ങളെ പ്പോലെ, പിണങ്ങുന്ന വാനര പ്രദിക്കന്മാർ--നിന്റെയും പുത്ര മിത്ര സചിവ സർവ്വന്മാരുടെയും അഹങ്കാരത്തെ തകർക്കും. ഏട! ഞാൻ നിന്നെ ഇപ്പോൾ കൊല്ലുന്നില്ല; നിന്റെ ദുഷ്ടകർമ്മങ്ങൾ നിമിത്തം നീ ഇപ്പോൾ തന്നെ പ്രാണൻ പോയ പിണമാണ്." നന്ദിയുടെ വാക്കിനെ മറുനീച്ചു പൂർവ്വ ഭൂമിയിൽ പൊഴിഞ്ഞു: സുരപ്പൈതൃപരകൾ ആകാശത്തു കേൾക്കുക. ദശാനനൻ കൃസലില്ലാതെ, മുയോട്ടു നടന്നു പർവ്വതത്തെ സമീപിച്ചു; ഇങ്ങനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:--"ഞാൻ കയറിയ പക്ഷപകർത്തിന്റെ ഗതിയെ ആരു തട്ടുന്നു? ഈ കുന്നിന്റെ മുകളിൽ ആരു ഇരിക്കുന്നു? ഈ കുന്നു ഞാൻ ഇപ്പോൾ തന്നെ ചുവടോടെ പരിച്ചു മേൽപോട്ട് ഏറിയുന്നുണ്ട്. ഈ ശിവൻ ഒരു രാജാവോ? നിത്യം ഇവിടെ ക്രീഡിക്കുവാൻ ശിവൻ പ്രഭാവം ഇവിടെ നിന്നു ലഭിച്ചു? അപകടം അടുത്തു ശിവൻ അറിയുന്നില്ല" ദശഗ്രീവൻ കൈകളെ പർവ്വതത്തിന്റെ കീഴിൽ കടത്തി; കലുക്കി; പർവ്വതം കലുങ്ങി; ഭൂതങ്ങൾ കയറിച്ചു; പേടിച്ച് പാർവ്വതി ഓടിച്ചെന്നു പരമശിവനെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു. പരമശിവൻ ചിരിച്ചു; പാദാഗ്രസ്തം കൊണ്ടു മലയെ അമർത്തി: ദശഗ്രീവന്റെ ഇരുപതു കൈകൾ മലയുടെ കീഴിൽ തെരുങ്ങി; ദശഗ്രീവ സചിവന്മാർ വിസ്തരം തുറി, ദശഗ്രീവൻ ചൊടിച്ചു; കോപിച്ചു; ഉൾക്കൊള്ളാത്ത കൈകൾ അരഞ്ഞു തുടങ്ങിയതിനാൽ കരഞ്ഞു: ദശഗ്രീവൻ ചെല്ലു ആരോടും--ആകാശ ഭൂമി പാതാളങ്ങളിൽ--ഉരുണ്ടു നടന്നു: യുഗാന്ത മേഘ മഹാ ഗർജ്ജനം ആരംഭിച്ചതായി ലോകങ്ങൾ ഭയന്നു: ഇത്രയും ഉരുളായ ദേവന്മാർ, നിന്ന നിന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ, നട്ടുണ്ടി; കടലുകൾ കലങ്ങി; പർവ്വതങ്ങൾ കലങ്ങി; യക്ഷ സിംഹ ലിംഗാധരന്മാർ എണ്ണ എണ്ണ എന്ന് അന്വേഷിച്ചു. അമാത്യന്മാർ ദശഗ്രീവനോടു പറഞ്ഞു:--"പ്രഭോ! ത്രിലോകനായക! ഞങ്ങളു പുലിച്ചു കൊള്ളുക. നീലകണ്ഠനെ, മാഹാഭയനെ, ശിവനായ ശങ്കരനെ, പുലിച്ചു കൊള്ളുക; ഉപാസിച്ചു കൊള്ളുക; തോക്കിപ്പിച്ചു കൊള്ളുക; ഇവിടെ ഗതി വേറെയില്ല; സർവ്വ സംഹർത്താവിനെ സൃഷ്ടിക്കുക; സൃഷ്ടിക്കുക; പ്രണമിക്കുക; ശരണീ കരിക്കുക; പരമ ശിവൻ കൃപാലുവാൻ; പ്രസാദിക്കും; രക്ഷ നൽകും." ദശഗ്രീവൻ കനിഞ്ഞു: ഇന്ദ്രഭിത്തിന്റെ അമ്മൻ ഹിമവധി ഗണങ്ങളെ കൊണ്ടു പരമ ശിവ സ്തോത്രം ചെയ്തു.

ഏട! കടന്നു സംഭവ മേ നീലിംപ നിർഭയൻ-
വിശ്വേശ്വര വീചി വല്ലഭി വിരാജമാന മുർദ്ധനി-
ധഗ ലഗ ലഗ ജഗത് ലലാട പട്ട പാവകേ-
കിശോര ചന്ദ്ര ശേഖര രതി: പ്രതിഷ്ഠണം മമ
ധരാധരേ നന്ദിനീ വിലാസ ബന്ധു ബന്ധു-
സ്തമ്യ ഭൂഗന്ത സന്തതി പ്രമോദമാന മാനസേ
കൃപാ കടാക്ഷ ധോരണീ നിരലഭ ഭുവ്വരാപദി
കപാലി ചിദ്രംഭാഭര മനോ വിനോദ മേതു വസ്തുനി
ജടാ ഭീജഗ പീഠഗല സ്തമ്യരത്ന മണാ മണിപ്രഭാ
കഭംബ കംകുമ ഭൂമ പ്രലിപ്ത ദിഗ്വധുമുഖേ
മദാധ സിന്ധു സ്തമ്യരത്ന ഗുണരീയ മേദുരേ
മനോ വിനോദ മൽഭൂതം ബിഭർത്തു ഭൂതഭന്തരി
സഹസ്ര ലോചന പ്രദ്യോശേഷ ലേഖ ശേഖര-
പ്രസൂന ധൂമി ധോരണീ വിധുസംഭാഷി പീഠഭൂ:
ഭീജഗ രാജ മാലയാ നിബല ജാടകുക:
ശ്രീയൈ ചിരായ ജായതാം ചകോര ബന്ധു ശേഖര:
ലലാട ചന്ദ്ര ജപലദ് ലിനം ജയ സ്തമ്യപീഠ ഭാ
നിപീത പഞ്ചസായകം നമ നീലിമ്പ നായകം
സുധാ മയൂഖ ലേഖയാ വിരാജമാന ശേഖരം
മഹാകപാലി സംപദേ ശിരോ ജടാല മയ്യ ന:
കരാള ഭാല പട്ടികാ ധഗ ലഗ ലഗ ജപലത്
ധനംജയം ധരീകൃത പ്രചണ്ഡ പഞ്ചസായകേ
ധരാധരേ നന്ദിനീ കപാല ചിത്ര പത്രക-
പ്രകല്പനൈക ശിപ്പിനീ ത്രിലോചനേ മതിർ മമ
നവീന മേഘ മണ്ഡലീ നിരലഭ ഭുവ്വരാ സ്തമ്യരത്ന
കണ്ഠനിശിമിനീ തമ: പ്രഞ്ചസ ബന്ധു കംധര:
നീലിംപ നിർഭയരീധര സുനീഷ കൃത്തി സിംധുര:
കലാ നിധാന ബന്ധുര: ശ്രീയം ജഗത് ധുരംധര:
പ്രമല്ല നീല പങ്കജ പ്രപഞ്ച കാളിമ മടാ-
വിഡംബി കണ്ഠകണ്ഠാരുചിപ്രഞ്ചസ കണ്ഠം
സ്വരാമിദം പുരാമിദം ഭവമിദം മുഖമിദം
ഗളമിദം ധക മിദം ത മന്തകമിദം ഭേജ
അഗദ് സർവ്വ മംഗലം കലാകഭംബ മംജരീ
രസ പ്രവാഹമാധുരീ വിജുംഭണാ മധുപ്രതം
സ്മരന്തകം പുരന്തകം ഭോരന്തകം മലാന്തകം
ഗജാന്തകാസ്യാകാന്തകം ത മന്തകാന്തകം ഭേജ
ജയതപദിദ വിഭീമ ഭീമ മ്ഭീജഗമ സ്തമ്യരത്ന
ധഗ ലഗ ഭിന്നിജ്ജമത് കരാള ഭാലഹവ്വരാ
ധിമി സ്ഥിമി സ്ഥിമി സ്വപന്നം ദുരഗ തുഗ മംഗല-
പാനി കുമ പ്രവർത്തിത പ്രചണ്ഡ താണ്ഡവ ജീവ:
ദുഷ്ട ലിഖിത തല്പ്രയാർ ഭീജഗ മൗകതിക സ്രഭോർ
ഗരിഷ്ഠ രത്ന ലോഷ്ഠയോ; സുഹൃ ദ്വിപക്ഷ പക്ഷയോ:
ഇണാര ബിന്ദ ചക്ഷുഷോ: പ്രജാമഹിമഹേന്ദ്രയോ:
സമം പ്രവർത്തയൻ മന: കദാ സദാശിവം ഭേജ
കദാ നീലിമ്പ നിർഭയരീ നികഞ്ജ കോടരേ വസൻ
വിമുക്ത ഭുവ്വരാ സദാ ശിരസ്ഥ മഞ്ജലിം വരൻ
വിമുക്ത ലോലലോചനം ലലാമ ഭാല ലഗനക:
ശിവേതി മന്ത്ര മുഖരൻ കദാ സുഖീ ഭവാമഹാ

ഇതും മറി നീക്കം ചെയ്ത മുതലായതും സ്കൂൾ പാൻ സ്മാൻ ഇവർ നരോ വിശുദ്ധി മേതി സാധാരണ ഗുരോ സഭയ്ക്കി മാത്ര യാതി നാ/നഗ്നാ ഗതി. വിമോഹനം ഹി മോഹിനം തു ശങ്കരസ്വ ചിന്തനം *

ദശഗ്രീവൻ ലോക ഭയങ്കരമായ ആരാവം ചെയ്തും, പാമ ശിവാ സ്തോത്രങ്ങളെ പാടിയും, ആ തരം വഷാ കഴിച്ചു. ശങ്കരൻ സംപ്രീതനായി: മലയുടെ ചുവത് അപ്പു അയഞ്ഞു; ദശഗ്രീവന്റെ ഹസ്തങ്ങൾ സ്വതന്ത്രങ്ങളായി. പാമശിവൻ പറഞ്ഞു:—“ദശാനന! അങ്ങയുടെ വിരോ കണ്ടു ഞാൻ തൃപ്തനായി. മല കയറിയ അങ്ങ്, ചെയ്ത സുഭാഷണമായ ആരാവം നിമിത്തം, മൂന്നു ലോകങ്ങളും അന്ധനും പോയി; അങ്ങ് “രാവണൻ” എന്ന നാമത്തിൽ മേലിൽ പ്രസിദ്ധനാകും.” സുവാ/സുതക്ഷ രക്ഷസന്മാരായ സവന്മാരും ജഗദ്രാവണനായ അങ്ങയെ മേലിൽ രാവണൻ എന്നു ചോദിക്കും. അങ്ങ് ഇനി പോകുക തന്നെ. ഭോ രാക്ഷസ നായക! ഞാൻ അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നു.” രാവണൻ പറഞ്ഞു:—“ഭോ മഹാദേവ! അങ്ങ് പ്രീതനായി എങ്കിൽ, ഞാൻ അർത്ഥിക്കുന്ന വരം താണമേ; ദേവദാനവ ഗന്ധവന്മാരുകളെ, രാക്ഷസോരഗ ഗുഹ്യന്മാരുകളെ, മറ്റു എന്തെങ്കിലും ബലവാന്മാരുകളെ, എന്നെ കൊല്ലുവാൻ പ്രാപ്തന്മാരല്ല: അവരിൽ നിന്നു അവധൂതം ബ്രഹ്മാവ് എന്നിക്ക് അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. മനുഷ്യരെ ഞാൻ അവഗണിച്ചിരിക്കുന്നു. ദീർഘായുസ്സും ബ്രഹ്മാവ് എന്നിക്ക് അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രഭോ: ആയുശ്ശേഖരത്തെയും ആയുധത്തെയും ഞാൻ വരിക്കുന്നു.” തൃപ്തനായ ഭൂതപതി ആയുശ്ശേഖരത്തെയും ചന്ദ്രഹാസം എന്ന ഖഡ്ഗത്തെയും ദാനം ചെയ്തു: പറഞ്ഞു:—“ഭോ രാവണ! അങ്ങ് ഈ ആയുധത്തെ നിശിക്കരുത്: നിന്ദിച്ചാൽ ഇത് എന്റെ സമീപത്തേക്ക് തിരിയെപ്പോകും.” രാവണൻ പരമശിവനെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു; പൂർവ്വകത്തിൽ സഞ്ചാരം തുടർന്നു: മഹാവിഷ്ണുനായ ക്ഷത്രിയന്മാരെ ഉപദ്രവിച്ചുകൊണ്ട് ഭൂപയ്യടനം ചെയ്തു.

മഹാഭീമനായ രാവണൻ ഒരിക്കൽ ഹിമവദ്വനങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുക ആയിരുന്നു; അവിടെ ദേവത പോലെ ദീപിച്ച ഒരു കന്യക—ജട ധരിച്ച് തോലുടുത്ത ഒരു കന്യക—ഇരിക്കുന്നതു രാവണൻ കണ്ടു. മഹാപുരുഷയെങ്കിലും രൂപ സമ്പന്നയായ കന്യകയെ കണ്ടു, രാവണൻ കാമ മോഹിതനായി. രാവണൻ ചിരിച്ചു കൊണ്ട് ചോദിച്ചു. “ഭോ ഭദ്ര! യൗവനത്തിനു ചേർന്ന ഈ ആചാരം, ഭവതി എന്തുകൊണ്ട് സ്വീകരിച്ചു? ഭവതിയുടെ രൂപം ഈ ആചാരത്തെ അർഹിക്കുന്നില്ല. ഭോ ഭീമ! ഭവതിയുടെ രൂപം ആർക്കും കാമോ വേദവതി നാഭകമാണ്. തപസ്സ്, ഭവതിക്കു യുക്തമല്ല. ഭോ വരാനന്ദ! ഭവതി ആരുടെവക, ഭവതിയുടെ ഭർത്താവ് ആരു? ഭവതി ക്ഷായയായ മനുഷ്യൻ ഭാഗ്യവാനാണ്: ഭവതി ഈ വനത്തിൽ എന്തിന്റെ കാക്കു ചു പരിശ്രമിക്കുന്നു?” ആ യശസ്വിനി ആത്മീയം ചെയ്യുകൊണ്ട്, ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“എന്റെ അമ്മൻ—അമിതപ്രഭു

ൻ—കശ്യാപനാണ്. ഐശ്വര്യവാനായ കശ്യാപൻ ബ്രഹ്മസ്തരിയുടെ പുത്രനാണ് എന്നും, ബ്രഹ്മസ്തരിക്ക് സമനാണ് എന്നും, അങ്ങ് കേട്ടിരിക്കാം: വേദാജ്ഞാൻ നിരന്തരനായ ആ ബ്രഹ്മകീയുടെ വാഗ്മയിയായ പുത്രിയാണ്, ഞാൻ. സുരാ/സുരയക്ഷ ഗന്ധവ് പന്നന്മാർ അമ്മന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു എന്നു വരികുക ഉണ്ടായി. ഭോ മഹാഭീമ! എന്നെ അമ്മൻ അവിടേ ദാനം ചെയ്തില്ല. വിഷ്ണു തന്നെ ജാമാതാവായതാണെന്നു ആഗ്രഹിച്ചു കൊണ്ടാണ്, അമ്മൻ എന്നെ ഒരുവനം ദാനം ചെയ്യാഞ്ഞത്. അമ്മന്റെ ഇംഗിതം അറിഞ്ഞു, ശംഭു എന്ന ദൈത്യരാജാവ് കപിതനായി. ഉറങ്ങി കിടന്ന എന്റെ അമ്മനെ ശംഭു രാത്രിയിൽ കൊന്നു. ദീനയായ എന്റെ മാതാവ്—മഹാഭാഗ-അമ്മന്റെ ശവ ശരീരത്തെ ആചിംഗ്നം ചെയ്തു, ചിതയിൽ ഭേദിച്ചു. എന്നാൽ അമ്മന്റെ മനോരമം സാധിക്കുവാനായി ഞാൻ തപസ്സു ചെയ്തു താമസിക്കുന്നു. അങ്ങ് പൗലസ്ത്യനാണ്; തപോബലം കൊണ്ട് ത്രിലോക സംഭവങ്ങളെ ഞാൻ അറിയുന്നു. അങ്ങ് പോവുക തന്നെ. എന്റെ മനസ്സു നാരായണനിൽ നിവൃത്തിയായിരിക്കുന്നു.” കണ്ടപ്പ ശര പീഡിതനായ രക്ഷസൻ വിമാനത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി; പറഞ്ഞു:—“ഭവതി പറയുന്നത് എന്തു അപനയമാണ്. ഭോ സുശ്രോണി! ദൃഗശാഖാക്ഷി! തപസ്സു മുതലായ പുണ്യങ്ങളൊക്കെയും വൃദ്ധന്മാർ സ്വന്തമായി കൊള്ളുവാൻ അനുവദിച്ചുകൊടുത്തോ? സർവ്വജ്ഞ സമ്പന്ന, ത്രൈലോക്യസുന്ദരി,—ഭവതി! യൗവനത്തെ പഴുതെ കളയുന്നത് എന്തിനു? ഭവതി ഇങ്ങനെ പറയരുത്, ഞാൻ ലങ്ക രാജാവായ ദശഗ്രീവൻ ആണ്. പരമശിവൻ എന്നിക്ക് രാവണൻ എന്ന് നാമകരണം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഭവതി എന്റെ ഭാര്യയായിരുന്നു ഭോഗങ്ങളെ ഭുജിക്കുക. വിഷ്ണു എന്നു ഭവതി പറയുന്ന ഇവൻ ആരു?” ഭോ ഭദ്ര! കണ്ടപ്പിനേണ്ടി തേ! വിഷ്ണു വീര്യം കൊണ്ട്, ബലം കൊണ്ട്, ഭോഗം കൊണ്ട്, തപസ്സുകൊണ്ട്, എന്നിങ്ങനെ സമന്വൃത. വേദവതി ബലപ്പെട്ട് “പ്രഭോ അങ്ങ് ഇങ്ങനെ പറയരുതേ! മുപ്പാരിന്റെ പ്രഭു, സർവ്വലോക നമസ്കൃതൻ, വിഷ്ണു!!! അങ്ങ് എന്തു പറഞ്ഞു? അഹോ പാപം! അങ്ങല്ലാതെ ആരു ഈ പാപം പറയും.” കൃഷ്ണനായ രാക്ഷസൻ വേദവതിയുടെ മുടിക്കു പിടിച്ചു. കൃഷ്ണനായ വേദവതി, ഖഡ്ഗമായി തീർന്ന സ്വഹസ്തം കൊണ്ട്, രാക്ഷസൻ തൊട്ട മുടിക്കുള്ളിനെ മുറിച്ചെറിഞ്ഞു; വേദവതിയുടെ കോപം അമർന്നില്ല; വേദവതി തീ കത്തിച്ചു മണസന്നദ്ധയായി; പറഞ്ഞു:—“എന്താ! അനാപ്ത! താൻ ധർമ്മിച്ചു ഞാൻ, ഇനി മീവിക്കണമെന്നു കരുതുന്നില്ല. താൻ നേർക്കു നീക്കുമേ! ഞാൻ ഇതാ തീയിൽ ചാടുന്നു. പാപനായ താൻ, അസംഗയായ എന്നെ ഈ കൂട്ടിൽ ധർമ്മിച്ചു. തന്നെ കൊല്ലുവാനായി ഞാൻ വീണ്ടും പിറക്കും. പാപ പുരുഷന്മാരെ കൊല്ലുവാൻ, സ്രീകർ അശക്തകളാണ്; തന്നെ ശപിച്ചാൽ എനിക്ക് തപസ്സു ക്ഷയിക്കും. ഞാൻ കർമ്മമോ, ദാനമോ, ഹൃതമോ, സത്യാഭിച്ചിട്ടുണ്ട്, എങ്കിൽ—ഞാൻ അയാണിങ്ങനെയായി പിറക്കും.” കന്യക തീയിൽ ചാടി; ആകാശത്തു നിന്നു പൂക്കൾ പൊഴിഞ്ഞു. കൃതയുഗത്തിൽ വേദവതിയായി മീവിച്ച കന്യകയാണ്, ത്രൈലോക്യത്തിൽ മിഥിലവംശത്തിൽ അയ്യേഴ് നീളയായി പിറന്നു, സീത എന്ന നാമത്തിൽ പ്രസിദ്ധയായത്.

വേദവതി, തീയിൽ ചാടിയ ശേഷം, രാവണൻ വീണ്ടും പൂർവ്വകത്തിൽ കയറി, പയ്യടനം തുടർന്നു: ഉശീരബീജത്തിൽ വേദന്മാരോടു ചേർന്ന യാഗം അനുഷ്ഠിക്കുന്ന മരുത്ത

* പൂജാവാസനസമയേ ഭഗവദ്ഗുഹീതം യം ശംഭുപുരുഷമിദം പന്തി പ്രഭാഷേതസ്യ സ്ഥിരാം രഥ ഗമേന്ദ്ര തുരംഗ യുദ്ധം ലക്ഷ്മീം സഭൈവ സുമുഖീം പ്രഭാതി ശംഭുഃ

നെ കണ്ടുപിടി. ബുദ്ധസ് പതിയുടെ സഹോദരനായ ബുദ്ധർഷി, സാക്ഷാൽ സമ്പന്നൻ, യജ്ഞിപ്പിക്കുന്നു. വർദ്ധാൻ നിമിത്തം ഭർത്തവനായ രാക്ഷസ രാജാവിനെ മരുത്തൻ കണ്ടു പേടിച്ച ഭവേന്ദാർ, തിരിച്ചു യോ നികളായി രൂപം മാറി നിന്നു. ഇത്ര മയിലായി; യജ്ഞാദാവ് കറുത്തായി; കഞ്ചേൻ കുറുത്തായി; വരുണൻ ഹംസമായി; അപര സുരന്ദാർ അപര ഭൂതങ്ങളായി; ആ ഘട്ടത്തിൽ രാവണൻ—യജ്ഞ സ്ഥാനത്തു ശപഥ എന്നതു പോലെ—കടന്നു ചെന്നു. രാവണൻ മരുത്തനോടു പറഞ്ഞു:—“അങ്ങ് ഒന്നുകിൽ യുദ്ധം ചെയ്യുക; അല്ലെങ്കിൽ പരാജിതനായി എന്നു സമ്മതിക്കുക.” മരുത്തൻ പറഞ്ഞു:—“അങ്ങ് ആർ?” രാവണൻ പരിഹസിച്ച് ചിരിച്ചു, പറഞ്ഞു:—“അങ്ങനെയെ അർത്ഥം നാട്യം കണ്ടു, ഞാൻ പ്രീതനായിരിക്കുന്നു. കഞ്ചേൻ അനന്തനായ രാവണനെ അങ്ങ് അറിയുകയില്ല അല്ലേ? അങ്ങനെയെ മഴിഞ്ഞു ഒരുവനെങ്കിലും മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ ഏന്റെ ബലത്തെ അറിയാത്തവനായി ഉണ്ടു് എന്നു ഞാൻ കരുതുന്നില്ല. മേഘനെ തോല്പിച്ച ഞാൻ, പുഷ്പകത്തെ സ്വാമിച്ചവനാണു്.” മരുത്തൻ പറഞ്ഞു:—“മേഘനെ ജയിച്ച അനന്തനായ അങ്ങ്, ധന്യൻ തന്നെ: അങ്ങനെയെ സാധനമായ ദ്രാഹ്യൻ മൂന്നു ലോകങ്ങളിലും ഇല്ല. “ഞാൻ മേഘനെ ജയിച്ചു” എന്നു് അങ്ങ്, ഭക്തർക്കു പ്രശംസ ചെയ്യണമോ? അങ്ങനെയായ യജ്ഞാദാവ് നിമിത്തം വരും വരുന്നില്ലേ എന്നു്, എന്നിങ് അറിവില്ല. അങ്ങ് പറയുന്ന കഥകളൊന്നും ഞാൻ മുമ്പു കേട്ടിട്ടുള്ളതല്ല: ഏതെങ്കിലും നീ നിൽക്ക! നീ ജീവനോടെ ഇവിടെ നിന്നു പോകമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഞാൻ അയ്യകൾ ഏകകൂടെ: നീ കാലാലയത്തേക്കു നടക്കുക.” മരുത്തൻ വിരളപ്പെട്ടു; അയ്യപ്പെട്ടു; കോപിച്ചു യുദ്ധ സന്നദ്ധനായി; എന്നാൽ സംവത്സരം, മരുത്തനെ ഇങ്ങനെ നിരോധിച്ചു:—“രാജാവേ! ഏതെന്ന അനുസരിക്കുമെങ്കിൽ, അങ്ങ് ഇവിടെ യുദ്ധത്തിനു ഉത്സാഹിക്കരുതു്. മാഹേശ്വര സമുദായം, നാം ആരാജിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഇതിനെ മൃഗീകാത്മ്യം വാങ്ങു അറുപോക. ദീക്ഷിതൻ ഏങ്ങനെ യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെട്ടു? ദീക്ഷിതൻ ഏങ്ങനെ കോപാധീനനാകു? ഈ രാക്ഷസൻ ഭർത്തവനാണു്: യുദ്ധം സംശയാധീനമല്ല.” മരുത്തൻ വില്ല തന്റെ വയ്ക്ക: യജ്ഞകാരുതങ്ങളെ തുടർന്നു: മരുത്തൻ വില്ല താഴെ വച്ച സമയം തുടർന്നു ആപ്പിട്ടു: “രാവണൻ ജയിച്ചു” എന്നു കണ്ണനാദം തുടരെ മറുക്കി. യജ്ഞത്തിൽ സംബന്ധിക്കുവാൻ ചെന്നിരുന്ന മഹർഷിമാരെ തിന്നുകൊണ്ടു്, രാക്ഷസന്മാരും അവരുടെ നേതാവായ രാവണനും വീണ്ടും പട്ടുകനം തുടർന്നു. രാവണൻ സ്ഥലം വിട്ട ശേഷം, സുന്ദാർ സ്വരൂപങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചു; സ്വസ്വ തിരിയുകയെ ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ഇത്ര പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ മയിലെ! ഞാൻ തൃപ്തനായിരിക്കുന്നു; നീ ഇനിമേൽ പായിനെ പേടിക്കേണ്ട. ഏന്റെ കണ്ണുകൾ ആയിരവും നിന്റെ പീലിയിൽ പകർന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ മഴ പെയ്യിക്കുമ്പോൾ നീ പ്രീതി ലക്ഷണമായി നൃത്തം ചെയ്യും.” കേവലം നീല വണ്ണമായിരുന്ന മയിൽപക്ഷികൾ, അന്നു മുതൽ കാണു് ചിത്ര വണ്ണ വിചിത്രങ്ങളായി. യജ്ഞാദാവ് കറുത്ത പരഞ്ഞു:—“കാക! ഞാൻ സുപ്രീതനായിരിക്കുന്നു: പ്രാണികളെ ഒക്കെയും ഞാൻ വിവിധ രോഗങ്ങളെക്കൊണ്ടു പീഡിപ്പിച്ചു പോരുന്നു: എന്നാൽ ഏന്റെ പ്രസാദം നിമിത്തം നിനക്കു മേലിൽ രോഗബാധ ഉണ്ടാകയില്ല: നിനക്കു

മരണശേഷം ഇല്ല: ആരെങ്കിലും കൊല്ലുന്നതു വരട്ടെ, ഒരു കരകരം ചാകുന്നതല്ല; ഏന്റെ രാഷ്ട്രത്തിൽ കർത്തവ്യം കൊണ്ടു് വലയുന്നവർ വളരെ ഉണ്ടു്; എന്നാൽ മേലിലാകട്ടെ, കറുത്തതല്ല: ഏന്റെ പ്രമുഖര തൃപ്തന്മാരായും.” വരുണൻ പറഞ്ഞു:—“അല്ലയോ ഹംസര! പക്ഷിപ്രഭോ! നിന്റെ നിറം മേലിൽ ചന്ദ്രമണ്ഡല സമ പ്രഭമായിരിക്കാം: ഹേനപ്രഭം ഹംസപ്രഭം സമമായില്ല. നീരിലിറങ്ങി നടന്നു്, അറയന്നം എന്നും സമമായില്ല. കഞ്ചേൻ പറഞ്ഞു:—“ഭോ കുകുലാസ! ഞാൻ സുന്ദരനായും.” കഞ്ചേൻ പറഞ്ഞു:—“ഭോ കുകുലാസ! ഞാൻ നിനക്കു കനകവണ്ണത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു: നിന്റെ രൂപം മേലിൽ നിത്യവും കനകമയം തന്നെ.” സുന്ദാർ തിരിയുകയും ഇങ്ങനെ വരങ്ങളെ കൊടുത്ത ശേഷം, സ്വസ്ഥാനങ്ങളിലേക്കു പോയി.

മരുത്തനെ വിജയിച്ച രാക്ഷസ രാജാവായ ഭരതീവൻ നഗരം തോറം നടന്നു്, പ്രബലനായ രാജാക്കന്മാരെ ഒക്കെ പോരിനു വിളിച്ചു. “ഒന്നുകിൽ യുദ്ധം ചെയ്യുക, അല്ലെങ്കിൽ തോറം എന്നു സമ്മതിക്കുക” എന്ന വിളംബരം ചെയ്ത പട്ടുകനം ചെയ്ത രാവണ മഹാരാജാവു്, ത്രിലോകങ്ങളിൽ ഭയം കാണുന്നായി. മഹാ ബലവാൻ നായ അനേകം ക്ഷത്രിയർക്കു കരുമിച്ചു ആലോചിച്ചു; ശത്രുവിന്റെ ബല വിപുലതാർ കരുമിച്ചു ആലോചിച്ചു; കീഴ് പെട്ടുകു ഉണ്ടായി. യെ ഭയന്നു്, തോൽവി സമ്മതിച്ചു; കീഴ് പെട്ടുകു ഉണ്ടായി.

ഭക്തന്തൻ, സുന്ദാർ, ഗാമി, ഗയൻ, അനാണുസ് പത്രവസ്തു മുതലായവ ഹാക്കയും--തോറം, തോറം,--എന്നു സമ്മതിച്ചു നിന്നു.

രാവണൻ അയ്യോദ്ധ്യയെ പ്രാപിച്ചു. അക്കാലത്തു ഇത്ര അമാവാതിയിൽ എന്നതു പോലെ അനാണുസ് അയ്യോദ്ധ്യയിൽ വാഴുകയാണു്. ആ പുരുഷ ശാർദ്ദൂലനോടു രാവണൻ പറഞ്ഞു:—“അങ്ങ് യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെട്ടുക: അല്ലെങ്കിൽ പരാജിതനായി എന്നു സമ്മതിക്കുക.” പാപാത്മക മായ വാക്കുകളെ കേട്ടു്, സംകുലനായ അനാണുസ് പറഞ്ഞു:—“ഭോ രാക്ഷസ രാജാവേ! ഞാൻ ദാരുണയുദ്ധം സമ്മതിക്കുന്നു. അങ്ങ് ഇപ്പോൾ അന്നെ സന്നദ്ധനാകുക, ഞാൻ സന്നദ്ധനായി.” അനാണുസ് ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിച്ചു: എങ്കിലും പടകൾ തമ്മിൽ നേർക്കുവന്നാണു് ഇടയായതു്. അയ്യോദ്ധ്യയിൽ നിന്നു പതിനായിരം ആനകളും അതിൽ പത്തിരട്ടി കുതിരകളും അനേകായിരം ഫലങ്ങളും അസംഖ്യം കാലാളുകളും--കായിൽ കടൽ കയറിയതു പോലെ--പാനം പുറപ്പെട്ടു; സമാം യേകാമായി, അനാണുസ് പട്ടയും രാവണ പട്ടയും തമ്മിൽ, സമാഭയകര യേകാമായി. അനാണുസ് പട, തീയിൽ വീണ പാന പോലെ, കരിഞ്ഞു: തീയിൽ വീണ നെയ്യു പോലെ കാണാതെ യായി. കടലിൽ ഇറങ്ങിയ കാട്ടുരുവികളെ പ്പോലെ പാമരസേനാ നശിച്ചതു കണ്ടു്, അനാണുസ് മഹാഭയൻ, പരമ കോപനനായി: മുൻപു കടന്നുനിന്നു: ഇത്രവസ്തു നടുങ്ങു് മഹാഭയ പുറപ്പെട്ടുവെച്ച ഒരു മഹാഭയസ്തു് എടുത്തുകൊണ്ടു്--അടുത്തു. അനാണുസ് അയച്ച മറ്റു കർത്ത അസ്രുങ്ങളെ തടുക്കുവാൻ ആവാതെ നിന്ന പാമ വിവരന്മാരായ പ്രമസ്തൻ, മഹീചന്ദൻ, തുകൻ, സാണൻ മുതലായ സചിവ പ്രമുഖന്മാർ, മൃഗരൂപമെടുത്തു കാടി. ഐക്ഷ്വാകൻ എണ്ണറമ്പുകളെ രാവണന്റെ ശിരസ്സിൽ ഉന്നം വച്ചു എഴുതു. മലയിൽ വീണ മഴത്തുള്ളികൾ പോലെ രാവണ ശിരസ്സിൽ വീണ അനാണുശരങ്ങൾ, നിഷ്പലങ്ങളായി. രാവണന്റെ ശിരസ്സിൽ നിന്നു ചോര തെറിക്കുക യാവട്ടെ, ശിരസ്സു മുറിയുക യാവട്ടെ, ചെയ്തില്ല; എന്നു കണ്ടു വിസ്മയിച്ച അനാണുസ് മടങ്ങു; മായ

അൻ അഞ്ഞെട്ടിപ്പ; അനന്തൻ, മരത്തിൽ നിന്നു താഴെ വീണു; ബലം കറഞ്ഞു, ദേഹം തളർന്നു, ആപാചയം വിറകൊണ്ടു; അടിയേറും അനന്തൻ, ഇടിയോ പനമരം പലരേല, തറയിൽ വീണു. അവന്റെ ചിരിച്ചു പറഞ്ഞു:--
 “പ്രഭാ! അനന്തൻ: ഇപ്പോൾ എത്ര തോന്നുന്നു? നി ഈ വികൃതിത്തരത്തിനു ചാടി പറപ്പെട്ടതെന്തിനു? എന്നോട് ഭവ്യയുദ്ധം ചെയ്യുവാൻ തെവൻ ഇന്നു ത്രിലോകങ്ങളിൽ ഇല്ല. മണ്ടു കടിച്ചു അന്തഃപുരത്തിൽ വീര്യം കാണിക്കുന്ന നീ, എന്റെ ബലത്തെ, എന്തിനേതു?” പ്രാണഭീഷം കെട്ടി തുടങ്ങിയ അനന്തൻ പറഞ്ഞു:--“കാലം ദുരതികൂലം തന്നെ: ഞാൻ എത്ര ചെയ്തെട്ടു? എന്നെ ജയിച്ചത് ആത്മപ്രശംസ പരനായ അങ്ങല്ല; അങ്ങ് എന്റെ പരാജയത്തിനു ഹേതുവായി എന്നു മാത്രമാണ്. കാലം എന്നെ മർദ്ദിച്ചു. പ്രാണ പാക്ഷിയം അടുത്ത ഞാൻ അശക്തനായി. ഓ. രാക്ഷസ! ഐക്ഷ്വര്യകനായ എന്നെ അങ്ങ് ധക്ഷിച്ചു: ശരീ: ഞാൻ ഒന്നു പറഞ്ഞു കൊള്ളട്ടെ. ഞാൻ ദാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട് എങ്കിൽ, ഞാൻ യാഗം ചെയ്തിട്ടുണ്ട് എങ്കിൽ, ഞാൻ സുതുമായ തപസ്സു ചെയ്തിട്ടുണ്ട് എങ്കിൽ, ഞാൻ പറയുന്ന വാക്കുകൾ മറിച്ചാകയില്ല. മഹാമാരാ യ പല ഐക്ഷ്വര്യകന്മാർ പിറന്നിട്ടുള്ള ഈ വംശത്തിൽ, ദശരഥൻ എന്ന രാജാവിന്റെ പുത്രനായി രാമൻ എന്ന ഒരുവൻ പിറക്കും: പ്രഭുവായ രാമൻ അങ്ങയുടെ പ്രാണങ്ങളെ അപഹരിക്കും. ആ ശാപ പ്രസ്താവം നടന്ന ഘട്ടത്തിൽ, ദേവ പ്ലേതം പറകൾ കേൾക്കായി; പൂമഴ കാണായി. അനന്തൻ മരിച്ചു.

രാക്ഷസ രാജാവ് ലോക സന്ത്രാസനം തുടർന്നു. കരിങ്കൽ മേഘ മാറ്റത്തിൽ രാവണൻ, നാരദനെ കണ്ടുമുട്ടി. രാവണൻ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു: കശലം പറഞ്ഞു:--ആഗമനം കാര്യത്തെ ശരിച്ചു ചോദിച്ചു; പരമ തേജസനായ നാരദൻ, മേഘങ്ങളിൽ പുഷ്പകത്തിൽ ഇരുന്ന രാവണനോടു പറഞ്ഞു:--
 “പുലസ്ത്യ! സൌമ്യ! രാക്ഷസ രാജാവേ! അങ്ങയുടെ ഉഷ്ണിത വികൃതങ്ങളെ അറിഞ്ഞു, ഞാൻ തുടങ്ങിയതിരിക്കുന്നു. ഞാൻ സ്വപ്നം സംസാരിച്ചു കൊള്ളട്ടെയോ? കേൾക്കേണ്ടതാണ് എന്നു തോന്നിയാൽ അങ്ങ് കേൾക്കണം. അതിന്റെ ശേഷം അങ്ങ് മേൽ വേണ്ടതു ചെയ്യുക തന്നെ. താനാരുണ്ട് അങ്ങയെ വധിക്കുവാൻ സുരന്മാരും കഴിവുള്ളവരല്ല. അങ്ങ് ഈ ഭൂമിയിലുള്ളവരെ കൊന്നൊടുക്കുന്നത് എന്തിനു? ലോകം മുഴുവനും അധീനമാണ്; അത് എത്ര മുഖ്യതന്നെ ഹതമായിരിക്കുന്നു? സുരാസുര യക്ഷ ദൈത്യ ഗന്ധർവ്വ രാക്ഷസന്മാരാണ് അവയെന്നു യ പ്രഭുവായ അങ്ങ്, മനുഷ്യ ലോകത്തെ പിഡിപ്പിക്കുന്നത്, അയ്യയ്യ മല്ലയോ? ഐശ്വര്യ മില്ലാത്തതും, ദുഃഖവും, പരമ വ്യസന സമാഹൃതവും, ജര വ്യാധി ബാധിതവും, നിരവധി അനിഷ്ടങ്ങളെ കൊണ്ട് അങ്ങിങ്ങു വലയുന്നതും, ആയ മാനുഷ ലോകത്തിന്റെ എതിരായി അങ്ങ്, എന്തിനു പോരിനിറങ്ങുന്നു? ക്ഷീയമാണവും, വിഷാദ ശോക കലവും, വിശപ്പ് ദാഹം ജര എന്നിവയെ കൊണ്ട് ദൈവം കൊന്നതും, ആയ ലോകത്തെ അങ്ങ് നശിപ്പിക്കരുതു?”

പശ്യ താവൽ മഹാബാഹോ രാക്ഷസേശ്വര! മാനുഷം ദുഃഖ മേഘം വിചിത്രാത്മം യസ്യ ന ജ്ഞായതേ ഗതി: പാപി ദാമോദര ഏതദി സേവതേ മുദിതേ ജ്ഞൈ: രുദ്രതേ ചാപരേര രാജൈർ രാജാഭ്യോ നയനാഗ്നൈ:

മാതാ പിതൃ സുത സ്നേഹ ഭാജാ ബന്ധു മനോരാമൈ: മോഹിതോയം മനോ ധാസ്യ: ക്ലേശം സ്വം നാപശ്ചയാതേ

തത് കി മേവം പാപിത്യശ്ച ലോകം മോഹ നിരാകൃതം ജിത ഏവ തപയാ സൌമ്യ! മർത്യലോകേ ന സംശയ: അവശ്യ മേദി: സരൈ ശ്ച ഗന്തവ്യം യമ സാദനം തന്നിഗ്രഹ്ണീഷ പൊലസ്ത്യ യമം പരപുഞ്ജയ.

അസ്തിൻ ജിതേ ജിതം സ്വം ഭവത്യേവ ന സംശയ: ഓ മഹാബാഹോ! രാക്ഷസേശ്വര! അങ്ങ് മനുഷ്യ ലോകത്തെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുക: ഇതു ദുഃഖവും, വിചിത്രാത്മവും, ഗതിനിഷ്ഠയും ചെയ്തു കൂടാത്തതും, അല്ലയോ ചിലേടങ്ങളിൽ തുഴുന്മാരായ ആദികൾ വാദ്യഘോഷം നടത്തുകയും നൃത്തം ചെയ്യുകയും തൃപ്തിയാണു്; വേറെ ചിലേടങ്ങളിൽ ആത്മന്മാരായ ആദികൾ, കണ്ണിയിൽ കണ്ണു മുഴുപ്പു കഴുകി കായുന്നു. അച്ഛൻ, അമ്മ, ഭാര്യ, മക്കൾ, ബന്ധുക്കൾ എന്നിങ്ങനെ യുള്ള ചിന്തകളിൽ മനസ്സു രമിച്ചു, മോഹിച്ചു, ധ്വംസിതമായ ലോകം, സ്വന്തം ക്ലേശങ്ങളെ അറിയുന്നില്ല. അജ്ഞാനത്തിൽ മുങ്ങിയ ഈ ലോകത്തെ, അങ്ങ് ക്ലേശിപ്പിക്കുന്നത് എന്തിനു? ഓ സൌമ്യ! അങ്ങ്, മർത്യ ലോകത്തെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നു, എന്നതിനു സംശയമില്ല. ഇവരൊക്കെയും യഥാ നിയമ പ്രാപിക്കാൻ ഉള്ളവരാണ്. ഓ ശത്രുജയ! അങ്ങ്, യമനെ തന്നെ കൊല്ലുക. യമനെ ജയിച്ചവൻ, സ്വർഗ്ഗത്തെയും ജയിച്ചു. ലങ്കാരാജ്യ തേജസ്സു കൊണ്ട് ചപ്പിച്ചു, പറഞ്ഞു:--
 “മഹദ്യ: സമാപ്രിയ! ഞാൻ പാതാളത്തെ ജയിച്ചുപോയി പറപ്പെട്ടുകയാണു്. മൂന്നു ലോകങ്ങളെയും ജയിച്ചു, സുരന്മാരെയും ഉരഗന്മാരെയും നിലയ്ക്കു നിറുത്തിയ ശേഷം, ഞാൻ അദ്വതം ഐക്ഷ്വര്യവാനായി പാതാള കടലുകളെ കടയണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു.” നാരദൻ പറഞ്ഞു:--“അങ്ങനെ യല്ല, അങ്ങ് വഴിതെറ്റി നടക്കുന്ന തെന്തിനു? അങ്ങ്, ഉടനെ യമ പുരത്തേക്കു നടക്കുക.” രാവണൻ ഉറക്കെ ചിരിച്ചു; വെട്ടിത്ത പല്ലുകൾ തെളിഞ്ഞു കാണമാറ് ചിരിച്ചു: പറഞ്ഞു:--“അങ്ങനെ തന്നെ: ഓ മഹാബാഹു: വൈവസ്വത കാലനെ കൊന്നു കളയും, ഇതാ ഞാൻ ദക്ഷിണ ദിക്കിലേക്കു പോപ്പെടുന്നു. ഭഗവൻ! നാലു ദിക് പാലകന്മാരെയും കൊല്ലാമെന്നു ഞാൻ ശപഥം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്: ഈ പ്രാണി പരിക്ലേശ പ്രദാതാവിനെ ഞാൻ കൊല്ലും.” രാവണനും അമാത്യന്മാരും ദക്ഷിണ ദിക്കിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു: പുക നിറഞ്ഞ തീരപരലേ നിന്ന പരമ തേജസ്സനായ നാരദൻ, മുട്ടിത്തകാലം ഇങ്ങനെ ധ്യാനിച്ചു. “ഇന്ദ്രൻ മുതലായവരെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ചാമ്പരത്തകമായ മഗത്രയത്തെ--ആയുസ്സുറന്ന ഘട്ടത്തിൽ, ധർമ്മം അനുസരിച്ചു, ക്ലേശിപ്പിക്കുന്ന യമനെ,--ആരു ഏങ്ങനെ ജയിക്കും? മൂന്നു ലോകങ്ങൾ ഭയപ്പെടുന്ന കാലനെ, ഈ രാക്ഷസ രാജാവ് എങ്ങനെ വിജയിക്കും? ധന്താവും, വിധാതാവും, സൃതൃതവും, ദൃഷ്ടതൃതവും ആയവനും ത്രിലോകങ്ങളെ പരാജയപ്പെടുത്തിയവനും ആയ പ്രഭുവിനെ, എങ്ങനെ പരാജയപ്പെടുത്തും? ഇതു എങ്ങനെ സംഭവിക്കുമോ? ഇതു കണ്ടുതന്നെ അറിയിേണ്ടതാണ്. യമ രാവണ സമരം കാണുവാനായി ഞാൻ യമധാനിയിലേക്കു പുറപ്പെടുന്നു.”

നാരദൻ യമധാനിയിൽ ചെന്നു കയറി; പ്രാണികളെ പുരസ്സരിച്ച അഗ്നി സാക്ഷികളായി, ക്ഷണങ്ങളെ നിവഹിക്കുന്ന യമനെ കണ്ടു: യമൻ നാലരണെ പൂജിച്ചു പിറം ധർമ്മ:

കുലം ചെരിച്ചു: പറഞ്ഞു:—“സംഗതി പറയാനാണ്: വേണ്ട കരുതലുകൾ അങ്ങ് ചെയ്യേണ്ടതായി വന്നിരിക്കുന്നു. ദശഗ്രീവൻ എന്ന പേരായ ഒരു നിശാചരനാണ്: ആ ബലവൽ തോൽക്കാത്ത അങ്ങയെ തോല്പിക്കുവാൻ നായി, ഇങ്ങട്ടു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഈ വിവരം ഇവിടെ അറിവിക്കാനായി ഞാൻ പുറപ്പെട്ടതാണ്. അങ്ങയുടെ യമൻ ഭണ്ഡം എന്ന ആയുധം, ദരേടും മടങ്ങുന്നതല്ല: എന്നാൽ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ എന്തു സംഭവിക്കുമോ?” നാരദൻ ഇങ്ങനെ സംസാരിക്കുമ്പോൾ, അതാ മേഘങ്ങളെ പ്രളപ്തമായി കൊണ്ട്, ആകാശത്തിൽ തീ വച്ചു കൊണ്ട്, പരമ ദീപ്തമായ പുഷ്പകം, നൂതന നായ സൂര്യനെ പ്പോലെ പാഞ്ഞുതുളച്ചു. പുഷ്പകത്തിലിരുന്ന ദശാനനൻ, യമധാനിയിൽ സൂര്യൻ ഭക്തങ്ങളെ ഭജിക്കുന്ന പ്രാണി സമുദായത്തെ, കണ്ടു; ഉഗ്രന്മയും ഘോരന്മയും ഭയാനകന്മയും ആയ യമ സൈനികന്മാരെ കണ്ടു: ചിലേടങ്ങളിൽ ആളുകൾ വയിക്കു പ്പെട്ടു; ചിലേടങ്ങളിൽ പീഡിപ്പിക്കു പ്പെട്ടു; ചിലേടങ്ങളിൽ ലോകം നടുങ്ങുമാറു നിലവിളിക്കുകയും; കിറിനമായി ഞരങ്ങുന്നവരും, കൃമികളുടെയും നരകപ്പട്ടികളുടെയും വായിൽ കരമുറ മുറിയുന്നവരും, പേടിപ്പിക്കുന്ന പേവാക്കുകളെ കാതു തുളയുമാറു വിളിച്ചു പറയുന്നവരും, എല്ലായിടവും വളരെയൊണ്. ചോരതന്നെ ജലമായി ഒഴുകുന്ന വൈതരണി നദിയെ ആളുകൾ, ആയിരക്കണക്കിന്, തരണം ചെയ്യുന്ന നൂലാമാലകൾ ഒരു ഭാഗത്തു; ചുട്ട പഴുത്ത മണൽ കാടുകളിൽ ആളുകൾ പതിനായിരക്കണക്കിന് എറിഞ്ഞു പൊരിക്കൊള്ളുന്ന കഠിന സങ്കടം വേറൊരു ഭാഗത്തു; വാളുകൾതന്നെ ഇലയായ മരങ്ങൾ നിന്ന വനങ്ങളിൽ അറക്കപ്പെടുന്ന അധാർമ്മികരുടെ ചിന്താതീതമായ ആ തങ്കങ്ങൾ വേറൊരു ഭാഗത്തു; രൗരവം, ക്ഷാരനദി, ക്ഷുരധാര എന്നിവയിൽ, അണ്യയാത്മ വിശപ്പും അമരാത്മ ഭാഹവും നിമിത്തം, വഷ്ട സമന്വൃത്തളായി ജലം യാചിക്കുന്നവരുടെ ഭയനീയ പ്രലപനം വേറൊരു ഭാഗത്തു. ശവഭൂതന്മാർ, കൃശന്മാർ, ദീനന്മാർ, വിവർണ്ണന്മാർ, മുടി ചിന്നിയവർ, ചളിയിൽ പൂണ്ടവർ, ത്രക്ഷുന്മാർ, നെട്ടും കാട്ടുമവർ—എന്നിവരൊക്കെയും—ലക്ഷക്കണക്കിനും, കോടിക്കണക്കിനും—അരക യന്ത്രനകളെ അനുഭവിക്കുന്നു. പുണ്യം ചെയ്ത അനേകർ മണി മേടകളിൽ പാട്ടുകളുടെ താളത്തിനൊത്തു, പെരുമ്പറത്താളം അടിക്കുന്നു; അന്നം കൊടുത്തവർ അന്നം ഉണ്ണുന്നു; ഗൃഹദാതാക്കൾ സാധങ്ങളിൽ വിഹരിക്കുന്നു: തേജസ്സു കൊണ്ട് ജപിച്ച അനേകം അനേകം ധാർമ്മികന്മാർ പൊന്നും, മുത്തും, മണിയും അലങ്കരിച്ചു പെണ്ണങ്ങളോടു കൂടി ചിരിച്ചു നടക്കുന്നു. സൂര്യൻ ഭക്തങ്ങളുടെ പരിണാമ സമുദ്ധിയെ കണ്ടുകണ്ടു—ലങ്കാരാജാവ്, യമധാനിയിൽ കിടന്നു. ധർമ്മ പീഡകളെ അനുഭവിച്ച ഏതാനും ആളുകൾക്ക് മോചനം നൽകുകയാണ്, ആ പരമപ്രഭു ഒന്നുമതു് അവിടെ ചെല്ലതു്. ലക്ഷം ലക്ഷം വർഷങ്ങളായി സുഖത്തെ അറിയാതെയും ദുഃഖത്തെ ഉണ്ടും കഴിഞ്ഞ ഏതാനും ആളുകൾ—നിനച്ചിരിയ്ക്കുന്ന മുഹൂർത്തത്തിൽ, ക്ഷണനേരത്തേക്കു സുഖത്തിൽ ആണ്ടു. പ്രേതങ്ങളെ അഴിച്ചു വിട്ടുന്ന രാക്ഷസന്മാർ എതിരായി—പ്രേത ഗോപന്മാർ സംകുലന്മാരായി; സമര ശൂരന്മാരായ യമഭടന്മാർ, ശൂലമുസല പ്രാസഹരികളെ കൊണ്ട് പുഷ്പകത്തെ അർദ്ദിച്ചു; ആയിരക്കണക്കിന്, കൈയ്യിലേറ്റത്തു ദിവ്യായുധങ്ങളെ പതിനായിരക്കണക്കിന് ആ ഭക്തന്മാർ

[illegible]

രവണ മഹാരാജം കേട്ട വൈവസ്വത ബ്രഹ്മ, ശത്രു വിജയി
ച്ചു എന്നും സ്വപ്നം പരമജിതമായി എന്നും, അറിഞ്ഞു; പര
മ സംകുലനായി: മഹാരാജത്തിൽ കയറി. ദൃഢ്യം തന്നെ ശരീ
ര മെടുത്തു, സ്വം ലോക സംഹാരം ചെയ്യുന്ന പാശവും മുട്ട് ശര
വും എടുത്തു പിടിച്ചു, അടുത്തു ചെന്നു. യമന്റെ പ്രസിദ്ധാ
യുധമായ കാലദണ്ഡം—കയ്യുന്ന തീ പോലെ ഏറിഞ്ഞ ശരീ
രം ധരിച്ചു—ചൊടിച്ചു സന്നദ്ധനായി. കാല പാശങ്ങളും മൃ
തശരീരങ്ങളും ഒന്നിനു പിറകെ ഒന്നായി കുന്നിച്ചു കൂടി. കാ
ലൻ കോപിച്ചു; സുന്ദാർ വിറച്ചു; മൃത ലോകങ്ങൾ നടുങ്ങി;
സ്വം ലോകങ്ങൾ ഭയമായി നുണയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. കാല സാരഥി രോദനം
ചെയ്തു. ലോകഭയം ചെയ്ത ഭയശാപങ്ങൾ തലയെടുത്തു പി
ടിച്ചു; ലോരാളുമാസം ചെയ്തു തികന്നു നിന്ന മാക്ഷസ കല
ശൈലനെ നോക്കിപ്പോഞ്ഞു. മാനാജവത്തിൽ പാഞ്ഞു മഹം

മുഖ്യതം കൊണ്ട് അടർത്തിയിട്ടുണ്ട്. പക്ഷെ ബി
 ഭൂതമായ യമമഹാരഥം, കൂടെ സർവ്വലോക ഭയം ചെയ്യുകൊ
 ണ്ട് മൃത്യുവും; ചെന്നു നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു്—രാവണ സചിന്ദ്രൻ
 ൾ ഭാടി: ഭാടാത്തവർ തരയിൽ വീണു: മോഹിക്കാത്തവർ
 പടയ്ക്കിറങ്ങുക തിരിച്ചു എന്ന് ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞു. രാവണനാക
 ടെ ക്ഷോഭിച്ചിട്ടു; പേടിച്ചിട്ടു. ചാടിപ്പോയ യമൻ കടുത്ത രാ
 വണനെ അടിച്ചു: യമൻ, അയച്ച ശക്തികളും ദേവന്മാരും
 സംക്രമണായ രാവണന്റെ മർദ്ദങ്ങളെ കീറി. സ്വസ്ഥനായി
 നിന്ന രാവണൻ, ഇടമുറിയത്തെ അയച്ച ശരങ്ങൾ, യമ
 മന്റെ ശരീരത്തിൽ—മഴ, മലമുടിയിൽ എന്നു പോലെ—ത
 റഞ്ഞു. യമൻ അയച്ച ഭീമ പ്രാസങ്ങൾ, ഉറച്ച രാവണന്റെ
 വിരിഞ്ഞ മാറിൽ തറഞ്ഞു. അസ്ര രാധിതനായ രാവണൻ,
 ശങ്കാ പീഡിതനായി. യുദ്ധം ഇങ്ങനെ ഏഴു ദിവസം നടന്നു.
 രാവണൻ സമരക്ഷിണനായി. ക്ഷിണിച്ച രാവണൻ, ചൊ
 ടി കൂടി വീണ്ടും ഉയർന്നു. പരാജയം അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത
 യമ രാക്ഷസന്മാർ! സമര ഭക്തന്മാർ! യുദ്ധം വീണ്ടും ഭയങ്കര
 മായി!! ദേവന്മാർ സംഭ്രമിച്ചു: സിദ്ധ ഗന്ധർവ്വ പരമകിര
 മ്ഭം, മുഖ്യ ബ്രഹ്മാവും, ധീര കാണ്വാൻ ഇറങ്ങിച്ചെന്നു. പ്ര
 കൃതകാലം ആസന്നമായോ? മൂന്നു ലോകങ്ങൾക്കു് തീ പിടി
 ചുവേ? പ്രേതന്മാരുടെ നായകനും, രാക്ഷസന്മാരുടെ നായ
 കനും, തമ്മിൽ സമര പരമതയ്ക്കു് അതിത കുറിച്ചു. വളര
 യങ്കരമായ ധനുസ്സിൽ നിന്നു പുറപ്പെട്ട രാക്ഷസ ബാണങ്ങൾ,
 ആകാശത്തെ ആവരണം ചെയ്തു. മൃത്യുവിനു നാലമ്പു കൊണ്ടു്
 സാരഥിക്കു് ഏഴമ്പു കൊണ്ടു് യമന്റെ മർദ്ദങ്ങളിൽ ലക്ഷം അ
 ന്വ തറഞ്ഞു. യമന്റെ മുഖം പുകഞ്ഞു. യമ കോപ പാവക നി
 ശ്വാസം ധൂമസ്തംഭം പോലെ ഉയർന്നു. യമ മുഖ ജ്വാലാ മലാ
 കലാപം ആകാശത്തു് ചെമ്മൊഴം തേച്ചു. പാമ ക്രൂദ്ധനായ മൃ
 ത്യു യമനോടു പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! സമാശ്വര! കാല! അങ്ങ്
 ഏന്നെ അനുവദിക്കുക. ഈ പരമ പാപ മഹാ രാക്ഷസനെ
 ഞാൻ ഇപ്പോൾ കൊല്ലാം. ഞാൻ വമ്പു പറകയല്ല; ഞാൻ
 അടുത്താൽ ഇവൻ ചത്തു; അതു സ്വഭാവമേണം; ഹിരണ്യക
 ശിപുവിനെ, ഐശ്വര്യവാനായ നമുചിയെ, ശംഖാഭനെ,
 നിസന്ധിയെ, വിരോധന പുത്രനായ മഹാബലിയെ--ഇവ
 രെ കയറുകയും കെടുന്നതു് ഞാനല്ലയോ? ദൈത്യനായ ശങ്കുപി
 നെ ഞാൻ കൊന്നു; മഹാസുരനായ വൃത്രനെ ഞാൻ കൊന്നു;
 ആയിരം കൈയുള്ള ബാണനെ ഞാൻ കൊന്നു. എത്ര എത്ര
 രാജാക്കിമാരെയും ശത്രുക്കന്മാരെയും, ഗന്ധർവന്മാരെയും, ഉര
 ഗന്മാരെയും, ഞാൻ ഉണ്ടു മുട്ടിച്ചിരിക്കുന്നു? യുഗാന്തമത്തി
 കൽ, കടലുകൾ ഉൾപ്പെട്ട ഭൂമി--നഗര വന സമീപ ഭാഗ
 ല സംകുലമായ ഭൂമി--എനിക്കു് ഇർയാണം. ബലവത്തുക
 ളും ദുരോസഭങ്ങളും ആയ സർവ്വ സത്വങ്ങളേയും ഏകനായ
 ഞാനുണ്ണു്, നോക്കി നടുക്കി മുട്ടിക്കുന്നതു്. ഈ നിശ്ചാര
 റെ സർവ്വശരണരായ നാലു ഏതിനു കൃത്യം, ധർമ്മങ്ങൾ അ
 ണ്ടു് എന്നെ അനുവദിക്കുക. ഈ കോപനനെ ഞാൻ ഇപ്പോ
 ളു കൊല്ലാം. ഞാൻ നോക്കുന്നവൻ ചാകുമെന്നുള്ളതു്, സ്വ
 ഭാവമേണം.” പ്രതാപവാനായ യമൻ പറഞ്ഞു:—“ഭോ മൃ
 ത്യോ! അങ്ങ് ക്ഷമിക്കുക: ഇവനെ ഞാൻ കൊന്നുകൊള്ളാം.”
 യമൻ ചൊടിച്ചു; യമന്റെ കണ്ണുകൾ മുഖന്നു; കറവു് കാക്ക
 ലും പറ്റാത്ത കാലഭണ്ഡം യമന്റെ കൈയിൽ കാങ്ങി.
 അതിൽ പ്രതിഷ്ഠിതങ്ങളായ കാല പാശങ്ങൾ ചീറി; മുട്ടു്
 അതിൽ മുളകൾ മുത്തിക്കെടുത്തു കൂട്ടു് ചീറ്റി. ലോകങ്ങ
 ലിൽ, പ്രാണികളിൽ, പ്രാണങ്ങളിൽ പിടഞ്ഞു: കൊണ്ടാൽ

കോല നടന്നു എന്ന്—കൊട്ടാൽ തൊലി പെട്ടേറത്തു എന്ന്
 —സർവ്വ ഭൂതങ്ങളും ഭയന്നു. വലമഹക ജ്വാലാ സമുദായം, കോ
 പിച്ച് കാലന്റെ കൈയിൽ ഏറിത്തു നിന്നു. ദണ്ഡം എടു
 ത്തു പിടിച്ചു നിന്ന കാലനെ കണ്ടു്, ദേവന്മാർ, കണ്ണടച്ചു
 കൊണ്ടു് ഭാടി. യമൻ രാവണനെ ഉന്നംവെച്ചു് കാങ്ങി. ബ്ര
 ഹ്മാവു് അവിടെ അവതരിച്ചു് യമനോടു് ഇങ്ങനെ സാ
 ന്തം പറഞ്ഞു:--“മഹാ ബാഹോ! അമിത വിക്രമ! വൈവ
 സ്വത! പാടില്ല; പാടില്ല; അങ്ങ് ഇതു ചെയ്യുകടാ! ഈ ദ
 ണ്ടെങ്ങനെ ഉപയോഗിച്ചു്, അങ്ങ് ഈ രാക്ഷസനെ കോന്നു
 കൂടാ: ഈ രാക്ഷസനു ഞാൻ വാമ കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്; അതി
 നെ അങ്ങ് മറിക്കണം. ഏന്റെ വാക്കുകൾ അനൃത മായി
 കൂടാ! ദേവനാകട്ടെ, മനുഷ്യ നാകട്ടെ, ഏന്റെ വാക്കിനെ
 നിഷ്ഠുല മാക്കിയാൽ, ലോകം മൂന്നും നിഷ്ഠുലമായി. തി
 ലോക ഭയാവഹമായ ഈ ആയുധം, അതു് ഏറ്റവും മരിച്ചു
 പാകം. സർവ്വ പ്രാണി പ്രാണ പ്രണാശ ക്ഷമമായ ഈ മഹാഭ
 ണ്ടെങ്ങനെ--മരണങ്ങളെക്കൊണ്ടും മുമ്പു നില്ക്കുന്ന ഈ കാലഭ
 ണ്ടെങ്ങനെ--ഞാൻ തന്നെ നിമ്മിച്ചതാണു്. ഭോ സൗമ്യ!
 കാല! അങ്ങ് ഇതിനെ രാവണന്റെ തലയ്ക്കു് ഏറിയരുളു്,
 കാലഭണ്ഡം ഏറ്റവും മരിക്കാത്തവരില്ല; ഇതു് ഏറ്റവും രാവ
 ണൻ മരിച്ചില്ല എന്നുമാകാം. എങ്ങനെ ആയാലും ഞാൻ
 അനൃതം സംസാരിച്ച തായിപാടിയിരിക്കാം. രാവണനെ ഉന്നം
 വെച്ച ഈ ദണ്ഡെങ്ങനെ, അങ്ങ് ഈ ക്ഷണത്തിൽ പിൻവലി
 ക്കുക തന്നെ. ലോകങ്ങളുടെ രക്ഷയെ കൗശലം എങ്കിൽ അ
 ണ്ടു് ഈ ആയുധത്തെ പിൻ വലിക്കണം” യമൻ പറഞ്ഞു:
 --“ഇഹ ഞാൻ പരമായുധത്തെ പിൻ വലിച്ചിരിക്കുന്നു;
 അപ്പോൾ ഞങ്ങൾക്കു് നാഥനല്ലയോ? വരാനാഗ്രഹം ലഭിച്ച ഇ
 ന്നാൽ ഞാൻ കൊന്നുകൂടാ എന്നാണെങ്കിൽ--അടർത്തിയിൽ
 ഞാൻ എന്താണു ചെയ്യുക? ഇതാ ഞാൻ ഇവിടെ അന്തർലാ
 നം ചെയ്യുന്നു” യമനും സഹചരന്മാരും അവിടെ മറഞ്ഞു:
 ദശാനന രാവണൻ ആർപ്പിട്ടു; യമനെ ജയിച്ചതായി ഘോ
 ഷിച്ചു; പുകുപകത്തിൽ വീണ്ടും ആരോഹിച്ചു: ദിവ്യപിച്ഛം
 തുടർന്നു. ദേവന്മാരും നാരദനും ബ്രഹ്മാവും സ്വസ്ഥാനങ്ങളെ
 പ്രാപിച്ചു.

സുരനായക നായ യമനെ ജയിച്ച സമര ശൂരനായ രാവ
 ണൻ സ്വസ്ഥായകന്മാരെ കണ്ടു: പരാജയം പറ്റാത്ത അസു
 ര നായകന്മാർ, ശരീരം മുറിച്ചു മുക്കിയിട്ടു നായ രാവണനെ
 കണ്ടു: തമ്മിൽ കശലം പറഞ്ഞു. സ്വപ്രിയം സേവകന്മാരും
 തമ്മിൽ വീണ്ടും സമര പ്രോത്സാഹനം ചെയ്തു. മാരിചൻ മുത
 ലായ അമാത്യന്മാരും രാവണനും പുഷ്പ
 വരണൻ കത്തിൽ കയറി, കടലിൽ ഇറങ്ങി, ദൈ
 ത്യ ദൈതേയോരഗ നിവിഴുവും വരണ
 രക്ഷിതവും ആയ പാശങ്ങളിൽ കടന്നു്, വാസുകി പാലിത
 മായ ഭോഗവതിയെ പ്രഭവശിച്ചു. രാവണൻ ഉരഗന്മാരെ ജയി
 ചു് രാവണൻ മണിപുരത്തെ പ്രാപിച്ചു്, നിവൃത്ത കവചന്മാ
 രെ യുദ്ധത്തിനു ക്ഷണിച്ചു. വിക്രന്തന്മാർ, ബലശാലികൾ,
 യുദ്ധ ഭക്തന്മാർ--ആയ നിവൃത്ത കവചന്മാർ--ശൂലം, തിരി
 ലം, കലശം, പട്ടിണം, വാൾ, മഴ എന്നിവ ഏറ്റത്തു രാക്ഷ
 സന്മാരും നിരോധിച്ചു. രാക്ഷസന്മാരും നിവൃത്ത കവചന്മാ
 രും പോരു്, ഇടമുറിയത്തെ, കരു വർഷം ചെയ്തു. അവയ
 നും ത്രിലോകാധാരനും ആയ പിതാമഹൻ അവിടെ അവത
 രിച്ചു. പടകളെ കടുത്തു പറഞ്ഞു:--“സുരാ/സുരന്മാർ രാവണ
 നെ ജയിക്കുകയില്ല: നിവൃത്ത കവചന്മാരെ തോല്പിക്കുവാനും

സമര ഭർമ്മനോ രായ രാവണ പ്രമുഖന്മാർ വാങ്ങുന്ന മന്ദിരത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി അശ്വമേധയത്തിൽ മുററുന്നതും; ഭരണിവിൻ. കരിടത്തിൽ പരമ ഭാഗ്യമായ ഒരു ഗൃഹം കണ്ടു; സുവണ്ണ സ്തംഭമനോർമ്മം, സ്തംഭകീ വേദികാ മനോജ്വലം, വളം സോപാനസുഖ സമൃദ്ധം, മുക്താജാല വിഭൂഷിതം, വൈഷ്ണവ തോരണ സമാകീർണ്ണം, കിംകിണീ ഗണ സമാവൃതം, പാമാസന പരിപൂർണ്ണം—ആയ രമണീയമായ ഗൃഹം—ഇന്ദ്രഗൃഹം

പോലെ—പരമാൽക്കേതമായി നില്ക്കുന്നു. പ്രതാപവാനായ ഭദ്ര ഗ്രീവൻ വിസ്തയിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു:—“ഭോ പ്രാഹസ്ത! മേന്മ മന്ദര വിപുലമായ ഈ ഗ്രാമം, ആരുടേതോ? അങ്ങു അവിടെ കയറിക്കൊണ്ടു അന്വേഷിക്കുക.” പ്രാഹസ്തൻ കയറി; ഒരു മതിൽ കടന്നു; ആരെയും കണ്ടില്ല; ഏഴാം മതിലുകൾ, ഒരു ജാല കണ്ടു; ജാലാ മധ്യത്തിൽ, ഒരു കിനക മയൻ പൊട്ടിച്ചിരിക്കുന്നതു കണ്ടു, പ്രാഹസ്തൻ രോമാഞ്ച കിഞ്ചുകിതനായി. ആ ഭിത്വനെ പ്പോലെ ഭുഷ്ടപ്രേക്ഷൻ, സാക്ഷാൽ കാലോപമൻ, ആയ സത്വത്തെ കണ്ടു—പ്രാഹസ്തൻ പിന്നോട്ടിറങ്ങി, കണ്ടതൊക്കെയും രാവണ സന്നിധിയിൽ അറിവിച്ചു. രാവണൻ പക്ഷപക്ഷത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി; കൗണേണ്ട കാഴ്ച കൗണേണ്ട താണെന്നറച്ചു, അകത്തേക്കു നടന്നു. ഭയാനകനായ ഒരു ജാലാ ജിഹ്വൻ, വാതിലടഞ്ഞു നില്ക്കുന്നു. മുണ്ടു മുവന്ന രക്താക്ഷൻ, കുംബഗ്രീവൻ, മഹാഹന്ത, മഹാ ഭീഷണനാസൻ,—ഇരുമ്പുലക്കു കൈയിലെടുത്തു, വാതിലടഞ്ഞു നിൽക്കുന്നു. ഭയകര സത്വത്തെ കണ്ട രാവണന്റെ രോമങ്ങൾ ഏഴിറുന്നിന്നു; ഏഴയം തുടിച്ചു; ശരീരം ആസകലം വിറച്ചു. ഭൂനിമിത്തങ്ങളേയും പലതു കണ്ടു, രാവണൻ ചിന്താധീനനായി. ഭാഗ്യത്തിൽ നിന്നു മുസലായുധൻ പറഞ്ഞു:—“ക്ഷേസ്തേ! താൻ ഏതാണു ചിന്തിക്കുന്നത്, എന്താണെന്നാൽ പറയുകതന്നെ. ഞാൻ തനിക്കു യുദ്ധാതിഥ്യം ചെയ്യുവാൻ സന്നദ്ധനാണു. താൻ ഏതൊരു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നുവോ? അതോ മഹാബലിയെ നേരിടാമെന്നു വയ്ക്കുന്നുവോ?” അപ്പോഴും രാവണൻ രോമാഞ്ച മുണ്ടായി. ചെയ്യുതെ അവലംബിച്ചു രാവണൻ പറഞ്ഞു:—“ഈ ഗ്രാമത്തിൽ ആരാണു താമസം? ആ ആളിനോടു ഞാൻ യുദ്ധം ചെയ്യാം.” മുസലായുധൻ പറഞ്ഞു:—“ഇവിടെ ഭാനവ പ്പെരുമാറും വാഴുന്നു. പരമോദ്ധരൻ, ശൂരൻ, സത്വ പരാക്രമൻ, കാലനെപ്പോലെ കയറ കൈയിലെടുത്തവൻ, സുഷോംഗ തേജസ്വൻ, അപ

രാജിതൻ, സവിഗ്രഹ സാഗരൻ, സ്വാധ്യായ തല്പരൻ—പക്ഷി
പ്രഭുക്കൾ, ഉൾ നായകന്മാരും, ഭൂതസംഘങ്ങളും, ദേവന്മാ
രും യെപ്പൊക്കത്താൽ—ആയ ദാനവ പ്പെരുമാൾ—ഇവിടെ വാ
ഴുന്നു. ആ പ്രഭുവിനോടു താൻ പിണങ്ങാമെന്നു വെച്ചുവോ?
മഹാബലി യോടു യുദ്ധം ചെയ്യാമെന്നാണ്, ഉറച്ചതെങ്കിൽ,
താൻ ഉള്ളിലേക്കു കടക്കുക തന്നെ: രാവണൻ ഗുഹത്തിലേ
ക്കു കയറി; രാവണൻ കയറി ചെല്ലുന്നതു കണ്ടു, സൂര്യനെ
പ്പോലെ ദുഷ്പ്രേക്ഷ്യനായ ദാനവ പ്പെരുമാൾ, അട്ടഹസിച്ചു;
ആ വിശ്വരൂപാൻ രാവണനെ മടിയിൽ എടുത്തു വെച്ചു പറ
ഞ്ഞു:—“ഭോ മഹാബലോ! ഭരതീവ! രാക്ഷസനായക! അ
ങ്ങു ഇവിടേക്കു വന്നതു വിശേഷിച്ചോ? പറയുക തന്നെ!! രാ
വണൻ പറഞ്ഞു:—“ഭോ മഹാഭോഗ! അങ്ങയെ വിഷ്ണു പണ്ടു
ബന്ധിച്ചു എന്നു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കു
മോചനം നൽകാം.” മഹാബലി ചിരിച്ചു പറഞ്ഞു:—“ഭോ രാ
വണ! അങ്ങു കേൾക്കുക; ഞാൻ പറയാം. അങ്ങു കയറി വര
വെ, ദാഹത്തിൽ കരഞ്ഞ ഒരാൾ നില്ക്കുന്നത് കണ്ടില്ലയോ?
ആ ബലവാൻ സർവ്വ ദാനവന്മാരെയും, എല്ലാ ബലവാന്മാരെ
യും പുരാതന കാലം മുതൽക്കു, വിജയിച്ചവനാണ്. ആ പ്ര
ഭുവാണ്, എന്നു ബന്ധിച്ചത്: ആ പ്രഭു, ഭരതീകുമാനാ
ണ്; ആ പ്രഭുവിനെ വഞ്ചിക്കുവാൻ ആക്കം കഴിയുന്നതല്ല;
ഇവിടെ ദാഹ പാലതപം സ്വയം വരിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രഭു സർവ്വ
ഭൂതസംഹാരക നാണ്. ഈ ഭുവനേശ്വരൻ, കർത്താവും, കാ
രയിതാവും, തന്നെ. ഈ ഭൂതഭവ്യ ഭവിഷ്യൻ പ്രഭുവിനെ
ഞാൻ അറിയുന്നില്ല; രാവണ! അങ്ങു അറിയുന്നില്ല: ആരും
അറിയുന്നില്ല. കലിയും കാലവും സർവ്വ ഭൂതാപഹാകനും ആ
യ ഈ പ്രഭു, ചാലാചര വിശ്വങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുകയും രക്ഷിക്കുക
യും സാഹരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭോ നിശാചാ! ഇപ്പോൾ, ഭ
ത്തവും, ഇതവും, മറ്റൊരുമല്ല. ഇങ്ങനെ ഒരു മഹാഭക്തനും,
വേദനയും, മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ ഇല്ല. ഈ മഹാഭക്തനും, അങ്ങ
യേയും എന്നെയും സർവ്വ പൂർവ്വകാര്യവും, കയറിട്ടു ഭുഗത്തെ
പ്പോലെ നടത്തുന്നു. വൃതൻ, കാലനേമി, കൈടൽ, മധു, മു
തലായ അനേക മനേകം ഐശ്വര്യവാന്മാരും, ദൈവകാര്യാ
ർത്ഥം സംഹരിക്കുകയും, ആത്മാവു കൊണ്ടു ആത്മാവിൽ പ്രതി
ഷ്ഠിത നാകയും ചെയ്യുന്നത്, പ്രഭുവായ ഈ വിഷ്ണു തന്നെ.” മ
ഹാബലി തുടർന്നു പറഞ്ഞു:—“ഭോ വീര! രാവണ! ഇതാ എ
ന്തിനായി പോലെ ഒരു ചക്രം കിടക്കുന്നത് അങ്ങു കാണുക; അ
ങ്ങു അതു എടുത്തു ഇവിടെ കൊണ്ടുവരിക തന്നെ: ഭോ മഹാ
ബല! അതു കഴിഞ്ഞു മുകുതി ലഭിക്കേണ്ട മാർഗ്ഗത്തെ കുറിച്ച്
സംസാരിക്കാം” രാവണൻ തുടങ്ങിയായി: ആ ബല ഭക്തിതൻ ആ
ഭിദ്വ കണ്ഡലത്തെ നിരായാസം എടുക്കുവാനായി പിടിച്ചു.
അതു ഇളകിയില്ല: രാവണൻ രണ്ടു കൈകൊണ്ടും മറുകെ
പിടിച്ചു കലക്കി: അതു കലങ്ങിയില്ല. രാവണൻ ലജ്ജി
ച്ചു; രണ്ടു കാലുകളെ ഉറപ്പിച്ചു ചവുട്ടിക്കൊണ്ടു, രണ്ടു കൈ
കളെ കൊണ്ടു ഇളക്കി, ഇളക്കി കലക്കി: ആ ചക്രം കൈ
യിൽ അല്പം പൊങ്ങി; രാവണൻ ധീരനെന്നു തറയിൽ, ചു
വടു മുറിഞ്ഞ പനപോലെ, വീണു, ശരീരം മുറിഞ്ഞു: ചോ
രയിൽ ആറാടി. അതു കണ്ടു, ആകാശത്തു പുഷ്പകുന്തിൽ
ഇരുന്ന രാവണാ മാതൃന്മാർ ഹാഹാകാരം ചെയ്തു. മുഹൂർത്തത്തി
ൽ ബോധം ലഭിച്ച രാവണൻ, ചേര തുടച്ചുകൊണ്ടു, എഴി
ററ നാണിച്ചു കുന്നിഞ്ഞു നിന്നു. ബലി പറഞ്ഞു:—ഭോ രാവ
ണ! ഇങ്ങു പോരിക. അങ്ങു ഇളക്കുവാൻ പരിശ്രമിച്ചു മ
റിച്ചതും ഹിരണ്യ കശിപ്പവിന്റെ ഒരു കാതിൽ കിടന്നു ക

ണ്ഡലമാണ്; അല്ലയോ മഹാബല! മഹാവിഷ്ണുവോടു വലിയ
മൻ മത്സരിച്ചു ഘട്ടത്തിൽ ഇതു ഇവിടെ വീണതാണ്:
മറ്റൊരു പർവ്വതസാന്നിദ്ധ്യം വീണതു്. മുകൾ ചേദിരാമ്യ
ത്തു കിടക്കുന്നു: രാത്രിയാകട്ടെ, പകലാകട്ടെ, സന്ധ്യ രണ്ടി
ലാകട്ടെ, തുഷ്കത്താൽ, ആർദ്രത്താൽ, ശസ്ത്രത്താൽ മരിക്കു
ത്ത മഹാ വിഷ്ണുവാനന്ദ ഹിരണ്യ കശിപ്പവിനു് വ്യാധിയേ
മില്ല, കാല ഭയമില്ല, മൃത്യുവിനെയും ഭയമില്ല. ഹിരണ്യ കശി
പ്പ പ്രഹ്ലാദനോടു ലോകഭയങ്കരമായ വാദം നടത്തവെ, രാ
ദ്രമായ ശരീരത്തോടു കൂടെ, നരസിംഹമായി അവതരിച്ചു,
ഹിരണ്യ കശിപ്പവിനെ മടിയിൽ എടുത്തു വെച്ചു, നഖങ്ങളെ
കൊണ്ടു കീറിയതു്—മറ്റൊരുമല്ല, ഇവിടെ ദാഹ പാലനായി
മുസലം എടുത്തു നില്ക്കുന്ന ഭരത ഗാഹനാണ്. ഭോ രാവണ!
അങ്ങു ശ്രദ്ധിച്ചു കേൾക്കുക: ഈ ദേവോധി ദേവന്റെ തപ
ത്തെ ഞാൻ പറഞ്ഞു തരാം: ഈ ദാഹപാലൻ ആയിരം ഇന്ദ്ര
ന്മാരും, പതിനായിരം സുന്ദരന്മാരും, നിരവധി ദീക്ഷികളെ കീ
ഴ്പ്പെടുത്തിയവനാണ്.” രാവണൻ പറഞ്ഞു:—“മൃത്യുവോടു
ഒരുമിച്ച്, പ്രേതനായകനായ കൃതാന്തൻ, എന്നോടു പോരു
മെയ് വാനായി, പാശ ഹസ്തനായി, മഹാ, ചാലനായി, മൃ
ലാപ രോമവായി, ഭയനകനായി, ഇറങ്ങി വന്നു. പാവുക
ളും തേളകളും രോമങ്ങളായ ഭംഷ്ടം കരാളനായ വിദ്യജ്ഞാ
ൻ—രക്താക്ഷൻ, ഭീമവേഗൻ, സർവ്വതപ ഭയങ്കരൻ, സൂര്യ
നെപ്പോലെ ദുഷ്പ്രേക്ഷ്യൻ, ചോരിൽ പിന്തിരിയാത്തവൻ,
പാപന്മാരിൽ പ്രഭു, എന്റെ സ്വാലൻ—എന്നെ എതിരിട്ടു; മ
രിച്ചു, ആ സന്ദർഭങ്ങളിലെങ്ങും ഞാൻ യെപ്പൊക്കത്താൽ ഇട
യായില്ല. ഈ ദാഹപാലനാരു്? ഈയൊരു എനിക്കു മന
സ്സിലായില്ല. മഹാബലി പറഞ്ഞു:—“

ഏക ശൈലോക്യധാതാ ച ഹരിർ നാരായണഃ പ്രഭുഃ
അനന്തഃ കപിലോ ജിഹ്വഃ നാരദസിംഹോ മഹാദ്വജഃ
കുതുധാമാ സുധാമാ ച മഹാനസ്തോ ഭയനകഃ
ദാദശാഭിത്യസദൃശഃ പുരാണ പുരുഷോത്തമഃ
നീല ജീമൂത സംകാശഃ സുരനാഥഃ സുരോത്തമഃ
ജാലാ മാലാ മഹാബാഹുഃ യോഗീ ഭക്ത ജന പ്രിയഃ
ഏക ധർമ്മേത ലോകാൻ ഏക വൈ സുജതേ പ്രഭുഃ
ഏക സംഹാരതേ ചൈവ കഠോ ഭൂതാ മഹാബലഃ
ഏക യജ്ഞ ശ്ച യാജ്യ ശ്ച ചക്രാശ്ച ധരോ ഹരിഃ
സർവ്വ ദേവ മയ ചൈവ സർവ്വ ഭൂത മയ സുന്ദാ
സർവ്വ ലോക മയ ചൈവ സർവ്വ ജ്ഞാന മയ സുന്ദാ
സർവ്വ രൂപീ മഹാരൂപീ ബലദേവോ മഹാഭുജഃ
വീരാനു വീരമക്ഷുഷ്മാൻ ശൈലോക്യ ഗുരു രവ്യയഃ
ഏകം മൂനിഗണാ സ്തവേ ചിന്തയന്തീഹ മോക്ഷിണഃ
യ ഏകം വേണി പുരുഷം ന ച പാപൈർ വിലിപ്യതേ
സമൃത്യാ സുത്യാ രഥേഷ്ടാ ച സർവ്വ മന്ത്യാ ദവാപ്യതേ
രാവണൻ ഇതു കേട്ടു കോപിക്കുക യാണു ചെയ്തതു്. ആ മ
ഹാബലൻ ആയുധമെടുത്തു കോപ രക്താക്ഷനായി, ഇറങ്ങി.
മുസലാ യുധനായ പ്രഭു, “ഈ പാപനെ ഞാൻ ഇപ്പോൾ കൊ
ല്ലുന്നില്ല” എന്നു കരുതി—ബ്രഹ്മാവിന്റെ പ്രിയത്തെ പുരസ്സ
രിച്ചു, അന്തർലോകം ചെയ്തു. രാവണൻ ദാഹപാലനെ ക
ണ്ടില്ല: ഹർഷനും തുടരെ വെട്ടിച്ചു കൊണ്ടു, പുഷ്പകുന്തി
ലേക്കു പോന്നു.

പുഷ്പകം അവിടെ നിന്നു നീങ്ങിയത്, സൂര്യ ലോകത്തേക്കാണ്. അന്നു രാത്രിയിൽ രമണിയായ മായ മേരുവിന്റെ കീഴായിൽ രാത്രി താമസിച്ച ശേഷം, രാവണൻ സൂര്യന്റെ കീഴായിൽ കയറി സന്നദ്ധനായി; സർവ്വതോമുഖനും, വര കനക കേന്ദ്രം രക്തംബര വിഭൂഷിതനും, ഇദ്ദേഹം കണ്ഡലാഭം മുഖ സംഭവിതനും ആയ ലോകസാക്ഷി, ഉദിച്ചു പൊങ്ങുനൽകുന്നു. തേജസ്സു കൊണ്ട് സർവ്വ ലോകങ്ങളെ താഡിച്ച സ

മന്ത്രം കിരണനെ കണ്ടു, രാവണൻ പ്രാർത്ഥനോടെ പറഞ്ഞു:—“അമാത്യ! അങ്ങ, എന്റെ ശാസനത്തെ സൂര്യനെ അറിയിക്കുക; രാവണൻ യുദ്ധത്തിനായി വന്നിരിക്കുന്നു. ഒന്നുകിൽ യുദ്ധത്തിനിറങ്ങുക; അല്ലെങ്കിൽ തോറ്റു എന്നു സമ്മതിക്കുക.” പ്രാർത്ഥന സൂര്യ സന്നിധിയിലേക്ക് നടന്നു; പിന്നെ രാത്രി ഒന്നിനു ശേഷം രാവണൻ പാലത്തു കയറി; രാവണ ശാസനത്തെ അറിയിച്ചു, പ്രഭാതപ്പെട്ടതായി മിണ്ടാതെ നിന്നു; ഒന്നിനു, സംഗതി സർവ്വം സൂര്യനെ, ഗ്രഹിപ്പിച്ചു, സൂര്യൻ പറഞ്ഞു:—“ഭോ ഒന്നിൻ! അങ്ങ, പോവുക: രാവണനെ ജയിക്കുക: അല്ലെങ്കിൽ തോറ്റു എന്നു സമ്മതിക്കുക: അങ്ങയുടെ ഇഷ്ടം പോലെ ചെയ്യുക തന്നെ: എന്നിങ് നിങ്ങളുടെ നേരില്ല.” ഒന്നിനു വിവരം രാവണനെ അറിയിച്ചു: രാവണനാകട്ടെ, സൂര്യനെ ജയിച്ചു എന്നു പ്രഖ്യാപിച്ചു കൊണ്ട്, ഇറങ്ങി.

രാക്ഷസ രാജാവും അന്തർഗതനും കനകം മരുത് പഥത്തിൽ കയറി; അവിടെ സർവ്വ ഗുണോപേതനും രായ പരമ ഹിംസനും കണ്ടു. അവിടെ നിന്നു രണ്ടും മരുത് പഥത്തിൽ കയറി; അവിടെ ആഗ്രേയം, പക്ഷുരം, ബ്രഹ്മം എന്നീ മൂന്നു തരം മേഘങ്ങളെ കണ്ടു. അവിടെ നിന്നു മൂന്നും മരുത് പഥത്തിൽ കയറി; അവിടെ വിദ്യയാനന്ദം കണ്ടു. അവിടെ നിന്നു ഭൂതങ്ങളും വിനായകന്മാരും താമസിക്കുന്ന

നാലും മരുത് പഥവും കണ്ടു, കടന്നു, അഞ്ചാം മരുത് പഥത്തിൽ കയറി; അവിടെ ഗംഗയെ കണ്ടു. കുമ്പസർ മുതലായ കൈലാസനകൾ--ഗംഗാ പ്രദർശിത നിന്നു, ത്രിവിക്രമൻ വേളം വാരി, വളർത്തിയെടുത്തു കണ്ടു. അവിടെ നിന്നു ഉയർന്നു, ബന്ധുക്കളോടും അന്ധകരളോടും ചേർന്നു, പക്ഷി രാജാവായ ഗരുഡൻ അഭിമുഖീകരിച്ചു. അദ്ദേഹം മരുത് പഥത്തെ കണ്ടു, കടന്നു,--പുഷ്പകം, മഹാകാലനെ അനുസരിച്ചു യുദ്ധം മരുത് പഥത്തിൽ കയറി, മേഘോട് ഉയർന്നു. ഏകദേശം മരുത് പഥത്തിൽ മഹാ വേഗം, മഹാ സ്വപനം, വായു ക്ഷുബ്ധയും, ആയ വിചിത്രമായ ആകാശ ഗംഗയെ, ആദിത്യ പഥത്തിൽ രാവണൻ കണ്ടു. ഭാര്യ മരുത് പഥവും പതിനായിരം യോജന വിസ്തീർണ്ണമുണ്ട്. എണ്ണപതിനായിരം യോജന കടന്ന പുഷ്പകം, ചന്ദ്രോണ്ഡലത്തെ സമീപിച്ചു. ഗ്രഹ നക്ഷത്ര പരിസേവിതനായ ചന്ദ്രൻ തന്റെ നരയിരം രാശികളെ കണ്ടു ലോകങ്ങളെ തെളിയിച്ചു കൊണ്ട്, സർവ്വ സത്വ സുഖാവഹകനായി നില്ക്കുന്നു. ചന്ദ്രൻ രാക്ഷസനെ കണ്ടു: ശീതാഗ്നി കൊണ്ട് പുഷ്പകത്തെയും അതിൽ ഇരുന്നവരെയും ദഹിപ്പിച്ചു തുടങ്ങി. അമാത്യന്മാർ ഭയന്നു: ശീതാഗ്നിയെ സമീകരിക്കാൻ ആകാശവായി. പ്രാർത്ഥന ചിന്താശൂന്യമായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! രാക്ഷസ രാജാവേ! അഹം! ഈ ശീതത്തെ തെളിയിക്ക സഹിച്ചു കൂട: നാം ഈ രാക്ഷസത്തിൽ തിരികെ പ്രേക്ഷാം: ശീതാഗ്നി ഭയം അങ്ങയെ

യെപ്പറ്റത്തന്നു: ചന്ദ്രൻ ഭരണാത്മകനോ?” രാവണൻ കോപം മുക്തിനായി; വില്ലെടുത്തു കലച്ചു; നാരായണനെ തുടങ്ങി അയച്ചു, ചന്ദ്രനെ അർപ്പിച്ചു; ബ്രഹ്മാവു ബലപ്പെട്ടു സോമലോകത്തു പ്രത്യക്ഷനായി: പറഞ്ഞു:—“ഭോ സൗമ്യ! രാവണൻ അങ്ങ, വേഗത്തിൽ ഇവിടെ നിന്നു പോവുക തന്നെ: ചന്ദ്രനെ പീഡിപ്പിക്കരുതെ. ഈ ഭൂമിമാൻ സർവ്വലോക ഹിതകാമനാണ്. ഞാൻ അങ്ങയ്ക്ക് പ്രാണയോപഹാരമായ മന്ത്രത്തെ ഉപദേശിച്ചു തരാം. ഈ മന്ത്രത്തെ സ്മരിക്കുന്നവനെ ഭൂത സമീപിക്കുകയില്ല” ഭരണീവൻ പ്രാണജലിയാടി നിന്നു ബ്രഹ്മാവിനോടു പറഞ്ഞു:—“ഭോ മഹാപ്രഭു! ലോകനാഥ! അങ്ങ പ്രസാദിച്ചു എങ്കിൽ, ധാർമികനായ അങ്ങ എനിക്കു മന്ത്രം ഉപദേശിക്കുക തന്നെ. ഭോ മഹാഭാഗ! ഞാൻ സുഹൃത്തുമാനവോ രതന്മാരിൽ നിർഭയനാകുന്നു; അങ്ങ പ്രസാദിക്കണമേ” ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു:—പ്രാണയോ നേരിടുന്ന ഘട്ടങ്ങളിൽ അങ്ങ, ജപമാല കൈയിലെടുത്തു, ഈ മന്ത്രം ഉരുവിട്ടു കൊള്ളണം. ജപിച്ചാൽ അങ്ങ അജയനായി; ജപിച്ചില്ലെങ്കിൽ, ഈ മന്ത്രം ഫലപ്പെടുന്നതല്ല. ഉരുവിട്ടു കൊള്ളുമെങ്കിൽ, അങ്ങയ്ക്ക് സർവ്വ സിദ്ധികളും സിദ്ധമാകും. മന്ത്രം ഇതാണ്: അങ്ങ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊള്ളുക.

നമ സ്തേ ദേവ ദേവേശ സുരസുരനമസ്കൃത!
ഭൂതഭവ്യ മഹാദേവ! ഹരിപിംഗല ലോചന!
ബാലസ്തപം വൃദ്ധരൂപീ ച വൈയാള വസന മദ!
അർചനീയോസ്തി ദേവ തപഃ ശൈലോക്യപ്രഭു, ദീപപദഃ
ഹരോ ഹരിതനേമീ ച യുഗാന്ത ഭരണോന്മലഃ
ഗണേശോ ലോകേശ, ശ്വ ലോകപാലോ മഹാഭയഭു:
മഹാഭാഗോ മഹാശൂലീ മഹാഭാഷ്ട്രീ മഹേശ്വരാ:
കാലസ്യ ബലരൂപീ ച നീലഗ്രീവോ മഹാഭാരഃ
വേദാന്തത സുപോന്ത ശ്വ പശുനാം പതി രവ്യയഃ
ശൂലപാണിഃ വൃക്ഷഃ കേതുഃ നേത്രം ഗോപ്താ ഹരോ ഹരിഃ
ജടി മുണ്ഡീ ശിഖണ്ഡീ ച ലക്ഷ്മീ ച മന്ദായശാഃ
ഭൂതേശ്വരോ ഗണാധ്യക്ഷാഃ സർവ്വഭാരാ സർവ്വ ഭാഗവതഃ
സർവ്വഭാഃ സർവ്വഹാരി ച സൂക്ഷ്മഃ ച മരു രവ്യയഃ
കമണ്ഡലുധരോ ദേവഃ പിനാകീ യുദ്ധടി സ്തപഃ
മാനനീയ ശ്വ ഭാഷാരോ വരിഷ്ഠോ ജ്യേഷ്ഠ സാമന്തഃ
മൃത്യു ശ്വ മൃത്യു ഭൂത ശ്വ പാരിയാത്ര ശ്വ സുവ്രതഃ
ബ്രഹ്മചാരി ഗുഹാവാസി വീണ്ഡ പണ്ണവ തുണ്ഡവൻ
അമരോ ദർശനീയ ശ്വ ബാലസൂര്യ നിഭ സ്മരഃ
ശ്മശാനവാസി ഭഗവാൻ ഉമപതി രനിംഭിതഃ
ഭഗവതാക്ഷി നിപാതീ ച പൂഷ്ണാ ഭഗവത നാശനഃ
ജഗദന്താ പാശഹസ്ത പ്രലയകാല ഷുപ ച
ഉൽകാമുഖോഗ്നി കേതു ശ്വ മുനിർ ദീപ്തോ വിശ്വപതിഃ
ഉത്തരോ വേനേകരഃ സമന്തം ലോകസന്തതഃ
വർമനോ വാമദേവ ശ്വ പ്രകീ പ്രദക്ഷിണ വാമനഃ
ഭിക്ഷു ശ്വ ഭിഷ്ണരൂപീ ച ത്രിജടി കട്ടിലഃ സ്വപതഃ
ശക്തിഹസ്ത പ്രതിഷ്ഠാ ദീ വസുനാം സ്തനേ സ്തമാ
ദീതുഃ ദീതുക്കരഃ കാലഃ മധുഃ മധുരലോചനഃ
വാനസ്യത്യോ വാമസനോ നിരൂപാ മാത്രമ പുഷ്ടിതഃ
ജഗദാന്താ ച കർത്താ ച പുരുഷഃ ശരപതോ യദഭിഃ
ധർമ്മാധ്യക്ഷോ വിരൂപാക്ഷഃ ശ്രീധർമ്മാ ഭൂത ഭാഗവതഃ

കൂടാതെ ബഹുഭാവ ശാസ്ത്രപരമായ സമ പ്രഭം
 ദേവ ദേവോതിദേവ ശാ ചന്ദ്രാചിത മേട സ്മാ
 നന്തകോ ലാസക ശൈവ പുണ്യ സദാനന്ത
 ബ്രഹ്മണ്യ ശാശരണ്യ ശാ സർവ ജീവ മയ സ്മാ
 സർവ സൂര്യ നിന്നാദി ച സർവ ബന്ധ വിമോക്ഷക
 മോഹനോ ബന്ധന ശൈവ സർവദാ നിധനോത്തമ
 പുഷ്പദന്തോ വിഭാഗ ശാ മുഖ്യ: സർവദാ: തഥാ
 ഹരിശ്ചന്ദ്ര: ധന്തർവാരി ഭീമോ ഭീമ പരാക്രമ:

“ഓ രാവണ! ഈ നൂറോട്ടു പുണ്യ നാമങ്ങളെ അങ്ങ് ഇപി
 മുക്കിക്കളയുക. ഇതു സർവപാപഹരമാകുന്നു. ശത്രു വിനാശനം
 ചെയ്യാൻ ഇതു മതിയാകും.” വരത്തെ ഇങ്ങനെ നൽകിയ
 ശേഷം, പിതാമഹൻ ബ്രഹ്മ ലോകത്തേക്ക് തിരികെ പോയി.

ലോക രാവണനായ രാവണൻ പശ്ചിമ സമുദ്രത്തിലേക്കു
 പുറപ്പെട്ടു. അവിടെ ദ്വീപത്തിൽ അഗ്നിതപ്യനായ ഒരു പുരു
 ഷൻ ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടു. മുട്ടപൊന്നിന്റെ നിറം നിറഞ്ഞ
 വൻ, യുഗാന്തത്തിലേക്കു ചീക്കുന്ന നായ ഭീഷണാചാരൻ,
 സുരന്മാരിൽ ഇന്ദ്രൻ, ഗ്രഹങ്ങളിൽ സൂര്യൻ, ശരഭങ്ങളിൽ സിം
 ഹം, ആനകളിൽ ഐരാവതം, പവനങ്ങളിൽ മേഘ, മരങ്ങ
 ലിൽ പാരിജാതം—ആയ പുരുഷനെ, രാവണൻ കണ്ടു. “അ
 ങ്ങ് ആയ്? ആരാ? യാലും യുദ്ധത്തിന് ഇറങ്ങുക” എന്നു ധി
 കാരം പറഞ്ഞു. ഈ അഗ്നി സത്വത്തിന്റെ ദൃഷ്ടി, ഗ്രാ മാ

കവിലൻ യന്ത്ര ശേഷം പോലെ കേൾക്കായി. രാ
 ഷസനം രക്ഷസാ മാത്യന്മാരും ഗമിച്ചു.

ആ ദംഷ്ട്രാലൻ, ജാലാ മാലാ പാതാംഗൻ, ശൂല തോമാ പ
 ട്വസ ഭീഷണിപാല ഭയങ്കരൻ—പറഞ്ഞു:—“ഏട! രക്ഷസ്സേ!
 നിന്റെ യുദ്ധകാക്ഷ ഇന്ന് അവസാനിച്ചു. നിന്റെ ബലം
 സർവ ലോക ഭയങ്കരം തന്നെ. എന്നാൽ അതിൽ ആയിരം ഇര
 ട്ടി ബലം എന്നു കണ്ടു.” ജഗത്തിന് ആധാരമായ ധർമ്മ
 ന്തെയും തപസ്സിനെയും വഹിച്ച ആ പ്രഭം, കോപിച്ചു. വി
 ശ്വ രേവന്മാരെ കട്ടിടാക്കുത്ത്—സമുദ്രങ്ങളെ കമിപ്പിച്ചിട്ട്—
 തന്ത്രങ്ങളെ സർവ സന്ധികളിൽ വഹിച്ച ആ മഹാമുത്തി—
 പൂഷം ഋഗ്വേദം, ഹിരണ്യം പിതാമഹനും, ഗോപ്യ സർവ ലോഹ
 ണ്ഡം ഹിരണ്യം, ആയ പരമ പ്രഭം—മിഥുൻ, മേടകു
 ട്വം, മേടം, മേട എന്നിവ അസ്ഥികളും, ധാതവ്യം വിധാ
 ത്വം ബാഹുക്കളും, ശേഷൻ, വാസുകി, വിശാലാക്ഷൻ, ഇ
 രാവതൻ, കംബലൻ, അശ്വതരൻ, കാക്കേഷകൻ, ധന്വന്ത
 യൻ, തക്ഷകൻ, ഉപതക്ഷകൻ, എന്ന വിഷ്ണുപ്പുരുഷൻ നഖ
 ണ്ഡം, അഗ്നി, മുഖവും, തദന്മാർ സുന്ധങ്ങളും, ദീർഘകു
 ദംഷ്ട്രകളും, കരന്ത വാവു നാസികയും മരുത്തകൾ നാസിക
 ദ്വാരങ്ങളും ആയ വിശ്വരൂപൻ—കോപിച്ച കടൽ പോലെ
 മോഹിച്ചു കലങ്ങി. അശ്വനീ ദേവന്മാർ കരളാചാര്യം, സൂര്യ
 ചന്ദ്രന്മാർ കണ്ണുകളായും, വേദാംഗങ്ങൾ തന്ത്രങ്ങളായും, വാ
 ക്യങ്ങൾ തേജസ്വികളായും, ദേഹത്തിൽ ഇണങ്ങിയ അ
 ന്തേത പരമകൃമൻ—മുഷ്ടി മുരട്ടി കേവലം മദമായി റെടി
 ഇടിച്ചു. രാവണൻ തറയിൽ വീണു. ആ ക്ഷണത്തിൽ പവ
 തകായനായ ആ പരമ മഹാ വിഭൂതിൻ, ദൃഗേവ സന്നി
 ഷൻ—രാവണാ മാത്യന്മാരെയും കടിച്ചു, പാതാളത്തിലേക്കു
 പാഞ്ഞു. രാവണൻ ഉണർന്നു; ഏഴുനോട് വിളിച്ചു:—“പ്ര
 ഹസ്ത! ശുഭ! സാരണ! ഇവിടെ നിന്ന മൂർത്തി എവിടെ?”
 രക്ഷസന്മാർ പറഞ്ഞു:—“ആ സ്മാര്യം മൂർത്തി ഹന്താവ്, ഇവി

ടെ ഇറങ്ങി, പാതാളത്തിൽ ആണ്.” രാവണൻ വാളെടുത്ത്,
 വിലത്തിൽ കടന്ന്—ഗരുഡൻ പായിനെ എന്നതുപോലെ
 --പിറകെ ചെന്നു. രാവണൻ കണ്ടു; തോർവള, രക്തചന്ദ
 നം; വര ഹാടക രത്നം മുതലായവ കെട്ടി അലംകൃതനായി
 --നിലമുഖ പോലെ നില്ക്കുന്നു--രണ്ടു പുരുഷന്മാരെ കണ്ടു.
 കൂടാതെയും, വിമലന്മാരും അഗ്നി പ്രഭംതരം ആയ മൂന്നു
 കോടി പുരുഷന്മാർ! അവർ നിത്യോത്സവമായി നൃത്തം
 ചെയ്യുന്നു മുണ്ട്. അവരൊക്കെയും രാവണൻ മുൻപു കണ്ട പുരുഷ
 ന് സമരൂപന്മാരും സമ വസ്ത്രന്മാരും സമ വേഷന്മാരും ആണ്.
 ചതുർ ഭുജന്മാരും മഹാ ശാഘരന്മാരും ആയ ഐശ്വര്യവന്മാ
 രെ കണ്ട രാവണൻ, രോമാഞ്ചം പൂണ്ടു. വരാനഗ്രഹീത നായ
 രാവണൻ, അവിടെ നിന്നു നടന്ന്, സർപ്പ ശയനത്തിൽ
 കിടക്കുന്ന ഒരു പുരുഷോത്തമനെ കണ്ടു. തീയായ മറയ്ക്ക
 കണ്ണു, വെണ്മ പൂണ്ടതും വിലപ്പെട്ടതും ആയ കൊമ്പും അ
 ണിത്തും, ദിവ്യ ഹാരാഭരണലേഖമണ്ഡിതനായ ആ പരമ പു
 രുഷന്റെ സമീപത്തു--ദിവ്യാംബരം ഉടുത്ത് വെഞ്ചാമരം
 പിടിച്ചു മൂന്ന് ലോകങ്ങൾക്കു അലങ്കാരമായ ലോകൈക
 സന്ദരി, മഹാലക്ഷ്മി, ചിരിച്ചു പ്രഭ പതറി നില്ക്കുന്നു.
 ആ ചാരു ഹാസിനിയെ കണ്ടു മദാസ്വനായ രാവണൻ, മന്ദ
 മമമിതനായി. കോർമയിൽ കൊണ്ടു രാവണൻ, അസ
 ഹായനായി കടന്നു ചെന്ന്, ആ പരമ സ്രീയുടെ ഹസ്തത്തി
 ൽ പിടിക്കുവാൻ ഒരുങ്ങി. അഗ്നി മദ്ധ്യത്തിൽ ഉറങ്ങി കി
 ടന്ന മഹാബാഹു, ഉടയടയുടെ അറ്റം കൈയിൽ പിടി
 ച്ചു കൊണ്ട്, രക്ഷസനെ നോക്കി, ഉറച്ചു ചിരിച്ചു. പരമ
 പുരുഷന്റെ തേജസ്സ് പറന്നിറങ്ങി—മുഖ്യ മുറിഞ്ഞ മരം
 പോലെ—രാവണൻ തറയിൽ വീണു. വീണ രാവണനാ
 ടായി, പരമ പ്രഭ പറഞ്ഞു:—“ഓ രക്ഷസ ശത്രു! അങ്ങ്
 ഏഴിലുക; അങ്ങ് ഇപ്പോൾ മരിക്കുക ഇല്ല. ഓ രക്ഷസ!
 പ്രമാപതി തന്ന വരം നിമിത്തം, അങ്ങ് രക്ഷ്യനായി. ഭയ
 പ്പെടാതെ പോവുക; അങ്ങ് ഇപ്പോൾ മരിക്കുക ഇല്ല” രാ
 വണൻ ലബ്ധ സംതോന്നായി. ലോക കണ്ടാൻ ഏഴിറു:
 സർവ രോമങ്ങളും ഏഴിറു നില്ക്കുമ്പോൾ, ബല മൂർത്തിൻ ദ്വതിമാ
 നോട്ട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“അങ്ങ് ആയ്? വീഴ്ച സംപ
 ന്നൻ, യുഗാന്തനേല സമ ഭയങ്കരൻ, ആയ അങ്ങ് സർവ ഭൂത
 പ്രതിഷ്ഠിതനോ?” ഭയങ്കര മുത്തമാൻ ഉറച്ചു ചിരിച്ചു; മേഘ
 ഗംഭീരമായ വാക്കുകളെ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ഓ ശത്രു
 വ! അങ്ങ് ദേവേ തന്നെ വധിക്കു പ്രേഭേണവനല്ലയോ?” രാവ
 ണൻ അഞ്ചലി ബന്ധം ചെയ്തു നിന്നു പറഞ്ഞു:—“പ്രമാപതി
 യുടെ അനുഗ്രഹം നിമിത്തം ഞാൻ മരിക്കുകയില്ല; എന്നി
 ക്കു സമൻ, സുന്ദാരിൽ തന്നെയും ജനിച്ചിട്ടില്ല; ജനിക്കുക
 യും ഇല്ല; പ്രമാപതി തന്ന വരത്തെ അതി ലംഘിക്കുവാൻ
 വീഴ്ചമുള്ളവൻ ആയ്? ഞാൻ സന്ധാഭിച്ച വരത്തെ നിഷ്ഠല
 മാക്കുവാൻ കഴിയുന്നവൻ ത്രിലോകത്തിലില്ല. സാമ്രാജ്ഞ
 നെയും ഞാൻ ഏന്തിനു ഭയപ്പെടുന്നു? പ്രഭോ! അങ്ങ്, ഏക
 ഹനിക്കുമായിരിക്കും; എന്നാൽ അതു ചെയ്യാൻ അപാനില്ല;
 അങ്ങയുടെ ഹസ്തം കൊണ്ടു മരണം യശസ്വവും പ്രശംസ നീയ
 വും എന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു.” ഭീമ വിഭൂതിനായ രാവണൻ ഇ
 ങ്ങനെ സംസാരിച്ചു കെട്ടി നിൽക്കുമ്പോൾ, ആ പരമ പുരുഷന്റെ
 ശരീരത്തിൽ, പല പല വിസ്തൃതങ്ങൾ തെളിയുക ഉണ്ടായി.

തസ്യ ദേവസ്വ സകലം തൈലോക്യം സ ചരാചരം
 ആമിത്വ മരുതഃ സാധ്യം വസുവേദം ചൈന്ദ്രവപി

തദാ യാപിതര ശൈവ യഥാ വൈശ്വരണ സുമാ
 സമുദ്രാഗിരയോ നദ്യോ വേദോ തിദ്യോ സ്രയോഗ്നയഃ
 ഗ്രഹാ സ്താരാ ഗണാ വ്യോമം സിലാ ഗന്ധവ് ചാരണാഃ
 മഹദ്യോ വേദവിദോ ഗന്ധർവ്വം ഭുജംഗമാഃ

യേ ചാന്യേ ദേവതാസംഘാഃ സംസ്ഥിതാഃ ദൈത്യരാക്ഷ
 സാഃ
 ഗാത്രേഷു ശയന സ്തസ്യ ദൃശ്യന്തേ സുക്ഷ്മമുത്തയഃ

മഹാദേവന്റെ ശരീരത്തിൽ ചാര ചരാന്തക മായ ത്രൈലോ
 ക്വത്തെ കാണായി: ആദിത്യന്മാർ, മരുത്തുകൾ, സാധുന്മാർ,
 വസുകൾ, അശ്വിനികൾ, തദ്ദന്മാർ, പിതൃക്കൾ, യമൻ,
 വൈശ്വരണൻ, സമുദ്രങ്ങൾ, ഗിരികൾ, നദികൾ, വേദങ്ങൾ,
 വിദ്യകൾ, മൃന്നഗികൾ, ഗ്രഹങ്ങൾ, താരഗണങ്ങൾ, വ്യോ
 മങ്ങൾ, സിലന്മാർ, ഗന്ധവ്ന്മാർ, ചാരണന്മാർ, മഹഷി
 കൾ, വേദവിതുകൾ, ഗന്ധർവ്വൻ, പാമ്പുകൾ, ദൈത്യന്മാർ,
 രാക്ഷസന്മാർ, ശേഷിച്ച സർവ്വ ദേവതാ സംഘങ്ങൾ—എന്നി
 വരെ കണ്ടും സർപ്പ ശയനത്തിൽ പള്ളി കൊള്ളുന്ന ഭഗവാ
 ന്ന്റെ ഗാത്രങ്ങളിൽ, സുക്ഷ്മമുത്തകളായി കാണായി. രാ
 വണൻ ഖോധം തെളിഞ്ഞു. ദീപസ്ഥനായ പുരുഷൻ ഭഗ
 വാൻ കപിലനാണു എന്നും, നൃത്തം ചെയ്ത മൃണകോടി പു
 രുഷന്മാർ ഇലുതേജഃ പ്രഭാവനാ രായ സുന്ദരനാണു എന്നും,
 രാവണൻ ഗ്രഹിച്ചു; ആ മഹാ പുരുഷൻ കോപിക്കാഞ്ഞതു
 നിമിത്തം രാവണൻ അവിടെ ഭവിച്ചില്ല. വാക്ശരം മാത്രം
 ഏറ്റ രാവണൻ വീണ്ടും പ്രബുദ്ധനായി. രാവണൻ പരമ വി
 സ്തയ വിവശനായി: വിലത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി: സചിവന്മാരെ
 കണ്ടു മുട്ടി, പുഷ്പകുത്തിൽ കയറി, ലങ്കയിലേക്കു പോന്നു.

ഭരതന്മാരായ രാവണൻ ലങ്കയിലേക്കു പോന്ന മാർഗ്ഗ
 ത്തിൽ അനേകം കന്യകമാരെ അപഹരിച്ച്, പുഷ്പകുത്തി
 ൽ കയറി. ദീപി കന്യകകളെ, ദേവ കന്യകകളെ, ഭാനവ
 കന്യകകളെ, രാക്ഷസ കന്യകകളെ, മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിൽ കണ്ട
 ഭക്തീയകളായ സർവ്വ കന്യകകളെ—ഭരതനനു കഠിനൻ, ബ
 സ്യ ജനങ്ങളെ കൊന്ന ശേഷം, വിമനത്തിൽ ബന്ധിച്ചു. പെ
 ണ്ണങ്ങൾ കരഞ്ഞു. നദികളെ കൊണ്ടു ക
 ശ്ലുപ്പണഖ കൽ നിറയുന്നതു പോലെ, പെണ്ണങ്ങളുടെ
 കണ്ണുനീരു കൊണ്ടു വിമനത്തിൽ വെള്ളം
 പൊങ്ങി. നാഗ പെണ്ണങ്ങളും, ഗന്ധവ് പെണ്ണങ്ങളും, മഹഷി
 പെണ്ണങ്ങളും, ഭാനവ പെണ്ണങ്ങളും തമ്മിൽ നോക്കി, കെട്ടി
 പിടിച്ചു കരഞ്ഞു; തലമുടി നീണ്ടവർ, തീ നാവൊത്തവർ, മു
 ഴുതുകൾ മുഖിമാർ, കൊട്ടംകൊങ്കിമാർ, വളവേളിത്തിളക്കമു
 ള്ളവർ, തേരുതളാത്ത ശ്രോണികളെ കൊണ്ടു മനസ്സു കലു
 കുന്നവർ, ദേവത പെണ്ണങ്ങളെ നാണിപ്പിക്കുന്ന മാനുഷപെ
 ണ്ണങ്ങൾ, കനകക്കാന്തി കലസ്സവർ—സകലരും ശോചിച്ച്,
 ദുഃഖിച്ച്, ഭയപ്പെട്ട്, വിവശരായി. പെണ്ണങ്ങളുടെ ശ്വാസ
 ചുറ്റേറ്റു; പുഷ്പകം മുട്ടെറിഞ്ഞ അഗ്നിഹോത്രം പോലെ
 വെന്തു. രാക്ഷസന്റെ അടിമയിൽ പെട്ട ശോകാകുലകളായ
 പെണ്ണങ്ങൾ, മുഖം കുറഞ്ഞു, കണ്ണ് നനഞ്ഞു, സിംഹം
 പിടിച്ചു മൺപേടകളെ പ്രാപലെ, പേടിച്ചു. “ഈ ദുഷ്ടൻ
 എന്നെ തിന്നുമോ” എന്നു കരുവു; “അയ്യോ! എന്നെ പി
 രിഞ്ഞ എന്റെ മകൻ എന്തു ചെയ്യുമോ” എന്നു മറ്റൊരുവരും;
 “അമ്മയോ സഹോദരനോ അനാഥരായി” എന്നു വേറൊരുവ
 രും; “എന്റെ ഭർത്താവിനെ കൂടാതെ ഞാൻ ജീവിക്കുകയി

ല്ല” എന്നു നാലാമത്തെവരും; “ഓ മൃത്യോ! ഈ ദുഃഖഭാഗ്യ
 നിയെ കൊണ്ടു പോക” ഞാൻ മുജ്ജന്മത്തിൽ എന്തു പാപം
 ചെയ്തുവോ” “ഈ ദുഃഖത്തിന് അന്തസ്തമില്ല” “അഹോ,
 മാനുഷലോകം അധമം തന്നെ” “കല്പാന്തത്തിൽ സൂര്യൻ ന
 ക്ഷത്രങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നതു പോലെ, രാവണൻ ഞങ്ങളെ
 ടെ ഭർത്താക്കന്മാരെ നശിപ്പിച്ചു.” “ഈ ദുർവൃത്തൻ സ്വയം
 വെറുക്കുവാൻ തെന്തു?” “ഈ വികൃതം ഇവന്റെ ഭരതത്തെയും
 യോജിച്ചു തന്നെ” “പാദര പിഡനം രാജാക്കന്മാർക്കു യു
 കതമോ?” “ഈ ദുർബുദ്ധി പെണ്ണാൾ മൂലം മുടിഞ്ഞുപോകും”
 പുഷ്പകുത്തിൽ സ്രീകൾ ഇങ്ങനെ പല വാദ മുറയിടവേ,
 ആകാശ പ്ലവതംപറകൾ മുഴങ്ങി; പൃഥ്വി പെയ്തു. അനേകം
 സതീകൾ കരുമിച്ച്, ഉറക്കെ ശപിക്കുന്നതു കേട്ട രാവണ
 ന്ന്റെ നിറം കെട്ടി; മനസ്സു തളർന്നു; എന്നാൽ ലങ്കയെ സമീ
 പിച്ചപ്പോഴേക്കു എതിരേറു ചെന്ന രാക്ഷസ സാമ്രാജ്യങ്ങൾ
 സമുതരായി—രാവണനും, അമാത്യന്മാരും, അനന്തരന്മാരും
 ലങ്കയിൽ കയറി. രാവണൻ സിംഹാസനത്തിൽ ഇരുന്നു.
 സിംഹാസനത്തിൽ ഇരുന്ന പ്രതാപവാ നായ രാവണന്റെ മു
 ന്പിൽ—ആകാശത്തു നിന്നു നിൽത്തെ നിലവിളിച്ചുകൊ
 ണ്ടു, രാവണ സഹോദരിയായ ശൂർപ്പണഖ, കണ്ണിരിൽ ആറാ
 ടി--തറയിൽ വീണു. രാവണൻ നടുങ്ങി: ബലപ്പെട്ട് എഴ
 നേറു പറഞ്ഞു:--“ഭാദ്ര! എന്തു! ഇതെന്തു! പാലുക! കല
 ണിയ കണ്ണുകളിൽ നിന്നു ചിറ മുറിഞ്ഞു ഒഴുകിയ പുഴകു
 ലിൽ കളിച്ചുകൊണ്ടു, ശൂർപ്പണഖ പറഞ്ഞു:--ബലവാനായ
 അങ്ങ് എന്റെ സഹോദരൻ തന്നെ. എന്നാൽ അങ്ങ് മൂലം
 ഞാൻ വിധവയായി. അങ്ങ് ദൈത്യന്മാരെ കൊന്നുകളഞ്ഞു
 യുദ്ധ ഭർമ്മനാ രായ പതിന്നാലായിരം കാലകേയ മാർ, അ
 ണ്ടു മൂലം ഹതരായി. മഹാ ബലനായ എന്റെ ഭർത്താവ്--
 പ്രാണങ്ങളെ കാർ പ്രിയപ്പെട്ടവൻ—കാലകേയ നായകൻ-ഹ
 തനായി. രാജാവായ അങ്ങ് നിമിത്തം സ്വസാധ്യായ ഞാൻ
 വിധവയായി. രക്ഷ്യനായ ജാമാതാവ് ഹതനായി: അങ്ങയ്ക്കു
 നാനമില്ലയോ” നിൽത്തെ നിലവിളിച്ച ഭഗിനിയെ
 ആശ്വസിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു, രാവണൻ പറഞ്ഞു:--“കേണേ! നി
 കായംതെ! നി പേടിക്കേണ്ട. ദാനം കൊണ്ടും മാനം കൊ
 ണ്ടും പ്രസാദം കൊണ്ടും ഞാൻ നിനക്കു സർവ്വ ഭീഷ്ടങ്ങളെയും
 സാധിച്ചു കൊള്ളാം. യുദ്ധം നിമിത്തം അന്ധാലിച്ച ഞാൻ,
 വിജയം എന്ന് ഏക ചിന്തയോടു കൂടെ, ശരമാറി തുകവേ,
 ശത്രു മിത്ര ചിന്ത കൂടാത്തവനായി. യുദ്ധ ഭർമ്മനായ ഞാൻ
 ജാമാതാവിനെ ക്ഷരിച്ച് ചിന്തിച്ചില്ല. പെങ്ങളെ! ഇങ്ങനെ
 എന്നിങ്ങ് അബദ്ധം പാഠിപ്പോയി. ഇനി ചെയ്യാവുന്ന തൊ
 കയും ഞാൻ ചെയ്യാം. ഐശ്വര്യവാനായ നിന്റെ ഭാതാവ്,
 ഖരനാട്ടു: നി ആ പ്രഭുവിനോടു കൂടെ താമസിക്കുക തന്നെ.
 മഹാബലനായ ഖരനെ ഞാൻ പതിന്നാലായിരം രാക്ഷസ
 ന്മാരുടെ സ്വാമിയായി നിയമിക്കുന്നു. ഖരൻ ഭൃണ്യകത്തി
 ന്ന്റെ അധിപതിയാകട്ടെ; നി ഖരനോടു കൂടെ ഇപ്പോൾ
 തന്നെ പുറപ്പെടാം. ആ പ്രഭു നിന്റെ സർവ്വജ്ഞാമുഖ്യേയും
 ശിരസേ വഹിക്കും. ദുഷ്ടന്റെ ഖരന്റെ സേനാ നായക നാക
 ടെ.” മഹാ വീര്യന്മാരായ പതിന്നാലായിരം രാക്ഷസന്മാരും
 --അവരുടെ മുഖേ ഖരനും ദുഷ്ടനനും ത്രിശിരസ്സും കൂടെ ശൂ
 ര്പ്പണഖയും--ദണ്ഡക വനത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. *

* കൈകുസിയുടെ സഹോദരിയായ കുംഭിനസിയുടെ
 പുത്രന്മാരാണ്, ഖരനും, ദുഷ്ടനനും, ത്രിശിരസ്സും.

ഖരൻ എന്ന മാതൃഷ്വര്യയന്ത്, ദണ്ഡുകൾക്കു സമ്മാനി
 കുകയും, ശുർപ്പണഖയെ ആശ്വസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്ത ശേ
 ഷം, പ്രാഗ്ഭ്യന്തര ഭരണന രാവണൻ—കുറിക്കൽ നികുണ്ടി
 ല എന്ന പേരായ ലക്ഷോപ വനത്തിൽ അനന്തനാഭാട്ട കൂടെ
 വിഹരിക്കുക ഉണ്ടായി; അവിടെ യുദ്ധശക്തികളെ കൊണ്ടും,
 ഉജ്വല ചൈതന്യങ്ങളെ കൊണ്ടും ഐശ്വര്യ പൂർണ്ണമായ യജ്ഞം

നടക്കുന്നതും—അതിന്റെ നായകനായി
 മധു ഘോരനായ മേഘനാദൻ, മാന്തോ
 രം ഉടുത്ത് കമണ്ഡലു ചുറ്റു സന്നദ്ധ
 നായി നിൽക്കുന്നതും --കണ്ടു—ലങ്കാനാഥൻ പരമോജ്വല-
 നായ പുത്രനെ, ഇരുപതു കൈകളേ കൊണ്ടു പുണർന്നു; “വ
 ത്സ! ഇവിടെ വിശേഷം എന്തു” എന്നു ചോദിച്ചു. മഹാത
 പസ്കനായ ബ്രാഹ്മണൻ, ഉശനസ്സ്, രാക്ഷസ രാജാവിനോടു
 യജ്ഞ സംപത് സമുദിയേ കുറിച്ചു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“അ
 ങ്ങയുടെ പുത്രൻ ബഹു വിസ്മയങ്ങളായ ഏഴു യജ്ഞങ്ങളെ മുഴു
 മിച്ചിരിക്കുന്നു. അഗ്നിഷോമം, അശ്വമേധം, ബഹു സുവർണ്ണ
 കം, രാജസുയം, ഗോമേധം, വൈഷ്ണവം, മാഹേശ്വരം. എ
 ന്നിങ്ങനെ ഈ കിമാരൻ സംവിധിച്ച യജ്ഞങ്ങൾ ദുഃസാധ്യ
 ങ്ങളാണ്. സാക്ഷാൽ പരമ ശിവനിൽ നിന്നും, ഈ പ്രഭു വര
 ങ്ങളെ സമ്പാദിച്ചിരിക്കുന്നു. കാര്യവും അന്തരീക്ഷ ചരവും
 ആയ രഥവും, താമസി എന്ന മായയും ഈ യജ്ഞ കർത്താവിന്
 വശപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. താമസി സ്വാധീനത്തിലുള്ള ഈ പ്രഭു,
 അന്ധകാരത്തെ എവിടെയും ഏതു സമയത്തും സൃഷ്ടിക്കുവാനും,
 സൂര്യ സൂര്യൻറെ എവിടെയും ഏതു സമയത്തും തോല്പിക്കുവാ
 നും, കഴിയുന്നവ നായി. അഖോടത്ത അഭവനാഴി രണ്ടു്,
 സുദർഭയ മായ ചാപം, ശത്രു വിധാപകമായ അസ്ത്രം, എന്നി
 വയും പുത്രൻ സമ്പാദിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ വരങ്ങളൊക്കയും
 സമ്പാദിച്ച കഴിഞ്ഞു്, യജ്ഞങ്ങളെ അവസാനിപ്പിച്ചു്, പു
 ത്രൻ പിതാവിനെ നമസ്കരിക്കു വാനായി നില്ക്കുകയാണ്” മ
 ശഗ്രീവൻ പറഞ്ഞു:—“ഇതു് അവിശ്വമില്ലാത്തതും. എന്റെ
 ശത്രുക്കളായ ഇന്ദ്ര പ്രഭുവന്മാരെ, എന്റെ പുത്രൻ വേട്ടങ്ങളെ
 കൊണ്ടു പുജിക്കുക എന്നതു് എന്തിനാണ്? ആകട്ടെ: ചെ
 യ്തൊക്കെയും സൂക്തം തന്നെ എന്നു സമാധാനിക്കാം: വാടിക:
 നമുക്കു ഗുഹത്തിലേക്കു പോകാം” രാവണനും വിഭീഷണനും
 ഇന്ദ്രജിത്തും ഒതമിച്ചു്, ബന്ധനസ്ഥകളായ സ്രീകളെ വാങ്ങി
 കണ്ടു. സുരാസുര നിശാചര ഗുഹങ്ങളിൽ ബന്ധുജനങ്ങളുടെ
 കണ്ണിലുണ്ണികളായ അനേകം പാമ കന്യകകൾ കരഞ്ഞു നി
 ൾക്കുന്നതും, രാവണൻ അവരെ കാമ പുരാസ്സരം നോക്കുന്നതും
 കണ്ടു—ധർമ്മിഷ്ഠനായ വിഭീഷണൻ പറഞ്ഞു:—ജേഷ്ഠ! വാ
 ശവും യശസ്സു നശിക്കുവാൻ ആധാരമായ ഈ വക കർമ്മങ്ങ
 ൾക്കു അങ്ങ് ചെയ്തു്, എത്ര നാൾ കഴിക്കും? ഈ വിരംഗനക
 ൾക്കെയും വംശങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചു്, എത്ര എത്ര ജ്ഞാതിക
 ൾക്കെ, ശോക സാഗരത്തിൽ തള്ളി അയച്ചിരിക്കുന്നു” ഈ ഭയം
 കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലം നാം അനുഭവിച്ചു തുടങ്ങി. അങ്ങ് ഇവി
 ടെ ഇല്ലാത്ത സന്ദർഭത്തിൽ, മധു ഇവിടെ കിടന്നു വന്നു്
 —കുരീനസിയിലെ പിടിച്ചു കൊണ്ടു് പോയിരിക്കുന്നു” രാവ
 ണൻ പറഞ്ഞു:—“എന്തു്! എന്തു്! എനിക്ക് മനസ്സിലായി
 ല്ല: മധു ആരു” ശൂലനായ വിഭീഷണൻ പറഞ്ഞു:—“അ
 ങ്ങയുടെ പാപകർമ്മം നാം അനുഭവിക്കാതെ കഴികയില്ല. ന
 മുടെ മാതാ മഹനായ സുമാലിയുടെ ജേഷ്ഠനും, വൃദ്ധനും, ബു
 ധിമാനും ആയ മാലുവാൻ, അനല എന്നൊരു പുത്രിയും
 ആ പുത്രിക്ക് കുരീനസി എന്നു് ഒരു പുത്രിയും ഉണ്ടു്. മധു

എന്ന ബലവാൻ ഇവിടെ വന്നു്, ഇന്ദ്രജിത്തു യജ്ഞത്തിൽ
 വത്തിക്കുവാ, ഞാൻ ജലവാസം ചെയ്യവേ, കുരീകർണൻ
 നിഴയിൽ ഭവസങ്ങളെ നയിക്കുമ്പോൾ--ആ പെൺകുട്ടിയെ
 അപഹരിച്ചു. ഇവിടെ പല രാക്ഷസ നായകന്മാരെ മാനു
 ശേഷമാണു്, മധു നമ്മുടെ അന്തഃപുരത്തിൽ രക്ഷിത നായക
 ന്യകയെ അപഹരിച്ചതു്. ഇതിനു പ്രതികാരം ചെയ്യണമെ
 ന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചില്ല! ഭൂമിയിലെ വിവാഹം ചെയ്തു് കൊ
 ട്ടുണ്ടുതു്, ഭാരതാക്ഷാ കർത്തവ്യമാണല്ലോ. എന്നാൽ ഇങ്ങ
 നെ സാധിച്ചതു് അങ്ങയുടെ ദുർബ്ബലി നിമിത്തം തന്നെ.”
 വർത്തമാനം കേട്ട ഭരതമാധവ രാവണന്റെ ദുരന്തത, ചന്ദ്ര
 നെ കണ്ട കിടൽ പോലെ പെരുകി; പാമ സംകുലനായ
 രാക്ഷസ കുലശേഖരൻ ഇങ്ങനെ ആജ്ഞകളെ സൈന്യങ്ങൾ
 ക്ക് കൈമാറ്റം. “രഥം ഉടൻ തയ്യാറാക്കട്ടെ: ശൂരന്മാരെക്കൂടും
 ആയുധ മെട്ടുക്കട്ടെ: കുരീനസി എവിടെ? ആ പ്രഭുവും സവ്
 നിശാചര നായകന്മാരും സഖായുധങ്ങളെ എടുത്തു്, വാഹന
 ങ്ങളിൽ കയറട്ടെ: രാവണനെ പേടിക്കാത്ത ഒരു മധുവോ?
 മധുവിനെ കൊന്നു്, കൂട്ടുകാരോടു ചേർന്നു സുര ലോകത്തു
 ചെന്നു്, ഇന്ദ്രനെയും കൊന്ന ശേഷം മാത്രം, ഞാൻ തിരികെ
 വരുന്നതാണ്” പ്രഹരണാ യുദ്ധങ്ങളൊക്കെയും രഥങ്ങളിൽ കയ
 റി. നാലായിരം അക്ഷൗഹിണി പട്ട ഇറങ്ങി. ഇന്ദ്രജിത്തും
 പടയും മുൻപേ നടന്നു; രാവണനും പടയും ഇന്ദ്രജിത്തിനെ
 അനുഗമിച്ചു. കുരീനസി പടയും പൂർണ്ണമായി നടന്നു. ധ
 മാരമായ വിഭീഷണൻ ലങ്കയിൽ ധർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠി
 ച്ച താമസിക്കവേ, സഖ മഹാ ഭാഗന്മാരും മധുപുരത്തെ മുഖമാ
 ക്കി കോപിച്ചു നടന്നു. കഴുകുകൾ, കത്രികൾ, ഒട്ടകങ്ങൾ,
 ശിംശുമാരങ്ങൾ, മഹോരഗങ്ങൾ, എന്നിവ ആകാശത്തു് ഇട
 തുർന്നു നടന്നു. അപരാജിത നായ രാവിനൻ മധു പുരത്തേക്കു,
 ഉടനെ സുര ലോകത്തേക്കും പുറപ്പെട്ടതായി കേട്ടു്, സുരപി
 കളായ സകല നിശാചരന്മാരും രാവണ പട്ടയിൽ ചേർന്നു്,
 മധുപുര സുരലോക വിനാശത്തെ, വിളിച്ചറിവിച്ചു. രാവണൻ
 മധുപുരത്തെ പ്രാപിച്ചു: മധുവിനെ കണ്ടില്ല; എന്നാൽ കു
 ഭീനസി തൊട്ടു്, കനിഞ്ഞു്, രാവണ പാദങ്ങളെ സ്പർശിച്ചു:
 ആങ്ങള പെങ്ങളെ എഴിപ്പിച്ചു: “ഞാൻ എന്താണ് ചെയ്യേ
 ങ്ങതു്?” എന്നു ചോദിച്ചു. കുരീനസി പറഞ്ഞു:—ഭോ മഹാ ഭ
 യ! അങ്ങ് എന്റെ ഭർത്താവിനെ കൊല്ലരുതു്! ഭർതൃനാശം
 പോലെയെ പ്രഭമായി കല സ്രീകൾക്കു വരെ എന്താണ്?
 വൈധാഗ്യം പാമ സങ്കടം തന്നെ. ഞാൻ പേടിക്കുന്നു എന്നു
 അങ്ങ് പറഞ്ഞു. അങ്ങ് സത്യവാക്കല്ലയോ? ഭർതൃ മരണത്തെ
 കവിഞ്ഞ അപരാധിയും കലസ്രീകൾക്കില്ല. അങ്ങ് എന്റെ
 ഭർത്താവിനെ കൊല്ലരുതെ!” രാവണൻ ഹൃദയനായി പറഞ്ഞു:—
 “ഭവതിയുടെ ഭർത്താവെവിടെ? ഞാൻ സുരലോകം ജയിക്കു
 വാൻ പോകയാണ്. പ്രഭുവായ എന്റെ സ്വാലൻ, മഹാഭ
 യനായ മധു, കൂടെ വരട്ടെ. ഭവതിയുടെ കാരുണ്യം നിമി
 ത്തവും സൗഹൃദം നിമിത്തവും ഞാൻ മധുവേ കൊല്ലുക
 യില്ല.” കുരീനസി പ്രാഗ്ഭ്യയായി: ഗുഹത്തിൽ കിടന്ന മധു
 വെ വിവരം ഗുഹിപ്പിച്ചു:—“മഹാ ബലനായ എന്റെ ഭാരതാ
 വു്, ലങ്കാ രാജാവായ രാവണൻ, വന്നിരിക്കുന്നു. ആ പ്രഭു
 സ്വർഗ്ഗം ജയിക്കുവാൻ പോകുകയാണ്. അങ്ങയേയും ക്ഷണിക്കു
 ന്നു. സഹായത്തിന്നു് അങ്ങ് കൂടെ ചെല്ലണമെന്നു്, പ്രതാപ
 വാനായ രാവണൻ ക്ഷണിക്കുന്നു. ഇപ്പോഴുള്ളതൊക്കെ നാം പ്ര
 യോജന പ്പെടേണ്ടതല്ലല്ലോ.” മധു സമ്മതിച്ചു; രാവണനെ
 ചെന്നു കണ്ടു; സ്വാലനെ യഥാസ്ഥാനം പുജിച്ചു. പുജിതനാ

ശ്രദ്ധാശാപത്തെ കുറിച്ചു കേട്ട്, പ്രീതിമതികളായി.

സസൈന്യ ബലവത്തനായ രാവണൻ കൈമാറ്റം
ത്തെ അതിക്രമിച്ചു: രാവണൻ ഇത്ര ലോകത്തെ പ്രാപിച്ചു; ക
ടൽ തള്ളി പൊളിച്ചു കയറുന്ന മാതിരിയ്ക്ക്, രാക്ഷസ സൈന്യ
ലോകം കേട്ട്--ഇത്ര സിംഹാസനത്തിൽ ഇളകി; അവി
ടെ സന്നിഹിതനായ ആദിത്യന്മാർ, വസുക്കൾ, തദന്മാർ,
സാധുന്മാർ, മരുത്തക്കൾ എന്നവരെ--സർവ്വ ദേവന്മാരെ--
നോക്കി ഇങ്ങനെ വിളംബരം ചെയ്തു.

ദേവ-ദാനവ "ദുരാന്തനായ രാവണൻ യുദ്ധസന്നദ്ധ
യുദ്ധം നായി, വന്നിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ഈ ക്ഷ
ണത്തിൽ സന്നദ്ധരായി രാകവിൻ!! മഹാ

സത്വനായ സുരന്മാർ സന്നദ്ധരായി. ഇതിനിടക്ക് ഇ
ത്ര വിഷ്ണുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു, ദീനനായി,
തൃസ്തനായി, ഇങ്ങനെ അറിവിച്ചു:--"പ്രഭോ! വിഷ്ണു!
ഞാൻ രാവണനോടു എങ്ങനെയാണു് വർത്തിക്കേണ്ടതു്? പ
രമ ബലവാനായ രാക്ഷസൻ സമരാധാനം ചെയ്യുന്നു. വര
ബലം കൊണ്ടു മാത്രം ഇവൻ ബലവാനായതാണു്. ബ്രഹ്മാവു്
നൽകിയ വരം പാഴാകുവാനും പാടില്ല: പ്രഭോ! അങ്ങയുടെ
ബലത്തെ ആശ്രയിച്ചു്, നമുചി, വൃതൻ, നരകൻ, ശംഖരൻ
എന്നുൾക്കൊണ്ടും ഞാൻ കൊല്ലുക ഉണ്ടായി. ഭോ മധു
സൂദന! മഹാ സാമ്രാജ്യം ഞാൻ! എന്നിങ്ങനെ ശരണം വേറെ
യില്ല. ചാർ ചന്ദ്രനാമകമായ മേഘലോകത്തിൽ, എന്നിങ്ങ
നെയ്ക്കുമാത്രം ഏകദൈവം, അർച്ചിക്കേണ്ടതെന്നു--പരമനാഭൻ, സനാ
തനൻ, ശ്രീമഹേശ്വരൻ--ആയ അങ്ങ് തന്നെ. സുര
രാജാവായ ഞാൻ ചാർ ചന്ദ്രനാമകമായ ലോകങ്ങളും, അങ്ങ
യിൽ പ്രഭുവായി ഭരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭഗവൻ! അങ്ങ സർവ്വ
ത്തേയും സൃഷ്ടിച്ചു. സർവ്വം യുഗക്ഷയത്തിൽ--അങ്ങയിൽ
പ്രവേശിക്കുന്നു. പ്രഭോ! ഇവിടെ കരണിയം ഏതാണു്? എ
ന്നു്? ആജ്ഞാപിക്കുക. ഖഡ്ഗ ചക്ര ഗദാധരനായ അങ്ങ് ത
ന്നെ രാവണനെതിരായി യുദ്ധം ചെയ്യുമോ?" പ്രഭുവായ ന
രായണൻ പറഞ്ഞു:--"ഭോ ഇത്ര! അങ്ങു ഭയപ്പെടേണ്ട! ചെ
യ്ക്കുന്നതല്ല" എന്നുതന്നെ ഞാൻ പറയാം. ഈ ഭൂതനെ ജയി
ക്കുവാൻ സുരസുരന്മാരും, ഇന്നു കഴിവുള്ളവരല്ല. വരലാഭം
നിമിത്തം ഇവൻ ഇപ്പോൾ ഭക്തനാണു്: ഈ ബലോല്ല്യകൻ
ബലോല്ല്യകനായ പുത്രനോടു ചേർന്നു്, മഹൽ കർമ്മങ്ങളെ ചെ
യ്ക്കും. ഇതു് സ്വഭാവമാണു്. ഭോ! സുരരാജാവേ! ഞാൻ യുദ്ധം
ചെയ്യുമോ എന്നു് അങ്ങു് ചോദിക്കുക ഉണ്ടായി. ഇല്ല, ഞാൻ
ഇപ്പോൾ യുദ്ധം ചെയ്യുക ഇല്ല. വിഷ്ണുവായ ഞാൻ ശത്രുവി
നെ കൊല്ലാതെ മടങ്ങിക്കൂടും. ആ കാലം, വര രക്ഷിതനായ
രാവണനെ കുറിച്ചു് ഇന്നു സാധിക്കുന്നതല്ല. എന്നാൽ ഞാൻ
കരു വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു. ഈ രാക്ഷസനെ കൊല്ലുവാനായി
ഞാൻ അവതരിച്ചു കൊള്ളാം. കാരണം പൂർണ്ണമാകട്ടെ: ഞാൻ
രാവണനെ കൊണ്ടു്, സുരനന്ദനം ചെയ്തു കൊള്ളാം. ഭോ മഹാ
ബല! എന്നാൽ നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ ഭയം വേടിയാണു് യുദ്ധം
നടത്തിക്കൊള്ളാം. ആദിത്യന്മാർ ആയുധമെടുത്തു; തദന്മാർ
രൗഢി രാവം ചെയ്തു. വസുക്കളും അശ്വനികളും മരുത്തകളും ഇ
റങ്ങി. പോയ തുടങ്ങി; രാക്ഷസന്മാർ പോയ ഭയങ്കരമാ

യി ചെയ്തു: ആരവം എവിടെയും ഏറുമി; സുര രാക്ഷസ പ്പട
കൾ കോടിയായി; തമ്മിൽ നോക്കി: വാനവ സേനകൾ ഇളകി;
ദേവ ദാനവന്മാർ തമ്മിൽ ഉരസി; കൊലയായുധങ്ങൾ കൈ
കളിൽ പൊങ്ങി; അവ കൂട്ടിയടിച്ചു; തുളുമ്പായ സമരം നി
മിത്തം, ആരവം പെരുകി. ഘോര ദാനവന്മാരായ രാക്ഷസ

മാത്യന്മാർ മുഖ കയറി നിന്നു; മാരിചൻ, പ്രഹസ്തൻ, മഹാ
പാർവ്വൻ, മഹോദരൻ, അകംപനൻ, നികാഭൻ, ശുക്രൻ, സാ
രണൻ, സംഗ്രാഹൻ, ധൂമൻ, കേതു, ഘടോദരൻ, മഹാദംഷ്ട്രൻ,
ജംബുമാലി, മഹാഗ്രാഹൻ, വിരൂപാക്ഷൻ, സുപ്താർജ്ജുൻ, യജ്ഞ
കോപൻ, ദുഷ്ടാർജ്ജുൻ, ദുഷ്ടാർജ്ജുൻ, ഖാൻ, ത്രിശിരസ്സ്, കാവീര
ക്ഷൻ, സുയ്യശത്രു, മഹാകായൻ, അതികായൻ, ദേവദാതകൻ,
നരനാഥൻ,--മുതലായ മഹാസുരന്മാരുടെ അകമ്പടിയോടു ചേ
ടെ, രാവണാധികനായ സുമാലി, സേനാമുഖത്തു കടന്നു്, ആ
ശു. കൂറനായ സുമാലിയുടെയും അനുചരന്മാരുടെയും ആയു
ധങ്ങൾ ഇന്ദ്രന്റെ പടയിൽ--മലമുടിയിൽ വർഷപാതം പേർ
ലെ--തുരു തുരു തുരനെ ആഞ്ഞിറങ്ങി--കാറകൾ കാറകൾ
കളെ എന്നതു പോലെ--സുരന്മാരെ നാലുവഴിക്കു് പാറ്റിച്ചു.
സിംഹം ഭാടിച്ചു പിടമാനകളെ പോലെ--അസുരന്മാർ ഭാടി
ച്ച സുരന്മാർ ഭാടി. അതു കണ്ടു് വസുക്കളിൽ ഏകദേശം സാ
വിത്രൻ എന്നു പേരായ പ്രസിദ്ധനും, മഹാബീജനായ തപ
ഃശാലി, പൃഷ്ഠാലി എന്ന ആദിത്യന്മാരും,--പേടിക്കാതെ ചെ
ടിച്ച് കയറി,--പോയ നടത്തി. കോടിയുളള ദേവന്മാരും ക്രോ
ധിച്ച ദാനവന്മാരും, മുടങ്ങാതെയും മടങ്ങാതെയും, തമ്മിലടി
ച്ചു. സുരന്മാർ തല്ല കൊണ്ടു; അസുരന്മാർ കാലപുരത്തേക്കു് ന
ടന്നു. സുര സേനകൾ കററടിയേറു് കാടുകൾ പോലെ ചി
തറി; അസുര സേനകൾ കററടിയേറു് കാടുകൾ പോലെ പ
തറി. അസുര മഹാ ബാണങ്ങളേറു് ഭാടിയ സുരന്മാരുടെ പ
റത്തു്, കടുത്ത പ്രാസങ്ങളും മന കൂടിയ ത്രിശൂലങ്ങളും; തട
ഞ്ഞു. സുമാലി കടുക്കുന്നതും, സുരന്മാർ ഭാടിത്തുടങ്ങുന്നതും
കണ്ടു്, വീഴ്ചവാനായ വസു,--കൃദ്ധനായ സാവിത്രൻ--പ
ടകളുടെ സഹായത്തോടു കൂടെ--ചാടു മുടിയ മഹാമേരു പോ
ലെ--ഉറച്ചു നിന്നു. പോരിൽ പിൻ തിരിയാത്ത സുമാലി
യും, പോരിൽ പിന്തിരിയാത്ത സാവിത്രനും, തമ്മിലടുത്തു;
തമ്മിലടിച്ച്; പൊടി പൊങ്ങി; പടക്കുളം ചോരക്കുളം മായി.
സാവിത്രന്റെ മന്ത്ര ബാണങ്ങൾ ചൊടിച്ച് ചുറ്റക്കാരും ചെ
യ്ക്കുകയറി: സുമാലിയുടെ സുപ്പരം തകർന്നു: ആയിരം അങ്ങ
കൊണ്ടു് തേരു തകർന്നു: സുമാലിയെ കൊല്ലുവാനായി, അ
മർഷം അമരാഞ്ഞ സാവിത്രൻ, ഗദ കൈയിലെടുത്തു. അററം
എരിഞ്ഞു നിന്ന കാലദണ്ഡ ഭയങ്കരമായ ഗദ--സാവിത്രിയു
ടെ കൈയിൽ ആകാശത്തു പൊങ്ങി, മലമുടിയിൽ വീണു
വളം പോലെ ആഞ്ഞു--സുമാലിയുടെ തലയിൽ അടിച്ചു.
മഹോൽക്ക പോലെ മിന്നി ആഞ്ഞിറങ്ങിയ മഹാ ഗദയുടെ
അടിയേറു സുമാലിയുടെ തല--കാണാതായി: സർവ്വ ഭസ്മ
മായി: സുരന്മാർ ഹലഹലാ ഘോഷം ചെയ്തു: അസുരന്മാർ ത
മ്മിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു നിലവിളിച്ചു, നില കിട്ടാതെ, ഭാടി.

സുമാലി ചാരമായതും രാക്ഷസ പ്പട പാലാഞ്ഞാടുന്നതും
കണ്ടു്, രാവണ പുത്രനായ മേഘനാഭ മഹാരഥൻ--കാമഗദവും
മേഘ ഘോഷവും ആയ സ്വരഥത്തിൽ കയറി: രാക്ഷസന്മാ
രെ തടുത്തു നിറുത്തി; സുരപ്പടയിലേക്കു്,--ചാടുതീ കാട്ടിലേ
ക്കു് എന്നതുവണ്ണം,--കടന്നു കയറി; വിവിധായുധ ചീഷണനാ
യ മേഘനാഭനെ കൃദ്ധനായിക്കണ്ടു്, ദേവന്മാർ നിൽക്കു
തെ ഭാടി; ശരങ്ങളെ ഏറു് അശരണനായ സുരന്മാരിൽ
മേഘനാഭനെ എതിർക്കുവാൻ ഭയവനെങ്കിലും നിഷ്ഠൂരനല്ല എ
ന്നു് കണ്ടു്, ഇന്ദ്രൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:--"ആരും പേടിക്കേ
ണ്ട! ആരും ഭയപ്പെടേണ്ട! ഇതാ ഏകദേശം പുത്രൻ, സേനാമുഖത്തേ
ക്കു് വരുന്നു." അപരാജിതനായ ജയന്തൻ, അരുഭത കല്പമാ
യ ഒരു രഥത്തിൽ, സേനാമുഖത്തു കടന്നു. സർവ്വ ദേവന്മാർ

ജയന്തനെ ചുറ്റി മുന്നോട്ടു്, മേഘനാദനെയും പടയേയും ആഞ്ഞടിച്ചു. ഇന്ദ്ര പുത്രനും രാവണ പുത്രനും തമ്മിൽ നടന്നു്, പണ്ടു നടന്ന സുരാസുര സമരമായിരുന്നു. മേഘനാദന്റെ പൊന്തിട്ടിയായും ഭരണി, മാതലിയുടെ പുത്രനായ യോദ്ധ്യൻ വീണു! ജയന്ത സാരഥിയുടെ ശരീരം മുറിഞ്ഞു. കൂലനായ ജയന്തൻ, മേഘനാദ സാരഥിയേയും മേഘനാദനേയും, കഠിനമായി താഡിച്ചു. മേഘനാദൻ കൂലനായി; കണ്ണുരുട്ടിക്കാണിച്ചു; ശരവർഷങ്ങളെ കൊണ്ടു് ജയന്തനെ മുടി; മുമ്പു ത്ത വിവിധായുധങ്ങളെ സുര സേനകളിൽ വെച്ചു. ശതശ്ലികൾ, മുസലങ്ങൾ, ഗദകൾ, ഖഡ്ഗങ്ങൾ, പരശുധങ്ങൾ, വലിയ മലമുടികൾ എന്നിവ, ദേവപ്പടകളിൽ പാഞ്ഞു പേടിപ്പിച്ചു കയറി. ലോകങ്ങൾ നടുങ്ങി; ഇരു പടക്കളത്തെ മുടി; ശാപീഡിത മായ സുരബലം പരമാകലമായി, സ്വസ്വാനിയുടെ ചുറ്റിലും കൂടി; അന്ധകാരം കടുത്തു; തമ്മിൽ ആളറിഞ്ഞു കൂടാതായി. രാക്ഷസൻ, രാക്ഷസനെക്കൊന്നും സുരൻ സുരനെക്കൊന്നും പേടിപ്പോടിയ ഭക്തൻ ശത്രുമധ്യത്തിൽ ചെന്നു ചാടി: സകലരും സംമുഖന്മാരായി പരിമേരിക്കവേ, പുലോമൻ എന്ന പ്രസിദ്ധനായ ഭാനവനായകൻ, അടുത്തേത്തി ജയന്തനെ എടുത്തു കടലിൽ കളിച്ചു. ശപിതനായ പുലോമൻ ആയുധനാകയാൽ, ജയന്തൻ, ഇതികർത്തവ്യം മൂലമായി. ജയന്തൻ മരിച്ചു വീണതായി ഭയന്ന സുരന്മാർ, അപ്രഹൃഷ്ടന്മാരായി; വിഷണ്ഡന്മാരായി; വ്യഥിതന്മാരായി. സുരന്മാർ കാടി; അതു മേഘനാദൻ ഒരു തക്കമായി. മേഘനാദൻ ചൊടിച്ച്; പടയോട്ട കൂടെ കാടി നടന്നു കൊന്നു കയറി, അട്ടഹസിച്ചു. മകൻ മരിച്ചതറിഞ്ഞും, സുരന്മാർ നില കിട്ടാതെ വലയുന്നതു കണ്ടും, ഇന്ദ്രൻ മാതലിയോടു ആജ്ഞാപിച്ചു:--“എന്റെ ഭീമരഥം—ഭീവ്രരഥം—മഹാരഥം, തയാറാക്കട്ടെ.” മാതലി രഥവും കൊണ്ടു പാഞ്ഞേത്തി: ഫലത്തിൽ, മന്നൻ കയറിയ കാരകൾ കയറി: കാരകൾ കടുത്തടിച്ചു; ഫലം ചെല്ല വച്ചു; ശന്ധ്യന്മാർ കൂട്ടം കൂടി, ഭേരി മുഴക്കി; അപ്സാരസ്ത്രീകൾ നത്തിച്ചു; വസുക്കൾ, തദന്മാർ, ആദിത്യന്മാർ, മന്ദന്തക്കൾ എന്നവരൊക്കെയും ആയുധങ്ങൾ എടുത്തു പിടിച്ചു, ഇന്ദ്രനോടൊത്തു് ഇറങ്ങി; ഇന്ദ്രൻ ഇറങ്ങവേ, കാരകൾ കഠിനമായി വീശി; സൂര്യൻ ഇരുണ്ടു; ഉൽകകൾ പൊഴുത്തു. പ്രതാപവാനായ ഭരണനൻ രാവണൻ, വിശ്വകർമ്മൻ സൃഷ്ടിച്ച ഭീവ്ര രഥത്തിൽ കയറി: മഹാ കായങ്ങളും ഭാരമേറിയവങ്ങളും ആയ പാമ്പുകൾ പൊതിഞ്ഞ രഥം, സല്ലാഗ്നി നിമിത്തം കല്ലാത്ത തീയു പോലെ കടുത്തൊരിഞ്ഞു. ഭക്തപ്രഭാവന്മാർ ചാറി, ചീറ്റി നിന്നു വീഴ്ചവാനായ രാവണൻ—ഇന്ദ്രനെ എതിത്തു്, സമരഭീമനായി. രാവണൻ ഇന്ദ്രജിത്തിനെ നിർബന്ധിച്ചു മാരനി നിരത്തി: പടതുടങ്ങി. യുഗക്ഷയത്തിൽ ആഞ്ഞടിക്കുന്ന മേഘങ്ങളെ പോലെ, സുരന്മാരും രാക്ഷസന്മാരും തമ്മിൽ അടിച്ചു; നാനാ പ്രഹരണ ഭയകരമായ കുംഭകണ്ഠൻ, എവിടെയെന്നറിയാതെ, ആരോടൊന്നു് ആലോചിക്കാതെ, പട്ടയിൽ എവിടെയും പേടിപ്പിച്ചു, കൊന്നു നടന്നു. കുംഭകണ്ഠൻ കടിച്ചു; തൊഴിച്ചു; ഇടിച്ചു; വേലുകൾ എറിഞ്ഞു; തോമരങ്ങളെ ചാടി; മുരട്ടിക്കൊണ്ടു അടിച്ചു. കിട്ടിയ കിട്ടിയ ആയുധങ്ങളെ കൊണ്ടു് ദേവപ്പടയെ ആംപാട്ടു പൊടിയാക്കി. തന്മാർ കുംഭകണ്ഠനെ എതിരിട്ടു്, തല്ലിക്കൊണ്ടു, തലകീറി, കാടി കളിച്ചു. ചോരയിൽ കളിച്ച കുംഭകണ്ഠൻ, മിന്നലിൽ പെട്ടു മഴ പോലെ പാഞ്ഞു നടന്നു. കുംഭകണ്ഠൻ കുന്നിച്ചു കഠിനം കൈകൾ

കൾ കണ്ടു മന്ദന്തക്കൾ, സർവ്വായുധങ്ങളെ എടുത്തു്, ആത്തുകൾ രാക്ഷസന്മാർ അമ്പരന്നു നിന്നു; ഉടൻ പോരി; അടിയേറ്റ രാക്ഷസന്മാർ തറയിൽ ഉരുണ്ടു നടന്നു: ഭയം പിടിച്ചു യ രാക്ഷസ അവകൾ തറയിൽ ഉരുണ്ടു നടന്നു: ഭയം പിടിച്ചു സുരഭീച്ചു നിന്ന അനേകർ; തേരുകളുടെ മറ പറ്റി നിന്നു; തേരു; ആന, കഴുത, കട്ടകൾ, പാമ്പ്, ക്ഷിര, ശിംശുമാരും, വരഹം, പിശാചുവും എന്നിവയെ തമ്പു തുറാലും ഇല്ലാതെ പിടിച്ചു തിന്നു്, രക്ഷ നേട്ടന്മാർ ഉത്സാഹിച്ചു ആയിരമായിരം അരക്കന്മാർ, സുരായുധങ്ങളുടെ അടിയേറ്റു്, ചത്തു ചടഞ്ഞു് തറയിൽ വീണു. രാക്ഷസന്മാർ ചത്തു നിരന്നു കിടന്നു പടക്കളം,—പലേടങ്ങളിൽ ഭീകരമായ ചിത്രപടം പോലെ—ചലനമില്ലാതെ കണ്ടു. വേറെ ചിലേടങ്ങളിൽ കാക, ഗുരു സമാകലവും, ശത്രു ഗ്രാഹ ഭീകരവും, ശോണി തോരക സാപുണ്യവും ആയി, സമര നദികളെ പോലെ കാണായി. രാവണൻ അരിശം മുത്തു. ആ പ്രതാപവാൻ, സുരസേനാ സാഗരത്തിലേക്കു് ഇറങ്ങി; കണ്ട കണ്ട സുരന്മാരെ അടിച്ചടിച്ചു: മുച്ചു കടന്നു—നേരെ ഇന്ദ്രനെ നേത്തു. ഇന്ദ്രൻ വില്ലെടുത്തു പത്തു ഭിക്ഷകളും നടുങ്ങുമാറു് ഭാലി ഇട്ടു. ഇന്ദ്രൻ രാവണന്റെ തലകളിലേക്കു് സൂര്യ കിരണമുള്ള പല ശത്രുക്കളെ അയച്ചു. മഹാ ബാഹുവായ നിശാചര ഭരണനൻ ശരവർഷം കൊണ്ടു് ഇന്ദ്രനെ മുറി. അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും പാഞ്ഞ അമ്പുകൾ കൊണ്ടു്, ആകാശം ആവൃതമായി. പരന്ന ഇരുളിൽ, ആൽ എവിടെയെന്നു് ആത്മം അറിഞ്ഞുകൂടാതായി.

ദേവന്മാരും രാക്ഷസന്മാരും ഇരുട്ടിൽ തന്നെ പോരുതുടർന്നു. തമ്മിൽ അറിയാതെ തമ്മിലടിച്ചു ദേവ രാക്ഷസന്മാരിൽ—ഇന്ദ്രനും രാവണനും മഹാ ബലനായ മേഘനാദനും ഒഴിച്ചു്, സ്വർഗ്ഗം അന്ധമായി. സുരപ്പട്ട മുച്ചു കടക്കുന്നതായും സ്വപക്ഷം ശിഥിലമാകുന്നതായും ഭയന്ന രാവണൻ—കോപിച്ചു അട്ടഹസിച്ചു് സാരഥിയോടു പറഞ്ഞു:—സുത! രഥത്തെ പറവൽ പയ്യെ നടുവേ വിട്ടുക; അവരുടെ അതിരോളം ചെല്ലുക: എന്റെ പരാക്രമം ഇന്നു സുരന്മാർ കാണും! ഈ സുരന്മാരെ ഭക്ഷയ്യ ഇന്നു ഞാൻ കാലാലയത്തിനു് അയയ്ക്കും. എന്റെ കൈവശം ആയുധം ഒന്നല്ല, രണ്ടല്ല, നൂറല്ല: ഞാൻ ഇന്ദ്രനെ, കണ്വേനെ, വരുണനെ, യമനെ, ഇന്നു കൊല്ലുന്നുണ്ടു്. ഞാൻ സ്വ സുരന്മാരുടെ മേൽ അധിപനായി വാഴും. സുത! താൻ ഭക്തശിക്ഷക്കു് രഥം വേഗത്തിൽ അങ്ങട്ടു വിട്ടുക. ഞാൻ വീണ്ടും പറയുന്നു; രഥം അവരുടെ പടയിൽ അകത്തു കടന്നു; അപ്പുറം, അതിരോളം ചെല്ലണം. രഥം ഇല്ലാതെ നില്ക്കുന്നതു് നന്ദന പ്രഭേരമത്തല്ലയോ? മുന്നോട്ടു് ഉദയ പവനം വായ്ക്കു് ചെല്ലുക.” സുതൻ രഥം നടത്തി. രാവണന്റെ ഇംഗിതം അറിഞ്ഞു് ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:—“ഭോ സുരന്മാരെ! എന്റെ മനോരമത്തെ ഞാൻ നിങ്ങളെ അറിയിക്കുന്നു: ഈ രാക്ഷസനെ നമുക്കു ജീവനോടെ പിടിക്കണം. ചെറുത്ത വാവിനു് കടുത്ത കടൽ പോലെ—ഇവൻ, നമുക്കു പയ്യെ നടുവേ കടക്കുവാൻ, ഉദ്യമിക്കുക യാണു്. ബലവാനായ ഉഗ്രതേജസ്സൻ വശാലാ നിമിത്തം നിർഭയനാണു്; നിങ്ങൾ ഭാരോരുത്തരും ഉറച്ചു നില്ക്കുവിൻ. ഞാൻ ബലിയെ ബന്ധിച്ചാണു്, തിലോക നായകനായതു്. അതുപോലെ ഈ പാപനെയും ഞാൻ നിരോധിക്കും.” ഇങ്ങനെ ഭക്തന്മാരെ പ്രോത്സാഹനം ചെയ്തു ശേഷം, ഇന്ദ്രൻ സ്ഥാനാന്തരത്തേക്കു് നിങ്ങി: രാക്ഷസന്മാർ കല്പങ്ങളുമാറു് യുദ്ധം തുടങ്ങി. രാവണൻ വടക്കേ വാതിലിൽ കൂടെ മുന്നോട്ടു കടന്നു; ഇന്ദ്രൻ തെക്കേ വാതിലിൽക്കൂടെ മുന്നോട്ടു കടന്നു; രാക്ഷസൻ തുറന്നു യോദ്ധൻ

മുൻപിലായി; ആ പ്രദേശത്തു എല്ലായിടവും സൂരസംഭരത കർന്നു; സ്വബലം ദർബലമായതു കണ്ടു,—ഇതൻ, സാമ്രാജ്യം മോഴിഞ്ഞു. രാവണനെ വളഞ്ഞു: തിരിച്ചോടിപ്പു. രാവണൻ ഗുരുകൂടത്തു കണ്ടു, രാക്ഷസന്മാർ ഹാഹാകാരം ചെയ്തു: മേഘനാദൻ കലികയറി; ആ ശത്രുപുത്ര രഥത്തിൽ കയറി; പരമ കൃഷ്ണനായി; ഭാര്യയായ സുരപ്പടയിലേക്കു ചാടി. പരമ ശിവനിൽ നിന്നു ലഭിച്ച മഹാമായയെ ആശ്രയിച്ചു—എതിർപക്ഷം ഇടിപൊടി രചിക്കുമാറു മേഘനാദൻ കയ്യിൽ—ചതുരംഗ സുരപ്പടയെ പിൻതള്ളി,—ഇദ്ദേഹം നേരെ മുഖം വച്ചു. കൃത്യം വെളനായ ഇദ്ദേഹം, രാവണ പുത്രന്റെ വരവു കണ്ടിപ്പി; രാവണ പുത്ര നാകളെ മഹാവിദ്യയാർക്കു വിവിധാ യുദ്ധങ്ങളെ ഏറ്റു, കവചം മുറിഞ്ഞു; എന്നാൽ, ഇടവലം തിരിയാതെ, ഇദ്ദേഹത്തെ പ്രതി മുളുത്തം സമീപിച്ചു. മേഘനാദന്റെ അയ്യോർ മാതലിക്ക് മുറിയു പാറി. മഹാ ബലവാന്റെ ആയുധങ്ങളേറ്റു, മഹേന്ദ്രൻ സർവ്വം വിജയിച്ചു. ആ ക്ഷണത്തിൽ ഇദ്ദേഹം രഥത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി, ഐരാവതത്തിന്റെ പുറത്തു കയറി: “മേഘനാദൻ എവിടെ, എവിടെ,” എന്നു തേടി നടന്നു—മായയിൽ നിന്നു മഹാ ബലവാനെ കണ്ടു കൂടാഞ്ഞു—ശരങ്ങൾ തുര തുര തുരനെ ശരീരത്തിൽ ഏറ്റു—പാവശനായ ഇദ്ദേഹം—മേഘനാദൻ മായയിൽ നിന്നു കൊണ്ടു തന്നെ—ബന്ധിച്ച്—രാക്ഷസ സേനയിലേക്കു നയിച്ചു. രാജാവായ ഇദ്ദേഹം ബലനായി കണ്ടു “അഹോ ഇതിന്റെ പരിണാമം എന്തു?” എന്നു സംഭവിച്ച സുരന്മാർ, അമരാത്മ അരിശത്തോടു കൂടെ, രാവണനെ എതിർത്തു. വസുക്കളും ആദിത്യന്മാരും ഒത്തുചേർന്നു, രാവണനെ തെരുതെരു തല്ലി; രാവണൻ പാവശനായി. ആ ക്ഷണത്തിൽ മകൻ അച്ഛനോടു പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! രാക്ഷസ ചക്രവർത്തിൻ! നമുക്ക് ശിഖിരത്തിലേക്കു പോകാം: പടയിൽ നാം ജയിച്ചു; അച്ഛൻ ഭക്തരായ: സാ നായകനെന്നും ഗ്രീവോകനായതെന്നും അഭിമാനിക്കുന്ന പ്രഭു—ഇദ്ദേഹം—ദൈവോൽ നമ്മുടെ പിരിയിലായി. ദേവന്മാരുടെ അഭിമാനം നശിക്കും. അച്ഛൻ സകല ശത്രുക്കളെയും ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി യുദ്ധം ചെയ്യാൻ നമുക്ക് ആവശ്യമില്ല. അങ്ങു ലോകങ്ങളെ ഭരിക്കുക.” സുരന്മാർ വിചാരിച്ചു, മടങ്ങിത്തുടങ്ങി. രാവണൻ സ്വസ്ഥനായി: പുത്രന്റെ വാക്കുകളെ ആശ്രയിച്ചു, ശിഖിരത്തിലേക്കു തിരിഞ്ഞു; പുത്രനോടു പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! മേഘനാദ! പരകൂല പ്രഭുവായ അങ്ങ്, സുരന്മാരെയും സാരാജാവിനെയും ജയിച്ചു; അങ്ങ് വംശ വിജയം നേടി: ഇദ്ദേഹം തേരിൽ കയറി, അങ്ങ് നഗരത്തിലേക്കു പോകുക തന്നെ, ഞാനും അമാത്യന്മാരും പിറകേയുണ്ടു്.” വീണ്ടും നായ ഇദ്ദേഹിത്തു, ഇദ്ദേഹം കൊണ്ടു, ലക്ഷയെ പ്രാപിച്ചു; രാക്ഷസന്മാർ സ്വഗൃഹങ്ങളിലേക്കു പോയ്ക്കൊള്ളാമെന്നു് അനുജനെ നൽകി. ഇദ്ദേഹം ലക്ഷയിൽ ബന്ധനസ്ഥനായി; സുരന്മാർ ബ്രഹ്മാവിന്റെ സന്നിധിയിൽ സങ്കടം പറഞ്ഞു; ബ്രഹ്മാവും പിറകെ സുരന്മാരും ലക്ഷയിൽ ചെന്നു ചേർന്നു—പുത്ര ഭൂത സമൂഹം നായ രാവണനെ കണ്ടു; ഗഗനത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടു ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു:—“വത്സ! രാവണ! അങ്ങയുടെ പുത്രന്റെ സമര പരകൂലത്തെ കണ്ടിട്ടു, ഞാൻ തൃപ്തനായിരിക്കുന്നു. ഈ പ്രഭുവിന്റെ വികൃത വിപ്ലവ വിപ്ലവവിപ്ലവ മായിരിക്കുന്നു. മകൻ അച്ഛൻ സമനോ അച്ഛനെ കവിഞ്ഞുവോ? അങ്ങ് തേജസ്സു കൊണ്ടു മൂന്നു ലോകങ്ങളെ ജയിച്ചു: അങ്ങ് സകല പ്രതിജ്ഞകളെയും സാധി

ചു; അങ്ങയേക്കുറിച്ചും പുത്രനേക്കുറിച്ചും, ഞാൻ പ്രീതനായി
 രിക്കുന്നു. രാവണ! അങ്ങയുടെ പുത്രൻ ബലവാനും വീര്യവാ
 നും ആണ്. ഈ പ്രഭു ഭൂമിയിൽ ഇരുന്നിട്ട് എന്ന നാമ
 ത്തിൽ പ്രസിദ്ധനാകും. ഇന്ദ്രനെ ബന്ധിച്ച അമ്മനെ മാന്വി
 ച്ചു ഇന്ദ്രജിത്ത്, ബലവാനും വീര്യവാനും തന്നെ. ഭോമമാ
 ഖാഖൊ! അങ്ങ് ഇന്ദ്രനെ സ്വതന്ത്രനാക്കണം. അതിലേക്കു
 എന്താണു വേണ്ടതെന്നു പറഞ്ഞാൽ, ദേവന്മാർ അങ്ങയുടെ മ
 ന്ദിരം സമർപ്പിക്കും." ഇന്ദ്രജിത്ത് പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ പിതാ
 മഹ! ഇന്ദ്രനെ സ്വതന്ത്ര നാക്കണമെങ്കിൽ, അങ്ങ് എന്നെ അമ
 രത്വം കൊണ്ടു/ അനുഗ്രഹിക്കണം” പ്രഭാപതി പറഞ്ഞു:—
 “അമരത്വം ആകും അനുഗ്രഹിച്ചുകൂട! പക്ഷികൾ, നാൽക്കു
 ലികൾ, കാഴ്ചക്കു കൂട്ടുന്ന ഭൂതങ്ങൾ ഇവയെല്ലാക്കളും ലയഭുങ്ങ്
 എന്ന് അങ്ങയ്ക്ക് അറിവുള്ളതാണല്ലോ.” ഇന്ദ്രജിത്ത് പറ
 ഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! പിതാമഹ! അങ്ങനെ യെങ്കിൽ, ഞാൻ വേ
 റൊരു വരം ചോദിച്ചു കൊള്ളട്ടെ. ഞാൻ അഗ്നിയെ നിത്യവും
 പൂജിക്കുന്നുണ്ട്! ഞാൻ ഒരു വിജയത്തിനായി ഇറങ്ങുന്ന അവ
 സരങ്ങളിൽ കതിരുകളെ പൂട്ടിയ രഥം എനിക്ക് അഗ്നിയിൽ
 നിന്നു ലഭിക്കണം: അതിൽ കയറി കഴിഞ്ഞാൽ, എനിക്ക്
 അമരത്വം ലഭിക്കണം: എന്നാൽ ഹോമം പൂർണ്ണമാകുന്നതിനു മ
 ുമ്പ്, യുദ്ധം നടക്കുകയാണ് എങ്കിൽ, ഞാൻ മരിച്ചു കൊള്ള
 ട്ടെ. തപസ്സു ചെയ്താണ് സകലരും അമരതയെ സമ്പാദിക്ക
 ന്നത്. ഞാനാകട്ടെ വിക്രമം കൊണ്ട് അമരതയെ സമ്പാദി
 ക്കുന്നു.” ബ്രഹ്മാവ് സമ്മതിച്ചു. ഇന്ദ്രജിത്ത് ഇന്ദ്രനെ മോചി
 പ്പിച്ചു. ഇന്ദ്രനും, സുരന്മാരും, സ്വർഗ്ഗത്തേക്ക് പോയി.

ഇദ്ദേഹം ചിന്താ പാഠിതാത്മാവായി. ബ്രഹ്മാവ് പറഞ്ഞു:—
“പണ്ടു സ്രീകളെ ഞാൻ സൃഷ്ടിച്ചു പോന്നതു്, ഏക രൂപകളും
ഏക വസ്തുക്കളും ആയിട്ടാണ്. ദൈവത്തിൽ നിന്നു് ദൈവം
വിശേഷിച്ചിരുന്നില്ല. കുറച്ച കാലം കഴിഞ്ഞു് ദൈവ വിശിഷ്ട
തയ്ക്കായി സൃഷ്ടിക്കുന്ന മെന്തു്, ഞാൻ കാണുകയുണ്ടായി. സ്രീകളെ
ടെ അംഗങ്ങളിൽ കണ്ടു വിശിഷ്ടാംഗങ്ങളെ മാത്രം ഉദ്ധരിച്ചു്
ഞാൻ ദൈവ സ്രീയെ സൃഷ്ടിച്ചു; ഞാൻ അവർക്കു അമല്യ എന്ന
നാമം നൽകി. മലയ എന്നാൽ വൈരൂപ്യം എന്നർത്ഥമാ
കയാൽ, മലയ എന്നതിന്നു വൈരൂപ്യ സാദൃശ്യം എന്നും, അ
മല്യ എന്നാൽ വിരൂപ ബാധ ഇല്ലാത്തവർ എന്നും, അർത്ഥ
മാണ്. ആ പരമസ്രീയെ ഞാൻ കേവലം ഗ്യാസമായി ഗൃ
ഹീതനേ ഭാഗ്യപ്പെട്ടു. ജിഹ്വയാലായ ആ ദീപ്തി അനേക വ
ർഷക്കാലം പാറിക്കിട്ടു ശേഷം, അമല്യയെ എന്നെ തിരി
കെ കണ്ടു. ആ മഹാമുനിയുടെ തപസ്സിദ്ധിയെ കണ്ടിട്ടു്
ബഹുമാനം തോന്നിയ ഞാൻ, അമല്യയെ ദീപ്തിക്കു് ഭാഗ്യയാ
യി നൽകി. കോ ഇതു് കഥ പാവശ്യമായ അത്ഭുതം, ഗൗരവ
രൂപം പൂർണ്ണം; അമല്യയെ അഭിമാനപ്പെടുത്തി. അന്നു ഗൗരവ
മൻ ചൊരിഞ്ഞ ശാപങ്ങളിൽ കണ്മ—അത്ഭുതം ശത്രു ബലനാ
ക മെന്നാണ്. ഇദ്ദേഹം ദൈവൻ സ്ഥിരമല്ല എന്നും, തപോധ
നനായ ഗൗരവമൻ ശാപകളെ ഉണ്ടായി. അതാണ് അങ്ങയെ
രാക്ഷസൻ ബന്ധിക്കുവാൻ ഉണ്ടായ കാരണം. അത്ഭുതം ഇനി ക
ണ്ടു ചെയ്യുക: വൈഷ്ണവ യജ്ഞം കഴിക്കണം; അതിനാൽ അ
ത്ഭുതം ശത്രു ബലനാകം: സ്വർഗ്ഗത്തെ സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്യും: കൂടാ
തെയും അത്ഭുതം പരമമായ ജ്ഞാനം മറിച്ചിട്ടില്ല; ആ ല
ഭ്യമാണെന്നു മാത്രം മഹനായ പുരോഹിതൻ കടലിൽ കുളിച്ചിരിക്കുക
യാണ്” ഇദ്ദേഹം വൈഷ്ണവം കഴിച്ചു; സ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാപിച്ചു;
വിഷ്ണു സ്വർഗ്ഗ സമുദായം.

വിവിധ യുദ്ധങ്ങളിൽ വിജയിയായ രാവണൻ, അഹങ്കാരം നിമിത്തം അവലംബത്തിൽ ചാടുകയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. സർവ്വ ജഗത്തും അധീനമാണ്, എന്ന ഭരമോടും, സർവ്വ രാജാക്കന്മാരും കീഴാകണം എന്ന തള്ളലോടും, കൂടെ രാവണൻ, - ഒരിക്കൽ മഹാകർമ്മത്തിൽ ചെല്ലുക ഉണ്ടായി. ആ കാലത്തു് സ്വർഗ്ഗപ്രഭു മായ മഹാകർമ്മി എന്ന രാജധാനിയിൽ, ഹേമയ രാജാ ഭരിച്ചിരുന്നതു് - പരമ പ്രതാപവാനും കൃതവീര്യൻറെ

പുത്രനും ആയ അർജ്ജുനനായിരുന്നു. ആ കാൽവീര്യൻ യീരം കൈകളുള്ള അർജ്ജുനൻറെ ബലം, വീര്യം, ഭാരമേറിയ, തപസ്സ് എന്നിവ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ സുരാസുര ഭയം ഇല്ലാത്ത രാവണൻ, അർജ്ജുന പ്രഭാവത്തെ ക്ഷരിച്ച അറിയാതെയും, അന്വേഷിക്കാതെയും, മഹാകർമ്മത്തിൽ ലക്ഷ്യമുണ്ടാക്കിയ അയ്യപ്പ, ഇങ്ങനെ പറയിച്ചു: - "അർജ്ജുനൻ ഏവിടെ? ഞാൻ രാവണനാണ്; യുദ്ധത്തിനായി വന്നിരിക്കുന്നു." അതു അർജ്ജുനൻറെ സ്നാന ദിവസമായിരുന്നു, "ആയതിനാൽ അർജ്ജുനൻ ഇവിടെ ഇല്ല" എന്നു വിചാരിച്ച രാവണൻ അമാത്യന്മാർ മറുപടി പറഞ്ഞു. രാവണൻ ഉടനെ ഹിമാചല സമന്വയ വിസ്മയാചലത്തേക്ക് നീങ്ങി. സിംഹങ്ങൾ വസിക്കുന്ന ഗുഹകളും, മേഘങ്ങളുടെ ഹാസം പോലെ മിന്നിത്തുള്ളി കളിത്ത പട്ടിക വെള്ളം കൊണ്ടു പരിശുദ്ധമായ നദികളും, നാക്കിളക്കീ പേടിപ്പിച്ചു നിന്ന അനേകം പക്ഷികളും, സ്രീകളുമായി വിഹരിച്ച ദേവ ദാനവ ഗന്ധർവ്വ കിന്നരന്മാരും, ഇണങ്ങി--ആയിരം മുടികളോടു കൂടി ആകാശത്തെ ഉരസി--സ്വർഗ്ഗരൂപമായി നില്ക്കുന്ന വിന്ധ്യ മഹാചലത്തെ--രാവണൻ കണ്ടു. രാവണൻ അവിടെ നിന്നും, നമ്മളിലേക്ക് നീങ്ങി; പുണ്യമായ നമ്മളിലേക്ക്, കല്ലുകൾ തല്ലി, പടിഞ്ഞാറോട്ടു കടന്നു. ചുറ്റു സമീപത്തെ പോതുക്കൾ, കരടികൾ, ഗുഹകൾ, ശാർദ്ദൂലങ്ങൾ, സിംഹങ്ങൾ, ശരഭങ്ങൾ എന്നിവ ഇറങ്ങി കലക്കിയ ജലം--കോപിച്ചു കഴുകുന്ന നദിയിൽ--ചക്രവാകം, കരണ്ഡവം, അന്നം, നീർകോഴി, സാരസം മുതലായവ ഉണ്ട്, കടിച്ചു, എപ്പോഴും കൂടുന്നു. പൂമരങ്ങൾ മുടി, വിടന്ന് താമരകൾ കണ്ണുകൾ, ജോഡികളായ ചക്രവാകങ്ങൾ സുനങ്ങൾ, വിപുലങ്ങളായ മണൽ കെട്ടുകൾ ജലനങ്ങൾ, നിര നിരയായി നിരന്ന അന്നങ്ങൾ അരങ്ങിൻ, പൂമ്പൊടി കറുത്തു്, നിരന്ന പരന്ന നരകം വെണ്മുളു്, ജലസുഖാശ്ലേഷം ആശ്ലേഷം--എന്നിങ്ങനെ പരിണമിച്ച തുളസീവാംഗിയായ നമ്മളാംഗനയെ കണ്ടു--രാവണൻ പുഷ്പകുത്തിൽ നിന്നും ഇറങ്ങി. രാവണൻ കയങ്ങളെ ആശ്ലേഷിച്ചു; പ്രഹൃഷ്ടനായി. പല പല തപോധനന്മാരുടെ ആശ്രമങ്ങൾ നിന്നിരുന്ന പുളിനങ്ങളിൽ, രക്ഷസ്സ രാജാവു് സചിവന്മാരോടു ചേർന്നു്, ഇരുന്നു. നമ്മളാംഗനം നിമിത്തം സംപ്രഹൃഷ്ടനായ ഭരാനന്ദൻ "ഇതു്, ഗാഗയോ" എന്നു മനിച്ചുകൊണ്ടു്, തുകസാരണന്മാരോടു പറഞ്ഞു: - "ഇതാ സൂര്യൻ ആയിരം കാങ്ങളെ കൊണ്ടു് ലോകത്തെ ചുട്ടുകൊണ്ടു്, നമ്മോ മധ്യത്തിൽ കയറി; എന്നാൽ ഞാൻ ഇവിടെ ആസന്നനായതു്, അറിഞ്ഞു്, വിവേകവാ നായ ആ പ്രഭു, ലോകങ്ങളെ പൊന്നു പുരിത്തുടങ്ങി: വായുവും എന്നെ ഭയന്നു്, നമ്മോ ജലങ്ങളിൽ നിന്നു ശിതത്തെയും വനപുഷ്പങ്ങളിൽ നിന്നു സുഗന്ധത്തെയും, സന്ധാദിച്ചുകൊണ്ടു്--മന്ദമായി ഇവിടെ വീഴുന്നു. ശമളയായ ഈ നമ്മളായും നകം, മീനം, വിഹംഗം എന്നവ കൊണ്ടു് ഉടയുടയ്ക്കുക സവിട്ടു കൊണ്ടു്--പേടിച്ച് പെണ്ണുപോലെ നില്ക്കുന്നു. ഭര

പ്രഭുക്കന്മാരെ! നിങ്ങൾ ഇത്രകല്പനയായ രാജാക്കന്മാരുടെ ശത്രുക്കളേറു്, ശരീരം മുറിഞ്ഞു്--രക്ത ചന്ദന ചൂറിൽ എന്തു പോലെ--ചോരയിൽ അഭിഷിക്തന്മാരാണ്. നിങ്ങൾ തുടമായ ഈ നമ്മളായിൽ ഇറങ്ങുക: ഈ നദി ശമളയാണു്. സാർവ്വഭൗമൻ മുതലായ ദിഗ്ഗജങ്ങൾ ആകാശ ഗംഗയിൽ സ്നാനം ചെയ്യേണ്ടവരാണ്ല്ലോ. നിങ്ങൾ ഇവിടെ സ്നാനം ചെയ്യുക; പാപം നശിക്കും: ഞാൻ ശരബിനു, സമ പ്രഭു മായ ഈ മണൽ തട്ടിൽ ഇരുന്നു പരമ ശിവനെ ഉദ്ദേശിച്ചു്, പുഷ്പോപഹാരം ചെയ്യട്ടെ." അനുവാദം ലഭിച്ച അമാത്യന്മാർ--തുകൻ, സാരണൻ, മഹോദരൻ, ധൃമരക്ഷൻ--എന്ന മഹാസാരന്മാർ--വാമനൻ മുതലായ മഹാഗജങ്ങൾ ഗംഗയെ എന്നതുപോലെ--നമ്മളെയെ--ഇളക്കി മറിച്ചു. കളിച്ച കയറിയ മഹാബല വാൻമാർ പുകൾ മുട്ടുകൊണ്ടു കൊണ്ടുചെന്നു്, രാവണ സന്നിധിയിൽ കണകളായി കൂട്ടി. വേണ്ട പുഷ്പങ്ങൾ ലഭിച്ചു കഴിഞ്ഞ സമയം, രാവണൻ നദിയിൽ ഇറങ്ങി: ഐരാവതം ഗംഗയിൽ മുങ്ങി; രാവണൻ കളിച്ചു; ജപിച്ചു; കരയുകയറി; ഇരൻ മാറി; വെള്ള മുണ്ടുടുത്തു; പ്രാഞ്ചലിയായി നടന്ന രാവണനെ--പ്രാണൻ വീണ മലകൾ പോലെ--അമാത്യന്മാർ അനുഗമിച്ചു; അവർ രാവണൻ ചെന്ന ചെന്ന ഇടങ്ങളിലേക്ക് കടക്കയും, ശിവ കനക ലിംഗത്തെ കൊണ്ടു ചെന്നു. രാവണൻ ശിവ ലിംഗത്തെ മണൽ അടിയിൽ മധ്യത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു.

ജലഗന്ധർവ്വകളായ പുഷ്പാദികളും
 മലമൂലം പുനരവിലും മലരും
 ഗുളികും കടലിപ്പുഴയും പങ്കുജ-
 ദളവും തുൽഗുല യുഗം ദീപം
 വെള്ളി വിളക്കുകൾ പൊന്നിൻ തളികകൾ
 വെള്ളിക്കുടവും മണി താലങ്ങളിൽ
 വെള്ളരി വെററില പാക്കും വെളിവെള-
 യുള്ള പട്ടികിൻ മാലകളു നവധി
 മുല്ലപ്പൂ മലർ ചെത്തി പൂവും
 വില്പ ദളങ്ങളെ റിക്കിൻ പൂവും
 ചമ്പക മലർ മേമന്തി പൂവും
 വെണ്മുളസി പൂ തുവ പൂവും
 മണ മിയലും കളഭം കപ്പലും
 തണ തണ മലയുമു കംകമ ഗന്ധം
 ഘണ ഘണ ഘോഷം മണിയുടെ ഘോഷം
 ഗണപതി ബിംബം ഘണിപതി ബിംബം
 ഗുണ മിയലുന്ന ക്ഷഡാനന ബിംബം
 ശങ്കര ശങ്കരി മാരുടെ വിഗ്രഹം
 സംഘവു മവിടെ നിരത്തി പൂരിചൊടു്.

രാവണൻ അമൃത സുഗന്ധം പെററ പുകൾക്കൊണ്ടു് പൂജിച്ചു; പാടി, പ്രതിഷ്ഠയുടെ മുമ്പിൽ നൃത്തം ചെയ്തു.

സുഭരണനായ രാക്ഷസ രാജാവു് പുഷ്പാഞ്ചലി ചെയ്തിരുന്ന സ്ഥാനത്തിൽ നിന്നും അല്പം മാത്രം പടിഞ്ഞാറു മറിക്കുകയായിരുന്നു, പ്രതാപവാ നായ അർജ്ജുനനും രാജാജിമാരും ജല കീഡകളിൽ വിഹരിച്ചതു്.

നാരിമാ രവൻ മർജ്ജന നൃപതി-
 കായിര മുണ്ടു മന്താ സന്ദർശിമാർ;
 ആയിര മുണ്ടു കരങ്ങളു മതിസുഖ-
 മായി രമിപ്പൂ നതു മനുകുലം.

മുഴുകി പൊങ്ങും കുമിനിമരം-
 തഴുകി കൊണ്ടു രമിക്കും മുലകളിൽ
 നൂഴുകും കുംകര കളഭം നാടൻ-
 പൂഴുകും നമ്മൾ തന്നിൽ ഭൂതനരം-
 നൂഴുകും തലമുടി വടിവി പഴിഞ്ഞു,
 മലർ നിര പയസി യഴിഞ്ഞു കവിഞ്ഞും
 ചലമിഴിമുരുടെ മുലയും തലയും
 തടകിവി വാരിയഴിഞ്ഞു കവിഞ്ഞും
 കുമനികൾ തമ്മി ലിടഞ്ഞു തടഞ്ഞും
 മുഴുകി ത്തത്തി വലഞ്ഞു കവിഞ്ഞും
 നീന്തി വലഞ്ഞും തിരയി ലുലഞ്ഞും
 താലി കളഞ്ഞും തടന തിരഞ്ഞും
 തങ്ങൾ പിരിഞ്ഞും തോണികളിച്ചും
 താണ കളിച്ചും നാണ മിളച്ചും
 വേണി യഴിഞ്ഞും വാണി കഴഞ്ഞും
 കേങ്കാണീപതിയുടെ പാണി പിടിച്ചു
 ചലമിഴി മാരുടെ മാർവി ലണച്ചും
 ഇല മൊഴുകീടിന മുലയ്ക്കു പുണർന്നും
 മുഖ മുംബനവും പല പലവിലസിന
 കലിത ലളിത കളികളും അതിലതരം

സമസ്തം ഗമികളോടു കൂടി ആകാശ ഗംഗ യിലിറങ്ങി
 യ ഹൈരംവതം പോലെ,—അനേക രാജാക്കന്മാരോടു കൂടെ ജ
 ല വിഹാരം ചെയ്തു കാണു വീഴ്ചാർന്നു—കൈയ്യുട് പാർക്കി
 ക്കവാ നായി—നമ്മൾ ജലവേഗത്തെ നിരോധിക്കുവാൻ ഉദ്യ
 ക്തനായി. ആയിരം കൈകളെ നാട്ടി, ചിറ തീത്തു കൊണ്ടു്
 അർച്ചനൻ ചിരിച്ചു. ഉഷ്ണക്കടലിൽ പടിഞ്ഞാറോട്ടു പാ
 ണ്ത വെള്ളം, ഹസ്ത സേതുവിൽ തട്ടി ആഞ്ഞു കയറി, പീ
 നോട്ടു പാഞ്ഞിറങ്ങി—തീരം തല്ലിപ്പൊളിച്ചു്, മാങ്ങയെ
 മറിച്ചിട്ടു്, കിഴക്കോട്ടു് മുഴുകി. വെള്ളം പൊങ്ങിയ തറ
 ഇതു്, വർഷാലം ആസന്നമായി ഏതാ മീനങ്ങൾ, നെടുങ്ങ
 ളും, മകരങ്ങൾ മുതലായ ജലജന്തുക്കൾ തുളച്ചിട്ടുണ്ടി.

നരപതി കൃതവീര്യമജ വീരൻ
 തിരവിയ ബാഹുസഹസ്രം കൊണ്ടൊരു
 ചിറയും കൈട്ടി ഉറപ്പിച്ചുണ്ടനെ
 കത്തിയൊലിച്ചു വരും ജല മണ്ണു ത-
 ടത്തും കൊണ്ടാ നദിയുടെ മധ്യ
 മട്ടോലും മിഴിമാരെ തന്നുടെ
 അരികിൽ നിറഞ്ഞി കൊണ്ടു കളിച്ചും
 സ്വസ്ഥതയിൽ ചില വാക്കു പറഞ്ഞു കൃ-
 താർത്ഥ പൂ ണ്ടഥ മരുവീടുന്നു.
 ഇടവും വലവും ഒരു ഞ്ഞൊറഞ്ഞും-
 റിട തിങ്ങിയിട്ട ന കൈകളുൾക്കേ
 തടികൾ കണക്കെ നിറഞ്ഞി കൊണ്ടഥ
 നടുവിൽ താനൊരു കുററി കണക്കേ
 തടവു വരുത്തി ആതു വസിക്കും
 പട്ടമതി യാകിയ പാർത്ഥിവ വാണെ
 തടമുല കൊണ്ടഥ മദവാർ മന്നിമാർ
 വടിവൊടവൻ മുയ്യെ ചേന്നങ്ങനെ
 ദൃഢതര മംഗംഗനവും ചെയ്തും
 ചടുല വിലാസനെ മുരുവീടുന്നു.

രവണൻ പുഷ്പ വിധികളിൽ ഏകാന്ത മാനസസ്സായി ഏ
 ര്പ്പെട്ടിരിക്കുക യാണ്. ആറിൽ ഭവിച്ച അവസ്ഥാ ഭേദത്തെ
 അശേഷം അറിയാതെ, മന്ത്രം ജപിച്ചും മണി കിലുകിയും,
 ഏഴിറു് ആകാശത്തു നോക്കി അഞ്ചലി കൂപ്പിയും, പ്രതിഷ്ഠ
 യുടെ മുഖിൽ ദണ്ഡ നമസ്സാരം ചെയ്തും, ഉഗ്ര വ്രതങ്ങളെ മുഴുമി
 ള്കുകയാണ്. ആറിൽ ജലം പെരുകി: മണൽ തിട്ട മുങ്ങി
 തുടങ്ങി.

കണ്ണു മടച്ചു ജപിച്ചു വസിക്കും
 പൊണ്ണ നിരിക്കും പടുകഴി തന്നിൽ
 വെള്ളം വന്നു കടന്നു തുടങ്ങി
 വെള്ളപ്പിട്ടു നന്നെത്തു തുടങ്ങി
 വെള്ളി വിളക്കുകൾ പൊന്നിൻതളികകൾ
 ഉള്ള തശ്ശേപ്പു മൊഴുകി പതുക്കെ
 മുങ്ങി സമസ്തം ശിവലിംഗാദികൾ
 പൊങ്ങി യൊലിച്ചിതു പൂർണ്ണ പാദികളും
 കെട്ടു വിളക്കുകൾ അവലം മലരും
 കൊട്ടത്തൊങ്ങ കളളി പൂർവ്വം
 പെരട്ടെ നിട്ട നിറച്ചൊരു വെള്ളി-
 ത്തടുകൾ മുഴുകി, പ്പെട്ടികളെ മുഴുകി.
 ആറു നിറഞ്ഞു ജലങ്ങൾ കവിഞ്ഞു.
 കാരം മഴയും കാണാ നില്ല.
 ആറിലെ വെള്ളം പൊങ്ങി വരുന്നൊരു
 കാരം മതില്ല തിനെ നെരരു ബന്ധം!
 ഏറും വന്നു ലിതു വരാമോ
 ഉററു മൊഴുകും നില യില്ലാതായ്
 തള്ളി വരുന്നൊരു വെള്ളിത്തരിയൽ
 തുളച്ചി യലഞ്ഞു വലഞ്ഞു ദശാസ്യൻ
 വെള്ളിപ്പു മൊട്ടു കടിച്ചു തടിച്ചു
 പള്ളയു മയൊട്ടു വീത്തു തുടങ്ങി.
 ഇരുപതു കൈ കൊ ണ്ടൊത്തു തുഴഞ്ഞു
 കര പറ്റാഞ്ഞു കരങ്ങൾ കഴഞ്ഞു.
 ഇരുപതു തണ്ടുകൾ വച്ചു മുറുകിയ
 പെരിയൊരു വഞ്ചി കണ്ടുകൊ രവണ-
 നൊരുവണ്ണം കരപറ്റി കയറി.

രവണൻ പാദിമിച്ചു; മുക്കത്തു വിരൽ വച്ചു; ശുകനെയും
 സാരണനെയും ക്ഷണിച്ചു്, ജല വേഗം ഉണ്ടായതിന്റെ കാര
 ണം അന്വേഷിച്ചു വരുവാനായി പറഞ്ഞുയച്ചു. ദൂതന്മാർ ആ
 കാര്യത്തു് കയറി, പടിഞ്ഞാറോട്ടു് തിരിച്ചു: അര യോജന
 ചെന്നപ്പോൾ—അരോ! അർക്കതം കണ്ടു. ഒരു പവന കായൻ,
 അഴിഞ്ഞു നന്നെത്തു മുടിപയ വിതർത്തിട്ടു കൊണ്ടു്, പത്താ
 യിരം പെണ്ണങ്ങളോടു കൂടെ നദിയിൽ നീക്കുന്നു. ആയിരം
 കാലുകളെ കൊണ്ടു് ഭൂമിയെ ഹാലിക്കുന്ന മഹാമേരുവേ പ്പോ
 ലെ, ആയിരം കൈകളെ കൊണ്ടു് നദിയെ തട്ടത്തു കൊണ്ടു്
 —ഒരു മദിരാ മഞ്ഞ രക്താക്ഷൻ, നദിയിൽ ഇടിപെട്ടതു പോ
 ലെ വെട്ടിച്ചിരിക്കുന്നു. മദം കയറിയ ആയിരം പിടിയുന്ന
 കൾ ചുറ്റിലും കൂടിയ മത്ത മഹാഗജം പോലെ—ആ വിഹാ
 ര ചതുരൻ, ഇങ്ങട്ടു നോക്കിയും, അങ്ങട്ടു പേടിപ്പിച്ചും, വെ
 ള്ളി വാരി ഏറിഞ്ഞും തകർക്കും. ശുക സാരണന്മാർ അർക്കേത
 വിഹാലന്മാരായി; കണ്ട കാര്യം, തിരികെ ചെന്നു്, നന്ന
 ൈത്തു തണുത്തു നിന്ന രവണനെ ഇങ്ങനെ ധരിപ്പിച്ചു. “പ്ര
 ഭോ! മഹാമേരുവേ! പെരുമരം പോലെ നീണ്ടു തടിച്ച ഒരു

ഭിക്ഷയൻ, ഇവിടെ സ്വപ്നം പഠിക്കാൻ മാറി. ആറിൽ
കുളിക്കുന്നുണ്ട്. ആയിരം ഭായുമാക്കി മായി അയാൾ വിരമി
ക്കുകയാണ്. ആ അർദ്ധം പുറത്തു കൈകൾ ആയിരമുണ്ട്;
ആ അപാര വിക്രമൻ കൈകളെ കുററി പോലെ നാട്ടി, ചി
റകെട്ടി നദിയെ തടുത്തതിനാൽ, വെള്ളം പൊങ്ങുകയാണ്;
അർദ്ധം! ഇങ്ങനെ ഒരു അർദ്ധം ആരും കണ്ടിട്ടില്ല; കേ
ട്ടിട്ടില്ല "ഇക സാരണന്മാർ പറഞ്ഞതു കേട്ട സമയം, അതു
അർദ്ധനാണെന്ന് അലറിക്കൊണ്ട് രാവണൻ യുദ്ധ ലാലസ
നായി: അങ്ങനേക്കു പുറപ്പെട്ടു. രാവണൻ പോയ വഴിയിൽ
പൊടിയിടുകി: ഒച്ച വെച്ച്, കൊടുംകുറു വീശി; കാരക
ൾ ചോര മഴ പെയ്തു; കൂസാതെ നടന്ന രാവണന്റെ പിന്നി
ൽ ഇകൻ, സാരണൻ, ധൂമ്രാക്ഷൻ, മഹോദരൻ, മഹാപാ
ശ്വൻ എന്നവർ ചെന്നു. പവന കായന്മാരായ രാക്ഷസന്മാർ ന
മ്മോ ബ്രഹ്മത്തെ പ്രാപിച്ചു. ബലോൽക്കടന നായ രാക്ഷസരജാ
വ്, ഇങ്ങനെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—"ഭോ ഹേമയോ മാതൃന്മാ
രെ; രാവണ മഹാഭുജൻ, യുദ്ധത്തിനു വന്നിരിക്കുന്നു. നിങ്ങ
ൾ ഈ ക്ഷണത്തിൽ, സംഗതി അർദ്ധനനെ അറിയിക്കുക"
സായുധന്മാരായ അമാത്യന്മാർ പറഞ്ഞു:—"ഭോ രാവണ! അ
ങ്ങ് കേൾക്കൂ! യുദ്ധ കാലം എപ്പോഴെ നുള്ളതിനെ കുറി
ച്ച് അങ്ങ് ഉചിതജ്ഞനാണ്: രാജ്ഞി മഹാരാജാവിന്റെ വി
രോധിയാകുന്ന രാജാവിനോടു, അങ്ങ് പടയ്ക്ക് പുറപ്പെടുന്നുവോ?
ഇല്ല! അങ്ങ് സ്വപ്നം ക്ഷമിക്കുക! ഇന്നു രാത്രി ഇവിടെ
താമസിക്കുക; യുദ്ധം നാളെയുമാം. അല്ല, അങ്ങയ്ക്ക് യു
ദ്ധമുണ്ണു അധികമാണ് എങ്കിൽ—അങ്ങ് ഇന്നു ഞങ്ങളെ തോ
ല്പിക്കുക തന്നെ. അപ്പഴത്തേക്ക് ചക്രവർത്തി സന്നദ്ധനാകും!
രാവണാ മാതൃന്മാർ ഗർജ്ജിച്ചു: അർദ്ധന മാതൃന്മാരെ മർദ്ദി
ച്ചു; എവിടെയും ചല ഹലാ ശബ്ദം ഉയർന്നു: ഇഷ്ടക്കൾ, തോമ
രങ്ങൾ, പ്രാസങ്ങൾ. ത്രിശൂലങ്ങൾ, വക്രകുണ്ഡലങ്ങൾ എന്ന
വ പറന്നു നടന്നു. ഹേമയ യോധന്മാർ കീഴിച്ചു കയറി: രാ
ക്ഷസ യോധന്മാർ പിടിച്ചു കയറി; മീന നക്ര മകരകീകര മാ
യ സാഗരം പോലെ അർദ്ധന രാവണ സേനാ സാഗരം തമ്മിൽ
പേടിപ്പിച്ചു. ഹൃസ്വൻ, ഇകൻ, സാരണൻ, മുതലായ രാ
ക്ഷസ പ്രഭുക്കന്മാർ അർദ്ധന പട്ടയ്ക്ക് തീ വച്ചു. ചാകാഞ്ഞ
ഹൈമയന്മാർ കാട്ടി. രാവണാ മാതൃന്മാർ ചെല്ലു പല കുറി
ന കൈകളെ നശിപ്പിക്കു പുറത്തുവാൻ, ഉടനെ അർദ്ധനനെ
അറിയിച്ചു. അർദ്ധനൻ നദിയിൽ നിന്നു പൊങ്ങി: പേടി
ക്കേണ്ട എന്ന സൂചികളെ ആശ്വസിപ്പിച്ച ശേഷം—ഗംഗയിൽ
നിന്നു കയറുന്ന ഐരാവതം പോലെ—നമ്മുടെയിൽ നിന്ന് ക
യറി; കണ്ണുകളെ കലക്കി കൊണ്ട്--യുഗാഗ്നി പോലെ ജ്വലിച്ചു
കൊണ്ട്--ഗർഭമു മെടുത്തു ചെല്ലുന്ന പരമ ഘോര നായ അ
ർദ്ധനനെ കണ്ട്--ഭോക രാവണനായ രാവണൻ ഇങ്ങനെ ശ്രു
തികേൾക്കു വെക്കു ചെയ്തു.

നോക്കേട മൂലം! നിന്നുടെ വിക്രമകീർതി
ആർക്കു സമീകാരം എന്നിങ്ങനെ കണ്ടാൽ
ഖഡ്ഗ മെടുത്തു കരങ്ങു മശേഷം
ഖണ്ഡിക്കാതെ ഇരിപ്പാൻ മേല:
ചിറ കെട്ടിയിട്ട പാണികൾ വെട്ടി-
കുറുക്കുന്ന മുറിക്കു നേരം
ചിറകു നീട്ടിന ശൈലം പോലുമായ
മറിയം നീയെട! മനുഷ്യകീട!
ചിറകി ലിരിക്കും പെണ്കുട്ടത്തിനു
വിറകിനു കൊള്ളാം നിന്റെ കരങ്ങൾ.

ഉള്ളം തന്നിൽ കള്ളം ബഹുവിധം
ഉള്ളം നീ കൈമാറ്റം ഇങ്ങനെ
വെള്ളം തന്നിൽ ചാടിയിട്ടു ഞാൻ
ഉള്ളം തന്നിൽ മറന്നിട്ടുവെന്നോ!
പോട്ടാ നിന്നുടെ വിക്രമകീർതി നമ്മോടു
കൂടാ കേൾക്കു! മനുഷ്യ കീട!
നിന്നുടെ നാടായുള്ള ശേഷം
വലിയൊരു കാടായ വരും ആതിഥ്യം!
വാടകിടങ്ങുക ഉണ്ടാകുകയും
മേടകൾ നാടക ശാലകളെന്നിവ
മുശേതര മിടി പൊടിയാക്കി മുടിപ്പാൻ
പട്ടു നമുക്കുണ്ടാകുക!
മത ഗുണങ്ങളെ മദജല മിയലിന
മസ്തക ഭാര മടിച്ചു പിളർത്തിൽ
മുത്തുക കള്ളതു കത്തി യെടുത്തൊരു
മാല ചമച്ചു അതിശയമായ ക-
ളതു മതാകിയ മണ്ണുമാറ്റിയുടെ
കത്തുമ്പ അടയ്ക്കിയി ലണമുറ്റ
നകത്തു പതി തിലകൻ ഞാനതി-
ശക്തൻ സാധുവിരക്തൻ, ഭദ്രബല-
യുക്തൻ, മധുവിലയുക്തൻ, സംഗര
ശക്തൻ നിന്നുടെ പത്തുശതം കര
മുളളത ശേഷമു മൊത്തു തകർന്നി-
വില്ലാ തങ്ങളുടിച്ചിട്ടുള്ള
കണ്ടു വിറഞ്ഞു കറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞിറ
മണ്ണുനിൻ മഹിഷികളെല്ലാം ഭര-
കണ്ണനു ചേതസി കനിവെടുത്തു
പണ്ടേ യില്ലതു ബോധിച്ചാലും;
തന്നെ പ്പോലും കനിവില്ലാ തൊരു
സന്നദ്ധൻ ഞാൻ വളരെ കാലം
നിന്നു തപാ ചെയ്തിട്ടും നാശം വ-
ന്നെന്നുടെ മുൻപിൽ വരാഞ്ഞതു മൂലം
അവോടു ഖഡ്ഗ മെടുത്തു ശിരസ്സുക-
ളൊയ്ക്കതു മുടനെ ഖണ്ഡിച്ചിട്ടിറ
വയൻ ധീരതയുള്ള ജനങ്ങളിൽ
മുഖൻ, ഞാൻ; അതിശൃംഗ! മദാൽ നി
കിറ പുന രെന്നോടു കാട്ടു മെനിക്കു ത-
രിയുഭയം നന്ദി യെന്നതു മറിക.
പല പല മീശ കൊമ്പന്മാരെ-
ക്കൊന്നൊരു യാതുകലാ ധീശൻ-ഞാൻ,
ഹേമയ മനുഷ്യകീട! നമ്മോടു
നേരെ നിന്നിറ പോരാട്ടിക.
മൂലം മാനിനിമാരുടെ നടുവിൽ
പ്രിയ മിയലുന്നതുകണ്ടെന്നാകിൽ,
ഭീരു ജനങ്ങളിൽ മുത്തവ നെന്നൊരു
പേരു നിനക്കുണ്ടെന്നതു തോന്നും.
കാര്യമി മിക്കെങ്കിലും നിനക്കോ
ഭാരമായി തീർന്നു ചമഞ്ഞു
മാനിനിമാരെ പ്പണയാൻ മാത്രം
മരണമു പോരിനു പോരാ താനും;
പേരാൽ തന്നുടെ വേദ കണക്കെ
പെരുത്തുകിലു മൊരു ഹെമമി പ്പേരും.

പരമ പ്രതാപവാനായ അർജുനന്റെ നരവംശം ചിട
ഞ്ഞു; രക്തം ഉഷ്ണിച്ചു; മുഖത്തു തീ പിടിച്ചു; കണ്ണുകൾ ഇ
ളകി മറഞ്ഞു. അർജുനൻ അസഹനീയമായി കോപിച്ച്,
പ്രഗാഢമായി പോലെ ജ്വലിച്ചു, വില്ലും കണങ്കാലും കൈയി
ലെടുത്തു, ഇങ്ങനെ വിഷവർഷം ചെയ്തു.

കടുത്ത വാശികൾ മതിമതി ഭവനം
കെടുത്ത നിന്നുടേ കര തല വിരുതകൾ
അടക്കി വെയ്ക്കുന്നുണ്ടതിനേറേ ശര-
മുടക്കി വിരവിനൊടയച്ചു നിന്നുടേ
മുടക്കി മുൾനെ മുറ്റു രവി മുറ്റു രവി
മടക്കി മണ്ടിക്കുന്നതു മുണ്ടിനെ
പടയ്ക്ക വന്നൊരു ബഹുതപ മദ്ധ്യേ
കൊടുത്തു മുൾനെ യെടുത്തു വടി കൊ-
ണ്ടടിച്ചു പല്ലികൾ കൊഴിച്ചു ഞാനും
പിടിച്ചു കെട്ടി ഇരുപതു കൈകളും
ഒടിച്ച യജ്ഞ മെന്നൊരു പക്ഷം;
ഒരിക്കൽ നിന്നുടേ ഇരുപതു മീശകൾ
കുരിച്ച യജ്ഞ മെന്ന വിചാരി-
ച്ചിരിക്കവേ നീ വന്നിൻ ചാടിയ
തെന്നിക്ക നല്ലൊരു കൈതുക മധികം.
മളിക്ക കൊണ്ടും; പല പല ചപലത
കഥിക്ക കൊണ്ടും സുര കല മേറെ-
ച്ചതിക്ക കൊണ്ടും, കല തരുണി കളെ-
പ്പിടിക്ക കൊണ്ടും, കളികൾ വളരെ
കടിക്ക കൊണ്ടും, ഭേദികൾ പല വക
നടിക്ക കൊണ്ടും, നാടുക ഉഖിലം
മുടിക്ക കൊണ്ടും, നതംഗിമാരെ
പിടിക്ക കൊണ്ടും, വന്നൊരു പാതകം
അപവാദത്തിനു മൂല മതിങ്ങനെ
വിപദി വന്നു ഭവിച്ചതു മിപ്പോൾ
അധുതി നിന്നുടേ തടിയടിച്ചു
പൊടി പൊടിച്ചു മുടിയിഴച്ചു
പടയിലുടയ പടുത പലതു
തടുത്തു തുടങ്ങുക സപദി മടങ്ങുക
കരുതി നിന്നു പൊരുളു കൊളുക്കു രാവണ!
പെരുതു നിന്റെ വിരുതു സജ്ജനാനും
ബലചരിത മൊക്കെ ദുരിത മാക്കി യൊരു ബഹു
ദുരിതരായി ഭാരിതനായ കാരണം
ഇതമ മിന്നു വന്നു കൂടി സംഗതി
രൂക്ഷ ഏദയ! രാക്ഷസാധമ! തവ:

അർജുനൻ ഗഭയെടുത്തു മുന്നോട്ടു ചാടി; സൂര്യൻ തമസ്സുകൾ
എന്നതു പോലെ, രാക്ഷസന്മാരെ അടിച്ചു പായിച്ചു; ഗഭ കൈ
യിൽ ചുഴറ്റിക്കൊണ്ട് ഗരുഡ വേഗത്തിൽ പാഞ്ഞു ചെന്ന
അർജുനനെ—സൂര്യൻ വിസ്ഥനെ എന്നതു പോലെ പ്രഹസ്തൻ
വിസ്ഥാ ചലത്തിൽ നിന്നു തടുത്തു. മറ്റേതൊരു നായ പ്രഹസ്തൻ
ലോഹബല മായ മുസലം കൊണ്ട്, കോപിച്ചു അടിച്ചു. അടി
യുടെ ഊഷ്മ കൊണ്ട് അഗ്നിത്തു തീ യെരിഞ്ഞു, പുത്ത അ
ശോകം പോലെ, കണ്ട മുസലത്തെ—ആയുധ വിശാരദ നായ
അർജുനൻ—ഗഭ കൊണ്ട് തള്ളി മാറി—ഗഭയെ അഞ്ഞെ
കൈകളെ കൊണ്ട് ആഞ്ഞു ചുഴറ്റി—പ്രഹസ്തനെ അടിച്ചു;
അടി കൊണ്ട് പ്രഹസ്തൻ വളു മേറ്റു വന്ദല പോലെ, വീണ.

മഹാ ബാഹുവായ പ്രഹസ്തൻ വീണു കണ്ട്, പേടിച്ചു തുര
ന്നും, സാരണനും, ധൂമ്രാക്ഷനും, മഹോദരനും, പടക്കുത്തിൽ
നിന്നു പിൻമാറി. പ്രഹസ്തൻ വീണതും അമാത്യന്മാർ പിൻമാ
റിയതും കണ്ട് രാവണൻ അർജുന നെതിരെ പാഞ്ഞെത്തി.

രൂപതി കല നാമനും നിറുതി കല നാമനും
സപദി ബത തങ്ങളിൽ സമര മീട കൂടിനാർ
പഞ്ച ശത പാണികളിൽ അഞ്ചിത മതാക മൊരു
പഞ്ച ശത ചാപ ശര സഞ്ചയ മെടുത്തൊരുവൻ,
അഞ്ചു മുട നഞ്ച മൊരു പാണികളിൽ വില്ലുകളും
അയ്യങ്കുളി മദ്ധ്യേ ധരി-ച്ചവനും മുദാ;
സംഗര വിധങ്ങ ഉവർ തങ്ങളിലഭംഗതരം
അങ്ങവർ തുടങ്ങി യിടരേ കതിഗംഭീരം
ശോര ശരമാകിക-ഭൂതിത്തമ തിമിത്തു ബത
പൊരുതു തുടങ്ങി നിശിചാരി രൂപവീരൻ;
പല പൊഴുതു മവർ കരുതി കുറവതു വരരു തിവിടെ
നിരവധിക നിശിത ശരം അറിവാനി ലാശമൊഴു
വിട്ടു പടവെച്ചു വരിനൊട്ടും തെട്ടലതിനില്ല
വടിവിനൊട്ടു മവരുടയ തഡ തഡത യിങ്ങനെ
തഡുതി തുരുവിപ് ഉവ മതുട നട നയർന്ന.

ക്ഷോഭിച്ച കടലുകൾ പോലെ, ചുവടു മുറിഞ്ഞു മലകൾ
പോലെ, ചുട്ടു കൊണ്ട് ചുട്ട സൂര്യന്മാരെ പോലെ, കടുത്തടി
ക്കുന്ന സിംഹങ്ങളെ പോലെ, ഇടി പൊട്ടിക്കുന്ന മേഘങ്ങ
ളെ പോലെ, ചൊടിച്ചു പേടിപ്പിക്കുന്ന രുദ കാലന്മാരെ പോ
ലെ—അർജുന രാവണന്മാർ തമ്മിൽ അടിച്ചു; മേഘലോഷം പ്ര
തിലോഷം ചെയ്യുന്നതു പോലെ, ഗദാലോഷം പ്രതിലോ
ഷം ചെയ്തു; ഭൂഭയം ചെയ്തു. രാവണന്റെ മാറിലടിച്ച അർജുന
ഗദ ആകാശത്തു മിന്നിയ മിന്നൽ പോലെ മിന്നി; അർജുന
ന്റെ മാറിലടിച്ച രാവണഗദ, വന്ദലയിൽ തട്ടിയ ഉൽക
പോലെ എറിഞ്ഞു. രാവണൻ അർജുനനു മീതെ യായില്ല; അ
ർജുനൻ രാവണനു മീതെ യായില്ല; കത്തുന്ന കാളകളെ പോ
ലെ, തുമ്പി കൊണ്ടു വലിക്കുന്ന കൊലയാനകളെ പോലെ,
ആ ഭക് പ്രേക്ഷ്യന്മാർ പ്രതിമുഹുന്തും, അമർഷത്തിൽ വർന്നു.
ശ്രദ്ധനായ അർജുനൻ സർവ്വ പ്രാണങ്ങളേയും ഉറപ്പിച്ചു നിര
ത്തി, ലോഹബല മായ ഗഭ കൊണ്ട് രാവണന്റെ സ്തനാനു
രത്തിൽ അടിച്ചു. വരാ നഗ്രഹീത നായ രാവണന്റെ പ്രാകാര
കുറിന മായ മാറിൽ അടിച്ച ഗദ, രണ്ടായി മുറിഞ്ഞു താ
ഴെ വീണു. എന്നാൽ അടിയോറ രാവണൻ നിന്നോടത്തു നി
ന്നു തെറിച്ച്, ഒരു വില്ലാട്ടു ദൂരത്തിൽ ഇരുന്നുപോയി. രാവ
ണൻ വിഹ്വലനായി എന്ന് അറിഞ്ഞു ക്ഷണത്തിൽ,—അ
ർജുനൻ—ഗരുഡൻ പാമ്പിനെ എന്നതു പോലെ—രാവണനെ
പിടികൂടി: അർജുനൻ ആയിരം കൈകളെ കൊണ്ട് മുറുകെ
പിടിച്ചു; നിൽക്കാനു രാവണനെ നിരത്തി: ബലമുള്ള കയ
രുകൾ കൊണ്ട്, അഴിയാത്ത വണ്ണ കെട്ടി; വ്യാഘ്രം മുഗ
ത്തെ പിടിച്ചു; സിംഹം ആനയെ പിടിച്ചു; കാൽവീച്ചാൽ
നൻ ആയിരം കൈകളെ കൂട്ടി അടിച്ചു; രാവണൻ പത്തു
മുഖങ്ങളെ കൊണ്ട് കരഞ്ഞു; ഇരുപതു കണ്ണുകളിൽ നിന്നു നീ
രാഴുകി. ഹേമയ ചക്രവർത്തിയും അമാത്യന്മാരും, ഭേദന്മാരും
ആളും; ആർപ്പിട്ടു; അട്ടമസിച്ച്. പ്രതാപവാനായ ഭഗാനന
രാവണൻ ബന്ധിതനായ മുട്ടുത്തത്തിൽ, ആകാശം ഇടിഞ്ഞ
തു പോലെ, പ്രഹസ്ത പ്രമുഖന്മാർ സംഭ്രമിച്ച്, സ്മിതി—വ
ൽ കാലത്തിൽ കടലിൽ കുറുകൾ ഇളകുന്നതു പോലെ, പ

കരളമായി ചാടിക്കയറി. "വിട്ടുവിട്ടു, നിൽക്കു നിൽക്കു." എന്നിങ്ങനെ ക്രോധവർഷം ചാഴ്ത്തുകൊണ്ടു്, അസിംഗം പ്രാസരദ്ഗത ഭിന്നധിപാലങ്ങളെ മൂലം തുറന്നു ഇല്ലാതെ തുടരെ പ്രയാഗിച്ചു. അതുന നാകട്ടെ, ഉറച്ചു നടന്നു്, മുൻപു കയറി, കണ്ട കണ്ട ആയുധങ്ങളെ തടുത്തു പിടിച്ചു്, പ്രതിരോധ പ്രയാഗം ചെയ്തു്, അനാഥക മായ രാക്ഷസ സേനകളെ വേടിപ്പിച്ച്, ഭാടിച്ചു; കീട്ടിയ നിയമയ കെട്ടി ഏറ്റത്തു; ആകാശത്തു നിന്നു മഴയായി വീണ ചുകൾ നിറന്നു കിടന്ന നിറഞ്ഞുകുളിച്ചുടേ—വേല പെട്ടുപറകളുടെ അകയടിപ്പാടുകൾ—നഗര പ്രവേശം ചെയ്തു.

പരമ പ്രതാപ വരനായ രാവണൻ മാമിഷ്മതിയിൽ അതിലാകട്ടെ വലയന്നു എന്ന്, പരമ തപസതാ പ്രജാപതിയും ആയ പുലസ്ത്യൻ,—രാവണന്റെ വലിയമ്മൻ—കെട്ടു. പുലസ്ത്യനും നിമിത്തം പരവര നായ മാമാമനി, മാമിഷ്മതിയെ പ്രാപിച്ചു. പുലസ്ത്യൻ രാജധാനിയിൽ വന്നിരിക്കുന്നതായി അറിഞ്ഞു്, അതുൻ കരോടുകേതായി ചെന്നു്, മുതിരാനി: മുതിയ കനക പീഠത്തിൽ ഇരുത്തി. ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—"ഇന്നു മാമിഷ്മതി, അമാവാതി യായി. കർമ്മാൻ കീട്ടു:ന്ന മാമാബ്രാഹ്മണൻ എന്നിങ് പ്രത്യക്ഷനായി. ഇപ്പോൾ എന്നിങ് കരളമായി: ഇപ്പോൾ ഏകാന്ത പ്രകാരം സാക്ഷാത്മായി: ഇപ്പോൾ ഏകാന്ത മനസ്സാലായി: ഇപ്പോൾ ഏകാന്ത വെണ്ണു് പ്രതിഷ്ഠയെ പ്രാപിച്ചു: സമഗ്രത അർ വരുന്ന പാശങ്ങളെ അങ് വരുന്നെ.

ഏകാന്ത സാഗ്ഗരി ആഗമ നന്ദിന
 ഹന ദ്വേ നന്ദർ ചെയ്തിടണം.
 നിന്ദിതവടി മമ കലയലയന സ,ച-
 സന്തതി പുഷ്പ വരണിടണം.
 നിന്ദിതവടി യാന്നരളി ചെട്ടുത-
 ഏകേകിച്ച് മമ സംധിക്കുന്നെ.

പുലസ്ത്യൻ പറഞ്ഞു:—

സാഗ്ഗരമേ: തവ ഭൂതികൾ കാഴ്ചമാൻ
 സിദ്ധാന്തിച്ചിറ വന്നതു അന്നം
 സിദ്ധാന്തമാടു കൂടി വസിപ്പാൻ
 ഏതെ മാനുഷ മണ്ടു നമുക്കു്
 ഉദ്ധത ഗതിയാ: നമ്മുടെ പശുന-
 യല മതല്ലാ തിരല്ലാമ നാമും
 ദൃത്യന്തതനടെ വാസ ഗിരി:ം
 കണ്ണിയെടുത്തവ നെന്തെന്താത്തു്
 അത്ര പെരുനെ ദുരാചാരനെ നി-
 വൃത്തി വരുത്താ നിരോധിക് കൊള്ളാം.
 എന്നു ലവനെ യടിച്ച വിടണം
 നന്നു യ്വര മീതു കൊണ്ടു നിനക്കു്
 ചോര നിൻ ഉപ കൊണ്ടിതു ചെയ്താൽ
 നന്ദ നിനക്കിനി മേന്മ ലുണ്ടാം

അതുൻ പ്രവൃത്തി കൊണ്ടാണു്, മറപടി നൽകിയതു്. ആക്ഷണത്തിൽ അതുന കീഴ്ക്കരൻ ചെന്നു്, രാവണനെ അഭയനം നൽകി, ഉടുപ്പിച്ചു്, ഹാര മണിയിച്ചു്, സഭയിൽ കെണ്ടുചെന്നു. നാണിച്ചു, കനിഞ്ഞു നിന്ന, രാവണനോടു്, പുലസ്ത്യൻ കേൾക്കു അതുൻ, പറഞ്ഞു:—"

മേധാമതി വേദാഭം തി.
 മകര സേവ വേടിത്തനിനി വേലില-
 മകരിയരേ ഇതന്നെ കൊള്ളാം.

രാവണനാകട്ടെ അതുതന്റെ സഖിത സയാഭിച്ചു്, ലഭ്യതാലക്ഷ്യം ചെയ്തു. പുലസ്ത്യൻ സ്വന്താനുരോക്ഷം നിവർത്തിച്ചു.

അതുന പരാജിത നായതു നിമിത്തം രാവണൻ കപലങ്ങളെ വിട്ടുമാറിയില്ല. ആ ലോക പരാക്രമ പീഠത്തെയും യുദ്ധവാനാ മന്നു പേരു ചക്രവര ഭരതയും, പേരിനു വിളിച്ചു് ഭൂമി മുററി സംഭവിച്ചു; അങ്ങനെ കഴിയുമ്പോൾ കിടന്നു വണൽ കിഷ്കിന്ധയിൽ ചെന്നു് യാലി

യാലി

ആ പേരിനു വിളിക്കുക ഉണ്ടായി. അപ്പോൾ അയാ പിതാവും ബാലിപ്പുടേ അ

മാന്ദ്യം ആയ വാസുപുഷ്പ, താൻ, ഇങ്ങനെ മറപടി പറഞ്ഞു:—"ഓ രാക്ഷസന്ദ: അങ്ങനേ" പ്രതിബദ്ധ നായ യാലി ഇവിടെ ഇല്ല; അങ്ങനെ മുറിയിട്ടവൻ കെട്ടു, ഇ അവ രവനനും ഇല്ല തന്നെ. പ്രഭാ: രാവണ! അങ്ങു മുളയ്ക്കും കടലിടുക തന്നെ. നാലു സമുദ്രങ്ങളിൽ ചാടി സന്ധ്യ വരണം ചെയ്തു മേക്കം, മഹാ പ്രഭുവായ യാലി, ഇപ്പോൾ നിമിതയ വന്ദം. അതാ! ആ കാണുന്ന അന്ധിമല, ഇവിടെ യുദ്ധം അന്ധപക്ഷി വന്നവരും വാനാ മാമാവായ യാലി തല്ലിക്കൊന്നു് അവ ശേഷിച്ചുവരുന്തു്. വേണം അങ്ങു് ആദരാസേവിച്ചിരുന്നാൽ തന്നെയാ യാലിയെ സമീപിക്കുന്ന ക്ഷണത്തിൽ മരിച്ചു; മരിക്കുവാൻ അങ്ങനേ" യാലിപ്പോ കൊണ്ടു് ത് ക്ഷയിക്ക സാഗ്ഗരനി:ലങ്കു് ചെയ്തിക തന്നെ; ആ പ്രഭുവീനെ കുമിയിൽ ഇറങ്ങിയ മി:യോപ്പാല—അവിടെ ക്കൊന്നു." ലോക രാവണ നായ രാവണൻ താൻ ഭരതിച്ചു കൊണ്ടു്, പുഷ്പകന്തിൽ കയറി അങ്ങു കടലിനു് മുഖമാക്കി: പുറപ്പെട്ടു. മാഹിനു ഗിരി: സമ:ശാപനായി, അങ്ങനാൽ നിർദ്ദനനന്ദയായാലിയെ—സന്ധ്യാപാസന വിധികളിൽ ഏല്പിട്ടിരിക്കുന്നതായി കണ്ടു.

ചെയ്തി. ചൂടിയ അടിയു മവനടെ
 ചെയ്യ കിടന്നു വേൽ നന്ദനങ്ങളും
 അമ്പിളി പോലെ വരുന്നതാരു പല്ലു:
 വയ്യിച്ചി ടിനു നാസാ കമ്പം
 പാതാഭാപമ മായോരു വീരും
 ചോരായ മേ മന്ദാകം മുഖവും
 നീണ്ടു തടിച്ചു വളന്നു കരാംശ്രീകൾ
 മണ്ടു നെടുതാ യുള്ളോരു വാലും—

ഇങ്ങങ്ങി—വര വാപ് ദമ സമാകുല മായ പയ്യതം പേല വലിപ്പ മടങ്ങ യാലിയെ—രാവണൻ നിശ്ശബ്ദമായി അടുത്തു. പിടിക്കുവാൻ അടുത്തു ചെല്ലുന്ന രാവണനെ, യാലി കടക്കുന്ന കൊണ്ടു് കണ്ടു: അശേഷം സാദിച്ചിപ്പിച്ചു; സിദ്ധം ശരണെ അന്ധഗണിക്കുക തന്നെ ചെയ്തു. അടുത്തു ചെന്നു പിടിക്കണമെന്ന നിയമിച്ച രാവണനെ, അടുത്തു ചെന്നാൽ പിടിക്കണ മെന്ന നിയമിച്ച യാലി—മന്ത്രമപം തുടർന്നു കൊണ്ടു്, മല പോലെ, ഇരുന്നു. യാല ഗവിതന്മാർ, രാക്ഷസ വാനരന്മാർ, തമ്മി ലറിതമെ അന്ത്യായനം അമ്പുക്കിച്ചു. ക്കൽ പെരുമാറാം കൊണ്ടു് രാവണൻ പീഠകിട അടുത്തടുത്തു ചെല്ലുന്ന ഏനം പിടിക്കാൻ യി ഏനം അറിഞ്ഞ യാലി—പിന്നോട്ടു തിരിഞ്ഞു നോക്കുതെ തന്നെ രാവണനെ വാലുകൊണ്ടു് വരിഞ്ഞു കെട്ടി.

ഇരുപതു കൈകൾക്കൊണ്ടും വരിച്ചെഴുതെ
 തെരു തെരു വാലു പിടിച്ചൊരു സമയം
 രാത്രി ഞ്ചരന്തെ ഗാത്ര മരണം
 കോളു വലിച്ചു വരിഞ്ഞിതു വാലാൽ

പിടിപ്പാൻ ചെന്ന രാക്ഷസ പ്പെരുമൊളെ പിടിച്ചു കൊണ്ടു,
 വാനര പ്പെരുമൊളെ ആകാശത്തേക്കു ചാടി.

ഉഷക്കുറ നന്നൊരു ബാലിയു മവനെ
 തൂക്കി കോണ്ടു വാലധിതനിൽ
 തക്കം നോക്കിട്ട കടലിന്നു പൊ-
 ടുന്ന യൊട്ടു ചാടിയ സമയം
 പൊണ്ണൻ രാവണ നവന്തെ പിഞ്ചൊരു
 ഭാഗ്യം തൂക്കിയതെന്ന കണക്കു
 കണ്ണുകൾ ഉൾക്കു മിഴിച്ചു തുറിച്ചു തി-
 ഭാഗ്യം പുണ്ടു കൂടെ ചാടി

ബാലി, തെക്കേ കടലിൽ നിന്നു മുറയ്ക്കു ചാടിത്തൊറുക്കുട
 ലിലേക്കും, വടക്കേ കടലിലേക്കും കിഴക്കേ കടലിലേക്കും,
 അതു കഴിഞ്ഞു കിഷ്കിന്ധയിലേക്കും ചാടി. സന്ധ്യ വരണം
 കഴിഞ്ഞു ബാലി കിഷ്കിന്ധയിൽ ചെന്നു കയറിയതു്, വാലി
 ൽ രാവണനെയും കൊണ്ടുണ്.

ചൊല്ലൊക്കെ നന്നൊരു ബാലിയു മതു നാൾ
 തപ്പുന്ന മണ്ടു കഴിച്ചു പതുക്കെ
 കിഷ്കിന്ധാ പുരി ഗോപുര സീമനി
 പുകുട്ടന ആ കടന്നൊരു സമയം
 ചൊല്ലൊക്കെ നന്നൊരു മക്കുട വാണതെ
 തിടും മുഷ്ടം ധിക്കാരത്തേക്കും
 ഭരണ യൊഴിച്ചു തെരിയെ നവ രവർ
 ദിക്കിനു പറവു വസിച്ചുതുടങ്ങി
 ശക്രസുതൻ കശവകുത്രനെ വാലിൽ
 തൂക്കിക്കൊണ്ടു നടന്നു വീരരി-
 റിക്കും സഭയിൽ ചെന്നു കടന്നു
 ബലാനന്ദം പുണ്ടു വരപ്പോൾ
 ഉരുമാനം ചെന്തൊരു വണങ്ങി
 ഉദ്ധത ബലനം ബാലി വസിച്ചാൻ
 മദ്ധ്യേസഭം ഒരു മണിപീഠത്തിൽ
 ദീക്ഷേശ്വരന്തെ മുഷ്ടം തന്നിൽ
 രാക്ഷസ രാജൻ തന്നെ കണ്ടതി-
 രൂക്ഷന്മാരായിട്ടെന്നൊരു പിം-
 ഗാക്ഷന്മാരവർ തമ്മിലുരുത്തു.
 നോക്കെട മുത്ത കരഞ്ഞുവെൻ
 കാല്ക്കുടിയിൽ പുന രെന്തൊരു വസ്തു
 മക്കുടവരരെ കാണവി നതു പുന-
 രക്കടലിന്നു കിടച്ചതു പോലും!
 അംഭോനിധിയുടെ നടുവിൽ പല പല
 ഗംഭീരന്മാരത്തൊരു കൂട്ടം
 വമ്പിച്ചിടുന്ന വായു് പൊളിച്ചുടൻ
 അംഭസ്സിൽ പാഞ്ഞു നടക്കും

* ചൊല്ലൊക്കെ നന്നൊരു - ഇതു് ദി കവിതാംശം, നമ്പ്യാരുടെ
 ഒരു സ്വതന്ത്ര ഭാവന യാണു്. ഇതിന്നു സന്ദർഭമായി ഉ
 ഞ്ചര രാമായണത്തിൽ, യാതൊന്നുമില്ല.

അങ്ങനെ യുദ്ധമുറ്റം മലമുറ്റംകളിൽ
 അങ്ങൊരുവൻ പുന രിവ നെന്നറിക,
 ഭംഗി കലന്നൊരു തപ്പുന്ന സമയം
 ലംഗുലത്തിനു വന്നു കടിച്ചു
 ചങ്ങാതികളെ വരുവി നിവന്നു മു-
 വങ്ങ ഉനേകം കാണുന്തെ
 നിന്നു ഉത്തേരു മറഞ്ഞിട്ടൊരു വ-
 രഞ്ഞിടത്തു പൊളി വചനങ്ങൾ.
 സിന്ധുവി ലുക്കൊരു മറ്റുവരു പ്പിമ്പ
 നേന്തിനു പഴുതെ ചിന്തിക്കുന്നു
 സിന്ധുവരന്തും നമ്മുടെ ബാലി-
 ക്കണം വരുവാൻ ഉള്ളൊരു ബന്ധം
 വ്യാധി വിശേഷ മതെന്നു മനസ്സിൽ
 ബോധിച്ചിട്ടുക നിന്നു ഉദാനീം
 സാധു മനമെ ബാധിച്ചിട്ടും
 വ്യാധി യിതലില വിശേഷി യതല്ലെ
 പത്തു മുഖത്തു ഉള്ളൊരു പരുവിതു
 വീത്തു വരുന്നതു ലംഗുലാശ്ര
 തീർത്തുമെഴും മിന്നി പ്പുറവിനു
 പത്തിരുപതു കണ്ണും പുനരുണ്ടു്
 ഇവക ചിലതു പറഞ്ഞിരൊരുത്തൻ
 രാവണ നിവ നന്നൊരു നൊരുത്തൻ
 കേവല മിങ്ങനെ കപികളെ ഹൃദയേ
 ഭാവം പലതാ തങ്ങളു സമയം
 കട്ടികളായ കരഞ്ഞുവെൻ പലർ
 കൂട്ടം കൂടി യടുത്തു പതുക്കെ
 നിഷ്കൂര തരണം ബാലി വസിക്കും
 പുഷ്പി പെരുത്തൊരു വിഷ്ണു മതിന്തെ
 പുഷ്പ ചെന്ന മറഞ്ഞു മിന്നൊരു
 കൂട്ടം ഗോഷ്ടിക ഉണ്ടു തുടങ്ങി
 പെട്ടെന്നായതു കണ്ടു ഭരണസ്യനും
 എട്ടത്തുണ്ടു മാളി തുടങ്ങി
 പല്ലി മിളിച്ചു തെല്ല കടിച്ചും
 പല്ലി വലിച്ചു മുഖത്തു ലിട്ടും
 കൊല്ലവ നെന്നൊരു ചൊല്ല മിടയ്ക്കിട്ടെ
 നല്ലൊരു വടിയിൽ തല്ല കൊടുത്തും
 കില്ല കളഞ്ഞൊരു കല്ല വലിച്ചുട-
 നെല്ലുകൾ പൊടിയും മാറുട നിട്ടും
 എല്ലാ മിന്നിപ്പ ചൊല്ല നന്ത-
 ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ വല്ലാത്ത കഷ്ടം
 ചിലപറന്നു രല്ല കരഞ്ഞുകൾ
 ചിലപറന്നു ഉത്ത നന്നിയെന്നും
 നല്ലൊരുതലവനും രോടും
 ചെല്ല നേതും കൂസല മില്ല
 ധിക്കാരികളു വരുത്തുന്ന ഭര-
 ഗ്രീവന്തെ സമീപ ചെന്ന-
 ഞ്ചിക്കുലി കയ്യിലെടുത്തു ബാവന്തെ
 മുക്കിലു മണ്ടു കടത്തിട്ടു.
 നിഷ്കൂലകരുടെ മുഷ്ടുകൾ കൊണ്ടു പൊ-
 റക്കുതാഞ്ഞൊരു രാജൻ രാവണ-
 നക്കാലം തല പൊക്കാനും പുന-
 തൂക്കിപ്പുറെ വലഞ്ഞു ചമഞ്ഞു:

ഉപ്പു ജലത്തിൽ നനച്ചൊരു വേദന
 തലവമെങ്ങു പൊറുക്കരുതാത്തു
 ചൊല്ലൊക്കും ഭഗവതേ പ്പെരുമം-
 ഭൂപ്രാപ്തം കരച്ചിൽ തുടങ്ങി.

കിഷ്കിന്ധയിൽ വിശ്രമിക്കുവാൻ ആരംഭിച്ച അവസാനത്തിൽ,
 ബാലി സ്വന്തം വാലിനെ അല്പം അയച്ചു കൊടുത്തു; രാവണൻ
 മോചനം ലഭിച്ചു മാറി നിന്നു. പത്തു മുഖങ്ങളും ഇരുപതു
 കൈകളും ആയി നില്ക്കുന്ന സത്വത്തെ കണ്ടു, വിസ്മിതനായി
 എന്ന മട്ടിൽ, ബാലി "നീ ആരു കൂവേ! എന്റെ വാലിൽ
 എങ്ങനെ പെട്ടു" എന്നു ചോദിച്ചു. സർവ്വ നാഡികളും തളർന്നു,
 രാവണൻ പറഞ്ഞു: "പ്രഭോ! വാനരേന്ദ്ര! സുരനായക സുനേഹി!
 ഞാൻ രാക്ഷസ രാജാവായ രാവണൻ ആണ്. ഞാൻ യുദ്ധം
 കരംകൂട്ടി വന്നവനാണ്; ഫലം ഇങ്ങനെ ആയി: കഷ്ടം! അ
 സാരനായ ഞാൻ, അങ്ങയെ എന്തിനാണ്? അങ്ങയുടെ ബാ
 ലം, വീഴും, ഗാംഭീര്യം എന്നവ പരമാൽഭൂതിക്കു തന്നെ. ബാ

ലൻ മര്യദയയെ ഭക്തിയിലൊതു് അങ്ങിങ്ങു ചാടുന്നതു പോ
 ലെ—അങ്ങു എന്ന വാലിൽ ഇട്ടുകൊണ്ടു, നാലു കടലുകളി
 ൽ ചാടി. ഭോ വാനര പ്രഭോ! ഇങ്ങനെ ചെയ്തവൻ അപരാ
 ധൻ ത്രിലോകങ്ങളിലില്ല. ഇങ്ങനെ പ്രാഭവം ഉള്ളവരായി, മന
 സ്സു, വശ്യ, ഗന്ധർവ്വൻ എന്ന മൂവരെയും അങ്ങയേയും അല്പാ
 തെ വേരോളംതന്നെ ഞാൻ അറിയുന്നില്ല. അങ്ങു എന്നെ സ
 ഖിയായി വരികമോ? ബലവാനായ അങ്ങയോടു് സഖ്യം അ
 ഗ്നി സാക്ഷികളായി ചെയ്യണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.
 ഭാരങ്ങര, പുത്രന്മാർ, പുരം, രാജ്യം, ഭോഗങ്ങൾ, വസ്ത്രം, ഭോ
 ജനം എന്നിവ ഇനിമേൽ, നമുക്കു ഭിന്നമല്ല. ബാലി ചിരിച്ചു;
 തൃപ്തനായി. തീ കത്തി: ബാലി രാവണന്മാർ തമ്മിൽ തഴുകി:
 വാനര രാക്ഷസന്മാർ, ഭ്രാതാക്കളായി. സത്യം നടന്നു: ബാലി
 രാവണന്മാർ രണ്ടുപേരും കിഷ്കിന്ധയിൽ, ഗ്രാമയിൽ, സ്വന്ത
 ങ്ങളെപ്പോലെ, ഒരു മാസം താമസിച്ചു. അപ്പഴേക്കു, അമാത്യ
 ന്മാർ വന്നു രാവണനെ ലങ്കയിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു.

സുഗ്രാമാ തത്ര പാത്രം വിതരതി, ഭക്തനൻ
 പാചകൻ, ഭണ്ഡധാരി
 കർത്തിക്കൽവാൻ, മുറിപ്പാൻ നിരൂപി കഴുകുവാൻ
 പാശധാരി ജളാശാ
 ഉദ്യോനേ പൂവുവെപ്പാൻ പവന, നരതാ-
 ന്നീടുവാൻ വിത്തപാലൻ,
 ചൊൽക്കൊള്ളും ഗോപുരം കാപ്പതി നഴുകെഴു മി-
 ശ്രന്ന നാശാന്തചേതഃ

തണ്ടുകൽ പാട്ടുപാടും മുനിവര നയനം
 നരദ നംഗനാനം
 കണ്ടിക്കാർകുന്തൽ ചിക്ഷുന്നിതു ബല! പരിപൂ-
 ണ്ണേന്ദ്ര മന്ദാക്ഷധാരി
 കൌണ്ടുടേണം വസന്താദിക ഭീരുപുറവും
 നിന്നു കൈകുപ്പി മേളം
 തണ്ടും പൊൽതാമരപ്പൂ പുലരിയിൽ വിരിയ്ക്കി-
 ക്കേണ മാരോഗ്യഭാരം.

ആ സന്ധ്യം കണ്ട കല്പം മരവു മുട്ട നിഴ-
 കേണ മൈരവാരം ചെ-
 ന്നാതംഗം വാജിരത്നം പുതിയ പൊതി ചുമ-
 ന്നീടുവാ തുലാബേദം
 നാലു തോരം നാക നാരി ജന മടി തളി ചെ-
 ന്നീടുവാൻ ചാടിപ്പാൻ
 അയ്യോ യാമ്യം പൊലുംപോത്ത ല മിഥ വചനം-
 ഡംബരം തമ്പിരാനേ.

ചരിത്രകാണ്ഡം.

വൈവസ്വത കാലം.

IX

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ പുലഹൻ.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ നാഭിയിൽ നിന്നു ജനിച്ച പുലഹൻ കർദ്ദി
പുത്രിയായ ഗതിയെ വിവാഹം ചെയ്ത്, കർദ്ദിശ്വരൻ, വരി
ശൻ, സഹിഷ്ണു എന്നവരുടെ പിതാവായി.

പുലഹസ്വ സുതാരാജൻ ശരഭം ചെലുക്കിത്തീർത്ത:

സിംഹം കിംപുരുഷം വ്യാലും ദീക്ഷാ ഇശ്വാമൃഗം നൃശം.

പുലഹന്റെ പുത്രന്മാരിൽ—ശരഭങ്ങൾ, സിംഹങ്ങൾ, കിംപു
രുഷങ്ങൾ, വ്യാലുക്കൾ, ഇശ്വാമൃഗങ്ങൾ—എന്നവ യൌക്ക്യം
ഉൾപ്പെടുന്നു. പുലഹൻ ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്യുന്നതായോ യജ്ഞ
ങ്ങളിൽ നേതൃത്വം വഹിക്കുന്നതായോ പലേടങ്ങളിൽ പ്രസ്താ
വം കൊണ്ടിരിച്ചു. പുലഹന്റെ ജന്മാന്തരത്തെ കുറിച്ചും പ്രസ്താവം
ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പുലഹന്റെ വംശം അപ്രസിദ്ധം തന്നെ.

ചരിത്രകാണ്ഡം.

വൈവസ്വത കാലം.

X

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ കിതു.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ കരളിൽനിന്നു ഉൽഭവിച്ച കിതു കർമ്മപുത്രിയായ കിയയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അപ്പതിനായിരം ഞാലബിലുനാൾ കിതുവിന്റെ പുത്രനാണു്. * അംഗുഷ്ഠത്തോളം മാത്രം വലിപ്പമുള്ളവരും സൂര്യപദപോലെ പ്രഭിഷിതവരും ആയ ഇവർ—സൂര്യസ്തവം ചെയ്തുവാനായി സൂര്യരഥത്തിൽ നിത്യേനാഗികപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കിതു ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഒരു മാനസപുത്രനാണെന്നും കിയ എന്നു് ഒരു ഭാര്യ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും ഭാരതവും, സംഹതി എന്നു് ഒരു ഭാര്യ യുണ്ടായിരുന്നു എന്നു വിഷ്ണു പുരാണവും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. കിതവും, പുലഹനെന്ന പേരിലേ ഒരു അപ്രസിദ്ധനത്രേ.

---

* വേദപ്രകാരങ്ങളിൽ ഉൽഭവിച്ച ഞാലബിലുനാളും ഉണ്യു്.

യൂയിഷ്വർ: ഈ ദിക്കിൽ കൈലാസ ശിഖരത്തിൽ തേജസ്സ് കൊണ്ട് ഉജ്ജ്വലിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ, —ഭാഗ്യമുള്ള ആളെല്ലാവരും, ഈ പ്രശ്നം തന്നെ ചോദിക്കുക ഉണ്ടായി. ഈ പറഞ്ഞ മന്ത്രം—പുരാതനമായ ഇതിഹാസം—ഞാൻ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. സന്താനമായ നാരായണൻ സൃഷ്ടിയെക്കുറിച്ചു വാൻ ഉത്സാഹിച്ചു, സാമന്താശാ കൊണ്ട് പുരുഷനെ സൃഷ്ടിച്ചു. അനാദി നിയമനായ ഭഗവാൻ പ്രഥമമായി മഹത്തിനെ സൃഷ്ടിച്ചു; അന്തർകാശത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു; ആകാശത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു. ആകാശത്തിൽ നിന്ന്, ജലത്തെ—സലിലം ഭഗ്നിമാരുടെ—ജലത്തിൽ നിന്ന് അഗ്നിയേയും മാരുതനേയും, സൃഷ്ടിച്ചു. അഗ്നി മാരുത സംയോഗത്തിൽ നിന്നു ഭൂമി വേിച്ചു.

തത സ്തേജോമയം ദിവ്യം പരമം സൃഷ്ടം സ്വയം ഭവാ
തന്മൂൽ പരമാൽ സമവേൽ ബ്രഹ്മാ വേദമയോ നിധി:

സ്വയം ഭൂ ദിവ്യവും തേജോമയവും ആയ പരമത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു. ആ പരമത്തിൽ നിന്ന് വേദമയനായ ബ്രഹ്മാവു വേിച്ചു. ശൈലങ്ങൾ ബ്രഹ്മാവിന്റെ അസ്ഥികളാകുന്നു: മേടിനി, മേടസ്സും, മാംസവും, ആകുന്നു; സമുദ്രം തടാകം; ആകാശം ഉദരമാകുന്നു. പവനൻ നിശ്വാസവും, അഗ്നി തേജസ്സും, നദികൾ സിരകളും ആകുന്നു; സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ കണ്ണുകളാകുന്നു. ശിരസ്സ് നഭസ്സും, പാദങ്ങൾ ഭൂമിയും, ദിക്കുകൾ ദിക്കുകളും ആകുന്നു; ഈ അനന്താത്മാവിനെ—സിലന്മാർ തന്നെയും അറിയുന്നില്ല, എന്നതു നിശ്ചയമാകുന്നു.

സ ഏഷ ഭഗവാൻ വിഷ്ണു അനന്ത ഇതിവിശ്രുതഃ
സർവ്വഭൂതാത്മ ഭൂതസ്തേവ ദർവീജേതയോഽകൃതാത്മഭി:

ഈ അനന്തൻ തന്നെ വിഷ്ണു എന്നു പ്രസിദ്ധനായിരിക്കുന്നു: ഈ സർവ്വഭൂതാത്മ ഭഗവാനെ അഭൂതാത്മാക്കൾ അഭേദം അറിയുകയില്ല. സർവ്വഭൂത പ്രഭവമായ അന്തർകാശത്തിന്റെ പ്രകാശവിൽ നിന്നു വിശ്വം വേിച്ചു. ഭാഗ്യമുള്ള പറഞ്ഞു:

ഗഗനസ്യ ദിക്കാം ചൈവ ഭൂതലസ്യാസ്തിലസ്യ ച
കാസ്യത്ര പരിമാണാനി സംശയം ഛിന്തി മേഘിമിതഃ

ആകാശത്തിന്റെ പരിമാണം എന്തു? ഭൂതലത്തിന്റെയും അനിലന്റെയും പരിമാണം എന്തു? അത് എന്റെ സംശയത്തെ പരിഹരിക്കേണ്ടതേ!

അനന്ത മേത ദാകാശം സില ചാരണ സേവിതം
രമ്യം നാനാശ്രയം കീർണം യസ്യോന്തോന്മാദ്യീമചുതേ
ഉൾലപം ഗതേ രധസ്താതു ചന്ദ്രാഭിശ്ചൈവ ഭഗവതഃ
തത്ര ദേവാഃ സ്വയം ദീപ്താഃ സൂര്യഭാസോഽഗ്നിവർച്ചസഃ
തേ ചാപ്യന്തം ന പശ്യന്തി നഭസഃ പ്രഥിശ്ചാജസഃ
ദർശനമപാദനമന്യതാൽ ഇതി വൈ വിശ്വീ മാനദ
ഉപയുപരി തൈർ ഗോഭൈഃ പ്രജപൽഭിഃ സ്വയം പ്രഭൈഃ

നിത്യർ മേത ദാകാശം അപ്രമേയം സുഖൈരപി
പൃഥിവ്യന്തേ സമുദ്രം സമുദ്രാന്തേ തമഃ സുതം
തമസോഽന്തേ ജലം പ്രാപ്തം ജലസാന്തോഽഗ്നി രേവ ച
രസാതലാന്തേ സലിലം ജലാന്തേ പന്നഗാധിവാഃ
ത ദന്തേ പുനരകാശം ആകാശാന്തേ പുനർജലം
ഏവമന്തം ഹി നഭസഃ പ്രമാണം സലിലസ്യ ച
അഗ്നി മാരുതയോ ശൈലവ ദർഭേതയം ദൈവത്തെ രപി

അഗ്നി മാരുത തോയാനാം വർണാഃ ക്ഷിതിതലസ്യ ച
ആകാശ സമുദ്രാ മേവേതേ ദിദ്യന്തേതപാദന്മാൽ
പാന്തി ചൈവ മനയഃ ശാസ്ത്രേഷു വിവിധേഷു ച
തൈലോക്യ സാഗരേ ചൈവ പ്രമാണം വിഹിതം യഥാ
അഭ്യുത്പാദനമുത്പാൽ കഃ പ്രമാണ മുദാഹരേൽ
സിലാനാം ദേവതാനാം ച യദാ പാഥിതാ ഗതിഃ
തദാ ഗൗണ മനന്തസ്യ നാമ നന്തതി വിശ്രുതം
നാമയേയാ നരൂപസ്യ മാനസസ്യ മഹാത്മനഃ
യദാ തു ദിവ്യാ യദുപാ ഹർസതേ വർദ്ധതേ പുനഃ
കോന്യ സ്ത ദേവദിതും ശക്തോ യോഽപി സ്വാൽ തപി
യേപഃ

തതഃ പുഷ്പതഃ സൃഷ്ടഃ സർവ്വജ്ഞാ മുക്തിമാൻ പ്രഭഃ
ബ്രഹ്മാ ധർമ്മതഃ പൂർവഃ പ്രജാപതി രനന്തമഃ

ഈ ആകാശം അനന്തമാണ്; സില ചാരണ സേവിതമാണ്; രമ്യം നാനാശ്രയ സംകീർണ്ണവും ആണ്; ഇതിന്റെ അന്തം പ്രാപിക്കു പ്പടാവുന്നതല്ല. സൂര്യ ചന്ദ്രന്മാരുടെ പ്രഭകളുടെ ഗതി മേല്പോട്ടും കീഴ്പ്പോട്ടും എത്രയാണു് എന്നു തന്നെ അന്തം ഗ്രഹിച്ചിട്ടില്ല. സൂര്യ പ്രഭാവാനന്ദം അഗ്നി വർദ്ധിക്കുകയും ആയി സ്വയം ജ്വലിച്ചു വിഹരിക്കുന്ന ദേവന്മാർ അന്നേകമുണ്ട്. കാജസ്സ കൊണ്ടു് പ്രഥിതനായ അവർ തന്നെയും, ആകാശത്തിന്റെ അന്തത്തെ കണ്ടിട്ടില്ല. ആകാശം അത്ര ദുർഗ്ഗമവും അനന്തവും, ആണ്. പ്രഭ ചിതരുന്നവയും ജ്വലിച്ചു നില്ക്കുന്നവയും ആയ ഗോളങ്ങൾ, കന്നിനു മേലെ കന്നായി തിങ്ങി നില്ക്കുന്ന, ആകാശത്തെ അളക്കുവാൻ സാധാർ തന്നെയും കഴിയാത്തവരാണ്. ഭൂമിപ്പുറം കടലു; കടലിനപ്പുറം ഇരുൾ; ഇരുളിൽ അപ്പുറം നിർ; നിരിനു അപ്പുറം തീയു്; കീഴ്പ്പോട്ടു് സാതലത്തിനു് അപ്പുറം ജലം, ജലത്തിനു് അപ്പുറം സർവ്വ പ്രഭുക്കന്മാർ, അതിനപ്പുറം വീണ്ടും ആകാശം, ജലം, എന്നിങ്ങനെ തുടരാ കിടക്കുന്നു. ആകാശം, ജലം, തീയു്, വായു എന്നിവയുടെ അതിരിനെ ദേവന്മാർ തന്നെയും അറിയുന്നില്ല. തീയും, വെള്ളവും, വായുവും, ഭൂമിയും തത്പേനകുന്നു തന്നെ; അവ ഒക്കെയും ആകാശമാണ്. അജ്ഞന്മാർ അവ വേദ വേദായ നാലു പദാർത്ഥങ്ങൾ എന്നു ഭൂമിക്കുന്നു. സാഗരങ്ങൾക്കും ത്രിലോകങ്ങൾക്കും അതിർ നിശ്ചയിച്ചു് ഏഴുതിയിട്ടുള്ള ശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉണ്ടു് എന്നു ചിലമുനികൾ പറയാറുണ്ടു്. അവയു കോടി യോജന എന്നു ഒരു കണക്കു് ചിലേടങ്ങളിൽ ഉണ്ടു്. എന്നാൽ കണ്ണിനു വിഷയ മല്ലാത്തതും, സർവ്വാരങ്ങളിലും ബുദ്ധിക്ക് പ്രവേശ മില്ലാത്തതും, ആയതിനു് അതിൽ ആരു് കുറിക്കും? സിലന്മാർക്കും ദേവന്മാർക്കും പരിചയ പ്പെട്ടിരിക്കുന്ന നൂറോ ഭാഗത്തിനു് അതിൽ കുറിക്കാമെന്നു വന്നാൽ തന്നെയും, യഥാർത്ഥത്തിൽ മഹത്തായ മനുസ്സ് എന്നതിനു് എങ്ങനെ അതിൽ കുറിക്കും? കൂടാതെ യും അടയുകയും വിടികുകയും ചെയ്യുന്ന ആകാശത്തിന്റെ ദിവ്യമായ രൂപത്തെ അളക്കുവാനും അറിയുവാനും, തപി ധനല്ലാത്ത ഒരുവനു് എങ്ങനെ സാധിക്കും? അതിന്റെ ശേഷം ധർമ്മമന്തം മുക്തിമാനും ആയ പ്രജാപതി—സർവ്വജ്ഞനായ ബ്രഹ്മാവു്—പരമത്തിൽ നിന്നു സൃഷ്ടനായി. ഭാഗ്യമുള്ള പറഞ്ഞു.

പുഷ്പര ഭൂമി സംഭൂതോ മേഘഃ വേതി പുഷ്പാം
ബ്രാഹ്മണം പൂർവ്വം ചാഘ ഭവാൻ സംഭവേ ഏവ മേ

“ബ്രഹ്മാവു പിറന്നതു്, താമരയിൽ നിന്നാണ് എങ്കിൽ, ഒന്നാമതു പിറന്നതു് താമരയല്ലയോ? എന്നാൽ ബ്രഹ്മാവിനെയാണ് പൂർവ്വജൻ എന്നു പറയാറുള്ളതു്. ഇതു എന്നിങ്ങനെ സന്ദേഹത്തിന്നു കാരണമായി.”

ഭട്ടു പറഞ്ഞു:

മാനസസ്വേദനം യന്ത്രി ബ്രഹ്മരൂപം സമുപാഗതം തത്സംസ്കൃതം വിശാന്നതം പൃഥ്വി പഞ്ചമച്യുതേ കണ്ണികാ തസ്യ പഞ്ചസ്യ മേരു ഗ്ഗതന മുഹൂർത്തം തസ്യ മധ്യേ സ്ഥിതോ ലോകാൻ സൃജതേ ജഗതഃ പ്രഭുഃ മാനസാം ശ്വതമാ ദേവാൻ ഭൂതാനി വിവിധാനി ച.

മനസ്സ് എന്നതിന്റെ മൂർത്തിയാണ്, ബ്രഹ്മാവു; ബ്രഹ്മാവിന്റെ പീഠമായി പൃഥ്വി കല്പിക്കപ്പെട്ടു; പഞ്ചം എന്നു പറയപ്പെടുന്നതു്, ഈ പൃഥ്വി തന്നെ. ഗഗനത്തോളം ഉയർന്നു കേരവിനെ പഞ്ച കണ്ണിക എന്നു പറയുന്നു. അതിന്റെ മധ്യത്തിലിരുന്നു കൊണ്ടു്, ജഗൽപ്രഭുവായ ബ്രഹ്മാവു്, സർവ്വ ഭൂതങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ചു്.

ഭരദവാജൻ ചോദിച്ചു:—“മേരുമദ്ധ്യത്തിൽ ഇരുന്ന ബ്രഹ്മാവു് പ്രജകളെ എങ്ങനെ സൃഷ്ടിച്ചു?” ഭട്ടു പറഞ്ഞു:—“മുക്തിമാനായ മനസ്സ്,—ബ്രഹ്മാവു്—മനസ്സ് കൊണ്ടു്—ഇഹ കൊണ്ടു്—തന്നെ പ്രജാസൃഷ്ടി ചെയ്തു. ബ്രഹ്മാവു് ഒന്നാമതു സൃഷ്ടിച്ചതു് ജലത്തെയാണ്. ഭൂതങ്ങൾ നില്ക്കുന്നതിന്നും വർദ്ധിക്കുന്നതിന്നും, ആധാരം ജലമാണല്ലോ. ജലം വിശപ്പത്തെ ആവരണം ചെയ്യുന്നു. ജലമില്ലാ എങ്കിൽ, നില ഒന്നിന്നും ഇല്ല. പൃഥ്വി, പവനം, മേഘം—എന്നു വേണ്ട, രൂപമുള്ള യാതൊന്നും—ജലത്തിന്റെ രൂപ ഭേദമാണു്. ജലം സുരഭിച്ചു്, ഓരോ സ്തംഭം ഓരോ രൂപത്തിൽ ഉണ്ടായി.” ഭരദവാജൻ പറഞ്ഞു:—“ജലം എങ്ങനെ ഉണ്ടായി? അഗ്നി, മന്ദതൻ, മേദിനി എന്നിവ എങ്ങനെ ഉണ്ടായി? ഇതിനെ കുറിച്ചു് ഒക്കെയും എന്നിങ്ങനെ സംശയങ്ങളുണ്ടു്.” ഭട്ടു പറഞ്ഞു:—“പണ്ടു് ബ്രഹ്മ കല്പത്തിൽ, ഒരു ബ്രഹ്മക്കു സദസ്സിൽ, ലോക സംഭവത്തെ സംബന്ധിച്ച ഈ സംശയം തന്നെ ചിന്താ വിഷയമായി. ആ റീക്ഷികൾ, ആഹാരം വെടിഞ്ഞു്, വായു ഉണ്ടു്, നിശ്ചലനായി ആര വർഷം മൌനം പൂണ്ടു്, ധ്യാനത്തിൽ ഇരുന്നു. അപ്പോൾ ആകാശത്തു നിന്നു് ഒരു ബ്രഹ്മ വചനം അവർ എല്ലാവരുടെയും കാതുകളിൽ, ഏക കാലത്തു് ഇങ്ങനെ കേൾക്കായി.

പുരാതനമിത നിശ്ശബ്ദം ആകാശ മചലോപമം നഷ്ട ചന്ദ്രാക്ഷ പവനം പ്രസൂഷ മിവ സംഖ്യയെ തതഃ സലില മല്ലനം തമസി വാപരം തമഃ തന്മയാ ച സലിലോല്പിഡാൽ സ മജ്ജയത മരുതഃ യഥാ ഭോജന മമ്മിദം നിശ്ശബ്ദ മിവ ലക്ഷ്യതേ ത ചൂരംഭസാ പൂർവ്വമാണം സശബ്ദം കരുതേനിലഃ തഥാ സലില സംരൂഢേ നഭസോന്മേതേ നിരന്തരേ ഭിതവാർണ്ണവതലം വായുഃ സമുല്പതതി ഘോഷവാൻ സ ഏഷ ചരതേ വായുഃ അർണവോല്പിഡ സംഭവഃ ആകാശ സ്ഥാന മാസാര്യ പ്രശാന്തം നാദധിഗമതി രസ്തിൻ വായുപഞ്ച സംഖ്യേഷ ഭീഷ്മതേജാ മഹാഖലഃ പ്രാദർബ്ബഹേ വോർദ്ധ്വപരിവഃ കൃതാ നിശ്ചിമിരം നഭഃ അഗ്നിഃ പവനസംയുക്തഃ സ്വാൻ സമുഷ്ണിപതേ ജലം സ്വേഗ്നി മരുത സംയോഗാൽ ഘനതാ ദേവപദ്യതേ

സത്യാകാശാൽ നിവതിതഃ സ്തേഹ സിഷ്ടതി യോഗ്യഃ പരഃ തം സംഖാരതാപ മപേന്നം ഭൂമിതാ മനശ്ചമതി. സാന്നം സർവ്വം ഗന്ധാനാം സ്തേഹാനാം പ്രാണിനാം തഥാ ഭൂമി യോനി ഹിര ഷ്ണേയം യസ്യാം സർവ്വം പ്രസൃതതേ.

പണ്ടു് ആകാശം മാത്രമുണ്ടായിരുന്നു; കേവലം നിശ്ശബ്ദവും, അശേഷം അനക്ക മില്ലാത്തതും, ആയ ആകാശം മാത്രമുണ്ടായിരുന്നു. അന്നു ചന്ദ്രനില്ല, സൂര്യനില്ല, വായുവില്ല; സകലവും ഉറക്കത്തിൽ എന്നതു പോലെ കിടന്നു. അപ്പോൾ സലിലം—തമസ്സിൽ വേറൊരു തമസ്സെന്നതു പോലെ—ഉൽഭവിച്ചു. സലിലത്തിന്റെ പീഡനം നിമിത്തം മാരുതൻ ഉണ്ടായി. പൊട്ടൽ ഇല്ലാത്ത പാതം നിശ്ശബ്ദമായിരിക്കും; എന്നാൽ അതിനകത്തേക്കു് ജലം കയറുമ്പോൾ, കാരൻ കടന്നു ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു; അതു പോലെ, നിരന്തരമായ തമസ്സ് സലിലം കൊണ്ടു് തുലനമായ ഘട്ടത്തിൽ, വായു, സലിലത്തെ ഭേദിച്ചു്, ഘോഷവാദനായി ഉൽഭവിച്ചു. ജല പീഡനം നിമിത്തം ഉണ്ടായ വായു ഇന്നും, സഞ്ചരിക്കുന്നു. അതു് ആകാശത്തു് വേഗം അടങ്ങാതെ, ഓടിനടക്കുന്നു. ജലവും വായുവും തമ്മിൽ അടിച്ച സമയം, ഉഷ്ണ കൂടിയ തീയു്, നീറി ഇറങ്ങി: മേല്പോട്ടു വളർന്നു; ആകാശത്തു നിന്നു് ഇരുളിനെ അകറ്റി. കാരാളക്കിയ തീയു്, ആകാശത്തേയും ജലത്തേയും പ്രക്ഷേപണം ചെയ്തു. തീയു ചേന്നു ചാറു്, ഘന വസ്തുവായി. ഘന വസ്തുവായ കാരൻ, കീഴ്പ്പോട്ടു വീണു; അങ്ങനെ വീഴവേ അതിലുണ്ടായിരുന്ന ദിവഭാഗം വീണ്ടും ഘന വസ്തുവായി, ഭൂമിയായി പരിണമിച്ചു. ഈ ഭൂമിയാണു്—സർവ്വ രസങ്ങളുടെ, സർവ്വ ഗന്ധങ്ങളുടെ, സർവ്വ രൂപങ്ങളുടെ, സർവ്വ പ്രാണികളുടെ—പ്രഭവ സ്ഥാനം. ഈ ഭൂമിയിൽ സർവ്വം പിറക്കുന്നു.

ഭരദവാജൻ ചോദിച്ചു:—ബ്രഹ്മാവു് ഭൂതങ്ങളെ ആയിരക്കണക്കിനു് സൃഷ്ടിച്ചു; അങ്ങനെ യിരിക്കെ, പൃഥ്വി, ജലം, അഗ്നി, വായു, ആകാശം എന്ന അഞ്ചിനെ മഹാ ഭൂതങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നതു് എന്തുകൊണ്ടു്?” ഭട്ടു പറഞ്ഞു:—“ഭൂതങ്ങൾ അനേകമുണ്ടു്; എങ്കിലും അമിതങ്ങളായവയെ മഹാ ശബ്ദം ചെയ്തു പറയുന്നു.

ചേഷ്ടാ വായുഃ ഖ മാകാശം, ഉഷ്ണാഗ്നിഃ സലിലം വേദം പൃഥ്വി ചാന്ദ്രസംഘാതഃ ശരീരം പാഞ്ചഭൂതേതികം. ജ്വര്യതൈഃ പഞ്ചഭിർ ഭൂതൈഃ യുക്തം സ്ഥാവര മംഗമം ശ്രോത്രം ശ്രോണം രസഃ സ്വരശോ ദൃഷ്ടി ജ്വേന്ദ്രിയ സംജ്ഞിതാഃ.

വ്യക്തികളിൽ കാണുന്ന ചേഷ്ട, വായുവാണ്; ശബ്ദം, ആകാശമാണു്; ഉഷ്ണാവു് അഗ്നിയും; ദ്രവം, ജലവും; അസ്ഥി മുതലായ ഘന പദാർത്ഥങ്ങൾ, ഭൂമിയും ആണു്. ചര ചരങ്ങളായ സർവ്വം വായു മുതലായ അഞ്ചു കൊണ്ടു് നിമിതമായിരിക്കുന്നു. പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ നില്ക്കുന്നതും, പഞ്ചഭൂതങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു തന്നെ. ശ്രോത്രം ആകാശത്തെ, ശ്രോണം ഭൂമിയെ, രസം ജലത്തെ, സ്വരം വായുവെ, ദൃഷ്ടി അഗ്നിയെ—ആശ്രയിക്കുന്നു.

ഭരദവാജൻ പറഞ്ഞു:—ജീവനം ആധാരമായി നില്ക്കുന്നതു് വായു വാണു് എന്നു ഞാൻ കേട്ടിരിക്കുന്നു. ഈ സംഭാഷണത്തിൽ, ഒരു ഘട്ടത്തിൽ അഞ്ചു് തന്നെയും അങ്ങനെ ലിസുവിച്ചു. അങ്ങനെ ഏകിൽ ജീവിതം നിരന്തര മല്ലയോ?

ജീവൻ എന്നു ഒന്നിനെ ആരും കണ്ടിട്ടില്ല. ഒമ്പത് മറ്റു ക്ഷയോർ, ശരീരത്തെ വിട്ട് ഇറങ്ങുന്നത്, വായു മാത്രമാകുന്നു. ശരീരത്തിലുള്ള ഉഷ്ണഭാവം നശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കുറച്ച് വെള്ളം ഒരു കിണറ്റിലേക്ക് ഒഴിച്ചാൽ, അതു കിണറ്റിലെ വെള്ളത്തോടു് ഒരുമിച്ച് ഒന്നാകും. പത്തുതെ തീച്ചുളയിലേക്ക് എറിഞ്ഞാൽ, ചെന്ന തീയും നിന്ന തീയും ഒന്നാകും. അതുപോലെ തന്നെ മരിക്കുന്ന പ്രാണിയിൽ നിന്ന് ഇറങ്ങുന്ന പ്രാണൻ, വായു മണ്ഡലത്തിൽ മേളിക്കുന്നു. പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ ചേർന്നുണ്ടായ ഈ ശരീരത്തിൽ, ജീവിതം ഏവിടെ? പഞ്ചഭൂതങ്ങളിൽ ഒന്നു പിരിഞ്ഞു മറിയാൻ, ശേഷിച്ച നാലും ബന്ധം വെടിയുന്നതായി നാം കാണുന്നു. ആ ഹാര മില്ലെങ്കിൽ ജലം നശിച്ചു; ഉച്ഛാസത്തെ നിഗ്രഹിച്ചാൽ വായു ഇല്ല; വിസർജ്ജനം ഇല്ലെന്നായാൽ, ആകാശം അസ്തമിച്ചു; ഭക്ഷണം ഇല്ലെങ്കിൽ അഗ്നി കെട്ടു; വ്യായാമം, മരണം, പരിശ്ലേശം, എന്നിവ നിമിത്തം ഭൂമി അതായതു ശരീരം, ജീർണ്ണിച്ചു. ഏതെങ്കിലും ഒന്നു പിരിയരുതെന്ന്, ഭൂതസംഘാതത്തിന് കേട്ടു പററി. ഇങ്ങനെ യാണു് നാം യഥാർത്ഥത്തിൽ കാണുന്നത്. എന്നാൽ മരണ സമയത്തിൽ ജീവൻ ഏവിടെ പോകുന്നു? ആ അവസ്ഥയിൽ ജീവൻ ഏന്തിയുണ്ട്? എന്തു കേൾക്കുന്നു? എന്തു പറയുന്നു?

ഏഷം ഗൌഃ പരലോകസ്ഥം നാസ്തിത്യുതി മം മിതി യോ ദതം മൂിയതേ ഇതു സാ പരലോകം കഥ താരയിത്യുതി ഗൌ ശ്വ പ്രതിഗ്രഹിതം ച ദതം ചൈവ സമം യദാ ഇഹൈവ വിലയം യന്തി കത ശ്ലോകം സമാഗമഃ വിഹരൈ തപഭക്തസ്വ ശൈലാഗ്രാൽ പതിതസ്വ ച അഗ്നിനാ ചോപയുക്തസ്വ കതഃ സംജീവനം പുനഃ ജീനസ്വ യദി വൃക്ഷസ്വ ന മൂലം പ്രതിരോധിതീ ചീജാ ന്യസ്വ പ്രരോഹന്തി മൃതഃ കഃ പുനരേഷ്യതി ബീജമാത്രം പുര സൃഷ്ടം യ ഭൂതം പരിവർത്തതേ മൃതം മൃതഃ പ്രണശ്യന്തി ബീജം ദ് ബീജം പ്രവർത്തതേ.

ഞാൻ ഭാനം ചെയ്തു പതു, പരലോകത്തു് എന്നെ രക്ഷിക്കുമോ? പതു തന്നെയും ചാകുന്നു; അതു് എങ്ങനെ ഇതരനെ രക്ഷിക്കും? ഭാതാവും, ഗൃഹീതാവും, പതുവും ചാകുന്നു. അവ ചാകുന്നത് നാം കാണുന്നു. അവ വിണ്ടും സമാഗമിക്കുന്നത് എങ്ങനെ? മലയിൽ നിന്ന് മറിഞ്ഞു വീണ ചത്തവൻ, പറവകൾക്കു് ഇര യായവൻ, ചിതയിൽ വെന്തു് ചര മായവൻ—ഇവരെക്കൊന്നും പുനരത്ഥാനം ചെയ്യുന്നത്, എങ്ങനെ? മുട്ടു മിറിക്കൊ മരം വേിച്ചു പോകും. ബീജ മണെങ്കിൽ മുളയ്ക്കും. ചത്തവൻ എങ്ങനെ എഴിററ വരും. എന്റെ അഭിപ്രായം, ആഭിയിൽ ഏതാനും ബീജങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടു എന്നും, അവയിൽ നിന്ന് തലമുറകൾ തോറും തുതന ബീജങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നു എന്നും ആണ്. എന്നാൽ ചത്തവരെക്കൊന്നും ചത്തവ തന്നെ" ഇതു പറഞ്ഞു:—

ന പ്രണാശോസ്തി ജീവാനാം ഭൗത്വ ച കൃത്സ്വ ച യാതി ദേഹാന്തരം പ്രാണി ശരീരം തു വിശിഷ്ടതേ ന ശരീരശ്രോത്രം ജീവം മൃത്യുർ നശ്വേ പ്രണശ്യതി യഥാ സമിത്വ ഭഗ്ദ്ധാ സു ന പ്രണശ്യതി പാവകഃ ജീവന്മാർക്കു് നശമില്ല; ചെയ്യപ്പെട്ട ഭാനവും നാം ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തികളും നശിക്കുകയില്ല. മരണത്തിൽ പ്രാണി, ദേഹം ശരീരത്തെ പ്രാപിക്കുകയാണ്; നശിക്കുന്നത് ശരീരം മാത്രമേ.

തേ. ജീവൻ, ശരീരത്തെ ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കുന്നു എന്നല്ലാതെ—ശരീരം നശിക്കുമ്പോൾ നശിക്കുക ഇല്ല. വിറക് നശിച്ച ശേഷവും തീ ശേഷിക്കുന്നത് പോലെ—ശരീരം നശിച്ച ശേഷവും ജീവൻ ശേഷിക്കുന്നു. ഭാഗ്യാചർ പറഞ്ഞു:

അഗേർ യഥാ സമിദ്ധസ്വ യദി നാശോ ന വിദ്യതേ ഇന്ധനസ്പോപയോഗോ നേ സ ചാഗ്നിർ നോപലഭ്യതേ നശ്വതീ ത്വേവ ജനാമി ശാന്ത മഗ്നി മനിന്ധനം ഗതി യുസ്വ പ്രമാണം വാ സാസ്ഥാനം വാ ന ഭഗ്യതേ.

വിറയിൽ തീയു പോലെയാണ്, ശരീരത്തിൽ ജീവൻ എന്നു അങ്ങ് പറയുന്നു: ശരിതന്നെ. എന്നാൽ വിറക് നശിക്കുമ്പോൾ തീയും നശിക്കുന്നു. വിറക് തീന്നാൽ, തീ കെട്ടു; നശിച്ചു; കേവലം ഇല്ലെന്നായി; അങ്ങനെ യാണു് നാം കാണുന്നത്. ശരീരം മരിച്ച ശേഷം, ജീവന്റെ വ്യാപാര ഞെയോ, അസ്തിത്വ ഞെയോ എവിടെ യെങ്കിലും സാസ്ഥാന ഞെയോ, ആരും കണ്ടിട്ടില്ല." ഇതു പറഞ്ഞു:—“വിറക് ഒട്ടങ്ങിയാൽ തീ കാണാതാകുമെന്നുള്ളതു് വാസ്തവം തന്നെ. എന്നാൽ തീ അപ്പോൾ ഇല്ലെന്നാകുന്നില്ല. വിറക് ഒട്ടങ്ങി, ഇരിക്കുവാൻ സ്ഥാന മില്ലാതെ യായ തീ, ആകാശത്തിൽ യോജിക്കുകയും കണ്ണുകൾക്കു് വിഷയമല്ലാതെ വരുകയും ചെയ്യുന്നു. അതു മാത്രമാണ്; അതു പോലെതന്നെ, ശരീരം ഉപേക്ഷിച്ചു് ജീവൻ ആകാശത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നു; സൂക്ഷ്മരൂപം നിമിത്തം കാണപ്പെടാത്തതാകുന്നു. പ്രാണങ്ങളെ ധരിക്കുന്ന ശരീരാഗ്നിയാണു് ജീവൻ; ഉച്ഛാസത്തെ നിഗ്രഹിച്ചാൽ പ്രാണങ്ങളെ ധരിക്കുന്ന ശരീരാഗ്നി നശിക്കും; ശരീരാഗ്നി നശിക്കുമ്പോൾ ശരീരം അചേതന മാകും; ഭൂമിയിൽ വീഴും; എന്നാൽ പ്രാണനും, കൂടെ അഗ്നിയും, ആകാശത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. ആകാശവും പ്രാണനും അഗ്നിയും ഒന്നാകും. ശേഷിച്ച രണ്ടു്—മലവും ഭൂമിയും—ഭൂമിയുടെ രൂപത്തിൽ നില്ക്കും. ആകാശ മുളകളെന്തു് വായുവു മുണ്ടു്, വായു ഉളകളെന്തു് അഗ്നിയുണ്ടു്, വായുവും അഗ്നിയും രൂപ മില്ലാത്തവയും അദ്ഭുതങ്ങളും ആണു് എന്നുള്ളതു വിസ്മരിക്കപ്പെടരുതു്. വ്യക്തികളോടു് ബന്ധപ്പെട്ടു് അവ കാണപ്പെടുന്നത്, അവയുടെ സ്വഭാവത്തിൽ ഒരു വ്യത്യസ്തം മാത്രമാകുന്നു.” ഭാഗ്യാചർ പറഞ്ഞു:—“ശരീരം എന്നതു് പൂമിവി, അപ്പു, തേയു, വായു, ആകാശം എന്നവയുടെ സംഘാതമാണു്, എങ്കിൽ ജീവനെ തിരിച്ചറിയുന്നത് എങ്ങനെ? പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ ചേർന്നുണ്ടായ ശരീരത്തിൽ—പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ടു് പ്രവൃത്തികളിൽ സക്തമായ ശരീരത്തിൽ—ജീവൻ എങ്ങനെ വർത്തിക്കുന്നു, എന്ന് അറിവാൻ ഞാൻ കാർഷിക്കുന്നു. ശരീരത്തെ നാം കാണുന്നത്, മാംസവും ചോറയും ചേർന്നു് ഒരു ചങ്ങാടമായിട്ടാണു്; അതു്, മേടസ്സും സ്നായുക്കളും അസ്ഥികളും ചേർന്ന ഒരു പൊതിയാണെന്നും പറയാം. ഈ പൊതി അഴിച്ചാൽ, അതിനകത്തു് ജീവൻ എന്ന് ഒന്നിനെ ആരും കാണുന്നില്ല. പഞ്ചഭൂത സംഘാതമായ ഈ ശരീരത്തിൽ ജീവൻ എന്ന് ഒന്നില്ല, എന്നു പറവാൻ വൈഷമ്യമുണ്ടു്. ശരീരം മായും മാനസിക മായും ഉള്ള ദുഃഖങ്ങളെ അനുഭവിക്കുന്നത് ആതു് എന്ന പ്രശ്നത്തിനു മറുപടി ഉണ്ടാകണമല്ലോ. നാം കേൾക്കുന്നു; കാതളിക്കുകൊണ്ടു മാത്രം നാം കേൾക്കുകയില്ല. കേൾക്കുന്നത് ജീവൻ തന്നെ; എന്നാൽ കേൾക്കുന്നതൊക്കെയും ജീവനാണു്, എന്നു നിശ്ചയിക്കു വാനും പ്രയാസമുണ്ടു്. മനസ്സ് ഏതെങ്കിലും ഒരു കാര്യത്തിൽ ഉറച്ചു പോയാൽ, ആ ഘട്ടത്തിൽ, ജീവൻ, ഇതര

പിശാചാ രാക്ഷസം പ്രേതം വിവിധാ ഭേദമതഃ
 പൂനാമുജ്ഞാന വിജ്ഞാനം: സ്വപ്നാചാര ചേഷ്ടിതാഃ
 പ്രജാ ബ്രാഹ്മണ സംസ്കാരാഃ സ്വ കർമ്മ കൃത നിശ്ചയതഃ
 ദീക്ഷിതീഃ സേവന തപസാ സുജാതേ ചാപര പരൈഃ
 ആദി ദേവ സമുൽഭൂതാ ബ്രഹ്മ മൂലാക്ഷയംവ്യയാ
 സാസൃഷ്ടിർ മാനസി നാമധർമ്മ തത്ര പരായണാ.

വണ്ണങ്ങളിൽ ഒന്ന് മറ്റൊന്നിനെ അപേക്ഷിച്ച് വിശേഷ കല്പിതമെന്ന് പറഞ്ഞു കൂടാ. ജഗത്തു സർവ്വം ബ്രാഹ്മ മാകുന്നു. ബ്രഹ്മി നടന്ന കാലം എല്ലാവരും ബ്രാഹ്മണ രായിരുന്നു. വണ്ണ തെ സിദ്ധിച്ചത് കർമ്മങ്ങളെ കൊണ്ടാണ്. കഥ പ്രിയന്മാർ, ഭോഗ പരന്മാർ, തീക്ഷ്ണന്മാർ, ക്രോധനന്മാർ, പ്രിയ സാഹസന്മാർ, സ്വധർമ്മത്തെ ത്യജിച്ചവർ, രക്താംഗന്മാർ, രജഃ പ്രധാനന്മാർ—എന്നിങ്ങനെ യുള്ള ബ്രാഹ്മണർ ക്ഷത്രിയന്മാരായി. സ്വധർമ്മങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ച്, പതു പാലനം സ്വീകരിച്ച്, കൃഷി കൊണ്ട് ഉപജീവിക്കുന്നവരും, മഞ്ഞൾ നിറമുള്ളവരും--രജഃ സത്വ സ്വഭാവന്മാർ--ആയ ബ്രാഹ്മണർ--വൈശ്യന്മാരായി. ലുബ്ധന്മാർ, ഹിംസയെ പ്രിയപ്പെടുന്നവർ, അനൃത സ്വഭാവന്മാർ, ഉപജീവനത്തിനായി ഏതു പണിയും ചെയ്യുന്നവർ, മേനികുറത്തവർ--തമഃ സ്വഭാവന്മാർ--സ്വഭാവ പരിശുദ്ധിയെ അവഗണിക്കുന്നവർ--ആയ ബ്രാഹ്മണർ ശൂദ്രന്മാരായി. ഇങ്ങനെ കർമ്മങ്ങൾ നിമിത്തം സ്വവണ്ണത്തിൽ നിന്ന് മാറിയ ബ്രാഹ്മണർ, ഇതര വണ്ണന്മാരായി. ഇവർക്ക് ധർമ്മമാകട്ടെ, യജ്ഞ ക്രിയയാകട്ടെ, നിത്യമായി പ്രതിഷേധിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ബ്രഹ്മാവ് നാലു വണ്ണങ്ങളെയും ബ്രാഹ്മ സരസ്വതിക്ക്--വേദത്തിന്--അർഹനായി സൃഷ്ടിച്ചു; അവർ ലോകം നിമിത്തം ഭൂഷണരായി; അജ്ഞാനത്തിന് വശഗന്മാരായി. വൃതങ്ങളെയും നിയമങ്ങളെയും ബ്രഹ്മത്തെ യും ധരിച്ചുകൊണ്ട്, ബ്രഹ്മ തന്ത്രത്തിൽ നിന്ന് ഭൂഷണരാകാത്തവർ--ബ്രാഹ്മണരായിത്തന്നെ നില്ക്കുന്നു. അവരുടെ തപസ്സ് നിഷ്ഫലമാകുന്നില്ല. സൃഷ്ടമായത് ഒക്കെയും ബ്രഹ്മമാണെന്ന് അറിയുന്നവർ; ബ്രാഹ്മണരാകുന്നു. അവർ അജ്ഞാനം നിമിത്തം, ബഹു വിധന്മാരാകുന്നു. ജ്ഞാനവും വിജ്ഞാനവും നശിക്കുകയും, ആചാരങ്ങളെയും വ്യവസായങ്ങളെയും സ്വമനുഭവമായി സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യുക നിമിത്തം, അവർ--പിശാചങ്ങൾ, രാക്ഷസന്മാർ, പ്രേതങ്ങൾ,--വിവിധങ്ങളായ ഭേദമുൾക്കൊള്ളാൻ--ആയി പിറക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രന്മാരും പ്രജാപതികളും ആയ ദീക്ഷികൾ ഉണ്ടല്ലോ; അവർ തപസ്സിനെ ആശ്രയിച്ച്, സ്വധർമ്മത്തിൽ കൃതനിശ്ചയന്മാരും, വേദവിധികളിൽ നിമഗ്നന്മാരും, ആയ പ്രജകളെ സൃഷ്ടിച്ചു. പ്രഥമ സൃഷ്ടി--ആദി ദേവ സമുൽഭൂതവും, ബ്രഹ്മം ആധാരമായതും, ആയതിനാൽ അക്ഷയവും അവ്യയവും ആയതും, ധർമ്മതന്ത്രപരായണവും, ആയ പ്രഥമ സൃഷ്ടി--മാനസമാകുന്നു. * ഭൂത തുടർന്നു പറഞ്ഞു:--

സത്യം ബ്രഹ്മ തപഃ സത്യം സത്യം സൃജതി ച പ്രജാഃ
 സത്യേന ധായ്വതേ ലോകഃ സ്വർഗ്ഗം സത്യേന ഗമതി

അനൃതം തമസോ രൂപം തമസാ നീതതേ ഹ്യധഃ
 തമോ ഗൃസ്തം ന പശ്യന്തി പ്രകാശം തമസാദ്യതഃ
 സ്വർഗ്ഗഃ പ്രകാശഃ ഇത്യാഹുഃ നരകം തമഃ ഏവ ച
 സത്യം നൃതം അഭ്യേം പ്രാപ്യതേ ജഗതീചരൈഃ
 തത്ര തപോ വിധി ലോകേ വൃത്തിഃ സത്യാനൃത ഭാവത്
 ധർമ്മധർമ്മ പ്രകാശ ശ്വേതമോഃ ട്വം സുഖം തഥാ

തത്ര യ സത്യം സ ധർമ്മോ യോ ധർമ്മഃ സ പ്രകാശോ യഃ
 പ്രകാശഃ തത്സംഖ മിതി തത്ര യ ഭൂതം സോഽധർമ്മോ യോഽധർമ്മ
 ധർമ്മ സ്മ അത്ഥോ യ അത്ഥ അഭ്യേഖ മിതി അത്രോച്യതേ.

ശരീരൈർ മാനസൈർ ഭുജൈഃ സുഖൈ ശ്വാപ്യ-
 സുഖോഭയൈഃ
 ലോകസൃഷ്ടിം പ്രപശ്യന്തോ ന മമ്യതി വിചക്ഷണാഃ
 തത്ര ഭുജ വിമോക്ഷാർത്ഥം പ്രയതേത വിചക്ഷണഃ
 സുഖം ഹി നിത്യം ഭൂതാനാം ഇഹ ലോകേ പരമ ച
 രാഹു ഗൃസ്തസ്യ സോമസ്യ യഥാ ചോത്സന് ന ഭാസതേ
 തഥാ തമോഭീഭൂതാനാം ഭൂതാനാം ഭൂതേതേ സുഖം

തത് ഖലു ഭവിധിം സുഖ മച്യതേ ശരീരം മാനസഃ ച ഇ
 ഹ ഖലപമൃഷ്ടിം ശ്വേ ലോകേ സർവാരംഭ പ്രവൃത്തയഃ സുഖാർത്ഥ മ
 ഭിധീയന്തേ ന ഹ്യതഃ പാം ത്രിവർഗ്ഗമലം വിശിഷ്ടതാ മസ്തി
 സ ഏഷ കുമോ ഗുണവിശേഷോ ധർമ്മാർത്ഥ ഗുണാരംഭ സ്മ ലോ
 ക്ത രസ്യോല്പത്തിഃ സുഖ പ്രയോജനാർത്ഥം ആരംഭഃ

സത്യം എന്നതു ബ്രഹ്മം തന്നെ; സത്യം എന്നതു തപസ്സ് തന്നെ; സത്യം പ്രജകളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നു; സത്യം ലോകത്തെ ഗരിക്കുന്നു; സത്യം സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. അനൃതം എന്നതു തമസ്സിന്റെ രൂപമാകുന്നു; തമസ്സ് കീഴ്പോട്ടേക്ക് നയിക്കുന്നു; തമസ്സിനാൽ ഗ്രസിക്കപ്പെട്ടവർ--തമസ്സിനാൽ ആവൃതന്മാർ--പ്രകാശത്തെ കാണുന്നില്ല. സ്വർഗ്ഗം പ്രകാശമെന്നും, നരകം തമസ്സെന്നും, പറയപ്പെടുന്നു. ജഗൽ ചരന്മാർ സ്വർഗ്ഗത്തോ നരകത്തോയോ പ്രാപിക്കാം. സത്യവും അനൃതവും ആകട്ടെ ഈ ലോകത്തിൽ ധർമ്മം അധർമ്മം, പ്രകാശം തമസ്സ്, സുഖം ഭുജം എന്നിങ്ങനെയുള്ള വിപരീത വൃത്തികളിലേക്ക് നടുത്തുന്നു. ഇവയിൽ സത്യം ധർമ്മമാകുന്നു; ധർമ്മം പ്രകാശമാകുന്നു; പ്രകാശം സുഖവും ആകുന്നു. അതുപോലെ തന്നെ അനൃതം അധർമ്മമാകുന്നു; അധർമ്മം തമസ്സാകുന്നു; തമസ്സ് ഭുജവും ആകുന്നു. ഇതു സംബന്ധമായി ഇങ്ങനെ പറയപ്പെടുന്നു; ലോകസൃഷ്ടി ശരീരങ്ങളെയും മാനസങ്ങളെയും ഉള്ള ഭുജങ്ങളോടും, അസുഖമായി പരിണമിക്കുന്ന സുഖങ്ങളോടും ചേർന്നു നില്ക്കുന്നതായി കാണുന്ന വിചക്ഷണൻ--മോഹിക്കുന്നില്ല. വിചക്ഷണൻ, ഭുജത്തിൽ നിന്ന് മോചനം ലഭിക്കുവാനായി പ്രയത്നിക്കുന്നു. ഭൂതങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്ന സുഖം, ഇഹത്തിലും പരത്തിലും അനിത്യം തന്നെ. രാഹു ഗൃസ്തനായ ചന്ദ്രന്റെ പ്രഭ കെട്ടുന്നതു പോലെ, തമസ്സ് ആവരണം ചെയ്യുന്ന ഭൂതങ്ങളുടെ സുഖം നശിച്ചു പോകുന്നു. സുഖം, ശരീര മെന്നും മാന

* പ്രജാ ബ്രാഹ്മണ സംസ്കാരാഃ ഇത്യാദി രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളുടെ അർത്ഥം സ്പഷ്ടമല്ല. അവയുടെ സാരം ഇങ്ങനെ യെന്ന് വെച്ചാൽ, അർത്ഥം സ്പഷ്ടമാകുമെന്ന് തോന്നുന്നു. നിത്യമായ സൃഷ്ടി എന്നു മനസ്സിലാക്കണം. അത് ആദിദേവന്റെ മനഃസൃഷ്ടി അല്ലെങ്കിൽ യോഗത്തെ ആശ്രയിച്ച സൃഷ്ടിയാകുന്നു. ജീവനിൽ നിന്ന് ജീവൻ ആവിഷ്കൃതമാകുമെന്നുള്ള തത്വം, ആകാശം മുതലായ ആധാര ഭൂതങ്ങൾ, എന്നവ ഒക്കെയും ആ വർഗ്ഗത്തിൽ പെടും. എന്നാൽ ആ സനാതന സൃഷ്ടികളിൽ നിന്ന് പ്രഭവിച്ച പ്രത്യക്ഷ വിശ്വം പ്രാചീനന്മാരായ പരമക്ഷികളുടെ സൃഷ്ടിയാകുന്നു.

സ മെന്നും രണ്ടു വിധമാണ്. ഇഹ പര ലോകങ്ങളിൽ, സ
 ലംഭം പ്രവൃത്തികൾ സുഖത്തിനായി കല്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.
 സുഖത്തെ കവിഞ്ഞതായ യാതൊരു ഫലത്തെയും ധർമ്മം, അ-
 ത്തം, കർമ്മം എന്നവ സംബന്ധിച്ച് കാണുന്നില്ല. ആ സുഖം
 തന്നെ കാലമായത്. ധർമ്മത്തെയും അർത്ഥത്തെയും അന്യ-
 ക്ഷിക്കുന്നത്, കേവലം സുഖത്തിനായി അതന്നെ. സുഖത്തിന്
 മൂലം ധർമ്മം തന്നെ: സുഖത്തിന്റെ ആരംഭം ധർമ്മം തന്നെ;
 സർവ്വ പ്രാപ്തങ്ങളും സുഖത്തെ സമ്പാദിക്കുവാൻ നായി അതന്നെ.

ഭരണാജൻ പറഞ്ഞു:—

യ ദേവത ഭവതാഭിമതിം സുഖാനന്ദം പരമമർത്ഥമിതി
 രിതി ത ന ഗൃഹ്ണീതേ ന മോക്ഷാ രപസി
 സ്ഥിതാനാം അപ്രാപ്യ ഏഷ കാര്യം
 ഗുണവിശേഷം ന ചൈവ മലിനമിതി ച ത-
 പസി ഗുരതേ തിലോകകൃൽ ബ്രഹ്മാ പ്രഭു നേകാകീ-
 തിഷ്ഠതി ബ്രഹ്മചാരി ന കർമ്മസംബന്ധാത്മാന മവധോ-
 തിം അപി ച ഭഗവാൻ വിശേഷാൽ ഉദ്ധരതി: ക-
 മ മലിനമർത്ഥം അനന്തരേണ നാശമനയത് ത-
 സ്താൽ ബ്രഹ്മോ ന ഇ മഹാത്മജി: പ്രതി
 ഗൃഹീതേയ മർത്ഥം ന തപേഷ താവ ദ്വിശി-
 ഷ്ടോ ഗുണഗണ ഇതിം നൈതൽ ഭഗവാൻ പ്ര-
 ത്യാതി ഭഗവതേഷം സുഖാനന്ദം പരമമർത്ഥം സ്ഥി-
 തി രതി ലോകപ്രവാദോ ഹി ദ്വിവിധ: ഫ-
 ലോദയ: സൂക്തം സൂക്ത മവപ്യേവ ദുഷ്കൃതാ
 ദുഃഖ മിതി

പരമമായ അർത്ഥം സുഖമാകുന്നു എന്ന ഭവൻ പറക ഉണ്ടാ-
 യി. ഇത് എനിക്ക് മനസ്സിലാകുന്നില്ല. രപസ്സിൽ അന്നെ
 പ്രതിഷ്ഠാ പ്രാപിച്ചു റിക്ഷികൾ, ഇതിനെ കാമിക്കുന്നതായി
 കാണ്ണില്ല. പ്രഭുവായ ശ്രീലോക നിർമ്മാതാവ്—ബ്രഹ്മാവ്—
 ഏകാകിയും ബ്രഹ്മ ചാരിയും ആണെന്ന് പ്രസിദ്ധമാകുന്നു.
 ആ പ്രഭു കർമ്മങ്ങളെ കൊണ്ട് ആത്മാവിനെ പ്രസാദിപ്പിക്ക-
 ന്നില്ല. അതുപോലെ തന്നെ, ഉദ്ധരതി യായ ഭഗവാൻ കാമ-
 നെ അനന്തരം നാക്കി, ഹിംസിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്. ആയതി-
 നാൽ മഹാത്മാർ സുഖത്തെ വരിക്കുന്നില്ല എന്നു അർത്ഥം പറയുന്നു;
 സുഖകരം ശ്രേഷ്ഠമായ ഒരു ഗുണമല്ല. ആയതിനാൽ സുഖം
 തന്നെ പരമമായ അർത്ഥമെന്ന ഭഗവദഭിപ്രായത്തെ വിശ്വ-
 സിക്കുക ഏകപ്രമല്ല. സൂക്തങ്ങളിൽ നിന്ന് സുഖവും, ദു-
 ഷ്കൃതങ്ങളിൽ നിന്ന് ദുഃഖവും,—ഇങ്ങനെ ഫലോദയം രണ്ടു
 വിധമാണെന്നുള്ളത്—കേവലം ലോക പ്രവാദം മാത്രമാകുന്നു."

ഭൂത പറഞ്ഞു:—

അത്രോച്യതേ അനന്താൽ തമഃ പ്രാദുർഭൂതം തതഃ ത-
 മോ ഗൃഹ്ണീ അധർമ്മേവാ രവർത്തന്തേ ന യ-
 മ്തം ക്രോധ ലോഭ മോഹ മദാദിഭി രവമന്നം
 ന ഖലാസ്തിൻ ലോകേ നാമത്ര സുഖ മാപ്നവന്തി. വി-
 വിധ വ്യാധി വൃണ രജോപതാപൈ രവകീ-

ആത്മ. വധ ബന്ധ നിരോധ പരിശുദ്ധാദിഭി ശ്വ
 ക്ഷുൽ പിപാസാ ശ്മ ക്ലേശൈ രവർത്തൈ രവതപ-
 ന്തേ. ചണ്ഡവർത്തം ദുഷ്കൃതീശീത ക്ലേശൈ രവ പ്ര-
 തിഭ്യേയഃ ശകീരൈ ദുഃഖൈ രവതപ്യന്തേ. ബ-
 സ്വ ധന വിനാശ വിപ്രയോഗ ക്ലേശൈ രവ മാന-
 ഹസഃ ശരഭൈ അഭിജയന്തേ. ജരാ മൃത്യ ക്ലേശൈ
 രവരക്തേ രിതി. യ ദേവതൈ ശരീരൈ മാനസൈ
 രവരക്തേ ന സ്വപ്നേ. ത സുഖം വിദ്വാൻ ന ചൈ-
 തേ ദോഷാ സ്വദ്യേ പ്രാദുർഭവന്തി തത്ര ഖലു ഭ-
 വന്തി.

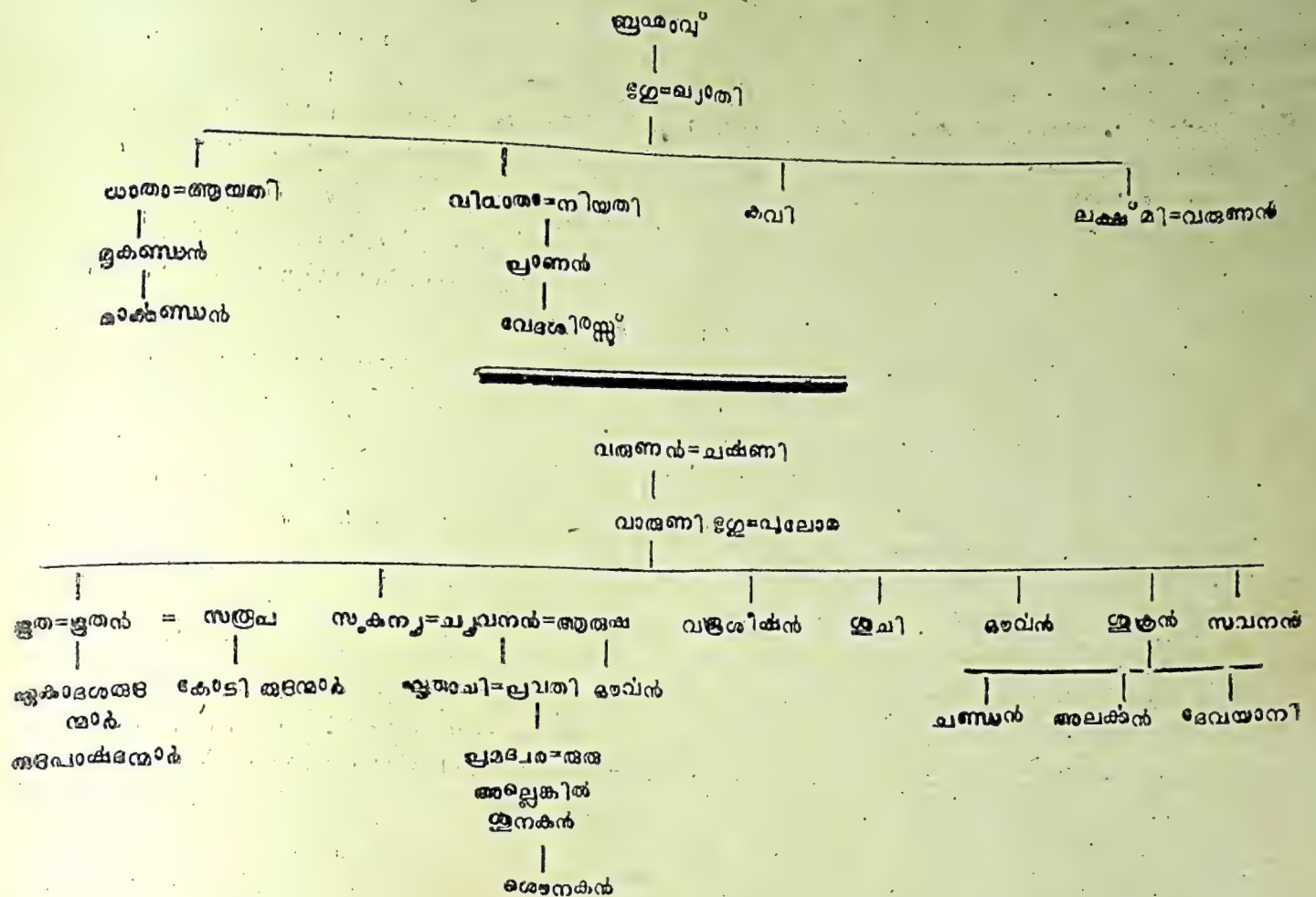
സു.സുഖം പവനഃ സ്വദ്യേ ഗന്ധ ശ്വ സുരഭി: തഥാ
 ക്ഷുൽ പിപാസാ ശ്മോ നസ്തി ന ജരാ ന ച പാതക-
 നിത്യ മേവ സുഖം സ്വദ്യേ സുഖം ദുഃഖ മിഹോ ഭയ-
 നരകേ ദുഃഖ മേവാത്മഃ സുഖം തു പരമം പദം.
 പൂമിവി. സർവ്വതാനാം ജനിതീ തദ്വിധാ: ശ്രീയഃ
 പമാൻ പ്രജാപതി സ്തത്ര ഇത്യേ തേജോമയം വിഭി-
 ഇത്യേത ല്ലോകനിർമ്മാണം ബ്രഹ്മണം വിഹിതം പുരാ
 പ്രജാവിപരിവർത്തതേ സൈവ സൈവ: കർമ്മഭി രവൃതം:

ഭൂത പറഞ്ഞു:—“ഇതു സംബന്ധമായി പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള
 ഉ്, ഇങ്ങനെയാണ്. അനന്തത്തിൽ നിന്ന് തമസ്സ് ഭവിക്കുന്നു.
 തമസ്സിനാൽ ഗൃഹിക്കപ്പെടുന്നവർ, അന്ത വർത്തിക്കുന്നത്, അധ-
 മ്തത്താണ്, ധർമ്മത്തെയല്ല. തമസ്സിനാൽ ഗൃഹിക്കപ്പെട്ടവ-
 ൾ, ക്രോധം ലോഭം, മോഹം, മദം മുതലായവയ്ക്ക് അടിമപ്പെ-
 ട്റ്, ഇഹ പര ലോകങ്ങളിൽ സുഖത്തെ കാണുകയില്ല. നേ-
 റെ മരിച്ച്, അവർ വ്യാധി, വൃണ, ആതങ്കം മുതലായവയാ-
 ള് പിപിതരാകുന്നു; അവർ വധം, ബന്ധം, നിരോധം, പ-
 റിശ്ചേശം മുതലായവയാലും, വിശപ്പ്, ദാഹം, ശ്മം എന്നവ-
 യാലും വിഹ്വലരാകുന്നു. ഉഷ്ണം, ശീതം, ചണ്ഡവർത്തം മു-
 തലായവയിൽ നിന്ന് ഭവിക്കുന്ന ശരീരദുഃഖങ്ങളാൽ താഡിക്ക-
 പ്പെടുന്ന അവർ, ധനനാശം, ബന്ധനം, മുതലായ മാന-
 സ ശോകങ്ങളാലും, ജരാ, മരണം മുതലായ ഇതര ഭയങ്ങളാ-
 ലും പരിശുദ്ധപ്പെടുന്നു. ഈ വക ശരീര മാനസ ദുഃഖങ്ങളാ-
 ള് സ്തർക്കപ്പെടാത്തവർ, സുഖത്തെ അറിയുന്നു. ഇങ്ങനെയു-
 ള്ള ദോഷങ്ങൾ സ്വദ്യേത്തിൽ ഇല്ല. അവിടെ കാര്യം സുഖം
 വർത്തി വീടുന്നു; അവിടെ സുരഭി ഗന്ധം, സൗരഭ്യം വർത്തി-
 കുന്നു; അവിടെ വിശപ്പില്ല, ദാഹമില്ല, ജരയില്ല; പാപമില്ല;
 സ്വദ്യേത്തിൽ നിത്യവും സുഖം തന്നെ; ഭൂമിയിൽ സുഖ-
 വും ദുഃഖവുമാണു് ഉണ്ടു്. നരകത്തിൽ ദുഃഖം തന്നെ. ആ-
 യതിനാൽ പരമമായ പദം സുഖമാകുന്നു. ഭൂമി സർവ്വ ഭൂത-
 ങ്ങളുടെ ജനയിത്രിയത്രേ: ശ്രീ ഭൂമിയെ അനുസരിക്കുന്നു. പ-
 ണ്ഡൻ പ്രജാപതിയും, ഇത്യേ സൃഷ്ടികർമ്മം ചെയ്യുന്ന തേജസ്സും,
 ആകുന്നു. ഇങ്ങനെയാണ് പണ്ട് ബ്രഹ്മാവ് ലോക നിർമ്മാണം
 ചെയ്തത്. ഓരോരുവാനും അവനവന്റെ കർമ്മങ്ങളെ അനുസ-
 രിച്ച്, സുഖത്തെയോ ദുഃഖത്തെയോ അനുഭവിക്കുന്നു.

ശ്രേണിന്റെ വംശപ്പട്ടിക

—(o)—

ശ്രേണിന്റെ പുത്രൻ ധാരാവ്: ധാരാവിന്റെ പുത്രൻ, മൃകണ്ഡൻ, മൃകണ്ഡന്റെ പുത്രൻ പ്രസിദ്ധ തപസ്വൻ മാർഷ്വരൻ--അല്ലെങ്കിൽ മാർഷ്വരൻ. മാർഷ്വരൻ ഉപനയനം കഴിഞ്ഞു, ഛന്ദസ്സുകളെ വിധിപോലെ അധ്യയനം ചെയ്തു, തപസ്വനായി. ബാല്യത്തിൽ തന്നെ മാർഷ്വരൻ, ശാന്തനായി: ജടിലനായി: ദണ്ഡവും കമണ്ഡലുവും ഏറ്റു, ഉപവീതവും മേഖലയും ധരിച്ച്, മൺതോൽ, തദ്ദക്ഷം, കശപ്പുപ്പി മുതലായവ കൊണ്ടു തുലനമായി. മാർഷ്വരൻ അഗ്നി, അർക്കൻ, ഗുരു, ബ്രഹ്മണൻ എന്നവരിലും തന്നിൽ തന്നെയും നിഗൂഢനായ ഹരിമാർഷ്വരൻ യെ--സന്ധ്യകളിൽ, സന്ധ്യകളിൽ, ആരംഭിച്ചു. രാവിലെയും വൈകുന്നേരവും മാർഷ്വരൻ, ഭക്ഷ്യത്തെ ഗുരുവിൽ സമർപ്പിക്കുകയും, അന്നുപുരവും ഭക്ഷിക്കുകയും, അന്നത്തെ ലഭിക്കാത്ത ദിവസങ്ങളിൽ ഉപോഷിക്കുകയും, പതിവായി. തപസ്വനായ നീരായ മാർഷ്വരൻ പത്തു കോടി വർഷം ഹരിയെ ആരാധിച്ചു, സദാജ്ഞയമായ മൃത്യുവിനെ ജയിച്ചു. ബ്രഹ്മാവ്, ശ്രേ, ശിവൻ, ദക്ഷൻ മുതലായ ബ്രഹ്മപുത്രന്മാർ, മനുഷ്യന്മാർ, ദേവന്മാർ, പിതൃക്കൾ, ഭൂതങ്ങൾ എന്നിവരൊക്കെയും, പരമവിജ്ഞാനരായി. തീവ്രമായ വ്രതത്തെ വരിച്ച്, തപസ്സ്, സാധാരണം, സംയമം എന്നവയെ അനുഷ്ഠിച്ചു, അന്തരമനുഷ്യ

കൊണ്ട് അധ്വാനിക്കുന്നെ ധ്യാനിച്ചു--മാർഷ്വരൻ മഹായോഗത്തിൽ നിഷ്ഠനായിരിക്കുമ്പോൾ--ആറു മനഃപന്ഥങ്ങളുടെ കാലം കടന്നുപോയി. ഏഴാമത്തെ മനഃപന്ഥത്തിൽ, ഇന്ദ്രൻ മാർഷ്വരൻ തപസ്സിനെ യേപ്പെട്ടു--വിഷ്ണുതം സൃഷ്ടിക്കുവാൻ പഴതു നോക്കി. ഇന്ദ്രൻ ഗന്ധർവന്മാരെ, അപ്സരാസ്സുകളെ, മന്ദമനെ, വസന്തത്തെ, മലയാനിലനെ, കാമത്തെ, മദത്തെ--മാർഷ്വരൻ ആശ്രമത്തിലേക്ക് അയച്ചു. ഇത്ര ദൂരന്മാർ പുറപ്പെട്ടു ഹിമംലയത്തിന്റെ വടക്കെ ചരവിൽ പുകഴ്ന്നു എന്ന നദിക്കൊണ്ടും, ചിത്ര എന്നു പോയ ശിലക്കൊണ്ടും പ്രസിദ്ധമായ സ്ഥാനത്തു--ആശ്രമ സമീപത്തു--ചെന്നു ചേരണം. പുണ്യമായ ആശ്രമം, പുണ്യങ്ങളായ വൃക്ഷങ്ങളെ കൊണ്ടും ലതകളെ കൊണ്ടും മനോഹരമായി--പുണ്യങ്ങളായ പക്ഷികളെ കൊണ്ടും വ്യാകീർണ്ണമായി--പുണ്യങ്ങളായ ജലാശയങ്ങളെ കൊണ്ടും പവിത്രമായി--പുണ്യമായി നിന്നു; മദിച്ച വണ്ടുകളുടെ സംഗീതങ്ങളെ കൊണ്ടും, മദിച്ച കയലുകളുടെ കൂജനങ്ങളെ കൊണ്ടും, മദിച്ച മയിലുകളുടെ നടനങ്ങളെ കൊണ്ടും, മദിച്ച പക്ഷികളുടെ ഭ്രമണങ്ങളെ കൊണ്ടും--മദിച്ചു നിന്നു. ഹിമ നദീ കണങ്ങളെ വഹിച്ചു കൊണ്ടും--പുഷ്പകളിൽ തെളിക്കുന്നതു ചെന്ന വായു, മന്ദമനെ ഉരുത്തുന്നതു ചെയ്തു കൊണ്ടും--വിശി. നിശാമുഖം ചന്ദ്രൻ്റെ കിരണങ്ങൾ--പുഷ്പം കലകലയായി കലച്ചു കിടന്നു

വേ--മരങ്ങളും വെളികളും തമ്മിൽ കെട്ടിക്കിടക്കുവേ--വസ
നവം ചെന്നു കയറി. യന്ത്ര സംഗീതം, കണ്ണ സംഗീതം, ഏ
ന്നവ കൊണ്ട് ലോകമെങ്കിലും ചെയ്തു കൊണ്ട്, ഗന്ധവർഷം
അനുഗമിച്ച മരമൻ--അമ്പും വില്ലും ഏടുത്തു,--മര പെൺ
പടയോട്ട കൂടെ--അടുത്തു. ശരീര മെടുത്ത തീയുപോലെ ഭ
രണമുണ്ടായി അന്നിപ്പുഴ കഴിഞ്ഞു കണ്ണടച്ചിരുന്ന മാർക്ക
ണ്ഡേയനെ--ഇത്ര കിരണങ്ങൾ കണ്ടു. ആശ്രമത്തിന്റെ മ
റ്റത്തു പെണ്ണുങ്ങൾ നൃത്തം ചെയ്തു; ഗായകന്മാർ ഗാനം ചെയ്തു;
വീണ പണവ ക്ലാപം താളം തല്ലി നടന്നു. മരമൻ പഞ്ച
മുഖമായ അസ്രുതെ വില്ലിൽ തൊടുത്തു; ഇത്ര കിരണങ്ങൾ മാ
ർക്കണ്ഡേയന്റെ മനസ്സിനെ കയ്യടിച്ചു. പുഞ്ചികാമ്പലി
ആശ്രമത്തിന്റെ മുറ്റത്തു പന്തടിച്ചു നടക്കുവേ--സ്നേഹം
നിമിത്തം അര ഇളകി; തലമുടി കെട്ടിൽ നിന്നു പുക്കൾ പൊ
ഴിഞ്ഞു വീണു; അങ്ങിന്റെ നോക്കി, ആ പരമ സ്നേഹി പന്തി
ന്റെ പുറകെ പോകുവേ, അരഞ്ഞാൻ അഴിഞ്ഞ അരയിൽ,
അഴിഞ്ഞ നേർമ്മയേറിയ വസ്രുതെ, വായു അടിച്ച സ്ഥാന
ത്തു നിന്നു നീക്കി. ജയിച്ചു എന്നു ഉറച്ച മരമൻ, ആ ക്ഷണ
ത്തിൽ ഖാണം അയച്ചു. എന്നാൽ അതൊക്കെയും, അസമർത്ഥ
ന്റെ പരിശ്രമം പോലെ, നിഷ്ഫലമായി. മാർക്കണ്ഡേയന്റെ
തേജസ്സിന്റെ അടിയേറാ ശക്തി കിരണങ്ങൾ, പാമ്പിനെ പി
ടിച്ചു പയ്യതാ എന്നതു പോലെ, കാടി. ഇത്ര നാലരന്മാർ ധ
ഷ്ടിച്ചു; എന്നാൽ ആ മഹാമുനി അഹംഭാവത്തെ ആശ്രയിച്ചി
ല്ല; മഹാത്മാക്കളുടെ പ്രഭാവത്തെ ആത്മ അർപ്പണം മടങ്ങിച്ചെ
ന്ന ഹത പ്രനോദമെ വചനങ്ങളെ കേട്ടു, ഇത്ര പരമ വി
ശ്വീതനായി. തപഃ സ്വാധ്യായ സംയമങ്ങളെക്കൊണ്ട്,
യോഗത്തിൽ നിവിഷ്ഠനായ മാർക്കണ്ഡേയനെ അനുഗ്രഹിക്ക
വാനായി--നര നാരായണ നായ ഹരി, പ്രത്യക്ഷനായി. ന
ര നാരായണന്മാർ വണ്ണകൊണ്ട് ശുക്ലനും കൃഷ്ണനും ആയി
രുന്നു; അവർ, നൃതനായി വിടൻ താമര പോലെ മിന്നത്തു
മനോരമമായ കണ്ണുകളോടു കൂടി നിന്നു; അവർ നാലു കൈ
യുളളവരായിരുന്നു; അവർ വൽക്കലം ഉടുത്തിരുന്നു; കശ്യപി
പിടിച്ചിരുന്നു; മൂന്നു ഇഴയുളള ഉപവീതം ധരിച്ചിരുന്നു; അവ
ർ ഭണ്ഡവും കമണ്ഡലുവും വിശരിയും, തുടാക്ഷവും ധരിച്ചിര
ന്നു. ഉന്നത കായന്മാരായ അവർ, സുവർണ്ണ വണ്ണം നിമിത്തം മി
ന്നൽ കീറുകയോളം പ്രഭാവമിന്നി, ദേവരായിത്തീരാനും സാക്ഷാ
ൽ തപസ്സു തന്നെ രൂപം ഏടുത്തവരും ആയ ഭഗവദ്ദേവന്മാരായ
നരനാരായണ ദീക്ഷിമാരെ കണ്ട ക്ഷണത്തിൽ--മാർക്കണ്ഡേയ
ൻ ഏഴിറു; നമസ്കരിച്ചു; ഭണ്ഡപ്രണാമം ചെയ്തു. ഭക്ത ധന്യ
നായ മാർക്കണ്ഡേയൻ, ആത്മാവില്ലാ ഇന്ദ്രിയങ്ങളിലും ആശ
രണമില്ലാത്ത ആനന്ദ നിർവൃതിയെ, പ്രാപിച്ചു; ഏഴു രോമനാ
യി; അത്ര പുണ്യം കണ്ടു നായി; കണ്ണ തുറന്നു നോക്കുവാൻ കഴി
യാതാവുന്നതായി, മാർക്കണ്ഡേയൻ പ്രാഞ്ചലി യായി നിന്നു; ഒ
രസൂക്യം നിമിത്തം ആദ്യദൃഷ്ടിക്ക് വന്നോ എന്നു തോന്നുമാറു,
ആത്മ നിന്നു; നര നാരായണന്മാരെ നോക്കി "നമോ നമഃ"
എന്ന ഗർഭമുണ്ടായി ചെയ്തു നിന്നു. മാർക്കണ്ഡേയൻ ഭഗവാന്മാ
ർക്കു ഇരിപ്പിടം കൊടുത്തു; ഭഗവാന്മാരുടെ പാദങ്ങളെ ക്ഷാള
നം ചെയ്തു; ഭഗവാന്മാരെ അനുലേപം, ധൂമം, മാലയും എന്നവ
യെ കൊണ്ട് സംപൂജിച്ചു. ഭഗവാന്മാർ സുഖമായി ഉപവിഷ്ഠ
ന്മാരായി എന്നും; പ്രസന്നന്മാരായി എന്നും ഗ്രഹിച്ചു സമ
യം--മാർക്കണ്ഡേയൻ വീണ്ടും ഭഗവൽ പാദ നമസ്കാരം ചെയ്തു
കൊണ്ട്, ഇങ്ങനെ ഭഗവത് സ്തോത്രം ചെയ്തു:--

കിം വാങ്മയ തവ വിഭോ യ ദഭീരി തോസ്സ
സംസ്തന്തേ ത മനുവാങ് മന ഇന്ദ്രിയോണി
സ്തന്തി വൈ തന്തോ മജ ശവയോ ച
സ്വസ്യാപ്യുമാപി ഭജതാ മസി ഭാവബന്ധഃ
മുന്തി ഇമേ ഭഗവതോ ഭഗവം സ്രിലോകാഃ
ക്ഷേമയതാ മവിരമായ ച മൃത്യുജിതൈ
നാനാ ബിഭേക്യവിത മന്യ തന്ത യഥേദം
സൃഷ്ടാ പുനർ ഗൃഹ്ണാ സർവ്വ മിവോണ്ണനാഭിഃ
തസ്യൂവിതഃ സ്ഥിരചിരേ ശിത രംഭ്രിമൂലം
യത് സ്ഥാന കർമ്മഗുണ കാല രജഃ സ്വപുരണി
യ ദൈവ സ്തുവന്തി വിനമന്തി യജന്ത്യ ഭീക്ഷുണ
ധ്യായന്തി വേദാദിയാ മനയ നൃദാദൈവ
നാസ്താ വാല്യപനയാ ഭവവർഗ്ഗ മൂർത്തേഃ
ക്ഷേമം ജനസ്വ പരിതോ ഭീയ ഇശ വിഭീമഃ
ബ്രഹ്മാ ബിഭേത്യല മതോ ഭപിപരാർദ്ധ ധിഷ്ണഃ
കാലസ്വതേ കിമുത തൽകൃത ഭൈതികാനം
ത ദൈവ ഭജാമൃതധിയ സുവ പാദമൂലം
ഹിതോദ മാത്മജാചാർമ്മഗുരോഃ പാസ്യ
ഭേമാദ്യപാത്മ മസദന്ത്യ മഭിജ്ഞ മാത്രം
വിഭേദതേ തർഹി സർവ്വ മനീഷിതാത്മം
സതപഃ രജ സ്തമ ഇതീശ തവാർമ്മബന്ധോ
മായാ മയാഃ സ്ഥിതി ലയോ യേ ഹേതവേസ്വ
ലീലാ ഗുതാ യ ഭപി സതപമയഃ പ്രശാന്തൈ
നാസ്തേ നൃണാം വ്യസ്ത മോഹ ഭീയശ്ച യാഭോ
തസ്മാ ത്തവേഹ ഭഗവന്നഥ താവകാനാം
ശുക്ലാം തനം സ്വ ഭയിതാം കശലാ ഭജന്തി
യത് സാത്വതാഃ പുരുഷ രൂപ മുരന്തി സതപഃ
ലോകോ യതോഭയ മുതാത്മ സുഖം ന ചാനൃതം
തസ്മൈ നമോ ഭഗവതേ പുരുഷായ ഭൂമിനേ
വിശ്വായ വിശ്വഗുരവേ പര ഭേദതായൈ
നാരായണായ ദീക്ഷയേ ച നരോത്തമായ
ഹംസായ സംയതിഗിരേ നിഗമേശ്വരായ
യം വൈ ന വേദ വിതമാക്ഷ പർമേർ മേദ്ധീഃ
സന്തം സ്വസ്വേക്ഷസൂക്യ ഏ ഭവപി ദക്പഥേക്ഷ
തപ നായയാവൃതമതിഃ സ ഉ ഏവ സാക്ഷാ-
ഭാഭ്യ സ്തവാർഖില ഗുരോ രൂപ സാഭ്യ വേദം
യദിദം നിഗമ ആത്മ രഹഃ പ്രകാശം
മുഹൂന്തിയത്ര കവയോർജ്ജവം യതന്തഃ
തം സർവ്വ വാദ വിഷയ പ്രതിരൂപ ശീലം
വന്ദേ മഹാപുരുഷ മാത്മ നിശ്ശഡ ബോധം.

പ്രഭോ! നിന്തിരുവടിയേ ഞാൻ എങ്ങനെ വർണ്ണിക്കും? നി
ന്തിരുവടി യുടെ പ്രേരണം നിമിത്തം പ്രാണൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നു;
ശരീരകളുടെ വാക്കും മനസ്സും ഇന്ദ്രിയങ്ങളും പ്രവർത്തിക്കുന്നു.
നിന്തിരുവടിയെ ആരാധിക്കുകയും ധ്യാനിക്കുകയും ചെയ്ത
ന്നവർക്കു, നിന്തിരുവടി ബന്ധുവാകുന്നു. ഭഗവൻ! മൂന്നു ലോക
ങ്ങളുടെ ക്ഷേമത്തെ പുരസ്കരിച്ചും, ക്ഷേമ പരിഹാരത്തിനും
യും, മരണത്തെ ജയിച്ചും മോക്ഷത്തെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടും, നിന്തിരുവ
ടി ഈ നര നാരായണ രൂപങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. മി

പതി; ആലിനെ വിസമ്മിക്കുകയും ഉള്ളി ലോതുക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു പോലെ, വമിക്കുകയും ഗ്രസിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സർവ്വ വിശ്വങ്ങളെ രക്ഷിക്കുവാനായി നിന്തിരുവടി മുഖം മത്സ്യം കൂർമ്മം മുതലായ പല രൂപങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷനായിട്ടുണ്ട്. സ്ഥിരങ്ങളും ചരങ്ങളും ആയ രക്ഷിതാവിന്റെ പാദമൂലത്തെ ഞാൻ ആരാധിക്കുന്നു. കർമ്മം, ഗുണം, കാലം എന്ന അതൃതലികൾ നിന്തിരുവടി യുടെ പാദമൂലത്തെ സ്തംഭീകരണിപ്പൂ, വേദ ഹൃദയനാദായ മുനികൾ സ്തുതിക്കുന്നതും, നമിക്കുന്നതും, യജിക്കുന്നതും, ധ്യാനിക്കുന്നതും, ആ പാദമൂലത്തെ പ്രാപിക്കുവാനായി ഞനെന്ന. നിന്തിരുവടി യുടെ പാദ സേവയെ ഒഴിച്ചു, ഭയ സമാപ്തനായ ജനങ്ങൾക്കു് ക്ഷേമ കാരണമായി, യാതൊന്നും മില്ല. മോക്ഷത്തിനു മൂലമായി നില്ക്കുന്ന ഭഗവൽ പാദങ്ങളെ, ബ്രഹ്മാവു് ഭയപ്പെടുന്നു; രണ്ടു പാദങ്ങൾ കാലം ആയുസ്സുള്ള ബ്രഹ്മാവു് ഭയപ്പെടുന്നു എങ്കിൽ--ബ്രഹ്മ സൃഷ്ടിക്കുവാൻ ഭൂതങ്ങളുടെ അവസ്ഥയെ ക്ഷിപിച്ചു പറയേണ്ടതില്ല. ശരീരം, മുതലായവ യഥാർത്ഥത്തിൽ പരമാത്മാവു് തന്നെ; എന്നാൽ ആത്മാവിനെ ആവരണം ചെയ്യുന്നവയും, തത്വത്തിലേക്കു് വഴി കാണിക്കാത്തവയും ആയ ശരീരം മുതലായവ യോടു് സംഗത്തെ രൂപിച്ചു കൊണ്ടു്--ഞാൻ നിന്തിരുവടി യുടെ പാദ മൂലത്തെ ഭജിക്കുന്നു; ഞാൻ ദീതാധീ യായ നിന്തിരുവടി യുടെ പാദ മൂലത്തെ ഭജിക്കുന്നു. നിന്തിരുവടി ജ്ഞാന മാത്രനാകുന്നു; നിന്തിരുവടി സർവ്വാർത്ഥങ്ങളെയും പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു. ഇൾ! ആത്മബന്ധോ! സൃഷ്ടി സ്ഥിതി ലയങ്ങൾക്കു് ഹേതുകളും മായാ മയങ്ങളും ആയ സത്വ രജസ്സമസ്തകളെ നിന്തിരുവടി ലീലാർത്ഥം ധരിക്കുന്നു. സത്വ മാത്രേണ പ്രത്യക്ഷനാകുന്ന നിന്തിരുവടി, പരമ ശാന്തിയെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു. ഇതരനായ ബ്രഹ്മാവു ശിവനും മനുഷ്യർ വ്യസനങ്ങൾക്കും മോഹങ്ങൾക്കും ഭയങ്ങൾക്കും വഴി തെളിയിക്കുക മാത്രമാണു്. ആയതിനാൽ ഭഗവൻ! കശലന്ദർ നിന്തിരുവടി യുടെ ശുദ്ധമായ നാരായണ രൂപത്തെയും, നിന്തിരുവടിക്കു് പരമ പ്രിയമായ നര രൂപത്തെയും ഭജിക്കുന്നു. ഈ കാരണത്താൽ ഭാഗവതവാർ, പുരുഷന്റെ യഥാർത്ഥമായ രൂപം സത്വമാണു് എന്നും, സത്വ മാകുന്ന മാർഗ്ഗത്തിൽ കൂടെ മാത്രം, വൈകുണ്ഠം, അഭയം, ആത്മസുഖം എന്നവയെ സമ്പാദിക്കാവുന്നതാണെന്നും; അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പരമ പുരുഷനെ, സമ്പൂർണ്ണനെ, വിശ്വാത്മാകനെ, വിശ്വ ഗുരുവിനെ, പാദേവതയെ, നാരായണ ദീക്ഷിയെ, നരോത്തമനെ, ഹംസനെ, വാഗ് നിയന്താവിനെ, നിഗമ പ്രഭുവിനെ,--ഭഗവാനെ--ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഇദ്രിയ പ്രേരണം അനുസരിച്ചു് നടക്കുന്നവൻ, ഇദ്രിയങ്ങളിലും, ഹൃദയത്തിലും, ഭൂതങ്ങളിലും സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന പ്രഭുവിനെ അറിയുന്നില്ല. നിന്തിരുവടി യുടെ മായയാൽ സർവ്വ പ്രാണികളും ആവരണം ചെയ്യപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അഖില ലോക ഗുരുവായ നിന്തിരുവടി യുടെ കൃപാതിരേകം മൂലം വേദങ്ങളെ അറിയുന്നവൻ നിന്തിരുവടിയെ അറിയുന്നു. ഞാൻ മഹാ പുരുഷനെ നമസ്കരിക്കുന്നു; ആവരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു് സ്വഭാവം ഒളിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നവനെ, ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു; സർവ്വ വാദങ്ങൾക്കും വിഷയമായവനെ, ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു; വേദമാകുന്ന ഏക മാർഗ്ഗത്തുടേ പ്രസ്താവമാകുന്നവനെ, ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു; പണിപ്പെട്ടു് ശ്രമിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാവു് മുതലായവർക്കു് പരമമായ ത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന പ്രഭുവിനെ, ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

നരസഖനായ നരനായനൻ സംപ്രീതനായി, ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:--“ഭോ! ഭോ! മാർക്കണ്ഡേയ! അങ്ങു് ബ്രഹ്മകുടി വയ്ക്കു

നായി; ആത്മസമാധി കൊണ്ടും, എന്നിൽ നിശ്ചലമായ കേതി കൊണ്ടും, തപസ്സു്, സ്വാധ്യായം, സംയമം എന്നിതു കളെ കൊണ്ടും, അങ്ങു് സിദ്ധനായി. അങ്ങയുടെ തീവ്രമായ

പ്രതാപത്തു നിമിത്തം, ഞങ്ങൾ പരിതൃപ്ത പ്രിയദർശനം നരനായി; അങ്ങയ്ക്കു് ഭഗം വേദിക്കട്ടെ! വാമനേശ്വരിൽ പ്രഭുവായ ഏന്നോടു് അങ്ങു്

വരും ചോദിച്ചു കൊള്ളുക തന്നെ” ദീക്ഷി പറഞ്ഞു:--“ഭേദ ദേവേശ! ശമണാഗത വത്സല! അച്യുത! നിന്തിരുവടി എന്നി കു് ദർശനം അനുവദിച്ചു; ഇതിനെ കവിഞ്ഞു് എന്തു വാമാണു്, ഞാൻ ചോദിക്കേണ്ടതു്? ബ്രഹ്മാവു് മുതലായവർ തന്നെയും, യോഗ മുക്തനായ മനസ്സിൽ, ശ്രീമൽ പാദാഞ്ജങ്ങളെ ദർശിച്ചു് സംതൃപ്തിയെ അടയ്ക്കുന്നു. ആ നിന്തിരുവടി എന്നി കു് ദൃഷ്ടി ഗോചരനായി; അല്ലയോ അംബുജ പത്രാക്ഷ! പുണ്യശ്ലോക ശിഖാമണേ! ലോകത്തിനും അതിന്റെ പ്രഭുതയ്ക്കും ദേവന്മാരെയെ നൽകുന്ന നിന്തിരുവടി യുടെ മായയെ എന്നി കു് കാണിച്ചു തരുമോ? “ഭഗവാൻ പ്രസന്നനായി; ചിരിച്ചു; “അങ്ങനെ യാവാം” എന്നു നഗ്രഹിച്ചു് ബദയോത്തമത്തിങ്കലേക്കു് പോയി. മാർക്കണ്ഡേയനോടുകൂടെ, നടന്ന സംഭവങ്ങളെത്തന്നെ വീണ്ടും വീണ്ടും ധ്യാനിച്ചു കൊണ്ടു്--സൂര്യൻ, ചന്ദ്രൻ, ഭൂമി, ജലം, വായു, ആകാശം എന്നിടങ്ങളിലും, സ്വാത്മാവിലും, ആത്മരൂപത്തിലും, വിഹരിച്ചു; ഭാവ ഭവങ്ങളെക്കൊണ്ടു് ഹരിയെ ആരാധിച്ചു; ഭഗവൽ പ്രേമ സംപൂതനായ ദീക്ഷി, പുരുഷനെത്തന്നെയും ചിലപ്പോൾ വിസ്മരിക്കുക ഉണ്ടായി. ഒരിക്കൽ--ഒരു സന്ധ്യ സമയത്തു്, മാർക്കണ്ഡേയൻ പുഷ്പഭദ്രാതടത്തിൽ ഇരിക്കുക ആയിരുന്നു; കുറിയമായ ഒരു കുറുപ്പു് അവിടെ ഉഴുതി തുടങ്ങി: സംശയാ വാതങ്ങൾ ഇളകി: അവയെ തുടർന്നു് കരാളങ്ങളായ മേഘങ്ങൾ ആകാശത്തുകയറി; മിന്നൽ പ്പിണികൾ ആകാശ കോണങ്ങൾക്കു് തീ കൊളുത്തി. ഇടിയുടെ ചടചട രവം കൊണ്ടു് ഭിക്ഷകളും വിഭിക്ഷകളും മുഖരിതങ്ങളായി; മുറിഞ്ഞ ആനത്തുവി കക്കണങ്ങൾ പോലെ ചെളിത്തുള്ളികൾ ഇട മുറിയാതെ ഉരുണ്ടിറങ്ങി; നാലു കടലുകൾ അടിച്ചു കയറി; അവ ഭൂമിയെ നാലു ഭാഗത്തു നിന്നും വിഴുത്തി; തളിക്കയറിയ തിരമലകളും, അവയിൽ പിടിച്ചു തള്ളിയ ഉഗ്ര നാളങ്ങളും, എല്ലായിടത്തും ഭയനകങ്ങളായ ആവാഹങ്ങളും, ഒരുമിച്ചടിച്ചു് ഉണ്ടായ ഘോഷം ഭയങ്കരമായി. ആഞ്ഞു കയറിയും പാഞ്ഞിറങ്ങിയും ആകാശത്തെ വിഭ്രമിപ്പിച്ചു വെള്ളങ്ങളെക്കൊണ്ടും--സൂര്യൻ കട പ്രയോഗം കൊണ്ടും--ആകാശവും ഭൂമിയും ഒരുമിച്ചു് പിളർന്നു മാറു് പട്ട പട്ട പട്ടനെ ഇളകി തുളളിയ കൊള്ളിയാന്റെ തള്ളലുകളെ കൊണ്ടും--സമാകലമായ ഭൂമിയിൽ--സർവ്വ പ്രാണികളും മാർക്കണ്ഡേയനും, പരമ സംഭ്രമത്തിന്നു് അധീനനായി. അതിരില്ലാത്ത കടൽ ഉഴമ്മിടകളെക്കൊണ്ടു് ഭീഷണമായി; സംവർത്തന വാതങ്ങളുടെ അടിയേററ കടലുകൾ, തകർന്നു്; ചീറ്റി ചീറ്റി. അറാത്ത കാരകൾ അരതിയില്ലാതെ പെട്ടു് തറകളൊക്കെയും മുങ്ങി, ലീപങ്ങളും, വർഷങ്ങളും, പർവ്വതങ്ങളും, നിരന്നു പറന്നു കിടന്നു. ഭൂമിയും, സ്വർഗ്ഗവും, ജ്യോതി ശ്ലോകങ്ങളും, സർവ്വ ഭിക്ഷകളും ഉൾപ്പെട്ട മൂന്നു ലോകങ്ങളും--സർവ്വം ഒന്നായ വെള്ളത്തിൽ--ഒരുമിച്ചു മുങ്ങി; മാർക്കണ്ഡേയൻ മാത്രം, ഏകനായും, അസഹായനായും, ഇടകളെ അഴിച്ചിട്ടു് കാറ്റിൽ പറപ്പിച്ചു കൊണ്ടു്--ജഡനായും അന്ധനായും, ചിരഞ്ജനനും, വിശന്നും, വലഞ്ഞു്, ദാഹിച്ചു്, തളർന്നു്--ചകുലങ്ങളും തിമിംഗലങ്ങളും

ഭം പേടിപ്പിച്ചതു കൊണ്ട് പേടിച്ച്—കുറുകെട്ടിട്ടു തളിരി
 നാൽ തളിരിത്തളി—കുറുകെട്ടു ഇളക്കിയ അലകളുടെ അ
 ടി നാലു പാടും ഏറ് കിതച്ചു കിതച്ചു—പരമമായ അന്ധ
 കണ്ണിൽ,—മാർക്കണ്ഡേയൻ ദിക്കുകളെ വിവേചിക്കുവാൻ
 കഴിയാതെ, ആകാശത്തേയും ഭൂമിയേയും തിരിച്ചറിയാ
 തെ—തളർന്നു നടന്നു. മാർക്കണ്ഡേയൻ ഒരു നിമിഷം കടൽ
 ചുഴികളിൽ താങ്ങു; അടുത്ത നിമിഷം അലകൾ എറിഞ്ഞു
 പൊങ്ങി; വേറെ ചിലപ്പോൾ തമ്മിൽ കടിച്ചു കൊല്ലുവാൻ
 സന്നദ്ധരായ തിമിംഗലങ്ങളുടെ പിടിയിൽ പിടഞ്ഞു; മാ
 ൾക്കണ്ഡേയൻ ശോചിച്ചു; ഓടിച്ചു; മോഹിച്ചു; സുഖിച്ചു; പേ
 ടിച്ചു; മരണം കണ്ടു; തീരാത്ത ആധികളിൽ ബാധിതനാ
 യി; അഹോ! മാർക്കണ്ഡേയൻ വിഷ്ണുമായാ സമാധാന നാ
 യി; കോടികോടി വർഷങ്ങളെ കഴിച്ച് ഭൂതഭാവി ചിന്ത
 കൂടാതെ പരമ സംഭ്രാന്തനായ മാർക്കണ്ഡേയൻ, ദിക്കുകളി
 ൽ വിദിക്കുകളിലും അലഞ്ഞു തിരിയവെ, ഉയർന്ന ഒരു സ്ഥാ
 നത്തു ഫല പല്പവ ശോഭിതമായ ഒരു അരയാൽ മരത്തെ ക
 ണ്ടു. ആ മരത്തിന്റെ വടക്കു കിഴക്കു കവിയൽ ഒരു ഇലയി
 ൽ ഒരു ശിശു, ശരീര പ്രഭ കൊണ്ട് സർവ്വതസ്സിനേയും ശ
 സിച്ചു കൊണ്ട് കിടക്കുന്നു.

മഹാ മരതകശൃംഗം ശ്രീമദ്ഭഗവദ്പക്ഷം
 കംബു ഗ്രീവം മഹോരസ്കം സുനാസം സുന്ദര ഭൂവം
 ശാസൈമദ്വലകാഭാസം കംബു ശ്രീ കണ്ണ ഭാഡിമം
 വിഭ്രമോധര രാസേഷ ശോണായിര സുധാ സ്തൃതം

പരമ ശർഭാരുണാപംഗം ഏദ്യഹാസം വലോകനം
 ശാസൈമദ്വലകാഭാസം കംബു ശ്രീ കണ്ണ ഭാഡിമം
 ചാ വംഗുലിദ്യോ പാണിദ്യോ ഉന്നീയ ചരണാംബുജം
 മുഖേ നിധായ വിപ്രേന്ദ്രോ ധന്യന്ത് വീക്ഷ്യ വിസ്മിത:

മഹാമരതക ശൃംഗം, ഐശ്വര്യം പെറ താമരമുഖ മുളുവൻ,
 ശംഖം പോലെ മനോഹരമായ കഴുത്തുള്ളവൻ, വിരിഞ്ഞ മാ
 റുള്ളവൻ, പണതുവച്ച മുക്കു കൊണ്ട് മുഖം അലങ്കരിച്ചവൻ,
 സുന്ദരങ്ങളായ പുരിക കോടികളെ കൊണ്ട് കോമള നായവ
 ന്—ആയ ശിശുവിനെ മാർക്കണ്ഡേയൻ കണ്ടു. ചിതറി കി
 ടന്ന അളക്കുൾ ശിശു മുഖത്തു ശാസ തന്ധന മേറു തുള്ളി
 നില്ക്കുന്നു; ശംഖം പോലെ ഐശ്വര്യം നിറഞ്ഞ കാതുകൾ
 കങ്കമ പ്രയോക്താ പകിട്ട് കുറച്ച പൂക്കളെ കൊണ്ട് അലംകൃത
 മായി നിൽക്കുന്നു; അമൃതം വെച്ചു വെള്ള വീശി ഇറങ്ങിയ
 പുഞ്ചിരി, ചുണ്ടുകളുടെ ചോപ്പു കൊണ്ട് ചായം കയറി, വ
 വിഴക്കല പോലെ നില്ക്കുന്നു: കടക്കണ്ണുകൾ, ഇളംതാമര നി
 റം പൂണ്ട്, നിറം പിടിച്ചു നില്ക്കുന്നു. ഹാസ മനോഹരമായ
 കണ്ണുകൾ സർവ്വ പാപ സംഹാരം ചെയ്തു തുളിക്കുന്നു: ശാസോ
 മ്യാസത്തി നനുസരിച്ച് ഇളക്കിയ നാഭി കൊണ്ട് അലംകൃ
 തമായ അരുവയർ, താളമടിക്കുന്നു. ചാരുക്കളായ വിരലുക
 ൾ ഇണങ്ങിയ, പാണികളെ കൊണ്ട് ചരണാംബുജത്തെ മു
 ഖാംബുജത്തിൽ അപ്പിച്ച്, കൽ വിരലുകളെ പാനം ചെയ്തു
 കൊണ്ട് ആലിന്റെ ഇലയിൽ വിഹരിച്ച ശിശുവിനെ ക
 ണ്ടു—മാർക്കണ്ഡേയൻ പരമ വിസ്മിതനായി. ദർശനം ല
 ഭിച്ച മുഹൂർത്തത്തിൽ തന്നെ, മുനി സർവ്വഭൂതങ്ങളെ വിജയി
 ച്ചു; മുനിയുടെ ഹൃദയം വിരിഞ്ഞു; കണ്ണുകൾ വിടർന്നു; പര
 മ സംപ്രഹൃഷ്ടനായ മുനിയുടെ രോമങ്ങൾ ഏഴിറ നിന്നു;
 പരമാർത്ഥത കണ്ട മുനി പരമ വിസ്മിതനായി; മുഖത്ത് ക
 ണ്ടു ബാലകനെ അടുത്തു കാണുവാനും, വാസ്തവം അറിയുവാ
 നും ആയി അടുത്തു ചെന്നു. മാർക്കണ്ഡേയൻ ശിശുവിന്റെ
 ശാസ ബലത്താൽ ആകൃഷ്ടനായി; ശിശുവിന്റെ ഉദരത്തിന
 കത്തു കടന്നു; മാർക്കണ്ഡേയൻ അവിടെ കണ്ടു; സർവ്വം ക
 ണ്ടു,—ആകാശം, ചക്രവാളം, ജ്യോതിസ്സുകൾ, പവനങ്ങൾ,
 സമുദങ്ങൾ, ദ്വീപങ്ങൾ, വർഷങ്ങൾ, ദിക്കുകൾ, സുരന്മാർ,
 അസുരന്മാർ, വനങ്ങൾ, ദേശങ്ങൾ, സാത്തുകൾ, നഗരങ്ങ
 ൾ, ഖനികൾ, പ്രജകൾ, ആശ്രമങ്ങൾ, വണ്ണങ്ങൾ, എന്നവ
 യൊക്കെയും അതതു കളുടെ വ്യാപാരങ്ങളിൽ വ്യാപരിക്കുന്നത്
 കണ്ടു. മാർക്കണ്ഡേയൻ അഞ്ചു മഹാ ഭൂതങ്ങളെ കണ്ടു; ഭൂത
 തികളെ കണ്ടു; യുഗങ്ങൾ, കല്പങ്ങൾ എന്നവ അങ്ങിയ
 കാലത്തെ കണ്ടു; വ്യവഹാരത്തിന് വിഷയമായ സർവ്വത്തേ
 യും കണ്ടു; സൃഷ്ടി പ്രകാരത്തിൽ എന്നതു പോലെ, സർവ്വ വിശ്വ
 ത്വത്തേയും കണ്ടു. മാർക്കണ്ഡേയൻ ഹിമലയത്തെ കണ്ടു; പൃ
 ഥ്വി പളാ നദിയെ കണ്ടു; സ്വാശ്രമത്തെയും അവിടെ ദീക്ഷിമാ
 രെയും കണ്ടു; പരമ വിസ്മിതനായി നിന്ന മാർക്കണ്ഡേയ
 ന് വീണ്ടും വീണ്ടും ശിശുവിന്റെ ശാസ വേഗത്തിൽ പെട്ടു;
 ബഹിർ ക്ഷിപ്തനായി. മാർക്കണ്ഡേയൻ വെള്ളങ്ങളിൽ നിന്നു
 കുന്നിന്റെ തറയിൽ വടവുക്കും നിൽപ്പുണ്ട്. അതിന്റെ ഇ
 ലയിൽ ശിശു കിടക്കുന്നുണ്ട്. ശിശുവിന്റെ മുഖത്തു നിന്ന്
 പ്രേമസുധാ വർണം കയറിയ അപാംഗ നിരീക്ഷണം, മാർക്ക
 ണ്ടേയനെ പൂർവ്വം നഗ്രഹം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ശിശു, കണ്ണുകളി
 ൽ കൂടെ സ്വ ഹൃദയത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠാ പൂർവികതയായി ഗതി
 ച്ച മാർക്കണ്ഡേയൻ, അയോക്ഷമനെ ആശ്രയിക്കുവാൻ നായി

അടുത്തു ചെന്നു. ആ ക്ഷണത്തിൽ സാക്ഷാൽ യോഗാധിപൻ, ഗുഹാധിപൻ, ഭഗവാൻ, അന്തർലോകം ചെയ്ത. ദാദാക്കുടുംബം, ഭഗവാൻ--ക്ഷണത്തിൽ--അപ്രത്യക്ഷനായി. മാർക്കണ്ഡേയൻ ആശ്രമത്തിൽ ശേഷിച്ചു.

പ്രപന്നോ സ്വപ്നാശ്ചി മൂലം തേ പ്രപന്നാഭയോ ഹരേ!
യ നായയാപി വിബുധം മുഹൂർത്തേ ജ്ഞാന കരശ്ച

ദേവ ഹരേ! ജ്ഞാനം എന്നതു പോലെ വിളങ്ങുന്ന നിന്തിരുവടി യുടെ മായ നിമിത്തം, വിബുധന്മാരും മോഹിക്കുന്നു. ശരണാഗതന്മാർക്ക് ശരണം നൽകുന്ന നിന്തിരുവടിയുടെ പാദമുലത്തെ ഞാൻ ശരണീകരിക്കുന്നു." ആ ഘട്ടത്തിൽ ഭഗവാൻ തന്റെ ശരണിയോട് കൈമിട്ട്, ഭൂതഗണപരമ ശിവൻ മാർക്കണ്ഡേയനെ കയ്യെടുത്തു. ദീപ്തിയെക്കണ്ട്, ഉമ പറഞ്ഞു:--"ഭഗവാൻ! അങ്ങ് ഈ ബ്രാഹ്മണനെ കാണുന്നുവോ? ശരീരത്തെയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയും മനസ്സിനേയും ഇളക്കുന്ന നിന്തിരിക്കൊണ്ട്, കാഠിന്യത്ത അവസ്ഥയിൽ മത്സ്യങ്ങളും ജലങ്ങളും ഇളക്കത്തെ നിൽക്കുന്ന കിടൽ പോലെ, ഈ ഗംഭീരൻ, സമാധിയിൽ വർത്തിക്കുന്നു. തപസ്സിന്റെ സർവ്വ സിദ്ധികളേയും നൽകി, അങ്ങ് ഈ മഹാത്മാവിനെ അനുഗ്രഹിക്കുമോ? ഭക്തന്മാർക്ക് സിദ്ധിയെ നൽകുന്നതിൽ അങ്ങ് പ്രഭുവാകുന്നു." ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:-- "അവ്യയനായ ഭഗവാനിൽ പരമ ഭക്തിയെ സന്മാദിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ ബ്രഹ്മകുടി, യാതൊരു അനുഗ്രഹത്തെയും, മോക്ഷത്തെയും തന്നെയും, ഇച്ഛിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ഈ സാധുവിന്റേപ്പോലെയുള്ള സംഭാഷണം ചെയ്ത ശേഷം, നമുക്ക് ഇവിടം അതിക്രമിക്കാം. സാധു സമാഗമം പരമമായ ലാഭമാണല്ലോ." സർവ്വ ദേഹികളുടെയും വിദ്യയുടെയും ഈശ്വരൻ മാർക്കണ്ഡേയനെ സമീപിച്ചു. എന്നാൽ മനസ്സിനെ പൂർണ്ണമായി സംയമം ചെയ്തിരുന്ന ആ പരമ തപസ്വൻ, ആ ജഗദാത്മാക്കളെ കണ്ടില്ല; വിശ്വത്തെ യാകട്ടെ, തന്നെ തന്നെ യാകട്ടെ അറിയാതിരുന്ന സമാധിസ്ഥൻ, കേവലം സ്തബ്ധനായി വർത്തിച്ചു. യാഥാർത്ഥ്യം ഗ്രഹിച്ച പരമ ശിവൻ, ദ്വാരങ്ങളിൽ വരെയു എന്നതു പോലെ, യോഗ മായാബലം നിമിത്തം മാർക്കണ്ഡേയന്റെ ഹൃദയ ഗുഹയിൽ കിടന്നു. മാർക്കണ്ഡേയൻ ഹൃദയത്തിനകത്തു മുക്കുങ്ങനെ--മിന്നൽ പിണരൊളി ജടാഭരനെ--ദശഭുജ ബലനെ--സുഷോമക്കുട പ്രഭാവനെ--ഉന്നത കായനെ--കുടവാത്തോൽ ഉടുത്തവനെ, ശൂലം, പട്ടാഭം, ചർമ്മം, അക്ഷമാല, ഡമരകം, കപാലം, ഖഡ്ഗം, ധനുസ്സ്, എന്നവ വഹിച്ചവനെ--കണ്ട്--ഇത് എന്ത് എന്നു വിസ്മയിച്ചു കൊണ്ട്--കണ്ണു തുറന്നു. തരണിയോടും ഭൂതഗണങ്ങളോടും ചേർന്ന് ത്രിലോക ഗുരുവായ പരമശിവൻ നില്ക്കുന്നതു കണ്ട്--മാർക്കണ്ഡേയൻ നമസ്കരിച്ചു; പീഠം, പാദം, അർച്ചണം, ഗന്ധം, സ്തോത്രം, ധൂപം, ദീപം, എന്നവയെ കൊണ്ട് സ്വാഗതം പറഞ്ഞു: മാർക്കണ്ഡേയൻ പറഞ്ഞു:--"പ്രദോ! അങ്ങ് ആത്മാനുഭാവം കൊണ്ട് തന്നെ പൂർണ്ണ കർമ്മം ചെയ്ത്. ലോകങ്ങൾക്ക് പരമാനന്ദം നൽകുന്ന പ്രദോ! ഈശ്വരൻ! ഞാൻ എന്താണു ചെയ്യേണ്ടത്?"

നമഃ ശിവായ ശാന്തായ സത്വായ പ്രദധായ ച
രമോ ജ്ഞേപ്യഘോരായ നമ സ്തോ തമോ ജ്ഞേ

ശിവൻ നമസ്കാരം; ശാന്തൻ നമസ്കാരം; സത്വൻ നമസ്കാരം; പ്രദധൻ നമസ്കാരം; രമസ്സിൽ വ്യാപരിക്കുന്ന ഏകിലും അഘോര നായവൻ നമസ്കാരം; തമസ്സിൽ വ്യാപരിക്കുന്നവൻ നമസ്കാരം." ആദി ദേവനായ ഭഗവാൻ ചരി തുഴ്ന്നായി; പ്രസന്നനാവായി; ചിരിച്ചു; പറഞ്ഞു:--"ദേവ മാർക്കണ്ഡേയ! വരത്തെ വരിച്ചു കൊള്ളുക: മൂവരായ ഞങ്ങൾ വരന്മാരിൽ പ്രഭുക്കന്മാരാണ്; ഞങ്ങളുടെകൂടും നിഷ്ഠമല മായയില്ല; മർത്യൻ അമൃതത്തെ സന്മാദിക്കുന്നത് ഞങ്ങളിൽ നിന്നാണ്."

ബ്രാഹ്മണം സാധവം ശാന്തം നിസ്സംഗം ഭൂത വത്സലം
ഏകാന്ത ഭക്താ അസ്താസു നിർഭയം സമർപ്പിതം

സാധുക്കൾ, ശാന്തന്മാർ, നിസ്സംഗന്മാർ, ഭൂത വത്സലന്മാർ, ഏകാന്ത ഭക്തന്മാർ, നിർഭയന്മാർ--ആയ ബ്രാഹ്മണർ--ഞങ്ങളെ സമനിലയിൽ ദർശിക്കൂ. സർവ്വ ലോകങ്ങളും ലോകപാലന്മാരും ഞങ്ങളെ വന്ദിക്കുന്നു; ഉപാസിക്കുന്നു. ഞാനും ഭഗവാൻ ബ്രഹ്മാവും, ഈശ്വരനായ ഹാരിയു, ഭിന്നന്മാരല്ല. ഞാൻ, അജൻ, അച്യുതൻ എന്നവർ തമ്മിൽ അങ്ങനെയൊരു ദ്വേഷമില്ല. ഞങ്ങളും ജനങ്ങളും തമ്മിലും ദ്വേഷമില്ല. ആയതിനാൽ ഞങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ സമീപത്തേക്ക് വരുന്നു.

ന ഹിജയാനി തീർത്ഥാന? ന ദേവ ശ്വേതനോ ജ്ജിതാഃ
തേ പുനന്ത്യ ത്വകാലേന യുയം ദർശന മായതഃ

ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ നമസ്യാമോ യോസ്തു ദ-പം ത്ര ചീമയം
ബിദ്യത്യാത്മ സമാധാന തപഃ സാധുവേ സംയമൈഃ

ശ്രവണാ ദൂർന്നം ദ്വാപി മഹാപാതകിനോപി വഃ
ശുദ്ധേന നന്ത്യജാ ശാപി കിമു സാഭാഷണാദിഭിഃ

ജലരൂപങ്ങളായ തീർത്ഥങ്ങൾ, തീർത്ഥങ്ങളല്ല; അചേതങ്ങളായ ദേവന്മാർ, ദേവന്മാരല്ല. അവദീർഘ കാലം കൊണ്ട് മാത്രം ശുദ്ധിയെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു. ഏകാന്ത, തപസ്സ്, സാധുവായ, സംയമം എന്നിവ അനുഷ്ഠിച്ചു, മൂന്നു വേദങ്ങളോടുകൂടിയ അസ്തു ഭൂപത്തെ ധരിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണരും, ഞങ്ങൾ മാനിക്കുന്നു. അങ്ങയെ കേൾക്കുകയോ കാണുകയോ ചെയ്താൽ മഹാപാതകികളും ചണ്ഡാലന്മാരും ശുദ്ധിമാന്മാരായി. അങ്ങയോട് സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതിൽ നിന്നുളവാകുന്ന ഐശ്വര്യത്തെ കുറിച്ച് പ്രശ്നംവിക്കേണ്ടതില്ല." ചന്ദ്രചൂഡൻ പ്രസാദിച്ച ഗുഹയും അമൃത മയവും ആയ ധർമ്മത്തെ മാർക്കണ്ഡേയൻ, സംതൃപ്തിയെ അടയാതെ, വീണ്ടും വീണ്ടും കണ്ണുപാനം ചെയ്തു; വിഷ്ണു മായ നിമിത്തം സാദമിച്ചിരുന്ന മാർക്കണ്ഡേയൻ ശിവ വാ ഗുരും ആസ്വദിച്ചു, സർവ്വ ശ്ലേഷങ്ങളെയും കഴിഞ്ഞു നിന്ന്, പറഞ്ഞു:--"അഹോ! ഈശ്വര ലീലാ പ്രകാരങ്ങൾ അചിന്താ തന്നെ. സൂക്ഷാവ് സൂക്ഷിയെ സ്തുതിക്കുന്ന രീതിയെ കുറിച്ച് ഞങ്ങൾ എന്തറിയുന്നു? സൂക്ഷാവ് ഗുരു തന്നെ; എന്നാൽ ധർമ്മത്തെ ഉപദേശിക്കുവാനായി, ഗുരുധർമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിക്കുന്നു. മായാമയങ്ങളായ വൃത്തികൾ ഭഗവതുമിമകളെ ഭൂഷിപ്പിക്കുന്നില്ല. ഐന്ദ്രജാലികൻ സൂക്ഷിക്കുന്ന ജന്തുക്കൾ ഐന്ദ്രജാലികനെ ഭയപ്പെടുന്നില്ല. പ്രഭു മനസ്സുകൊണ്ട് വിശ്വത്തെ സൂക്ഷിക്കുന്നു; വിശ്വത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു; കർത്താവും ഭോക്താവും എന്നതു പോലെ വർത്തിക്കുന്നു; എന്നാൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നത് ഗുണങ്ങൾ മാത്രമാണ്."

തദന്ത്യേ നമോ ഭഗവതേ ത്രിഗുണായ ഗുണാത്മനേ
കേവലായാദിതീയായ ശിവേ ബ്രഹ്മമുത്തമേ

ഞാൻ ഭഗവാനെ നമസ്കരിക്കുന്നു; ഗുണങ്ങളായും അവയുടെ നേതാവും വർത്തിക്കുന്നവനെ നമസ്കരിക്കുന്നു; കേവലനം, അഭിപ്രായം, ഗുരുവും ആയ ബ്രഹ്മമൂർത്തിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഓ സമ്പൂർണ്ണ! ഞാൻ ഏതു വരത്തേയാണ് വരികേണ്ടത്? അങ്ങയുടെ ദർശനത്തെ കാവിത്ത വരം ഏവിടെ? അങ്ങയുടെ ദർശനം നിമിത്തം ഞാൻ സത്യ കാമനായി; പൂർണ്ണ കാമനായി എങ്കിലും, സകല കാമങ്ങളെയും വർത്തിക്കുന്ന സമ്പൂർണ്ണനായ അങ്ങയോടു് ഞാൻ ഒരു വരം ചോദിച്ചു കൊള്ളട്ടെ. എനിക്കു ക്ഷയമില്ലാത്ത ഭക്തി ഭഗവാന്റെ ക്ഷറിച്ചും പാഷാൻറെ ക്ഷറിച്ചും, അങ്ങയെ ക്ഷറിച്ചും ഉണ്ടാകണം." അർച്ചിതനായ—സംസ്തനനായ—പരമ ശിവൻ, ദേവി പാവ്തിയുടെ അനുമതിയോടു കൂടെ ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചു:—“ഓ മഹേഷ്!

അങ്ങയുടെ നിരന്തരമായ ഭഗവൽ ഭക്തി മൂലം സർവ്വ കാമങ്ങളും സഫലങ്ങളാകും. കല്പാന്തം വരെയ്ക്ക് യശസ്വിയായി, പുണ്യവാനായി, അത്ഭുത, അമരനായി, അമരനായി, വർത്തിക്കും. ഓ ബ്രഹ്മൻ! ത്രികാല ജ്ഞാനവും, സംഗവിഷയം ചെയ്യുന്ന വിജ്ഞാനവും, അങ്ങയുടെ വിഭവങ്ങളാണ്." പരമ ശിവൻ മൂനിയെ ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ച ശേഷം—മഹഷിയുടെ തപഃപ്രഭാവത്തെ ക്ഷറിച്ചും നാരായണാ നഗ്രഹം നിമിത്തം പ്രളയ ദർശനം ചെയ്തതിനെ ക്ഷറിച്ചും മറ്റും പാവ്തിയെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു കൊണ്ട്—യാത്ര തുടർന്നു. യോഗ മഹിമാ ബലവാനായ മർക്കണ്ഡേയ നാകഭട്ട, ഹരിയിൽ ഏകാന്ത ഭക്തിയോടു കൂടെ ഇന്നും ലോക പശ്ചാത്തന്നം ചെയ്യുന്നു.

വാരുണി ഭൂത

ക്ഷുഭന്റെ യാഗശാലയിൽ ചരമ മടഞ്ഞ ഭൂത വൈവസ്വത മനഃപന്തരത്തിൽ വീണ്ടും പിറന്നു.

ഭൂതർ മഹഷി ഭഗവാൻ ബ്രഹ്മണം വൈ സ്വയം ഭവോ വരുണസ്വ കൃതൗ ജാതഃ പാവകാഭിതി നഃ ശ്രുതം

ഭൂത പിറന്നത് ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായി, വരുണ യജ്ഞത്തിൽ അഗ്നിയിൽ നിന്നാണ്, എന്നാണ് പ്രസിദ്ധി.

ചക്ഷുണീ വരുണസ്യാസീത് യസ്യാം ജാതോ ഭൂതഃ പുനഃ

ഭൂത ജന്മ മെടുത്തത് വരുണന്റെയും വരുണ ഭായ്യയായ ചക്ഷുണിയുടെയും പുത്രനായിട്ടാണ്, എന്നും പറയും. എന്നാൽ ചക്ഷുണിയും വരുണനും ചെയ്ത യജ്ഞത്തിൽ ജനിച്ചതു കൊണ്ടുമാത്രം വാരുണി ഭൂതവിനെ ചക്ഷുണിയുടെ പുത്രനായി പറയുന്നു എന്ന മതത്തിനാണ് പ്രാബല്യം. ഈ വാരുണി ഭൂതവിനു ഭൂതൻ എന്ന ഒരു പുത്രനുണ്ടായി. ഭൂതൻ ഇതിനു കീഴ് പറയുന്ന പുലോമയുടെ തന്നെ പുത്രനോ എന്നു നിശ്ചയമില്ല.

ഭൂതസ്യ ഭായ്യാ ഭൂതാ യാരുദാ ഏകാഭര സൂതാഃ

സരൂപാസ്തേ ഭൂതസ്യ ഭായ്യാരുദാ ശ്ച കോടിശഃ
രൈവതോഭോഭവോ ഭീമോ വാമ ഉഗ്രോ വൃഷാകപിഃ

അജൈക പാ ഭാമിർ ഷ്വഭ്യന്യാ ബഹുരൂപോ മഹാനിതി
രുദസ്യ പാഷാദാ ശ്വാസ്ത്രേ ചേരോ ഭൂതവിനായകഃ

ഭൂതൻ ഭൂതയിൽ ജനിച്ച പതിനൊന്നു പുത്രന്മാരെ ഏകാഭരൻ ഭയന്നാരെന്നും പറയും. ഭൂതൻ സരൂപ എന്ന നാമത്തിലും ഒരു ഭായ്യയുണ്ട്. സരൂപയും ഭൂതയും ഒന്നു തന്നെയോ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു കൂടാ. സരൂപ കോടി കണക്കിനു രൂപന്മാരെ പ്രസവിച്ചു. ഇവരിൽ പ്രധാനന്മാർ--രൈവതൻ, അജൻ, ഭവൻ, ഭീമൻ, വാമൻ, ഉഗ്രൻ, വൃഷാകപി, അജൈകപാത്, അഹിർബുധന്യാ, ബഹുരൂപൻ, മഹാൻ—എന്നവരാണ്. സരൂപയുടെ പുത്രന്മാരായി ചേരന്മാരായ ഭൂത വിനായകന്മാർ വേറെയും ഉണ്ടായി. ഭൂതവിന്റെ പ്രിയ ഭായ്യ പുലോമയാണ്.

ഭൂതാഃ സുഭയിതാ ഭായ്യാ പുലോമേ തദ്ഭയിതൗ
തസ്യാം സമവേൽ ഗർഭോ ഭൂതവീര്യ സമുൽഭവഃ

ഭൂതാ സ്ത്വപുത്രാഃ സപ്താഃ സൽ തൽസവേ തുല്യാ ഭൂതോർ
ഗുണൈഃ

ചവനോ വഭൂശീഷ ശ്ച ശുചി രൗവ് സ്തമൈവ ച
ശുക്ലോ വരേണ്യ ശ്ച വിഭുഃ സവന ശ്ചേതി സപ്ത തേ

ഗുണങ്ങളെ കൊണ്ട് പിതൃ സമന്മാരായ അവരുടെ നാമങ്ങളും—ചവനൻ, വഭൂശീഷൻ, ശുചി, രൗവ്, ശുക്ലൻ, വരേണ്യൻ, വിഭു, സവനൻ—എന്നിങ്ങനെയാണ്.

പ്രഥമ പുത്രനായ ചവനൻ ആ നാമം വന്നതിന്റെ ചരിത്രം അസാധാരണമാണ്. പുലോമ, പുലോമൻ എന്നു പേരായ ഒരു രാക്ഷസൻ ഭായ്യയായി നൽകുവാൻ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതത്രേ. അങ്ങനെ യിരിക്കുമ്പോഴാണ് ആ കന്യകയെ ഭൂത വിവാഹം ചെയ്തത്. ഭൂതവിന് പ്രിയ ഭായ്യയായ പുലോമ, ഗർഭവതിയായി. ഭൂതസ്താനാഭികൾ കായി, ആരും വിട്ട ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ—പുലോമൻ അവിടെ ചെന്നു കയറി. അതിഥിയുടെ നിലയിൽ ചെന്നു കയറിയ പുലോമനെ, ചവനൻ ചലോമ, സൽക്കരിച്ചു. എന്നാൽ മുന്മേതന്നെ അനുരക്തനായിരുന്ന പുലോമൻ—

ചാരുദർശന യായ പുലോമയെ കണ്ട സമയം—അത്യധികം കാമാൽനായി. ആ അനിന്ദിതയെ അപഹരിക്കാമെന്ന്, പുലോമൻ നിശ്ചയിച്ചു. പുലോമൻ ആ ചാരു ഹാസിനിയെ പിടിക്കുവാനായി, അടുക്കുവേ, അഗ്നഗുഹാരത്തിൽ, അഗ്നി ജ്വലിക്കുന്നത് കണ്ടു. പുലോമൻ അഗ്നിയോടു് പറഞ്ഞു:—“അഗ്നി! അങ്ങു സത്യം പറയുക: ദേവന്മാരുടെ മുഖമായ അത്ഭുത, അസത്യം പറയരുത്. ഈ പുലോമ ഏന്റെ ഭായ്യയോ ഭൂതവിന്റെ ഭായ്യയോ? ഈ വര വർണ്ണനിയെ ഞാനാണ്, ഒന്നാമത് അപേക്ഷിച്ചത്: എന്നാൽ ശപതൻ ഈ വരാഭാഹയെ ഭൂതവിനു നൽകി. ഈ സൗന്ദര്യ ധാമം എങ്ങനെ ഭൂതവിന്റെ സ്വത്താകും? ഏന്റെ മനസ്സിൽ അന്നു കത്തിയ കോപം ഇന്നും അമർന്നില്ല. ഞാൻ ഈ സുശ്രോണിയെ ഈ ആരൂഢത്തിൽ നിന്ന് ഇല്ലാതാ അപഹരിക്കും. ഏന്റെ ഭായ്യയെ ഭൂതവിനു നൽകുവാൻ എനിക്കു് സമ്മതമില്ല. അഗ്നി മറുപടി പറയുവാൻ മടിക്കുന്നതു കണ്ട്, പുലോമൻ

ഇടർന്നു:—അഗ്നേ! അങ്ങു സർവ്വ ഭൂതങ്ങളുടെ അന്തർഭാഗങ്ങളിൽ—സാക്ഷിയായി—ചെത്തിക്കുന്നു. അതുത പരനായ ഭൂതമെന്തെങ്കിലും അപഹരിച്ചു. ഞാൻ ഈ ചാര ഹാസിനിയെ തിരികെ ഏൽക്കും. അങ്ങ് സത്യം പറയുക." സപ്തർഷിസ്സായ അഗ്നി ആകലനായി "സത്യം പറഞ്ഞാൽ ഭൂതശപിടും; അസത്യം പറഞ്ഞാൽ നരകം ഫലം. അതുതെങ്ങനെയും ശാപത്തെക്കുറിച്ചു അഗ്നി ഒടുവിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ഭോ അസുര! പുലോമ! അങ്ങ് ഈ പുലോമയെ വരിച്ചു എന്നതു ശരി തന്നെ; എന്നാൽ മന്ത്രപുരം വിവാഹം നടന്നില്ല. അപ്പോൾ പുലോമയെ ഭൂതവിനു നൽകി. ഞാൻ സാക്ഷിയായി ഭൂത പുലോമയെ വിവാഹം ചെയ്തു. ഞാൻ അതുതം പറയുകയല്ല; അതുതെങ്ങനെ ആരു മാനിക്കും?" അഗ്നി പറഞ്ഞ വാക്കുകളെ കേട്ട്, പുലോമൻ, വരഹരൂപം പുണ്യ പുലോമയെ അപഹരിച്ചു—മനോ മാരുത വേഗത്തിൽ, ആശ്രമത്തിൽ നിന്ന് പാഞ്ഞു. ഗർഭത്തിൽ കിടന്ന ശിശു ഈ അകൃമത്തെ സമിച്ചില്ല; ആ ശിശു ക്രോധം പുണ്യ, ഗർഭത്തിൽ നിന്നു ചാടി; ആയതിനാൽ ശിശുവിനു ചവനൻ എന്നു പേരായി. ആദിത്യവർച്ചസ്സായ ശിശുവിനെ കണ്ടു ഭീതനായ, പുലോമൻ, പുലോമയെ വിട്ടു. എന്നാൽ പുലോമൻ, അതുകൊണ്ടും രക്ഷ കിട്ടിയില്ല. രാക്ഷസൻ അവിടെ കരിഞ്ഞു ചാരമായി. പുലോമ, ശിശുവിനെ കൈയിലെടുത്തു, ശോകാതിരേകം നിമിത്തം, നിന്താതെ കറഞ്ഞു. അനിമിതയായ വധു വിലപിക്കുന്നതു കണ്ടു, ശ്വശൂരനായ ബ്രഹ്മാവു അവിടെ അവതരിച്ചു. പിതാമഹൻ സാന്തപം പാഞ്ഞു. പുലോമ കരഞ്ഞു വീണ കണ്ണീൽ, ഒരു നദിയായി. പുലോമ ആശ്രമത്തിലേക്കു നടന്നു. നദി പുലോമയെ തുടർന്നു ഒഴുകി. ബ്രഹ്മാവു അതിനെ വധു സാസ്സു എന്നു നാമകരണം ചെയ്തു. പ്രതാപവാനായ പുത്രനേയും, കരഞ്ഞു നിന്ന പുലോമയേയും കണ്ടു കോപിച്ച ഭൂത പാഞ്ഞു:—അപഹരിക്കുവാ നായി വന്ന ആ രാക്ഷസനോടു ഭവതിയെ കെട്ടിച്ച് പറഞ്ഞു കൊടുത്തതാരു? ഭോ ചാര ഹാസിനി! ഭവതി എന്റെ ഭാജ്യയാണു് എന്ന്, ആ രാക്ഷസൻ അറിഞ്ഞിരുന്നതല്ല. പുലോമ പറഞ്ഞു:—“ഞാൻ അങ്ങയുടെ ഭാജ്യയാണു് എന്ന് അഗ്നിയാണു് പുലോമനെ ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ളത്.” ഭൂത അധികം കോപിച്ചു: അഗ്നിയെ ഇങ്ങനെ ശപിച്ചു:—“ഞാൻ ഇനി മേൽ സർവ്വ ഭക്ഷക നാകട്ടെ.” ശാപത്തേക്കുറിച്ച് അറിഞ്ഞ അഗ്നി കോപിച്ചു. ഭൂത ബ്രാഹ്മണനാണെന്നതു കൊണ്ടു മാത്രം പ്രതിശാപം നൽകുന്നില്ല എന്നു ചെറുത്തു; കൂലനായ അഗ്നി സ്വയം ഉപസംഹരിച്ചു. അഗ്നി സംഹൃതമായപ്പോൾ, അഗ്നിഃശാതങ്ങൾ നിഷ്ഫലങ്ങളായി; സത്ര ക്വിയകൾ നടക്കാതെ ആയി. അഗ്നി ശപിച്ചതിനാൽ ഭാഹ്യാരം, വഷ്ട്യാരം, സ്വധ, സ്വാഹ മുതലായവ നിർവ്വാപാരങ്ങളായി; സർവ്വ പ്രജകൾ ധൃട്ടുചിതരായി. ദീക്ഷികൾ, ദേവന്മാർ, ബ്രാഹ്മണർ—എന്നവ ഓക്കയും ബ്രഹ്മസന്നിധിയിൽ സങ്കടം പറഞ്ഞു. ബ്രഹ്മാവു അഗ്നിയെ ആനയിച്ചു പറഞ്ഞു:—“അഗ്നേ! അങ്ങ് സർവ്വ ലോകങ്ങളുടെയും കർത്താവും സംഹർത്താവും അല്ലയോ? മൂന്നു ലോകങ്ങളെയെങ്കിലും അങ്ങ് തന്നെ; ക്വിയകളുടെ പ്രചർത്തനം അങ്ങ് തന്നെ. പ്രഭോ! തങ്ങളെക്കൊണ്ടും സത്രങ്ങൾക്കും വിവാഹം വരാത്ത വണ്ണം അങ്ങ് വർത്തിക്കുക. ഇതാശന നായ അങ്ങ് സർവ്വേശ്വര നായിരിക്കെ, ഇങ്ങനെ മൂഢനായതു് എങ്ങനെ? അങ്ങ് അവിടെ നിൽക്കുന്നു. സർവ്വ ഭൂതങ്ങൾക്കും

തിയും ആകുന്നു. അങ്ങ് സർവ്വ ഭക്ഷക നായി എങ്കിൽ—സർവ്വ ശരീരത്തിലും അങ്ങനെ ആകുന്ന മെന്നില്ല. അങ്ങയുടെ ശരീരത്തിൽ ദുഷ്ടമായ അംശം മാത്രം സർവ്വ ഭക്ഷക മായിരിക്കും. എന്നു മാത്രമല്ല, സൂര്യൻ സ്പർശിക്കുന്ന സർവ്വം ശുദ്ധമാകുന്നതു പോലെ, അങ്ങ് ഭവിക്കുന്ന സർവ്വം ശുദ്ധമാകും. അങ്ങ് സ്വ പ്രഭാവത്തിൽ നിന്നു തന്നെ ഭവിച്ച പരമ തേജസ്സാകുന്നു. ആ പ്രഭാവം കൊണ്ടു് അങ്ങ് ദീക്ഷി ശാപത്തെ സാധൂകരിക്കുക. അങ്ങയുടെ മുഖത്തു് അല്പിക്കപ്പെടുന്ന ദേവ ഭാഗത്തെയും അഗ്നി ഭാഗത്തെയും അങ്ങ് സ്വീകരിക്കുക തന്നെ.” അഗ്നി അനുകൂലിച്ചു. സന്തോഷം തുഷ്ണരായി.

ചവനൻ സുകന്യയെ വിവാഹം ചെയ്തു. സൂര്യ വംശജനായ ശയ്യാതി രാജാവിന്റെ പുത്രിയായ സുകന്യയെ ചവനൻ വിവാഹം ചെയ്തപ്പോൾ ഇടയായ സംഭവത്തെക്കുറിച്ച് ഇതിനു കീഴ് സൂര്യവംശ ചരിത്രത്തിൽ വിവരണമുണ്ട്. ചവനന്റെ പുത്രൻ ദീപ്ത തേജസ്സനായ പ്രമതി. പ്രമതി ഏതാചിയിൽ അരുവിന്റെ പിതാവായി. അരുവിന്റെ വിവാഹ ചരിത്രം വിചിത്രമാണു്. വിശ്വാവസു നിമിത്തം ഗർഭവതിയായ മേനക, യഥാകാലം പ്രസവിച്ചു, ശിശുവിനെ ഉപേക്ഷിച്ചു പോയി. നില്പയയും നില്പുണ്യയും ആയ മേനക ശിശുവിനെ ഉപേക്ഷിച്ചതു്, ഒരു നദീ തീരത്തു് തപാവിദ്യ വിശാരദനായ സ്ഥൂലകേശൻ എന്ന ദീക്ഷിയുടെ ആശ്രമത്തിന്റെ സമീപത്താണു്. അമാ പ്രജയെ പ്പോലെ ചിലിപ്പു കിടന്ന ശിശുവിനെ കണ്ടു്, സ്ഥൂലകേശൻ കൃപാ വിക്രനായി; ശിശുവിനെ എടുത്തു്, ആശ്രമത്തിൽ വളർത്തി. ആ വരാഹേഹ വളർന്നു. സ്ഥൂലകേശൻ യഥാകാലം, യഥാക്രമം അതകർമ്മം മുതലായ സംസ്കാരങ്ങളെ ചെയ്തു. ആ സത്വ ഗുണ സമ്പന്ന—പ്രമദകളിൽ പ്രവര യാക മെന്നുള്ള ആശംസയോടുകൂടെ—മഹർഷി, മകളെ പ്രമദപര എന്ന് നാമകരണം ചെയ്തു. പ്രമദപരയെ അരു കാണ്വാൻ ഇടയായി. അരു മദന ഹിംസിത നായി. അരുവിന്റെ അർത്ഥനം അനുസരിച്ചു്, പ്രമതി, സ്ഥൂലകേശന്റെ അടുക്കൽ അപേക്ഷിച്ചു. സ്ഥൂലകേശൻ അനുവദിച്ചു. വിവാഹത്തിനു് മുപ്പത്തു വർഷം നിശ്ചയിച്ചു. തിഥി അടുത്തു വന്നു. എന്നാൽ, കഷ്ടം! പ്രമദപര സവികളോടു് ഒരുമിച്ച് കളിക്കുവേ, ഉറങ്ങിക്കിടന്ന ഒരു പാമ്പിനെ ചവുട്ടി. അതു കടിച്ചു്, കഠല ചോദിതയായ പ്രമദപര മരിച്ചു. ആ തന മധ്യമ, വിഷം കയറി കിടന്നപ്പോഴും മനോഹരതര യായിരുന്നു. കേട്ടവർ കേട്ടവർ ഒടി എത്തി. സ്വസ്ത്യാത്രയൻ, മഹാജാന, കശികൻ, ശാപമേഖലൻ, ഉദാലകൻ, ശ്വേതൻ, ഭരദവാജൻ, കൌണകിത്വൻ, ആഴ്ചിഷേണൻ, ഗൗതമൻ മുതലായ അനേകം ബ്രാഹ്മണരും, അവരോടു കൂടെ പ്രമതിയും അരുവും ആശ്രമത്തിൽ ചെന്നു കയറി. എല്ലാവരും കരഞ്ഞു. അരു, പാമാന്ത നായി. പലർ കൂടിയിരുന്ന സഭയിൽ നിന്നു് അരു, ആരു അറിയാതെ ഇറങ്ങി വന്നതിൽ വിജനത്തിൽ ചെന്നിരുന്നു നിലവിളിച്ചു: “അഹോ! ആ പുണ്യ ചത്രാനന, എന്റെ പ്രാണങ്ങളെ അപഹരിക്കുന്നു. ഇതിലധികം ഒരു സങ്കട മെന്തു്? ഞാൻ ഭാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു് എങ്കിൽ—ഞാൻ തപസ്സു ചെയ്തിട്ടുണ്ടു് എങ്കിൽ—ഞാൻ ഗുരു ശുശ്രൂഷ ചെയ്തിട്ടുണ്ടു് എങ്കിൽ—ഞാൻ ഇതിയ മയം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു് എങ്കിൽ—ഈ പ്രമദപര എഴിററ വരട്ടെ.” അവിടെ ഒരു ദേവദൂതൻ അവതരിച്ചു. “ശരോ! അങ്ങ് എന്തിനു് വലി

പിടിക്കുന്നു? ഈ പ്രമേധം—ഗന്ധവം പഴുപ്പുപിടി--ആയുരന്തെ പ്രാപിച്ചു. ഈ വിലപനം കേവലം നിഷ്പ്രയോജനമാണ്. എന്നാൽ ദേവന്മാർ ഒരു പ്രതിവിധി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു സാധിക്കുമെങ്കിൽ പ്രമേധം ഉണർന്നിരിക്കും." അതു പറഞ്ഞു:--"ദേവന്മാർ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന ഉപായം എന്തു? വാസ്തവം പറയുക. അതു ഞാൻ സാധിച്ചു കൊള്ളാം." ദേവന്മാർ പറഞ്ഞു:--"അങ്ങയുടെ ആയുസ്സിൽ പകുതി, നൽകുമെങ്കിൽ ഈ കന്യക എഴുതുക." അതു പറഞ്ഞു:--"എന്റെ ആയുസ്സിന്റെ അർദ്ധം, ഞാൻ പ്രമേധയ്ക്ക് സമർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ശ്രംഗാര രൂപഭരണ, ഉണർന്നിരിക്കട്ടെ." പ്രമേധം ഉണർന്നു. എല്ലാവരും സന്തോഷിച്ചു. സ്ഥൂലകേശനും പ്രമതിയും കൂടിയാലോചിച്ച് വിവാഹം നടന്നു. അന്നു മുതൽ സപ്തവിനാശം ചെയ്യുവാൻ ഉദ്യമനായ ഒരു ഭരിതൻ വനങ്ങളിൽ നടക്കുമ്പോൾ, വൃദ്ധനായ ഒരു ഡൂണ്ടി സപ്തത്തെ കണ്ടു മുട്ടി. അതു വടി എടുത്തു; കാലദണ്ഡത്തെ ആഞ്ഞു; ഡൂണ്ടി പറഞ്ഞു:--"ബ്രാഹ്മണ! അങ്ങ് എന്നെ കൊല്ലുവാൻ കരുതുന്നുവോ? എന്തിന്? ഞാൻ എന്തപരമായും ചെയ്തു?" അതു പറഞ്ഞു:--"ഏ! പാവേ! എന്റെ പ്രാണപ്രിയയായ പ്രമേധയെ ഒരു പാവു കടിച്ചു. അന്നു ഞാൻ സത്യം ചെയ്തതാണ്. കണ്ണിൽ കാണുന്ന പാവുവിനെ കണ്ടും ഞാൻ കൊല്ലും. നീ ഇനി ജീവിക്കുവാൻ മോഹിക്കേണ്ട." ഡൂണ്ടി പറഞ്ഞു:--"ബ്രാഹ്മണ! കടിക്കുന്ന പാവു വേറെയാണ്. ഡൂണ്ടിങ്ങൾ വിഷമില്ലാത്തവരാണ്. ഞങ്ങൾ പാവു എന്നു പേരു മാത്രം വഹിക്കുന്നു. അങ്ങ് ഡൂണ്ടിങ്ങളെ കൊല്ലരുത്." പാവുവിന്റെ പേടികണ്ടും, ഡൂണ്ടി വിഷമിനെ മറന്നുനിന്നിരുന്നു, അതു വടി ഉരഞ്ഞിരുന്നു. അതു പറഞ്ഞു:--"അങ്ങ് ആരു? അങ്ങ് പാവായതു എങ്ങനെ?" ഡൂണ്ടി പറഞ്ഞു:--"അതേ! പണ്ടു ഞാൻ ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു. എന്റെ നാമം സമസ്തപാത്. ഒരു ശാപം നിമിത്തം ഞാൻ ഡൂണ്ടി ആയതത്രെ. സംഭവം പറയണം. എന്നിന്ന് ഖഗമൻ എന്ന പേരായ ഒരു സഖാവ് ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ ബ്രാഹ്മണൻ സത്യവാക്കും, തപോബലനും ആയിരുന്നു. കേവലം ലീലയായി ഞാൻ പല്ല കൊണ്ട് ഒരു പാവുണ്ടാക്കി, ഖഗമന്റെ അടുക്കലേക്ക് ഏറിത്തു. ഖഗമൻ അഗ്നിഹോത്രം അനുഷ്ഠിക്കുക ആയിരുന്നു. മുമ്പിൽ ചെന്നു വീണതു പാവു തന്നെയാണെന്ന്, ഖഗമൻ വളരെ പേടിച്ച്. കട്ടിയായിരുന്ന ഞാൻ ഉറക്കെ ചിരിച്ചു. ഖഗമൻ കോപിഷ്ഠനായി, ഞാൻ ഭരിക്കുമാറ് നോക്കി, എന്നെ ഇങ്ങനെ ശപിച്ചു:--"നീ എന്നെ പാവുവിനെ കൊണ്ട് പേടിപ്പിച്ചു; നീയും ഒരു പാവായും. ഇതു വിഷമില്ലാത്ത പൂക്കളാണ്; നിനക്കും വിഷമുണ്ടായിരിക്കുകയില്ല" ഞാൻ നിലവിളിച്ചു; ഞാൻ ക്ഷമപ്രദനം ചെയ്തു; സഖിത്വം പ്രമാണിച്ച് കരുണ ചെയ്യണമെന്ന് കെഞ്ചി. ഖഗമൻ കിനിഞ്ഞു; പശ്ചാത്തപിച്ചു; ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:--"ഞാൻ അനന്തം സംസാരിച്ചിട്ടില്ല. ഞാൻ പറഞ്ഞതു നടക്കും. എന്നാൽ ഞാൻ ശാപമോക്ഷം അനുഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രമതിയുടെ പുത്രനായ ഒരു എന്നിപ്പിന്നെ സമസ്ത വരുന്ന സമയം, അങ്ങ് സ്വതന്ത്രനാകും" ചോദ്യം തന്നെയോ പ്രമതിയുടെ പുത്രനായ ഒരു. എന്റെ ശരീരത്തിൽ അന്തർ വ്യാപാരങ്ങൾ നടക്കുന്നു. ഇതാ ഞാൻ പൂർവ്വപത്നെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു." ഡൂണ്ടി ബ്രാഹ്മണനായി പറഞ്ഞു:--

അഹിംസാ പരമോ ധർമ്മഃ സർവ്വ പ്രാണഭ്യോ വരഃ!

തന്മൂലം പ്രാണഭ്യോ സർവ്വം നഹിം സ്വാൽ ബ്രാഹ്മണം
 ബ്രാഹ്മണം സൗമ്യ ഏവേന ഭവതീതി പരശ്രുതിഃ
 വേദവേദാംഗവിന്നാമ സർവ്വഭൂതഭയപ്രദഃ
 അഹിംസാ സത്യവചനം ക്ഷമ യേതി വിനിശ്ചിതം
 ബ്രാഹ്മണസ്വ പരോ ധർമ്മോ വേദാനാം ധാരണാപി ച
 ക്ഷത്രിയസ്വ ഹിയോ ധർമ്മഃ സഹോഷ്യേത വൈ തവ
 ദണ്ഡധാരണ മുഗ്രതം പ്രജാനാം പരിപാലനം
 തദിദം ക്ഷത്രിയസ്വാസീൽ കർമ്മ വൈ ശുഭം മേ തരോ
 ജനമേജയസ്വ യജ്ഞേന്ദ്രിൻ സർവ്വാനാം ഹിംസനം പുരഃ
 പരിത്രാണം ച ഭീതാനാം സപ്താനാം ബ്രാഹ്മണാ ഭവി.

പരമമായ ധർമ്മം അഹിംസ തന്നെ; ബ്രാഹ്മണൻ പ്രാണങ്ങളെ യാതൊന്നിനേയും ഹിംസിക്കരുത്. ബ്രാഹ്മണൻ സൗമ്യനായിരിക്കണമെന്നാണ് ശ്രുതി. വേദങ്ങളെയും വേദാംഗങ്ങളെയും അറിയുക; സർവ്വഭൂതങ്ങൾക്കും അഭയം നൽകുക; അഹിംസ, സത്യവചനം, ക്ഷമ എന്നിവയും വേദങ്ങളെ ധരിക്കുക എന്നിവയും ആണ് ബ്രാഹ്മണന്റെ പരമധർമ്മം. ദണ്ഡധാരണം, മുഗ്രതം, പ്രജാ പരിപാലനം--എന്നിവ ക്ഷത്രിയധർമ്മമാണ്. അതേ! ഇവ അങ്ങയ്ക്ക് യോജിച്ചതല്ല. പണ്ടു സർവ്വ സപ്തങ്ങളെ ഹിംസിക്കുവാൻ ജനമേജയൻ യജ്ഞം ചെയ്ത സമയം, ഭീതനായ സപ്തങ്ങൾക്ക് രക്ഷനൽകിയത്--ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണ്. വേദ വേദാംഗ പാരഗനും തപോവീര്യ ബലവാനും ആയ ആസ്തികനാണ് അന്ന് സപ്തങ്ങളെ തുണന്നം ചെയ്തത്. അതുവിന്റെ പുത്രൻ ഇന്നകൻ: ഇന്നകന്റെ പുത്രൻ ശൗനകൻ.

ചുവന്ന സുകന്യയിൽ ജനിച്ച വംശം അതുവിന്റെ ശേഷം അപ്രസിദ്ധമായി. ചുവന്നന്റെ വേറൊരു ഭാര്യയായ ഒരു മനുപുത്രം--ആരുഷി--കുർവ്വന്റെ മാതാവായി.

ആരുഷി തു മനോഃ കന്യാ തസ്യ പത്നീ മനീഷിണഃ
 കുർവ്വ സ്തസ്യോ സമഭവൽ ഉരും ഭീതപം മഹായശഃ

ആരുഷിയുടെ ഉരുകളെ ഭേദിച്ച് ഇറങ്ങിയതു നിമിത്തമാണ്, പുത്രൻ കുർവ്വൻ എന്ന നാമമായത്.

കുർവ്വോപദിഷ്ട യോഗേന ഹരി മാത്മാന മീശപരം
 തസ്യോൽസ്പഷ്ടം പശ്യം യജ്ഞേ ജഹ്വരാശപം പുരന്ദരഃ

രാജാവായ സഗരൻ യജ്ഞം ചെയ്തത് കുർവ്വന്റെ ഉപദേശം അനുസരിച്ച് ആയിരുന്നു എന്നു കാണുന്നതിനാൽ--കുർവ്വൻ ആ രാജ വംശത്തിന്റെ കലശലായ വായിരുന്നു എന്ന് അനന്തനിക്കും. ആരുഷി സ്വപുത്രനെ ഉരുകളിൽ വഹിക്കുവാൻ കാരണമായ സംഭവം അസാധാരണമാണ്. ഒരു കാലത്തു ഭാഗ്യവശമായിട്ട്

കുർവ്വൻ ജീവ മഹക്ഷിമാരുടെ ശിഷ്യനായി, കൃതവീര്യൻ എന്നു നാമമായ ഒരു രാജാവുണ്ടായിരുന്നു. ധനധാന്യങ്ങളെ വിപുലമായി ഭക്ഷിപ്പിക്കുകൊടുത്ത ശേഷം കൃതവീര്യൻ ദിവംഗതനായി.

കൃതവീര്യന്റെ അനുഗന്മാർ ദരിദ്രരായി. ഭിക്ഷുക്കളെ കൈവശം ബഹുവേലം ഉണ്ടെന്ന് അറിഞ്ഞു, രാജാക്കന്മാർ അത്ഭവം ചെയ്തു. പല ഭിക്ഷുക്കൾ ധനം കഴിച്ചു വെച്ചു; പല ഭിക്ഷുക്കൾ ധനം ബ്രാഹ്മണർക്ക് ഭക്ഷിപ്പിക്കുകൊടുത്തു; പല ഭിക്ഷുക്കൾ ധനം ചെലുത്തി ക്ഷത്രിയന്മാർക്ക് തന്നെ നൽകി. അങ്ങനെ ഇരിക്ക

ണ്ടല്ല. ഞങ്ങൾ ജീവിതത്തിൽ മുഷിഞ്ഞിരുന്നു; ആയതിനാൽ ക്ഷത്രിയന്മാർ വധിച്ചു കൊള്ളുവാൻ ഞങ്ങൾ അനുവദിച്ചതാണ്. ഞങ്ങൾ നിധി മാച്ചു വച്ചിരുന്നത്, ക്ഷത്രിയന്മാരുമായി ഒരു വൈരം ഉണ്ടാകുവാനാണ്.

യ ദണ്ഡോകം ധനോധ്യക്ഷഃ പ്രദീതം ധന മഹാരത്

ആത്മാനാ ന പമാൻ താത ന ലോകാൻ ലഭേതേ ശുഭാൻ
തതോഽസ്തംഭിഃ സമീക്ഷേച്ഛവം നാത്മനാഽത്മാ നിപാ
തിതഃ

[illegible]

അതിക്രമം നിയന്ത്രിച്ചു കൊണ്ട് പരിരക്ഷിത
സ്ഥാനം രോഷം പ്രകടിപ്പിക്കുക സ്വാഭാവികമാണ്. സർവ്വതോ
ഭൂമി

കാരണവും ഉണ്ടായ കോപത്തെ ഒതുക്കിക്കളയുന്നവൻ, ധർമ്മം കാര്യങ്ങളെ സാധിക്കുകയില്ല. സർവ്വവിജയം കാണിക്കുന്ന രാജാക്കന്മാർ, കോപത്തെ സ്ഥാനത്തു പ്രയോഗിച്ചു—അശിഷ്ഠന്മാരെ നിയമിക്കുകയും, ശിഷ്ഠന്മാരെ രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഞാൻ ഗർഭശയ്യയിൽ മാതാവിന്റെ ഉറപ്പിൽ കിടക്കവേ, ക്ഷത്രിയ ഖഡ്ഗത്തിന്റേയായ ഭൂമി മനുഷ്യരുടെ സുകതാരാവം തുറന്നു കേൾക്കുക ഉണ്ടായി. ആ ക്ഷത്രിയ ധർമ്മന്മാർ—ഭൂമിക്കളെ—ഗർഭങ്ങളെ അന്നെന്നയും—നിഷ്കരുണ മായി വധിക്കുന്നത് അറിഞ്ഞപ്പോൾ, എന്റെ ഉള്ളിൽ കോപം, കോപിച്ചു. എത്രയോ ഭൂമി പണികൾ—ഗർഭവതികൾ--പേടിക്കൊണ്ട് പേടിച്ചു: ഭയം കൊണ്ട് ഭയപ്പെട്ടു; വൈവശ്യം കൊണ്ട് വിവശരായി. അവർ സർവ്വലോകങ്ങളിൽ ആനന്ദം കണ്ടില്ല. സർവ്വ ഭൂമി സ്ത്രീകളും നിരായാസരകളായി എന്ന സന്ദർഭത്തിൽ, എന്റെ അമ്മ--പുണ്യവതി--എന്നെ

ഉരുവിൽ ഒളിച്ചു വെച്ച് രക്ഷിച്ചു. പാപത്തെ പ്രതിഷേധിക്കുവാൻ ആളില്ലാത്തതാണ്, പാപം മുളച്ചു, വളർന്നു, തഴച്ചു.

ജനനം ധി ച യഃ പാപം ശക്തിമാൻ ന നിയമത്തിൽ
ഇതരം സന് സോപി തേനൈവ കർമ്മണാ സാപ്രയുജ്യതേ

പാപത്തെ പ്രതിരോധിക്കുവാൻ ശക്തിമാനായവൻ, പാപത്തെ അറിഞ്ഞിരുന്നു കൊണ്ട് പ്രതിരോധിക്കുന്നില്ല എങ്കിൽ—ആ പാപത്തിന്റെ പ്രയോക്താവായും ശക്തനായവനായും ഉണ്ടായിരുന്നു, അവർ മോശന്റെ ഭീഷണി, ആയുസ്സിനെ പാഴാക്കി; അവർ എന്റെ പിതാക്കന്മാരെ, രക്ഷിച്ചില്ല. ഞാൻ കോപിക്കാതിരിക്കുമോ? ഞാൻ ലോകങ്ങൾക്ക് നാഥനാകുന്നു. ദുഷ്ടന്മാരുടെ വാക്കുകളെ ഞാൻ അനുസരിക്കുക ഇല്ല. ഈ പാപത്തിന് പ്രതികാരം ചെയ്യുവാൻ ശക്തിയുണ്ടായിരിക്കെ, ഞാൻ അതു ചെയ്യാതിരുന്നത്, ലോകങ്ങൾ ഇനിയും ഭൂമിയിൽ തന്നെ കഴിയേണ്ടതായി വരും. ഇതാ എന്റെ കോപം കത്തുന്നു; അതു ലോകങ്ങളെ ദഹിപ്പിക്കുവാനായി ഉദ്ദേശിക്കുന്നു; അതു, ഈ ക്ഷണത്തിൽ ലോകങ്ങളെ അല്ലെങ്കിൽ എന്നെ എറിച്ച് കളയും. ഭോ പ്രഭുക്കന്മാരേ! ദുഷ്ടന്മാർ സർവ്വ ഭൂത ഹിതം പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ലോകങ്ങൾക്കും എനിക്കും ഐക്യമേയ്യായതു എന്തു എന്ന് നിങ്ങൾ വിധിക്കുക,” പിതാക്കൾ പറഞ്ഞു:—“ലോകങ്ങൾ ദഹിക്കാതിരിക്കട്ടെ; അങ്ങയുടെ കോപത്തെ കടലിലേക്ക് ഏറിയുക. ലോകങ്ങൾ ഭൂമിയിൽ പ്രതിഷ്ഠിതമല്ലായ്ക; അങ്ങയ്ക്ക് മഹാഭവിക്കട്ടെ. സർവ്വ രസങ്ങൾ ജലമയങ്ങളാണ്. ജഗത്തു്, ജലമയമാണ്.” ഭോ ഘോരമണ! ഈ ക്രോധാഗ്നിയിലെ ജ്വലത്തിലേക്ക് ഏറിയുക. ഭോ അനാഥ! അങ്ങയുടെ പ്രതിജ്ഞ സത്യമായി ഭവിക്കട്ടെ, സൂരനാ ലോകങ്ങൾക്ക് വിജയം ഭവിക്കട്ടെ.” കുർബൻ അഗ്നിയെ വരുന്നാലയത്തിലേക്ക് ഏറിത്തു; അതു് കടൽ നീരിൽ ചട ചടനെ ഏറിത്തു. കുർബന്റെ കോപത്തെ ഒരു കഠിന തലയുടെ ത്രിപത്തിൽ കടലിൽ കറങ്ങിയി; വായിൽ നിന്നു തീമലകളെ മർദ്ദിക്കുന്ന കഠിന തല, കടൽ നീരിനെ ഇന്നും കുടിക്കുന്നു; കടലിനെ കുടിക്കുന്ന ബലവാദിയും അതു തന്നെ.” കുർബൻ പ്രസാദിച്ചു; ശപിച്ചു; ലോകങ്ങൾക്ക് ഗതി കിട്ടി.

വരുന്നിടേവിനു പുലോമയിൽ ജനിച്ച ഏഴു പുത്രന്മാരിൽ വേറൊരു ബലവാൻ, ശുക്രനാണ്. ഉശനസ്സ് എന്നതു് ശുക്രന്റെ നാമാന്തരമത്രേ.

കവി ശ്ലോകാദ്യോ യസ്യ ഭഗവാൻ ഉശനഃ സുതഃ

ശ്ലോകപുത്രനായ കവിയുടെ പുത്രനാണ് ഉശനസ്സ്, എന്നിങ്ങനെ ചിലേടങ്ങളിൽ കാണാം. എന്നാൽ ശുക്രൻ ശ്ലോകന്റെ വംശത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായ ശുക്രനെ ശ്ലോകന്റെ പുത്രനായി പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുകയാണ് എന്നു ഗ്രഹിച്ചാൽ മതിയാകും.

ഭഗോ പുത്രഃ കവിർ വിദപൻ ശുക്രഃ കവിസുതോ ഗുഹഃ

ശ്ലോകന്റെ പുത്രനും കവിയും വിദപനും ആയ ശുക്രൻ—ഗുഹ—കവിയുടെ സുതനാകുന്നു. ഇവിടെ കവിസുതൻ എന്നതിനെ ഒരു കവ്യ കൃത്തിന്റെ പുത്രൻ എന്നു വ്യാഖ്യാനിച്ചാൽ മതിയാകും. ശുക്രനെ സാബന്ധിച്ചു് മേൽ കാണുന്ന പദ്യ ഖണ്ഡത്തെ തുടർന്നു്,

അന്യ മുദ്യദേയാമാസ പുത്രം ഭഗോ രനിന്ദിതം
ചുവന്നു ഭീഷണപസം ധർമ്മാത്മാനം യശസ്വിനം

ശ്ലോകം “വേറൊരു” പുത്രൻ — ചുവന്നു—ജനിച്ചു എന്നും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിൽ നിന്ന്—ശുക്രൻ -- ചുവന്നനെപ്പോലെ--ശ്ലോകപുത്രനാണ് എന്നു സ്పഷ്ടമാകുന്നു.

രണകായാം യഥാർചികോ ഹൈമവത്യാം ച കൌശികേ
ബൃഹസ്പതി ശ്വതാരായാം ശുക്ര ശ്വതപവ്യാം.

ദീചികൻ രണക,, കൌശികൻ ഹൈമവൽപുത്രി, ബൃഹസ്പതിക്ക് താ, ശുക്രൻ ശ്വതപവ് എന്നു കാണുന്നതിനാൽ, ശുക്രൻ ആ നാമത്തിൽ ഒരു ഭാജ്യ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു വരുന്നു. എന്നാൽ ശ്വതപവ്, വംശ വർദ്ധനം ചെയ്തതായി കാണുന്നില്ല. വരുന്നസ്യ ഭാജ്യം യാ ജ്യേഷ്ഠാ ശുക്രോ ദേവി പ്രജായത

വരുന്നന്റെ ജ്യേഷ്ഠഭാജ്യ ആയ ദേവി, ശുക്രന്റെ ഒരു പുത്രിയായിരുന്നു. പ്രിയ പുത്രന്റെ പുത്രിയായ ഉഷസ്വതിയാണ്, ശുക്രന്റെ ഭാജ്യമാരിൽ പ്രസിദ്ധയായതു്. യയാതിയുടെ ഭാജ്യയായി സോമ വംശത്തിൽ ഒരു സ്ഥാനമുള്ള ദേവയാനി, ശുക്രന്റെയും ഉഷസ്വതിയുടെയും പുത്രിയാണ്. ദേവയാനിയെ ക്ഷാരിച്ച് വിവാഹം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ യയാതിയുടെ ചാരിത്രത്തിൽ ഉണ്ട്. ശുക്രന്റെ പുത്രന്മാരായി, പ്രഥമഭന്റെ ചാരിത്രത്തിൽ ചണ്ഡൻ, അലക്ന്റെ എന്ന രണ്ടു പേരെ കാണുന്നുണ്ട്. അവർ ഉഷസ്വതിയുടെ പുത്രന്മാരാണ് നിശ്ചയിച്ചിട്ടു്. ബൃഹസ്പതി സാധിച്ച നായിരുന്നതു പോലെ ശുക്രൻ അസാധിച്ചു നാണ്. ശുക്രനെ സമ്പന്നിച്ച പല വിധയങ്ങളെ—ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രഥമഭന്റെ ചരിത്രത്തിലും, യയാതിയുടെ ചാരിത്രത്തിലും കാണാം.

യോഗസിലാൽ മഹാമുനിയും ആയ ശുക്രൻ ഒരിക്കൽ കണ്വോനെ യോഗം കൊണ്ട് രോധിച്ചു്, സർവ്വധനങ്ങളെ അപഹരിക്കുക ഉണ്ടായി. മനസ്സ് നശിക്കിയ കണ്വോൻ, സകടങ്ങളെ ശിവ സന്നിധിയിൽ നിവേദനം ചെയ്തു. “അവൻ എവിടെ അവൻ എവിടെ” എന്നു ഗജ്ജിച്ചു കൊണ്ട് പാശായുധത്തെ എടുത്തു പിടിച്ചു്, പാശ ശിവൻ കണ്വോ മുവപ്പിച്ചു നിന്നു. ശിവന്റെ ശുഭാഗ്രത്തു് പ്രത്യക്ഷനായ ശുക്രനെ ശിവൻ കൈയിലെടുത്തു വിട്ടങ്ങി. ഭാഗ്യവാൻ പാശ ശിവന്റെ ഉദരത്തിൽ സഞ്ചരിച്ചു. മഹാ യോഗിയായ ശിവന്റെ തപാജ്വാല നിമിത്തം ശുക്രൻ തളർന്നു; നീറി; വിണ്ടു. ശുക്രൻ മഹാ ദേവനെ സ്തുതിച്ചു; ശിശ്നത്തിൽ കൂടെ വെളിയിലേക്ക് പോകുമെന്ന് അപവാദം വാങ്ങി. വെളിയിൽ വന്ന ശുക്രന്റെ നേരം, അമർഷം അമരാത്തു് ശിവൻ ആയുധം പൊന്തിച്ചു. ദേവി പാവതി ഇങ്ങനെ തടുത്തു.

ഹിംസനീയ സ്വപനം നൈവ മമ പുത്രത്വ മഗതഃ
ന ഹി ദേവോദാരേ കണ്വിൽ നിഃസൃതാ നാശ മർമ്മി

“പ്രഭോ! ശുക്രൻ എന്നിക്ക് പുത്രനായില്ലയോ? എന്റെ പുത്രനെ അങ്ങ് ഹിംസിക്കുന്നത് ഉചിതമാകയില്ല. ദേവോദാരത്തിൽ നിന്ന് ഇറങ്ങിയവൻ നാശം കണ്ടുകൂടാ.” ദേവി ചിരിച്ചു; ശിവൻ പ്രസാദിച്ചു; ശുക്രൻ ഇരുവരെയും സ്തുതിച്ചു. അസുന്മാരുടെ ആചാര്യനായ ശുക്രൻ, പല സൗന്ദര്യ സാഷ്ടന സന്ദർഭങ്ങളിൽ അസു പാശ പ്രിയംകരനായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ട്.

ചരിത്രകാണ്ഡം.

വൈവസ്വത കാലം.

XII

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ ദക്ഷപ്രജാപതി

[ദക്ഷന്മാർ രണ്ടു പേരുണ്ട്. ഒന്ന് ബ്രഹ്മ പുത്രനായ ദക്ഷൻ. ഈ ദക്ഷൻ, ശിവനിന്നു പൂർവ്വം നടത്തിയ യജ്ഞത്തിൽ ഹതനായി: അതിന്റെ ശേഷം പ്രചേതസ്സുകൂടിയും മാരിഷയുടെയും പുത്രനായി അവതരിച്ചു: ഇതു ഭാഗ്യമായി നായ ദക്ഷൻ: ഈ പുസ്തക പാമ്പരയിൽ ഒന്നാം വാല്യത്തിൽ ഉത്തമ പാദന്റെ വംശം നോക്കുക. പ്രഥമ ദക്ഷൻ പ്രജാപതി അത്രേ. രണ്ടാമനെയും പലപ്പോഴും പ്രജാപതി എന്നു പറയും. ഈ രണ്ടു ദക്ഷന്മാരെയും പറ്റി പ്രമാണ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പിശക് പററിയിട്ടുണ്ട് എന്നതിന്നു സംശയമില്ല. ഒരുവന്റെ ചരിത്രത്തിൽ ചേരേണ്ട സംഗതികൾ ഇതരന്റെ ചരിത്രത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടു പോകുന്നതാണ്, ഈ പിശകിന്നു കാരണം. നാമ സാമ്യം കൊണ്ടും, ഇരുവരും അനേക വംശങ്ങളോടു ബന്ധപ്പെട്ടു നിൽക്കുന്നതു കൊണ്ടും, ഇങ്ങനെ പിശക് പറന്നു. സാദൃശ്യ പരമ്പര സുഗ്രഹമാക്കുന്നതിന്നു ചരിത്രത്തെ ഇങ്ങനെ ഗ്രഹിക്കാം. പ്രഥമ ദക്ഷന്റെ ഭാര്യ സ്വായം ഭവന്റെ പുത്രിയായ പ്രസൂതിതന്നെ. ഈ പ്രജാപതി ദക്ഷനും പ്രസൂതിയും പുത്രന്മാർ ഇല്ല: പതിനാറു പുത്രിമാർ പിറന്നു. ഏറ്റവും ഇളയവൾ ആയ സതി, ശിവന്റെ ഭാര്യയായി. പ്രജാപതിയായ ദക്ഷന്റെ കാലത്തു, പുത്രോല്പാദനത്തിന്നു മൈഥുനം ആവശ്യമായിരുന്നില്ല. ഭാഗ്യവശം, ദൈവസ്വത കാലം അതിൽ ജനിച്ചു; പഞ്ചജനന്റെ പുത്രിയായ അസിക്നിയെ വേട്ട. അസിക്നിയെ വീരണി എന്നും നാമമുണ്ട്. ഇവരുടെ പുത്രന്മാർ പതിനായിരം ഹൃഷ്ടന്മാരും ആയിരം ശബലാശ്വന്മാരും അത്രേ. ഈ പുത്രന്മാർ വിവാഹം ചെയ്തില്ല. ബ്രഹ്മ വൃതന്മാരായി. അസിക്നിയെ, അറുപതു പുത്രിമാരെയും പ്രസവിച്ചു: ഈ അറുപതു കന്യകകളെ ധർമ്മൻ, ഭീമൻ അംഗിരസ്സ് എന്നവർ വിവാഹം ചെയ്തു. സന്താനോല്പാദനത്തിന്നു മൈഥുന ധർമ്മനെ ഒന്നാമതു സ്വീകരിച്ചതു ഈ ഭാഗ്യവശം ദക്ഷനാണ്. ഇങ്ങനെ ചരിത്രം സുഗ്രഹമാണ്. എന്നാൽ ചരിത്രത്തെ ഇങ്ങനെ ഗ്രഹിക്കുന്നതിനുള്ള വൈചമ്യങ്ങളെ കാണുക. ധർമ്മൻ വേട്ടതു പ്രജാപതി ദക്ഷന്റെ പതിമൂന്നു പുത്രിമാരെ ആണ് എന്നു ഭാഗവതം പറയുന്നു.

സുഖിക്കും. ഇതു സ്വീകരിച്ചു മല്ല. കശ്യപന്റെയും അഭിതയുടെയും പുത്രന്മാർ—ആദിത്യന്മാർ—ഭവന്മാർ ആണ് എന്നും: ഭവന്മാർ രാകട്ടെ കശ്യപന്റെ പുത്രന്മാരും ദക്ഷന്റെ പൗത്രന്മാരും ആണ് എന്നും; പുരാണങ്ങൾ പൊതുവെ സ്വീകരിക്കുന്നു. ഭവന്മാർ ധർമ്മന്റെ പൗത്രന്മാരാണ് എന്ന് പരമർക്കുക്കരത്തും ഉണ്ട് എന്നു തോന്നുന്നില്ല. ആയതിനാൽ കശ്യപൻ വേട്ട പതിമൂന്നു കന്യകമാർ പ്രജാപതി ദക്ഷന്റെ പുത്രികളാണ് എന്നും, ധർമ്മൻ വേട്ടതു ഭാഗ്യവശം പതിമൂന്നു പുത്രികളാണ് എന്നും: അനന്തമാണ്. ധർമ്മൻ പ്രജാപതി ദക്ഷന്റെ പത്തു പുത്രിമാരെ വേട്ട എന്നു ഭാരതം പറയുന്നു. പ്രജാപതി ദക്ഷന്റെ പുത്രിമാരായ അഭിത മുതലായ പതിമൂന്നു പേരെ കൂടാതെ നാമാന്തരേണ, കശ്യപൻ—ദക്ഷന്റെ നാലു പുത്രിമാരെ കൂടെയും വേട്ട എന്നു ഒരു സംഭവം ഉണ്ട്: പ്രജാപതി ദക്ഷൻ പതിനാറു പുത്രിമാർ എന്നാണ് പ്രസിദ്ധി. പതിമൂന്നു പേരെ കശ്യപൻ വേട്ടയായി മുകളിൽ പ്രസ്താവിച്ചു. അങ്ങനെ ഏകിൽ ഈ നാലു പേർ ഭാഗ്യവശം ദക്ഷന്റെ അറുപതു പുത്രിമാരിൽ നാലു പേരായിരിക്കുമോ? എന്നാൽ ആ അറുപതു പുത്രിമാർക്കു വരന്മാർ വേറെയാണ് എന്ന് പ്രസ്താവം ഉണ്ട്. പ്രജാപതി ദക്ഷന്റെ ഭാര്യ അസിക്നിയെയാണ് എന്നും; അസിക്നിയെ മൈഥുന ധർമ്മം അനുസരിച്ചു ഹൃഷ്ടന്മാരുടെയും ശബലാശ്വന്മാരുടെയും മാതാവായി എന്നും കാലികാ പുരാണം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഭാഗവതത്തിൽ പ്രജാപതി ദക്ഷന്റെ ഭാര്യയായി പ്രസൂതിയേയും സന്താനങ്ങളായി സതി ഉൾപ്പെടെ പതിനാറു പുത്രിമാരെയും, ഭാഗ്യവശം ദക്ഷന്റെ ഭാര്യയായി വീരണി എന്നു നാമാന്തരമുള്ള അസിക്നിയേയും സന്താനങ്ങളായി ഹൃഷ്ടൻ ശബലാശ്വന്മാരെയും കാണാം. ഈ പിശകുകൾക്കു പരിഹാരം ഒന്നു മാത്രമാണ്. രണ്ടു ദക്ഷന്മാരെ ഇട പിണക്കിയതു നിമിത്തം, പിശകുകൾ ഇങ്ങനെ ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ദക്ഷന്റെ ഭാര്യ വീരണിയാണ് എന്നു കാലികാ പുരാണവും അസിക്നിയാണ് എന്നു ഭാഗവതവും പ്രസ്താവിക്കുന്നു എന്നും: ഇവിടെയും വിശദീകരിച്ചു ഉണ്ട് എന്നും: ചിലർ പറയുന്നു. എന്നാൽ ഇവിടെ പിശക് ഉണ്ട് എന്നു തോന്നുന്നില്ല. കാലികാ പുരാണം ദക്ഷ ഭാര്യയായി പലേടങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നത് വീരണി എന്നു തന്നെ. എന്നാൽ ഏന്റെ കൈവശമുള്ള കാലികാ പുരാണത്തിൽ പൂർവ്വാപര ബന്ധം കൂടാതെ ഏകിലും,

തൃണപത: ശുഭധാനസ്യ സദ്യ: പാപഹര: പര:
പ്രസൂതി: മാനവിം ദക്ഷ ഉപയോഗം ഹൃഷ്ടന്മാരേ:
തസ്യം സസർജ്ജ ടുഹിത: ഷോഡശ്വമല പ്രാചനാ:
തൃയോദശ്വമലത് ധർമ്മയ തമൈകാ മനയേ വിദ:

ധർമ്മൻ വേട്ടതു പ്രജാപതി ദക്ഷന്റെ പതിമൂന്നു പുത്രിമാരെയാണ് എന്നു സങ്കല്പിച്ചാൽ—കശ്യപൻ വേട്ട പതിമൂന്നു പേർ ഭാഗ്യവശം ദക്ഷന്റെ പതിമൂന്നു പേരെ ആണ് എ

വീരണി നാമ തസ്യസ്ത്ര അസിക്നിയെ തപസി സന്തമാ

എന്ന് ഒരു പദ്യം കാണുന്നുണ്ട്. വീരണി, അസിക്നിയെ എന്നവർ ഒന്നു തന്നെ എന്ന് സങ്കല്പിക്കു പ്പെടാം.

പ്രജാപതിയായ ദക്ഷന്റെ ഭാര്യ മനു പുത്രിയായ പ്രസുതിയും
 ഈ എന്നും പ്രസിദ്ധി. എന്നാൽ “വാമാഭജായതാഴ്ത്തു”
 ക്ക് ഭാര്യയായതാണത്. എന്നു ഭാരതത്തിൽ കാണുന്നു. ഈ
 വിധി പ്രകാരം ദക്ഷ ഭാര്യ ബ്രഹ്മവിന്റെ വാമാംഗത്തിൽ
 ജനിച്ചു പിന്നെ ഏതോ ഒരു കന്യകയാണ്. തമ്മിൽ
 യോജിക്കാത്ത ഈ നിവേദനങ്ങളെ പൂർണ്ണമായി യോജിപ്പി
 ക്കുക സാധ്യമല്ല. മുകളിൽ പ്രസ്താവിച്ചതു പോലെ നാമ സ
 മ്യംഭി ഹേതുക്കളാൽ-മണ്ട ചരിത്രങ്ങൾ ഇട പിണങ്ങി രേഖ
 പെട്ട കിടക്കുക യത്രെ.]

ഉത്സംഗാൽ നാരദോ ജേതേ
 ദക്ഷോം ഗുഹ്യാൽ സ്വായംഭവഃ-(ഭാഗവതം)

ദക്ഷ സു ജാതാഴ്ത്തു
 ദക്ഷിണാൽ ഭഗവാ ധൃഷ്ടിഃ-(ഭാരതം)

ബ്രഹ്മവിന്റെ ഉത്സംഗത്തിൽ നിന്നു നാരദൻ എന്നതു
 പേരെ, ദക്ഷിണാം ഗുഹ്യാൽ നിന്നു ഭഗവാനും ദൃഷ്ടിയും
 തായ ദക്ഷൻ പിറന്നു.

ദക്ഷായ ബ്രഹ്മപുത്രായ
 ദക്ഷന്റെ പ്രസുതീം ഭഗവാൻ മനുഃ
 പുത്രാർ പ്രായശ്ചൽ യൽ കൃതഃ സദ്യഃ
 ത്രിലോക്യാം വിനശോ മഹാൻ
 -ഭാഗവതം

ദക്ഷൻ സ്വായംഭവ മനുവിന്റെ മൂന്നാമത്തെ പുത്രിയായ
 പ്രസുതിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. ദക്ഷന്റെയും പ്രസുതിയു
 ടേയും സന്താനങ്ങളായി ജനിച്ചതു-പതിനാറു പുത്രിമാരാണ്.
 ഈ പതിനാറിൽ പതിമൂന്നു പേരെ-അഭിതി, ദിതി,
 ജന, കഷ്ട, അരിഷ്ട, സുരസ, ഇല, മനി, ശ്രോധവശ, താ
 മ്ര, സുരഭി, സരമ, തിമി, എന്നു പതിമൂന്നു പേരെ--മറീ
 ചിയുടെ പുത്രനായ കശപൻ വിവാഹം ചെയ്തു. ദക്ഷന്റെ
 ഈ പതിമൂന്നു പുത്രികൾക്ക് വേറെ നാമങ്ങളെയും അവരു
 ടെ ഭർത്താക്കൾക്കു പ്രജാപതിയെയും ചിലേടങ്ങളിൽ കാ
 ണുന്നു. പതിനാലാമത്തെ പുത്രിയായ സ്വായയെ അഗ്നിയും,
 പതിനഞ്ചാമത്തെ പുത്രിയായ സ്വായയെ അഗ്നിഷ്യാത്തനും
 എന്നു പിതൃക്കളും, വിവാഹം ചെയ്തു. പതിനാറാമത്തെ പു
 ത്രിയായ സതിയുടെ ചരിത്രം ഇതിനു കീഴ് വിവരിക്കപ്പെടുന്നു.

* പരമ ശിവൻ ഏകാന്ത യോഗി യായി യുഗങ്ങളെ
 പിൻതള്ളിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഒരു കാലമുണ്ടായിരുന്നു. സർവ്വ
 വികാരങ്ങളെ വെളിച്ചു വാമദേവൻ-സംഹാര കർമ്മങ്ങളെ ത്ത
 ന്നെയും വെളിച്ചേക്കു മെന്നു ബ്രഹ്മാവു ഭ
 സതീ ജനനം യന്നു. പരമ ശിവനെ കർമ്മേന്ദ്രവ നാക്കു
 ക എന്നതു ലോക പുരോഗമനത്തിന്
 അത്യന്തം ആവശ്യമായി. ഉദ്ദേശത്തെ സാധിക്കുന്നതിന് ഒ
 ന്നാമതായി ചെയ്യേണമെന്നു പിതാമഹൻ നിശ്ചയിച്ചതു--
 പരമ ശിവനെ വിവാഹ കർമ്മശീലേക്ക് ഉത്സാഹിപ്പിക്കണം
 എന്നാകുന്നു. എന്നാൽ ഈശ്വരൻ യോജിച്ച ഈശ്വരി, ത്രി
 ലോകങ്ങളിൽ ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ--മഹാമായ തന്നെ സ്ത്രീ

* ഇവിടം മുതൽ ദക്ഷയോഗം വരക്കുള്ള സംഭവ പരമ്പര
 കാലികം പുരാണം അനുസരിച്ചു ഏഴുതപ്പെട്ടിരി
 കുന്നു.

യായി അവതാരമെടുക്കുന്ന മെന്നു ജഗൽസ്രദ്ധാവു സങ്കല്പിച്ചു.
 പ്രജാപതികളുടെ പത്നിയായ ബ്രഹ്മാവു സ്വപുത്രനായ ദക്ഷ
 പ്രജാപതിയെ-കാൽത്തിന്റെ നില മനസ്സിലാക്കി. ദക്ഷൻ
 തപസ്സ് മൂലം മഹാ മായയെ പ്രത്യക്ഷമാക്കണമെന്നും-സ്വപു
 ത്രിയായി അവതരിച്ച് ശിവ ഭാര്യയായി വർത്തിക്കുവാൻ അ
 പേക്ഷിക്കുന്ന മെന്നും--ബ്രഹ്മാവു ദക്ഷനെ പ്രേരിപ്പിച്ചു.

ദക്ഷൻ തപസ്സ് തുടങ്ങി. സർവ്വ നിയമങ്ങളെ കൊണ്ട് നി
 യമിതനായ ദക്ഷൻ-വിഷ്ണുമാരും മഹാമായയെ ദീപ്തകാലം
 ആരംഭിച്ചു. ഭഗവതി പ്രത്യക്ഷയായി. കൃതകൃത്യ നായ ദക്ഷൻ
 ഭഗവതിയെ കണ്ടു. ചതുർഭുജ, പീന തുൾ പശ്യാധര, വരദ
 --ആയ ഭഗവതി--അഴിഞ്ഞ മുടി കാരറിൽ പറപ്പിച്ചു കൊ
 ണ്ടു, നീല അമര പിടിച്ച കൈയാൽ അനുഗ്രഹം വിതച്ചു
 കൊണ്ടു, ഇളം ചുവപ്പു കയറി കോപ്പു കൊഴുത്ത കണ്ണുകൾ
 കൊണ്ടു നോക്കിക്കൊണ്ടു--സിംഹത്തിന്റെ പുറത്തു ഇരി
 കുന്നു. പരമ പ്രീതനായ ദക്ഷൻ, വിനയോദ്വനത കണ്ഡനാ
 യി ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:--

ആനന്ദരൂപിണീം ദേവീം
 ജഗദാനന്ദ കാരിണീം
 സൃഷ്ടി സ്ഥിത്യന്ത രൂപാം താം
 സ്തൈരമി ലക്ഷ്മീം ഹരേ ശുഭാം
 സരോദേക പ്രകാശേന
 യ ജ്യോതി സ്തപ മുത്തമാ
 സ്വ പ്രകാശാൽ ജഗ ലഭാ
 ത ത്തവാം ശം മഹേശ്വരി
 രജോഹ്ണാതിരേകേണ
 യൽ കാമസ്യ പ്രകാശനം
 രംഗ സ്വരൂപം മല്യം തൽ
 തൽ തോഴാംശം ജഗന്മയീ
 തമോ ഗുണാതിരേകേണ
 യ ഭ്യ നേഹ പ്രകാശനം
 ആമാദന ജ്ഞേതനാനം
 സ്ത ത്തേ ചാഴ്ശാംശം ശോചാം
 പര പരമതിക ശുഭാ
 നിൽലാ ലോക മോഹിനീ
 തപ നിരൂപാ യയീ കീർത്തിത
 ചാത്താസ്യ ജഗതോ ഗതിഃ
 ബ്രഹ്മത്തിമധവോ ധാത്രിം
 യം യം മൂർത്യാ നിരോത്ഥയാ
 സാ മൂർത്തി സ്തവ സർവ്വേഷാം
 ജഗതഃ മൂലകാരിണീ.
 മഹാനഭാവം തപ വിശ്വ
 ശക്തിഃ സൂക്ഷ്മാ പരാജിതാ
 യ ഭൂലോ ധോ നിരോധേന
 വ്യഭൃതേ പവനൈ പര
 ത ജ്യോതി സ്തവ മഹാഭയം
 സർവ്വപിതം ഭാവസമ്മതം
 യ ജ്യോതിനേ നിരാലംബം
 നിഷ്കലം നിൽലം പരം

ആലംബയന്തിത തത്വം
തപന്തേ ജ്ഞാതവ്യം തത്
യം പ്രസിദ്ധം ച കൃഷ്ണാ
സുപ്രസിദ്ധം ഹി നിർമ്മലം

സാമന്തപ്രസിദ്ധം നിഃ പ്രപഞ്ചം
പ്രപഞ്ചം പി പ്രകാശകം
തപം വിദ്യാതവ മവിദ്യാ ച
തപ മാലംബം നിരന്തരം

പ്രപഞ്ച രൂപം ജഗതാം
ആദിശക്തി സ്വ മീശ്വരീ
ബ്രഹ്മ കണ്ഠ ലയാ തുലാ
വാഗ് വാണീ യാ പ്രഗീതതേ

വേദ പ്രകാശന പരാ
സാ തപം വിശ്വ പ്രകാശിനീ
തപം അഗ്നി സ്വം തഥാ സ്വാഹ
തപം സ്വയം പിതൃഭ്യഃ സഹ

തപം നഭസ് തപം കാലരൂപം
തപം കാഷ്ഠം തപം ബഹിഷ്കൃതം
തപ മചിന്താ തപ മവ്യക്തം
തഥാ ഹിതേന്ദ്രേ രൂപിണി

തപം കാലരാത്രിഃ തപം ശാന്തം
തപ മേവ പ്രകൃതിഃ പരാ
യസ്യഃ സംസാരലോകാനാം
പരിത്രാണായ യത് ബഹിഃ
രൂപം ജനന്തി യാത്രാഭൂതം
സ്വതപാൻ ജ്ഞാസ്യന്തി കേ പരാം

പ്രസിദ്ധ ഭഗവതാംബ
പ്രസിദ്ധ യോഗരൂപിണീ
പ്രസിദ്ധ ഘോരരൂപേ തപം
ജഗന്തയി നമോസ്തു തേ

ഇങ്ങനെയ ഭക്ഷൻ പാടിയ ഇങ്ങനെയ പ്രശംസകളെ കേട്ട ഭഗവൻ—സർവ്വജ്ഞയായ ഭഗവതി പറഞ്ഞു:—“ഓ ഭക്ഷ! ഞാൻ ഇങ്ങനെയായി. അങ്ങ് മഹൽകേളി പൂർവ്വം പ്രശംസിച്ച പ്രശംസകളെ കൊണ്ട് ഞാൻ പ്രശംസിച്ച യായി: ഞാൻ തൃപ്തയായി. അങ്ങ് വരും വരിച്ചു കൊള്ളുക. ഞാൻ അനുഗ്രഹിച്ചു കൊള്ളാം.” ഭക്ഷൻ പറഞ്ഞു:—“ഓ മഹാമായേ! ജഗന്തയേ! ഭഗവതി ഇങ്ങനെയായി എങ്കിൽ ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു: നിന്തിരുവടി എന്റെ പുത്രിയായി പിറക്കണം: ശിവന്റെ ഭാര്യയായി വിവാഹിതയകേണം; ഇതാണ് എന്റെ അർത്ഥം. ഓ ദേവി! ഈ വരും കേവലം എന്റെ സ്വാർത്ഥം പ്രമാണിച്ചുള്ള തല്പര്യം പ്രജ്ഞാപരി! ഇതു ബ്രഹ്മാവിയനേയും വിഷ്ണുവിനേയും സാക്ഷാൽ ശിവനെ തന്നെയും സംബന്ധിക്കുന്നതാണ്” ഭഗവതി പറഞ്ഞു:—“പ്രജാപതേ! ഭക്ഷ! അങ്ങനെ യാവളെ. ഞാൻ ഭഗവന്റെ പുത്രിയായി പിറക്കും. ഞാൻ ഭഗവന്റെ ഭാര്യയായി ജനിച്ചു ശിവന്റെ ഭാര്യയാകും. അങ്ങയുടെ ഭക്തി കൊണ്ട് ഞാൻ സതുഷ്ടയായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങ് എന്നെ കുറിച്ച് എന്നെക്കുറിച്ചും എപ്പോഴെങ്കിലും അന്വേഷം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതായാൽ--അന്ന് ഞാൻ ശരീരം മാറ്റം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതായാൽ--അന്ന് ഞാൻ മഹാഭവനെ മോഹിപ്പിച്ചു കൊ

ള്ളാം. ഞാൻ അവതരിക്കുവാൻ കാല താമസമില്ല.” ഭക്ഷൻ നോക്കി നിൽക്കവേ, മഹാമായ മറഞ്ഞു. ഇങ്ങനെയ ഭക്ഷൻ ആത്മമന്ത്രിലേക്ക് പോന്നു. അക്കാലത്തു പ്രജാപതിനെ മാർഗ്ഗമാകട്ടെ, സ്രീസംഗമം അല്ലായിരുന്നു. സകല്പം വിദ്യ വെച്ചു മനസാ ചിന്തനേന ച” ഇതർ പ്രജാപതികൾ എന്നു പോലെ ഭക്ഷനും, സകല്പം, ആവിർഭാവം, മനസ്സ്, ചിന്തനം എന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ--അനേകം പുത്രന്മാരുടെ പിതാവായി. ഭക്ഷൻ പതിനായിരം പുത്രന്മാർ പിറന്നു. ഹായ് ശ്വന്മാർ എന്ന പേരായ അവർ നാലോ പലേരും നിമിത്തം പ്രജാ സൃഷ്ടിയെ കാംക്ഷിക്കാതെ നിവൃത്തി മാർഗ്ഗത്തിൽ ആയുസ്സിനെ കഴിച്ചു. ഭക്ഷൻ വീണ്ടും ആയിരം പുത്രന്മാർ പിറന്നു. ശബലാശ്വന്മാർ എന്ന പേരായ അവരും പ്രജാ കാമന്മാരായില്ല: നിവൃത്തി മാർഗ്ഗത്തിൽ ചാരിച്ച ബ്രഹ്മൈകാം സന്യാസിച്ചു. ഭക്ഷൻ മൈഥുന കർമ്മത്തെ ആശ്രയിച്ചു: പ്രജാപതിനോ ചെയ്തു: പ്രസൂതി പ്രസവിച്ചു. തോഷാ ജലമായ ശിശു ഭൂസ്തർം ചെയ്യവേ--കാകൾ ചെയ്തു: പൂക്കൾ വായുവിൽ നിന്ന് പറന്നു വീണു: ദിക്കുകളിൽ ഒളിർക്കും തല്പി: ജാലകൾ ജാലിച്ചു: സ്വർഗ്ഗ പ്രേതന്മാരും പ്രണാദിച്ചു: മനുഷ്യരുടെ മനസ്സുകൾ നിർമ്മലങ്ങളായി. ഇങ്ങനെയ ഭക്ഷൻ പുഷ്പനായി. പിതാവു പുത്രിയെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:--“ഓ ശിവ! ശാന്ത! മഹാമായേ! യോഗിനേ! ജഗന്തയീ! സനാതനമായ വിഷ്ണുമായയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. നിന്തിരുവടി ധർമ്മം വിനെ സൃഷ്ടിയിൽ നിര്യോഗിക്കുന്നു: വിഷ്ണുവിനെ സ്ഥിതിയിൽ നിര്യോഗിക്കുന്നു: ശങ്കുവിനെ സാഹാരത്തിൽ നിര്യോഗിക്കുന്നു. ഞാൻ സുഖാത്മികയായ ചാരിയസിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു. വിദ്യാവിദ്യാത്മികയായ പാദയായ നിന്തിരുവടിയെ വിചിന്തനം ചെയ്യുന്ന ധന്യന്മാരിന്റെ കൈത്തലത്തിൽ--ഭോഗവും മുക്തിയും സാധുവ്തിക്കുന്നു. നിന്തിരുവടിയെ ഒരിക്കലേങ്കിലും പ്രതാപം കാണുന്ന ഭാഗ്യവാൻ--വിദ്യാവിദ്യകളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന മുക്തിയുടെ ഉടയവനായി.

യോഗനിദേ മഹാമായേ!
വിഷ്ണുമായേ! ജഗന്തയീ!
യം പ്രമാണീർത്ഥ സമ്പന്നം
ചേതനം സാ തവാത്മികം
യേ സുവന്തി ജഗന്താത്ര
ഭവതിം അംബികേ തി ച
ജഗന്തയീതി മായേ തി
സർവ്വം തേഷാം ഭവിക്കുതി.

ദേവി പറഞ്ഞു:--അവിടെ നിന്ന സർവ്വന്മാരെയും മോഹത്തിൽ പെടുത്തി, മതാവ് തന്നെയും യാതൊന്നും ഗ്രഹിക്കാതെ വന്നു--ദേവി ഭക്ഷനോടു പറഞ്ഞു:--“ഓ മുനി സത്തമ! അങ്ങ് പണ്ട് എന്നെ ആശ്വയിച്ചിട്ടുണ്ടോ? അങ്ങയുടെ സർവ്വഭീഷ്ടങ്ങളും സാധിതങ്ങളായി” ശിശു ശൈശവ ഭാവം സ്വീകരിച്ചു: മാതാവിന്റെ മടിയിൽ കരഞ്ഞു കിന്നു. അമ്മ കണ്ണിൽ മൂല, കൊടുത്തു. ഭക്ഷനും ഭാര്യയും രക്ഷിച്ച ശിശു--വെളുത്ത പക്ഷത്തിൽ ചന്ദ്രനെപ്പോലെ--വളർന്നു. സർവ്വ കലകൾ ചന്ദ്രനിൽ എന്നതു പോലെ, സർവ്വ ഗുണങ്ങൾ ഭക്ഷന്റെ ആത്മമന്ത്രിൽ സ്ഥിരവാസം ഉറപ്പിച്ചു. ശിശു മുട്ടകളിൽ നടന്നു. കളിക്കുട്ടകൾ വാരിക്കളിച്ച മണ്ണിൽ--ഭക്ഷപുത്രി, ശിവകുലം വരച്ചു. പിതാക്കന്മാർ കുട്ടിയെ സതി എന്നു വി

ഭിഷ്ഠ. ആ സർവ്വഗുണാർത്ഥം—സർവ്വ ഭൂത ഹിത പ്രവർത്തിനി
 യായി. ഒരിക്കൽ ബ്രഹ്മവും നാരദനും ഭക്താർത്ഥത്തിൽ ചെ
 ന്നു കയറി. അമ്മന്റെ അടുത്തു നിന്ന മകൾ സന്തോഷം കൊ
 ണ്ട് വിളിത്തു; വിനയം കൊണ്ട് അവനത യായി. പിതാ
 മഹനം. പിതൃ സഹോദരനും ആയ മഹാ ഭാഗവതൻ പ്രണമി
 ക്ക. തുടർന്നുണ്ടായ ലോക നിയാമകന്മാർ ആ ചാരു സഹാസി
 നിയെ ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചു:—“ഭോ ഇഹേ! ഭവതിയെ കും
 മിഷ്ണവനും ഭവതി കുമിഷ്ണവനും ആയ സർവ്വജ്ഞൻ—
 ജഗദീശ്വരൻ—ഭവതിക്ക് ഭർത്താവായി ഭവിക്കട്ടെ.”

ശിശു ശൈശവത്തെ അതിക്രമിച്ചു. യൗവതി യൗമന
 ത്തിൽ വളർന്നു. സതി സർവ്വാംഗ മനോഹരിയായി. ഈ
 സുഭാഗ്യവതി സുഭാഗ്യത്തിൽ തന്നെ വളരുമാറ്—ഭർതൃ
 ന്റെ ഭാര്യ പദത്തെ എങ്ങനെ സമ്പാദി
 ഹര പൂജ ക്കുമെന്ന്—ഭക്ഷൻ ഭയ ഭീതനായി. സതി
 യാകട്ടെ, ഭർതൃനെ പ്രാപിക്കുവാൻ നായി ഭ
 ്ജാരാധന ത്തിൽ നിരത യായി. മകൾക്ക് വേണ്ട സകല സു
 കൃഷ്ടങ്ങളെ മാതാവ് സമ്പാദിച്ചു കൊടുത്തതിനാൽ—പ്രതിദി
 ന ഹരപൂജ--കുമാരനും കൂടാതെ നടന്നു. സതി കഠിനമായ
 നരക പ്രതാപം അനുഷ്ഠിച്ചു: അശ്വിനി-തുലാ-മാസത്തിൽ ഉ
 ള്ളം ശക്ത പ്രായസവും നിവേദിച്ചു ഹരപൂജ ചെയ്തു; വൃശ്ചി
 ക മാസത്തിൽ ചതുർത്ഥിയിൽ അപ്പവും പായസവും ഒരുമിച്ചു
 നിവേദിച്ചു, പരമേശ്വര സമാധാനം നടത്തി: ധനുമാസം
 കരന്ത പക്ഷത്തിൽ എട്ടാം ദിവസം, യവച്ചോരം നീലയവ
 വും നിവേദിച്ചു; ദിവസത്തെ പിൻതള്ളി: മകരമാസം ക
 രന്ത പക്ഷത്തിൽ എഴാം ദിവസം രാത്രി ഉറക്ക മൊഴിച്ചിരു
 ന്, പരമേശ്വര രാവിന്റെ പാലം പാടിപ്പം കർവാപ്പട്ടയും ചേ
 ര്ത്ത് അരവണ പ്ലായസം നിവേദിച്ചു ശിവപൂജ നടത്തി: കുംഭ
 മാസം വെളിത്തവാവിന രാത്രിയിൽ, ഉറക്കമൊഴിച്ചു പ്രഭാത
 ത്തിൽ കളിച്ചു; ജ്യേഷ്ഠ മാസം, ആറാറിൽ കായ്ക്കു തന്നെ
 ഹരാധാനം നിർവ്വഹിച്ചു: കൂടാതെയും ആ മാസം കരന്ത
 പക്ഷത്തിൽ ശിവരാത്രി ആയിരുന്നതിനാൽ--ആ ഹാ പാ
 മ നിരത--ഉറക്കമൊഴിഞ്ഞു ആഹാരം വെടിഞ്ഞു--ചിട്ടാ
 വുന്ന സകല പൂക്കളെ കൊണ്ട്--ഇലകളെ കൊണ്ട്--പ്ര
 ത്യേകം കൂവർത്തിലകളെ കൊണ്ട്--ശിവർപ്പനും കേതിപ്പു
 വും നടത്തി: മീനമാസം വെളിത്ത പക്ഷത്തിൽ ചതുർത്ഥിയി
 ൽ ദ്വാദശിൻ പൂക്കൊണ്ടു പൂജ നടത്തി, രാപ്പകൽ ഭോമില്ലാതെ
 ശിവ സ്മരണയിൽ സമയം പോക്കി: മേടമാസം, വെളിത്ത പ
 ക്ഷത്തിൽ മൂന്നാം നാളിൽ പാലം നെയ്യും ചേർത്തു പാകംചെയ്തു
 യവപ്പായസം കൊണ്ട് ഹരാധാനം നിർവ്വഹിച്ചു: ഇടവ മാസം
 വെളിത്ത വാവിന് ഉപവസിച്ച് പൂജകളെ വാഹന സേവനം ചെ
 യ്തു. മിഥുന മാസം വെളിത്ത പക്ഷം പതിന്നാലാം നാളിൽ ഉപ
 വസിച്ച്--പട്ടം ചുണ്ടപ്പൂവും കൊണ്ട് ദൃഢപൂജ നടത്തി: ചി
 ത്തമാസം വെളിത്ത വാവിന്റെ പതിന്നാലാം ദിവസത്തിൽ
 ചുണ്ടപ്പൂവു കൊണ്ട് മഹാദേവ പൂജ നിർവ്വഹിച്ചു: കന്നിമാസം
 കരന്ത വാവിന് പലതരം ഫലങ്ങൾ, പരിശുദ്ധമായ പട്ട്,
 പൂണരത്ന എന്നവയെ കൊണ്ട് പരമ ശിവപൂജ ചെയ്തു, പ
 തിന്നാലാം ദിവസം പഴം തിന്ന പാരണ നടത്തി.

ഭക്താർത്ഥത്തിൽ ഹരപൂജ ഇങ്ങനെ നടക്കുമ്പോൾ--സാവി
 ത്രീ സഹായനായ ബ്രഹ്മവും ലക്ഷ്മീ സഹായനായ നായ നാരായ
 ണനും ഒരിക്കൽ പരമ ശിവ സന്നിധിയിൽ ചെല്ലുക ഉണ്ടായി.
 ഹിമവത് പ്രസ്ഥത്തിൽ ഇരുന്ന ചന്ദ്രശേഖരൻ ഭാര്യ സഹായ

നായ സുര പരമ പൂജിക്കുന്നതും കൈ
 ആചാരം ചെയ്തു: പീഠം നൽകി. സദാ
 പ്രാർത്ഥന നായ ഉദാരനാരായണൻ കിപാല മഹ
 ന്--ദേശ പരിഗ്രഹത്തിലേക്ക് ഭയം വെ
 മനസ്സിനെ ദമനം ചെയ്തു കൊണ്ട്--ആഗമന കർമ്മത്തെ കർ
 ച്ചു--അനേകപിച്ചു. വിഷ്ണു ബ്രഹ്മാവിനെ നോക്കി: ബ്രഹ്മ
 വ് പറഞ്ഞു:--“ഭോ പിനാകിൻ! ഞാൻ പറയാം. അങ്ങ്
 കേൾക്കുക. ഭോ വൃഷഭാപമ! ഞങ്ങൾ ഇപ്പോൾ വന്നതു
 യാതൊരു സ്വാർത്ഥത്തെയും പരസ്കരിച്ചല്ല. ഞങ്ങളുടെ ആഗ
 മനത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം ദേവ കർമ്മവും വിശ്വ കർമ്മവും തന്നെ.
 ജഗത്തിന്റെ പ്രതിസർഗ്ഗത്തെ കുറിച്ചു പ്രസ്താവിക്കുന്ന കൃത്
 ത്തിൽ--ഞാൻ, സൃഷ്ടി കർത്താവ്--വിഷ്ണു, സ്ഥിതിപാലക
 ന്--ഈശ്വരനായ അങ്ങ്, സർവ്വസാഹചര്യം--ഇങ്ങനെയൊ
 ണ്ടല്ലൊ നിശ്ചയം. നാം കർമ്മങ്ങളെ ഇങ്ങനെ അനുഷ്ഠിക്കേ
 ണ്ടവരാണ്. ഞാൻ ഭവാനാരെ ഭജിച്ചു സൃഷ്ടി നടത്തുന്നു: നാ
 രായണൻ നമ്മെ ആരാധിച്ചു സ്ഥിതി നടത്തുന്നു; അങ്ങ്
 ഞങ്ങളെ കൂടാതെ സാഹചര്യ കർമ്മത്തിൽ സമർത്ഥനാകുമോ? ഭോ
 ഭൂതേശ! അന്യോന്യ കൃത്യങ്ങളിൽ നാം സാഹായ്യം ചെയ്തു
 ണ്ടവരാകുന്നു: അല്ലെങ്കിൽ ജഗത്തു ഇല്ല. ഭോ ഈശ്വര!
 ഞാൻ വധിക്കേണ്ട അസുരന്മാരുണ്ട്: നാരായണൻ വധി
 കേണ്ട അസുരന്മാരുണ്ട്: അങ്ങ് തന്നെ വധിക്കേണ്ട അ
 സുരന്മാരും ഉണ്ട്. എന്നാൽ അങ്ങാകട്ടെ, സദാ യോഗ യുക്ത
 നായി വർത്തിക്കുന്നു. രാഗ ഭോഷ വിവർജ്ജിതനും, ഭയാവാ
 നും ആയ അങ്ങ്, അസുര വധം എങ്ങനെ ചെയ്യും? ഭോ
 ഈശ! ഒരു സംഘം ആകർഷക സർവ്വ കർമ്മങ്ങളെ ഒഴിഞ്ഞു
 നിന്നാൽ, സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സാഹചര്യ കർമ്മം നടക്കുന്നതായി അ
 തതാമോ? ഭോ ഭൂ! അങ്ങ് ആലോചിക്കുക.

ശരീര ഭോ മസ് മാകം
 മായയാ ശ്വ ന യുജ്യതേ
 ഏക സ്വരൂപാ ഹി വയം
 ഭിന്നാ കാർത്ത്യായ ഭോതഃ
 കാർത്യഭോദോ ന സിദ്ധ ശ്വേൽ
 രൂപഭോദോ പ്രയോജനഃ
 ഏക ഏവ ത്രിധ ഭൂതപാ
 വയം ഭിന്ന സ്വരൂപിണഃ
 ഭൂതാ മഹേശ്വര ഇതി
 തപാ വിശ്വ സനാതനം

നാം ഏകമായ സ്വരൂപം ഉള്ളവരാകുന്നു. കാർത്യായകളെ
 ഭോ നിമിത്തം ഭിന്നന്മാരാകുന്നു എന്നു മാത്രമത്രെ. നാം
 ഭാഗാഭ്യന്തരം പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ചെയ്യേണ്ടതായ കാർത്യ
 ങ്ങളെ ചെയ്യുകയില്ല ഏകിൽ--നാം രൂപഭോദത്തെ സ്വീക
 റിച്ചതു, നിഷ്പ്രയോജനം തന്നെ. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഏകമാ
 യ നാം മൂന്നായി പിരിഞ്ഞു, മൂന്നു ശരീരങ്ങളെ ധരിച്ചി
 റിക്കുക മാത്രമാകുന്നു. ഭോ മഹേശ്വര! അങ്ങ് ഈ തത്വ
 തെ അറിയണം. മഹാ മായയും ഇങ്ങനെ തന്നെ: കുമല,
 സരസ്വതി, സാവിത്രി, സന്ധ്യ എന്ന പേരുകളിൽ കാർത്യ
 ഭോ നിമിത്തം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. അല്ലയോ മഹേശ്വര!
 സ്ത്രീ മൂലം അന്തരം പ്രവൃത്തമായാൽ വിവാഹം നടക്കും.
 വിവാഹം നടന്നാൽ അതിനെ തുടർന്ന്, കുമ ഭൂയാദികൾ
 വളർന്നു വരും. അതിന്റെ ഭ്രഷ്ടം, മണ്ണുക്കൾ വെറും

ഗുണത്തെ സമ്പാദിക്കുവാൻ നായിയെന്നു കേൾക്കുന്നു. രാഗ വൃക്ഷത്തിൽ നിന്നും ഒന്നാമതായി സംഗം: അതിൽ നിന്നു കുമ്പം. കുമ്പം മുലം കോലം ഭവിക്കുന്നു. അതിന്റെ ശേഷം ശോകം സ്വാഭാവിക മരം. സ്വാഭാവികമായ ശോകത്തിൽ നിന്നും--വൈരാഗ്യം, നിവൃത്തി, സംസാര വിമുക്തം. ഹേതുവായ അസംഗം എന്നവ--ഭവിക്കുന്നു. മഹേശ്വര! ഇങ്ങനെ ഭവിക്കുന്ന അസംഗത്തിന്റെ ഫലമായി അഹിംസ, ദയ, തപസ്സ്, ജ്ഞാനമാർഗ്ഗം സംസാരമായ ശാന്തി എന്നിവ ഭവിക്കേണ്ടതാകുന്നു. സർവ്വ സംഗങ്ങളെ വഞ്ചിച്ച് തപസ്സിൽ ആയുസ്സിനെ വ്യയം ചെയ്ത്, ദയവാനായിത്തന്നെ വർത്തിക്കുന്ന തായാൽ--അങ്ങ് സാമൂഹിക കർമ്മത്തെ നിയമിക്കുകയില്ല; അഹിംസാ വ്രതം ശാന്തി നിരതനും ആയിത്തന്നെ ആയുസ്സിനെ നയിക്കും. അങ്ങനെ നിഷ്ഠയിൽ വർത്തിക്കുന്ന തായാൽ, അങ്ങ് സുഖവിധി കളിൽ മനസ്സിനെ വിനിയോഗിക്കുന്ന തല്ല. ഭോ ശിവ: മഹാദേവ! അങ്ങ് ചെയ്യേണ്ടതിനെ ചെയ്തായ് ക്കൊണ്ട് വരവുന്ന സർവ്വ ദോഷങ്ങളെ, ഞാൻ ഇവിടെ പ്രസ്താവിച്ചു. അല്ലയോ ജഗൽപ്പതെ! അങ്ങ് വിശ്വഹിതത്തെയും ദേവകാർയ്യത്തെയും പുരസ്കരിച്ച്--സുശോഭന യായ ഒരു ഭാമിനിയെ ഭായ്യയായി സ്വീകരിക്കുക തന്നെ. വിഷ്ണു ലക്ഷ്മിയെ--ഞാൻ സാവിത്രിയെ--എന്നതു പോലെ തന്നെ--അങ്ങ് ഒരു സഹചര്യയെ സ്വീകരിക്കണം."

ഹരൻ ചിരിച്ചു: നാരായണനെ നോക്കി കൈകൾ, പറഞ്ഞു:--അങ്ങ് വിശ്വപുരോ ഗമനത്തെ പുരസ്കരിച്ച് പറഞ്ഞ വചനങ്ങളെ ഞാൻ കേട്ടു. ഭോ ബ്രഹ്മൻ! ഞാൻ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ ഉന്നി വർത്തിക്കുന്നവനല്ല. ഞാൻ ശിവന്റെ വിശ്വഹിതത്തെ ഉന്നി മേലും വർത്തിച്ചു ആനുകൂല്യം കൊള്ളാം. ഞാൻ പറയുന്നതിനെ നിങ്ങൾ കേൾക്കുക. ഭോ മഹാ ഭഗവ! അങ്ങ് കേൾക്കുക. ഞാൻ പറയുന്ന വാക്കുകൾ അങ്ങയ്ക്ക് രുചിക്കും. എന്റെ തേജസ്സിനെ ഗ്രമിക്കുവാൻ സാമ്യമായ യോഗിനിയെ--കാമ രൂപിണിയെ--അങ്ങ് എനിക്ക് ഭായ്യയായി നിശ്ചയിക്കുക തന്നെ. ഞാൻ യോഗ യുക്തനാകുവാൻ യോഗിനിയായും--കാമാസക്ത നാകുവാൻ മോഹിനിയായും--വർത്തിക്കുവാൻ സാമ്യമായ തേജ: സംപുഷ്ട യായ ഒരു വരവെണ്ണിനി--എനിക്കു ഭായ്യ യാകട്ടെ. വേദ വിജ്ഞാൻ അക്ഷരമെണ്ണം നിയമനം ചെയ്യുന്ന സനാതനമായ പരമ മേധാവിത്വ സ്വരൂപത്തെ മുഖമാക്കി--എന്റെ ഭാവനകൾ സദാ പോകുന്നു. അതിന് വിഷ്ണു കാശിനി എനിക്ക് സഹധർമ്മിണി അല്ല. ഭോ ബ്രഹ്മൻ! അങ്ങയ്ക്ക് വിഷ്ണുവും ഞാനും പരബ്രഹ്മ സ്വരൂപന്റെ അംശഭൂതന്മാരല്ലയോ? ഭോ മഹാ ഭഗവ! നമുക്ക് ബ്രഹ്മാനു ചിന്തനം യുക്ത മരുന്നും. ഭോ കമലാസന! ബ്രഹ്മചര്യയെ ഒഴിഞ്ഞിരിക്കുവാൻ ഞാൻ കഴിയാത്തവനാകുന്നു. ആയതിനാൽ എന്റെ വൃത്തികളിൽ അനഗമന സാമ്യമായ ഒരു സീമന്തിനിയെ--അങ്ങ് എനിക്കായി നിശ്ചയിച്ചു കൊള്ളാം." ബ്രഹ്മാവ് കേട്ടു: നാരായണൻ തൃപ്തനായി: ലോകപിതാമഹൻ ചിരിചിരിച്ചു കൊണ്ട് പറഞ്ഞു:--"ഭോ മഹാദേവ! അങ്ങ് ഇങ്ങനെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നുവോ അങ്ങനെ ഒരു യോഗിനി ഇപ്പോൾ ഉണ്ട്. ഒക്കെ പ്രമാപതിയുടെ പുത്രി--സുതീ എന്ന പേർ--രൂപമുണ്ണ ശാലിനി--ആ ബുദ്ധിസമ്പന്ന--അങ്ങയെ അന്നെ കുമ്പിച്ച്,--വർത്തിക്കുക തപസ്സ് കൊണ്ട് തപിപ്പിക്കുന്നു." മധുസൂദനൻ ഇങ്ങനെ മേല മധുര വേദം

ചെയ്തു:--"പ്രഭോ! മഹാദേവ! ബ്രഹ്മാവ് കാർഷ്ഠ്യമുള്ള പോലെ അങ്ങ് വർത്തിക്കുക തന്നെ." സഭ പിരിഞ്ഞു: രമയും നാരായണനും പുളകം പുണ്യം, ഗരുഡന്റെ പുറത്തു കയറി. സാവിത്രിയും ബ്രഹ്മവും ചിരിചിരിച്ചു ബെൻപാൽ പക്ഷി പ്രഭാതം നിറകയറി. കാമൻ കാതുഹല വിഹാല നായി അടുത്തു ചെന്നു. രതി, സൗത പ്രോണ നിവഹണം സാധിക്കാമെന്ന് നൃത്തം വച്ചു. വസന്തം--തളിരും പുഷ്പം കല കല യായി ആ കാശത്തെ വിതാനിച്ച മണപ്പന്തലിൽ--സംഗീത ഭംഗിയെ സംയോജിപ്പിക്കുവാൻ നായി--മധുര പരമ്പരയെ വീണ്ടും വീണ്ടും വിളിച്ചു. ഭാവങ്ങൾ, ഭാവനയിൽ ഒരുങ്ങത്ത വണ്ണം വരയുവിൽ ചായം തളിച്ചു. ഹാവങ്ങൾ--ലഭിച്ച അമ്പസം ലഭിക്കാത്ത താണെന്ന് അറിഞ്ഞു--കൈ കൊണ്ട് തുളച്ചു, മട്ടം കൊണ്ട് ഉതി, കഴല കൊണ്ട് താളം പിടിച്ചു. കലകൾ ചായത്തിൽ മുങ്ങി പ്ലാടിനടന്ന്--സുരക്ഷിതമായ ദക്ഷിണയെ--സർവ്വ പ്രാണിരമണീയക മായി പ്രദർശിപ്പിച്ചു.

സുതീയാകട്ടെ, വ്രതം നിരന്തരം തുടരുകയാണ്. അശ്വിനീ മംസാ വെളുത്ത പക്കം ഏറ്റം ദിവസം--സുതീ, ശിവപൂജ, ഭക്തി പൂർവ്വം, ഉപവാസ പൂർവ്വം നടത്തുക യായിരുന്നു. നന്ദാപ്രതം ഇങ്ങനെ പൂർണ്ണമായി. ഭക്തി വിവാഹ നമുക്കായ ആ സുപ്രതം--ദമ്പതും ദിവസം--മഹേശ്വരൻ പ്രത്യക്ഷനായി. ഭക്ത, ഭക്ത വത്സലനെ കണ്ടു: 'ഭക്ത'യ്ക്കും, കാമാർഹനെ കണ്ണുകൊണ്ട് കണ്ടു. ദക്ഷിണയിലൂടെ യായി. തപ:പാപന പിനാകിയുടെ പാദങ്ങളിൽ പ്രണമിച്ചു. നാണം മറച്ചു കണ്ണു നിമിത്തം കാണേണ്ടതു കണ്ടുകൂടായ സുതീ--ലക്ഷ നിമിത്തം തല താഴ്ത്തി നിന്നു. ഉപവാസ ലോലയയേ കേവല താപസയേ "കുറിച്ചു" കൃപാ പാദർഭ നായ മഹാദേവൻ പറഞ്ഞു:--"ഭോ ദാക്ഷായണീ! ഭവതിയുടെ അഭിമതം എന്തു? എന്തെങ്കിലും വരികുക തന്നെ. ഭവതി അനുഷ്ഠിച്ച വ്രതം നിമിത്തം, ഞാൻ സുപ്രീതനായിരിക്കുന്നു." ശ്രോതാസന്ദർശനം രൂപമെടുത്തു മുഖിൽ നിൽക്കുന്നതു കണ്ട പരമേശ്വരൻ--കേൾക്കുവാൻ കാർഷ്ഠ്യമുള്ള വീണാഗ്ന സുവിക്രമാണം--അവിടെ ഉണ്ടായില്ല. ഏദയത്തിൽ നിന്നും തളിക്കയറിയാ അനേകം ആകാക്ഷികളെ--നാണം കടന്നു പിടിച്ചു അമർത്തി അർപ്പണീയതിനാൽ--സുതീ പറയുവാൻ അരുതാത്തവളായി. കപർദ്ദിയുടെ കണ്ണുകൾ ഒളിഞ്ഞു നോക്കി: മിണ്ടാതെ നിന്ന കളകണ്ഠിയെ, നീലകണ്ഠന്റെ നയനങ്ങൾ ഒളിഞ്ഞു വളഞ്ഞു നോക്കി. രതി കാണിച്ചു കൊടുത്തു: കാമൻ തക്കം കണ്ടു: പരത്തി നിന്ന രതിയും, ഒരുങ്ങി നിന്ന ശിവനും, സൂക്ഷിച്ച സന്ദർഭം--സമര രംഭത്തിന് സുഖ സന്ദർഭ മെന്നെന്ന്--പല പടകളിൽ പരിചയം സമ്പാദിച്ചിരുന്ന കാമൻ--ഗ്രഹിച്ചു. കൈയിലെടുത്ത കുരിയു വില്ലിൽ കയറി--കാമൻ അയച്ച ഹർഷണം എന്ന ബംബം--വാമഭാവന്റെ തിരുമറയിൽ അങ്ങു വിറച്ചു. ഹർഷിതനായ പരമേശ്വരൻ മുമ്പിൽ വെച്ചു നിന്ന പരമ തരുണിയെ വീണ്ടും വീണ്ടും നോക്കി. പരമേശ്വരന്റെ പരബ്രഹ്മ വിചിന്തനം! അതാ! മനോഭാവൻ അയച്ച മോഹന മഹാബംബം ഖണ്ഡ പരശുവിന്റെ കുറിന് അങ്ങു. ഹർഷിത നായ മഹാദേവൻ മോഹിത നായി. ശിവൻ ഇങ്ങനെ മായാമോഹം നിമിത്തം ഹർഷ മോഹമണ്ഡലം കാരനായ ഖണ്ഡത്തിൽ--സുതീ--വളർന്നു വീഡയെ അവഗണിച്ച്, അമർത്തി കൊണ്ട്--"മഹാ

പൂം മേരി വരേ" എന്നിങ്ങനെ—മിതമായ വാക്കുകളെ കൊണ്ടു—മനസ്സിൽ ഒളം തല്ലിയ കഥകൾ കടലലകൾക്കു വ്യാഖ്യാനം നൽകി. "എന്റെ ഇഷ്ടം എനിക്ക് സിദ്ധിക്കണമെ" എന്ന പ്രാർത്ഥനത്തിന്റെ അവസാനം കേൾക്കുന്നതിന് മുമ്പു തന്നെ--"ഭവസ്വ മമ ഭാഷാ" എന്ന മുദ്രാലേഖം--ശിവന്റെ മുഖത്തു നിന്നു--സത്യയുക്ത കൗതുകത്തിൽ വെട്ടി വെട്ടിക്കയറി. ശിവൻ അതളിയ പരമ വരം കേട്ടു, സർവ്വഭാഷാജ്ഞം സാധിച്ച സതി--മിണ്ടുവാൻ വീണ്ടും അരുതാത്തവളായി. ചാരുമാസിനി കുനിഞ്ഞു, കാൽകൊണ്ടു വരാപ്പു, ചിരിച്ചു നിന്നു: ത്രിപുരക്കരൻ ചിരി ചിരിച്ചു നോക്കി നിന്നു: ലഭിച്ച അവസരം നിമിത്തം സർവ്വഭാഷാജ്ഞം സർവ്വഭാഷാജ്ഞം വായുവിൽ ചായം വാരി വിതച്ചു--തുള്ളിത്തുള്ളി ഇറങ്ങി: ശൃംഗാര രസം സർവ്വഭാഷാജ്ഞം മേൽ അല്പക്ഷത വഹിച്ചു. സ്ഥിതിക പ്രേമപല ശരീരനായ കരന്റെ മുമ്പിൽ, സ്തിഗ്ദ്ധ ഭിന്നം എന്ന പ്രഭയായ സതി--ചന്ദ്രന്റെ മുമ്പിൽ കാർക്കഷണം പോലെ നിന്നു. ദർശനം പരഞ്ഞു:--"പ്രഭോ! ജഗദ്ഗുഹ! അമ്മന്റെ അനുവാദം വാങ്ങി അങ്ങ് എന്നെ വിവാഹം ചെയ്യണമേ." ദേവി ചിരിച്ചു യം കയറിക്കൊണ്ടു വിധിവിഹിതമായ വാക്കുകൾക്കു "മമ ഭാഷാ ഭവ" എന്ന്--കാമ പരവശന്റെ മറുപടി, വീണ്ടും വീണ്ടും ചെന്നു. കാമൻ കണ്ടു; കയ്യാൽ; ചുട്ടു ചുട്ടി. രതി, ചിരി ചിരിച്ചു കൂടെ ചാടി. വസന്തം വിതാനിച്ചു നേപ്പരയിൽ ഭാഷാജ്ഞം ഹാവാജ്ഞം, തോളിൽ കൈയിട്ടു തമ്മിൽ പിടിച്ചു വലിച്ചു--ചുവപ്പു--ആത്മ തിമിർ--"സർവ്വം മംഗളമായി" എന്ന കാമനം രതിയും പടയും തമ്മിൽ അഭിനയിച്ചു. ദർശനം പരഞ്ഞു വീണ്ടും അർത്ഥിച്ചു. വിധി പൂർവ്വമായ വിവാഹം കാർക്കഷിച്ചു ദർശനം പരഞ്ഞു. മാതൃ സമീപത്തേക്കു--ജയം ജയിച്ചു--ചിരി ചിരിച്ചു--ആട്ടം ആടി--നടന്നു.

ഹരൻ ഹിമവൽ പ്രസ്ഥത്തിൽ-ആശ്രമത്തിൽ-വിശ്രമിച്ചു, വിപ്രലംഭ ഭുജം നിമിത്തം ചിന്താ ബാധാ സംചാലിതമായി. ആശ്വാസം കാണാത്ത പരമേശ്വരൻ, ബ്രഹ്മാവ്യനിശ്വാസ പൂർവ്വം പണ്ടു പറഞ്ഞ വാക്കുകളെ സ്തരിച്ചു: ബ്രഹ്മാവിനെ യോഗ സംതാപനം ചെയ്തു. സാവിത്രി സഹായനായ ബ്രഹ്മാവ്യ, അവിടെ അവതരിച്ചു. സാവിത്രിയോടു കൂടെ അവതരിച്ച ബ്രഹ്മാവിനെ കണ്ടു, ശ്ലേഷം തോഷവും പൂണ്ടു--ശിവൻ പറഞ്ഞു:--"ദേവ ബ്രഹ്മൻ! വിശ്വ പുരോഗമനത്തെ പുരസ്കരിച്ചു, ഞാൻ ദാദ പരിഗ്രഹം ചെയ്യേണ്ട താണെന്ന്, അങ്ങ് മുമ്പു ആവശ്യപ്പെട്ട താണല്ലോ. അതു സാർവ്വക മാനേണ്, ഇപ്പോൾ എനിക്ക് തെളിയുന്നു. ദർശനം പരഞ്ഞു--സതി--കേരളി പൂർവ്വം എന്നെ ആരാധിച്ചു. സുപുഷ്പിത നായ ഞാൻ, വരദാനം ചെയ്യുവാ നായി ആ വര വണ്ണിനിക്ക് ദർശനം അനുവദിച്ചു. കാമൻ അപ്പോൾ അവിടെ സന്നദ്ധനായി നിന്നു. ആ പ്രപഞ്ച വിശ്വേതാവ്യ, എന്നെ വേദിച്ചു. കമലാസന! മായാ മോഹിതനായ ഞാൻ, പ്രതികരം പ്രവർത്തിക്കുവാൻ ശക്തനായില്ല. ദേവ ബ്രഹ്മൻ! ആ പതിവുകൾ വാങ്ങിത്തന്ന ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചു. വൃതകർമ്മ കാർക്കഷിച്ചു--ഞാൻ ഭിന്നാവസ്ഥ. എന്നത്രെ. ദേവ പരിഗ്രഹം! അങ്ങ് വിശ്വ രക്ഷാർത്ഥം ഇഷ്ടാർത്ഥത്തിൽ ഉത്സാഹിക്കണമെന്ന്, ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു. വിശ്വ രക്ഷാ പരമ

യ ഈ പ്രസ്ഥാനം മദർമദായം പരിണമിക്ക മെന്നുള്ളതു--അങ്ങനെയ്ത പ്രത്യേകം പ്രീതിപ്രദവും ആയിരിക്ക മല്ലോ." സാവിത്രിയെ അടുത്തു കണ്ടു, വിപ്രയോഗ വ്യഗ്ര വർദ്ധിച്ച മഹാദേവൻ, തുടർന്നു പറഞ്ഞു:--"അങ്ങ് ഉടനെ ദക്ഷന്റെ ആശ്രമത്തിൽ ലേലം പോയി വരണം. അങ്ങനെയ്ത ഭദ്രം ഭവിക്കട്ടെ. ദക്ഷൻ എന്നെക്കുറിച്ച് പ്രീതിനായി, കന്യകാ ദാനം ചെയ്യുവാൻ ആവശ്യമായതു്, ഒക്കെയും അങ്ങ് ചെയ്യുക. സതി വിധോഗം നിമിത്തം, ഞാൻ സന്തപ്തനായി. അങ്ങ് ഇതിനു പരിഹാരം സൃഷ്ടിക്കണം." കൃതകൃത്യ നായ ബ്രഹ്മാവ്യ, ശിവൻ ഹിതവും പഥ്യവും ആയ വാക്കുകളെ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:--"ദേവൻ! അങ്ങ് ആവശ്യപ്പെടുന്ന കാര്യം വിശ്വ കാർമ്മാകുന്നു. അതു് അങ്ങയുടെ കയ്യിലല്ല: എന്റെ കയ്യിലും അല്ല. ദക്ഷൻ പുത്രിയെ സ്വയമേവ അങ്ങനെയ്ത സമർപ്പിച്ചു കൊള്ളും. അങ്ങ് പറഞ്ഞ വാക്കുകളെ ഞാൻ ദക്ഷ സമക്ഷം പറഞ്ഞു കൊള്ളുകയും ചെയ്യും."

ബ്രഹ്മാവ്യ ദക്ഷാശ്രമത്തിൽ ലേക്ക് ബലപ്പെട്ടു. ദക്ഷൻ വിചാരധീനനാണ്. "അഹോ! ഞാൻ എന്തു ചെയ്യുമൊ? പ്രത്യക്ഷനായ ശിവൻ മറഞ്ഞു കളഞ്ഞു. മകൾ പറഞ്ഞറിഞ്ഞു വൃത്താന്തം എനിക്കു സന്തോഷത്തിനും സന്താപത്തിനും മേലായി. ആ പ്രതാപവാനെ ആത്മ എങ്ങനെ തിരികെ വിളിക്കും? ഞാൻ ഹിമവൽ പ്രസ്ഥത്തിലേക്ക് ഒരു ദൂതനെ അയയ്ക്കുകയോ? അതു പാടില്ല. ആ പ്രഭു ഈ പെണ്ണിനെ സ്വീകരിച്ചില്ല എങ്കിൽ! ഞാൻ ആ പ്രഭുവിനെ പുജിക്കട്ടെയോ? മഹാദേവൻ സ്വയം ഇവളെ വരിക്ക മാതിരിക്കാം. എന്റെ മകൾ ശിവനെ വരനായി ലഭിക്കുവാൻ പൂജിച്ചു. കാരുണികനായ കപാലഹസ്തൻ എന്റെ പുത്രിയെ അനുഗ്രഹിക്കയും ചെയ്തത്രെ." ഇങ്ങനെ ചിന്തപൂർവ്വ ദക്ഷന്റെ മുമ്പിൽ, ഹിംസരഥം അവതരിച്ചു. ബ്രഹ്മാവ്യം സാവിത്രിയും രഥത്തിൽ നിന്നു ഇറങ്ങി. സംഭ്രമം പൂർവ്വ ദക്ഷൻ ഏഴിറു: ഉപചാരം ചെയ്തു: പീഠം നൽകി: കരളം പറഞ്ഞു. വ്യഗ്രയും ഹർഷവും ഒരുമിച്ച് ഉൾക്കയറിയ ദക്ഷൻ ആഗമന കയ്യിൽക്കുറിച്ച് ചോദിച്ചു:--"ദേവ ജഗൽ ഗുരോ! അങ്ങ് ഇങ്ങോട്ടേക്കു എന്തെല്ലിയതു് എന്തു കൊണ്ടായിരിക്കുമൊ? പുത്രസ്തേനം മൂലമൊ? വിശേഷിച്ചൊ?" പുത്രൻ പ്രസാദിക്കുമാൻ അമ്മൻ പറഞ്ഞു:--"ദക്ഷ! ഞാൻ പറയാം. അങ്ങ് കേൾക്കുക. വിശ്വഹിതവും ജഗൽപഥ്യവും ആയ കയ്യിൽക്കു ഞാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. അതു് അങ്ങയ്ക്കു് മംഗള കാരണവും തന്നെ. അങ്ങയുടെ പുത്രി ജഗൽ ഭർത്താവായ പരമ ശിവനെ പ്രാർത്ഥിച്ചില്ലയോ? സതി കാർക്കഷിച്ച വരം, ഇങ്ങോട്ടേക്കു് സ്വയം വരുന്നു. അങ്ങയുടെ പുത്രിയെ ഭാഷാർത്ഥന ലഭിക്കണ മെന്ന് പരമ ശിവൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതായി, അങ്ങയുടെ സന്നിധിയിൽ പ്രസ്താവിക്കുവാൻ, ഞാൻ വന്നത്രെ. ശിവൻ എന്നെ അയച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങയ്ക്കു് ഇതിൽ കുവിഞ്ഞ മംഗളം എന്തു്? ശങ്കരൻ അങ്ങയുടെ പുത്രിക്ക് വരദാനം ചെയ്തു ശേഷം--സതി വിധോഗം നിമിത്തം, ഇതേവരെയ്ക്കു് സുഖം കണ്ടിട്ടില്ല. സുകയ്തം ലഭിച്ച മനേൻ, സർവ്വപുഷ്പങ്ങളെ ഒരുമിച്ച്--ശിവന്റെ മേൽ പ്രയോഗിച്ചു പ്രയോഗിച്ചു നിൽക്കുന്നു. ശരമേദം സർവ്വംഗങ്ങളെ തളന്ന് ശിവൻ--ചന്ദ്രൻ വിചിന്തനത്തെ അകലത്താക്കി--സതി ചിന്താ വിചാലനായി--അതിവ്യക്തനായി--പ്രാകൃതനെ പ്പോലെ--കഴിയുന്നു. സതി വൃതപൂർവ്വം പൂജിച്ചതും, വരിച്ചു കൊള്ളുമെന്ന് സ്വയം അനുഗ്രഹിച്ചു.

ഇ—ശിവൻ വിരഹം നിമിത്തം വിശ്വരൂപിയാകുന്നു. സാധി
കവിടെ സതി എവിടെ, എന്ന് സർവ്വമയവും ശിവൻ അ
ന്വേഷിച്ചു വ്യഥ അനുഭവിക്കുന്നു. പുത്ര! ദക്ഷ! ഞാനും അ
ങ്ങനെയും മരീചി പ്രമുഖന്മാരും കാരണം ഒരുമിച്ച് ആലോചി
ച്ചു വെച്ച കാര്യം—ഇപ്പോൾ സിദ്ധമായി. ശിവനെ കാമിക്കു
ന്ന സതിയെ ശിവൻ കാമിക്കുന്നു. ശിവൻ സതിയെ അനു
ഭവിക്കുവാൻ നായി—പ്രേമപൂർവ്വം--സുകയ്ക്കും പ്രതീക്ഷിച്ചു
ഹിമവൽ പൂഷ്പത്തിൽ ദിവസങ്ങളെ എണ്ണിയെണ്ണി പിൻതള്ളി
യു. സതി ശിവനെ ആരാധിക്കുന്നതു പോലെ ശിവൻ സതി
യെ ആരാധിക്കുന്നു. ദക്ഷ! അങ്ങനെയും പുത്രി ശിവനായി
നിർദ്ദിഷ്ട യല്ലയോ? ഇനി കല്പം കളയേണ്ട. അങ്ങ്, സതി
യെ ശിവൻ അപ്തികക തന്നെ. അങ്ങ കൃതകൃത്യ നമ്പും.
ഞാൻ ശിവനെ ഇവിടെ വർത്തനം. നരദൻ ശിവനെ ഇവി
ടെ കൊണ്ടുവരും. സതി ശിവന്റെ സ്വത്താകുന്നു." ദക്ഷൻ
സർവാംഗ സംപ്രീതനായി. ദക്ഷന്റെ കടുംബം പീയൂഷ പരി
പൂരിതമായി.

തെളിഞ്ഞിറങ്ങിയ ബ്രഹ്മാവ് സാമ ഗാനങ്ങളെ പാടി
മഹാബ്ദ് വീണ്ടും ഹിമവാനിൽ കയറി. ബ്രഹ്മാവിനെ ദൂരത്തു
ക്കണ്ടപ്പോൾ സംഹർത്താവ്, ദക്ഷന്റെ സന്ദേശം എന്തായിരി
ക്കുമെന്ന് അധികം പരിഭ്രമിച്ചു. ആ മദന സംമതിൻ മോ
ദിച്ചു:—“ഭോ സുരഭോ! ബ്രഹ്മൻ! ദക്ഷൻ എന്തു പറഞ്ഞു
വെ? ദക്ഷൻ അങ്ങനെയും പുത്രനല്ലയോ? ദക്ഷൻ അങ്ങനെയും
അപേക്ഷയെ തട്ടിക്കളയുക യില്ല. പ്രഭോ! അങ്ങ് പറയുക.
ഈ മന്മഥൻ അനപത്ഥനാമാ വാക്കുവാൻ പരീക്ഷണം നടത്തു
ന്നതു്, എന്റെ മനസ്സിനെ മമനം ചെയ്തു തന്നെ. എനിക്ക്
അനുഗ്രഹമായ വാക്കുകളെ അങ്ങ് പറയണം. ഹേ ബ്രഹ്മൻ!
“സതി സതി” എന്ന ചിന്തനം ഒഴിഞ്ഞു്, ഞാൻ ഏതെങ്കി
ലും ഒരു കാര്യം ചെയ്യുവാൻ ആളാകുന്നില്ല. പ്രഭോ! അങ്ങ്
പറയുക. സതി എന്റെ സ്വത്താകുവാൻ ഞാൻ ഏന്താണ്
ചെയ്യേണ്ടതു്? അങ്ങ് വേഗം പറയുക. ബ്രഹ്മാവ് പറഞ്ഞു:—
“ഭോ വൃഷഭ ഭാപ! അങ്ങനെയും സർവാഭിഷ്ടങ്ങൾ സാധിച്ചു.
എന്റെ പുത്രൻ—ദക്ഷൻ—എന്നോട്ട് ഇങ്ങനെയാണ് പറ
ഞ്ഞതു്. എന്റെ പുത്രിയെ ഞാൻ പരമ ശിവൻ സമ്മാനിച്ചു
കൊള്ളാം. സതി അതിലേക്ക് നിർദ്ദിഷ്ട യത്രെ. ഇതു് എനി
ക്കു് എത്രയും പ്രിയമായ ഒരു കർമ്മമാകുന്നു. അമ്മൻ ആവശ്യ
പ്പെട്ടതിനാൽ വിശേഷിച്ചും അങ്ങനെ യായി. എന്റെ പുത്രി
ദീർഘകാലം ശിവനെ ആരാധിച്ചതിന്റെ ഫലം, ഇന്ന് ഞ
ങ്ങൾക്കു് ലഭിച്ചു. ശിവൻ എന്റെ പുത്രിയെ ആവശ്യപ്പെടുന്നു
വേ? ഞങ്ങൾ ധന്യരായി. തുളുമ്പിയ ലഗ്നത്തിൽ—മുള
ർത്തത്തിൽ—ശിവൻ ഇവിടെ വരുമോ? അമ്മ! ഞാൻ സതി
യെ ശിവനു ഭിക്ഷയായി നൽകി കൊള്ളാം. ഭോ വൃഷഭഭാപ
! ഇങ്ങനെയാണ് ദക്ഷൻ പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നതു്. കല്പ
ജനനായ അങ്ങ് ദക്ഷാശ്രമത്തിലേക്ക് പുറപ്പെട്ടുക തന്നെ.
ശിവൻ പറഞ്ഞു: “ഭോ ബ്രഹ്മൻ! ഞാൻ സന്നദ്ധനായി;
അങ്ങ് എന്നോട്ട് ഒരുമിച്ചു വരണം: അങ്ങ് നാരദനെ സ്തു
കക തന്നെ. മരീചി പ്രമുഖന്മാരായ പ്രജാപതികൾ എല്ലാവ
രും വരണം: അങ്ങ് അവരെ സ്തുരിക്കുക. എന്റെ സർവ്വ ഗണ
ങ്ങളും ഗണനായകന്മാരും എന്നോട്ട് ഒരുമിച്ചു വരുന്നു” ബ്ര
ഹ്മാവ് സ്തുരിച്ചു; നാരദൻ ചെന്നു; മരീചി ചെന്നു; മനോജവ
ന്മാരായ അനേകം ആദ്ധ്യാത്മികന്മാർ, പരമേശ്വരന്റെയും
പരമേശ്വരിയുടെയും മുമ്പിൽ തൊഴുതു നിന്നു.

വായുവിൽ വിനോദിച്ചു ചെന്ന നരദ പ്രമുഖന്മാരായ
സർവ്വ സഖാക്കളോട് ഒരുമിച്ചു--കമലാസനനെ മുമ്പിൽ നി
ർത്തി--കപാലഹസ്തൻ--ശിവൻ--ദക്ഷാശ്രമത്തിലേക്ക് പു
റപ്പെട്ടു. ഭൂതഗണങ്ങൾ പ്രമുഖന്മാരായി: പ്രമുഖന്മാർ പട
യം അടിച്ചു: ഭേരികൾ സ്വയം ഭേര
സതീ വിവാഹ വാർത്തം ചെയ്തു: ഡിംഡിമ പ്രചണ്ഡ
മംഗളം. ഘോഷം കൊണ്ട് വിൻതലത്തിന്റെ വി
താനം വിണ്ടു. ലക്ഷം ഗണങ്ങൾ മുമ്പി
ൽ നടന്നു: കോടി ഗണങ്ങൾ പിമ്പിൽ ആത്തു: കണക്കി
ൽക്കവിഞ്ഞ ഗണങ്ങൾ എല്ലായിടവും അട്ടമസിദ്ധു. കല്പ
കൊണ്ട് താളം ചിടിച്ചവരും, കൈ കൂട്ടിയടിച്ചു് ചടച്ച പ
കടനം ചെയ്ത പിശാചു പ്രധാനന്മാരും, കാളം വെട്ടിച്ചു്, കാടി
നടന്നു. പിണങ്ങിപ്പിറന്ന വിമാനങ്ങൾ, തമ്മിൽ അടിച്ചു
കുട്ടി നിമിത്തം--വിഹാരസം വിഹാലമായി. ദേവന്മാർ,
ഗന്ധർവന്മാർ, മഹോരഗന്മാർ മുതലായവർ ചെയ്ത കരഘോ
ഷം, കണ്ഠാർവം, വാദ്യ വാദന ഇളല കോലാഹലം എന്നിവ
നിമിത്തം--ത്രിലോകങ്ങളിൽ സർവ്വ ദിഷകൾ ഗർജ്ജം പൂ
ണ്ടു. കുമ്പൻ കടുത്തു കയറി: രതി, രസങ്ങളെ വിളിച്ചു വരു
ത്തി നിരത്തിനടത്തി: അഭംഗമായ ഞാലാരം സർവ്വ നായ
കതപം വമിച്ചു കുമ്പ്പു--പ്രമോദം കോരി വിളയി--സം
മോഹം വാരി വിതച്ചു--സർവ്വ പ്രാണികളെ പ്രണയ പരവ
ശതം സാഗരത്തിൽ മുക്കിയെടുത്തു--പൊക്കി ക്ഷണിച്ചു. രസ
ങ്ങൾ രസം കൊള്ളുന്നതു കണ്ട്, വസന്തം ഗർജിച്ചു യായി:
വായുക്കൾ വീശി; അലക്ഷ കടകളെ താലിപ്പെട്ടത്തിക്കൊ
ണ്ടു പൂ് പൂത്ത മരങ്ങൾ നിറന്നു നിന്നു: കുപ്പപ്പുല്ലൊലിമ കൊ
ണ്ടു ഒളികയറിയ വള്ളികൾ, മരങ്ങളുടെ മുകളിൽ വെട്ടം
കുട്ടി. പ്രാണികൾ പ്രണയം എന്ന ഏക ചിന്ത നിമിത്തം
സ്വസ്ഥന്മാരായി: മയിലുകൾ നൃത്തം ചെയ്യുവെ--കോഴിക
ൾ കൂകി: അരയന്നങ്ങൾ മധുര സ്വര മധു വക്ഷം പെയ്തു: ചാ
രകങ്ങളും കിടംബങ്ങളും ഇടിയ സുഖ നിർദ്വേഷണത്തിൽ
നിരന്തരം രായി: പിനാകിയുടെ പരമപ്രിയം കറുക്കിച്ച പാ
മ്പുകൾ ഗിരീശന്റെ ശരീരാംശങ്ങളിൽ വലിയ കടക കടി
സൃതങ്ങളായി: വ്യൂഹങ്ങൾ അടുത്തു ചെന്നു് ആഘ്രാണിച്ചു;
കൃത്തികൾ നിത്യോത്സവം കണ്ടു നൃത്തം വച്ചു: മടകൾ മൃഗ
ന്റെ മുർദ്ധാവിനെ--ഇടിവൾ കയറിയ വാൾ ആകാശ
ത്തെ എന്നതുപോലെ--അലങ്കരിച്ചു. എല്ലാറ്റിനും മുകളിൽ
ചാക്കലകൾ സാഗ്ര ശീതളമായ പീയൂഷ വർഷം അതന്ദ്രീത
മായി പെയ്തു. പ്രഹർഷത്തിന്റെ പ്രകാശ പ്രകടനങ്ങളെ കണ്ടു
പ്രകാപതികൾ പാടി: നാരദൻ ചെയ്തു വീണ് പ്രണാദം കൊ
ണ്ടു് വിഹാരസ വിമിശർ വിരണ്ടു. ബ്രഹ്മാവ് തന്നെ നാലു
കൈകളിൽ തുളു ഭേരി പണവ ഡിംഡിമങ്ങളെ അടിച്ചു
--സാമ സംഗീതങ്ങൾക്ക് അനുസരിച്ചു--പതുപതി പ്രശംസ
നം ചെയ്തു.

പിതാമഹൻ മുമ്പായ ദൈവവാരാഹിക സംഘപ്രവാരം, ദ
ക്ഷാസഭാസംഗരത്തിൽ ചെന്നിറങ്ങി. തപഃ പ്രോജാലനാ
യ ദക്ഷൻ ഏഴിറവ: മുഖേ തന്നെ സന്നിഹിതനായ നാരായ
ണനാൽ അനുഗതനായ ദക്ഷൻ--നാരദനെ, ബ്രഹ്മാവിനെ,
നാരദനെ, മരീചിയെ, സർവ്വ സുരന്മാരെ--വരാംസനങ്ങളിൽ
ഇരുത്തി: യുവതികൾ ചന്ദനനിർമ്മളർ വിശദി വിശവേ--
അർച്ചി, നൽകി, പാദ്യം കൊടുത്തു്, കശലം അന്വേഷി
ച്ചു. ലഗ്നം ആരംഭിച്ചു മായി, തുളുമ്പിയ മുളർത്തത്തിൽ ശിവൻ

സമയം വന്നിരിക്കുന്നു. ചെട്ടി, പട്ടക്കം പ്രകൃതിയും
എന്നതുപോലെ--പാശ്ചാത്യ, ചിന്താപരം എന്നതുപോ
ലെ--ദരിദ്രം വിവിധതയെ ശിവനും സമയം--ദാസ്യം
കൊണ്ട് ഇണങ്ങി. ക്ഷേമം എഴുന്നേൽക്കും സമയം പ്രകൃതിയും
യായി: ശിവൻ സംപ്രദായം നായി: ലോകങ്ങൾ പാശ്ചാത്യ
പ്രകൃതിയും ഭായി: വിവിധതയെ വീണ്ടും നിമിത്തം,
വ്യക്തം ലോകം ലോകത്തിനുള്ള ഭാവനായി. മനസ്സിലും
നമസ്കരിച്ചു: ദൈവം ദൈവം പാടി: സമയം വന്നു ഭാവന
സമയം ശിവൻ, ഇപ്പോഴും ഇപ്പോഴും, സമയം
ശിവൻ മായി സമയം: ആകാശത്തു നിന്ന് വാടുന്ന
കൈമാറ്റം പാശ്ചാത്യം, കൈമാറ്റം വീണ്ടും സമയം
സമയം കൈമാറ്റം പാശ്ചാത്യം. കൈമാറ്റം പാശ്ചാത്യം
പിടിച്ചു കൈമാറ്റം കൈമാറ്റം--ഭാവനാ പ്രകൃതിയും ഭാവന
യുഗം കൈമാറ്റം പാശ്ചാത്യം--തന്നിൽ ചിരിച്ചു കൈമാറ്റം
പിടിച്ചു--ചിരിച്ചു ചിരിച്ചു.

കമലാ സമയമായ ഭാവന നോക്കുന്നത് വന്നു
ശിവനെ നോക്കി--ഇങ്ങനെ ഉപദേശിച്ചു:--"ഭാവനാ
ഗം! നിലത്തു നിൽക്കൂ! ഹാ! ഞാൻ--
ഹാ പിതാമഹ പാശ്ചാത്യം എന്നതുപോലെ--തന്നിൽ സ
കലാപരം തിരിച്ചു ഇണങ്ങുന്നു. തന്നിൽ ഈ പതി
കൈമാറ്റം കൈമാറ്റം നോക്കൂ സമയം
തന്നിൽ കൈമാറ്റം: സംസാരസമയം ചെയ്യുന്നവർ മാത്രമായ
തന്നിൽ ചെയ്യുക.

കരു സമയം യഥാർത്ഥം
ഹരിതസമയം ചിരിച്ചു
തന്നിൽ പാശ്ചാത്യം സമയം
ഭാവനാ പ്രകൃതിയും ഭാവന
തന്നിൽ കൈമാറ്റം ഭാവന
തന്നിൽ കൈമാറ്റം വിവിധതയെ

ഭാവനാ ശിവൻ! തന്നിൽ സമയം ശിവൻ സമയം
തന്നിൽ. തന്നിൽ ഈ പതി കൈമാറ്റം സമയം
തന്നിൽ സമയം പാശ്ചാത്യം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു--
തന്നിൽ വലിയതന്നെ. ഭാവനാ! ആ മനസ്സിൽ ഹരിത
കൈമാറ്റം. തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!

എന്നാൽ ബ്രഹ്മാവ് ഇതിനിടയിൽ സമയം--ആ
പാശ്ചാത്യ സമയം--കൈമാറ്റം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. കൈമാറ്റം
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!

തന്നിൽ പാശ്ചാത്യം വന്നു വന്നു വന്നു. സമയം
തന്നിൽ ശിവൻ, കൈമാറ്റം നോക്കി. സമയം പാശ്ചാത്യം
തന്നിൽ പാശ്ചാത്യം സമയം നോക്കി. തന്നിൽ, തന്നിൽ
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!

ഭാവനാ നോക്കുന്നത് ചിരിച്ചു: സമയം തന്നിൽ
തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ! തന്നിൽ!

ന ബ്രഹ്മം ഭവതോ ഭിന്നഃ
ന ശാക്തേ ബ്രഹ്മണ സ്തഥാ
ന ചാത്മ്യം യുവയോർ. ഭിന്നോ
ഭിന്നത്വം സർവ്വതനം

പ്രധാനസ്വാപ്രധാനസ്വ
ഭാഗദ്ഭാഗ സ്വരൂപിണഃ
ജ്യോതിർ മയസ്വ ഭാഗോ മേ
യുവാ മേകോഫഹ മംശകഃ

കിന്ത്യം കോഫഹ ച കോ ബ്രഹ്മം
മമൈവ പരമാത്മതഃ

അംശ ത്രയ മിദം ഭിന്നം
സൃഷ്ടി സ്ഥിത്യന്ത കാരണം

ചിന്തയസ്വാത്മനം അനം
സംസ്ഥവം കരു ചാത്മനി
ഏകത്വം ബ്രഹ്മ വൈകുണ്ഠ
ശംഭുതം ഹൃദ്ഗതം കരു

ശിരോ ഗ്രീവാദി ഭേദേന
യഥൈകൈസ്യ വ ധർമ്മിണഃ
അംഗാനി മേ തഥൈകസ്വ
ഭാഗ ത്രയ മിദം ഹര

യ ജ്യോതി രഗ്രം സ്വ പര പ്രകാശം
കൂടസ്ഥ മവ്യക്ത മനന്ത രൂപം
നിത്യ യേ ഭീർഘാദി വിശേഷണങ്ങളെർ
ഹിനം പരം ത ച വയം ന ഭിന്നഃ

ബ്രഹ്മാവു് അങ്ങയിൽ നിന്നു് വേറൊരുവൻ അല്ല. അ
ങ്ങു് ബ്രഹ്മാവിൽ നിന്നു് വേറൊരുവൻ അല്ല. ഞാനുകുട്ട
നിങ്ങൾ ഇരുവരിൽ നിന്നു് വേറൊരുവൻ അല്ല. എവിടെ
യും അഭിന്നത്വം ഗ്രഹിക്കു ഒപ്പേങ്ങേ താകുന്നു. പ്രധാനവും അ
പ്രധാനവും ആയ സത്ത—ഭാഗവും അഭാഗവും ആയ സത്ത
--എന്നു് ഒന്നുണ്ടു്. ആ സത്ത ജ്യോതിർമയ നായ ഞാനാക
ുന്നു. നിങ്ങൾ ഇരുവരും എന്റെ ഓരോ അംശ മാകുന്നു. ഞാ
ൻ അതു്? അങ്ങു് ആതു്? ബ്രഹ്മാവു് ആതു്? തത്വതഃ ചി
ന്തിച്ചാൽ ഈ മൂന്നു്, പരമാത്മാ വായ എന്റെ മൂന്നു് അംശ
ങ്ങൾ ആകുന്നു. സൃഷ്ടി, സ്ഥിതി, അന്തം എന്നവയെ പുറസ്ത
രിച്ചു്, ഈ മൂന്നു്, മൂന്നായി കാണപ്പെടുക മാത്ര മാകുന്നു.
അങ്ങു് ആത്മാവു കൊണ്ടു് ആത്മാവിനെ ചിന്തിക്കുക. ആ
ത്മാവിൽ അഭ്യാസം സമ്പാദിക്കുക. ബ്രഹ്മ വൈകുണ്ഠ ശംഭുത
എന്നതു്--അഭിന്ന മാണെന്നു്--ഗ്രഹിക്കുക. ശിവ! ഒരേ ശ
രീരത്തിൽ ശിരസ്സു്, ഗ്രീവ എന്നിങ്ങനെ ഭേദങ്ങൾ ഇല്ലയോ?
ഇതുപോലെ തന്നെ ബ്രഹ്മം വിഷ്ണു ശിവന്മാർ എന്ന ഭാഗ
ത്രയം സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. തന്നെ അന്നെയും ഇതരനെയും
പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതു്--കൂടസ്ഥ മായതു്--അവ്യക്തവും അന
ന്തരൂപവും നിത്യവും ആയതു്--യുക്താരു വിശേഷവും ഇ
ല്ലാത്തതു്--ആയ പരമ ജ്യോതിസ്സു്, എന്ന് ഒന്നുണ്ടു്. അതു
നാം ആകുന്നു. നാം ഭിന്നൻ രല്ല." നാരായണൻ വിവരി
ച്ച പരമ ഗഹന മായ തത്വത്തെ കേട്ട വാർ--ഹരൻ വിമോ
ഹിത നായി. സർവ്വജ്ഞ നായ ശിവൻ അഭിന്നത്വത്തെ കുറി
ച്ചു്, അങ്ങൻ അല്ല; എന്നാൽ അന്യ ചിന്തനം നിമിത്തം വി
ശ്വരണത്തിന്നു് വിധേയനായി. വിസ്മിത നായ വാമദേവ

ൻ, മൂന്നു് മുന്തികൾ ഒന്നാണെന്നുഭേദിച്ച്--വിഷ്ണു
വിഷ്ണുവിനോടു് പറഞ്ഞു:-

തതോ നാരായണഃ പൃഷ്ഠഃ
കിമയാമാസ ശംഭവ
അനന്യത്വം ത്രിഭവാനാം
ഏകത്വം ച വ്യഭർശയതു്

ചോദ്യം ഇങ്ങനെ വിഷ്ണു ചെന്ന സമയം--നാരായ
ണൻ മൂന്നു് മുന്തികളുടെ അഭേദതയെ വ്യാഖ്യാനിക്കുകയും
എന്നു് മാത്രമല്ല അവരുടെ ഏകതയെ കൂണിച്ചു കൊടുക്കുക
യും ചെയ്തു.

ഈ ചരിത്രത്തെ മാർണ്ഡേയൻ പറയുകയും ശിഷ്യന്മാ
രായ മിനിമാർ കേൾക്കുകയും ആണു്. ഹാപിതാമഹ കല
ഹത്തെ വിവരിച്ച മാർണ്ഡേയൻ, ഇങ്ങനെ ഉപസർക്കരി
ച്ചു.

ശ്രുത്വാ തതോ വിഷ്ണുശബ്ദേന്ദ്രകോശാൽ
അനന്യത്വം വിഷ്ണുവിധീശതത്വേ
ദൃഷ്ട്വാ സ്വരൂപം ച ഇഹാന നൈനം
വിധിം മൃഡഃ പൂഷ്പ മധു കരാഭം

മാധവ മുഖ പങ്കജത്തിൽ നിന്നു് ഉദി ഇറങ്ങിയ മധു മധുര
മായ പദങ്ങൾ വിവരിച്ച വിഷ്ണു--വിധിഭ്യോമ കേശ
തപത്തിൽ അനന്യതയെ ഗ്രഹിക്കുകയും സ്വരൂപത്തെ കാ
ണുകയും ചെയ്തു മഹാദേവൻ--വിധിയെ വധിക്കുന്ന സാക്ഷ
സത്തിൽ നിന്നു് ചിന്താങ്ങി.

നരലോകഗ്രന്ഥാരണ മായ വാഗ് സെന്ദ്രയ്ക്കു് പൂർവ്കം--
ആരുടെയും കരൾ കളർക്കമാർ--അടിയ്ക്കുടിക്കു് മുക്തിമം
ഗ്ളം തെളിഞ്ഞു തെളിഞ്ഞു് വരുമാർ--ത്രിലോകങ്ങൾ കേട്ടി
ട്ടില്ലാത്ത വിഷയങ്ങളെ കുറിച്ച്--ത്രികഃ
അനന്യതൈ- ലജ്ജന്തം പരമ ധർമ്മജ്ഞനം ആയ മാർ
കത്വ വിവരണം ണേഡയൻ--സതീകഥാ വിവരണം ചെ
യ്യവേ--നാരായണൻ ശിവൻ ഉപാദ
ശിച്ച അനന്യതൈകത്വത്തെ--സ്വപിസ്തരം പ്രസ്താവിക്കാ
തെ--ശോപനം ചെയ്യുന്നതായി--സദസ്യാനാരായ ഭീഷികൾ
ഗ്രഹിച്ചു. "ജ്ഞാനാൽ മോക്ഷം" എന്ന തത്വത്തെ ഗ്രഹി
ച്ചിരുന്നവരും ജ്ഞാന സമ്പാദനത്തി നായി നിരന്തരം യത്ന
ിച്ചുപോന്നവരും ആയ ഭീഷികൾ--മാർണ്ഡേയൻ മറവിൽ വ
ച്ചു് പരമ തത്വങ്ങളെ, കേൾക്കുവാൻ--അതി തല്പരന്മാരായി.
അവർ പറഞ്ഞു:-

അനന്യത്വം ത്രിഭവാനാം
യ യഥാഭ ജനാദ്യനഃ
ശംഭവേ ത ചായം ശ്രോത്രം
ഇഹാമഹ ചിദ്യസത്തമ

ഏകത്വം ഭക്യാമാസ
സ കഥാ വാ ഗതഡധാജഃ
തൽ സമാചക്ഷ പരിപ്രേ
പരം കോമു മലം ഹി നഃ

"ഓ ഭഗവൻ! മാർണ്ഡേയ! അങ്ങയുടെ രസനാഗ്രത്തി
ൽ നിന്നു് ഉദി ഇറങ്ങുന്ന അമൃത മധുര മായ പദങ്ങളെ--ഞ
ങ്ങൾ പരമമേകി പൂർവ്വം ആസ്വദിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ കേവലം
കഥ കേൾക്കുകയല്ല. വാഗ് വൈവേ പൂർവ്കം അങ്ങു് വിവരി

കുന്ന ഗോവൽ കഥകൾ—ഞങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ പാപത്തെ മറിച്ചിച്ച് പുണ്യങ്ങളെ പൂണ്മമാക്കുന്നു. അന്നും സയാദി കവരൻ സഭാ കർമ്മിക്കുന്ന ഞങ്ങൾ—അങ്ങ് ചെയ്യുന്ന സംഭവ വിവരണത്തിൽ പെടുന്ന തത്വ ഭാഗങ്ങളെ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ട്. ലോക പിതാമഹനും സർവ്വവ്യക്തികളുടെ പരിപാലന പരമേശ്വരനും തമ്മിൽ വേിച്ച കലഹം—തത്വ വിചിന്തനം കൊണ്ടു മാത്രം—ശാന്തമാകുമെന്ന് ഞങ്ങൾ ഉറപ്പിച്ചു. ആ കലഹത്തിന് ഉപശമം സയാദിക്കുവാ നായി സംഭവിച്ച നാരായണൻ മുന്നിട്ട് ഇറങ്ങി എന്ന് അങ്ങ് ആരോപിച്ചപ്പോൾ—ഞങ്ങളുടെ കൌതുകം ഉത്തം കണ്ണുകൾ വിരിഞ്ഞു; മനസ്സ് തെളിഞ്ഞു. അങ്ങനെ യിരിക്കെ നാരായണൻ ചെല്ല ഉപദേശത്തിന്റെ സാരഭാഗത്തെ അങ്ങ് മിതമായി പദങ്ങളിൽ അടച്ചു വച്ചതിനെ കുറിച്ച്—ഞങ്ങൾ വളരെ ശ്രദ്ധിക്കുന്നു. ദൈവ പരമ ബ്രാഹ്മണ്! മാർഗ്ഗേണയ! മൂന്ന് മൂത്തികളുടെ അനന്യത്വത്തെ പുരാണ് പുരുഷനായ നാരായണൻ പരമ ശിവൻ ഉപദേശിച്ചു എന്ന് അങ്ങ് പ്രസ്താവിച്ചു. ആ ഉപദേശം ഞങ്ങൾക്ക് കേൾക്കണമെന്നുണ്ട്. കൂടാതെയും ഗോവൻ നാരായണൻ മൂന്നു മൂത്തികളുടെ ഏകതയെ ശിവൻ കാണിച്ചു കൊടുത്തു എന്ന് അങ്ങ് പ്രസ്താവിച്ചു. ഏകത്വത്തിന്റെ പ്രഭവം എങ്ങനെയാണ് സാധിച്ചതെന്ന് അറിവുറ്റതും ഞങ്ങൾ വാഞ്ചിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ കൌതുകപരത്തിന് അങ്ങ് ഉപശാന്തി നൽകേണമേ!" മാർഗ്ഗേണയൻ പറഞ്ഞു:—

ശുഭാധം മുനയോ ഗുഹാ
പരമം പ്രയത്നം പരം
തീരേവാനാ മനന്യത്വം
തമൈവേകത്വ ഭക്തനം

അല്ലയോ മുനികളേ! നിങ്ങൾ കേൾക്കുക. തീരേവാനാടെ അനന്യത്വം ഏകത്വ ഭക്തനം എന്ന പരവും പരമവും ശുഭവും ഗുഹാവും ആയ ഈ വിഷയത്തെ, ഞാൻ നിങ്ങൾക്ക് ഉപദേശിക്കാം. ഹരി, ഹരനെ ഉപദേശിച്ചു കൊണ്ട് അഭിനന്താ പ്രതിപാദക മായ പദങ്ങളെ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

ഇദം തമോമയം സർവ്വം
ആസീൽ ഭവന വർജ്ജിതം
അപ്രജ്ഞാതം അലക്ഷ്യം ച
സൃഷ്ട്വം നിത്യ മതീന്ദ്രിയം
ന ദിവാരാത്രി ഭാഗോത്
നാദകാശം ന ച കാശ്യാപീ
ന ജ്യോതിർ ന ജലം വായുർ
നാസ്ത്വത് കിഞ്ചന സംസ്ഥിതം
ഏക മാസീൽ പരബ്രഹ്മ
സൃഷ്ട്വം നിത്യ മതീന്ദ്രിയം
അവ്യക്തം ജ്ഞാനരൂപേണ
ദൈവതഹീന വിശേഷണം

“ലോകങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നതിനു മുമ്പ് സർവ്വം ഇരുളായിരുന്ന കാലത്തിൽ—അറിയപ്പെടാത്തതും ലക്ഷ്യമില്ലാത്തതും ഇന്ദ്രിയങ്ങളാൽ വിഷയപ്പെടാത്തതും സൃഷ്ട്വമായതും ആയ, അസ്തിത്വം വർത്തിച്ച കാലത്തിൽ—പകലിതം പിരിവുകളെ, വിശ്വമണ് വ്യത്യാസമാകട്ടെ, വെളും വെളിച്ചം വായു എന്ന ഭൂതങ്ങളാകട്ടെ, ചിന്തയിൽ തന്നെയും എങ്ങനെ പരമ പുരാ

തന കാലത്തിൽ—നിത്യവും സൃഷ്ട്വവും അവ്യക്തവും അതിന്ദ്രിയവും ആയ—അദൈവം, പരബ്രഹ്മം, ദൈവത വിഹീന വിശേഷണം, ജ്ഞാനരൂപം—ആയ, ഒന്ന്—ഉണ്ടായിരുന്നു. സർവ്വ സംഹിതയിൽ പ്രകൃതിയും പുരുഷനും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഏക മായ ജഗൽ കാരണ മായ കാലവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഹര! ഏക മായ പര ബ്രഹ്മം അപര ബ്രഹ്മമായി: നാമായി കാണപ്പെടുന്ന—ബ്രഹ്മ വിഷ്ണു ശിവൻ രായി കാണപ്പെടുന്ന—രൂപരൂപം—ആ ജഗൽപ്പതിയിൽ നിന്നാകുന്നു. അതു സർവ്വ ഭൂതങ്ങളുടെ അവമേദമായി വേിച്ചു. ഭാസ്വത്തായ ആ രൂപം—സ്വഭാസ്സ കൊണ്ട് ശോഭിക്കുന്ന ആ അപരബ്രഹ്മം--സൃഷ്ടിയെ പുരസ്കരിച്ച് പ്രകൃതിയെ അതുലമായി സംക്ഷോഭിപ്പിച്ചു. സംക്ഷുബ്ധ മായ പ്രകൃതിയിൽ മഹത്തത്വം വേിച്ചു. മഹത്തത്വത്തിൽ നിന്ന് സാത്വികാ മകാഹത്തത്വം വേിച്ചു. മഹത്സാ മകാഹം എന്ന മൂന്ന് വേിച്ചു. രം, രാജസാ മകാഹം, താമസാ മകാഹം എന്ന മൂന്ന് വേിച്ചു. വിഷ്ണു ആകട്ടെ, താമസാ മകാഹത്തിൽ നിന്ന്--ശബ്ദതന്മാത്രവും അതിൽ നിന്ന് അമൃതമായ ആകാശവും--ആകാശതന്മാത്രയിൽ നിന്ന് സ്പർശതന്മാത്രവും അതിൽ നിന്ന് വായുവും--വായുതന്മാത്രയിൽ നിന്ന് രസതന്മാത്രവും അതിൽ നിന്ന് ജലവും--നീർകളിൽ നിന്ന് നായ മഹേശ്വരൻ ജലങ്ങളെ സ്വ മായ നിമിഷം ധരിച്ചു. പരമേശ്വരനായ പ്രഭു-പ്രകൃതിയെ—സത്വം, രജസ്സ്, തമസ്സ് എന്നവ സമത്വവസ്തുവിൽ നിന്ന പ്രകൃതിയെ—സൃഷ്ടിയെ പുരസ്കരിച്ച്—വിഷ്ണു ക്ഷോഭിപ്പിച്ചു. സംക്ഷുബ്ധ മായ പ്രകൃതി, തിഗുണാത്മകവും ജഗൽബീജവും ആയ ബീജത്തെ—വിസർജ്ജിച്ചു. ആ ബീജം വർദ്ധിച്ചു: വർദ്ധിച്ച ബീജം ഹൈമാണ്ഡ മായി വേിച്ചു: ഹൈമാണ്ഡം വെള്ളങ്ങളിൽ കിടന്നു: വെള്ളങ്ങളിൽ കിടന്ന ഹൈമാണ്ഡം, ബ്രഹ്മാണ്ഡ മായി. അതുലമായ ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തെ മയ്യുകൊണ്ട് വിഷ്ണു ഗ്രഹിച്ചു. വിഷ്ണു അങ്ങനെ മായ കൊണ്ട് ഗ്രഹിച്ച ബ്രഹ്മാണ്ഡം--വാരി, അഗ്നി, വായു, അർദ്ധസ്സ് എന്നവയാൽ--നാലുപുറവും മുന്നമായി. അന്തർഭാഗം സർവ്വ നദികളെ കൊണ്ടും സർവ്വ സമുദ്രങ്ങളെ കൊണ്ടും നിറഞ്ഞിരുന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡം--വെള്ളങ്ങളിൽ കിടന്നു. ജലരൂപം ധരിച്ച വിഷ്ണു, ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തിനുള്ളിൽ ഒരു ദേവ വർഷം വസിച്ച ശേഷം--ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തെ ഭേദിച്ചു. അതിൽ നിന്ന് മേൽ ഭൂമി വേിച്ചു: ജരായു, പവ്നങ്ങൾ, ഏഴു സമുദ്രങ്ങൾ എന്നവയും വേിച്ചു. അവയുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ ജഗദ്ഗോപം പ്രകൃതിയും യോജിപ്പിച്ച തിഗുണാത്മക മായ ഭൂമി--പവ്നങ്ങൾ, മുതലായവയോടു കൂടെ--വേിച്ചു. ഭൂമി, ബ്രഹ്മാണ്ഡ പണ്ഡ സംയോഗം കൊണ്ട്, ദൃഢമായി. അവിടെ വർത്തിച്ചിരുന്ന സർവ്വലോക ഗുരുവായ ബ്രഹ്മാവ്--ബ്രഹ്മാണ്ഡ മദ്ധ്യസ്ഥനായി--വ്യക്തനായി. രൂപ തന്മാത്രത്തിൽ നിന്ന് തമസ്സ് വേിച്ചു: സ്പർശതന്മാത്രത്തിൽ നിന്ന് സർവ്വ ഭൂത പ്രാണ സംഭൂത നായ വായു വേിച്ചു. ജലം, അഗ്നി, വായു, അർദ്ധസ്സ് എന്നവയെ കൊണ്ട് അകവും പുറവും വ്യാപ്ത മായിരുന്ന ആ അണ്ഡത്തിനകത്തു--ഭൂമി വർത്തിച്ചു. മഹേശ്വര നാകെട്ടെ, തിഗുണങ്ങളാൽ തിഗുണീകൃത മായ ബ്രഹ്മ ശരീരത്തെ സ്വേദനം അനുസരിച്ച് മൂന്നായി ഭാഗിച്ചു. ആ ശരീരത്തിന്റെ ഉപഭാഗം--ഭാഗം--നാലു ഭാഗങ്ങളും നാലു കൈകളും ഇണങ്ങി-പുറത്തുമാറു പ്രാമ വസ്ത്രം പുണ ബ്രഹ്മ ശരീരം ആയി; മദ്ധ്യഭാഗം ഒരു മുഖവും, ശാഖ ചക്ര ഗർഭ പങ്കുങ്ങളെ ഏകത്ത നാലു കൈകളും, ഇണങ്ങി അങ്ങനെ മരതക നിലമായ-വൈഷ്ണവ ശരീര മായി. അധാഭാഗം അഞ്ചു മുഖങ്ങളും നാലു കൈകളും ഇണങ്ങി-നാലു

കമേലു സ്തംഭം ധവളമായ ശിവശരീരമായി. സമ്പന്നമേ
സ്വരമി, സൃഷ്ടി ശക്തിയെ ബ്രഹ്മകായത്തിൽ കടത്തി-സ്വ
യം സൃഷ്ടംവായി: നിജമായ ജ്ഞാന ശക്തിയെ വൈഷ്ണവ ശ
രീരത്തിൽ കടത്തി-വിഷ്ണുവായി: അന്തശക്തിയെ ശാക്ത
ശരീരത്തിൽ കടത്തി-അന്തകന്താവായി. ഈ മൂന്നു ശരീര
ങ്ങളിൽ പ്രകാശിക്കുന്നത്-ജ്ഞാനസ്വരൂപൻ, പരം ജ്യോതി
സ്സ്, അനാദിയായ ഭഗവാൻ തന്നെ. സൃഷ്ടി, സ്ഥിതി, അ
ധാരം എന്നവയുടെ കാരണനായ പ്രഭു-ഏകനായ മഹേശ്വ
രൻ തന്നെ. ആ പ്രഭു ആകട്ടെ, ബ്രഹ്മം വിഷ്ണു, ശിവൻ
എന്ന നാമങ്ങളെ പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ധരിച്ചു എന്നു മറ്റു
യോചിക്കുന്നു. ഭോ പരമശിവ! നമ്മുടെ ശരീരം, രൂപം, രുചി
ഭാ എന്നവയ്ക്ക് അന്തരം ഇതു മാത്രമാകുന്നു. അങ്ങ്, വി
ശാതാവ്യ്, ഞാൻ-നാമായ മൂവർ-മൂവരല്ല.

പരമ തേജസ്സനായ ഗരുഡ ലോഭൻ പറഞ്ഞ അത്ഭുതം
വ്യാപ്തി സുന്ദരവും ആയ വാക്കുകളെ കേട്ട്-അത്ഭുതപേ
ഷണ സമർത്ഥനായ വൃഷഭലോഭൻ-പ്രാർത്ഥിച്ചു മുഖ സംവൃ
ട്ടനായി-ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:-“മഹേശൻ ഒന്നുതന്നെ: ജ്യോ
തിരൂപൻ, നിരഞ്ജനൻ ഒന്നു തന്നെ. എന്നാൽ മായ ആ
യ്ക്ക്? കാലം ആയ്ക്ക്? പ്രകൃതി ആയ്ക്ക്? പുരുഷന്മാർ എങ്ങ
നെ ഭിന്നന്മാരായി? ഭിന്നന്മാർ എങ്ങനെ ഐക്യം സമ്പാദി
ച്ചു? ഭോ ഗോവിന്ദ! അങ്ങ്, ഉള്ളവണ്ണം വിവരിക്കുക തന്നെ”
ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:-“പ്രഭോ! പരമശിവ! അങ്ങ് തന്നെ പര
മേശ്വരനെ കാണുന്നുണ്ട്. അങ്ങ് ധ്യാനസ്ഥൻ അല്ലയോ?
സദജ്ഞാനം ജ്യോതിസ്സ്വരൂപനും ആയ ആത്മാവിനെ-അ
ങ്ങ് ആത്മാവിൽ സഭാ കാണുന്നുണ്ട്. അങ്ങ് മായയെ കാ
ണുന്നു: പ്രകൃതിയെ കാണുന്നു: കാലത്തെ കാണുന്നു: പുരുഷ
നെ കാണുന്നു: ധ്യാനയോഗം കൊണ്ട് അങ്ങ് സർവ്വത്തെയും
കാണുന്നു. അങ്ങ് ഇപ്പോൾ തന്നെ ധ്യാനത്തെ അവലംബി
ക്കുക. ഏതൊരു മായ നിമിത്തം അങ്ങ് ഇപ്പോൾ മോഹി
തനായിരിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ അങ്ങ് പരമ ജ്യോതിസ്സി
നെ വിസ്മരിച്ചു: വനിതാ രതനായി; കോപം ബാധിച്ചി
രിക്കുന്ന അങ്ങ് ആത്മാവിൽ ആത്മാവിനെ വിസ്മരിച്ചു.
-പ്രകൃതി മുതലായവയുടെ രൂപഗുണങ്ങളെ ചരിച്ച് അന്വേ
ഷിക്കുന്നു.” മഹാദേവൻ കേട്ടു: സുനിശ്ചിതമായ ഭഗവദ്വാ
ക്യത്തെ കേട്ട മഹാദേവൻ-മുനിമാർ സദസ്സിൽ നോക്കിക്കൊ
ണ്ടിരിക്കവെ-ധ്യാന നിരതനായി. യോഗി പശ്ചാത്താപ
ഭരണ സ്വീകരിച്ചു: കണ്ണുകളെ അടച്ചു: ആത്മാവിൽ ആത്മാ
വിനെ ആരാഞ്ഞു. ആത്മവായാമത്തെ ആശ്രയിച്ച് ആരാ
ഞ്ഞ ശിവന്റെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന്--ജ്വാലകൾ ജ്വാലിച്ചു:
ജ്വാലിച്ച ജ്വാലകളെ നോക്കുവാൻ മുനിമാർ ആകർഷിത
രായി: ദിവ്യകരനെ കവിഞ്ഞ തേജഃ പ്രോജ്വലനായ ശങ്കര
നെ നോക്കുവാൻ ശിവഗണങ്ങൾ തന്നെയും അശങ്കിതാ
രായി. വിഷ്ണു അപ്പോൾ ജ്യോതി: രൂപത്തെ സ്വീകരിച്ചു,
ശിവന്റെ ശരീരത്തിൽ നിന്നു കടന്നു. ശിവന്റെ അകത്തു ക
ടന്ന നാരായണൻ, സൃഷ്ടികൃതത്തെ പണ്ടു നടന്നതു പോലെ
ശിവൻ കാണിച്ചു കൊടുത്തു. ശാക്ത കണ്ഠ. അമ്പലം, അ
സൃഷ്ടി മം അവിശേഷണ ശാക്ത, നിരന്തരം, നിത്യന
ദം, അതീന്ദ്രിയം, ഇഹം, അഹം ആയ പരമ പദത്തെ
-സർവ്വ ദൃഷ്ടാവായ അഭ്യശ്വരനെ--ഏകനെ-ശാക്ത കണ്ഠ. മറ്റു
യോചിക്കുന്ന കാരണമായ പരമാനന്ദത്തെ--പരമാത്മാവിനെ-
ശാക്ത കണ്ഠമതായി കണ്ടു. ബഹിർ പ്രേക്ഷകങ്ങളിൽ ലുപ്തമാക്കി

നിന്നെ കാണാതായ ശിവൻ-സൃഷ്ടിയെ പുരസ്കരിച്ച് ഭി
ന്നതയെ പ്രാപിക്കുന്ന പ്രകൃതിയെ കണ്ടു. പ്രകൃതി പിരിയു
ന്നു: ഒരുമിക്കുന്നു: ഒരുമിച്ചു, പിരിഞ്ഞു ഒരുമിച്ചു വർത്തിക്കു
ന്നു. പുരുഷന്മാർ സ്ഥൂലങ്ങളായ അഗ്നി കണങ്ങളിൽ നിന്ന്
ഏഴാം വരണം: തുരുതുരുതനെ നോക്കുന്നതിന്, ആയിരം
യോജനത്തിന്, ഏഴാം വരണം. ആ പുരുഷന്മാർ കാലമായി
രൂപമെടുക്കുന്നു: വീണ്ടും പുരുഷന്മാരായും: കാലമായും പുരു
ഷന്മാരായും ഒളിഞ്ഞും തെളിഞ്ഞും വിശേഷിക്കുന്നു. പ്രകൃ
തി, പുരുഷൻ, കാലം--അഭിന്നങ്ങളെന്നു പാലപ്പെടുന്ന മം
സ്--സൃഷ്ടി കാഴ്ചയെ പുരസ്കരിച്ച് ഭിന്നങ്ങളാകുന്നു: ഒരു
മിക്കുന്നു: പിരിയുന്നു: വീണ്ടും ഒരുമിച്ച് വിരിഞ്ഞു, പിരിയു
ന്നു. അദ്വയമായ ഏകബ്രഹ്മം--കാലരൂപനായി, പ്രകൃതി
രൂപനായി, കണ്ഠപ്പെടുന്നു. ആ പ്രകൃതി സംസാരം: പു
രുഷരൂപത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നു: ഭോഗാത്മം പ്രാണി ശരീരത്തി
ൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നു: മായയെ ആശ്രയിച്ച് ശങ്കരനെ മോഹി
പ്പിക്കുന്നു. മായ എന്നു മരണമുള്ള പ്രകൃതി-മറിയെ, വി
രിഞ്ചിയെ, ജന്മമുള്ള സകല ജന്തുക്കളെ--മോഹിപ്പിക്കുന്നു.
ആ പ്രകൃതി തന്നെ സ്രീഭൂതമായി നിന്നുകൊണ്ട് ഹാരിപ്രിയ
യായ ലക്ഷ്മി യാകുന്നു: പിതാമഹ പ്രിയയായ സാവിത്രി
യാകുന്നു: സന്ധ്യയും രതിയും സതിയും വീരണിയും ആകു
ന്നു: ബുദ്ധിരൂപത്തിൽ വർത്തിച്ചുകൊണ്ട്, ചന്ദ്രിക എന്നു
പ്രശംസിക്കപ്പെടുന്നു. ശാക്ത സർവ്വം കണ്ടു. ധ്യാനമാർഗ്ഗ ഗത
നായ ഹിൻ--മഹാദാദി ഭേദം--സൃഷ്ടി കൃതത്തെ സ്വയം ക
ണ്ടു. ഹരി, ശിവൻ ബ്രഹ്മാസ്വ സാധ്യാനത്തെ കാണിച്ചു
കൊടുത്തു: ആ സാധ്യാനം വെള്ളത്തിൽ കിടന്നു വളരുന്നു.
തു് കാണിച്ചു കൊടുത്തു: പരമേശ്വരൻ ബ്രഹ്മാസ്വത്തിന്റെ
മദ്ധ്യത്തിൽ-ചതുർഭുജനായ ബ്രഹ്മാവിനെ ത്രിയാമുഖനായ
വപുസ്സ് ഇണങ്ങിയ ബ്രഹ്മാവിനെ--കണ്ടു. ഉൾലോക മ
ദ്ധ്യാന ഭാഗങ്ങളെ കൊണ്ട് ബ്രഹ്മാ വിഷ്ണു ശിവന്മാർ
മായ അന്വിതത്തെ കണ്ടു. ഉൾലോകം ബ്രഹ്മ ശരീരമാ
യി മാറുന്നു: മദ്ധ്യം വിഷ്ണുവും, അന്തഃ ശാക്തവും ആയി
മാറുന്നു. ഏകമായ ഒന്ന്, തുടരെ തുടരെ--മന്നായ ഒന്ന്
മാറുന്നു. ഏകമായ ഒന്ന്, തുടരെ തുടരെ--പ്രഭു കണ്ടു. വൈഷ്ണവ
കായം ബ്രഹ്മകായത്തിൽ ലയിക്കുന്നു: ബ്രഹ്മകായം വൈഷ്ണവ
വത്തിൽ--വൈഷ്ണവം ശൈവത്തിൽ--ലയിക്കുന്നു. ശാക്തവും
വൈഷ്ണവത്തിൽ, ബ്രഹ്മം ശാക്തത്തിൽ, ലയിച്ച്--ഏകമാ
കുന്ന പാമാത്മാവ്--വേർ വേറാകുന്നത്--മാഹാദേവൻ കണ്ടു.
വിരിഞ്ഞു വെള്ളങ്ങളുടെ മേൽമാറ്റ പാത്ര സമാകീർണ്ണമായ
പുഥിവി കിടക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവ് സൃഷ്ടിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഗ
രുഡാസനനായ വിഷ്ണുവും വൃഷഭാസനനായ ശിവനും
വേറെ വേറെ ഇരിക്കുന്നു. ദക്ഷിണേണ്ഡൂർ: ശിവന്റെ ഭൂതഗണ
ങ്ങൾ ഉണ്ട്: സന്ധ്യാ, രതി, കന്ദർപ്പൻ, ഗ്രാഹാരം, വസന്തം,
ഭാവങ്ങൾ, ഹാവങ്ങൾ, മാന്മാർ, റീക്ഷികൾ; ദേവന്മാർ, മ
രുത്തുക്കൾ, മേലുള്ളവർ, ചന്ദ്രൻ, സൂര്യൻ, വൃക്ഷങ്ങൾ, വ
ജ്ജികൾ, പുല്ലുകൾ, സിലന്മാർ, സാധുന്മാർ, രാക്ഷസന്മാ
ർ, വിദ്യാധരന്മാർ, യക്ഷന്മാർ, കിന്നരന്മാർ, മാന്മാർ,
സുപ്തന്മാർ, ഗുഹാജനങ്ങൾ, മത്സ്യങ്ങൾ, കഷ്യാപങ്ങൾ, ഉൽക്കക
ൾ, നിഷ്വാതങ്ങൾ, കേതുക്കൾ, കുമിരികൾ, കീടങ്ങൾ, പര
മങ്ങൾ--എന്നിവ യൊക്കെയും--വിസ്തൃത വിവരനായ
വാമദേവൻ--തുടരെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയായി. ഒരു സ്രീ ഭദ്രാ
നവയും ഉണ്ടാകുവാൻ നല്ലവയും അവിടെ ഉണ്ട്; ഹരികളെ

ശിവൻ പരമാത്മാവിൽ ജഗത്തിന്റെ ഏകതയേയും പൂർണ്ണതയേയും കണ്ടു. സ്വശരീരത്തിനകത്തു സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംഹാരങ്ങൾ നടക്കുന്നത് കണ്ടു. പ്രകാശമായും, ശാന്തം, നിത്യം, അതിശ്ചിതം ആയ ഏകത്തെ—അഭയത്തെ—ബ്രഹ്മത്തെ—കണ്ടു. വേറെ യാതൊന്നിനെ കണ്ടില്ല. ശിവൻ ആത്മ? വിഷ്ണു? ബ്രഹ്മാവു? ആത്മ? ജഗത്തു? ഏതു? എന്ന ഭേദമില്ലായ പരമശിവൻ അകന്നു. അനന്യതയും പൂർണ്ണതയും ഇങ്ങനെ ശംഭുവിനെ ഗതിപ്പിച്ചു. ശേഷം--ജനാർദ്ദനൻ, ശംഭുവിന്റെ ശരീരത്തിൽ നിന്നു ഇറങ്ങി.

നരൻ സമാധിയിൽ നിന്ന് ഉണർന്നു. — ഉണർന്ന ശിഖ
ൻ ചലിത്തരം വായി. മായ നിമിത്തം വിമോഹിത നായ
ശിവൻ—സതീകാദ നായ്: മൂന്ന് കണ്ണുകളെ വിരിച്ച് പിട
പ്പ്, വ്യാജത തരം തോലിപ്പെടുന്ന സതീ മുഖത്തെ--വ
ണ്ണം വീണ്--നോക്കി. അടുത്തു ഭക്ഷിൻ, മരീചി, ഗണ
ങ്ങൾ, ബ്രഹ്മാ, വിഷ്ണു മുതലായവർ നിൽക്കുന്നതു ക
ണ്ടു--സ്ഥല കാലങ്ങളെ മറന്ന ശിവൻ--സ്ഥല കാല വിമ
ലനായി. പ്രാർത്ഥനയും വിസ്മയത്തിനും വശപ്പെട്ട ശിവഭാ
വം കണ്ടു, വിഷ്ണു പറഞ്ഞു:--“പ്രഭോ! ശാകു! മൂന്നു മേ
വന്മാരുടെ. ഏകത, അനേകത എന്ന വിഷയങ്ങളെ കുറിച്ച്,
അങ്ങു ആവശ്യപ്പെട്ട മറുപടി ഞാൻ നൽകി. അതിനെ
അങ്ങു ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രകൃതി, പുരുഷൻ; മായ, കാലം
എന്നവയെ ഒക്കെയും ഉള്ളിൽ കണ്ടു, അങ്ങു ഗ്രഹിച്ചു. മഹ
ത്, പർവ്വം, നിത്യം, ശാന്തം ആയ പരബ്രഹ്മം—പ്രഥമകൃത
യെ പ്രാപിച്ചതു, എങ്ങനെ യെന്നു അങ്ങു കണ്ടു.” ശിഖ
ൻ പറഞ്ഞു:—

ഏകം രീപം രാജം അനന്ത മച്ഛതം
ബ്രഹ്മാ സ്തിതസ്താത് ന നി കിഞ്ചിത് ഇഴഭരം
തസ്മാ ദഭിന്നം സകലം ജഗ ലഭരഃ
കാലാഭി രൂപാണി ച സൃഷ്ടിമേതുഃ

സമസ്ത ഭൂത പ്രഭാവം നിരന്തരം
വ്യയം ച തദസ്യേവ സദാംശരൂപിണഃ
സൃഷ്ടി സ്ഥിതി സംയമന ന്തദീരിതം
രൂപരായം തസ്യ വിഭാതി ഭേദതഃ

നാഫ്തം ന ച ത്താ ന നിരണ്യനർഭോ
ന കാലരൂപം പ്രകൃതിർ ന ചാ ന്നാ
ത്ത് പ്രേരണം കർമ്മ മലം ച കിഞ്ചിത്
വിനാ ന്വി രൂപം സ ഭവീ ഹ തസ്യാ

വിഷ്ണു പറഞ്ഞു:—“ഭോ വൃഷഭേധജ! ശിവ! അങ്ങു വ. രാത്തതു് തരാം തന്നെ: ജ്ഞാനം തന്നെ. ബ്രഹ്മാ വിഷ്ണു ശി. വന്മാർ ബ്രഹ്മത്തിന്റെ അംശങ്ങളാകുന്നു. ബ്രഹ്മാ വിഷ്ണു ശിവന്മാർ ഒന്നാണു്: ഏകീയ ഈ ബ്രഹ്മാവ് അന്യായം വ. ലുപനല്ല. അങ്ങു് ഏകതയെ ദർശിച്ചു തന്നല്ലോ.” അമിത തേ. ജസ്ക നായ വിഷ്ണു അരുളിയ വാക്കുകളെ ഭക്ത മനോഹ. വൻ-ശരിച്ചു.

പരമശിവൻ ബുദ്ധനായി: പരമ പ്രഭാവമുള്ള ഒരു നാൾ പരമനാഥൻ പൊഴിക്കുന്ന മധുര സുധയെ ആസ്വാദനം ചെയ്ത്—പരമ ശിവൻ പ്രബുദ്ധനായി. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ശിവൻ ഇരട്ടി കൈകളെ ഗ്രഹിച്ചു ഭൂശാസനം ഭാഗം സമ്പന്നൻ, ശാന്തനായി: ആയുധത്തെ താഴെ വെച്ച് വധ കർമ്മത്തിൽ നിന്ന് വിരമിച്ചു. ശിവൻ ചിരിച്ചു. ബ്രഹ്മാവ് പ്രീതനായി. വിഷ്ണു കൃതകൃതനായി. ദണ്ഡമാർക്കിമവൽ വൃഷ്ടത്തിലേക്ക് യാത്രാസനലരായി. ആകാശങ്ങൾ ആർത്തു. ശിവൻ സന്തതയെല്ലാകാലീവർത്തിനായ നന്ദികേശ്വരന്റെ പുറത്തു—കയറ്റി സ്വയം കൂടെക്കയറി. ചന്ദ്രന്റെ മടിയിൽ ശശം എന്നു പോലെ—ശിവന്റെ മടിയിൽ ചിരിച്ചിരുന്ന സന്താനമാലയത്തെ നോക്കി, ശിവനെ കണ്ടുകൊണ്ട്, യാത്ര ആരംഭിച്ചു. ബ്രഹ്മാവ് അനുഗമനം ചെയ്ത്, മരിച്ച പ്രഭുവിന്റെ അകമ്പടി ഇറങ്ങി. ദൈവൻ ചിരിച്ച് ചിരിച്ച കൂടെ നടന്നു. സ്മാനം

സർവ്വം പരമേശ്വരൻ്റെ പൂർണ്ണ പുറകെ ചെന്നു. പരകർമ്മ
 ഞ്ഞി: കഴലുകൾ ഉത്തരി: ഭേദികൾ ഭൈരവം രാവം ചെയ്തു. യാ
 ത്രയം അനുവാദം വാങ്ങിയ സർവ്വ ദേവന്മാർ—ശിവഗാന
 ഞ്ഞെ: പാടിക്കൊണ്ടു്—പിന്നെയും പിന്നെയും പിന്നെയും ചെന്നു.
 വീണ്ടും അനുവാദം ചോദിച്ചു വാങ്ങിയ സർവ്വ നായകന്മാർ—വീ
 ണ്ണം ദീർഘസമയം അനുഗമനം ചെയ്തശേഷം—വിവാഹ വൃ
 ത്താന്തത്തെ സ്തുതിച്ച്—പ്രാദുർഭാവമായി. വിദ്യാധരന്മാർ ജ്ഞാ
 നം കണ്ടു: സുഖം അറിഞ്ഞു. യക്ഷ കിന്നാരപ്രസരസ്സുകൾ
 ആടിപ്പാടി ചാഞ്ചാടിക്കൊണ്ടു്—സ്വസ്വ സ്ഥാനങ്ങളിലേ
 ക്ക്—രഥങ്ങളിലും വിമാനങ്ങളിലും ഇതര വാഹനങ്ങളിലും—
 തിരിച്ചു. ശിവൻ സ്വസ്ഥനാണു് ചെന്നു. വയുവാൻ കാള
 പ്പുറത്തു നിന്നു്—കൈലാസത്തിൽ—ഇറങ്ങി. ശിവൻ ഗണങ്ങളോടു്
 പറഞ്ഞു. “നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ പോകുക തന്നെ. എ
 ന്റെ സ്മരണ താഡന മേൽക്കുന്ന മുഹൂർത്തത്തിൽ വന്നുകൊ
 ള്ളോ.” നന്ദികേശ്വരൻ മുതലായവർ ഹിമാന്തിൽ തന്നെ
 സുപ്രസീദ്ധമായ മഹാകോശി എന്ന പ്രപാതത്തിൽ ചെന്നു
 വിഹരിച്ചു. മോഹിതനായ മൃഗൻ—മഹാഭാരതയായ ഭാഷയായ
 ണിയോടു് ഒരുമിച്ച്—അനുദിനം, രഹസ്സീകൃത, രമിച്ചു. ശു
 ചി-മണം പൊറ പൂക്കളെ കൊരുത്തു കെട്ടിയ മാല കൊണ്ടു്
 -സതീയുടെ തലയിൽ—വട്ടം വച്ചു. പിന്നിൽ ചെന്നു നിന്ന
 മുക്കുണ്ഡൻ—സതീ നോക്കിയ കണ്ണടിയ്ക്കുകത്തു്—രണ്ടു തല
 കാണിച്ചു. സതീ ശിരസ്സിൽ കെട്ടിൽ മുറുകിയിരുന്ന മുടിയെ
 അഴിച്ചിട്ടു് കേരളീയ കെട്ടിയും വീണ്ടും അഴിച്ചു—ലോക
 ഞ്ഞെ അഴിച്ചു പണിയുന്ന തന്മൂലം—തലോടി. ദേവിയുടെ
 സ്വതേജ്യവന്ന ചേവടികളിൽ ചെഞ്ചായം പുട്ടി-തീക്കുടി
 യിൽ ചില പരിചയം സമ്പാദിച്ചിരുന്ന ഈശ്വരൻ—തീനാ
 മ്യകളെ തോല്പിച്ചു. സ്വകാര്യ മല്ലാത്ത വർത്തമാനം സ്വകാര്യ
 മരണത്തെ നടിച്ചു—സതീയുടെ കാതുകളിൽ മന്ത്രം പറഞ്ഞു
 കൊണ്ടു്—മരണം ലോകങ്ങളെ നോക്കി നിൽക്കേണ്ട മഹേശ്
 വരൻ—മരണം കണ്ണുകളെ കൊണ്ടു്—മണവാട്ടിയുടെ മുഖം കണ്ടു.
 പുറകിലൂടെ കാൽ പ്പെരു വിരലുകളിൽ അടുത്തു ചെന്നു പ്രഭു-
 തിരിയുവാൻ ഒരുങ്ങിയ പെൺമണിയുടെ കണ്മണിയെ—
 കൈകൊണ്ടു് പൊത്തി. കാണാതായ കണ്ണവനെ തേടി നട
 ന്ന സതീയെ—മായാ മറവിൽ നിന്നു് ഇറങ്ങിച്ചെന്ന ശിവൻ
 ഉമ്മ വെച്ചു് പേടിപ്പിച്ചു. മീൻ ഇളക്കിയ പൊൻ താമര മൊട്ടു്
 പോലെ കലുങ്ങി കലുങ്ങി നിന്ന മുഖ മൊട്ടിന്റെ അറ്റത്തു്
 -വിശ്വ ഭാവനൻ കസ്തുരി കൊണ്ടു്—വണ്ടു വരച്ചു. വാമലോ
 ചന യുടെ മാത്തു കിടന്ന മാല എടുത്തു വച്ചു, വച്ചു എടു
 ത്തും—വാമദേവൻ, കാമക്കുളി കൂടാ അഭ്യസിച്ചു. അംഗനയു
 ടെ അംഗദങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളു് അരഞ്ഞാണായും—അരഞ്ഞാ
 ണിനെ അഴിച്ചെടുത്തു് കഴുത്തിൽ കൊടുത്തിയും—പിഴ കറ
 ണിച്ച പിന്നാക്കു്—അവയെ വീണ്ടും വേണ്ടേടങ്ങളിൽ വേണ്ടേ
 ടങ്ങളിൽ സ്ഥാപിച്ചു്—സ്തർശനസുഖം അറിയുവാൻ പഴുതു് സ
 വാദിച്ചു:—“ഹേ കാളി! ഭവതിയുടെ സഖി എവിടെ? ഇ
 ണ്ടോടു് നോക്കുക” എന്നു പറഞ്ഞു് ദേവിയെ മുഖത്തേക്കു്
 നോക്കിച്ച അനല നയനൻ—കരുതലില്ലാതെ നിന്ന കുട്ടിക്ക
 രംഗ നയനയുടെ തിരുമറവിൽ—കൈപ്രയോഗം നടത്തി. പര
 മേശ്വരൻ, പ്രാണാധിക പ്രിയയായ പാണി ഗൃഹീതയെ, പൂ
 കൊണ്ടു് പൊതിഞ്ഞു്—വനദേവതയെ പ്പോലെ—വിപിന
 ഞ്ഞെൽ നടത്തി. പുഷ്പപാദങ്ങളെ സർവാംഗി, രമ്യങ്ങളാ
 യ കണ്ടങ്ങളിൽ—നർമ്മസഖനായ മൃഗയണയനോടു് ഒരുമിച്ചു
 -വിഹരിച്ചു. ശിവൻ സതീയെ ഒഴിഞ്ഞു് ഗമനത്തിൽ സുഖം

അറിഞ്ഞില്ല: ഇവിടെ പരിതോഷം കണ്ടില്ല: നില്പിൽ
 ആനന്ദം നേടിയില്ല: കർമ്മത്തിൽ ശർമ്മ സമ്പാദിച്ചില്ല. സർവ്വ
 മംഗള സംഭാവനയായ ദേവതകൾ—ഇങ്ങനെ കൈലാസ ക
 ണ്ണങ്ങളിൽ ദീർഘ കാലം വിഹരിച്ച ശേഷം—ഹിമാന്തിൽ
 തന്നെ മഹാകോശി പ്രപാതത്തിലേക്കു് നീങ്ങി. പുറകിൽ ത
 ന്ന കാമനും പടയും തൊട്ടു തൊട്ടു് ചെന്നു. വസന്തം വിരി
 ഞ്ഞു: വസന്തം വിരിഞ്ഞ സമയം മരം പൂത്തു: വെള്ളം തെ
 ലിഞ്ഞു: തറ ഏശ്വര്യം പൂണ്ടു. ഒരു മരം പൂത്തപ്പോൾ ഏ
 ല്ലാ മരങ്ങളും പൂത്തു; എല്ലാ മരങ്ങളും പൂത്തപ്പോൾ—പൂത്ത
 വള്ളികൾ അവയ്ക്കു് മീതെ പൂത്തു. വെള്ളങ്ങളിൽ പൂക്കൾ
 പൂത്തു. പൂത്ത പൂക്കളുടെ മുകളിൽ വണ്ടുകൾ പാടി. വണ്ടുക
 ളുടെ പാട്ടു കേട്ടു്—വായുക്കൾ മലയം മലയിൽനിന്നു്—ചന്ദ
 നം പോയിച്ചു. അവിടെ മണ, ഇവിടെ മണ, നാലേട
 വും മണം—ഇങ്ങനെ മണം കൊണ്ടു് എല്ലായിടവും ഇണ
 പ്പെട്ട സമയം—അംഗനാ മംഗലകൾ തല പൊക്കിപ്പിടിച്ച്,
 അങ്ങിങ്ങു് നോക്കി. മുന്നുകളുടെ മനസ്സുകളിൽ പനി കയറി.
 തെൻ കടത്തായ് നെച്ചു പൊങ്ങു. ഇളകിക്കാങ്ങിയ സർവ്വ
 മനസ്സുകളിൽ നിന്നു്, സാരം അപഹൃതമായി. അർദ്ധ ചന്ദ്ര
 നെ പ്പോലെ വിരിഞ്ഞ പലാശ പ്പുക്കൾ—ശങ്കരന്റെ സന്നി
 ധിയിലേക്കു് നടന്ന കാമനും കട പിടിച്ചു. വിരിഞ്ഞവയും
 വിരിയാത്തവയും ആയ പൂക്കളെ കൊണ്ടു് ചമ്പക മരങ്ങൾ
 -തരക്കോപ്പുകളിൽ കളിച്ചു. ഇളംമേഘ പ്ലാതിരിപ്പുകൾ
 ദിക്കുകളിൽ ചെന്നു വീശിച്ചു. എലവർത്തത്തിന്റെ മണം
 കലങ്ങി അടിച്ചു ചെന്ന അനിലൻ—മുക്കിൽ കടന്നപ്പോൾ
 -കാമികളുടെ മനസ്സു് അമ്മാന കുളികളിച്ചു. മുല്ലവള്ളിക
 ളിൽ നിന്നും വലയങ്ങളിൽ നിന്നും ഇറങ്ങിപ്പറന്ന മണം
 തിരഞ്ഞു നടന്ന വണ്ടുകൾ—ആണു പെണ്ണു ഇറങ്ങിത്തമ്മി
 ട മുത്തിപ്പൂക്കളിൽ ഉമ്മ വെച്ചു്—താണു പൊങ്ങിയു് വട്ട
 ത്തിൽ പറന്നു. എറിഞ്ഞു തീ പോല വിറിഞ്ഞു നിന്ന പൂ
 കളെ കൊണ്ടു് കുറിഞ്ഞു നിന്ന മാവിൻ കമ്പുകൾ—കാമന്റെ
 അമ്പുകളെ നിറഞ്ഞു വെച്ചിരുന്ന അമ്പാകളെ പ്പോലെ—വമ്പ
 കാണിച്ചു. തെളിഞ്ഞു വെള്ളത്തിൽ നിവർന്നു് വിടൻ ചെ
 ന്താമരകൾ—നിർമ്മലമായ മുന്നി മനസ്സുകളിൽ ആത്മ ജ്വാലക
 ളെ പ്പോലെ—എറിഞ്ഞു. സൂര്യന്റെ കിരീടകൾ അടിച്ച മ
 ണ്ണു കട്ടകൾ—ജ്ഞാനം കണ്ട ജ്ഞാനികളുടെ മനസ്സിൽ നി
 ന്നു് മമത എന്നതു വണ്ണം—പ്രണയിച്ചു കൂടി നടന്ന കയിലുക
 ൾ പ്രാണി പ്രാണാപമരണ പട്ടവായ പൂവില്ലിന്റെ പൂത്തൊ
 ണിന്റെ ലലിയെ നാണിപ്പിച്ചു. കാട്ടു പൂക്കളിൽ മുട്ടിമുട്ടി
 പ്പറന്ന വണ്ടുകൾ—പെൺകൊതി കൊതിച്ച കാമനായ കുടു
 വായേ പ്പോലെ—അമറി. ചന്ദ്രൻ—കുമാരി വൃദ്ധിയെ മറന്നു്,
 സകല രാത്രികളിൽ സകല പലകളെ വിരിച്ചു്—പൂർണ്ണനാ
 യി വിഹരിച്ചു. മനോഹരകളായ കാമിനികൾ പ്രിയന്മാരോ
 യ കാമുകന്മാരോടു് ഒരുമിച്ച് എന്നതു പോലെ—രാത്രികൾ
 ഹിമ മൊഴിഞ്ഞു നിന്ന ഹിമരശ്മിമാ നോടു് ഒരുമിച്ച്—പ്രസ
 ന്നകളായി. കാലം ഇങ്ങനെ കടക്കവെ—ശിവനും സതീയും
 ഗുഹകളിൽ കളിച്ചു, മലകളിൽ കയറിയും, നദികളിൽ ക
 ളിച്ചും—കാലം കടന്നതു് അറിയാതെ കഴിച്ചു. ഭാഷയണി
 ശിവനെ അകലുവാൻ കഴിയാത്തവരായി: മഹാക്ഷൻ സതീ
 യെ അകലുവാൻ കഴിയാത്തവരായി. സംഭോഗ സംഭാവനം
 ചെയ്തു സതീ—മര ശരീരത്തിനകത്തു് കടന്നു്, അമൃത സം
 ആനന്ദപൂർവ്വം—പാനം ചെയ്തു. കപാല ഹസ്തൻ—ആലാപങ്ങ
 ളെ കൊണ്ടു്—ചലാടാക്ഷൻ—ഇഷ്ടങ്ങളെ കൊണ്ടു്—മഹേ

പ്രേമൻ ചാരുഹാസങ്ങളെ കൊണ്ടു്-സതീ സർവ്വംഗങ്ങളിൽ-
 യോഗി ആത്മജ്ഞാനത്തിൽ എന്നതു പോലെ-തൂല സഞ്ചാ-
 രം ചെയ്തു. സതീ മുഖ പീയൂഷ പാന നിരത നായ ശിവൻ-
 സർവ്വ ഭോഗങ്ങളെ സദാ ഭീഷിച്ചു. ദേവിയുടെ മുഖ വാസന ദേ-
 വനെ ക്ഷണിച്ചു വരുത്തി: ഭക്ഷായണിയുടെ സുന്ദര്യം തു-
 ക്കനെ തടഞ്ഞു നിറുത്തി: സതീയുടെ സുഖ വചനങ്ങൾ പ-
 തിയെ പാശം കൊണ്ടു് കെട്ടി. പിടി പിടിച്ചേടത്തു കൊ-
 യൻ നിന്നു.

ഇതി ഹിമ ഗിരി കണ്ഠേ പ്രസ്ഥഭാഗേ ദരീഷ്യ
 പ്രതിഭിന മളിരേമേ ദക്ഷപുത്രം മഹേശഃ
 കൃത്യഭുജ പരിമർശണൈഃ കീഡന്ത സുസ്വ ജാതാഃ
 നവ ശോച മനീന്ദ്രാ വത്സരാ പഞ്ച ചാഽനേവ.

ഹിമവർണൻ കണ്ഠങ്ങളിൽ, പരപ്പുകളിൽ, കന്ഠങ്ങളിൽ
 പരമേശ്വരൻ-ഇങ്ങനെ സതീയോടു് ഒരുമിച്ചു്-പ്രതിഭിനം
 രമിച്ചു. കാലം പോയതു് അറിയാതെ കാലം പോക്കിയ വ-
 ധുവര ഞാൻ-ഇരുപത്തഞ്ചു് സുവർഷങ്ങൾ-അതികൂറിച്ചു.

വഷകാലം അടുത്തു ചെന്നു. ഒരു മലയാറയിൽ ഇരിക്ക-
 വെ, സതീ ശിവനോടു പറഞ്ഞു:—“ഭോ ഭർത്താവേ! വഷം
 ആസന്ന മായി. പരമദുസ്സഹമായ കാലം! തീ കയറിയ കാര-
 കൾ ആകാശത്തെ ആവരണം ചെയ്യുന്നു.
 വഷം കടുത്ത കഠിനകാലം, പ്രജ്ഞ പിളരുമാറു്,
 കട കടന്നു അടിക്കുന്നു. കടയിൻ പുല്ലൊ-
 ടിയിൽ നനഞ്ഞു് വെളുത്ത നീന്തുളളികൾ, എല്ലാവരും ചി-
 തറി പ്പറക്കുന്നു. ഇടികൾ കേട്ടു് നടുക്കും നടുങ്ങി സാരം അല-
 സുന്ന മേഘങ്ങൾ-പെയ്യുന്നു. പേടിപ്പിക്കുന്ന മിന്നൽ കൊടി-
 കൾ-കാറ്റിൽ പറന്നു്-സർവ്വ പ്രാണികളെ പേടിപ്പിക്കുന്നു.
 സൂര്യൻ ഇരുണ്ടു: ചന്ദ്രൻ ഇല്ലാതെ യായി: പകൽ രാത്രിയെ
 പ്ലോലെ കറുത്തു. വിരഹികൾക്കു് സർവ്വ വിപരീത മായി. കാ-
 റ്ററിനെ പ്പേടിച്ച്, ചുരുൾ ചുരുളായി കൊടി നടക്കുന്ന മേഘങ്ങ-
 ള്-ഉരുണ്ടുരുണ്ടു് തലയിൽ വീഴുമൊ? ഭീരുക്കൾ ഭയപ്പെട്ടുമാ-
 റും, കാമികളിൽ പ്രേമം വഴിയുമാറും,-മഹാ മരങ്ങൾ ആകാ-
 ശത്തു് തുളിന്നു. സ്നിഗ്ദ്ധങ്ങളായ-നിലാങ്ങന ശ്യാമങ്ങളും
 യ-മേഘങ്ങളുടെ പുറകിൽ-വെള്ളിൽ പ്ലക്ഷികൾ-യമനയുടെ
 തീരങ്ങളിൽ ഘനങ്ങളെ പ്ലോലെ-മിന്നുന്നു. തീ പിടിച്ച
 മേഘമാലകൾ-കടലിൽ കാളിയ ബലവത് നലനെ പ്ലോലെ
 -ഇളകി ഇളകി ആളിന്നു. മുറുങ്ങളിൽ തന്നെ പുല്ലു കിളി-
 ന്നു. മറുളളങ്ങളിൽ ചെടികൾ കാട്ടുകൂളായി. മന്ദരം മല-
 യിൽ വളർന്ന കാട്ടുകുളള കൊണ്ടു് കാട്ടു കെട്ടിയ പാൽക്കടൽ
 പൊലെ-വന കാന്നന സമാകീർണ്ണമായ ഹിമവർണ-വില-
 സുന്നു. ലക്ഷ്മി, കലികാലത്തു് സജ്ജനങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചു
 പോകുന്നതു പോലെ-കന്ഠശൈലങ്ങളും, പ്യാശിനെ വട്ടു്,
 കടകു പ്രാലയിൽ കയറുന്നു. മിന്നൽ ചടച്ചാടാ ടോപം കേട്ട മ-
 യിലുകൾ-സർവ്വംഗ സുന്ദര്യത്തെ കാട്ടു തോറും വാറി പ്പിടിച്ചു്
 ഐശ്വര്യം കാട്ടി-വൃഷ്ടിയെ വിളിക്കുന്നു. മദം പുണ്ട ചാരു-
 ങ്ങൾ-വന്നുത്തു തന്നെ നോക്കി കൊണ്ടു് ചെയ്യുന്ന മധുര സുഖ
 സംഗീതം-മഴയ്ക്കു് മുന്നോടി തന്നെ. ആകാശത്തിൽ കര-
 വച്ച തെളിനീർ വില്ലു്-ചുടിനെ പേടിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു്-മ-
 ലയാമാ ശര പ്രയോഗം ആരംഭിക്കുന്നു. ഹേ ഹര! ഈ മേഘ-
 ങ്ങളുടെ ഭൃന്യത്തെ അങ്ങു് കാണുന്നുവോ? ഈ മേഘങ്ങൾ
 അല്പവഷം കണ്ടു് ഹിക്ഷിക്കുന്ന മയിലുകുളളകളും ചാരുകുളള-

കളയും പുറത്തു്-മഞ്ഞു കിട്ടുകയ്ക്കു ഏറിയുന്നു. ബന്ധുവായ സു-
 യൻ, ഈ പറവകളോടു് ചെയ്യുന്ന അപനയം കണ്ടു്-അര-
 യനങ്ങൾ മാനസ സരസ്സിലേക്കു്-കൂട്ടമായി പ്പറക്കുന്നു. ഭോ-
 പരമശിവ! ഈ വിഷമ കാലത്തു് കാരകനും ഉപ്പനും കൂട്ട കെ-
 ടിത്തുടങ്ങി. നമുക്കു് താമസം എവിടെയൊ? അല്പയൊ പ്ര-
 ണനാമ! ഞാൻ പേടിക്കുന്നു. കാലത്തിനു് വന്ന മാറ്റം ന-
 മിത്തം, ഞാൻ വളരെ പേടിക്കുന്നു. പിന്നാകിൻ! ഞാൻ അ-
 പേക്ഷിക്കുന്നു: നാം ഇവിടെ നിന്നു് മാറി താമസിക്കണം.
 കൈലാസ മകളെ, ഭൂമിയാകട്ടെ-എവിടേ മായാലും വേണ്ടി
 പ്പു: ഭോ വൃക്ഷലോപജ! അങ്ങു് നിശ്ചയിക്കുന്ന സ്ഥാനം എനി-
 ക്കു് രുചിച്ചു്.”

സതീയുടെ വചനം കേട്ടു് ശിവൻ ചിരിച്ചു. തലയിൽ
 നിന്നു് കീഴു് പോട്ടേക്കു് പറന്ന നിലാവു് കയറി വെൺ ന-
 റം വളർന്ന ചിരി ചിരിച്ചു കൊണ്ടു്-സർവ്വ തപജ്ഞ നായ പര-
 മേശ്വരൻ-പരമേശ്വരി പരിതോഷം പൂഴുമാറു്-പറഞ്ഞു:-
 “ഭോ പ്രിയേ! കാരകൾ ഭരിക്കലും അടുക്കാത്ത ഒരു സ്ഥാനം
 ഭവതിയുടെ പ്രീതിയെ പുരസ്കരിച്ചു്, നമ്മുടെ വാസത്തിനാ-
 യി ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു കൊള്ളാം. ഭോ മനോഹര! ഹിമ
 വർണൻ നിതംബത്തെ കവിഞ്ഞു് മേഘം ഒരു കാലത്തും ഉ-
 യരുന്ന തല്ല. കൈലാസത്തിലും അങ്ങനെ തന്നെ. ആ മഹാ-
 ചലങ്ങളുടെ കൂടങ്ങളെ മേഘങ്ങൾ സമീപിക്കുക യില്ല. പൂ-
 ക്കരും ആവർത്തം മുതലായ മഹാ മേഘങ്ങൾ തന്നെയും, മേ-
 രുവിലുള്ള ജംബുവിന്റെ അടുത്തു വരെയ്ക്കു് മാത്ര മാകുന്നു,
 ആകുമാണം നടത്തുന്നതു്. ഈ ഗിരി കൂടങ്ങളിൽ ഏതിന്റെ
 ഏകിലും ഉപരി ഭാഗത്തു്-എവിടെ യാണു്, ഭവതിക്കു് ഇ-
 ഴ്ഷം എന്നു്-അവിടെ നാം സുഖ സൈപര സംവത്സം ചെ-
 യ്യാം: ഭവതി ആജ്ഞാപിക്കുക തന്നെ. ഹിമാലയ മഹാചലം
 ഇതാ വിധേയ നായി നിൽക്കുന്നു. പൊൻ ചിറകു് വച്ചു് പറ-
 പറക്കുന്ന ലക്ഷം പറവകൾ മധുര സ്വര വിതരണം ചെയ്തു്-
 അവിടെ നമ്മെ സൽക്കരിക്കും. സിദ്ധസുന്ദരികൾ ഭവതിയു-
 ടെ സന്നാതന മായ സഖിതയെ കാംക്ഷിച്ചു്-പാകം പൂർണ്ണ-
 മായ കായ്കനികളെ പൊൻ താമ്പാളങ്ങളിൽ കൊണ്ടുവന്നു്
 -വെൺ കല്പണിത്തറ മലയിൽ-ഭവതിയുടെ മുന്നിൽ അർ-
 പിച്ചു് ആചരിക്കും. സുര പ്ലെണ്ണങ്ങൾ ഇറങ്ങി വരും: ഗിരി
 കന്യകകൾ നിര നിരന്നു് വരും: ഉൾഗ സുന്ദരികൾ തെരുതെ-
 രെ തുരുതരനെ ചിരി ചിരിച്ചു വരും: ഈ സർവ്വസ്രീകൾ ഭ-
 വതിയെ അനുരോദിച്ചു് തുളളി വന്നു്-ഭവതിയെ സർവ്വ പ്ര-
 കാരണ സഹായിക്കും. രൂപ ഗുണങ്ങളെ കൊണ്ടു് ത്രിലോക-
 വിഖ്യാത-ഹിമാലയ പ്ലെണ്ണമാളിന്റെ പ്രിയ രാജ്ഞി-മേന-
 കി-അടുത്തു വന്നു് വേണ്ട വേണ്ട ഉപദേശങ്ങളെ കൊണ്ടു്-
 ഭവതിയെ പ്രീണിപ്പിക്കും. നിറ പ്പകിട്ടും സ്വര പ്പകിട്ടും ഇണ-
 ങ്ങിയ കയിൽപ്പട-പാട്ടു പാടി, പൊടി പൊടിക്കുന്ന വളളി
 ക്കെട്ടുകുളളം മരപ്പെരു കറുപ്പുകുളളം ഇണങ്ങി, നിത്യ വസന്തം
 നൃത്തം ചെയ്യുന്ന ഹിമവൽ പാർപ്പങ്ങൾ-ഭവതിക്കു്-പ്രിയേ!
 പ്രിയ മകളൊ? കൺനിർ തെളിനിർ നിറഞ്ഞ കളങ്ങളും
 കയങ്ങളും ലക്ഷ്ക്കു കണക്കിനു് അവിടെ കിടക്കുന്നു: അവിടെ
 കോടി കണക്കിനു്-കാടായി വളർന്നു്-മണം പെരുന്ന താമ-
 രകൾ-വാട്ടം അറിയുന്നില്ല. സർവ്വ കാല സ്ഥിര വാസത്തിനു്
 ഉചിതമായ സ്ഥാനങ്ങൾ വേറെയും ഉണ്ടു്. മേരുവിനെ-സ-
 മ്ഭവ ലോകാധാര മായ മഹാ മേരുവിനെ-ഭവതി എങ്ങനെ വീ-
 ക്ഷിക്കുമൊ? മഹാ ഭാഗേ! കല്പക വനങ്ങൾ അലങ്കരിക്കുന്ന
 മേമനാണ പ്പറപ്പുകൾ-അവിടെ സർവ്വ കാമങ്ങളെ കൊണ്ടു്-

തപ്പിന്നു ചെയ്യുന്നു. നോക്കുന്നേട മൊക്കെയും യതികൾ; ദേവ
 ലയങ്ങൾ നിരവധി; പാടുന്ന പറവകൾ കേടിക്കണക്കിന്.
 വെള്ളി, പൊന്നു, സ്ഥിതികൾ എന്നവ കൊണ്ടു ചുറ്റും
 ചെറു മതിൽ മറ വച്ചു കളിക്കട്ടെ. അനേകമുള്ള മാനസ
 സർപ്പ മുതലായവ-അവിടെ യാണു. രത്നത്താളിൽ മൊട്ടായി
 നിൽക്കുന്ന പൊൻ താമരകൾ, പൊൻ തണ്ടിൽ വിരിഞ്ഞ
 മലൻ രത്നത്താമരകൾ, എന്നിവയെ നിരന്തരം ഇളക്കി-ഇ
 ഗ്ഗളി ഇഗ്ഗളി എന്നു ചാടുന്ന-മീനങ്ങൾ, ശംഖങ്ങൾ, ആ
 മകൾ, മുതലകൾ എന്നിവയെ കൊണ്ടു പ്രാണൻ പൂണ്ട നി
 ൾ മൈതാനങ്ങൾ-അവിടെ, കണ്ണിൽ കളിച്ച് കയറി, സർ
 വാംഗ സംപ്രീണനം ചെയ്യുന്നു. യൗവനം ഉടയാത്ത ലോകാ
 ന്തര സുന്ദരികളുടെ ശരീര സൗരഭ്യവും സ്നേഹ കുംഭമ സൗരഭ്യവും
 അലിഞ്ഞു ചേർന്നു പൊങ്ങുന്ന ഗുണം കൂടിയ മണം-കുടർ
 കാരനിൽ കയറി, മൈതാനങ്ങളിൽ സ്വർഗ്ഗസുഖം വാരി വിത
 ച്ചു-നിതാൻത വസന്തത്തിൽ രമണീയ മണിമേട കളിച്ച് പൂ
 പൂത്തു തലയെടുത്തു നിൽക്കുന്ന സുര തരക്കളുടെ തുമ്പകളിൽ
 തുമ്പകളിൽ-ചന്ദനം/ഗന്ധ കസ്തൂരി തളി തളിക്കുന്നു. സാ
 സങ്ങളും കാദംബങ്ങളും ചക്രവർക്കങ്ങളും കയറി നൽകി
 ന്ന പൂമരക്കമ്പുകൾ-കടകളും ആരോളങ്ങളും ഏക കാ
 ലത്തു പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ഇന്ദ്രന്റെ മണിമേട അവിടെ തന്നെ.
 ക്ഷേത്രന്റെ വരംകളിൽ അവിടെ തന്നെ: യമന്റെ കൊട്ടാ
 രം അവിടെ തന്നെ. വരുണൻ, അഗ്നി, നിരൂതി, ഹരൻ
 എന്നവരുടെ-സർവ ലോക പാലകന്മാരുടെ-ആപണ ചത്വര
 പ്രകാര പരിഭ്രഷ്ടിതങ്ങളായ രാജധാനികൾ, അവിടെ ത
 ന്നെ. കേളി കേട്ടു പെണ്ണങ്ങൾ-സർവ സുഭഗതകൾക്കു
 വിളമ്പിയ മായ മുപ്പാർപ്പുകൾ പ്രമദകൾ-ഉദ്യമി, മേ
 നക, രംഭ, തിലോത്തമ, ഇന്ദ്രാണി മുതലായ സ്വർഗ്ഗ സു
 ധര സർവ രാജ്ഞിമാർ-ഭവതിയെ അടുത്തു വന്നു അടി
 പണിയും. അപ്സര ദാസികൾ അവിടെ ലക്ഷ്യ കണക്കി
 നാണു. ഭോ മഹാ ഭാരത! ഭവതി മഹാ മേന്മയിൽ നിവാ
 സം കാർഷ്ഠിക്കുന്നുവോ? അല്ലെങ്കിൽ വേണ്ട, ഏന്റെ സ്വന്തം
 വക കൈലാസ മഹാചലം ഉണ്ടു്. സത്തുക്കൾക്കു് ഇതുപേരെ
 ആശ്രയ സ്ഥാനം വേറെ ഇല്ല. ഏന്റെ സഖാവായ ക്ഷേ
 റ്റൻ നഗരം, അവിടെ വളരെ അടുത്തുള്ള. ഗംഗാജലം കൊ
 ണ്ടു് പരിശുദ്ധമായ വെള്ളി മംഗല-മുഴുനിലാ വെളിയെ നാ
 ലുപാടും കോരി തളിക്കുന്നു. മലം പാലു, കളിപ്പ കല്ലിളർപ്പു
 കളിപ്പം യക്ഷ പ്രെണ്ണങ്ങൾ നിത്യം സമ്പാദിച്ചു പയ്ത പ്രെ
 ണ്ണമാർ-നാനാ മൃഗ ലോഷം കൊണ്ടു് ഏഴുവും, സാസ സര
 ശതങ്ങളെ കൊണ്ടു് പുഷ്പവും, മഹാമേന്മ പോലെ സർവ്വഗുണങ്ങ
 കളെ കൊണ്ടു് പ്രഹൃഷ്ടവും-ആയി നില്ക്കുന്നു. സുന്ദരി! സതി!
 വയ്കലേ വിരമിക്കാത്തതാണു് യോജിച്ച സ്ഥാനത്താണു് പ്രയാ
 സ മില്ല. ഭവതി പറയുക. ഏതാണു് മഹാസ്ഥിതിയെന്നതിന്നു് സ്ഥാ
 നമെന്നു് ഭവതി ആജ്ഞ കൊടുക്കുക. നാം അങ്ങാ
 ടേക്കു് മാറുക യായി." സതി വിണ്ണു പറഞ്ഞു. ഇങ്ങനെ ചെ
 യ്തു:-"അങ്ങയ്ക്കു് ഇഷ്ടമെങ്കിൽ നമുക്കു നിറയെ മഹാച
 ലത്തിലേക്കു് പോകാം. ആ മഹാഗിരിനിന്നു് യോജിക്കാം."
 ശിവനും സതിയും തുഗ്മമായ റിമാളിത്തം പ്രാപിച്ചു.
 പക്ഷികൾ കടക്കത്ത പ്രദേശം! മലയങ്ങൾ മുഴുത്തു മാറുന്ന
 മഹാനന്തമായ മല! മരിച്ചി ദാരുണങ്ങളെ കൊണ്ടു് വിരാജിക്ക
 ന്നു ഗിരി രാജ പരമ ശിവൻ! പൊന്നും വെള്ളിയും കടൽ
 കരയിൽ ചരൽപോലെ കിടന്നു-ഇളം കതിരോൻ കതിർ
 പെറ്റ സ്ഥിതികൾ അന്തയിൽ പച്ചവിരിച്ചു. വിരിച്ചു പാല

പട്ടു പുൽപ്പൊലിമ വളർന്നു-വിവിധ ചിത്രമായ മഹിയ ശീ
 ക്കും! അവിടെ പൂത്ത വള്ളികൾ നിർമ്മല നിർമ്മലങ്ങളെ
 വിതാനിക്കുന്നു. പൊക്കം കൂടിയ മരങ്ങളുടെ നീണ്ട അറ്റങ്ങളെ
 ലിൽ, പൂക്കളെ കൊണ്ടു് തൊട്ട കുമ്പ പ്പെട്ടിന്നു്, വണ്ടുകൾ
 കുമ്പ പണിയുന്നു. തക്ക താമരകളേയും രത്ന കർമ്മം കൂവ പ്പെട്ടി
 കളേയും നിറം പിടിച്ച പറവകളാണെന്നു് പേടിച്ച മറ്റു പറ
 വകൾ--മധു കടിച്ചു് മത്തു് പിടിച്ചു് തൂങ്ങിയിരിക്കുന്ന വേറെ
 പറവകളുടെ തലകളെ-പൂക്കളാണെന്നു് കരുതി-കൊത്തി
 കൊത്തി തളരുന്നു. ചക്രവർക്കങ്ങൾ ചാടി നടക്കുന്നു: കാദംബ
 ങ്ങൾ കളിക്കുന്നു ചെയ്യുന്നു: കോഴികളും മയിൽ കോഴികളും
 വണ്ടുമാർ കോഴികളും-പിണങ്ങി കൂടി--ഇണങ്ങി പറ്റുന്നു.
 അയവെട്ടിക്കിടക്കുന്ന മൃഗങ്ങളുടെ മുക്കളിൽ ആനുകൂല്യകൾ
 പാടി ചാഞ്ചാടുന്നു: കുതിരമുഖം പൂണ്ട സിദ്ധന്മാർ സങ്കീർത്
 നം പാടുന്നു: ഗുഹകന്മാർ രത്നങ്ങളെ കൊണ്ടു് അമ്മാന മടുന്നു.
 കിന്നരികൾ, പുറസ്സറികൾ, ശൈല കമ്പുകൾ, വിദ്യാധ
 റികൾ എന്നവർ ചാട്ടം ചാടി മാടി നടക്കുന്നു: തൂയ് ഭേരി
 പടമ മൃഗങ്ങൾ തിമിടുന്നു. നൃത്തം ചെയ്യുന്ന അപ്സര
 പ്രെണ്ണങ്ങൾ, മല മുടികളെ തുളിക്കുന്നു. പൂത്ത വള്ളികൾ
 കിഴിങ്ങി കെട്ടി പ്പെട്ടൻ മരങ്ങൾ വിതാനിച്ച ഗിരി ശിഖര
 ത്തിൽ--സതിയും ശിവനും താമസം ഉറപ്പിച്ചു. ആനന്ദത്ത
 ണ്റെ പ്രകാരങ്ങളെ നവം നവങ്ങളായി നിർമ്മിച്ചു്, അനേക
 ചുവടു വരന്മാർ--ദാക്ഷായണീ വിരൂപാക്ഷന്മാർ--ചിലപ്പോ
 ള് കൈലാസത്തിൽ പോയി വന്നു: ചിലപ്പോൾ മഹാമേന്മ
 വിന്റെ ശിഖരങ്ങളിൽ കളിച്ചു കളിച്ചു: ചിലപ്പോൾ ദീക് പാ
 ലകന്മാരുടെ ആരാധനയെ കണ്ടു നന്നു: ചിലപ്പോൾ സരി
 ത് ഗിരി സാ: ശോഭിതമായ മനുഷ്യ ലോകത്തിൽ സഞ്ചരി
 ചു. പരമശിവൻ പകൽ പോയതു് അറിഞ്ഞില്ല; രാത്രി വ
 ന്നുതു് അറിഞ്ഞില്ല: ബ്രഹ്മത്തെ മറന്നു്, തപസ്സ്-അനന്താഷ്ടി
 ത മായി. ശിവൻ സതി മതിയായി: ശിവൻ, സതി സു
 ഖം വളർത്തി. സതി, ശിവസുഖം വളർത്തി. ഭാവങ്ങളെ കൊ
 ണ്ടു് നനഞ്ഞു്, ഹാവങ്ങളെ കൊണ്ടു് ആർദ്രമായ, അനന്തരഗ
 മഹിമയം-സതി ശിവ രമ്യാരാമത്തിൽ കിടത്തു്; വളർന്നു;
 തളിത്തു്:

തസ്മാൽ സ്വർഗ്ഗസമേ സ്ഥാനേ
 ദിവ്യമനേന ശങ്കരഃ
 ഭഗവഷ് സഹസ്രാണി
 രേമേ സത്യാ സമം ദദാ.

സ്വർഗ്ഗ സാ മായ ആ പ്രദേശത്തിൽ ശിവനും സതിയും-
 പ്രാമാദ പുഷ്പകോത്സവം പൂണ്ടു്--ചതിനായിരം ദിവ്യവയ്ക്കം
 രമിച്ചു.

അക്കലത്തു് ലോക പിതാമഹനായ മരിച്ചി മുതലാ
 യവർ ഒരു സതം നടത്തുകയുണ്ടായി. ദേവന്മാർ, ഗന്ധർ
 വന്മാർ, പാമർക്കികൾ മുതലായവർ കൈയ്യെ അവിടെ സന്നി
 ഹിതരായായിരുന്നു. ആ സഭയിലേക്കു് ഭക്ഷൻ പ്രവേശിച്ചു.
 സദസ്സിൽ പ്രളയ വിതരണം ചെയ്യുകൊ
 ണ്ടു് കടന്നുചെന്ന ഭക്ഷന്റെ ഉപലയത്തയെ
 കണ്ടു് -സംഭമിച്ച സദസ്യന്മാർ-ബ്ര
 ഹ്മാവും ശിവനും ഭക്തികയുള്ള സർവ്വ സദസ്യന്മാർ--ഏഴിറ
 നിന്നു; ആദരിച്ചു. ഭക്ഷൻ അമനായ ബ്രഹ്മാവിനെ നമസ്ക
 രിച്ചു; ആജ്ഞാ പ്രകാരം ഇരുന്നു. ഭക്ഷൻ ചെന്നു കയറിയ സ
 മയം ശിവൻ ഏഴിററില്ല; ഭക്ഷൻ ശിവനെ നമസ്കരിച്ചില്ല;

എന്നീ രണ്ടു സംഗതികൾ--അല്പ സമയത്തിനുള്ളിൽ ചതുവാ
ളും മുഴുവൻ കറുപ്പിക്കുവാൻ നായി വളരേണ്ട രണ്ടു കർക്കഷണ
ങ്ങൾ എന്നതു പേടലം--അത്മ ഗർഭങ്ങളായി--അവിടെ ന
ന്നു. സദസ്യന്മാർ എല്ലാവരും എഴിറു ഉപചാരം ചെയ്തു.
എന്നാൽ ജാമാതാവായ ശിവൻ സദസ്സിൽ എഴിററല്ല എന്ന
തു്, ദക്ഷൻ്, അശേഷം രുചിച്ചില്ല. ദക്ഷന്റെ ഉള്ളിൽ
കോപാഗ്നി കത്തി; അതു വളർന്നു; അതു വായുരൂപമായി
യ്ക്കാളി. ദക്ഷൻ നാലുപാടും നോക്കിക്കൊണ്ടു് ഇങ്ങനെ പറ
ഞ്ഞു:--"അല്പയോ ദേവന്മാരെ! അന്നികളെ! ബ്രഹ്മണികളെ!
ഞാൻ അല്പം സംസാരിക്കുന്നതിനെ നിങ്ങൾ കേൾക്കുമോ?
ഞാൻ ആലോചനയില്ലാതെ പറകയല്ല. ഈ ഇരിക്കുന്ന
ശിവൻ, ശിഷ്ടാചാരത്തെ ഗ്രഹിച്ചവനോ? സാവിത്രിയെ പ്ലോ
ലെ പരിശുദ്ധയായ എന്റെ മകളെ--ഞാൻ ഇവൻ വിവാ
ഹം ചെയ്തു കൊടുത്തു: ഇവൻ എനിക്ക് പുത്രനല്ലയോ? ഞാ
ൻ ഇവിടെ വന്നു കയറി. ഇവൻ എഴിർക്കുകയോ അഭിവാ
ദ്യം ചെയ്യുകയോ--യാതൊന്നും--എന്നെ മാനിച്ചു ചെയ്തില്ല.
മറിമാൻ കണ്ണിയായ എന്റെ മകളെ ഈ കരങ്ങളുപേക്ഷിപ്പൻ.
ഞാൻ കൊടുത്തു--"ഗൃഹീതം ദൃശശബാക്ഷ്യം പാണിം മ
കുടലോചനം"--ഗവിഷ്ഠൻ! മയ്യും അറിഞ്ഞു കൂടാത്തവൻ!
ഭാഷാരൻ--ആയ ഇവൻ, ഞാൻ മകളെ കൊടുത്തു് അ
ബദ്ധമായി. വേദത്തെ ശുദ്ധൻ് ഉപദേശിക്കാമോ? അമ്മ
ൻ--ബ്രഹ്മാവു്--അന്ന് അങ്ങനെ ആജ്ഞാപിച്ചു: അതു നി
മിത്തം ഈ വിവാഹം ഞാൻ അന്ന് അനുവദിച്ചു പോയതാ
ണ്. പ്രേതം വാസങ്ങളിൽ ഭൂത ഗണങ്ങളോടു കൂടെ നഗ്നനാ
യി നടന്നു തുളിക്കുന്ന ഇവൻ--ചിതാഭസ്മത്തിൽ സ്നാനം ചെ
യ്തു്, പ്രേതങ്ങളെ മാലയാക്കി, മനുഷ്യാവസ്ഥികളെ ആഭാണങ്ങ
ളാക്കി, പേപ്പിശാചങ്ങളുടെ ആശനായി നടക്കുന്ന ഇവൻ
--ഞാൻ എന്റെ മകളെ കൊടുത്തു. എനിക്ക് അതു് അന്ന്
അശേഷം സമ്മതമല്ലായിരുന്നു. അമ്മൻ ആജ്ഞാപിച്ചു: ക
ഷ്ടം! ഞാൻ വഴിപ്പെട്ടു പോയി. ഈ ശിവൻ ദേവസമൂഹ
ത്തിൽ അധമനാകളെ. ഇവൻ യാഗത്തിൽ ഇന്ദ്രൻ മുതലാ
യവരോടു് ഒരുമിച്ചു യാഗം ലഭിക്കാ തിരിക്കളെ." ദക്ഷ
ന്റെ അവിവേകവും, ശിവന്റെ അല്പവും ചലിക്കാത്ത ധൈര്യ
വും, കണ്ടു്--എന്താണ് നടക്കുന്നതെന്ന് ഭയന്ന സദസ്യന്മാ
ർ--അയരുന്ന; അങ്ങട്ടു മിണ്ടട്ടം നോക്കി. പ്രധാനന്മാർ ദ
ക്ഷനെ വിരോധിച്ചു: ദീക്ഷികൾ:--"പരബ്രഹ്മ സ്വരൂപിൻ! ദ
രിതമാ! ദുരിതമാ! ദുരിതമാ!" എന്നു വിളിച്ചു. സഭയിൽ
നില കിട്ടുക വിഷമമാണെന്ന് കണ്ടു്--ദക്ഷൻ പരമ ശിവനെ
ശപിച്ച ശേഷം--ഇരുന്നില്ല: മുഖം കുനിച്ചു് സഭയിൽ നിന്നു്
ഇറങ്ങി പ്ലോയി. കോപം സഹിക്കുവാൻ അരുതാത്ത നന്ദി
കേശവൻ--ദക്ഷനെയും ദക്ഷനെ അനുമാദിച്ചവരെയും തുട
രെ ശപിച്ചു; നന്ദികേശവൻ പറഞ്ഞു:--"ദക്ഷൻ ആത്മജ്ഞാ
ന വിമീനനാകളെ. വിഷയ പരതന്ത്രനാകളെ: ആടിന്റെ
മുഖത്തോടു കൂടിയവനായിത്തീരളെ: ദക്ഷനെ അനുകൂലിച്ച
വർ ജന്മമാണങ്ങളെ തരണം ചെയ്യാതിരിക്കളെ: വേദവച
നങ്ങൾക്കു് ദേവയാന പരമായ അത്മം കറുത്തു തിരിക്കളെ--അ
വർ കിട്ടുന്ന തൊക്കെയും തിന്നുകൊണ്ടു്--താനെന്നും ധനമെ
ന്നും ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടു്--വിദ്യയേയും തപസ്സിനേയും വ്രതത്തേ
യും വ്യഭിചാരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു്--ലോകത്തിൽ തെങ്ങി നടക്ക
ളെ." നന്ദികേശവന്റെ ധിക്കാര പരമായ വാക്കുകൾ കേട്ടു്
ശുഭ്ര കൂലനായി; ബ്രഹ്മണരെ കൂസലില്ലാതെ ശപിച്ച നന്ദി
കേശവനെയും അനുചരന്മാരെയും ദുഗ്ര, ബ്രഹ്മഭണ്ഡം എന്ന

ശംപം കൊണ്ടു് ശപിച്ചു. "ശിവവ്രതം അനുഷ്ഠിക്കുന്ന വരും അ
വരെ അനുസരിക്കുന്ന വരും സച ശത്രുത്തിന്റെ ശത്രുക്കളാ
കും; പാപബന്ധനം രാകും: അവരുടെ ശൂലം നശിക്കും: അ
വർ ജടയും എല്ലാം ചാറയും ധരിക്കും: അവർക്കു് സുരയും
ആസാവു് ദൈവമാകും. എട! നന്ദികേശവര! നി ദേവമാർഗ്ഗ
ത്തെ ഭ്രഷ്ടിച്ചുവോ? അതിന്റെ ഉപദേശോദ്ധു്, കലാപാണു
ത്തിയായ ജനാർദ്ദനനാകുന്നു." കലാപാണു കൂടുതൽ സഭയു
ൽ നിന്നു്--വിമനസ്സു നായ പരമ ശിവനും പുറകെ അനുഗമനാ
രും--ഇറങ്ങി നടന്നു.

ദക്ഷനും ശിവനും തമ്മിൽ സൈപരക്കോട്ടു് കുറയുക യല്ല
ചെയ്തതു്. അങ്ങനെ യിരിക്കവെ ബ്രഹ്മാവു്--ദക്ഷനെ പ്രജാ
പതികളുടെ അധിപനായി അഭിഷേകം ചെയ്തു. അന്നുമുത
ൽ ദക്ഷൻ പൂർവ്വാധികം ഗവിഷ്ഠനായി. ദക്ഷൻ--വാമപേയം
എന്ന യാഗം കഴിച്ചു: അതിലേക്കു്--ശി
ദക്ഷയാഗം വന്നെയോ ശിവ പക്ഷീയന്മാരെയോ ക്ഷേ
ണിച്ചില്ല. അതു കഴിഞ്ഞു്--ദക്ഷൻ ബു
ദ്ധസ്തിസ്വരം ആരംഭിച്ചു. ക്ഷണിക്കപ്പെട്ട അതിഥികൾ പൂ
റകെ പുറകെ ചെന്നു കയറി; വസിഷ്ഠൻ, നാരദൻ, ആയുർ
മുതലായ ബ്രഹ്മണികൾ, ദേവജികൾ, പിതൃക്കൾ മുതലായ
വർ ഒക്കെയും സമകൃതന്മാരായി. ദക്ഷന്റെ പുത്രിയായ സ
തി കൈലാസത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടു്--ആകാശത്തേക്കു് നേരേ
ക്കി: വിമാനങ്ങളോടൊക്കെയും ഒന്നിനു പുറകെ ഒന്നായി ദക്ഷ
ന്റെ ആശ്രമത്തിലേക്കു് പൊയ്ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് കണ്ടു. ചു
രുമാസിനികൾ, പുണ്യാധികായത ലോചനകൾ, മധ്യം സ്വര
സ്വന്നകൾ--ധനുർവ്യയുടെ വിവിധ പ്രകാരങ്ങളെ അനുഭവി
ച്ച പരമ ശ്രീകൾ--ഒത്തൊക്കുമായൊടു് ഒരുമിച്ചു--യാഗത്തി
ൽ ലേക്കു് പോകയാണു്. അമ്മന്റെ ഗൃഹത്തിൽ യാഗം നട
ക്കുന്നുണ്ടു് എന്ന് മുഴയതന്നെ അറിഞ്ഞിരുന്ന സതി--വി
മാനങ്ങളിൽ പോകുന്ന അതിഥികളെ കണ്ട സമയം--പ്ര
ത്യേകം ഗമനോത്സുകയായി. സതി പരമ ശിവനെ സമീ
പിച്ചു; അമ്മലി കൂപ്പി; പറഞ്ഞു:--"പ്രഭോ! അങ്ങയുടെ ശപ
ശ്ശനായ പ്രജാപതിയുടെ ആത്മാനത്തിൽ യാഗ മഹോത്സ
വം നടക്കുന്നു! അങ്ങയ്ക്കു് വിരോധമില്ല എങ്കിൽ--നമുക്കു്
അതുകടം ചെന്നു പേരോം. ഇതാ നോക്കുക; ദേവന്മാർ പൊ
യ്ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു! എന്റെ സഹോദരികളും അവരുടെ ഭർത്താ
ക്കന്മാരും അവിടെ ചെന്നു ചേരും. എന്റെ മററുള്ള അമ്മമാ
രുടെ മക്കൾ ഒക്കെയും അവിടെ ചെന്നിട്ടുണ്ടാവും; എന്റെ
അമ്മയെ എനിക്കു കണ്ടെന്നും. ഞാനും അമ്മയും തമ്മിൽ ക
ണ്ടിട്ടു് കാലം വളരെ കടന്നിരിക്കുന്നു. പരമജികൾ ഒക്കേ
യും ചേർന്നു നടത്തുന്ന യാഗത്തിൽ സംബന്ധിക്കുന്നത്--അ
നുഗ്രഹ പ്രദവും ആണല്ലോ. പ്രഭോ! പരമശിവ! സർവ്വം അ
ങ്ങയിൽ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങയ്ക്കു് ആശ്ചര്യമാ
യതു് യാതൊന്നും ഇല്ല. എന്നാൽ ഞാനാകളെ; ഭീനയാ
ണ്; സ്രീയാണു്; അജ്ഞയാണു്: എനിക്ക് എടൻ ഗൃഹ
ത്തെ കാണണമെന്ന്--കാംക്ഷയുണ്ടു്. അതാ നോക്കുക. ക
ള ഹംസ ധവളങ്ങളായ എത്ര എത്ര വിമാനങ്ങൾ എന്റെ
അമ്മന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു് പോകുന്നു? അവയിൽ മനോഹ
രകളായ എത്ര എത്ര പെണ്ണുങ്ങൾ--ഉടുത്തൊരുങ്ങി--ആടര
ണ മണിഞ്ഞു്--ചിരിച്ചു വിഹരിക്കുന്നു. ഞാൻ അമ്മന്റെ
യാഗത്തിൽ ഒന്നാമതു ചെല്ലേണ്ടവൾ അല്പയോ? അമ്മൻ ന
മ്മെ ക്ഷണിച്ചില്ല എങ്കിൽ തന്നെ എന്തു്? ഭർത്താവിന്റെ
യും ഗുരുവിന്റെയും പിതാവിന്റെയും ഗൃഹത്തിൽ--ആക്കു്"

എപ്പോഴും പ്രവേശമുണ്ട്. പ്രഭോ! അങ്ങ് പ്രസാദിക്കുക: അങ്ങയുടെ ശരീരത്തിൽ അർദ്ധമാണ് എന്ന് അനുഗ്രഹിതയായ എന്നെ—അങ്ങ് അനുഗ്രഹിക്കേണമെ." പൂവ് ചരിത്രത്തെ സ്മരിക്കുകയും ഭാവി ചരിത്രത്തെ കാണുകയും ചെയ്ത പരമശിവൻ പറഞ്ഞു. "ബന്ധു ഗൃഹത്തിൽ—ക്ഷണം കൂടാതെ ചെല്ലാമെന്ന് ഭവതി പറഞ്ഞത് ശരി തന്നെ. എന്നാൽ ബന്ധുക്കൾ അകാരണമായി അപരാധം പറയുന്നവരാണ് എങ്കിൽ—ചെല്ലുന്നത് സൂക്ഷിച്ചു വേണം. വിദ്യാ തപോവൃത്ത വചനം: കലങ്ങൽ" എന്ന ആർ—വിദ്യ, തപസ്സ്, ധനം, ശരീരം, ശരീര കോമളിമ, യൗവനം, അഭിജ്ഞാനം എന്ന ആർ—സത്തക്കൾക്ക് ശ്രേയസ്സിനും അസത്തക്കൾക്ക് വിനാശത്തിനും ആധാരമാകുന്നു. ഭവതി പിതാവിന് പ്രിയ പുത്രി തന്നെ: എന്നാൽ എന്റെ ഭാര്യയാണ്—എന്നതിനാൽ പിതൃഗൃഹത്തിൽ സൽക്കരിക്കേണ്ടതല്ല. അന്യരന്മാർ വിഷ്ണുവിനെ എന്നതുപോലെ—ദക്ഷൻ എന്നെ ദോഷിക്കുന്നത് ബുദ്ധിഭോഷം ഒന്നുകൊണ്ട് മാത്രമാണ്: അല്ലാതെ എന്താണ് പറയുക? അല്ലയോ സുമദ്ധ്യമെ! ഞാൻ ശപ്തരണെ കണ്ട സമയം ഏഴിറവില്ല എന്നതാണ്—ഞാൻ ചെയ്ത അപരാധം. പൂമാ ദേഹാഭിമാനം നഷ്ടിക്കുന്നവരെ കുറിച്ചു—ഏഴിൽക്കുക, വണങ്ങുക, നമസ്കരിക്കുക മുതലായ ആദരങ്ങളെ—സമ്മാനങ്ങൾ ചെയ്യുകയില്ല. ജീവാത്മാവു്, സ്വർവ്വചരാചരങ്ങളിലും വസിക്കുന്നു: ബ്രഹ്മത്തെ ഞാൻ സദാ ആരാധിക്കുന്നുണ്ട്. ഭവതി ഇപ്പോൾ ദക്ഷഗൃഹത്തിലേക്ക് പോവുക എന്നത്—അപകടമാണ്. എന്റെ വാക്കിനെ അതിക്രമിച്ചു ഭവതി പോകയാണ് എങ്കിൽ—അതു മംഗളമാകയില്ല."

പരമശിവൻ വിരമിച്ചു; സതിഭക്തരായ്ക്കുവാൻ കഴിയാത്തവളായി. ആ സാധവി അകത്തു കയറി മുണ്ടും പുടവയും ഉടുത്ത് ഒത്തു വെളിക്ക് ഇറങ്ങി-മുണ്ടി അകത്തു കയറി—എങ്ങി കരഞ്ഞു. ഭർതൃ നിരോധനം ഒരു ഭാഗത്തു; പിതൃസ്നേഹം, അമ്മമാർ, സഹോദരികൾ, സത്ര മഹോത്സവം എന്നവ മറുഭാഗത്തു—എന്നിവയുടെ ഇടയിൽ തെങ്ങി തെങ്ങിയ സതി—പരവശയായി. സതിക്രോധിച്ചു: ദുഃഖം നിമിത്തം ദീർഘശ്വാസം ചെയ്തു: അവിവേകിനി യായി: പിതൃഗൃഹത്തെ മുഖമാക്കി ഇറങ്ങി.

അങ്ങോട്ടല്ല നന്നും പുനരതിവിദ്വേഷത്തെപ്പറ്റി കേൾക്കേണ്ടതല്ലേ? മറ്റും ദുഃഖം മുതിർന്നു മുറ്റു രവി നയനേ കണ്ണനിർവന്നു വാർന്നു തങ്ങൾക്കേതൊന്നും ചെയ്തോ തചിതമിതി പെരുത്ത അലോടുകേഴുന്നു തങ്ങിത്തങ്ങി അറിവില്ല ജനകന്മാരെ ഗൃഹത്തിൽ ലേക്കായ് നടന്നു ഭവതി ഇറങ്ങി കണ്ട സമയം കിങ്കരന്മാർ ഇതി കത്ത്വഗ്നാഭിരോധമായി.

ഭംഗിരടി മഹാകുളൻ നന്ദിയും മാണിദ്വോദിയ്ക്കെങ്ങനെ വേണ്ടെന്നകമേ യന്താപം തുടങ്ങിനാൻ അമ്മ താനെ പോകുകൊണ്ടു സകട മിങ്ങുണ്ടു തന്നെ അംബികാ വല്ലഭൻ തന്റെ പ്രീതി യറിഞ്ഞു മില്ല. എന്നിങ്ങനെ സംശയിച്ചു—ഒടുവിൽ വരുന്നതു വാടെ, എന്ന് കരുതി—നന്ദികേശവരൻ ഇറങ്ങി: പിറകേ മണിമൺ ഇറങ്ങി: ഭൂതനായകന്മാർ ഒക്കെയും ഇറങ്ങി: പുറപ്പാട് ഏഴുന്ന

ജ്ഞിന്റെ വട്ടമായി. കൊറക്കട, ആലവട്ടം, പൂമാലകണ്ണാടി, മയിൽപിലി, കിളി, പതു, ശംഖ മുതലായ അലങ്കാരങ്ങളാൽ സമാവൃതയായ സതി-കുളപ്പുറത്തു കയറി. ഭാഷ്കരയണി ഭക്ഷാത്രമന്ത്രേ സമീപിച്ചു: ഈശ്വരിയെത്ത ശാലയിൽ കയറി. സദസ്വരീത് ആരേങ്കിലും ഒമ്പൻ ആലോകമാതാവിനെ നമസ്കരിച്ചില്ല; ആദരിച്ചില്ല: നോക്കിയില്ല. പരമ ശിവനേയും ഭാര്യയേയും ക്ഷണിക്കുന്നില്ല എന്നും, അവർ ചെന്നാൽ തന്നെയും ആരും മാനിക്കേണ്ടതില്ല എന്നും, ഉള്ള ദക്ഷന്റെ മതം-എല്ലാവർക്കും അറിയാമായിരുന്നു. ഭവിയുടെ അമ്മയായ പ്രസുതി, ഇറങ്ങി ചെന്നു മകളെ ആശ്വേഷിച്ചു; സഹോദരികൾ സ്വീകരിച്ചു; കശപ പ്രഭും ചെയ്തു; മാതൃ സ്വസാവിന്റെ പുത്രികൾ സമ്മാനങ്ങളെ കൊടുത്തു: കനകാസനങ്ങളിൽ ഇരിക്കുവാൻ ക്ഷണിച്ചു. എന്നാൽ അമ്മൻ അക്ഷരം ശബ്ദിച്ചില്ല: മമ്മങ്ങളിൽ അവമാനം തറഞ്ഞു ഭവതി, യോഗശാലയിൽ കയറിയ സ്ഥാനത്തു തന്നെ നിന്നു. ഭവതി നോക്കി: പരമ ശിവനെ ഉദ്ദേശിച്ചു യാശംശം പ്രധാന സ്ഥാനത്തു കണ്ടില്ല. പൂവ്വൈരം വളർന്നു വേരറ്റു പിതാവു—ധിക്കാര പരനായി—ആസനത്തിൽ ഇരിക്കുന്നു. ചെന്നിടത്തു തന്നെ നിന്ന പരമശിവ പ്രിയയെ ആദരിക്കുവാൻ ആൾ ഉണ്ടായില്ല. ഭവതി വീണ്ടും വീണ്ടും നാലുപാടും നോക്കി. ഭവിയുടെ മുഖം ചുവന്നു: നാസിക വീത്തു: കണ്ണുകൾ കലങ്ങി മറിഞ്ഞു. ഭവിയുടെ കോപം കണ്ട സമയം ഭൂതങ്ങൾ ഏഴിറവിനിന്നു: അന്യദോ ലഭിക്കാത്തതു്, കണ്ണുരുട്ടി നാലുപാടും നോക്കി: ഒതുങ്ങി. സദസ്സ് ഭരിക്കുമാർ—ലോകം ഭരിക്കുമാർ—ത്രിലോചനന്റെ പരമപ്രിയ പറഞ്ഞു: "അമ്മ! ഇതെന്താണ് ഇവിടെ നടക്കുന്നത്? എന്റെ ഭർത്താവു് സ്വർശരീരകൾക്കും പ്രിയംകരനാകുന്നു: ആ പ്രഭുവിനോടു് അമ്മനല്ലാതെ ആരു വിരോധപ്പെടും? അങ്ങ് ഗുണവാന്മാരിൽ ദോഷത്തെ കാണുന്നു: മഹാത്മാക്കൾ ദോഷത്തിൽ ഗുണത്തെ കാണുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. അങ്ങ് പരമശിവനെ നിന്ദിക്കുന്നതിനേ കുറിച്ചു, ഞാൻ വിസ്മയിക്കുന്നില്ല. ചത്ത ശവം ആത്മാവാണെന്നു് മോക്ഷന അസത്തക്കൾ എന്താണ് ചെയ്യുന്നത്? യാദാമികമായിത്തന്നെയും "ശിവ! എന്ന രണ്ടക്ഷരം ജപിക്കുന്നവരുടെ സർവ്വ പാപങ്ങളും നശിക്കുമെന്ന്—ജ്ഞാനികൾ പറയുന്നു. ആ അലംബ്യശാസനൻ അശിവനാണ് എന്ന്, അങ്ങ് പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു. കഷ്ടം! ബ്രഹ്മാവു് മുതലായവർ പരമ ശിവന്റെ പാദസ്തംഭാനുഗ്രഹം ഏറ്റ പദാർത്ഥങ്ങളെ തലയിൽ ചൂട്ടണം: ഗുരാനുഭൂതം പുരിയും ഗുരാന മാലയും ധരിച്ചു ശരീരത്തെ അലങ്കരിച്ചു, മട വിറിച്ചു—ഗുരാന ഭൂമിയിൽ പിശാചങ്ങളോടു് കൂടെ കിടക്കുന്നു. അമ്മ! അവർ ഒക്കെയും അങ്ങയെ പ്രാപ്തം കൈപ്പുള്ളവരല്ല എന്നാണോ? സദസ്വന്മാരോടും എന്നിക്ക് ഒന്ന് പറയുവാൻ ഞാൻ. പരമ ശിവനിന്നു നടക്കുന്ന ഈ സദസ്സിൽ നിങ്ങൾ എന്തെങ്കിലും ഭാഗഭാഷകളായി? നിങ്ങൾ കെല്പില്ലാത്തവരാണ് എങ്കിൽ—കുറു പൊത്തി ഇറങ്ങിക്കൂടെയൊ? കൈപ്പുള്ളവരാണ് എങ്കിൽ, ഈശ്വരനിന്നു ചെയ്യുന്നവന്റെ നമ്പിനെ മോദിക്കണം. ഇതു രണ്ടും ചെയ്യുക കഴികയില്ല എന്നാണ് എങ്കിൽ—നിങ്ങൾക്കു മരിച്ചു കൂടെയൊ? അമ്മ! പരമ ശിവനെ നിന്ദിച്ച അങ്ങയിൽ നിന്ന് ഉണ്ടായതാണ്, എന്റെ ശരീരം: ഈ ശരീരത്തെ ഞാൻ ഇവിടെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. പാശ്ചാണം ഉണ്ടുപോയത് അതിനെ ഛേദിച്ചു കളയുക, ധർമ്മവും, യുക്തവും തന്നെ. പരമ ശിവൻ അങ്ങയെ കണ്ടാൽ ഏഴിൽക്കുന്ന മെ

നുള്ളത് എത്ര വിധിയാണു്? ആത്മാ രാമന്മാർ വേദവാദങ്ങളെ അനുസരിക്കേണ്ടവ രല്ലയോ? അമ്മ! ഞാൻ ഒന്നു പറഞ്ഞു കൊള്ളട്ടെ. യോഗം മുതലായ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു് പിതൃയനുന്തെ സന്യാസിക്കുന്ന നിങ്ങളെപ്പോലെ യുള്ളവർ-ചന്ദ്രലോകത്തു് സ്വപ്ന കാലം സുഖം അനുഭവിച്ച ശേഷം-വീണ്ടും ജന്മത്തിൽ ആണ്ടു്, സംസാരം തുടരേണ്ടവരാണു്. പരമ ശിവന്റെ മഹിമയെ അമ്മൻ എന്തു് അറിഞ്ഞു്?

സൃഷ്ടിപ്പാൻ ബ്രഹ്മനായും സകല ഭൂവനവും കാക്കുവാൻ വിഷ്ണുവായും പെട്ടെന്നെല്ലാം നശിപ്പിപ്പതിനു ബ്രഹ്മസുരാരതി യായും നിനച്ചാൽ പിട്ടല്ലോക്കുവോളമെന്നതു നിയത മതിൽഭേദ മു-ണ്ടാക്കിയേവം ഗോഷ്ഠിതപം കുട്ടിയെന്നാ ലവനെന്നു ഗതി യുണ്ടാകയില്ലവദം.

കുന്ദനം കൊണ്ടു് ലഭിച്ച ശരീരത്തെ ഞാൻ ഇവിടെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ മകളായി പിറന്നതു്, എന്നിങ്കു് ലജ്ജയു്കു് കാരണമായി. ഞാൻ ഇനി എന്റെ ഭർത്താവിന്റെ സന്നിധിയിലേക്കു് പോകയില്ല; ഇല്ല: നിശ്ചയം. ഭഗവാൻ എന്നെ ഭാഷ്യായണി എന്ന് സംബോധനം ചെയ്യും: അതു കേൾക്കുവാൻ ഞാൻ ശക്തയല്ലു് ദേവി സതി വിരമിച്ചു; കൈകൾ കഴുകി; പട്ടു് ഉടുത്തു: മഞ്ഞപ്പട്ടു് പുതുച്ചു: കണ്ണുകളെ അടച്ചു: യോഗ മാർഗ്ഗത്തെ ആശ്രയിച്ചു്, തറയിൽ വടക്കു് നോക്കി ഇരുന്നു. സതി, ശരീരങ്ങളിൽ വായുവിനെ ധരിച്ചു; അഗ്നിയെ ധരിച്ചു: പരമ ശിവ ചരണാഭ്യർച്ച മധുപാനം ചെയ്തു. ദേവിയുടെ ശരീരത്തിൽ യോഗാഗ്നി കത്തിക്കാളി: ആകാശത്തും ഭൂമിയിലും ഹാഹാകരം ഉണ്ടായി. “പരമ ശിവന്റെ പ്രാണ പ്രിയയും സർവ്വ സമ്പന്നയും ആയ പരമ സ്രീ-ഭക്ഷണാൽ അവർത്തിതയായി, ശരീരത്തെ ദഹിപ്പിച്ചു. ഭക്ഷന്റെ മൃഗത അതിരില്ലാത്തതു് തന്നെ. അവർമ്മാ നിമിത്തം മരിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ട മനസ്സിനി യായ മകളെ അമ്മൻ വിരോധിച്ചില്ല. “ഇയാളുടെ ഗർഭം ഇതു വലുതോ? ബ്രഹ്മദോഷിയായ ഈയാൾക്കു് അയശസ്സു് അധികമായി ഭവിക്കും.” സദസ്വന്മാർ ഇങ്ങനെ പിറു പിറുക്കവേ, പരമ ശിവന്റെ കിങ്കരന്മാർ ആയുധം എടുത്തു പിടിച്ചു് ഭക്ഷന്റെ നേരെ ചാടി. എന്നാൽ ഈ, മന്ത്ര പുരസ്സരം ഹോമിച്ച യോഗാഗ്നിയിൽ നിന്നു് പുറപ്പെട്ട-ഋതുകൾ എന്നു പേരായ-തപ: പ്രഭാവന്മാർ ആയുധം എടുത്തു് ഉദ്യത കോപന്മാരായി ഇറങ്ങിയതു കണ്ടു് -ശിവ കിങ്കരന്മാർ ഭാടി. നാരദൻ യജ്ഞശാലയിൽ നിന്നു് ഇറങ്ങി.

നാരദൻ കൈലാസത്തിൽ ചെന്നു: പരിഭവ പൂർവ്വം വർത്തമാനം പരമ ശിവനെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു.

ശംഭോ! ഹേ ദേവശംഭോ! തവ കഴലിണയിൽ താണിതാ കൈ തൊഴുന്നേൻ അയ്യോ! മിൻ വൈഭവത്താൽ ഭവന മിത്ര വിധാതാവു് സൃഷ്ടിച്ചിടുന്നു. അംഭോമാർക്കു് വിശേഷിച്ചിതു വിരവൊടു കാക്കുന്നു കല്പാന്തകാലേ നിൻപേരയ്ക്കോ കടാക്ഷ കൂടു കനലിൽ ഏരിക്കുന്നു ചി-ക്കെന്നിതെല്ലാം

കഷ്ടം നാനാവിധത്തിൽ പടുത പരം കണ്ടുകൊണ്ടിട്ടു-
മിച്ഛോധു-
കാട്ടുന്ന നിൻവിരോധം ശിവ ശിവ ശിവനേ ഭക്ഷണം
കൂട്ടുകാരും
ഒട്ടും നിൻ ഭാഗമെന്നേ പുതിയൊരു നിയമം വച്ചു യം-
ഗങ്ങൾ കൂട്ടി-
കൊടുത്ത ഞാനു യവിടെ യനദിനം കുട്ടിടം ഗോഷ്ഠി-
യെല്ലാം.

സ്വൈരം സാക്ഷാൽ സതീദേവിയു മവിടെ യെഴുന്നള്ളി-
യെന്നിട്ടു പൊയു-
ല്ലാത്ത മാനിച്ചതില്ലു് ഖല നിവര മകളെന്നുള്ളൊര-
ബ്ഭാവമില്ല;
പാശിക്കും വീയുമേരും പാമശിവ ഭവൽപതി യെന്നു-
ഒരു മാനം-
നേരിട്ടാത്തു നടിച്ചില്ലയി പര മവനിൽ നേരിടും
പേടിമൂലം.

നിൻ വീയു് കൊണ്ടുഭിച്ചൊരുടലിതു കളയുന്നുണ്ടു ഞാൻ-
ദേവനെനെ-
ത്തനപീ ഭാഷ്യായണീ യെന്നരുളി മധികമാ യുന്നിടം
നാണമോടെ
എൻ വിഡ്ഢിത്തം ഭവാൻ തൻ ഭവനമതിൽ വന്നതെ-
ന്നും പറഞ്ഞി-
ട്ടെൻ വാക്കിൻ ഭോഷ്കിതല്ലേ പെരിയെ-
രികനലിൽ മുട്ടി പൂമേനി യയ്യോ.

ഡമാങ്ങ എഴീറു നിന്നു: കപാലഭിത്തു് കോപം കൊണ്ടു്, മുണ്ടു കെട്ടിച്ചു; മൂലോക പ്ലവതമാർ മുപ്പാത്തം നടുങ്ങു മാറു് വെട്ടിച്ചിരിച്ചു. ധൂമ്രകുടി, മിന്നൽ പിണരൊത്തു് പാന്നു നീണ്ടു ജടയെ, അഴിച്ചു് നിലത്തിട്ടു് അടിച്ചു. അടിയേററ തറയിൽ ഒരു മഹാഭൂതം എഴീറു നിന്നു. തീ കത്തുന്ന മുടി, ആകാശത്തെ ഉരസ്സുന്ന ശിരസ്സു്, മൂന്നു കണ്ണുകൾ, ഭയങ്കര ദംഷ്ട്രകൾ, തലയോട്ടു് കൊരുത്തു തീർത്ത മാലകൾ, ആയുധ മെടുത്ത ആയിരം കൈകൾ-എന്നിവയെ കൊണ്ടു് ലോകഭയം ചെയ്തു ഖലവാനായ ഭൂതം-അഞ്ചലി ബന്ധം ചെയ്തു: പരമ ശിവനെ നമസ്കരിച്ചു. പരമ ശിവൻ പറഞ്ഞു: “ഭോ വീരഭേദ! ഭോ ഭേദനായക! അങ്ങു് എന്റെ അംശ സംഭവനം എന്റെ ഭേദനായകനായെന്നു് ആണു്. അങ്ങു ഭക്ഷനെ വധിക്കുക.” വീരഭേദൻ അലറി: ഭൈരവ മായി അലറി; ശൂലത്തെ ഉയർത്തി പിടിച്ചു്, വീണ്ടും അലറി;

തീ യൊക്കുന്നോരു വൻ ചെഞ്ചിടയു മധികമാം ഫലഭേ-
ഗുത്തു കട്ട-
ത്തീയൊക്കുന്നോരു കണ്ണു കനലിന്നൊ തെതിരുകുന്ന മ-
ററുള്ള കണ്ണ-
കൈയൊക്കും കൂരേശുലം പറശു ഗഭ തുടങ്ങീട്ടനേകായു-
ധം വ-
മെച്ചൊക്കും ഭൂമു മാനത്തുകിലു മിവ പരം പാർക്കിൽ
പേടി വീർക്കും.

വീരഭേദൻ ഭാടി: ഭക്ഷന്റെ ആസ്ഥാനത്തേക്കു് ഭാടി. ശിവ ഗണങ്ങൾ പരമ കൗതുകം പൂണ്ടു് പുറകേ ഭാടി. ഭക്ഷന്റെ യോഗ ശാലയിൽ നിന്നവർ വടക്കു ഭിക്കിലേക്കു് നോക്കി. ആകാശത്താളം ഉയന്നു പൊടി പടലം കണ്ടു്, അതി വിസ്മിതരായി. “ഈ പൊടി എങ്ങനെ ഉണ്ടായി? ഈ പൊടി

എങ്ങനെ ഉണ്ടായി?" എന്ന പ്രശ്നം നിമിത്തം സർവ്വതരം അസ്വസ്ഥരായി. പ്രസ്തുതി മുതലായ സ്ത്രീകൾ പറഞ്ഞു:—“ഈ അസ്വസ്ഥത പാപത്തിന്റെ ഫലമാണ്. അമ്മൻ മനസ്സാന്നിധ്യം മകളെ സംരക്ഷിച്ചില്ല. യുഗാന്തങ്ങളിൽ ജടയെ വിടത്തു പറഞ്ഞുവെന്ന്—ശുഭാഗ്രത്തിൽ ദിഗ്ഭയങ്ങളെ കൊത്തു പിടിക്കുന്നവൻ—ആയ പരമ ശിവനെ—ദക്ഷൻ ലോകപിതാമഹനായ സത്രത്തിൽ—അധിഷ്ഠിപ്പിച്ചു. ഇപ്പോൾ പരമ ശിവന്റെ പ്രാണ പ്രിയയെ യോഗാഗ്നിയിൽ ദഹിപ്പിച്ചു. ദക്ഷൻ ഇനി എങ്ങനെ ഭദ്രം ഭവിക്കും?” ഭഗ്ഗുകന്മാർ കൂട്ടത്തു അടുക്കുന്നതുകണ്ട്, സർവ്വതരം ഭയപ്പെട്ടവെ അവിടെ ഭയങ്കര ശരീരനാശം വികൃത സ്വരൂപനാശം ആയുധം എടുത്തു പിടിച്ചവരും ആയ—ലക്ഷം ലക്ഷം സന്തപങ്ങൾ—അലറി കൊണ്ട് കടന്നു കയറി. നാലു പാടും കാടി നടന്ന് ലോകഭയം ചെയ്ത അവർ—യാഗശാല തളി താഴെയിട്ടു. നെടുംപുറകളുടെ തുണകളെ ഉഴരി ഒട്ടിച്ച് എറിഞ്ഞു. മുനി പത്നിമാർ ഇരുന്ന ശാലയ്ക്ക് തീ വച്ചു; ഉടുപ്പുറ ചവുട്ടിത്തേച്ച് തവിട്ടു പൊടിയാക്കി. ദേവകണ്ഡങ്ങളിൽ തീ കെട്ടുത്തി മൃതം കഴിച്ചു; യാഗവേദിയുടെ അതിർകയറുകളെ വണ്ണിച്ചു; ചിലർ മുനിമാരെ പിടിച്ചു; പലർ മുനി പത്നികളെ പേടിപ്പിച്ചു; അനേകർ ദേവന്മാരെ തുടരെ അടിച്ചു. മണിമാൻ, ഭീമവിനെ തുണിൽ കെട്ടി നിറഞ്ഞു; വീരഭദ്രൻ, ദക്ഷനെ സ്തംഭത്തിൽ നിറുത്തി കെട്ടി; ചണ്ഡീയൻ, പൂഷാവിനെ—നന്ദീശ്വരൻ, ഭഗനെ—പിടിച്ചു കെട്ടി. ദീപിഷ്ടകളും ദേവന്മാരും കൂട്ടം കൂട്ടമായി ഒട്ടി; ശിവഭൂതങ്ങൾ മല പറിച്ച് എറിഞ്ഞു. ദക്ഷൻ ശിവനെ നിന്ദിച്ച സഭയിൽ തല കലുക്കിച്ചിരിച്ച ഭീമവിന്റെ താടിരോമങ്ങളെ—വീരഭദ്രൻ പിഴുത് എറിഞ്ഞു. സഭയെ നോക്കിക്കൊണ്ട് അപഹസിച്ച് ഭഗന്റെ കണ്ണുകളെ—വീരഭദ്രൻ കത്തിപ്പിറിച്ചു. ദക്ഷൻ ശിവനെ ശപിച്ച സമയം പല്ലു കാട്ടിച്ചിരിച്ച പൂഷാവിന്റെ പല്ലുകളെ—വീരഭദ്രൻ തല്ലി കൊഴിച്ചു. നീറിയ കോപം എറിഞ്ഞു കയറിയ വീരഭദ്രൻ—ദക്ഷന്റെ മറുവൽ കയറിയവൻ കത്തി എടുത്തു കഴുത്തിനു വച്ചു. മന്ത്രപൂർവ്വം വീരഭദ്രൻ പ്രയോഗിച്ച ശസ്ത്രം ബലപ്പെട്ടില്ല. വീരഭദ്രൻ ചിന്തിച്ചു; യാഗ പശുവിനെ എന്നതു പോലെ—ദക്ഷന്റെ കഴുത്തു പിടിച്ചു തിരിച്ചു; ദക്ഷന്റെ ശിരസ്സ് മുറിഞ്ഞു മാറി. വീരഭദ്രൻ ദക്ഷ ശിരസ്സിനെ യാഗാഗ്നിയിൽ എറിഞ്ഞു. യാഗശാല മുഴുവൻ കത്തി കരിഞ്ഞു ചായലായി; വീരഭദ്രൻ മുതലായവർ അട്ടഹസിച്ചു കൊണ്ട് കൈലാസത്തെ മുഖംകൊണ്ടു ബലപ്പെട്ടു. *

ശരീരം മുറിഞ്ഞ ദേവന്മാരും യാഗത്തിൽ സംബന്ധിച്ച ജീവനോടെ ശേഷിച്ച അമരന്മാരും—ബ്രഹ്മാവിന്റെ മുമ്പിൽ ചെന്ന് നമസ്കരിച്ച്—സാഷ്ടാംഗ നിവേദനം ചെയ്തു. ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു:—“അപരാധം ചെയ്താൽ തന്നെയും ബലവാനെ അപരാധം ആരോപിക്കുക എന്നതു—തൂർച്ചമല്ല. ശ്രീഭദ്രൻ യാഗാംശം സമർപ്പിക്കത്തക്കതും—തൂർച്ചയായി അവസാനിക്കുവാൻ ഇടയില്ല—എന്ന് അറിയേണ്ടവർ—അറിയാം. അതാണ് ഞാൻ യാഗത്തിലേക്ക് പോകാത്തതു്. മഹാവിഷ്ണുവും പോയിരുന്നില്ല. നിങ്ങൾ ചെയ്ത അപരാധം വലുതാ

ണ്. പോകട്ടെ. പരമശിവൻ ക്ഷിപ്ര പ്രസാദിയതെ. നിങ്ങൾ ആ ദേവനെ തന്നെ ആശ്രയിച്ചു കൊള്ളുക. പരമശിവൻ കോപിച്ചാൽ—വിശ്വപാലന്മാർ അടങ്ങിയ ലോകം ഇല്ല. ഭഗവാന്റെ ഭായ്യ തീയിൽ ദഹിച്ചു. ഭഗവാനെ ദുർവ്വേഷകളെ കൊണ്ട് നിങ്ങൾ മുറിപ്പെടുത്തി. നിങ്ങൾക്ക് രക്ഷ കിട്ടുവാൻ വേറെ മാർഗ്ഗമില്ല. ഭഗവാനെ തന്നെ ആശ്രയിച്ചു കൊള്ളുക.” ബ്രഹ്മാവു ഇത്രയും പറഞ്ഞ ശേഷം അവരോടു് ഒരുമിച്ച് ഇറങ്ങി, കൈലാസത്തേക്ക് യാത്ര തിരിച്ചു.

കൈലാസത്തെ ചുറ്റി ഒഴുകുന്ന പരിശുദ്ധ കരയ നദി, അലകനദി എന്ന നദികളിൽ ദ്രവിച്ചു കലങ്ങിയ—സുസ്മൃത ശരീര കർമ്മം കൊണ്ട് നിറം കയറിയ വെള്ളം—കൈലാസനകുൾ കടിക്കുന്നത് അവർ കണ്ടു. വെള്ളി, പൊന്നു്, രത്ന മുതലായവയിൽ പണിത മഹാ വിമാനങ്ങൾ എപ്പോഴും പറന്നു നടന്ന ഗിരികുടും, മിന്നലുകളും മേഘങ്ങളും കലന്ന് ആകാശ ഭാഗമോ എന്ന്—അവർ ഭ്രമിച്ചു. അവർ നദികളെ കടന്നു. അവിടെ മണിമയങ്ങളും വിചിത്രങ്ങളും ആയ ഗിരികുടങ്ങളിൽ മൃഗ പക്ഷി ലതാദ്യകീർണ്ണങ്ങളായ നിർമ്മല നദി ഭാഗങ്ങളിൽ—സിലന്മാരും സിലസ്മൃകളും വിഹരിക്കുന്നു. വണ്ണമലങ്ങൾ പഴുത്തു തുണിക്കിടക്കുന്ന വൃക്ഷ ശിഖാരങ്ങൾ—ധന്വന്മാരായ പഥികന്മാരെ കൈ ഉയർത്തി ക്ഷണിക്കുന്നുവോ? കറുവകൾ ഇളക്കുന്ന അലകൾ കൂട്ടി യടിക്കുന്ന നദികൾ, കശലം ചോദിക്കുന്നുവോ? മരിച്ചു നടക്കുന്ന കാട്ടാനകൾ, പ്രാണൻ വീണ അതിഥി സന്ധങ്ങളോ? മന്ദാര കൂട്ടങ്ങൾ ഒരിടത്തു്; പാരിജാത തോപ്പുകൾ വേറൊരിടത്തു്; നഗ്ന പുന്നാഗ ചമ്പക കുടകൾ എല്ലായിടത്തും; കാരനിൽ ഇളക്കുന്ന നിലത്താമര, ആയത്, കൽക്കരം എന്ന പക്ഷി പങ്ങൾ കിടയീൽ, വണ്ണ പക്ഷികൾ ചാടി നടക്കുക നിമിത്തം—പൂക്കൾ ഇറട്ടിച്ചതായി കണ്ണികൾ ഭ്രമിക്കുന്നു. മാനകൾ കടുവായുടെ പുറത്തു്—മുളകൻ പന്നികൾ കസ്തൂരിമൃഗങ്ങളുടെ പുറത്തു്—കുരങ്ങുകൾ സിംഹങ്ങളുടെ പുറത്തു്—സംഗമം ചെയ്യുന്നു. സതി ദേവി സ്നാനം ചെയ്യാൻ ഞായിരുന്ന അലകനദി, സർപ്പനദി സന്ധായിനി ആയി, ലോക സംഭാവനം ചെയ്യുന്നു. ദേവസംഘം സൗഗന്ധികം വന്നതെ അതികൃമിച്ചു. അവർ നൂറു് യോജന ഉയരമുള്ള വട വൃക്ഷത്തെ കണ്ടു. അതിന്റെ ചുവട്ടിൽ ശാന്തനായിരിക്കുന്ന പരമ ശിവനെ—ബ്രഹ്മാവു ദേവന്മാരും കണ്ടു.

അപ്പോൾ അന്നെയ് ജടഭാരവ മതിനിടയിൽ ഗംഗയും തിങ്കളും നൽ—
 സപ്തകുടും സഭാ മൂടിന തിരുമിഴിയും രണ്ടു മറുളള കണ്ണും
 സാപ്തമോര വിഷത്തി നന്നിത രുചിയു മ കണ്ണുദേശത്തു മാറിൽ
 ചൊല്ലെന്റെ ഭസ്മവും പൂണ്ടുളളിമൊരു പുരാരതിയെ—
 പ്രവർദ്ധനേ.

വിശ്വാസനത്തിൽ ഇരുന്ന് പരമശിവൻ നാരദൻ വേദത്തെ ഉപദേശിക്കുകയാണ്. സമീപത്തു് വൈശ്രവണൻ നില്ക്കുന്നു. ചുറ്റിലും സിദ്ധന്മാരും ഗുഹികന്മാരും രക്ഷസ്സുകളും ഉണ്ട്. ദേവഗണങ്ങളും ബ്രഹ്മാവും പരമ ശിവനെ നമസ്കരിച്ചു. പരമശിവൻ ഏഴിററു നിന്ന്—അമ്മനായ ബ്രഹ്മാവിനെ നമസ്കരിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! അങ്ങ് സർവ്വ ലോകസ്സുരിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! അങ്ങ് സർവ്വ ലോകങ്ങളുടെയും ബീജങ്ങളായ ശിവന്റെയും ശക്തിയുടെയും പരമകരണവും നിറന്തരവും ആയ ബ്രഹ്മമാണ്—എന്ന് ഞാന

* ദക്ഷനെ മാത്രമല്ല, അവിടെ സന്നിഹിതരായിരുന്ന എല്ലാ പ്രജാപതികളെയും ശിവഭൂതങ്ങൾ കൊന്നു എന്ന് പുരാണാന്തരങ്ങളിൽ ഉണ്ട്. അവരൊക്കെയും കാലാന്തരങ്ങളിൽ ജന്മ മെടുക്കുകയും ചെയ്തു.

റിയും. എട്ടുകൊല്ലം സാഹിത്യത്തിൽ നിന്ന് വിട്ടുനിൽക്കുന്ന ആ വിഷ്ണുവിന് വല കെട്ടി; വിനോദിക്കുന്നു. അപ്പകൊല്ലം കഴിഞ്ഞാൽ ആ തന്ത്രങ്ങളെ വീണ്ടും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. അതു പോലെ തന്നെ ഭഗവാൻ സർവ്വലോകങ്ങളെയും ആവിഷ്കരിക്കുന്നു: ക്രിഡിക്കുന്നു: ഉള്ളിൽ ഒതുക്കുന്നു. ബ്രഹ്മ നിരന്തരം ബ്രഹ്മഭാവവും മംഗലകർമ്മം ചെയ്യുന്നവർക്ക് പിതൃധനവും അമംഗല കർമ്മം ചെയ്യുന്നവർക്ക് ഘോര നരകവും വിധിക്കുന്നത് അത് തന്നെ. അതേയ്ക്ക് കോപമില്ല: സകല ഭൂതങ്ങളിൽ വസിക്കുന്നവനും സർവ്വ ഭൂതങ്ങളാൽ വസിക്കപ്പെടുന്നവനും ആയവൻ ആരോടു കോപിക്കും? പ്രഭോ! കരുണാമൂർത്തി! ഭക്ഷൻ ജീവിക്കട്ടെ: ഭാഗൻ നേത്രങ്ങളെ സമ്പാദിക്കട്ടെ: ഭീമ വിന്റെ താടി രോമങ്ങളും പൂഷാവിന്റെ പല്ലുകളും യഥാസ്ഥാനം തുടങ്ങി പ്രാപിക്കട്ടെ. ഭക്ഷ പക്ഷത്തു നിന്ന് സർവ്വംഗം മുറഞ്ഞ അപരന്മാരെയും—അത് തന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണം. പ്രഭോ! യാഗം പൂണ്ണ മഠകവാൻ അത് അനുവദിക്കുക. യാഗത്തിന്റെ അവശേഷം അങ്ങയുടെ അംശമായി ഞാൻ നിണ്ണയിച്ചിരിക്കുന്നു." പരമശിവൻ പറഞ്ഞു:—"പ്രഭോ! അജ്ഞാതരുടെ അറിവില്ലായ്മയെ വിവരിക്കുന്ന മെന്ന് ഞാൻ ഭേദിക്കുന്നില്ല. അവർ ചെയ്ത അപരാധം അനുസരിച്ച്, അവർ ഭണ്ഡിക്കപ്പെട്ടു. പ്രജാപതി യായ ഭക്ഷൻ ഒരു അജമുഖനായി ജീവിക്കട്ടെ. ഭഗൻ ഹവിർ ഭാഗത്തെ മിത്രനേത്രങ്ങളെ കൊണ്ട് കാണട്ടെ. പൂഷാവ് അറഞ്ഞ ദ്രവ്യങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കട്ടെ. ഏനിക്ക് ഉഷ്മാവും നൽകിയ ദേവന്മാർ—സർവ്വംഗംഗന്മാരായി ഭവിക്കട്ടെ. ഭീമവിന് അജരോമം മുഖരോമ മഠകട്ടെ." സകലരും സതുഷ്ടന്മാരായി.

പരമശിവൻ, ബ്രഹ്മാവ്, ഇന്ദ്രൻ മുതലായ ദേവന്മാർ ഒക്കെയും യാഗ ശാലയിലേക്ക് തിരിച്ചു. പീഡിതന്മാർ—ശിവൻ അനുഗ്രഹിച്ച രീതികളിൽ സുഖ സന്ധനന്മാരായി. ഭക്ഷൻ ഉറക്കത്തിൽ നിന്ന് ഉണർന്നവനെ പ്ലോലെ ഏഴിറു, മുയൽ നിന്ന പ്രസന്നനായ പരമ ശിവനെക്കണ്ട്--പരമശിവനെ കുറിച്ച് ഭക്തിമൂലവും മരിച്ച മകളെക്കുറിച്ച് പശ്ചാത്താപം മൂലവും--ഏങ്ങിക്കുറഞ്ഞു. ബ്രഹ്മാവ് മുതലായ സർവ്വദേവന്മാരും പരമശിവനെ വീണ്ടും വീണ്ടും സ്തുതിച്ചു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ആജ്ഞ യനുസരിച്ച് യജ്ഞത്തെ പൂണ്ണ മഠകവാൻ ഉള്ള പരിത്രം—ഽതപിക്കുക ആരംഭിച്ചു. ബ്രാഹ്മണർ സർവ്വദോഷങ്ങളെയും നിവൃത്തിക്കായി വൈഷ്ണവ മന്ത്രത്തെ ഉച്ചരിച്ചു: ഹവിസ്സിനെ നിവദിച്ചു. ഭക്ഷൻ അധ്യുവിന്റെ സമീപത്തു വാസ്യദേവനെ തന്നെ ധ്യാനിച്ചു കൊണ്ട് നിന്നു. അപ്പോൾ അവിടെ അതാ—ഭക്ഷൻ ധ്യാനിച്ച രൂപത്തിൽ മഹാവിഷ്ണു പ്രത്യക്ഷനായി. ഗരുഡന്റെ പുറത്തു--സ്വപ്രഭ കൊണ്ട് പത്തു ഭിക്കിനും പ്രഭ കയറി--ശ്യാമനായി, കനകവസ്ത്രം ഉടുത്തു--സൂര്യപ്രഭ മായ കിരീടം ധരിച്ച്--പാന്നുവണ്ടുകൾ പോലെ നിരന്ന കരനിര അലങ്കരിച്ച മുഖം കൊണ്ട്, സർവ്വലോകങ്ങളെ ആവർജ്ജനം ചെയ്തു--പൊന്നാഭരണം കൊണ്ട് നിറം പിടിക്കുകയ്ക്ക് പൂത്ത കൊന്നമരങ്ങൾ പോലെ നിറം നിറഞ്ഞ എട്ടു കൈകളിൽ ശാഖ, താമര, ചന്ദ്രം, ശരം, വില്ല്, വാൾ, പാമ്പ് തുടങ്ങിയ ആയുധങ്ങളെ ധരിച്ച്--സർവ്വ മംഗല സാദായകൻ--യാഗശാലയിൽ അവതരിച്ചു. മീതെ വെണ് കൊററുകൾ, ഇരുഭാഗവും വെണ്ചാമരം, മോത്തു വനമാലയും മഹാലക്ഷ്മിയും, സർവ്വാനുഗ്രഹ സമർത്ഥമായ മുഖത്തു വിശ്വ മോഹന മായ കടാക്ഷവും മദനാസവും--

എന്നിവ ഇണങ്ങിയ നരായണനെ കണ്ട്--ഭക്ഷൻ സാക്ഷാൽ ഗുണാമം ചെയ്തു: ബ്രഹ്മാവ് ഭണ്ഡ നമസ്കാരം ചെയ്തു: ഇന്ദ്രൻ ഭണ്ഡ നമസ്കാരം ചെയ്തു: ശിവൻ ഭണ്ഡ നമസ്കാരം ചെയ്തു: സർവ്വന്മാരും ഭണ്ഡ നമസ്കാരം ചെയ്തു. ഭക്ഷൻ യാഗത്തെ മുഴുമാക്കി. നാരായണൻ അരുളി:--

അറൻ ബ്രഹ്മാവ് ശർവ്വ
 ഭഗത: കാരണം പരം
 ആത്മേശ്വര ഉപദേശം
 സ്വയം ഭഗ വിശേഷണം
 ആത്മമായാ സമാവിശ്വ
 സോഫൻ ഗുണമയീ ഭവിജ
 സൃജൻ രക്ഷൻ ഹൻ വിശ്വം
 ധ്യേ സംജ്ഞാം ക്രിയോചിതാം.
 തന്മിൻ ബ്രഹ്മണ്യ ഭിതീയേ
 കേവലേ പരമാത്മനി
 ബ്രഹ്മരൂപ ച ഭൂതാനി
 ഭേദേന്ദ്രാജ്ഞാനപശ്യതി.
 യഥാ പുമാൻ അസ്വപംഗേഷു
 ശിര: പാണ്ഡ്യാഭിഷു കപചിത്
 പാരകൃണ്യലിം കരുതേ
 ഏവം ഭൂതേഷു മത് ചരം.
 ത്രയാണാ മേക ഭവാനാം
 യേന പശ്യതി വൈ ഭിഭാ
 സർവ്വ ഭൂതാന്തരാം ബ്രഹ്മൻ
 സശാന്തി മചിഗമതി.

ഭോ ഭക്ഷ! ഞാൻ ഭഗത്കരണനാണ്: പ്രഭുവാണ്: സ്വയം ബ്രഹ്മാണാണ്: നേതാവാണ്: നിവികാര നാണ്. ഞാൻ ബ്രഹ്മാവും ശിവനും ആണ്. ഭോ ബ്രാഹ്മണ! സ്വത രജ സുമസ്സ കളേക്കോണ്ട് നിമ്മിതമായ എന്റെ മായയിൽ ഞാൻ കടന്നു--വിശ്വപത്ത സൃഷ്ടിക്കവെ, രക്ഷിക്കവെ, റരിക്കവെ--അതു വൃത്തികൾക്ക് യോജിച്ച നാമത്തെ സ്വീകരിച്ചു കൊള്ളുന്നു. ഞാൻ അഭിപ്രീയ മായ ബ്രഹ്മമാണ്: കേവലനായ പരമാത്മാവാണ്: ബ്രഹ്മവും തദനം സൃഷ്ടികളും എന്നിൽ നിന്ന് വോരണെന്ന്--അജ്ഞാൻ മാത്രം പറയും. യാതൊരു മനുഷ്യനെങ്കിലും മൈകാൽ മുതലായ അംഗങ്ങളെ അന്യ മെന്ന് കരുതുന്നില്ല. അതുപോലെ തന്നെ എന്നെ ഭജിക്കുന്നവൻ--ഭൂതങ്ങളെ എന്നിൽ നിന്ന് അന്യമായി കരുതുന്നില്ല. ഭോ ബ്രാഹ്മണ! ഏക ഭാവന്മാരും സർവ്വ ഭൂതങ്ങളുടേയും ആത്മാവായിരിക്കുന്ന വരും ആയ ഞങ്ങൾ മൂന്നു പേരിൽ--ഭേദം കാണാത്തവൻ മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു."

ഭക്ഷൻ ലജ്ജിച്ചു; നമസ്കരിച്ചു; ഹരിയെ യജ്ഞം കൊണ്ട് പൂജിച്ചു; ദേവന്മാരെ മന്ത്രിച്ചു; യജ്ഞഭാഗം നൽകി ശിവനെ സമാദരിച്ചു. സതുഷ്ടന്മാരായ ദേവന്മാർ ഭക്ഷൻ ധർമ ബുദ്ധിയെ ഭാനം ചെയ്തു. ഹരി പ്രഭുവന്മാരായ അതിഥികളെക്കൊണ്ടും സ്വസ്ഥാനങ്ങളിലേക്ക് തിരിച്ചു.

പ്രജാപതി യായ ഭക്ഷൻ ചാക്ഷുഷ മനപന്താത്തിൽ പത്തു പ്രയേന്ദ്രകളുടേയും മാമിഷയുടേയും പുത്രനായി ഭക്ഷൻ എന്ന പേരിൽ തന്നെ ജനം എടുത്തു. സ്വായം ഭീമനിൽ ഉത്തമ നപാദന്റെ വംശം നോക്കുക.

ചരിത്രകാണ്ഡം.

വൈവസ്വത കാലം.

XIII

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ വസിഷ്ഠൻ.

ഉത്സംഗാൽ നരദഭട്ട ജ്ഞേത ഭക്ഷോഽഗ്നിശ്ചാൽ സ്വയം.

ഭവ:

പ്രാണാ ഭവസിഷ്ഠ: സംജാതോ ഭൂസ്മൃപചികരാൽ കൃത:

ബ്രഹ്മമാനസ പുത്രനായ വസിഷ്ഠൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ പ്രാണത്തിൽ നിന്ന് പിറന്നു. കർമ്മ പ്രജാപതി യുടെ പുത്രിയായ അരുന്ധതിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. ഈ അരുന്ധതി വിചിത്രമായ ചരിത്രം പിൻ നില്ക്കുന്ന ഒരു പരമതപാധന യാണ്. ആ ഭാഗം പ്രസ്താവിക്കട്ടെ. സന്ധ്യ എന്ന സുരാസുര വസിഷ്ഠൻ മനോഹരാനി യായ പരമ തരുണിയുടെ ജനനത്തെ ക്കിട്ടി സൂചനം ഈ പശ്ചാത്തപരവരയിൽ ഉല്പത്തി കാന്ധ്യത്തിൽ കാണുക.

തദാ ത നനസോ ജാതാ ചാരുരൂപാ വരാംഗനാ നാമ്നാ സന്ധ്യപുത്രി വിഖ്യാതാ സായം സന്ധ്യാ ജയ

ന്തികാ

ന താഴശീ ദേവലോകേ ന മർത്ത്യേ ന രസാതലേ കാലത്രയേ പി ഭവതിത് സംപൂർണ്ണാ ഗുണ ശാലിനീ നിസർജ്ജാഭനീലേന കചഭാരേണ രാജതേ

മയൂരീ വ വിചിത്രേണ വക്ത്രസു ചിജസന്തതാ:

സന്ധ്യ ആരക്ത ഗൗര മലിനം ആകണ്ഠന്തം തഥാർച്ച-കൈ

രേജേ സുരധിപധന ശോഭന്മാലേഭ്യ സന്നിഭം

പ്രഥംഗ്വ നീല നഭിന ശ്യാമല നയന ഭവം

ചകാശേ ചകിതയാ സ്ത കരംഗ്വ: സദശം ചലം

നിസർജ്ജം ചഞ്ചലം ചാരു ഭൂയുഗ്മം ശ്രവണായതം

മീനാംക കോദണ്ഡ സമം നീലം തസ്യ: ചിരോത്തമാ

ഭൂമദ്ധ്യായോ നിമ്നഭാഗം ദായത പ്രാതു നാസികാ

ലംവണ്യാനി ദവന്തീ വ ലലാടം ത്തിലച്ഛപവത്

ത ഭക് തും ശോണ പരമാഭ പുണ്ണ ച സമപ്രഭം

ബിംബാധരരുണിമ്നാഭി രേജേ രാജി മനോഹരം

സൗന്ദര്യ ലംവണ്യ ഗുണൈ രപൂണ്ണവദനം പുന:

അഭിത ബിംബകം യാതും ഉദ്യതാ വിവ തത് ക്ഷച

രാജീവ കഡ്മലാകാശ പീനോത്തംഗ നിരന്തര

ശ്യാമാസ്യ തത് ക്ഷച വിപ്ര മിനീനാ മപി മോഹിത

ബാലിഭാജി ക്ഷീണ്മദ്ധ്യ മുഷ്ഠിഗ്രാഹ മിവാഴ്ജ്വരം

തന്മധ്യം ദദൃതു: സർവ്വേ ശക്തി തുല്യം മനോഭവ

തസ്യ ശ്ലോഭയുഗം രേജേ സ്മലോർദ്ധ്വം കരഭായതം

ആനമ ദാരണ കര പ്രതിമം ദൃഢമന്ദം

സ്ഥലാംബുജാർജ്ജവം പാദയുഗ്മം സല്ലാക്ഷ്മി രാമിതം അംഗുലീ ഭല സങ്കീർണ്ണം കസുമായുധ ബാണവത്

താം ചാരുഭർതാം തനപിം തന് രോമവലി പൃതാം സ സ്വേദവദനം ദീർഘ നയനാം ചാരുഹാസിനീം

ചാരുകണ്ഠയുഗാകം താം ത്രിശങ്കീരാം ക്ഷയുന്നതാം

മരീചി മുതലായ പുത്രന്മാർ പിറന്ന ശേഷം ബ്രഹ്മാവിന്റെ മനസ്സിൽ നിന്ന് ഒരു പുത്രി പിറന്നു. ജയന്തിക യായ സായം സന്ധ്യ—നാമം കൊണ്ട് സന്ധ്യ എന്ന പ്രസിദ്ധ യായ ചാരു രൂപ—ഇങ്ങനെ ഒരു സമ്പൂർണ്ണ ഗുണശാലിനി—നരലോകത്തിൽ ഇല്ല; രസാതലത്തിൽ ഇല്ല; സുരലോകത്തിലും ഇല്ല; ഭൂത ഭൂവുഭൂവിഷ്വകാലങ്ങളിൽ ഇല്ല. നീല മിനുക്കം മിന്നത്തി സ്വഭാവ രമണീയ മായ കചഭാരം, യമനാ പ്രവാഹം പോലെ, വിചിത്രമായി വീണ്ടു കിടക്കുക നിമിത്തം—ആ ജഗദന്മാഹിനി-മയിൽപ്പട്ട മഴക്കാലത്തു എന്നതു പോലെ തെളിഞ്ഞു നിന്നു. കാതു മുതൽ കാതു വരെയ്ക്ക് കിഴിനിയിക്കിയതു പോലെ അല്പം ചോപ്പായും അസാരം വെട്ടുപ്പായും അളകങ്ങൾ നൃത്തം തുട്കുന്നു. ഇളനിലാവഴക് പുണ്യ റ്റൊറി, ഇന്ദ്രന്റെ കൈയിൽ വെല്ലുന്ന വില്ലു തന്നെ. വീടൻ നീല ശാമര നിറം പുണ്ട നീല നയനങ്ങൾ—പേടിച്ച മന്ദപേടയുടെ കണ്ണുകളെ പ്പോലെ—ഇളകി ഇളകി നിൽക്കുന്നു. കാതോളം നീണ്ടു ഒരു വളവിൽ ഓളം തല്ലിയ പുരികങ്ങൾ—കാമന്റെ വില്ലാട്ട് കപ്പം വാങ്ങുന്നു. പുരികങ്ങളുടെ ഇടയ്ക്ക് നിന്ന് കീഴ്പോട്ടേക്ക് തടിച്ചു ഇറങ്ങുന്ന നാസിക—എരുപു ചൊത്തു, സർവ്വസൗന്ദര്യ സ്വരൂപ ങ്കൾ ഭൂമിക്കു മറുഭൂമിയായി വർദ്ധിക്കുന്നു. ചെന്താമര ചേറ്റം മുഖം, വട്ടത്തിൽ വീടൻ മുഴ നിലാവെളി വട്ടം തന്നെ. ഞാണ്ടിക്ക് വേണ്ട അരുണിമ ഇണങ്ങിയ അധാരം, ആരുടെ മനസ്സിനെ അപഹരിക്കുക യില്ല പേടി അറിയാത്ത സ്തനങ്ങൾ—തടിയെ തൊട്ടുവാനായി സന്നദ്ധങ്ങളായോ ആ സ്തനങ്ങൾ—വിരുന്നായ താമര മൊട്ടകളെ പ്പോലെയും, ഇടവിടാതെയും, കരുന്ന മുഖം കണ്ണിച്ച്, തടിച്ചു വളൻ സ്തനങ്ങൾ—മഹാ ബ്രഹ്മണരെ ക്കിടയ്ക്കു നട്ടക്കു നട്ടക്കുമാറ്, മിട്ടുക്ക് കാണിക്കുന്നു. വലികളെ ക്കൊണ്ട് വിളങ്ങി നേൺ നൽ പാകത്തിൽ നേർത്തായ അരയെ—കാമൻ കൈയിലെടുത്ത വേലിനെ പ്പോലെ—കണ്ടു പ്രജാപതികൾ മുതലായ സർവ്വന്മാർ—വിറച്ചും വിറക്കുവാൻ പേടിച്ചുവർ മരവിച്ചും നിന്നു. ആ സുരാസുരതരുണി പരമയുടെ ഊരുക്കൾ—ആനത്തായി പോലെ കീഴ്പോട്ട് നീണ്ടു, മരേപ്പൊട്ട് തടിച്ചു—മുഴുവായും അലസ മായും നിൽക്കുന്നു. തറയിൽ വളൻ ചെറുത്താമര പോലെ—പാഷ്ഠി

കളിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ച പാക്കങ്ങൾ പൂവയക്കൻ അയ്യകളെ ദൃഷ്ടം
 ചെയ്ത ലോകം സംഭവം വളർന്ന വിരലുകളോടു കൂടെ വിരി
 ഞ്ഞു, വിളങ്ങുന്നു. ചിരി ചിരിച്ചു നിന്ന ആ നെടുമേൻ ന
 യന, ദമയന്തൻ വിരലുകളെ പൊടിച്ച് പൊടിച്ച്
 പൊട്ടിക്കൊണ്ട് - മഹാപുണ്യം നിന്നു. കത്ത കാതുകൾ കത്ത ആ നി
 ത്യാസവസ്തുവ-ഗംഭീരത ഉറവെണ്ട മൂന്നു ഗംഭീരങ്ങളും
 യും, ഉന്നതങ്ങളും വേണ്ട ആറു ഉന്നതങ്ങളും ഹൈന്ദവ
 യും ആത്മീയമായ ആ സർവ്വതോമുഖ സൽ ലാഞ്ഛന-സഭയിൽ
 കുമ്പവം, പ്രേമവും പെയ്തു നിന്നു. ബ്രഹ്മാവ് കുമ്പവം മഹാമിതനും
 യി. സർവ്വപ്രാപതികൾ കുമ്പവം മഹാമിതനും രായി. ആ
 സന്ദർഭത്തിൽ ആ വഴിയോരേ ചെന്ന പരമ ശിവൻ - പുതി
 യെ കുറിച്ചും മറ്റിനിയെ കുറിച്ചും ദുരഭിലം പ്രകടിപ്പിച്ച
 ബ്രഹ്മാവ് പ്രാപതികൾ എന്നിവരെ, വാഗ്ദണ്ഡം ചെയ്തു.
 വേണ്ടതെന്തെല്ലാം സമയത്തും ഓരോ പരീക്ഷ ചെയ്തു കം
 ഭരണ അപര്യായം രൂപണം ചെയ്തു. ലഭ്യമായ ബ്രഹ്മാവ്
 ആ ദുർവ്വചനസംയത്നത്തിൽ നിന്ന് പിന്തിരിഞ്ഞു; എന്നാൽ ദ
 മ്യവസായ പ്രേരകനായ കാമൻ - കാലകാലമേൻ കണ്ഠീ
 യിൽ വെന്തു പോകുമെന്ന് ശപിക്കുക ഉണ്ടായി. മരിക്കുമൊ
 യിയെന്ന വിവരത്തെ വാമദേവൻ ഇങ്ങനെ നിരോധിച്ചു.
 എന്നാൽ വരവണ്ണിനി യായ സന്ധ്യയുടെ സങ്കടം, ഈ രം
 ഗത്തിൽ അവസാനിച്ചില്ല. സന്ധ്യ നാണിച്ചു; ദ്വൈതയാ
 യി. ശിവൻ, ബ്രഹ്മാവ്, കാമൻ, പ്രാപതികൾ എന്നവ
 രോടുകൂടിയും അവരവരുടെ സ്ഥാനങ്ങളിലേക്ക് പോയ ശേഷം
 - അമൽ അമരത്തെ സന്ധ്യ - ഇങ്ങനെ സ്വയം ഭരിച്ചു.
 കഷ്ടം! ഞാൻ മനിച്ച ക്ഷണത്തിൽ തന്നെ യുവതിയായ ഏ
 നെ - ലോക പിതാമഹൻ - ഏൻ അമൽ - കാമിച്ചു; എന്നു മാ
 ത്രമല്ല, ബ്രഹ്മ മാനസ പുത്രൻ പരിശുദ്ധനായ ഏ
 നൻ സഹോദരനായ ആയ പ്രാപതികളും ഏനെ കാമി
 ചു. ദുരന്തമായ മനസ്സ് ഏൻ മനസ്സിനെ അങ്ങനെയും മല
 നം ചെയ്തു. - ഞാൻ ദൃഷ്ട! ഏൻ മനസ്സ് ഇളകുവാൻ ഞാൻ
 സ്വയം അനുവദിച്ചു. കാമൻ ദുഷ്ട ക്ഷണത്തിന്റെ മല. അ
 വൻ അനുഭവമായി. തീക്കൽ പെരുമാളിന്റെ കണ്ഠീയിൽ
 വെന്തു പോകുമെന്ന് കപിതനായ പിതാമഹൻ - ശപിച്ചിരി
 കുന്നു. എന്നാൽ ഏൻ പരീക്ഷണത്തിന്റെ മലം ഞാൻ അ
 ന്വേദിക്കേണ്ടതെന്ന് അമ്മാനയും ദുരന്തങ്ങളും സകാമം
 വീക്ഷിച്ചു. ഞാൻ, ശിക്ഷാർഹ തന്നെ. ഏൻ അമൽ -
 അതിരില്ലാത്തതായി. ഈ പാപത്തിന് ഞാൻ പ്രായശ്ചി
 ത്തം ചെയ്യും. ഉല്പന്നമായ കാമധീനനും രാകാശിരിക
 റ്റും - ഞാൻ ഭൂമിയിൽ മയ്യായെ നിക്ഷിപ്തം: അത് ക
 ണ്ടെന്ന് ഏൻ ഏൻ ശരീരത്തെയും. അമ്മനും ദ്രോഷ
 നായും ദുഷ്ടകരം കാമിച്ച ഈ കളേയ്ക്കും, ഏനിക്ക് ഏ
 ന്നീയ്? ഞാൻ പരമ ദാരുണമായ തപസ്സിനെ വരിക്കുന്നു
 സന്ധ്യ പിന്നെ സംശയിച്ചില്ല. നേരെ നടത്ത് - ചന്ദ്രഭാഗ
 എന്ന നദിയുടെ മൂലത്തുള്ള ചന്ദ്രഭാഗ എന്ന മലയിൽ
 ചെന്നു ചേർന്നു: തപസ്സ് ഉടങ്ങി. കേവലം ഖാലിക യാ
 യ സന്ധ്യ മലകളിൽ കഠിന തപസ്സ് ആരംഭിച്ചത് അ
 റിഞ്ഞു - അനുകമ്പാ പ്രേരിതനായ ബ്രഹ്മാവ് - സ്വ പുത്രനാ
 യ വസിഷ്ഠനോടു പറഞ്ഞു: - വസിഷ്ഠ! തപസ്സ് പരിചയം
 അശേഷം സമാധിച്ചിട്ടില്ലാത്ത സംധ്യ - സന്ധ്യ - ചന്ദ്രഭാഗ
 ണിയിൽ തപസ്സ് ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നു. കാമത്തിന്റെ ഗതിക്ക്
 മയ്യായെ സ്ഥാപിച്ച ശേഷം ശരീരത്തെ ത്യജിക്കണം: എന്നു
 ന് കട്ടിയുടെ നിശ്ചയം. സന്ധ്യ കേവലം അപകട ബുദ്ധിയായ

കുന്നു. തപസ്സിന്റെ യാമനായ ദ്വൈതത്തെയും അറിയാവുന്നവ
 ല്ല. അത് അതും ചെയ്തിക! അവർക്ക് വേണ്ട ഉപദേശം നൽ
 കുന്നു. എന്നാൽ അത്, രൂപം കഠിനപ്പെടേണ്ടത്, ആവ
 ശ്യമാകുന്നു. അത്യാവേശം ഈ രൂപം കണ്ഠ, അവർ ലഭ്യ
 യെ അറിഞ്ഞതാണ്. അങ്ങനെയെല്ലാം മനസ്സിലായത് - ആ
 യുതനിയ്ക്കു, നേരെ നോക്കുക യിലു; അടുത്തു നില്ക്കുക യിലു;
 അത് പോവുക. മഹാഭാഗ യായ സന്ധ്യയെ തപഃപഥത്തി
 ൽ അത് അനുഗ്രഹിക്കണം. വസിഷ്ഠൻ യാത്രാ സന്നദ്ധനാ
 യി: തന്മനനായ ഒരു ബ്രഹ്മചാരിയുടെ രൂപം പൂണ് ചന്ദ്ര
 ഗതിൽ ചെന്നു ചേർന്നു. കണ്ഠാഭിമുഖമായി അണ്ണിർ നിറഞ്ഞു.
 കിന്ന ഒരു തടാകത്തിൽ നിന്ന് ചന്ദ്രഭാഗം നദി - നിമവാ
 നിൽ നിന്ന് ഗംഗ എന്നതു പോലെ - മതാക കടലിലേക്ക്
 തുളിക്കുന്നു. മാനസ സാമന്തനായ ആ സന്ധ്യ - തീരത്തു
 ദൃഢ കോമള കളേയ്ക്കായ യായ പരിശുദ്ധ വാരാഗന നിന്നതി
 നാൽ - സവിശേഷം കമലോ ജലമായി വിളങ്ങി. ബ്രഹ്മ
 ചാരി അടുത്തു ചെന്നു, ആദര പൂർവ്വം ചോദിച്ചു: - "മേലേ! വേ
 തി ഈ മലകളിൽ എന്തിന് വന്നു? വേതി ആരുടെ പുതി
 യേ? വേതി ഇവിടെ എന്തിനായി താമസിക്കുന്നു? അറിയാ
 വുന്നതെന്തെങ്കിൽ, അറിയണമെന്ന് ഞാൻ കാണുകയുണ്ടു.
 പൂണ് ചന്ദ്ര പ്രഭ ജ്ഞാതീയ ഈ മുഖത്തു - മോലം എങ്ങനെ ക
 യറി?" എന്തെന്തിന് പോലെ - ബ്രഹ്മചാരി രൂപം പൂണ്
 പോലെ - മേലേ! മേലിൽ നിൽക്കുന്ന മഹാത്മാവിനെ ക
 ണ്ടു - സന്ധ്യ തൊഴുതു കൊണ്ട് പറഞ്ഞു: - "മേലേ! മഹാബ്രാഹ്മണ!
 മേലേ! ബ്രഹ്മൻ! ഞാൻ ഭവസ്സിനായി ഇവിടെ വന്നതെന്തു.
 ഞാൻ ബ്രഹ്മവിദ്യൻ മാനസ പുതിയാകുന്നു. ഏൻ വേ
 സന്ധ്യ. മേലേ! മനസ്സാൽ തപസ്സ് അനുഷ്ഠിക്കേണ്ട ക്രമ
 ത്തെ കുറിച്ചു ഏനിക്ക് യാതൊന്നും അറിഞ്ഞു കൂടാ. ഗുഹ്യമാ
 യ ഉപദേശത്തെ അത്, ഏനിക്ക് നൽകുമോ? വേറെ ഏ
 നിക്ക് യാതൊരു ആഗ്രഹവും ഇല്ല. തപസ്സിന്റെ ഭാവത്തെ
 കുറിച്ചു യാതൊന്നും അറിയാതെയും അന്വേഷി കാക്കതെയും,
 ഞാൻ ഇവിടെ വന്നു കയറി. പ്രാദേ! വിചാരം കൊണ്ട് ഞാ
 ന് വരുന്ന: ഏൻ മനസ്സ് നടുങ്ങുന്നു." വസിഷ്ഠൻ ഗുരു
 വായി. ആ തപഃ കുമ്പവ്, വസിഷ്ഠൻ ഇങ്ങനെ ഉപദേശ
 ിച്ചു: -

പരമം യോ മഹത്തമം പരമം യോ മഹത്തമം
 പരമോ യ സമാരംഭോ വിഷ്ണുർ മാനസി ധീയതം
 ധർമ്മം കാമ മോക്ഷം യ യുക്ത സ്തോത്രം
 ത മേകം ജഗതാ മദ്യം ഭിക്ഷുപുത്രം
 ശംഖ ചക്ര ഗദാ പത്മ ധരം കമല ഭോധനം
 ശുഭ സ്മരിക സകാലം കപാലി നീലാംബുജ ശൃംഗി
 ഗന്ധോ പരിശുദ്ധോ പരമാസന ഗന്ധം ഹരിം
 ശ്രീവത്സവക്ഷണം ശാന്തം വനമലാ ധരം പരം
 കേശര കണ്ഡല്വം കിരീട ഭക്തോജ്വലം
 നിരങ്കരം മഹാനാഥം സകാലം ഭക്തധർമ്മം
 നിത്യനന്ദം നിരലംബം സുഷുപ്തമദ്ധ്യഗം
 മന്ത്രേണാനേന ദേവേന വിഷ്ണു മേലുത്തമനേ
 ദം നമോ വസുദേവായ കാമിയനേന സന്തതം
 തപസ്യാ മാദേ ഞാനീ തദന്തേന നിയമാൻ ഗുണം
 പരമമായ മഹത്തമസ്സ് - പരമമായ മഹത്തമസ്സ് - പരമ
 നായ സമാരംഭൻ - ആയ വിഷ്ണുവിനെ - വേതി മനസ്സിൽ

പ്രാപ്തിക്കു. ധർമ്മം, അർത്ഥം, കാമം, മോക്ഷം എന്ന നാലിനും ആദി കാരണ നായവനെ-ജഗത്തുക്കൾക്ക് ആദ്യനും മൂലനും ആയ പുരുഷോത്തമനെ-ഭവതി ഭവിക്കണം. ശേഷം ചതു ഗുണ പങ്കു ധരണ-കമല ലോചനനെ-ചിലപ്പോൾ സ്ഥിതിക ധവളനും ചിലപ്പോൾ നീല ഭംഗ സന്നിഭനും ആയി ഗന്ധന്റെ പുറത്തു വെളുത്താമരയിൽ പത്മാസനത്തിൽ വിളങ്ങുന്ന ഹരിയെ-മറിയ്ക്കുവാനാലുകൊണ്ട് അരികു പത്തെ ശ്രീവത്സം മൂർ അലങ്കരിക്കുന്ന ശാന്തനെ-കേളാ കണ്ഡല മണ്ഡിത നെ-മുകുട കിരീട സമുജ്ജ്വല നെ-സാകരനും തിരുകാരനും ഭേദമില്ലാത്ത ജ്ഞാനഗമ്യനും ആയ നിത്യാനന്ദനെ-നിരാലംബനെ-സൃഷ്ടിഭണ്ഡല മദ്ധ്യഗ നെ-ഭവതരീതി പ്രഭവായ വിഷ്ണുവിനെ-മേ കൂറോനെ! ഭവതി ഭവിക്കണം. അതിനു മന്ത്രം ഇതു തന്നെ: "ഓം നമോ വാസുദേവായ" തപസ്സ് മാനപുരം ആരംഭിക്കപ്പെടണം. അതിലേക്കുള്ള നിയമങ്ങളെയും ഞാൻ ഉപദേശിച്ചുതരാം." വസിഷ്ഠൻ തപഃക്രിയയെ ഉപദേശിച്ച ശേഷം-ശിഷ്യനെ അനശ്വരിച്ച്, അവിടെ തന്നെ മറഞ്ഞു. തപസ്സിന്റെ ഭാവത്തെ ശ്രദ്ധിച്ച സന്ധ്യ, സന്തോഷ യായി: തപസ്സ് തുടങ്ങി: വസിഷ്ഠൻ ഉപദേശിച്ച മന്ത്രം പ്രതാപമുലയവ അനുസരിച്ച്-ഗോവിന്ദനെ-മുക്തിപുരം ഭജിച്ചു. ഏകാന്ത മാനസ്യയ സന്ധ്യ കഠിനമായ തപസ്സിൽ ഭിക്ഷു കാലത്തെ പിൻതള്ളി: കാലം ചെല്ലവെ-ആ കഠിന തപസ, കർമ്മ തപസ്സിൽ ഭ്രമണിപ്പു യായി. വിഷ്ണുവിൽ തന്നെ മനസ്സുറപ്പിച്ച സന്ധ്യ-മനുഷ്യ കണക്കിൽ പ്രകാരം-ഒരു ചതുഷ്ഠഗത്തെ തപസ്സിൽ നയിച്ചു. സന്ധ്യയുടെ തപസ്സ് തിരേക്കുള്ളിൽ വിസ്മയപൂർണ്ണമായി. ആ മിതിക്കുള്ള തപസ്സ് ഇനി ഉണ്ടാകയില്ല എന്ന് തപശ്രമണ പ്രവീണന്മാർ പ്രസ്താവിച്ചു. വിഷ്ണു പ്രസന്നനായി. സന്ധ്യ സങ്കല്പിച്ച രൂപത്തിൽ ജഗൽ പ്രഭു പ്രത്യക്ഷനായി മനസ്സ് കൊണ്ട് കല്പിച്ച ഹരി-ശേഷം ചതു ഗുണ പങ്കു സമാലംകൃതൻ-കേളാ കണ്ഡല കിരീട മുകുട പ്രോജ്ജ്വലൻ-ഗന്ധ വാഹന നായ പുണ്യധാരികൾക്ക്-നീലോല്പല മല പ്രഭൻ ആയ ഹരി-മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്നത് കണ്ട്-ഞാൻ എന്തു എങ്ങനെ സ്തുതിക്കും എന്ന് ആ ഭക്തി പരമാർദ്ദ, ഭയ ഭീതയായി. ഒന്നും അറിഞ്ഞു കൂടാത്ത പൂർവ്വക വർദ്ധിത-കണ്ണടച്ചു നിന്നു. കണ്ണടച്ചു നിന്ന സന്ധ്യയുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഹരി സ്വയം കയറി-ദിവ്യമായ ജ്ഞാനത്തെ ദിവ്യമായ നേത്രത്തെ, ദിവ്യമായ വാക്കിനെ-സമ്മാനിച്ചു. സമ്മാനിത യായ സന്ധ്യ-പ്രത്യക്ഷം കണ്ട ഗോവിന്ദനെ, ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:-

നിരങ്കാരം ജ്ഞാനഗമ്യം പരം യ-
 നൈവ സ്ഥൂലനാർപ്പി സുഷുപ്തം ന ചേഷ്ടൈ
 അന്തരം യിന്ത്യം യോഗിഭിർ യസ്യ രൂപം
 തദസ്മൈ തുഭ്യം ഹരയേ മേ നമോസ്തു
 ശിവം ശാന്തം നിമലം നിവികാരം
 ജ്ഞാനം പരം സുപ്രകാശം വിസാരി
 രവിപ്രഭം ഗോപാൽക്കാരം പരം സു-
 ഭൃപം യസ്യ തപാ നമോമി പ്രസന്നം
 ഏകം തുലം ദിവ്യമനം വിനോദം
 ചിത്താനന്ദം സമപരം പരപരം
 നിത്യാനന്ദം സമപരം പ്രസന്നം
 യസ്യ ശ്രീഭം, രൂപ മരണൈ നമോസ്തു

വിദ്യാകരോൽഭവനീതം പ്രഭിന്നം
 സതം മനം യോഗ മന്ത്ര സാമ്രാജം
 സാരം പരം പാവനാനം പവിത്രം
 തദസ്മൈ രൂപം യസ്യ ചൈവ നമ സ്തേ
 നിത്യാർജ്ജവം വ്യയഹിനം ഗുണൈര്യ-
 മ്യം മേഗ യം യിന്ത്യം യോഗയുക്തൈ
 തപവ്യാപി പ്രാപ്യ യ ജ്ഞാനയോഗേ
 പരം യാതാ യോഗിന സ്ത നമ സ്തേ
 യത് സാകാരം തുലം രൂപം മനോജ്ഞം
 ഗന്ധമന്ദം നീലമേഖ പ്രകാശം
 ശേഷം ച ചക്രം പത്മഗഭേരോ
 തദസ്മൈ നമോ യോഗ യുക്തായ തുഭ്യം
 ഗഗനം ശുർ ഭീമ ഭൈവ സചിദം ജ്യോതി ഭാവ ച
 വായുഃ കലശ രൂപാണി യസ്യ തദസ്മൈ നമോസ്തേ
 പ്രധാന പുരുഷോ യസ്യ കാഷ്ഠം ഗന്ധേ നിവസ്വതഃ
 തസ്മാ ഭവ്യതേ രൂപായ ശോഭിനായ നമോസ്തു
 യഃ സ്വയം യ ശ്രേ ജ്ഞാനി യഃ സ്വയം തദ്യുഗ്തഃ പരഃ
 യഃ സ്വയം ജഗദധാരം തദസ്മൈ തുഭ്യം നമോ നമഃ
 പരഃ പുരാണം പുരുഷ പരം ജഗതയഃ
 അക്ഷയം യോഗ്യവ്യയം ദേവ മനസ്തൈ തുഭ്യം നമോ
 നമഃ

യോ ബ്രഹ്മ കരുതേ സൃഷ്ടാം യോ വിഷ്ണു കരുതേ സ്ഥിതിം
 സംഹരിഷ്യതി യോ രുദ്ര തസ്മൈ തുഭ്യം നമോ നമഃ
 നമോ നമഃ കാരണ കാരണായ
 ദിവ്യാഗുത ജ്ഞാന വിദ്യതിഭായ
 സമസ്ത ലോകാന്തര ഭേദമയ
 പ്രകാശ രൂപായ പരാജയായ
 യസ്യ പ്രപഞ്ചം ജഗദ്യുക്ത മഹാൻ
 ക്ഷിതിർ ഭീമഃ സൃഷ്ട ജ്ഞ മനോജ്ഞ
 വഹ്നിർ മുഖം നാഭിത ശാന്തരീതി
 തസ്മൈ തുഭ്യം ഹരയേ മേ നമോസ്തു
 തപഃ പരഃ പരമാത്മാ ച തപഃ വിദ്യാ വിചിന്യാ യാ
 ശബ്ദ ബ്രഹ്മ പരം ബ്രഹ്മ വിചാഞ്ച പരാജയഃ
 യസ്യ നാഭിർ ന യോഗ ച നാഭിത മസ്തി ജഗല്പതേ
 കഥം സ്തോഷാമി തം ദേവ വാങ് മനം ശോഭമേ

യസ്യ ബ്രഹ്മാദയോ ദേവോ മനയ ശ്രേ തപോധനഃ
 ന വിപുണ്വന്തി രൂപാണി വസ്തുനീയഃ കഥം സ മേ
 സ്ത്രീയ മയേ മേ കിം ജ്ഞേയത്
 നിർഗുണസ്യ ഗുണം പ്രഭോ
 നൈവ ജ്ഞന്തി യ ഭൂപം
 സേത്രം അപി സരംസ്തോഃ
 നമ സ്തുഭ്യം ച ജഗന്നാഥ
 നമ സ്തുഭ്യം തപോമയ
 പ്രസിദ്ദ ഭഗവൻ തുഭ്യം
 ഭൂതാഭ്യോ നമോ നമഃ

ഹരി പ്രസന്നനായി. നാരായണൻ കരുണാവിഷ്ണു നായി. മരവിളി ഉടുത്ത് തോൽ പുരച്ചു നിന്ന കല്പിയെ കണ്ട്, ഗോവിന്ദൻ ശേഷം സംതൃപ്തനായി. പരിശുദ്ധമായ ജഡം കളിയിനെ ചുക്കു നിന്ന ഉപവാസ കർമ്മ-മുക്തി ചെയ്ത

ഹിമലയം അടിച്ചു അടിയോർ മറവിച്ച താമര പോലെ—പ്രഭു കെട്ട മുഖത്തോടെ—സാരാത്മങ്ങൾ ഉയർന്നു പ്രശംസിക്കുക പാടുന്നത് കണ്ടു കേട്ടു—കൃപാ പാമർദ്ദനായ മധുസൂദനൻ—അരുളി:—“ദേവ! ഞാൻ പ്രീതനായിരിക്കുന്നു. ദേവതാപ്രഭു! ദേവതി ചെല്ല പർവ്വതസ്തവങ്ങൾ കേട്ടു, ഞാൻ സുപ്രീതനായിരിക്കുന്നു. ദേവതി വാക്കുവരികുക തന്നെ. ദേവതിയുടെ കാർഷ്വ എന്താണുവോ? പറയുക തന്നെ. ദേവതിക്ക് ദേവം ഭവിക്കട്ടെ. ദേവതിയുടെ കാർഷ്വകളെ ഞാൻ പൂരിപ്പിച്ചു കൊള്ളാം. ദേവതിയുടെ വൃത്തങ്ങൾ നിമിത്തം ഞാൻ പ്രസന്നനായിരിക്കുന്നു” സന്ധ്യ പറഞ്ഞു:—“ദേവ! ദേവ! ഞാൻ ചെല്ല തപസ്സു കൊണ്ട് ഭഗവാൻ പ്രീതനായി എങ്കിൽ—ഞാൻ അപേക്ഷിച്ചു കൊള്ളട്ടെ. ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നത് ഇങ്ങനെയാകുന്നു. ദേവ! ദേവ! പ്രാണികൾ ഉൽഭവ സമയത്തു് സകാമന്തരം രാകരുതു്. കാലം അതികൂടിക്കുന്നതിനോടു കൂടെ, സകാമന്തരം രാകട്ടെ. ഞാൻ പതിവ്രത യാണു് എന്ന് മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധമാകട്ടെ. എന്നെപ്പോലെ ഇതര ഉണ്ടാകരുതു്. ദേവ! ഭഗവാനേ! ഞാൻ ഭക്തനായിത്തീർന്നു, ഇതരനെ കാമപൂർവ്വം നോക്കുവാൻ, ഇടയാകരുതു്. എന്നെ കാമപൂർവ്വം നോക്കുന്ന പുരുഷൻ, പാപക്കാരൻ കെട്ടു് ജീവനായി ഭവിക്കട്ടെ.” ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:—

പ്രഥമം ശൈശവേ ഭവ: കൗമാരേ ച പ്രതിയകു: തൃതീയേ യൗവനേ ഭവ: ചതുർത്ഥേ വാർദ്ധക്യം തൃതീയേ തപസം പ്രാപ്തവയോഭാഗേ ശരീരീണ: സ കാമം സ്വ: പ്രതിയായേ ഭവീഷ്യതി ക്വചിത് ക്വചിത്

തപസാ തവ മയ്യോഭാ ജഗതി സ്ഥാപിതം മയാ ഉല്പന്ന മാത്രാ ന യഥാ സകാമം സ്വ: ശരീരീണ: തപം ലോകേ സതീഭാവം താദൃശം സർവാപ്തസ്യ സി തിഷ്ഠ ലോകേഷു നാസ്തി സർവ്വ യാദൃശം സംഭവീഷ്യതി യ: പശ്യതി സ കാമം തപം പാണ്ഡിത്രം മൃതേ തവ സ സഭ: ജീവതം പ്രാപ്യ ഭർത്തൃലതം ഗമീഷ്യതി പതി സ്തവ മഹാഭാഗ: തവേ രൂപ സമനപിത: സപ്തകല്പാന്ത ജീവി ച ഭവീഷ്യതി സഹ തപയാ

പ്രാണികൾക്കു് ശൈശവം, കൗമാരം, യൗവനം, വാർദ്ധക്യം എന്നിങ്ങനെ ഭാവങ്ങൾ നാലാണല്ലോ. തൃതീയ മായ വയോഭാഗത്തെ പ്രാപിച്ചവർ മാത്രം, ഇനി മേൽ സകാമന്തരം രാകാം. പ്രതിയ മായ വയോഭാഗത്തിന്റെ അന്തത്തിലും കാമം ചിലപ്പോൾ കാണപ്പെടാം. അതിനു മുമ്പു് പ്രാണികൾ സകാമന്തരം രാകയില്ല. ദേവതി ആവശ്യപ്പെട്ട മയ്യോഭായെ ഞാൻ ജഗത്തിൽ സ്ഥാപിക്കുന്നു. ഉല്പന്ന മാത്രാർ ഇനി സകാമന്തരം രാകയില്ല. ദേവതി യാകട്ടെ മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ സതീഭാകം സമാധിക്കാത്ത സതീഭാവത്തെ, സമാധിച്ചിരിക്കുന്നു. പാണ്ഡിത്രത്തിനല്ലാതെ ദേവതിയെ സകാമം നോക്കുന്നവൻ, ജീവതരേയും ഭർത്തൃലതരേയും പ്രാപിക്കും. ദേവതിക്കു് ഭക്താവു് ഉണ്ടാകും. തവേ രൂപ സമനപിതനായ ആ മഹാഭാഗൻ, ദേവതിയോടു് ഒരുമിച്ചു് ഏഴു കല്പങ്ങളിൽ ജീവിച്ചിരിക്കും. ഭഗവാൻ തുടർന്നു:—ദേവതി അപേക്ഷിച്ചു വരങ്ങളെ ഞാൻ ഭാഗം ചെയ്തു. എന്നിന്നു് അല്പം കൂടി സംസാരിക്കുവാനുണ്ട്. അതു് ഞാൻ മുമ്പു തന്നെ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതു്. ദേവതിയുടെ ഈ ശരീരം അഗ്നിയിൽ ദഹിക്കുമെന്നു് പൂർവ്വ നിശ്ചയമുള്ളതത്രെ.

പ്രിയ വൃതന്റെ പുത്രനായ മേഘാതിഥി, പന്ത്രണ്ടു വയസ്സു കൊണ്ടു് മുഴുകിക്കുന്ന മേഘാതിഥിയോടും എന്നു് ഹോമയജ്ഞം ഇല്ലാത്ത അവസാനിക്കുകയാണു്. തപസ്സു കൊണ്ടു് മേഘാതിഥിയുടെ സമൻ ഉണ്ടായിട്ടില്ല: ഇനി ഉണ്ടാകയും ഇല്ല. ആ പരമതപസന്റെ മഹായജ്ഞം നടക്കുന്നതും, ഈ ചന്ദ്രഭാഗാ നഭീരടത്തിൽ തന്നെ. ദേവതി അവിടെ ചെന്നു് യജ്ഞാഗ്നിയിൽ ഈ ശരീരത്തെ ദഹിപ്പിക്കണം. മുനികൾ ആരും കാണാതെ വന്നു രൂപം ധരിച്ചു, ദേവതി അവിടെ ചെന്നു് കയറി, തീയിൽ ഇറങ്ങണം. എന്റെ അനുഗ്രഹം നിമിത്തം ദേവതി മേഘാതിഥിയുടെ പുത്രിയായി അഗ്നിയിൽ നിന്നു പിറക്കും. ഈ ജന്മത്തിൽ ഭക്താവായി ആരെ വാങ്ങിക്കുന്നുവോ ദേവതി ആ പുരുഷനെ ധ്യാനിച്ചു കൊണ്ടു് തീയിൽ ഇറങ്ങിക്കൊള്ളുക തന്നെ. മഹാ ഭാഗേ! പുറപ്പെടാം” നാരായണൻ സന്ധ്യയെ വിരലറം കൊണ്ടു് തൊട്ടു. നാരായണ കരസ്സറം ഏറ്റ സന്ധ്യയുടെ ശരീരം, ആ ക്ഷണത്തിൽ പൂരോദ്ധാര മയമായി. മഹാ മുനിയായ മേഘാതിഥിയുടെ യജ്ഞാഗ്നി, പച്ച മാംസത്തെ തൊടുകയില്ല എന്നതിനാൽ—സന്ധ്യാ ശരീരത്തിനു ഭാവഭേദം ആവശ്യമായതത്രെ. നാരായണൻ മറഞ്ഞു. സന്ധ്യ നടന്നു: ആരാലും കാണപ്പെടാതെ യജ്ഞശാലയിൽ കടന്നു. തപഃകൃമം ഉപദേശിച്ചു കൊടുത്ത പരമ ബ്രഹ്മചാരിയെ ഉള്ളിൽ കാത്തു കൊണ്ടു്—തീയിൽ ഇറങ്ങി. തീ പൊട്ടു പൊടനെ പൊട്ടി ഏറിഞ്ഞു. ഏറിഞ്ഞ തീയിൽ സന്ധ്യ കുരിഞ്ഞു. യജ്ഞാഗ്നിയിൽ വെന്ത സന്ധ്യയെ അഗ്നി-നാരായണാജ്ഞ നിമിത്തം, സൂര്യ മണ്ഡലത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചു. സൂര്യൻ ആ ശരീരത്തെ രണ്ടായി പകർത്തു്—സ്വർഗ്ഗത്തിൽ വെച്ചു. ആ ശരീരത്തെ ഒന്നു ഉൾഭാഗമായ അർദ്ധം അന്ധാരാത്രം ഉള്ള മദ്ധ്യഭാഗമായ പ്രാത: സന്ധ്യ എന്ന നാമത്തിൽ ദേവന്മാരിൽ പ്രീതിയെ വർത്തി. ഇതര ഭാഗം പിതൃ പ്രീതികരമായ സായം സന്ധ്യയായി. യജ്ഞം അവസാനിച്ചു കൂട്ടത്തക്ക തീയുടെ നടുവിൽ നിന്നു്—ഒരു ചുട്ട പൊന്നൊളി പ്പെട്ടെണി ഏഴനു വന്നു. തുഴ്ന്നായ മഹാമുനി അഗ്നിയുടെ യാത്ര അഗ്നി പ്രഭവയെ കൈയിലെടുത്തു്—“തുദ്ധി കർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിച്ച ശേഷം—അരുന്ധതി എന്നു വിളിച്ചു. “നരുണ ദിവിയൊരു ധർമ്മ സാ കേന്ദ്രപി ച കാരണാൽ” യാതൊരു കാരണം കൊണ്ടും ധർമ്മത്തെ രോധിക്കുകയില്ല എന്നതിനെ ആധാരമാക്കി ആ ശിശു ത്രിലോകങ്ങളിൽ അരുന്ധതി എന്നു പ്രസിദ്ധമായി. യജ്ഞം മുഴുവിട്ട മുനി തുഴ്ന്നായി: പുത്രിയെ ലഭിച്ച മഹാമുനി പ്രഹൃഷ്ടനായി.

ശിശു വളർന്നു. ചന്ദ്രഭാഗയുടെ തീരങ്ങളിൽ അപസാര ബൃത്തിൽ മേഘാതിഥിയുടെ ആത്മമത്തിൽ വെളുത്ത പക്ഷിത്തിൽ വെൺ നിലാവു് പൊലെ—അരുന്ധതി വളർന്നു. അരുന്ധതിയുടെ ക്രിഡാ സ്ഥാനമായിരുന്ന ചന്ദ്രഭാഗാ പുണ്യതീർത്ഥത്തിനു് ഇന്നും അരുന്ധതി തീർത്ഥം എന്നു നാമമാകുന്നു. അരുന്ധതി തീർത്ഥത്തിൽ സ്നാനം ചെയ്യുന്നവർ നാരായണനെ പ്രാപിക്കുന്നു. കാർത്തിക മാസത്തിൽ ചന്ദ്രഭാഗയിൽ കളിക്കുന്നവർ—ഒന്നാമതായി വിഷ്ണു പദത്തെയും അവിടെ നിന്നു് മോക്ഷത്തെയും സമ്പാദിക്കുന്നു. മാഘമാസം പൗഷ്കരിയിൽ

“മേഘാതിഥിയുടെ പുത്രിയാണു്, അരുന്ധതി യെന്നുള്ള ഈ കാലികാ പുരാണ പ്രസ്താവം—പ്രണ്യായ സമ്മതമുള്ളതാണെന്നു് തോന്നുന്നില്ല. അരുന്ധതി, കർമ്മമേന്മയും ദേവ ഇതിയുടെയും പുത്രിയാണെന്നു് പ്രസിദ്ധം.

ചന്ദ്രോദയത്തിൽ കളിക്കുന്നവരുടെ വംശങ്ങളിൽ രാജയകുമാ
വ് എന്ന രോഗത്തിന്റെ ബാധ ഉണ്ടാകുകയും ആ ആട്ട
കൾ കണത്തിൽ ചി മണ്ഡലത്തെ പ്രാപിച്ചു - വീണ്ടും ഭൂ
മിയിൽ വേദത്തെ നായ ബ്രാഹ്മണനായി മറിക്കും. ച ഭാ
ഗാജലം കടിക്കുന്നവർ ചന്ദ്ര ലോകത്തെ പ്രാപിക്കും. ഇ ചല
ത്തിൽ ഒരിക്കൽ സ്നാനം ചെയ്യുന്നവർ പതിനായിരം അശ്വ
മേയങ്ങളുടെ ഫലത്തെ അനുഭവിക്കും. അരുന്ധതിക്ക് വയസ്സ്
അഞ്ചു തികഞ്ഞു. നദിയിൽ കളിച്ച ശേഷം നദീതീരത്ത്
പിതൃ സന്നിധിയിൽ ലീലകളിൽ വിഹരിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന
അരുന്ധതിയെ - കമലാസനൻ, ആകാശ മാർഗ്ഗത്തിൽ കൂടെ സ
ഞ്ചരിക്കവെ - കണ്ടു. ലോക പിതാമഹൻ അവിടെ അവതരി
ച്ചു. സർവ്വമുനിമാരായ പരിപൂർണ്ണനായ ബ്രഹ്മാവ് - മേഘാ
തിമിയെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു: - ഭോ മഹാമുനെ! അരുന്ധതി
ശിഷ്യപ്പെടേണ്ട കാലമായി. "സ്രീഭീസ്രീയശ്ചോപദേശ്വാഃ"
സ്രീകളെ ഉപദേശിക്കുവാൻ സ്രീകൾ തന്നെ വേണം. അങ്ങ്
ഈ കണത്തിനെ സാവിത്രിയേയും ബഹുലയേയും ഏല്പിക്ക
ക. ആ പരമ സ്രീകളുടെ സംസർഗ്ഗം അങ്ങയുടെ പുതിക്ക് അ
തിരില്ലാത്ത ഐശ്വര്യത്തിന് മേതുവാകും. പരമാത്മാവായ
ബ്രഹ്മാവിന്റെ വാക്കുകളെ കേട്ട മേഘാതിമി - ഏവമേവ -
അങ്ങനെ തന്നെ അങ്ങനെ തന്നെ - എന്നു പ്രീതിപൂർവ്വം അനുകൂ
ലിച്ചു. ബ്രഹ്മാവ് അന്തർഹിതനായ ക്ഷണത്തിൽ മഹാഭാഗ
നായ മേഘാതിമി, പുതിയോട്ട് ഒരുമിച്ചു സൂര്യ ഭവനത്തി
ൽ ചെന്നു. മേഘാതിമി സാവിത്രിയെ കണ്ടു. സൂര്യമണ്ഡ
ല മദ്ധ്യത്തിൽ പരമാസനത്തിൽ അക്ഷമാല പിടിച്ചിരുന്ന
സാവിത്രിയെ - മേഘാതിമി പ്രണമിച്ചു. സാവിത്രിയും കൂടെ
ബഹുലയും മേഘാതിമിയോടു കൂടെ മാനസ പർവതത്തിലേക്ക്
പുറപ്പെട്ടു. സാവിത്രി, ഗായത്രി, ബഹുല, സരസ്വതി, ഭൂപദ
എന്ന പരമ തരുണികൾ - ദിവസം പ്രതി, മാനസ പർവത
ത്തിൽ ഒരുമിച്ചു കൂടുകയും, തമ്മിൽ ധർമ്മപ്രാണങ്ങളെ വിവ
രിച്ച ശേഷം സ്വസ്ഥ സ്ഥാനങ്ങളിലേക്ക് പോവുകയും - ലോ
ക ഹിതത്തെ പുരസ്കരിച്ചു - പതിവായിരുന്നു. സർവ്വലോക മാ
താക്കളെ ഒരുമിച്ചു കണ്ട മേഘാതിമി, പരമ പ്രീതിപൂർണ്ണ
-പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം നമസ്കരിച്ചു പറഞ്ഞു: - അയ്യ! ഞാൻ ഭ
യ വിസ്മയ പ്രഹർഷങ്ങളാൽ അധീനനായി. ഈ കൂട്ടി
-അരുന്ധതി-എന്റെ കൂട്ടിയറക്കുന്നു. ഇവർ ഉപദേശം സ്വീ
കരിക്കുന്നതിന് കാലമായി. ഞാൻ അതിലേക്ക് ഇവളെ
കൊണ്ടുവന്നതത്രെ, ഭോ ജഗന്മാതാ! സാവിത്രി! വേതി ഇ
വർക്ക് ഉപദേശം നൽകമെന്ന് ജഗൽസ്രസ്താവിന്റെ ആജ്ഞ
ലഭിച്ചു - ഞാൻ വന്നിരിക്കുകയാണ്. ഇവളുടെ ഭാവി - സദാ
ചരണത്തിൽ നിൽക്കുമാറ് - ഭോ സാവിത്രി! ഭോ ബഹുല!
ഇവർക്ക് ഉപദേശിക്കേണമെ" സാവിത്രി ചിരിച്ചു. ബഹു
ലയെ കടാക്ഷിച്ചു: മേഘാതിമിയെ സോക്കി: അരുന്ധതി
യെ നയനപാതം ചെയ്തു പറഞ്ഞു: - ഭോ ബ്രാഹ്മണ! വിഷ്ണു
വിന്റെ പ്രസാദം നിമിത്തം ഈ കൂട്ടി-അങ്ങയുടെ പുതി-
സുചരിത യത്രെ. ഈ മഹാ ഭാഗ്യത്തെ ഉപദേശിക്കേണ്ടതായി
യാണെന്നും ഇല്ല. ആകട്ടെ ഞാനും ബഹുലയും ബ്രഹ്മവക്യ
ത്തെ ബഹുമാനിച്ചു, ഈ സതിയെ സ്വീകരിക്കുന്നു. അല്പ
യേറേ മൂന്നു! അരുന്ധതി-അങ്ങയുടെ പുതി-പൂർവ്വ ജന്മത്തിൽ
ബ്രഹ്മാവിന്റെ തന്നെ പുതി ആയിരുന്നു. അങ്ങയുടെ തപ
സ്സിന്റെ ഫലം കൊണ്ട് വിഷ്ണുവിന്റെ പ്രസാദം കൊണ്ടും
അങ്ങയുടെ പുതിയായി അവതരിച്ചിരിക്കുകയാണ്. അങ്ങ
യുടെ വംശം വിജയമായി. അരുന്ധതി ദേവന്മാരുടെ ലോ

കളിൽ തന്നെ ശിവം വർദ്ധിച്ചു. മഹാഭാഗ്യത്തെ ഭാ
ഗ്ഗ മഹാഭാഗൽ-മാതാക്കളെ നമസ്കരിച്ചു: പോകുവാൻ അനു
വാദം വാങ്ങി: അരുന്ധതിയെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു: സാവിത്രി
യേയും ബഹുലയേയും വീണ്ടും നമസ്കരിച്ചു: സ്വസ്ഥാനത്തേ
ക്ക് പോന്നു. രണ്ടു മാതാക്കളോട് ഒരുമിച്ചു വളർന്നു
അരുന്ധതി-നികുപണത്തിൽ മെങ്ങാത്ത പരിപാകത്തെ പ്ര
തിദിനം സമ്പാദിച്ചു. അരുന്ധതി ചില രാത്രികളിൽ സാ
വിത്രിയോട് ഒരുമിച്ചു സൂര്യ മണ്ഡലത്തിൽ - ചില രാത്രിക
ളിൽ ബഹുലയോട് ഒരുമിച്ചു ഇന്ദ്ര സാധത്തിൽ - ഇങ്ങനെ
താമസിച്ചു, പക്ഷിൽ പലപ്പോഴും അഞ്ചു മാതാക്കളിൽ മ
ധുരമി പെയ്തു, ഏഴ് ദിവ്യ വർഷങ്ങളെ കഴിച്ചു. സ്രീധർമ്മ
സർവ്വജ്ഞയായ അരുന്ധതി-മാതാക്കളായ സാവിത്രിയേയും ബ
ഹുലയേയും അനാനം കൊണ്ട് - ഒരു വേടി കടന്നു. അരുന്ധ
തി, യുവതി യായി. യാവനം വിരിഞ്ഞ നിതംബിനി - താ
മര വിരിഞ്ഞ നദി പോലെ - തെളിഞ്ഞു. മാനസ പർവത
ത്തിൽ ഏകയായിരിക്കാൻ വിഹരിക്കവെ - അരുന്ധതി പരമ
തേജസ്വിയായ വാസിക്കനെ കാണുവാൻ ഇടയായി. ചന്ദ്ര
നിഭാനന, ബാലസൂര്യ പ്രഭാ വാനെ നോക്കി: ബ്രഹ്മൈശ്വ
ര്യ സമ്പന്നനെ കണ്ടു: കർമ്മഭാവം പൂണ്ടു. വാസിക്കൻ വാവസ്തി
നിയെ കണ്ടു: വീണ്ടും നോക്കി: കർമ്മഭാവം പൂണ്ടു. അരു
ന്ധതി വാസിക്കനെ കണ്ടു: വാസിക്കൻ അരുന്ധതിയെ കണ്ടു:
ഇരുവരും തമ്മിൽ കാമഭാവം പൂണ്ടു. പരമ താപസ യായ അ
രുന്ധതി ചെയ്യുവാൻ അവലംബിച്ചു: ആത്മാവിനെ ഉറപ്പി
ച്ച് ഉള്ളിൽ തന്നെ നിർത്തി. വാസിക്കൻ ചെയ്യുവാൻ അ.
വലംബിച്ചു: മദനൻ മമനം ചെയ്തു മനസ്സിനെ പ്രാപനം ചെ
ട്ടു ഉറപ്പിച്ചു നിർത്തി. അരുന്ധതി മാറി നടന്നു. മുനിയുടെ
സന്നിധിയിൽ നിന്ന തന്നെത്തന്നെ നിർത്തി കൊണ്ട് - സാ
വിത്രിയുടെ സമീപത്തേക്ക് - പോന്നു. മഹാ സതി ആത്മയാ
യി. "അഹോ! ഞാൻ സതീഭാവം നട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു" എന്നു വ്യഥി
തയായി. അരുന്ധതിയുടെ ശരീരം ഇരുണ്ടു: മുഖം മിന്നമാ
യി: കാലുകൾ തറയിൽ ഇടുകി: ചിന്താ സന്തപ്ത ഇങ്ങനെ
ചിന്തിച്ചു: - "സ്ഥിതി: സതീനാം അല്ലെന്ന് മാപലേപനേവ
നശ്യതി" സതീകളുടെ സ്ഥിതി അല്പമായ മാപലം കൊണ്ട്
നശിക്കുന്നു" ഇങ്ങനെ ആത്മം, ഹിത പ്രതയായ സാവിത്രി
എനിക്ക് ഉപദേശിച്ചിരിക്കുന്നത്. അഹോ! ഞാൻ പരമ
രുഷ്ണിയിൽ മനസ്സ് വച്ചു. അയ്യോ എനിക്ക് ഇഹ പാങ്ങളിൽ
എത്ര ദേവിക്കൊരാൾ! മകളെ മാനയായി കണ്ട മാതാവ് - സാ
വിത്രി - ചിന്തിച്ചു. ആ സർവ്വജ്ഞ സകലാ സൂക്ഷ്മം കണ്ടു.
സാവിത്രി അരുന്ധതിയുടെ ശരീരത്തിൽ അനുകമ്പാ പൂർവ്വം കൈ
വെച്ചു കൊണ്ട് പറഞ്ഞു: - "മകളേ! വേതിയുടെ മുഖം വിവ
ർണ്ണമായിരിക്കുന്നു. ഇതു എന്തോ? തന്മൂലം താമര സൂര്യ
പ്രസാദം അടിച്ച അടി ഹാരവോ? ദേവ ഗുണവത്തമെ! ഭാ
ഗ്ഗയുടെ ശരീരം മാന മാായിരിക്കുന്നു. ചന്ദ്ര മണ്ഡലത്തിൽ
തിയുടെ ശരീരം മാന മാായിരിക്കുന്നു. ചന്ദ്ര മണ്ഡലത്തിൽ
കർമ്മ കഷണം കടന്നുവോ? വേതിയുടെ മനസ്സും ദേഹവും വി
ചാരങ്ങളെ കൊണ്ട് വിഹ്വലമായി. ഈ ദുഃഖ കാരണം എ
ന്തു? കാരണം ഗുഹ്യമല്ല ഏകിൽ - എനിക്ക് കേൾക്കണമെ
ന്നുണ്ട്." അരുന്ധതി മിണ്ടുവാൻ ആകാശവേളയായി: നാണി
ന്നുണ്ട്. മകളുടെ മനഃശ്ലേഷത്തെ അറിഞ്ഞു
ച്ച് കനിഞ്ഞു നിന്നു. മകളുടെ മനഃശ്ലേഷത്തെ അറിഞ്ഞു
ച്ച് കനിഞ്ഞു സാവിത്രി - ആശ്വാസകരമായ വാക്കുകളെ
അനുകമ്പ പൂണ്ട സാവിത്രി - ആശ്വാസകരമായ വാക്കുകളെ
ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: - "വേതി! വേതി കണ്ട ഭാസ്കര സന്നിഭ
ൻ വാസിക്കനാണ്: ആ തപഃപ്രോജപൽ പർവ്വതിക്ക് സ്വർഗ്ഗ
യാകുവാൻ നിർദ്ദിഷ്ടനത്രെ. ഈ ഭാസ്കരനെ ബ്രഹ്മാവ് പ

ആരെന്ന നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളതാകുന്നു. വസിയ്ക്കുന്ന ക്ഷണം അത്യാതിക്രമ സതീഭാവം നഷ്ടമാക യിപ്പ. ഏദയം സകാമ മായി എങ്കിൽ തന്നെയും—ഭവതി ദോഷത്തെ തീണ്ടുന്നില്ല. മകളെ! ഇതിനെ കുറിച്ച് യാതൊരു സംശയവും വേണ്ട. ശോഭന! ഭവതി പൂർവ്വ ജന്മത്തിൽ വസിയ്ക്കുന്ന ഭർത്താവായി ലഭിക്കുവാൻ, ഭാര്യണമായ തപസ്സ് ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതു നിമിത്തം ഭവതിയിൽ ക്രമം ഇവിടെ ഉൽഭൂതമായി." സാവിത്രി പൂർവ്വകമായ വിവരിച്ചു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ മകളായി പിറന്ന സന്ധ്യ ചന്ദ്രഗ എന്ന മലയിൽ തപസ്സ് അനുഷ്ഠിച്ചതും ബ്രഹ്മാജ്ഞ അനുസരിച്ച് വേഷമെന്ന നായ വസിയ്ക്കുൻ സന്ധ്യയെ തപോമാർഗ്ഗം അഭ്യസിപ്പിച്ചതും വിഷ്ണു സന്ധ്യക്ക് പ്രത്യക്ഷനായി സർവ്വ വരങ്ങളെ നൽകിയതും സന്ധ്യ വസിയ്ക്കുന്ന പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ട് മേഘാതിമിയുടെ യജ്ഞാനിയിൽ സ്വയം ദഹിപ്പിച്ചതും സന്ധ്യ തന്നെ അത്യാതിക്രമമായി അവതരിപ്പിക്കുന്നതും ആയ—പൂർവ്വചരിത്രത്തെ സാവിത്രിയും ബ്രഹ്മാവും അത്യാതിക്രമ ഗമിപ്പിച്ചു. പ്രചോദനമായ അത്യാതിക്രമ പൂർവ്വജന്മകഥകളെ സ്തുരിച്ചു: സ്വയം സ്വാമിയായി വരിച്ച വസിയ്ക്കുന്നതിൽ മാത്രമാണ് മനസ്സ് കടന്നത് എന്നറിഞ്ഞു:—സരിദീന ഭാവത്തെ കൈ വെടിഞ്ഞു. അത്യാതിക്രമ സൂര്യ ഭവനത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചു കൊണ്ട്—സാവിത്രി—ബ്രഹ്മ സദനത്തിൽ ചെന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ഇങ്ങനെ അറിവിച്ചു:—“ഭോ ജഗന്നായക: ഭഗവൻ: അത്യാതിക്രമ അങ്ങയുടെ പുത്രനായ വസിയ്ക്കുന്ന മാനസ പർവ്വതത്തിൽ വച്ച് കാണുക ഉണ്ടായി. ഭർത്താവിൽ അവരിൽ പ്രേമം അങ്കുരിച്ചു. അവർ ചെയ്യുന്നത് അവലംബിച്ച്, വികാരത്തെ കളക്കി നിരന്തരം, സ്വ സ്വ സ്ഥാനങ്ങളിലേക്ക് പോന്നു. എന്നാൽ വികാരം കളഞ്ഞാൽ അവർ ദുഃഖിതരായി കഴിയുന്നു. പ്രഭോ! ബ്രഹ്മൻ! ലോക ഹിതത്തെ പുരസ്കരിച്ച് എന്താണ് നടക്കേണ്ടത് എന്നാൽ നടക്കട്ടെ." ബ്രഹ്മാവ് പരിപാടി നിശ്ചയിച്ചു. സാവിത്രിയോട് ഒരുമിച്ച് ഇറങ്ങി; വസിയ്ക്കുന്ന അത്യാതിക്രമ തമ്മിൽ ഭർത്താ ലഭിച്ച സ്ഥാനത്തു ചെന്നു. ബ്രഹ്മാവ് മാനസത്തിലേക്ക് പുറപ്പെട്ടതായി അറിഞ്ഞു, പരമ ശിവൻ--നന്ദി, ഭോഗി മുതലായ ലക്ഷം ഭൂതങ്ങളോട് ഒരുമിച്ച്--അവിടെ എത്തി. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ചിന്താ താഡനം ഏറെ ലോക നായകൻ-ശോഭ ചക്രി ഗഭാധരനായ വാസുദേവൻ-ബ്രഹ്മാവും ശിവനും നിന്ന സഭയിൽ കയറി. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ശിവന്മാർ ഒരുമിച്ച് ആലോചിച്ച്--നാരദനെ അയച്ച്, മേഘാതിമിയെ ക്ഷണിച്ചു. മേഘാതിമി മാനസ പർവ്വത സഭയെ പ്രാപിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ ചെന്നു. മുനിമാർ ചെന്നു. സാധുന്മാർ, വിദ്വാന്മാർ, യക്ഷന്മാർ, ഗന്ധർവന്മാർ എന്നവരും ലക്ഷം ലക്ഷം സുര സ്ത്രീകളും സഭയെ മോടി പിടിച്ചു. ബ്രഹ്മാവ് മേഘാതിമിയോട് പറഞ്ഞു:—“ഭോ മേഘാതിമി! അങ്ങയുടെ പുത്രിയെ ചരിത വ്രതയായ അത്യാതിക്രമ സഭയിൽ--അങ്ങ് വസിയ്ക്കുൻ നൽകുക. അങ്ങ് ഈ ദേവ സമാജത്തിൽ ബ്രാഹ്മവിധി അനുസരിച്ച് കന്യകാദാനം ചെയ്യും. ഇവരെ വധുവരന്മാരായി ഞാൻ പണ്ടുതന്നെ കല്പിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ഇതിലേക്ക് ഹരിയുടെ അനുജനായും ഉണ്ട്. സമാജസമായ ഈ കർമ്മം നടന്നു കഴിഞ്ഞാൽ, അങ്ങയുടെ വാഴം മഹാഭഗവാനെ സന്ദർശിച്ചു. ഇതു സർവ്വ ഭൂതങ്ങൾക്ക് ഹിതകരവും ആവും." മേഘാതിമി അതി പ്രമുദിത നായി. സർവ്വരന്മാരെ നമിച്ചു. കന്യകാദാനം സന്തോഷപൂർവ്വം സമ്മതിച്ചു. അത്യാതിക്രമ ഭർത്താവിനെ--മേഘാതിമി-സർവ്വ സുരന്മാരോട്

രോട് ഒരുമിച്ച് വസിയ്ക്കുൻ ഇരുന്ന സ്ഥാനത്തേക്ക് നടന്നു. യമം, അത്ഥം, ക്രമം, മോക്ഷം എന്നവയെ വേറെ വേറെ വിചിന്തനം ചെയ്തു. ബ്രഹ്മൈശ്വര്യം കൊണ്ട് വിശ്വപത്തീന് വെട്ടം കൂട്ടി-മാനസാലകന്ദരത്തിൽ ഏരിതീ പോലെ എരിഞ്ഞിരുന്ന പരമോജ്വല നായ വസിയ്ക്കുന്ന--ആ പരിശുദ്ധന്മാർ കണ്ടു. മേഘാതിമി പറഞ്ഞു:--“ഭോ ഭഗവൻ, ബ്രഹ്മപുത്ര! ഞാൻ ചരിത വ്രതയെ അങ്ങയ്ക്ക് സമർപ്പിക്കുന്നു. അങ്ങ് ബ്രാഹ്മവിധി അനുസരിച്ച് ഈ കന്യകയെ സ്വീകരിക്കുക തന്നെ. ഭോ ബ്രഹ്മൻ! അങ്ങ് സ്വേച്ഛ അനുസരിച്ച് ഏവിടെവിടെ വിഹരിക്കുമോ--ഈ ഭക്ത അവിടവിടെ അങ്ങയെ, മായയെ പ്രാപ്ത, അനുഗ്രഹിക്കും. ഈ പതിവുത-അങ്ങ് സ്വീകരിക്കുന്ന വ്രതങ്ങൾക്ക് സമാന ധർമ്മങ്ങളായ വ്രതങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചു കൊള്ളും. അങ്ങയെ ശ്രദ്ധിക്കുവാൻ അനുവാദം ലഭിക്കുമെങ്കിൽ--എന്റെ പുത്രി ജന്മ സാമല്യം കണ്ടു." വസിയ്ക്കുന്ന കേട്ടു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ശിവൻ മുതലായ സർവ്വന്മാരും ഉൾപ്പെട്ട സാസംഘത്തെ കണ്ടു. നടക്കുവാനുള്ളത് നടക്കുകയാണ് എന്ന് ദിവ്യ ചക്ഷുസ്സ് കൊണ്ട് ഗ്രഹിച്ചു. വസിയ്ക്കുന്ന--ഭർത്താ പാദങ്ങളെ തന്നെ ആശ്രയമെന്ന് കനിഞ്ഞു നോക്കി നിന്ന--അത്യാതിക്രമ സവീകരിച്ചു. സഭ പ്രമുഷ്ടമായി. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ശിവന്മാർ മുമ്പായ സർവ്വ സാമന്മാർ വിഹാരാശ്രമമായ ഉത്സവങ്ങളെ കൊണ്ട് വധുവരന്മാർക്ക് മംഗളം ആശംസിച്ചു: പ്രമോദം വളർത്തി: സാവിത്രി, ഗായത്രി, ഭൂപദ എന്ന ദേവിമാരും ഇന്ദ്രൻ മുതലായ സുര നായകന്മാരും ദക്ഷൻ മുതലായ പ്രജാപതികളും ബ്രഹ്മവചനം അനുസരിച്ച്--അത്യാതിക്രമയെയും വസിയ്ക്കുന്നെയും സ്താപനം ചെയ്ത്--ഉടുപ്പിച്ച്--അണിയിച്ചു. പൊൻ കടമ്പകളിൽ സർവ്വ തീർത്ഥങ്ങളിൽ നിന്ന് വന്ന ജലം എല്ലായിടവും കേറി തളിച്ചു കൊണ്ട്--മഹാക്ഷിമാർ, ദേവക്ഷിമാർ, ബ്രാഹ്മണർ ദീർഘയജുർ സാമ ഗാനങ്ങളെ ഉച്ചത്തിൽ പാടി. ബ്രഹ്മാവ് സൂര്യപ്രഭവും ലോകാന്തര സംഖാര ക്ഷമയും ആയ ഒരു വിമാനവും തീർത്ഥവും കമണ്ഡലുവും വധുവരന്മാർക്ക് സമ്മാനിച്ചു. വിഷ്ണു, വധുവരന്മാർക്ക്--മരീചി പ്രമുഖന്മാരുടെ അടുത്തു--സർവ്വ സാമന്മാരുടെ മുകളിൽ--സ്ഥാനം നൽകി. തദൻ, സപ്ത കല്പാന്ത ജീവിതം കൊണ്ട് തമ്മി ലിണങ്ങിയ രേഖാപുഞ്ചങ്ങളെ അനുഗ്രഹിച്ചു. അഭിതീ ദേവ നിർമ്മിതമായ സ്വ കണ്ഡലത്തെ--കാതിൽ നിന്ന് അഴിച്ചെടുത്തു--അത്യാതിക്രമയുടെ കാതിൽ ഉറപ്പിച്ചു. ഭവതി പതിവ്രതയെന്ന് സാവിത്രി-ഭവതി ബ്രഹ്മപുത്രയെന്ന് ബ്രഹ്മ-ആശീർ വദിച്ചു. ഇന്ദ്രനും കർമ്മേന്ദ്രനും രത ഭണ്ഡാഗാരങ്ങളെ കാഴ്ച വച്ചു. സകല ദേവന്മാരും സമാനങ്ങളെ കൊടുത്തു. സകല ദേവികളും പാരിതോഷികങ്ങളെ സമർപ്പിച്ച്, തൃപ്തി പൂണ്ടു. വിധി വിഹിതമായ വിവാഹം കഴിഞ്ഞ വസിയ്ക്കുന്ന അത്യാതിക്രമ--മാനസ കന്യകാ മലയിൽ താമസിച്ച്. വിവാഹ മംഗളത്തിൽ അവളുടെ പ്രമാണിച്ച് സുരന്മാർ കൊണ്ട് ചെന്ന തീർത്ഥം-ബ്രഹ്മാവിന്റെ ശിവന്മാരുടെ കൈകളിൽ നിന്ന് തറയിൽ കരളങ്ങളിലേക്ക് ചോന്നു--ഏഴ് നദികളായി ഇന്നും ഒഴുകുന്നു. സിന്ധു, കശിക, മഹാനദി, കർവേരി, ഗോമതി, സരയു, ഇരോവതി എന്ന ഈ ഏഴ് നദികൾ--“ഏതാ: സർവ്വ സ്താപന പാനസേവനൈർ ജഹ്നുവി യഥാ"--സ്താന പാന സേവനങ്ങളെ പൂർവ്വസ്കരിച്ച് ഗംഗയ്ക്ക് സമമാകുന്നു.

യ ഇദം ശൃണുവാൽ നിത്യം ആഖ്യാനം ധർമ്മസാധനം സർവ്വലോഭം യുക്തം ചിരായുർ വിത്തവൻ ദേവൻ

യഥാ സാധനവും സമകാലീന പ്രദവും യുക്തവും ആയ ഈ
ആലോചനയെ കേൾക്കുന്നവൻ- ദീർഘായുഷ്ഠനും വിത്തുവാ-
നും ആകും. അരുന്ധതിയെ സംബന്ധിച്ച ഈ കഥയെ കേൾ-
ക്കുന്ന സ്ത്രീ-ജനങ്ങളിൽ പതിവുതരമായി ഭവിക്കും: പരന്തി-
ക സ്വർഗ്ഗം പൂക്കും.

അനുസരിച്ചു പല പേരുകളിൽ ഒന്ന് ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഉപായം ജ്ഞാനിനേ പുത്രം വസിഷ്ടസ്യ പരം തപ
ചിതകൃതു പ്രധാനം സ്തേ സപ്ത ബ്രഹ്മകർമ്മലാഃ
ചിതകേതുഃ പുരോചി യേ വിരജോ മിത്ര ഏവ ച
ഉപ്ബന്ധേണ വസുഭൂട്ടാനൻ ഭൃമാൻ ശക്ത്യാദയോപരേ.

വസിഷ്ഠൻ ഉജ്ജയിൽ പുത്രന്മാർ ഏഴാണ്; അവരുടെ നാമങ്ങൾ ചിത്രകേതു, പുരോചിഷ്ഠ, വിരജൻ, മിത്രൻ, ഉല്ഖണ്ണൻ, വസുദൈവാനൻ, ഭൃഗുമാൻ, ശക്തി എന്നത്രെ. വസിഷ്ഠൻ ശക്തി മുതലായ നൂറു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന് പ്രസിദ്ധമാണ്. എന്നാൽ ഇവിടെ ശക്തി മുതലായവരെ ഒഴിച്ച് തന്നെ ഏഴു നാമങ്ങൾ കാണുന്നതിനാൽ—ശക്തി മുതലായവർ വസിഷ്ഠന്റെ അടുത്ത ജന്മത്തിലെ പുത്രന്മാരാണ് എന്ന് ഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്നു. ചിത്രകേതു മുതലായ ഏഴു പേർ അമലനാരായ ബ്രഹ്മണ്യികളാണ്. വസിഷ്ഠന്റെ വംശത്തിൽ പിറന്നവരെക്കൊണ്ടും പ്രസിദ്ധനായ പരമ താപസന്മാരും ലോകോപകാരത്തെ പുരസ്കരിച്ച് വളരെ പ്രയത്നിച്ചിട്ടുള്ളവരും ആണ് എന്ന്—ഇതിനു കീഴ് കാണാം. വംശ പ്രാരംഭകനായ വസിഷ്ഠൻ സുപ്രസിദ്ധനായ പരമ താപസനാണല്ലോ. വസിഷ്ഠന്റെ ഒരു നാമ നിവ്വചനം ഇങ്ങനെയാണ്.

ഈ കേസം മാനസം പുത്രം വസിഷ്ഠാദിത്യന്തി പതി
തപസം നിർമ്മിതം ശശൻ അജയം വരും രവി

കമ്മ്യൂണിസം വളരെ യന്ത്രികമാണെന്നും സമൂഹമാണ് ഇതിനുള്ള അടിസ്ഥാനം എന്നും വ്യക്തമാക്കി വെക്കുകയും ഇതിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗം

അനുഭവത്തിലൂടെ ഒത്താവായ വസിഷ്ഠൻ—ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഭാനുസ പുത്രൻ—അമരന്മാർ തന്നെയും ജയിക്കാത്ത കഥയെ യും ശ്രോധത്തെയും—ജയിച്ചു. അദ്ദേഹം വസിഷ്ഠന്റെ പാദങ്ങളിൽ കയ്യെടുത്തു. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ വശത്തു നിറുത്തിയ ഈ താപസ്സിൻ, വസിഷ്ഠൻ എന്ന നാമമായി. വസിഷ്ഠൻ തന്നെ സ്വനാമ നിർവ്വചനം ചെയ്യുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്.

വസിഷ്ഠാസ്തി വരിഷ്ഠാസ്തി വസേ വസഗുരേഷപി-
വരിഷ്ഠതം ച വാസം ച വസിഷ്ഠ ഇതി വിദ്ധി മം.

ഞാൻ വസിഷ്ഠൻ എന്നു അറിയപ്പെടുന്നത് രണ്ടു നൂറു
 ഞങ്ങളെക്കൊണ്ടാണ്. ഞാൻ അതിശയേന വസുമാനാണ്.
 വായു, ഭൂമി മുതലായവയെ വസുക്കളെന്നു അറിയുകയും ചെയ്
 തിരിക്കുന്നു. അവയെ ഞാൻ സവിശേഷം സ്വാധീനത്തിൽ
 നിറുത്തിയിരിക്കുന്നതിനാൽ—ഞാൻ അന്നിമാർദ്വികരായ വ
 സുക്കളെ സവിശേഷം വശത്തു നിറുത്തിയിരിക്കുന്നതിനാൽ—
 ഞാൻ വസിഷ്ഠനായി. കൂടാതെയും വാസഗുഹങ്ങളിൽ—
 ഗുഹാസ്ഥം അമങ്ങളിൽ ഉപജീവിക്കുന്ന സർവ്വലോകം മുഴു
 നായതു കൊണ്ടും—ഞാൻ വസിഷ്ഠൻ എന്ന നാമത്തെ അർഹി

കിന്ന. വസിഷ്ഠന്റെ ഭാര്യയായ അരുന്ധതി ചരിത്ര
മുഖ്യ ഒരു പരമതാപസയാണ്. അരുന്ധതി തന്നെ സ്വന്തം
നിവൃത്തിയ്ക്കായി ഇങ്ങനെ യാത്ര.

ധരൻ ധരിതീം വസുധാം * തേ സ്തീഷ്ഠാ മൗനന്തരം
 മനോനന്ദസ്വതീ തേ ഇതി മാം വിധ്വജസ്വതീം.

ഞാൻ പഠിക്കുകയും കൂടിയതും സ്വർഗ്ഗത്തേയും അധഃ
 പാതയും ചെയ്യുന്നത്—ഭർത്താവിനെ അധഃപാതയും ചെയ്യുന്നതി
 ന്റെ അനന്തരമാണ്. ഭർത്താവ് തന്നെ എന്നിങ്ങനെ പ്രഥമവും
 പ്രധാനവും ആയ അധഃപാതയും. കൂടാതെയും ഞാൻ ഭർത്താവി
 ന്റെ മനസ്സിനെ അനുരോധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇങ്ങനെ
 ഞാൻ അരുന്ധതി ആയി. അരുന്ധതി, കർമ്മമന്ദായം കേ
 വളരുന്നതുകൊണ്ടും ഒരു പുത്രിയാണ്, എന്നത്രെ പ്രസിദ്ധമായ
 ചരിത്രം. അങ്ങനെ യെങ്കിൾ അരുന്ധതിയുടെ സഹോദരിക
 ള്—കുല, അനന്യ, ശുദ്ധ, നവീർദ്ദക്ഷ, ഗതി, ക്ഷിപ്ര,
 ചാതി, ശാന്തി എന്നവർ—മരിച്ചി, അതി, അഗതി, പൂ
 വലഹൻ, പൂവസ്സൻ, കൃത്യ, മൃത്യു, അമൃതം എന്നവരുടെ
 ഭാര്യമാരായി പ്രസിദ്ധകളായി. അന്നിടെ കാലമായി സ്വാ
 മി, അന്നിടെ കാലമായി പല ദീക്ഷിപതികളുടെ രൂപം പൂ
 ണ്ട് അന്നിടെ പ്രാപിച്ചു; എന്നിങ്ങനെ അരുന്ധതിയുടെ രൂപ
 മായ വഹിക്കുവാൻ കഴിയാത്തവരായി എന്ന സംഭവം ഇതി
 ന് കീഴ് അന്നിയുടെ ചരിത്രത്തിലുണ്ട്. ഇത് അരുന്ധതി
 യുടെ തപഃപ്രവചനം ഉദാഹരണമാണ്. അരുന്ധതിയു
 ളെ അസാധാരണമായ ഭർത്താക്കുമാരി, തപസ്വിയും, ജ്ഞാനം എ
 ന്നിവയ്ക്കും ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ പലതാണ്. കൈരള പാണ്ഡവ സ
 മരം ആരംഭിച്ച ലോകവിപത് ഘട്ടത്തിൽ ഉണ്ടായ ഘോര
 ദുർന്നിമിത്തങ്ങളിൽ ഒന്ന്,

യർ ചൈയ്യാ വിനൂതാ നാമൻ ത്രൈലോക്യ സാധു സമ്മതാ
അരുന്ധതീ തയാദേവ്യ വസിഷ്ഠഃ പൃഷ്ഠഃ കൃതഃ .

[illegible]

* വസ്ത്രം—ദേവൻ—ധാരണ ഇതിവൃത്തി—വസ്ത്രം അ
 ഞ്ഞെ വസ്ത്രം എന്നതിന് ദേവൻ എന്ന അർത്ഥം.

ബഹു ഫലങ്ങൾക്ക് തീ കെട്ടെങ്കിലും, ആ ഭക്ത, ദിവസങ്ങളെ
 പറ്റിയിട്ടുണ്ട്. ദീക്ഷിതർ ഹിമാലയത്തിൽ നിന്ന് തിരി
 കെ വന്നു. പരമ ശിവൻ, സ്വരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷ നായി:
 പറഞ്ഞു:-ദീക്ഷിതർ! നിങ്ങൾ ഹിമാലയത്തിൽ സന്യാസിച്ച
 തിനെ കവിഞ്ഞ തപസ്സ്, ആശ്രമത്തിലിരുന്നു കൊണ്ട്, ഈ
 പരമസ്വീ സന്യാസിച്ചു. ദേവലം ഉപവാസത്തിൽ തന്നെ പ
 ഞ്ഞു കൊല്ലം പിൽ തള്ളിയ ഈ സ്ത്രീ, മഹാഭാഗ യായി.
 ദേവ സുശീല! ഞാൻ പ്രീത നായിരിക്കുന്നു. ഭവതി വരും
 ചോദിച്ചു കൊള്ളുക." അരുന്ധതി പറഞ്ഞു:-"പ്രഭോ മഹാ
 ദേവ! അങ്ങ പ്രസാദിച്ചു ഏകിൽ-ഇവിടം, ബഹു പലനം
 എന്ന നാമത്തിൽ സിലന്തരഭേദം സുരക്ഷിതഭേദം വി
 ഹാര സ്ഥാനമായ ഒരു തീർത്ഥമാകട്ടെ. ഇവിടെ മൂന്ന് രാത്രി
 ഉപവാസത്തിൽ കഴിക്കുന്നവൻ, പന്ത്രണ്ട് വർഷം ഉപവാസിച്ച
 ഫലം സന്യാസിക്കുന്നു." പരമശിവൻ അങ്ങനെ യാകട്ടെ എ
 ന്ൻ അനുഗ്രഹിച്ചു, അപ്രത്യക്ഷ നായി. അരുന്ധതിയുടെ നി
 ഷ്ഠയേക്കുറിച്ച് കേട്ടു, ആ തപസ്വ മുന്നേപ്പോലെ സുപശരീ
 രയായി നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു,--ദീക്ഷിതർ വിസ്മിതരായി.
 അരുന്ധതി ദീക്ഷിതർക്ക് തന്നെയും ധർമ്മരത്നം പദേശം
 ചെയ്തതായി കാണുന്നു.

തത്ത്വപ്രദീപ്തിഗണം: സർവ്വ പിതര ശ്വ സദേവതാ:
 അരുന്ധതി തപോവൃദ്ധിം അപൂർവ്വത സമാഹിതാ:
 സമാന ശീലാം വീര്യേണ വസിഷ്ഠസ്യ മഹാത്മന:
 തപേനോ ധർമ്മരത്നം നിശ്ചിതമിഹാമഹേ വയം
 യത്തേ ഗുഹ്യതമം ഭേദേ തത് പ്രഭാഷിച്ച മർഹസി.

ദീക്ഷിതർ പിതൃക്കളും ദേവതകളും, സർവ്വ ദീക്ഷിതന്മാരും
 ചേർന്ന് സമാഹിതരായി-മഹാത്മാവായ വസിഷ്ഠന്റെ സമ
 വീര്യം തിരിഞ്ഞ തപോവൃദ്ധിയായ അരുന്ധതിയുടെ സന്നി
 ധിയിൽ, ഇങ്ങനെ അർത്ഥിച്ചു:-"ഞങ്ങൾ ഭവതിയിൽ നിന്ന്
 ധർമ്മ രത്നങ്ങളെ കേൾക്കുവാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നു. ദേവ ഭേദ!
 പരമ ഗുഹ്യമെന്ന് ഭവതി ഏതിനെ കരുതുന്നു? അതിനെ
 ഞങ്ങൾക്ക് കേൾക്കണമെന്നുണ്ട്." അരുന്ധതി പറഞ്ഞു:-

തപോ വൃദ്ധിർ മയാ പ്രാപ്താ ഭവതാം. സ്വമരണേന വൈ
 ഭവതാം ച പ്രസാദേന ധർമ്മൻ വർണ്ണാമി ശാശ്വതാൻ,
 സ ഗുഹ്യാൻ സ രഹസ്യം ശ്വ താൻ ഗുണധാ മശേഷതാ:
 ശുദ്ധധാരണ പ്രയാശ്ചക്വ വാ യസ്യ ശുദ്ധം തഥാ മന:
 അശുഭധാരണ മാനീ ച ബ്രഹ്മഹാ ഗുരുതല്പഗ:
 അസംഭാഷ്യം ഹി ചതപാശാ നൈക്കം ധർമ്മം പ്രകാശ
 യേത്

അഹനൂഹനി യോ ഭദ്രം കവിലം ദ്വാദശീ സമാ:
 മാസി മാസി ച സമേണ യോ യജ്ഞേ സദാ നര:
 ഗവം ശത സഹസ്രം ച യോ ഭദ്രം ജ്യേഷ്ഠപത്നീ
 ന ത ലക്ഷ്മലം ശുദ്ധം അതിഥിർ യസ്യ ശുക്ലതീ,
 ശ്രുതം ച പരം ധർമ്മം മനുഷ്യാണാം സന്യാസവ:
 ശുദ്ധധാരണ കർത്തവ്യം സ രഹസ്യം മഹാഫല:
 കല്പ മഹായ യോഗമേവ ഗുഹ്യമേവ സഹോദകാൻ
 നിഷിദ്ധേത ഗവം ശ്രോതേ മനുഷ്യാന ച തജ്ജലം
 പ്രതിഷേധ നിരഹാര: തസ്യ ധർമ്മം ശുഭം.

ശ്രുതം യാനി തീർത്ഥാനി യിഷ്യ ലോകേഷു കാനിവിന്
 സില ചാരണ ജ്യോതി സേവിതാനി മഹർഷി:
 അഭിഷേക: സമ: തേഷാം ഗവം ശ്രോതാദകസ്യ ച
 സാധു സാധവിതി ചോദിച്ചു ദൈവതൈ: പിതൃഭി സ്ത
 ഭൂതൈ ദൈവൈ സുസംഹൃതൈ: പൂജിതം സാത്വന്യതീ.

മഹാത്മാവെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ട്, എന്റെ തപസ്സ് വർദ്ധി
 കുന്നു. മഹാത്മാവെ പ്രസാദം കൊണ്ടു തന്നെ ഞാൻ സന്നാ
 ന ധർമ്മങ്ങളെ പ്രസ്താവിച്ചു കൊള്ളട്ടെ. ഞാൻ ആ ധർമ്മങ്ങളെ,
 അവയെ സംബന്ധിച്ച രഹസ്യങ്ങളോടും അവയുടെ ആധാര
 ങ്ങളോടും, കൂടെ, പ്രസ്താവിക്കാം. നിങ്ങൾ കേട്ടു കൊള്ളുക. ശു
 ഭായും ശുദ്ധമായ മനസ്സും ഉള്ളവൻ മാത്രമാണ്, ഇത് ഉപദേ
 ശിക്കു പ്പെടാവുന്നത്. അഭക്തൻ, മാനി, ബ്രഹ്മഹാ, ഗുരുതല്പഗ
 ന് എന്ന നാല് വർഗ്ഗത്തിന് അവകാശിക ഉല്ല; ധർമ്മത്തെ അപ
 ക്ഷ് ഉപദേശിച്ചു കൂടാ. പന്ത്രണ്ട് കൊല്ലത്തിൽ ഒരു ദിവസ മെ
 കിലും മുടങ്ങാതെ കവില വണ്ണമായ പത്നവിനെ ഭാനും ചെ
 യ്യുന്നവനാകട്ടെ, പ്രതിമാസം യജ്ഞം കൊണ്ട്, ദേവതാ പൂജ
 ചെയ്യുന്നവനാകട്ടെ, ജ്യേഷ്ഠ പുഷ്കരത്തിൽ ലക്ഷം പത്നക്കളെ ഭാ
 നും ചെയ്യുന്നവനാകട്ടെ-അതിഥി പ്രീതി സന്യാസിക്കുന്നവ
 ന് ലഭിക്കുന്ന ധർമ്മ ഫലത്തെ സന്യാസിക്കുന്നില്ല. മനുഷ്യ സു
 ഖാവഹമായ വേദാന്ത ധർമ്മത്തെയും ഞാൻ ഉപദേശിക്കാം. മ
 ഹാ ഫലമായ അത് രഹസ്യമായും വിധികളെ അനുസരിച്ചും
 അനുഷ്ഠിക്കു പ്പെട്ടു ണ്ടതാണ്. രാവിലെ ഏഴിനോട്, അല്പം ജല
 വും കുറെ ദർഭയും എടുത്ത് പത്നക്കളിൽ ചെന്ന്, ആ വെള്ളം
 പത്നവിന്റെ കൈയകളിൽ തപ്പിച്ച്, കഴുകി വരുന്ന വെ
 ള്ളം സ്വന്തം തലയിൽ നിറുത്താൻ നായി വാഴുന്നവൻ-മൂന്നു
 ലോകങ്ങളിൽ ഉള്ളവരും, സില ചാരണ മഹർഷി മാർ മാനി
 കുന്നവരും അർത്ഥിക്കുന്നവരും ആയ സർവ്വ തീർത്ഥാടകരിൽ സ്താ
 വം ചെയ്യുന്നവൻ-സന്യാസിക്കുന്ന ധർമ്മ ഫലത്തെ സന്യാസിക്കു
 ന്നു. ശ്രോതാദകാ ഭിഷേകം പരമ പുണ്യമാണ്." സകല പിതൃ
 കളും ദൈവതങ്ങളും സാധു, സാധു എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.
 സുസംഹൃതനായ ഭൂതങ്ങൾ അരുന്ധതിയെ പൂജിച്ചു: ഇ
 ഹാവി പറഞ്ഞു:-

അഹോ ധർമ്മാ മഹാ ഭദ്രേ! സ രഹസ്യ ഉദാഹൃത:
 വരം ഭദ്രമിതേ ധന്വേ തപസ്സേ വർദ്ധതാം സദാ
 "ഭോ മഹാഭാഗേ! ഭവതി ധർമ്മത്തെയും അതിനെ സംബ
 ധിച്ച വിധികളെയും വ്യാഖ്യാനിച്ചു. ധന്വേ! ഞാൻ മഹ
 തിക്ക് വരം തരുന്നു. ഭവതിയുടെ തപസ്സ് സദാ വർദ്ധിക്കട്ടെ"
 യോക്തവ്യതാം ന പശ്യേത ഭദ്രപൂർവ്വം ന കദാചന
 തലൈവ ശുഭ മിത്യാഹ്ന: പുണ്യേന ഭീപ മേവ ച.
 ആകാശത്ത് അരുന്ധതി നക്ഷത്രത്തെ കാണു കൂടാതായവൻ
 മരണം അടുത്തിരിക്കുന്നു എന്നു യാജ്ഞവൽക്യൻ പറയുന്നു.
 ബ്രഹ്മപുത്രനും അരുന്ധതി ഭർത്താവും ആയ വസിഷ്ഠനും
 ഇതര പ്രജാപതികളോട് ഒരുമിച്ച്, ഭക്ഷ യജ്ഞത്തിൽ ചാ
 മ മടഞ്ഞു എന്ന് പുരാണങ്ങൾ പറയുന്നു.
 ഭക്ഷ യജ്ഞത്തിൽ ചരമ മടഞ്ഞ മഹാ ഭാഗനായ വസി
 ഷ്ഠൻ, ബ്രഹ്മവിന്റെ യജ്ഞ കണ്ഡത്തിൽ നിന്ന് വീണ്ടു
 പിന്നെ. ഈ വസിഷ്ഠന്റെ രാജ്യയുടെ നാമം അക്ഷമാല
 എന്നാണ്. അക്ഷമാല അരുന്ധതിയുടെ മനം ആകയാൽ-അ
 ക്ഷമാല എന്നത് അരുന്ധതിയുടെ നാമാന്തരം ആണെന്നും

ഈ വസിഷ്ഠന്റെയും ഭാര്യ അരുന്ധതി ആണെന്നും, പാല
ടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഈ വസിഷ്ഠനെ യാത്ര്യാലയം, വിശ്വപാതികൻ
ദീർഘ കാലം പല പ്രകാരങ്ങളിൽ ഭോധിച്ചത്, എന്നു തോ
ന്നുന്നു.

യ സു നേരമേദനം ചരേ കരിക്കുന്നു മുദാരധി,
വിശ്വപാതികൻ യാത്ര്യാലയം മനസ്സു മുതലും
പുത്ര വ്യസന സന്തപ്ത ശക്തിമാ നപ്രകൃതവൽ
വിശ്വപാതികൻ വിനാശം ന ചരേ കർമ്മ ഭാര്യ.

മൃതം ശ്വ പുന രാഹുതം ശക്തി പുത്രൻ യമക്ഷയാൽ
കൃതം നാശം നാശം വേലം മിവ മഹാഭയം
വിശ്വപാതികൻ ചെല്ല പീഡകൾ വളരെ ആയിരുന്നു; എ
ങ്കിലും ഉദാര ധീമാ നായ വസിഷ്ഠൻ വിശ്വപാതികന്റെ അ
പരാധം നിമിത്തം വിശ്വപാതികൻ വശത്തെ ഉന്മൂലനം ചെയ്തി
ല്ല. വസിഷ്ഠൻ കാമത്തേയും ഭോധത്തേയും എത്ര സാരമാ
യി ജയിച്ചിരുന്നു എന്നതിന്, ഇത്, ഉത്തമമായ ഉദാഹര
ണമാണ്. പുത്ര വ്യസനം നിമിത്തം സന്തപ്തനായിരുന്ന വ
സിഷ്ഠൻ ശക്തിമാ നായിരുന്നു; എങ്കിലും വിശ്വപാതികൻ വി
നാശ മെന്ന ഭാര്യയെ കർമ്മത്തിന് ഉത്സാഹിച്ചില്ല. മരിച്ച പു
ത്രന്മാരെ യമക്ഷയത്തിൽ നിന്ന് വീണ്ടു കൊണ്ടു വരുവാൻ ക
ഴിയുമായിരുന്നു; എങ്കിലും—കുടൽ കരയെ കടക്കാത്തതു പോ
ലെ-വസിഷ്ഠൻ, കാലൻ നിയമിച്ച കർമ്മത്തെ അതിക്രമി
ച്ചില്ല. വിശ്വപാതികനും വസിഷ്ഠനും തമ്മിൽ നടന്ന കഠിന
മായ വൈരാഗ്യത്തിന്റെ സുദീർഘമായ ചരിത്രം-ഈ ഗ്രന്ഥത്തി
ൽ സോമവംശ ചരിത്രത്തിൽ കാണാം. ഈ വസിഷ്ഠനാണ്,
ഇക്ഷ്വാകു വംശജനും തന്റെ പുരോഹിതനായതും.

യം പ്രാപ്യ വിജിതാത്മാനം മഹാത്മാനം നാരാധിപഃ
ഇക്ഷ്വാകുവോ മഹിപാലാ ലേഭിരേ പൃഥിവീ മിമാ
പുരോഹിത മിമം പ്രാപ്യ വസിഷ്ഠ മൃഷിസത്തമ
ഈജിരേ കൃതഭി. ശ്വൈവ നൃപാ സ്തേ കരുസത്തമ.

മഹാത്മാവും വിജിതാത്മാവും ആയ ഈ വസിഷ്ഠനെ—
ക്ഷിപ്രസത്തമനെ—പുരോഹിതനായി വാരിച്ച്—കൃത്യമുള്ള ചെ
യ്ത്—ഇക്ഷ്വാകു വംശ രാജാക്കന്മാർ ഭൂമിയെ സ്വന്തമാക്കി, എ
ന്നു—ഗന്ധർവ്വൻ അർജ്ജുനനോട് പറയുന്നു. ഹൈന്ദവ
ന്മാരുടെ രാജാവും, ഭക്തയോഗ്യനെ പ്രസാദിച്ചിച്ച്, ആയിരം
കൈകളെ സ്വന്തമാക്കി ചക്രവർത്തിയും ആയ അർജ്ജുനന്റെ അ
ടുക്കൽ—അഗ്നി ദരിക്കൽ ഭിക്ഷ ചോദിക്കുക ഉണ്ടായി. അ
ർജ്ജുനൻ അഗ്നിയെ അനുവദിച്ചു. വീഴ്ചയായ അഗ്നി, ഗ്രാ
മങ്ങളെ, ദേവാലയങ്ങളെ, പുരങ്ങളെ, രാജ്യങ്ങളെ, ഹോക്കവെ,
വനങ്ങളിലും കയരുകളും, വസിഷ്ഠന്റെ ആശ്രമത്തെ ഭസ്മ
മാക്കുകയും ചെയ്തു. ആ സന്ദർഭത്തിൽ, വസിഷ്ഠൻ, അർജ്ജ
നനെ ഇങ്ങനെ ശപിച്ചു:

തവ യഥാ ന വഞ്ചിതം യസ്യാൽ മമേദം ഹി മഹ ഭഗവ
ദാപ്തം തസ്യാൽ രണേ രാജാ ബാഹുൻ തേ മേധസ്വീത്

അർജ്ജുന! ഈ ആശ്രമം എന്റെ സ്വസ്ഥമാണ്; അത്
അതിനെ ഒഴിച്ചു വിട്ടില്ല. ആയതിനാൽ അത്യാളം ആയി
രം കൈകളെ പാശ്ചാത്യർ കണ്ടിട്ടു കളയും. ഈ വസിഷ്ഠ
ശാപമാണ്, പാശ്ചാത്യർ കണ്ടിട്ടു കളയും. ഈ വസിഷ്ഠനാണ് നി
മിത്തത്തിന്റെ ഒരു ഭൂലം. ഈ വസിഷ്ഠനാണ് നി
മിത്തം കടം നിമിത്തം മരിച്ചത്: ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ സൂക്ത
വംശം നോക്കുക.

നിമി. പ്രതിഭാശാലം ഈ വസിഷ്ഠനാണ്
തവ്യാപി പരമ ഭക്തൻ ലോഭം ലാഭമാണുത:

വസിഷ്ഠൻ നിമിയെ ശപിച്ചു എന്നും, ആ ശാപം അ
കാരണമാണെന്ന് കണ്ട നിമി വസിഷ്ഠനെ പ്രതിശപി
ച്ചു എന്നും, ആത്മ സംഭവം. നിമിയും വസിഷ്ഠനും മ
രിച്ചു.

വസിഷ്ഠൻ വീണ്ടും പിറന്നു.

ആത്മാർത്ഥൻ ദ്രുപദനെ ഗീയമാനാൽ സുരക്ഷിണം
മിത്ര വരുണയോ ശാപാൽ ആപന്നാ നാലോകനാം
വാല്മീകി ശ്വ മഹായോഗി വല്മീകാ ഭവേൽ കില
അഗസ്ത്യ ശ്വ വസിഷ്ഠ ശ്വ മിത്ര വരുണയോർ ദീക്ഷി
രതഃ സ്വീകിച്ചതു കണ്ട ഉദ്യോഗഃ സന്നിധൗ ധൃവം
യം ലേഭേ വരുണഃ പുത്രം പുര ഭരതസത്തമ
വസിഷ്ഠ നാമ സ മൂനിഃ ഖ്യാത ആപവ ഇത്യത

ഒരു കാലത്ത് മിത്രനും വരുണനും സുര ലോകത്തു വച്ച്, ഉ
ദ്യോഗിയെ കണ്ടു മോഹിക്കുകയും, വശംവദ യാകാത്ത ആ അ
പ്സര നായിക മാനുഷി യാകാതെ എന്നു ശപിക്കുകയും ചെ
യ്ക്കിരുന്നു. പിന്നൊരിക്കൽ മിത്ര വരുണന്മാർ തപസ്സ് ചെയ്തു
വേദികയിൽ താമസിക്കവെ--വരസ്സനി, നിതംബിനി, ചാ
രുഹാസിനി, ആയ ഉദ്യോഗി പട്ടുടത്തു പുവിടുത്തു നടക്കുന്ന
തു കണ്ടു, മോഹിതരായി. ആ മഹക്ഷിമാർ ഇരുനീരുന്ന
മാന്തോൽക്കൂട്ടം കൊണ്ടു കൂട്ടുകിതമായി. അവർ തുക്ത
ത്തെ വെള്ളം നിറയ്ക്ക ഒരു കുടത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചു. കുടത്തി
ൽ നിന്ന് അഗസ്ത്യനും വരുണനും പിറന്നു. അവരിൽ വരു
ണന്റെ പുത്രനും ലഭിച്ചത് വസിഷ്ഠനാണ്. ഈ വസി
ഷ്ഠന്റെ ഭാര്യ ഒരു നാരദ ഭഗിനി യായ അരുന്ധതിയാണ്.
നാമ സാമ്യം നിമിത്തം ഈ അരുന്ധതിയേയും ഊർക്കയന്നു
ചിലപ്പോൾ പറയാറുണ്ട്. നിമിയുടെ കാലശേഷം, ദീർഘ
കാലത്തിന്റെ ശേഷവും ഭരതന്റെ രാജധാനിയിലും മറ്റും
—വസിഷ്ഠനെ സൂര്യവംശ പുരോഹിതനായി കാണുന്നു.
ആയതിനാൽ ഈ ജന്മത്തിലും വസിഷ്ഠൻ സൂര്യവംശ പു
രോഹിതനായിരുന്നു എന്നു സങ്കല്പിക്കു പ്രേമം. ഈ വസി
ഷ്ഠനും അരുന്ധതിയും ശക്തി മുതലായി നൂറു പുത്രന്മാർ ഉ
ണ്ടായി. ബ്രഹ്മണ ശാപം നിമിത്തം രാക്ഷസാ വേദം ലഭി
ച്ച സൗദാസൻ—കല്പമാഷ്പാദൻ—വിശ്വപാതികന്റെ പ്രേ
ണ അനുസരിച്ച്—പരമതപസ്വനായ ശക്തിയേയും, സർവ്വ
വസിഷ്ഠ പുത്രന്മാരെയും തിന്നു മുറിച്ച സംഭവം—ഈ പുസ്തക
പരമ്പരയിൽ സൂര്യ വംശത്തിൽ കാണുക. പുത്ര മരണ സന്ത
പ്തനായ വസിഷ്ഠൻ ആത്മമത്വ ചെയ്തുവന്നായി ഉത്സാഹി
ച്ച്, അങ്ങിങ്ങ് അലഞ്ഞു നടന്നതും, കല്പമാഷ്പാദൻ അ
ശ്വകൻ എന്ന പുത്രനെ ഭരതം ചെയ്തതും, ആയ സംഭവങ്ങളും
—അവിടെ ഉണ്ട്. വസിഷ്ഠൻ ശോക പരായണനായി
കാലം കഴിക്കവെ, ശക്തിയുടെ ഭാര്യയായ അദ്രശ്വന്തി ഗ
ർഭവതിയായിരുന്നു, വംശമേദം ഭവിച്ചില്ല എന്നും ഗ്രഹി
ച്ച്--മീവിതത്തെ തുടരമെന്ന് നിശ്ചയിച്ച സംഭവവും ആ
ഭാഗത്തു കാണാം. വസിഷ്ഠൻ സൗദാസൻ ഗോമഹി
മയെ, ഇങ്ങനെ ഉപദേശിക്കുന്നു, സൗദാസൻ ദരിക്കൽ ബ്ര
ഹ്മകാരണം സ്വർലോക ചാരനും ആയ കല പുരോഹിതനേ
ട്--വസിഷ്ഠനോട്--വിനയപൂർവ്വം ചോദിച്ചു:-

തെലുങ്കു ഭഗവദ്-കീർത്തി പവിത്ര കഥയെ

യൽ കീർത്തൻ സഭാ മർദ്ദം പ്രാപ്തമായ പുണ്യ മ

ഈ അനന്ദ! ഈ തെലുങ്കുത്തിൽ പവിത്ര മായത്ത് എ
ന്ത്? മനുഷ്യൻ ഏതിനെ സഭാ കീർത്തനം ചെയ്താൽ ഉത്ത
മമായ പുണ്യത്തെ സമ്പാദിക്കും. സൈദാസൻ പ്രണമിച്ചു
നില്ക്കുന്നതു കണ്ട്, വസീഷ്ഠൻ മനസ്സായ തുലിചെയ്ത് പ
തുക്കളെ നമസ്കരിച്ചു കൊണ്ട് പതുക്കളെ-ഗോക്കളെ--സ
ബ്ബപ്പിച്ച് ഉപദേശിച്ച ദീർഘമായ ഉപനിഷത്തിന്റെ ഏതാ
നും ഭാഗങ്ങളെ ഇവിടെ ഉൾക്കൊള്ളാം.

ഗോവ് സുരഭി ഗന്ധിനീ തഥാ ഗുഗുലു ഗന്ധയഃ
ഗോവഃ പ്രതിഷ്ഠാ ഭൂതാനാം ഗോവഃ സ്വസ്തുതനം മഹൽ
ഗോവോ ഭൂതം ച ഭവ്യം ച ഗോവഃ പുഷ്പിഃ സനാതനീ
ഗോവോ ലക്ഷ്മീശ്വരം തഥാഭൂതം ഗോഷ്ഠ ഭജതം ന നശ്യതി
അന്നം ഹി പരമം ഗോവോ ദേവാനാം പരമം ഹവിഃ
സ്വാഹാകർ വക്ഷ്യാംകാശം ഗോഷ്ഠ നിത്യം പ്രതിഷ്ഠിതം
ഗോവോ യജ്ഞസ്വ ഹി ഫലം ഗോഷ്ഠയജ്ഞഃ പ്രതിഷ്ഠിതഃ
ഗോവോ ഭവിഷ്യം ഭൂതം ച ഗോഷ്ഠ യജ്ഞഃ പ്രതിഷ്ഠിതഃ
സായം പ്രാതഃ ശ്വ സതതം ഹോമകാലേ മഹാഭൂതേ
ഗോവോ ദദന്തി വൈ ഹൌമ്യം ദീക്ഷിദ്യഃ പുരുഷർഷഭ
യാനി യാനി ച ദദ്യാണി ദക്ഷ്കൃതാനി കൃതാനി ച
തരന്തി ചൈവ പാപ്മനം യേനം യേ. ദദതി പ്രഭോ.

പതുക്കൾ സുരഭി ഗന്ധികളാകുന്നു; പതുക്കൾക്ക് ഗുഗുലു
ഗന്ധവും ഉണ്ട്. പതുക്കൾ ഭൂതങ്ങളുടെ പ്രതിഷ്ഠയും മഹൽ
മംഗല സംഭാവനം ചെയ്യുന്നവരും, ആകുന്നു. പതുക്കൾ ഭൂ
ത മാർക്കു; ഭവ്യം ആകുന്നു; സനാതന മായ പുഷ്പിക്ക് ആ
ധാരമാകുന്നു. സർവ്വലോപയുക്തർക്ക് മൂലമായ പതുക്കൾക്ക്
കൊടുക്കുന്ന യാവയും, കൊടുക്കുന്നവൻ, വിഭവമാകുന്നു. പ
രമാന്നം പതുക്കളത്രെ. സാന്നാക്ക് പരമ മായ ഹവിസ്സ് പതു
ക്കളത്രെ. സ്വാഹ വക്ഷ് എന്നവ പതുക്കളിൽ പ്രതിഷ്ഠിത
ങ്ങളായിരിക്കുന്നു. പതുക്കൾ യജ്ഞഫലമാകുന്നു. പതുക്കളി
ൽ യജ്ഞങ്ങൾ പ്രതിഷ്ഠിതങ്ങളാകുന്നു. വൈകുന്നേരവും
രാവിലെയും ദീക്ഷികൾക്ക് ഹോമാവശ്യത്തിലേക്ക് ഹവിസ്സ്
നൽകുന്നത്, പതുക്കൾ തന്നെ. പതുവിനെ ദാനം ചെയ്യ
ന്നവൻ, ചെയ്യുന്ന ദക്ഷ്കൃതങ്ങൾക്കും വരുന്ന വിപത്തുകൾക്കും
പ്രതിവിധി ചെയ്യും.

അനാഹിതംഗിഃ ശതഗുഃ അയജാ ച സാമന്ത്രഗുഃ
സമുദ്ധോ യശ്ച കീനശോ നാഴ്വര മർഹന്തി തേ ത്രയഃ
നാമ പതുക്കൾ സ്വന്തമായി ഉണ്ട് എങ്കിലും, അഗ്നഗാരം
ക്ഷീകാത്തവനും, ആയിരം പതുക്കൾ ഉണ്ട് എങ്കിലും യാ
ഗം ചെയ്യാത്തവനും, പതുക്കളും ചെയ്യുവാൻ തക്ക വിഭവം ഉ
ള്ളവനാണെങ്കിലും കൃപണനായിരിക്കുന്നവനും,—ഈ മൂന്നു
വകക്കൾ പൂജയെ അർഹിക്കുന്നില്ല.

നാഴ്കീർത്തിതാം ഗോഷ്ഠപുരം താസാം സംസ്കൃത
ചോൽ പരതൽ
സം യം പ്രാതർ നമസ്വ ച ഗം സ്തുതഃ പുഷ്പി മാപ്ന

ഗോവം മൂത്ര പുരീഷസ്വ നോചിരേത കഥാപന
ന ചാസംഭംസ മസ്തിയംഗീ ഗോവം പുഷ്പിം തഥാ
പ്തനായത്.

ഗോനാമം ജപിക്കാതെ ഉറങ്ങുവാൻ പോകരുത്. ഗോ
ക്കളെ സ്തുരിക്കാതെ ഏഴീടക്കരുത്. ഇങ്ങനെ വൈക
ന്നേരവും രാവിലെയും തപസ്സ് ചെയ്യുന്നവൻ, പുഷ്പി
മാനാകും. പതുവിന്റെ മലമൂത്രങ്ങളെ നിന്ദിക്കരുത്. ഗോ
മംസം തിന്നരുത്. ഈ വിധികളെ അനുസരിക്കുന്നവൻ പു
ഷ്പിമാനാകും.

ഗോശ്വ സങ്കീർത്തനം നിത്യം നാമ മന്യേത താ സ്തഥാ
അനിഷ്ഠം സ്വപ്ന മാലക്ഷ്യ ഗാം നരഃ സംപ്രകീർത്ത്-

ഗോമയേന സഭാ സ്തോത്രാൽ ഗോകുരീഷേ ച സംവിശേൽ.
ശ്ലേഷമൂത്ര പുരീക്ഷാണി പ്രതിഘാതം ച വഞ്ചയേൽ
സാശ്വേ ചർമ്മണി-ദണ്ഡിത നിരീഷേ വാതണീം ദിശം
വർഗ്ഗതഃ സർവ്വീക്ഷാ ഭൂമൌ ഗവാം വൃഷ്ടിം സഭാശ്ന-

ഘൃതേന ജുജുയാ ദഗ്നിം ഘൃതേന സ്വസ്തി വാചയേൽ
ഘൃതം ദദ്യാൽ ഘൃതം പ്രാശേൽ ഗവാം വൃഷ്ടിം സഭാശ്ന-

ഗോമതൃപ്ത വിദ്വയം യേനം തിലാനം മജിമന്ത്രയഃ
സർവ്വവന്ത മയീം ദദ്യാൽ ന സ ശോചേൽ കൃതാകൃതേ
ഗോവോ മഃ മൃപതിഷ്ഠന്തു ഹേമന്തംഗഃ പയോ മദ്ധഃ
സുരഭ്യഃ സൗരഭ്യേ ശ്വ സരിതഃ സാഗരം യഥാ
ഗോ വൈ പശ്യം മൃഗം നിത്യം ഗോവഃ പശ്യന്തു മാം സഭാ
ഗോവോസ്താകം വയം താസാം യതോ ഗോവ സ്തതോ വയഃ
ഘൃതം രാത്രൌ ദിവം ചാപി സമേഷു വിഷമേഷു ച
മഹാഭയേഷു ച നരഃ കീർത്തയൽ മൃച്യതേ ഭയം.

ഗോ നാമ സങ്കീർത്തനം ചെയ്യണം; ഗോ നിന്ദ ചെയ്യരുത്.
ദണ്ഡപ്നം കാണുന്നവൻ, ഗോ സങ്കീർത്തനം പാടണം. സ്തോ
നത്തിന് ചാണകം ഉപയോഗിക്കണം. ചാണക വാട്ടിമേ
ൽ ഇരിക്കണം. കഥം, മൂത്രം, മലം മുതലായവയെ ചാണക
ത്തിൽ വർജ്ജിക്കരുത്. പതുക്കളെ ഒരു പ്രകാരത്തിലും ഉപദ
വിക്കരുത്. ഉണ്ണുവാൻ നിരീക്ഷുന്നത്, പടിഞ്ഞാറോട്ട് തിരി
ഞ്ഞ്, വെള്ളം കൊണ്ട് വെടിപ്പാക്കിയ പതുക്കൾക്കു മേൽ, വേ
ണം. മൌനം പൂണ്ട് ഇരുന്ന് നെയ്യ് കൂട്ടി ഉണ്ണണം. ആയ
തിലേക്ക് പാത്രങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കരുത്. ഹോമിക്കേണ്ടത്
നെയ്യുമാണ്. നെയ്യ് ദാനം കൊടുക്കണം. അത് വാങ്ങുന്ന
ബ്രാഹ്മണനോട് അനുഗ്രഹം വാങ്ങണം. കൊടുക്കേണ്ടതും ഉ
ണ്ണേണ്ടതും നെയ്യ് തന്നെ. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നവർ, പതുക്കൾ
നൽകുന്ന സർവ്വ അനുഗ്രഹങ്ങളെ പ്രാപിക്കും. എളുപ്പം കൊണ്ട്
ഗോ പ്രതിമ നിർമ്മിച്ച് അതിന്മേൽ, ഗോമതി മന്ത്രങ്ങളെ ഉ
ച്ചരിച്ച്, സർവ്വ രത്നങ്ങളെ കൊണ്ട് അലങ്കരിച്ച്, ദാനം
ചെയ്യുന്നവൻ, കൃതങ്ങളും അകൃതങ്ങളും ആയ പാപങ്ങളെ ക്ഷ
രിച്ച് ശോചിക്കേണ്ടതില്ല. പാലുള്ള വയറും കൊമ്പിൽ പൊ
ന്നും കെട്ടിയവയും ആയ പതുക്കൾ—സുരഭി പതുക്കൾ—സുര
ഭി വർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ട പതുക്കൾ—എന്റെ അടുക്കലേക്ക്—നദി
കളൊക്കെയും സമുദ്രത്തിലേക്ക് എന്നതു പോലെ—വരട്ടെ.
ഞാൻ പതുക്കളെ ഏല്പാഴും നോക്കി നിൽക്കുന്നു. പതുക്കൾ
എന്നെ കാണട്ടെ. ഞാൻ പതുക്കളുടെ സ്വത്തും, പതുക്കൾ
എന്റെ സ്വത്തും ആകുന്നു. പതുക്കൾ ഭൂമിയിൽ—ഞാനാണ്.
രാത്രിയിലും പകലും, സമ്പത്തിലും ആപത്തിലും—മഹാഭയ
ങ്ങളിൽ—മനുഷ്യൻ, പതുക്കളെ കീർത്തിക്കണം. അങ്ങനെ കീ
ർത്തിക്കുന്നവൻ, സർവ്വ യജ്ഞങ്ങളിൽ നിന്ന് വിമുക്തനാകും.

വസിപ്പാൻ തുടർന്നു പറഞ്ഞു:—പണ്ട് പള്ളിക്കര ത്രേ
 ഹത്തയ ലഭിക്കുവാൻ നായിരത്തോളം വയസ്സു ചെയ്തു
 ഉണ്ടായി. അവർ ഇങ്ങനെ അത്ഥിച്ചു. “സവ് ദക്ഷിണക
 ക്കിൽ ഉത്തരം ഞങ്ങളുകൾക്കു. ഞങ്ങളെ ദോഷം തീണ്ടുതിരി
 ക്കട്ടെ. ഞങ്ങളുടെ മലം കലങ്ങിയ ജലങ്ങളിൽ കുളിച്ച് മ
 നഷ്ടം പൂർത്തമാകട്ടെ. ചരച്ചരങ്ങളെ പാപപുത്രമാക്കുന്നതി
 ന്; നരന്മാരും സുരന്മാരും ഗോമലം ഉപയോഗിക്കട്ടെ. ഗോ
 മലം ചെയ്യുന്നവർ ഗോ ലോകങ്ങളെ പ്രാപിക്കട്ടെ” ബ്രഹ്മ
 ണ് പ്രത്യക്ഷനായി, ഗോക്കളെ ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചു.
 “നിങ്ങളുടെ അമീഷം സാധിച്ചിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ലോക
 സംതാരണം ചെയ്യുക.”

തസ്സാൽ ഗോവോ മഹാഭാഗാ: പവിത്രം പരമപുത്ര
 തമൈവ സർവ്വഭൂതാനാം സമതിഷ്ഠന്തേ മുക്തന്തി
 ഇങ്ങനെ യാജ്ഞം ഗോക്കൾ പഠിച്ചുപഠിച്ചു പ്രാപിച്ചതു്;
 ആ മഹാ ഭാഗക്കൾ സർവ്വ ഭൂതങ്ങളിൽ പ്രഥമം സമ്പാദിച്ചതു്:
 ഭൂതികണ്ണമനസ്സാഹം സർവ്വത്തെ രലംകൃതം
 ഭൂതം പ്രജാപതേർ ലോകൻ വിശ്വാക: പ്രതിപദ്യതേ.
 വൈരാട പുഷ്പ മുഷ്ണാം സർവ്വത്തെ രലംകൃതം
 പ്രഭാതൻ മരുതാം ലോകൻ സുരജൻ പ്രതിപദ്യതേ.
 സമാന വത്സാം കപിലം ധേനും ഭൂതം പയസ്വിനീം
 സുപ്രതാം വസ്ര സംവിതാം ബ്രഹ്മലോകേ മഹിയതേ
 ഗോ പ്രഭുന രതോ യാനി ഭിതാം ജലദസന്ധമാൻ
 വിമാനേ നാൽവണ്ണേന ദിവീ രജൻ വിരാജതാ
 തം ചാരുവേഷാ: സുശ്രോണാ: സമസ്രാ വാരയേഷിത:
 റമയന്വി നര ശ്രേഷ്ഠം ഗോ പ്രഭുന രതം നരം
 വീണാനാം വല്ലഭീനാം ചന്ദ്രപുരണാം ച ശിങ്ഖാഭിത:
 റോരസേ ശ്വ ഹരിണാക്ഷീണം സുപ്ത: സുപ്രതിബോധ്യ
 തേ.

യവന്തി രോമാണി ഭവന്തി ധേനവ
 സ്തവന്തി വർഷാണി മഹിയന്തേ സ:
 സ്വർഗ്ഗപുത്ര ഷാർവ്വതി തതോ നാലാഭേ
 കലേ പ്രസുതേ വിപുലേ വിശ്വാക:

കണ്ണമാംസം തുങ്ങി കുടിക്കുന്നതു സർവ്വ രത്നങ്ങൾ അ
 ലങ്കരിച്ചതു ആയ ഒരു പട്ടുവിനെ ദാനം ചെയ്യുന്നവൻ,
 ശോക മൊഴിഞ്ഞു്, പ്രജാപതി ലോകങ്ങളെ പ്രാപിക്കുന്നു.
 പൂഞ്ഞ കൊഴുത്തതും സർവ്വ രത്നങ്ങൾ അലങ്കരിച്ചതും ആയ
 ഒരു കുളയെ ദാനം ചെയ്യുന്നവൻ, മരുത്തുകളുടെ ലോകത്തെ
 പ്രാപിക്കുന്നു. പാലുള്ളതും, ഇണക്ക മുളുളു, മുണ്ട കൊണ്ട് മു
 ടിയതും ആയ കപിലനിറ പ്ലറുള്ള പട്ടുവിനെ, അതേനി
 രുള്ള കിടാവോടു കൂടെ ദാനം ചെയ്യുന്നവൻ, ബ്രഹ്മ ലോക
 തെ പ്രാപിക്കുന്നു. പട്ടു ദാനം ചെയ്യുക സ്വഭാവമായവൻ,
 സൂര്യപ്രഭു മായ് രഥത്തിൽ ഉയർന്നു്, മേൽ മാറ്റിപ്പോട്ടെ തുളു
 കടന്നു്, സ്വർഗ്ഗത്തു് ചെന്നു ചേരുന്ന വിമാനത്തിൽ ഉയരുന്ന
 ഗോദാന ഭാഗ്യവാനെ പ്രീണനം ചെയ്തു മൊണ്ടു് ഉടുത്തൊരു
 ഷിയ ആയിരം സുശ്രോണികൾ ഏതിരേൽക്കുന്നു. ആ ധന്യ
 ന് സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഉറങ്ങി ഏഴിൽക്കുന്നതു്, മാർക്കണ്ണി പ്പെ
 ണ്ണങ്ങൾ ചിരിച്ചു തകർക്കുന്നതു്, വിണ്ടുകളുടെ മധ്യം ക്ലാണ
 ണ്കളും, വല്ലകി കിളികളുടെ മുട്ട നാടങ്ങളും, ആപുരങ്ങളുടെ സുരേ
 സ്വര മധുര രവങ്ങളും, കറുത്തുകിൾ അമൃത ധാര ചെയ്യുന്നതു്
 അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഗോദാന മഹാഭാഗൻ, ദാനം ചെയ്തു പട്ടു

കുളയെ രോമത്തിൽനിന്നു കണക്കിനു മുളു വർഷങ്ങളോളം സ്വ
 ദ്വത്തിൽ സുഖം അനുഭവിക്കുന്നു. അതിന്റെ ശേഷം വീണ്ടും
 പിറക്കുന്നതു്, മനുഷ്യ ലോകത്തിലും പ്രശസ്തമായ കലത്തി
 ലും, ആയിരിക്കുകയും ചെയ്യും.

സുരപാ ബഹുരൂപാ ശ്വ വിശ്വരൂപാ ശ്വ മാതര:
 ഗോവോ മം മുചതിഷ്ഠന്തം ഇതി നിത്യം പ്രകീർത്തയേൽ
 നാത്ഥ പുണ്യതരം ദാനം നാത്ഥ പുണ്യതരം ഫലം
 നാത്ഥേ വിശിഷ്ടം ലോകേഷു ഭൂതാ ഭവിതു മർഹതി.
 തപാ ലോമ്നാഥി ശ്വേതേർ വാ വാലൈ: ക്ഷീരേണ
 മേദസേ

യജ്ഞം വഹതി സംഭൃത: കിം മനുഭൂയധീകം തത:
 യത് സർവ മിദം വ്യാപ്തം ജഗത്സംവരം ജഗതം
 താം ധേനും ശിരസാ വർഷേ ഭൂതഭൂയസ്വ മാതരം.

ഈ മന്ത്രത്തെ ഏല്പാവതം സദാ മപിക്കേണ്ടതാണ്. ഗോ
 മാതാക്കൾ സുരപകളാണ്. ബഹുരൂപകളാണ്. വിശ്വരൂപ
 കളാണ്. പട്ടുക്കൾ ഏന്റെ അടുക്കൽ വരട്ടെ. പട്ടു ദാനത്തെ
 അപേക്ഷിച്ച് പുണ്യതരമായ ദാനമില്ല. അതിനെ അപേ
 ക്ഷിച്ച് പുണ്യതരമായ ഫലവും ഇല്ല. പട്ടുവിനു് സമമായി
 ലോകത്തിൽ യാതൊന്നുമില്ല. ഇനി ഉണ്ടാകയും ഇല്ല. പട്ടു
 വിന്റെ തോൽ, രോമാ, കൊമ്പ്, വാൽ, പാൽ, മേദസ്സ് ഏ
 നവ യജ്ഞത്തെ വഹിക്കുന്നു. പട്ടുവിനെ കവിഞ്ഞ യാതൊ
 ന് ഉണ്ടു്? ചരച്ചരമായ കറുത്തും, ആ ജഗത്തിൽ എവിടെ
 യും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതും, ആയ പട്ടുവിനെ—ഭൂതഭൂവി
 ക്ഷുങ്ങളുടെ മാതാവിനെ—ഞാൻ തല കുനിച്ചു വന്ദിക്കുന്നു.”

വ്യാഹുര്യേന്ദ്രാം തതോ മൂതാ വസിഷ്ഠസ്യ മഹാത്മന:
 ഏകോ ന വിശന്തി പുത്രാ: ഖ്യാതാ വ്യാഹു പദാഭയ:

മഹാത്മാവായ വസിഷ്ഠനു് വ്യാഹുപാദൻ മുതലായി പ
 ണ്ണെമ്പതു് പ്രസിദ്ധ പുത്രന്മാർ വ്യാഹു യോനിയിൽ പിറന്ന
 തായി പായപ്പെട്ടു. വ്യാഹുപാദന്മാർ മൂന്നു വസിഷ്ഠന്മാ
 രിൽ ആരുടെ പുത്രന്മാരോ എന്നു് നിശ്ചയിക്കാ മെന്നു് തോ
 നുന്നില്ല. സരയൂനദി ഒരു വസിഷ്ഠന്റെ സൃഷ്ടിയാണ്.
 അ സൃഷ്ടി ചെയ്തതു് ഏതു് വസിഷ്ഠ നാണെന്നു് നിശ്ചയിക്ക
 ക ഭക്തർക്കു മരുതു. ആസംഭവം ഇങ്ങനെ യാജ്ഞം. ഒരിക്കൽ
 സുരന്മാർ വൈഭാഗസ സാസ്തിന്റെ തിരത്തു് ഒരു സതും നട
 ത്തുക ആയിരുന്നു. അവർ വസിഷ്ഠനെ പുരോഹിതനായി മ
 നസ്സു കൊണ്ട് നിശ്ചയിച്ചു. സുരന്മാർ ദീക്ഷ നിമിത്തം കൃശ
 നരായി എന്നു കണ്ടു്—ബലികൾ എന്തു് നാമമായ ഒരു വ
 ദ്വം ദാനവന്മാർ-പവിത്രകുടമാർ-സമാ സന്നദ്ധന്മാരായി. യു
 ലം നടന്നതു് മാനസ സാസ്തിനടുത്താണ്. ചാകുന്ന ചാക
 ന് അരക്കുറുപ്പാ മാനസ സാസ്തിൽ മുക്കി, പ്രാണ സന്ധി
 നം ചെയ്തുപോന്ന അരക്കുടപ്പട, ഏണ്ണത്തിൽ കുറയാതെ തന്നെ
 നിന്നു. രാക്ഷസന്മാർ മരങ്ങളെ പിഴിഞ്ഞെടുത്തു്, മലകളെ അ
 ടഞ്ഞെടുത്തു്, അമ്മാന മാടി തുളിച്ചു ചുട്ടിച്ച മാനസ സാസ്തി
 ന്, വെള്ളം നൂറു യോജന ദോലാട്ടു് ചാടി. അസുരന്മാർ
 സുരന്മാരെ തല്ലി: തല്ല കൊണ്ടു് സുരന്മാർ പതിന്നായിരം ക
 ണക്കിനു് ഓടി: ഓടിയ സുരന്മാർ ഇളയന്നു അഭയം പ്രാ
 പിച്ച്, ശരണാർത്ഥിയനായ ഇളയൻ, വസിഷ്ഠനെ അഭയം പ്രാ
 പിച്ച്. വസിഷ്ഠൻ അഭയം പ്രദാനം ചെയ്തു. വസിഷ്ഠന്റെ
 വീട്ടും വിസമ്മതിമായി; അമരന്മാർ ഏറിത്തു തുടങ്ങി;
 കരിഞ്ഞു ചാരമായി. പാദമോലപനായ വസിഷ്ഠൻ, കൈ

ലാസത്തിൽ താമസമായിരുന്ന ഗംഗയെ വിളിച്ചു വരുത്തി; ഗംഗ വന്നു; വസിഷ്ഠന്റെ അടുത്ത അനുസരിച്ച്, സാസ്തിയുടെ ഭക്തി, സാസ്തിനെ കത്തിപ്പൊളിച്ചു, പാഞ്ഞു. സാസ്തിയിൽ നിന്നു പാഞ്ഞിറങ്ങി ഭക്തിയെ നടിയാണു്, സരയു. ബലികൾ ഹന്താ രായി. ബലികൾ ഹന്താ രായ ദേശത്തിന് ബലാഭം എന്നു നാമമായി. ബ്രഹ്മവിഷ്ണുക്കളു വീര്യത്തെ അതിക്രമിക്കുമെന്ന് ഉദാഹരിക്കുവാൻ നായി ഈ സംഭവത്തെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

വസിഷ്ഠൻ പുത്രന്മാർ നാലു; അവരിൽ ജ്യേഷ്ഠൻ ശക്തി; ശക്തിയുടെ ഭാര്യ അദൃശ്യനി.

അദൃശ്യന്മാർ പിതാവെ ശ്ലോകം നാമം ചിത്രമുഖം പുര ബ്രഹ്മണത്വ മനുപ്രാപ്തം ബ്രഹ്മർഷിത്വം ച കൌരവ.

അദൃശ്യനിയുടെ പിതാവായ ചിത്രമുഖൻ എന്ന വൈശ്വന്തപസ്സ് നിമിത്തം ബ്രഹ്മണം സമ്പാദിച്ച ഒരു ബ്രഹ്മർഷി ആയിരുന്നു. തപഃ സിദ്ധനായ ശക്തിയെ രാക്ഷസാവേശം നിമിത്തം, കൽമാഷപാദൻ ഭക്തി

ക്ഷിച്ച സംഭവം കൽമാഷ പാദന്റെ ചരിത്രത്തിൽ അന്യത്ര കാണുക. ശക്തി അങ്ങനെ ചരമം അടഞ്ഞ സമയം അദൃശ്യനി ഗർഭവതിയായിരുന്നു. അദൃശ്യനിയുടെ ഗർഭത്തിൽ കിടന്നു തന്നെ വസിഷ്ഠൻ കേൾക്കുമാറു്, വേദാധ്യയന സ്വന്തം പുറപ്പെടുവിച്ച ശിശു, വീഴ്ച വാനായ തപസ്സു നാകുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

ആശ്രമസ്ഥാ തതഃ പുത്രം അദൃശ്യനി വ്യജായത ശക്തഃ കലകരം രാജൻ ദ്വിതീയ മിവ ശക്തിനം

അദൃശ്യനി പ്രസവിച്ചു; രണ്ടാമതു് ഉണ്ടായ ശക്തിയെ പ്ലോലേ, വീഴ്ചവാനായ ശിശു, കല വർദ്ധന നായി. ശിശുവിന്റെ ജാതകമും മുതലായവയെ പിതാമാനായ ഭഗവാൻ-വസിഷ്ഠൻ-തന്നെ നടത്തി.

പരസ്യം സ യത സ്തേന വസിഷ്ഠഃ സ്ഥാപിതോ മൂനിഃ ഗർഭസ്തേന തതോ ലോകേ പരാശര ഇതി സ്മൃതഃ

മരിക്കുവാൻ ഒരുങ്ങിയ വസിഷ്ഠനെ, ഗർഭത്തിൽ കിടന്നു കൊണ്ട് നിവർത്തിച്ചിട്ടു ശിശു-പരാശരൻ എന്ന നാമത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായി. ശിശു ചെറുപ്പം മുതൽക്കു തന്നെ വസിഷ്ഠനെ അമ്മൻ എന്നു വിളിച്ചു പോന്നു. പടങ്ങലേ സ്തംഭമായി പറയാറായ ഘട്ടത്തിൽ-ശിശു വസിഷ്ഠനെ അമ്മ എന്നു മധുരമായി പറയുന്നതു കേട്ടു്, അദൃശ്യനി പറഞ്ഞു:-“കേന്തേ! ഇതു നിന്റെ അമ്മനല്ല; ഇതു നിന്റെ അമ്മന്റെ അമ്മനാണ്. നിന്റെ അമ്മനെ ഒരു രാക്ഷസൻ ഭക്ഷിച്ചു കളഞ്ഞു.” ഇതു കേട്ട ഭുവാനായ പരാശരൻ, കോപന നായി. ആ താപസ്സ് സർവ്വലോക വിനാശം ചെയ്യാമെന്ന് ഉറച്ചു. പൌത്രന്റെ കോപവും വീഴ്ചവും കണ്ട് വസിഷ്ഠൻ-ഭുവന്റെ കോപകഥയേയും ഭുവൻ കോപത്തെ കടലിൽ കളഞ്ഞതിനെയും വിവരിച്ചു്, പൌത്രനെ മമിച്ചിട്ടു. പരാശരൻ സർവ്വലോക പരാഭവ ക്ഷമമായ കോപത്തെ ഉപസംഹരിച്ചു. എന്നാൽ അമ്മക്കും അടുത്താണു പരാശരൻ രാക്ഷസ വധം ചെയ്യുവാനായി ഒരു രാക്ഷസ സത്രം ആരംഭിച്ചു. മൂന്ന് അഗ്നികളുടെ മുമ്പിൽ നാലാമതൊരു അഗ്നി പോലെ, ചെലിച്ച പരാശരൻ, കൂമിയിൽ ഉദിച്ച സൂര്യനോ, എന്നു കണ്ടവർ കണ്ടവർ വിസ്മയം തുറി. പൌത്രന്റെ രണ്ടാമത്തെ നിശ്ചയത്തേയും പ്രതിരോ

ധിക്കുക യുക്തമല്ല, എന്നു വസിഷ്ഠൻ കരുതി. സത്രം മൂന്ന് നക്ഷത്ര മെന്നുള്ളതും, രാക്ഷസ വംശം ഒടുങ്ങിപ്പോകുമെന്നുള്ളതും, അറിഞ്ഞു്, ചേർന്നു അനേകം ദീപികളും-പ്രത്യേകിച്ച് പുലസ്ത്യനും-അവിടെ ചെന്നു് സാന്ത്വനം പറക ഉണ്ടായി. പുലസ്ത്യന്റെ ചരിത്രം നോക്കുക. ആ സത്രത്തിലേക്കു യി പരാശരൻ അന്നു സംഭരിക്കുകയും ഹിമവാന്റെ വടക്കു ഭാഗത്തേക്കു് എറിഞ്ഞു കളകയും ചെയ്തു തീയുണ്-ഇന്നു ദാവാനി യായി കാണപ്പെടുന്നതു്.

പരാശരൻ മത്സ്യഗന്ധിയിൽ--സത്യവതിയിൽ--വ്യൂസന്റെ പിതാവായ സംഭവം ഇങ്ങനെ യാണ്. പുരു കലത്തിൽ ജനിച്ച സംവരണന്റെ വംശജ നായ കൃതിയുടെ പുത്രനായി, ഉപരിചരൻ എന്ന് ഒരുവൻ ഉണ്ടായി. ഉപരിചരൻ വസു എന്നും പേരുണ്ട്. ഉപരിചരൻ പരാക്രമം നിമിത്തം ചേദിരാജ്യം സ്ഥാപിച്ചു. വിജിഗീഷുവും മൃഗയാശീലനും ആയിരുന്ന ഉപരിചരൻ ക്രമേണ-ആയുധങ്ങളെ തന്റെ വെച്ച്-വനങ്ങളിൽ തപസ്സ് ആരംഭിച്ചു. ഉപരിചരൻ ദേവരാജത്വം സ്വാധീന മാർക്കുവാ നുള്ള ഉത്സാഹം മണെന്ന് ഭയന്ന്, ദേവന്മാരും ദേവരാജാവും, ഉപരിചരനെ, പല പ്രകാരങ്ങളിൽ ഉപദേശിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:-“രാജാവേ! അങ്ങു ലോകത്തിൽ ധർമ്മത്തെ രക്ഷിക്കുക. ലോകത്തിൽ ധർമ്മത്തെ രക്ഷിക്കുന്നവർ, മരണ ശേഷം പല പുണ്യലോകങ്ങളെ പ്രാപിക്കുന്ന താണ്. ഞാൻ ദിവീഷ്ഠനുണ്; അങ്ങ് ദിവീഷ്ഠൻ തന്നെ; അങ്ങ് എന്നിങ്ക് പ്രിയനാകുന്നു. അങ്ങ് ഭൂമിയിൽ താമസിക്കുക. ഭൂമി മൃഗപുണ്യവും, പുണ്യവും, ധന ധാന്യ സമൃദ്ധി വും അല്പമോ? സർവ്വഭോജ്യങ്ങളും ഭൂമിയിൽ ഉണ്ടു്. അങ്ങയുടെ രാജ്യം-ചേദിരാജ്യം-വിഭവ സമൃദ്ധി മാണു്; അങ്ങ് ചേദിയിൽ രാജാവായി വാഴുക. ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കു് സ്ഥാപിതമായ ഒരു വിമാനത്തെ തരുന്നു. അതു കാമഗവു മാണു്. ഈ വിമാനത്തിൽ കയറി ആകാശത്തിൽ സഞ്ചരിച്ചിട്ടുള്ള മനുഷ്യൻ, ഇല്ല. അങ്ങയ്ക്കു് ആ ഭാഗ്യം കൈവന്നു; ആയതിനാൽ അങ്ങ് ഉപരിചരൻ എന്നു പ്രസിദ്ധനാകൂ. അങ്ങ് ഈ വിമാനത്തിൽ കയറി, ശരീരവാ നെകിലും വാനത്തു് സഞ്ചരിക്കുക. ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കു്, ചൈവജയന്തി എന്നു ഈ മാലയേയും സമ്മാനിക്കുന്നു. സമരത്തിൽ അങ്ങ് ഇതിനെ ധരിച്ചു കൊള്ളുക. ഈ വാഘാല കഴുത്തിൽ കിടക്കുന്നവനെ, ആയുധം അടിക്കുക ഇല്ല. ധന്യവും അപ്രതിമവും, ഇന്ദ്രമാല എന്നു പ്രസിദ്ധവും ആയ ഈ ചൈവജയന്തി, അങ്ങയ്ക്കു് അടയ്ക്കുമായിരിക്കട്ടെ.” തൃപ്തനായ ഇദ്ദേഹം ശിശു രക്ഷണം സംധിക്കുവാ നായി ഉപരിചരൻ, ഒരു ചൈഷ്ണവ യജ്ഞിയേയും സമ്മാനിച്ചു. സുരാന്മാർ സുരലോകത്തേക്കു് പോയി. ഇന്ദ്രഭരണ വിഭൂഷിത നായ ഉപരിചരൻ കാമഗവായ വിമാനത്തിൽ, ആകാശത്തു് സ്വധാനിയിലേക്കു് പോന്നു. ഇദ്ദേഹയെ ചെയ്യുവാൻ കാമിച്ച ഉപരിചരൻ, ഇന്ദ്രഭരണമായ യജ്ഞിയെ തറയിൽ നാട്ടി. ഇന്ദ്രാദായനും ചെയ്യുന്ന രാജക്കന്മാർ, യജ്ഞിനാട്ടുക എന്ന കഥം ഉണ്ടായതു്, അന്നു മുതൽക്കാണ്. ഉപരിചരൻ ഇദ്ദേഹ നടുത്തി: ഇന്ദ്രൻ തൃപ്തനായി: ഒരു ഹംസത്തിന്റെ രൂപത്തിൽ അവതരിച്ചു്, പുരയെ സ്വീകരിച്ചു. ഇദ്ദേഹം ഉപരിചരനെ ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചു:-“ഇന്ദ്രമഹാ ഇങ്ങനെ അനുഷ്ഠിക്കുന്നവർ, വിജയത്തെയും ഐശ്വര്യത്തേയും സമ്പാദിക്കും. അവരുടെ ജനപദത്തെ

പ്രാപ്തങ്ങളും പ്രാപ്തങ്ങളും. ഈ സന്തതനായ ഉപരി ചരൻ, പരമേശ്വരൻ നായി. ഉപരിചരൻ വീഴ്ചയാൽ രായ അഞ്ച് പുത്രൻ പിറന്നു. അവർ അഞ്ച് രാജാക്കന്മാരായി. ജ്യേഷ്ഠനായ ബഹുമാൻ—മഹാരഥൻ—മഗധങ്ങളിൽ വാണു. ശേഷിച്ച പുത്രൻ—പ്രയഗ്രാമൻ, മണിവാഹനൻ എന്ന് നാമാന്തരമുള്ള കശാംബൻ, മത്സിലൻ, അപരജിതനായ യദു—വേറെ വേറെ രാജ്യങ്ങളിൽ വംശ സ്ഥാപകൻ രായി. മഹാത്മാവായ സമ്രാട്ട്, സ്മാടിക വിമാനത്തിൽ, ആകാശത്തു സഞ്ചരിക്കവെ, അപ്സരസ്സുകളും ഗന്ധർവന്മാരും 'ഉപരിചര! ഉപരിചര!' എന്നു പ്രശംസിച്ചു. അങ്ങനെ യിരിക്കുന്ന കാലത്തു, അവിടെ ഒരു വിശേഷ സംഭവം നടന്നു. സമീപമായ കോലാഹലം മല, രാജധാനി സമീപത്തു കൂടെ ഒഴുകുന്ന തൂക്കിമതി നദിയെ, കരമപ്പേ കയറി, പ്പുകി.

വേഗത്തിലൊഴുകുന്ന വാഹിനി കരുനേരം
പോകരുതെ വന്നു പവ്തം തടക്കുതാൽ
വെള്ളവും മേല്പോട്ടേക്ക് പൊങ്ങിയ നന്ദിലെല്ലാം
ഉള്ളവ രല്ലൽ കൈക്കൊണ്ടു ന്യായം കാണുകയൊല.

ഉപരിചരൻ മലയെ ചവുട്ടി; മല പൊടിഞ്ഞു ലഭിച്ച ചാരത്തിലൂടെ, തൂക്കിമതി, കോലാഹലനെ അതിക്രമിച്ച്, മുന്നേറ്റിലെ ഒഴുകി. പവ്ത നദി സംഗമം നിഷ്ഫലമായില്ല. നദി ഇരട്ട പിള്ളകളെ—ആണിനെയും പെണ്ണിനെയും—പ്രസവിച്ചു. പവ്തത്തിന്റെ ബാഷ്പത്തിൽ നിന്നു മോചനം ലഭിച്ചതിനാൽ പ്രിയയായ തൂക്കിമതി, ശിശുക്കളെ രാജാവിനു സമർപ്പിച്ചു. ഉപരിചരൻ പുരുഷനെ സേനാപതിയായി നിയമിച്ചു. കന്യകയെ—ഗിരികയെ—ഭാര്യയായി സ്വീകരിച്ചു. ഗിരിക പിതൃമതിയായി; കളിച്ചു, ഉടുത്തു, മാല ചുട്ടി കരമ പുറത്തു അർപ്പിച്ചു. എന്നാൽ ആ ദിവസം തന്നെ പിതൃക്കൾ പ്രയത്നമായി, ശ്രദ്ധത്തിന് മൃഗങ്ങളെ കൊന്നു കൊണ്ടു വരേണ്ട കാലം, അതിക്രമിച്ചു എന്ന് രാജാവിനെ അറിയിക്കുക ഉണ്ടായി. പിതൃക്കളുടെ നിരോധനം ലഭിച്ച ഉപരിചരൻ, പത്നി പ്രാർത്ഥനയെ അവഗണിച്ച്, നന്ദിനായി കൂടുകുളിപ്പേക്ക് തിരിച്ചു. പിതൃമതിയായ ഗിരികയെ—പരമരൂപ സധനയായ ഗിരികയെ—ലക്ഷ്മി സമ പരമേശ്വരൻ പുണ്ട ഗിരികയെ—ചിന്തിച്ചു കൊണ്ടു തന്നെ, കരമം തന്നെ ഉത്തരവ്—വനങ്ങളിൽ ഭ്രമിച്ചു. വനഭംഗിയും കരമ പ്രേരക മായിരുന്നു. അശോകം, ചമ്പകം, മാവ്, തൊടകാര, പുന, കൊന്ന, തെങ്ങ്, പിലാവ്, ചന്ദനം, പാച്ചേററി; ബുളം, ദിവ്യപാടലം മുതലായ മറ്റു വൃക്ഷങ്ങൾ—പുണ്യ വൃക്ഷങ്ങൾ—പൂ പൂത്തു കായ് കായിച്ചു—കോകിലാകല മായി, മത്ത ഭദ്ര സംഭവ സമരകിണ്ണ മായി—കാണായ ദിക്കിലൊക്കെയും, കാണായി നില്ക്കുന്നു. കണ്ണിൽ കാണായത് ചൈത്ര രഥമോ രൂപ മെടുത്ത വസന്തമോ, എന്ന് ഉന്മാദം പുണ്ട ഉപരിചരൻ—മന്ദമ സംമിതി നായി. വന സംഗമം കണ്ടും, ഗിരിക വിരഹം കൊണ്ടും, പരമം തന്നെ ഉപരിചരൻ—തളിരും മൊട്ടും പൂവും കായ് കൊണ്ടു പ്രഭ പതറി, മണ്ണ് പെറന്ന മണ്ണവ പോലെ നിന്ന ഒരു വലിയ അശോക മരത്തെ അണന്നതിന് ഇടയായി. ചിന്താ പരധീനനായ ഉപരിചരൻ അവിടെ—തേനിയെ നനഞ്ഞു പൂക്കുലിൽ വീശി വരുന്ന വായുവിനെ ഏറ്, മര തണലിൽ ഇരുന്നു. കരമ പുറത്തു പ്രാർത്ഥിച്ച ഗിരിക

യെ തന്നെ—മന്ദമ പരമ തപം വളർത്തുന്ന സാമയങ്ങളിൽ—ചിന്തിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന ഉപരിചരൻ—ഇന്ദ്രിയ സ്ഖലനം നിമിത്തം ഉണർന്നു. സ്വപ്നരത്നം, ഗിരികയുടെ പിതൃത്വം നഷ്ടമാകരുതെന്നു കരുതിയ ഉപരിചരൻ—തൂക്കിമതി ഒരു പരന്തിനെ ഏല്പിച്ചു രാജധാനിയിലേക്ക് അയച്ചു. പരന്തു പോയ വഴിക്ക് വേറൊരു പരന്തു തട്ടത്തു. വന്ന പരന്തിന്റെ കൊക്കിൽ കണ്ടത്, മംസം മരണെന്ന് ഉറച്ച്, ഉണ്ണ കിട്ടുവാൻ കൊതിച്ചു കൊണ്ട്, നിന്ന പരന്തു, എതിത്തു. അവർ തമ്മിയ്ക്ക് പോർ നടന്നു; പോർ നടക്കുന്നതിനിടയ്ക്ക് രേതസ്സ്, കീഴെ യമനയിൽ പീണു. അദിക എന്ന പേരായ അപ്സരസ്സി ബ്രാഹ്മണ ശാപം നിമിത്തം, മത്സ്യമായി, അക്കാലങ്ങളിൽ യമനയുടെ കയങ്ങളിൽ വിഹരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മുക്കിൽ നിന്ന് ഏതോ പദാർത്ഥം വെള്ളത്തിൽ വീണതിനെ, അദിക വെട്ടി വീഴ്ത്തി. മാസം പത്തു കടന്നു. അദിക മുക്കുവനം തടവലയിൽ പെട്ടു. അവർ മത്സ്യത്തെ കയ്ക്ക് കയറി—കീറി—അമോ! ഒരു പുരുഷനേയും സ്ത്രീയെയും മത്സ്യ ഗർഭത്തിൽ കണ്ടു വിസ്മിതരായി. മുക്കുവനം കൊന്ന മത്സ്യം—മാനഷ പ്രസവ ശേഷം മോചനം ലഭിക്കുമെന്ന് പൂർവ്വചിന്ത മായിരുന്ന ശാപമോക്ഷം അനുസരിച്ച്—സീല ചരണ പഥങ്ങളിലേക്ക് ഉയർന്നു. കിട്ടിയ വീശിപ്പ് പ്രഭകളെ—ഭാര്യമാർ ഉപരിചര രാജാവിന് കൗടുബ്യം വച്ചു. വൃത്താന്തം അറിഞ്ഞു വിസ്മിതനായ രാജാവ്—പുരുഷനെ വാങ്ങി വളർത്തി. ഈ ശിശുവാണു പിൽക്കാലങ്ങളിൽ മത്സ്യ രാജവംശം സ്ഥാപിച്ചത്. യജ്ഞാത്മാവായ ഉപരിചരൻ കൂടെ, രൂപ സധനയായ സ്ത്രീപുരുഷയെ ഭാര്യന്മാർക്ക് തന്നെ നൽകി. ആ ശിശുവിനെയും നാമം സത്യാവതി എന്നാണ്. എന്നാൽ ഭാര്യന്മാരോടുള്ള സഹയാസം നിമിത്തം ആ ശിശുവിനെയും മത്സ്യഗന്ധി എന്ന നാമത്തിലും പ്രസിദ്ധയായി. സത്യാവതിയുടെ അമ്മനായ ഭാര്യനെ സമാധിപ്പെടുത്തണമെന്നുള്ള വിചാരത്തോടു കൂടെ,—യമനയെ നദി കടത്തുന്നതിന് തോണി തുഴയുന്ന പണി ഭരമോദ.

തരുണി മണി കാളി കാളിനി നദിതന്നിൽ
തരണി വഴിപോലെ കടത്തി തുടങ്ങിനാൾ;
കാളിനി കടക്കുന്ന പാമ്പന്മാർ കെല്ലാവർക്കും
കാളിയിലഴിഞ്ഞിതു മാനസ മതുകാലം.

പരാശരൻ തീർത്ഥാടക പോകുന്ന വഴിക്ക്, മത്സ്യഗന്ധി—കാളി—തോണി കടത്തുന്ന കടവിൽ ചെന്നു ചേർന്നു. തുഴ പിടിച്ചു നിന്ന സുഹൃത്തിന്റെ കണ്ടു, ത്രികുലജനനായ പരാശരൻ ചിന്തിച്ചു പറഞ്ഞു:—“ഭദ്ര! ഇവിടെ തോണി കടത്തുവാൻ ആളില്ലയോ? മത്സ്യഗന്ധി പറഞ്ഞു:—“എന്റെ അമ്മൻ ആണ് ഉള്ളത്; തോണി കടത്തുന്നത് ഞാൻ തന്നെയാണ്.” പരാശരൻ: “എന്നാൽ ആകട്ടെ.” പരാശരൻ മത്സ്യഗന്ധിയും തോണിയിൽ കയറി. പരാശരൻ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുന്നത് കണ്ടു—മത്സ്യഗന്ധി പറഞ്ഞു:—“ഞാൻ ഇവിടെ ഭാര്യ രാജാവിന്റെ മകളാണ്. എന്റെ പേരു മത്സ്യഗന്ധി.” പരാശരൻ പറഞ്ഞു:—“ഭവതിയെ കണ്ടു ക്ഷണത്തിൽ—ദിവ്യ ജ്ഞാനം കൊണ്ട് പല ചരിത്രങ്ങൾ ഞാൻ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ബർമ്മിഷ്ണുകൾ എന്ന് പേരായി ഒരു വർഗ്ഗം പിതൃക്കൾ ഉണ്ട്. ഭവതി അവരുടെ പുത്രിയാണ്. ഭവതിയുടെ പേര് അമ്മോദ. അമ്മോദം എന്ന പേരായ സരസ്സിപ്പുയോ? ഭവതിയുടെ ജന്മം അതിലാണ്. ഭവതി ആ പിതൃക്കളെ മു

യ്കണ്ടിട്ടില്ല. വേതി അവയുടെ മനസ്സ് പുതിയതാണ്; അ
 വരെ അറിയാതെ നിമിത്തം, അവരിൽ ഒരവനായ വസ്തു
 വിനെ വേതി കണ്ടിട്ടു. അതേ കണ്ടിട്ടു നിമിത്തം വേ
 വതി ശാപഗ്രസ്തയായി. മത്സ്യരൂപം പുണ്ട അഗ്നികയിൽ വേ
 വതി, രാജപുത്രിയായി പിറക്കും എന്നാണ് ശാപമുണ്ടായത്.
 അതാണ് വേതിയുടെ ജനന ചരിത്രം. വേതി ഉപരിചരര
 ജാവിന്റെ പുത്രിയാണ്; മത്സ്യ രാജാവിന്റെ ഭഗിനിയാണ്.
 വേതി പരമാമന്റെ ഭാര്യയായി, ഒന്നായ വേദത്തെ നാലാ
 യി പകർന്ന ബ്രഹ്മക്കിയുടെ മാതാവാണ്. അതിന്റെ ശോ
 കം ശാന്ത രാജാവിന്റെ വംശ വർദ്ധിപ്പിച്ച് വായി വാഴും. ആ
 യതിനാൽ അല്പയം സത്യാവതി, ഞാൻ വംശ നന്ദന നായ
 പുത്രനെ പ്രാപിക്കുന്നു." മത്സ്യഗന്ധ സർവാംഗങ്ങളിൽ വി
 സ്മയം കൂടി; പറഞ്ഞു: "മഹാപ്രഭോ! ഇവിടെ സംഗമം ഏ
 ഞ്ഞെ സാധിക്കും. ഇപ്പോൾ പ്രഭാതമാണ്. പരിശുദ്ധ യാ
 ത്ര കർമ്മങ്ങളുടെ ഇരു കരകളിലും, അതാ കാണുക, ദീക്ഷിത
 ക്കും, താപസന്മാരും, ശിഷ്യന്മാരും, മറ്റു പതികളും, ബ്രാഹ്മണ
 നും, -കുടിയ്ക്കും, ജപിയ്ക്കും, ബ്രഹ്മരഹിതം വർദ്ധിക്കുന്നു." പര
 ശരൻ ഒരു മുതൽ മഞ്ഞു സൃഷ്ടിച്ചു; തോണി അന്ധകാരം വൃത മാ
 യി. പരമക്കിയുടെ വീടും, കണ്ണ് --കന്യക വിശുദ്ധിച്ചു; പ്രീ
 ണിതയായി; പറഞ്ഞു: "ഭഗവൻ! ഞാൻ സ്വതന്ത്ര യല്ലല്ലോ;
 കന്യാഭാവം നശിച്ചാൽ ഞാൻ ഏങ്ങനെ ഗൃഹത്തിലേക്ക് പോ
 കും? സകലവും ആലോചിയ്ക്കും, അത് വേണ്ടതു പോലെ ചെയ്
 യ്ക." പരശരൻ പറഞ്ഞു: "വേതിയുടെ കന്യാഭാവം ന
 ശിക്കുകയില്ല. വേതി ഏതെങ്കിലും വരം ചോദിക്കുകയും ചെയ്
 യ്കും. ഏന്റെ പ്രസാദം മുമ്പ് ഒരിക്കലും ആർക്കും തിരിയ്ക്കല
 മായിട്ടില്ല." മത്സ്യഗന്ധയുടെ ശരീര സുഗന്ധത്തെ വരിച്ചു.
 പരശരൻ അനുഗ്രഹിച്ചു; അന്നു മുതൽ സത്യാവതിക്ക് ഗന്ധ
 വതി എന്നും ഗന്ധം യോജന ദൂരം വരായ്ക്ക് ചെന്നു പരമ മാ
 യിരുന്നതിനാൽ യോജനഗന്ധ എന്നും; നാമാന്തരങ്ങൾ ഉണ്ടാ
 യി. പരശരൻ സത്യാവതിയിൽ ജനിച്ച പുത്രനാണ്, വേ
 ദവ്യാസൻ എന്ന നാമത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധനായ പരമ താപസ
 ന്. വേദ വ്യാസന്റെ നാമം കൃഷ്ണൻ എന്നാണ്. വേദ
 വ്യാസന്റെ ജനത്തെ കുറിച്ച്, പരശരൻ തന്നെ യുധിഷ്ഠിര
 നോട് ഇങ്ങനെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

പ്രസാദേന്ദ്രം പുരാ ശരം മനസ്സാചിന്തയം നൃപ.
 മഹാതപാ മഹാതേജ മഹായോഗി മഹായശഃ
 വേദവ്യാസഃ ശ്രീയാവാസേ ബ്രാഹ്മണഃ കരുണാനദിതഃ
 അപ്സരം വിപ്സിതഃ പുത്രം മമ സ്വഭാവമേവ
 ജതി മതം ഏക മനഃ പ്രാപമാം സുരസത്തമഃ
 മയി സംഭാവനാ യാസ്യഃ ഫലാൽ കൃഷ്ണം വേദപുത്രി.
 സാവർണ്യം മനഃ സാഗ്ഗ് സപ്തകി ശ്വ വേദപുത്രി
 വേദാനം ച സ വൈ വക്താ കരുണാശങ്ക സമം.
 ഇതിഹാസസ്യ കർത്താ ച പുത്ര സ്തേ ജഗതോ ഹിതഃ
 വേദപുത്രി മഹേന്ദ്രസ്വ യിതഃ സ മഹാൻ മനഃ
 അജര ശാശ്വതം ചൈവ പരശരസുത സ്തവ
 പണ് ഞാൻ ശിവനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു കൊണ്ട്, മഹാ തപ
 സ്സനും, മഹാ തേജസ്സനും, മഹാ യോഗിയും, മഹാ യശസ്സനും,
 വേദങ്ങളെ കൂടിക്കാഴ്ചക്കുന്നവനും, കഷ്ടപ്പെട്ടു നിലയനനും ബ്രം
 ഹ്മണനും, യോഗിയും, ആത്മ മേ പുത്രനെ ലഭിക്കണമെന്ന്

മനസ്സു കൊണ്ട് കർമ്മങ്ങളും. ഏവം വിധനായ ഒരു പുത്രനെ
 ഞാൻ മഹാശാപത്തിൽ നിന്ന് കർമ്മങ്ങളും. ഏന്റെ ചിന്തയെ
 അറിഞ്ഞ സുര സത്തമൻ പറഞ്ഞു: "എന്നിട നിന്നു ലഭിക്കു
 ണ മെന്ന് അങ്ങയ്ക്കുള്ള കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലമായി, അങ്ങ
 യ്ക്കു കൃഷ്ണൻ എന്ന പേരായ ഒരു പുത്രൻ പിറക്കും. അങ്ങ
 ന്ൻ സാവർണ്യ മനവിന്റെ സഗ്ഗ്ത്തിൽ സപ്തകികളിൽ ഒരു
 വനംകും. ആ പുത്രൻ വേദങ്ങളുടെ വക്താവായും; കരുണാശ
 വർദ്ധന നാകും; കൂടാതെയും ആ പുത്രൻ ജ്ഞാനസഞ്ചയ
 നിർമ്മിക്കുകയും ജഗത് ഹിതകര നാകയും ചെയ്യും. പരശരൻ
 അങ്ങയുടെ പുത്രൻ, സർവ്വ രോഗങ്ങളും ഒഴിഞ്ഞു, മരണം കാ
 ന്ത്തവ നായി പരിണമിക്കും."

പരശരനെ സംയുക്തം സമോ ഗർഭം സുഷാവാസാ
 ജാതേ ച യമനാ ദ്വീപേ പരശരഃ സ വിജ്ഞാൻ.
 ഏവം ചൈവായനോ ജാതേ സത്യാവതും പരശരഃ
 നൃന്ദോ ദ്വീപേ സ ബാലാ തസ്താൽ ചൈവായനഃ സുതഃ
 പരശരനോട് സംയോഗം ലഭിച്ച സത്യാവതി, വിജ്ഞാ
 നായ പരശരന്റെ യമനാ ദ്വീപത്തിൽ പ്രസവിച്ചു. അമ്മ
 ന് കൃഷ്ണനെന്ന് നാമകരണം ചെയ്തു.
 കൃഷ്ണ ചൈവായനൻ, ദ്വീപത്തിൽ നൃന്ദനായതി
 പായനൻ നാൽ, കൃഷ്ണ ചൈവായനൻ എന്നു പ്രസി
 ധനായി. ബാലികയിൽ ദീർഘകാലം
 തപസ്സ് ചെയ്ത ഇര പരമ താപസൻ, ബാലനായെന്ന് ഏവം
 നാമമുണ്ട്. ദീക്ഷൻ ഭാര ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു സത്യാവതിയെ രാ
 ജധാനിയിലേക്ക് അയക്കണമെന്നും, സത്യാവതി ശാന്തര മഹാ
 രാജാവിനെ വിവാഹം ചെയ്ത് രാജ വംശത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കണ
 മെന്നും, അപേക്ഷിക്കുക ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ആ ഘട്ടത്തിൽ സ
 ത്യാവതി തന്നെ കൃഷ്ണ ചൈവായനന്റെ ജനനത്തെ കുറിച്ച്
 ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

യ സുരജം വസുന്ദമ ശ്രുത സ്തേ ഭരതക്ഷ
 തസ്യ ഭൂതാ ഭവം മത്സ്യം ഗുതം കക്ഷേവ പുരം ക്വില
 മാതരം ഹി ജലേ ഗുതം ഭാരഃ പരമ ധർമ്മവിത്
 മം തു സ്വഗൃഹ മാനീയ ദമിതൃതേദ്യകുലയൽ
 ധർമ്മയുക്തഃ സ ധർമ്മേണ പിതാ ചാപ്സി ത്തതോ മമ
 സ ക്വാചി ഭവം തത്ര ഗതഃ പ്രഥമ യൌവനം
 അഥ ധർമ്മവിദം ശ്രേഷ്ഠഃ പരമക്ഷിഃ പരശരഃ
 ആജഗാമ നദീം ധീമാൻ തരിഷ്യൽ യമനം നദീം.
 സ തായ്മമാണോ യമനം മാ മുപേത്യാദ് ബ്രഹ്മീൽ തദാ
 സംസ്തപ്തവ്യം മനീശ്രേഷ്ഠഃ കർമ്മാത്തോ മധുരം വചഃ
 ഉക്തം ജന്മകലം മഹ്യം നാപ്സി ഭാരസുതേതി ച
 പ്രേക്ഷ്യ താം സു മഹാഭാരാൻ പരശവാദേ ദീക്ഷിൻ സ്ഥി
 താൻ
 യമനാ തീര വിന്യസ്താൻ പ്രദീപ്തം നിവ പാവാകൻ
 പുരസ്സര ഭരണ ചൈവ തരുണഃ സംപ്രകാശതേ
 യന്നൈകം താമ്രവസ്ത്രവ ദ്വേഷഃ കൃതാ പ്രവിഷ്ഠഭീതാ
 ഉക്തമേവേ മയാ തത്ര നീഹാര മസൃജൽ പ്രദീ
 പരശരഃ സത്യാവതി. ദ്വീപേ ച യമനാഭസി.
 അഭിമുഖ സമാം ബാലാ തേജസാ വംശമാനയത്
 തമസം ലോക മോഹത്വ നന്ദ ഗതം മേവ ഭാരത.

കന്യാസ്വയം വരണം പ്രീതി പുനർ വിചാർ രചനായനഃ
തസ്യ വിജ്ഞാതം ദൃഷ്ട്വാ തഥാഭ്യർത്ഥം മഹാതമനഃ

വിസ്തൃതം വ്യഥിതം ചൈവ പ്രാദാ ഭാരതാന മേവ ച
തത സ്വഭാ മഹാതമം സ കന്യായാം മയി ഭാരത
പ്രാദാഭ്യർത്ഥനയൽ പുത്രം ചാപി പശ്യ പശാരതഃ

പാരശര്യേ മഹായോഗീ സ ബഭൂവ മഹാ നൃപഃ
കന്യാപുത്രോ മമ പുത്രാ ചൈവ പായന ഇതി ശ്രുതഃ
സോ വ്യസ്യ വേദാൻ ചതുര സ്തപസാ ഭഗവാ നൃപഃ
ലോകേ വ്യാസതപ മഃപേദേ കർണ്ണാൽ കൃഷ്ണതപ മേവ ച.

മോ ഭരതർമ്മ! വസ്യ ഏന് ന്നാമാന്താമുച്ഛ ഉപരിചാരണ
ക്കുറിച്ച് അങ്ങ് കേട്ടിട്ടില്ലയോ? ആ രാജാവിന്റെ ഇള
ത്തിൽ നിന്ന്, ഞാൻ ഒരു മൽസ്യത്തിന്റെ കക്കുയിൽ രൂ
പപ്പെട്ടു. ഭാരതൻ ഏന്റെ മാതാവിനെ പിടിച്ചു; ആ പരമ
ധർമ്മജ്ഞൻ ഏന്നെ മകളെ പ്രേംപല വളർത്തി. അങ്ങനെ ഈ
ഭാരതൻ ഏന്നിക്ക് പിതാവായി. ഞാൻ യുവതിയായ കാല
ത്തു്, പരമ ധർമ്മജ്ഞൻ—പാമർച്ചിയായ പരശരൻ—യുമുന
കടശ്ശിവാ നായി, ഇവിടെ വന്നു. ഞാൻ തോണി തുഴയവെ,
ആ മൂന്നി ശ്രേഷ്ഠൻ കാമാർത്ത നായി, ഏന്നോട്ട് മധുരമായി
സംസാരിച്ചു. ആ സംഭാഷണത്തിൽ, ആ പ്രഭുവിൽ നിന്നാ
ണ്—ഞാൻ ഭാഗ കന്യക യല്ലെന്നും, ഏന്റെ ജന്മം ഏങ്ങ
നെ യാണെന്നും, കലം ഏതാണെന്നും, ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചതു്.
നേരം അപ്പോൾ പ്രമാതമാണ്. മഹാ ഭാഗന്മാരായ അനേ
കം ദീക്ഷികൾ യമനയുടെ ഇരു കരകളിലും, പ്രാതഃ കർമ്മ
രൂപ നിവ്ഹിച്ചു കൊണ്, ഏറിയുന്ന തീ പോലെ നില്ക്കുന്നു.
ണ്ടായിരുന്നു. തരുണ നായ അരുണന്റെ കിരണങ്ങൾ ആ
കാലം ചെമ്പട്ട് പുതച്ചതു പോലെ കെട്ടിത്തൂ കിടന്നിരുന്നു.
ഈ വൈഷമ്യത്തെ കുറിച്ച് ഞാൻ പ്രസ്താവിച്ച ഉടനെ സ
ത്യവതി ആയ പരശരൻ, ആ പ്രദേശത്തേല്ലാം ഒരു നി
ഹാര മമസ്സ് നൃഷ്ടിച്ചു. തപഃ പ്രഭാവം കണ്ട ഞാൻ, ആ അ
സ്കരണത്തിൽ ആ പ്രഭുവിന് വശഗ യായി. വിസ്തൃതം പുണ്ട
ഞാൻ വ്യഥിത യായി. ഏന്റെ ശരീരത്തെ ആ സർവ്വജ്ഞൻ
സമർപ്പിച്ചു. പ്രാദാഭ്യർത്ഥനായ പരമർമ്മയിൽ നിന്ന് ഞാൻ ഗർ
ഭവതിയായി. അവിടെ ചാപത്തിൽ തന്നെ ഏന്നിക്ക് പുത്ര
ൻ പിറന്നു. ഇപ്പോൾ പ്രസിദ്ധ നായ ചൈവ പായനൻ—ച
രമർമ്മി—മഹാ യോഗി—കന്യക യായ ഏന്റെ പുത്രനാണ്. കാ
ർണ്ണം നിമിത്തം കൃഷ്ണനായ ആ ഭഗവാൻ, തപസ്സിനെ
ആശ്രയിച്ചു വേങ്ങേളെ നാലായി പകുത്തതിനാൽ, ലോക
ത്തിൽ വ്യാസൻ എന്ന പ്രസിദ്ധ നായി. എന്നിട്ടു ഉട
നെ തന്നെ കൃഷ്ണൻ ഏഴു വയസ്സ് പ്രായമുള്ള ഒരു ബാലനാ
യി. മകൻ കളിച്ച്, സമാഹരിക്ക നായി, അമ്മനെ വന്ദിച്ചു
തിന്നു. സത്യവതിയും കളിച്ച്, കന്യക യായി, പാരശര
നെ വന്ദിച്ചു്, മകന്റെ കൈയിൽ പിടിച്ചു. കൃഷ്ണൻ മാ
താവിനെ നിരസിച്ചു കൊണ് പറഞ്ഞു:-

മമ പിതാ തു സ.സ്തർഗാൽ മാതാ തപ മദവഃ ശ്രീചിഃ
അഭ്യ ദശസന്ധയ കന്യാ ന സ പ്രാശ രാ മനിനീരത.

അമ്മേ! ഏന്റെ അമ്മൻ സ്തർഗിച്ചതിനാൽ അമ്മ ശ്രീചിതാ
പുണ്യ. എന്നാൽ അഹിനീരത! അമ്മ ഇപ്പോൾ മുഖവർണ
കളഭമായ കന്യക യല്ലയോ? ഏന്നെ തെങ്ങെണ്. സത്യവ
തി കരഞ്ഞു. മകന്റെ വാക്കുകളെ സമീകരിക്കാൻ ആവുന്ന

സത്യവതി, അമ്മന്റെ കഴുകളിൽ പണിഞ്ഞു. നൽക്ക
നായ പരശരൻ കൃഷ്ണനോട്ട് പറഞ്ഞു:-“പുത്ര! ഇതു് ഉ
ചിതമല്ല; പുരോപകാരികളും മാതാപിതാക്ക ന്മാരും ദൂഷണ
നെ അർഹിക്കുന്നില്ല.

ധാരണാൽ ദ്രാഖ സമനാൽ തയോർ മാതാ ഗാരിയസി
മാതാപിതാക്കന്മാരിൽ തന്നെയും ധാരണയും ദ്രാഖ സമന
വും നിമിത്തം മാതാവ് ശ്രേഷ്ഠ യാകുന്നു. അങ്ങ് വാശത്തെ പു
രസ്സരിച്ച് മാതാവിനെ നിന്ദിച്ചു കൂടാ. ഉൽകൃഷ്ട ജന്മം ഏവിടെ
യും സംഭവിക്കാവുന്ന താണ്. ബീജവും ക്ഷേത്രവും യോജി
ച്ചാൽ ചെടികൾ ഉണ്ടാകുന്നു. അതുപോലെ സ്രീ പുരുഷ സമ
ഗമം നിമിത്തം പുത്രൻ ഉണ്ടാകുന്നു. ഇതു നര സൗ ഖഗാ പ്സ
ര സാധാരണമാണ്. വേദ പാഠഗന്മാരായ മൂന്നികൾ ശ്രു
യോനിയിൽ പിറക്കുന്നുണ്. ദീശ്യാശ്വാഗൻ മൃഗീപുത്രനാണ്;
കണ്ണൻ ബർഹിപുത്രനാണ്; അഗസ്ത്യൻ വസിഷ്ഠൻ കട
ത്തിൽ പിറന്നു; സോമശ്രവാവ് സപ്തീയുടെ പുത്രനാണ്; അ
ശ്വപിനികളുടെ മാതാവു കന്യാ യാണ്; സ്വരൻ സ്കന്നമാ
യ ഇളുത്തിൽ നിന്ന്, ശരവണത്തിൽ ജനിച്ചു. മകനെ! ഭേ
വന്മാരുടേയും ദീക്ഷികളുടേയും ജന്മം ഇങ്ങനെ യാണ്. അ
ങ്ങ് ലോകത്തിനും മനുഷ്യർക്കും മഹർഷികൾക്കും ധർമ്മത്തെ
സ്ഥാപിക്കുവാൻ ഉള്ളവൻ അതതു. മകൻ! അങ്ങ് യോഗ
ചാരിണിയായ മാതാവിനെ ദൂഷിക്കരുതു്. മഹാ പ്രാജ്ഞ!
അങ്ങ് മാതാവിനെ കുറിച്ച് ഭക്തിപൂർവ്വം സംസാരിക്കണം.
ഞാൻ സന്തോഷിക്കട്ടെ. അങ്ങ് പ്രകാശിതത്തെ പുസ്ക
രിച്ച് ജനിച്ചിരിക്കുന്ന നാരായണാശ്രമാണ്. തപോധന!
അങ്ങ് മാതാവിനെ കുറിച്ച് സ്തോമപൂർവ്വം സംസാരിക്കണം.”
വ്യാസൻ പ്രീതനായി. ലോക വൃത്തത്തെ മാനിച്ച്, മാതാ
വിന്റെ മടിയിൽ കയറി. സത്യവതി പുത്രസ്തർഗ്വചാ നി
മിത്തം സംപ്രീത യായി. വ്യാസൻ പുറത്തു:-“അമ്മ ഏന്നെ
ആലിംഗനം ചെയ്യു; ഏന്റെ ഉച്ചയിൽ ഉമ്മ വച്ചു. ഞാൻ പ
രമ പ്രീത നായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ തപസ്സിന് ലോക
വാൻ അമ്മ ഏന്നെ അനുവദിക്കണം; അമ്മ ഏന്നെ ചിന്തി
ക്കുന്ന ക്ഷണത്തിൽ, ഞാൻ പ്രതക്ഷ്ണനായി കൈമാറ്റം.” അ
മ്മ അനുവദിച്ചു. മകൻ അമ്മനോട്ട് ഒരുമിച്ച് ആശ്രമത്തി
ലേക്ക് പോയി. പാരശരൻ കുട്ടിയുടെ മാതകർമ്മം ചെ
യ്തു. യാജ്ഞവല്ക്യൻ കുട്ടിയുടെ ഉപനയനം കഴിച്ചു. വ്യാ
സൻ ഹംകാര പൂർവ്വമായ വേങ്ങേളെയും വേദഗാന്തങ്ങളെയും
അദ്ധ്യയനം ചെയ്തു. ഇരുവിന് ദക്ഷിണ കൊടുത്തു. തപഃ കര
മ്യത്തിൽ ബല ചിത്തനായി.

പാദാപസർക്കിണം ധർമ്മ വിചാർ സ തു യോഗ യോഗ
ആയുഃ ശക്തിം ച മർത്ത്യനാം യുഗാ ഭഗ മപക്ഷി ച
ബ്രഹ്മക്ഷി ബ്രഹ്മണാനാം ച തഥാസ്തഗ്രഹ കാർക്കശ
വിവ്യാസ വേദാൻ യസ്മാ ച വേദവ്യസ ഇതി സ്മൃതഃ

വിചാറനായ ചൈവ പായനൻ യുഗം തോരം ധർമ്മം കാദോ
പരം നശിച്ച് ക്ഷയിക്കുന്നതും, മനുഷ്യരുടെ ആയുസ്സ് ശക്തി
യും നശിക്കുന്നതും കണ്ടും, ബ്രഹ്മക്ഷികളുടെയും ബ്രഹ്മണന്മാ
രുടേയും അനുഗ്രഹത്തെ കാർക്ഷിച്ചു കൊണ്, വേദങ്ങളെ പക
ർത്തു; അങ്ങനെ വേദവ്യാസൻ എന്ന പ്രസിദ്ധനായി. ഭാ
രതം നിർമ്മിച്ചതും വേദവ്യാസൻ തന്നെ. ബ്രഹ്മവ് വേദവ്യാ
സൻ പ്രതക്ഷ്ണനായി ഒരിക്കൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:-

തപോ വിശിഷ്ടം ഭവി വൈ വസിഷ്ഠം മൂനീപുഗവന്തം
 മന്യേ ജ്യേഷ്ഠതം തപാ വൈ രഥസ്യ ജ്ഞാന വേദനാൽ
 ജന്മ പ്രദിതി സത്യം തേ വേദമി ഗം ബ്രഹ്മവാദിനി
 തപയ ച കവ്യ മിത്യുക്തം തസ്മാൽ കാവ്യം ഭവീഷ്യതി
 അസ്യ കാവ്യസ്യ കവയോ ന സമത്വം വിശേഷണേ
 വിശേഷണ ഗുഹ്യമസ്യ ശേഷാ സ്യ ഇവാത്രമാഃ
 ജഡാസ്യ ബധിരോന്മത്തം തമോഭൂതം ജഗത് ഭവേൽ
 യദി ജ്ഞാന ഇതാശേന തപയ നേമപലിതം ഭവേത്
 തമസാസ്യസ്യ ലോകസ്യ വേഷ്ടിതസ്യ സ്വകർമ്മഭിഃ
 ജ്ഞാനാജ്ഞന ശലാകാഭിഃ ബുദ്ധി നേത്രാൽസവഃ കതഃ
 ധർമ്മാൽ കഥ മോക്ഷാഭൈഃ സമാസ വ്യാസ കീർത്

നൈഃ

തപയ ഭാരത സൃഷ്ടണ നൂണാം വിനിമിതം തമഃ
 പുരണ പുണ്യ ചന്ദ്രേണ ശ്രുതി ജ്യോത്സ്ന പ്രകാശിനം
 ഹൃദം കമഭ സൗമ്യനാം കൃതം ബുദ്ധി പ്രസാദനം
 ഇതിഹാസ പ്രദീപേന മോഹാ വരണ ഘാതിനം
 ലോക ഗർഭ ഗുഹം കൃത്സ്നം യഥാവൽ സംപ്രകാശിതം
 സംഗ്രഹധാരായ ബീജോ വൈ പൊലോമസ്തിക മൃഗ

വാൻ

സംഭവ സ്തവ വിസ്താരഃ സഭാ പത് വിടങ്കവാൻ
 ആരണ്യ പത് രൂപാംശോ വിരാടോ ഭോഗ സാരവാൻ
 ഭീഷ്മ പത് മഹാശാഖോ ഭോണ പത് പലാശവാൻ
 കണ്വ പത് സിന്ധവഃ ചക്രപൈഃ ശല്യ പത് സുഗന്ധിഭിഃ
 സ്രീ പത്വൈഷിക വിശ്രാമഃ ശാന്തി പത് മഹാമഘഃ
 അശ്വമേധാമൃഗ രസ സ്തപാത്രാ സ്ഥാന സംഗ്രഹഃ
 മൌസല ശ്രുതി സംക്ഷേപഃ ശിഷ്ട ഭീജ നിഷേവിതഃ
 സർവ്വേഷാം കവി മുഖ്യാനാം ഉപജീവ്യോ ഭവീഷ്യതി
 പർവ്വന്യ ഏവ കൃതാനാം അക്ഷയോ ഭാരത ഭംഗഃ
 കാവ്യസ്യ ലേഖനരത്നായ ഗണേശഃ സൃഷ്ടതാം മനേ

പ്രഭോ വ്യാസ! അങ്ങ് തപോ വിശിഷ്ടനായ വസിഷ്ഠൻ
 മുതലായ മൂന്നു പുഗവന്മാരെ അപേക്ഷിച്ച്, രഥസ്യ ജ്ഞാ
 നം സംബന്ധിച്ച ജ്ഞാനത്തെ പുരസ്കരിച്ച്, ശ്രേഷ്ഠനാ
 കുന്നു എന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. അങ്ങ് ബ്രഹ്മവാദിനി യായ
 വേഷ്ടിനെ ജനം മുതൽ സത്യമായ വിരക്തി കൊണ്ട് പ്രകാശി
 പ്പിക്കുന്നു എന്നു ഞാൻ അറിയുന്നു. അങ്ങ് ഇതിനെ കാവ്യ
 മേന്മ പറയുന്നു; അതിനാൽ ഇതു കാവ്യമായി. ഈ കാവ്യ
 ണെ അധഃകരിക്കുവാൻ സമർത്ഥനായ കവി ഇല്ല. മൂന്ന് ആ
 ശ്രമങ്ങൾ ഗുഹ്യമാത്രമേതെ കവിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നതു പോലെ
 അങ്ങയുടെ കാവ്യം ഇതര കാവ്യങ്ങളെ കവിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നു.
 അങ്ങ് ജ്ഞാന മാകുന്ന ജാല കൊണ്ട് ചിലിപ്പിക്കു നില്ക്കു
 എങ്കിൽ—ജഗത്തു് ഇരുണ്ട പോകും; ജഡവാർ, അന്ധന്മാർ,
 ബധിരന്മാർ, ഉന്മത്തന്മാർ എന്നവരെ കൊണ്ട് നിലയില്ലാ താ
 വും. ഇരുട്ട് കൊണ്ട് ഇരുണ്ട ലോകത്തിന്റെ—കർമ്മങ്ങളെ
 കൊണ്ട് കെട്ടപെട്ട് കിടക്കുന്ന ലോകത്തിന്റെ—ബുദ്ധിയാ
 കുന്ന നേത്രത്തിൽ, ജ്ഞാനമാകുന്ന അജ്ഞന ശലാകകളെ
 കൊണ്ട്, അങ്ങ് ഉൽസവം നൽകുന്നു. ധർമ്മം, അർത്ഥം, കാ
 മം, മോക്ഷം എന്നവയെ ഒതുക്കി ചേർത്തു് അങ്ങ് കീർത്തിനം
 ചെഴ്ത്തിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് നിർമ്മിച്ച ഭാരത സൃഷ്ടൻ—മനുഷ്യരു
 ടെ അന്ധതയ്ക്ക്, അസ്തമനം നൽകുന്നു. ശ്രുതി സൂക്തങ്ങളെ

ഓ ഇട കലർന്ന് പ്രപ്പെടുമ്പോൾ പൂർണ്ണ രൂപമായ ഈ പുണ്യ പ
 ത്രൻ, മനുഷ്യ കർമ്മങ്ങൾക്ക് എവിടെയും ബുദ്ധി പ്രസാദം ന
 ൾകുന്നു. അജ്ഞാന മാകുന്ന ആചാരത്തെ, സ്വർഗ്ഗ വ
 ണ്ധിക്കുന്ന ഇതിഹാസ രൂപമായ ഈ പ്രദീപാ-ലോക
 മാകുന്ന ഗർഭ ഗുഹയെ വേണ്ട വണ്ണം തെളിയിക്കുന്നു.
 ഭാരത മഹാപുഷ്യം വണ്ണനാതീത മാകുന്നു. ഇതിൽ സംഗ്രഹ
 ധാര്യം ബീജ മാകുന്നു. പൊലോമ സ്തികങ്ങൾ മൃഗ മാകുന്നു,
 ഈ വൃക്ഷ സംഭവ മാകുന്ന സ്തവം കൊണ്ട് വിരിഞ്ഞു നി
 ല്കുന്നു: ഇതു സഭാപത് വിടങ്കവാൻ, ആരണ്യ പത് രൂപ സ
 വന്ന നം, വിരാടോഭോഗ സാര വാൻ ആണ്. ഭാരത മ
 ഹാപുഷ്യം ഭീഷ്മ പത് മാകുന്ന മഹാ ശാഖകളോടും ഭോണപ
 ത് മാകുന്ന തളിരികളോടും, കണ്വ പത് മാകുന്ന ചക്രപുഷ്പ
 ളോടും ശല്യ പത് മാകുന്ന തുമണത്തോടും കൂടെ വർദ്ധിക്കുന്നു.
 സ്രീ ഐഷിക ഭോഗങ്ങൾ—വിശ്രാമം നൽകുന്ന മായയായാണ്.
 ഈ വൻമര ശാന്തിപത് മാകുന്ന മഹാ മേലത്തെ പ്രദാനം ചെ
 യുന്നു: അശ്വമേധം അമൃതരസ മാകുന്നു. ആശ്രമം, വൃക്ഷം,
 വളരുന്ന ഭീഷ്മകുന്നു. ഇവിടെ മൌസല മാകുന്ന ശ്രുതി സം
 ക്ഷേപം, സഭാ ശിഷ്ട ഭീജ (പക്ഷികൾ, ബ്രാഹ്മണർ) നി
 ഷേവിതവും ആകുന്നു. അങ്ങ് സർവ്വ കവി മുഖ്യാന്മാർക്കും ഉ
 പജീവ്യ നായി. കൃതങ്ങൾക്ക് പർവ്വം എന്നതുപോലെ—ഭാ
 രത ഭംഗം അക്ഷയ മായി സർവ്വതോ ക്ഷേണ വർത്തിക്കുന്നു. ഭോ
 വ്യാസ! ഈ കാവ്യത്തെ ഏഴുതണം. അതു് ഏഴുതലൻ ഗ
 ണപതി വരണം. അങ്ങ് ഗണപതിയെ സ്തരിക്കുക." ബ്ര
 ഹ്മാവ് മറഞ്ഞു: വ്യാസൻ ഗണപതിയെ ചിന്തിച്ചു; ഭക്ത
 നാരുടെ കർമ്മങ്ങളെ പൂരണം ചെയ്യുന്ന ഗണപതി പ്രത്യക്ഷ
 നായി. വ്യാസൻ പറഞ്ഞു:—ഭോ ഗണനായക! ഞാൻ ക
 പ്തിച്ച് വളിരിക്കുന്ന ഈ ഭാരതത്തെ അങ്ങ് ഏഴുതണമെ!" ഗ
 ണപതി പറഞ്ഞു:—"ഞാൻ ഏഴുതാം; എന്നാൽ അങ്ങ് ഇട
 യ്ക്ക് നിറഞ്ഞരുതു്." വ്യാസൻ പറഞ്ഞു:—"അങ്ങനെ യട
 കളെ. എന്നാൽ അങ്ങ് അർത്ഥം അറിയാതെ യാതൊന്നും ഏ
 ഴുതരുതു്." ഗണപതി ലേഖക നായി. വ്യാസൻ പറഞ്ഞു:
 ഗണപതി ഏഴുതി. വ്യാസൻ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് തൃശ്ശാർക്കു
 ണ്ടായ വാക്യങ്ങളെ പറഞ്ഞു കൊടുക്കുകയും, ഗണപതി അ
 ത്ഥം ചിന്തനം ചെയ്യുന്ന സമയത്തിൽ, ഭാവി ഭോഗങ്ങളെ രൂപം
 ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഹാരതം പൂർണ്ണമായി.

സ്രീ ശുഭ ഭീജ ബന്ധനം രൂപീ ന ശ്രുതി ഗോപാ
 കർമ്മ ശ്രേയസി മുഹൂർത്തം ശ്രേയ ഏവം ഭവേ ഭീമ
 ഇതി ഭാരത മഹാപുനം കൃപയം മൂനീനാ കൃതം.

സ്രീകൾ, ശുഭർ, അധഃപതിച്ച ബ്രാഹ്മണർ എന്നിവർക്ക്
 വേദം നിഷേധിക്കു പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ മോക്ഷം
 സന്ധാഭിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ വർത്തനത്തെ കുറിച്ചു്, മുഹൂ
 ര്തം അറിയുന്നതിന് ഒരു മാർഗ്ഗമായി, വ്യാസൻ കൃപാപ
 ത്തം ഭാരതാഖ്യാനത്തെ നിർമ്മിച്ചു.

തതഃ സ മഹർഷിർ വിദ്വാൻ ശിഷ്ടാ നാമുയ ധർമ്മഃ
 സ്മരതഃ ജൈമിനിഃ പൈലം ശുക്രം ചൈവ സ്വമാരുഹഃ
 പ്രഭുർ വാലിഷ്ഠോ വരഭോ വൈശമ്പായന മേവ ച
 വേദാ നധാപയാമസ മഹാഭാരത പഞ്ചമാൻ
 സംഹിതാ സ്തൈ പൃഥക്തേപന ഭാരതസ്യ പ്രകീർത്തിതാഃ
 വേദ വിഭാഗം ഭാരത നിർമ്മാണം എന്നവ ചെയ്ത ശേഷം, ആ
 പരമർഷി, സ്മരത ജൈമിനി, ശുക്രൻ വൈശമ്പായനൻ, സ്വാ

പുനരായ ശ്രീകൻ എന്നവരെ—വേദങ്ങളെയും ഭാരതത്തെയും സംഹിതകളെയും അഭ്യസിപ്പിച്ചു. വേദങ്ങളെ വ്യാസൻ നിർമ്മിക്കുകയല്ല ചെയ്തത്. വേദം പരമ പുരാതനമാണ്.

സമാഹിതത്തന്നോ ബ്രഹ്മൻ ബ്രഹ്മണം പരമേശ്വരൻ ഏകാകാശം ആകാശം നാദോ വൃത്തിരോധാൻ വിഭാഗ്യതേ യ ദ്വപാസനയാ ബ്രഹ്മൻ യോഗിനോ മല മാതനഃ ദ്രവ്യ കിയം കാശാപ്യം ധൃതപാ യാത്വപുനർഭവം തത്ത്വോദ്ഭൂതം ത്രിപു ഭേദംകാരോ യോദ്യവക്തൃപ്രഭവഃ സ്വ

യ അൽ ലിംഗം ഭഗവതോ ബ്രഹ്മണം പരമാത്മനഃ ശ്രുണോതി യ ഇമം സ്ഫോടം സൂക്ഷ്മശ്രോത്രേ ച ശ്രുന്വ

യേന വാക് വ്യാജതേ യസ്യ വ്യക്തി രാകാശ ആത്മനഃ സ്വധാമ്നോ ബ്രഹ്മണം സാക്ഷാൽ വാചകഃ പരമാത്മനഃ

സ സർവ്വ മന്ത്രോപനിഷത് വേദ ബീജം സനാതനം തസ്യ ഹൃദാസം ത്രയോ വണ്ണാ അകാശാദ്വാ ഭൂമുപമ

ധായുതേ തൈ സ്രയോ ഭാവം തുണ നാമാത്മ വൃത്തയഃ തത്ത്വോക്തര സമാമ്നായം അസൃജത് ഭഗവാ നമഃ അന്ത സോഷ്മ സാഗര സ്തർ ഹൃസഭ ദീപ്തഃചി ലക്ഷണം

തേനാസ്മൈ ചതുരോ വേദാൻ ചതുർഭിർ വദനൈർ വിദഃ സ വിപ്രാഹുതികാൻ സോംകാരാൻ ചാതുർ ഹോത്ര വിവ-

ക്ഷയം പുത്രാ നധാപയൻ താം സുബ്രഹ്മക്ഷീൻ ബ്രഹ്മകോവിദാൻ തേ തു ധർമ്മപദേഷ്ഠാഃ സ്വ പുത്രേഭ്യഃ സമാഭിശൻ

തേ പരം വരയാ പ്രാപ്തം തത് അൽ ശിക്ഷൈഃ ധൃതവൃ തൈഃ ചതു യുഗേഷ്ഠപമ വ്യസ്താ ദാപരാഭ്യോ മഹക്ഷിഭിഃ

ക്ഷീണായുഷഃ ക്ഷീണ സത്വാൻ ഏഷേധാൻ വീക്ഷ്യ കാ ലതഃ വേദാൻ ബ്രഹ്മക്ഷേത്രം വ്യസ്യൻ ഏദിത്ത്വോദ്യത ചോ

ഭിതാ, അസ്തി നപ്യന്തരേ ബ്രഹ്മൻ ഭഗവാൻ ലോകഭാവനഃ ബ്രഹ്മശാഭൈർ ലോകപാലൈർ യാ ചിതോ ധർമ്മ

പരാശരാൽ സത്യവത്സാം അശംശ കലയാ വിദഃ അവതീണ്ണാ മഹാഭാഗ വേദം ചരേ ചതുർവിധം

ഃഽഗമവ് യജുഃ സാമ്നം രാശീ നദ്യുത വഴലഃ ചതസ്രഃ സംഹിതാ യാദേ മന്ത്രൈർ മണിഗണാ ഇവ

ഭാസാം ച ചതുരഃ ശിഷ്യാൻ ഉപാഹുയ മഹാമതിഃ ഏകൈകാം സംഹിതാം ബ്രഹ്മൻ ഏകൈകൈസ്സ ദദോ

പൈലായ സംഹിതാ മാദ്യം ബ്രഹ്മപാഖ്യാ മുവാച ഹ വൈശംപായന സംജ്ഞായ നിഗദാഖം യജുർഗ്ണം

സാമ്നം ജൈമിനയേ പ്രാമ തഥാ ചരേണാ സംഹിതാം അഥവംഗരസിം നാമ സ്വശിഷ്യായ സമന്തവേ

പരമനായ ബ്രഹ്മാവ് സമാഹിതനായിരിക്കാവ, ഏദയമാ ക്കുന്ന ആകാശത്തിൽ ഒരു നാദം കേൾക്കുക ഉണ്ടാ യി. കൈ കൊണ്ടു കൈകളെ അടച്ചു പിടിച്ചാൽ ഈ നാദം

ഇന്നും കേൾക്കാവുന്നതാണ്. യോഗികൾ ഈ നാദത്തെ ഉപാസിച്ചാണ്, ദ്വപം, കിയ, കാരകം എന്ന രൂപങ്ങളിൽ തെളിയുന്ന മലത്തെ അകന്ന്, അപുനർഭവമായ പരമ പദത്തെ പ്രാപിക്കുന്നത്. അതിന്റെ ശേഷം ആ അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് സ്വയം മോചിപ്പിക്കുകയും ഭഗവാനും പരമാത്മാവും ആയ ബ്രഹ്മത്തിന്റെ ലിംഗം ആയ ഭംകാരം ഭവിച്ചു. പരമാത്മാവ്, ഈ ഭംകാരത്തെ കാതുകൾ അടച്ചു കൊണ്ടു, കേൾക്കുന്നു: പ്രവൃത്തി രഹിത മായോപാദം, സർവ്വ ത്രിയങ്ങൾ ഈ ഭംകാരം നിമിത്തം ചെയ്തവയിൽ വർത്തിക്കുന്നു: ഈ ഭംകാരത്തിൽ നിന്ന് വേദത്തെ ഉദിപ്പിക്കുന്നു: ഈ ഭംകാരത്തെ ആത്മാവിൽ വ്യക്തി രൂപമായി വികസിപ്പിക്കുന്നു. ഭംകാരം ആത്മധാമനായ പരമാത്മാവിനെ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്ന വാചകമാകുന്നു. ഭംകാരം സർവ്വ മന്ത്രങ്ങളുടെ ഉപനിഷത്തുകളുടെ, വേദത്തിന്റെ, സനാതനമായ ബീജമാകുന്നു. ഭംകാരത്തിൽ അ ഇ ഉ എന്ന മൂന്നു വണ്ണങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്നു. സ്വപ-രജ-സൂക്ഷ്മകൾ എന്ന തുണങ്ങളും, റീക്ട് യജുസ്സ് സാമം എന്ന നാമങ്ങളും ഭർ, ഭവ, സ്വപ്ന എന്ന അർത്ഥങ്ങളും, ചാഗ്രത്, സ്വപ്നം, സൂക്ഷ്മി എന്ന വൃത്തികളും—ഭംകാരത്തിൽ ഭവിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവ്, ഭംകാരത്തിൽ നിന്ന്, അനുസ്ഥങ്ങൾ, ഉഷ്ണമാക്കൽ, സ്വരങ്ങൾ, സ്തർങ്ങൾ, ഹൃസഭാദം, ദീപ്തങ്ങൾ, എന്നവ ഉൾപ്പെടുന്ന അക്ഷര സാമ്നായത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു. വിദിവാ യ ബ്രഹ്മാവ്, ഈ അക്ഷര സാമ്നായത്തിൽ നിന്ന്, യജ്ഞം ചെയ്ത നിവ്വഹണത്തെ പുരസ്കരിച്ച്, വിപ്രാഹുതികളോടും ഭംകാരത്തോടും കൂടെ നാലു വേദങ്ങളെ നാലു മുഖങ്ങളിലൂടെ സൃഷ്ടിച്ചു. ബ്രഹ്മാവ് സ്വപുത്രന്മാർ ബ്രഹ്മക്ഷികളും ബ്രഹ്മകോവിദന്മാരും ആകമാ രു, അവരെ, ഈ വേദങ്ങളെ അഭ്യസിപ്പിച്ചു. അവർ ധർമ്മപദേഷ്ഠാകളായി; ക്രമേണ സ്വപുത്രന്മാരെ അഭ്യസിപ്പിച്ചു. ധൃതവൃത്തന്മാരായ അവരുടെ ശിഷ്യന്മാർ വേദങ്ങളെ പരമ്പരയായി സമ്പാദിച്ചു. നാലു യുഗങ്ങളിൽ വേദങ്ങൾ ഇങ്ങനെ അധീതമായി. ദാപരാ യുഗാരംഭത്തിൽ വേദങ്ങൾ വിഭജിക്കപ്പെട്ടു. കാലക്രമേണ മനുഷ്യർ ക്ഷീണായുഷ്ഠനായി. ഏദയത്തിൽ അച്യുത പ്രോണം ലഭിച്ച ബ്രാഹ്മണ രാകളെ, മനുഷ്യർ ക്ഷീണ സത്വനാദം ഏർമ്മയസ്സു കളും ആയി എന്ന് ഗ്രഹിച്ച്, വേദങ്ങളെ വിഭാഗിച്ചു. ഈ മനഃപന്തത്തിലും ബ്രഹ്മാവ് മുതലായ ലോക പാലകന്മാർ ധർമ്മരക്ഷയെ പുരസ്കരിച്ച്, ലോകഭാവനനായ ഭഗവാനെ അർത്ഥിക്കുക ഉണ്ടായി. പ്രഭവായ ഭഗവാൻ, സ്വപ്രഭുയുടെ ഒരു തരിയെ പരാശര സത്യവതി മാറ്റി മായി അവതരിപ്പിച്ചു, വേദത്തെ നാലായി പകർത്തു. കൃഷ്ണരമായി കൂടി കിടക്കുന്ന രത്നങ്ങളെ, തരംതിരിച്ച് ഏടുന്നതു പോലെ, ദൈവപായനൻ വേദങ്ങളെ റീക്ട്, അഥവം, യജുസ്സ്, സാമം എന്ന നാലു മന്ത്ര സംഹിതകളായി, രൂപം നൽകി. മഹാ ബുദ്ധിമാനായ വ്യാസൻ ഭാരത സംഹിതയെ മാരാ ശിഷ്യനായി നൽകി. റീഗ് വേദത്തെ പൈലൻ, ഗദ്യമായ മായ യജുസ്സിനെ വൈശംപായനൻ, സാമത്തെയും അരോട്ട് കൈമിച്ച് ചരേണാ സംഹിതയെയും ജൈമിനീക്, അംഗിരസ്സ് എന്ന നാമംകൊണ്ട് മുഖ്യ അഥവത്തെ സ്മരണിച്ച്, ഇങ്ങനെ യാജ്ഞം ഭഗവാൻ വ്യാസൻ അഭ്യസിപ്പിച്ചത്

ഭഗവതം നിക്ഷിപ്തം വ്യാസൻ തന്നെ. സർവ്വ ഭൂതങ്ങളുടെ ശ്രേയസ്സിനേ പുരസ്കരിച്ച്, സർവ്വത്താലും കൊ

ണ്ടും, സഭാ പ്രയത്നിച്ചിരുന്നു കേകിലും, വ്യാസൻ തൃപ്തിയെ പ്രാപിച്ചില്ല. സമസ്തതിനടി യുടെ തിരഞ്ഞു ഇരുന്നു കേം ണ് വ്യാസൻ ഇങ്ങനെ ചിന്തിച്ചു:—“ഞാൻ ബ്രഹ്മമയ്ക്കും അനുഷ്ഠിക്കുന്നു; വേദങ്ങളെ അദ്ധ്യയനം ചെയ്യുന്നു; അഗ്നികളെ പൂജിക്കുന്നു; ഗുരുക്കന്മാരെ പൂജിക്കുകയും അവരുടെ ശിഷ്യനാകുകയും ചെയ്യുന്നു. വേദാന്തങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷമാകുമ്പോൾ, ഞാൻ ഭാരതം നിർമ്മിച്ചു; അതു നിമിത്തം ധർമ്മം കർമ്മ മോക്ഷ സാധനങ്ങളെ, സ്രീകർ, ശുഭർ മുതലായവരും അറിയാറായി; ഞാൻ ബ്രഹ്മവർച്ചസ്സുകൾ പ്രഥമാകുന്നു. എന്റെ ദേഹത്തിൽ നില്ക്കുന്ന ആത്മാവ്, പൂണ്ണനായിത്തന്നെ വർത്തിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ ഇന്നും നട്ടുനിയ്യപ്പെട്ടവനായി—അസന്ധനനായിത്തന്നെ; ഇതു എന്തു കേം ണായിരിക്കുമോ? ഭഗവാനെ സംബന്ധിച്ച് ഞാൻ ചെയ്ത വ്യാഖ്യാനം പൂണ്ണമല്ലായിരിക്കുമോ? അച്യുതപ്രിയൻ രായപരമഹംസന്മാർ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നത്, പൂണ്ണ നിരൂപണങ്ങളെയാണ്.” വ്യാസൻ ഇങ്ങനെ ചിന്തിക്കവെ, നാരദൻ ആശ്രമത്തിൽ ചെന്നു കയറി. കശലപ്രശ്നങ്ങളുടെ ശേഷം വ്യാസൻ പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ നാരദ! ഞാൻ കശലിയായിത്തന്നെ കഴിയുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ തൃപ്തിയെ കാണുന്നില്ല. ഇതു എന്തു കേം ണായിരിക്കുമോ? ബ്രഹ്മ പുത്രനും അഗാധ ബോധനും ആയ അങ്ങ്, എന്നിങ്ക് ഉപദേശിക്കണമേ. മനഃകല്പനം കൊണ്ടു തന്നെ സൃഷ്ടി സ്ഥിതി ലയങ്ങളെ സാധിക്കുന്ന പുരാണ പുരുഷനെ ഉപാസിച്ചു പോരുന്ന അങ്ങയ്ക്ക് ഗുഹ്യമായി യാതൊന്നും ഇല്ല. അങ്ങ് സൂര്യനെ പ്ലോലൈ, മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ അടനം ചെയ്യുന്നു. പ്രാണ വായുവേ പ്ലോലൈ, ഏവിടെയും കടന്നു, സകല ഏദയങ്ങളെയും കണ്ടു അറിയുന്നു. പരബ്രഹ്മം അപാ ബ്രഹ്മം മുതലായവരെ കുറിച്ചു സത്യസ്തം ജ്ഞാനം സയാദിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങ്, എന്നിലുള്ള നാനാത ഏകതന്ത് എനിക്ക് അറിവിച്ചു തരണമേ.” നാരദൻ പറഞ്ഞു:—

ഭവതോ നദിതപ്രായം യശോ ഭഗവതോ മലം
 യേ നൈ വാസം ന തുഭ്യേന മന്യേ തദുദനം കിലം
 യഥാ ധർമ്മായ ശാന്തം മനീവർച്ചനകീർത്തിതം
 ന തഥാ വാസുദേവസ്വ മഹിമാ ഹസ്തവർണ്ണിതം
 ന യ ഭാഗ്യ ശ്ചിത്രപദം ഹരേർ യശോ
 ജഗൽ പവിത്രം പ്രഗുണീത കർമ്മചിത
 തപായസം തീർത്ഥ മുരുന്നിമാനസം
 ന യത്ര ഹംസം നിരമന്യശിക്ഷയഃ
 തപാ ഗ്വിസർഗ്ഗം ജനതാശ്ചവിപ്ലവം
 യസ്തിൻ പ്രതിശ്ഠാക മഞ്ജുവത്സവി
 നാമോന്യ നന്തസ്വ യശോകിതാനി യ-
 ത്താണപതി ഗായന്തി ഗുണന്തി സാധവഃ
 നൈഷ്കർമ്മ്യമപ്യച്യുത ഭാവ വർജിതം
 ന ശോഭതേ യാതാ മലം നിരഞ്ജനം
 കരുഃ പുനഃ ശലഭ ദദേ മിശ്വര
 ന ചാർപ്പിതം കർമ്മ യ ഭവകാരണം
 അഥോ മഹാഭാഗ ഭവം നമമേഘദക്ഷ
 ശ്ചിത്രവാഃ സത്യരതോ ഗുരുവൃതഃ
 ഉത്തമ സാഖില വന്ധ്യ മുക്തയേ
 സഭാധിനീനസ്തം രാജാപ്രേഷിതം

തത്ത്വോന്യഥാ കിഞ്ചന യ ഭാവിവർത്തം
 പൃഥഗ്ഭൂത സ്തൂതൃത രൂപനാമഭി
 ന കത്രചിത കപാപി ച ഭുസ്ഥിതാ മതിഃ
 ലഭേത വാതാഹത നെര റിവാസ്സഭം
 ജുഗുപ്സ്യതം ധർമ്മതത്ത്വേനശാസതഃ
 സ്വഭാവ രക്തസ്വ മഹാൻ ചതുർവിധഃ
 യ ഭാഗ്യതോ ധർമ്മ ഇതിതര സ്ഥിതോ
 ന മന്യതേ തസ്വ നിവാരണം ജനഃ
 വിചക്ഷണോസ്താർഹതി വേദിതം വിഭോ-
 രണന്തപരസ്വ നിവൃത്തിതഃ സുഖം
 പ്രവൃത്തമാനസ്വ ഗുണൈരനന്തമനഃ
 തതോ ഭവൻ ഭൂയ മേഷ്ടിതം വിഭോ.
 തൃക്തവാ സ്വധർമ്മം ചരണാംബുജം ഹരേർ-
 ഭജന്ന പക്ഷേപ്തം പതേ തതോ യദി
 യത്ര കപ വാർജഭമള ദമുഷ്യകിം
 കോ വാർമ്മ ആപ്തോഭജതാം സ്വ ധർമ്മതഃ
 തപ്തസ്വവ ഹരതോഃ പ്രയതേന കോവിദോ
 ന ലഭ്യതേ യദ് ഭൂതോ മുപയ്യതഃ
 ത ല്ലഭ്യതേ ഭുവന ഭന്യതഃ സുഖം
 കാര്യേന സർവ്വ ഗഭീര രഹസം.
 ന വൈ ജനോ ജാതു കമഞ്ചനോപഭേൽ
 മുക്തസേവ്യൻ യവദംഗ സംസൃതിം
 സ്മരൻ മുക്താംബുപതനം പുനർ
 വിമാതു മിഷേ ന രസഗുഹോ യതഃ
 ഇഹ ഹി വിശ്വം ഭഗവാ നിവേതരോ
 യതോ ജഗൽ സ്ഥാന നിരോധ സംഭവഃ
 ത ഭൂി സ്വയം വേദ ഭവാൻ തഥാപി വൈ
 പ്രാദേശ മാത്രം ഭവതഃ പ്രദർശിതം
 തപ മാത്മനോത്ഥാന മേഘോ മോഘദക്ഷ
 പരസ്വ പുനഃ പരമാത്മനഃ കലരം
 അജം പ്രജാതം കൃതഃ ശിവാ യ ത ന-
 ഹാൻഭാവോ ഭൂദേവോഽപി ഗണ്യനം
 ഇഹ ഹി പുനഃ തപസഃ ശുതസ്വ വാ
 സ്വപിഷ്ടസ്വ സുക്തസ്വ ച ബുദ്ധി ഭതയോഃ
 അവിച്യതോർത്ഥഃ കവിഭിർ നിരൂപിതോ
 യ ദുഷ്ടമ ഭൂക ഗുണാനവർണ്ണനം.

ഹേ! പരമ തപസ! വ്യാസ! ഭവാൻ ഭഗവാന്റെ അമലമായ യശസ്സിനെ വേണ്ടവണ്ണം കീർത്തിച്ചില്ലായിരിക്കുമോ? ഭഗവാൻ പ്രസാദിക്കാത്തതിന്റെ കാരണം ഇതാണെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഈ ഭക്തത്തെ അങ്ങ് വേണ്ടവണ്ണം വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടില്ല. മനീശ്വേന്ദ്രന്മാർ കീർത്തിക്കാനുള്ള ധർമ്മം, അത്ഥം, കാമം, മോക്ഷം എന്നവയെ—അങ്ങ് വേണ്ടവണ്ണം കീർത്തിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ആ അർത്ഥത്തിൽ അങ്ങ് ഭഗവാന്റെ മഹിമകളെ വർണ്ണിക്കു ഉണ്ടായില്ല. അങ്ങയുടെ കൃതിയായ ഭാരതം ചതുർവ മനോഹരം തന്നെ; എന്നാൽ ജഗൽ പവിത്രമായ ഹരി മഹിമകളെ അങ്ങ് വിസ്തരിച്ചില്ല. പരമനായ ഹരി യുടെ പദങ്ങളെ മാത്രം കാമിക്കുന്ന ഭഗവതന്മാർക്കു ഭാരതം മറ്റു യായതല്ല; ഹാസങ്ങൾ താമരത്തടികളെ കറുക്കിക്കുന്നു; സാധാരണക്കാരായ കളങ്ങൾ, അവയുടെ ശുഭതയുള്ളവ തന്നെ; എന്നാൽ അവയിൽ

കുടിക്കുന്നത്, കർമ്മകൾ ആകുന്നു. അനന്ത നായ്ക്കന്മാരുടെ
 യശസ്സ് കൊണ്ട് അടയാളപ്പെട്ട് നാമങ്ങൾ—സാധുക്കൾ കേ-
 രുകയും, വ്യംബാനിക്കുകയും പാടുകയും ചെയ്യുന്ന നാമ-
 ങ്ങൾ—അടങ്ങിയ കർവ്വം, ശ്ലോക പ്രതി അഞ്ചു മായിര-
 ന്നാൽ തന്നെയും—പ്രമുഖ പാപ സാഹചര്യം ചെയ്യും. ജ്ഞാനം
 നിയ്ക്കുമായിരിക്കും. അത് അജ്ഞാനത്തെ വന്നുപിട-
 ക്കുന്നതായിരിക്കും. എന്നാൽ അത് ഹരികേതി രഹിതമായി
 ജ്ഞാനം ഫലപ്രദമാകയില്ല; അങ്ങനെ ഇരിക്കെ, അമംഗള-
 മായ കർമ്മവും, നിയ്ക്കുമായ കർമ്മവും, ഈശ്വരാർപ്പിത മ-
 ല്ല ഏകീകൃത കേവലം നിയ്ക്കുമല മെന്നുള്ളത് സ്വർഗ്ഗ മല്യയോ?
 മഹാഭാഗ! വ്യാസ! അങ്ങ്, വേണ്ടതിനെ വേണ്ടവണ്ണം കാ-
 ണുന്നവനാണ്; കളങ്ക മില്ലാത്ത കീർത്തിയുളളവനാണ്. സത്യ-
 ബ്രഹ്മത്തിൽ തനതും പ്രത്യേകതയിൽ പിഴ പറ്റാത്തവനും ആകുന്നു. അ-
 ങ്ങ് സർവ്വ ബന്ധങ്ങളിൽ നിന്നും മോചനം നൽകുന്ന ഭഗവ-
 ദ്വംപാരങ്ങളെ, സമമായി കൊണ്ട് സ്മരിച്ചാലും. ഹരി മഹിമ-
 യെ ഒഴിച്ച് വേറൊന്നിനെ കാണാൻ കർമ്മിക്കുന്നവന്റെ
 ബുദ്ധി—കുറവു നാമങ്ങളെ കുറിച്ചും, രൂപങ്ങളെ കുറിച്ചും
 വ്യവഹരിച്ചും, അലഞ്ഞും, ഒരിക്കലും കൈമാറ്റം
 ഉൾക്കൊള്ളാത്ത—കുറവായിത്തീർന്നു കിട്ടിയ പോലെ—ഇടകിട
 കിടക്കിക്കൊള്ളും. വ്യാസ! ആലോചിച്ചു നോക്കുക; മനുഷ്യൻ
 സ്വഭാവതഃ കർമ്മങ്ങളോടും അവയുടെ ഫലങ്ങളോടും അന്ധര-
 ക്കനാണ്. എന്നാൽ ആ വക് കർമ്മങ്ങളെ തന്നെ—ധർമ്മ-
 മർമ്മകളും—അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ അങ്ങ് ഇത വായ്ക്കു-
 നിർമ്മിച്ച ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്നത്. നിന്ദ്യമായ കർമ്മത്തെ
 ചെയ്യേണ്ടതാണ് എന്ന്, അതിനെ ചെയ്യുവാൻ സന്നദ്ധരായി
 നിൽക്കുന്ന മനുഷ്യരോട് അങ്ങ് ഉപദേശിച്ചത് ഒരു വലിയ
 അർത്ഥമായി. ധർമ്മത്തെ കുറിച്ചു പ്രസ്താവിക്കുവാൻ അങ്ങ് അ-
 ഭാഗ്യനാണ് എന്ന്—ലോക സന്ദർശനം ഉണ്ട്. അങ്ങ് തന്നെ ക-
 ണ്ഠത്തെ പ്രശംസിച്ച് അറിയിക്കുന്നു. ആതിഥാത്വ കർമ്മം പ്രതിപദ-
 പ്രാപണത്തിന് പശ്ചാത്തമ്യം എന്നു നിരസിക്കുന്നവനെ, സാ-
 ധാരണന്മാർ വിശ്വസിക്കുകയില്ല എന്നു വന്നു പോകും. കർ-
 മത്തിൽ പ്രജകളെ പ്രേരിപ്പിക്കരുത് എന്നു ഞാൻ പ്രസ്താ-
 വിച്ചത്—നാം നിർമ്മിച്ച ബ്രഹ്മത്തെ കുറിച്ചു മാത്രം പ്രസ്താ-
 വിച്ചാൽ മതിയാകും എന്നുള്ള അർത്ഥത്തിലല്ല. അനന്ത പാ-
 തം സർവ്വങ്ങളിലും വ്യാപിക്കുന്നവനും ആയ പ്രഭു നിവൃത്തി-
 മാർഗ്ഗത്തിൽ രമിക്കുന്നു എന്നതിനെ ഗ്രഹിക്കുവാൻ കഴിയ-
 ന്നവർ ഏതായാ ചുരുക്കം! അതിനെ ഗ്രഹിക്കുവാൻ അനുഗ്ര-
 ഹിതരായ വിചക്ഷണന്മാർക്ക് മാത്രം കഴിയും. എന്നാൽ
 സത്യ രജ സ്മരണ കർമ്മം വശംവദനായ സാധാരണന്മാരായ
 കോടി കോടി ജനങ്ങൾ പ്രയത്ന പരമങ്ങളിൽ പരീക്ഷ-
 ണ; അവർ ആത്മാവിനെ അപഗണിച്ചു ശരീര കർമ്മങ്ങളെ
 ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. ആയതിനാൽ വിഭോ! അങ്ങ്—മോച-
 നം ചെയ്തിട്ടുള്ളതെല്ലാം കുറിച്ചു—ഗ്രന്ഥ നിർമ്മാണം ചെയ്യുക.
 കാമ്യ കർമ്മങ്ങളെ പ്രവർത്തിക്കുവാനായി ജനങ്ങൾ പ്രേരി-
 പ്പിക്കുന്നതിൽ വലിയ അപരമം ചിലിക്കുവാൻ കിട്ടിയത്,
 എന്ന് ഞാൻ പറഞ്ഞു; എന്നാൽ ദാശാർണ്യം നിത്യമായി
 കൈമാറ്റത്തിൽ മാത്രം ചെയ്യേണ്ട കർമ്മങ്ങൾ ഉണ്ട്. അതിനെ
 ആത്മദൃഷ്ടി നാം സ്വയം എന്നു പറയുന്നത്. അവയെ അ-
 പേക്ഷിച്ച് സാരദൃഷ്ടിയായത് ഹരികേതിയാണ് എന്ന് ഞാൻ
 അങ്ങനെയെ കാണിച്ചു കൊള്ളട്ടെ. ദൈവൻ സ്വയം
 തന്നെ ഉപേക്ഷിച്ച് ഹരിചരണാർത്ഥത്തെ മെൽക്കൊള്ളുകയും

ണം നിമിത്തമോ മറ്റു വിധം നമ്മൾ നിമിത്തമോ, ഹരി
 പാദ സേവനം അപൂർണ്ണമായി കലശലാക്കുകയും, ചെയ്തു
 ന്നുണ്ടാകട്ടെ. അതു കൊണ്ട് എന്തു ദോഷം? ആ മനുഷ്യൻ
 അപൂർണ്ണമായ ഹരിസേവനം നിമിത്തം ഏതെങ്കിലും അമംഗ-
 ലം മേലിച്ചതായി ആരെങ്കിലും ഏകീകൃത ഏകീകൃത അറിഞ്ഞി-
 ട്ടുണ്ടോ? നേരെ മറിച്ച്, ഹരി കേതിയെ ഉപേക്ഷിച്ച്, സ്വ-
 ധർമ്മം പൂർണ്ണമായി അനുഷ്ഠിച്ചവൻ എന്തു പ്രയോജനം? ജന-
 ങ്ങൾ കുറവോ കർമ്മങ്ങളിൽ ഉയർന്നു താങ്ങു പല അവസ്ഥ-
 കളിൽ മരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ മേലിച്ചുന്നത് അധർമ്മം ചെയ്യ-
 ന്ന കർമ്മങ്ങൾ നിമിത്തമാകുന്നു. കർമ്മങ്ങളെ കൊണ്ട് വര-
 വുന്ന ഫലത്തിനായി ആത്മ പരിശുദ്ധിക്കേണ്ട മെന്നില്ല. ദ-
 ഖങ്ങൾ വന്നു ചേരുന്നതു പരിശുദ്ധം കൊണ്ടല്ല. അവ പൂർ-
 കർമ്മങ്ങൾ നിമിത്തം സ്വയം വന്നു ചേരുകയാണ്. അതു പോ-
 ലെ പൂർവ്വ കർമ്മങ്ങൾ നിമിത്തം സുഖങ്ങളും സ്വയം വന്നു ചേ-
 രുന്നു കൊള്ളും. വേഗത്തിൽ പറയുന്ന കർമ്മം, ഈ ഇരട്ടി-
 ങ്ങളെ സംഗ്രഹിക്കുന്നു. എന്നാൽ പണ്ഡിതന്മാർ പരിശു-
 മിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതു ഇരട്ടിത്തലമായ കർമ്മങ്ങളെ കൊണ്ട്
 ലഭിക്കാത്തതായ മോക്ഷത്തിനാണ്. മോക്ഷത്തിന് മൂലം ഹ-
 റിപാദ സേവനം തന്നെ മുക്തനായ ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നവൻ സം-
 സാരത്തെ പ്രാപിച്ച് പുനർജന്മം അനുഭവിക്കേണ്ടി വന്നാലും
 —സംസാരത്തെ പ്രാപിക്കുന്ന ഇതരനെ പ്രാപിച്ച ആശ്ചര്യപ്പെ-
 ടുന്നവനെല്ല എന്ന അർത്ഥത്തെ നാം പ്രത്യേകം കാണണം.
 മുക്ത പാദ രസ ഗ്രഹണം ഒരിക്കൽ ചെയ്തവൻ, ആ പദ സേ-
 വനത്തെ വിസ്മരിക്കുകയില്ല. പിന്നീട് ഞാൻ പറയുന്ന ജന്മത്തി-
 ലും ഹരി പാദ സേവനം തുടരുകയും അവിടേണ മോക്ഷത്തെ
 സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്യും. ഈ വിശ്വാസം മോചനം തന്നെ. ഭ-
 ഗവാൻ വിശ്വത്തിൽ നിന്നും ഇതരനാകുന്നു. വിശ്വത്തിന്റെ
 സ്ഥിതിയും പ്രലയത്തിനും മേൽ മോചനം നാകുന്നു എന്ന്;
 എന്നാൽ വിശ്വാസം, മോചനം അവസ്ഥകളെ നിമിത്തം ചെ-
 യ്ക്കുന്നില്ല എന്നും; ഉള്ള വാസ്തവങ്ങൾ—അഞ്ചു കർമ്മം അറി-
 ഞ്ഞു കൂടാത്തതല്ല. അങ്ങനെയെ സ്മരണയെ പ്രയോജനം ചെ-
 യ്ക്കുവാനായി ആ മോചനത്തെ ഞാൻ ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു
 എന്നു മാത്രമാണ്. മോ വ്യാസ! അങ്ങ് യാഥാർത്ഥ്യത്തെ ഗ്രഹി-
 ക്കുന്നതിൽ; തെറ്റു പറയാത്തവനാകുന്നു; ഏകീകൃത ഞാൻ ഒന്നു
 കൂടെ കാണിച്ചു കൊള്ളട്ടെ. സ്വയം ആത്മാവായും അജ്ഞ-
 യും വർത്തിക്കുന്നു ഏകീകൃത ജഗത്തിന്റെ മംഗളത്തെ പരസ്യ-
 രിച്ച് പരമാത്മാവ് അവതരിക്കുന്നുണ്ട്. അങ്ങ് പരമ പുരു-
 ഷന്റെ കലയുടെ അവതരമാണ് എന്ന് അറിഞ്ഞാലും.
 ആയതിനാൽ അങ്ങ് മറ്റൊരു വായനയായ ഹരി യുടെ പരമ
 മങ്ങളെ—ലീലകളെ—അപരാധങ്ങളെ—നിരൂപണം ചെയ്യ-
 വാൻ സുവിശേഷം അർഹനാകുന്നു. മോ പരമ താപസ്! ക-
 ണ്ഠങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടതാണ് ഉപദേശം ഉണ്ടായിരിക്കുമ്പോൾ,
 അവതാരങ്ങളെ നിരൂപണം ചെയ്യുക എന്നത് അനന്ത
 അധർമ്മം അങ്ങ് സംശയിക്കരുത്. തപസ്സ്, അദ്ധ്യയനം,
 യജ്ഞം, സൂക്തം, വിചിന്തനം, ദാനം എന്നവ കൊണ്ട് മ-
 നുഷ്ഠൻ സാധിക്കേണ്ട ശാശ്വതമായ പ്രയോജനം കർമ്മ മാ-
 റുമാണ് എന്നും; അത് മോചനം മെൽക്കൊള്ളുവാനായിരിക്കുക
 എന്നു മാത്രമാണ് എന്നും; വിചാരങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുകയും

ആമയോ യ ശ്വ ഭൂതാനാം മായതേ യേന സമ്പൂർ-
 ന മോചനം വ്യംഗ്യം ന പുനരതി ചിക്ഷിത്വം

എവം നൂണും കിയായോഗം സർവ്വ സത്യതി മേതവഃ
ത ഏവ വിനാശായ കല്പന്ത കല്പിതഃ പരേ.

തപ മപ്യ ഭദ്രതത വിശുതാ വിഭോഃ
സമാപ്യതേ യേന വിഭോഃ ഖുഭൃതീതിം
പ്രഖ്യാഹി ഭുവൈ മ്ഹുര രക്തിതാമനാം
യൽ ക്ലേശനിർമ്മാണ മോന്തി നാസ്ത്യഥം.

ഈ സത്യം! രോഗ കാരണമായ ദ്വയാം രോഗത്തിന് ശമനം വരുത്തുകയില്ല എന്നത് സത്യം തന്നെ. എന്നാൽ ദ്വയാം രോഗം വെട്ടുവീഡി അനുസരിച്ച് സംസ്കരിച്ച് സേവിക്കുന്നതായാൽ രോഗ ശമനം സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നതു പോലെ ഏല്പം കർമ്മങ്ങളും മനുഷ്യർക്ക് സാധാരണ കാരണം തന്നെ; എന്നിരുന്നാലും അവ ഈശ്വരർപ്പിതങ്ങളായാൽ കർമ്മവിനാശത്തിനും മോക്ഷത്തിനും കാരണമാകും. ഈ അനന്ത വിദ്യാപാത്രം! വ്യാസ! അത്ഭുതഭാവമുള്ള മഹിമകളെ പ്രസിദ്ധം ചെയ്താലും. വിദ്യാവാൻ കൂടെയും ജ്ഞാനത്തെ അന്വേഷിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് വിരമിക്കുവാനും, ക്ലേശങ്ങളിൽ അർദ്ദിതനായ പക്ഷ്കേ ശ്രേണി വാണം സ്വായത്തമാകുവാനും-ഹരികൃപാകഥനം പോലെ വേരൊന്നില്ല."

മനസ്സിന്റെ ഗ്ലാനിയുടെ കാരണം ഗ്രഹിച്ച വ്യാസൻ ഭോഗവത നിർമ്മാണത്തെ കുറിച്ച് ധ്യാനിച്ചു.

ബ്രഹ്മനദ്വയാം സാസ്വത്യാം ആശ്രമ പശ്ചിമേ തടേ ശമ്യാപ്രാസം ഇതി പ്രോക്തഃ റീഷിണാം സത്രവർദ്ധനഃ

തസ്തിൻ സ്വ ആശ്രമേ വ്യാസോ ബദരീ ക്ഷണ്യ മണ്ഡി-തേ

അസിനോപ ഉപസ്തൂപ്യ പ്രണിദയൗ മനഃസ്വയം കേതി യോഗേന മനസി സമ്യക് പ്രണിമിതേന്ദ്രലേ

അപശ്വൻ പുനഃ പൂർവ്വമായാ ച ത ദ്വപശ്രയം മായം സംമോഹിതോ ജീവ ആത്മാനം ത്രിഗുണാത്മകം

പരോപി മനതേനതം തൽകൃതം ചാഭിപദ്യതേ അനന്തോപശമം സാക്ഷാൽ ഭക്തിയോഗ മധോക്ഷുഭ

ലോകസ്വഭാവനതോ വിദ്വാൻ ചരേ-സാത്വത സംഹി-താം

യസ്യാം വൈ ശ്രമമാണായാം കൃഷ്ണ പരമ പുരുഷ ഭക്തി തല്പ്രദതേ പുനഃ ശോക മോഹ യോഗപാ

സ സംഹിതാം ഭോഗവതീം കൃതാസ്തക്തമ്യ ചാർത്ഥമം തുക മല്യാപയതംസ നിവൃത്തി നിരതം മനിഃ

ആത്മാരമ ശ്വമനയോ നിർഗുണാ അപ്യർത്ഥേ കർമ്മശ്ലൈതകീ ഭക്തിം ഇത്ഥം ഭൂതഗുണോ ഹരിഃ

ഹരേർ ഗുണാ ക്ഷിപ്തമതി ഭോഗവൽ ബാഹ്യായണിഃ അധ്വഗാൽ മഹ ദാഖ്യാനം നിത്യം വിഷ്ണു മനഃപ്രിയഃ

ബ്രഹ്മനദിയായ സരസ്വതിയുടെ പശ്ചിമ തടത്തിൽ ശമ്യാപ്രാസം എന്ന് ഒരു ആശ്രമം ഉണ്ട്. റീഷികൾക്ക് പ്രോത്സാഹക മായിരുന്ന രമ്യമായ ആ ആശ്രമം; വേദ വ്യാസന്റെ ആശ്രമമാണ്. വ്യാസൻ ബദരീക്ഷണ്യ മണ്ഡിത മായ ആ ആശ്രമത്തിൽ, ഒരിക്കൽ ആചമിച്ച്, സമാധിയിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ-പരിശുദ്ധവും പ്രണിമിതവും ആയ സ്വ മനസ്സിൽ-പുരുഷനെയും പുരുഷനെ ആശ്രയിച്ചു വർത്തിച്ച മായയേയും, കാരണമുണ്ടായി. ജീവൻ മായയിൽ നിന്ന് ഭിന്നനാണ് എങ്കിലും, മായ നിമിത്തം മോഹിക്കുന്ന ജീവൻ സ്വയം സ്വതഃ ശസ്ത്രമസ്സ കളാൽ നിർമ്മിത നമസ് എന്ന് ഭൂമി

ക്ഷേപയും ആ ഭൂമി നിമിത്തമുള്ള അനന്തമണ്ഡലത്തെ അനുഭവിഷ്കയും ചെയ്യുന്നു. ആ അനന്തമണ്ഡലം സംക്ഷാൽ പരിചാരം അധോക്ഷുഭനിൽ ഭക്തിയോഗമാണ്-എന്ന് അറിഞ്ഞുകൊണ്ട്, വ്യാസൻ സാത്വത സംഹിതയെന്ന് അപരാഭിധാനമുള്ള ഭോഗവതത്തെ-അജ്ഞാതരെ പുരസ്കരിച്ച് നിർമ്മിച്ചു. ഭോഗവതത്തെ കേൾക്കുന്ന യാചസം പരമ പുരുഷനായ കൃഷ്ണനിൽ ശോക മോഹം ഉയർത്തേണ്ടതില്ലെന്നും ഭക്തി ഉണ്ടാകുന്നതാണ്. വ്യാസൻ ഈ ഭോഗവത സംഹിതയെ നിർമ്മിച്ച് പരിശോധനം ചെയ്ത ശേഷം, ഇതിനെ നിവൃത്തിമാർഗ്ഗങ്ങളിൽ നിരതനായ സ്വ പുത്രൻ-ശുകൻ-ഉപദേശിച്ചു. നിഷ്കാമനായ പരമ താപസൻ-ശുകൻ-ഭോഗവതത്തെ അഭ്യസിച്ചതിനെ കുറിച്ച് വിസ്തൃതം വേണം. ആ താരാമന്ദാരം, അജ്ഞാത ബന്ധം ഒഴിഞ്ഞുപരം ആയ മനികൾ തന്നെയും-യാതൊരു മേതുവും കൂടാതെ-ഉരുളുമായ ഹരിയെ കുറിച്ച് രതിയോടു കൂടി വർത്തിക്കുന്നു. ഹരിയുടെ സ്വഭാവവും ലക്ഷണങ്ങളും അങ്ങനെ ഉള്ളവ ആണ്. ഭോഗവാനായ ബുദ്ധായണി-വിഷ്ണു ഭക്തന്മാർക്ക് പരമ പ്രിയനായ ശുകൻ-ഹരിയുടെ ഗുണങ്ങളിൽ നിത്യം നിവിളിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ട്-ഭോഗവത മേന്മ മഹദ്ദാഖ്യാനത്തെ അധ്യയനം ചെയ്തു.

കൃഷ്ണസ്യ യജ്ഞഃ സത്യവത്യാം സുതസ്യ സ്വയം ച കർമ്മ പ്രചകാര യത്ര

എന്ന് കാണുന്നതു കൊണ്ട് ഭാരതകയിൽ കൃഷ്ണൻ നടത്തിയ യജ്ഞങ്ങളിൽ ഒരു പ്രധാന ഭാരം വ്യാസൻ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന് കാണാം. വ്യാസന്റെ സഭയാത്മരത്നം, സർവ്വ സമ്മതമായിട്ടുള്ളതാണ്. വ്യാസൻ വിചിത്ര വീര്യന്റെ ഒരു ഭാര്യയായ അംബികയിൽ ധൃതരാഷ്ട്രന്റെയും വേദാജ്ഞ ഭാര്യയായ അംബാലികയിൽ പാണ്ഡുവിന്റെയും, അംബികാ ഭാസിയിൽ വിദ്വരന്റെയും പിതാവായ ചരിത്രം, ഈ പുസ്തകപരമ്പരയിൽ സോമ വംശം എന്ന പുസ്തകത്തിലുണ്ട്. കാരവ പാണ്ഡവ പൂർവ്വനായ വ്യാസൻ ആ രാജ സഭാംഭാരമാരുടെ ചരിത്രത്തെ നിയന്ത്രണം ചെയ്തുകൊണ്ട്, മിക്ക പ്രധാന ഘട്ടങ്ങളിലും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതായും ഭാരതത്തിൽ കാണാം. വേദവ്യാസന്റെ പുത്രൻ ശുകൻ.

ഒരിക്കൽ മേഘ മലയിൽ ഒരു കൊന്നക്കാട്ടിൽ പേനം ഭോനിയും വിഹരിക്കുക ആയിരുന്നു. ബ്രഹ്മക്ഷികൾ, ദേവക്ഷികൾ, വസുക്കൾ, സാധ്യന്മാർ, ലോക പാലന്മാർ, ഭദ്രന്മാർ, ആഭിത്യന്മാർ, സൂര്യ ചന്ദ്രന്മാർ, സരിത്തുകൾ, സാഗരന്മാർ, ഗന്ധർവന്മാർ, നാരദൻ, പർവതൻ മുതലായ ലോകഹിതകാമന്മാർ, ഹാ ഹി, ഹു ഹു, വിശ്വവസു മുതലായ ഗീത ഗുണ കലാ സമർത്ഥന്മാർ, എന്നിവർ ഒക്കെയും അകമ്പടി

സേവിക്കുമ്പോൾ-ചന്ദ്രപ്രഭമായ കൊന്നമാശുകൻ ലക്ഷ്മണിലിട്ട വേൻ, ചിരിച്ചു തകർന്ന് ലോകത്തും പുലർത്തിയ ഭവാനിയോട്

ഒരുമിച്ച്, മേടകളിൽ പ്രകടോത്സവം പൂണ്ടു. അക്കാലത്തു യോഗയൽ പരായണനായ വേദവ്യാസൻ-ആത്മാവ് കൊണ്ട് ആത്മാവിനെ കണ്ടുകൊണ്ട് പുത്രാർത്ഥി യായി അവിടെ തപസ്സ് ചെയ്യുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

അന്നിക് ഭൂമേ സാം വരയോ രന്തരിക്ഷസ്വ വാ വിഭോ വിഷ്ണുണ സംവിദഃ പുത്രാ മമ ജ്ഞാ ഭിതിസ്തഥ

“അന്നി, ഭൂമി, ജലം, വായു, അന്തരീക്ഷം, എന്നിവയുടെ വീഴ്ച ഇണങ്ങിയ പുതൻ, എന്നിങ്ങ് ഉണ്ടാകണമെ” എന്നാണ് അദ്ദേഹം അറിയാത്ത സകല ബലത്തോടും മൊന്നു ബലത്തോടും കൂടെ ആ യോഗവിദ്യാ വിശ്വാസൻ പരമ ശിവനെ പ്രാർത്ഥിച്ചത്. മാതൃതാഹാര നായ വ്യാസൻ പ്രാണ പ്രണാശം പറഞ്ഞതും, സ്വ വീഴ്ചത്തിന് ഇനി തട്ടാതെ യും, മൃത്യു ലോകങ്ങൾ വിട്ടുപോകുമാറ്—ആ വയം തപസ്സു തുടർന്നു. ഉൽക്കമയ തപഃ പ്രകടനം നിമിത്തം, വ്യാസന്റെ ജാതകം അന്നിജാലകം പോലെ ഏറിത്തു തുടങ്ങിയ സമയം—പ്രസാദിച്ച പരമ ശിവൻ—പ്രത്യക്ഷനായി ഇങ്ങനെ അനുഗ്രഹിച്ചു.

യഥാ ഹൃന്നിർ യഥാ വായുർ യഥാ ഭൂമിർ യഥാ ജലം യഥാ കാശ സ്മാ ഇലോ ഭൂമിതാ നേ സുതോ മഹാൻ തൽഭാവഭാവീ തൽബുദ്ധി തദാത്മാ തദപാത്രയഃ
തേജസാഽവൃത്യ ലോകൻ സ്രീൻ യശഃ പ്രപ്ലവതി തേ

സുതഃ

അന്നി എങ്ങനെയോ, വായു എങ്ങനെയോ, ഭൂമി എങ്ങനെയോ, ജലം എങ്ങനെയോ, ആകാശം എങ്ങനെയോ, അങ്ങനെ ഇലോനായ മഹാനായ പുതൻ അങ്ങയ്ക്ക് ഉണ്ടാകും. അവയുടെ ഭാവം, അവയുടെ ബുദ്ധി, അവയുടെ ആത്മാവ്, അവയുടെ സ്വഭാവമായ അപാത്രയം എന്നിവയോടു കൂടെ—തേജസ്സു കൊണ്ട് മൂന്നു ലോകങ്ങളെ ആവരണം ചെയ്യുന്ന—പുതൻ അങ്ങയ്ക്ക് ഉണ്ടാകും.” വ്യാസൻ ഊഷ്മനായി. വ്യാസൻ ഒരിക്കൽ തീയെടുക്കുവാനായി അറങ്ങിക്കിടക്കുന്നതിൽ അടിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുക ആയിരുന്നു. പാമരപിണിയായ അപ്സാസ്സ്, ഏതാചി, അപ്പോൾ ആ വഴിയെ ചെന്നു. പരമർഷി കാമ മോഹിതനായി. പാമർഷി കാമ മോഹിതനായി എന്നറിഞ്ഞു, ഏതാചി ഒരു തുകിയായി—രൂപമെടുത്തു, അടുത്തു ചെന്നു. ഏതാചിയായ് അപഹൃത ചിത്തനായ മൂനി, ധൈര്യം അവലംബിച്ചു; എന്നാൽ മനസ്സ് ധൈര്യത്തിന് അമരാഞ്ച തിനാൽ മൂനി മദന വിഹവലനായി. മദന വിഹവലനായ വേദവ്യാസൻ ഇളം സ്ഖലിച്ചു. സ്ഖലിച്ച ഇളം അറങ്ങിയിൽ പതിച്ചു. പതിച്ച ഇളത്തെ മൂനി മമനം ചെയ്തു. മമിതമായ ഇളത്തിൽ നിന്ന് പാമ താപസനായ ശിശു പിറന്നു. പാമ യോഗിയും മഹായോഗിയും ആയ അറങ്ങി പുതൻ ഹൃദ്യത്തെ വായിച്ചു കൊണ്ട്, ആകാശത്തു കയറുന്ന പുക മാറിയ തീപോലെ വർത്തിക്കുന്നത് കണ്ടു—ഗംഗ രൂപമെടുത്തു ചെന്ന് സ്നാപനം ചെയ്തു. ആ സമയം ആകാശത്തു നിന്ന് ദണ്ഡവം കിഴ്ന്നു ജിനവും ഇറങ്ങി, തുകിയുടെ പുതനായ തുകനെ വരിച്ചു നിന്നു. ദേവദൂരഭീകര പ്രണദിച്ചു. തുഞ്ചത, നാരദൻ, വിശ്വംവസു, ഹാഹാ, ഇഹ മുതലായവർ ചാടി; ചാഞ്ചാടി: ഉല്ലാസ ക്ഷീപ്രകനം ചെയ്തു. ഇന്ദ്രൻ ആശ്രമത്തിൽ ചെന്നു. ലോക പാലന്മാർ പുറകെ ചെന്നു. ദേവർഷികളും ബ്രഹ്മർഷികളും പൂവാരി വിതറിക്കൊണ്ട് ബ്രഹ്മലോഷം ചെയ്തു തുടരെ തുടരെ ചെന്നു. ചാതമത്രനായ ശിശുവിനെ—പരമ ശിവൻ—സ്വ ശിഷ്യനായി ഉപനയിച്ചു. ജംഗമ സ്ഥാവര സർവ്വ വിശ്വം സംപ്രദിച്ചു മായി. ഇന്ദ്രൻ തുകൻ ദിവ്യവും അത്ഭുതദർശനവും ആയ കമണ്ഡലു സമ്മാനിച്ചു; അന്നങ്ങളും വണ്ടൻ കോഴികളും പ്രദക്ഷിപ്പു സമ്മാനിച്ചു; അന്നങ്ങളും വണ്ടൻ കോഴികളും പ്രദക്ഷിപ്പു സമ്മാനിച്ചു. വെട്ടു, വേദങ്ങളും വിധികളും അടുത്തു ചെന്നു വരിച്ചു നിന്നു.

ന തുകനി-വേദ വേദാംഗ വിദ്വാ നായ ബ്രഹ്മസൂത്രീയ ആചാര്യ നായി വരിച്ചു. സർവ്വ വേദങ്ങളെയും സർവ്വ രഹസ്യങ്ങളെയും ഗ്രഹിച്ചു, വിദ്വാനായ തുക പാമ താപസൻ ദക്ഷിണ കൊടുത്തു സമാവർത്തനം കഴിച്ച്, സമാഹിതനായി, ബ്രഹ്മചര്യം അനുഷ്ഠിച്ച്, അർക്കൻ ആശ്രമത്തിൽ തന്നെ താമസിച്ചു. തുകൻ രൂപസ്സു കൊണ്ട് മാന്യനായി; തുകൻ ജ്ഞാനം കൊണ്ട് മന്ത്രണീയനായി. തുക മഹാമൂനി, ധർമ്മ കാമങ്ങളെ കൈ വെടിഞ്ഞു, ബാല്യം മുതൽ തന്നെ മോക്ഷ ധർമ്മ പരായണനായി.

മോക്ഷാനേഷകനായ തുകൻ പിതാവിനെ സമീപിച്ച് വിനയ സമേതം പറഞ്ഞു:—“അങ്ങ് മോക്ഷ ധർമ്മങ്ങളിൽ കലേനാണ്. പ്രഭോ! എന്റെ മനസ്സിൽ ശന്നിയെ അങ്ങ് ഉപദേശിക്കണമെ!” പരമർഷി പറഞ്ഞു:—“പുത്ര! അങ്ങ് മോക്ഷ ധർമ്മത്തെ അനുപ്രദക്ഷിക്കുക; അപര ധർമ്മങ്ങളെയും ഗ്രഹിക്കുക.

തുകൻ സകല യോഗശാസ്ത്രങ്ങളെയും വിശേഷിച്ച് കപില ശാസ്ത്രത്തെയും പാരായണം ചെയ്തു.

വ്യാസൻ പറഞ്ഞു:—“പുത്ര! അങ്ങ് ധർമ്മത്തെ ആശ്രയിക്കുക. ഹിമം തപങ്ങളെ ക്ഷുപ്തി പാസ കളെ, വായുവിനെ, ജിതേന്ദ്രിയ നായ അങ്ങ് ജയിക്കുക; സത്യം, ആർജവം, ശ്രോധം, അനന്യത, ദമം, തപസ്സ്, അ വ്യാസൻ തുകൻ ഹിംസ, അനൃശസ എന്നിവയെ കൈ ഉപദേശിക്കുന്നത് യും പഠിപ്പാലിക്കുക; സത്യത്തിൽ നിൽക്കുക; ധർമ്മത്തിൽ രതനായി വർത്തിക്കുക; സകല അനാർജവത്തെയും ഉപേക്ഷിക്കുക; ദേവതകളും അതിഥികളും ശേഷിച്ച ഉമിഷും കൊണ്ട് പ്രാണ പ്രയാണത്തെ നിർവ്വഹിക്കുക; പുത്ര! ശരീരം നായും പതയും പോലെ ക്ഷണികമാണ്; ജീവാരത്ഥാവ് ശരീരത്തിൽ—മൃക്ഷത്തിൽ പക്ഷി എന്നതു പോലെ—വർത്തിക്കുന്നു. അങ്ങ് ഉറങ്ങുന്നത് എന്തുകൊണ്ട്? പുരുഷാർത്ഥങ്ങളെ സാധിക്കേണ്ടതെന്തെന്ന് എന്തുകൊണ്ട്? പുരുഷാർത്ഥങ്ങളെ സാധിക്കേണ്ടതല്ലയോ? നിത്യ ശത്രുക്കളായ കാമ ക്രോധങ്ങൾ മുതലായവ വിപത്തിനെ സൃഷ്ടിക്കുവാൻ പഴയ് നോക്കിക്കൊണ്ട് നിൽക്കുന്നു. കണ്ടേ! ഈ സാഗതിയെ നീ അറിയുന്നില്ലയോ? ദിവസങ്ങൾ കടന്നു പോകുന്നു; ആയുസ്സ് ക്ഷയിക്കുന്നു; ജീവിതം ഹ്രസ്വമാകുന്നു; അങ്ങ് എന്തു കൊണ്ട് മോക്ഷ സമാധനത്തിന് ബലപ്പെടുന്നില്ല? ബുദ്ധിയിൽ അജ്ഞാനം നിറഞ്ഞവർ, ധർമ്മത്തെ അവഗണിക്കുന്നു. അവർ ഭ്രമണം ചെയ്യുന്ന ആരെയോ അന്തരമിക്കുന്നവർ പീഡിതന്മാരും ആകുന്നു. എന്നാൽ പുത്ര! അങ്ങ് ശിഷ്യന്മാരും, ശ്രുതി പരന്മാരും, മഹാ ബലവാന്മാരും ധർമ്മ മർദ്ദത്തിൽ നടക്കുന്നവരും ആയ ആചാര്യന്മാരും—അന്തരമിക്കുക. ധർമ്മമായ സോപാനങ്ങളിൽ ഓരോന്നിനെ ചവുട്ടി അല്ലാലു മായി കയരുക: സ്വന്തം നല്ല കൊണ്ട് സ്വയം ബന്ധിക്കുന്ന പട്ട് പ്ലവവിനെ പ്രോലെ—അങ്ങ് പാശങ്ങളാൽ ഇപ്പോൾ സ്വയം ബന്ധിക്കുകയാണ്. ആ സാഗതിയെ അങ്ങ് അറിയുന്നില്ല. സകല കയാണം. ആ സാഗതിയെ അങ്ങ് അറിയുന്നില്ല. സകല മർദ്ദങ്ങളെയും അതികൂടിക്കുന്ന നാസ്തികനെ ഓരോ നിമിഷം കണ്ടുകൊണ്ട് ജലം ഇടിച്ച് പൊടിക്കുന്ന നദിയുടെ തീരത്തു—ദൃഢപുരം നില്ക്കുന്ന അല്ലസാരമായ വൃക്ഷത്തിന് ആയുസ്സ് ദീർഘമല്ല; കാമ ക്രോധങ്ങൾ ഉൾക്കുന്ന മുതലകൾ, പൂമിപ്ലവപ്രത്യയ വായുപാകശങ്ങളെ ഉൾക്കുന്ന വെള്ള പ്ലവച്ചിൽ, ജല

മാകുന്ന ഒറ്റത്തൂക്കം, എന്നിവ കൊണ്ട് ഭയങ്കരമാകുന്ന നദി
 യെ—യോഗമാകുന്ന കിഴ്ചയിൽ, അങ്ങ, തരണം ചെയ്യുക.
 അമോരാത്രങ്ങളാകുന്ന അശനികൾ കൊണ്ട് പരിപീഡിത
 വും, ജര കൊണ്ട് ക്ഷയിക്കുന്നതും മരണം കൊണ്ട് ആഹത
 വും ആയ ലോകത്തെ—ധർമ്മപാതം കൊണ്ട് അങ്ങ, തരി
 ക്കുക. അങ്ങ, നില്ക്കുന്നിടത്തും, ഇരിക്കുന്നിടത്തും കിടക്കു
 ന്നിടത്തും മരണം അങ്ങയെ അന്വേഷിക്കുന്നു; മരണം ഏതു
 സമയത്തെങ്കിലും അങ്ങയെ പിടി കൂടും; അങ്ങ, രക്ഷയെ
 എങ്ങനെ സമ്പാദിക്കും?

“സംചിന്താനുകൂലമേവേനം
 കമാനം മവിതൃപ്തം
 വ്യക്തി വേരണ മംസാഭ്യ-
 ഭൂത രാജായ ഗമതി”

മനുഷ്യൻ ധന സമ്പാദനത്തിൽ ഉത്സുകനായിരിക്കുമ്പോൾ
 തൃപ്തി കാണാതെ കാര്യങ്ങളെ അന്വേഷിച്ചു നടക്കുമ്പോൾ മര
 ണം അടുക്കുന്നു; പിടിക്കുന്നു; ചെന്നുയ്ക്കുന്നു ആട്ടിൻ കിടാവി
 നെ എന്നവണ്ണം മരണം മനുഷ്യനെ ഏടുത്തു കൊണ്ട് കിട
 ന്നു അന്ധകാര മയമായ സംസാരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന മനു
 ഷ്യൻ—വർദ്ധിക്കുന്ന ജാലകളോടു കൂടിയ ദീപമാകുന്ന
 ജ്ഞാനത്തെ—ജ്വലിപ്പിക്കണം. ഒരു മനുഷ്യൻ ബ്രാഹ്മണത്വം
 ലഭിക്കുന്നത്, പല ജന്മങ്ങളുടെ പ്രയത്നം നിമിത്തമാണ്;
 പുത്ര! അങ്ങയ്ക്ക് ഇന്ന് അത് ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു; ലഭിച്ച നി
 ധിയെ പരിപാലിച്ചു കൊള്ളുക. ബ്രാഹ്മണൻ കാര്യങ്ങളെ
 അന്വേഷിച്ചു ജീവിയും നായിക്കേണ്ടവനല്ല; ബ്രാഹ്മണൻ ഇ
 ഹത്തിൽ ശ്രേഷ്ഠങ്ങളെയും, പരത്തിൽ അനപമമായ സുഖ
 ന്നെയും അനുഭവിക്കുന്നു. ബ്രാഹ്മണം പല തപസ്സുകൾ ചെയ്ത
 ലമാകുന്നു; ബ്രാഹ്മണം ലഭിച്ചവൻ—കാര്യങ്ങളെ അന്വേഷി
 ക്കും—സമയത്തെ പാഴാക്കരുത്. ബ്രാഹ്മണൻ സ്വാധ്യായം,
 തപസ്സ്, ദമം എന്നിവയിൽ വ്യവസായം ചെയ്ത്—കുശലപ
 രനായി—മോക്ഷം നേടുക നായി—ഏറ്റവും പ്രയത്നിക്കു
 ണം. മനുഷ്യന്റെ ആയുസ്സ് കുതിരയാകുന്നു: അതിന്റെ
 സ്വഭാവം അവ്യക്തവും, ശരീരം പഞ്ചഭൂതങ്ങളും, ക്ഷണങ്ങൾ
 തുടികളും, നിമേഷങ്ങൾ രോമങ്ങളും ആകുന്നു. തുകിളി കൃഷ്ണ
 പക്ഷികൾ കണ്ണുകൾ ഉടക്കുന്നു: മനുഷ്യൻ അതിന്റെ അംഗങ്ങളെ
 ഉടക്കുന്നു. ആ കുതിര-കാട്ടുന-നില്ക്കാതെ കാട്ടുന. ആയുസ്സാ
 കുന്ന കുതിര സഭാ കാട്ടുന എന്നതു ഭയങ്കര മല്ലയോ? മക
 നെ: അങ്ങയ്ക്ക് കണ്ണുണ്ട് ഏകിൽ പരലോകത്തെ കുറിച്ചു
 ആചാര്യന്മാർ പറയുന്നതിനെ അറിഞ്ഞ ശേഷം—അങ്ങയുടെ
 മനസ്സ് ധർമ്മത്തിൽ രമിക്കട്ടെ! പിതാക്കന്മാരെയും ഗുരുക്ക
 ളെയും അനുസരിക്കാതെ വന്നെ മരണ ശേഷം—പേടിപ്പിക്കു
 ന്ന പട്ടികൾ, ഇരുമ്പു മുണ്ടുള്ള കറുക്കുകൾ, കൊക്കുകൾ, കഴ
 കന്മാർ, ചോര കുടിക്കുന്ന വിരകൾ മുതലായവ കൊത്തിക്കു
 ടിച്ചു പറിക്കും. ബ്രഹ്മാവ് നിയമിച്ച വിവിധ മയ്യോദകളെ
 ഏകനസ്സ് നിമിത്തം അതികൃമിക്കുന്ന പാപന്മാർ—ചുട്ട വെ
 ള്ളം ഒഴുകുന്ന വൈതരണി എന്ന മഹാനദിയിൽ ഇറങ്ങി മു
 ങ്ങി, വാളികൾ ഉറക്കുന്ന ഇലകൾ നിറഞ്ഞ മരങ്ങൾ ഇടതി
 ന്നി വളരുന്ന കാലവനങ്ങളിൽ—ശരീരം മുറിഞ്ഞും—മഴക്കു
 ള്കിളിക്കുന്ന മൈതാനങ്ങളിൽ കിടന്നും—നരകത്തിൽ അ
 ഭൂതിന്മാരും പുത്ര! അങ്ങ, ബ്രഹ്മപദങ്ങൾ മുതലായ മഹാ
 പദങ്ങളെ മാത്രം കണ്ടു—ഞാൻ ധനനായി എന്നു മാനിക്കു

ന്നു. പരമ പദം ഏതായാലും ഉറപ്പാക്കണം? നിമിഷം പ്രതി, മര
 പേടിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് അടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മകനെ! മഹ
 ത്വേനം ഏഴുനേരം നില്ക്കുന്നു. അങ്ങ, ഏതിന് താമസിക്കു
 ന്നു? പ്രയത്നിക്കുക. മോചനത്തെ തേടുക. മോക്ഷം മാറ്റിക്കെ
 അന്വേഷിക്കുക. ശാസനം അനുസരിച്ചു അങ്ങ, യമന്റെ മു
 ധിയിൽ നില്ക്കുന്നു മുറ്റത്തും ഉറങ്ങുക. കൃഷ്ണ തപസ്സു കളെ ഇ
 പ്പോൾ തന്നെ ആരംഭിക്കുക. പ്രഭുവായ കാലൻ, ദേവം ഏ
 ന്താണെന്ന് അറിയുന്നില്ല: സർവ്വതരെയും അപഹരിക്കുന്നു.
 യമനെ ആത്മ തടക്കും? മകനെ! യമന്റെ മുമ്പു നടക്കുന്ന കാ
 റിന്റെ മുഴക്കം കേട്ട് തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അങ്ങ, ഉടനെ
 അങ്ങോട്ട് നടക്കേണ്ടതായി വരും. വേണ്ടത് ചെയ്യാൻ ബ
 ലപ്പെടുക. മകനെ! യമന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്ന സമയം അ
 ണ്ടേയ്ക്ക് വേണ്ടതും ഉപയോഗപ്പെടുകയില്ല. ഉത്തമമായ
 സമാധിയെ ഇപ്പോൾ തന്നെ ആരംഭിച്ചു കൊള്ളുക. മകനെ!
 പൂർവ്വകൃതങ്ങളായ ഇഹലോകങ്ങളെ കടന്നുപോയി, അനുരാഗപ്പെട്ട
 വാൻ ആവശ്യമില്ലാത്ത നിധി—ഒന്നു മാത്രമാണ്; ആ നി
 ധിയെ സമ്പാദിച്ചു കൊള്ളുക. മകനെ! ജര ബാധിക്കും; അ
 ണ്ടയുടെ ബലവും അംഗവും ജഡവും കൃഷ്ണിക്കും. ഒന്നായ നി
 ധിയെ സമ്പാദിക്കുക, മകനെ! കാലൻ രോഗ സായുധങ്ങളെ
 കൊണ്ട് അങ്ങയുടെ ശരീരത്തെ മുറിപ്പെടുത്തി, ജീവനെ ഏ
 ടുകും. ഇപ്പോൾ തന്നെ തപസ്സിന് ആരംഭിക്കുക. മകനെ! മ
 നുഷ്യശരീരത്തിൽ വളരുന്ന ഭയങ്കരങ്ങളായ ചെന്നുയ്ക്കും
 നാലുപാടും അടുത്തു അടിക്കും; ധർമ്മമായ പ്രയത്നത്തെ ആ
 രംഭിക്കുക. മകനെ! അങ്ങ, ഏകനായി നിന്ന് ഒരു സ്ഥാന
 ത്ത് പരമാന്ധകാര ന്നെയും വേറൊരു സ്ഥാനത്തു പ്രഭുവിതര
 ന്ന കനക ശ്രംഗങ്ങളെയും കാണുന്ന കാലം അടുത്തു പോയി.
 ചെയ്യേണ്ട കാര്യങ്ങളെ ചെയ്യാൻ ബലപ്പെടുക. മകനെ! നി
 ത്വശയ്ക്കു ഉായ പരബ്രഹ്മിയങ്ങൾ ചിരിച്ചു കൊണ്ട് അടുത്തു
 അങ്ങയെ വഴി തെറ്റിക്കുവാൻ ഏറ്റവും പഴയ നേരക്കുന്നു.
 പരമമായതിനെ അന്വേഷിക്കുക. മകനെ! രാജാക്കന്മാരെ
 യും കള്ളന്മാരെയും ഭയപ്പെടുവാൻ ആവശ്യമില്ലാത്തതും മറി
 ചുവനെ വിട്ടു മാറ്റത്തും ആയ ധനം ഉണ്ട്: ആ ധന
 ന്നെ സമ്പാദിക്കുക. സ്വ ധർമ്മങ്ങളെ കൊണ്ട് സമ്പാദിക്കുന്ന
 ആ ധനം ആർക്കും പകർന്നു കൊടുക്കേണ്ടതല്ല. അത് അവ
 നവൻ സമ്പാദിച്ച അളവിൽ അവനവൻ ഉണ്ണാനുള്ളതാണ്.
 മകനെ! മരണം ഏറ്റവും വരുമെന്ന് ആരു കണ്ടു? കാര്യങ്ങ
 ലെ ലഭിച്ച ശേഷം, മോക്ഷത്തെ അന്വേഷിക്കാൻ മെന്ന് കരുത
 രുത്. അമ്മനുകളെ, അമ്മയാകട്ടെ, ബന്ധു വാകട്ടെ, അ
 സ്ഥിരന്മാരായ പ്രിയന്മാരുകളെ—ഒരുവനെ മരണശേഷം അ
 നുഗമിക്കുന്നില്ല. കരോരുവാൻ നിസ്സഹായനായി യമസന്നി
 ധിയിൽ നില്ക്കുന്നു. തുടമകളെ, അതു കണ്ടു, ഒരുവൻ മ
 രണത്തിന് മുമ്പു ചെയ്ത കർമ്മങ്ങൾ മാത്രമാണ്—മരണപീ
 ഡിതനെ അനുഗമിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടും തുടങ്ങും ആയ
 കർമ്മങ്ങളെ കൊണ്ട് ഒരുവൻ സമ്പാദിച്ച പൊന്നുകളും രത്ന
 ണ്ടും—മോക്ഷ ക്ഷയത്തിൽ കായ് സാധകങ്ങളല്ല. ദുരോരുദ്ധ
 ന്റെയും ശരീരത്തിൽ നില്ക്കുന്ന അഗ്നിയും സൂര്യനും വായു
 വും ദുരോരുദ്ധന്റെ ശുഭാശുഭ കർമ്മങ്ങൾക്ക് സാക്ഷിയുമാകുന്നു.
 സകലത്തെയും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന പകലും സകലത്തെയും നി
 ഗൂഢനം ചെയ്യുന്ന രാത്രിയും സർവ്വങ്ങളെയും സ്പർശിച്ച് സർവ്വ
 ങ്കിലും ചരിക്കുന്നു. മകനെ! അങ്ങ, സ്വ ധർമ്മത്തെ പാലിച്ചു
 കൊള്ളുക. പരലോക പഥം ശയ്യക്കളെ കൊണ്ട് ഭയങ്കരവും—

രണ്ടാലും വിശ്വപഞ്ചായം ഉള്ള കിടങ്ങയെക്കൊണ്ടും
 കൂടികളെക്കൊണ്ടും സയ്യൂസ്സും-അയ്യേ; അവിടെയെത്തുന്ന
 കരകളിൽ സ്വയമർത്ഥമേറിയതാണ്. സ്വയമർത്ഥമേറിയതാണ്
 മരിക്കുന്ന അനുഗ്രഹിതന്മാർ കനക വിമാനങ്ങളിൽ കയറി
 കര ഗമനം ചെയ്യുന്നു. ഗ്രാമസ്ഥായം അനുഗ്രഹിച്ചവർ പ്ര
 താപതിയുടെ, ബുദ്ധിമുട്ടിയുടെ, ഇല്ലേൻ ലോകങ്ങളിൽ-പ
 രമ ഗതിയെ പ്രാപിക്കുന്നു. മകനെ! ഉപദേശങ്ങൾക്ക് അതി
 രില്ല. എന്നാൽ അബുലി നിമിത്തം മോഹിച്ചവൻ, അന്ധ
 കാരത്തിൽ തന്നെ നിൽക്കും. മകനെ! നിനക്ക് വയസ്സ് ഇ
 ത്തപത്തിനാലു കഴിഞ്ഞു; ഇപ്പോൾ ഇതുവർത്തമാനം. വയ്
 ക്കൾ പഠനം കടന്നു പോകുന്നു; ധർമ്മധാരയെ സഞ്ചരിക്കുക.
 പ്രമാണമെന്ന സേനകളോടു കൂടി, കാലൻ കടന്നു കയറി,
 അങ്ങയുടെ ബലത്തെയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയും അപഹരിക്കും.
 ധർമ്മ സംഗ്രഹം ചെയ്യുവാൻ ബലം പ്പെടുക. സ്വയം മുൻ നട
 ക്കുകയും സ്വയം പിയ്യ നടക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു വഴിയെ
 ന് പുരോഗമനം ചെയ്യേണ്ട ഒരുവൻ, ശരീരത്തെ കൊണ്ട്
 എന്തു ഫലം? മയ്യയെ കൊണ്ടും പുത്രനെ കൊണ്ടും എന്തു ഫ
 ലം? അസംഗതം നായ കാലപ്രഭു-സംബന്ധികളെയും ബ
 സ്തുകളെയും എല്ലാവരെയും-സൂലം അപഹരിക്കുന്നു. മക
 നെ! അങ്ങു ധർമ്മ നിധിയെ സഞ്ചരിക്കുക. മകനെ! ഞാൻ
 പറയുന്ന തെരക്കെയും, ഞാൻ അനുസരിക്കുന്ന ധർമ്മ അനുസ
 രിച്ചാണു്. അങ്ങു് അവയെ അനുസരിക്കുക. ഗ്രാമ വാസത്തി
 നുള്ള മോഹം മനുഷ്യനെ കെട്ടുന്ന കയറാണ്. സൂത്രന്മാർ
 അവയെ പൊട്ടിച്ചു് പരമ പദത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. ദുഷ്ടത
 ന്മാർ ബന്ധനത്തിൽ തന്നെ ജീവിതം തുടരുന്നു. മകനെ! മരി
 ക്കുന്ന മനുഷ്യൻ ധനം കൊണ്ടെന്തു ഫലം? ബന്ധുവിനെ
 കൊണ്ടെന്തു ഫലം? പുത്രന്മാരെ കൊണ്ടെന്തു ഫലം? അങ്ങു് ഗു
 ഹം പ്രവിഷ്ഠനായ ആത്മാവിനെ അന്വേഷിക്കുക. അങ്ങയുടെ
 പിതാമഹന്മാരെക്കൊണ്ടും കടന്നു പോയില്ലയോ? നാളെ ചെ
 യ്തും നളളതിനെ ഇന്ന് ചെയ്യുക. ഉച്ച കഴിഞ്ഞു് ചെയ്യേണ്ടതാ
 തിനെ, ഉച്ചയ്ക്ക് മുൻ ചെയ്യുക. പ്രവൃത്തികളെ പൂരിപ്പിച്ചു
 വാ ഇല്ലയോ എന്നു് മരണം ആലോചിക്കുന്നില്ല. ഒരുവൻ
 മരിക്കുന്നു; മായ്, പുത്രൻ, ബന്ധു, മുതലായവർ കാര്യം; ശ
 വത്തെ തീയിൽ ചൂട്ടുന്നു; മടങ്ങുന്നു; അവർ മുന്നോട്ടു പോകു
 ന്നില്ല; സ്വപ്ന ലോകവും കാലോപഗതമാണു് എന്നറിഞ്ഞു്-
 അങ്ങു് ധൈര്യത്തെ അവലംബിച്ചു്-സമാന്തരം കൊണ്ടും
 ധർമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിക്കുക. ദേഹമേ മരണമല്ല; എന്നു കണ്ടു
 നവൻ മരിക്കുന്നില്ല. ധർമ്മത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നവൻ പ
 സ്യാത നുണ്യൻ. അതിനെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ മൃണാണു്.
 സുദർശനവും സ്വർഗ്ഗത്തേക്കു് സോപാനവും ആയ മനുഷ്യ
 യെ സന്യാസിച്ചവൻ-വീണ്ടും അധഃപതിക്കുന്നതു്. ആത്മാവി
 നെ ബ്രഹ്മ പദത്തിങ്കൽ നിറുത്തണം. ബുദ്ധി ചലിക്കാത്തവ
 നും, നിശ്ചയത്തിൽ നില്ക്കുന്നവനും ആയ സ്വർഗ്ഗാവകാശിക്ക്
 -ഭയം. ഏവിടെ? തപോ വനങ്ങളിൽ ജനിച്ച് തപോ വന
 ങ്ങളിൽ തന്നെ മരണം പ്രാപിച്ചവൻ-സന്യാസിക്കുന്ന ധർമ്മ
 അധികമാണെന്നു് തോന്നുന്നില്ല. എന്നാൽ സ്വാധീനത്തിലു
 ള്ള ദോഷങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചു് തപസ്സിനെ അനുഷ്ഠിക്കുന്നവൻ
 പരമാർത്ഥനെന്നു് ഫലം അധികമാകുന്നു. കാലം കൂതങ്ങളെ പ
 ചിക്കുന്നു. ആ യജ്ഞത്തിൽ മാസങ്ങളും ദിവ്യങ്ങളും പരിവ
 ര്ത്തകവും സൂര്യൻ അന്നിയും രാശി ഭിമസന്മാരും വിറക്കും, ക
 ണ്ക നിഷ്ഠാ ഫലം സാക്ഷിയും അയ്യേ.

ധനേന കിം യ ന്ന ഭദ്രാതി നം ശ്നേതേ
 ബലേന കിം യേന രിപും ന ബലേന
 ബുദ്ധ്യേന കിം യേന ന ധർമ്മാചരേൻ
 കിം അത്ഥനം യേ ന ജിതേന്ദ്രിയോ വശീ

ഭാനത്തിനും ഭക്ഷണത്തിനും അല്പ ഏകിൽ ധനം എന്തി
 ന്? ശത്രുബാധ ചെയ്യുവാൻ ബലം എന്തിന്? ധർമ്മാചര
 ത്തിന് പ്രേരകമാകാത്ത വേദജ്ഞാനം എന്തിന്? ഇന്ദ്രിയ ഭ
 യം ചെയ്യുവാൻ മോക്ഷത്തെ വിട്ടു മറുത്തതും ആയ ആ
 ത്ഥാവ് എന്തിന്? മകനെ! അങ്ങു് ബുദ്ധ്യേശ്വര്യം ഉള്ള
 വനാണു്. ബുദ്ധി പരമാർത്ഥമാണു്; മോക്ഷധർമ്മ വിശാരദനു്
 ണു്; എന്നാൽ അങ്ങു് ഇനിയും അറിയേണ്ടതായി പലതു
 ണു്. അങ്ങു് മിഥിലാ രാജാവായ ജനകനെ ചെന്നു് കണ്ടു
 ക. അങ്ങേയ്ക്കു് മോക്ഷ സംധാനത്തിന് ആവശ്യമുള്ളതെ
 ല്ലാം ജനകൻ ഉപദേശിക്കും. അങ്ങു് പുറപ്പെട്ടു കടന്നു. എ
 ന്നാൽ ഒരു സാധാരണ മനുഷ്യൻ എന്ന രീതിക്ക് അങ്ങു്
 പോകണം. അന്തരീക്ഷ ചാനായി പോകരുതു്. ജനകന്റെ
 യോഗത്തിങ്കൽ പ്രധാന പൗരോഹിത്യം വാമിക്കുന്നതു് നാമു
 ണു് എന്ന അമങ്കരം അദ്ദേഹം ഉപേക്ഷിക്കണം. അങ്ങു്
 ജനകനെ അനുസരിച്ചു്, ശിഷ്യത്വം താമസിക്കണം. ജ
 നകൻ ധർമ്മശാലനാണു്. മോക്ഷശാസ്ത്ര വിശാരദനാണു്.
 ഏന്റെ പൗരോഹിത്യത്തിൽ പല യജ്ഞങ്ങൾ കഴിച്ചിട്ടുള്ള
 വനാണു്. ജനകൻ പറയുന്നതിനെ കേൾക്കും അങ്ങു്. അനു
 സരിക്കണം."

ധർമ്മാർത്ഥം വായ തുകൻ മിഥിലാ പരത്തേക്കു് പാദ സ
 ബ്ധാരം ചെയ്തു. തുകൻ ഗിരികളെ കടന്നു; നദികളെ; തീ
 ര്മങ്ങളെ; സരസ്സുകളെ കടന്നു. സിംഹ വൃഷ്ട മൃഗാകീർണ്ണമാ
 യ വനങ്ങളെ കടന്നു; ഹിമാലയ കടന്നു;
 തുകൻ വേതാള മല കടന്നു; ഹിമാലയ കടന്നു;
 മിഥിലയെ കാരതം എന്ന രാജ്യത്തെ പ്രവേശിച്ചു. തു
 പ്രാപിച്ചതു്. കൻ, ചീനന്മാർ, ജൂണന്മാർ, മുതലായവ
 റ്ർ പാർത്തിരുന്ന പല ദേശങ്ങളെ അതി
 കൂമിച്ച്-ആയു വർത്തത്തെ പ്രാപിച്ചു. മഹാ മുനി-രമ്യത്വ
 ഭൂയ പത്തനങ്ങളെ കണ്ടു; സ്മിതങ്ങളായ നഗരങ്ങളെ
 കണ്ടു; വിവിധങ്ങളായ രാജ്യങ്ങളെ കണ്ടു; സർവ്വത്തെയും ക
 ണ്ടു; ഏകിലും ഒന്നിനേയും കണ്ടുത്താതെ പ്രോലേ, പ
 രോഗമനം ചെയ്തു. തുകൻ ധർമ്മാർത്ഥം വായ ജനകൻ സംരക്ഷി
 ച്ച വിദേഹ രാജ്യത്തു് പ്രവേശിച്ചു. തുകൻ ഗ്രാമങ്ങളെ, അന്ന
 രസ ഭോജനങ്ങളെ, ഗോബ്രജങ്ങളെ, ശാലി യവ മനോഹര
 ങ്ങളായ മൈതാനങ്ങളെ, ഹംസ സാരസ സേവിത ങ്ങളായ
 കായലുകളെ-പലേടങ്ങളിൽ കണ്ടു; തുകൻ സൂലാ മായ മി
 തിലാ പവനത്തെ പ്രാപിച്ചു. അന്ന, കതിര, തേരു്, ഭദ
 നാർ, കഷ്കന്മാർ, വണിക്കുകൾ, ദീപിക്കുകൾ-മുതലായ
 വർദ്ധിച്ചു നഗര സമുദായ നേക്കുതെ നടന്നു; മനസ്സി
 നകത്തുള്ള ദോഷത്തെ കാത്തും, അപര കായ്ക്കങ്ങളെ ദാക്ഷിണ
 യും, പ്രസന്നാർത്ഥം വായ ആത്മാരാമൻ, മിഥിലയെ പ്രാപി
 ചു. പാര പാലകന്റെ അനുവാദം വാങ്ങി തുകൻ കോട്ടയ്ക്കു
 കത്തു കടന്നു; രാജ മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ നടന്നു; കൊട്ടാരത്തിന്റെ
 വാതുക്കൽ നിന്നും ചാരപാലകന്മാർ നിരോധിച്ചു; തുകൻ
 സമുദ്രം നായി നിന്നു; വിശപ്പു് നിമിത്തം ക്ഷീണം ലേശ
 മില്ലാതെ, ദാഹം നിമിത്തം തളരതെ-വെയിലിൽ വാടാ
 തെ-യമരതര കുന്തിയും ബാധിക്കാതെ-ഉച്ചസ്ഥനായും

സൂര്യനെ പാലം—പ്രതാപവാനായി നിന്ന തുകനെ കണ്ട്—
 —പ്രാപാലകൻ രിക് കരുവൻ, ബഹുമാനം തോന്നി കൃത
 ബലിയായി നിന്നു, രാജ വേളത്തിന്റെ പ്രഥമ കക്ഷ്യയി
 ലേക്ക് നയിച്ചു. പല ദിനങ്ങളിൽ അനുഭവിച്ച യാത്രാ
 ശ്ലേഷങ്ങളുടെ ശേഷം ലഭിച്ച—പിറം മായ എന്നിവയെ അ
 വഗണിച്ച്—തുകൻ രാജ ഗുഹത്തിലും മോക്ഷ ചിന്തയിൽ ത
 നെ നിരന്തരമായിരുന്നു. ഒരു രാജമന്ത്രി അവിടെ ചെന്നു
 —കൃതബലിയായി—തുകനെ ദ്വിതീയ കക്ഷ്യയിലേക്ക് ന
 യിച്ചു. ആ കക്ഷ്യയിൽ നിന്നു അന്തഃപുര സംബന്ധമായ
 ഒരു പ്രാപനത്തിലേക്ക്, ഒരു വഴിയുണ്ടായിരുന്നു; പുത്ത മാ
 ങ്ങളും, ക്രിഡാ സാസ്സുകളും കൊണ്ട് അലംകൃതമായിരുന്ന
 ഉദ്യോനത്തെ തുകനെ കാണിച്ച് പിറം നൽകി—മന്ത്രി അ
 പ്രത്യക്ഷനായി. പല സ്ത്രീകൾ തുകനെ ഉപചരിച്ച്, സമീ
 പിച്ചു. ചുരുവേഴുകൾ, സുശ്രോണികൾ, തരുണികൾ, ര
 ത്താഞ്ചര ധാരികൾ, തപ്ത കർമ്മണ ഭൂഷണകൾ, നൃത്ത ഗീത വി
 ശാരദകൾ, സ്ത്രീ പൂർവ്വഭി ഭാഷണികൾ, അപ്സരസ്ത്രീരൂ
 പമനോരമകൾ, ഭാവജനകൾ—ആയ അഞ്ചു അഭിജാത
 മാർ തുകൻ പാദം കൊടുത്തു; സാദൃശ്യ ഭക്ഷണം കൊടുത്തു.
 ആ ഭാവോപചാര കശല മരിൽ കാരോരുവർ തുകനെ അന്തഃ
 പുര കുന്നത്തിൽ പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം അകയടി സേവി
 ചു. സത്യാജനകളായ ആ സ്ത്രീകൾ ക്രിഡാപൂർവ്വം ഉപചരി
 ചു; ചിരിച്ചു തകർന്നു; ഗാനമായും കൊണ്ട് സാദൃശ്യ
 നെ പ്രദർശിപ്പിച്ചു; ശാസനാത്മക നിഃസന്ദേഹനം ജിതേ
 ഹിയനും ആയ അറണിപ്പുതൻ സമ്പന്നരിലും ഭാഗഭാക്കാ
 യി; എന്നാൽ ഹർഷിച്ചില്ല; കോപിച്ചു മില്ല. പരമ സ്ത്രീക
 ള്ള തുകൻ രാജ ഭൂഷിതമായ ശയ്യാസനത്തെ കൊടുത്തു. തു
 കൻ പാദോപചാരം ചെയ്തു; സന്ധ്യയെ ഉപസിച്ചു; മോക്ഷ കാ
 യ്ക്കുതെത്തെന്ന ചിന്തിച്ചു; പൂർവ്വമായ തുകൻ പൂർവ്വരാത്രത്തി
 ല്ല ധ്യാന പാഠനം നയിച്ചു; അർദ്ധരാത്രത്തിൽ നിദ്രാ പ
 രയണനായി; മുഹൂർത്തശേഷം ഉണർന്നു ശാമം കഴിച്ച്—
 സല്ലാപാലക കശലകളായ സ്ത്രീകളാൽ പരിവൃതനായി,
 വീണ്ടും യോഗ ധ്യാന പാഠനം നയിച്ചു.

പിറ്റേന്ന് പ്രഭാതത്തിൽ മന്ത്രിമാരോടും അന്തഃപുര ജന
 ങ്ങളോടും ചേർന്നു—പുരോഹിതനെ പുരസ്കരിച്ച്—ജനകൻ,
 തുകനെ ദർശിച്ചു. ബഹുരത്ന വിഭൂഷിതമായ പിറത്തെ പു
 രോഹിതന്റെ കൈയ്യിൽനിന്നും രാജാവു സ്വഹസ്തങ്ങളിൽ
 വാങ്ങി, ബഹുമാനപൂർവ്വം തുകൻ നൽകി. ജനകൻ പാദം
 കൊടുത്തു; അർദ്ധം കൊടുത്തു; പശുക്കളെ ദാനം ചെയ്തു.
 മഹാ തേജസ്സു നായ തുകൻ, ജനകന്റെ കശലം അന്വേഷി
 ചു; തുകൻ അനുവദിച്ചു; ജനകനും അനുചരന്മാരും ഇരുന്നു.

ജനകൻ തുകന്റെ ആഗമനം ദേശത്തേക്കറിച്ച് ചോ
 ദിച്ചു; തുകൻ പറഞ്ഞു:—“ജനക നെന്ന് സുപ്രസിദ്ധനായ
 വിദേശ രാജാവു മോക്ഷ കോവിദനാണ്—എന്ന് എന്റെ അ
 മനം അങ്ങയുടെ പുരോഹിതനും ആയ വ്യാസൻ പറഞ്ഞ
 തു നിമിത്തം—ഞാൻ ഇവിടെ ചെന്നതാണ്. പ്രയത്നമാ
 ൽത്തിന്റെയോ നിവൃത്തിമാറ്റത്തിന്റെയോ യാതൊരു അം
 ശത്തേക്കറിച്ചുകിലും ഉണ്ടാകാവുന്ന സർവ്വ സംശയങ്ങളെയും
 അങ്ങ് മോക്ഷ മെന്നാണ്—അമൻ പറഞ്ഞത്. ഉപദേശം
 വാങ്ങുവാൻ വന്ന എന്നിക്ക് അങ്ങ് ധർമ്മപദേശം ചെ
 യ്യണം. ബ്രാഹ്മണന്റെ കൃത്യമെന്തു? മോക്ഷാനുഷ്ഠാനം എ

ങ്ങനെ വർത്തിക്കണം? മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതിന് ഏതെ
 നമോ തപശ്ശ്ശാ ഏതാണ് വഴി?”

ദീപ്! തുക! ബ്രാഹ്മണന്റെ കൃത്യത്തെക്കുറിച്ച് കേൾക്കുക!
 ക! ഉപനയനം കഴിഞ്ഞാൽ ബ്രാഹ്മണൻ വേദം പഠിക്കണം.
 തപശ്ശ്ശ കൊണ്ടും കൃത്യപൂർണ്ണ കൊണ്ടും ബ്രാഹ്മചര്യം കൊണ്ടും

ബ്രാഹ്മണൻ ദേവകളോടും വിതൃക്കളോടും
 ജനകൻ ചെയ്യുന്ന ടം ഉള്ള കടം വീടണം. വേദങ്ങളെ പ
 ഉപദേശം. റിട്ട ശേഷം--ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ജയിച്ചു
 ശേഷം--ഗുരു ദക്ഷിണ കൊടുത്ത ശേഷം.

—ശിഷ്യൻ ഗുരുവിന്റെ അനുവാദത്തോടു കൂടെ, സ്വഗൃഹ
 ണ്തിലേക്ക് പോകണം. ഗൃഹത്തിൽ ചെന്ന ശേഷം ഗൃഹസ്ഥ
 ഭ്രമം ആരംഭിക്കണം; വിവാഹം ചെയ്യണം; ഭാര്യ നിരന്തര
 യി വർത്തിക്കണം; ധർമ്മത്തിൽ നിൽക്കണം; യജ്ഞം ചെയ്യു
 ണും; പുത്രന്മാരെയും പൗത്രന്മാരെയും കണ്ട ശേഷം ബ്രാഹ്മണ
 ന് വാന പ്രസ്ഥത്തെ പ്രാപിക്കണം. വാന പ്രസ്ഥത്തിൽ തദ്ദേ
 സിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണൻ ആത്മാവിൽ അഗ്നികർത്തിക്കണം. നി
 ര്ഭാപനം നാകണം; വീരരാഗ നാകണം; ബ്രഹ്മാത്രമന്തിൽ വ
 സിക്കണം. തുകൻ പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! ജനക! വേദ പാഠന
 യണം നിമിത്തം ഒരുപൻ വിജ്ഞാനത്തെയും ജ്ഞാനത്തേ
 യും സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഏകിൽ-സുഖ ഭുജാദികളായ ഭാ
 ദ്വങ്ങളെ അതിക്രമിക്കുവാൻ ഹൃദയത്തിൽ ശക്തി സംഭവി
 ചു വെങ്കിൽ—ആ ആദി, ബ്രാഹ്മചര്യം, ഗർഭഹസ്ഥം, വാനപ്ര
 സ്ഥം എന്ന മൂന്ന് ആശ്രമങ്ങളെ പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ശീല
 കണമെന്നുണ്ടോ?” ജനകൻ പറഞ്ഞു:—“ലോകായതിക മാ
 യ വിജ്ഞാനവും വേദ പാഠനയത്നമലമായ ആശ്വാതമി
 പാപ ജ്ഞാനവും നിമിത്തം പ്രസാദിച്ച ബുദ്ധിയുടെ സഹാ
 യം കൂടാതെ—മോക്ഷത്തെ സാധിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്ന തല്ല.
 ആശ്വാതമിക വിഷയങ്ങളിൽ ജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നതി
 ന് ഗുരുപദേശം ആവശ്യമാണ്. ജ്ഞാനം എന്നത് പേ
 തം ആണെങ്കിൽ ഗുരു അമരക്കാരനാണ്. മരകര പ്രാപി
 ച്ചവൻ പേരും പോരുന്നോറും ആവശ്യമില്ല. ലോക
 മോദത്തേയും കർമ്മ മോദത്തേയും നിരോധിക്കുന്നതിന് നാല്പ്
 ആശ്രമങ്ങളെ പൂർവ്വമാർ ഏല്പിട്ടത്തിയിരിക്കുന്നു. ആശ്രമങ്ങ
 ലെ അനുസരിച്ച് ശുഭാശുഭങ്ങളായ കർമ്മങ്ങളെ വർജ്ജിക്കുന്ന
 വൻ—പല ജന്മങ്ങളുടെ ശേഷം—മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കണം.
 പല പല സംസാര യോനികളിൽ ചെയ്ത തപശ്ശിന്റെ ഫല
 മായി, ബുദ്ധിയെ പ്രസാദിപ്പിച്ചവൻ—പ്രഥമ ആശ്രമത്തിൽ
 തന്നെ മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കാവുന്നതാണ്. കർമ്മങ്ങളെ അ
 നഷ്ടിച്ച് മനസ്സ് ശുദ്ധമായിത്തീർന്നു—അറിയേണ്ട സകല
 തെയും അറിയത്തു്, ഭക്തനായ വിഭാഗൻ—ശേഷിച്ച മൂന്ന്
 ആശ്രമങ്ങളെ ഏന്തിന് അനുഷ്ഠിക്കണം? രാജസങ്ങളും തദ്ദേ
 സങ്ങളും ആയ സകല ഭോഷങ്ങളേയും ഉപേക്ഷിച്ച്, സാ
 ത്വികമായ മാർഗ്ഗത്തെ അവലംബിച്ച്, മോക്ഷാനുഷ്ഠാനം
 ആത്മാവിനെ കൊണ്ട് ആത്മാവിനെ കണണം. സർവ്വ ഭൂതങ്ങളു
 ട് ആത്മാവിനെ—ആത്മാവിനെ സർവ്വ ഭൂതങ്ങളാൽ കണ്ട്—
 വെള്ളം കൊടാതെ ജീവിക്കുന്ന ജല ജന്തുക്കളെപ്പോലെ—മോ
 ക്ഷാനുഷ്ഠാനം ജീവിക്കണം. നിർഭാപന നായവൻ സംശ
 പരിത്യഗം ചെയ്തു, പക്ഷിയെപ്പോലെ ആകാശത്തു് പറ
 ന്, ഭേദ നിർഭയനായി അനന്ത ധന്യതയെ പ്രാപിക്കു
 ന്. ഇതു സംബന്ധിച്ച് മോക്ഷശാസ്ത്ര വിശാരദന്മാർ ജിന്മ

“ചോതി മരണനി നന്മതു
സ്വപ്നമുണ്ടു തത്സമം
സ്വയം ച ശക്യമേ ദൃഷ്ടം
സുസമഹിത ചേതസു

ക്ഷേപത്തിന് ആത്മാവിൽ തന്നെ വർത്തിക്കുന്നു: അന്യ

അങ്ങയ്ക്ക് കപ്പി കണ്ടുവെങ്കിൽ തമ്മിൽ യാതൊരു ഭേദവും ഇല്ല. അനുമതയും, സൂക്ഷ്മവും, പാശ്ചാത്യ അന്യ മാർഗ്ഗത്തെ അഞ്ച് പ്രാവിഷ്വാൽ ഞാനും അന്യ വിദ്യാഭ്യാസം കരുതി കൊള്ളാം. ഓ! ബ്രാഹ്മണ! അഞ്ച് ബ്രാഹ്മണ പുത്രിയെ അനുഷ്ഠിച്ച് മോക്ഷാത്മകമായ ഫലത്തെ അനുഭവിക്കുക. വേറെ ഏന്തിനെക്കുറിച്ച് ചോദിക്കണമെന്ന് അഞ്ച് കരുതുന്നു."

ഹിമാവാന്റെ മഹിമ, വാക്കുകൾക്ക് വിഷയമല്ല. അപ്സ
 ര സ്രീകുമാരൻ അവിടെ പാട്ടിനടക്കുന്നു. കിന്നരന്മാർ സ്വര
 ശ്രവണം
 പ്രയാഗമനം.

ഒരു ഉയർന്ന മയ്യൂരങ്ങൾ, ദിക്കുകൾക്ക് പൂർണ്ണമായി കേൾക്കു
 തങ്ങൾ, രാജാക്കന്മാർ സമുദായങ്ങൾ, സംസ്കൃതങ്ങളായ കയ്യ
 ലുകൾ, പക്ഷി രാജാവായ ഗരുഡൻ, എന്നിവരെക്കൊന്നും
 അവിടെ ഗാഢീയം വെള്ളം. ലോക പാലങ്ങൾ, ദീക്ഷിതാണ
 ഞൾ, ദേവന്മാർ എന്നിവരെക്കൊന്നും ലോക സംഗ്രഹത്തെ ഉ
 ദേശിച്ച് അവിടെ ഇറങ്ങുകയും കയറുകയും ചെയ്യുന്നു. പുതു
 ലോകത്തെ പൂർണ്ണമായി—വിഷ്ണു തപസ്സു ചെയ്തത്—ഹിമവാണി
 ലാണ്. തു ലോകങ്ങളെ അവഗണിച്ച്, സ്കന്ദൻ ഭൂമിയെ
 ഉള്ളുകൊണ്ട്, വേലിനെ ഹരിഞ്ഞത്, ഹിമവാണി ലാണ്.
 സ്കന്ദൻ ആ സന്ദർഭത്തിൽ ചെയ്ത വിര വാദത്തെ കേട്ട്
 ലോകങ്ങൾ വ്യതിചലിച്ചു: ദേവന്മാർ സാമാന്യരായി; സ്ക
 ണൻ ഇങ്ങനെയാണ് വിഭംബരം ചെയ്തത്. "വീട്ടുംകൊണ്ട്
 എന്നെ ജയിക്കുന്നവൻ ഉണ്ട്" എങ്കിൽ—എന്നെ പ്രോലം വേ
 ദങ്ങളെ അധ്യയനം ചെയ്യുന്നവൻ ഉണ്ട് എങ്കിൽ—ആ മനു
 ഷ്യൻ ഈ വേലിനെ വലിച്ചു, രണ്ടു! അപ്പോഴിൽ ഇതിനെ
 കലക്കട്ടെ" എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടത് എന്ന് വിഷ്ണു ആലോ
 ചിച്ചു. സുന്ദരൻ അമ്മയെ സമീപിക്കാൻ കഴിയാത്ത വി
 ഷ്ണു, അന്നി പുതു നായ സ്കന്ദനെ നോക്കി; വിഷ്ണു
 വേലിനെ ഇടതു ഭാഗം കൊണ്ട് പിടിച്ചു; ഇടക്കി; കലക്കി;
 ഭൂമി കലക്കി; മേലേ കാനന വനങ്ങൾ വിറച്ചു. വേലിനെ
 വലിച്ചു, തവൻ സ്വയം ശക്തനാണ്. എങ്കിലും സ്കന്ദ
 ണൻ മറുതെ മറുച്ചുകൊണ്ട്—വേലിനെ കലക്കുക മാ
 തം ചെയ്തുകൊണ്ട്, വിഷ്ണു പ്രമോദനോട് പറഞ്ഞു:—
 "ദേ! പ്രമോദ! സ്കന്ദൻ വീട്ടത്തെ കാണുക. ഈ
 വേലിനെ വലിച്ചു, തവൻ കഴിയുന്നവൻ ഇല്ല" പ്രമോദൻ
 കൃദ്ധനായി; വേലിനെ വലിച്ചു, തവൻ പറപ്പെട്ടി; വേലി
 നെ പിടിച്ചു; വേൽ ഇടുകിയില്ല; പ്രമോദൻ വീണ്ടും സമു
 ധരണ നിശ്ചിതനായി; ഗർജ്ജനം ചെയ്ത്, ബോധം ക്ഷ
 യിച്ച്, തിരികെപ്പോയി വീണ്ടും. പ്രമോദൻ ബോധക്കു
 യം പിടിച്ച സ്ഥലത്തിന് വടക്കു മാറിയാണ് പരമ ശിവ
 ന് കറിയത്തപ്പസ്സു അനുഷ്ഠിച്ച ഒരു സ്ഥലം. പരമ ശിവൻ ത
 പസ്സു ചെയ്ത പ്രദേശം, ദേവന്മാരെ വിസ്താരമായ അഗ്നിയാ
 ന് സ്പർശിതമായിരിക്കുന്നു. സമുദായം മറുക്കട്ടെ, തവൻ

രക്ഷസ്ഥാനവാരാങ്കുളം, സമീപ കടൽത്തുളം പ്രദേശത്തിന് "ആദിത്യപർവ്വതം" എന്ന പേരാണ്. ദാഹകാലത്തേക്ക് അവിടെ നിന്ന് ആയിരം വർഷം തപസ്സ് അനുഷ്ഠിച്ച മഹാദേവൻ വിഷ്ണുവർണ്ണത്തെ ചെയ്യുന്ന സർപ്പങ്ങളെയും ഭരിപ്പിച്ചു കൊണ്ട്—വീര്യവാനായ അഗ്നി, അവിടെ മുത്തീമാനായി നിന്ന് ഹരിയുന്നു. ആ പർവ്വതഭാഗങ്ങളിലാണ്, പരശുപതനായ വ്യാസൻ, ശിഷ്യന്മാരെ-സുമന്ത്രവിനെ, ജൈവിനിയെ, മഹാഭാഗനായ വൈശംപായനനെ, മഹാപ്രജ്ഞനായ വൈലനെയും, വേദം പഠിപ്പിച്ചു താമസിച്ചത്.

ആശ്രമസ്ഥനായ വ്യാസൻ-സ്വപുത്രനായ ശുകൻ ജപിക്കുന്ന അഗ്നിയെ പ്ലോലവൃഷ്ട്യപ്രണയം—അവതരിക്കുന്നത് കണ്ടു. വൃക്ഷങ്ങളിലൂടെ ശിലകളിലൂടെ സ്തംഭങ്ങളിലൂടെ വിഷയ പരിത്യാഗം ചെയ്ത ശുകൻ-അഗ്നിയിൽ നിന്ന് വെമ്പിയ അമ്പ് പോലെ—ആശ്രമത്തെ പൂർത്തിയാക്കി. ശുകൻ വ്യാസനെ നമസ്കരിച്ചു; വ്യാസൻ ശിഷ്യന്മാരെ ബഹുമാനിച്ചു. ശുകൻ സംപ്രീതനായി; ജനകൻ മായി നടന്ന സുവാദത്തെ വിവരിച്ചു.

വ്യാസൻ ശിഷ്യന്മാരെയും പുത്രനെയും വേദം അഭ്യസിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് ഹിമവത് പൃഷ്ഠത്തിൽ താമസിക്കവെ, ശിഷ്യന്മാർ ഒരു ദിവസം ഗുരുവിനോട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! ഗുരോ! ഞങ്ങൾ വേദാദ്ധ്യയന സമ്പന്നന്മാരായി; ശാന്തന്മാരായി; ജിതേന്ദ്രിയന്മാരായി; അങ്ങയുടെ കൃപയ്ക്കും ഞങ്ങൾ തേജസ്വിന്മാരായി; സുയശസ്കന്മാരായി; ഞങ്ങൾക്ക് ഒരു അപേക്ഷ സന്നിധിയിൽ അറിയിക്കുവാൻ ഉണ്ട്.” ബ്രഹ്മർഷിയായ വ്യാസൻ പറഞ്ഞു:—വത്സവന്മാരേ! നിങ്ങൾക്ക് എന്തു പ്രിയത്തെയാണ് ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടതു്? ശിഷ്യന്മാർ ഹൃഷ്ടന്മാരായി; നമു ശിരസ്കന്മാരായി; പ്രാഞ്ചലികളായി; പറഞ്ഞു:—“ഗുരോ! അങ്ങ് പ്രീതനായി എങ്കിൽ-ഞങ്ങൾ ധന്യന്മാരായി; ഞങ്ങൾക്ക് ഒരു കാർഷ്യം മാത്രമാണുള്ളതു്. ആറാമതു് ഒരു ശിഷ്യൻ അങ്ങയ്ക്ക് ഉണ്ടാകരുതു്. ഞങ്ങൾ നല്ല പേരും അങ്ങയുടെ പുത്രനും—അങ്ങയ്ക്ക് ശിഷ്യന്മാർ അഞ്ചാണ്; വേദങ്ങൾ അന്യന്മാരിൽ പ്രസാദിക്കരുതു്. ഇതാണ് ഞങ്ങൾ അപേക്ഷിക്കുന്ന വരം.” വേദാർത്ഥതപജ്ഞനും പരലോകാർത്ഥചിന്തകനും ആയ വ്യാസൻ പറഞ്ഞു:—“ബ്രഹ്മലോകത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ കാർഷ്യം കുന്നവൻ-ബ്രാഹ്മണനും, വേദപാരായണം കാർഷ്യം കുന്നവനും വേദങ്ങളെ ഉപദേശിക്കേണ്ടതാണ്. ഭോ! ശിഷ്യന്മാരേ! നിങ്ങൾ വർദ്ധിക്കുക. വേദം പ്രചാരമായി വേദങ്ങളെ; വേദത്തെ അശിഷ്യൻ അപ്പിക്കരുതു്; അബ്രതനും അകൃതനും അപരീക്ഷിതനും അപ്പിക്കരുതു്; കനകത്തെ പരീക്ഷിക്കുന്നത് അഗ്നിചോദം, നികഷണം എന്നിവ കൊണ്ടാണ്. ശിഷ്യന്മാരെ പരീക്ഷിക്കുന്നത്, കലം, യുത്തി എന്നിവയെ കൊണ്ടാണ്. കവിത്തെ കയ്യുണ്ടിലും കയ്യെപ്പടേണ്ട കയ്യുണ്ടിലും ശിഷ്യന്മാരെ നിയോഗിക്കരുതു്. ജ്ഞാനം ബുദ്ധിയുടെ കണക്കനുസരിച്ചും, ഉത്സാഹം അനുസരിച്ചും—ശിഷ്യനിൽ ഫലമുണ്ടാകട്ടെ. സർവ്വന്മാരും വൈഷമ്യങ്ങളെ തരണം ചെയ്തു കൊള്ളട്ടെ; എല്ലാവർക്കും മംഗലം ഭവിക്കട്ടെ; നല്ല ജാതികളെയും വേദം കേൾപ്പിച്ചു കൊള്ളാം. എന്നാൽ ഒന്നാമതായി ബ്രാഹ്മണ ശിഷ്യനെ ഗണിക്കണം.

വേദാദ്ധ്യയനം ഇങ്ങനെയാണ്; ഇതിനെ നിസ്സംശം നിങ്ങൾ അവഗണിക്കരുതു്. ബ്രഹ്മാവ് വേദങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ചതു്—ദേവന്മാരുടെ സ്തുതിയെ ഉദ്ദേശിച്ചാണ്. ധർമ്മത്തെ അവഗണിച്ചു് ജ്ഞാനത്തെ അന്വേഷിക്കുന്ന വന്മാരാണ് അതെന്ന ജ്ഞാനത്തെ നരകനവനം—അന്യോന്യം ദോഷിക്കുന്നതിന് ഇടയാകും. ഭോ! ശിഷ്യന്മാരേ! വേദം പഠിക്കുകയും പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ട വിധികളെ ഞാൻ ഇവിടെ വിവരിച്ചു. ഈ ഉപദേശങ്ങളെ സ്തുരിച്ചു കൊണ്ട് നിങ്ങൾ ശിഷ്യന്മാരെ ബഹുമാനിക്കണം.” വ്യാസന്റെ വചനങ്ങളെ കേട്ടു്—അമിത തേജസ്ക്കനായ ശിഷ്യന്മാർ ഹൃഷ്ടന്മാരായി; അന്യോന്യം ആശ്ലേഷിച്ചു; അവർ പറഞ്ഞു:—ഭഗവൻ! അങ്ങ് ഉപദേശിച്ച വചനങ്ങളെ ഞങ്ങൾ മറക്കുകയില്ല. പ്രഭോ! മഹാമുനേ! ഈ പർവ്വതപ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്ന് ഭൂമിയിലേക്ക് അവരോഹിക്കുവാൻ ഞങ്ങൾ കാർഷ്യം കുന്നും. അങ്ങയ്ക്ക് ഇപ്പോൾ ഞങ്ങളിൽ, വേദങ്ങളെ ഞങ്ങൾ വിഭജിക്കും” വ്യാസൻ ധർമ്മസ്ഥനായ വാക്കുകളെ കൊണ്ട് ഇങ്ങനെ മറുപടി പറഞ്ഞു:—“ഭോ! ശിഷ്യന്മാരേ! നിങ്ങൾ ഭൂമിയിലേക്കോ ദേവലോകത്തേക്കോ ഇപ്പോൾ പോലെ പോകാം. എന്നാൽ വേദങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചു് നിങ്ങൾ പ്രത്യേകം സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. വേദങ്ങൾ തെറ്റി ലോകത്തെ പ്പെടാവുന്നവയാണ്. ശിഷ്യന്മാർ ഭൂമിയിലേക്ക് ഇറങ്ങി. അവർ ബ്രാഹ്മണർക്കും ക്ഷത്രിയന്മാർക്കും വൈശ്യന്മാർക്കും പുരോഹിതന്മാരായി; അവർ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തെ കൈക്കൊണ്ടു് ബ്രാഹ്മണരാൽ പുച്ഛിതരായി; ആ ഐശ്വര്യവർദ്ധനയ്ക്ക് യാജനം ചെയ്തും അദ്ധ്യാപനം ചെയ്തും ലോകവിശ്രുതന്മാരായി; ശിഷ്യന്മാർ പേരേഴും—പുരോഹിത സഹായവായ വ്യാസൻ, മൗനിയായി; ധ്യാനപരനായി; ഏകാന്തരതനായി.

അങ്ങനെ യിരിയ്ക്കെ ഒരു ദിവസം നാരദൻ അവിടെ ചെന്നു; മധുരമായ വാക്കുകളെ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “ഭോ! മഹർഷേ! വ്യാസവസിഷ്ഠ വംശ സംഭവ! ഇവിടെ ബ്രഹ്മലോകം കേൾക്കുന്നില്ല; അങ്ങ് ഏകനായി-നാരദന്റെ മൗനിയായി- ചിന്താ പ്രശസ്തനായി ആഗമനം; ഉപ ഇരിക്കുന്നു. ഇതു് എന്തുകൊണ്ടു്? ബ്രഹ്മലോക വിരഹിതമായ ഈ പർവ്വതം ഐശ്വര്യം നശിച്ചു—പൊടി കൊണ്ടും ഇതി

ട്ടു കൊണ്ടും മുടിയ ചന്ദ്രനെ പ്ലോലം—അപ്രിയ ദർശനമായി. ഹിമവൽ ദേവർഷി സംപൂജിതനാണ്. എങ്കിലും വേദധ്യാനി വിരഹിതനായിരിക്കുകയാൽ കേവലം നിഷ്ഠാഭയമായി പാമ തേജസ്കന്മാരായ ഭീഷികൾ, ദേവന്മാർ, ഗന്ധർവന്മാർ എന്നവരും കൈയും ബ്രഹ്മലോക സംഭാവനം ഒഴിഞ്ഞു് മങ്ങി നിൽക്കുന്നു” വ്യാസൻ പറഞ്ഞു:—“മഹർഷേ! വേദവാദ വിചക്ഷണം! അങ്ങ് പറഞ്ഞതു് യുക്തമാണ്; അങ്ങ് അറിയാത്തതായി മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ യാതൊന്നുമില്ല; അങ്ങ് സർവജ്ഞനാണ്; ശിഷ്യന്മാർ വിട്ടു പിരിഞ്ഞ ഞാൻ ചീവിയനായി; ഞാൻ എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതു്?” നാരദൻ പറഞ്ഞു.

അനന്മനായ മലം വേദം ബ്രാഹ്മണസ്വാഭാവികം മലം മലം പൂഥിർവ്വ ബാല്യഹിതം; സ്രീനാഥം കരുതുമലം വേദങ്ങളുടെ കളങ്കം വേദലോകത്തിന്റെ അഭാവമാണ്; ബ്രാഹ്മണരുടെ കളങ്കം അബ്രതമാണ്; ഭൂമിയുടെ കളങ്കം.

ശ്രാവയേ ചതുരോ വർണ്ണൻ കൃതാ ബ്രാഹ്മണമന്ത്രഃ

ബാല്യം ഹിതമാണോ; സൂക്ഷ്മത കർമ്മം കൗതുകമാണ്. അത് ഒരു മെയ്യക; ബുദ്ധിമാനായ പുത്രനോടൊരുമിച്ച് ബ്രഹ്മലോകം ചെയ്ത് ഭയത്തെ കാഴ്ചക്കു് നാരദൻ അപ്രത്യക്ഷനായി; നാരദന്റെ വചനങ്ങളെ 'തമോനി' എന്നു സങ്കല്പിച്ച് പരമധർമ്മ വിത്തായ വ്യാസൻ പ്രാപ്തനായി. വേദധ്യാനത്തിൽ ദൃഢപ്രതിബദ്ധനായി; വ്യാസനും പുത്രനും ഉല്പന്നം സ്നേഹം ഉണ്ടായി. ആയ സ്വപരങ്ങളെക്കൊണ്ട് ലോകത്തു നിറയുമ്പോൾ വേദലോകം ആരംഭിച്ചു; അങ്ങനെ യിരിക്കുമ്പോൾ ദിവസം—സംഗ്രഹമാരുതൻ കോപിച്ച് കയറിയ രീതിക്ക് വലിയ ഒരു കൊടുങ്കാറ്റു വീശി. അന്ന് അനന്യായമായിരിക്കണമെന്ന് വ്യാസൻ നിരോധിച്ചു. നിരോധിതനായ പുത്രൻ കൗതുകപരനായി ചോദിച്ചു:— "അമ്മാ! ഈ കാറ്റു എങ്ങനെ യുണ്ടായി? ഈ വായു വിചേഷ്ടിതത്തെക്കുറിച്ച് സർവ്വവും അത്ഭുതം! എനിക്ക് അറിവില്ലതന്നെ." പരമധർമ്മത്തനായ വ്യാസൻ അനന്യായ കാരണത്തെ വിവരിച്ചു കൊണ്ട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:— മകനെ! പ്രഭാ! അങ്ങനെയ്താ ദിവ്യ ചക്ഷുസ്സ് ഉൽപ്പന്നമായിട്ടുണ്ട്. അങ്ങനെയെ നിശ്ചലമായ മനസ്സ് സ്വസ്ഥമായിരിക്കുന്നു; അത്ഭുതം തപസ്സു ചെയ്തു, രജസ്സു ചെയ്തു, സത്യത്തിൽ നിൽക്കുന്നു. കണ്ണാടിയിൽ ഛായയെ കാണുന്നതു പോലെ—അത്ഭുതം ആത്മാവു കൊണ്ട് ആത്മാവിനെ കാണുന്നുണ്ട്. ആത്മാവിൽ സ്വയം അർപ്പിച്ചു കൊണ്ട് അത്ഭുതം വേദങ്ങളെ ചിന്തിക്കുക. ദേവതാനുപമത്തിൽ നടക്കുന്നവർ ദ്യോവിനേയും പിതൃയാന പഥത്തിൽ നടക്കുന്നവർ നരകത്തെയും പ്രാപിക്കുന്നു. ഭൂമിയിലും ആകാശത്തും വീഴുന്ന വായു ഏഴു മാറ്റങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നു; ആ വായു മാറ്റങ്ങളെ ഞാൻ ഇവിടെ വിവരിക്കാം. ശരീരത്തിൽ നില്ക്കുന്ന ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ സാധ്യമായും അമിത വീര്യവുമായ പല ദേവന്മാരും ഭരിക്കുന്നു. ആ ദേവന്മാരുടെ പുത്രനായി—ദുർജ്ജയനായ "സമനൻ" എന്ന വായു പിറന്നു. സമനന്റെ പുത്രൻ ഉദാനൻ; ഉദാനന്റെ പുത്രൻ വ്യോമൻ; വ്യോമന്റെ പുത്രൻ അപാനൻ; അപാനന്റെ പുത്രൻ പ്രാണൻ; ഇങ്ങനെ വംശം വളർന്ന ശേഷം—പ്രാണൻ അനപത്യനായി. ജീവികളുടെ വിവിധ ചേഷ്ടകൾക്ക് ആധാരമായതും പ്രാണനും ചെയ്യുന്നതും പ്രാണൻ എന്ന വായു വാണു്; മേൽപ്പറഞ്ഞ അഞ്ച് വായുക്കളാണ് ഏഴു മാറ്റങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നത്. ധൃമത്തിൽ നിന്നും അംഭസ്സിൽ നിന്നും ജനിച്ച മേഘ സമൂഹങ്ങളെ നാലു വഴിക്കും നാനൂറുകയും മേഘങ്ങളിൽ മിന്നൽ പിണർകൾ പോലെ കാണുകയും ചെയ്യുന്ന വായുവിനു് "ആവഹൻ" എന്നു പേരാണ്. ചന്ദ്രൻ മുതലായ ജ്യോതിസ്സുകളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നവനും ശരീരങ്ങളുടെ അന്തർഭാഗങ്ങളിൽ ഉദാനൻ എന്ന നാമത്തിൻ വ്യാപിക്കുന്നവനും കടിവാൻ ആണ്. സമുദ്രജലങ്ങളെ നക്കിക്കടിക്കുന്നവനും കടിച്ച ജലങ്ങളെ മേഘങ്ങൾക്കു് ദാനം ചെയ്യുന്നവനും, മേഘങ്ങൾക്കു് കൊടുത്ത ജലത്തെ പഞ്ചനയ്ക്കായി അർപ്പിക്കുന്നവനും—ഉപഹൻ ആണ്. മേഘങ്ങളുടെ സ്വരൂപത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടു് ലോക സംരക്ഷണം ചെയ്യുന്നവനും ദേവന്മാരുടെ വിമാനങ്ങളെ വഹിക്കുന്നവനും ഗിരി മർദ്ദനം ആയ വായു, സംവഹൻ ആണ്. ത്രക്ഷണം, വേഗവാനും, ചോരാരവം ചെയ്തു് ആകാശത്തു പറക്കുന്നവനും, വിവഹനാകുന്നു. ആകാശ ഗംഗാജലം ഭൂമിയിലേക്കു് പതിക്കുന്നത് നിരോധിച്ചു നില്ക്കുന്നവനും, സമുദ്രമിയിലേക്കു് പതിക്കുന്നത് നിരോധിച്ചു നില്ക്കുന്നവനും, സമുദ്ര രശ്മിയായ ആദിത്യൻ ഭൂമിയിൽ കൂടി രശ്മിയായി

കാണുമ്പോൾ സൂര്യനെ നിരോധിക്കുന്നവനും, കരണ വായുന്റെ ശേഷം ചന്ദ്രനെ വളർത്തി രക്ഷിക്കുന്നവനും ആയ വായു പരാവഹൻ ആണ്. കാലത്തിന്റെ പൂർണ്ണതയിൽ സർവ്വം നേട്ടത്തുകൾ പ്രാപിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നവനും പാപ പദത്തിൽ ആധാരമായ മാറ്റത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവനും പ്രഭാവതിയായ ഭക്ഷന്റെ പുത്രന്മാരും പാത്രന്മാരും ആയ അനന്തർക്കു് ദിഗന്തങ്ങളെ പ്രാപിക്കുവാൻ വരും കൊടുത്തവനും പുനർജന്മം ഇല്ലാത്തവണ്ണം കേവല സ്വരൂപം കൊണ്ടു് ആത്മാക്കൾക്കു് ശുദ്ധി നൽകുന്നവനും ആയ വായുവിനു് പരാവഹൻ എന്നു പേരാണ്. പരാവഹൻ എന്ന വായുവിനെ കവിയുവാൻ ആർക്കും കഴിയുന്നില്ല. പരമാർത്ഥതയായ ഈ മാരുതനും റൊക്കെയും അഭിതയുടെ പുത്രന്മാരും സർവ്വത്തെയും ധരിക്കുന്നവനും ആണ്. എന്നാൽ വീഴുന്ന വായു നിമിത്തം ഈ പർവതോത്തമൻ കയറിത്തന്നായി എന്നതു്—ആവായു മായിരിക്കുന്നു. ഭോക്താ! ഇതു് വിഷ്ണുവിന്റെ നിശ്വാസ വായുവാണ്. കൊടുങ്കാറ്റു് അടിക്കുന്ന സമയം ബ്രഹ്മവിത്തുകൾ വേദം ചൊല്ലാറില്ല. വേദങ്ങൾ വായുവിന്റെ ഒരു പ്രകാശ ഭാഗമാണ്. അവ വായുവിനെ പീഡിപ്പിക്കുവാൻ കാരണമുണ്ടാകരുതു്. കാറ്റു് ശമിച്ചാൽ വീണ്ടും അധ്യയനം തുടർന്നു കൊള്ളാം. ഇത്രയും പറഞ്ഞ ശേഷം—വ്യാസൻ സ്നാനത്തിനായി, ആകാശ ഗംഗയിലേക്കു് പോയി. വ്യാസൻ പോയപ്പോൾ തന്റെ നാരദൻ തുകന്റെ സമീപത്തു് ചെല്ലുക യുണ്ടായി. നാരദൻ അവിടെ ചെന്നതു ചില വേദശാസ്ത്രങ്ങളെ അർത്ഥത്തെക്കുറിച്ച് തുകനോടു് ചോദിച്ചറിയുവാൻ ആണ്; ശുഭകൃതനാൽ പൂജിതനായ നാരദൻ സന്തുഷ്ടനായി, പറഞ്ഞു:— ഞാൻ എന്താണ് അങ്ങേയ്ക്കു് ചെയ്യേണ്ടതു്? തുകൻ പറഞ്ഞു:— "എനിക്ക് ഹിതമായതിനെ അത്ഭുതം ഉപദേശിച്ചു തരണം" നാരദൻ പറഞ്ഞു:— "ഭോ തുക! പണ്ടു് ഒരിക്കൽ ജിജ്ഞാസാ പരന്മാരായ ഏതാനും മഹർഷികൾക്കു്— ഭഗവാൻ സനൽക്കുമാരൻ ഇങ്ങനെ ഉപദേശിക്കുക യുണ്ടായി. സനൽക്കുമാരൻ പറഞ്ഞു:—

നാസ്തി വിദ്യാസമം ചക്ഷുഃ
നാസ്തി സത്യസമം തപഃ
നാസ്തി രാഗസമം ദുഃഖം
നാസ്തി ത്യാഗസമം സുഖം.

ജ്ഞാനത്തിനു് സമമായ ചക്ഷുസ്സ് ഇല്ല. സത്യത്തിനു് സമമായ തപസ്സ് ഇല്ല. രാഗത്തിനു് സമമായ ദുഃഖമില്ല. ത്യാഗത്തിനു് സമമായ സുഖവുമില്ല. പാപകർമ്മത്തിൽ നിന്നു് നിവൃത്തി, പുണ്യശീലം, സദ്യുത്തി, ധർമ്മാശ്വാസം എന്നിവ ശ്രേഷ്ഠമായ ശ്രേയസ്സാകുന്നു. അസുഖമായ മനുഷ്യതയെ ലഭിച്ചവൻ സംഗതാഗതം ചെയ്യാത്ത പക്ഷം—മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കുകയില്ല; ആ മനുഷ്യൻ ദുഃഖമോചനത്തെ സമ്പാദിക്കുവാൻ ശക്തനല്ല. സംയോഗം ദുഃഖ ലക്ഷണമാണ്. സകലന്റെ മനസ്സ് മോഹം നിമിത്തം ചലിക്കുന്നു മോഹത്തിൽ നിൽക്കുന്നവൻ ഇഹത്തിലും പാത്തിലും ദുഃഖത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു. ശ്രേയസ്സിനെ അർത്ഥിക്കുന്നവൻ സാധാ പായങ്ങളെ കൊണ്ടു് കാമദത്തയും ഭ്രോധത്തെയും കൊല്ലണം. കാമവും ഭ്രോധവും ശ്രേയസ്സിനെ കൊല്ലുന്നവയാണു്; മുക്തിക്കു് തപസ്സിനെ ക്രോധത്തിൽ നിന്നു് രക്ഷിക്കണം; ഐശ്വര്യത്തെ മത്സരത്തിൽ നിന്നു് രക്ഷിക്കണം; വിദ്യയെ മാനാ പക്ഷം

ങ്ങളിൽ നിന്ന് രക്ഷിക്കണം; ആത്മാവിനെ പ്രമോദത്തിൽ നിന്ന് രക്ഷിക്കണം.

അസ്തമംസ്യം പീഡാ ധർമ്മഃ
ക്ഷമാ ച പരമം മലഃ
ആത്മജ്ഞാനം പരാജ്ഞാനം
ന സത്യം വിദ്യതേ പരം.

സത്യസ്യ വചനം ശ്രേയഃ
സത്യാ ഭവിഹിതം വദേതേ
യത് കൃത ഹിത മത്യാനം
ഏതത് സത്യം മതം മമ.

കരുണയെ കവിഞ്ഞ ധർമ്മമില്ല; ക്ഷമയെ കവിഞ്ഞ ബലമില്ല; ആത്മ ജ്ഞാനത്തെ കവിഞ്ഞ ജ്ഞാനമില്ല; സത്യത്തെ കവിഞ്ഞ യാതൊന്നുമില്ല; സത്യമായ വാക്ക് ശ്രേയസ്സുമാകുന്നു. ഹിതമായ വാക്ക് സത്യമായ വാക്കിനെക്കാൾ ശ്രേയസ്സുമാകുന്നു. കൃതങ്ങൾക്ക് സത്യമാണ് അത്യന്തം ഹിതമായത് എന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. സർവ്വാരംഭ പരിത്യാഗിയും, നിരാശിയും നിഷ്പരിഗ്രഹനും സർവ്വത്തെയും പരിത്യജിച്ചവനും, വിദ്യാ നാകുന്നു; പണ്ഡിത നാകുന്നു. ആത്മ വശങ്ങളായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഇന്ദ്രിയാർത്ഥങ്ങളിൽ ചലിക്കുന്നവനും, ശാന്തനും, നിഷ്കാരനും, സമാധി നിരതനും ആയ വിദ്വക്കൻ, പരമമായ ശ്രേയസ്സിനെ അചിരേണ പ്രാപിക്കും.

ന ഹിംസയാത് സർവ്വതാനി
മൈത്രായണ ഗത മരോത്
നേദം ജന്മ സമാസാദ്യ
രേവതം കർത്വ കേനചിത്.

യാതൊരു മൃതത്തെയും ഒരു വരും ഹിംസിക്കരുത്; സർവ്വജന്മങ്ങളോടും ഹിതമേകുന്നവനായിരിക്കണം. മനുഷ്യ ജന്മത്തെ ലഭിച്ചവൻ യാതൊരു മൃതത്തോടും ചൈവരവൃത്തിയെ സ്വീകരിക്കരുത്.

ഗുണസംഗ്രഹം ചിന്താസൗകര്യം
ഏകചിന്താ രതഃ സദാ
ബ്രഹ്മഭരണം നാചിരാ ഭവേ
സുഖ മായാത്മ നത്തമം

സർവ്വ സംഗങ്ങളെയും പരിത്യജിച്ച് ഏകാന്ത വാസത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നവൻ ശ്രേയസ്സായ ശ്രേയസ്സിനെ ക്ഷണത്തിൽ സമ്പാദിക്കും.

ശുഭൈർ ലഭിത ഭവേത്വം
വ്യാമിത്രൈ ജ്ഞാ മാനസം
അശുഭൈർ ശാപ്യ യോജന
കർമ്മിർ ലഭ്യതേ വശിഃ

ശുഭ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഭവേത്വത്തെ, ശുഭാശുഭ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ട് മനുഷ്യർക്ക്, അശുഭ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഗുണഭീവിതത്തെ—മുക്തിയെ ലഭിക്കുന്നു. ഭുഖം, ജര, മരണം എന്നിവയെക്കൊണ്ട് ജ്ഞാനം സമാധിയിൽ വരുന്നില്ലെങ്കയാൽ എന്നുള്ളത്, ദോഷം! ശുഭ! അത് അറിയുന്നില്ലായെന്ന് അഹിതം മിതമാണെന്നും അറിയാതെ നിശ്ചിതമാണെന്നും അന്യർ അർത്ഥമാണെന്നും മനുഷ്യൻ ഭവിക്കുന്നു.

സംവേഷ്ഠമാനം ബഹുഭിഃ
മോഹാത് തന്മൂലീ രാത്മഭജഃ
കോശകാര ഇവാരത്നാനം
വേഷ്ഠയ നാ മബുധതേ.

സ്വയം നിർമ്മിക്കുന്ന നൂലുകളെ കൊണ്ട് സ്വയം ബന്ധിക്കുന്ന പട്ടി പൂച്ച പോലെ-സ്വയം ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ട് മനുഷ്യൻ സ്വയം ബന്ധിച്ചു കൊള്ളുന്നു.

പുത്ര മാര കടംബേഷ്ഠ
സക്താഃ സിദന്തി ജന്തവാഃ
സദഃ പങ്കാഗ്നവേ മനാ
ജിണ്ണ വനഗജാ ഇവ

പുത്രൻ, ഭാര്യ, കടംബം എന്നവയോട് സക്തനായ ഭാഷിക്കുന്ന ജന്തുക്കൾ ഭുഖിക്കുന്നു; ചെയ്തിക്കങ്ങളിൽ ചാടിയ ആന ക്രമേണ ജിണ്ണിക്കുവാൻ നല്ലതെ തരമില്ല.

മഹാജാല സമാകൃഷ്ടാൻ
സ്ഥലേ മത്സ്യം നിവോദ്യുതാൻ
മോഹജാല സമാകൃഷ്ടാൻ
പശ്യ ജനീതൻ സഭുഖിതാൻ

അജ്ഞാനത്തിൽ പെട്ട ആളുകൾ സദാ ഭുഖിക്കുന്നു; വലയിൽ പെട്ട് കരയ്ക്കുകയോ കയറിയ മത്സ്യങ്ങൾ, ഭുഖിക്കുവാൻ നല്ലതെ തരമില്ല.

യഥാ സർവ്വൻ പരിത്യജ
ഗന്തവ്യ മവശേന തേ
അനന്തേ കിം പ്രസക്തഃ തപഃ
സമാത്മ നാ നചിഷ്ണതി

സർവ്വവും പരിത്യജിച്ച പോകുവാനുള്ള താണെന്നായിരുന്ന മനുഷ്യൻ-അനന്തർത്തിൽ പ്രസക്തി കണ്ടിരിക്കുന്നത് എന്തു കൊണ്ട്? സമാത്മർത്തിൽ ബുദ്ധിയെ പ്രവേശിപ്പിക്കാത്തത് എന്തുകൊണ്ട്?

അവിശ്രാന്ത മനഃലംബം
അമാശ്മയ മരദേശികം
തപഃ കാനന്ദാര മധാനം
തപ മേന്ദേ ഗമിത്യസി.

മനുഷ്യൻ നടക്കുവാനുള്ള മാർഗ്ഗം വിശ്രമ സ്ഥാനം ജില്ലത്തു താണു; ആലംബ മില്ലാത്ത താണു; ഭയം പലതും നട്ടെങ്കിട്ടില്ലാത്ത താണു; ഇരുട്ട് നിറഞ്ഞ കാടകളാണു. അത് നിസ്സഹായ നായി എങ്ങനെ പോകും!

ന ഹി തപഃ പ്രസ്ഥിതം കശ്ചിത്
പുഷ്പതോ ന ഗമിത്യസി
സത്യം ഭക്തിതം ച തപഃ
യാസ്യന്ത മന്യോസ്യതഃ

ആ മാർഗ്ഗത്തിൽ മടി അത്ത് പുറപ്പെടുന്ന സമയം സമാധിയിൽ അന്യൻ അനുഗമിക്കുകയില്ല; പുറപ്പെടുന്നവനെ അനുഗമിക്കുന്നത് സത്യത്തും ഭക്തിത്തും മാത്രമാണ്.

വിദ്യാ കർമ്മം ച ശുദ്ധം ച
ജ്ഞാനം ച ബഹുവിസ്തരം
അർത്ഥമർത്ഥ മനുസ്യവേ
സ്മരണാർത്ഥം ച വിദ്യവ്യവേ.

വിദ്യ, കർമ്മം, ശാഖ, ബഹു വിസ്താരമായ അന്നം എന്നിവയെ കൊണ്ട് ഒരുവൻ യഥാർത്ഥമായ അർത്ഥത്തെ അന്വേഷിക്കുന്നു. ആ അർത്ഥത്തെ സാധിച്ചവൻ മുക്തനായി.

രൂപപ്രഭം മനഃശ്ലോകം
സ്വർഭാപിപാസം സമാവഹാ
ഗന്ധപങ്കാ, രത്നപ്രഭം
സ്വർഗ്ഗ മാർഗ്ഗ ഭാവനം

ക്ഷമരീതിയും സത്യമതി,
മഹാ മൈത്രി പദംകാശം
തൃപ്തവാതാധാരം ശീശ്യാം
നര തത്ത്വം തരം നദീ തരതം.

തൃപ്ത ധർമ്മ മധ്യം ച
ഉദേ സത്യോന്മുദേ തൃപ്ത
ഉദേ സത്യോന്മുദേ തൃപ്ത
യേന തൃപ്തി തം തൃപ്ത.

തൃപ്ത ധർമ്മ മസകല്പാൽ
അധർമ്മ ചാപ്യലിപ്തസം
ഉദേ സത്യോന്മുദേ ബുദ്ധ്യ
ബുദ്ധിം പരമ നിശ്ചയം.

അസ്ഥിസ്ഥാനം സ്തോത്രയുതം
മാംസ ശോണിത ലേപനം
ചർമ്മവനലം ഭുജ്ജന്ധിം
പുണ്ണം ഭൂത പുരീഷയോഃ

ജര ശോക സമംവിഷം
ഭരണായതന മാതൃം
മരുസ്തപ മനിതും ച
ഭൂതാവസ മിമം തൃപ്ത.

ഇവ മറയ്ക്കുന്ന നദിയെക്കുറ മറയ്ക്കുന്നു. രൂപ മഹിമ അതിന്റെ ഉപജ്ഞാതാകുന്നു. മനസ്സിന്റെ തളിച്ച അതിന്റെ ഉപജ്ഞാതാകുന്നു. സ്വർഗ്ഗം, ഭൂതകീട, ഭാപ്യങ്ങൾ, സം അകിൽ മഴക്കും, ഗന്ധം പകവും, ശബ്ദം ഉപവും ആകുന്നു. സ്വർഗ്ഗത്തേക്ക് പോകുന്ന ആ നദി മാർഗ്ഗം ഭാവന മറയ്ക്കുന്നു. ആ നദിയിൽ ഉചിതമായ യാത്രപരവും ശരീര മറയ്ക്കുന്നു. ക്ഷമ ആ കല്പലിൽ തണ്ടു ക്ഷമ സത്യവും ധർമ്മവും പോത മൈത്രി സമഗ്രികളും മാനം കല്പലിനെ നേർ വഴിക്ക് നട്ടുതന്ന കരം ആകുന്നു. ഇവ മറയ്ക്കുന്ന നദിയെ തരണം ചെയ്യുന്നതിനും ശരീര മല്ലാതെ കല്പൽ ഇല്ല. മനുഷ്യൻ ധർമ്മ ധർമ്മ അഭി ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. സത്യത്തെയും അനൃതത്തെയും ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. സത്യത്തെയും അനൃതത്തെയും ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ ഉപയോഗപ്പെട്ട പദാർത്ഥങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. സകല പദാർത്ഥങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ച്, ധർമ്മത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. സകല പദാർത്ഥങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ച്, അധർമ്മത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. സത്യത്തെയും അനൃതത്തെയും ബുദ്ധിയുടെ സാഹായ്യം കൊണ്ട് ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. പരമമായതിനെ ക്ഷിച്ചു ക്ഷമ അന്നം കൊണ്ട്—ബുദ്ധിയെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. ഈ ശരീരം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്. അസ്ഥികളാകുന്ന ഉഷ്ണ ക്ഷമ, സ്തോത്രയുതം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്. അസ്ഥികളാകുന്ന ഉഷ്ണ ക്ഷമ, സ്തോത്രയുതം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്. അസ്ഥികളാകുന്ന ഉഷ്ണ ക്ഷമ, സ്തോത്രയുതം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്.

സ സഞ്ചയവും, യോജിച്ചു—അത് ശരീര അർത്ഥം ഉപേക്ഷിക്കുകയും ഭാഗങ്ങൾക്ക് അർത്ഥം നൽകുകയും ഉണ്ടാകുന്നു. അന്നിത്യവും അന്നം ഭൂതത്തിന്റെ അർത്ഥം ആയി വർത്തിക്കുന്ന—ഇത് ശരീരം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്.

മഹാ മനോ വിം വായുഃ
അഗ്നിഃ ആവഃ തഥാ മഹി
ക്ഷുഃ തു ചേതനാ യാത
ആത്മാ സപ്തമ മൂർദ്ധതേ.
അഹം തു മനോ മേന്ദതം
ബുദ്ധി സ്ത നവമീ സ്തതഃ

ഇന്ദ്രിയംഗി ച പരമേഷ്വ
തപ സന്ധം രജ തഥാ
ഇത്യേവ സപ്ത ഭരതേ
രാശി വ്യക്ത സംജ്ഞകഃ

സഭവ രിഹേന്ദ്രിയംഭരണ ച
വ്യക്തവ്യക്തേ കഹി സംഹിതഃ
ചതുർവിംശത ഇത്യേവ
വ്യക്തവ്യക്ത മയേ ഗണഃ

ഏതേ സഭവ സമായുക്തഃ
പുര നിത്യഭിപ്രിയതേ
തിവർഗ്ഗം തു സഖം ഭുഖം
ജീവിതം മരണം തഥാ.

യ ഇദം വേദ തത്ത്വന
സ വേദ പ്രഭ വാപ്യയേ
പരബ്രഹ്മേണ ബോധവ്യം
അനന്തനം യ ച കിഞ്ചി.

ഇന്ദ്രിയൈർ ഗൃഹ്യതേ യ ചേത
തദ്വ്യക്ത മിതി സ്ഥിതിഃ
അവ്യക്ത മിതി വിജ്ഞാതഃ
ലിംഗ ഗ്രാഹ്യ മതിന്ദ്രിയം.

ഇന്ദ്രിയൈ നിവൃത്തേ ക്ഷമ
ധാരണേ രിപ്ത രൂപ്യതേ
ലോക വിതത മരണാൽ
ലോകം അന്തരനി പശ്യതി

പരവർത്തം ശക്തിഃ
അനന്തമലം ന നശ്യതി.
പശ്യതഃ സർവ്വഭൂതാനി
സർവ്വവസ്തു സർവ്വം

ബ്രഹ്മഭൂതസ്യ സംയോഗാൽ
നർത്തകേ ഹോപ പശ്യതേ
അതാനേന വിവിധാൻ ശ്ലോകൻ
അതിച്ച തത്ത്വ ഭാവനാൻ.

ലോക ബുദ്ധി പ്രകാശന
മഹാ മനോ വിം വായുഃ
അനന്ദി നിധന അന്തരം
അന്തരനി സ്ഥിത മവ്യയം

അകർത്തര മട്ടത്തം ച
ഭഗവാനാമ തീർത്ഥവിത്
യോ ജന്തു സ്വകൃതൈ ഭക്തൈ ഭക്ത
കർമ്മി നിത്യഭിവിത

സ ഭാഖപ്രതി ഘാതാർത്ഥം
ഹന്തി ജനാനുർ അനേകധഃ
തതഃ കർമ്മ സമാഭാരത
പുനരന്യത് നവം ബഹു.

തപ്യതേമ പുന സ്നേഹ
ഭക്തപാപമ്യ മിവാനുര
അജസ്ര മേവ മോഹാസ്യാ
ഭാഷേയ സുഖ സംജ്ഞിതഃ

വധ്യതേ മനഃപ്രതേ ചൈവ
കർമ്മി മനഃപ്രതേ സഭാ
തതോ നിബലം സ്വപം യോനിം
കർമ്മം ഭക്താ ദിമ.

പരിഷ്കരിതി സംസാരം
ചക്രവർണ്ണ ബഹുവേദനഃ
സതപം നിവൃത്ത ബലസ്യ
നിവൃത്ത ശാഹി കർമ്മഃ

സർവ്വവിത് സർവ്വജിത് സിലൈ
ഭവ ഭാവ വിവർജ്ജിതഃ
സംയമേന നവംബന്ധം
നിവൃത്ത തപസോ ബലാർത്ഥ
സംപ്രപ്തം ബഹവഃ സിലാ
അവ്യബാധം സുഖോദയം.

പുലി, അപ്പി, തേയ, വായ, ആകാശം എന്നു മഹാഭക്തന്മാരും അഞ്ചു. —ആരാമത്തായ ചേതന, ഏകാമത്തായ ആത്മാവ്, ഏകാമത്തായ മനസ്സ്, ദ്വൈതാമത്തായ ബുദ്ധി, അഞ്ചു ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ, സതപം, മജസ്സ്, തമസ്സ്, —എന്ന പതിനേഴിനെ അവ്യക്തം എന്നു പറയുന്നു. ഇവയോടു കൂടെ ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ വിഷയങ്ങളും മനസ്സിന്റെയും ബുദ്ധിയുടെയും വിഷയങ്ങളും ആയ ഏഴ് കൂടെ ചേർന്നതിനെ ആണ് ഇരുപത്തിനാല് തത്വങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നത്. ഈ ഇരുപത്തിനാല് തത്വങ്ങളുടെ സംയോഗത്തിൽ ജീവാത്മാവിനു സ്ഥാനമുണ്ടാകുന്നു, ധർമ്മം, അർത്ഥം, കാമം, സുഖം, ദുഃഖം, ജീവിതം, മരണം എന്നിവ യോഗ്യമായും അറിയുന്നവൻ — പ്രഭവത്തിന്റെയും പ്രളയത്തിന്റെയും പ്രകാരങ്ങളെ അറിയുന്നു; ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കുന്നതിനെ ഭക്ഷയും “വ്യക്ത” മെന്നും, അതിന്ദ്രിയമായതും ലക്ഷണങ്ങളെ കൊണ്ട് മാത്രം അറിയാവുന്നതും ആയതിനെ “അവ്യക്ത” മെന്നും പറയുന്നു. ഇന്ദ്രിയനിയമനം ചെല്ല മനുഷ്യൻ, -ദാഹാർത്ഥൻ വർഷത്തെ കൊണ്ടെന്നു പോലെ—തൃപ്തിയെ അടയ്ക്കുന്നു. ഇന്ദ്രിയനിയമനം ചെയ്യുവാൻ-ആത്മാവ് സർവ്വത്തെയും ഉൾക്കൊള്ളി മാർ-സ്വയം വികസിക്കുന്നതായി അറിയുകയും, ലോകങ്ങളെ ആത്മാവിൽ ദർശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ജ്ഞാനത്തിൽ വേരുറപ്പ് നില്ക്കുന്ന ഈ ആത്മാവിൽ പരമാത്മാവിനെ കാണുന്നതും ആയ, ശ

ക്തി—നാശിക്കുന്നതല്ല; സർവ്വവസ്തു കർമ്മം സർവ്വ ഭൂതങ്ങളെയും കാണുന്നതാണ്. അജ്ഞാനം നിമിത്തമുണ്ടായ വിവിധ പ്രഭാവങ്ങളെ ജ്ഞാനം കൊണ്ട് നശിപ്പിച്ച ബ്രഹ്മഭൂതം—അത് ഭൂതങ്ങളോടു കൂടെ ബന്ധം, അതുതന്നെ നായി—പ്രവർത്തിച്ചു തല്ല; ബുദ്ധി പ്രകാശം സിലിച്ച വൻ ലോകമാകുന്നു. കാര്യപ്പെടുത്തുകയില്ല. മോക്ഷത്തെ പ്രാപിച്ചവൻ—പരമാത്മാവ് ആത്മാവ് മില്ലാത്തവനാണ് എന്ന് അറിയുന്നു! പരമാത്മാവ് സകല ജന്തുക്കളിലും ഭക്തിത്തീർക്കുന്നു എന്നും അറിയുന്നു; ജീവാത്മാവിൽ നിൽക്കുന്നവനും അറിയുന്നു; അകർത്തവും അമൃത്തവും ആണ് ഉന്നറിയുന്നു. സ്വകർമ്മങ്ങളെ കൊണ്ട് നിത്യ ഭാവിത നായവൻ മാത്രമാണ്, ഭാഖ ശമനത്തെ സന്ധാദിക്കുവാൻ നായി ജന്തുക്കളെ കൊല്ലുന്നത്. അങ്ങനെ യാഗാദി കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യുന്നവൻ—വീണ്ടും വീണ്ടും ജനിക്കുന്നു. ഭാഖങ്ങളെ സുഖങ്ങളെന്ന് ഭൂമിക്കുന്ന മോഹാസ്യാൻ—രാഗി അപമ്യ ഭക്തനും ഉണ്ണുന്നതു പോലെ-വീണ്ടും വീണ്ടും ഭൂതങ്ങളെ അനുഭവിക്കുന്നു. ആ മനുഷ്യൻ സ്വകർമ്മങ്ങളാൽ മലിതനാകുന്നു; സ്വകർമ്മങ്ങളെ കൊണ്ട് തെങ്ങുന്നു. തെങ്ങുന്നു: അതിന്റെ ശേഷം സ്വകർമ്മത്തിനനുസരിച്ച് ഏതെങ്കിലും ഒരു യോനിയ്ക്ക് പുനർജന്മം എടുക്കുന്നു. വിവിധരൂപമായ ഭൂതങ്ങളെ അനുഭവിക്കുന്ന ആ അജ്ഞാൻ സംസാര ചക്രത്തിൽ കറങ്ങുന്നു. ഭോ! ശൂക! അങ്ങാകളെ ബന്ധങ്ങളെ ഒഴിഞ്ഞുവന്നാണ്: കർമ്മങ്ങളിൽ നിന്ന് നിവൃത്തനാണ്: അത്ത് സർവ്വവിത്താണ്: സർവ്വ ജിത്താണ്. അത്ത് സർവ്വ ബന്ധങ്ങളും ഒഴിഞ്ഞു വിടുകയിരിക്കുക. സംയമം കൊണ്ടും തപോബലം കൊണ്ടും ബന്ധങ്ങളിൽ നിന്ന് നിവൃത്തനായി, സിദ്ധിയേയും സുഖത്തെയും പ്രാപിച്ചവൻ, പലരുണ്ട്.

നാരദൻ തുടർന്നു:—“ഭോ! ശൂക! ബ്രഹ്മരക്ഷ! ശോകനാശകരവും, ശാന്തികരവും, ശിവവും ആയ വേദങ്ങളെ കേട്ടാൽ മനുഷ്യൻ വിജ്ഞാൻ നാകും; സുഖത്തെ മോക്ഷമർദ്ദമായ പ്രാപിക്കും; ദൈവകാരണങ്ങൾ ആകർഷണീയമായും ശോകകാരണങ്ങൾ ആയിരുന്നതും ഉറയ്ക്കും; ഭീമസം തോരം മൂലമെന്നു പീഡിപ്പിക്കുന്നു; പണ്ഡിതനെ സ്തംഭിപ്പിക്കുന്നില്ല. അങ്ങനെയൊരു ഭാഖത്തിന്റെ ഉപശമനത്തിനായി—അൻ ജീവിത ഒരു ഇതിഹാസത്തെ വിവരിക്കാം;—അനിഷ്ടങ്ങളെ ചേർന്ന് നിൽക്കുകയും പ്രിയങ്ങളെ പിരിഞ്ഞു നിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ അല്പബുദ്ധിക്ക് ഭാഖങ്ങളെ അനുഭവിക്കുന്നു. കടന്നു പോകുന്ന കാര്യങ്ങളുടെ ഗുണഭോഗങ്ങളെ ചിന്തിക്കരുത്; അവയെ ചിന്തിക്കുന്നവൻ ബന്ധത്തിൽ നിൽക്കും; മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കുകയില്ല.

ഭോഷഭാഭവേ അത്ര
യത്ര രാഗഃ പ്രവർത്തതേ
അനിഷ്ടവത് ക്വിതം പശ്യേത്
തഥാ ക്ഷിപ്രം വിരക്യതേ.

നാം ഏതിനെ സ്നേഹിക്കുന്നുവോ അതിന്റെ ഭോഷങ്ങൾ ഏവയാണ് എന്നു കണ്ടു പിടിക്കണം. നമുക്ക് പ്രിയം തോന്നുന്ന പദാർത്ഥങ്ങൾ ഭോഷ പുണ്യങ്ങളാണ് എന്ന് നിശ്ചയിക്കണം. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നവൻ—അവയിൽ നിന്ന് സ്വതന്ത്രനാകും.

നാഴിത്തോട് നാലാമോ നാലാമോ
യോതീത മനുശോചതി
അപൂർവ്വമായ യുദ്ധേത
തച്ചാസ്വ ന നിവർത്തതേ.

കഴിഞ്ഞു പോയതിനെ കുറിച്ച് സുകുട പ്പെട്ടുനവൻ-അ
ത്മത്തെ യാകുട്ടെ, ധർമ്മത്തെ യാകുട്ടെ, യശസ്സിനെ യാകുട്ടെ
സമ്പാദിക്കുന്നില്ല. കഴിഞ്ഞ കാഴ്ചങ്ങൾ തിരികെ വരികയി
ല്ല. നഷ്ടമായതിനെ കുറിച്ചോ മരിച്ചുപോയവരെ കുറിച്ചോ
ഭുജിക്കുന്നവൻ-ഒരു ദുഃഖത്തെ ആധാരമാക്കി വേറൊരു ദുഃ
ഖത്തെ കൂടി സമ്പാദിക്കുക യാകുന്നു.

നാശകുർവ്വന്തി യേ ബുദ്ധ്യോ
ദൃഷ്ട്വാ ലോകേഷു സന്തതിം
സമഗ്രം പ്രപശ്യതഃ സർവ്വം
നാശകർമ്മോപപദ്യതേ.

ലോകഗതിയെ ബുദ്ധിപൂർവ്വം കണ്ടു കരയാത്തവൻ, ഉള്ള
തു പോലെ കാണുന്നു. ആ മനുഷ്യൻ കരയേണ്ടി വരികയി
ല്ല. ദുഃഖത്തിന് ചികിത്സ, അതിനെ കുറിച്ച് ചിന്തിക്കരുതെ
ന്നുള്ളതാകുന്നു; ചിന്തിക്കുന്നതു കൊണ്ട് ദുഃഖം നീങ്ങുന്നതല്ല.
നേരേ മരിച്ച് അതു വർദ്ധിക്കുന്നു.

പ്രജന്തഃ മാനസം ദുഃഖം
ഹനന്താത് ശരീര മൌഢ്യൈഃ
ഏത ദപിജ്ഞാന സംമത്ത്വം
ന ബാലൈഃ സമതാ മിയാത്.

മാനസ ദുഃഖത്തെ പ്രജ്ഞ കൊണ്ട് ഹനിക്കുന്നു; ശരീരി
ക ദുഃഖത്തെ മൌഢ്യം കൊണ്ട് ഹനിക്കുന്നു; ഇങ്ങനെയാണ്
വിജ്ഞാനികൾ ചെയ്യുന്നത്. മനുഷ്യൻ കട്ടികളെ പ്രോലേവ
ത്തിക്കരുത്.

അനിത്യം യൗവനം രൂപം
ജീവിതം ദ്രവ്യസഞ്ചയഃ
ആരോഗ്യം പ്രിയ സംസർഗ്ഗം
ഗൃദ്ധ്യേത്തത്ര ന പണ്ഡിതഃ

യൗവനം, രൂപം, ജീവിതം, ദ്രവ്യസഞ്ചയം, ആരോഗ്യം,
പ്രിയ സംസർഗ്ഗം എന്നിവയൊക്കെയും അനിത്യമാകുന്നു. പ
ണ്ഡിതൻ അവയെ കുറിച്ച് തൃപ്തിപ്പെടരുത്. സമുദായ
ത്തിന് സംഭവിക്കുന്ന വിപത്തുകളെ കുണ്ട്, ജ്ഞേയമാകുന്നതു
കൊണ്ട്, യാതൊരു ഫലവും മില്ല. സമർത്ഥൻ പ്രതിവിധിക
ളെ അന്വേഷിക്കും.

സുഖാൽ ബഹുതരം ദുഃഖം
ജീവിതേ നാശം സംശയഃ
സ്തിഗ്ദ്ധതാ ചേതോധർമ്മേഷു
മോഹാൽ മരണ മപ്രിയം

ജീവിതത്തിൽ സുഖത്തെ അപേക്ഷിച്ച് ദുഃഖമാണ് അ
ധികമെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണ്. അതു പോലെ തന്നെ ആ
ഭികൾ മോഹം നിമിത്തം ഇന്ദ്രിയാർത്ഥങ്ങളെ സ്നേഹിക്കുന്നു
വെന്നും; മരണത്തെ അപ്രിയമായി കരുതുന്നുവെന്നും നിശ്ച
യമാണ്.

പരിത്വജനിയോ ദുഃഖം
സുഖം വാ പൃഥുനം നരഃ
അഭ്യേതി ബ്രഹ്മ സോത്പന്നം
ന തം ശോചന്തി പണ്ഡിതാഃ

സുഖത്തെയും ദുഃഖത്തെയും ഉപേക്ഷിക്കുന്ന മനുഷ്യൻ, ബ്ര
ഹ്മത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു; ആ മനുഷ്യൻ മരിക്കുന്ന സമയം ബു
ദ്ധിമാന്മാർ സുകുട പ്പെട്ടുകയില്ല.

ദുഃഖേന ചാപിത്വജതേ
പാലനേന ന ച തേ സുഖം
ദുഃഖേന ചാഭിഗമ്യതേ
ന ശ മേഷാം ന ചിന്തയേത്.

ധനത്തെ സമ്പാദിക്കുക ദുഃഖം; ചെലവു ചെയ്യുക ദുഃഖം;
ധന നശ്നത്തെ കുറിച്ച് ആരും ദുഃഖിക്കുവാൻ അവകാശമില്ല.

സർവ്വേ ക്ഷയാന്താ നിമയഃ
പതനന്തേ സമുദമോരയഃ
സംയോഗാ വിപ്രയോഗാന്തരഃ
മരണാന്തം ഹി ജീവിതം.

സംഗ്രമിതങ്ങളൊക്കെയും അപഗ്രമിതങ്ങളാകും; ഉയർ
ന്നവയൊക്കെയും താഴും; സംയോഗങ്ങളൊക്കെയും വിപ്രയോ
ഗങ്ങളിൽ പരിണമിക്കും. ജീവിതം മരണാന്തമാകുന്നു.

അന്തേ നാസ്തി പിപാസായഃ
തൃഷ്ണി തു പരമം പദം
തസ്മാത് സന്തോഷ മേവേഹ്
ധനം പശ്യന്തി പണ്ഡിതാഃ

നിമേഷമാത്രമപി ഹി
വിയോഗമെന്ന തിഷ്ണതി
സ്വശരീരേഷപനിത്യേഷ
നിത്യം കി മനഃചിന്തയേത്

ഭൂതേഷു ഭാവം സഞ്ചിന്ത്യ
യോ ബുദ്ധാ മനസഃ പരഃ
ന ശോചന്തി ഗതാലോകം
പശ്യന്ത പരമാം ഗതിഃ

സഞ്ചിന്താനക മേരേവനം
കാമാന്ദ മവി തൃപ്തകം
വ്യാഘ്രം പശു മിവംസാദ്യ
ദൃത്യ രാഭായ ഗമതി.

തഥാ പൃഥായം സംപശ്യേത്
ദുഃഖസ്യ പരിമോക്ഷണേ
അശോച നാരഭേ നൈവ
മുക്തശ്ചാപ്യ സനീഭവേത്.

ശബ്ദേ സ്വരേ ച രൂപേ ച
ഗന്ധേഷു ച രസേഷു ച
നോപ മോഹാന്തരം കിഞ്ചിത്
ധനീനാ വശ്യധനസ്യ ച.

പ്രകാശം സംപ്രയോഗാൽ ഭൂതാനാം
 നാസ്തി ഭൂഖം പരായണം
 വിപ്രയോഗേണ സർവ്വ
 ന ശോഭേത് പ്രകൃതി സ്ഥിതഃ

പുതിയ ശിഷ്യന്മാരും രക്ഷിതാ
പഠിപ്പിക്കാനും ചെലവഴിക്കാനും
ചെലവഴിക്കാനും ചെലവഴിക്കാനും
മനോ വാചം ചെലവഴിക്കാനും.

പ്രണയം പ്രതിസന്ധി
 സസ്തിഗ്ദ്ധേ ക്ഷപിതരേഷു ച
 വിചരേ ദസ്മന്നലഃ
 സ സുഖീ സ ച പണ്ഡിതഃ

അദ്ധ്യാത്മ രതി രാസീനേ
നിരപേക്ഷേന നിരാമിയഃ
ആത്മനൈവ സഹായേന
യശ്ചൈവ സ സുഖീ ഭവേത്.

തുഷ്ടയ്ക്കു് അവസാന മില്ലു; തുഷ്ടിയാണു് പരമമായ പദം; ആയതിനാൽ തുഷ്ടിയാണു് ധനം എന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ പറയുന്നു. ഒരു നിമേഷമെങ്കിലും വിശ്രമമില്ലാതെ, വയസ്സ് മുന്നോട്ടു കടക്കുന്നു. ശരീരം തന്നെയും അനിത്യമായിരിക്കവെ, എന്തിനെ നിത്യമെന്ന് കരുതാം? ഭൂതങ്ങളുടെ സ്വഭാവത്തെ കുറിച്ച് ആലോചിച്ച്—അതു മനസ്സിന് അല്പമുണ്ടെന്ന് കണ്ടെന്നവർ—പരമ ഗതിയെ ലക്ഷ്യമാക്കി നടക്കുന്നവർ-ഭുഖിക്കുന്നില്ല. പശുവിനെ കടുവാ എടുത്തു കൊണ്ടു് കൊടുന്നതു പോലെ-കാമങ്ങളെ അന്വേഷിക്കുകയും തുച്ഛിയ അംശം തിരിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നവനെ-മരണം എടുത്തു കൊണ്ടു് കൊടുന്നു. ഭുഃഖത്തിൽ നിന്നും മോചനം ലഭിക്കുവാൻ ഉപായത്തെ കാണാത്തതന്നും കണ്ടു പിടിക്കണം; സന്തോഷം കൊണ്ടു് ആരംഭിച്ച് ഭുഃഖത്തെ ദൂരത്തു് നിർത്തണം; ശബ്ദ സ്പർശ രൂപ രസ ഗന്ധങ്ങൾ അനുഭവമുള്ളത്തത്തിൽ അല്പമെങ്കിലും സന്തോഷത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നില്ല; അനുഭവശേഷം അധികമായി യാതൊരു സന്തോഷത്തേയും ധനവാദനാകട്ടെ-ദരിദ്രനാകട്ടെ-കാണുന്നില്ല. സംപ്രയോഗത്തിന് മുമ്പു് ആരും ഭുഃഖത്തെ അനുഭവിക്കുന്നില്ല; ആയതിനാൽ പ്രകൃതിഭോഷം സമീകൃതവൻ, വിപ്രയോഗത്തെ ഭുഃഖകാരണമായി കാണുകയില്ല; സ്രീമോഹത്തേയും ഉദരമോഹത്തേയും ധൂതികൊണ്ടു് ജയിക്കണം; കൈകൾകളെ ചക്ഷുസ്സു കൊണ്ടു് ജയിക്കണം; കണ്ണിനേയും കാതിനേയും മനസ്സു കൊണ്ടു് ജയിക്കണം; മനസ്സിനെയും വാക്കിനെയും ജ്ഞാനം കൊണ്ടു് ജയിക്കണം; പാപിയ മുളുവരെയും അല്പമെങ്കിലും കുറിച്ചുള്ള പ്രണയത്തെ വിസ്മരിച്ച്—വിനയപൂർവ്വം വർത്തിക്കണം. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്ന പണ്ഡിതൻ, സുചിയാകും. സ്വാത്മമാവികൽ തന്നെ രതനം, യോഗനിഷ്ഠനും, സ്വാത്മമാവിനെ ഒഴിച്ച് അന്യത്തെ കുറിച്ച് അപേക്ഷയില്ലാത്തവനും, ലോകമില്ലാത്തവനും, ആത്മാവു് മാത്രമാകുന്ന സഹായത്തെ അപേക്ഷിക്കുന്നവനും, സുഖിയാകും.

നരേന്ദ്രൻ തുടർന്നു പറഞ്ഞു:—“സുഖവും ദുഃഖവും എന്നത് ഒരു പേരല്ലെ നീക്കുക യില്ല; അവയ്ക്ക് അവസ്ഥാനന്തരമു

ഭൂമി മൊഴിഞ്ഞ
 നിത്യത
 ഞ്. സുഖ ഭുജിക്കേണ്ടതാണ്. നമുക്കു
 തന്റെ നിത്യതയെ - പ്രയത്നം ചെയ്യേണ്ടതാണ് - ന
 യ മരിക്കേണ്ടതാണ് - പ്രയത്നം ചെയ്യേണ്ടതാണ് - ന
 സ്വ സ്വഭാവത്തിന് ന്യായ പരമാർത്ഥം -
 ഭൂമി പ്രയത്നം ചെയ്യണം. പ്രയത്നം ചെയ്യുന്നവൻ ഭൂമി
 കൈയെടുത്തു; പ്രിയ നായ ആത്മാവ് ജീവൻ നൽകേണ്ടതാണ് ഉപ
 നിന്നു ഉദ്ധരിക്കേണ്ടതാണ്.

തമിഴ്നാട് എസ്.എസ്.സി.
രണ്ടാം ഓരം മാനദണ്ഡം
സംഗ്രഹം ഇവ തീർപ്പാക്കുന്നു
പ്രശ്നങ്ങൾ ദൃഷ്ടി വന്നപ്പോൾ:

സ്രവത്തി ന നിവർത്തനേ
 ശ്ലോതാംസി സമിതാ മിവ
 ആയു രാദായ മർത്യാനാം
 രാത്രിഹ്വാനി പുനഃ പുനഃ

സുഖം ഭുജിപ്പാനി ഭൂതാനാം
 അമ്മരേ ജനയ തൃസു
 അഭി ശ്യാനസ്തമഭ്യേതി
 പുനഃ പുന ജഭേതി ച.

യേശുവിന്റെ യഥാർത്ഥം
അയത്നം ചുരുക്കത്തിൽ
യേശുവിന്റെ പരമധർമ്മം
പുണ്യസ്വഭാവം.

സംയുതാ ശ്വ ഹി ഭക്ഷ്യ ശ്വ
മതി മന്ത ശ്വ മാനവഃ
ഭൂശ്വന്തേ നിഷ്ഫലഃ സന്തഃ
പ്രഥിന്നഃ സവ്കർമ്മഃ

അപരേ ബാലിശഃ സന്തോ
നിർഗുണോ പരമേശ്വരഃ
അശ്വതിരപി സംയുക്താ
ദശ്യന്തേ സർവ്വകാമിനഃ

துறாந் மயன்: கயித்
 ஹிஸ்யம் சந்தோ மித:
 வந்தனாயம் உ லோகஸ்ய
 ச சுவே ஷேபா ஜித்ரே.

ஸ்ரீமதாயுதமாமாஸீநம்
ஸ்ரீ: கய்யிடிபதிஷ்டதே
கய்யி ஸ்ரீ கம் கவந் ஹி
ந பூப்ய மயிதததி.

അപരം സമാധാനപരമായ
പുരസ്കാര സ്വഭാവത്ത്
മുക്തി മന്ത്ര സംഭരണം
പുനരന്വേഷണ ഗതി.

തന്ത്രയോടെന്നു പ്രസക്തസ്വ
ഗർഭോ ഭവതി വാ ന വാ
ആമി പൃഷ്ഠപോപമം യസ്യ
നിവൃത്തി രൂപമിതിതേ.

കേരളം ചിത പുതു കാമനാം
 അന്ന സന്താന മിമരണം
 സിലോ പുയത മാനന്തരം
 ന ചാസ്യ ദുപ ജാതന്ത.

ഗർഭമേല്പിച്ചു മാനന്തരം
 കൂടും ഭാര്യ ചിതാ ദിവ
 ക്കുറയുടൻ ജാതന്ത പുതു:
 കഥം പ്രേത: പിതേ ചര.

ദേവം നിഷ്പാ തപസ്സുപാ
 കൃപരണ: പുത്രശ്രീദി:
 ദശമസാൻ പരിയുതാ
 ജായന്തേ കലപാംസന:

അപരേ ധന ധനാനി
 ഭോഗം ശ്വ പിതൃ സഞ്ചിതാൻ
 വിപുലാ നഭിജായന്തേ
 ലബ്ധം നൈര രേവ മംഗലൈ:
 അനേനാനം സ മഭിപ്രേത
 മൈമുനസ്വ സമാഗമേ
 ഉപദ്രവ ഇവാചിഷ്ടാ
 യോനിം ഗർഭ: പ്രപദ്യതേ.

ശിർണം പരശരീരണി
 ചിന്ന ബീജം ശരീരിണം.
 പ്രാണിനം പ്രാണ സംരോധേ
 മംസ ഭ്രൂഷ്മ വിചേഷ്ടിതം.
 നീർദ്വഗ്ലം പരദേഹേപി
 പരദേഹം ചലാചലം
 വിനശ്യന്തം വിനാശാന്തേ
 നാചി നാവ ചിവാഹിതം.
 സംഗത്യാ ജരേ നൃസതം
 രേതോ വിന്ദു മചേതനം
 കേന യന്തേന ജീവന്തം
 ഗർഭം തപ മിഹ പശ്യസി.

അന്നപാനം നിജിതൃന്തേ
 യതു ദക്ഷു ശ്വ ദക്ഷിതാ:
 തസ്മിന്നേ വോദരേ ഗർഭ:
 കിം നീനം മിവ ജീര്യതേ.

ഗർഭേ ദൃത പുരീഷാണാം
 സ്വഭാവ നിയതം ഗതി:
 ധർമ്മേ ച വിസർജ്ജ വം
 ന കന്തം വിദ്യതേ ബലേ

സ്രവന്തി ഹൃദയേ ഗർഭാ
 ജായ മാനം സ്തന്മാർപരേ
 ആഗമേന തഥാ ഹൃദയം
 വിനാശ ഉപ പദ്യതേ.

ഏതസ്മാത് യോനി സഞ്ചയത്
 യോ ജീവ: പരിമുഖതേ
 പ്രജം ച ലഭതേ കരം ചിത
 പുനർ ചാഭ്യേജ്യ സമ്മതി.

സ തസ്യ സഹജാതസ്യ
 സപ്തമീ നവമീ ഭരം
 പ്രപ്തവന്തി തത് പഞ്ച
 ന വേന്തി ഗതായുഷ:

നാലുക്കുറേ മനുഷ്യാണാം
 യോഗ: സ്വന്നാത്ര സംശയ:
 വ്യാധിഭി ശ്വ വിപഥ്യന്തേ
 വ്യാധൈ: ക്ഷുഭഗ്താ ഇവ.

വ്യാധിഭി ഭക്ഷ്യ മാനാനം
 ത്വജനം വിപുലം ധനം
 വേദനം നാപകർഷന്തി
 യതമനാ ശ്വ കിരീടസകാ:

തേ ചാപി നിപുണാ വൈദ്യാ:
 കശലാ: സംഭ്രമേഷുധാ:
 വ്യാധിഭി: പരികൃഷ്ടന്തേ
 മൃഗാ വ്യാധൈ രിവർദ്ഭിതാ:
 തേ പിഞ്ചന്ത: കഷായം ശ്വ
 സർവ്വീക്ഷി വിവിധാനി ച
 ദൃശ്യന്തേ മരയാ ഭഗ്നാ
 നഗ്നാ നാശൈ രിവർത്തമൈ:
 കേ വാ ഭൂവി ചികിത്സന്തേ
 മോശാഞ്ജൻ മൃഗ പക്ഷിണ:
 ശ്വാപദാനി ദരിദ്രം ശ്വ
 പ്രായോ നാത്താ ഭവന്തി തേ
 പശുർ നപി ദുരധർഷാൻ
 നൃപതി നൃ തേജസ:
 അക്രമ്യ ഖാദന്തേ മോശാ:
 പശുൻ പശുപലം ഇവ.
 ഇതി ലോക മനാകുന്തം
 മോഹ ശോക പരിപ്ലുതം.
 ഞ്ഞേന്തം സഹസാ ക്ഷിപ്രം
 ഞ്ഞിയമാണം ബലിയസം.

ന ധനേന ന രാജ്യേന
 നോഗ്രേണ തപസാ തഥാ
 സ്വഭാവ മതിവത്തന്തേ
 യേ നിയുക്താ: ശരീരിണ:

ന മൃഗേരൻ ന മീര്യേരൻ
 സർവ്വ സ്വ: സർവ്വകാലിന:
 നാപ്രയം പ്രതിപശ്യേയ:
 ഉത്തമാന്വയ മാല സതി.

ഉപരൂപരി ലോകസ്വ
 സർവ്വം ഭവീതു മിഹതേ
 യതേന ച യഥാ ശക്തി
 ന ച തപർത്തതേ തഥാ.

മേഘശ്ച മദ മത്താം ശ്വ
 മത്താൻ മദ്യ മദേന ച
 അപ്രമത്തം ശ്വ ശൂര ശ്വ
 വിതസ്താ: പരപാണ്ഡവേ.

കുറച്ചു മലയെക്കുറിച്ചും
ദൃശ്യം കർമ്മ സിദ്ധി
വഹന്തി ശിഖിക് മനേ
അന്യന്യ ശിഖിക് മനേ

സർവ്വകാലം ദീപ്തി കാമനം
അന്യന്യ രഥം പുറസ്തം
മനോരമ ശതസ്ത്രികം
ശതശത വിവിധാ സ്ത്രിയ

ചന്ദ്രശേഖര ശൃംഗേ
ഗർഭം നേത്രകേകരം നരം
ഇദ മനസ്സ് പരം പശ്യ
മാതൃമോഹം കരിഷ്ഠസി.

തൃപ്ത ധർമ്മ കയ്യം ച
ഉദേ സത്യാനുതേ തൃപ്ത
ഉദേ സത്യാനുതേ തൃപ്ത
യേന തൃപ്തസിനം തൃപ്ത.

ഏത തേ പരമം ഗുഹ്യം
അപ്രാപ്യം ദീപ്തിസമ്മതം
യേന ദേവം പരിത്യജ്യ
മർത്യലോകം ദിവം ഗതം

ദൃശ്യം മനോരമം പ്രയോഗിക്കുന്ന തീർത്ഥങ്ങളായ ശ
രണവും എന്നതു പേരിലേ—ശരീരങ്ങളായും മാനസങ്ങളായും
ഉള്ള ശരണങ്ങളും—ഭൂതങ്ങളെ പീഡിപ്പിക്കുന്നു. ക്ഷുതപിപാ
സകളിൽ വ്യഥിതന്റെ, പീഡിതന്റെ, ജീവിതത്തെ മീർച്ചി
പ്പിക്കുവാൻ കാക്കിക്കുന്ന വന്റെ, അവന്റെ—ശരീരം നാശ
ത്തിലേക്ക് നടക്കുന്നു. നദികളിൽ വെള്ളങ്ങൾ പുറകോട്ട് മ
ടങ്ങാത്തതുപോലെ തന്നെ നീങ്ങുന്നതു പോലെ—രക്താധിസ്തകൾ
ഇട വിടത്തെ മനസ്സോ യസ്സിനെ ഏതെങ്കിലും കൊണ്ട് മറയ്ക്കുന്നു;
അസ്തമിക്കുകയും ഉദിക്കുകയും, ഉദിക്കുകയും അസ്തമിക്കുകയും
ചെയ്യുന്ന അജ്ഞാതായ ആദിത്യൻ, ഭൂതങ്ങളുടെ സുഖദുഃഖ
ങ്ങളെ ഇട വിടത്തെ മറിപ്പിക്കുന്നു. ഏതൊരുത്തന്റെയും പ്ര
വൃത്തിയുടെ ഫലം പരമാർത്ഥമാണ്; അല്ലെങ്കിൽ ഓരോരുവാ
ൻ ഇച്ഛിക്കുന്ന തൊക്കെയും ഫല പ്രാപ്തിയെ അടയ്ക്കേണ്ടതാ
ണെന്ന് വന്നു കൂടും; സംയമനാത്മം ഭക്ഷ നാത്മം മതിമാന്മാരും
ആയ ആദികൾ തന്നെയും—പ്രവൃത്തി ചെയ്യാതിരുന്നെങ്കിൽ—നി
ഷ്ഠാമലന്മാരാണ്—എന്ന് നാം കാണുന്നു; വേറെ ചിലർ—
ബാലികന്മാർ, നിർഗുണന്മാർ, പുരുഷാധിപന്മാർ, അശുഭ
ന്മാർ—ആണ്: ഏകിലും സർവ്വ കാമങ്ങളെയും സന്തോഷിക്കുന്നു.
വേറെ ചിലർ—ഹിംസാപരന്മാർ, ലോക വഞ്ചകന്മാർ—സുഖ
ത്തിന് തന്നെ സദാ കഴിയുന്നു. പല അലസന്മാർ—ഐ
ശ്വര്യത്തെ അന്വേഷിക്കുന്നു; പല ഉത്സാഹ ബലന്മാർ—കാ
ക്ഷിതങ്ങളെ പ്രാപിക്കാതെ സങ്കടപ്പെടുന്നു. മോ! തുക! സർ
ക്കാലവും ദുഷ്കാലവും മേഖലന്റെ പ്രവൃത്തികളുടെ ഫലമാ
ണ് എന്ന് ബുദ്ധിമാൻ പറയുകയില്ല; മേഖലൻ ഒരു സ്ത്രീയെ
കണ്ടു മോഹിച്ചതിനാൽ—ഉൽഭവിച്ച ക്രോധത്തെ വേറെ ഒരു
സ്ത്രീ സ്വീകരിക്കുന്നു. യോനിയിൽ കടന്ന ഗർഭം ഫലിക്ക
ണം ഇല്ലായെ എന്ന് മേഖലൻ; അറിയുന്നില്ല. മാവിൻ പൂക്ക
ൾ വളരെയോണ്; ഏകിലും കയ്യാക്കുന്ന പൂക്കൾ ഏതേയോ
മുതൽക്കു? പുത്രന്മാരെ ലഭിക്കാതെ മണ്ണ് ആഗ്രഹിക്കുന്നവനും

ആഗ്രഹം ഫലിക്കുന്നതിനായി വൈദികന്മാരായ പലകർമ്മ
ങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കുന്നവനും, ആയ ആദികൾ—വളരെ എണ്ണം.
അവരിൽ പലരും ആഗ്രഹം ഫലിച്ചു കാണാൻ യോഗ്യരല്ല.
വരല്ല. പുത്രൻ ജനിക്കുകതന്നെ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവനും, പുത്രനെ
പാടിനേ പ്പോലെ മേയപ്പെടുന്നവനും, ആയ—പലർക്ക്—ആ
യുഷ്മാൻമാരും പിതൃ ഭൂലാഭം ആയ പുത്രന്മാർ പിറക്കു
ന്നു. മാതാപിതൃക്കൾമാർ പല യാഗങ്ങളെ ചെയ്ത്—തപസ്സുക
ളെ തപിച്ച ശേഷം—മാതാക്കൾ പത്തു മാസം ഗർഭം വ
ഹിച്ചു നടന്ന്—കുല വിനാശകന്മാരായ പുത്രന്മാരെ പ്രസവി
ക്കുന്നു. ചില ശിശുക്കൾ മനനത്തിൽ തന്നെ പൂർവ്വന്മാർ
സമ്മദിച്ചു ധനങ്ങളുടെ, ധാന്യങ്ങളുടെ, വിപുലങ്ങളായ
ഭോഗങ്ങളുടെ, അതികാരികളാണ്. സ്ത്രീപുരുഷ സമാഗമ
ത്തിൽ, മാതാവിന് ഉപദ്രവകരമായ ഗർഭം യോനിയെ
പ്രാപിക്കുന്നു. പൂർവ്വജന്മത്തിൽ പ്രവൃത്തികൾക്ക് വാഹനമായി
രുന്ന ശരീരം നശിച്ചു പോയ ഒരു ആത്മാവ്—ആത്മ ഗർഭ
ത്തിൽ ശരീരത്തെ ആവൃതനാക്കുന്നു; ഒരു വളർത്തിയ വന്ന
സാമാനങ്ങൾ മറ്റൊരു വളർത്തിലേക്ക് പകരുന്നതു പോലെ
—ഒരു ശരീരം നശിച്ചു ആത്മാവ്, നശിക്കുന്ന തായ വേ
റൊരു ശരീരത്തിലേക്ക് കടക്കുന്നു; ഒരു ജന്മത്തിൽ ന്യസത
മാകുന്ന അചേതനമായ ഒരു ശരീരം ഇല്ല, ആത്മയെ പ്രയ
ത്നം കൊണ്ട് ജീവിക്കുന്നു എന്ന് പറയാമോ? അന്നു പരമാ
ദികൾ ചെന്നു ചേരുന്ന ഉദരത്തിൽ തന്നെയാണ്, ശരണവും
ചെന്നു ചേരുന്നത്. എന്നാൽ അന്നു പരമാദികളെ പ്പോലെ
ശരണവും ചേർച്ച പോകാത്തത് ഏതുകൊണ്ട് എന്നു പറയുവാ
ൻ ആർക്കെങ്കിലും കഴിയുമോ? മൃത പുറംതൊണ്ടു മൃത ഗ
ർഭം സ്വഭാവ നിയമത്തിന് അനുസരിച്ചു കഴിയുന്നു. ധാര
ണം, വിസ്മയം എന്നവ സംബന്ധിച്ചു സ്വയം നിയമിക്കുവാ
ൻ, ഗർഭം സ്വഭാവത്തോടുള്ളതല്ല. ചില ഗർഭങ്ങൾ ഉദരത്തി
ൽനിന്ന് ബ്രവിച്ചു നഷ്ടമാകുന്നു; ചില ഗർഭങ്ങൾ ശിശുക്കളാ
യി പിറക്കുന്നു; വേറെ ചില ഗർഭങ്ങൾ സജീവങ്ങളായ
ശേഷം നശിച്ചു പോകുന്നു. യോനി സംബന്ധം നിമിത്തം ഒ
രുവൻ അമ്മനായിത്തീരുന്നു; മറിച്ചു പുത്രനും കാലത്തിന്റെ
തികവിൽ അമ്മനാകുന്നു; ആയുസ്സ് അവസാനിച്ച പുരുഷന്റെ
ശരീരത്തിന്റെ ഘടകങ്ങളായ പക്ഷ്യഭൂതങ്ങൾ, ഏഴാമത്തേ
യും മറ്റ് പക്ഷ്യമേ അതും അവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു, നശിക്കുന്നു.
യഥാർത്ഥ പുരുഷനാകട്ടെ, സ്വഭാവ ഭേദം കൂടാതെ നിൽക്കുന്നു.
വ്യാധിമാൻ അടിച്ചു കൂട്ടേ മൃഗങ്ങൾ എന്നതു പോലെ—വ്യാധി
കൾ അടിച്ചു ആദികൾ—ഏഴിക്കു വാനും നടക്കുവാനും അശക്ത
ന്മാരാകുന്നു; വ്യാധിപീഡിതന്മാർ ബലുദ്രവ്യം ചെയ്തവ് ചെ
ല്ലാൽ—ഉപശമം ഏല്പാഴ് ലഭിക്കുകയില്ല. ചികിത്സകന്മാർ
സർവ്വ ശക്തന്മാരല്ല. വ്യാധിമാന്മാർ മൃഗങ്ങൾ എന്നവണ്ണം—വ്യാ
ധികളാൽ ഭക്ഷണ കശലന്മാരുമായ എത്ര എത്ര വൈദ്യന്മാർ പീ
ഡിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു? കഷ്ടതയും നെട്ടും സേവിക്കുന്ന എത്ര എ
ത്ര പേരെങ്കിലും—മരങ്ങളെ ആന എന്നതു വണ്ണം—കടന്നു തുക
ക്കുന്നു? ശരീരം കൊണ്ട് ഭേദിക്കുന്ന മൃഗങ്ങളെ, പക്ഷികളെ,
ദേഹിതന്മാരെ ആർക്കെങ്കിലും ചികിത്സിക്കുന്നില്ല; അങ്ങനെയു
ള്ളവർ രോഗാർത്ഥന്മാരോടുകൂടെ തന്നെ സാധാരണ മല്ല; പശുക്ക
ളെ കടുവാ പിടിക്കുന്നതു പോലെ—ദുരധർമ്മന്മാരും മൃഗ
തേജസ്കന്മാരും ആയ രാജാക്കന്മാർക്കും പീടി കൂടുന്നു.
മോഹം കൊണ്ടും ശോകം കൊണ്ടും ഇഡം നശിച്ചു—വേദന
നിമിത്തം മൃഗമായ ലോകം ശക്തി യേറിയ: മൃഗങ്ങളിൽ

ചെട്ടി മഴകിപ്പോകുന്നു: ഗന് മകളെ, രാജ്യ മകളെ, തപസ്സുകാളെ; സ്വഭാവത്തെ വിളയിക്കു വാൻ കരുവനെ ശക്തനാക്കുന്നില്ല; ഉയ്ക്കുതന്നവൻ സകല കാര്യങ്ങളും സാധിക്കുമെങ്കിൽ-ലോകത്തു് ആരു മരിക്കും? ആരു മരിക്കും! അപ്രിയമായ തിന്നെ കാണും? ഉയ്ക്കുതന്നവൻ വർക്കുവരുമെങ്ങനെയെന്നു ഏകിൽ എല്ലാവരും സർവ്വകാരികളായിപ്പോകും. ലോകത്തു് ഉപരിപരി സാധനം ലഭിക്കുന്ന മെന്തില്ലാവരും അഗ്രഹിക്കുന്നു: അതിനായി പരിശ്രമിക്കുന്നു; എന്നാൽ കറുക്കു പലപ്പോഴും ഫലിച്ചു കാണുന്നില്ല. അപ്രകാരം തന്നെ ഈ നാടും വിളങ്ങുന്നതും-ഐശ്വര്യ മമതയോടെയും, എന്നു വേണ്ട മറ്റു മമതയോടെയും, ആരാധിക്കുന്നതായി; നാം കണ്ടു പോരുന്നു. കർമ്മങ്ങൾ പലതും ചെയ്യുന്നു; എന്നാൽ ഫലങ്ങൾ സിദ്ധിക്കുന്നതു് പല തരത്തിലാണു്. ഒരവൻ പലപ്പോഴും മരിക്കുന്നു; അപരൻ പലപ്പോഴും മരിക്കുന്നു. സമൃദ്ധിയെ എല്ലാവരും കാക്കുകുന്നു. ചിലർ താഴെക്കുളിക്കുകയും എഴുന്നള്ളിക്കുകയും താഴെക്കുളിക്കുകയും താഴെക്കുളിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു വണ്ണവും, ഐശ്വര്യവും, സമ്പന്നതയും വിവരം ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു വണ്ണവും, ഐശ്വര്യവും നാം കാണുന്നു; എന്നാൽ ചിലർ മാരകമായി ഒരു സ്ത്രീയെ യെങ്കിലും സമ്പന്നിക്കുന്നതിനു് കഴിയാത്തവരാണു്. ലോകത്തു് സൗഖ്യവും ദുഃഖവും ഇടപിന്നത്തു് കിടക്കുന്നു; ഒരവൻ ധനവാനാണു് ഏകിൽ അപരൻ അധനനാണു്; എന്നാൽ ഏ! ഇതുകൊണ്ടു്-ആരും കളെ, അങ്ങനെയെ, മോഹിക്കരുതു്. ധർമ്മത്തെ ത്യജിക്കുക, അധർമ്മത്തെ ത്യജിക്കുക, സത്യത്തെയും അനൃതത്തെയും ത്യജിക്കുക, സത്യം നൃതങ്ങളെ ത്യജിച്ച ശേഷം, അവയെ താമസം കൊണ്ടു് ത്യജിച്ചവോ അവയെയും രൂക്ഷിക്കുക. ഏ! ഇതുകൊണ്ടു് സന്തമ! ഞാൻ ചെയ്ത ഉപദേശം പരമമായ ഉപദേശമാണു്. ഈ ഉപദേശത്തിനനുസരിച്ചാണു്-മനുഷ്യർ മർത്യ ലോകത്തു് നിന്നു് സ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതു്."

പരമ ബ്രഹ്മാവിനായ ഇവൻ നാമകൾക്കു വാക്കു കളെ കൊടുത്തു; ആലോചിച്ചു; എന്നാൽ ഒന്നാമത്തു് വാൻ, ആധിപത്യം സാധിച്ചില്ല; പക്ഷേ ദൈവങ്ങൾ ദൈവ കാരണ മാനേനും വേദാധ്യയനം ഹൃദയ സമർപ്പ മാനേനും അറിഞ്ഞ ഇവൻ-ശാശ്വതവും അപ്രത്യേകവും മഹത്തായ ഫലത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതു്. എന്നാണു് ഏ! ആലോചന തായി; ഇവൻ ഇങ്ങനെ ചിന്തിച്ചു.

കഥം തപസ്വിയെ മനസ്സിലാക്കും
ഗർഭമായം ഗതി മുത്തമം.
നവനേത്രം യഥാ ഭൂതം
യോനി സംസാര സാഗരം.

പരം ഭാവം ഹി കർമ്മാർത്ഥം
യത്ര നാസ്തിതേ പുനഃ
സർവ്വസംഗാൻ പരിതാപ
നിശ്ചിതം മനസാ ഗതിം.

കത്ര യാസാമി യത്രാത്മാ
ശക്തമധിപഗമതി
അക്ഷയ ശാശ്വത ശൈവ
യത്ര സ്വാസ്ഥി ശാശ്വതം

ന.തു യോഗമുതലാക്കുവാ
പ്രാപ്തം പരമം ഗതി.
അവബദ്ധം ഹി യുക്തസ്യ
കർമ്മി നോപ പദ്യതേ.

യസ്മാൻ യോഗം സമാന്വൃതം
തൃപ്തം ഗുഹ കർമ്മേണ
വായുതേ പ്രവേഷാമി
തേജോ രാശിം ദിവകരം.

ന യോഗ കർമ്മം താതി
സേവ: സുഗതേന യഥാ
കിയീത: പതതേ ഭൂമി.
പുനരഭ്യവായാമോഹതി.

ക്ഷീയതേ ഹി സദാ സോമഃ
പുനരഭ്യവായാമസ്മയതേ
നേമോമേവം വിഭിക്ഷതേ
ശ്വാസവശാ പുനഃ പുനഃ

രവി സു സംതപയതേ
ലോകാൻ രശ്മിഭി രാജ്വരൈഃ
സമൃത സ്തേജ ആഭരതേ
നിത്യ മക്ഷയ മണ്ഡലഃ

അതേ മേ രോചതേ ഗന്ധം
ആഭിതം ദീപ്തമേനം
അത്ര ചത്വരാമി ദർശനം
നിസ്സംഗനാസ്തരാത്മനം.

സൂര്യസ്യ സദനേ ചാർതം
നിക്ഷിപ്തം കർമ്മേണ
ദീപ്തി സ്തേജ വത്സാമി
സർവം തേജോതി ദുസ്സനം.

ആപുഷാമി നഗാൻ നാഗാൻ
ഗിരി പർവ്വതം ദിശോ ദശ
ഭവ ഭാനവ ഗന്ധർവാൻ
പിശാചോ മഗ രാക്ഷസാൻ.

ലോകേഷു സർവ്വഭൂതാനി
പ്രവേഷാമി ന സംശയഃ
പശുതു ലോക വീർത്ഥം മേ
സർവേ ദേവാ: സഹക്ഷിഭി:

ഈ സംസാര സാഗരത്തിൽ മേലിൽ ജന്മം സിദ്ധിക്കുകതിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു്-ഞാൻ സർവ്വ സംഗങ്ങളും ഒഴിഞ്ഞു് ഉത്തമമായ ഗതിയെ എങ്ങനെ പ്രാപിക്കാം? യാതൊരു ഭാവത്തിൽ പുനർജന്മമില്ല; ആ പരമ ഭാവത്തെ ഞാൻ കാക്കുകുന്നു: സർവ്വസംഗങ്ങളെയും പാരിത്യജിച്ചു് അന്തർ നിശ്ചയത്തിൽ ഉപജ്ഞിക്കുന്നതു് ഞാൻ പരമ ഗതിയെ പ്രാപിക്കും. അവിടെ ഞാൻ അക്ഷയ നായും അചയ നായും ശാശ്വതനായി താമസിക്കും. ആ പരമ ഗതിയെ പ്രാപിക്കുന്നതു് നമ്മുടെ ഐക്യമായ മാർഗ്ഗം യോഗമാണു്. യോഗ സ്ഥിതിയെ കർമ്മാധ്വജം സിദ്ധിക്കുന്നതു്. ആയതിനാൽ ഞാൻ യോഗത്തെ സ്വീകരിക്കും; ഞാൻ ഈ ശരീര മകുന്ന ഗുഹയെ ഉപേക്ഷിക്കും. ഞാൻ വായുവായിത്തീരും. ഞാൻ യോഗസ്ഥനായിത്തീരും.

മനസ്സു ന്യായം പ്രവേശിക്കും. സൂര്യനെ പ്രാപിച്ചു മി
വാങ്ങാവ്-ചന്ദ്രനെ പ്രാപിച്ചു, ദേവന്മാരെ പ്രാപിച്ചു, സ്ഥാന
മറന്നു. സിദ്ധിച്ച് ഭൂമിയിലേക്ക് വീഴുന്നതു. ചന്ദ്രൻ കര
യ്ക്കു വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഞാൻ ഇറുപ്പു വലിക്കുക
കൊണ്ടു നില്ക്കുന്നു. സൂര്യനാകട്ടെ, ഉൽഖണ്ഡനം ഉയർത്തി
കൊണ്ടു ലോകത്തെ തപിപ്പിക്കുന്നു; സർവസ്ഥാനം
ഉയിർന്നു തെളിഞ്ഞു എന്താണു ചെയ്യുന്നു. നിത്യവും അക്ഷ
യ മണ്ഡല നായ ഭിഷ്ണുതേജസ്കനായ ആദിത്യനെ പ്രാ
പിക്കണമെന്നു ഞാൻ കൊണ്ടു നില്ക്കുന്നു. നിസ്സംഗ നായ അ
ന്തരാരാവ് നിമിത്തം ഉൾക്കൊണ്ടു ഞാൻ സൂര്യനിൽ താ
മസിക്കും. അപര മഹർഷിമാരോടൊരു മിച്ച് അതിദൃഷ്ട
മായ സൗര തേജസ്സിൽ ഞാൻ താമസിക്കും. ഓ! നഗങ്ങളെ!
നഗങ്ങളെ! ഗിരികളെ! ഭൂമിയെ! പത്തു ദിക്കുകളെ! ദേവ
ദാനവ ഗന്ധർവ്വന്മാരെ! പിശാചു പന്നഗ രാക്ഷസന്മാരെ!
ഞാൻ ലോകത്തുള്ള സർവ ഭൂതങ്ങളേയും പ്രവേശിക്കും. സ
ർവർഷികളും സർവ ദേവന്മാരും ഏകൻ യോഗവീര്യത്തെ
കാണട്ടെ! ശുക്രൻ നീശ്ചയത്തെ നോക്കു അനുവദിച്ചു; ശു
ക്രൻ വ്യാസൻ സന്നിധിയെ പ്രാപിച്ചു; വ്യാസനെ പ്രാ
പിക്കണം ചെയ്യൂ. ചെങ്കു നിശ്ചയത്തെ കുറിച്ചും, വ്യാസനെ
ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. വ്യാസൻ പരമ പ്രീതനായി; അടുത്ത ക്ഷണ
ത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ഓ! ഓ! പുത്ര! അങ്ങ് ഈ ആ
ശ്വാസത്തിൽ കുറച്ചു കൂടി താമസിക്കുക. ഏകൻ കണ്ണുകൾ അ
ങ്ങയെക്കുറിച്ചു തുറന്നു പ്രാപിച്ചിട്ടില്ല” എന്നാൽ നിരപേ
ക്ഷകനും, നി:സ്സോഹനും, മൗന സംശയനും, ആയ ശുക്രൻ,
മോക്ഷത്തെ കുറിച്ചു തന്നെ ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടു പ്രാണനും ആ
രംഭിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു; മനസ്സു തുറന്നു ആശ്വാ
സത്തെ വിട്ടു, സിദ്ധ നിഷ്ഠയായും വിപുലവും ആയ കൈ
ലാസ പൂഷ്ണത്തെ പ്രാപിച്ചു

യോഗവും. കൈലാസ ശൃംഗത്തെ പ്രാപിച്ച ശുക്രൻ സ
മമായതും തെളിഞ്ഞതും ആയ ഒരു പ്ര
. ആകാശത്തേക്കു ദേവന്മാർ ആസനസ്ഥ നായി. കുമരയോ
ഉല്പതനവും. ഗർഭനായ ശുക്രൻ, ആത്മാവിനെ-പാദ
ങ്ങളിൽ ആരംഭിച്ച് ശരീരത്തിന്റെ സ
ംഗങ്ങളിലും യഥാ ശാസ്ത്രം യഥാ വിധി-മാറി മാറി സ്ഥാ
പിച്ചു. സൂര്യൻ ഉദിച്ചു അധികം കഴിയുന്നതിനു മുമ്പു
ക്കന്ന കൈകളേയും കാലുകൾക്കേയും സ്ഥാനത്തു സ്ഥാനത്തു
സ്ഥാപിച്ച്-പ്രാണമുഖ നായി വിനീതനായി നയിക്കുന്നു.
വ്യാസപുത്ര നായ ഭിഷ്ണുപ്രഭു യോഗം ആരംഭിച്ച സ്ഥാനം, പ
ക്ഷി സംപാത രഹിതമായിരുന്നു; ശബ്ദ രഹിതമായിരുന്നു;
ഭയ പ്രഭമോ ഗർഭാണിയമോ ആയ സർവ്വം ഒഴിഞ്ഞതായിര
ുന്നു. ശുക്രൻ അപ്പോൾ സർവ്വ സംഗങ്ങളും ഒഴിഞ്ഞ ആത്മാ
വിനെ കണ്ടു; പരമ മായതിനെ കണ്ടു ചിരിച്ചു. മോക്ഷ
മാർഗ്ഗം ലബ്ധിയെ പുരസ്കരിച്ച്-ശുക്രൻ വീണ്ടും
യോഗത്തെ പ്രാപിച്ചു; മഹാ യോഗേശ്വര നായി; ആകാശ
ത്തെ അതിർത്തിച്ചു; ശുക്രൻ ദേവർഷിയായ നാരദനെ പ്രാ
പിക്കണം ചെയ്യൂ. പരമ യോഗത്തെ ആരംഭിച്ച സംഗതിയെ
നാരദനെ അറിവിച്ചു. ശുക്രൻ പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ: നാരദ!
ഞാൻ മോക്ഷ മാർഗ്ഗത്തെ കണ്ടിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അതിൽ വ
ർത്തിക്കുന്നു. ഓ! തപോധന! അങ്ങയ്ക്കു സ്വസ്തി ഭവിക്കട്ടെ.
ഓ! മഹാഭക്ത! അങ്ങയുടെ പ്രസാദം നിമിത്തം പ്രിയ മായ

ഗതിയെ ഞാൻ പ്രാപിക്കുന്നു,” ഇകൻ വീണ്ടും നാരദനെ
അറിവാൻ ചെല്ലു. വീണ്ടും യോഗത്തെ ആരംഭിച്ചു; ആകാ
ശത്തെ പ്രവേശിച്ചു: ഐശ്വര്യ വാനം, അന്തരീക്ഷ ചാനം,
സുനിശ്ചിതനും ആയ ശുക്രൻ കൈലാസ പൂഷ്ണത്തു നിന്നും
ചുട്ടി ആകാശത്തു കയറി: ആകാശത്തു പറയുന്ന ഗന്ധർവ്വ
മാനം മനോ മാരുത വേഗനും ആയ ആ ബ്രാഹ്മണ ശ്രേഷ്ഠനെ-
സർവ ഭൂതങ്ങളും നോക്കി നിന്നു. സർവ ലോകങ്ങളെയും ക
ണണനതു പോലെ കണ്ട സൂര്യഗ്നി പ്രഭുനായ ശുക്രൻ ദിവ്യ
മാർഗ്ഗത്തിൽ കയറി. ഏകഗുണനായി, അച്യുതനായി, അഭ
യനായി, വായുവിൽ ഗമിച്ച ഭിഷ്ണു പ്രഭുവിനെ-ഭംഗമങ്ങളും
അല്പാത്മ വയും ആയ സർവ ഭൂതങ്ങളും നോക്കി നിന്നു.
ഭൂതങ്ങൾ ശുക്രനെ പൂജിച്ചു; ദേവന്മാർ ശുക്രനെ പുകുപുടി
ഷേകം ചെയ്തു. ഗന്ധർവ്വന്മാരും അപ്സരസ്സുകളും വിസ്മയ
ച്ചു നിന്നു; സംസീലന്മാരായ ഭിഷ്ണികൾ സംഭംഗമനുഭവിയ്ക്കി.

തപസ്സുകൊണ്ടു സിദ്ധിയെ പ്രാപിച്ച ഈ അന്തരീക്ഷ ഗ
തിൻ ആത്മ? തലയെടുത്തു പിടിച്ചുകയറിവരുന്ന ഈ പ്രഭുവി
ന്റെ നേത്രങ്ങൾ ആരാധനയിലായിപ്പോയി!” എന്നു വാനഭം
ഗങ്ങളിൽ ഉക്തിപ്രത്യക്ഷികൾ കേൾക്കായി. മൂന്നു ലോക
ങ്ങളിൽ വിശുത നായ ആ പരമ ധർമ്മാത്മാവ്, സൂര്യനെ
അഭിമുഖീകരിച്ച്-പ്രാണമുഖ നായി മൗനിയായി ഗമിച്ചു
ആകാശം ശബ്ദമായ മാനമായി. ഗന്ധർവ്വന്മാരായ
പരമ ചൂഡൻ മുതലായവർ വിസ്മയിച്ചു; കണ്ണുക
ളെ തുറന്നു പിടിച്ചു, അന്യോന്യം ഇങ്ങനെ ചോദി
ച്ചു:—“പരമഗതിയെ പ്രാപിച്ച ഈ ദൈവനും ആത്മ? നി
സ്സോഹനും വിമുക്തനും ആയ ഈ പ്രഭു ഇങ്ങാട്ടു തന്നെ വ
രുന്നു.” ശുക്രൻ മലയം പവനത്തെ പ്രാപിച്ചു. അന്നു അവിടെ
താമസമായിരുന്ന ഉപശിഷ്യം പൂർവ്വികത്തിലും വിസ്മയ പരവശ
രായി: അവർ അന്യോന്യം പറഞ്ഞു:—“വേദാജ്ഞാതനായ
ഈ ബ്രാഹ്മണന്റെ ബുദ്ധി സമാധാനം—അഹോ വിസ്മയം ത
ന്നെ. പിതൃ മിശ്രയ നിമിത്തം ബുദ്ധിയെ പ്രാപിച്ച ഈ പ്ര
ഭു—ചന്ദ്രൻ എന്നതു പോലെ—ആകാശ തരണം ചെയ്യുന്നു. പി
തൃ ഭക്തൻ, ദ്രവ്യതപസ്കൻ, പിതൃ വത്സലൻ—ആയ പുത്ര
നെ—അച്ഛൻ എങ്ങനെ പിരിഞ്ഞിരിക്കും?” സുരഗിരികളെ
കേട്ട ശുക്രൻ, ദിക്കുകളെ നോക്കി; അന്തരീക്ഷത്തെ നോക്കി;
സരിത്തുകളെ നോക്കി; സാഗ്ഗുകളെ നോക്കി. ശുക്രൻ നോ
ക്കുന്ന കണ്ടവാർ-സകല ദേവന്മാരും കൃതജ്ഞലി പുടന്മാരും
യി. ശുക്രൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—“ഏകൻ അച്ഛൻ—മഹാ
പ്രഭുവായ വ്യാസൻ—ശുക്ര! ശുക്ര! എന്ന് വിളിച്ചുകൊണ്ടു ഏ
കനെ അനുഗമിക്കുന്നതായി ആരെങ്കിലും കണ്ടാൽ—ഞാൻ
എവിടെ യാണെന്നുള്ള വസ്തുത നിങ്ങൾ പറഞ്ഞു കൊടുക്ക
ണം. ഏകൻ സ്നേഹത്തെ പുരസ്കരിച്ചു നിങ്ങൾ ഇതു ചെ
യ്യണം.” ശുക്രൻ വചനങ്ങളെ കേട്ട സരിത്തുകൾ, സമീപ
ങ്ങൾ, ജലങ്ങൾ, കാനനങ്ങൾ, കൈലാസം എന്നിവ ഒക്കെ
യും ഇങ്ങനെ പ്രതിധ്വനിച്ചു; “ഓ! ബ്രാഹ്മണ! അങ്ങയുടെ
ആജ്ഞയെ ഞങ്ങൾ ശിരസാ വഹിക്കുന്നു”

ബ്രഹ്മകീ യായ ശുക്രൻ ചതുർ വിധ ദോഷങ്ങളെയും ഉ
പേക്ഷിച്ച്—സിദ്ധിയെ തന്നെ നിന്നു. ശുക്രൻ അഷ്ടവിധ
മായ തമസ്സിനെ ഉപേക്ഷിച്ചു; പഞ്ചവിധ മായരസ്സിനെ
ഉപേക്ഷിച്ചു. ആ ബുദ്ധിമാൻ സത്യത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു. ശുക്ര
ൻ നിർഗുണവും നിർദ്വേഷമല്ലാത്തതും ആയ ബ്രഹ്മ പദത്തെ

കുറുപ്പുകൾ പോയ തീയ്യ പോലെ ചിലിട്ടു. ഉടക
 കൾ പതിച്ചു. ദിക്കുകൾക്ക് തീ ക
 അന്തരീക്ഷത്തിൽ ത്തി. ഭൂമി കയ്യിച്ചു. മാക്കുകൾ ക
 നിന്നിറങ്ങിയ ടിഞ്ഞു വീണു. മലമുകളിൽ ഇടി
 തുകൻ ഗിരിശിഖ-ഞ്ഞു തുണ്ടു. തുടരെ തുടരെ ഹിരയി
 ര ഭോം ചെട്ട് നടന്ന ഹൈരവാ രാവങ്ങളെ കൊണ്ട്
 ബ്രഹ്മത്തെ ഭൂമി കീറി. സൂര്യൻ മങ്ങി. ച
 പ്രാപിക്കുന്നത് ഭൂൻ മയങ്ങി. തീയ്യ ഭൂതങ്ങി. ക
 യങ്ങൾ, കായലുകൾ, കടലുകൾ എന്നി
 വ കെയും കലങ്ങി. രസ മുളളും ഗന്ധ മുളളും ആയ വഷ്
 ങ്ങളെ കൊണ്ട്—ഇന്ദ്രൻ ഭൂമിയെ അഭിഷേകം ചെയ്തു. തു
 ലാ മായ കാരൻ, മണം പൊറ കൊണ്ട് വീശി. ആകാശ
 ത്ത് മഞ്ഞു തുകൻ മഞ്ഞ നിറത്തിൽ നിന്ന കാഞ്ചനമല യാ
 യ മേരുവിന്റെയും വെള്ള നിറത്തിൽ നിന്ന വെള്ളി മലയാ
 യ ഹിമവാന്റെയും ശ്രംഗങ്ങളെ—ആർ യോജന ഉയര
 ത്തിൽ, വടക്കു ഭാഗത്ത് ഉയർന്നു കണ്ടു. തുകൻ ആ പവ്ത
 ശ്രംഗങ്ങൾക്ക് നേരെ വായുവിൽ ആഞ്ഞു നീന്തി; ആ ബല
 വാൻ പവ്ത ശ്രംഗങ്ങളെ ആഞ്ഞുടിച്ചു; അടിയേറ മലമുകളി
 ക്കു മുറഞ്ഞു വീണു കീഴ് പോട്ട് ഉരുണ്ടു. ശൈല നിവാസി
 കൾ ഏഴുനൂറായി. ഗന്ധർവന്മാരും മാഹി മരും പ്രഹുഷ്ഠ
 നാ രായി. ദേവന്മാർ പരമ പ്രഹുഷ്ഠ മാ രായി. ആകാശത്ത്
 ഐവിടെയും സാധു സാധു എന്ന മഹാനാദം ധ്വനി പ്രതി
 ധ്വനി പോഷം ചെയ്തു. ദേവന്മാർ, ഗന്ധർവന്മാർ, റീക്ഷികൾ,
 യക്ഷ രാക്ഷസ വിദ്യാധരന്മാർ എന്നിവരെക്കൊന്നും തുകനെ
 നമസ്കരിച്ചു. തുകൻ മലകളെ ഇടിച്ച് ഭൂമിയെ പ്രാപിച്ച
 സമയം, ദേവന്മാർ വെട്ടിച്ച തുള ഗന്ധങ്ങളും ബഹു വസ്തുക്കളും
 ആയ പൂഷ്പങ്ങൾ ആകാശത്ത് ഏവിടെയും പരന്നു നന്നു.
 തുകൻ നോക്കി; പൂത്ത മരങ്ങൾ ഇരു കരയിലും പിടിച്ച
 കടകളുടെ തണലിൽ മന്ദാകിനി നദിയിൽ കുളിക്കുന്ന അ
 പ്സരസ്സുകളെ കണ്ടു. അപ്സരസ്സുകൾ തൂണുകാരനായ
 തുകനെ കണ്ടു. തുകൻ നിന്നില്ല; തുകൻ വായു പഥത്തെ അ
 തിരുന്നിട്ടു; യോഗത്തിൽ തുടർന്നു; ബ്രഹ്മത്തെ പ്രാപിച്ചു; സ
 ച്ച ഭൂതന്മാരായി.

സ്നേഹ വിവര നായ വ്യാസൻ പ്രസ്ഥാന സ്ഥിത നായ
 പുത്രനെ വായു പഥത്തിൽ അനുഗമിക്കുകയാണ്. പരമ താ
 പസ നായ വ്യാസൻ മഹാ യോഗഗതി
 തുടൻ വ്യാസനെ യെ പ്രാപിച്ചു, തുകനെ അനുഗമിച്ചു
 ആശ്വസിപ്പി-കൊണ്ടിരുന്നു:-മുടി ഒടിഞ്ഞ മലം കുററി
 കണത്ത് കളെ കണ്ടു വിസ്തൃത നായ വ്യാസൻ,
 സഞ്ചാരം തുടർന്നു. റീക്ഷികൾ തുകന്റെ
 പ്രഭാവത്തെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:-“തുക! തുക!” എന്ന് ഉച്ചത്തി
 ൽ വിളിച്ചുകൊണ്ട് വ്യാസൻ തുടർന്നു. ഭൂൻ ലോകങ്ങളും നടു
 ങ്ങി. എന്നാൽ ഇതിനിടയ്ക്ക് സർഗ്ഗനായി, സർവ്വതന്മാരും

യി, സർവ്വതന്മാരായ തുകനുകളെ, സർവ്വതന്മാരായ തുളി
 നിന്നുകൊണ്ട് “ഭോ! ഭോ!” എന്നു പ്രതിഭാഷിച്ചു.

തുക സ്തവ്ഗതോ ഭൂതാ സർവ്വതന്മാ സർവ്വതന്മാ മുഖഃ
 പ്രത്യോഷത ധർമ്മാ ഭോ ശബ്ദേനാനുദായത

പ്രതിഭാഷണത്തെ സ്ഥാപന മംഗമ മയ മായ സർഗ്ഗനായ്
 “ഭോ” എന്ന ഏകാക്ഷരത്തിൽ അത്യാത്മായി പ്രതിലാപി
 ച്ചു. അന്നു മുതൽക്ക് ഗിരി ഗന്ധരങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ശബ്ദ
 ങ്ങൾക്കൊക്കെയും—തുകനെ ഉദ്ദേശിച്ച്—“ഭോ” “ഭോ” എ
 ന്ന് പ്രതിവചനം കേൾക്കു മാറുണ്ട്. തുക നാകളെ, ശബ്ദാദി
 കളായ ഗുണങ്ങളെ തൃപ്തിച്ച്, അന്തർഗ്ഗത മായ പ്രഭാവ
 ത്തെ ഭരിച്ച്, പരമ മായ പദത്തെ പ്രാപിച്ചു. അമിത ദൃതി
 മായ പുത്രന്റെ മഹിമവിനെ അറിഞ്ഞു വ്യാസൻ ഗി
 റി പ്രസ്ഥത്തിൽ-പുത്രനെ അനുശോചിച്ച്—ആസനസ്ഥ നാ
 യി. മന്ദാകിനി ശീതസ്ഥിതികളെ പരിശീലിച്ച്. കീ
 ഡിച്ച അപ്സരസ്സുകൾ—സമീപത്ത് വ്യാസനെ കണ്ടു ന
 ഗ്നത മായ്ക്കുവാനായി സന്ദാനകളായി; ചിലർ വെള്ള
 ത്തിൽ മുങ്ങി; ചിലർ മരങ്ങളുടെ മറവുകളിൽ മറഞ്ഞു; ചി
 ലർ മുങ്ങുത്ത് ശരീരത്തിൽ വാരിച്ചാറി; അപ്സരസ്സുകൾ
 കാണിച്ച സന്ദോ നിമിത്തം—തുകൻ മുക്കനാണ് എന്നും
 സ്വയം മുക്കനല്ലെന്നും ഗ്രഹിച്ച വ്യാസൻ—ഏക കാലത്തിങ്ക
 ൽ തന്നെ പ്രീതനായി; വ്രീഡിതനായി. വ്യാസനെ ആശ്വ
 സിപ്പിക്കുവാനായി—ആ സമയത്ത് അവിടെ മഹാക്ഷി സം
 പൂജിതനും ദേവഗന്ധർവ്വ സമാവൃതനും പിന്നാകെ ഹസ്തനും ആ
 യ ഭോഗവാൻ തുടൻ, പ്രത്യക്ഷനായി. പുത്ര ശോകാഭിസംത
 പ്തനായ വ്യാസനോട് പറഞ്ഞു:-ഭോ! വ്യാസ! പഞ്ചഭൂതങ്ങ
 ളുടെ വീര്യങ്ങൾക്ക് സമാവീര്യ നായ പുത്രനെ ലഭിക്കണമെ
 ന്ന് അങ്ങ് ഏന്നോട് അപേക്ഷിച്ചില്ലയോ? അങ്ങ് സന്ധാ
 ദിച്ച തപസ്സ് നിമിത്തവും, ഹൻറ പ്രസാദം നിമിത്തവും ത
 മാ ലക്ഷണനായി ബ്രഹ്മ തേജോ മയ നായ പുത്രൻ, അങ്ങേ
 യ്ക്ക് ജന്മ നായി. ഭോ! ബ്രഹ്മൻ! അജിതേന്ദ്രിയൻ പ്രാ
 പിന്നാത്തതും ദൈവങ്ങളാൽ തന്നെയും ഭൂഷ്ഠ പ്രാപ്യവും ആ
 യ പരമ ഗതിയെ തുകൻ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു; ഭോ! വ്യാസ!
 അങ്ങ് തുകനെ കണ്ടിച്ച് എന്തിന് കേട്ടരിക്കുന്നു? പർവത
 ങ്ങൾ ഉള്ള കാലമത്രയും, കടലുകൾ ഉള്ള കാലമത്രയും അ
 ങ്ങയുടെ സൽപ്പത്രൻ സന്ധാദിച്ച കീർത്തി അർക്കയ മായി
 നിൽക്കും. ഭോ! മഹാ മൂന! അങ്ങയുടെ പുത്രൻ സമ മായ ഒരു
 മായ ഇന്നുമുതൽ അങ്ങയെ ഏല്പിപ്പും അനുഗമിക്കുമെന്ന്
 —പ്രസന്നനായ അൻ അങ്ങയെ അനുഗമിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭ
 ഗവ ദനുഗ്രഹത്തെ പ്രാപിച്ച വ്യാസൻ നോക്കി; സ്വ പുത്ര സ
 ദശ മായ മായയെ കണ്ടു; പരമ പ്രഹുഷ്ഠ നായി.

പുണ്യവും ധർമ്മാർക്കു സംഹിതയും ആയ ഈ ഇതി
 ഹാസത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നവൻ പരമ മായ ഗതിയെ പ്രാപിക്കും.

ചരിത്ര കാണഡം.

വൈവസ്വത കാലം.

XIV.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പത്ര നായ നാരദൻ.

ബ്രഹ്മവിന്റെ ഉത്സംഗത്തിൽ നിന്ന് പിന്നെ നാരദൻ നിത്യബ്രഹ്മചാരിയായിരിക്കുവാൻ കാംക്ഷിച്ചു. സനകൻ മുതലായവർ ബ്രഹ്മചര്യം സ്വീകരിച്ചത് നിമിത്തം, വിശായനായിത്തീർന്ന ബ്രഹ്മാവ്, മരീചി മുതലായവരെപ്പോലെ വിവരം ചെയ്ത് പ്രമാസൃഷ്ടി ചെയ്യുന്ന മെന്നാണ്—നാരദനെ ആഞ്ഞാപിച്ചത്. നാരദൻ പറഞ്ഞു:—“അമ്മ! സനകൻ മുതലായവർ നിത്യബ്രഹ്മചാരികളായി ഭാവേണാമകീർത്തിനം ചെയ്ത് ധന്യന്മാരായവെ—ഞാൻ ഗൃഹസ്ഥനുമെത്തിൽ കടുങ്ങി, വിഷം ഭക്ഷിക്കുവാൻ അങ്ങ് നിരയോഗിക്കുന്നത് എന്തുകൊണ്ട്? ഞാനും അങ്ങയ്ക്ക് പുത്രനല്ലയോ? ബ്രഹ്മാവ് പറഞ്ഞു:—“ശരിതന്നെ; സനകാദികൾ എന്നെ അനുസരിക്കുന്നില്ല; മൗമല്ല അവർ ലോക ഭക്ഷണത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച് തപസ്സിൽ ആയുസ്സ് കഴിക്കുവാൻ നിരയോഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ മരീചി മുതലായ പുത്രന്മാർ പ്രമാണീവൃദ്ധിയെ പരസ്കരിച്ച് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവരാണ്. നാരദ! അങ്ങ് അനുസരണക്കേട് കാണിച്ചാൽ, അങ്ങയെ ഞാൻ ശപിടിക്കട്ടെയായി വരും” നാരദൻ:—“അമ്മൻ ശപിക്കുമെങ്കിൽ ശപിക്കുക; ഞാൻ യാതൊരു അപരാധവും ചെയ്തില്ല.” ബ്രഹ്മാവ്:—“നീ ജ്ഞാനം നശിച്ച് അമ്പതു സന്ദർശനകളെ വിവാഹം ചെയ്യും” നാരദൻ:—“അങ്ങ് ഇത്ര ദയം മീനനോ?” ബ്രഹ്മാവ്:—“മകനെ! എന്റെ വാക്കുകൾ പാഴാക്കുകയില്ല. അങ്ങ് * ഉപശ്ചർമ്മണൻ എന്ന നാമത്തിൽ ഒരു ഗന്ധവ് നായി പിറക്കും. ഒരു വലിയ ഗായകനാകും; വീണപ്രയോഗത്തിൽ അഭിനയിക്കും.” നാരദൻ:—“ഞാൻ ഒരു മെട്ടക്കു മെങ്കിൽ അങ്ങനെയാകട്ടെ; ഭഗവത് കേതി എന്നിൽ നഷ്ടമാകരുത്.” “ഗന്ധവ് ജന്മത്തിന്റെ ശേഷം അങ്ങ് വൃക്ഷപിപ്രുനായി ജനിക്കും; വലിയ വിദ്വാൻ കേതനാകും; അതിന്റെ ശേഷം അങ്ങ് എന്റെ പുത്രനായി ജനിക്കും; ഞാൻ അങ്ങയ്ക്ക് ജ്ഞാനം ഉപദേശിക്കും.” നാരദൻ:—“അമ്മ! എന്റെ പ്രാർത്ഥനകളെ അമ്മൻ സ്വീകരിച്ചില്ല; അമ്മനെ മൂന്ന് ലോകങ്ങളിലും ആരും ആരാധിക്കുകയില്ല” ആകാശത്ത് ചിത്രകേതു എന്ന ഒരു ഗന്ധവ് ഉണ്ടായിരുന്നു. സ

* അറേബ്യൻ പൂർവ്വം ക്രൈസ്തവ് ഗന്ധർവ്വ ഉപ ചെങ്കുണ്ട
നാമ് നാമീത മഹാകുള ഗന്ധർവ്വം സുസമ്മതം

എന്നാണ് നാരദൻ തന്നെ പറയുന്നത്. ഉപബർഹണ നാ
യി നാരദൻ ഇന്ദ്ര മെടുത്തത്, ഇപ്പോഴു ഞ്ഞതിന് മുമ്പുള്ള ഒരു
മഹാ കല്പത്തിലാണെന്ന് നാരദൻ പറയുന്നു. ആയതിനാൽ
നാരദൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഉത്സംഗത്തിൽ നിന്ന് ഒന്നുമതയെ
പിറന്നത്, ഒരു പുയ് മഹാ കല്പത്തിലാണെന്ന് വരുന്നു.

നമ്മെ ലക്ഷിക്കാത്തത് ശോകം നമ്മെ ചിത്രകേതു - ആദ്യം സംവത്സര കാലം പുഷ്പ സരസ്സിന്റെ തീരത്ത് ശിവനെ പത്നി ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ശിവൻ പ്രത്യക്ഷനായി, അന്നു ഹിമം: "ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രൻ അങ്ങയ്ക്ക് പുത്രനായി ജനിക്കും." ചിത്ര കേതുവിന്റെ മേൽ പ്രസവിച്ചു. പുരോഹിതൻ ശിവൻ ഉപ ബർഹണൻ എന്നും നാമ കരണം ചെയ്തു. കമാരൻ വിഷ്ണു മേതനായി വളർന്നു. ബ്രഹ്മസ്തരി ഉപ ബർഹണനെ ഹരി പുഷ്പയിൽ അഭ്യസിപ്പിച്ചു. ഉപ ബർഹണൻ ഹരിമാലയ പ്രാന്നങ്ങളിൽ തപസ്സ് അനുഷ്ഠിച്ച് താമസിച്ചു. ഉപ ബർഹണൻ ഒരിക്കൽ സമധിയിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ, ചിത്രാശ്വതി എന്ന ഗന്ധർവ്വ രാജാവിന്റെ പുത്രിമാരായ അവയ്ക്ക് കന്യക കൾ ആ വഴിയെ പോകുകയുണ്ടായി. രൂപം, മധുരീ, സുഗന്ധത എന്നിവ നിമിത്തം പ്രിയ ദർശനം കനക പ്രഭം ആയ യുവാവ്, സമധിയിൽ ഇരിക്കുന്നത് കണ്ടു. അവർ വിസ്മയിച്ചു. ആ യുവാവിന്റേത് സംഭാഷണം ചെയ്ത വാൻ സുകുലം ലഭിക്കണമെന്നുള്ള വാഞ്ഛയോടുകൂടി, അവർ അവിടെ താമസിച്ചു. സ്വർഗ്ഗസ്ഥനായ അവർ പല സംഗീത ശോഭനം കേട്ട്, ഉപ ബർഹണൻ ഉണർന്നു. യവതികൾ അഞ്ചലി കൂപ്പി നിന്നു. യുവാവ് ദർശന മാത്രത്തിൽ തന്നെ ആ സുന്ദര കന്യക കളെ കണ്ടു. പ്രേമ പീഡിതനായി. അവർ അന്യോന്യം വരിച്ചു. ഉപ ബർഹണൻ, മേൽ മാരായ അവയ്ക്ക് കന്യക കളെയും കൊണ്ട് രാജധാനിയിൽ പോയി. അനേകം ആയിരം വർഷം ഗന്ധർവ്വ കന്യക കളോടുകൂടി താമസിച്ചു. മധുര വൃത്തനും പുരു ലംപടനും ആയ ഗന്ധർവ്വൻ, സ്ത്രീകൾക്ക് പ്രിയതമനായി. ഒരിക്കൽ ദേവ ലോകത്തു നടന്ന ഒരു സത്രത്തിൽ ഹരിഗാഥാ ഗാനം ചെയ്യവാനായി ഗന്ധർവ്വന്മാരും അപ്സരസ്സുകളും ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടു. ഉപ ബർഹണൻ പാടി കൊണ്ടു അവരുടെ യിടയിൽ കടന്നു കൂടി. എന്നു മാത്രമല്ല, സ്ത്രീ ലംപടനായ ഉപബർഹണൻ, ത്രിലോക സുന്ദരിയായ രാജയുടെ ഗാന മാധുര്യം, നൃത്ത മാധുര്യം, എന്നിവയെ കൂടി വിശദമായി അവലോകനം ചെയ്തുകൊണ്ടു. ഉപ ബർഹണന്റെ സഭാസ്ഥാനമായ പ്രസ്ഥാനം കണ്ടു, പ്രജാപതികൾ കോപിച്ചു. അവർ ശപിക്കുക നിമിത്തം മരണത്തെ സമീപിച്ച ഉപ ബർഹണൻ, ക്ഷണത്തിൽ സ്വ ഗൃഹത്തിലേക്ക് മടങ്ങി; നടന്ന സംഭവങ്ങളെ മായാമാരെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു; കശ്യപൻ വിരിച്ച്, അതിൽ കിടന്ന് മരിച്ചു. മേൽ മാർ അവയെ വേരും പരമ ശോകാൽ രായി. മേൽ മാൽ യായ മാലതി, ബ്രഹ്മാവിനേയും മൃത്യുവിനേയും മനേയും ശപിക്കുവാൻ, സന്നദ്ധയായി. ബ്രഹ്മാവ് മുതലായവർ യെന്ന്, വിഷ്ണുവിനെ ശരണം പ്രാപിച്ചു; വിഷ്ണു

കർമ്മങ്ങളെ ബ്രഹ്മത്തിൽ സമർപ്പിച്ചു കൊണ്ട് അവയെ അനുഷ്ഠിക്കുകയാണ്, ധർമ്മം അർത്ഥം എന്ന രോഗങ്ങളെ മർദ്ദിച്ച് പരിഹരിക്കുകയെന്നതാണ് ശ്രദ്ധേയമായ വ്യക്തിത്വം. ജായതേ യേന സുവൃതത ദേവ ഹോമയം ദ്വയം ന പുനാതി ചികിത്സതം. ഹോമം നൃണാം കൃയാ യോഗം സർവ്വം സംസ്കൃതി ഹേതവത ഏവം വിനാശായ കല്പതേ കൽപ്പിതം: പരേ യ ദത്ര കൃിയതേ കർമ്മദഗവത് പരിതോഷണം. ജ്ഞാനം യ ത്ത ദധീനം ഹിദേകിയോഗ സമനപിതം.

ഭോഗത്തിന് കാരണമാകുന്ന ദ്വയങ്ങൾ തന്നെ, വൈദ്യ വിധി അനുസരിച്ച് പാകപ്പെട്ടത്-ഭോഗ നിവാരണത്തിന് കാരണമാകുന്നു; അതുപോലെ തന്നെ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടും സംസാരത്തെ ദീർഘിപ്പിക്കുവാൻ കാരണമാണ്; ഏകിലും കർമ്മങ്ങൾ ഇശ്വര സമർപ്പണ ബുദ്ധിയോടു കൂടെ നിർവഹിക്കപ്പെട്ടാൽ-സംസാര വിമോചനത്തിനും കാരണമാകും. ഭക്തിപൂർവ്വം ഭഗവത് പരിതോഷണമായി അനുഷ്ഠിക്കപ്പെടുന്ന കർമ്മം, ജ്ഞാനത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നു. മഹർഷിമാരിൽ നിന്ന് ജ്ഞാനം ലഭിച്ച നാരദൻ, ഗുഹത്തിൽ നിന്ന് ഇറങ്ങി ഗംഗാതടങ്ങളിൽ ദീർഘകാലം തപസ്സ് അനുഷ്ഠിച്ചു; മരിച്ചു.

നാരദൻ നാലാമതും ജനിച്ചു; ഈ പ്രാവശ്യം ജനിച്ചത് ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായിട്ടാണ്. ശിശു ബാലനായി; ബാലൻ വേദ വേദംഗ പാരംഗതനായി. വിദ്വാൻ ത്രികാലജ്ഞനായി. പുത്രൻ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്ന് അമ്മൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു; പുത്രൻ അനുകൂലിച്ചില്ല. നാരദൻ:-“അമ്മ! വനങ്ങളിൽ താമസിച്ച് ഹരി സേവനം ചെയ്യാൻ അമ്മൻ എന്ന അനുവദിക്കുക; ഞാൻ മുകുതിയെ സമ്പാദിച്ചു കൊള്ളട്ടെ” ബ്രഹ്മാവ് പറഞ്ഞു:-“മകനെ! ഗുഹയ്ക്കടുത്തു കൂടിച്ച് ഇത്രയും എന്താണ്? ബ്രഹ്മാർച്ച ഗാർഹസ്ഥ്യം, വനപ്രസ്ഥം, ഭിക്ഷു എന്ന നാലാശ്രമങ്ങളെ അനുസരിച്ച് ഏതുയോഗ്യതയോടെ നാർദ്ദീവിക്കുന്നു? ഗുഹസ്ഥ വാസം ആശ്രയിച്ചാണ് മരം മൂന്നു ആശ്രമങ്ങളിൽ വർത്തിക്കുന്നവർ കൃത്യം അനുഷ്ഠിക്കണമെന്നു്. ഇശ്വരാനേയും മനുഷ്യനേയും സേവിക്കുവാൻ ഇതു ഉപയോഗപ്പെടുന്നതായ ആശ്രമം വേറെ ഇല്ല. ശ്രേഷ്ഠൻ എന്ന മഹർഷിയുടെ പുത്രിയായി മാലതി പിറന്നിട്ടുണ്ട്. അങ്ങു് ഈ ജന്മത്തിൽ ജന്താവകമെന്ന് ശ്രീപരമേശ്വരനോടു് അനുഗ്രഹം വാങ്ങി, മാലതി പ്രതീക്ഷാ പൂർവ്വം വർത്തിക്കുന്നു” നാരദൻ പറഞ്ഞു:-“അമ്മ! ഞാൻ സമ്മതിച്ചു; എന്നാൽ ഹരി സേവനം ചെയ്യേണ്ട രീതികളെ അമ്മൻ ഒന്നാമതായി എന്നിക്ക് ഉപദേശിക്കുക തന്നെ.” ബ്രഹ്മാവ് പറഞ്ഞു:-“പൂർവ്വ ജന്മത്തിൽ അങ്ങയ്ക്ക് ഹരി സേവനം ഉപദേശിച്ചത് ശിവനല്ലയോ? അവിടെത്തന്നെ ഈ പ്രാവശ്യവും ശിക്ഷപ്പെടുക.” നാരദൻ: “ഞാൻ കൈലാസത്തേക്ക് പോകട്ടെ; അവിടെ നിന്ന് ഞാൻ ബദരികയിൽ ചെന്ന് നര നാരായണന്മാരെ ആരാധിക്കും; വീണ്ടും ഇവിടെ വന്നു ചേർന്ന്, ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്തു കൊള്ളാം” നാരദൻ കൈലാസത്തെ പ്രാപിച്ചു. പാർവതീ പരമേശ്വരന്മാർ ഹരിപൂജാ പ്രകാരങ്ങളെയും, ഗുഹസ്ഥ ധർമ്മങ്ങളെയും, നാരദന് ഉപദേശിച്ചു. നാരദൻ ബദരികയിൽ പ്രാപിച്ചു; സാഷാദര പ്രണാമം ചെയ്തു നാരദനെ, നര നാരായണന്മാർ ഏല്പിപ്പിച്ചു. നാരദൻ പറഞ്ഞു:-“പാർവതീവരൻ അനുഗ്രഹം കൊണ്ട് ഞാൻ ഹരിപൂജാ വിധിയെ ഗുഹ

ചിരിക്കുന്നു; എന്നാൽ ഞാൻ ഇനിയും ശാന്തിയെ പ്രാപിച്ചിട്ടില്ല; ജനന മരണ വിമോചനം സിദ്ധിക്കുന്നതായ ജ്ഞാനത്തെ ഞാൻ കാണുകയും ചെയ്തേക്കാം.” നാരായണൻ പ്രകൃതി തത്വങ്ങളെക്കുറിച്ചും, പുരുഷന്റെ വ്യാപാരങ്ങളെക്കുറിച്ചും, ദുഃഖപ്രകൃതിയുടെ പ്രതിഫലമായായ ശ്രീലോകത്തിന്റെ ധർമ്മമാഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചും, നാരദന് ഉപദേശിച്ചു. വിവാഹം മൂക്കിക്ക് മുഖമാകുന്നു എന്നും; മാലതി ആധ്യാത്മികനായ ഒരുവനു് ഉചിതയായ ഭാര്യയായിരിക്കുമെന്നും-നാരദൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. നാരദൻ ശ്രേഷ്ഠന്റെ ആശ്രമത്തിലേക്ക് നടന്നു: ശ്രേഷ്ഠൻ പറഞ്ഞു:-“ഔവാഹവ! അങ്ങ് ആരാണു്?” നാരദൻ: “ഞാൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ നാരദനാണ്.” ശ്രേഷ്ഠൻ: “അങ്ങു് എവിടെപ്പോകുന്നു” നാരദൻ: “ഞാൻ ബദരികയിൽ നിന്ന് ബ്രഹ്മലോകത്തേക്ക് പോകയാണ്.” ശ്രേഷ്ഠൻ: “ബദരികയിൽ എന്തു വിശേഷം മായിരുന്നു,” നാരദൻ: “നര നാരായണന്മാരോടു് മുക്കുതി മാർഗ്ഗത്തെ അഭ്യസിക്കുവാനായി, അവിടെത്താമസിച്ച ശേഷം, ഞാൻ തിരികെ വരുകയാണ്.” ശ്രേഷ്ഠൻ: “മുകുതി മാർഗ്ഗത്തെ അങ്ങ് എന്തു കൊണ്ടു് ബ്രഹ്മാവിൽ നിന്ന് തന്നെ അഭ്യസിച്ചിട്ടില്ല.” നാരദൻ: “ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നാണ് അമ്മന്റെ ആഗ്രഹം. എന്നാൽ ഗുഹസ്ഥാശ്രമത്തെ ഞാൻ വളരെ ഭേദിക്കുന്നു.” ശ്രേഷ്ഠൻ: “മുക്കുതി വായ അങ്ങ്, ശ്രീമന്മാരോടൊന്നു വർത്തിക്കുന്നതു് എങ്ങനെ? ഭോഗങ്ങളെ ഭുജിക്കാത്തവൻ വിരക്തിയെ അടയ്ക്കുന്നതല്ല. ശ്രീലോകം പ്രകൃതിയുടെ മായയാണ്. പ്രകൃതിയിൽ നിന്ന് തത്വഗ്രഹണം ചെയ്യാത്തവൻ ഒന്നാം ഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. പുരുഷനിൽ ഉദ്ഭവംകുന്ന ശ്രീപ്രേമം, ശിശുക്കളെ അഭിമുഖീകരിച്ചും അന്യന്മാരെയും ലോകത്തെയും അഭിമുഖീകരിച്ചും വർദ്ധനും, സമ ദർശനത്തിന് ഹേതുവാകുന്നു. ഇതു തന്നെയാണ് ബ്രഹ്മജ്ഞാനം; ബ്രഹ്മജ്ഞാനം നിമിത്തം മുകുതി ഫലിക്കുന്നു. സുഖവും അസുഖവും അനുഭവമാകുന്ന ഗുഹസ്ഥ ധർമ്മത്തെ അറിയാത്തവൻ, അതൊന്നിനേയും അറിയുന്നില്ല; ഗുഹസ്ഥ ധർമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിക്കാത്തവൻ മുകുതിയെ പ്രാപിക്കുക ഇല്ല.” നാരദൻ മാലതിയെക്കണ്ടു. നാരദനും മാലതിയും പ്രണയബദ്ധരായി. നാരദൻ ബ്രഹ്മലോകത്തു് ചെന്ന്, നടന്ന സംഭവങ്ങളെ ഒക്കെയും അമ്മനെ അറിവിച്ചു. ബ്രഹ്മാവ് സന്തുഷ്ടനായി ബ്രഹ്മാവും നാരദനും കൂടി ശ്രേഷ്ഠന്റെ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിച്ചു. നാരദൻ വിധിപ്രകാരം മാലതിയെ വിവാഹം ചെയ്തു.

നാരദനും പാർവതയും ഒരുമിച്ച്, ഭാരതവൃക്ഷത്തിൽ തീർത്ഥസ്നാനം ചെയ്തു് ഒരു കാലത്തു് സഞ്ചരിക്കുക ഉണ്ടായി. അക്കാലത്തു്, ചതുർമാസവും അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ നായി അവർ സംജയ ചക്രവർത്തിയുടെ രാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചു. ചക്രവർത്തി, മഹർഷികളുടെ ആശ്രമത്തെ അറിഞ്ഞു് സംപ്രീതനായി, അവർക്കായി ഒരു ഗുഹത്തെ സജ്ജമാക്കുകയും, അവരെ പരിചരിക്കുവാൻ നായി സ്വപുത്രിയായ ഭായന്തിയെ നിശ്ചയംഗിക്കുകയും ചെയ്തു. ഭയന്തി വിനയപൂർവ്വം, ആദരപൂർവ്വം, രണ്ടു മഹർഷിമാരെയും പൂജിച്ചു. ഗുഹപുരം നിൽക്കുന്നതായ ഭയന്തിയെക്കുറിച്ച് ആ പാർവതീ പ്രീതനായി. മഹർഷിമാർ പാടുന്ന സാമ ഗാനങ്ങളെ കേട്ടു കൊണ്ടു്, ഭയന്തി മിക്ക സമയവും ആശ്രമത്തിൽ തന്നെ കഴിച്ചു. എന്നാൽ ക്രമേണ ആകെ നാരദനെക്കുറിച്ച്, കേന്ദ്രധീകര ഉജ്ജ്വലമായി. ഭയന്തി നാരദനെക്കുറിച്ച് പക്ഷപാതം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന

തെയി മമർക്കി മാർക്കും ശങ്ക ഉണ്ടായി. ഒരിക്കൽ പാവൻ നം
 രേ നോട്ട് മഹസ്സിക്കൽ പറഞ്ഞു: - "മെയ്തി അങ്ങേ കുറിച്ച്
 പ്രത്യേകം താല്പര്യം പ്രദർശിപ്പിക്കു നില്ക്കുകയോ?" നാരദൻ
 പറഞ്ഞു: - "അങ്ങനെ യുണ്ട് എന്നു എന്നിക്കും തോന്നുന്നു." പ
 വൻ തുംഭനായി പറഞ്ഞു: - "എന്ത്? ഭൂപയ്യടന ത്തിന് പു
 രപ്പെട്ട സമയം, നാം തമ്മിൽ ചെയ്ത ഉടമ്പടിയെ അങ്ങ് എത്ര
 കൊണ്ട് മാനിക്കു നില്ക്കുന്നു? സർവ്വരഹസ്യങ്ങളെയും അന്യോ
 ന്യം ഗ്രഹിപ്പിക്കണമെന്നാണ് ഉടമ്പടി. എന്നാൽ മെയ്തി
 അങ്ങയെ കുറിച്ച് പക്ഷപാത മുളുവുമാണ്, എന്ന സംഗതി
 അങ്ങ് എന്നെ ഗ്രഹിപ്പിക്കാത്തതു് എത്ര കൊണ്ട്? അൻ
 ഒരു കരങ്ങായി ചോദിക്കട്ടെ." നാരദൻ ചോദിച്ചു; പറഞ്ഞു: -
 "അങ്ങ് യഥാലോകത്തിൽ നരകത്തിൽ നരക സംവത്സരം
 അധിവസിക്കുക." നാരദൻ ഒരു വാനരമായി: പാവൻ ന
 രകത്തിൽ പതിച്ചു. യുവതി യായ മെയ്തിയെ ഒരു രാജകു
 മാരനായി ഭാനം ചെയ്യണമെന്ന് അമാത്യന്മാർ സംജയനെ
 ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. ആ രാജ: സല്ലാപത്തെ ഗ്രഹിച്ച മെയ്തി വിമ
 നസ്കയായി. മെയ്തിയുടെ സന്തോഷകരണം ധാത്രി പ
 റഞ്ഞനിഞ്ഞ ചക്രവർത്തിനി, സംഗതി ചക്രവർത്തിയെ ഗ്രഹി
 പ്പിച്ചു. നാരദനെ തന്നെ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്ന് നിർബ
 സ്ഥിച്ച മെയ്തിയെ, നിരോധിക്കുവാൻ ചക്രവർത്തിയും ചക്ര
 വർത്തിനിയും മാർഗ്ഗം കണ്ടില്ല. മെയ്തി വാനര മുഖനായ
 നാരദനെ ഭർത്താവായി വരിച്ചു. വർഷം നൂറ് കഴിഞ്ഞു. പർ
 വൻ നരകത്തിൽ നിന്ന് തിരികെ സംജയ രാജധാനിയെ
 പ്രാപിച്ചു. നാരദൻ പാവനെ അർച്ചിച്ചു; പൂജിച്ചു. പ്രീ
 തിപ്രദമാകുമാറ് ഉപചരിച്ചു. സംപ്രീതനായ പാവൻ
 നാരദന് ശപഥമോചനം നൽകി. ശുഭസർവ്വംഗനായ നാര
 ദൻ, ശുഭസർവ്വംഗിയായ മെയ്തിയോടു് ഒരുമിച്ചു, ദീർഘ
 കാലം രാജധാനിയിൽ താമസിച്ചു; മെയ്തി മരിച്ചു. നാരദൻ
 ബ്രഹ്മലോകത്തേക്കു് പോന്നു.

നാരദൻ ദ്വാരകയിൽ കൃഷ്ണനോടു് ഒരുമിച്ചു് താമസി
 ക്കുന്ന ഒരു കാലത്തു് - അവർ ഇരുവരും ഒരുമിച്ചു് ഒരു വിമാ
 നസഞ്ചാരം ചെയ്യുക ഉണ്ടായി. അവർ മധ്യേ മാർഗ്ഗം ഒരു സ
 രസ്സു് കണ്ടു. ഭാഹം നിമിത്തം ജലം കുടിക്കണമെന്ന്, നാരദ
 ന് ആവശ്യപ്പെടുകയാൽ - വിമാനം അവിടെ അവരോഹി
 ച്ചു. എന്നാൽ പാനം ചെയ്യുന്നതിനു് മുമ്പു് സ്നാനം ചെയ്യണ
 മെന്ന്, കൃഷ്ണൻ ആജ്ഞാപിച്ചതിനെ, പിപാസാ പീഡി
 തനായ നാരദൻ അവഗണിക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്. നാരദൻ
 ജലം കുടിച്ചു; ആ ക്ഷണത്തിൽ ഒരു സ്ത്രീയായി പരിണമി
 ച്ചു. "ദീക്ഷിക്കാതെ വരുവതു പരീക്ഷാ മില്ലാത്തതല്ലല്ലോ." യുവ
 തി നാലു പാട്ടും നോക്കി. വിമാനത്തെ യാകട്ടെ, കൃഷ്ണ

നെ യാകട്ടെ കണ്ടാണു്, അവിടെ വന്നുള്ളിൽ അലഞ്ഞു
 തിരിഞ്ഞു. യുവതി ഒരു ആത്മമത്തെ പ്രാപിച്ചു. സമാധിന
 നായ ദീക്ഷി, അല്പസമയത്തിനുള്ളിൽ കണ്ണു് ഇറന്നു്, മുന്നിൽ
 നിന്ന സർവ്വംഗ സുന്ദരിയെ കണ്ടു. ദീക്ഷിയെ പരിചരിച്ചു് ശു
 ക്യാതപന അവിടെ താമസിക്കണമെന്നാണു് ആഗ്രഹം എന്നു
 യുവതി അറിവിച്ചതിനെ, ദീക്ഷി സമ്മതിച്ചു. ഇരു ശിഷ്യയെ
 വിവാഹം ചെയ്തു. മാത്ര പ്രസവിച്ചു; ക്രമേണ അറുപതു് പുത്ര
 നുരുടെ മാതാവായി. ഇങ്ങനെ കാലം കടക്കവെ, ഒരു ദിവ
 സം ദീക്ഷിയും അറുപതു് പുത്രന്മാരും ഒരുമിച്ചു മരിച്ചു. വിധവ
 പരമ സന്തപ്തയായി. ഏകാകിനി യായ അവൾ അനന്തരം
 കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യാൻ തന്നെയും അസാധാരിതയായി. ഇ
 തിനിടയ്ക്കു്, ലോകം സാധാരണമായ ഒരു വിശപ്പു് ആ
 സ്ത്രീയെ ബാധിച്ചു. സമീപത്തു് നിന്ന മാവുമരത്തിൽ നിന്ന്
 മലം പറിക്കുവാനായി അവൾ കൈ ഉയർത്തി: എന്നാൽ ഉയ
 രത്തിൽ നിന്ന മലത്തെ സ്पर्ശിക്കുവാൻ അവൾക്കു് സാധി
 ച്ചില്ല. ക്ഷുത പരമ പീഡിത, ശവങ്ങളെ ഒരുമിച്ചു് കന്നാ
 യി ചേർത്തു നിൽക്കി, അതിനേൽ കയറി ഒരു കയ് പറ്റിച്ചു.
 ആ ക്ഷണത്തിൽ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ അവിടെ പ്രത്യക്ഷനായി.
 ഭർത്താവും പുത്രന്മാരും മരിച്ച ശേഷം സ്നാനം ചെയ്യാതെ ത
 നെ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതിന്റെ അസംഗത്യത്തെ വിധവ
 യെ ധരിപ്പിച്ചു. വിധവ സാസ്സിൽ ഇറങ്ങി, മാങ്ങ പിടി
 ച്ചിരുന്ന കൈ ഉയർത്തി പിടിച്ചു കൊണ്ടു് ജലത്തിൽ മുങ്ങി.
 വിസ്മയം! ജലത്തിൽ നിന്ന് പൊങ്ങിയതു് പാമർക്കിയായ
 നാരദനായിരുന്നു. തനയത്തെ നിന്ന കൈ മാത്രം, സ്ത്രീ ലക്ഷ
 ണത്തിൽ വളകൂടാതെ കണ്ടു. അവിടെ കയ്ക്കു് നി
 ന്ന ബ്രാഹ്മണൻ കൃഷ്ണനായിത്തീർന്നു. കൃഷ്ണന്റെ ആജ്ഞാ
 പ്രകാരം, നാരദൻ വിണ്ടും ജലത്തിൽ മുഴുവനായി മുങ്ങി. കൈ
 യും പുരുഷോചിതമായി മാറി; കൈയിലിരുന്ന മാങ്ങ,
 സ്വര സംപന്നമായ വീണയായി പരിണമിച്ചു. കൃഷ്ണൻ
 പറഞ്ഞു: - "ഭർത്താവായ അങ്ങയോടു് ഒരുമിച്ചു താമസിച്ചു്,
 ഇല്ലാതെ മരിച്ചു കിടക്കുന്ന ഈ ദീക്ഷികാലപുരുഷനാണ്;
 അറുപതു് പുത്രന്മാർ വർഷത്തിന്റെ പ്രഭവം മുതലായ അറുപതു്
 നാമങ്ങളാണു്."

ഹൈന്ദവ സഭാത്തയ്യായി യായ നാരദനെ സംബന്ധിച്ച
 സംഭവങ്ങൾക്കു് അവസാനമില്ല. പ്രസിദ്ധമായ മിക്ക സംഭ
 വങ്ങളിലും നാരദനെ ആണിയായി കാണാവുന്നതാണ്. ഭാ
 ഗവതം, ഭാരതം, ഭാമായണം മുതലായ പ്രസിദ്ധ ഗ്രന്ഥങ്ങളി
 ൽ ഒന്നിലെങ്കിലും നാരദന് സ്ഥാനമില്ലാത്ത സംഭവങ്ങൾ
 അധികം ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ചരിത്ര കാൺഡം.

വൈവസ്വത കാലം.

XV.

ബ്രഹ്മ പത്ര നായ മന്മഥൻ.

മർക്കണ്ഡേയൻ പറഞ്ഞു.

ശുഭാധിപൻ മനയെ സരസ്വതീതീരത്ത് തുറന്നു മെ
ലുണ്ണും കൂടുകേരം സമൃദ്ധ്യാ അന്നമം കുമ്പസാരം പരം.

മുതൽ ബ്രഹ്മ പരമാർത്ഥം നന്നായ മഹാത്മനേ
പുഷ്പം തന്ന തതഃ സോപി ബാലവിദ്യേ ചൈവനം

ബാലവിദ്യേ മഹാത്മനഃ തതഃ ആചിക്ഷിരൻ

സന്ധ്യ; പുനഃ

മന്മഥൻ യവകീരായ മനയേ സ പ്രേംപാശ്വസിതായ ച

അസിതോ മേ സമുചയേ മുതൽ വിസ്തരമേ ചിച്ഛഃ

അഹം വഃ കഥയിഷ്യാമി കഥാ മേതം പുരതനീ.

പ്രണമ്യ പരമാർത്ഥം ചക്രപാണിം ജഗദ്യതിം

വ്യക്താവ്യക്തസ്വരൂപായ സ ഭസ്മേ വ്യക്തിരൂപിണേ

അന്തരതഃ പരം മോതിഃ സ്വരൂപം പ്രണമമിതം

അല്ലയോ മനികളേ! നിങ്ങൾ കേൾക്കുക: ഞാൻ പറയുവാൻ ആരംഭിക്കുന്ന ചരിത്രം പുരാതന മരുന്നും തുറന്നു തുറന്നു അര മരുന്നും പുണ്യവും കൂടുകേരവും ആയ ഈ ചരിത്രം ഞാനഭ്യം കുമ്പസാരം തന്നെ. ബ്രഹ്മാവ് തന്നെ സർവ്വതീതമായ ഈ ചരിത്രത്തെ മഹാത്മം വായ നന്നായ് ഉപദേശിച്ചു: നാളെൻ ബാല വിദ്യ യാജ് ഉപദേശിച്ചു: മഹാത്മാക്കു ഭായ ബാലവിദ്യയാർ മനിയായ യവകീരനും, യവകീര നാകരട്ട, ദേവലൻ എന്ന നാമന്തര മുട്ട അസിതനും, ഉപദേശിച്ചു. അസിത നാണു ഏനിക്ക് ഇതു ഉപദേശിച്ചത്. ഞാൻ ഇതിനെ ഇവിടെ നിങ്ങൾക്ക് സവിസ്തരം ഉപദേശിക്കാം." ഇത്രയും പ്രസ്താവിച്ച ശേഷം മർക്കണ്ഡേയൻ പരമാർത്ഥവനെ പ്രണമിച്ചു. ജഗദ്യതിയെ-ചക്ര പാണിയെ-പ്രശംസിച്ചു. മർക്കണ്ഡേയൻ വ്യക്താവ്യക്ത സ്വരൂപനെ-സ ഭസ്മ വ്യക്തിരൂപവനെ-പ്രണമിച്ചു കൊണ്ട്-ഇങ്ങനെ ആരംഭിച്ചു. "ലോക പിതാമഹനായ ബ്രഹ്മാവ് പരം മോതിസ്സിനെ പ്രണമിച്ചു കൊണ്ട് സൃഷ്ടിക്കുന്നതിൽ ഉദ്യമനായി. ബ്രഹ്മാവ് സർവ്വ സർവ്വ നര ലോകങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ചു.

സൃഷ്ടാ പ്രജാപതിൻ ഭക്ഷ പ്രഭുവൻ സ യഥാവിധി
മരീചി മറ്റും പുലഹൻ തമൈവം ഗിരസം കൂട്ടും

പുലസ്തും ച വസിഷ്ഠം ച നരദം ച പ്രഭുചതുരം
ഭീമം ച മനസാൽ പത്രാൻ യഥാ ഭഗവതഃ സ:

ബ്രഹ്മാവ് പത്തു പ്രജാപതികളെ സൃഷ്ടിച്ചു. അവരുടെ പേരുകൾ ഇവയത്രെ. ഭക്ഷൻ, മരീചി, അതി, പുലഹൻ, അംഗിരസ്സ്, കൂട്ട, പുലസ്തൻ, വസിഷ്ഠൻ, നരദൻ, ഭീമ. ഇവരുടെ പിന്മുറയി ബ്രഹ്മ വിദൻ മനസ്സിൽ നിന്നു ഒരു വരാഗന പിറന്നു. നാമം കൊണ്ട് സന്ധ്യ എന്ന് പ്രസിദ്ധമായ ആ രൂപ ഗുണ ശാലിനി അവതരിച്ചു ക്ഷണത്തിൽ-ആ പ്രോജപല പ്രഭാ മഹാഭഗവതയ കണ്ടു ക്ഷണത്തിൽ-ബ്രഹ്മാവ് പീഠത്തിൽനിന്ന് ഏഴിറു: ഇരിക്കുവാൻ അരുതായ ഭക്ഷപ്രഭുവ നാർ-ബ്രഹ്മ മനസ പരിശുദ്ധ പ്രജാപതികൾ-നാട്ടിനിറത്തിയ വേലിപ്പുത്തലുകൾ ഉപേ-നെട്ടനെ നിന്നു.

ബ്രഹ്മാവ്, പ്രജാപതി കർ എന്ന സർവ്വ ഭാഗങ്ങളെ ചിന്തകൾ ഒരു വഴിക്ക് തന്നെ പോയി. "ഈ വര വർണ്ണിനി ആരുടെ വകയൊ?" സഭ ഇങ്ങനെ സംഭാവന മാകവെ-ബ്രഹ്മ വിദൻ മനസ്സിൽ നിന്ന് വീണ്ടും സർവ്വഭാഗ മനയ ഒരു പുരുഷൻ അവതരിച്ചു.

കാഞ്ചനീ ചണ്ഡൻ പിതാമഃ പീനോരസ്: സുനാസിക്:
സുവൃത്തോരു കടി ജംഘേ നീല വേഷ്ഠി: കേശവ:

ലഗഭ്യായുഗലോ ലോല പുഷ്പമുനിഭാനനഃ
കപാട വിസ്തീർണ്ണ ഹൃദി രോമ രാജി വിരാജിതഃ

ശുഭാ മാതംഗ കരവൽ പീന നിസ്തല ബാഹുഭ്യഃ
ആരക്ത പാണി നയന മുഖ പാദ കരോൽഭവഃ

ക്ഷീണമലഗ്ദ്ധ ശാരുദന്തഃ പ്രമത്ത ഗമ ബന്ധനഃ
പ്രഹുപ്ത പന്ത പത്മകു കേശര ഘ്നാണ തർപ്പണഃ
കാഞ്ചനീവാ മീനകേതുഃ ഘ്നാശ്ച മകര വാഹനഃ

പഞ്ച പുഷ്പായുധോ വേഗീ പുഷ്പ കോദണ്ഡ ഭണ്ഡി
തഃ

കാന്തഃ കടാക്ഷ പാദതന ഭ്രാമയൻ നയ നഭയം

സുഗന്ധി മരുതാഭംഗം ശുഭാഭരസ സേവിതം
തം വീക്ഷ്യ താഴ്മ ഭക്ഷ പ്രഭുവം മനസാശ്വസേ

മരീച്യോഭോ ഭഗ രാജേ വിസ്തയാ വിഷ്ണു ചേതസാ
ഭേൽസുകാ പരമം ജഗദ്ഭ്യഃ ആയുർ വൈകാരികം നാ:

* മർക്കണ്ഡേയൻ ദീക്ഷികൾക്ക് ഉപദേശിക്കുന്ന തായി കലികും പുരാണ്. നിമ്മിക്ക പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇട മന്മഥ ചരിത്രം ആ പുരാണത്തിൽ നിന്നു കുന്നു.

അന്തരമോടി പ്ലവൻ മെയ് പുണ്ട പുരുഷൻ! തടിച്ചതാ
വ്, വിടൻ മുക്കു, കോഴത്തുരുങ്ങ ഭുജ, മന്നി നെന്ന് രത്ന
കടി ജംഘകർ, എന്നവയെ കൊണ്ട് സുന്ദര നായി നിലപ്പു
ട്ട പുതച്ച പു നായ കോണ്ടവൻ-ഒളഞ്ഞിയ പുരികം കൊണ്ട്

കണ്ടുകൾ കൈവന്നവൻ-കണ്ണിൻ ഇണയെന്ന രൂപമുണ്ണ ഇണ
 നായ വൻ-തീരമുളി കണ്ടുളി മുഖം പുണ്ടവൻ-വാനിൽ
 വിരിഞ്ഞിരു മാറിനെ രോമരൂപി കോണ്ട് വിതാനിച്ച വൻ-
 ചെറുവത കരമൊത്തു തടിച്ചുയണ്ട കരയ്ക്കെ കോണ്ട് പെരു
 മെപ്പിട്ട വൻ-ഇളം ചെങ്കുളി പുണ്ടമുഖം, കണ്ണു, കാൽ, കൈ
 എന്നു കോണ്ട് കണ് കളർ കയറുന്ന വൻ-അ മെങ്ങിയ
 വൻ-പല്ല ഇണങ്ങിയ വൻ-മെച്ചി ആനയെ പിടിച്ചു പൂ
 ട്വവൻ പാടവം തികഞ്ഞവൻ-വിരി അമര അളിർ നയനൻ
 -പുനായിൻറ തനിമണം താനായി തന്നെ വാരി വിത
 യ്ക്കുന്ന വൻ-ശംഖമേൽ വെല്ലുന്ന പൂങ്കുത്തു കോണ്ടവൻ-
 മീൻ കൊടി പിടിച്ച വൻ-മെയ് നീണ്ട മകര വാമനൻ-
 അയ്യവയ ചെപ്പമരം-വേഗ വൻ-പൂക്കുട്ടിയ വില്ലു പി
 ടിച്ച് വെല്ല വൻ നിൽക്കുന്ന വൻ-ഇളകുന്ന കണ്ണുകൾ
 കൊണ്ട് അങ്ങും ഇങ്ങും നോക്കി-കാണുന്ന വരുടെ കണ്ണു
 കളിൽ കളർ വിതച്ചു-മണം പെറുന്ന കററ പോലെ ഇ
 ണം ഇണങ്ങിയ പുരുഷനെ-രൂപ മെടുത്ത ശൃംഗാര രസം ത
 മന്ന, സർവംഗ സന്നദ്ധ നായി നിന്ന് സേവിച്ചു നമുവ്
 മേക്കൻ നോക്കി; കണ്ടു; പ്രജാപതി കുറ പത്തു പേരും ക
 ണ്ടു; സർവ്വരൂപ വിസ്തരം പുണ്യ വിവരങ്ങൾ രായി! നി
 ച്ചു കേൾക്കു മർ ഉൽക്കണ്ഠ കണ്ഠിതരും രായി; ബ്രഹ്മ മാന
 സപുത്ര അരയ വികാര വിഹീന രാർ-വികാര പരമരായിന
 അരായി പിറന്ന പുരുഷൻ പറഞ്ഞു:-“ദോ ബ്രഹ്മൻ!
 ഞാൻ ചെല്ലേണ്ടതു് എന്താണാവോ? അത്ത് ആത്മാവി
 ക്കുക. എന്നിങ്ക് ഉചിതമായ കർമ്മത്തിൽ അത്ത് എന്നെ നി
 യോഗി കേണമെ: അത്ത് എന്നിങ്ക് നാമത്തെ നിശ്ചയിക്ക
 ക തന്നെ. എന്നിങ്ക് സ്ഥാനത്തേയും പതിയേയും അത്ത് ത
 മന്ന നിശ്ചയിക്കണം. ദോ ലോകേ! ഞാൻ അപേക്ഷിക്ക
 ണം. അത്ത് ആധാതാവും വിധാതാവും അല്ലയോ!” ബ്രഹ്മാ
 വ് കേട്ടു. മിണ്ടുവാൻ ആവർത്ത ബ്രഹ്മാവ് അൽപ്പ സമ
 യത്തേക്കു് മിണ്ടി യില്ല. ബ്രഹ്മാവ് ക്രമേണ ശാന്ത നായി;
 ചുറ്റും കൊണ്ട് വിസ്തരമേൽ വിരയിച്ചു; പറഞ്ഞു:-“പ്ര
 ദോ! അങ്ങയുടെ കൈയിൽ ഇരിക്കുന്ന പൂവമ്പുകൾ അഞ്ചു,
 കൊണ്ട്-ആൺ പെൺ ചെട്ടന്ന ഈ പ്രപഞ്ചത്തിൽ സനാത
 നമായ സൃഷ്ടി കർമ്മത്തിൽ നിരത നായി പ്രജാ വർദ്ധന ചെ
 ല്ലുക. അങ്ങയുടെ ശരങ്ങൾ ഏവിയെക്കും കടക്കും. അവയെ
 കട്ടക്കു വൻ ആനും ആളാക യില്ല. ദേവന്മാർ തട്ടക്കുക യില്ല.
 ഗന്ധർവ്വന്മാർ തട്ടക്കുക യില്ല. കിന്നരന്മാരും മഹാരാജന്മാ
 ളും തട്ടക്കുക യില്ല. ദൈത്യന്മാരും രാക്ഷസ വിദ്വാന്മാരും
 തട്ടക്കുക യില്ല. യക്ഷന്മാർ, പിശാചന്മാർ, ഭൂതന്മാരും, വി
 നായകന്മാർ, ഗുഹ്യന്മാർ, സിദ്ധന്മാർ, മനുഷ്യർ, പത്മ
 നന്മാർ എന്നിവരാരും തട്ടക്കുക യില്ല ബ്രഹ്മാവ് തുടർന്നു:-
 ഞാൻ എന്തിനാൽ തട്ടക്കുക യില്ല

അമ്മ വാ വാസുദേവേ വാ സ്കാണ്ടർ വാ പുരുഷോത്തമ
 മേവിച്ചുവെ സ്വപ്ന വശേ കി മരണെ പ്രാണധാരിഭി
 പ്രാണന രൂപി ജന്മനും പ്രവിശൻ ഹൃദയം സദാ
 സുഖമേതു:സ്വയം ഭൂതം കരു സൃഷ്ടി സനാതനിം
 തപസ് പുഷ്പ പഞ്ചാഗ്ന സദാ ലക്ഷ്യം മൂലം മനോ
 സർവ്വം പ്രാണിനാം നിത്യം മേ മോക്ഷരോ വോൻ
 ഇതി തേ കർമ്മ കഥിതം സൃഷ്ടിപ്രാവർത്തകം പുനഃ
 നാമോപി ച ഗമിച്ചാമി യത്തേ യോഗ്യ മേവിച്ചതി

ദോ പുരുഷോത്തമ! അങ്ങയുടെ വശത്തു് വരണമെന്നായി
 യാവ നേരത്തു നെങ്കിലും ഉണ്ടാക യില്ല. ഞാനും വാസുദേ
 വനും സ്കാണ്ടവും അങ്ങയ്ക്കു് വശഗന്മാരും. ദോ മഹാത്മാ
 ല! പ്രാണധാരണം ചെയ്യുന്ന ഇതരന്മാരെ ക്ഷരിച്ച് പ്രസംഗം
 ഇനി വേദം വേണ്ട. അത്ത് പ്രാണന രൂപ നായി മയക്കുകൾ
 ഹൃദയത്തിൽ പ്രാവശ്യച്ച്, അവർക്കു സുഖം നൽകി, സനാത
 നമായ സൃഷ്ടിയെ അനുഷ്ഠിച്ചു കൊളീം. അങ്ങയുടെ ചി
 ത് പഞ്ചാഗ്നത്തിൽ മുഖ്യമായ ലക്ഷ്യം-പ്രാണി കളുടെ മനസ്സു
 തന്നെ. അത്ത് സകല പ്രാണികൾക്കും മദവും മോദവും ക്ഷേ
 മകൾക്കു് തന്നെ നൽകും. അല്ലയോ പൂവമ്പി! അങ്ങയുടെ
 കർമ്മം ഇതത്രെ! സൃഷ്ടിയെ പ്രവർത്തിപ്പി ക്കുക എന്നതു തന്നെ.
 ഇനി അങ്ങയ്ക്കു് നാമം ഉണ്ടാകണം. അങ്ങയ്ക്കു് യോജി
 ച്ച നാമം ഇപ്പോൾ തന്നെ അങ്ങയ്ക്കു് ലഭിക്കുന്ന തത്രെ.
 ഇത്രയും പറഞ്ഞു് ബ്രഹ്മാവ് പ്രജാപതി കളുടെ മുഖത്തേക്കു്
 നോക്കിക്കൊണ്ടു്, സ്വകീയമായ പത്മാസനത്തിൽ ഇരുന്ന്

യസ്മാൽ പ്രഥമ്യ മേത സ്തപ്തം മോക്ഷാസ്താകം തഥാ വിശ്വേ
 തസ്മാൽ മന്ദമനാ മന്താപം ലോകേ പ്രശാന്ത മേവിഷു
 സി

ജഗത്സു, കർമ്മരൂപ സ്തപ്തം തപ സമം നഹിവിദ്യതേ
 അത സ്തപ്തം കാമനാമ നാപി ച്ചാതോ വേ മനോവേ
 മനോൽ മനോഖ്യ സ്തപ്തം ശംഭോർ പ്രോ ച പ്രേക്
 തഥാ കരുപ്ത നാമ നാപി ലോകേ ച്ചാതോ മേവിഷുസി.
 തപ ചാന്തുഗാനം യ ചീർച്ചം ത ചീർച്ചം ന മേവിഷുതി
 വൈഷ്ണവാനാം ച രഘോണം ബ്രഹ്മാസ്രാണം ച താർ
 കം

സ്വർഗേ മർത്യേ ച പരതോളേ ബ്രഹ്മലോകേ സനാതന
 തപ സ്ഥാനാനി സർവ്വാണി സർവ്വഭൂതാപി ചോൻ യതഃ
 കിം വാചാർതി വിശേഷേണ സാമാന്യ നാസ്തി നേ
 സമ

യത്ര യത്ര ദേവൽ പ്രാണി ശാഭലാ സ്തരോവർഥം
 തത്ര തത്ര തപ സ്ഥാനം അസ്താദ്ബ്രഹ്മസദോഭയം
 ഭാഷാർത്ഥം വേതഃ പത്നിം സ്വയം ഭാസ്യതി ശോഭനാം
 ആദി പ്രജാപതി യോ ഹി യഥേച്ഛം പുരുഷാത്മാമ
 ഷ്ടകം ച കന്യാകം ചാരു രൂപം ബ്രഹ്മ മനോഭയം
 സമ്പ്രാതാമേതി വിചുരതം സർവ്വലോക മേവിഷുതി.
 ബ്രഹ്മാണം ധ്യായതോ യസ്മാൽ സമഗ്ജാതാ വാരാഗ
 നം
 അതഃ സന്ധ്യ തി ലോകേസ്ഥിൻ അസ്യ ചുതേർ
 മേവിഷുതി.

ബ്രഹ്മവിശൻ ഇഗിതം ഗ്രഹിച്ച പ്രജാപതി കുറ തന്നി
 ല് ആലോചിച്ച് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:-“അത്ത് ഞങ്ങളുടെയും
 ബ്രഹ്മവിശൻറയും മനസ്സിനെ മമനം ചെയ്തു കൊണ്ട് അവത
 മിച്ചു. ആയതിനാൽ അത്ത് മന്ദമൻ എന്ന നാമത്തിൽ ചുരുത
 നെകും. അത്ത് കാമ രൂപ നാകുന്നു; ഇവിടെയെത്തിൽ അങ്ങ
 യെ പ്രോല അനഗ്രഹം പ്രാപിച്ച ഇതൻ ജഗത്തുകുളിൽ ഇ
 ല് ആയതി നാൽ ദോ മനോഭവ! അത്ത് കാമൻ എന്ന നാമ
 ത്തിൽ ചുരുത നായി മേവിഷു. ശംഭുവിശൻ മർദ്ദിച്ചതെ കേട്ടു

അമ്മയുടെ അടുത്തു നിൽക്കുകയും അമ്മയുടെ കൈകൾക്കു ചുറ്റും നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

അമ്മയുടെ അടുത്തു നിൽക്കുകയും അമ്മയുടെ കൈകൾക്കു ചുറ്റും നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

അമ്മയുടെ അടുത്തു നിൽക്കുകയും അമ്മയുടെ കൈകൾക്കു ചുറ്റും നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

മനസ്സിലാക്കുകയും അമ്മയുടെ കൈകൾക്കു ചുറ്റും നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

* കഥാകൃത്ത് എഴുതിയ കവിതകൾക്കു ചുറ്റും നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

അമ്മയുടെ അടുത്തു നിൽക്കുകയും അമ്മയുടെ കൈകൾക്കു ചുറ്റും നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

അമ്മയുടെ അടുത്തു നിൽക്കുകയും അമ്മയുടെ കൈകൾക്കു ചുറ്റും നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

അമ്മയുടെ അടുത്തു നിൽക്കുകയും അമ്മയുടെ കൈകൾക്കു ചുറ്റും നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

അമ്മയുടെ അടുത്തു നിൽക്കുകയും അമ്മയുടെ കൈകൾക്കു ചുറ്റും നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

അരയീ? ഈ കാര്യം ഒരു ദൃഷ്ടിയിൽ തന്നെ. അവൻ ഇവിടെ
 അന്നെ ശര പരിക്കു ചെയ്തു. കാലം അറിഞ്ഞു കൂടാത്തവൻ
 നിങ്ങളെ അന്നെ ശരങ്ങൾക്ക് ലാഭംകൊടുക്കുക. കഷ്ടം! കാലം! താ
 ന് ഇങ്ങനെ ചെയ്യാവോ? പെട്ടെന്നുണ്ടെങ്കിൽ നിങ്ങളെ
 മാത്രം കൊള്ളാവുന്ന ആണുങ്ങൾ മാത്രമായി. ഉറപ്പായ
 കാര്യങ്ങളിൽ ചെയ്തു പൂർണ്ണമായി നാണിപ്പിക്കുന്നവ
 ന്—കഷ്ടം—ഇതു ആണു ചെയ്യാൻ പണിയുണ്ട്. ഗി
 രീശൻ പ്രയോഗിച്ച വാഗ്ദാനം, ഹോർലോക്കർ, നാണി
 പ്പു നിന്നു: പൊടിച്ചു പൊടിച്ചു ഇങ്ങനെയായിട്ടു തുളി
 കളെ വടിച്ചു വടിച്ചു കളഞ്ഞു ബ്രഹ്മാവു പ്രവൃദ്ധനായി.
 വികാരത്തെ നിഗ്രഹിച്ചു. അഭിനിവിഷ്ണുനായിരുന്നു എങ്കിലും
 കാര്യമായ സന്ധ്യയെ സംതൃപ്തിപ്പെട്ടു. സന്ധ്യയുടെ അന
 ഞ്ഞു ചരിതം, വസിക്കു ചരിതത്തിൽ കണ്ടുക. ബ്രഹ്മാവിന്റെ
 ശരീരത്തിൽ നിന്നു വീണ ധർമ്മമല ബിന്ദുവിൽ നിന്നു അ
 ന്നിഷ്പാത്ത താർബ്ബാഹിഷ്ണുക്കൾ എന്ന പിതൃക്കൾ ഭവിച്ചു.
 വിവിധതരം പോലെ വിട്ടു കണ്ണുകൾ ഇണങ്ങിയ ആ
 നിതാത്ത യതികൾ സംസാര വിമുഖനായ പുണ്യ പുരുഷനു
 രായി. അന്നിഷ്പാത്ത താർബ്ബാഹിഷ്ണു നാലായിരം എന്നും,
 ബർഹിഷ്ണു കൾ നാലു ലക്ഷത്തു എണ്ണപതിനായിരം മെന്നും,
 ആൺ കണക്കുള്ളതു്. മരീചി, അഗ്നി, പുലഹൻ, ഭദ്ര, നര
 ദൻ എന്നവർ മരപ്ലവ പ്പടി നിന്നു. പുലസ്ത്യൻ അംഗിരസ്സ്
 എന്നവരുടെ ശരീരങ്ങളിൽ നിന്നു ധർമ്മമലം നില്ക്കു വീഴ്
 ക യുണ്ടായി. കൂട്ടത്തിന്റെ പുത്രന്മാർ, സോമപന്മാർ എന്ന
 പിതൃക്കൾ; വസിക്കന്റെ പുത്രന്മാർ സ്വകാലികർ എന്നു പി
 തൃക്കൾ; പുലസ്ത്യന്റെ പുത്രന്മാർ, ആമൃപന്മാർ എന്നു പിതൃ
 കൾ; അംഗിരസ്സിന്റെ പുത്രന്മാർ ഹിർദ്യകൾ എന്നു
 പിതൃക്കൾ; ശാഗത്തിൽ ദേവന്മാരെ ഉദ്ദേശിച്ചു് നൽകു പ്പെട്ട
 'വെലിപ്പ' കവ്യം എന്നു പേർ. അതുപോലെ പിതൃക്കളെ ഉ
 ദേശിച്ചു് നൽകു പ്പെട്ട വെലിപ്പ കവ്യം എന്നു പേർ. കവ്യം
 ഉണ്ണുന്നതു് അന്നിഷ്പാത്ത താർബ്ബാഹിഷ്ണുക്കൾ ഈ അഞ്ചു പിതൃക്ക
 ൾക്കും; ഭക്ഷന്റെ ശരീരത്തിൽ നിന്നു തായിൽ വീണ ധർമ്മ
 സ്പദ കണത്തിൽ നിന്നു ഒരു യുവതി-തന്മാഗി-സമയം-
 തന്മാഗി-സമയം-തല്ല കാഞ്ചന സുപ്രഭ-സമയം തന്നെ സമയം
 -ഉരുഭവിച്ചു. സന്ധ്യ പിതൃക്കളുടെ ഭക്ഷിച്ചതിന്റെ ഭേദം മ
 താ വായി ഭവിച്ചതിനാൽ കാര്യം പ്രമാ പാർക്കണം പാ
 മയത്തെ പ്രാപിച്ചില്ല. ശങ്കരൻ അങ്ങനെയു് ശങ്കരം ഏ
 റാപിതാമഹൻ-കുരുപ്പന്റെ നേരെ ചോദിച്ചു. കാര്യം
 നായ ബ്രഹ്മാവു്, കോപാധിന നായി. ബ്രഹ്മാവിന്റെ മുഖം
 കറുക്കുന്നതു് പുരികം പിരിയുന്നതു് കണ്ടു്, -പതുപതിയെ മു
 വേ തന്നെ പേടിച്ചു നിന്ന മന്ദമൻ-ശരങ്ങളെ ഉപസംഹരി
 ച്ചു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ കോപം വളർന്നു. അബ്ജയോനി
 പ്രോച്ഛലിത നായി. ചതുർവർ ചിതത്തിൽ പോലെ കുമ്പി.
 ബ്രഹ്മാവു് കാര്യം ഇങ്ങനെ ശപിച്ചു: "ഓ ചതുർവർ! പ
 രമശിവ! അങ്ങയുടെ കണ്മുഖത്തിൽ വെച്ചു് ഈ മന്ദമൻ സമര
 ണങ്ങളെ കൊണ്ടു് എന്നെ വേദിച്ചു. ഇവൻ അങ്ങയുടെ കണ്മു
 തിയിൽ വെക്കു പോകും. ഓ മഹാദേവ: ഇവൻ മഹാകുരു
 കളെ സാധിക്കും. എന്നാൽ ഞാൻ പറഞ്ഞ ശപഥം നിര
 മ്ഭമക മറയ്ക്കില്ല." ശിവന്റെ സന്നിധിയിൽ, മുമ്പാകെ മു
 ഡിയിൽ, പിതാമഹൻ പറഞ്ഞു കരുന്ന വചനങ്ങളെ കേട്ടു് കൊ
 ണ്ടു്—ഇതേ വരയ്ക്കു് പ്രകാശനായി നിന്ന കാര്യം—വിൽ

കണ്ടുകൊണ്ടു് ഏറിപ്പോയ പേടിച്ചു് പേടിച്ചു്—പ്രകാശന
 നായി. മന്ദമൻ ഗലഗലപ്പൂർവ്വം പറഞ്ഞു:—
 ബ്രഹ്മൻ കി മന്ദമൻ വേദം ശാസ്ത്രം മതിഭാരണം
 അനാഗാസ്ത്യം ലോകം ന്യായ മാർഗ്ഗം സാരണം
 തപയേവേദം തു തർക്കം യതു കഷ്ടം മഹം വിദോ
 തതു യോഗ്യം ന ശാസ്ത്രം മേയതോ ന ന്യായ മയം
 കൃതം
 അഹം വിഷ്ണു തഥാ ശങ്കര സർവ്വതപശ്ചാശ്ച ശാമനഃ
 ഇതി യൽ വേദം പ്രോക്തം തപ നയാപി പരീക്ഷിതം
 നാപരോഹാ മമാസ്ത്വത്ര ബ്രഹ്മൻ മയി നിരാഗസി
 ഭാഭണം ശമയ മസ്തേനം ശാപം മമ മഗല്യതേ
 "ഓ ബ്രഹ്മൻ! അങ്ങു് എന്നെ അതിഭാഭണം മായി ശപി
 ച്ചു. ഞാൻ എന്തു വിചെയ്യാവോ? അങ്ങു് ന്യായ മാർഗ്ഗത്തെ
 സദാ അനുസരിക്കുന്നു. ഞാൻ അങ്ങയ്ക്കു് എതിരായി യാ
 തൊരു അപരാധം ചെയ്തില്ല. പ്രഭോ; ഞാൻ അനുഷ്ഠിച്ചതു്
 അങ്ങു് നിർദ്ദേശിച്ച കർമ്മം മാത്രമാകുന്നു. ഞാൻ വേദം യാ
 തൊന്നും ചെയ്തില്ല. ഞാൻ എങ്ങനെ ശാപത്തെ അർഹിക്കും?
 അങ്ങു് എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചതിനെ സ്മരിക്കേണമെ! "ഞാനും
 വിഷ്ണുവും ശങ്കരവും അങ്ങയുടെ ശരണിൽ വശഗന്മാരാണ്."
 ഇങ്ങനെ യാണു് അങ്ങു് അരുളിയതു്. ഞാൻ അതിനെ പ
 രീക്ഷിക്കുക രാത്രി ചെയ്തു. ഞാൻ യാതൊരു അപരാധവും
 ചെയ്തില്ല. ഓ മഗല്യതേ! ബ്രഹ്മൻ! അപരാധം ചെയ്യാത്ത
 എന്നെ അങ്ങു് ഭാഭണം മായി ശപിച്ചു. ഓ മഗല്യതേ! അ
 ണ്ടു് ശാപത്തെ ശമിപ്പിക്കേണമെ! യാതാവു് കേട്ടു; വി
 ധാതാവു് കുന്നിത്തു; മനനെ നോക്കി, സദയം ഇങ്ങനെ
 പറഞ്ഞു:—"ഓ മനോഭവ! ഈ സന്ധ്യ ഏന്റെ പുത്രിയാ
 കുന്നു. എന്നാൽ ആ ഭാഗത്തെ മനസ്സു്—അങ്ങു് എന്നെ വേ
 ധിച്ചു. ഞാൻ ചോദിച്ചു. എന്നാൽ ഏന്റെ കോപം അ
 ണ്ടു് ഞാൻ ശാന്തനായിരിക്കുന്നു. അങ്ങയ്ക്കു് ശാപ ശമ
 നം ഭവിക്കുന്ന മാർഗ്ഗം ഞാൻ പറഞ്ഞു കൊള്ളുന്നു. കാര്യം!
 അങ്ങു് ശിവന്റെ കണ്മുഖത്തിൽ ഏറിയും. അങ്ങനെ ഞാ
 ന് പ്രസ്താവിച്ച തത്ര. എന്നാൽ അതിന്റെ ശേഷം അങ്ങു്
 ശിവ പ്രീതിനിമിത്തം ശരീരത്തെ സമ്പാദിക്കുകയു ചെയ്
 യും. * എന്നു മാത്രമല്ല, മഹാദേവൻ ശര പരിഗ്രഹം ചെയ്തും.
 അതിന്റെ ശേഷം അങ്ങു് ശിവന്റെ അനുഗ്രഹം നിമി
 തം ശരീരത്തെ പ്രാപിക്കുവാൻ ഇട യാകുകയും ചെയ്തും." ബ്ര
 ഹ്മാവു് മറഞ്ഞു. ശിവൻ അന്തർലോകം ചെയ്തു.
 * ശിവന്റെ നേത്രാഗ്നിയിൽ ദഹിച്ച ശേഷം കാര്യം അന്നും
 ഗനായിരുന്നു എന്നാണു് പ്രസിദ്ധം. എന്നാൽ കർലിക
 പുരണത്തിൽ കാണുന്നതു് "തസ്മൈവ്യാനഗ്രന്മാൽ പ
 ശ്വാൽ ശരീരം സമവാപ്സ്യസി" എന്നാണു്. തീയിൽ ഏ
 റിഞ്ഞ ശേഷവും കാര്യം അനാഗ നായിട്ടേകിലും പ്രവൃത്തി
 ചെയ്യുവാൻ അനുഗ്രഹിത നായതിനെ സ്മരിപ്പിച്ചു്, ശരീര
 പ്രാപ്തി ഉണ്ടായി എന്നു് ഇവിടെ പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുക.
 യാണു് എന്നു് അനന്തം. അതു് പോലെ "തദാ സ ഏവ ഭ
 വതാ ശരീരം പ്രാപയിഷ്യാതി" എന്നും കാണുന്നുണ്ടു്. ഇതു്
 എന്തു് സംഭവത്തെ സ്മരിപ്പിക്കുന്നു എന്നതു് സ്പഷ്ടമല്ല. "സ
 ഏവ" എന്നതിന്നു് "ശിവൻ" എന്നാണു് ഇവിടെ അർത്ഥം
 യേദിക്കുന്നതു്.

പ്രഭാതം പരഞ്ഞു:—“പ്രഭാ! കാമ! ഞാൻ അങ്ങയ്ക്ക്
 ഭാര്യയെ നിശ്ചയിക്കുന്നു. പ്രഭാ! കണ്ടു! ഈ യുവതി—ഓ
 ഞൻ ഭവേത്തിൽ നിന്ന് പ്രവേശിച്ച രൂപമുണ്ടാക്കിനി—അ
 യ്യയ്ക്ക് മേൽ യാകട്ടെ. ഈ ഭക്ഷ്യ ഭേ
 രതി ഹാല പ്രഭവ—രതി എന്ന നാമത്തിൽ
 പ്രസിദ്ധ യുക്തം. ഈ വര വണ്ണിനി—
 അങ്ങയുടെ സഹധർമ്മിണി—അങ്ങയ്ക്ക് സദാഗുണത
 ന്ന. കാമൻ രമയെ—മനോഹരയെ—രതിയെ—കണ്ടു! സ്വ
 ഘ്നാണങ്ങൾ ഏറ്റവും സംഭാഷിതനായി! രതിയിൽ പരമ
 പ്രീതിമാനായി. മിന്നൽ മിന്നിയ കട്ടിമൻ കണ്ണും, കര
 മനിൽ കാമത്തി കത്തിച്ചു, പ്രേമം വളർത്തി. കാമൻ രതി
 യിൽ ഭവേതയെക്കൊണ്ടും വിസ്മയത്തിന് വിഷയമായി.
 സ്വന്തം വില്ലിനെ രതിയുടെ മുഖത്തു പുറകിൽ പകർ
 ഒട്ടിച്ചുവോ എന്ന് കാമൻ വിധാതാവിനെ ക്ഷരിച്ചു സംശയം
 ധീനനായി. സ്വന്തം അയ്യകളുടെ വേഗതയും ചാരുതയും
 രതിയുടെ കണ്ണുകളിൽ ഏതെന്നെ കടന്നു എന്ന്—കാമൻ ര
 തിയുടെ കടക്കണ്ണുകളുടെ ചാട്ടം കണ്ടു, വിചാരധീനനാ
 യി. രതിയുടെ ശാസന സ്മരണി മരുതനെന്ന ഏറ്റവുമേകം—മല
 യാണിലൻ വരവെ—മുക്ക് അടച്ചു പിടിച്ചു. ഭൂമിയിൽ ഒരു
 ചന്ദ്രൻ ആകാശത്തു് ഒരു ചന്ദ്രൻ എന്നിങ്ങനെ രണ്ടു് ചന്ദ്രന്മാ
 രെ കണ്ട കാമൻ—വസ്തുവേതു്, മായ യേതു്, എന്നു താര
 താരം വിവേചിച്ചു്—മേൽപോട്ടും കീഴ്പ്പോട്ടും നോക്കി. രതി
 യുടെ മുഖത്തല കണ്ട കാമൻ—വണ്ണ് പറ്റിയ തകുത്താമര മെ
 ട്ടു് സ്ഥാനം മാറിയെന്ന് ഭൂമിച്ചു. ആ ആയതാംഗിയുടെ—ചര
 തത്തുടേ സർവ്വംഗിയുടെ—ഉന്നതദൃഢപീന ഘനമായ സുന്ദര
 ങ്കളുടെ മധ്യത്തിൽ വിഹരിച്ച ശേഷം, കീഴ്പ്പോട്ടു് നാഭി വ
 രെയ്ക്കു് ഇറങ്ങി കിടക്കുന്ന രാമ സരണിയെ കണ്ട കാമ
 ന്—സ്വന്തം വില്ലിന്റെ ഞാണായ മധുര പരംപര—കൈ
 വിട്ടു പോയി എന്നു ഭവേദിച്ചു. കാമൻ വില്ലിന്റെ കാഴ്ചം ത
 ന്ന മറന്നു. നാലു ഭാഗവും തോൽ, മംഗ്രാസാരമായി
 ആവരണം ചെയ്ത ഗംഭീരമായ നാഭിരസ്സു്! മുഖത്താമര
 യിൽ വളർന്ന ചെന്താമരകളായ കണ്ണുകൾ! ശരഭ നട നടന്ന
 തലമരപ്പുണ്മണി, കനക വേദി പോലെ മിന്നി. മുദ്രകൾ,
 സ്ത്രീഗ്ലാങ്കുലം, വാഴ പോലെ തടിച്ചവ—ആയ മുതുകൾ
 കണ്ട കാമൻ—കുമാരനെ കയറുന്ന ഗോവിണിയെ കണ്ടു
 എന്നു ഹർഷിച്ചു. ചോപ്പു് കയറിയ പാർവ്വതികളും പ്രാണ ഭാ
 ഗങ്ങളും ഇണങ്ങിയ സുന്ദര രമ്യ പരമ രൂപം കണ്ട മരുമൻ—
 അനന്താഗ്നതിൽ പെട്ടു് സ്വയം മമിതനായി. ഒഴുകുന്ന കവ
 രളം ഉള്ളു കൂടി ഉണ്ടായ താമര വള്ളികളെ പ്രോലേ നീണ്ടു
 കിടന്ന കൈകളുടെ അറ്റത്തു ചോപ്പു കയറിയ കൂത്തു നഖ
 ങ്കളും കണ്ട കാമൻ—തനിക്ക് അയ്യകൾ ഇറട്ടിച്ചു എന്ന് ഹർ
 ഷിക്കുകയും; തന്നെ മോഹിപ്പിക്കുവാൻ ഉറപ്പിറങ്ങിയിരിക്കു
 ന്ന പരമാംഗന ഏതെന്ന് യേശുപ്പുകയും ചെയ്തു. നീലക്ക
 റിന്റെ നീലിമ പൂണ്ട മനോഹര മായ ഭട്ടിക്കെട്ടു്—ചമരി
 വാൽ പോലെ മാറന്ന് പ്രിയംകരമായി.

താം വിഷ്ണു മനോ ഭവേത രതി അതിമനോഹരം
 കന്തിയായും ചെമ്പുണ്ണം ചെവുതാഴെ ചെവുതാഴെ
 വക്ത്രപത്മം ചാരുബാഹുളാലി ശകലാപിതാം
 ഭൂമുൽ വിളമു വ്യാകുതാർക്കി പരിരാജിതാം

കടക്കു പാത ഭംഗമേകാം നേത്ര നീലോല്പലം നപിതം—
 തനു ലോമാളി ഭവേതാലം മനോ ഭൂമി വിശാതിനി
 നിമ്ന നാഭി ഇരുകൾ കണ്ടു പ്രാലേതാളി സമുൽഭവാ
 ഗംഗാ മീവ മനോഭവേത ഇശ്വരോല്പലം ലോചനം

മദനൻ കണ്ടു; മദനൻ അതിമനോഹര യായ ഭവേത രതി
 യെ കണ്ടു; നഭിയിൽ ജലം പോലെ, ഭവേതയിൽ തേക്കുണ്ണു്
 ഒഴുകുന്നു. തേക്കോധാര യൊഴുകുന്ന ഈ നഭിയിൽ, മുഖ മാക
 ന്ന താമര യുണ്ണ്: ചെ മാകുന്ന താമര മൊട്ടുണ്ണ്: ചാരുക്ക
 ളായ ബാഹുക്കളാകുന്ന താമര വലയങ്ങൾ ഉണ്ണ്. ഇളക്കം ഇ
 ലകുന്ന പുറകു കളഭെ ഇളക്ക മാകുന്ന കളഭങ്ങൾ ഉണ്ണ്: ക
 ടാക്കു പാതങ്ങൾ ആകുന്ന വണ്ടുകൾ ഉണ്ണ്: കണ്ണുകൾ കളകുന്ന
 കരിംകുവള കളസമങ്ങൾ ഉണ്ണ്: ശരീര രോമങ്ങൾ ആകുന്ന
 പായലുകൾ ഉണ്ണ്: തീരത്തു് നിൽക്കുന്ന മരങ്ങളെ വേഗം
 കൊണ്ണ് പഴുതു മറിക്കുന്ന നഭി എന്നതു പോലെ—അടുത്തു്
 നിൽക്കുന്ന വരയെ മനസ്സിനെ കരുത്തു കൊണ്ണ് ഈ തരുണി
 അപഹരിക്കുന്നുണ്ണ്: നഭിയാകുന്ന കയം ഉണ്ണ്: കണ്ടു നാക
 ന്ന ഹിമാലയ മഹാമല മാകുന്ന പ്രഭവ സ്ഥാനം ഉണ്ണ് മഹാ
 ഭാഗ യായ രതിയെ—കണ്ണുകൾ വിരിച്ചു പിടിച്ചു്, മഹാഭാഗ
 നായ മരുമ മഹാഭാഗൻ—ലോക പാവനി യായ ഗംഗയെ മ
 ഹാഭവൻ എന്നതു പോലെ—സ്വീകരിച്ചു. പ്രഭാദം പൂണ്ട
 മമനൻ, കഴിഞ്ഞു കഥകൾ സകലതും മറന്നു: ബ്രഹ്മാവിനെ
 ശരതാശ്വനം ചെയ്ത കഥ മറന്നു: ശിവൻ അധിഷ്ഠിപ്പം പരഞ്ഞ
 കഥ മറന്നു: ശിവന്റെ മൂന്നു കണ്ണു കൊണ്ണ് മരണ മുണ്ടാക്കുമെ
 ന് ബ്രഹ്മാവു് ശപിച്ച കഥ മറന്നു. കാമ മോഹിതനായ കാമ
 ന് പരഞ്ഞു:—“ഈ സുന്ദര രൂപ ഏന്റെ സഹധർമ്മി ചാരിണി,
 ഏന്നോട്ടു് ഒരമിച്ചു് വരട്ടെ: ഞാൻ ഭൂമിയെ ജയിക്കാം: ഞാ
 ന് ത്രിലോകങ്ങളെ ജയിക്കാം: വേണ്ട ഞാൻ പരമശിവനെ
 മോഹിപ്പിക്കാം: ശേഷിച്ച പ്രാണികളുടെ കഥ പറയേണ്ടതി
 ല്ല. ഞാൻ ഏവിടെവിടെ ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്നു? ഈ ജഗദ്യോ
 ഹിനി അവിട വിടെ മോഹം വിതയ്ക്കും. ഞാൻ ഭൂമിയിൽ
 നടക്കട്ടെ: പാതാളത്തിൽ ഇറങ്ങട്ടെ: സ്വർഗത്തു് കയറട്ടെ:
 ഈ പരമവിശ്വസ്ത ചിരി ചിരിച്ചു്, ഏന്നെ തൊട്ടു് തൊട്ടു്,
 നിൽക്കും. വിഷ്ണുവിനു് കമല, വലാഹകൻ സൗഭാമിനി എ
 ന്നതു പോലെ—കാമൻ രതി എന്ന് പ്രസിദ്ധമായി. ഈ ല
 ജാലാക്ഷ സമാധിനി, വിജയിക്കട്ടെ” ഭക്ഷൻ മുതലായവർ
 സ്വസ്ഥനങ്ങളിലേക്കു് പോയി.

സഭയിൽ നിന്ന് അന്തർഹിതനായ മുഹൂർത്തം മുതൽ ബ്ര
 ഹ്മാവു് വിചാരനിമഗ്നനായി. “അയോ! നന്ദിവാഹനൻ
 —ശിവൻ—എന്നെ നിന്ദിച്ചു. ഞാൻ കറുത്തയെ കാമിച്ചു എന്ന
 തിനെ മാത്രം ആധാരമാക്കി—മുനിമാരുടെ മുഖിൽ വച്ചു്—നന്ദി
 വാഹനൻ എന്നെ വളരെ നിന്ദിച്ചു. ശി
 വനിൽ ഞാൻ കാന്തം കാമം പ്രതിഷ്ഠിക്കാം.
 അയ്യോ! അതു് ഞാൻ ഏതെന്നെ നിവഹി
 ക്കുമോ? ആകട്ടെ; സമർത്ഥനായ മരുമനെ ആശ്രയിച്ചു് ഞാ
 ന് ഇക്കാര്യം സാധിക്കും. സ്രീനാമത്തെ ത്തന്നെയും സാധിക്കാത്ത
 ഈ നിതാന്ത യോഗി—പരമ ശിവൻ—ഭാര പരിഗ്രഹം ചെയ്
 യുണം. ചിന്താസന്തപ്തനായ ബ്രഹ്മാവു് ആകാശത്തു് നിന്ന്
 നോക്കി: ഭക്ഷൻ മുതലായവർ ഭൂമിയിൽ നിൽക്കുന്നതു് ക
 ണ്ടു: രതി സഹായനായ മാമൻ അവരോടു് ഒരമിച്ചു് ഉണ്ണ്.
 ബ്രഹ്മാവു് അവിടെ ഇറങ്ങി; പരഞ്ഞു:—“ഭവേ മനോഭവേ!

അമ്മ! അമ്മ! എന്തായാ പണിയോട് കെട്ടിപ്പിടിച്ചു വിടുക
 അ. വിട്ടു വിടുക രക്ഷയ്ക്ക് ലക്ഷ്മിയും ലക്ഷ്മിയെ കൊ
 ണ്ട് വിട്ടു അമ്മ! എന്നു പോലെ-ചന്ദ്രനെ കൊണ്ട് രാ
 ഹുവും രാഹുയെ കൊണ്ട് ചന്ദ്രനും എന്നു പോലെ-കുമാ
 രനെ കൊണ്ട് രാഹുയും മതിയെ കൊണ്ട് കുമാരനും-വിടുക
 കുന്നു. നിങ്ങളുടെ മായത്വം ശ്രേഷ്ഠമായി: അമ്മ! ജഗൽ
 ഭക്തവായി. ദേവ വസ! പഞ്ചായുധ! അമ്മ! ജഗദ്ഗുഹ
 ണ്ണത്തെ പൂർണ്ണമായി, പിന്നെയും പൂർണ്ണമായി ചെയ്യണം.
 ശിവൻ സുഖപ്രീതി പൂണ്ണ മോ പരിഗ്രഹം ചെയ്യണം. ശിവ
 ന്ൻ മഹാവിഭക്തി ഗമിക്കുമോ മോൻ അവിടവിടെ അനുഗ
 മിക്കണം. വനിത വിമുഖനായ ശിവൻ വിവാഹ മോക്ഷ
 യ്ക്കുതന്നെ അനുഗ്രഹിക്ക മാർ-അമ്മ! ഈ മഹാമോക്ഷ
 യ്ക്കുതോട്-രതിയോട്-കെട്ടിപ്പിടിച്ചു-വന കുന്നെ സരിൽ സ
 ഞ്ജന മായ സർവ്വ സ്ഥാനങ്ങളിൽ-അനുഗമിക്കണം. ഈ വി
 വാഹ വിമുഖനെ വിവാഹ വിമോഹനം ചെയ്യുവാൻ മകര
 ജാല നല്ലതെ മിടുക്ക് ആർക്കുമില്ല. ദേവ! മനോഹര! വിര
 ഗിയായ ശിവൻ-അനുരാഗിയായി കഴിഞ്ഞാൽ-നിമി
 ത്തമായി നിന്ന അമ്മയെ-അനുഗ്രഹിക്കതന്നെ ചെയ്യും.
 ദേവ! ജഗദ്ഗുഹാഭരണം! അമ്മ! ഹൃദയമോഹനം സാധി
 കുന്നതിന് യത്നിക്കുക തന്നെ" കുമാർ പറഞ്ഞു:-"ദേ
 വ! ഇപ്പോൾ: അമ്മയെക്കൂടി പിന്നെയും പഠിപ്പിക്കണമെന്ന
 അനുഗ്രഹിക്കുമാർ വർത്തിച്ചു കൊള്ളാം. എന്നാൽ ശിവൻ ആ
 രെ യാണു് കാമിക്കേണ്ടതു്? ശിവൻ യോജിച്ച പാശാഗന
 യെ ഞാൻ ഒരേദയം കാണുന്നില്ല. പ്രഭാ! അമ്മ! ഇതിന്
 ഉപായം ചിന്തിച്ചു കൊള്ളണം." ലോക പിതാമഹൻ കേട്ടു;
 ചിന്താവിഷ്ണു നായി.

ചിന്താവിഷ്ണു നായ ബ്രഹ്മവിഷ്ണു നിശ്വാസത്തിൽ നി
 ന്നു് ഒരു പുരുഷൻ അവതരിച്ചു. തന്നെപ്പിന്നെ അന്നിയായി
 അണിഞ്ഞ പുരുഷൻ-വണ്ടുകൾ പറക്കുമായി പറക്കിയ മോപ്പ
 മൊട്ടു മാല കഴുത്തിൽ ചാർത്തി-കിംകരികൾ പരത്തുക, സരസ
 ഫലങ്ങളെ, വർഷിപ്പുകൾ പുതച്ചു-ചു പുത്ത
 വസന്തം പൂർവ്വപത്തിനൊത്ത പുരുഷൻ! കർമ്മ മൃ
 ത്തമു മിട്ടി, വിടൻ താമര നാണിക്കുന്ന
 കണ്ണു്, അന്ധിക്ക തിരോൻ കതിരൊളി കടക്കൻ, ശംഖം ശോ
 ന്നക്കുന്ന കാതു്, ഏകപു മൃഗു്, ശവത്തെ ജയിക്കുന്ന കഴു
 ത്തു്, പൊക്കി നോക്കുന്ന തോരം, പാറപ്പു അമ്പരക്കുന്ന
 മോർ, കൊഴുത്തു് നിണ്ണു് ഉലക്കയ്ക്കു് മടക്കം കൊടുക്കുന്ന
 കൊരി, വൃത്തമാത്ത ഉത്തര, കടഞ്ഞെടുത്ത കോൽ, മദഗുണം മ
 റിനിൽക്കുമോർ അഭിമാനം പെയ്യുന്ന ന്നു്, എന്നവ കണ
 കിനു കണക്കിന് ഇണക്കിയ ഗുണശാലിയായ പുരുഷൻ-
 ചന്തം പൂണ്ണ സന്ധ്യയിൽ ആകാശത്തേക്കു് എത്തി നോക്കുന്ന
 കണ്ണിനിൽക്കുമോർ നില നിൽക്കുന്ന ചോരത്താമര സ്പഷ്ട മൃ
 ഘം കൊണ്ണു് വെട്ടു് വിളുന്ന പുരുഷൻ! ഈ പതുപതു പൂർ
 മാനി പൂർണ്ണ അവതരിക്കുവെ-വായു മന്തം പെറു വിശി:
 വിശിയ വായുവിനെ ഏറ്റാ മരങ്ങൾ പൂർണ്ണ: പുത്ത മരങ്ങ
 ലിൽ പിടിക്കുക കൂടി. തെളിഞ്ഞ ജലങ്ങളിൽ വിരിഞ്ഞ
 രാമരകളിൽ തങ്ക പൂർവ്വകൾ ചാടി ചാഞ്ചാടി. മധുര സ്വരങ്ങ
 ളായ വിരംഗമങ്ങൾ വിമലപഞ്ച മോക്ഷമോർ റിർണ്ണഗർഭൻ
 -ബ്രഹ്മാവു്-പ്രാർക്കം പൂണ്ണ-ഇങ്ങനെ മധുര പരമ വേലാ വ
 ഷം ചെയ്തു:-"ദേവ! മനോ! ഈ പുരുഷൻ അമ്മയ്ക്കു് നിത്യ
 ഷം ചെയ്തു:-"ദേവ! മനോ! ഈ പുരുഷൻ അമ്മയ്ക്കു് സർവ്വ
 ഷായ യസ്യ, ആകർഷ. ഈ പുരുഷൻ അമ്മയ്ക്കു് സർവ്വ

അമ്മയെ നായി നിൽക്കും. തീയെ കാറ്റു് എന്നതു പോലെ
 അമ്മയെ ഈ പുരുഷൻ ഏവിടെയും വെള്ളം. "വസന്ത തവ
 മേന്മയോട്" അമ്മയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുവാനായി സദാ വ
 സിക്കുക നിമിത്തം-ഈ പുരുഷൻ വസന്തൻ എന്ന നാമ മൃ
 യി. അമ്മയെ അനുഗ്രഹിച്ചു് ലോകാനുരഞ്ജനം ചെയ്യുക മേ
 ന്നു്-ഈ മഹാ മോഹൻ കർമ്മ മോക്ഷ. ശ്രംഗാരം അമ്മയുടെ
 ഈ നൽ സവിവരിൽ നിൽക്കും. മോക്ഷമോക്ഷയും അമ്മ
 യുടെ വശ വർത്തിയായ ഈ വംശ വർദ്ധന നോട്ടു് കെട്ടിപ്പി
 വരും. ബിംബോകം മുതലായ സർവ്വ മോക്ഷങ്ങൾ, അറുപത്തുനാ
 ല് കലകൾ എന്നവ യോക്കയും-വസന്തനോട് സഹവസം
 ചെയ്തു്-ദേവി രതിയ്ക്കു് സുഹൃത്തുക്കൾ ആയി. അമ്മ! സഹധ
 മിണിയായ രതിയോടും വസന്ത പ്രഭുവനും രായ സഹചര
 ന്മരോടും കെട്ടിപ്പിടിച്ചു്, മഹാ ദേവനെ മോഹിപ്പിക്കണം. സ
 നാതന മായ സൃഷ്ടി പൂർണ്ണപ്പെടേണ്ടതല്ലയോ?" അമ്മ! പുറ
 പ്പെട്ടുക തന്നെ. അമ്മ! വിടുക മാർ-കാൻ മോഹിക്ക
 മാർ-അമ്മ! അമ്മയെ സംഭാവനം ചെയ്യുകൊള്ളാം." കുമാ
 രൻ ബ്രഹ്മവിഷ്ണു നമസ്കരിച്ചു. ഭക്തിൻ മുതലായ പ്രഭാപ
 തികളെ പ്രണമിച്ചു: രതി വസന്തം മുതലായ അനുചര
 നോട് കെട്ടിപ്പിടിച്ചു് പുറപ്പെട്ടു: ശിവനെവിടെ എന്നു തേടിത്തേടി
 നടന്നു.

ബ്രഹ്മാവു്, ഭക്തിനെയും ഇതര പ്രഭാപതികളെയും നോ
 ക്കി പൂർണ്ണ:-"ദേവ! പരമ ശിവൻ മോക്ഷ യോക്താവൻ ആ
 രോ? ഈ പരമ യോഗിയുടെ ഏകാന്ത
 വിഷ്ണു മായ യോഗത്തോടും കൂടെ ചെയ്യുവാൻ ആരോ? ഭ
 ക്തി! ഞാൻ മുന്നോട്ടു് വാൻ കഴിയത്ത
 വ നായിരിക്കുന്നു. വിഷ്ണു മായ അല്ലാതെ ശിവനെ ആരു
 മോഹിപ്പിക്കും? സന്ധ്യ, സാവിത്രി, ഉമ എന്നവരും പേരേ
 കായിരിക്കാം: ഞാൻ വിഷ്ണു മായയെ പ്രാർത്ഥിക്കട്ടെ. ഭക്തി!
 അമ്മ! ഇവിടെ ഒരു സഹായ കർമ്മം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ണു്. വി
 ഷ്ണു മായ എന്ന വിശ്വ രൂപിണി-പുത്രിയായി പിറക്ക
 ന്നമെന്നും ശിവന്റെ മോക്ഷ ആകണമെന്നും സങ്കല്പിച്ചു കോ
 ണ്ടു്-അമ്മ! ഒരു യോഗം ആരംഭിക്കുക തന്നെ." ഭക്തിൻ പ
 റഞ്ഞു:-"ദേവ! ഇപ്പോൾ: ഞാൻ ഉടനെ യത്നം ആരംഭിച്ചു്
 കൊള്ളാം" ഭക്തിൻ പാർക്കുകലിന്റെ വടക്കെ അറ്റത്തു് തപ
 സ്സ് ആരംഭിച്ചു. അമ്മയെ പ്രത്യക്ഷം കാണണമെന്നു്
 നിഷ്പാധാഭേ-സുശിക്ഷിത നായ ഭക്തിൻ മുമ്പായിരും ദിവ്യ
 വഷം തപസ്സ് അനുഷ്ഠിച്ചു. ഉണക്കിലയെ വേണ്ടെന്ന് വെടി
 ചു്-വെട്ടി വെള്ളത്തെ തള്ളിക്കളഞ്ഞു്-കാറ്റിനെ ഉണ്ണുക മേ
 ന്നതിനെ കുമര: ഉപേക്ഷിച്ചു്-നിർവിണ്ണ നായി-നിരോധ
 ന നേയി-ഏതന്ത യായ മായയെ അന്നെ-നിരന്തര യഗ്നം
 ചെയ്തു. സർവ്വ ജഗല്പ്രിയായ ബ്രഹ്മാ വാക്കളെ ഒരേ പ്ര
 ത്തങ്ങളിൽ ചെന്നു നിന്നു്-മതരയി യായ വിഷ്ണു മായയെ
 -പാപ മോചിത്ത മധുര പദങ്ങളെ കൊണ്ണു്-ഇങ്ങനെ സ
 തിച്ചു:-

വിദ്യാവിദ്യാത്മകാം ഇലാം നിരോധം നിരോധം
 സ്മരിതേവീഭക്തലാളാം സ്ഥലാണിയ സ്വരൂപി
 ണി.
 തപ ചിതി: പരമാന്ത: പരമാന്ത സ്വരൂപിണീ
 ശക്തിസ്സർവ്വം സർവ്വ ഭൂതാനാം തപം സർവ്വം ച പാവിനീ

തപം ഹി ജ്യോതിസ്വരൂപേണ സംസാരസ്യ പ്രകാശിനി
 തഥാ തമസ്വരൂപേണ മായേണീ സദാ ജഗത്
 തപം മേവ സൃഷ്ടിരൂപേണ സംസാര പരിപൂരണീ
 യം സൃഷ്ടിശക്തി മസ്താകം സ്ഥിതിശക്തി ശ്വ യാ മദേ
 അന്തഃ ശക്തി സ്തേജോശാനി സ തപം ശക്തിഃ സനാത
 നീ
 മദ്യം തപം ചിവിധം ഭൂതം മോക്ഷ സംസാര കാരണീ
 പ്രസിദ സർവ്വജഗതം തപം ഗതി സ്തപം മതി! സദാ
 തപം നിത്യാ തപ മനിത്വം ച തപം ചരാചര മോഹിനി
 തപം ഖഡ്ഗനി ശൂലനി ച ചക്രിണീ ലോഹ രൂപി
 ണീ
 തപ മിശ്വരി ജനനം തപം സർവ്വശൂന്യം കാരണീ
 നിതാന്ത നിൽലം തപം ഹിതമസി ത്തി ച ഗീയസേ
 തപം ഹിംസാ തപ മഹിംസാ ച തപം ക്ലാപി ചതുരാനനാ
 ഇവതാപ തഥാ ശാന്തിഃ ഭൂതിഃ തപം മൃഗപതേഃ
 യസ്യ പ്രഭാവം നോ വക്തും ശക്തോതി ഭവന രൂപേ
 തസ്യേവം സമ്മോഹകരി സാ തപം കിംസ്തുയസേ
 മയാ
 യോഗനിദം മഹാനിദം മോഹനിദം ജഗന്യതീ
 പ്രസിദ സർവ്വജഗതം ജനനീശ്രീത രൂപിണീ
 വിശ്വരൂപിണീ വിശ്വേശേ പ്രസിദ തപം സനാതനീ
 ഞാൻ സ്തുതിക്കുന്നു. ഞാൻ വിദ്യയുടെയും അവിദ്യയുടെയും
 ഭൂതിയെ സ്തുതിക്കുന്നു. ഞാൻ ശൂന്യവും നിരാലംബവും നിരാ
 ക്ലേശവും ആയ ദേവിയെ സ്തുതിക്കുന്നു. ഞാൻ സ്ഥൂലങ്ങളിൽ
 ബ്രഹ്മയും അർത്ഥങ്ങളിൽ അർത്ഥവും ആയ രൂപം പുഷ്പ ജഗ
 ലാതിയെ സ്തുതിക്കുന്നു. ഓ മേവി! പരമാനന്ദ പരമാത്മ
 സ്വരൂപിണീ! നിന്തിരുവടി ഞ്ഞാൻ മാകുന്നു. നിന്തിരുവടി
 സർവ്വ ഭൂതങ്ങളുടെ ശക്തി ആകുന്നു. നിന്തിരുവടി സർവ്വജ
 ങ്ങളെ പാവനി ആകുന്നു. നിന്തിരുവടി ജ്യോതിസ്വരൂപത്തി
 ല്ല വർത്തിച്ചു കൊണ്ട്, സംസാരത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു: തമഃ
 സ്വരൂപത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ട്, ജഗത്തുക്കളെ ആജ്ഞാദിക്കുന്നു:
 സൃഷ്ടി രൂപത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ട് സംസാരത്തെ പരിപൂരണം
 ചെയ്യുന്നു. എന്നിൽ വർത്തിക്കുന്ന സൃഷ്ടിശക്തി, നാരായണ
 നിൽ വർത്തിക്കുന്ന സ്ഥിതിശക്തി, ശിവനിൽ വർത്തിക്കുന്ന
 അന്തർശക്തി എന്ന മൂന്നായ ശക്തി-സനാതനീ യായ നി
 ന്തിരുവടി തന്നെ. മോക്ഷത്തിനും സംസാരത്തിനും ആധാര
 കായി. വർത്തിക്കുന്നത് ചിയാ ഭൂത യായ നിന്തിരുവടി-ഷ്ട
 ക-തന്നെ. നിന്തിരുവടി പ്രസാദിക്കേണമേ! നിന്തിരുവടി
 സർവ്വജഗത്തുക്കളുടെ ഗതിയും മതിയും ആകുന്നു. നിന്തിരുവ
 ടി നിത്യ യാകുന്നു. നിന്തിരുവടി അനിത്യ യാകുന്നു. നി
 ന്തിരുവടി ചരാചര മോഹിനി ആകുന്നു. ഖഡ്ഗനിയും
 ശൂലനിയും ചക്രിണിയും നിന്തിരുവടി തന്നെ. നിന്തിരുവ
 ടി സർവ്വ പ്രജകളുടെ സർവ്വശൂന്യം കാരണീ യായ ബ്രഹ്മരൂ
 പി ആകുന്നു. നിതാന്ത നിൽല യായ നിന്തിരുവടി തമസി ഹ
 ഞ്നം കിർത്തിക്കു പ്പെടുന്നു. ഹിംസയും അഹിംസയും ക്ലാപിയും ച
 തുരാനനയും നിന്തിരുവടി തന്നെ. ഉപതാപവും ശാന്തിയും
 ജഗദ്വതിയുടെ രൂപവും നിന്തിരുവടി യാകുന്നു. നി
 ന്തിരുവടി യുടെ പ്രഭവത്തെ വിവർത്തിക്കുവാൻ വേണ്ട രൂപത്തി
 ല്ല ആർ? സർവ്വ സംഭവം ചെയ്യുന്ന നിന്തിരുവടിയെ ഞാ

ൻ ഏതനെ സ്തുതിക്കും? ഏതു കൊണ്ട് സ്തുതിക്കും? ഏന്തി
 നായി സ്തുതിക്കും? നിന്തിരുവടി യാകട്ടെ, യോഗനിദം,
 മഹാനിദം, മോഹനിദം എന്ന പേരിൽ വിഭജിക്കുന്ന ജഗന്യതീ
 തന്നെ. ഓ ശ്രീത സ്വരൂപിണീ! സർവ്വ ജഗത്തനനി! നി
 ന്തിരുവടി പ്രസാദിക്കേണമേ! ഓ വിശ്വേശേ! വിശ്വരൂ
 പിണീ! സനാതനീ യായ നിന്തിരുവടി പ്രസാദിക്കേണമേ!
 യോഗനിദം, തെളിഞ്ഞു: പരമാത്മാ വായ ബ്രഹ്മാവി
 ന് പ്രത്യക്ഷ യായി. അഴിഞ്ഞു കിടന്ന കാർദ്ദടി പ്പെടുംകൊ
 ടിനെ കാരനിൽ പ്പറപ്പിച്ചു—വാളും നീല അമാമു പ്പറവും കൈ
 കളിൽ ഏടുത്തു—സിംഹത്തിന്റെ പുറത്തു കഴുന്നരുളിയ—
 നാൽക്കൈ മെയ്യടയ പാമോത്തംഗ പ്രഭാ ഭയങ്കരിയെ കണ്ടു—
 സർവ്വജഗൽഗുരു വായ ബ്രഹ്മാവി കനിഞ്ഞു; നമസ്ക്കരിച്ചു;
 സ്തുതിച്ചു:-

നമോ നമ സ്തേ ജഗതഃ പ്രവൃത്തി-
 നിവൃത്തിരൂപ സ്ഥിതി സർഗ്ഗ രൂപേ!
 ചരം ചരാണാം ഭവതീ ച ശക്തിഃ
 സനാതനീ സർവ്വ വിമോഹിനീ തി.

അശേഷ ജഗതാം ബീജേ ജ്ഞേയ ജ്ഞാന സ്വരൂപിണീ
 ജഗ ലുതായ ജഗതാം വിഷ്ണുമായേ നമോസ്തു തേ
 ലോക വിമോഹിനീ യായ കാളി കേട്ടു; ജഗത് സൃഷ്ടാവം
 യ ബ്രഹ്മാവിനോടു പറഞ്ഞു:-

ബ്രഹ്മൻ കി മന്തം ഭവതാ സ്തുതാർഹ മവധാരയ
 പ്രത്യക്ഷം മയി ജാതായാം സിദ്ധിഃ കാഷ്ടസ്യ നിശ്ചിതാ

ഓ ബ്രഹ്മൻ! അങ്ങ് ഏന്നെ സ്തുതിച്ചത് എന്തിനെ
 ഉദ്ദേശിച്ചാകുന്നു? അങ്ങ് പാത്താലം. ഞാൻ പ്രത്യക്ഷ യായി
 നിന്നതു കൊണ്ട്, കായുസിദ്ധി നിശ്ചയം തന്നെ. ബ്രഹ്മാ
 വി പറഞ്ഞു:-“ഭൂത നാശക നായ പരമ ശിവൻ അസംശയ
 നായിത്തന്നെ വർത്തിക്കുന്നു ആ പ്രഭു, ഭായ്യയെ സ്വയം സം
 ഗ്രഹണം ചെയ്യാൻ—നിന്തിരുവടി മോഹനം പ്രയോഗി
 ക്കേണമേ! ശരീര മെടുത്തു നശ്വര്യണനെ മോഹിപ്പിക്കുന്നതു
 പോലെ നിന്തിരുവടി ശിവനെ മോഹിപ്പിക്കേണമേ! ഇതു
 ലോക ഹിതത്തിന് അത്യാവശ്യമായി. ഞാൻ ഭായ്യയെ
 കാമിച്ചതി നാൽ മാത്രം ശിവൻ ഏന്നെ നിന്ദിച്ചു. അങ്ങ
 നെയിരിക്കെ ആ യോഗി, ഭാര്യയെ സ്വയം കർഷിക്കുന്ന
 തല്ല. ഞാൻ ഭാര പരിശ്രമം ചെയ്യുകയില്ല എങ്കിൽ—സൃഷ്ടി
 ഏതനെ പ്രവർത്തിക്കുവ ഇങ്ങനെ ചിന്താ സ്വന്തം നായ ഞാൻ
 നിന്തിരുവടിയെ ശരണം അർത്ഥിക്കുന്നു. ഞാൻ വേറെ ആരെ
 ശരണം അർത്ഥിക്കും? ശിവനെ മോഹിപ്പിക്കുവാൻ വിഷ്ണു
 ആളല്ല; ലക്ഷ്മിയും കാരണം വേദാന്താപരമാകുന്നു. ഓ
 ലോക മഹാത്മാവേ; ഞാൻ കേവലം ശക്തിഹീന നാകുന്നു. നി
 ന്തിരുവടി തന്നെ പരമ ശിവനെ സംഭവം ചെയ്യണം.
 നിന്തിരുവടി വിഷ്ണുവിന്റെ പ്രിയ ഭാര്യയായി വർത്തിക്ക
 ന്നതു പോലെ—പരമ ശിവനെ മോഹിപ്പിക്കേണമേ!
 ദേവി അരുളിച്ചെയ്യു:-“ഓ ബ്രഹ്മൻ! അങ്ങ് പറഞ്ഞതു ക
 കെയും സത്യം തന്നെ. ശങ്കരനെ മോഹിപ്പിക്കുവാൻ ഏ
 നെ ഒഴിച്ചു ആളില്ല. ഞാൻ മാത്ര വിമുഖൻ ആയാൽ സൃഷ്ടി
 പ്രവർത്തിക്കുന്നതും അല്ല. ഞാൻ വിമോഹിത നായി—അവ
 ശ നായി-സ്വയം ഭാര പരിശ്രമം ചെയ്യുമോ? ഞാൻ യത്നി
 ച്ചു കൊള്ളാം. ഓ മഹാഭാഗ! വിഷ്ണുവിന് ഭാര്യ യായിരി
 ക്കുന്നതു പോലെ—ഞാൻ കോമള കണ്മയം പുണ്യ ശിവന്റെ

എം ഭാര്യ യായി വത്തിച്ചു കൊള്ളാം. ഹരൻ എന്റെ വശവ
ത്തി യായി നിന്നു കൊള്ളാം. ഭോ പിതാമഹ! ഞാൻ ഭക്ഷ
ന്റെ പുത്രിയായി അവതരി ക്കുന്നു. ശങ്കരനെ ഞാൻ ജയിച്ചു
കൊള്ളാം. ഞാൻ ശങ്കരി രാജാണി എന്ന നാമങ്ങ ഉിൽ പ്ര
സില യാകം. സവ് ജന്തുക്കളും വനിതാ വശത്തു നിൽക്കെ-
ശിവൻ വ്യത്യസ്ത നാവൻ പാടില്ല." ചരാചര സംമോഹി
നി മറഞ്ഞു.

ലോക പിതാമഹൻ-നടന്നു. മഹാമായ പറഞ്ഞ വചന
ങ്ങളെ കേട്ട ബ്രഹ്മാവും പ്രമോദം കൊണ്ടു തുള്ളി കൊണ്ടു-
ഭഗവതൻ കരമൻ നിന്നേടത്തു ചെന്നു. അരയന്നത്തിൽ ചെന്നി
റങ്ങിയ ബ്രഹ്മാവിനെ കണ്ടു-കാമൻ ബലപ്പെട്ടു എഴിറു്,

കണ്ണുകളെ വിരിച്ചു പിടിച്ചു നോക്കി;
പ്രഹ്ലാദ നായി. മദനൻ പ്രമോദം പൂഴമം
റു-ബ്രഹ്മാവു മധുര ഗൽഗദ മായി ഇങ്ങ

നെ പറഞ്ഞു:-"വത്സ! ശിവൻ ഭാര പരിഗ്രഹം ചെയ്യുന്നത്
സംബന്ധിച്ചു നാം പണ്ടു സംസാരിക്കുക ഉണ്ടായല്ലോ. ശിവ
ൻ കാമിക്ക മാറു് ഒരു സ്ത്രീ ഉണ്ടാകണ മെന്നാണു്; അന്നു്
നാം പറഞ്ഞു വെച്ചതു്. കാമ! ഞാൻ മന്ദ്ര കന്ദാ ത്തിൽ ചെ
ന്നു് തപസ്സ് അനുഷ്ഠിച്ചു്-മഹാമായ യായ യോഗ നിദ്രയെ
ആരായിച്ചു. ദേവി എന്നിങ്ക് പ്രത്യക്ഷ യായി. സതുഷ്ഠ
യായ ദേവി ശിവനെ മോഹിപ്പിച്ചു കൊള്ളാ മെന്ന ഭര മേ
ററിരിക്കുന്നു. ദേവി ഭക്ഷന്റെ പുത്രി യായി അവതരിക്കും.
മദന! ഇതു സത്യ മകുന്നു" മന്ദഗമൻ പറഞ്ഞു:-ഭോ ബ്രഹ്മൻ!
ഈ യോഗ നിദ്ര ആരു്? ഭഗവതയി എന്ന നാമത്തിൽ പ്രസില
എന്നു് അങ്ങു് പ്രതിപാദി ക്കുന്ന ഈ യോഗനിദ്ര ആരു്? തപഃ
സംസ്ഥിത നായ ഹരനെ ആരു് എങ്ങനെ മോഹിപ്പിക്കും? ആ
ദേവിയുടെ പ്രഭാവം എതു്? ആ ദേവി എവിടെ വത്തിക്കുന്നു?
ഭോ ലോക പിതാമഹ! ഇതു കേൾക്കുവാൻ എന്റെ കൌതുകം
വളരുന്ന. സമാധി കഴിഞ്ഞു കണ്ണു തുറക്കുന്ന ഹരന്റെ മുമ്പി
ൽ, കരിഞ്ഞു ചാര മാകാതെ നിൽക്കു വാൻ ആർക്കും കഴിക
യില്ല. ഈ ജടാരാജി മഹാ കാരാളനെ-ഈ ജപല ഭഗി നേത്ര
നെ-ആരു നേർക്കും? യോഗ നിദ്രയുടെ തത്വത്തെ അറിയണ
മെന്നു് ഞാൻ അധികം വാഞ്ചി ക്കുന്നു" മറുപടി പറയുവാ
ൻ ആരംഭിക്കുന്ന തിന്നു് മുന്യതന്നെ ശിവ സംമോഹനം സദാ
കാംക്ഷിച്ച ബ്രഹ്മാവിന്റെ നിശ്ചാസ വായുവിൽ നിന്നു് അ
തുല സ്ഥലങ്ങളായ അനേകം ഭൂതഗണങ്ങൾ അവതരിച്ചു. അ
ഹോ! അവരുടെ രൂപത്തേയും വീര്യത്തേയും എങ്ങനെ വിവ
രിക്കാം? നാക്കു നേർത്ത വർ, ആന മുഖം പൂണ്ട വർ, കതിരമു
ഖം കിളിത്ത വർ, പട്ടിമുഖം വെച്ചവർ, പന്നി മുഞ്ഞി പതി
ഞ്ഞവർ, കഴുത്തുട്ട വായ നാർ, വ്യാഘ്ര വക്ത്ര നാർ, സിം
ഹ വദന നാർ, കരടി കോലം കൊണ്ട വർ, പൂച്ചത്താടി പി
ടിച്ചവർ, എട്ടടിമാൻ മോന്ത വെച്ചവർ, വാനര വായ നാർ,
നരിനാവു് നീണ്ട വർ, പായിൻ പത്തി എട്ടത്ത വർ, പാവിച്ച
ണ്ട നാർ-എന്നിങ്ങനെ അവിട കണ്ട വികൃത രൂപ നാർ വിവ
രിക്കുവാൻ വാക്കുക ഉില്ല. മഹാ ഭീർഘ നാർ, മഹാ ബ്രൂഹ നാ
രിക്കുവാൻ വാക്കുക ഉില്ല. മഹാ ബ്രൂഹ നാർ, മഹാ കൃശ നാർ, എന്നിങ്ങനെ ഒരു വക;
പിംഗാക്ഷ നാർ, വിരളാക്ഷ നാർ, ത്രിനേത്ര നാർ, ഏകാ
ക്ഷ നാർ-എന്നിങ്ങനെ ഒരു വക; ഒറ്റ ക്ഷാത നാർ, മുക്കുര
നാർ; നാൽക്കുത നാർ, തടി ക്ഷാത നാർ, പെരുകുത നാർ,
നാൽക്കുത നാർ, ഇല്ലം ക്ഷാത നാർ എന്നിങ്ങനെ ഒരു വക;
പല കുത നാർ, ഇല്ലം ക്ഷാത നാർ എന്നിങ്ങനെ ഒരു വക;
ഒറ്റ ക്ഷാത നാർ, മുക്കുര നാർ, നാൽ ക്ഷാത നാർ, അല്പ കാ

ലനാർ, കാൽ കറുകിയവർ, കാൽനീണ്ടവർ, തടി ക്ഷാലനാർ,
പെരുകുത നാർ-എന്നിങ്ങനെ ഒരു വക; ഒറ്റ ക്ഷാത നാർ, ഇ
രു ക്ഷാത നാർ, മുക്കുര നാർ, നാൽ ക്ഷാത നാർ, കൈ ക്ഷ
ടാത്തവർ എന്നിങ്ങനെ ഒരു വക; മനുഷ്യകൃതി കൾ ഇടയ്ക്കു
ണ്ടു്. കൊക്കിന്റെ രൂപത്തിൽ ഒട്ടു്: കൂഞ്ഞ്ത്തിന്റെ രൂപ
ത്തിൽ വളരെ: അന്നങ്ങളുടെ, കളിക്കോഴികളുടെ രൂപത്തിൽ
എല്ലായിടവും, കാക്കച്ചുണ്ട നാർ പറക്കുന്നു. വെളുത്തവർ, ക
റുത്തവർ, ഇരുനിറം പൂണ്ടവർ, ചുവന്ന നിറക്കാർ, നീലനാ
ർ, കപിലനാർ-സകല നിറങ്ങളും ശരീരത്തിൽ അവിടെ
ഉണ്ടു്. ആയിരം പേർ ആനകൾ ചോഷിക്കുന്നു: പതിനാ
യിരം പേർ പടഹം കൊട്ടുന്നു: ലക്ഷം പേർ ഡിംഡിമം അ
ടിക്കുന്നു. കാട്ടു് കെട്ടിയ ജഡ, പൊതുവെ മഞ്ഞ നിറത്തിൽ
അനേകർക്കും ഉണ്ടു്. കുന്തം എടുത്തവർ, കയർ ആഞ്ഞവർ,
വാൾ എന്നിയവർ, വില്ലു് വഹിച്ചവർ, വേൽ, തോട്ടി, വ
ടി, അച്ചു്, കുന്തം, പട്ടികം എന്നിങ്ങനെ കൊല യായുധ
ങ്ങളെ കൈയിൽ എടുത്തു്, അലറി-തെറി പറഞ്ഞു്-പേ
ടിപ്പിച്ച ആ ഭൂതത്താൻ-ലോകത്തെ പേടിപ്പിച്ചു. "കൊ
ല്ലു്" "കൊല്ലു്" എന്നു് പറഞ്ഞു കൊണ്ടു് കോടിപ്പേർ കൂകി.
"കണ്ടിക്ക" "കണ്ടിക്ക" എന്നു് അലറി കൊണ്ടു് നൂറു കോ
ടി പേർ അട്ടഹസിച്ചു. "മറയ" "ചേദയ" എന്നിങ്ങനെ
ഉച്ചാട്ടമാസം ചെയ്തു കൊണ്ടു് അവർ ബ്രഹ്മാവിന്റെ മുമ്പിൽ
തൃത്തം വെച്ചു നടന്നു. കാമൻ പറഞ്ഞു:-"പ്രഭോ! ഇവർ ആ
രു്? ഇവരുടെ പേർ എതു്? ഇവരുടെ കർമ്മം എതു്? ഇവ
ർക്കു് സ്ഥാനം എതു്? ഭോ ബ്രഹ്മൻ! അങ്ങു് മഹാ മായാ പ്ര
ഭാവത്തെ എനിങ്ക് ഉപദേശിക്കണമെ" പിതാ മഹൻ
പറഞ്ഞു:-"ഭോ കാമ! "മായ മാരയ" എന്നു് ഉൽഭവത്തി
ൽ തന്നെ അലറി യതിനാൽ, ഇവർക്കു് നാമം മാറുവാൻ
എന്നാകം. ഇവർ സ്വർ മന്ത്രക്കൾക്കും വിഷ്ണു കരികൾ ഉ
യിരിക്കും. ഭോ മനോഭവ! ഇവരുടെ മുഖ്യ കർമ്മം അങ്ങ
യെ അനുഗമിക്കുക എന്നുള്ളതു് തന്നെ. അങ്ങു് എവിടെ വി
ടെ, എപ്പോൾ എപ്പോൾ, പോകുമോ-അവിട വിടെ, അ
പ്പോൾ അപ്പോൾ-ഇവർ അങ്ങയെ സഹായിച്ചു കൊണ്ടു് അ
നുഗമിക്കും. അങ്ങയുടെ ശരം കൊണ്ടു് മോഹിക്കുന്ന വരും,
ഇവർ മനഃസംഭ്രമം ചെയ്യും. ഇവർ ജ്ഞാനികളുടെ തന്നെ
യും ജ്ഞാന മാർഗ്ഗത്തെ നിരോധിക്കും. സംസാര കർമ്മത്തിൽ
ഏല്പിട്ടു് വത്തിക്കുന്ന വർക്കും ഇവർ വിഷ്ണു കരികൾ ആ
കും. സ്വർ സ്ഥാനങ്ങളും ഇവർക്കു് സ്ഥാനം ആകുന്നു. ഈ ഗ
ണങ്ങളുടെ അലുപ്തിക്കു് ഭോ മന്ദഗമ! അങ്ങു് തന്നെ." ബ്രഹ്മ
നിർദ്ദേശം ലഭിച്ച മാറാൻ കാമന്റെ ആജ്ഞയിൽ ഒത്തുങ്ങി.

ബ്രഹ്മാവു് യോഗനിദ്ര പ്രഭാവത്തെ ഇങ്ങനെ വിവരി
ച്ചു:-

അവ്യക്താവ്യക്തരൂപേണ രജഃ സത്വ തമോ ഇതൈഃ
വിഭജയാത്മം കരുത വിഷ്ണു മായേതി സോ ചാതേ
യം നിമ്നാത്ത സ്ഥലംഭ സ്ഥാ ഭഗഭണ്ഡ കപാലതഃ
വിഭജ പുരുഷം യാതി യോഗനിദ്രേതി സോ ചാതേ

മന്ത്രാൽഭാവപര പരമാനന്ദ രൂപിണി
മഹാ മായ. യോഗിനാം സത്വവിഭാഗഃ സം നിഗദ്യഃ ജ
ഗന്തയി

ഗർഭത്തെ ജ്ഞാന സംപന്നം പ്രേരിതം സൂരി മാരുതൈ

ഉല്ലാസം അന്ന രാത്രി കരുതേ യം നിരന്തരം
പുറംതിരിയ്ക്കും സന്ധ്യയും സംസ്കാരണ നിയോജ്യ ച
അമ്മാൻദൃതത്തെ മോഹം മമതാം അന്ന സംശയം
കോരോ പരോധ ലോഭേഷു ക്ഷിപ്തം ക്ഷിപ്തം പുനഃ പ
നഃ

പശ്ചാൽ കരമേ നിയോജ്യർക്കു ചിന്തയുക്ത മഹനീശം
ആമോദ യുക്തം വാസനാ സക്തം ഇതും കരോതി യാ
മഹാമായേതി സംപ്രോക്തം തേന സം ജഗദീശ്വരീ
അഹങ്കാരാദി സംസക്ത സൃഷ്ടിപ്രഭാവ ഭാവിനീ

ഉല്പത്തി രീതി ലോകൈഃ സം കഥ്യതേനന്ത രൂപിണീ
ഉല്പന്ന മംകരം ബീജാൽ യഥാഭാവേ മേഘസംഭവഃ

പ്രശോഭയതി സംഭൂതൻ തഥാല്പന്നൻ പ്രശോഭയേത്
സംശക്തി സൃഷ്ടി രൂപം ച സർവ്വം ച പൂർവ്വം ച

ക്ഷമം ക്ഷമാവതരം നിത്യം കരുണാ സംഭവവതരം
നിത്യം സം നിത്യ രൂപേണ ജഗദ് ഗർഭേ പ്രകാശതേ

മേഘാതി സ്വരൂപേണ പരം വൃക്ഷം വൃക്ഷ പ്രകാശിനീ
സം യോഗിതരം മുകുതിയേതുഃ വിദ്യം രൂപേണ വൈ
ഷ്ണവീ

സംസാരികംണം സംസാര ബന്ധമേതർ വിവർത്തം
ലക്ഷ്മീ രൂപേണ കൃഷ്ണ സ്വഭാവീയാ സമനോഹരം

ത്രയീരൂപേണ കണ്ഠസ്ഥം സദാ മമ മനോഭവ

സർവ്വസ്ഥം സർവ്വം ദിവ്യമൃത്തി-
നിത്യം ദേവീ സർവ്വപര പരാഖ്യാ
കൃഷ്ണാഭിനാം സർവ്വ മോഹയിത്രീ
സം സ്രീരൂപൈഃ സർവ്വമനോഃ സമസ്തം

മഹാ മായാ സ്വരൂപത്തെ ഇങ്ങനെ പ്രതിപാദിച്ച ശേഷം
ബ്രഹ്മാവു് തുടർന്നു:- “ഭോ മദന: ഹര മോഹനം ചെയ്യുവാൻ
മഹാ മായ മതിയാകും. മഹാഭവൻ ദാര പരിഗ്രഹം ചെയ്യുമാ
വു് ധർമ്മിച്ച കൈകൾ മെന്ന് മഹാ മായ എന്നോടു് ഭര മേറ്റി
രിക്കുന്നു. സ്വര! ദേവി ഭക്ഷന്റെ പുത്രിയാ
കാമന്റെ യി അവതരിച്ചു്, ശംഭുവിന്റെ മൂർത്തിയാ
പ്രയോഗ പലതി യി വർത്തിച്ചു കൊള്ളു മെന്ന്-ദേവി ത
ന്നെ എന്നോടു് അരുളിച്ചെയ്തതാകുന്നു. അ
ങ്ങു് ഇങ്ങനെ ചെയ്യുക. ഈ രതിയോടു് ചേർന്നു്-ഈ സർവ്വ
ഗണങ്ങളുടെ അകമ്പടി യോടു് കൂടെ-ശിവൻ വിവരം ചെ
യ്ക്കുവാൻ എതു് അവശ്യമോ-അവയെ ഒക്കെയും അനുഷ്ഠിച്ചു
കൊള്ളുക. ഹരൻ പാണി ഗ്രഹണം ചെയ്തു കഴിഞ്ഞാൽ ഞാൻ
കൃതകൃത്യനായി” തുഷ്ടനായ കാമഭവൻ വിവരിച്ചു:- “ഭോ
ബ്രഹ്മൻ! ഹര സംഭോഹനത്തെ പുരസ്കരിച്ചു് ഞാൻ അനു
ഷ്ഠിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന കർമ്മങ്ങളെ ഞാൻ വിവരിച്ചു കൊ
ള്ളട്ടെ. അങ്ങു് കേൾക്കുക. ശംഭു ഇന്ദ്രിയ വിജയം ചെയ്തു്
സമാധിയിൽ ഇരിക്കവെ-ഞാൻ മണം പെറ്റു കളർ കാ
റു് വീട്ടും. ഇതു് സംഭോഹന കർമ്മത്തിന്റെ ബീജാവരപ
മാകുന്നു. അതു് കഴിഞ്ഞാൽ ഞാൻ ശിവ സന്നിധിയിൽ എ
പ്പോഴും അടുത്തടുത്തു് നിന്നു്-ശിവ ഗണങ്ങളിന്മേൽ എന്റെ
അഞ്ചു കൈകളെ-അയക്കും. ഞാൻ അവിടുത്തെ ക്ഷു് സ്രീ പദ
പാദായ സിദ്ധന്മാരെ ഇണക്കണക്കിനു് അയക്കും. ഭാവ

ങ്ങളും ഹാവങ്ങളും അവിടെ കൈക്കും. ഞാൻ ശിവ സന്നിധി
യിൽ തന്നെ സ്ഥലം പിടിച്ചാൽ, ഇതര പ്രാണികളുടെ കഥ
പറയേണ്ടതില്ല. ഞാൻ നില്ക്കുന്ന സ്ഥാനത്തു് പ്രകടനം-
ഭവഭാവത്തിനു് അല്പംതെ-വേറൊന്നിനു് അല്പം എന്റെ
പ്രവേശമത്രം കൊണ്ടു്, സർവ്വ ഇതുക്കൾ ഭവഭാവീകൃതമാരാകും.
ശിവൻ വികാരത്തിനു് വശപ്പെട്ടു് പോകും. ശിവ വാഹന മാ
യ നഭിയും വശപ്പെട്ടു് പോകും. പരമ ശിവൻ അങ്ങയുടെ
ലോകത്തിലേക്കു് പോരിക യാണു് എങ്കിൽ-ഞാനും-കൂടെ ര
തിയും വസന്തവും-അവിടെ വരും. ശിവൻ മേരുവിലോ,
കൈലാസത്തിലോ, എവിടെ യെങ്കിലും ആകട്ടെ: ഞാൻ കൂ
ടെയുണ്ടു്. ഹരൻ സമാധിയിൽ നിന്നു് ഒരു ക്ഷണം ഉണരു
ക യാണു് എങ്കിൽ-ആ ക്ഷണം ഞാൻ ഹരന്റെ മുമ്പിൽ
മൈഥുന ചക്രത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കും. ഭോ ബ്രഹ്മൻ! മൈഥു
ന ചക്രം എന്നതു് ഹാവ ഭാവ സംയുക്തവും നാനാ ഭാവങ്ങ
ളെ കൊണ്ടു് ഉത്തമമായ ദാവ്യത്വ ക്രമത്തെ സാധിക്കുന്നതു്
ആകുന്നു. ഞാൻ മഹാഭവന്റെ മുമ്പിലേക്കു് മയിലുകളെ ഇ
ണ ചേർത്തു് വിടും. ഇതരങ്ങളായ പക്ഷികളും, വിവിധ മൃ
ഗങ്ങളും, ശൃംഗാര സർവ്വ ഭാവങ്ങളോടു് കൂടെ ശിവന്റെ മുമ്പി
ൽ-മണം പെറ്റു കളർകാറു് ഏറ്റു കൊണ്ടു്-രതിയെ അട
യും. മദം തുളുമ്പുന്ന മയിലുകൾ പിടയും പൂവനും ഇണങ്ങി
നൃത്തം വച്ചു്, സമ്പൂർണ്ണ സങ്കേതം അടയവെ-സിംഹ വ്യാഘ്രാ
ദി സർവ്വ മൃഗങ്ങൾ-മുമ്പിലും, പിമ്പിലും, എല്ലായിടവും, കൈ
വനം പിടിച്ചു മായി-ഇണ ചേർന്നു്-സൃഷ്ടി നാടക സർവ്വം
ശ നടനം നടത്തവെ-എന്റെ ശരങ്ങൾ-കരോക നിരോധം
ഭവിക്കാത്ത എന്റെ ശരങ്ങൾ-ശിവന്റെ നെഞ്ചിൽ പുറകെ
പുറകെ അറഞ്ഞു് കയറും. കൂടാതെയും ഈ വിമോഹന കർമ്മ
ത്തിൽ വസന്തം എന്നിങ്ങു് ബലവത്തായ ബന്ധു വരും.
പ്രഭോ! ബ്രഹ്മൻ! ശിവൻ എവിടെ? അവിടെ ചവകും പൂ
ത്തു: ചന്ദ്രശേഖരൻ ചുവടു് വയ്ക്കുന്നേടത്തു് വയ്ക്കുന്നേടത്തു്
മാവു് പൂപ്പതാക പിടിച്ചു: പുന പുഷ്പ പുഷ്പ കല പ്രഗ
ത്ഭുത പൂണ്ടു: കരുക്കുത്തി, മലർക്കുല പൊലിമ പ്രകടനം ചെ
യ്തു. നാഗ ഭൂഷണൻ നോക്കുന്നേടത്തു് നോക്കുന്നേടത്തു് നാക മ
രങ്ങൾ വിരിഞ്ഞു: ചൊഷിഞ്ഞി തങ്ക പൂ ചെങ്കതിർ വീശി:
വെൺപാതിരി, കുലപ്പൂക്കളെ പല നിലകളിൽ വിതറിയിട്ടു.
ഭോ പിതാമഹ! അങ്ങു് പ്രോക്തൻ! ഞാൻ പ്രവർത്തകൻ! ഞാ
ൻ പരാജയത്തെ എതിനു് പേടിക്കുന്നു? ഭോ കമലാസന!
ഞാൻ പുറപ്പെട്ടട്ടെ. ഞാൻ പോകുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ കൂടങ്ങളി
ലും വാപികളിലും താമരകൾ വിടർന്നു് നിൽക്കും. വിടർന്ന
താമരകളെ-മലയം മലയിൽ നിന്നു് ചന്ദന മണം പേറിവ
രുന്ന മരുതൻ തലോടും. ശങ്കരശ്രമം ഇണമേറിയ മണം
കൊണ്ടു് ഇണവും മണവും ഏറി നിൽക്കും. വള്ളികൾ ഒക്കെ
യും പൂ പൂത്തു് കിടക്കും. മരങ്ങളിൽ കമ്പുകൾ ഇലയും പൂവും
കാവും മുറുപ്പിപ്പിടിച്ചു് ചാഞ്ഞു് നിൽക്കും. പൂത്ത വള്ളികൾ
പൂത്തു കായിച്ച മരങ്ങളിൽ, ഊഞ്ഞാലാടും: പല വള്ളിക
ൾ, പല നിറമുള്ള പൂക്കളെ കൊണ്ടു് മരങ്ങൾ തലപ്പാവു കെ
ട്ടി, വിതറിയിട്ടു കിടക്കുന്നതു് കണ്ടാൽ-കാമൻ, കിങ്കരനാ
കാത്ത താപസനെ ഞാൻ കാണുന്നില്ല. അല്ല, എന്റെ പ്ര
യോഗങ്ങളെ കൊണ്ടു് ഹരൻ ക്ഷു്ബ്ധ നാകയില്ല എന്നാ
ണു് എങ്കിൽ തന്നെ-എനിക്കു് എന്തു്? ഞാൻ സർവ്വ പ്രയ
ത്നങ്ങളെ കൊണ്ടു് പ്രയത്നിക്കും. യോഗ നിരോധിതമായ
അങ്ങയുടെ വാക്കുകൾ പാഴാവാൻ പാടില്ല. അങ്ങു് സതീപ്ര

കുടുംബവേദൻ പ്രതിമയെ നിർമ്മിക്കേണ്ടത് ഇങ്ങനെ യാ-
കുന്നു. രൂപം പകര മില്ലാത്തതായിരിക്കണം. കൈകൾ എട്ട്
വേണം. മൂന്ന് കൈകളിൽ ശംഖം, ചക്രം, ഗദ, ഒരു കൈ
യിൽ വില്ലു എന്നവ ഉണ്ടായിരിക്കണം. കണ്ണുകൾ മദം
കൊണ്ട് മനോഹരമായിരിക്കണം. നാല് കൈകളും കട്ടെ,
രതി, പ്രീതി, ശക്തി, ഉജ്വലമായ മദശക്തി എന്ന ഭാഷ്യ
മാരെ തലോടുന്നതായി കാണപ്പെടണം. ഭാഷ്യമാരുടെ പ്രതി-
മകൾ തന്നെയും രൂപം കൊണ്ട് മനോഹരമായിരിക്കണം.
കുടുംബവേദൻ കേതുവായി മത്സ്യവും, അതിന്റെ വായിൽ അ-
ഞ്ച ശരങ്ങളും ഉണ്ടായിരിക്കണം.

രസങ്ങളിൽ പ്രാധാന്യം നൽകിപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ശൃംഗാരം
മന്ദമനെ സംബന്ധിച്ചാണ്, നിത്യവും നിൽക്കുന്നത്. ആ-
യതിനാൽ രസങ്ങളെ കുറിച്ച് ചർച്ചക്ക് ഇവിടം സ്ഥാനം
തന്നെ-രസം എന്നതിന്റെ പ്രഥമമായ
രസം അർത്ഥം ശബ്ദം എന്നാകുന്നു. “കരീ വ-
നിർദ്ദേശം വന്യഃ പരശ്ചാ രാസ” “രസതാം നിർദ്ദ-
രം ആപ്യാണാം” ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങ-
ൾ കാണുക. എന്നാൽ രസ, ആസ്വാദനം എന്നുള്ളതിനാൽ-
രസം എന്നതിന് ആസ്വാദനം എന്നും അർത്ഥമുണ്ട്. മനുഷ്യ-
ൻ ബാഹ്യാംഗമായ നാക്കു കൊണ്ട് ആസ്വാദിക്കുന്ന രസങ്ങ-
ൾ ആറാകുന്നു. അവ യാകട്ടെ, കടു, അമ്ള, മധുര, ലവണ,
തിക്ത, കഷായങ്ങൾ എന്നവ ആയു. മനുഷ്യൻ അന്തരംഗ-
മായ മനസ്സു കൊണ്ട് ആസ്വാദിക്കുന്ന രസങ്ങളും ഉണ്ട്. ഈ
വക രസങ്ങൾ എട്ടാണ്, എന്നത്രെ, സാധാരണ പറയാറു-
ള്ളത്. “ശൃംഗാര വീര കരുണാർത്ഥമഹാസ്വഭാവനകഃ ബി-
ഭത്സ രൗദ്രോ ച രസഃ” എന്ന് അമരം. ഇവയെ കൂടാതെ
ശാന്തം എന്നതിനെ ഉൾപ്പെടുത്തി രസങ്ങൾ ഒമ്പതാണ് എ-
ന്നും, വത്സലം എന്നതിനെയും ഉൾപ്പെടുത്തി രസങ്ങൾ പത്താ-
ണ് എന്നും പറയുന്നു. “ശൃംഗാരം ഹാസ്യം ബീഭത്സം വീര്യം കരുണാർത്ഥം
രൗദ്രം ചൈവ കരുണാർത്ഥം രസഃ ശാന്തോപ-
ചകചിത” എന്ന് വൈജയന്തി. “സ്മൃകം ചമൽകാരി-
തയാ വത്സല ബരസം വിദ്യഃ” എന്ന് സാമിത്വ ഭൂഷണം. മേ-
ൽ ഉദ്ധരിക്കപ്പെട്ട അമര പദ്യത്തിൽ-ബീഭത്സരൗദ്രോ ച
രസഃ-എന്നിങ്ങനെ “ച” എന്ന കൂടെ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കു-
ന്നത്-ശാന്തം വത്സലം-എന്ന രണ്ടിനെ കൂടി സൂചിപ്പിക്കു-
വാൻ എന്ന് പക്ഷമുണ്ട്. ശാന്തം വത്സലം എന്നവയെ ര-
സങ്ങളുടെ പട്ടികയിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കുന്നവർ-അവനാ-
ദ്യവദ്വയിൽ സ്ഥാന മില്ലാത്തവ ആണ് എന്ന് വാദിക്കും.

“ശാന്തസ്വ ശമസാധ്യത്വം നന്ദേ ച തദസംഭവത്” അ-
ഷ്ടാവേവ രസോ നാദ്യേ ന ശാന്ത സുത്ര യുജ്യതേ” ഈ ന്യായം
സ്വീകരിച്ചു മൺ എന്ന് തോന്നുന്നില്ല. ശൃംഗാരാദി എട്ട് രസ-
ങ്ങൾ തന്നെയും വാസ്തവത്തിൽ നടൻ ഉള്ളവയല്ല; നടൻ
അവയെ ആസ്വാദിക്കുന്നതായി നടിക്കുക മാത്രമാകുന്നു. ശാ-
ന്തം ഉണ്ടാകുന്ന മെങ്കിൽ ശമം സമ്പാദിതമായിരിക്കണം എ-
ന്നതിന് സംശയമില്ല. “ശാന്തസ്വ ശമ സാധ്യത്വം” എന്ന
ത് സ്വീകരിച്ചു മൺ. എന്നാൽ നടൻ ശമത്തെ സമ്പാദിച്ചു വ-
ൻ അല്ല എങ്കിലും, ഇതര രസങ്ങളെ പ്രേമല ശാന്തത്തേയും
നടിക്കാവുന്നതാകുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല, “ബ്രഹ്മൈവ രസ”
“രസോ വൈ സഃ” എന്ന ശ്രുതി ഉണ്ട്. ആയതിനാൽ രസം
മൺ മാത്രമാണ് എങ്കിൽ അതു ശാന്തം തന്നെ എന്നും വാ-
ദിക്കുകയോ സ്ഥാപിക്കുകയോ ആകാവുന്നതാകുന്നു. വത്സല

ത എന്നത് ഏതെങ്കിലും ഒരു പദാർത്ഥത്തെ കുറിച്ച് മനസ്സിൽ
ഉദ്ഭവിക്കുന്ന പ്രേമാതിശയമാകുന്നു. ഇത് ഇഷ്ടപരനെ കു-
റിച്ചോ, സമതരരെ കുറിച്ചോ, അധഃസ്ഥന്മാരെ കുറിച്ചോ
ആകാവുന്നതും തന്നെ. ഈ വികാരത്തിന് രസത്വമില്ല എന്നു
പറഞ്ഞു കൂടാ. “സ്മൃകം ചമൽകാരിതയാ” എന്നുണ്ടല്ലോ
സാമിത്വ ഭൂഷണ കാരൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നത്. ഈ രസങ്ങൾ
ഉദ്ഭവിക്കുന്ന സന്ദർഭം ഏതാണെന്ന് വിധിയുണ്ട്. വിധിയി-
ൽ കാണുന്ന സന്ദർഭം അനുസരിച്ച് രസം പുറപ്പെട്ടു കൊള്ളു-
ന്നു എന്നല്ല; രസം പുറപ്പെടുന്ന സന്ദർഭങ്ങളെ-ദർശനമായ
മനസ്സിനെ അപഗ്രഥനം ചെയ്ത നിരീക്ഷകന്മാർ-നിവൃ-
ന്നം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ആ നിവൃത്തിയെ യാണെന്ന് വിധി എന്നു
പറയുന്നത്. “രതി ഉള്ളേടത്തു” ശൃംഗാര രസം ഉദ്ഭവിക്കുന്നു.
രതി എന്നതിന്റെ അർത്ഥം ഇങ്ങനെ യാണെന്ന്; -രതിർ മനോ-
ഹരകുലേന്ദ്രേ മനസഃ പ്രവണായിതം” രതി എന്നതിനെ ശൃം-
ഗാരത്തിന്റെ സ്ഥായിഭാവം എന്ന് പറയും. രതി ഇല്ലാത്തേട-
ത്തു ശൃംഗാര രസം ഉദ്ഭവിക്കുകയില്ല. ഇതു പോലെ ഇതര രസ-
ങ്ങൾക്കും സ്ഥായിഭാവങ്ങൾ ഉണ്ട്. ഉത്സാഹം എന്ന സ്ഥാ-
യിഭാവം ഉള്ളേടത്തു വീര രസം. ശോകം ഉള്ളേടത്തു കരുണ
രസം. വിസ്മയം ഉള്ളേടത്തു അർത്ഥ രസം. ഹാസ്യം ഉള്ളേട-
ത്തു ഹാസ്യരസം, ഭയം ഉള്ളേടത്തു ഭയാനുക രസം. ജ്വ-
ലം-അറപ്പ്-ഉള്ളേടത്തു ബീഭത്സ രസം. ക്രോധമുള്ളേട-
ത്തു രൗദ്രരസം. നിർവേദം ഉള്ളേടത്തു ശാന്തം. വത്സലത ഉ-
ള്ളേടത്തു വത്സലം. സ്ഥായിഭാവങ്ങളും രസങ്ങളും വേർ വേറാ-
യി ഗ്രഹിക്കപ്പെടേണ്ടവ യാണെന്ന്. രതിരസം, ഉത്സാഹരസം,
ശോകരസം, വിസ്മയ രസം, ഹാസ്യരസം, ഭയരസം, ജ്വ-
ലം രസം, ക്രോധരസം, നിർവേദ രസം, വത്സലത രസം-
എന്നിങ്ങനെ പറയപ്പെടരുത്. രസങ്ങളുടെ സ്വഭാവം
സാമാന്യമായി ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടാൽ അവയിൽ ചിലത് മറ്റു
ചിലതിനോട് ഒരുമിച്ച് നില്ക്കുകയില്ല എന്നു പ്രത്യക്ഷ-
മാകും. അങ്ങനെ ഒരുമിച്ച് ഭവിക്കാത്തവ ഏവയാണെന്നും
വിഭജനം പ്രകടിതമായിട്ടുണ്ട്.

“ആദ്യ; കരുണ ബീഭത്സ രൗദ്ര വീര ഭയാനുകഃ”
ഒന്നാമത്തെ തായ ശൃംഗാര രസം എന്നത്, കരുണ ബീഭത്-
സ രൗദ്ര വീര ഭയാനുകങ്ങളോട്-ഒരുമിച്ച് നിൽക്കു മാത്രം
വർത്തിക്കുക ഇല്ല. ശൃംഗാര രസം ഈ രസങ്ങൾക്ക് വിരോധി
ആകുന്നു. “ഭയാനുകേന ശാന്തേന തഥാ വീര രസ സുതഃ” വീ-
ര രസം, ഭയാനുക ശാന്ത രസങ്ങൾക്ക് വിരോധി: “കരുണാ
ഹാസ്യ ശൃംഗാര രസം മഹി താദൃശഃ” കരുണ രസം ഹാസ്യ
ശൃംഗാര രസങ്ങൾക്ക് വിരോധി. “ഭയാനുകേന കരുണാർത്ഥ-
പി ഹാസ്യോ വിരോധഭാക” ഹാസ്യരസം, ഭയാനുക കരു-
ണ രസങ്ങൾക്ക് വിരോധി. ശൃംഗാര വീര രൗദ്രോഽപ്യ ഹാ-
സ്യ ശാന്തൈർ ഭയാനുകഃ” ഭയാനുക രസം, ശൃംഗാര വീര
രൗദ്ര ഹാസ്യ ശാന്ത രസങ്ങൾക്ക് വിരോധി. “ശൃംഗാരേണ
തു ബീഭത്സ ഇത്യാഖ്യാതാ വിരോധിതാ” ബീഭത്സ രസം
ശൃംഗാരത്തിന് വിരോധി. “രൗദ്ര സു ഹാസ്യ ശൃംഗാര ഭയാനുക
കരസൈരപി” രൗദ്രരസം, ഹാസ്യ ശൃംഗാര ഭയാനുക രസ വി-
രോധി. “ശാന്ത സു വീര ശൃംഗാര രൗദ്ര ഹാസ്യ ഭയാനുക
കൈഃ” ശാന്തരസം, വീര ശൃംഗാര രൗദ്ര ഹാസ്യ ഭയാനുക ര-
സങ്ങൾക്ക് വിരോധി. വത്സലം എന്നത് രസങ്ങളുടെ വർഗ്ഗ-
ത്തിൽ സ്ഥാനം അപ്രധാനമാകയാൽ വിരോധ രസങ്ങളെ
കുറിച്ച് സാധാരണ പ്രസ്താവം ഇല്ല. ശൃംഗാര രസം എന്നു

“ജ്ഞാനകുന്തിൻ വിരോധിയാണ്; എന്ത പഠത്താൽ—
 രണ്ടു കരമിച്ച് കരളിലും വത്തിക്കുക ഇല്ല എന്നല്ല, ഗ്രാമി
 ക്കു പ്പെടേണ്ടതു്. തുറന്നു രസം വളരുന്നതിന് അനുസരിച്ച്
 ജ്ഞാനകു വരളും എന്ത മാത്രമാണ് വസ്തുവം. അതു പോലെ
 ജ്ഞാനകു വളരുന്നേടങ്ങളിൽ തുറന്നു വരളും എന്ത ഗ്രാമി
 ക്കും. ഇതു പോലെ ഇതു രസത്തോളം കുറിച്ചും ഗ്രാമിക്കു പ്പെട
 ണം. സാഹിത്യത്തിന്റെ അല്ലെങ്കിൽ കവ്യത്തിന്റെ
 ജീവൻ രസ മാകുന്നു എന്ത പ്രബലമായ വിചാർ പക്ഷമുണ്ട്.
 “വക്ത്രം രസാത്മകം കാവ്യം” രസാത്മകമായ വക്ത്രം മാത്ര
 മാണ് കവ്യം.

നവ രസ നിർദ്ദേശം

1. തുറന്നു.

തുറന്നു എന്നു മനോഭൂമി: ത ഭാഗമന മേതുക: ഉത്തമ പ്ര
 കൃതി പ്രായേ രസ: തുറന്നു ഇഷ്ടതേ” തുറന്നു എന്നതിന്
 മനോവികാരം എന്നർത്ഥം: ആ വികാരം ഭവിക്കുന്നതിന് മേ
 തുവും പ്രായേണ ഉത്തമമായി ഭവിക്കുന്നതു ആയ രസ
 തുറന്നു. വേറെയും നിവ്വചനം ഉണ്ട്: “പുനഃ സ്ത്രീയാം
 സ്ത്രീയാ: പുനഃ സംഭോഗം പ്രതിയാ സ്തപമാ സ തുറന്നു
 ഇതി ച്ചാത: ക്രീഡാ രത്നാദി കാരക:” പുരുഷൻ സ്ത്രീയിൽ,
 സ്ത്രീക്ക് പുരുഷനിൽ ഉണ്ടാകുന്ന സംഭോഗ സ്തപമായ തു
 റന്നു എന്ത പായുന്നു. സ്ത്രീ പുരുഷന്മാർ തമ്മിൽ ഭവിക്കുന്ന
 ഈ രതിഭാവത്തെ അനുരോഗം എന്ത പായും. തുറന്നു
 ന് സ്ഥായിഭാവം രതി, അധിഭേദവിഷ്ണു, വസ്തു ശ്യാ
 മളം എന്നിങ്ങനെയാണ്, ശാസ്ത്രനിർണ്ണയം. തുറന്നു രസ
 ത്തെ വ്യാഖ്യാന സങ്കല്പം പ്രമാണിച്ച് രണ്ടു തരമായി പിരി
 ക്കാറുണ്ട്: വിപ്രലംഭ തുറന്നു, സംഭോഗ തുറന്നു; സ്ത്രീപുരു
 ഷന്മാർ തമ്മിൽ അനുരക്ത രാണ്, എങ്കിലും വിപ്ലവങ്ങൾ
 നിമിത്തം കഥ ചുരണം സില മാകാത്ത അവസ്ഥയ്ക്ക് വി
 പ്രലംഭ തുറന്നു എന്ത പേര്. വിപ്രലംഭ തുറന്നു എന്നു നാ
 ല് പരിവൃകളെ പ്രധാനമായി തെളിഞ്ഞു കാണാം. 1. പൂവ്
 രാഗം: കണ്ടോ കേട്ടോ അനുരോഗം പൂണ്ടുവരും അഭിലാഷ പൂ
 രണത്തിന് വിചാതം കാണുന്നവരും ആയ നായികാ നായ
 കന്മാരുടെ അവസ്ഥയ്ക്കാണ് പൂവ് രാഗം എന്ത പേര്. ഈ അ
 വസ്ഥയിൽ വത്തിക്കുന്ന കഥിനി കാമകന്മാരുടെ ക്ലേശം വള
 രുന്നതു്, പത്തു പടികളിലായി കാണാം. ആ പടികളെ
 പത്തു കഥാഭാഗങ്ങൾ എന്ത പായും. “അഭിലാഷ ശ്ചിന്താ സ്മൃ
 തി ഗുണകഥനോഭോഗ സംപ്രലാപാ ശ്ച ഉന്മാദാദി വ്യാധി
 ജഡതാ മൃതി രതി ദശാത്ര കഥാഭാഗ:” ആരംഭം കേവലം
 അഭിലാഷം—ആഗ്രഹം—മാത്രമാണ്; അടുത്ത പടി—ചിന്ത
 —അഭിലാഷ പൂരണത്തിനുള്ള ഉപായങ്ങളെ കുറിച്ച് ചിന്ത
 അത്രെ. ഉപായം ലഭിക്കാ താവ്യന്മാർ—സ്മൃതി—ഇതു കാൽ വി
 ഭേദ പൂവ് പ്രസ്തുത കാമകാൽപ്പത്തിൽ തന്നെ സ്മൃതി—ഭവിക്ക
 ന്നു. പല ദിവസമോ ദീർഘ കാലമോ ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞാ
 ല് സ്വയം ലജ്ജ മറന്ന് കാമകന്റെ അല്ലെങ്കിൽ കാമകിയ
 ൾ ഗുണങ്ങളെ കുറിച്ച് പാർവ്വ സ്ഥിത നാരോട്—ഗുണകഥനം
 —ആയി. അപ്പോഴും കാമചുരണം സിലിച്ചിട്ട് എങ്കിൽ ഉ
 ഭേദം, പ്രലാപം, ഉന്മാദം എന്നവ പുറകെ ചെന്നു കൂടുന്നു.
 ഉഭേദം സഖത്തെ കുറിച്ചും വെറുപ്പ്; പ്രലാപം എന്നാൽ
 കേൾക്കാൻ ആർ ഇല്ലാത്തേടങ്ങളിലും ഭാഷണം ചെയ്യുക: ഉ
 ന്മാദം എന്നാൽ കാൽപ്പകാൽപ്പ വിജ്ഞാന വിമിനത. ഇതി

ന്റെ ശേഷം വ്യാധി യാണെന്ന് സ്പഷ്ടം. ഫലം വരുന്ന ഒരു
 കാൽപ്പത്തിൽ മനസ്സിനെ ദീർഘ കാലം പുണ്ണാക്കുന്നവന്റെ ശ
 രീരം വിഭാഗം, മെലിയും; അതു കഴിഞ്ഞാൽ ജഡത ആയി.
 വല്ലഭവും കിടക്കുവാൻ അല്ലാതെ—നടക്കുവാനും ചിന്തിക്ക
 വാനും കഴിവില്ലാ താകും. ആ ദർഭാൻ ഒടുവിൽ അങ്ങനെ
 മൃതിയെ അടയ്ക്കുന്നു. ആയതിനാൽ വിപ്രലംഭ തുറന്നു
 കാമഭാഗങ്ങളിൽ അവസാനത്തു് മൃത്യു—തന്നെ. തുറന്നു എന്ന
 തിന്ത മരണം എന്നർത്ഥം ഉണ്ട്. തുർ മംസായാം; അപ്പോ
 ട് തുറന്നു എന്നതിന് മരണത്തെ പ്രാപിപ്പിക്കുന്നതു് ഏ
 ന്ത അർത്ഥമായി. തുറന്നു എന്നതിന് മരണം വരയ്ക്ക
 ഭൂ പത്തു അവസ്ഥകളെ പ്രാപിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നും നിവ്
 ചനം ഉണ്ട്. പത്താം കാമഭാഗം എന്നതിന്റെ നാമം മൃത്യു
 എന്നാണ് എങ്കിലും, ദശകാവ്യങ്ങളിൽ പ്രത്യേകിച്ചും നാ
 യികാ നായകന്മാരെ മരണം പുകിപ്പിക്കാറില്ല. വിഷാ കടി
 ച്ചോ തീയിൽ ചാടിയോ മറ്റു പ്രകാരത്തിലോ മരണത്തെ
 വരിക്കുവാൻ ഉത്സാഹിച്ചു എന്നതു് വരയ്ക്ക് മാത്രമാണ്, പു
 രോഗമനം—മരണം വരിക്കുന്നവർ, ദൈവധീനത്താൽ വീണ്ടും
 ജീവിക്കുന്നതായും ഉണ്ട്. 2. വിപ്രലംഭ തുറന്നു എന്നതിന്റെ ര
 ണ്മരണ അവസ്ഥയ്ക്ക് മാനം എന്ത പേര്: ഇതു് ആത്മാഭി
 മാനം നിമിത്തം പ്രണയ പ്രകടനം നടക്കാത്തതു നിമിത്തം
 ഭവിക്കുന്ന വിപ്രലംഭം അത്രെ. 3. പ്രവാസം—ശാപം നി
 മിത്തമോ, സംഭവം നിമിത്തമോ കാൽപ്പാന്താ വ്യഗ്രത നിമി
 ത്തമോ, ഭവിക്കുന്ന വിപ്രലംഭം തന്നെ പ്രവാസം. 4.
 കരുണം—ഇതു കരുണ രസ മല്ല. “യുനോ രന്യതരസ്തിൻ
 ഗതവതി ലോകാനന്തരം പുനർല്ലഭ്യേ വിമനയതേത ഭൈക
 സ്വദാ ഭവേത് കരുണ വിപ്രലംഭാഖ്യ:” കാണാതായ കാമ
 കൻ കൈ വരുമെന്ന് ആശയുള്ള അവസ്ഥയിൽ വത്തിക്കുന്ന
 വിപ്രലംഭം, കരുണം. കാണാതായ കാമകൻ കൈവരുക
 യില്ലെന്നു മനസ്സിൽ തീയിൽ സ്ഥായിഭാവം ശോകവും, രസം ക
 രുണവു മാകുന്നു. ആ കരുണം വേറെയുണ്ടല്ലോ. സംഭോഗ
 തുറന്നു എന്നതിന് മൂവും പിയും വിപ്രലംഭ തുറന്നു ഭവിക്കാവു
 ന്താകുന്നു. സംഭോഗ തുറന്നു എന്നതിന്റെ അവസ്ഥ ഭേദങ്ങളാ
 കളെ, ദർബ്ബ, സ്പർബ്ബ, ചുഞ്ചനം, ആലിംഗനം എന്നിങ്ങ
 നെ അനേകം അത്രെ! തുറന്നു രഞ്ജിത ചലി രചല;—എന്ന
 മൂന്ന്, പശ്ചാത്താപ ആകുന്നു. തുറന്നു എന്നതിന് പല അ
 ര്ത്ഥങ്ങൾ മുകളിൽ പറഞ്ഞു. തുചി എന്നതിനെ രണ്ടു പ്രകാ
 രത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിക്കാറുണ്ട്. 1. തുചി=ശോകം. ശോക കാ
 രണമാണ് തുചി. 2. “തുചി:തുചേ” തുറന്നു പ്രായേണ
 ഉത്തമ നായകന്റെ ലക്ഷണമാകയാൻ, തുചി. ഉചലം
 എന്നാൽ ചലിക്കുന്നതു്. ശമിക്കുക അസാധാരണ മാകയാൽ
 തുറന്നു എന്നതിന്, ഉചലം എന്നു നാമം സിലിച്ചു.

സംപന്ന രമണീശീല സമ്പന്നരമണീം വിനാ
 ഇത്യാദിവാൻ നരമണീ രമണീം രക്തമിണീം ഹരി:
 അവലോകന മപി സുഖയതി കവലയ ഭല ചാരു ചല
 ലനയനായമേ
 കിം പുന രമൃത സമാനം സരഭസ മാലിംഗനം തസ്യാ:
 ജയേ ധരിത്രാ: പുര മേവ സാരം പുരേ ഗ്രാഹം സന്തനി
 ചേക ഭേദം
 രത്നാപി ശയ്യ ശയനേ വരം സ്ത്രീരത്നോച്ഛലം രാജസ്യ
 ചന്ദ്രസാരം

സ്വീതേന ഭാവേന ച ലജ്ജയം ഭീയം
പരാങ്മുഖൈ രലകടാക്ഷ വീക്ഷരണഃ
വചോഭിരിർഷ്ട്വംകലഹേന ലീലയം
സമന്വൃതഭാവൈഃഖലയബന്ധനം സ്രിയഃ

ഉച്ഛ്വാസമുഖീ ദൃഗരജകിർ
ഗജരജ വിരാജിത മന്ദഗതിഃ
യദി സം വനിതം ഹൃദയേ നിഹതം
കപ ജപഃ കപ തപഃ കപ സമധിരതിഃ

ഭൂചാതുര്യംകഞ്ചിതാക്ഷഃ കടാക്ഷഃ
സ്തിഗ്ദ്ധം വചോ ലജ്ജിതം ശൈവ ഹാസം
ലീലാമന്ദം സുസ്ഥിതം ച സ്ഥിതം ച
സ്രീണം മേതത് ഭൂഷണം ചാഭ്യധം ച.

സദത്സംഹാരഹാര ഭയവരഭകര സ്രസ്ത ധമ്മില്ല ഭാരം
മൂലധാരാധികാരം നിഗമനീധിധരം കവ്യകോടിപ്രചാരം
സംസാരനല്ലകരം സദന മയഹര ചി ലഭനൈകവന്ദനം
താരാ ശൃംഗാരധാരം മനസി വസതു മേ സർവ്വം സർവ്വം.

സംസാരേന്ദ്രിണസാരേ പരിണിതിതരഭേ ദേവ ഗതി-
പണ്ഡിതാനാം
തത്പജ്ഞാനാഗൃതംഃ പുളകിതമനസാം യാതു കാലഃ
കദാചിത്
നോ ചേത് മുഗ്ദ്ധംഗനംനം സ്തന ജഘന ഭരഭോഗ-
സംഭോഗിനീനാം
സ്വരലോല സ്വസ്വലീഷ സ്ഥഗിത കരതല സ്തർ ലോഭോദ്യ-
താനം

സദരജഹം തസ്യ ദൈവൈ തഞ്ചിതം
ജിതഃ സ്വീതേനൈവ വിധോ രപി ത്രിയഃ
കരു പരം വേദ മഹോ മഹീയസി
ത ഭാനനസ്സോപി മിതൗ ഭരിതൗ.

മീനവതി നയനഭൂഷം ചരണഭൂഷം രപി സുഹൃല്ല കലയവതി
രൈവേലിനി രൈവ ശകരൈഃ സുരസേയം സുന്ദരി സരസി

അമൃതം ത ഭവരഞ്ചിരം
വചനേന്ദ്രിതം വിചാരിതേന്ദ്രിതം
അമൃതഭരതം കലകാരം
സത്യം സാ സ്വസ്തി രപൈവൈ.
സ ദൈവകന്യാകാ നാപി തസ്യ കല സംഭവ
തത്സാദൃശ്യം തപഃഭാവം വിനാശം വേദസംപദ്യം
ജയം വാസായത ബാലാ ഭൂ സോ കാമ്യകായത
കദാക്ഷം വേ ശരായതേ മനോ ദോ ചാരിണായത

കാകമലകിരീടകിരീടമോ
തൈര പായാലര കവിത ഹാരം
യപുര ഹാസ രണത് പദ്യ പത്യാ
കം ന വന്ദികരുത ഭവി രാമം.
മന്ദ മന്ദമന്ദം കരിണീ കിം
വർ വിശ്വലയനം കരിണീ കിം
പൂർണ്ണമന്ദമന്ദമന്ദം കരിണീ കിം
പദ്യ പത്യാ സദൈ തരുണീ കിം

അസ്യ ശ്ലേൽ ഗതിസൗകര്യം മധുനാ ഹംസസ്യ ഗരഭം
സല്ലാപോ യദി ധാർമ്മ്യം പരഭൂതൈർ വചായതപ പ്രതം
അംഗാനാ മകരോരതം യദി വൃഷത് പ്രായൈവ സാ മാലതി
കാന്തി ശ്ലേത് കമലം കി മത്ര ബഹുനാ കാഷായ മലംബതം

ഭൂപല്ലവോ ധനു രപംഗ തരംഗിതാനി
ബാണാ ഗുണഃ ശ്രവണ പംപി രിതി സ്തരേണ
തസ്യ മനംഗ ജയ ജംഗമ ദേവതായം
അസ്രാണി തിജടിനി ജഗന്തി കി മപ്പിതാനി

അനാഹ്വരതം പുഷ്പം കിസലയ മദ്യം കരഭരവഃ
അനാവിലം ത്തം മധു മനംസപാദിത രസം
അഖണ്ഡം പുണ്യനാം ഫലമിവ ച തദ് രൂപ മനഃ
ന ജാനേ ഭോക്തരം ക മിഹ സമുപസ്ഥാസ്യതി വിധിഃ

മന്ദം മന്ദം ശ്രവണ പുടകോപാന്ത ഗന്തം ദൃഗന്തഃ
കിഞ്ചിൽ കിഞ്ചിൽ വിരമതി മനോ ധൂളികേളിരസേഭ്യഃ
ആവിർഭാവഃ സ്തനമുകുളയോഃ കാപി കാന്തിസ്തമന്തരത്
അദ്യ ശ്ലേ വ കസുമധനേഷം യൌവരാജാഭീഷേകഃ

ലാവണ്യമൃത നിർദ്ധരേണ സുഭഗഃ സിക്താർഖിലാംഗ സ്ഥലി
ജാത സ്തത്ര നവീന യൌവന കലാ ലീലാ ലതാ മണ്ഡലഃ
തസ്തിൻ വേഷ വിശേഷ ശീതളതരമയംസു സുപ്തോത്ഥിതഃ
കുലപ്പി ത്രിജഗ ജ്ഞായോദ്യമ പരോപ്യദ്യാപി നിദ്രാലസഃ

2. വീരം.

വീരംവിളാസൈഃ വിഃജ്യാംഗതൈഃ. വീരം എന്നാൽ
വിളാസിക്കുന്നത് കടന്നു നില്ക്കുന്നത് എന്ന് അർത്ഥം. വീരവും
ഉന്നത നായക ലക്ഷണം തന്നെ. ഇതിനു സ്ഥായിഭാവം ഉൾ
സാഹം അധിഭാവത, ഇത്ഭിൻ വർണം, ഹേമവർണം. വീരര
സ നായകന്മാർ നാലു തരക്കാറാണ്. 1. ദാനവീരൻ. ഇതി
ന് ദുഷ്ടന്മാരായി പാശുരാമനെ സാധാരണ പറയുന്നു. പിതൃ
വന്ദ ക്ഷത്രിയ നായ പാശുരാമൻ ക്ഷത്രിയന്മാരെ ഇരുപ
തൊന്നു തവണ ജയിച്ച ശേഷം സർവ്വ ഭൂമിയെ ബ്രാഹ്മണ ദാനം
ചെയ്ത സംഭവം പ്രസിദ്ധവുമാണല്ലോ. 2. ധർമ്മവീരൻ, ഇ
തിനു ദുഷ്ടന്മാരും യുദ്ധിഷ്ടാനാണ്. 3. ദയാവീരൻ, ജീമുത
വംശനന്ദൻ, ദുഷ്ടന്മാരും ജീമുതവംശനന്ദൻ ഗരുഡനോട്ട പറയുന്നു.
“എന്റെ സിരാമുഖത്തിൽ നിന്നു രക്തം ഒലിക്കുന്നു. എന്റെ
ശരീരത്തിൽ മാംസം ഇനിയും ഉണ്ട് എന്ന് പ്രത്യക്ഷം.
അങ്ങ് ഉപ്പുനാമം ഇല്ല. അങ്ങ് എന്തുകൊണ്ട് വിരമിക്കുന്നു.
ശേഷിച്ച മാംസത്തെയും അങ്ങ് ഭക്ഷിക്കുക തന്നെ. 4. യുദ്ധ
വീരൻ, ദുഷ്ടന്മാരും ദാശാഥി രാമൻ.

കിതളിഭ മയികം മേ ത ചിമയായ് ന്നയിത്രേ
കവച മരമണിയം കണ്ഡലം ചാർച്ചയാചി
അകതണ മവക്രൂരക് ദുഃഖാണേന നിർമ്മാട്
ബാലകയിരധാരം ചൈലി മാവേയയാചി
രാജാ ച വസു ദേവ ശ്ല ഭാഷ്യാ ഭാതു സുതാ ശ്ല മേ
യ ച ലോക സമാധനാ ത ശർമ്മായ സദാഭ്യതാ
സ്വപദി വില്യ മേതു രാജ്യലക്ഷ്മീഃ
ഉപരി ചതന്ത്യാമവാ ദുഃഖാണയാരാ

അപഹരതരാം ശിരഃ കൃതശ്ചേതോ
 മമ തു മതിർ ന മനു ഗവൈതു ധർമ്മാൽ
 സിരാമുഖൈഃ സൂരത ഏവ രക്തം
 അഭാപി ദേഹേ മമ മാംസ മസ്തി
 തൃപ്തിം ന പശ്യാമി തവാപി താവാത്
 കിം ഭക്ഷണാത് തപം വിരതോ ഗതമൻ.

ദേവ ലക്ഷ്മണ! ഭീയതാം ഇനകുജം രാമഃ സ്വയം യാചതേ
 ഭക്ത്യം തേ മതിവിഭൂമഃ സ്മരനയം നാദ് ഭാഗ്വി കിഞ്ചിത്
 നൈവം ചേത് ഖരദൃഷണശിരസാം കണ്ഠാസ്യജാ പക്ഷിഃ
 പത്രിനൈവ സഹിഷ്യതേ മമ ധനുർ ജ്യാമ്പസ ബന്ധകൃതഃ
 ആകർണ പലിതഃ ശ്യാമോ വയസാ ശീതിപഞ്ചകഃ
 രണ പശ്ചാദരൻ ദോണോ വൃദ്ധഃ കോഡശവർഷവത്
 ലക്ഷ്മണേ ലഘുസംധാനോ ദൂരപാതീ ച രാഘവഃ
 കർണോ ദൃഢപ്രഹരീ ച പാർത്ഥസ്യേതേ ത്രയോ ഗുണാഃ
 ന കാലസ്യ ന ശക്തസ്യ ന വിഷ്ണുർ വിത്തദസ്യ ച
 ശ്രുതേനേതാനി കർമ്മാണി യാനി യുദ്ധേ ഹനതഃ
 വിരോധസൗ കിമു വർണ്ണതേ ഭരതമുഖ ശ്ചമിന്നേഃ ശിരോഭിഃ
 സ്വയം
 യഃ പുഷ്പാസ്യജ മുൽസുകോ ഘടയിതും ദേവസ്യ ഖടാംഗിനഃ
 സുതാംതമീ ഹരകണ്ഠസ്യത്ര ഭീജഗവ്യാകുഷ്ണാ യോദ്യതഃ
 സാഹോപം പ്രമഥൈഃ കൃതഭൂകടീഭിശ്ചിതപാന്തരേ വാരിതഃ
 ചതപാരോ വയ മൃതപിജഃ സ ഭഗവാൻ കർമ്മോപദർശാഹരിഃ
 സംഗ്രാമാധപരഭീക്ഷിതോ നരപതിഃ പത്നീ ഗൃഹീത പ്രതാ
 കൗരവയാഃ പശവഃ പ്രിയാപരിവേഷ്ടേശോപശാന്തിഃ ഫലം
 രാജന്യാപനിമന്ത്രണയ രസതി സ്തമീതാ യശോ ഭുങ്ക്തഃ
 ക്ഷുഭാഃ സന്ത്രാസമേതേ വിജഹിത ഹരയോ ഭിന്ന മത്തേഭകംഭോ
 യുഷ്മദ്ദേഹേഷു ലജ്ജാം ദധതി പര മമീ സായകാ നിഷ്പ-
 തതഃ
 സൌമിത്രേ തിഷ്ഠ പാത്രം തപ മസി ന ഹി രക്ഷാം നന്ദനം
 മേഘനദഃ
 കിഞ്ചിൽ സംരംഭലീലാ നിയമിത ജലധിം രാമ മനോഷ-
 യാമി.
 കൃഷ്ണാ കേശേഷു ഭാഷ്മം തവ തവ ച പശോ സ്യസ്യ രാജന്യ-
 യോർ വം
 പ്രത്യക്ഷം ഭൂപതീനാം മമ ഭീവനപതേ രാജന്യോ ഭൂതദാസി
 തസ്തിൻ വൈരാഗബന്ധേ വദ കി മപകൃതം ചൈതൻ മനാ യേ-
 നരേത്രം
 ഖാമോപാർ വീർയ്വതിഭാരാത് ഭവിണമുരുപദം മാ മജാത്-
 ചൈത്രവ ഗവഃ

3. കരുണം:

കൃത് ഹിംസായാം സകല രസങ്ങളേയും നശിപ്പിക്കുന്ന
 രസം കരുണരസം: ഇതിനു സ്ഥായിഭാവം, ശോകം അധിദേ
 വത യമൻ: വർണം, കപോതവർണം. ഇഷ്ടനശം ദനി
 ഷ്ടാപ്തഃ കരുണാഖ്യാ രസോ ഭവേത്." ഇഷ്ടനശം അനി

ഷ്ടാപ്തഃ എന്നവ നിമിത്തം ഭവിക്കുന്ന ശോകഭാവത്തിൽ
 നിന്നു കരുണരസം ഭവിക്കുന്നു. ഈ കരുണയെ വിപ്രലംഭ ക
 രുണത്തിൽ വേറായി ഗ്രഹിക്കണം. വിപ്രലംഭ കരുണത്തിന്
 സ്ഥായിഭാവം രതി: കരുണരസത്തിന് സ്ഥായി ശോകം. പുന
 സ്തോഭോഗം ആശിച്ചു കൂടാത്ത അവസ്ഥ, വിപ്രലംഭ കരുണ മ
 ല്ലം, കരുണം തന്നെ.

സാക്ഷാത് മഘവതഃ പൌത്രം പുത്രോ ഗാണ്ടധീവ ധനപനഃ
 സ്വസ്രിയോ വാസുദേവസ്യ തം ഗൃഹ്യാ പശ്ചുപാസതേ.

മീതം ദദാതി ഹി പിതാ മീതം ഭാരതാ മീതം സുതഃ
 അമിതസ്യ ഹി ദാതാരം ഭർത്താരം കാ ന ശോചതി.

ദേശേ ദേശേ കളത്രാണി ദേശേ ദേശേ ച ബാസവഃ
 തം ദേശം നൈവ പശ്യാമി യത്ര ഭാരതാ സഹോദരഃ

മധ്യാഹ്നേ ഭവ വഹ്നിനേഹ്നുസമയേ ദംഭാമാനാദ് ഗിരേഃ
 കൃഷ്ണാ നിർഗത മുതേതൃഷ്ണം ജലമഥോ വീക്ഷേച്ഛക രക്ഷാ-
 ക്ഷമം

പ്രേമം ജീവയിതും പിബ പീബേത്യച്ഛാമി മിഥാ -
 പിബൻ

നിർമഗ്നാ സ്വപചിതവാരി ഹരിണ ചന്ദ്രം വിപന്നം വനേ.

ഹാ മാത സ്തപരിതാസി കത്ര കി മിദം ഹാ ദേവതാഃ കപാദ്
 ശിഷോ

ധാക് പ്രാണാത് പതിതോശനിർഹൃതവഹ സ്തോഭേഷു -
 ദഗ്ദ്ധേ ദൃശൌ

ഇതഥ ഘർഷര മധ്യ രുദ്ധകരണാഃ പൌരാംഗനാനാം ഗിരഃ
 ചിത്രഞ്ജം നപി രോഭയന്തി ശതധാ കവന്തി ഭീരതീ രപി.

പാത്രം ന പ്രഥമം വ്യവസ്ഥിതി ജലം യുഷ്മൻ സ്വപീതേഷു യാ
 നാദത്തേ പ്രിയമണ്ഡനാപി ഭവതാം സ്നേഹേന യാ പല്ലവം
 ആദൌ വഃ കസുമ പ്രസൂതിസമയേ യസ്യ ഭവത്യർത്ഥഃ
 സോ യം യാതി ശകന്തലം പതിഗൃഹം സഖൈ രനജ്ഞായതാം

യാ കേളിച്ചുത കേശലേശവിഷയം ശയ്യം ന ഭേദേ പുരം
 യാ ജാലാന്തര നിർജ്ജാത കിരണ ഭോഗാ ദപി ദിയതേ
 സേയം നിഷ്ഠൂര കാഷ്ഠ സഞ്ചിത ചിതാം ദേദീപ്യ -
 മാനനലം

സന്യേഹം ഭജതേ യദി പ്രിയമുഖം സ്നേഹസ്യ കിം ഭുങ്ക്തം.

ധാസ്യഃ കാവ്യോരുമേഭഃ കവി വിപണി മഹാരന്തരശിർ
 വിശിർണ്ണഃ

ശുഷ്കഃ ശബ്ദോഽപ സിന്ധു. പ്രഭയമുപഗതോ വാക്യ മണികൃ
 കോശം

ഭിദ്യോഷതിനാം നിയനം നിയന ഭൂപഗതാ ഹാ ഹാ ഭിദ്യ
 വാണീ

ബാണേ ഗീവാണ വാണീ പ്രണയിനി വിധിന ശായിതേ -
 ഭീർ ഖനിദം

4. അൽഭുതം.

ന ഭൂതം=അൽഭുതം. അത്സ്വാത് ആശ്ചര്യ വാചക
 സ്ഥായിഭാവം, വിസ്മയം, അധിദേവത ഗന്ധർവൻ, പീത
 വർണം.

തന്നിൽ യുദ്ധേ ക്ഷണനൈവ തപര്യേ വാനരപാപഃ
 സർവ്വം സാധുജം സാധുജം ഭീഷ്മ മന്തർദ്വയേ ശരൈഃ
 രത്നഭിത്തിഷ്ട സംക്രമന്തഃ പ്രതിബിംബ ശരൈഃ
 ജ്ഞാതോ ലങ്കേശ്വരഃ കൃഷ്ണാത് ആഞ്ജനേനേന തപതഃ
 ന കേനാപി ശൂതം ദൃഷ്ടം വാരിണാ വത ശൂഷ്യതി
 അഹേ ഗോദാവരീ വാർദ്ധവസിന്ധുർ വിശുഷ്യതി
 ഏഷ വന്ധ്യസുതോ യാതി ഖ പുഷ്പ കൃത ശേഖരഃ
 മൃഗതൃണാഭസീ സ്തോതഃ ശശതംഗധനലഃ
 അംബുജ മംബുനികൃതം ന ഹി ദൃഷ്ടം ജാതം അംബുജാ ഭംബു
 അധുനാ തദ് വിപാതിതം ചാണസരോജാത് വിനിർജ്ജതം

ഗംഗാ

ജാതം ലതാ ഹി ശൈലേ ജാതം ലതായാം ന ജായതേ
 അധുനാ തലിപരീതം കനകലതായാം ഗിരിഭയം ജാതം

സ്ഥാണഃ സ്വയം മൂലവിഹീന ഏവ
 പുത്രോ വിശംഖോ രമണീ തപസ്വീ
 പരോപനീതൈഃ കസ്യമൈരജസ്ത്രം
 ഫലതദീഷ്ടം കി മിദം വിചിത്രം
 വീചലേന സാഗരശയസ്യ കക്ഷിണാ
 ഭവനാനി യസ്യ പപിരേ യുഗക്ഷയേ
 മദവിഭ്രമസകലയം പപേ പുനഃ
 സ പുരസ്ത്രീയൈകതന യൈകയാ ദശാ

ഇദം തവ ചിത്രം യ ഭവനീതലേ പവ്ണശശീ
 കലങ്കാ ദന്തേഃ കിമപി ച ത ദന്തർ വിലസതി.
 പ്രവാളം മണികുംഭം കവലയലം മന്ദമധനഃ
 മനോ വിണോവാദധപനീരിതി മഹച്ചിത്ര മധരം

മുക്കുരബ്ധം കമപി ഖധിരാഃ ശ്ലോക മകണ്ഠയന്തി
 ശുദ്ധാലു ന്യാ വിലിഖതി ക്ഷണിഃ ശ്ലാഘയാ വീക്ഷതേ

സ്വഃ

അദ്വാരോഹ ത്വഹമ്മ സഹസ്ര പരഗുരൂര്യദൃശംഗം
 സാദ്രാലസ്യഃ ശിശുഭരണത്തോ മദ മായാന്തി വന്ധ്യഃ
 കിം ബ്രൂമേ ഹരി മസ്യ വിശ്വ മുദരേ കിം വാ ഫണാൻ

ഭോഗിനഃ

ശേതേ യത്ര ഹരിഃ സ്വയം ജലനിയേഃ സോപ്യേകദേശേ
 സ്ഥിതഃ
 ആശ്ചയ്യം കലശോൽഭവോ മുനി രസൗ യസ്യൈകമ

സ്തംബധിഃ

ഗണ്ഡൂഷിയതി പങ്കജിയതി ഫണീ ഭംഗിയതി ശ്രീപ
 തിഃ

ഭോർദ്ദണ്ഡാഞ്ചിത ചന്ദ്രശേഖര ധർമ ഭണ്ഡാവഭം

ഗോഭജത

ഏകാദശ ധപനി രാജ്യ ബാല ചരിത പ്രസ്താവനം ഡ്വണ്ഡി
 മഃ

ഭാക് പത്മസ്ത കപാല സംപുടമിദത് ബ്രഹ്മാണയ ഭാ-

ണ്ഡാരോ-

ഭാമ്യത്, പണ്ഡിത ചണ്ഡിമ കഥ മഹോ നാദോപി
 വിശാമ്യതി

വികൃതകര വാഗ് ഭേദ ചേഷ്ടാഭേഃ കഹകാത് ഭവേത്
 ഹാസ്യോ ഹാസസ്ഥായിഭാവോ ശ്ലേതഃ പ്രഥമഭാവതഃ

ആകാരം, വാക്, ഭേദം, ചേഷ്ട മുതലായവയെ നടന്നു
 വികൃതമായി കാണിക്കുമ്പോൾ ഹാസം ഭവിക്കുന്നു. അതു ഹാ
 സ്യസ്ഥിതിയെ ഹേതുവായി. ഹാസ്യസ്ഥിതിന്റെ അധിഭാവത
 മാർ പ്രഥമ ഗണങ്ങളാകുന്നു. വർണം, ശ്ലേതം.

ജിഹ്വായം ശ്ലേഷ്മനം നാസ്തി ന താലപതനാത് ഭയം
 നിവിശേഷേണ വക്തവ്യം നിർല്ലജ്ജഃ കോ ന പണ്ഡിതഃ

പരാനം പ്രാപ്യ ദുർബ്ബലേ മഃ പ്രാണേഷു ഭയം കരു
 ദുർല്ലഭാനി പരാനാനി പ്രാണാ ജന്മനി ജന്മനി
 പൃഥ്വേ മേടീതതോ വേടി പശ്യാത് ഭവതി ക്ഷിണി
 സർവ്വപായ പരിഭൂഷ്മ വേശ്യാ ഭവതി താപസീ.

പ്രേഷകഃ പ്രേഷ്യകഃ കാന്ധഃ കിമേകഃ സ്തംഭലീനകഃ
 യോഗീതല്ലാലഭോഗീ ച ചര്യേതേ സേവകാധമഃ
 ആദൗ വേശ്യാ പുനർ ദാസി പശ്യാത് ഭവതി ക്ഷിണി
 സർവ്വപായ പരീക്ഷിണാ വൃദ്ധാ നരീ പതിവൃതാ.

അസാരേ വലു സംസാരേ സാരം ശ്ലേശ്മ മന്ദിരം
 ഹരേ ഹിമപയേ ശേതേ ഹരിഃ ശേതേ മഹോദയൈ
 കമലേ കമലാ ശേതേ ഹരഃ ശേതേ ഹിമപയേ
 ക്ഷീരാബ്ധൗ ച ഹരിഃ ശേതേ മന്യേ മക്ഷണ ശങ്കയഃ
 വിലാത് ബഹിർ ബിലസ്യാന്തഃ സ്ഥിതഃ മാർജ്ജര സ്പർശ
 യേദേ

മധ്യേ ചാഖ്യരിവദ്ഭാതി പത്നീ ഭവ യുതേ നരഃ
 സദാ വകുഃ സദാ കൂരഃ സദാ പുഷ്പം അപേക്ഷതേ
 കന്യാരാശിസ്ഥിതഃ നീത്യാ ജാമാതാ ഭരതോ ഗൃഹഃ
 സ്വയം പഞ്ചമുഖഃ പുത്രൗ ഗജാനന ഷഡാനനൗ
 ദിഗംബരഃ കഥം ജീവേത് അന്നപൂർണ്ണ ന മേദ് ഗൃഹേ
 ഉദര ഭവ ഭരണ ഭയത് അർദ്ധാംഗാഹിത ഭരഃ
 യദി നൈവം തസ്യ സുതഃ കഥ മദ്യാപി കമരഃ

ഗണയതി ഗഗനേ ഗണകഃ ചന്ദ്രേണ സമാഗമം വിശാഖാ
 യഃ

വിവിധ ഭംഗ ക്രീഡാസക്താം ഗൃഹിണീം ന ജാനാതി
 മേരുഃ സ്ഥിതോതിദൃശേ മനുഷ്യഭൂമിം പരം പരിത്യജ
 ഭീതോ ഭയേന ചൌഷ്ഠാത് ഘോരം ഹോമകാരാണാം
 ശൂൺ സമുഖി ക്കൗതുക മേകം ഗ്രാമ്യേണ ക്കാമിനാ യ

ഭദ്യ കൃതം

സുരത സുഖ മീലിതാക്ഷീ മൃതേ തി ഭീതേന മുക്കുർവ്വീ.
 വിനാപി അതേന വിനാ ജനന്യാ
 ഗജാനനഃ ശംഭുതാഭിധനഃ
 വിനൈവ ശാസ്ത്രേണ വിനൈവ വേദൈഃ
 മായാഭിതാനാ മിവ പാഠകോഭിതം.

ആപാഞ്ചര ശിരസിമം സ്രീവമി കപോലേ
 ദന്താവലി വിമളിതം ന ച മേ വിഷാദഃ
 ഏണീദൃശോ യുവതയഃ പഥി മാം വിലോക്യ
 താരേ തി ഭാഷണപരഃ വലു വക്ത്രപാതഃ

മുക്തം മോക്ഷം പ്രദാനം ഭവതും ച ബലം ച ദ്വിതീയം
 ചതു സ്തോത്രം ച വനവിജയീ മനോമോഹനീവരഃ
 ശേഷഃ ശയന മുദയൈ വാഹനം പന്നഗാഭിഃ
 സ്തോരം സ്തോരം സ്വഗൃഹചരിതം ഭാതകൃതോ മൃഗാഭിഃ

അതും വാഹനതി വാഹനം ഗണപതേ
 രാജ്യം ക്ഷുധാർത്ഥം മണി
 തം ച മേഘഞ്ചപതേ ശിഖി ച ഗിരിമു
 .സിംഹോപി നാഗാനനം
 .കൗശരീ ജഹ്നുസുതാ മസ്യയതി കലാ
 നാഥം കപാലാനനോ
 .നിർവിണ്ണഃ സ പരപൗ കടുംബകലഹാ
 ദീശോപി ഹാലാഹലം

പീഠി പ്രക്ഷാളനേന ക്ഷിതിപതികഥയാ
 സമ്മാനനം പ്രവർത്തനം
 .നിതാ യഥാർത്ഥം മേവം കശ ക്ഷുദ സമാ
 രംഭേന വ്യഗ്രഹസ്തം
 .പശ്ചാദേതേ നിമജ്ഞത് പായുവതി ക്ഷാ
 ഭോഗ ഭത്തേ ക്ഷണാർത്ഥം
 .പ്രാണായാമപദേശാ ദിഹ സൗതി സഭാ
 വാസരാണിക്ഷിപതി

ഭേദേ ലോകം കരുധം ഭൂവണ പുട പിധം
 നം ഭൂതം ഹസ്തയുഗ്മം
 .ഭേദലം സർവ്വപി യുഗ്മം ഭവത ഗുരുതരഃ
 സാവധാനം ധരിത്രം
 .ശിശുവേ തേ രാവണ തപ വിരചയ വസന്തേർ
 നംസിക്ഷണം പിധാനം
 .സുരേഷ്വരം കംഭകണ്ഠഃ കടരവവികടം
 ശർലതേ ദീർഘമുദയൈഃ

6. ഭയാനകം

ബിഭേത്യസ്തോത് ഭയാനകം. സ്ഥായിഭാവം-ഭയം: അധി
 ഭവത, കോലം. വണ്ണം, കൃഷ്ണം.

ഇദ്ദേ മഹേന്ദ്രനഃ കലിശം ധാരാസംനിമിത്താനലം
 സ്തരണം യസ്യ ദൈത്യസ്രീ ഗർഭ പാതായ കേവലം

തതഃ പരാമർ വിവൃലമനേർ
 ഭൂഭംഗ ഭഃപ്രേക്ഷ്യമുഖസ്യ തസ്യ
 സ്ഫുരന്നമച്ചിഃ സഹസ്ര തുതിയം-
 ഭക്ഷിണഃ കൃശാനഃ കില നിഃപപാത.

മഹാപ്രഭയ മാനത ക്ഷുഭിത പുഷ്പകരാവത്തക
 .പ്രചണ്ഡഘന ഗർഭിത പ്രതിരവ്ദനകാഭി മൃദുഃ
 .വവഃ ശൂവണഭൈരവഃ സ്ഥഗിത രാജസി കന്ദരഃ
 .കരോദ്യേ സമരോദയേരയ മളുതപുവഃ പുരഃ

പ്രേതശ്ച മോഹനശ്ചോപോ ക്ലലന രയ വശത്
 .സൈംഹി കോര്യോപമേത-
 .അസംകൃഷ്ടാശ്ച തിച്ഛ ഗാലിത രവിരഥ
 നമുനേന നേക്ഷ്യമാണം

കർമ്മൻ കർമ്മസ്ഥ വിച്ഛ സുതി മിവ മന്ദരം
 കന്മര രസ്തംഭോരം
 .സ്തംഭാരേർ ഭീമ മേത നിപതതി വിയതഃ
 കംഭകണ്ഠാണമാംഗം

മന്മയസ്തോണ്ണവംഭഃ പ്രതികഥാവലൻ
 മന്ദര യാന ധീരഃ
 .കോണാലോഭേഷു ഗർഭത് പ്രഭയ ഘന ഘട്ടം
 .നേദാസ്യ സംഘട്ട ചണ്ഡഃ
 .കൃഷ്ണം ക്രോധാഗ്രഭുതഃ കരുക്ഷലിധനോ
 .പ്രാത നിർഘാത വതഃ
 .കേനാസ്തത് സ്വഹനാദ പ്രതിരസിതസഖോ
 .ഭൂഭിസ്തോദ്യോതായം

7. ബിഭേത്സം

ബധു-സപാതേ സൻ. സ്ഥായിഭാവം, ജഗുപ്സ. ഭവ
 ത, മഹാകാളൻ: നീലവണ്ണം. പ്രണം, മലം, വസ മുതലായവ
 യേ കാണയേരും ഉണ്ടാകുന്ന ജഗുപ്സയിൽ നിന്ന് ബിഭേത്സ
 മസം ഭവിക്കുന്നു.

പ്രസേദ മല ദിഗ്ധേന വഹതാ മുക്തശേഷിതം
 പ്രണേന വികൃതേനേനം സവ മസ്യീകൃതം ജഗത്

കൈതം നക്തഞ്ചരേഷഃ പിബതി വമതി ച
 ഗുസ്തകന്തഃ ശകന്തഃ
 .ഉപ്യം നവ്യം ഗൃഹീതാ പ്രണേതി മുദിതോ
 മന്മവേതം ലബോലം
 .കീഡത്യവൃദ്ധ മണ്ഡിൻ ജധീര മദ വശത്
 .പൃതനം തന്തനംഗീ
 .യോഗിന്യോ മംസഭേഃ പ്രമുദിതമനസഃ
 .ശൂരശക്തിം സുവന്തി.

ജഗദ്യോജ്ജ്വലതേ കൃഷ്ണം പ്രഥമ മഥ പൃഥ,
 ച്ചേതോമ ഭൂതാംസി മാംസാ-
 .നൃസസ്ഫുലിക്വഷ്ട പിണ്ഡാഭവയവസുലഭാ
 നൃഗപുതിനി ജഗ്ദ്ധാ
 .ആത്മസ്തോപത്രനേത്രഃ പ്രകടിതഭരണഃ
 .പ്രേതനാഗഃ കരംഗം-
 .ഭക്തസ്ഥാ ഭക്തിസംസ്ഥം സ്ഥപുട ഗത മവി
 .ഉവ്യ, മപ്യഗവന്തി.

8. ഭയഭം

സ്ഥായിഭാവം, ഭോധം: അധിഭവത, ഭൂതൻ. ഭക്താ
 ണ്. യുദ്ധവിരണം ഭയഭം തമ്മിൽ പിശക് പറഞ്ഞത്.
 യുദ്ധവിരൻ ഉൽസാഹവും, ഭയഭൻ ഭോധവും സ്ഥായിഭാവ
 അർത്ഥം. ഭയഭൻ കണ്ഠാ മുഖവും ചുവക്കും. യുദ്ധവിരൻ അഞ്ചു
 നെ ഇല്ല.

പാതാഭതഃ കിമ സുധരേസ മാനന്താമി
 .നിഷ്പിന്ധ ചലമുദതഃ കിമ വാഹരംഭി
 .ഉഭയത മദ്യ തപനം കിമ വാരന്താമി
 .കിനാശ പാശ മഥവം കിമ ചണ്ഡിതാമി

ചഞ്ചൽ ജേ മേരി ചണ്ഡ ഗോളിയാത
സംചരണിതോരു യുഗലസ്വ സുന്ദരധനസ്വ
സ്വാനാവനല ചന്ദ്രശോണിത ശോണപാണി-
രുത്തംസയിഷ്യതി കചരം സ്തവ ദേവി ദീപഃ

യേന സ്വപം വിനിമത്വ മാരമപി
ക്ഷത്രംസുപുരംസ്വപാത്
സ്വപാദോരുത്ത പരശ്വധേന വിദധേ
നിർക്ഷത്രിയം മേദിനി
യത് ബാണ പ്രണ വർത്തനഃ ശിഖരിണഃ
ക്രൗഞ്ചസ്വ ഹാസമലാത്
യദ്യുപ്ലവസ്ഥികണഃ പതന്തി സ പുനഃ
കൃ.ലോ മുനിർഭാഗ്യാഃ

ദേശഃ സോഴയ മാരതി ശോണിത ജലൈർ
യസ്തിൻ ഹിദാഃ പൂരിതാഃ
ക്ഷത്രം ദേവ തഥാവിധഃ പരിഭവ
സ്തോതസ്വ കേശാഗ്രഹഃ
താനേവ്യാമിത ശസ്ത്ര ഘസ്തര ഗുരൂ
ബാസ്രാണി ഭാസപന്തിമേ
യ ദാമേന കൃതം ത ദേവ കരുതേ
ദോണാത്മജഃ ക്രോധനഃ

സ്പഷ്ടം യേന ശിരോരുഹേ നവകുനാ
പഞ്ചാലരജാ രജാ
യേനാസ്ത്വം പരിധാന മലപഹൃതം
രാജന്താം കരുണാം പുനഃ
യസ്യോരസ്ഥല ശോണിതാസവ മഹം
പതും പ്രതിജ്ഞതവാൻ
സോഴയം മൽഭിജ പഞ്ചരേ നിപതിതഃ
സംരക്ഷ്യതംകൗരവഃ

രക്തോല്പ്ലവ വിശാല ലോല നയനഃ
കര്യേത്തരാംഗോ മുഹൂഃ
മുക്തപാ കണ്ഠ മപേതഭിഃ കൃതയന്തർ
ബാണഃ ഹരഃ പശ്യതഃ
ആധാതഃ കട്ടകോക്തിഭിഃ സ്വമപി ഭക്
ദ്യോവിക്രമം കീർത്തയ-
ന്നാസംസംഹോടപട്ടഃ യുധിഷ്ഠിര മസൗ
ഹന്തും പ്രവി ഷോർഭതനഃ

തൈലോക്യ ത്രാണ ശൈലധ്വജഃ സരസിജവസതഃ
സംപ്രദേശോ ഭീമഭാഗം
സുക്ഷത്രം നാമ വസ്തിഃ കലിശകാരിനയോർ
യസ്യ ദോഷ്ണോർ വിലീനഃ
ജാലാജിഹ്വാലകാലാനല കവല ഭയ
ഭ്രാന്ത ദോഷാസുരോണി-
വ്യൂതനാഗംനോ ജഗന്തി ജപലതി മുനിരയം
പാവതി ധർമ്മപുത്രഃ

9. ശാന്തം.

ശാന്തഃ സ്ഥായിഭാവഃ ഉത്തമപ്രകൃതിർമതഃ കന്ദേഭ്യ സുന്ദര
കൃ.യഃ ത്രീനരായണഭവേതഃ ശാന്തത്തിന് സ്ഥായി ഭാ

ഭം, ശമം അല്ലെങ്കിൽ നിർവേദം. ഇത് ഉത്തമരൂപിൽ ഇണ
ക്കുന്നതും, മുല്ലപ്പൂ, ചന്ദ്രിക എന്നിവ യുടെ നിറം പൂണ്ടതും,
ആകുന്നു. ചരം ചര ലോകം അനിത്യ മെന്ന് അറിഞ്ഞു, പ
ര മാരാവിനെ ആലംബന മായി കരുതുന്ന വരിൽനിവേദം
ഭവിക്കുന്നു. ശാന്തി രസഭത്തയും ദയം വീര രസഭത്തയും ത
മ്മിൽ പിണക്കമുണ്ട്. ദയം വീരൻ അഹം ബുദ്ധിയെ കേവ
ലം ഉപേക്ഷിച്ചവ നല്ല. ദയം വീരനിൽ ഉൽസാഹ മൗകുന്ന
സ്ഥായിഭാവം ശേഷിക്കുന്നുണ്ട്. ശാന്തൻ കേവലം, നിവേദം
അവ് തന്നെ. ശാന്തത്തിന് അവന്തര വിഭാഗങ്ങളെ കല്പി
ച്ച് ഉദാഹരണങ്ങളെ നൽകുന്നു.

വൈരാഗ്യം.

കോ ദേശഃ കാനി മീത്രാണികഃ കാലഃ കൈ വ്യയാഗമേ
ക ശ്വഛം കം ച മേ ശക്തിഃ ഇതി ചീന്ത്യാ മുഹൂർ മുഹൂഃ
പുത്ര മിത്ര കളത്രേഷു സകന്തഃ സീദന്തി ജന്തവഃ
സരഃ പങ്കാർണ്ണവേ മഗ്നഃ ജീർണ്ണം വനഗജം ഇവഃ
മന്ദം മായേ യ മജ്ഞാനം യത് സുഖം സ്വപ്നം ദപി
നിദാഘവാരണായാലം നിജമായം ന കസ്യ ചിത്
മിത മായുർ വയേനീത്യാ നൈതി യാതം കദാചന
പരമൃശന്തിത ദപി ന ഭവം ഭോഗലോലുപഃ
നിസ്സേഹോ യാതി നിവർണം സ്സേഹോനന്മസ്വ
കാരണം..

നിഃസ്സേഹേന പ്രദീപേന യ ദേതത് പ്രകടിതം
അശീമഹി വയം ഭിക്ഷാം ആശംവാസോ വസീമഹി
ശയീമഹി മഹീപുഷ്പം കവിമഹി കി മീശ്വരൈഃ
യാവതഃ കരുതേ ജന്തുഃ സംബന്ധാത് മനസഃ പ്രിയൻ
താവന്തേന്ദ്രിയാ നിഖന്തന്തേ ഹൃദയേ ശോകശങ്കവഃ
പ്രചണ്ഡ വാസനാ വാതൈരുല്പതം നൈർ മനോമയീ
വൈരാഗ്യ കർണ ധാരേണ വിനാ രോദ്ധ്യം ന ശക്യതേ.
രാഗിണ്യപി വിരാഗിണ്യഃ സ്രിയ സ്തസു രമേത കഃ
അഹം ച കലയേ മുക്തിം യ വിരാഗിണി രാഗിണി.
ലാവണ്യം ത ദസൗ കാന്തി സ്തത്രേപം സ വചഃ ക്രമഃ
തദാ സുധാസ്സദ മദ്രുത് അധുനം തു ജപരോ മഹൻ
പുത്ര ദാരാഭി സംസാരഃ പുംസാം സമൃദ്ധ ചേതസാം
വിദക്ഷാം ശാസ്ത്ര സംസാരഃ സ ദോശാഭാസ വിഹ്ലിതത്
ഗതഃ കാമകമോ രാദോ ഗമിത്യേ യൗവന ജപരഃ
ഗതോ മോഹഃ ചുതം തുഷ്ണം കൃതം പുണ്യശ്രമേ മനഃ
വനാ ന്യമുനി ന ഗ്രഹം നേത്രം നദോ ന യോജിതഃ
ഭൂമി ഇമേ ന ദായാദാ സ്ത മേ നന്ദതി മാനസം
പ്രാതർ മുത പുരീഷാഭാഗം മധ്യമേന ക്ഷുത് പിപാസയാ
തുഷ്ണഃ കുമോ ബുധ്യന്തേ പ്രാണിനോ നിശി നിദ്രയാ
ഗതസാരോത്ര സംസാരേ സുഖഭ്രാന്തിഃ ശരീരിണാം
ലാലാപന മിവാഹ്നേഷു ബാലാനാം സ്തമ്പ വിഭ്രമഃ
ഭിന മേകം ശശിപൂർണ്ണഃ ക്ഷീണസ്ത ബല വാസരൻ
സുഖം ഭൂഃഖം സുരാനാ മ പൃഥികാ ക്ക കഥാഗുണാം.

പറയുന്ന ഖണ്ഡം ക്ഷപിത ബുദ്ധിഃ
കാന്തേതി ബുദ്ധിർ ശരണിത മംസ പിണ്ഡ
പഞ്ചാത്മകേ വക്തൃണി ചാത്മഭാവോ
ജ്ഞാതൃസേ ക്ഷപന മോഹലിലം

കുടുംബ ചിന്ത കലിതസ്ത പുനഃ
കലം ച ശീലം ച ഗുണം ച സമം
അപകൃഷ്ടം നീലിതം ഇവാപ്തഃ
പ്രയാന്തി ദേഹേന സമം വിനാശം

സുര മന്ദിര തരുമുല നിവാസഃ
ശയ്യം ഭൂതല മജിനം വാസഃ
സർവ്വ പരിശുദ്ധ ഭോഗ ത്വഗഃ
കന്യ സുഖം ന കരോതി വിരാഗഃ

ഇതോ ന കിഞ്ചിത് പരതോ ന കിഞ്ചിത്
യതോ യതോ യഥാ തതോ ന കിഞ്ചിത്
വിചാർയ പശ്യാമി ജഗന്ന കിഞ്ചിത്
സ്വഭാവ ബോധം ഭധികം ന കിഞ്ചിത്

ക്ഷണം ബാലോ ഭൂതം ക്ഷണ മപി യുവാ കമരസികഃ
ക്ഷണം വിമൈതർ ഹിനഃ ക്ഷണ മപി ച സംപൂർണ്ണവി-
ഭവഃ

ജരാജീർണൈ രംഗൈ ന്ദ ഇവ വലീമണ്ഡിത തതഃ
നടഃ സംസാരാന്തേ വിശതി യഥാഹി യവനികാം

മഹാശയോ ഭൂമിർ മണ്ഡല മധ്യധാനം ഭീജലതാ
വിതാനം ചാക്രം വ്യജന മനുക്രലോയ മനിലഃ
സ്ഫുര ഭൂപഞ്ചരൂഃ സ്വപ്നതി വനിതാസംഗ മുദിതഃ
സുഖം ശാന്തഃ ശേതേ വിഗതഭവ ഭീതിർ നൃപ ഇവ

കുടാ വൃന്ദാരണ്യേ വീമല യമുനതീര പുളിനേ
ചരന്തം ഗോവിന്ദം ഫലധര സുഭാമോദി സഹിതം
അയേ കൃഷ്ണ സ്വാമിൻ മധുര മുദീ വാദനവിഭോ
പ്രസീദേ ത്യാജ്യശരൻ നിമിഷ മിവ നേഷ്യാമി
ദിവസാൻ

ഭേദാഭേദേ സപദി ഗമിതൈ പുണ്യപാലേ വിശിർണേ
മായാമോഹൈ ക്ഷയ മൂലഗതൈ നൃപ സംഭാമ.വൃത്തേഃ
ശബ്ദതീതം ത്രിഗുണരഹിതം പ്രാപ്യതപാവിഷ്ഠാം
നിരൈശ്വര്യേ പഥിവിചരതഃ കോ വിധിഃ കോ
നിഷേധഃ

കസ്താത് കോഫം കിമപി ച ഭവേൻ കോയ മത
പ്രപഞ്ച
സ്വം സ്വം വേദം ഗഗനസഭാം പൂർണ്ണതപഃപൂർണ്ണം
അനന്ദം സ്വം സമരസം ഖണ്ഡേ ബാഹ്യ മന്തർ വിമിനേ
നിരൈശ്വര്യേ പഥിവിചരതഃ കോ വിധിഃ കോ
നിഷേധഃ

ആശം നാമ നദീ മനോരമ ജലം തൃഷ്ണ തരംഗകലം
രാഗ ഗ്രാഹവതീ വിതർക്ക വിഹാര ധൈര്യ ഭൂമ ധ്വജം-
സിനി
മോഹാവർത്ത സുദൃശ്യരക്തിഗമനം പ്രോത്തംഗ ചിന്താതടി
തസ്യാഃ പരഗതം വിശുദ്ധമനസോ നന്ദിനീ യോഗീ-
പ്രഭം

ആദത്യസ്വ ഗതംഗതൈ രഥ രഥഃ
സംക്ഷീയതേ ജീവിതം
വ്യാപാരൈഃ ബഹുകാലം ഭോഗഭീ
കാലോപി ന ജ്ഞായതേ
ദൃഷ്ട്വാ ജന്മജര വിപത്തിമാണം
തംസ ശ്വേനോ ലുപ്യതേ
പീതപാ മോഹമയീം പ്രമാദ ദമിരം
ഉന്മത്തഭൂതം ജഗത്

സൗമന്യാബ്ജ മന്ദനലീ സുചരിതം
ലേഖ്യ ഭൃംഭിത്തിർഗുണ-
മേഘസ്തംഭിത ചതുർദ്വരീ സരഭതാ
യോഗ ശ്വ പുഷ്പ ധൂമം
യൈ മേഘോപി ദുരശയം കലിയുഗേ
രാജാവലീ സേവിതം
തേഷാം ശുലിനി ഭക്തിമാത്രസുലഭേ
സേവാ കിയത് കൗശലം

ഭോഗേ രോഗഭയം കലേ ച്യതിഭയം വി-
ത്തേ നൃപാലാത് ഭയം
മാനേ ദൈന്യഭയം ബലേ രിപഭയം
രൂപേതരുണാഭയം
ശാസ്ത്ര വാദഭയം ഗുണ ലലഭയം കര-
യേ കൃതന്താത് ഭയം
സർവ്വ വസ്തു ഭയം നപിതം ഭീവി നുണാം
വൈരോഗ്യ മേവാഭയം

ശയ്യം ശാലല മാസനം ശുചി ശീലം
സന്ത ഭൂമാണാ മധഃ
ശീതം നിർത്തരവാരി പാന മരണ
കന്ദഃ സഹായഃ ദുഃശഃ
ഇത്യപ്രാർത്ഥിത ലഭ്യ സർവ്വ വിഭവ
ഭോഷോയ മേകോ വനേ
ദൃഷ്ട്വപ്രാർത്ഥിനി യത് പരം ലംഘനം
വൈശ്വേദം വൃഥാ സ്ഥിരതേ

പുത്രഃ സ്വാ ഭിതി ദുഃഖിതഃ സതി സുതേ
തസ്യാഭയേ ദുഃഖിതഃ
ത ദുഃഖാഭിക് മാർദ്ദന തനയേ
തന്മൂർഖതാദുഃഖിതഃ
ജാത ശ്വേത് സഗുണോഽഥ തൻമൃതിഭയം
തസ്തിൽ മൃതേ ദുഃഖിതഃ
പുത്ര വ്യാജ മൂലഗതം രിപ ഭയം
മാ കന്യചിത് ജായതാം

ആഹാരഃ ഫല മൂല മാത്മ രചിതം
ശയ്യം മഹി വർത്തലം
സംവിതായ പാർത്ഥ്വ കശ സമിത്
പുഷ്പാണി പുത്രാ ദുഃശഃ
വസ്ത്രാണാശ്വ ഭാന ഭോഗ വിഭവം
നിർയന്തണം ശാഖിനോ
മിത്രാണി ത്വധികം ഗൃഹേഷു ഗൃഹിണം
കിം നാമ ദുഃഖാഭിതേ

സൂക്തിം കണ്ണസുലം വനതു സുജന
സ്തസ്മിൻ ന മോദാമഹേ
ബ്രഹ്മം വാച മസ്യയകോ വിഷ്ണുചം
തസ്തിന്ന ഖിദാമഹേ
യം യസ്യ പ്രകൃതി: സ താം വിതന്താം
കിം ന സ്തയം ചിന്തയം
കർമ്മ സ്തത് വലുകർമ്മ ജനനഗഡ
മോദായ യ യജായതേ

യത് ക്ഷാന്തി: സമയേ ത്വതി: ശിവ ശിവേ
ത്യക്തേ മനോ നിർവൃതിർ-
മോക്ഷേ ചർച്ചിതചിർ യനേഷ വിരതി:
ശശ്വത് സമാനേ രതി:
ഏകാന്തേ വസതിർ ഗുരോ പ്രതിനതി:
സത്ഭി: സമം സംഗതി:
സത്യേ പ്രീതി രനംഗ നിർമ്മിത രക്ഷ
തന്മുക്തിമർദ്ദ സ്ഥിതി:

സംഭിഗ്ദ്ധ ചിക്ഷയമിക്ഷസ്വ പരിത:
സൗഹൃദമസ്സംഖില
ജ്ഞാനോന്മേഷതയം കഥം തവ ഭവേ
ഭഗവത്സംഭവേ മഹിന:
സംഗ്രഹം ലിഖിത ഭവേ സാധന മിതേ
വ്യാപൃതതി രേഖാർച്ചിഷം-
ജ്ഞാസംഭവേതി ജ്ഞപത്യ നിസ്തന മിദം
ഭോഷയം സക്ഷ്യർച്ച

സത്യം വക്ത്ര മശേഷ മസ്തി സുലഭം
വാണി മനോഹരീണീ
ജാതം ഭവനവരം ശരണ്യ മയം
സ്വച്ഛം പിതൃഭ്യോ ജലം
പൂജാർത്ഥം പരമേശ്വരസ്വ വിമല:
സ്വധൃതിയയന: പരം
ക്ഷിപ് വ്യാധയേ ഫലമുലമസ്തി ശമനം
ക്ലേശാത്മകൈ: കിം ധരണ:

ജിഹ്വ ലോചനനസ്തികേ ശുദ്ധണ മേ
തപക് ചാപനേ വാത്സ്യേ
സർവ്വഭോഗസ്ത നമ: കൃതാഞ്ജലി രഹം
സംപ്രദായം പ്രാർത്ഥയേ
യജ്ഞം യദി സമ്മതം ത ഭഗവതേ
നർത്തന മിഹാമൃതം
മോഹം ഭൂമിദിഗ്ഗം നികര ഭരണ
ജാലംകരമേ ഗൃഹേ

ഭയേച്ഛം യസ്യ പിതാ ക്ഷമാ ച ജാനി
ശാന്തിഞ്ചിദം ഗേഹിനി
സത്യം സുത മയം ഭയം ച ഭഗിനി
ഭൂതാ മന:സംയമ:
ശക്യം ഭൂമിതലം ദിശോപി വസനം
ജ്ഞാനാഗ്നിതം മോജനം
ഏതേ യസ്യ കടംബിനോ വദ സഞ്ച
കസ്തത് ഭയം യോഗിന:

ലാടിനേയ പുടി പയോധരകുടി
കൂഡാകുടി ഭോസ്തടി
പാടിര ഭൂമവർണനേന കവിഭിർ
മുരേശ്വര ഭിനം നീയതേ
ഗോവിന്ദേതി ജനാർദ്ദനേതി ജഗദം
നാഥേതി കൃഷ്ണേതി ച
ചൗഹാന്റെ സമയ സ്തദേക മനസാ
പുംസം മതികൂമതി

വേദസോധ്യനം കൃതം പരിചിതം
ശാസ്ത്രം പുരണം സ്തതം
സവം വ്യത്ന മിദം പദം ന കമലം-
കാന്തസ്വ ചേത് കീർത്തിതം
ഉത്ഖാതം സദ്ഭിതം വിരചിതം
സേകോദസോ ഭൂയസം
സവം നിഷ്ഫല മാലവാല വലയേ
ക്ഷിപ്തം ന ചിദം യദി

കൈപിനം ശതഖണ്ഡ ജർജരതരം
കന്ധം പുന സ്തദശീ
നിശ്ചിന്തം സുഖ സംധ്യ ഭൈഷ്വ മനേന
ശയം ശുശ്രൂണേ വനേ
മിത്രാമിത്ര സമാനതാ പശുപതേ
ശ്ചിന്താർത്ഥ ത്വന്നുലയേ
സ്വാത്മനന്ദ മദ പ്രമോദ മുദിതേ
യോഗീ സുഖം തിഷ്ഠതി.

പാണി: പാതം പചിതം ഭമണ പരിഗതം
ഭൈഷ്വ മക്ഷ്യ മസ്ത്രം
വസ്ത്രം വിസ്തീർണ മാശാ ഭാക മമലിനം
തല്പ മസ്വല്പ മുഖീ
യേഷം നിസ്സംഗതാംഗീകരണ പരിചിത:
സ്വാത്മ സന്തോഷിണസ്തേ
ധന്യ: സംസ്കൃത ഭൈന്യ വ്യതികരനീകര:
കർമ്മ നിർമ്മലമസ്തി

ആശം നിഷ്ഠം പ്രതിഷ്ഠാ മമ കില മഹിലാ
സ്താസ്യ സൗഖ്യം കദാ സ്വാത്
യം പ്രാപ്തം സാ വിദ്യാദാ ദിഹ കിമപി തഥാ
മധ്യമാസം പരത
ആദാ സൗ തോഭയത്വാപ്തഫലേ ത ഭവി കിം
സകന്താം യാമി തസ്യാം
യം പ്രാപ്തം പ്രകൃതം പ്രതിഭിവസ മുദേ
തേ കർമ്മീകരോത്ഥി

വിഷയോപഹാസം

നിത്യ മാഹരതം ശൈലം കർമ്മ പരിതർപ്പണം
യസ്യ നോഭിജതേ തേജ: ശാസ്ത്രം തസ്യ കരോതി കിം-
കൃമയോജ്യേ വിഷ്ണുവാ നിഷ്ഠാ യസ്യേ യ മിർശി
സ കായ: പരതാപായ യജ്ഞം മിതി കേ നയ:
രക്ത മംസ മയ: കായ: സ്രീണം. സ്വർ സുഖായ ന:
ത മേവാസ്തി സിംഹാദ്യാ രമ്യം നാസ്തി ഹ വസ്തുത:

അംഗ മംഗന സംപിഡ്യ മംസം മംസേന തു സ്ത്രീയഃ
പരോഹ മഖം പ്രീതോ യ ത്ത നേഹ വിജ്ഞേതം.

തപസ് മംസ തധിര സ്തായ മേദോ മജ്ജാസ്ഥിസംഹതേ
വിൺ മുത പുയേ മേതാം കൃമീണം കിയ ഭന്തം

ചർവണ്ഡം ചിധം ഭിന്നം അപാനോദ്ഗാര ധൃപിതം
യേ രമന്തേ നരാ സ്തുത കൃമീതുലാഃ കഥം ന തേ

ലാലാം വക്ത്രാസവം വേത്തി മംസപിണ്ഡേ പയോ-
ധരേ

മംസംസ്ഥിക്തം ജ്വലനം ജനഃ കഥഗ്രഹത്തുഃ
സ്തന്തേ മംസഗ്രന്ഥീ കനകകലശം വിതൃപമിതേ

മുഖം ശ്ലേഷ്മാഗാരം ത ഭവി പ ശശങ്കേന തുലിതം
സ്രവൻ മുതക്തിന്നം കരവരകര സ്തലി ജ്വലനം

പരം നിന്ദ്യം രൂപം കവിജന വിശേഷേ ഭൂതഭൂതം
കൃതഃ കണ്ഠഃ ഖണ്ഠഃ രൂവണ്ണരഹിതഃ പുച്ഛവികലോ

പ്രണീ പുയക്തിനഃ കൃമികലശത്തെ രാചിതതഃ
ക്ഷുധാക്ഷരമോ ജീർണ്ണഃ പിര കപാലാവൃതലഃ

തൂനി മനേപതി ശ്വഹത മപി നിഹത്യേ വ മദനഃ
സമാശ്ലിഷ്യത്യുച്ചൈർ ഘന പിശിത പിണ്ഡം സ്തന-

മുഖം ലാലാക്തിന്നം പിഞ്ചതി ചക്ഷുഃ സാസ്തവമിവ
അമേധ്യക്തേഭാർഭേ പഥി ച രമതേ സ്തർരസിക്തേ

മഹാമോഹാസ്യാനാം കി മിവ രമണീയം ന വേതി.
കൈത ഭക്ത്രാരവിന്ദം കപ ത ഭയാരമധു

കപായതം സ്തേ കടാക്ഷഃ
കപാലാപാഃ കോമളം സ്തേ കപ ച മദനധനർ

ഭംഗരോ ഭൂവിലാസഃ
ഇത്ഥം ഖട്വാംഗകോഭതേ പ്രകടിതഭരണം

മത്ത് കൃ ഗുണ്ണ സമീരം
രാഗാസ്യാനാം മിവോഭൈരുപചിസതി മഹാ

മോഹജാലം കപാലം
ഗർഭവംസ പരിക്തേശം.

കൃമീഭ്യഃ ക്ഷത സർവംഗഃ ഔഷകമാഞ്ചത് പ്രതിക്ഷണം
മുക്തമോ മാസ്തേത്യുരുക്തേശോ ഗർഭഭൈർ ക്ഷുധിതൈർ

കടുതിക്ഷ്ണോണ്ണേ ക്ഷ്ണ ലവണ ക്ഷാരാദിഭിഃ ഉച്ഛി-
ന്നൈഃ

മാതുഭൈകതഃ ഉപസ്തപ്യഃ സർവംഗോത്ഥിത വേദനഃ
ഉച്ഛ്വേന സംവൃത സ്തന്തിൻ ആർഭേദ ശ്ച ബഹി രാവൃതഃ

ആസ്തേ കൃതം ശിരഃ കർഷ്ടം ഭഗ്ന പുഷ്പ ശിരശ്ശരഃ
അകല്പഃ സ്വപ്നോചേഷ്ടായാം ശക്തേ ഇവ പഞ്ചരം

അനുക്ലിപസൻ സ്മരൻ പൃഥ്വം ഗർഭേ ക്വി നാമ വിഭാതേ,
നിസ്സൃതോഽഹം കരിഷ്യാമി സകൃതാനി തി ചിന്തയൻ

മേദോ സൃഗ് ഭിഗ്ദ്ധ സർവംഗഃ ക്ഷരേ പുട സാധുതഃ
നിഷ്ക്രമൻ ഭൂത ദുഃഖാത്മാ സദ ന്നാഭ്യ രധോഽവഃ

യത്രാ ദിവ വിനിർമ്മൂല പതന്താനം ശയ്യ മ.

അനിതൃതാ നിരൂപണം.

ഏതാ യാ പ്രേക്ഷത ലക്ഷ്മിഃ കേത ചരേ ചഞ്ചലഃ
സ്വപ്ന ഏവ മഹാജ്വല ഭിന്നാനി ത്രിണി പഞ്ചവ

യേഷാം നിമജ്ജാതേഷാമ്യോ ജന്താം പ്രഭാതാഭാഃ
തദൃശാഃ പുരുഷാ യാതാ മാദൃശാം ഗണൈവ വ കാ

പൃഥിവീ ഭാഗ്യാത യത്ര മേത യാദി വിശിഷ്ടേ
സുശോഭഃ സാഗരജലഃ ശരീരേ തത്ര വാ കഥാ

അവ്യക്താഭിനി ഭൂതാനി വ്യക്തമഗ്നാനി ഭാരത
അവ്യക്തനിധനാ നേവ തത്ര ക്വ ചരിഭവനം

മാതാ പിതൃ സഹസ്രാണി പുത്ര ഭാര ശാന്തി ച
തവാന്തന്നാനി യാതാനി കന്യ തേ കന്യ വാ ഭവേൽ

സഖ്യം ക്ഷത്രിയം തിചയഃ പശുനാം സമുക്തയഃ
സംയാഗാ വിപ്രായാഗാനാ മജ്ജാനഃ ച ജീവിതം.

നന്ദനം യഥാ മുക്തം തി മുക്താഭി മോക്ഷ
യവാക്ഷതാദൃ ചലികല്പിതഃ സർ

മൃത്യം സമീപ സ്ഥിത ചപൃച്ഛാൻ
ഭിന്നകി മർത്യാ വിഷയം സുഖമേവ.

നന്ദനി മദഃ കൃത മാപ്യ നിരൂ
പാ വിഷീഭിനി വിപദ് ഗൃഹിതഃ

വിവേകമൃഗാ ചരതാം നരണാം
കൃതയാ ന കിഞ്ചിത് വിപദാ ന കിഞ്ചിത്.

ഹരിഷ്യമാണോ ബഹുനാ പരസഃ
കരിഷ്യമാണഃ സുതസഃ പദാഭി

ധരിഷ്യമാണോഽഭിഷ്ണേ പദഃ
ന ഖം മരിഷ്യന്ത മഭവതി കോപി.

ഉത്തംഗ വർത്തന ഗോപുരണി
ഗൃഹണി വിജാനി ഭാർജ്ജിതാനി

ക്ഷണ ഭയഃ പാതകാണി ഹത
ചിതാതിമ സ്യ നിരർത്ഥകാനി.

മരണം പ്രകൃതഃ ശരീരീണാം
വികൃതിർ ജീവന മദ്ധ്യത ബുദ്ധൈഃ

ക്ഷണ മപ്യവതിഷ്ഠത ശ്വേദം-
നൃഭി ജന്തർ നന്ത ലാലോ നസേ

അച്ഛകലാചല സപ്ത സമുദ്രം
ബ്രഹ്മ പുരന്ദര ഭിന്നകര ജഭാഃ

ന തപം നാഫം നാഫം ലോകഃ
ത ഭവി കി മന്തം ക്വിതതേ ശോകഃ

ചേതോഹരം അവതതഃ സ്വപ്നോന്മുഖഃ
സദ്ബാസ്ഥവാഃ പ്രണതിഗർഭ ഗിര യേ ഭൂത്യാഃ

ഗർഭജ്ഞി ഭന്തിനിവഹാ സ്തരോ സ്തരംഗാഃ
സമീപാ നയനയോക് ന ഹി കിഞ്ചി ഭണ്ണി

അഥ മിഥ കൃതവിദ്യോ വേദിതാ സത് കലാനാം
ധനപതിരഥ മേകോ രൂപലാവണ്യ യുക്തഃ

മരിക്കും ജന്മനും കതിപയ നിർമ്മയ സമിതികൂടും
വിരയോഗേ ധീരനും ക ജ്ഞ പരിതപസ്വ വിഷയഃ
ക്ഷണം ഉല്പാദനേ വിലയ മപി യന്തി ക്ഷണ മപി
ക കേഴ്വിസ്ഥാരം സുഗിരി പയോധി പ്രഭയഃ

ആയുർ വർഷം ഏണം പരിമിതം
രാത്രൗ തദർദ്ധം ഗതം
തസ്യാർദ്ധസ്വ പരസ്വ ചാർദ്ധ മപരം
ബാലത്വ പൂർവ്വത്വയോഃ
ശേഷം വ്യാധി വിരോധ ഓഖ സഹിതം
സേവാഭിജിത നീയതേ
ജീവേ വാരിതരംഗ ബുദ്ധ്ബുദ്ധ സമേ
സൗഖ്യം കൃതഃ പ്രാണിനാം.

ആധിർ വ്യാധിശരൈർ ജനസ്യ വിവിധൈ-
രാശോഗ്യ മുന്മുഖ്യതേ
ലക്ഷ്മീർ യത്ര പരന്തി തത്ര വിപുതഭാരഃ
ജവ വ്യാപഭഃ
ജാതം ജാത മവശ്യ മശു വിവരം ഉത്യഃ
കരോത്യാത്മസാത്
തൽ ക്വിം തേന നിരംകശേന വിധിനാ
യ നിമിതം സുസ്ഥിരം.

ഭോഗഃ തുഗ തമഗ ഭോഗ ചപലഃ
പ്രാണം ക്ഷണധാംസിനഃ
സ്തോകം ന്യേവ ദിനാനി യൗവനസുഖം
സ്ഫുർത്തിഃ ക്രിയാസ്വസ്ഥിരം
തത് സംസാര മസാര മേവ നിഖിലം
ബുധം ബുധം ബോധകാ
ലോകാൻഗ്രഹ പേശലേന മനസാ
യതഃ സമാധീയതാം.

ആയുഃ കല്പോലലോലം കതിപയ ദിവസ
സ്ഥായിനി യൗവന ശ്രീഃ
അർത്ഥഃ സങ്കല്പകല്പ ഹന സമയ തദ്ധിത-
വിഭാഗഃ ഭോഗപുഗഃ
കണ്ഠാശ്ലേഷപതുശ്ച ത ദപി ച ന ചിരം
യത് പ്രിയങ്കിഃ പ്രണീതം
ബ്രഹ്മണ്യംസകത ചിത്താ ഭവത ഭവഭയാ.-
ഭോധി പരം തരീതം.

കാല ചരിതം

മാതൃലോ യസ്യ ഗോവിന്ദഃ പിതാ യസ്യ ധനഞ്ജയഃ
സൌപി കാലവരം പ്രാപ്തഃ കാലോ ഹി ദുരതിക്രമഃ
പരദാ സഹസ്രാണി ചക്രവർത്തിശതാനി ച
നിർവ്വാപിതാനി കാലേന പ്രദീപാ ഇവ വായുനം
അശനം മേ വസനം മേ ജായാ മേ ബന്ധുവശ്ജം മേ
ജ്ഞി മേ മേ കർവ്വണം കാലവൃക്കേ ഹന്തി പൃഥുഷാജം

ഭഗീരഥാഭ്യഃ സഗരഃ കകത് സ്ഥോ
ദശാനനേന രാഘവ ലക്ഷ്മണേ ച

യധിഷ്ഠിരദ്യൗ ശ്ച ബഭ്രു വൃരേതേ
സതാം കപ യാതാ ബത തേ നരേന്ദ്രഃ

പശ്ചാത്താപം

ജ്ഞൈവ വ്യർത്ഥതാം നീതം ഭവ ലോഭ പ്രലോഭിനം
കാചുല്യേന വിക്രീതോ ഹന്ത ചിന്താമണിർ മയാ.
യാതം യൗവന മധുനാ വന മധുനാ ശരണ മേക
മസ്താകം
സ്ഫുർദ്ദുഷാമണീനാം ഹാരമണീനാം ഗതഃ കാലഃ
ധനവാ നിതി മദോ മേ ക്വിം ഗതവിഭവോ വിഷാദ
മുപയാമി
കര നിഹത കന്ദുക സമഃ പാതോല്പാതം മനുഷ്യാണാം

ഭോഗം ന ഭിക്ഷാ വയ മേവ ഭിക്ഷാഃ
തപോ ന തപ്തം വയ മേവ തപ്തഃ
കാലോ ന യാതോ വയ മേവ യാതാഃ
തുഷ്ടം ന ജീർണ്ണം വയ മേവ ജീർണ്ണം
പുനഃ പ്രഭാതം പുന രേവ ശവരീ
പുനഃ ശശങ്കഃ പുന തദ്യതേ രവിഃ
കാലസ്യ ക്വിം ഗമതി യന്തി യൗവനം
തഥാപി ലോകഃ കമിതം ന ബുധ്യതേ.

ന ചാക്രരി കാമരീ കംസാരിസേവാ
ന വാ സേവദ്യ മാമേഷ്ടിതം ഹന്ത കിഞ്ചിത്
മനഃ പ്രേയസീ രൂപ പങ്കേ നിമഗ്നം
കി മന്തേ കൃതന്തേ മയം വേദനീയം.

ചിത്തഭൂ വിത്തഭൂ മത്തഭൂപാലാകർ-
പാസനം വാസനം യാസ നാനം ഭൂമൈഃ
സാധുതാസാ ധുതം സാധിതം സാധിതം
ക്വിം തയം ചിന്തയാ ചിന്തയം ശിവം

അജാനൻ ദാഹാർത്ഥം പതന്തി ശലഭഃ തീവ്രഭവനേ
നമീനേഴ്വിജ്ഞാതാർ ബുധിശ യുത മൽനന്തി പി-
ശിതഃ

വിജാനന്തോപേതേ വയ മിഹ വിഷജാല ജടിലാ-
ന മുഞ്ചമഃ കാമം നഹഹ ഗഹനോ മോഹമഹിമം

ന ധ്യാതം പദ മീശപരസ്വ വിധിവത്
സംസാര വിച്ഛിന്തയേ
സ്വർഗ്ഗഭാര കവാട പാടന പട്ട-
ലാങ്കേഴ്വി നോപാർജിതഃ
നരീ പിന പയോധരോരുതൃഗലം
സ്വപ്നേഴ്വി നാഴ്ലംഗിതം
മാതൃഃ കേവല മേവ യൗവന വന-
മേളഭേ കാരാ വയം

ക്ഷാന്തം ന ക്ഷമയം ഗൃഹോചിത സുഖം
ത്വക്തം ന സംതോഷതഃ
സോഡാ ദണ്ഡഹ ശീത വാത തപന
ശ്ലേശം ന തപ്തം തപഃ

ഉവാച ധർത്ഥാ പ്രഥമോഭിതം വചോ
യയൈ തഭീതം മഖലംബ്യ ചഃശ്ശുലീം
അഭ്യ ഉ നമഃ പ്രണിപാത ശിക്ഷയം
പിതൃർ മദം തേന തതാന സോഽർഭകഃ

ദേശം ദേശം കിളിത്തൂണി ദേശം ദേശം ച ബാസ്കരം:

കുറു ഭേദം ന പശ്ചാതി യത്ര ഭൂതം സമോദരം:

മമ്മൻ സാമാജ്യത്തെ ചെയ്തുകൊണ്ട് സമചരിക്കുന്ന രീതി, രസങ്ങൾ എന്നിവയെ ക്കുറിച്ച് മുക്തിയിൽ സാമാന്യ വിവരണം ഉണ്ടായി. ഭാവങ്ങളും ഹോവങ്ങളും സജീവമായ വ്യക്തികളായി മുക്തിയിൽ പ്രസ്തുതിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. എന്നാൽ അവർ തത്പരമായി നിരീക്ഷിക്കപ്പെടുന്നവരുടെയും. “നിവികൾക്ക് അങ്ങനെയേ ചിന്തയുള്ളൂ” എന്ന് നിവികൾ മായ ചിന്തയ്ക്കായി ഭവിക്കുന്ന പ്രഥമ വികാരത്തിന് ഭാവം എന്ന പേര്. രണ്ടു ശിശുക്കൾ—അന്നും പെണ്ണും—ഒരുമിച്ചു വളരുന്നു. ഇരുവരും യൗവനത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. ഒരു ദിവസം യുവാവിന്റെ മനസ്സിൽ ആ യുവതിയെ ക്കുറിച്ച് ഒരു നൂതന വികാരം ഉണ്ടാകുന്നു. അതാണ് ഭാവം. ഒരു യുവതി പറയുന്നു—“സ ഏവ സ്മരിതഃ കാലഃ സ ഏവ മലയാനിലഃ സ്വൈരവ യ മഖലം കിന്തു മനോന്യ ദിവ ദൃശ്യതേ” കാലം പഴയതു തന്നെ; മലയാനിലൻ മുഖിലത്തു തന്നെ; ഞാനും പുഷ്പവൽ അഖലയാകുന്നു; എന്നാൽ ഏന്റെ മനസ്സ്, രീതി മാറിയതായി” ഇവിടെ കാണുന്ന അവസ്ഥ ഭാവം ആകുന്നു. ഒന്നിലധികം ഭാവങ്ങൾ ഒരു സമയത്തു ഭവിക്കുകയും, അവയിൽ ഒന്ന് പ്രാധാന്യത്തിൽ നിന്ന് ഇതര ഭാവങ്ങളെ അംഗങ്ങളാക്കി അമർത്തുകയും ചെയ്യാം. അംഗീകാര്യമായ ആ ഭാവം തന്നെ രസം. പല ഭാവങ്ങൾ തമ്മിൽ മട്ടിക്കമ്പ, വിചാരം ഭവിക്കാതെ ഉറപ്പു നിൽക്കുന്ന ഭാവം, സ്ഥായിഭാവം. രീതി മുതലായ ഭാവങ്ങൾ സ്ഥായിഭാവമാകട്ടെ, വിഭാവം; അനുഭാവം, സഞ്ചാരി ഭാവം എന്നിങ്ങനെ ഭാവങ്ങൾ നാമത്തിൽ അറിയപ്പെടാറുണ്ട്. ആ വിഷയം ഇവിടെ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുന്നു. മറ്റൊരു സമീപനത്തോടു കൂടെ ഹോവങ്ങൾ എന്ന് ഒരു ഗണവും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ട്. അല്പം പ്രകടമായ ഭാവത്തെ ഹോവം എന്നു പറയുന്നു. “ഭാവോത് ഇഷ്ടത് പ്രകാശോ യഃ സഹീവ ഇതി കിമുദത” തെളിഞ്ഞ ഭാവത്തെ ഹോവം എന്നു പറയുന്നു. “ഭോക്താവി വികാരൈ സ സംഭോഗേ പ്രകാശ

കി: ഓവ ഏയ്ക്ല സംലക്ഷ്യം വികരേ അവ ഉച്ചയതം ക
നസിന് സിലിച്ച വികാരം പ്രകടിത മാകുമ്പോൾ—ഭൂമെ
ഗ്രാദി വികാരങ്ങളെ കൊണ്ട് സംഭോഗേതര പ്രകടിത ഭക്തി
യോൾ—ഹാവം എന്ന അവസ്ഥ ലവിച്ചു.

മനസ്സ് മംഗളം

അനുഗ്രഹം ലഭിക്കാൻ ജിതം യേന ജഗദ്രൂപി
സ ചിത്രചരിത: കരമ: സർവ്വകര പ്രഭോഷ്ണവ:

ഏകം വസ്തു ഭൂധാകത്തും ബഹുവഃ സന്തി ധനപിനഃ
ധനപീ സ മമ ഏവൈകേ ഭവേയേ കൈകപം കരോതി തഃ

ന കറോം ന വാ തീക്ഷ്ണം ആയുധം പൂജ് വചനം
തമാപി ജിത മേവാസിത് അമൃതാ ഭൂവനത്രയും

ജയതി മനസിജ: സുഖൈകമേതു:
മിഥുനകലസ്വ വിജയാഗിനാം കരോര:
വപുഷി യ ഭിഷുപാത വരണാത്മം
വഹതി വധൂ ശശിഖണ്ഡ മണ്ഡനോഽപി.

വർഷം: സമഗ്ര വേദന വർദ്ധനവിലേക്ക് കൈമാറ്റം:
 പുഷ്പത്തിൽ യന്ത്ര വിഭാഗം പുഷ്പം സൂര്യോദയം
 സോം ജനനം തിരുനെൽവേലൂർ വർദ്ധനവിലേക്ക്
 മാർ: പരമം പ്രമാണം തിരുനെൽവേലൂർ

[illegible]

കുറഞ്ഞ തൂല്യ ലോചനേതി വിപുല-
 ഞ്ഞിടേമ തൂല്യസത്
 ചീനോത്തംഗ പയോധനേതി സുമുഖം-
 ഭോജനേതി സുരേരിതി
 ദുഷ്ടം മദ്യതി മോദതേഭിരമതേ
 പ്രസ്തൂതിവിചം നപി
 പ്രത്യക്ഷാശ്ചിപ്തികാം സ്രിയ മദഘോ
 കാമസ്യ ഭുഞ്ചേതിതം

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വത കാലം

XVI

ധർമ്മൻ

* ബ്രഹ്മാവിന്റെ വലത്തു നൂനത്തിൽ നിന്ന് വേിച്ച ധർമ്മൻ, ദക്ഷ പ്രജാപതിയുടെ പുത്രികളായ—ശുല, മൈത്രി, ദയ, ശാന്തി, പുഷ്പി, തുഷ്ടി, കീയ, ഉന്നതി, ബുദ്ധി, മേധ, തിതിക്ഷ, ഹ്രീ, മുന്തി-എന്ന പതിമൂന്നു കന്യകമാരെ വിവാഹം ചെയ്തു എന്ന് ഭാഗവതത്തിൽ കാണാം. ഇവരെ കൂടാതെ സുഗുത എന്ന ഒരു കന്യകയും ധർമ്മൻ ഭാര്യയായി ഉണ്ടു്. ധർമ്മൻ പ്രാചേതസ ദക്ഷന്റെ പത്തു പുത്രിമാരെയും വേദാക്ഷക ഉണ്ടായി. അവരുടെ നാമങ്ങൾ:—ഭാന, ലംഭ, കകുബ്, ജാമി, വിശ്വ, സാധ്യ, മരുതപതി, വസു, മുഹുന്ത, സങ്കല്പ എന്നു് ആണു്. ഈ പത്തു പേരെയും വേട്ടതു ധർമ്മൻ ജന്മമെടുത്തപ്പോഴാണെന്നും പക്ഷമുണ്ടു്. ഒരോ ഭാര്യയിലും വംശങ്ങൾ വേിച്ചു. ശുല ഇങ്ങനെ പ്രസവിച്ചു. മൈത്രി പ്രസാദനെ പ്രസവിച്ചു. ദയ അഭയനെ പ്രസവിച്ചു. ശാന്തി സുഖനെയും തുഷ്ടി മോദനെയും പ്രസവിച്ചു. ഉന്നതി, ഭുപ്തനെയും; ബുദ്ധി അത്ഥനെയും; പ്രസവിച്ചു. മേധ സ്മൃതിയേയും; തിതിക്ഷ ശമനെയും; ഹ്രീ പ്രശയനെയും പ്രസവിച്ചു.

മുന്തി ആകട്ടെ സർവ്വ ഗുണ സാഗരമായ = നരനാരായണനാറെ പ്രസവിച്ചു. നരനാരായണനാരുടെ ജനനമുളി

- * 1. സ്തനം തു ദക്ഷിണം ഭിത്വാ ബ്രഹ്മണാ ന വിഗ്രഹം നിഃശ്യാതോ ഭഗവാൻ ധർമ്മസ്ഥി ലോക സുഖാവഹം ത്രയ സുസ്വ വരഃ പുത്രാഃ സർവ്വ ഭൂത മനോഹരഃ ശമഃ കൗമ ശ്വ ഹിഷ് ശ്വ തേജസാ ലോകധാരിണഃ

ബ്രഹ്മാവിന്റെ വലത്തു മുലയെ ഭേദിച്ചു് ഭഗവാൻ ധർമ്മൻ മനുഷ്യ സ്വരൂപത്തിൽ സർവ്വ ലോക സുഖാവഹനായി പിറന്നു. ധർമ്മൻ സർവ്വ ഭൂത മനോഹരനായ മൂന്നു പുത്രന്മാർ—ശമൻ, കൗമൻ, ഹിഷ് എന്നവർ—തേജസ്സു കൊണ്ടു് ലോകധാരികളായി. ഇങ്ങനെ യാണു് ഭാരതത്തിൽ പറയുന്നതു്. ധർമ്മൻ പത്തു് ഭാര്യമാരിൽ പുത്രന്മാർ മൂന്നു് മാത്രമുണ്ടോ എന്നും, അവരിൽ കൗമൻ പ്രസിദ്ധനായ കൗമദേവനാണോ എന്നും ഭാരതത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമല്ല.

2. ധർമ്മൻ വേട്ട പ്രജാപതി ദക്ഷ പുത്രികൾ പത്താണെന്നും, അവരുടെ പേരുകൾ ഇങ്ങനെ യാണു് എന്നും ഭാരതം പറയുന്നു:—കീർത്തി, ലക്ഷ്മി, ഗുതി. മേധാ, പുഷ്പി. ശുല, കീയ, ബുദ്ധി, ലജ്ജ.

= അവതാരങ്ങൾ ഇരുപത്തുണ്ടു് എന്ന കണക്കിൽ നരനാരായണന്മാർ നാലാം അവതാരമാകുന്നു.

ത്തത്തിൽ ദിക്കുകൾ പ്രസന്നങ്ങളായി; കാന്ദകൾ മണ് പൊറു വീശി; ചോലകളും മലകളും ആനന്ദം കൊണ്ടു തുള്ളി; മനുഷ്യ മനസ്സുകൾ നിർമ്മലങ്ങളായി; വിശ്വം നിർവൃതിയെ പ്രാപിച്ചു; തുല്യങ്ങൾ തുടർ അടിച്ചു; പൂമാലകൾ പേമല പേലെ പൊഴിഞ്ഞു. തുഷ്ടനായ മനികൾ സ്മൃതിച്ചു; ഗന്ധം കിന്നരന്മാർ ഗാനം ചെയ്തു; സ്വർഗ്ഗ സന്ദർശകർ നൃത്തം ചെയ്തു. പരമ മംഗലം ഏവിയേയും പ്രകാശിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു് മുതലായ ദേവന്മാർ നര നാരായണന്മാരെ ഇങ്ങനെ സ്മൃതിച്ചു:—

യോ മായയോ വിരചിതം നിജയാത്മനീദം
സ്വേ രൂപഭേദ മിവ തത് പ്രതിചക്ഷണായ
ഏതേന ധർമ്മസദനേ ദീക്ഷിതാർത്ഥിനാഭ്യ
പ്രാദ ശങ്കാര പുരുഷായ നമഃ പരമൈവ.

സോയം സ്ഥിതികരോ പരമായ ബ്രഹ്മാൻ
സത്പാതനഃ സുരഗണാ നന്മേയ തപഃ
ദശ്വാ ഭേദ കരുണേന വില്പോകനേന
യച്ഛ്രീനീകേത മമലം ക്ഷീപതാരവിദം.

“ഞങ്ങൾ പുരുഷനെ നമസ്കരിക്കുന്നു. മായയാൽ വിരചിതവും സ്വപ്നം ആത്മവിൽ തന്നെ നിൽക്കുന്നതും, ആയ പ്രകൃതിയുടെ രൂപത്തിൽ വേിച്ച ഭേദം എന്നതു പോലെ—പ്രജാപതിയായ ധർമ്മൻ ഗുഹത്തിൽ സ്വപ്നം സ്വഭാവത്തെ പ്രത്യക്ഷമാകുവാൻ നായി—നരൻ നാരായണൻ എന്ന രണ്ടു് മുന്തികളായി അവതരിച്ചിരിക്കുന്ന--പരമാത്മാവിനെ ഞങ്ങൾ നമസ്കരിക്കുന്നു. ജ്ഞാനത്താൽ മാത്രം അനുഭവിക്കപ്പെടേണ്ട തത്വങ്ങളോടു കൂടിയ നാരായണൻ—ലോകങ്ങളുടെ രക്ഷയെ പുരസ്കരിച്ചു് സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ ദേവ സംഘത്തെ—ലക്ഷ്മി നിക്ഷേപനവും അമലവും താമരയ്ക്കു് ഗർവ്വം കരയ്ക്കുന്നതും ആയ കരുണാ പൂർണ്ണമായ മിഴികളെ കൊണ്ടു്--ദർശിക്കേണമേ.” ദേവന്മാർ ഇങ്ങനെ സ്മൃതിച്ചു—നര നാരായണൻ ഭഗവാൻറെ ദർശിച്ചു. ദേവ പുച്ഛിതന്മാരും അവതാര പുരുഷന്മാർ ഗന്ധമാദന പർവ്വതത്തിലേക്കു് തപസ്സിനായി പുറപ്പെട്ടു; അവർ ദൃഢമായ തപസ്സിനെ ആലോചിച്ചു. തപസ്സു കൊണ്ടു് വർദ്ധിച്ച നരനാരായണൻ ഭഗവാൻറെ വിഷ്ണു പ്രഭാതത്തിൽ ഉയിർ മുതലായ അപ്സര സന്ദർശകർ തന്നെയും കഴിയാത്തവരായി. മാർക്കണ്ഡേയൻ നരനാരായണൻ ഭഗവാൻറെ ശ്രവണാർത്ഥം വലിയ വരങ്ങൾ വാങ്ങിയതു്. ഭൂമിയിന്റെ വംശം നോക്കുക. ഭഗവാൻറെ നര നാരായണാശങ്കര തന്നെ യാണു്, ഏ ഭാരതത്തെ ദർശിക്കുവാൻ അർഹനായി കൃഷ്ണനായായി അവതരിച്ചതു്.

ധർമ്മൻ ഭായ് യായ സുതൃത യാകട്ടെ, സത്യവ്രതൻ്റെ
എന്ന ദേവന്മാരെയും സത്യസേനൻ്റെയും മൗനമായി. അ
സത്യക്കുടും ദുഷ്ടീലന്മാരും ആയ അനേകം യക്ഷന്മാരെയും രാ
ക്ഷസന്മാരെയും ഭൂതദ്രോഹം ചെയ്ത അനേകം ഭൂത ഗണങ്ങ
ളെയും കൊന്നു—സത്യസേനൻ പ്രസീലനായി. ലംബ, ട്രി
ഷ്ണുനെ പ്രസവിച്ചു. ട്രിഷ്ണുൻ ഇന്ദ്രസേനൻ എന്ന് ഒരു പുത്ര
ൻ ഉണ്ടായി. ലംബ വിദ്യോതനെ പ്രസവിച്ചു: വിദ്യോതനെ
ൻ സുനയിൽ നക്ഷത്രം പിതാവായി. കർക്കി സങ്കടനെ
പ്രസവിച്ചു: സങ്കടൻ കീടകൻ്റെ പിതാവായി; കീടകൻ ഭൃ
ഗു ദേവന്മാരുടെ പിതാവായി. ഓമി സ്വർഗ്ഗനെ പ്രസവിച്ചു:
സ്വർഗ്ഗൻ നന്ദിയുടെ പിതാവായി. വിശ്വ, വിശ്വ ദേവന്മാരെ
പ്രസവിച്ചു. സാധ്യ, സാധ്യന്മാരെ പ്രസവിച്ചു: ഈ സാധ്യ
ന്മാർ ബ്രഹ്മാവിൽ നിന്നു തന്നെ പിറന്നു സാധ്യന്മാരിൽ നി
ന്നു ഭിന്നന്മാരാണ്. ധർമ്മൻ പുത്രൻ്റെ സാധ്യന്മാർ
അമ്മ സിദ്ധിയുടെ പിതാവായി. മരുത്വതി, മരുത്വൻ ജ
യന്തൻ എന്നു രണ്ടു പുത്രന്മാരെ പ്രസവിച്ചു. * ഉപേന്ദ്രൻ
എന്ന മരണമുള്ള ഈ ജയന്തൻ വാസുദേവൻ്റെ അംശമാ
ണ്. വസു എട്ടു പുത്രന്മാരെ പ്രസവിച്ചു: അവർ അഷ്ട വസു
ക്കൾ എന്നു പ്രസിദ്ധന്മാരായ ദേവന്മാരാണ്. അവരുടെ നാ
മങ്ങൾ ദ്രോണൻ, പ്രാണൻ, ധർവൻ, അർക്കൻ, അഗ്നി, ഭോ
ഷൻ, വസു, വിഭാവസു എന്നിങ്ങനെയാണ്. ദ്രോണൻ അഭി
മതിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. ഹർഷൻ, ശോകൻ, ദയൻ എന്ന
വരുടെ പിതാവായി. അഭിമതിയ്ക്ക് ധര എന്നും പേരുണ്ട്.

അസ്തപിതൃക്ക: സ ഗേവാൻ പ്രമേ ദോണോ മഹായശാഃ
ജ്ഞേന നന്ദ ഇതി പ്രാതോ യശോഭാ സാ ധരദ്വഭവത്.

പരമ യശസ്സ് നായ ദ്രോണൻ, നന്ദൻ എന്ന നാമ
ത്തിലും, ധര, യശോഭ എന്ന നാമത്തിലും ജന്മമെടുക്കുക ഉ
ണ്ടായി. യദു വംശത്തിൽ കൃഷ്ണ ചരിതം നോക്കുക. പ്രാണ
ൻ, ഉജ്ജ്വലസ്വതിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. ഉശനസ്സിൻ്റെ ഭായ്
യും ദേവയാനിയുടെ മാതാവും ആയ ഉജ്ജ്വലസ്വതി--പ്രിയ
വ്രതൻ്റെ പുത്രി--വേറെയാണ്. പ്രാണനാകട്ടെ സഹ്യൻ ആ
യു, പുരോജവൻ എന്നവരുടെ പിതാവായി. നളക്ഷൻ്റെ
പിതാവായ ആയുസ്സ് കൃഷ്ണൻ്റെ പുത്രനായ ആയുസ്സ് എ
ന്നവരെയും ഈ നാമം തന്നെയുള്ള വേറെ ചിലരെയും പ്രാണ
പുത്രന്മാരാണ് എന്നു തെറ്റി ചിരിക്കരുത്.

ധർവസ്വ ഭായ് യാദണീ രസ്യതവിവിധാ: പുര:

ധർവൻ്റെ ഭായ് യായ ധരണി അനേകം നഗരങ്ങളി
ടെ മാതാവായി. അർക്കൻ വാസനയെ വിവാഹം ചെയ്തു; ത
ർക്കൻ മുതലായവരുടെ പിതാവായി. വസുക്കളിൽ ഒരാളായ
അഗ്നി, ബ്രഹ്മാവിൻ്റെ മനസ്സിൽ നിന്നു പിറന്ന അഗ്നിയു
ടെ മറ്റു ജന്മമാണ്. അഗ്നിയുടെ വംശം നോക്കുക. വസുക്ക
ളിൽ ഒരുവനായ അഗ്നി ധരയെ വിവാഹം ചെയ്തു. അഗ്നി
യുടേയും ധരയുടേയും പുത്രൻ്റെ രാജാ ദ്രവിണകൻ മുതലായവ
രും സ്കന്ദനും പിറന്നു. സ്കന്ദൻ വിശാഖൻ മുതലായവ

* ഉപേന്ദ്രനെ കൂടാതെയാണ് ഇരുപത്തിരണ്ടു അവതാ
രങ്ങൾ.

ർ പുത്രന്മാരായി. ഭോഷൻ ശർവരിയെ വിവാഹം ചെയ്തു
ശിശുമാരൻ്റെ പിതാവായി. ശിശുമാരൻ്റെ പുത്രിയായ
ഭൂമി, ഉത്താന പാദൻ്റെ പുത്രനും ഭഗവത് ഭക്തനെന്നു
സിദ്ധനും ആയ ധർവൻ്റെ ഭായ് യാണ്. ശിശുമാരൻ്റെ പ
രായണാംശമാണ്. വസു ബുഹസ്സതിയുടെ ഭഗിനി യായ അം
ഗിരസിയെ വിവാഹം ചെയ്തു; വിശ്വകർമ്മാവിൻ്റെ
താമ്രമായി. വിശ്വകർമ്മാവിൻ്റെ പുത്രിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. സി
ജ്ഞ, മായ എന്നു രണ്ടു പുത്രിമാരുടേയും ചക്ഷുഷമനുവി
ന്റേയും പിതാവായി. =

വിശ്വകർമ്മ മഹാഭാഗോ ജ്ഞേന ശിപ്ര പ്രജാപതിഃ
കർത്താ ശിപ്ര സഹസ്രാണാം ത്രിദശാനാം ച വർകിഃ
ഭൂഷണാനാം ച സർവേഷാം കർത്താ ശിപ്രവതാം വരഃ
യോ ഭിവാണിവിമനാനി ത്രിദശാനാം ചകാര ഹ
മനഷ്യം ശ്ലോചജീവന്തി യസ്യ ശിപ്രം മഹാത്മനഃ
പൂജ്യന്തി ച യം നിത്യം വിശ്വകർമ്മാണ മവ്യയം.

വിശ്വകർമ്മാവിൻ്റെ ശിപ്ര പ്രജാപതി യാണ്; ആ മഹാ ഭാഗ
ൻ ദേവശിപ്രിപ്രഭവും ശിപ്ര സഹസ്രങ്ങളും കർത്താവും സർവ
ഭൂഷണങ്ങളുടെ നിർമ്മാതാവും ആകുന്നു. സർവ ദേവ വിമാന
ങ്ങളുടെ സൃഷ്ടാവും മറ്റും അല്ല. മഹാത്മാവായ വിശ്വക
ർമ്മാവിൻ്റെ ശിപ്ര ചതുരത നിമിത്തം മനുഷ്യർ ഉപജീവിക്കു
ന്നു; ആയതിനാൽ മനുഷ്യർ വിശ്വകർമ്മാവിനെ അന്വയനെ
ന്നു പൂജിക്കുന്നു. വിശ്വകർമ്മാവിൻ്റെ പുത്രികളായ മായയും
സിജ്ഞയും വിവസ്വാൻ്റെ ഭായ്യാമാരായി. മരീചിയു
ടെ വംശത്തിൽ കശ്യപൻ്റെ ചരിതം നോക്കുക. ചക്ഷുഷ
ൻ ആരാമത്തെ മനുവാണ്. രാജാ കണ്ഡത്തിൽ കാലം നോ
ക്കുക. വിഭാവസു ഉഷയെ വിവാഹം ചെയ്തു, വൃഷ്ണൻ, രോ
ചിസ്, ആതപൻ എന്നവരുടെ പിതാവായി. മുഹൂർത്തയുടെ
പുത്രന്മാരെ മൗജ്ജത്തികന്മാർ എന്നു പറയും. അന്ധരാണ് ഭൂ
തങ്ങൾക്ക് കാലത്തിന് യോജിച്ച മലത്തെ ഭാനം ചെയ്യുന്ന
തു്. സങ്കല്പയുടെ പുത്രൻ സങ്കല്പനാണ്. സങ്കല്പൻ്റെ പുത്രൻ
കുമർ, ഈ കുമർ ബ്രഹ്മാവിൻ്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിന്നു ജ
നിച്ച കുമൻ്റെ പുനർജന്മമാകുന്നു.

* ശിശുമാരൻ നാരായണാംശ മെങ്കിലും അവതാരങ്ങളി
ൽ ഒന്നായി ഗണിക്കപ്പെടുന്നില്ല. അവതാരങ്ങളായി
ഗണിക്കപ്പെടാത്ത അംശങ്ങൾ പലതുണ്ട്.

= പുരാണങ്ങളിൽ രാക്ഷസന്മാരായോ ദേവന്മാരായോ
മനുഷ്യരായോ മറ്റു പ്രകാരങ്ങളിലോ കാണുന്ന അനേകം കി
ഥാ പുരുഷന്മാർ ഒരോ മനോഹൃത്തികളുടേയോ അവസ്ഥകളി
ടേയോ കുറിച്ചുള്ള അലങ്കാര പ്രകടനമാണ് എന്നതിന്നു തക്ക
മില്ല. എന്നാൽ ഈ ഗ്രന്ഥ പരമ്പര ആ വക വ്യാഖ്യാനങ്ങ
ളെ പരാമർശിക്കുന്നില്ല. എങ്കിലും ധർമ്മനെ സംബന്ധിച്ച
സകലവും പരമ ചതുരമായ ഒരു അലങ്കാര പ്രയോഗമാണെന്നു
തെളിഞ്ഞു നിൽക്കുന്നു എന്ന് പറയാതിരിക്കുവാൻ മന
സ്സ് സമ്മതിക്കുന്നില്ല. ധർമ്മത്തെ സംബന്ധിക്കുന്ന സകല സം
ഗതികളെയും ധർമ്മൻ്റെ വംശജന്മാരെണുള്ള വ്യാജേന വ്യാഖ്യാ
നാൽ ചിത്രീകരിക്കുകയാണ് എന്ന് ആർക്കും തോന്നും. ധർമ്മൻ്റെ
ഭായ് മാരുടെ പേരുകൾ, പുത്രന്മാരുടെ പൂർത്തികൾ മുതലായ
വ ഒക്കെയും ധർമ്മൻ്റെ ഭാര്യ അംശങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാ
നം തന്നെ. അടുത്ത അധ്യായം. അധർമ്മത്തിൻ്റെ വ്യാപാരങ്ങ
ളെ കുറിക്കുന്നു.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വത കാലം

XVII

അധർമ്മൻ

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുഷ്പത്തിൽ നിന്ന് ജനിച്ച അധർമ്മൻ ഉത്ഭവിക്കുകയും ഒരു പുത്രിയുണ്ട് എന്നും, ഉത്ഭവിക്കുകയും അധർമ്മൻ നാമാന്തരമാണ് എന്നും, പക്ഷാന്തരമുണ്ട്. അതെങ്ങനെയും ആകട്ടെ. അധർമ്മൻ സർവ്വലോക ഭയകരനായി. അധർമ്മൻ ഉഷയെ വേട്ട. ഉഷ ഭരണനെയും മായയെയും പ്രസവിച്ചു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഗുഹയിൽ നിന്നു പിറന്ന നിർഭീതിക്ക് അന്തരമില്ലായ്കയാൽ--ഭരണനെയും മായയെയും പുത്രന്മാരായി സ്വീകരിച്ചു. ഭരണൻ മായയെ വേട്ട, ലോഭനെയും നികുതിയുടേയും പിതാവായി. ലോഭൻ നികുതിയെ വേട്ട ശ്രാധ്വനെയും ഹിംസയുടേയും പിതാവായി. ശ്രാധൻ ചിം

സയെ വേട്ട കലിയുടേയും ഭരണനെയും ഉഷയെ വേട്ട കലി ഭരണനെയെ വേട്ട ഭരണനെയും ഉത്ഭവിക്കുകയും പിതാവായി. ഭരണൻ ഉത്ഭവിക്കുകയും വേട്ട നിരയനെയും യാതനയുടേയും പിതാവായി.

ഏതെങ്കിലും വൃക്ഷസ്യ വംശം സംസ്കൃതി ഹേതവഃ ശ്രേഷ്ഠസ്കാമാന സേവേത നിതരാ മശ്രമോത്തമഃ.

സംസ്കൃതിക്ക് ആധാരമായ ഈ അധർമ്മ വൃക്ഷത്തിന്റെ വംശത്തെ ശ്രേഷ്ഠസ്കാമാനാൽ സന്യാസികളും ആശ്രയിക്കുന്നത്.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വത കാണ്ഡം

XVIII സരസ്വതി

ഏഭി കുമോഭൂവഃ ശ്രോയേ ലോഭേ ശ്വാധരഭ ചമദാത്
ആസ്യോ ഭാക് സിന്ധവോ മേധോ നീരൂതിഃ പായേ
രഘരൂയഃ

കാമൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഏദയത്തിൽ നിന്നും ശ്രോധം പുറം
കത്തിൽ നിന്നും ലോഭം കീഴ്ചുണ്ടിൽ നിന്നും പുറം. വാക്
—സരസ്വതി--മുഖത്തു നിന്ന് പുറം. സിന്ധുക്കൾ മേധോ
ത്തിൽ നിന്നും പാവത്തിന്റെ ആനയസ്ഥാനമായ നീരൂതി
ഇടത്തിൽ നിന്ന് പുറം. ഇങ്ങനെ യാൺ വിധി. വാക്
എന്ന് നാമം വഹിക്കുന്ന ഈ ബ്രഹ്മപുത്രി--ബ്രഹ്മാവിന്റെ
മുഖത്തു നിന്ന് വേിച്ചു എന്നത്--യുക്തമായി. ഉല്പന്നമായ
യായ സരസ്വതിയെ ബ്രഹ്മാവ് കാമിക്കുന്ന സംഭവം, ഈ
ഭാഗവതത്തിൽ പ്രതിസ്തം എന്ന ഖണ്ഡികയിൽ വിവരിക്ക
പ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ലോക വ്യവഹാരത്തിൽ ഉള്ള പ്രതിഷ്ഠ അനുസ
രിച്ച്--സരസ്വതിക്ക് പ്രമാണ ഗന്ധങ്ങളിൽ പ്രാധാന്യം ന
ൽകപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട് എന്നു തോന്നുന്നില്ല.

വിഷ്ണുവിന്റെ വീഴ്ചം രൂപം ധരിച്ചത് ലക്ഷ്മി; തദ
ന്റെ വീഴ്ചം രൂപം ധരിച്ചത് സതി; അതു പോലെ ബ്രഹ്മ
ാവിന്റെ വീഴ്ചം ധരിച്ച രൂപം സരസ്വതി ആകുന്നു. സര
സ്വതി എന്നതിന് പകരമായി എന്നതു പോലെ സാവിത്രി
ഗായത്രി എന്ന പദങ്ങളേയും പല പുരാണങ്ങളിലും ഉപയോ
ഗിക്കുന്നുണ്ട്. * എന്നാൽ സരസ്വതി, സാവിത്രി, ഗായത്രി
എന്ന മൂന്ന്, ഒരു ദേവിയെ കുറിക്കുന്നു എന്ന് നിശ്ചയം ചെ
യുന്നതിൽ ചില വൈഷമ്യങ്ങൾ ഇല്ലാതില്ല. മത്സ്യ പുരാ
ണത്തിൽ ഈ മൂന്നു നാമങ്ങൾ ഒരൊറ്റിനെ യാൺ കുറിക്ക
ുന്നത്. പ്രസ്തുത പുരാണാംശം ഇങ്ങനെ യത്ര. “ബ്രഹ്മാവ് നി
ഷ്കർഷയായ സ്വതന്ത്രത്തിൽ നിന്ന് ഒരു സ്ത്രീയെ രൂപം
ചെയ്തു. ആ ദേവിയെക്കണ്ട ശതരൂപ, സാവിത്രി, ഗായത്രി,
സരസ്വതി, ബ്രഹ്മാണി എന്ന നാമങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധയായി.
ആത്മാംശമായ പുത്രിയെക്കണ്ട് ബ്രഹ്മാവ് അനുരാഗപര
വരനായി ഇങ്ങനെ ഉൽകൃഷ്ടിച്ചു: “അഹോ! സാവിത്രി
ശായിയായ രുചിരസുന്ദരസുഭഗരൂപാ! ബ്രഹ്മാവ് സ്വസ്തു
ഭയ്ക്കുതന്നെ നയനപാനം ചെയ്യുന്നതായി ഗ്രഹിച്ച പുത്രി, വ
ലത്തു വശത്തേക്ക് ഒളിഞ്ഞു മററി. ആ ക്ഷണത്തിൽ ആ
ഭാഗത്തു ബ്രഹ്മാവിന് ഒരു മുഖം മുളച്ചു. ശുശ്രൂഷ ഭാവം പ്ര

തക്ഷപ്പെട്ടതായി അഹങ്കരൻ ദൃഷ്ടിപാതത്തിൽ നിന്ന് ഒഴി
യുവാ നായി മകൾ മറയ്ക്കു വശങ്ങളിലേക്കും തെറ്റി
മററി. ബ്രഹ്മാവിന് അതതു ഭാഗങ്ങളിൽ മുഖം മുളച്ചു. സര
സ്വതി ആകാശത്തേക്ക് ചാടി. ബ്രഹ്മാവിന് അഞ്ചാമതു്
ഒരു മുഖം മേല്പോട്ട് വിർത്തിത്തു. ബ്രഹ്മാവ് പറഞ്ഞു: “നാം
സർവ്വഭാവങ്ങളിലുള്ള നര സുരാജ്ഞാ പ്രജകളെ സൃഷ്ടിക്കാം.”
സരസ്വതി അനുസരിച്ച് കീഴ്പ്പോട്ടേക്ക് ഇറങ്ങി. ബ്രഹ്മാ
വും സരസ്വതിയും വിജനസ്ഥാനത്തേക്ക് നീങ്ങി. അന്യേ
നും സ്വീകൃതരായി. പ്രേമ പ്രേരിതരായ വില്പാസങ്ങളി
ൽ ആർ വഷം നയിച്ചു. അവർക്ക് പുത്രൻ പിറന്നു. ആ പുത്ര
നാണ് സ്വായംഭവൻ അല്ലെങ്കിൽ വിരാട്. ഗായത്രി—പ്ര
ധാന ദേവനായ ബ്രഹ്മാവിന്റെ ശരീരത്തിൽ നിന്നു തന്നെ—
പിറന്നു. ബ്രഹ്മാവും ഗായത്രിയും ശരീര മില്ലാത്തവരാകുന്നു. ഏ
ന്നാൽ അവർ ശരീരത്തെ ധരിച്ചതിനാൽ മൈഥുനം സങ്ക
ല്പിതമായി. വിവിഷ്ണി ഉള്ളേടം ഒക്കെയും സരസ്വതി ഉണ്ട്.
ഭാരതി ഉള്ളേടം ഒക്കെയും പ്രജാപതി ഉണ്ട്. കായയെ വ
സ്തുവിൽ നിന്ന് മററി വച്ചുകൊടുത്തുപോലെ സാവിത്രി
ബ്രഹ്മാവിനെ പിരിയാതെ വർത്തിക്കുന്നു. സ്കന്ദപുരാ
ണത്തിൽ ഒരേത്തു് സാവിത്രിയും ഗായത്രിയും രണ്ടാണെന്ന്
കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടെ സരസ്വതിയെ കുറിച്ച് പ്രസ്തു
വവും ഇല്ല. ആ പുരാണാംശത്തെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കട്ടെ.
ഈശ്വരൻ ദേവിയോട് പറഞ്ഞു:—ഭോ ദേവി! ഭവതി കേ
ൾക്കുക. സാവിത്രി ബ്രഹ്മാവിനെ ഉപേക്ഷിച്ചതും ബ്രഹ്മാവ്
ഗായത്രിയെ വരിച്ചതും എങ്ങനെ യെന്ന് ഞാൻ വിവരിക്കാം.
യജ്ഞം നിമിത്തം വേർതിരിയുന്ന ലാഭങ്ങളെ കുറിച്ച് വേദങ്ങ
ൾ പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. യജ്ഞം നിമിത്തം ദേവന്മാർ പ്ര
സാദിക്കുന്നു. അവർ വഷത്തെ വർഷിക്കുന്നു. വഷം നിമി
ത്തം ഖീരങ്ങളും ഖീരങ്ങളിൽ നിന്ന് തുണ സമുദായവും ജീ
വനും ഭവിക്കുന്നു. മൂന്ന് ലോകങ്ങളിൽ പച്ച കൈകൊട്ടിക്ക
വാനും ചൈതന്യം പ്രബലപ്പെട്ടവാനും ആയിത്തന്നെ—ഞാ
ൻ യജിക്കുന്നു. സുന്ദരനും നരനാരും എന്നെ അനുസരിച്ച് യ
ജിക്കുന്നു. ഒരിക്കൽ ബ്രഹ്മാവ്—ഭയ്ക്കു യായ സാവിത്രിയും സ
രസ്വതിയും ദീക്ഷികളും കൈമിച്ച്—യജ്ഞം കാഴ്ചത്തിനായി പുഷ്പ
രത്തിൽ ചെല്ലുക ഉണ്ടായ്. വിധിപുവും സകലവും സജ്ജമാ
യി. എന്നാൽ ഗ്രഹകാഴ്ച വ്യാപൃതയായ സാവിത്രി യജ്ഞ
വേദിയിൽ ചെല്ലുക ഉണ്ടായില്ല. ഒരു പുരോഹിതൻ ചെന്ന്
ക്ഷണിച്ചു. സാവിത്രി പറഞ്ഞു:—ഞാൻ ഉടുത്തു് കഴിഞ്ഞി
ട്ടില്ല. ഞാൻ ചെയ്തേണ്ടതായി പല കാര്യങ്ങൾ ഇവിടെ ശേ
ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭാഗ്യത്തേയും ലക്ഷ്മിയെ വന്നു ചേർന്നില്ല. ദേവ

* ഭക്ഷചരിത്രത്തിൽ കാലികാ പുരാണത്തിൽ നിന്ന് സ
തീയുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തെ കുറിച്ചുള്ള ഉദ്ധരണം, ഇ
തോട് കൈമിച്ച് നോക്കുന്നത് രസാവഹമായിരിക്കും.

നി, ഗംഗ, സ്വാമി, ഇത്രണി എന്നവ രാകട്ടെ, ഇതര ദേവ
വനിതകളോടുകൂടി പതികളോടെ വന്നു ചേർന്നിട്ടില്ല.
സഭയിൽ ഞാൻ തന്നിച്ച് എങ്ങനെ വരും? പുരോഹിതൻ
തിരിയെ ചെന്നു പറഞ്ഞു:—“പ്രഭോ! പിതാമഹ! സാവി
ത്രിക്ക് ഇപ്പോൾ വരുവാൻ സൗകര്യമില്ല. അവിടെ വേറെ
പല പണികൾ ഉണ്ടു പോലും. എന്നാൽ ഭാര്യ സമാധാനം നല്ല
താവണമെന്നു യജ്ഞം കൊണ്ടു എന്തു ഫലം? ബ്രഹ്മാവു കേ
പിച്ചു. സഭയിൽ ഇരുന്ന ഇത്രണി ഇങ്ങനെ ആജ്ഞാപിച്ചു:—
“ഇത്ര! ഞാൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നു അങ്ങു എന്നിക്ക് ഒരു ഭാ
ഗ്യം കൊണ്ടു വരണം. എവിടെ നിന്നായാലും വേണ്ടതില്ല.
ക്ഷണമൊക്കട്ടെ” ഇത്രൻ വലംപ്പെട്ടിറങ്ങി. വഴിക്ക് ഒരു ഗോ
പികയെ കണ്ടെത്തി. യുവതി, രൂപവതി, ചന്ദ്ര സമാസി
നി! എന്നെ നിറക്കുക ചുമന്ന ചെന്ന ആ ശുഭ സന്ധ്യയെ
—ഇത്രൻ ബ്രഹ്മ സന്നിധിയിലേക്ക് നടത്തി. ബ്രഹ്മാവു പറ
ഞ്ഞു:—“ദേവന്മാരേ! ദീക്ഷികളേ! നിങ്ങൾ അനുഗ്രഹിക്ക മെ
ങ്കിൽ, ഞാൻ ഈ ഗായത്രിയെ വേദിക്കുന്നു. ഈ ദേവി വേ
ദങ്ങളുടെ മാതാവായ: ത്രിലോകങ്ങളെ പരിപൂർണ്ണമാക്കും.”
ബ്രഹ്മാവു ഗായത്രിയെ—വിധിപൂർവ്വം, മന്ത്രപൂർവ്വം—പാണി
ഗ്രഹണം ചെയ്തു. ഗായത്രി പട്ടുത്തു സർവ്വലോക സമലംകൃ
തയായി. അപ്പോഴേക്ക് സഭയിലേക്ക് സാവിത്രിയുടെ വ
രവായി. പിതാമഹന്റെ സഹ മാർഗ്ഗിണി ചിരി ചിരിച്ച്—
ലക്ഷ്മി, തദ്രണി മുതലായവ രോട്ടു നൽകു സല്ലാപം ചെയ്തു—
അനേകം സുരതരുണികളോടും ദീക്ഷി പതികളോടും ഒരുമിച്ച്—
വിദ്യാധരവർണ്ണ സമകിന്നര കിംപുഷ്ട സിദ്ധ ചരണനന്ദി
ഗണ പരിസേവിതയായി—നേരെ യജ്ഞശാലയിലേക്ക് ചെ
ന്നു. പു വിടിച്ച് പെണ്ണങ്ങൾ, പുക പുകച്ച പെണ്ണ
ങ്ങൾ, അകിൽ നീരിൽ കസംതുരി തളിച്ച വെളുത്ത വിതറി
യ വിശറി കൊണ്ടു വീശിയ പെണ്ണങ്ങൾ—എന്നിവർ—അ
കയടി സേവിച്ച പരമ തരുണി പരചാര്യയുടെ പരമാലുഷ
യായ സാവിത്രി—ഹോമഭൂമിയെ അടുത്തടുത്തു ചെന്നു. ഇ
ത്രൻ നടുങ്ങി. ബ്രഹ്മാവു നടുക്കും നടുങ്ങി. തദ്രൻ വിദ്രവി
തനായി. വിഷ്ണു സ്തംഭിച്ചിരുന്നു. സഭയിൽ ഉണ്ടായേ
ക്കാവുന്ന അത്യാപത്തിനെ കണ്ട് സർവ്വന്മാരും ആത്മരോ
യി. സാവിത്രി സഭാ മദ്ധ്യസ്ഥനിന്നു. നോക്കി; കണ്ടു; ഒരു
ഗോപിക വേഷ ഭൂഷാ പ്രോച്ഛലയായി നില്ക്കുന്നു. ഇടിവു
ള കൊണ്ടു അരികു പണിത കനക മേഘം പൊതിഞ്ഞ ഒരു
ആതന സൂര്യൻ തായിൽ ഉദിച്ചതു പോലെ—ഗായത്രി ലോ
കങ്ങൾക്ക് വെട്ടം കണ്ടിച്ചു നില്ക്കുന്നു. പുരോഹിതന്മാരുടെ
വർത്തനവും സംഭാരങ്ങളുടെ വിതരണവും കണ്ടു—യജ്ഞം ഉ
ടങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു എന്ന് സാവിത്രി ഗ്രഹിച്ചു. ഗ്രഹിച്ച സാവി
ത്രി കോപിച്ചു; കോപിച്ച സാവിത്രി വിറച്ചു; വിറച്ച സാ
വിത്രി ഇങ്ങനെ ഗർജ്ജിച്ചു:—“രേ! ബ്രഹ്മൻ! എന്തു? ഞ
ന്റെ ഇങ്ങനെ പാപം ചിന്തിച്ചുവോ? അങ്ങു എന്നെ അ
ഗ്നി സാക്ഷിയായി വിവാഹം കഴിച്ചു തല്ലിയോ? ഞാൻ അ
ങ്ങയുടെ ഭാര്യ! അങ്ങയ്ക്കു ലജ്ജ തേന്നുന്നില്ലയോ? ക്രമ
പ്പെക്കോമരൻ! നീചമായ കർമ്മം! ഭാര്യണമായ കർമ്മം! ഗർ
ഹണിയമായ കർമ്മം! എന്തോ! താൻ സാന്നിദ്ധ്യമേ! ദീക്ഷി
കളുടെയും അമ്മ നന്നെന്ന് പറയുന്നു. എന്നിട്ടു താൻ ഈ
സഭയിൽ എന്താണ് കാട്ടിയതു? താൻ മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ
നിന്ദിതനായി. അമ്മോ! എന്നിക്ക് പററിയ വിപത്തു! ഭർത്താ
വു ഉപേക്ഷിച്ചു ഞാൻ, ഇനി എങ്ങനെ അന്യന്മാരുടെ മുഖ

ത് നോക്കും? ബ്രഹ്മാവു ഇങ്ങനെ സാന്നിധ്യം പറഞ്ഞു:—
“യജ്ഞത്തിനുള്ള മുഖം കടന്നു പോകുന്നു എന്ന്, ഇവി
ടെ ആചാര്യന്മാർ പറഞ്ഞു. ഭാര്യ സമീപത്തു ഇല്ലാത്ത യ
ജ്ഞം നടക്കാവുന്നതും അല്ല. ആയതിനാൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു
സ്ത്രീയെ ഭാര്യരൂപേണ സ്വീകരിക്കാമെന്ന്, ഞാൻ ആലോ
ചിച്ചു. ഇത്രൻ ഈ ഗായത്രിയെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നു. ഇ
താ വിഷ്ണുവും ശിവനും ഇരിക്കുന്നു. ഇവർ കന്യാദാനം
ചെയ്തു. വേതി ക്ഷമിക്കുക. ഒരു അഞ്ചാം എന്നിക്ക് ഇങ്ങ
നെ പററി. ഇനി ഇങ്ങനെ വരിക ഇല്ല.” സാവിത്രി പറ
ഞ്ഞു:—“ഞാൻ രചംബലം സന്യാസിച്ചിട്ടുണ്ടു എങ്കിൽ—ഈ
ബ്രഹ്മാവു—ഒരു വത്സരത്തിൽ കാർത്തിക മാസത്തിൽ ചന്ദ്ര ദി
വസം കഴിച്ച്—ഒരേദത്തം ആരാതിക പ്പെട്ടുക ഇല്ല.” സാവി
ത്രി ഇത്രന്റെ നേരെ തിരിഞ്ഞു:—ഇത്ര! താൻ ഇത്ര ക്ഷണം
ഈ ഗോപിയെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നു കൊടുത്തുവോ? ശത്രു
ക്കൾ തന്റെ നഗരത്തിൽ കടക്കും. തന്നെ വലിച്ചിഴച്ച് വി
ദേശത്തിൽ ബന്ധനത്തിൽ താമസിപ്പിക്കും. തന്നെ നഗര
ത്തിൽ ശത്രുക്കൾ നൃത്തം വച്ചു നടക്കും.” സാവിത്രിയുടെ കോ
പം അടങ്ങിയില്ല. “വിഷ്ണോ! അങ്ങു ഈ വിവാഹം നട
ത്തി; അങ്ങു ഭൂതശാപം ഏല്പും. മനുഷ്യനായി പിറക്കും.
അങ്ങയുടെ ഭാര്യയെ ശത്രുക്കൾ പിടിച്ചു കൊണ്ടു പോകും.
അങ്ങു ദീർഘകാലം ഗോപനമായി ലോകത്തിൽ സഞ്ചരി
ക്കും.” “തദ്ര! അങ്ങു ദീക്ഷി ശാപം നിമിത്തം പാശം കെ
ട്ടുവന്നായി ഭവിക്കും.” “അനേ! താൻ ശുദ്ധാശുദ്ധ വിചാരം
ഇല്ലാത്തവനായി കാണുന്ന സർവ്വജ്ഞനും തിന്നു നടക്കും.”
“ബ്രഹ്മണരേ! നിങ്ങൾ മേലിൽ ദക്ഷിണ മോഹിച്ച മാത്രം
യാഗം ചെയ്യുന്നവർ ആകും. ലാഭം അന്വേഷിച്ച് നിങ്ങൾ
ക്ഷേത്രങ്ങളിലും തീർത്ഥങ്ങളിലും ഞെടി നടക്കും. നിങ്ങൾ
പരന്നു കൊണ്ടു തൃപ്തി തേടും. സ്വന്തം ചോറിന്റെ രുചി
അറിയാത്തവരും. വേരനത്തെ കാക്കിച്ച് മാത്രം ഗുരു കൃ
ത്യങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കും” സാവിത്രി സഭയെ വിട്ടിറങ്ങി ന
ടന്നു. ഏതാനും ദേവികളും ലക്ഷ്മിയും സ്വപ്നദൂരം പിൻ
ചെന്നു. അവർ തിരികെ പ്പോകുവാൻ അനുവാദം ചോദിച്ചു.
കോപം കെടാഞ്ഞ സാവിത്രി പറഞ്ഞു:—“ലക്ഷ്മി! വേ
തി എന്നെ വിട്ടു പോകുന്നുവോ? ശാരി! വേതി ഇനി മേൽ
ദരേടത്തും സ്ഥിരയല്ല. വേതി ഇനി മേൽ ദർമ്മങ്ങളും ച
ഞ്ചലന്മാർ, നിന്ദുന്മാർ, പാപന്മാർ, ക്രൂരന്മാർ, മദന്മാർ,
ബർബരന്മാർ എന്നിവരുടെ സഹചാരിണിയുംകൂടി. ഇത്ര
ണിയും പുറകോട്ടു തിരിയെ പ്പോകുവാൻ വലംപ്പെട്ടു. അ
വതി കേൾക്കുക. ഇത്രൻ വൃത്രനെ ക്ഷോണം ബ്രഹ്മഹത്യാ ദോ
ഷം ആർജ്ജിക്കുകയും അപ്പോൾ നന്ദകൻ സ്വർഗ്ഗത്തെ മായി
ക്കുകയും ചെയ്യും. ദുഷ്കാലം ഏതാണെന്ന് വേതി അപ്പോ
ൾ ഗ്രഹിക്കും. ആ ബലമേറ്റൻ നന്ദകൻ പരസ്യമായി ഇ
ത്രൻ കേൾക്കട്ടെ” “ഞാൻ ഇത്ര നല്ലതോ? ഇത്രണി എ
ങ്ങനെ ആവശ്യപ്പെട്ടു?” “എന്തുകൊണ്ടു? ആ യുവതി സുന്ദ
നെ പരിചരിക്കാത്തതു് എന്തുകൊണ്ടു? ആ യുവതി സുന്ദ
രി അല്ലയോ? അവൾ ഇവിടെ വാടെ. അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ
സർവ്വദേവന്മാരെ സംഹരിക്കും. അപ്പോൾ വേതി ഈ ശാപ
ത്തെ സ്തുതിക്കും. യജ്ഞ ശാലയിലേക്ക് പോകുവാൻ ബലം
പ്പെട്ടു നിന്ന സാവിത്രിയെ നോക്കി സാവിത്രി തുടർന്നു:—
“നിങ്ങൾ പോകുക; ശരി നിങ്ങൾ ആരും പ്രസവിക്കുക ഇ
ല്ല. പുത്രപുത്രി ഏതാണെന്ന് നിങ്ങൾ അറിയുക ഇല്ല.” സാ
വിത്രി പ്രഭാസം ക്ഷേത്രത്തിലേക്ക് നടന്നു. ശാപവർഷം
ചെയ്ത സാവിത്രി സഭ വിട്ടിറങ്ങിയ സമയം—ഗായത്രി ഇ

ങ്ങനെ അനുഗ്രഹ വർഷം ചെയ്തു:--“അമരനാറെ! കേൾക്കുക. ഞാൻ എന്റെ ഭർത്താവായ ബ്രഹ്മാവിന്റെ സന്നിധിയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് പറയുന്നു. ഞാൻ ഈ ശപഥങ്ങളെ പരിഹരിച്ചുകൊള്ളാം. ബ്രഹ്മാവിനെ ആരാധിക്കുന്നവർ ഭായ്യംസുഖം, പുത്ര സന്ധത്തു്, ധന സമൃദ്ധി എന്നിവ കൊണ്ട് അനുഗ്രഹിതരാകും. അവർ ബ്രഹ്മൈകൃത്തേയും സന്മാദിക്കും. ഇത്ര! അങ്ങ് ബന്ധിപ്പിക്കട്ടെ. എന്നാൽ അങ്ങയുടെ പുത്രൻ അങ്ങയ്ക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യം സന്മാദിക്കും. അങ്ങ് വീണ്ടും സ്വർഗ്ഗത്തിൽ സമുദ്ധാകും. വിഷ്ണു ഭായ്യയെ വീണ്ടെടുത്ത ശത്രു സംഹാരം ചെയ്തു. ത്രിലോകങ്ങളിൽ പരമ പ്രസിദ്ധനാകും. ശിവലിംഗം ഇനിമേൽ സർവ്വലോകങ്ങളിൽ ആരാധനാ പദാർത്ഥമായി. ബ്രാഹ്മണരേ! ദക്ഷിണ വാങ്ങേണ്ട? വരുമെന്നുള്ളതിനാൽ നിങ്ങൾ ക്ലേശിക്കേണ്ട. നിങ്ങൾ ഭൂമിയിൽ ദേവന്മാരായിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ദക്ഷിണ വാങ്ങുന്നത് ദേവന്മാരുടെ പ്രതിനിധികൾ എന്ന നിലയിലല്ല, നിങ്ങളുടെ സ്വന്തം അർഹത കൊണ്ട് മാത്രമാണ്, എന്നാകും. ലക്ഷ്മി! ഭവതി ക്ലേശിക്കേണ്ട. ഭവതിയെ സർവ്വന്മാരും പൂജിക്കും. ഭവതി അനുഗ്രഹിക്കുന്നവൻ, സുഖിതനും--ഭവതി ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൻ, ദുഃഖിതനും ആകും. ഭോ ഇന്ദ്രാണി! നമ്മുടെ ധിക്കാരം പറയും എന്നുള്ളതു് ഭവതിക്ക് ആപത്താകയില്ല. അവൻ ആഗ്രഹം സാധിക്കുന്നതിന് മുന്യതന്നെ, അഗന്യ ശാപം ഏറ് സ്വപ്നമായി ആയുസ്സ് തുടരും. അല്ലയോ സുരതരണികളേ! നിങ്ങൾ വന്ധ്യകൾ ആകുമെങ്കിൽ ആകട്ടെ. എന്നാൽ പുത്ര ദിദക്ഷും കാംക്ഷ, നിങ്ങളിൽ ഉണ്ടാവുക ഇല്ല. ആയതിനാൽ അപുത്രത്വം നിങ്ങൾക്ക് ക്ലേശകാരണമാകയില്ല. സഭ ശാന്തമായി. യോഗം തുടർന്നു. അതു മുഴുകിക്കൊണ്ട സമയം സാവിത്രിയെ ക്ഷണിച്ചു കൊണ്ടു വരുവാനായി--ബ്രഹ്മാവു് വിഷ്ണുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ അവഗമ്യപ്പെട്ട ലക്ഷ്മിയോടു് ഒരുമിച്ചു് വിഷ്ണു പുറപ്പെട്ടു: സാവിത്രിയെ കണ്ടു: സാന്തപം പറഞ്ഞു: അന്നായിച്ചു. സാവിത്രി സഭയിൽ കടന്നു. ബ്രഹ്മാവു് പറഞ്ഞു:--ഭോ ദേവി! ഭവതി ഇവിടെ ഇല്ലാതിരുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ, ഈ ഗായത്രി യജ്ഞം സംബന്ധിച്ചു് എനിക്ക് സഹായകം ചെയ്തു. ഞാൻ ഈ ഗായത്രിയെ ഇനി എന്തു ചെയ്യണം?” ഗായത്രി ഏകം കനിച്ച് കീഴ്പ്പോട്ടു് നോക്കി നോണിച്ച് നിന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ സംജ്ഞ അനുസരിച്ചു് സാവിത്രിയുടെ പാദങ്ങളിൽ പണിഞ്ഞു. സാവിത്രി പ്രസാദിച്ചു; ഗായത്രിയെ ഏല്പിച്ചു; ആശ്വേഷിച്ചു; ഇങ്ങനെ സാന്തപനം ചെയ്തു:--ഭായ്യ ആകട്ടെ. ഭർതൃ മിതം അറിയേണ്ട വളം അനുസരിക്കേണ്ടവളം തന്നെ. കലഹിക്കുകയും ഭർതൃ നിന്ദ ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന ഭായ്യ, ഭർത്താവിന്റെ ആയുഷ്കയത്തിന് ഹേതുവാകുന്നു. ആ സ്ത്രീ മരണ ശേഷം നരകത്തിൽ വിഴും. നാം ഇരുവരും ബ്രഹ്മാവിന്റെ പാദശുശ്രൂഷ കൊണ്ടു് ജീവിക്കേണ്ടവരാകുന്നു. ഗായത്രി പറഞ്ഞു:--“ഭോ ദേവി! ഞാൻ ഭവതിയുടെ പുത്രിയാകുന്നു. ഭവതി എനിക്ക് പ്രാണപ്രദായിനി ആയി. ഞാൻ ഭവതിയുടെ ആജ്ഞകളെ സർവ്വതരം വ കൊണ്ടും അനുസരിക്കുന്നു. ഭവതി എന്നെ രക്ഷിച്ചു കൊള്ളണമെ!” മേൽക്കണ്ട സ്കന്ദ പുരാണ ഖണ്ഡം ഗായത്രിയേയും സാവിത്രിയേയും രണ്ടു് മൃത്തികളായി വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു. ഇവിടെ പ്രഥമകൃതം സുസ്തമ്യ മത്ര. എന്നാൽ പ്രാചീന ചായ്യാന്മാരുടെ ഭാവനം വൈഭവങ്ങളെ സാമാന്യമായെങ്കിലും ഗ്രഹിച്ചവർ--

ഈ പൃഥക്തപ പ്രസ്താവന നിമിത്തം ആരണ്ടു് മൃത്തികളിൽ ഐക്യം അസംഭവ്യമാണെന്നു്--തീർപ്പു ചെയ്താമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. വരഹ പുരാണത്തിൽ ഗായത്രിയെ ബ്രഹ്മവീര്യമായി വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. ഗായത്രിക്ക് ലക്ഷ്മി, പാർവതി എന്ന നാമങ്ങളെ നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ ഭാഗം ഇങ്ങനെ യാകുന്നു.

അമ്മം ജലപതേ: പതീ വരുണസ്യ മഹാതമന:
നാമ്നാ വേത്രവതീ ഏഷാ തപാ മിച്ഛന്തീ സമാഗതാ
സംഭിലാഷാം പരസ്മിം ച ഭക്തമാനാം വിസർജ്ജയേൽ
സ പാപ: പുരുഷോ ജ്ഞേയോ ബ്രഹ്മഹത്യാം ച വിന്ദതി.
ഏവം ജ്ഞാതപാ മഹാരാജ ഭജമാനാം ഭജസ്വ മാം
ഏവ മുക്ത സ്തയാ രാജാ സാഭിലാഷോ പഭിഷ്തവാൻ
തസ്യ സഭോഗ്ദ്ധേവൽ പുത്രാ ഭാഗ്യശാൽവ സമപ്രഭേ:
വേത്രവത്യഭരേ ജാതോ നാമ്നാ വേത്രാസുഭാഗ്ദ്ധേവത
സ കാലേന യുവാ ജാതോ ബലവാൻ ദ്രവ വിക്രമ:
മഹാ യോഗേന സംയുക്തോ ജിഗ്രാധേയമാം വസുന്ധരാം
സപ്ത ഭീപവതീം പശ്യാൽ മേരു പവ്ത മാതഹത്
തതേന പ്രഥമം ജിഗ്രേ പശ്യാ ദഗ്നിം യമം തത:
ജയായ ഗദയാ സോഽപി ദാനവോ ബലഗവ്വിത:
ഗദാ മാദായ ദദാവ ശിവലോകം പ്രതി പ്രഭോ!
ശിവോഽപവധാന്തം മതപാ ദേവൻ ഗൃഹ്യ യയു പുരീം
ബ്രഹ്മണ: സുര സിദ്ധാഭോഗ: വന്ദിതാം പുണ്യകാരിഭി:
തത്ര ബ്രഹ്മ ജഗൽസൃഷ്ടാ വിഷ്ണു പാദോത്ഭവേ ജ്വലേ
നിയമേന ച സംയുക്തോഽജപതാൻതർ ജലേ ശുഭേ
ക്ഷേത്രജ്ഞമായാമം ഗായത്രിം തതോ ദേവം വിമുക്താരു:
ത്രാഹി പ്രഭാപതേ സർവ്വൻ ദേവം നൃക്കിവരാ നചി
അസുരാൽ ഭയ മപന്നാൻ ത്രാഹി ത്രാഹിത്യമോദയത്
ഏവ മുക്ത സുഭാ ബ്രഹ്മ ദൃഷ്ടാ ദേവൻ തദാഗതാൻ
ചിന്തയമാസ ദേവസ്യ മായേയം വിഗത ജഗത്
നാസുരോ ന ച രക്ഷോത്ര മായേയം കീദൃശീ മതാ
ഏവം ചിന്തയത സുസ്യ പ്രദുരാസി ദയോനിജാ
ശുക്ലാംബര ധരാ കന്യാ സ്രകീരീടോജ്വലാനനാ
അഷ്ടഭീർ ബാഹുഭീർ യുക്താ ഭിവ്യ പ്രഹരണോദ്യതാ
ചക്രം ശംഖം ഗദാം പാശം ഖഡ്ഗം ഘണ്ടം തഥാ ധനു:
ധാരയന്തീ തഥാ ചാന്ദ്രൻ ബലതുണ്ണ ജലാ ഭവ്വഹി:
നിശ്ചക്രമ മഹായോഗീ സിംഹവാഹന വേഗിതാ
യുയുധേ ചാസുരാൻ സർവ്വൻ ഏകൈവ ബഹുധം സ്ഥിതാ
ഭിവ്യാ വക് സമസ്രതു ദിവൈരരസ്രൈർ മഹാബലാ
യുധാപം കാലാത്വയേ ദേവ്യം ഹന്തോ വേത്രാസുരോ രണാ
തത: കിലകിലാശഞ്ചോ ദേവസൈന്യഭേവൽ മഹാൻ
യതേ വേത്രാസുരേ ഭീമേ തദാ സർവ്വേ ഭിവുകുസ:
പ്രണേമർ ജയ യുദ്ധേതി സ്വയ മിശ: സ്തൂതിം മഗ്ഗ
മഹേഷ്വരോ വാച
ജയസ്വ ദേവി-ഗായത്രി മഹാമായേ മഹാപ്രഭേ
മഹാദേവി മഹാഭാഗേ മഹാസത്വേ മഹാസുഭവേ

ദിവാഗന്ധം ലിപ്തം ദിവാസ്ത്രം ദാമ ഭൂഷിതേ
 വേദമാതർ നമ സ്തൂത്രം അക്ഷരസ്മേ മഹേശ്വരി
 ത്രിലോകസ്മേ ത്രിസത്യസ്മേ ത്രിവഹ്നിസ്മേ ത്രിശൂലിനി
 ത്രിനേത്രേ ഭീമവക്ത്രേ ഭീമനേത്രേ യോനകേ
 കമലാസനേ ദേവി സരസ്വതി നമോസ്തു തേ
 നമഃ പങ്കജ പത്രാക്ഷി മഹാമായേഴ്വതസ്യ ദേ
 സവ്ഗേ സവ്ഭൂതേശി സ്വാഹാകാരേ സ്വയോഖ്വിക്കേ
 സംഹൃണ്ണേ പുണ്യചന്ദ്രോദേ ഭാസ്വരംഗേ ഭവോത്ഭവേ
 മഹാവിദ്യേ മഹാവേദ്യേ മഹാ ഭൈരവിനാശിനി
 മഹാബുദ്ധ്യുത്ഭവേ ദേവി വീതശേഷേ കിരാതിനി
 തപം നീതി സ്തപം മഹാഭാഗേ ഗിസ്തപം തപം ഗം സ്തപ
 മക്ഷരം
 തപം ധീ തപം ശ്രീ സ്തപ മോക്ഷരം തത്ത്വ ചാപി പരി
 സ്ഥിതം
 സർവ്വതപഹിതേ ദേവി നമ സ്തേ പരമേശ്വരി!

വേദവതി—എന്നു നാമ മായ നദി--പറഞ്ഞു:--

ഞാൻ മഹാത്മ്യമായ നീർ നായകന്റെ-വരണന്റെ-ഭൃത്യയായൊക്കുന്നു. എന്റെ പേര് വേദവതി എന്നത്രെ. ഞാൻ അങ്ങയെ കുമിച്ച്, ഇവിടെ വന്നു ചേർന്നു. പരസ്യീ യാകട്ടെ അഭിലാഷ പുച്ഛം ഭജിക്കുന്ന തായാൽ ഉപേക്ഷിക്ക പ്പെട്ട കൂടാ. അങ്ങനെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൻ പാപാത്മാവായിരുന്നു. ബ്രഹ്മതത്വം പഠപത്തേ ഉണ്ണുകയും ചെയ്യും. മഹാഭാരതവേ! അങ്ങനെയ്ത അറിഞ്ഞു കൊണ്ട് അങ്ങയെ ഭജിക്കുന്ന എന്നെ ഭജിക്കേണമേ!" രാജാവ് കേട്ടു; അഭിലാഷിച്ചു, നദിയെ പരിഗ്രഹിച്ചു. വേദവതി അപ്പോൾ തന്നെ പ്രസവിച്ചു. ഇങ്ങനെയ്ത കതിരവന്മാർ ഒരുമിച്ച് ഉദിച്ചതു പോലെ--ഒളിവിതറിനിന്ന ശിശു--വേദവതിയുടെ ഗർഭത്തിൽ ജനിച്ചതിനാൽ--വേദവാസുരൻ എന്ന് നാമവാനായി. ബലവാൻ അതി തേജസ്വിയും ആയ കമാരൻ പ്രാഗ്ജ്യോതിഷത്തിൽ രാജാസനം പ്രാപിച്ചു. വേദവാസുരൻ യുവാവായി. ദുഃഖ വികൃതം കൈക്കൊണ്ടു. ഏഴ് ദ്വീപങ്ങൾ ഉൾപ്പെട്ട ഉഷിയുടെ ഉടയവനായി. വേദവാസുരൻ മഹാ മേരുവിൽ കയറി; ഇത്രനെ ഉന്നമതായി ജയിച്ചു; അതു കഴിഞ്ഞു അഗ്നിയെ അപായത്തിൽ പെടുത്തി: യമനെ നിയമനം ചെയ്തു. ബല ഗർവ്വത്ത നായ ഭാനവചക്രവർത്തി, ഗദ യെടുത്തു കലുക്കിക്കൊണ്ടു, ശിവ ലോകചക്രവർത്തി, ഗദ യെടുത്തു കലുക്കിക്കൊണ്ടു, ശിവ ലോകത്തിലേക്ക് ബലപ്പെട്ടു: ശിവൻ അവലു ന്നൊന്നു അറിഞ്ഞു. എന്നാൽ ബുദ്ധി മടുക്കാത്ത ആ അഷ്ടസിദ്ധി-പ്രബലൻ, സർവ്വദേവന്മാരെ അടിച്ചു നടത്തിക്കൊണ്ടു--പുണ്യവാരായ സുരന്മാരും സിദ്ധന്മാരും സദാ വന്ദിച്ചു പോന്ന സത്യലോകത്തിൽ--ബ്രഹ്മലോകത്തിൽ--എത്തിച്ചേർന്നു. ഭഗവദ്യുക്തം വ്യാസമഹർഷി--അപ്പോൾ നാശമായ ചരണ നിർദ്ദളിയായ പരിശുദ്ധ നദിയുടെ അന്തർജ്ജലങ്ങളിൽ നിയമ നിഷ്ഠനായി, ജപത്തിൽ ഇരിക്കുക ആയിരുന്നു. ആയതിനാൽ ദേവന്മാർ ക്ഷേത്രങ്ങളുടെ മായമയയായ ഗായത്രിയെ ഇങ്ങനെ ശരണം അർപ്പിച്ചു:--"ഭോ പ്രഭുപതേ! രക്ഷിക്കണേ! സർവ്വദേവന്മാരും സർവ്വലോകങ്ങളും വിപത്തിൽ പെട്ടിരിക്കുന്നു. അയ്യോ! അസുരഭയം അധികമായി. രക്ഷിക്കണേ! രക്ഷിക്കണേ! ബ്രഹ്മാവ് ദേവന്മാരെ കണ്ടു, ചിന്തിച്ചു--ഇതെന്തു മഹാ

യായോ?--ഈ മായ ആസുര മല്യ: രാക്ഷസ മല്യ: ഇതു ദേവമായതന്നെ" ബ്രഹ്മാവ് ഇങ്ങനെ ചിന്തിക്കവേ; ചിന്തയിൽ നിന്ന് ഒരു അന്യോനിക പിറന്നു. വെണ്പട്ടത്ത കമ്പുകി പ്പു ചുടിക്കിരീടം വച്ച ആ ഏതീ നദി-എട്ടു കൈകളിൽ ശംഖം, ചക്രം, പാശം, ഘണ്ട, ഗദ, ഖഡ്ഗം, കോദണ്ഡം, നാരായണം എന്ന ആയുധങ്ങളെ എടുത്തു സമര സന്നദ്ധയായി നിന്നു. സർവ്വായുധങ്ങളെ ധരിച്ച്, പിന്റുറത്തു അമ്പുര മുറക്കി അവതരിച്ച പരമാസ്ര സമ്പന്ന-വായു വേഗത്തിൽ വേദവാസുരന്റെ നേരെ ചാടി. യുദ്ധം തുടങ്ങി. ഏകയായ മാതാവ് ബഹുരൂപങ്ങളിൽ നിന്ന് ദിവാസ്രങ്ങളെ കൊണ്ടു പല ആയിരം വർഷങ്ങളിൽ പൊരുതു: മഹാബലയായ പിതാമഹ പുത്രി മഹാബലനായ വേദവാസുരനെ കൊന്നു. സുരസേന പ്രഹൃഷ്ടരായി: ദേവ വാഹിനി കിലകിലാ കോലാഹലം മുഴക്കി: സ്വർഗ്ഗ പ്രഭുക്കന്മാർ പ്രണമിച്ചു. മഹേശ്വരൻ തന്നെ ദേവിയെ ഇങ്ങനെ സ്തുതിച്ചു:--ദേവി! ഗായത്രേ! ദേവി! ജയിച്ചു! വേദങ്ങളുടെ മാതാവേ! അക്ഷരസ്മേ! മഹേശ്വരി! ഞാൻ ദേവിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഭോ ത്രിനേത്രേ! പാവ്തി! കമലാസനേ! സരസ്വതി! ഞാൻ ദേവിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഭോ സ്വാഹാകാരേ! സ്വദേ! അംബികേ! ഞാൻ ദേവിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഭോ കിരാതിനി! ദേവി നീതി ആകുന്നു. മഹാ ഭാഗേ! ദേവി ശ്രീ-ലക്ഷ്മി-ആകുന്നു" വേദവാസുര കഥ ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചതു മഹേശ്വരൻ ചെല്ല സ്തോത്രത്തിൽ ഗായത്രിയെ-സരസ്വതി, ലക്ഷ്മി, പാവ്തി എന്ന പദങ്ങളെ കൊണ്ടു പ്രശംസിക്കുന്നു എന്ന് കാണിക്കുവാൻ മറ്റു മാകുന്നു. ഈ ഘട്ടത്തിൽ നിന്ന് ഗായത്രി യാകട്ടെ ലക്ഷ്മി, പാവ്തി എന്ന ദേവികളിൽ നിന്ന് ഇതര യല്ല എന്നു ചിലർ അഭിപ്രായ പ്പെട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ ആ അഭിപ്രായം അങ്ങനെ തന്നെ സ്വീകരിക്ക പ്പെടാവുന്ന തല്ല. ദേവികൾ ഒക്കെയും--എന്നു വേണ്ട ദേവന്മാരും--ഏക മായ വീര്യത്തിന്റെ നാനാ രൂപങ്ങൾ മാത്ര മാണെന്നുള്ള ആശയത്തെ ആധാരമാക്കി പ്രസ്താവം ചെയ്യുക എന്നതു്--ധർമ്മ സാഹിത്യത്തിൽ സാധാരണ മാകുന്നു. മുകളിൽ കണ്ട സ്തോത്രത്തിൽ ഗായത്രി, സ്വാഹാ! സ്വദേ! എന്നിങ്ങനെയും സംബോധനം ചെയ്തു പ്പെട്ടുണ്ടു്. സ്വാഹാ അഗ്നിയുടെ ഭാര്യയും സ്വദേ ദക്ഷപ്രജാപതിയുടെ പുത്രിയും ആണെന്ന് പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. ഈ പുരാണശാസ്ത്രമാത്രം ആയുധിച്ചു ഗായത്രി എന്നതു ലക്ഷ്മി, പാവ്തി എന്നിവർക്ക് യോജിക്കുന്ന സാധാരണ മായ ഒരു നാമം ആണെന്ന് വ്യംഖ്യാനിക്കുക സാധുവാക മെന്നു തോന്നില്ല. വേദങ്ങളുടെ മാതാവ് വാക്ക് എന്ന് തന്നെ പേരായ സരസ്വതി യാണു് എന്നാണു് പ്രസിദ്ധം. എന്നാൽ സാവിത്രിയെ വേദ മാതാമഹന്മാർ വരഹ പുരണത്തിൽ കാണാം. ആ ഭാഗത്തെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

നാദ ഉദ്ധരേ.

ആയുധ മേകം ദൃഷ്ടം മേ ത മ്ഗുണസ്വ പ്രിയവ്രത
 ഐസ്തവേന്ദനി രാജേ ച ശ്വേതാഖ്യാ ഗതവാ നഹം
 ദ്വീപം തത്ര സരം ദൃഷ്ടം മല്ല പങ്കജ മാലിനം
 സരസ് സ്തസ്യ തീരേ കുമരീം പൂമ ലോചനം
 ദൃഷ്ടം വിനുയാപന്ന താം കമ്പം മായതേക്ഷണം
 പൂഷ്തം നസ്തി രാജേന്ദ്ര തദ മധുര ഭോജിണീം

കാഴ്ചയ്ക്കു കഥ വാങ്ങി കിം കോഴ് മിഹ തപയ്
കുത്തവു ചാരു സർവംഗി തന്മൊഴുകു പരേതനേ
ഏവ മുക്താ മയം സാ ഹി മം ദൃഷ്ട്വാനിമേക്ഷണാ
സ്മൃതപാ തുഷ്ടിം സ്മിതം യാവൽ താവൽ മേ ജ്ഞാന
മുത്തമം

വിസ്തൃതം സർവ്വഭാഗം സർവ്വശാസ്ത്രം ചൈവ ഹി
യോഗശാസ്ത്രം ശിക്ഷാ യുഗലം സ്മൃത സ്മൃത
സർവ്വ ദൃഷ്ട്വേവ മേ രാജൻ ക്ഷമാർത്ഥപരമം ക്ഷണാൽ
തത്ത്വേന വിസ്തൃതവിഷ്ണു ശ്വന്തം ശോക സമനപിതഃ
തം മേവ ശരണം ഗതപാ യാവൽ പശ്യമി പാർത്ഥിവ
തവ ദ്രിഡഃ പുരം സ്മൃതഃ ശരീരേ സമദൃശ്യത

തസ്യാപി പുനഃ ഹൃദയേ തപഃ സ്മൃത ചേരസി
അന്യോ രക്ഷേക്ഷണഃ ശ്രീമാൻ ചോദശാഭിത്യ സന്നിഭഃ

ഏവം ദൃഷ്ട്വഃ പുരം സ്മൃത ത്രയഃ കന്യാ ശരീരഗഃ
ക്ഷണേന തത്ര കന്യൈകാ ന താൻ പശ്യമി സുവ്രത

തതഃ പുഷ്പം മയം ദേവീ സാ കമരീ കഥം മമ
വേദം നഷ്ടം മമോഴുകു പരേത നന്നം കരണം

കന്യോവാച

മതഃപരം സർവ്വ ഭാഗം സാവിത്രി നാമ നാമതഃ

മം ന ക്ഷണേന യേന തപഃ തതോ വേദം ഹൃതം സുവ

നരഭോവാച

ഏവ മുക്താ മയം രാജൻ വിസ്തൃത തപോധന
പുഷ്പം ത ഏതേ പുഷ്പം ഏതൽ കഥയ ശോഭന

കന്യോവാച

യ ഏഷ മഹാശരീരസ്ഥഃ സർവ്വംഗ ശ്വന്ത ശോഭനം
ഏഷ ദീപ്തേന നാമതു വേദം നാരായണ സ്തവം
വഹ്നിശ്ചതോ ദമതാതു പാപം നൃപാർജുന

ഏതസ്യ ഹൃദയേ യോഗ്യം ദൃഷ്ട്വ ആസീത് പരമജം
സ യജുർ വേദ രൂപേണ സ്ഥിതോ ബ്രഹ്മാ മഹാബലഃ

തസ്യാപി സർവ്വദൃഷ്ട്വേവ യ ഏഷ ശ്രീമദ്വൈകാർത്ഥഃ
സ സമവേദനാമ തു രൂപേണ വ്യവസ്ഥിതഃ

ഏതേ ത്രയേ മഹാവേദം ബ്രഹ്മൻ ദേവശ്വരഃ സുതഃ
ഏതൽ സർവ്വം സമസേന കഥിതം തേ ദ്വിപദോത്തമ

ഗൃഹാണ വേദം ച ശാസ്ത്രം സർവ്വജ്ഞതപ ബ്രഹ്മാ
ഏതസ്മിൻ വേദസരസി സ്നാനം കരു മഹാദപി

നരഭോവാച

ഏവ മുക്താ തിരോഭാവം ഗതം കന്യാ നരധീപ
അഹം തത്ര കൃത സ്നാന തപ ദ്രിഷ്ട്വ റിമാഗതഃ

നരഭൻ പ്രിയവ്രതനോട്ട് പറഞ്ഞു:--“ഓരോ രാജാവേ!
പ്രിയവ്രത! ഞാൻ കണ്ട ആശ്ചര്യം ഞാൻ പറയട്ടെയോ,
അത് കേൾക്കുക. ഞാൻ ഈയിടെയ്ക്ക് ശ്വേത ദ്വീപത്തിൽ
പോക യുണ്ടായി. അവിടെ ഞാൻ ഒരു സരസ്സി കണ്ടു. ഇ
റന്ന താമര നിറന്ന കിടന്ന ആ സരസ്സിൽ തീർത്ത് ഒരു
കമരീ നിൽക്കുന്നു. വിടന്ന് കണ്ണുകളെ വിരിച്ചു പിടിച്ചു നി

ന്ന കന്യകയെ കണ്ടു--ഞാൻ അവരന്നു പോയി! ഞാൻ
ചോദിച്ചു:--“ഓരോ! ഭവതി ആരു? ഭവതിക്ക് ഇവിടെ കു
യും എന്തു? ഓരോ! ചാരു സർവംഗി! ഭവതി ഇവിടെ എന്തു
ചെയ്യുന്നു? ഓരോ! ഭവതി പറയുമോ?” ആ സുന്ദരി
കേട്ടു. അടയാത്ത കണ്ണുകളെ ക്ഷോഭിച്ച് എന്നെ നോക്കി: എ
ന്തോ ചിന്തിച്ചു കൊണ്ട് മിണ്ടാതെ നിന്നു. വിസ്തൃതം ത
ന്നെ. ആ പരമ തന്മണി യുടെ നോട്ടം ഏറെ ക്ഷണത്തിൽ
എനിക്ക് വിസ്തൃതി ഭവിച്ചു. ഞാൻ സർവ്വം മാനം. എന്റെ
ജ്ഞാനം ഇല്ലെന്നായി. വേദങ്ങൾ എന്നെ വിട്ടു. ശാ
സ്ത്രങ്ങൾ എന്റെ മനസ്സിൽ കാണാതെ യായി. യോഗങ്ങൾ,
ശിക്ഷകൾ, വേദസ്തുതികൾ എന്നിവ ഒക്കെയും എന്നെ സം
ബന്ധിച്ച് അസ്തമിച്ചു. ഈ കമരീക, ഒരു ക്ഷണം കൊണ്ട്
എന്റെ സർവ്വസ്വത്തെയും അപഹരിച്ചു തായി അറിഞ്ഞ സ
മയം--വിസ്തൃതം എന്നിൽ ഓളം തല്ലി. ചിന്തകളെ ക്ഷോ
ഭിച്ച് ഞാൻ സന്തപ്തനായി. ശോകം എന്നെ മോഹിപ്പിച്ചു.
ഞാൻ ആ ഈശ്വരിയെ അന്നെ ശരണം കേണു. അപ്പോൾ
അതാ വേദാരു വിസ്തൃതം! ആ സുന്ദരി ശരീരത്തിൽ മൂന്ന് പൂ
രുഷന്മാർ പ്രത്യക്ഷനായി. ഒരുവനെ ശരീരത്തിൽ--ഇതാ
നെ ഹൃദയത്തിൽ--കണ്ണിൽ നിന്ന് തീ വരി ഏറിത്തു കൊ
ണ്ട് പന്ത്രണ്ട് പൂഷാക്കൾ ക്ഷോഭിച്ച് നിന്നു മൂന്നാമനെ ഉരസ്സി
ൽ--ഇങ്ങനെയാണ് ഞാൻ കണ്ടത്. ഞാൻ വീണ്ടും നോ
ക്കി. അപ്പോൾ ഞാൻ കണ്ടത് ഒരു കന്യക മന്ത്രം നിൽക്കു
ന്നത് ആയിരുന്നു. പുരുഷ രൂപങ്ങൾ മറഞ്ഞു പോയി. ഞാൻ
ചോദിച്ചു:--“ഓരോ! വേദങ്ങൾ എനിക്ക് നഷ്ടപ്പെട്ടു. ഇതു
എങ്ങനെയാണ്? അവ നശിക്കുവാൻ സമർത്ഥനാണ് ഭവതി പര
മേശ്വരന്മാരോ? കന്യക പറഞ്ഞു:--“ഞാൻ സർവ്വ വേ
ദങ്ങളുടെ മാതാ വാകുന്നു. എന്റെ പേര് സാവിത്രി എന്നുത
ന്നെ. അത് എന്നെ അറിഞ്ഞില്ല. ആയതിനാൽ അങ്ങയ്ക്ക് വേ
ദങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെട്ടു. നരഭൻ പറഞ്ഞു:--“രാജാ
വേ പ്രിയവ്രത! ഞാൻ വീണ്ടും ചോദിച്ചു. ഓരോ! ഭവതിയുടെ ശരീരത്തിൽ
ഞാൻ കണ്ട പുരുഷന്മാർ ആരായി
രിക്കുമോ? കന്യക പറഞ്ഞു:--“അത് എന്റെ ശരീര
ത്തിൽ കണ്ട സർവ്വംഗ മനോഹരൻ നാരായണ രൂപത്തിൽ
നിന്ന ദീപ്തമാകുന്നു. ദീപ്തമാകും ഉച്ചരിക്കുക മാത്രം ചെയ്യു
ന്നവന്റെ സർവ്വ പാപങ്ങൾ, ഈ നാരായണൻ അഗ്നി യ
യി അവതരിച്ച് ഏരിച്ചു കളയും. അത് എന്റെ ഹൃദയ
ത്തിൽ കണ്ട മഹാബലൻ, എന്റെ അർച്ചനായ ബ്രഹ്മാവി
ന്റെ രൂപത്തിൽ നിന്ന യജുർവേദമാകുന്നു. അത് എന്റെ
ഉരസ്സിൽ കണ്ട ചുട്ടചോരകൾ പ്പെരുമാൾ, തദ രൂപത്തിൽ
നിന്ന സാമവേദമാകുന്നു. ഓ ബ്രഹ്മൻ! മൂന്ന് മഹാ വേദങ്ങൾ
മൂന്ന് മഹാ ദേവന്മാർ തന്നെ. ഞാൻ ഇതിനെ സമസേന
അങ്ങയ്ക്ക് ഉപദേശിച്ചു. ഓ നാരദ! അങ്ങയ്ക്ക് ഞാൻ
വേദങ്ങളെയും ശാസ്ത്രങ്ങളെയും സർവ്വജ്ഞതയെയും തിരികെ
ത്തന്നു. അത് വാങ്ങി ക്ഷോഭിച്ച് തന്നെ. ഓ മഹാ ബ്രഹ്മ
ണ്! അത് ഈ വേദ സരസ്സിൽ സ്നാനം ചെയ്താലും” രാജ
വേ! പ്രിയവ്രത! ഇത്രയും പറഞ്ഞു കൊണ്ട് ആ കന്യക മറ
ഞ്ഞു. ഞാൻ സരസ്സിൽ സ്നാനം ചെയ്തു. അങ്ങനെ കാണവേ
നായി ഇതും വന്നു. ഇവിടെ ഉദ്യുതമായ അംഗ
ത്തിൽ, സര: തീർത്തു പ്രത്യക്ഷമായത് സാവിത്രി യാണ്
എന്നും, ആ കന്യക സർവ്വ വേദ മാതാവാണ് എന്നും കാണു
ന്നു. സർവ്വ വേദ മാതാവിനെ സാവിത്രി എന്നോ സമസ്തതി

എന്നോ സംബോധന ചെയ്യുന്നതായി—പുരാണങ്ങളിൽ പലപ്പോഴും കാണാം. ആയതിനാൽ വരാഹ പുരാണം പ്രസ്താവിക്കുന്ന സംവിത്രി, വാഗ്ദേവതയായ സരസ്വതി. തന്നെ എന്നു ഗണിക്കപ്പെടാം. സംവിത്രിയും ഗായത്രിയും ഒന്നാണ് എന്നും പലപ്പോഴും പ്രസ്താവമുണ്ട്. ആയതിനാൽ ആനന്ദങ്ങളെ ഇത്യാദികൾക്കായി സ്തവ പുരാണത്തിൽ പ്രസ്താവമുണ്ട്; എങ്കിലും ഒരാളിന്റേതു്--സരസ്വതിയുടേതു്--എന്നു് ഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്നതിൽ--പിശകുണ്ട് എന്നു തോന്നുന്നു. ഇ

ങ്ങനെ ചിന്തിച്ചാൽ സരസ്വതി, ഗായത്രി, സംവിത്രി എന്നിവയെ--വൈഷ്ണവങ്ങളായവയെന്നിച്ച്--ഒരു മുന്തിയുടേ നാമങ്ങളായി സ്വീകരിക്കപ്പെടാം. വിദ്യാദേവതയായ ബ്രഹ്മപുത്രിയുടെ--ബ്രഹ്മദത്തയുടെ--സാധാരണമായ നാമം സരസ്വതി എന്നു തന്നെ. തത്വത: ചിന്തിച്ചാൽ, ലക്ഷ്മി, പാർവതി, സരസ്വതി എന്ന മൂവർ ഒന്നുതന്നെ. ആ വിഷയത്തിലേക്കു് ഇവിടെ പ്രവേശിക്കുന്നില്ല.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈചന്ദ്രിക കാവ്യം

XIX

നിർദ്ദേശി

ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഇടത്തിൽ നിന്നു് പിറന്ന നിർദ്ദേശി, പൂർണ്ണ സംഭവം, അയാളുടെ വംശത്തിൽ കാണാം. അപ്പോഴു് തുടങ്ങുന്നതു് ഇല്ലായ്മയുടെ അന്ത്യം വരുന്നതു് പുത്രനായ ഭാഗ്യകാലകന്ദർപ്പൻ ഒരുവനായ നിർദ്ദേശി--വേദാന്തമെന്നും മായയെന്നും പുത്രനെന്നു് സ്വീകരിച്ചു് വംശവർദ്ധന എന്നു് തോന്നുന്നു.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈചന്ദ്രിക കാവ്യം

XX

അഥർവ്വം

ബ്രഹ്മാവിന്റെ മാനസ പുത്രനായ അഥർവ്വം ബ്രഹ്മാവിന്റെ മുഖത്തു് നിന്നു് പിറന്നു. അഥർവ്വം കർമ്മകർമ്മ പുത്രിയായ ശാന്തിയെ വേട്ട. ശാന്തിയ്ക്കു് ചിത്തം എന്നും നാമമുണ്ട്. ചിത്തം അഥർവ്വവിന്റെ വേദാന്ത ഭാഗ്യയെന്നും ചിലപ്പോഴായിട്ടു് നിന്നു് അന്നു മാനിക്കാം. അഥർവ്വവിന്റെ ചി

ത്തം പ്രസിദ്ധം ആയ ഭാഗ്യകാലകന്ദർപ്പൻ ചരിത്രം, ഇദ്ദേഹത്തിൽ ഇദ്ദേഹൻ ചരിത്രത്തിലുണ്ട്. അഥർവ്വം എന്നതു് അംഗീകരിക്കുന്ന നാമമാത്രമാണ് എന്നു് ഭാഗ്യകാലകന്ദർപ്പൻ അന്നു. അഥർവ്വ വേദത്തിന്റെ നിർദ്ദേശവും, അഥർവ്വം അത്ര.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വത കാലം

XXI

പിതൃക്കൾ

ഉഷർകൃത്സ്വന്തം മന്യമാനഃ ആത്മാനം ഭഗവാൻ നമഃ
സാധുരൻ ഗണാൻ പിതൃഗണൻ പരോക്ഷേണ്മൃജൽ
പ്രഭുഃ

ത ആത്മസർഗ്ഗം തം കൗയ്തം പിതരഃ പ്രതിപേദിരേ.
സാധ്യേഭ്യേ ശ്വ പിതൃഭ്യേ ശ്വ കവയോ യ ഭിതനപതേ

ബ്രഹ്മാവ്യം പിതൃക്കളെ സൃഷ്ടിച്ചു: പിതൃക്കൾ ബ്രഹ്മാവി
നെത്തന്നെ പ്രാപിച്ചു. പിതൃക്കൾ ദൈവനന്ദിന സൃഷ്ടിയിൽ

പെട്ടവരാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായത്തിന് പ്രാബല്യമുണ്ട് എ
ന്ന് തോന്നുന്നു. വിവരണം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ദൈവനന്ദിന
സൃഷ്ടിയിൽ കാണുക. അംഗിരസ്സിന്റെ ഭാര്യയായ സ്വധ
പിതൃക്കളുടെ മാതാവാണെന്ന് അംഗിരസ്സിന്റെ ചരിത്ര
ത്തിൽ കാണാം. ആ പിതൃക്കൾ ഒരു പ്രത്യേക വർഗ്ഗമായിര
ക്കുമോ?

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വത കാലം

XXII

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ അഗ്നി

അഗ്നിയേ ക്ഷരിച്ഛ് വേദങ്ങളിൽ പല സ്ഥലങ്ങളിൽ പ്ര
സ്താവമുണ്ട്. അഗ്നി സകല കർമ്മങ്ങളുടെയും പുരോഹിതനും
നായകനും ആണ്. അഗ്നി നരന്മാരുടെ മുമ്പമല്ല സുരന്മാരുടെ
യും പുരോഹിതനാണ്. ഹവിസ്സിനെ ദേവന്മാർക്കു് സമർ

അഗ്നി

പ്പിക്കുന്നതും, ദേവന്മാരെ യജ്ഞങ്ങളിലേ
ക്കു് ക്ഷണിക്കുന്നതും അഗ്നിയുമാണ്. ന
രന്മാരും സുരന്മാരും യജ്ഞങ്ങളിൽ ഭാഗ

ഭാക്കുക ഉറക്കുന്നതിനുള്ള മുഖവും നാവും അഗ്നിതന്നെ. മിത്ര
ന്റെ പ്രഭവസ്ഥാനവും സൂര്യനെ സ്ഥാനത്തു് സ്ഥാപിച്ചതും
അഗ്നിതന്നെ. സർവ്വ സ്രഷ്ടാ വായ അഗ്നി, സർവ്വ സാക്ഷിയുമാ
ണ്.

നരായണ സൃഷ്ടികളിൽ--പഞ്ച മഹാ ഭൂതങ്ങളി
ൽ--ഒന്നായി അഗ്നിക്കുള്ള സ്ഥാനം പ്രസിദ്ധമാണ്.

കൃഷ്ണൻ യുധിഷ്ഠിരൻ ഇങ്ങനെ ഉപദേശിക്കുന്നു.

ബ്രഹ്മതപേ നാസൃജം ലോകൻ അഹ മാഭൈ മഹാഭ്യതേ
സൃഷ്ടോഗ്നിർ മുഖതഃ പൂർവം ലോകാനാം ഹിതകാമ്യയാ

യസ്മാ ഭഗ്രേ സ ഭൂതാനാം സർവേഷാം നിർമ്മിതോ മയ-
തസ്മാ ദഗ്നി ത്വഭിഹിതഃ പുരാണഭൈതർ മനീഷിഭിഃ

യസ്മാ ത്വ സർവകൃത്യേഷു പൂർവ മസ്തൈ പ്രഭീയതേ
ആഹുതിർ ഭീപ്രമാനായ തസ്മാ ദഗ്നീതി കഥ്യതേ

യസ്മാ ച നയത്വഗ്രാം ഗതിം വിപ്രൻ സുപൂജിതഃ
യസ്മാ ച നയനം ഭംജൻ ദേവേഷു ഗ്നീതി കഥ്യതേ

തസ്മാ ച ഭർതൃതഃ സോഽയം അലം ഭക്ഷയിതും ക്ഷണാൽ
യജമാനം നരന്ത്രേഷു ക്വപ്വാഭോഗ്നി സ്തേ സ്തേ:

സർവഭൂതാത്മകോ രാജൻ ദേവാനാം മേഷ വൈ മുഖം
പ്രഥമം മനു.വാൽ സൃഷ്ടോ ലോകാന്തം പചനഃ പ്രഭുഃ

സൃഷ്ടമാത്രോ ജഗൽ സർവം അത്വ മൈമൻ പുരാ ഖലു
തതഃ പ്രശമിതഃ സോഽഗ്നിഃ ഉപാസ്യൈവ മതോ പുരാ

സതതോ പാസനാൽ സോയം കൗപാസന ഇതി സ്തേ:

ലോകങ്ങളുടെ ഹിതങ്ങളെ കോർത്തിട്ട് ഞാൻ ഒന്നാമതായി എന്റെ മുഖത്തു നിന്നു ബ്രഹ്മതേജസ്സാഗ്നിയെ സൃഷ്ടിച്ചു. സർവ ഭൂതങ്ങളുടെ സൃഷ്ടിക്കുമുമ്പ് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട് നിമിത്തം പുറംതൊഴുതായ മനീഷികളാൽ അഗ്നി എന്ന് വിളിക്കപ്പെടുന്നു. ദീപിച്ചു നിൽക്കുന്ന ഈ മഹാൻ സർവ ഭൂതങ്ങളിൽ ആദ്യത്തിലാകട്ടെ നൽകപ്പെടുന്നതിനാൽ അഗ്നി എന്നു നാമമായി. സൃഷ്ടിതനായ ഈ പ്രഭുവിന്റെ ശരണമെടുത്ത ഗതിയെ നയിക്കുന്നതിനാൽ അഗ്നി എന്ന നാമത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായി. ദുർഗ്ഗതനായാൽ അഗ്നി യജമാനനെ തന്നെയും ഭക്ഷിക്കുമെന്നുള്ളതിനാൽ കൂവദൻ അല്ലെങ്കിൽ കൂവ വാഹനൻ എന്നു വിളിക്കപ്പെടുന്നു. ദേവന്മാരുടെ തന്നെയും മുഖമായ ഈ സർവ ഭൂതങ്ങളെ പലനനായ പ്രഭുവിനെ--ഞാൻ ലോക ഹിതത്തെ പുറസ്തരിച്ച് പ്രഥമമായി എന്റെ മുഖത്തു നിന്നു സൃഷ്ടിച്ചു. സൃഷ്ടി മാത്രമല്ല അഗ്നി സർവ ജഗത്തിനെ ഉണ്ണുവാൻ നായി ഉദ്യമിച്ചു. എന്നാൽ ഞാൻ ചെയ്ത ഉപാസനകൾ നിമിത്തം പ്രശമിതനായി. അങ്ങനെയാണ് അഗ്നിക്ക് ഔപാസനൻ എന്ന നാമം ഉണ്ടായത്." അഗ്നിയുടെ ഉദ്ഭവത്തെ കുറിച്ച് അഗ്നി തന്നെ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു.

അപ്ഭോഗ്നി ബ്രഹ്മതഃ ക്ഷത്രം അഗ്നേഃ ലോഹമുത്ഥിതം തേജഃ സർവഭൂതം തേജഃ സ്വാസു യോനീഷു ശാമ്യതി

വെള്ളത്തിൽ നിന്നു അഗ്നി പിറന്നു; ബ്രഹ്മവിൽ നിന്നു ക്ഷത്രിയനും കല്പിൽ നിന്നു ഇന്ദ്രയും പിറന്നു. തങ്ങളുടെ തേജസ്സു സർവഭൂത വ്യപിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞങ്ങൾ സ്വയംനികളിൽ ശമിച്ചു പോകാം. അതു കൊണ്ടാണ് തീയ് വെള്ളത്തിൽ കെടുന്നത്. പ്രജകളെ കൊണ്ടു മൂന്നു ലോകങ്ങൾ നിറയുന്നതായി കണ്ടു--ബ്രഹ്മാവു കോപം പുണ്ടെന്നും, ആ കോപത്തിൽ നിന്നു സർവ സന്മാര ക്ഷാമായ അഗ്നി ഭവിച്ചു എന്നും; ഒരു സംഭവമുണ്ടു്.

തസ്യ രോഷാൽ മഹാരാജ സേഭോഗ്നി തദതിഷ്ഠത തേന സർവം ദിശോ രാജൻ ദദാഹ സ പിതാമഹഃ

ഇങ്ങനെ ബ്രഹ്മ കോപത്തിൽ നിന്നു ഭവിച്ച അഗ്നി സർവ്വഭൂതം ചെയ്യുന്നതു കണ്ടു, ശിവൻ അപേക്ഷിച്ചത് അനന്തരീച്ച ബ്രഹ്മാവു് തേജസ്സിനെ ഉപ സംഹരിക്കുകയും ഉണ്ടായി

തതോഗ്നി മുപഗ്രാഹ്യ ഭഗവാൻ ലോക പുജിതഃ

പ്രവൃത്തിം ച നിവൃത്തിം ച കല്പയാമാസ വൈ പ്രഭുഃ

ലോക പുജിതനായ ഭഗവാൻ അഗ്നിയെ ഉപസംഹരിച്ചു തോടു കൂടെ പ്രവൃത്തി നിവൃത്തി മാറ്റങ്ങൾ കല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉപസംഹൃതമായ കോപം ഒരു സ്ത്രീയായി അവതരിച്ചു എന്നും, ആ സ്ത്രീയാണ് പ്രജ സംഹാര വിഷയത്തിൽ നില്ക്കുന്നതായ ഉത്ഭവ എന്നും കഥ തുടരുന്നു. ബ്രഹ്മ പോല പ്രഭുവായ ഈ അഗ്നി, സാക്ഷാൽ അഗ്നിയുടെ ഒരു അവതാരമായ യിരിക്കാം. അഗ്നി ബ്രഹ്മവിന്റെ പുത്രനാണ് എന്നും തേജസ്സാഗ്നി മുപഗ്രാഹ്യ ഭഗവാൻ ലോക പുജിതഃ എന്നും പക്ഷമുണ്ടു്. അഗ്നി ജ്ഞാനം നാരായണ സൃഷ്ടിയാണ് എന്നും പക്ഷമുണ്ടു്. അഗ്നിക്ക് ശിവകൾ എഴുതാം. അവയുടെ നാമങ്ങൾ, കാളി, കരം, മനോജവ, സുലോഹിത, സുധൃമ വണ്ണ, സ്മപാഗിനി, വിശ്വരൂപ എന്നാണ്. അവയെ തന്നെ പ്രവഹാ, ആവഹം, ഉദ്വഹം, സാവഹം, വിവഹം, പരിവഹം, നിവഹം എന്നും പറയുന്നു. അഗ്നി ജ്വാലകളുടെ ഹാമരൂപത്തെ ആശ്രയിച്ച്

കാളി മുതലായും, ആ ജ്വാലകൾ ഹവിസ്സിനെ വഹിക്കുന്ന രീതിയെ ആശ്രയിച്ച് പ്രവഹം മുതലായും, ഉള്ള നാമങ്ങൾ ഭവിച്ചു എന്നതു്, പ്രത്യക്ഷമത്രേ.

മഹാ പ്രഭുവായ വസിഷ്ഠ പ്രഭുവൻ്റെ ഒരിക്കൽ യജമാനനായ അഗ്നിയെ അഗ്നിയെ ക്ഷണിച്ചു. അഗ്നി സുയമണ്ഡലത്തിൽ നിന്നു അവതരിച്ചു; മന്ത്ര പുതമായ തപസ്സിനെ വാങ്ങി. ദേവന്മാർക്കു് സമർപ്പിച്ചു. അഗ്നി തിരികെ വരവേ, ദീപിപതി

കൾ ഉറങ്ങിക്കിടന്നതു കാണാൻ ഇടസ്വഹം യായി. പകം പോയ അയിലി കുറുകളെ പ്പോലെ--വിണ് മിനകളെ പോലെ--അൽഭുതകരമായി, പൊന്നൊളിച്ചു, മേനി പുണ്ട ദീപിപതികൾ--അടുക്കിവച്ച ഇടി കൊള്ളികളെ പ്പോലെ, കിടക്കുന്നതു് കണ്ടു--അഗ്നി കാമ കോമരമായി. എന്നാൽ അഗ്നി കേവലം അവിവേകിയായില്ല; ചിന്തിച്ചു ഈ സാധികൾ ബ്രഹ്മണ പത്നികളാണ്. പതിവുകൾ ഉണ്ട്. ഈ അകാശത്തെ ഞാൻ കുമ്പിടുന്നതു് ന്യായമകയില്ല; ഇവരെ സ്തരിക്കുവാൻ ഇതരൻ അവകാശമില്ല. എന്നാൽ--എന്നാൽ--ഞാൻ ഇവരുടെ ഗ്രാഹ്ണിയെ ഉൾപുകി--ഇവരെ നിരന്തരം കണ്ടു കൊണ്ടിരിക്കും" അഗ്നി ദീപിഗ്രാഹങ്ങളിൽ കടന്നു; ആ പൊന്നൊളി മെയ് മങ്കകളെ കണ്ടും ജ്വാലകളെ

കൊണ്ടു് സ്തരിച്ചു, ഒട്ടകാലം തുപ്പു നായി. എന്നാൽ അഗ്നിക്ക് കാമവർദ്ധകതയാണ് ചെയ്തതു്. അഗ്നിയുടെ മനസ്സ് ദീപിപതികളിൽ നിക്ഷിപ്തമായി. എന്നാൽ അവരുടെ മനസ്സ്, അഗ്നിയെ കുമ്പിട്ടില്ല. കാമത്തിന്നു് ഉപശമനം സയാദിക്കുവാൻ മാറ്റം കണ്ടാഞ്ഞ അഗ്നി, ദേഹത്വം ചെയ്യുവാൻ ഉദ്യമിച്ചു, ചന്ദ്രങ്ങളിലേക്കു് പുറപ്പെട്ടു. ഈ സംഭവത്തിന്നു് വളരെ മുമ്പു തന്നെ, ദക്ഷ പുത്രി യായ സ്വാഹ അഗ്നിയെ കുമ്പിട്ടിരുന്നു. അഗ്നിയെ ആകർഷിക്കുന്നതിന്നു് മാറ്റം കണ്ടാഞ്ഞ സ്വാഹ യാകട്ടെ, കാമ സന്തപ്തനായ അഗ്നി കടു കയറി എന്നറിഞ്ഞ സമയം, ഇങ്ങനെ ചിന്തിച്ചു. "അഗ്നി അപ്രമത്തനായിരുന്ന കാലമത്രയും, എനിക്ക് പ്രവേശം സിദ്ധിച്ചില്ല എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഇങ്ങനെ ചെയ്തെട:--ഞാൻ ദീപിപതികളുടെ രൂപത്തിൽ ചെന്നാൽ ഈ കാമത്തെ എന്റെ കാമിക്കും. അഗ്നി തുപ്പു നാകും. എനിക്ക് കാമ പ്രാപ്തിയും സിദ്ധിക്കും." സ്വാഹ അംഗിരസ്സിന്റെ ഭാര്യയായ ശിവ അല്ലെങ്കിൽ വസുദ എന്ന പെണ്മണിയുടെ രൂപം പുണ്ടു്, ശിവ രൂപമുള്ള സന്ധന യായി അഗ്നിയുടെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു; തൊഴുതു കൊണ്ടു് പറഞ്ഞു:--"ദേവന്മാരേ! കാമത്തെ യായ എന്നെ അങ്ങു് കുമ്പിക്കണമേ. അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ഇവിടെ മരിക്കും. ഞാൻ അംഗിരസ്സിന്റെ ഭാര്യയായ ശിവ യാണ്. ഞാൻ സഖികളായി ആ ദേവർ ചിട്ട ദേവന്മാരാണ്, ഈ അത്ഥനം ചെയ്യുന്നതു്." അഗ്നി പറഞ്ഞു:--"ഞാൻ കാമത്തെ നാണു് എന്നു സഖികൾ ഗ്നി പറഞ്ഞു:--ദീപിപതികൾ--എങ്ങനെ അറിഞ്ഞു?"--വേദമുള്ള ആർ ദീപിപതികൾ--എങ്ങനെ അറിഞ്ഞു?" സ്വാഹ പറഞ്ഞു:--"അങ്ങു് ഞങ്ങൾക്കു് എന്നും പ്രിയനാകുന്നു. അങ്ങയെ ഉള്ള ഭയം നിമിത്തം ഞങ്ങൾ ഇത്ര വരയ്ക്കു് അത്ഥനം ചെയ്തില്ല എന്നു മാത്രമാണ്. അങ്ങയുടെ ചിത്തം ചിന്തിക്കുക കൊണ്ടു് അറിഞ്ഞു് സഖികൾ എന്നെ ഇങ്ങേയ്ക്കു് അയച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രഭോ! അങ്ങു് എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കുക. ഇതര പത്നികൾ എന്നെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നു." ഇപ്പോൾ

നായ അഗ്നിയും തൃഷ്ടിയായ സ്വപ്നവും സമൃദ്ധിയായി. അവർ സഹവർത്തനം ചെയ്തു. സ്വപ്നം ശുക്ലത്തെ കൈകളിൽ വഹിച്ചു. അങ്ങനെ വർത്തിക്കവേ, സ്വപ്നം കൈകൾ ഉണ്ടായി. ആരെങ്കിലും തന്നെ ദീപ്തിപത്നി രൂപത്തിൽ കണ്ടുപോയി എങ്കിൽ—അതു ദീപ്തിപത്നിക്കും അഗ്നിക്കും തീരക്കുളകു മറകൾ മെന്തെങ്കിലും സ്വപ്നം വെളിച്ചം വെളിച്ചം പക്ഷി രൂപത്തിൽ പറന്നു: പറന്ന പക്ഷി ശ്വേത പർവതത്തിൽ ചെന്നു: കിട്ട കടന്നു: അത്ഭുതവീര്യങ്ങളായ ഏഴ് തലപ്പുറങ്ങളുള്ള കുഞ്ഞു: കൂറ്റനായ രാക്ഷസന്മാരും, പിംഗരായ പിശാചന്മാരും, ഭീഷണരായ ഭൂതന്മാരും രക്ഷിച്ച മഹാ വനങ്ങളെ അതിക്രമിച്ചു. സ്വപ്നം പക്ഷി ഭംഗമായ ഒരു ശൈലപുഷ്പത്തിൽ ചെന്നിരുന്നു: ഒരു കരളേന്ത കൂപത്തിലേക്ക് ശുക്ലത്തെ എറിഞ്ഞു. ഉപശമം ലഭിക്കാത്ത സ്വപ്നം വീണ്ടും ഓരോ ദീപ്തിപത്നിയുടെ രൂപം പൂണ്ടു അഗ്നിയെ പ്രാപിക്കുകയും രമിക്കുകയും ശുക്ലത്തെ കരളേന്ത കൂപത്തിൽ നിക്ഷേപിക്കുകയും ചെയ്തു. തപഃപ്രഭാവവും, പുതിശുശ്രൂഷണ നിരതയും ആയ അരുന്ധതിയെ അനുകരിക്കുവാൻ കഴിയാഞ്ഞു, സ്വപ്നം—ശുക്ലത്തെ ആരും പ്രവേശനമന്ത്രമാണ് കരളേന്ത കൂപത്തിൽ നിക്ഷേപിക്കുവാൻ ഇടയായത്. ശുക്ലം കരളേന്ത കൂപത്തിൽ അത്ഭുതനായ പുത്രനായി. സ്നേഹമായ ശുക്ലത്തിൽ നിന്ന് പിറന്ന ബാലൻ * സ്കന്ദനാണ്.

ഒട്ടു കാലം കഴിഞ്ഞു, സ്വപ്നം അഗ്നിയെ ഭക്തമായി സന്ദർശിക്കുക ഉണ്ടായി. ആ സംഭവം ഇങ്ങനെയാണ്. സ്വപ്നം സ്കന്ദനോട് ഇങ്ങനെ നിവേദനം ചെയ്തു.

ദക്ഷസ്വാമി! പ്രിയ കന്യാ സ്വപ്നം നമുക്കു മഹാഭക്ത ബാലനായി പ്രസിദ്ധി നിത്യം ച ജാതകാലം ഇതാശനേ.

ന സ മം കർമ്മനിം പുത്ര സമഗ്രം ജാനാതി പാപക: ഇഹമമി ശാശ്വതം വാസം വസ്തു പുത്ര സഹാഗ്നിനം

ഭോ മഹാഭക്ത! ഞാൻ ദക്ഷന്റെ പ്രിയ പുത്രിയായ കന്യക, സ്വപ്ന യാണ്. ഞാൻ ബാലനും മുതൽക്ക് തന്നെ അഗ്നിയെ കർമ്മിക്കുന്നു; എന്നാൽ ആ ദേവൻ എന്റെ വികാരങ്ങളെ അറിയുന്നില്ല. പുത്ര! ഞാൻ നിത്യവും അഗ്നിയോടു ചേർന്നു കർമ്മം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. “ഹവ്യം കവ്യം ച യൽ കിഞ്ചിൽ ഭവിമി മന്ത്ര സംസ്തം. ഹോഷ്യന്ത്യഗ്നേന സദാ ദേവി സ്വാഹേത്യക്തം സമുദൃതം.”

“ഹവ്യം കവ്യം ച യൽ കിഞ്ചിൽ ഭവിമി മന്ത്ര സംസ്തം. ഹോഷ്യന്ത്യഗ്നേന സദാ ദേവി സ്വാഹേത്യക്തം സമുദൃതം.”

അദ്വൈതപ്രസിദ്ധി സമൃദ്ധി: സമൃദ്ധി സ്ഥിതി: ഏവ മഗ്നി സ്വപ്നം സാലം സദാ വത്സ്യതി ശോഭനേ

ഭോ ശോഭനേ! സമൃദ്ധിശാലം സൽപഥ സ്ഥിതന്മാരും ആയ ബ്രഹ്മണൻ, ദേവന്മാരും പിതൃക്കൾക്കും മന്ത്രപുരം സമർപ്പിക്കുന്ന ഹവ്യവും കവ്യവും ഇന്നു മുതൽ അഗ്നി മുഖത്തു വയ്ക്കുന്നത് സ്വപ്നം, സ്വപ്നം എന്നു ഉച്ചരിച്ചു കൊണ്ടായി

* സ്കന്ദൻ അല്ലെങ്കിൽ സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ ജനനത്തെ കുറിച്ചുള്ള ഒരു ചരിത്രമാണ് ഇത്. ഈ ചരിത്രം അനുസരിച്ച് പാർവതി, സ്കന്ദന്റെ ധാത്രിയാകും. സ്കന്ദന്റെ ജനനത്തെ കുറിച്ചുള്ള വേറൊരു ചരിത്രം—ഈ ഭാഗവതത്തിൽ ശിവൻ എന്ന ഖണ്ഡികയിൽ ഉണ്ട്.

രിക്കും. അങ്ങനെ ദേവി സദാ അഗ്നിയുടെ സഹചാര്യണിയായി. അഗ്നിയുടെ ഭക്തയായ സ്വപ്നം, ക്രമേണ പാവകൻ, പവമാനൻ, ശുചി എന്നു മൂന്ന് പുത്രന്മാരെ പ്രസവിച്ചു. ഈ മൂവരെ അഗ്നിയുടെ അഭിമാനി ദേവതകൾ എന്നു പറയും. ശുചി, ഇത ഭോജനം ചെയ്യുന്നു. ഈ മൂവരുടെ പുത്രന്മാരായി നാല്പത്തഞ്ച് അഗ്നികൾ പിറന്നു. പിതൃ പിതാമഹന്മാരെ ചേർത്ത് അഗ്നികൾ നാല്പത്തൊമ്പതാണെന്നും പറയും.

അഗ്നിക്കു വേറെ ഒരു ഭക്തയുമുണ്ടായി. ഇക്ഷ്വാകുവിന്റെ വംശത്തിൽ പെട്ട ദുർദ്ധയന്റെ പുത്രനായ ദുഷ്ടോധനൻ—ധർമ്മാത്മാവ്, വിശ്വാന്തൻ, യജമാൻ, ബ്രഹ്മണൻ, സത്യ സംഗ്രഹൻ—പുണ്യവും, ശീത മലയും, ദേവനഭിയും ആയ നക്ഷത്രം—വിവരം ചെയ്തു. അവരുടെ സന്താനമായി സുദർന എന്ന പുത്രി ജനിച്ചു. വരാഹസ്ഥിനിയാകുന്ന ദുഷ്ടോധന പുത്രിയെ പ്രേംലേ—രാജീവ ലോചന യായ സുദർനയെ പ്രേംലേ—രൂപ സമ്പന്ന യായ ഒരു കന്യക ഉണ്ടായിട്ടില്ല, എന്നാണ് പറയപ്പെടുന്നത്. അഗ്നി, രൂപ ഗുണ വയ: സമ്പന്ന യായ സുദർനയെ കരമിച്ചു. അഗ്നി ശരണത്തിൽ അഗ്നിയെ ശുശ്രൂഷിക്കുവാനായി പിതാവിനാൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന സുദർനയുടെ സുദർനവും മനോഹരവുമായ രൂപത്തെ നിത്യവും സമീപത്തു കണ്ട്, അഗ്നി മന്ദഗത വിഷ്ണുനായി, അഗ്നി ഇങ്ങനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു: “ഭോ കർമ്മ ലോചനേ! ഭക്തി എന്നെ ഭജിക്കുക: ഭോ അനവദ്യാംഗി! ദേവി എന്നെ കർമ്മിക്കുക! ഭോ മൃഗ ശാഖാക്ഷി! ദേവിയുടെ പത്മ പത്രായത ലോചനങ്ങൾ ഭൂലാല ചലിതങ്ങളായി സദാ സമീപത്തു കർമ്മിക്കുന്ന എന്റെ സർവ്വംഗങ്ങളെ അനന്തൻ നിത്യം ബാധിക്കുന്നു. ഭോ രാജേന്ദ്ര! പൂർണ്ണപന്ത്ര നിർമ്മനേ! ദേവിയുടെ ലലാടം—ചന്ദ്രരേഖയോടെ മായ ലലാടം—ശിരോരുഹ വിഭൂഷിതമായി കർമ്മിക്കുന്ന എന്നെ അനന്തനായ കർമ്മൻ സർവ്വംഗ സന്താനം ചെയ്യുന്നു. ഇളവെയിൽ ഏറാൻ സ്വേദ പൂർവ്വം പൂണ്ടു, തൊണ്ടി തോല്ക്കുന്ന ചുണ്ടുകളും, മുഖവും, വിടൻ താമര പോലെ ചിരിച്ചു നില്ക്കുന്ന ദേവി—എന്നെ സാമേ മദം കൊണ്ട് അഭിഷേകം ചെയ്യുന്നു. ചെന്തളിരൊളി ചിതരുന്ന ദേവിയുടെ നാവ്, എന്റെ മനസ്സിനെ അപഹരിക്കുന്നു. തമ്മി ലിണങ്ങി ഇങ്ങനെ തെളിഞ്ഞു വളരുന്ന പല്ലികളെ വേറെ ദരേടവും ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ദേവിയുടെ കടക്കണ്ണുകൾ കത്തുന്ന കത്തുകൾ ഏറാൻ നില്ക്കുവാൻ ആർക്കും കൗതുകം തോന്നും. ഭോ ഭീരു! ദേവിയുടെ സ്തനങ്ങൾ! കൊഴുത്ത കൂവളക്കായകളെ പ്രേംലേ ഉരുണ്ട്—കഠിനങ്ങളും സംഗമ ക്ഷമങ്ങളും ഹാര ഭാണ വിഭൂഷിതങ്ങളും ആയി—നിന്നു തുളിക്കുന്ന സ്തനങ്ങൾ—എന്നിൽ പ്രാണ പ്രണാശ ഭീതി കയറുന്നു. ഭോ വരാഹസ്ഥിനി! ദേവി എന്നെ ഭജിച്ചാലും” അന്നി ചെയ്ത അത്ഥനം കേട്ടു, സുദർന നാണിച്ചു; പേടിച്ചു വിറച്ചു; പറഞ്ഞു:—“ഓ ഭോ! കന്യകകൾക്ക് വിശേഷിച്ച് കലീനകൾക്ക് കന്യാ ദാനത്തിന് അധികാരികൾ മാത്രവും പിതാവും ബന്ധുക്കളും അല്ലയോ? കന്യകകൾക്ക് ശരണം ഭർത്താവ് തന്നെ. എന്നാൽ ഞാൻ സ്വതന്ത്ര യല്ലല്ലോ. അങ്ങ് എന്റെ അമ്മനോട് ചേർന്നുകൊണ്ട് അങ്ങനെ ഇരിക്കവെ, ദുഷ്ടോധനൻ ഒരു യജ്ഞത്തിന് സന്നദ്ധനായി. ആ യജ്ഞത്തിൽ അഗ്നി വില്ല രൂപം പൂണ്ടു രാജ സന്നിധിയിൽ കന്യകയെ അപേക്ഷിച്ചു. രാജാ

യെ പ്രേംലേ—രാജീവ ലോചന യായ സുദർനയെ പ്രേംലേ—രൂപ സമ്പന്ന യായ ഒരു കന്യക ഉണ്ടായിട്ടില്ല, എന്നാണ് പറയപ്പെടുന്നത്. അഗ്നി, രൂപ ഗുണ വയ: സമ്പന്ന യായ സുദർനയെ കരമിച്ചു. അഗ്നി ശരണത്തിൽ അഗ്നിയെ ശുശ്രൂഷിക്കുവാനായി പിതാവിനാൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന സുദർനയുടെ സുദർനവും മനോഹരവുമായ രൂപത്തെ നിത്യവും സമീപത്തു കണ്ട്, അഗ്നി മന്ദഗത വിഷ്ണുനായി, അഗ്നി ഇങ്ങനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു: “ഭോ കർമ്മ ലോചനേ! ഭക്തി എന്നെ ഭജിക്കുക: ഭോ അനവദ്യാംഗി! ദേവി എന്നെ കർമ്മിക്കുക! ഭോ മൃഗ ശാഖാക്ഷി! ദേവിയുടെ പത്മ പത്രായത ലോചനങ്ങൾ ഭൂലാല ചലിതങ്ങളായി സദാ സമീപത്തു കർമ്മിക്കുന്ന എന്റെ സർവ്വംഗങ്ങളെ അനന്തൻ നിത്യം ബാധിക്കുന്നു. ഭോ രാജേന്ദ്ര! പൂർണ്ണപന്ത്ര നിർമ്മനേ! ദേവിയുടെ ലലാടം—ചന്ദ്രരേഖയോടെ മായ ലലാടം—ശിരോരുഹ വിഭൂഷിതമായി കർമ്മിക്കുന്ന എന്നെ അനന്തനായ കർമ്മൻ സർവ്വംഗ സന്താനം ചെയ്യുന്നു. ഇളവെയിൽ ഏറാൻ സ്വേദ പൂർവ്വം പൂണ്ടു, തൊണ്ടി തോല്ക്കുന്ന ചുണ്ടുകളും, മുഖവും, വിടൻ താമര പോലെ ചിരിച്ചു നില്ക്കുന്ന ദേവി—എന്നെ സാമേ മദം കൊണ്ട് അഭിഷേകം ചെയ്യുന്നു. ചെന്തളിരൊളി ചിതരുന്ന ദേവിയുടെ നാവ്, എന്റെ മനസ്സിനെ അപഹരിക്കുന്നു. തമ്മി ലിണങ്ങി ഇങ്ങനെ തെളിഞ്ഞു വളരുന്ന പല്ലികളെ വേറെ ദരേടവും ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ദേവിയുടെ കടക്കണ്ണുകൾ കത്തുന്ന കത്തുകൾ ഏറാൻ നില്ക്കുവാൻ ആർക്കും കൗതുകം തോന്നും. ഭോ ഭീരു! ദേവിയുടെ സ്തനങ്ങൾ! കൊഴുത്ത കൂവളക്കായകളെ പ്രേംലേ ഉരുണ്ട്—കഠിനങ്ങളും സംഗമ ക്ഷമങ്ങളും ഹാര ഭാണ വിഭൂഷിതങ്ങളും ആയി—നിന്നു തുളിക്കുന്ന സ്തനങ്ങൾ—എന്നിൽ പ്രാണ പ്രണാശ ഭീതി കയറുന്നു. ഭോ വരാഹസ്ഥിനി! ദേവി എന്നെ ഭജിച്ചാലും” അന്നി ചെയ്ത അത്ഥനം കേട്ടു, സുദർന നാണിച്ചു; പേടിച്ചു വിറച്ചു; പറഞ്ഞു:—“ഓ ഭോ! കന്യകകൾക്ക് വിശേഷിച്ച് കലീനകൾക്ക് കന്യാ ദാനത്തിന് അധികാരികൾ മാത്രവും പിതാവും ബന്ധുക്കളും അല്ലയോ? കന്യകകൾക്ക് ശരണം ഭർത്താവ് തന്നെ. എന്നാൽ ഞാൻ സ്വതന്ത്ര യല്ലല്ലോ. അങ്ങ് എന്റെ അമ്മനോട് ചേർന്നുകൊണ്ട് അങ്ങനെ ഇരിക്കവെ, ദുഷ്ടോധനൻ ഒരു യജ്ഞത്തിന് സന്നദ്ധനായി. ആ യജ്ഞത്തിൽ അഗ്നി വില്ല രൂപം പൂണ്ടു രാജ സന്നിധിയിൽ കന്യകയെ അപേക്ഷിച്ചു. രാജാ

വിൻ ആ അത്മനം പ്രീതികരമായില്ല. അവർക്കുണ്ടായ
വൻ മരിപ്പനും ഇതരവണ്ണവും ആണ് എന്നതായിരുന്നു ഭൂഷ്മം
ധനന്റെ പ്രതികൃല ചിന്തയ്ക്ക് കാരണം. യജമാനന്റെ മു
ന്നോട്ട നടന്നു. എന്നാൽ വേദികയിൽ അഗ്നി കത്തുകയി
ല്ലെന്നായി. രാജാവ് സംഭോഗിച്ചു; മന്ത്രികളോടും ബ്രഹ്മണ
രോടും ചോദിച്ചു. “ഇതെന്തു? വേദികയിൽ തീ കത്തുന്നി
ല്ല. ഞാൻ എത്ര പാപം ചെയ്തുവോ? നിങ്ങൾ എത്ര പാപം
ചെയ്തുവോ? ദ്രോഹിക്കുകയും, വേദ പാരഗന്മാർ, മന്ത്ര കുശലന്മാ
ർ--എന്നിവരെക്കൊന്നും അഗ്നിയെ അർപ്പിച്ചു. അഗ്നി,
ചുട്ട വെയിൽ പ്പ്രമേണിച്ച് ഉണ്ട് അവതരിച്ച് പറഞ്ഞു:--“ഞാ
ൻ ഭൂമിയിലെ പുത്രിയെ ഭർത്താവാകാൻ ലഭിക്കണമെന്ന് അപ
ക്ഷിക്കുന്നു.” ബ്രഹ്മണൻ വിസ്മയിച്ചു. പിറ്റേന്ന് രാവിലെ
അവർ രാജസന്നിധിയിൽ അഗ്നിയുടെ അർത്ഥത്തെ നി
വേദനം ചെയ്തു. രാജാവ് പരമ പ്രഹൃഷ്ടനായി: അത്മന
ന്റെ അംഗീകരിച്ചു; “ഭോ അഗ്നി! അങ്ങയുടെ നിത്യ സാ
ന്നിധ്യം ഇവിടെ ഉണ്ടായിരിക്കണം; ഇതാണ് ഞാൻ ആവശ്യ
പ്പെടുന്ന ശ്രേഷ്ഠം.” അഗ്നി തൃപ്തനായി പറഞ്ഞു:--“അ
ങ്ങനെയാകട്ടെ.” അന്നു മുതൽ അഗ്നിയുടെ സാന്നിധ്യം
മാഹിഷ് പതിയിൽ നിത്യമായി. ഈ വാസ്തവം, ദിഗ്വിജ
യം ചെയ്ത ചെന്ന സ്വഹദേവൻ കണ്ടു ബോധിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭ
ഷ്മധാനൻ മകളെ കോടിപ്പട്ടവ ഉടുപ്പിച്ചു; അമ്മി അമ്മി
യിച്ചു; മഹാത്മാവായ അഗ്നിക്ക് സമ്മാനിച്ചു. തൃപ്തനായ
അഗ്നി—യജ്ഞത്തിൽ ഹവിസ്സിനെ എന്നതുപോലെ—പ്രീ
യ ദർശനമായ സുദർശനയെ വിധിപ്രകാരം വിവാഹം ചെയ്തു.
സ്വർഗ്ഗത്തിന്റെ കലം, ശീലം, രൂപം, ശരീരം, ഐശ്വര്യം എ
ന്നിവയെക്കൂടി അഗ്നി പരമ പ്രീതി നായി. സുദർശന പ്ര
സവിച്ചു. സുദർശൻ എന്ന നാമ മായ പുത്രൻ—ചുണ്ണി, സമ
കോമള നായ സുദർശൻ—ശിശുവായിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ
സനാതന ബ്രഹ്മ വിദ്വാനായി.

അക്കൗലങ്ങളിലാണ് തുറന്നെടുത്ത പത്രത്തിൽ ഈ കഥയുടെ വിവരങ്ങൾ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഈ കഥയുടെ വിവരങ്ങൾ അറിയാൻ ആരെങ്കിലും ശ്രമിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

ദീപ്തേജസ്കനും ബുദ്ധിമാനും ആയ സുഭദ്രനന്ദൻ, തൃപ്തിയോടെ
കുത്തിൽ വെട്ടിച്ചു കൊണ്ടു തന്നെ, മൃത്യുവിനെ വിജയിക്കുവാൻ
ഉദ്യമിച്ചു. സുഭദ്രനന്ദൻ ഓലവതി യോടു പറഞ്ഞു: - "ഭവതി
അതിഥികളെ സർവ്വപ്രകാരങ്ങളിലും മറന്നിരിക്കണം. അതി
ഥി ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ ഭവതി ശരീരത്തെ അന്നെയും ദാനം
ചെയ്യുവാൻ മടിക്കരുത്. ഓ സുശ്രോണി! ഹൃദസ്സമന്തരം
അതിഥി പൂജയെ കാലിത്തുടർച്ചയ്ക്കു മിട്ടു. ഓ വാമോരു! ശരീരം
കൈ! ഏകദേശം വാക്കു പ്രമാണമാണ് എങ്കിൽ ഭവതി ഈ വാ
ക്കുകളെ മറന്നു കളയരുത്. അനന്ദേ! ഞാൻ ദൂരത്താകട്ടെ സ
മീപത്താകട്ടെ അതിഥി അപമാനിക്കപ്പെടരുത്." ഓലവതി
തൊഴുതു കൊണ്ടു പറഞ്ഞു. - "അങ്ങയുടെ വാക്കിനെ കാലി
ത്തുടർച്ചയ്ക്കു വിധിയേയും ഞാൻ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതായിട്ടു"
മൃത്യുവിനെ ജയിക്കുവാൻ ഉദ്യമിച്ച സുഭദ്രനന്ദൻ
യീക്കുവാൻ നായി-മൃത്യു സുഭദ്രനന്ദൻ ആചാരങ്ങളിൽ രസം
അനന്ദിച്ച് അടുത്തടുത്തു നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ

സുഭർക്കൻ വിറക് കൊണ്ടു വരുവാനായി പോയിരിക്കുവെ-
 ത്തിമാനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ കാലുപതിയെ സമീപിച്ചു: പറ
 ഞ്ഞു:—“ദേവ ഹസ്തിനി! ഭവതി ഗൃഹസ്ഥ ധർമ്മത്തെ മാനി
 ക്കുന്നുണ്ട് എങ്കിൽ-എനിക്ക് ആതിഥ്യമേതെ ചെയ്യുക തന്നെ.”
 യശസ്വിനി യായ രാജപുത്രി-കാലുപതി-വിധികൾ അന്നു
 സമീപിച്ച് പീഠം, പാത്രം മുതലായവ കൊണ്ട് അതിഥിയെ
 സൽക്കരിച്ചു: പറഞ്ഞു:—“ഞാൻ അങ്ങയ്ക്ക് എന്താണ് ദാനം
 ചെയ്യേണ്ടത്?” ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു:—“രാജ്ഞി, ഭവതി ഗൃ
 ഹസ്ഥ ധർമ്മത്തെ മാനിക്കുമെങ്കിൽ—ഭവതിയെ അന്നെ എനി
 കായി സമർപ്പിക്കുക” കാലുപതി ചെല്ല ഇതര സൽക്കാരങ്ങളെ
 ഉൾക്കൊണ്ട് അതിഥി തൃപ്തനാകുന്നില്ല എന്നു കണ്ടു, ഭർത്താ
 വ് ചെയ്തിരുന്ന ഉപദേശത്തെ സ്തുതിച്ചും-കാലുപതി-അതിഥി
 യുടെ മുൻപിൽ-പരമ ലജ്ജിതയായി—“അങ്ങനെ യാക
 ടെ”-എന്ന് അനുകൂലിച്ചു. ബ്രാഹ്മണി ചിരിച്ചു: കാലുപതി
 യോടു ഒരുമിച്ച് ആത്മമന്ദിരത്ത് കടന്നു. സുഭർക്കൻ വിറക്
 കെട്ട് എടുത്തു വന്നതിൽ നിന്ന് വന്നു: “കാലുപതി എവിടെ?
 ടെ?” എന്നു വിചിിച്ചു. എന്നാൽ അതിഥിയുടെ ഹസ്തു വലയ
 ത്തിൽ പെട്ട ഭക്തൃവൃതയായ സതി ലജ്ജ നിമിത്തവും
 ഉജ്ജ്വലയെന്ന് സ്വയം നിശ്ചിത നിമിത്തവും പ്രതിബദ്ധ
 ന് പറഞ്ഞില്ല. സുഭർക്കൻ വീണ്ടും വിചിിച്ചു:—“സാധ്യ
 യായ കാലുപതി എവിടെ? പതിവൃത, സേതുശീല, ആത്മദ
 മ്യത്തിമതി-എന്റെ പ്രിയ ഭാര്യ-എവിടെ പോയി?” ബ്രാഹ്മ
 ണൻ അറയിൽ കിടന്ന് വിചിിച്ചു പറഞ്ഞു:—“അഗ്നിപി
 ത്ത! ഇവിടെ അതിഥി വന്നിട്ടുണ്ട്. അങ്ങയുടെ ഭാര്യ എനി
 ക്ക്ക് ഖല സൽക്കാരങ്ങളെ ചെയ്തു. ഞാൻ പ്രീതനായില്ല എ
 ന്നു കണ്ടു ഈ ശുഭാനന്ദ, ആത്മ പ്രദാന വിധി കൊണ്ട് എ
 ന്നെ അർച്ചിക്കുക യാണം.” സുഭർക്കൻ കോപിക്കുമെന്നു വ്ര
 തം തെറ്റിക്കുമെന്നും കല്പിച്ചു കൊണ്ട് മൃത്യു കൂടമുഖം ഗാഢ കൈ
 യി ലെടുത്തു സുഭർക്കനെ തൊട്ടു തൊട്ടു എത്തു നിന്നു.
 സുഭർക്കൻ നാകട്ടെ, കർമ്മത്തിലും വാക്കിലും, നോക്കിലും, ഉൾ
 കരുണിലും ഇരുകൂടും, കോപവും. ഒഴിഞ്ഞു-ചിരിച്ചു കൊ
 ണ്ടു-പറഞ്ഞു:—

“സ്മരണം ത്വേന വിപ്രാഗ്ര പ്രീതിർ ഹി പരമാ മല
ഗുഹസ്ഥസ്യ ഹി ധർമ്മോഗ്രഃ സംപ്രാപ്തോതിഥി പുഷ്പനം

ഗ്രഹസ്ഥൻ അതിഥി പൂജ പരമ പ്രധാനമാണ്. അതിഥി സപ്തമിതനായി ഗ്രഹത്തിൽ നിന്ന് ഇറങ്ങി എന്നറിയുന്നതിനെ കവിഞ്ഞ ചന്ദ്രം, ഗ്രഹസ്ഥൻ ഇല്ല എന്നു വിചാരമാർ പറയുന്നു. എന്റെ പ്രാണങ്ങളും ദേഹങ്ങളും സർവ്വവിദ്യകളും അതിഥി സമർപ്പണം ചെയ്യണമെന്നുള്ളതു എന്റെ വ്രതമാണ്. ദേവ ബ്രാഹ്മണ! ഈ സത്യത്തെ ആശ്രയിച്ച് ഞാൻ ആത്മജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കും"

പ്രഥമി വിവരങ്ങൾ അനുസരിച്ച് ജോതിയ പഞ്ചമം
 ബുദ്ധി രാജാ മനഃ കോലോ ദിശ ശൈവ ഗുണാ ശേ
 നിത്യ മേവ ഹി പശ്ചാത്തി ദേഹിനാം ദേഹസംശ്രിതഃ
 സൂക്തം ദുഷ്ടം ചാപി കർമ്മ കർമ്മവതഃ വര
 യമൈഷം നാനുതം വാണി മയാഽപ്യസമുദിഹിതം
 തേന സത്യേന മം ദേവഃ പരമേശ്വര മഹത്തു വാ

“പൂമിവി, വായു, ആകാശം, ജലം, അഗ്നി, ബുദ്ധി,
ആത്മാവ്, മനസ്സ്, കാലം, ദിക്ഷകൾ, പത്തു ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ

മന ദേവതകൾ എന്നവ--മനസ്സുരുടെ ശരീരത്തിൽ വർത്തിക്കുകയും അവർ ചെയ്യുന്ന ഏല്ലാ സൂക്ത ദൃഷ്ടകർമ്മങ്ങളെയും കാണുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ വാക്ക്--ഞാൻ പറയുന്ന ഏന്റെ വാക്ക്--സത്യ മെങ്കിൽ, ദേവന്മാർ എന്നെ രക്ഷിക്കട്ടെ; അന്യര മെങ്കിൽ എന്നെ ദഹിപ്പിക്കട്ടെ." അപ്പോൾ സർവ്വ ദിക്കുകളിൽ ഇടി മുഴക്കം പോലെ ഇങ്ങനെ കേൾക്കുകയായി: "ഇതു സർവ്വം സത്യം തന്നെ; ഇതിൽ അസത്യം അല്പവും ഇല്ല." അതിഥി യായ ബ്രഹ്മണൻ പുറത്തേക്ക് ഇറങ്ങി വന്നു; ശരീരത്താൽ ആകാശത്തിലും ഭൂമിയിലും വായു--എന്നതു പോലെ വ്യാപിച്ചു--ഉച്ചത്തിൽ വേദഗീതങ്ങളെ പാടി ത്രിലോകങ്ങളെ ആനന്ദിപ്പിച്ചു. കൊണ്ടു-സുദർശന! സുദർശന! എന്നു പ്രീതിപൂർവ്വം വിളിച്ചു കൊണ്ടു-ഇറങ്ങി വന്നു-പറഞ്ഞു:--ദേവ അനന്ദ! സുദർശന! ഞാൻ ധർമ്മനാണ്! അങ്ങയ്ക്കു മംഗളം ഭവിക്കട്ടെ. ഞാൻ അങ്ങയെ പരീക്ഷിക്കുവാൻ വന്നു. അങ്ങയുടെ സത്യ നിഷ്ഠയെ അറിഞ്ഞു ഞാൻ പരമ പ്രീതി നായിരിക്കുന്നു. അങ്ങ് ദൃത്യവിനെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ ആചാരത്തിൽ രഹസ്യം അന്വേഷിച്ചു കൊണ്ടു ഈ കർമ്മ മെറക്കയും പദത്തിങ്കൽ പദത്തിങ്കൽ, അങ്ങയെ അനുഗമിച്ച ദൃത്യവിനെ അങ്ങ് ഗുതി കൊണ്ടു ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. ദേവ പുരുഷോത്തമ! ഈ പതിവുതയെ-ഈ സാധനയെ-ഈ കർമ്മം കൊണ്ടു കിലും കളങ്ക പെട്ടതാവുവൻ ത്രൈലോക്യത്തിൽ ഒരുവനെങ്കിലും ആർക്കില്ല. കാലവതി അങ്ങയുടെ ഗുണം കൊണ്ടും, സ്വയം പതിഭക്തി കൊണ്ടും സുരക്ഷിതയാണ്. ഈ ശുഭയുടെ വാക്കുകൾ അഗ്രകൃഷ്ടങ്ങളത്രേ. തവ:ശ്രീഷ്ഠ യായ ഈ ബ്രഹ്മ വാദിനി, ലോക പാവനതയെ പുരസ്കരിച്ചു കരു സരിൽ ശ്രേഷ്ഠ യായി പരിണമിക്കും. ഈ മഹാഭാഗ, ദയോഗ ധർമ്മ മഞ്ജു, കാലവതി-ശരീരാർദ്ധേണ കാലവതി എന്ന നദിയായും ഇതരാർദ്ധേണ അങ്ങയുടെ പ്രിയ പതിയായും വർത്തിക്കും. അങ്ങാകട്ടെ, നിത്യങ്ങളും ഉത്തമങ്ങളും സംസാര ഭയം സ്പർശിക്കാത്ത വയം ആയ ലോകങ്ങളിൽ ഈ ശരീരത്തോടു കൂടെ സംചരിക്കും. അങ്ങ് ദൃത്യവിനെ ജയിച്ചു; അങ്ങ് ഐശ്വര്യത്തെ സമ്പാദിച്ചു; അങ്ങ് മനോജവമായ സ്വപ്നവും കൊണ്ടു പഞ്ച ഭൂതങ്ങളെ അതിക്രമിച്ചു, സുദർശനനായ അങ്ങ് ഗുഹസ്ഥാശ്രമത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടു തന്നെ കർമ്മ ശോധങ്ങളെ അതിലംഘിച്ചു: രാജപുത്രിയായ ഈ കാലവതി അങ്ങയെ ശുശ്രൂഷിച്ചു, സ്നേഹം, രാഗം, തന്ത്രി, മോഹം, ദോഹം എന്നിവയെ വിജയം ചെയ്തു." സുദർശനന്റെ ദൃത്യവിജയം ഗുഹസ്ഥാനാർക്കു ആദർശമാണ്.

അതിഥി: പുജിതോ യ ഭാഗി ധ്യാനേ മനസാ ശുഭം ന തൽ കൃതു ശതേനാപി തുലാ മംഗളർ മനീഷിണഃ പരമം തപതിഥി മാസാഭ്യ ശീലാസ്ഥ്യം യോ ന പുഷ്യത സ ഭതപാ ദൃഷ്ടതം തസ്മൈ പുണ്യ മാദായ ഗമന്തി ധന്യം യശസ്വ മായുഷ്യം ഇദ മാവ്യാന മുത്തമം ബുഭുഷതാഭിമന്തവ്യം സർവ്വ ഭവപിതൃപഥം ഇദം യഃ കഥയേ ദ്വിദ്വാൻ അഹനവ്യാഹനി ഭാരത സുദർശനസ്വ ചരിതം പുണ്യാൻ ലോകാൻ അവാപ്നോ യാത്

അതിഥിയെ പുജിച്ചാൽ-മനസ്സു കൊണ്ടു-ധ്യാനിച്ചാൽ-ആർ യാഗങ്ങളെ കവിഞ്ഞ ഫലം സിദ്ധിക്കുമെന്ന് മനീഷികൾ പറയുന്നു. പുജ ചെയ്യാത്ത ഗുഹസ്ഥന്റെ ഗുഹത്തിൽ നിന്നു, ശീല സമ്പന്നനായ അതിഥി മടങ്ങുന്നത്-സ്വദൃഷ്ടതങ്ങളെ നൽകി ഗുഹസ്ഥന്റെ സർവ്വ പുണ്യങ്ങളെ വാങ്ങിക്കൊണ്ടുകൊണ്ടു. ധന്യവും യശസ്വവും ആയുഷ്യവും ആയ ഈ ഉത്തമ വ്യാനത്തെ, ഐശ്വര്യ കാമൻ ധ്യാനിക്കണം; ഇതു സർവ്വ ഭവപിതൃ സംഹാരം ചെയ്യും. ഈ സുദർശന ചരിതത്തെ ദിവസം തോറും കഥനം ചെയ്യുന്ന വിദ്വാൻ പുണ്യ ലോകങ്ങളെ പ്രാപിക്കും. സുദർശനൻ വംശ ശേഷം ഇല്ല.

അഗ്നി; ധർമ്മന്റെ പുത്രനായി ജന്മം എടുത്തിട്ടുണ്ടു. ധർമ്മന്റെ ചരിതം നോക്കുക. താരകാ സുരനെ കീറിച്ച് സങ്കട നിവേദനം ചെയ്യാൻ നായി ദേവന്മാർ കൈലാസത്തിൽ ചെന്ന സമയം, പാർവ്വതിയോടു് കരുമിച്ച് അറയ്ക്കുകയ്ക്കു് വിശ്രമിച്ചിരുന്ന ശിവന്റെ കയ്യിൽ-ദേവകൾക്കും സമർപ്പിച്ചതു് അഗ്നിയായ്. ശിവന്റെ ചരിതം നോക്കുക. അഗ്നി-ഫവിസ്സുണ്ടു് മദനായതു്, അജ്ഞൻ അക്ഷയമായ തുണിരങ്ങൾ സമ്മാനിച്ചതു്, കൃഷ്ണൻ ചക്രം സമ്മാനിച്ചതു്, വാസുപാദഹിപ്പിച്ചതു്, മദപാലനാൽ പ്രശംസിതനായതു്, ജരിതയ്ക്കൽ പ്രശംസിതനായതു്--എന്ന സംഭവങ്ങൾ ഈ ഗുഹ പരമ്പരയിൽ-സമാ വംശത്തിൽ-കാരതത്തിൽ ഉണ്ടു്. ബ്രഹ്മമതഗ്രന്ഥ ഭീതനായി പലായനം ചെയ്ത ഇഹ്വനെ അഗ്നി അന്വേഷിക്കുന്നതു്, ഈ ഗുഹത്തിൽ പൂത്ര ചരിത്രത്തിലും അഗ്നി സർവ്വ ഭക്ഷകനായ ചരിതം ഈ ഗുഹത്തിൽ ഭൂത ചരിത്രത്തിലും ഉണ്ടു്. അഗ്നി ദശരഥൻ ചന്ദ്രനൽകുന്നതു്, സീതാ നിർഭോഷത പ്രകടനം ചെയ്യുന്നതു് എന്ന സംഭവങ്ങൾ ഈ ഗുഹ പരമ്പരയിൽ-സൂര്യ വംശത്തിൽ-രാമായണത്തിൽ ഉണ്ടു്.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വത കാലം

XXIII

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ സ്ഥാണു

ബ്രഹ്മണോ മാനസം പുത്രം വിദിതം ക്ഷൺമഹായഃ
ഏകാദശ സുതം സ്ഥാണോഃ പ്രാതഃ പരമതേജസഃ

മൃഗവ്യാധൗ ശ്വസർപ്പൗ ശ്വനിർഭീതിശ്ച മഹായശഃ
അജൈകപാദഹിർവൃദ്ധഃ പിനാകീ ച പരന്തപഃ

ദഹനോഽഗ്നേശ്വരശ്ചൈവ കപാലീ ച മഹാമുതിഃ
സ്ഥാണുർഭഗൗ ശ്വഭഗവാൻ അഗ്നഃ ഏകാദശ സുതഃ

ഇവിടെ സ്ഥാണുവിനേയും ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഒരു മനസ്സ് പുത്രനായി കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്ഥാണുവിന് പരമ തേജസ്സുള്ളതായ പതിനൊന്നു പുത്രന്മാർ ഉണ്ടായി. അവരുടെ നാമങ്ങൾ മൃഗവ്യാധൻ, സർപ്പൻ, നിർഭീതി, അജൈകപാദൻ,

അഹിർവൃദ്ധൻ, പിനാകി, ദാമനൻ, ജാഗ്രാൻ, മഹാമുതി മനായ കപാലി, സ്ഥാണു, ഭഗൻ എന്നിവയെയാണ്. സ്ഥാണു എന്നതു അദ്ദേഹൻ പ്രസിദ്ധമായ നാമമാണെന്നു മാത്രം. അദ്ദേഹൻ നെറ്റിയിൽ നിന്ന് പുറപ്പെട്ടതായി അന്യരുകൾ വിവരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹൻ ചരിത്രം നോക്കുക. ആ സംഭവത്തെത്തന്നെ പ്രകാരം തന്നെ വീക്ഷിച്ചു ശിവനെ ഇവിടെ ബ്രഹ്മാവിന്റെ മനസ്സ് പുത്രനായി സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുക ആയിരിക്കാം. സ്ഥാണുവിന്റെ പുത്രന്മാർ പതിനൊന്ന് ഇവിടെ കാണുന്നത് ഏകാദശ അന്മാരെ ഉദ്ദേശിച്ചതാണ്. ഏകാദശ അന്മാരുടെ നാമങ്ങളെ പലപ്പോഴായി വിധത്തിൽ കാണുന്നു.

ചരിത്രകാണ്ഡം

വൈവസ്വത കാലം

XXIV

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ സ്വായംഭുവൻ

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ സ്വായംഭുവന്റെ പുത്രന്മാരായ ഉത്താന പാണ്ഡുനായും പ്രിയ വൃതന്തനായും വംശങ്ങൾ ഉല്പാദിപ്പിച്ചു ലിഖിക്കുന്ന കല്പത്തിൽ ആദ്യമുള്ള ആ മന്വന്തരത്തെ

കുറിപ്പിൽ പ്രമാണമായി പരിചയപ്പെടണം. ആ വംശ ചരിത്രങ്ങൾ മുഖ്യ വിവരിക്കപ്പെട്ടതാണ്.

ശ്രീ

വിഷ്ണു പാദാഭി കേശാന്ത വർണ്ണന

സ്തോത്രം

ശങ്കരാചാര്യ കൃതം

പഞ്ചജന്യ സ്തുതി.

ലക്ഷ്മീത്തേർ ഭക്തഗ്രേ കൃതവസ്തുതി സിതം
യസ്യ രൂപം വിശാലം
നീലശ്ശേർ സ്തംഗ ശൃംഗ സ്ഥിത മിവ രജനീ-
നാഥ ബിംബം വിഭാതി
പായൽ നഃ പഞ്ചജന്യഃ സ സകല ദിതിജ
രസഭൈഃ പൂരയൻ സ്വൈർ
നിധാപനൈർ നീരഭ്യുഷ ധാനി പരിഭവ ദൈ-
രംബരം കംബരൂപഃ

പഞ്ചജന്യം സകല ഐശ്വര്യങ്ങളുടെ നായകനായ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ഇടത്തു ഭാഗത്തു മേൽ കൈയിൽ സദാ വർത്തിക്കുന്നു. പഞ്ചജന്യം വെളുത്ത താകുന്നു. വിശാലമാകുന്നു. പഞ്ചജന്യത്തിന്റെ രൂപം നീല മാമലയുടെ ഉയർന്ന മുടിയിൽ പറ്റിപ്പിടിച്ചിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രബിംബത്തിന് സമമാകുന്നു. സർവ്വേശ്വര ഭയങ്കരവും ഇടി വെട്ടലുകളെ ആട്ടിപ്പിറയിക്കുന്നതും ആയ ചോരാ രാവങ്ങളെ കൊണ്ടു് ആകാശത്തെ നിറയ്ക്കുന്ന ശംഖരാജാവായ പഞ്ചജന്യം—നമ്മെ രക്ഷിക്കട്ടെ.

ചക്ര സ്തുതി.

ആർക്കു രസ്യ സ്വരൂപം ക്ഷണമുഖ മഖിലം
സൂരയഃ കാല മേതഃ
പ്രാപ്തസൈകാന്ത മന്തം യദപി ച പരമം
സർവ്വ ധാമ്നാം ച ധാമ
ചക്രം ത ചക്രപാണേർ ദിതിജ്ഞന ഗഭ-
ദക്ത ധാരാകതധാരം
ശാപ ന്നാ വിശാപന്ദ്രം വിതരതു വിപുലം
ശങ്ക ഘർമ്മാതു ശോഭം.

ക്ഷണം മുതൽ തുടങ്ങി ഔതു യുഗ പരാർദ്ധാത്മകമായി നീണ്ടു പോകുന്ന കാലത്തിന്റെ സ്വരൂപമെന്ന് വിചാരിക്കാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്ന വിഷ്ണു ചക്രം—സംസാരമായ ഇരുളിനെ തുരത്തുന്നതിന് സമർത്ഥമായ വിഷ്ണു ചക്രം—സർവ്വ ധാമങ്ങളിൽ പരമ ധാമമായ വിഷ്ണു ചക്രം—അസുരന്മാരുടെ ശരീരത്തിൽ നിന്ന് കുട്ടകുടനെ ചീടി ഇറങ്ങുന്ന ചുട്ടുചോര കൊണ്ടു് കഴുകിയ വായ്ത്തലയോടു കൂടിയ വിഷ്ണു ചക്രം—സൂര്യപുഷ്പം വിശാപന്ദ്രവും ആയ വിഷ്ണു ചക്രം—നമുക്കു് ഏറ്റവും വിപുലമായ സുഖത്തെ നൽകട്ടെ.

കാർമ്മുക സ്തുതി.

അപ്സാൽ ണിക്ഷാത മോഹരേ ഹരിഭീഷ്മവനഃ
മർദ്ദനാധ്വംഗാതമൃതേന്ത-
രജ്ജ്വൽ വിസ്തേരനേത്ര ത്രിദശ ഭക്തി വചഃ
സാധുകൾക്കൈഃ സുതാരഃ
സർവ്വം സംഹർത്തു മിച്ഛേ രരി കല ഭവനം
സ്ഥാര വിസ്ഥാര നാദഃ
സംയത്കല്പാഞ്ജസിയൊ ശര സലില ഘടാ
വർമ്മാഃ കർമ്മകസ്യ

കർമ്മം സർവ്വ ശത്രുക്കളെ കൊല്ലുവാൻ ശോഭാ സന്നദ്ധ മായിനിൽക്കുന്നു. സർവ്വശിഷ്ടകളുടെ നിലയന്ന മായ ഹരിഭീഷ്മനേരിയ മർദ്ദനൻ എന്നതു പോലെ മനഃ മനഃ തലോടുകയാൽ പുഷ്ടമായ ശരീരത്തോടു കൂടെ നിൽക്കുന്നു. ഇടിവെട്ടൽ പോലെ വെട്ടൽ വെട്ടി പ്പേടിപ്പിക്കുന്ന ശാർങത്തിന്റെ സ്ഥാര വിസ്ഥാര നാദം—കരു നിമിഷ മെങ്കിലും കണ്ണടക്കുതെ നിന്ന് നിലിമ്പന്മാർ പാടുന്ന പാട്ടുകളെ കൊണ്ടു് ഉജ്ജ്വലമായ ശാർങത്തിന്റെ സ്ഥാര വിസ്ഥാര നാദം--കല്പാഞ്ജകളെ ഖാകുന്ന യുദ്ധത്തിൽ ജല മറയ്ക്കുന്ന ശരങ്ങളെ തോരത്തെ തുടരെ തുടരെ പ്പെയ്യുന്ന മുകിലാകുന്ന ശാർങത്തിന്റെ സ്ഥാര വിസ്ഥാര നാദം—നമ്മെ രക്ഷിക്കട്ടെ.

നന്ദക സ്തുതി.

മീമൂത ശ്യാമ ഭംസം മുഹൂരപി ഭഗവദ്
ബാഹുനാ മോഹയന്തി
യുദ്ധേഷുലുപയമനാ സ്ഥിതി തന്ധി ദിവം-
ലക്ഷ്യതേ യസ്യ മൂർത്തിഃ
സോസി സ്രംസാകലാക്ഷ ത്രിദശ രിപു വരഃ
ശാണിതാസ്ഥാദ ദൃഢോ
നിത്യാനന്ദായ ഭൂയാൽ മധു മഥന മനേ-
നന്ദകോ നന്ദകോ നഃ

മുകിൽ നീലിമ പോലെ നീലിമ പുഞ്ച ഭഗവൽ ബാഹുവിൽ യുദ്ധങ്ങളിൽ തുളിക്കുളിക്കി നിൽക്കുന്ന വാൾ—ശത്രു സേനകളെ മോഹിപ്പിക്കുന്ന വാൾ—ആകാശത്തു് മിന്നൽ എന്നതു പോലെ മാറാൻ പടയിൽ കണ്ടും കാണാതെയും കൊന്നു് പറന്നു നടക്കുന്ന വാൾ—പേടി പേടിച്ചു അറക്കുന്നതെങ്ങനെ ചോര കുടിച്ചു് തിമിന്ത വാൾ--മധു മഥനന്റെ മനസ്സിന് ആനന്ദം നൽകുന്ന നന്ദകം എന്നു പേരായ വാൾ—നമുക്കു് നിത്യാനന്ദത്തിനായി ഭവിക്കട്ടെ.

കൗമോദകീ സ്തുതി.

കൗമോദകീ മുരാരേ കര കമല തലേ
 നന്നരഗാഭ് ഗ്രഹിതാ
 സമൃക് വൃത്ത സ്ഥിതാശ്ച സപദി ന സമതേ
 ദർശനം യഃ പരേഷം
 രാജന്തി ദൈത്യജീവാസ്വ മദ മുദിതാ
 ലോഹിതാ ലേപനാർദ്രാ
 കരമം ദീപ്താംത കാന്താ പ്രദിശതു ഭയിത
 വാസ്തവ കൗമോദകീ നഃ

ഭഗവാന്റെ ഗദയായ കൗമോദകീ ഭഗവാന്റെ ഭായ്ക ന
 ന്നെയോ? ഈ ഗദ കൗമോദകീ--സുന്ദര്യ രൂപ--ആകുന്നു: മു
 രാരിയുടെ കരകമല തലത്താൽ അന്നരാഗ പൂർവ്വം ഗ്രഹിക്ക പ്പെ
 ടുന്നു മുണ്ടു്. സമൃക് വൃത്ത എന്നതു ഗദയ്ക്കും ഭായ്കയ്ക്കും
 യോജിക്കുന്നു. സമൃക് വൃത്ത എന്നു പറഞ്ഞാൽ തടിച്ചു് ഉരു
 ണ്ടതു് എന്നും ചുരിത സമ്പന്ന എന്നും അർത്ഥം മൺപല്ലം. അ
 ഗ്രേസ്ഥിത എന്നതു ഗദയ്ക്കും ഭായ്കയ്ക്കും യോജിക്കുന്നു. പ
 രന്മാരുടെ ദർശനത്തെ സഹിക്കാത്ത ഗദ പര പുരുഷന്മാരു
 ടെ ദർശനത്തെ സഹിക്കാത്ത പതിവ്രതയെ സൂരിപ്പിക്കുന്നു.
 ഗദയും ഭായ്കയും രാജന്തി തന്നെ. മഹാവിഷ്ണുവന്റെ ഗദയും
 ഭായ്കയും ദൈത്യജീവാസ്വ മദ മുദിതകളാകുന്നു. വിഷ്ണുവി
 ന്റെ ഗദ ദൈത്യന്മാരുടെ ജീവാസ്വരൂപം-ചോര-കുടിച്ചു് മദം
 പൂണ്ടു തന്ത്രം. ഭായ്ക ദൈത്യന്മാരുടെ ജീവാസ്വരൂപം-സർവ്വ വി
 ഭവങ്ങളെ-സമ്പാദിച്ചു് മദം പൂണ്ടിരിക്കുന്നു. ഗദ യാകട്ടെ ലോ
 ഹിതാലേപനാർദ്ര ആണെന്നിത്, ഭായ്കയും അങ്ങനെ തന്നെ. ഗ
 ദ ചോര കൊണ്ടു് ചുവന്നതു നന്നത്താ ഭായ്ക ചുവന്ന കവി
 കൂട്ടു് മെയ്യിൽ പൂശിയവളും തന്നെ. ഗദയേയും ഭായ്കയേയും
 ദീപ്താംത കാന്താ എന്നും പറയാം. അധിക പ്രകാശമുള്ളതു്,
 പ്രകാശ മാനമായ വസ്ത്രം ധരിച്ചവര എന്ന അർത്ഥം ഭാരത
 നിന്നു് യോജിക്കും. ഇങ്ങനെ ഭഗവാൻ ഭയിതയെ പ്രേലവ
 ത്തിക്കുന്ന കൗമോദകീ എന്ന ഗദ, നമുക്കു് സർവ്വ കാമങ്ങളെ ന
 ത്കളെ,

സുപർണ്ണ സ്തുതി.

യോ വിശ്വപ്രാണഭൂത സ്തൻ രവി ച ഹിതാർ-
 യാനകേതു സ്വരൂപോ
 യാ സഞ്ചിരന്തേവ സദ്യഃ സ്വയ മഹാ വ-
 വർഗ്ഗാർഭഃ പതന്തി
 ചഞ്ചൽ ചണ്ഡേരത തുണ്ഡ തുടിത ഹണി വസാ-
 രക്ത പങ്കാങ്കിതാസ്യാ
 വന്ദേ ഹരോമയം തം ഖഗപതി മഹാ-
 സ്വർണ്ണവർണ്ണ സുപർണ്ണം.

വിശ്വ രൂപന്റെ പ്രാണങ്ങളിൽ നിന്നു് ഭവിച്ച പക്ഷി
 യെ--ഹരിയുടെ ശരീരം തന്നെ യായ പക്ഷിയെ--ഹരിയുടെ
 യാന പാത്രവും രഥ കേതുവും ആയ പക്ഷിയെ--സൂരനെ മാത്രം
 കൊണ്ടു് ഉരഗ വധുക്കളുടെ ഗർഭം അഭിസൃ മാർ വിദ്യവാ നി
 യ പക്ഷിയെ--കുട്ടത്ത കൊല്ല കൊണ്ടു് കൊത്തി കുത്തുക നാ
 മിത്തം നാലു് വഴിക്ക് ചിതറിയ പാവുകളുടെ വസാരകളെ
 കൊണ്ടു് മിഖം മെഴുകിയ പക്ഷിയെ--കര മാറിയ പൊന്നി
 ന്റെ കളി പൂണ് വിളങ്ങുന്ന വേദാത്മകനായ പക്ഷിരാജാ
 ചിനെ--ഗരുഡനെ--ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു.

ഭോഗീശ്വര സ്തുതി.

വിദ്യോക്ത വിശ്വപ്രാണാ പ്രാണ ഭൂത
 സർവ്വ ഭോഗാർത്ഥകാർത്ഥ
 സോനന്ത സർവ്വഭൂതാർത്ഥ വിമല യശഃ
 സർവ്വ ഭവഭയ ഭവ ഭവഭയഃ
 പാതാ വിശ്വപ്രാണ ശാശ്വത സകല സുര രിവ
 ധ്യാനനഃ പാപഹന്താ
 സർവ്വഭവഃ സർവ്വസാക്ഷി സകല വിഷ ഭയാത്
 പാതാ ഭോഗീശ്വര നഃ

അനന്തൻ വിശ്വപ്രാണ നായ വിഷ്ണുവന്റെ പ്രാണ
 മായ ഭയന മാകുന്നു: സർവ്വ ലോകങ്ങളെ ഇതരാപർക്ക കൂടാ
 തെ ധരിക്കുന്നവ നാകുന്നു. സർവ്വങ്ങളെ ഭവിപ്പിക്കുന്നവ നാകു
 ന്നു. കൊഴുത്തും നിർമ്മലവും ആയ യശസ്സുള്ളവ നാകുന്നു: സ
 റ്വ്വ വേദങ്ങളാൽ അറിയ പ്പെടേണ്ടവ നാകുന്നു: വിശ്വപ്രാണിന്റെ
 പാലക നാകുന്നു. സുരരിവകളെ ധ്യാനിക്കുക സദാ സ്വഭാവ
 മായവ നാകുന്നു: പാപങ്ങൾക്കു് പൊരറി നൽകുന്നവ നാകു
 ന്നു. സർവ്വജ്ഞൻ-സർവ്വസാക്ഷി-ആയ സർവ്വഭവായു് സകല വി
 ഷ ഭയത്തിൽ നിന്നു് ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കട്ടെ.

ലക്ഷ്മീ സ്തുതി.

വരാഭ ഭൂ ഗൗർവ്വഭാദി ഭേദൈ വിദ്യ രിഹ മനഃ
 യം യദീദയൈ ശ്വ പുംസാം
 കാരണാർഭഭൈ കടാക്ഷൈഃ സദൃ ദപി പതിതൈഃ
 സംപദഃ സ്യഃ സമഗ്രാഃ
 കരേഭ്യഃ സ്വഹമ മദസ്തിത മധുരമുഖാം
 ഭോജനാം സുന്ദരാംഗീം
 വന്ദേ വന്ദ്യാം അശേഷൈ രവി മുരളീ ഭൂതാം
 മന്ദിരാം ഇന്ദിരാം താം.

മഹാലക്ഷ്മി ഉൽ സരസ്വതി, ഭൂമി, ഗൗരി എന്നിങ്ങനെ
 ഉള്ള പല നാമങ്ങളാൽ പ്രശംസിക്ക പ്പെടുന്നവര--കരുണാർ
 ദ്രങ്ങളായ കടാക്ഷങ്ങളിൽ ഒന്നു് മാത്രത്തിന്റെ പ്രക്ഷേപം
 കൊണ്ടു് പുരുഷന്മാരെ സുഖവും സംപൂർണ്ണവും ആയ സമ്പത്തു
 കളെ കൊണ്ടു് സമ്മാനി കുന്നവര--കരം, ഇന്ദ്ര, എന്നിവയെ
 പ്രാപെ സ്വഹമമായ മദസ്തിതം കൊണ്ടു് മധുര മായ മുഖമുള്ള
 വര--സർവ്വംഗങ്ങളിൽ സൗന്ദര്യം വഴിയുന്നവര--സർവ്വന്മാരുടെ
 വന്ദനത്തെ അർഹിക്കുന്നവര--മുരളിയായ ഭഗവാന്റെ ഉര
 സ്സിദ്ധി മന്ദിര മഹാലക്ഷ്മിയര--ആയ മഹാ ലക്ഷ്മിയെ--ഞാൻ
 വന്ദിക്കുന്നു.

ഭൂമി സ്തുതി.

യം സുത സതപ ജാലം സകല മപി സദാ
 സന്നിധാനേന പുംസാം
 ധത്തേ യാ സതപയോഗാ ചൂര മചര മിദം
 ഭൂതയേ ഭൂതജാതം
 ധാത്രിം സ്ഥാത്രിം ജനിത്രിം പ്രകൃതി മവികൃതി.
 വിശ്വശക്തിം വിധാത്രിം
 വിഷ്ണോർ വിശ്വാതന്ന സ്താം വിപുല ഗുണ മയീം
 പ്രാണനാഥം പ്രാണമി

ഭൂമിദേവി പുരുഷന്റെ സന്നിധാനം നിമിത്തം സർവ്വ
 സുതങ്ങളെ പ്രസവിക്കുന്നു: പുരുഷ സുതത്തോടുള്ള യോഗത്തെ
 ആശ്രയിച്ച് ചരവും അചരവും ആയ ഭൂതജാതത്തെ വിശ്വ
 ങ്ങളുടെ വിഭൂതിക്കായി ധരിക്കുന്നു: സർവ്വത്തെ ധരിക്കുന്ന
 ധാത്രി-സ്ഥിരയായ സ്ഥാത്രി-സകലത്തെ ജനിച്ചിരിക്കുന്ന ജനി
 ത്രി-പ്രകൃഷ്ട മാകും വസ്ത്രം കൃതി ചെയ്യുന്ന പ്രകൃതി-ചികാരങ്ങളെ
 മഹാ വശ പ്രദാതാ അവികൃതി-വിശ്വത്തെ സ്ഥാനത്തു് ഉറ
 പ്പിക്കുന്ന വിശ്വശക്തി- സർവ്വത്തെ വിധാനം ചെയ്യുന്ന
 വിധാത്രി-സുതാം, രജസ്സ്, തമസ്സ് എന്ന ഗുണങ്ങളുടെ ആ
 ധാര ഭൂത ആകയാൽ വിപുലഗുണ മയി-ആയ ഭൂമിദേവി
 യെ- വിശ്വപാത്മാവായ വിഷ്ണുവിന്റെ പ്രണനാഥയായ
 ഭൂമിദേവിയെ-ഞാൻ പ്രണമിക്കുന്നു.

പാദപാഠം സൂതി.

യോജ്യോസ്തയദ്ഭി തരൈഃ സപാദി പദ മുര-
 ത്വച്ഛതേ ദൈത്യവരൈഃ
 രോദ്യോ ധത്തും ച മുരധ്വാനം ന സ്പൃഹയതി സതതം
 സർവ്വ ഗീർവാണവദ്ഭിഃ
 നിത്യം നിർമൂഢയേയഃ നിചിത തര മമീ
 ഭക്തിനിഷ്ഠനാമനാം നഃ
 പത്മാക്ഷസ്യോത്സ്രിപത്വ ദപയ തല നിലയാഃ
 പംസവഃ പാപപങ്കം

അസുയാലുക്കളായ ദൈത്യന്മാർ വേണ്ടെന്ന് വെടി
 ണ്ണുകളായന്ന ഐശ്വര്യ സമ്പാദകമായ പാദ പംസുക്കൾ-
 സർവ്വ സുരന്മാർ ശിരസ്സിൽ ധരിക്കുവാൻ ആയി കർഷിക്കുന്ന
 പാദ പംസുക്കൾ-താമര നേർ നയനന്റെ കാൽ അമാരകളി
 ൽ താമസമുറപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന പാദ പംസുക്കൾ-നിത്യവും ക
 ണ്ണിച്ചുകുന്നിച്ച് കൂടുന്ന നമ്മുടെ പാപ പങ്കത്തെ നിർമൂലനം
 ചെയ്യട്ടെ. നാം അവയെ ഭക്തിപൂർവ്വം ഭജിക്കു നില്പയോ?
 പാദരേഖാ സൂതി.

രേഖാ ലേഖാ ദിവന്ദ്വം ശ്വരണ തല ഗതം-
 ശ്വകു മത്സാദി രൂപാഃ
 സ്തിഗ്ദ്ധാഃ സുക്ഷ്മാഃ സുജാതാഃ മുദ്ര ലളിത തര-
 ക്ഷേപ മസ്യത്രായമാണാഃ
 ദദ്യന്തോ മംഗളാനി ഭൂമര ഭര ജുഷാ
 കോമഭേനബ്ധി ജായാഃ
 കരോണാഭ്രോഡ്വജാനാഃ കിസലയ മുദ്രനം
 പംണിനം ചക്രപാണേഃ

ദേവന്മാർ വരിക്കുന്നവ-സ്തിഗ്ദ്ധാങ്ങൾ-സുക്ഷ്മങ്ങ
 ൾ-സുജാതങ്ങൾ-മുദ്രകളും ലളിത തരങ്ങളും ആയ മഞ്ഞപ്പ
 ട്വരേഖാത്തവ-താമര വലയം പോലെ മുദ്രയും മനോഹരവും
 വണ്ടുകൾ മുളിമുരണ്ടു് അടുക്കുന്നതും ആയ കടൽക്കന്യാ യുടെ
 കൈകളാൽ തലോട പ്രദർശനവ-ആയ പാദരേഖകൾ--ചക്ര
 പാണിയുടെ ചക്രം മത്സാ മുതലായവ യുടെ രൂപത്തിലുള്ള
 ചരണ രേഖകൾ--നമുക്ക് മംഗളം നൽകട്ടെ.
 പാദ സൂതി.

യസ്തം ദാകൃമതോ ഭ്യം ഗരുഡ മണിശിലാ-
 കേതു ജണ്ഡായമനാത്
 ആശ്വോതന്തി ഖഭാസേ സുരസരി ദമഖാ
 വൈജയന്തിവ കാന്താ.

ഭൂമിദേവ യ സ്തഥാസ്തേവ ഭവന ഗൃഹ ബുധൻ
 സ്തംഭേശ്വരോ ദധാനഃ
 പാതാമന്തേ പയോജോദര ദലിത തലൈ
 പങ്കജാക്ഷസ്യ പാദഭൗ

മരതക കൽ കൊടിമാറ പോലെ ആകാശത്തെ അതിക്ര
 മിക്കുന്ന വലത്തു കാൽ! ആ കാലിന്റെ അടിയേറു് അന്ധക
 ടാമത്തിലുണ്ടായ വിടവിലൂടെ കീഴ് പ്രോട്ടേക്കു് പാഞ്ഞിറ
 ങ്ങുന്ന നിർമ്മലയായ ദേവഗംഗ, കൊടിമരത്തിൽ പറക്കുന്ന
 കറന്തമായ കൊടിക്കുറ തന്നെ. ഇടത്തു കാൽ ഭൂമിയിൽ ഉറപ്പു്
 നില്ക്കുന്നു. ഇതു് ഭവന ഗൃഹത്തെ ഉറപ്പിച്ചു. നിറുത്തുന്ന ബുധൻ
 സ്തംഭമോ? കാലിന്റെ വെള്ള യാകട്ടെ-മിനുസം കൊണ്ടു് താമ
 ര യുടെ ഇതളിന്റെ അകത്തു വശത്തു് കാണുന്ന മിനുസത്തെ
 തോലി പ്രേടുത്തുന്നു. ഈ പങ്കജാക്ഷ പാദങ്ങൾ നമ്മെ രക്ഷിക്ക
 ട്ടെ.

പാദ പങ്കേരുഹ സൂതി.

ആകൃമദ്ഭ്യം ത്രിലോകീ മന്യു സുര പതീ
 തൽക്ഷണം ദേവ നീതേ
 യാഭ്യം വൈരോചനീയേ യുഗപ ദപി വിപത്
 സമ്പദോ രേകധാമ
 താഭ്യം തരേമുദരാഭ്യം മുജ രപി മജിത-
 സ്യോഞ്ചിതാഭ്യം മുദാഭ്യം
 പ്രാജൈശ്വര്യ പ്രദാഭ്യം പ്രണതി മുപഗതഃ
 പാദ പങ്കേരുഹാഭ്യം

അസുര രാജാ വായ മഹാ ബലിയേയും സുര രാജാ വായ
 ഇന്ദ്രനേയും ഒരേ ക്ഷണത്തിൽ വിപത്തിന്റെയും സമ്പത്തി
 ന്റെയും ധാമമാക്കിയ പാദങ്ങൾ! ഭഗവൽ പാദങ്ങൾ മൂന്ന്
 ലോകങ്ങളെ ആകൃമിച്ച മുജന്തത്തിൽ ബലിയു്ക്കും ഇന്ദ്രനും
 വിപത്തും സമ്പത്തും അനുഭവ മായി എന്നതു് പ്രസിദ്ധമാണു്
 ല്ലേ. ഉള്ളകാൽ ചുക്ചുക് ചുക്കുന്ന പാദങ്ങൾ! മനോഹരങ്ങ
 ളും നിറവായ ഐശ്വര്യത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന വയു ആയ
 പാദങ്ങൾ! അഭിത നായ മഹാ വിഷ്ണുവിന്റെ ആ രണ്ടു്
 പാദങ്ങളെ-ഞാൻ വീണ്ടും വീണ്ടും പ്രണമിക്കുന്നു.

സഹസ്ര പാദ സൂതി.

യേഭ്യോ വണ്ണ ശ്വതത്ത് ശ്വരമതമുദഭ-
 ദാദിസർഗ്ഗേ പ്രജനം
 സാഹസ്രീ ചാപി സംഖ്യ പ്രകട മഭിമിതം
 സർവ്വ വേദേഷു യേഷാം
 വ്യാപ്തം വിശ്വപാദായൈ മതി വിതത തന്ത്രേൻ
 വിശ്വമുത്തേൻ വിരാജോ
 വിഷ്ണോസ്തേഭ്യോ മജ്ജ്വലഃ സതത മപി നമോ
 സ്പംശ്വി പങ്കേരുഹാഭ്യഃ

പ്രഭുക്കളുടെ പ്രഥമ സൃഷ്ടിയിൽ ബ്രഹ്മ ക്ഷത്രിയ വൈശ്യ
 ന്മാർ പ്രഭവിച്ച ശേഷം ചതുർത്ഥ വണ്ണ മാംസ മൂടന്റെ പ്രഭവ
 ത്തിനു് ആധാരമായ പാദങ്ങൾ-സർവ്വ വേദങ്ങളിൽ പ്രകട
 മായി പ്രസ്താവിക്ക പ്രദർശന സഹസ്ര പാദങ്ങൾ-വിശ്വങ്ങളി
 ൽ ഏവിടെയും നിറഞ്ഞും വ്യാപിക്കുന്ന പാദങ്ങൾ-വിശ്വ
 ങ്ങളിൽ ഏവിടെയും നിറയുമാറു് അതി വിതതനും വിശ്വമു
 ത്തിയും വിരാട്ടം ആയ വിഷ്ണുവിന്റെ മഹൽ പാദങ്ങൾ-
 -ആ പാദ പത്മങ്ങൾക്കു് നമസ്കാരം!

അഗ്രഹീ സൂതി.

വിഷ്ണു: പാദപയോഗേ വിമല നഖമണി
 ഭംജിതം രാജതേ യം
 രാജീവ സേവ രമ്യം ഹിമ ജല കണികാദ്
 ലംകൃതംഗം ദലാഭി
 അസ്സരകം വിസ്തൃതം ഹം ബാവില മുനിജന-
 പ്രാർത്ഥനീയം നി സേയം
 ദദ്യൂ ദാദാർവ്വനവദ്യുതതി രതിരചിരം-
 മംഗളാനന്ദഗുഹീനം

വിമലങ്ങളായ നഖങ്ങളാകുന്ന മണികളെ കൈകളിൽ
 പ്രകാശിക്കുന്ന വയം, മഞ്ഞിൽ തുളുവയുടെ കണികകളെ കൈ-
 കളിൽ അലംകൃതമായ താമര ഇതളുകളെ പ്പോലെ രചിക്കുകയും
 രാജിക്കുന്ന വയം, ആയ വിരലുകൾ-സർവ്വ സൃഷ്ടികൾക്കു് മുഖ-
 കളായും അതി നിർമ്മലങ്ങളും പരമ രചിതങ്ങളും ആയി നി-
 രന്ദം നില്ക്കുന്ന ആ വിരലുകൾ-എതിരില്ലാത്ത വയം സകല മു-
 നികളും പ്രാർത്ഥിക്കുന്ന വയം ആയ മംഗലങ്ങളെ-നമുക്കു് നൽ-
 ക്കട്ടെ.

നഖ രജീ സൂതി.

യസ്യം ദൃഷ്ട്വർഥലായം പ്രതികൃതി മമരഃ .
 സ്വപം ഭവന്തദ്വർഗ്ഗമന്തഃ
 സേന്ദ്രാഃ സാദ്രീകൃതേഷുഃ സ്വപര സൂര കലാ-
 ശങ്കയർത്ഥകവന്തഃ
 സാ സദ്യഃ സാർവ്വതീരേകം സകല സുഖകരീം
 സമ്പദം സംധയേ ന-
 ശ്ചഞ്ചത് ചർവ്വമാംശു ചക്രം ചരണ നളിനയം
 ശ്ചക്രപരണേ ന്നഖാഭി

ഇന്ദ്രൻ മുതലായ ദേവന്മാർ വിഷ്ണു പാദങ്ങളെ നമസ്കരി-
 ക്കുമ്പോൾ, ഹായകളെ തെളിയിച്ചു് കണിക്കുന്ന നഖനിര-
 തെളിഞ്ഞു് നിരന്നു നില്ക്കുന്നതു്, പോരിന് ഇറങ്ങിയ ഇതര
 സൂരന്മാരാരെന്നു് ഇത്ര പ്രമുഖന്മാർ ശങ്കിക്ക മാറ്റം, ഇഷ്ട
 പ്പെട്ട മാറ്റം, ഭയപ്പെട്ട മാറ്റം, രൂപങ്ങളെ സാക്ഷാത്തായി പ്ര-
 തി ബിംബിക്കുന്ന നഖനിര-ചക്ര മെട്ടത്തവികുറന്ന പരാക്രമ
 ഹർഷഭരി തുളിക്കുന്ന നഖനിര-സർവ്വത്തേയും അതി ക്രമിക്കുന്ന
 തും സർവ്വ സുഖ പ്രദായകമായതും ആയ സമ്പത്തിനെ, നമു-
 ക്കു് നൽകട്ടെ.

പ്രപദ യഗ സൂതി.

പാദാംഭോജനസേവാ സ മവനത സുര-
 പ്രാതഭാസ്വത് കിരീട-
 പ്രത്യുഷ്ണോച്ചംവചാശ്ച പ്രവര കര ഗഭൈ-
 യത്നാത്രിതം യ ദ്വിഭാതി
 നമ്രംഗം ഹരേ നേര ഹരി ദുപല മഹാ-
 കൃഷ്ണ സംരജ്ഞ ഹരി
 ഹായം യേയഃ പ്രദായി പ്രപദ യഗ മിദം
 പ്രപയേത് പരപ മന്തം

കാൽ താമര തന്മാരിൽ കനിഞ്ഞു് തൊഴുന്ന സൂരന്മാരുടെ
 നിറം പൂണ്ട കിരീടങ്ങളിൽ ഇണങ്ങിയിരിക്കുന്ന വിവിധ മ-
 ണികളുടെ കിരണ ഗണങ്ങളെ കൈകളിൽ പല നിറം കലർ-
 ത്തെ

പ്രപദ യഗം-പച്ചക്കൽ കർമ്മ കാണ്തിക്കു് പോരായ്മ വരുത്തു-
 ന്ന കർമ്മ തികഞ്ഞതും ഐശ്വര്യത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതും
 ആയ ഹരിയുടെ ഈ പ്രപദ യഗം-നമ്രംഗ തന്മാരായ നമുക്കു്
 പരപത്തെ, അപായത്തെ പ്രാപിപ്പിക്കട്ടെ.

ജംഘാ സൂതി.

ശ്രീമത്യേവ ചാരുവൃത്തേ കരപരിമളനാ-
 നന്ദ ഹൃഷ്ടേ രമായഃ
 സംരജ്ഞംശ്ച നീലോപല രചിത മഹാ-
 ദണ്ഡയോഃ കാന്തിചൗരേ
 സുരീന്ദ്രേ സ്മൃതയമനേ സുകല സുഖദേ
 സുദിതാരതി സംഘേ
 ജംഘേ നരായണീയേ മുഹൂരപി ജയതാം
 അസ്ത ദംഹോ ഹരൈസ്തൃ

ഐശ്വര്യവത്തു കളും ചാരുവൃത്തങ്ങളും മമ കരങ്ങളുടെ
 പരിമളം ഹൃദയം ആനന്ദിക്കുന്ന വയം ആയ ജംഘകൾ-സം-
 രജ്ഞം വഴിഞ്ഞു് ഒഴുകുന്ന ഇന്ദ്രനീല കല്ലു കൊണ്ടു് പണത മ-
 ഹാ ദണ്ഡങ്ങളുടെ കാന്തിയെ കവരുന്ന ജംഘകൾ-സുരീന്ദ്ര
 നാർ സ്മരിക്കുന്ന വയം സുകലങ്ങളെ സുഖം നൽകുന്ന വയം
 അരാതികളെ അരതി പ്പെടുത്തുന്ന വയം ആയ നാരായണ ജം-
 ഘകൾ-നമുക്കു് പരപങ്ങളെ വീണ്ടും വീണ്ടും കീഴിക്കട്ടെ.

ജാനു സൂതി.

സമ്യക് സാഹ്യം വിധാതും സമ മപി സതരം
 ജംഘയോഃ ഖിന്നയോഃ ക്തയ
 ഭാരി ഭൂതോരു ദണ്ഡ ദായ ഭരണ കൃതോ
 ത്തംഭോവം ഭജേതേ
 ചിത്താദർശം നിധാതും മഹിത മിവ സതാം
 തേ സമുദ്ഗാധമാനേ
 വൃത്താകാരേ വിധാതാം ഹൃദി മുദ മമിത
 സ്വർഗ്ഗനിശം ജാനനീ നഃ

ഭാരം കൂട്ടുന്ന ഊരുദണ്ഡങ്ങളെ വഹിക്കുക നിമിത്തം ഖി-
 നങ്ങളായ ജംഘകൾക്കു് സമ്യക് സാഹ്യം വഹിക്കുന്നതിന്
 പോരുന്നവ യാണെന്നു് അഹങ്കാരം പൂണ്ട ജാനകൾ-സമ്മ-
 നങ്ങളുടെ ചിത്താദർശത്തെ നിക്ഷേപിക്കുന്ന തിൽ സമത്വങ്ങ-
 ലെന്നു് സ്വയം പ്രശംസിക്ക മാറ്റം വൃത്താകാരങ്ങളായ വി-
 ഷ്ണു ജാനകൾ-നമുക്കു് ചിത്തത്തിൽ മുത്തീനെ നിത്യവും
 വിധാനം ചെയ്യട്ടെ.

ഊരു സൂതി.

ദേവം ഭീതിം വിധാതും സപദി വിദധതേ
 കൈടദാഖ്യം മധു യാ-
 വാരോപ്യർത്ഥശ്ചരവധി ജലധി യയോ
 രേവ ദൈത്യേ ജഘാന
 വൃത്താ വന്ദ്യേനാതുലേഖ ചതുര മുപചയം
 ഖിഭൂതം വനേലാ
 വൃത്ര ചാത്ര ഹരേ ശ്വേത മുദ മതിശയനീം
 മാനസേ മന വിധാതാം

കടലിൽ വച്ച് ജനന സമയത്തു് തന്നെ ബ്രഹ്മാവിനെ
 പേടിപ്പിച്ച കൈടൽ, മധു എന്ന ആരൂഢ ഗർഭ തന്മാരായ

അസുരന്മാരെ, ദേവനായ മഹാ വിഷ്ണു ഏതതു വച്ച് കൊ
ന്ന ഉരക്കുട-വൃത്തങ്ങളും അന്യോന്യ തുല്യങ്ങളും സമർത്ഥ
യി വലിക്കുന്ന വയം കാരാളി നീലങ്ങളും ആയ ഹരിയുടെ
ചാരുക്കളായ ഉരക്കുട-നമ്മുടെ മനസ്സിൽ പരമമായ സ
ന്തോഷത്തെ വിധാനം ചെയ്യട്ടെ.

ജപ്പന സൂതി.

പിതേന ദ്യോതതേ യ ചതുരപരിഹിതേ
നാംബരേണാത്മ്യദാരം
ജാതാലങ്കാര യോഗം ജലമിവ ജലധേർ
ബാധവാണിപ്രഭാഭി:
ഏതത് പാതിത്വദാ നോ ജപ്പന മതിഷ്ണാത്
ഏനസോ മാനനീയം
സാതത്വേ നൈവ ചേതോ വിഷയ മവതരത്
പാതു പീതാംബരസ്യ
ബാധവാണി പ്രഭാഭാഭി അപാര മായ സമൃദ്ധം ഏ
ന്നതു പോലെ സമർത്ഥനായ പാഷാദന്മാർ അണിയിച്ച പീ
താംബരത്തെ കൊണ്ടു് അത്യന്തം പ്രകാശിക്കുന്ന മാനനീയ മാ
യ ഭോഗവത് ജപ്പനം--സദാ നമ്മുടെ മനസ്സിൽ കടന്നു് ഭാരം
കൊണ്ടു് തുങ്ങുന്ന പാപത്തിങ്കൽ നിന്നു്-നമ്മെ പഠിക്കട്ടെ.

കഷ്മീ സൂതി.

യസ്യോ ദാമന്യാ ത്രിധാമ നോ ജപ്പന കലിതയോ
ഭോജതേഗ്നം യഥാബ്ധേ:
മദ്ധ്യസ്ഥോ മന്ദരദി: ഭജതപതി മഹാ-
ഭോഗ സന്നദ്ധ മദ്ധ്യ:
കഷ്മീ സാ കാഞ്ചനാഭം മണിവര കിരഭൈ-
രുല്ലസതീ: പ്രദീപ്തം
കല്പം കല്പംണാദിതീ മമ മതി മനിശം
കമുത്രപാ കരോതു
സമൃദ്ധത്തിൽ കിടക്കുന്ന മന്ദരം മലയെ ചുറ്റി യിരിക്കുന്ന
വസുകി എന്ന മഹാ സുപ്തത്തെ പ്പോലെ ഭോഗവർത്ത അറയെ
ചുറ്റുന്ന കഷ്മീ-കമു ത്രപവും കാഞ്ചനാഭവും ഉല്ലസത്തുക ഭാ
യ ശ്രേഷ്ഠ മണികളുടെ കിരണങ്ങളെ കൊണ്ടു് പ്രദീപ്തവും
ആയ ആ കഷ്മീ-എന്റെ ബുദ്ധിയെ സദാ കല്പ യായും ക
ല്പംണ ഭാഗിയായും വേദിക്കട്ടെ.

നാഭി സൂതി.

ഉന്നമം കമിമുഖൈ രുപചിത മുദഭൂ-
ഭഗ്ന പശ്ചൈ വിചിത്രൈ:
പൂവം ശീവംണ പൂജ്യം കമലജ മധുപ
സ്യാസ്സഭം തത് പയോജം
തസ്മിൻ നീലാശു നീലൈ സ്തരജ രുചി ജലൈ:
പൂരിതേ കേളിബുദ്ധ്യം
നാഭീകാക്ഷസ്യ നാഭീസരസി വസതു ന-
ശ്ചിത്ത ഹംസ ശ്ചിരായ
ഉന്നത മായ താമരയിൽ-വിചിത്രങ്ങളായ പത്രങ്ങളോടു
കൂടി വളർന്നു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന താമരയിൽ-കമുവും ശീവംണ
പൂജ്യവും ബ്രഹ്മ വാകുന്ന വണ്ടത്താൻ നിത്യ മായ ആശ്രയ
സ്ഥാനവും ആയ താമരയിൽ-സർവ്വ സൃഷ്ടികൾക്കും മുമ്പ് നി
ഷ്ഠിത മായതും നീലക്കൽ നീലം നാണിക്കുന്ന തരള പ്രഭം പൂര

ങ്ങൾ ഓളം തല്ലുന്നതും ആയ നാഭീക നയനന്റെ നാഭി സര
സ്സിൽ-നമ്മുടെ ചിത്ത മാകുന്ന ഹംസം ചിരകാലം കേളി വി
രം ചെയ്യട്ടെ.
നാഭി നാഭീക സൂതി.

പാതാളം യസ്യ നാഭം വലയ മവി ദിശാം
പത്രപാക്ഷീം നഗേന്ദ്രം
വിദ്വാംസഃ കേസരഭീ ഭിദ്ദി രിഹ വിപുലാം
കണ്ണികാം സ്വസ്തിശൈലം
ഭൂയാത് ഗായത് സ്വയംഭൂ മധുക്കര ഭവനം
ഭൂമയം കാമദം നോ
നാഭീകം നാഭീപന്മാകര ഭവേ മുത ത-
നാഗശയ്യസ്യ ശുഭരേ:

നാഭത്തെ പാതാള മായം ഇതരം നിരയെ ദിഗ് വലയമര
യും കേസരങ്ങളെ മമലകളായും വിപുലമായ കണ്ണികയെ
സ്വസ്തി ശൈലമായും വിദ്വാന്മാർ അറിഞ്ഞു് ആദരിക്കുന്ന
താമര-ആനന്ദ ഗാനം ചെയ്യുന്ന ബ്രഹ്മ വാകുന്ന വണ്ടത്താൻ
ഭവനവും ഭൂപ്രപവും സുപ്ത ശയനം ചെയ്യുന്ന നാരായണന്റെ
നാഭി സരസ്സിൽ ഭവിച്ചതും ആയ വിരിവേറിയ താമര-നമ്മെ
കാമ സംഭാവനം ചെയ്യട്ടെ.

ഉദര സൂതി.

കാന്താഭഃ പൂര പൂണ്ണേ ജിസ ദസിത വലീ-
ഭംഗ ഭാസ്വത്തരംഗേ
ഗംഭീരകര നാഭീ ചതുര താ മഹാ
വത് ശോഭിനീ ദാരേ
ക്രീഡതപാനല ഹേമോദര നവീന മഹാ-
ബാധവാണി പ്രഭാശ്വേ
കാമം ദാമോദരീയോദര സലില നിധൗ
ചിത്ത മത്സ്യ ശ്ചിരം ന:

ശരീര കാന്തിയാകുന്ന ജലപൂരം കൊണ്ടു് പൂണ്ണ മായ-
ഇളകുന്ന ത്രിവലികളാകുന്ന സുന്ദര തരംഗങ്ങളെ കൊണ്ടു് സു
ന്ദര മായ-ഗംഭീര കാമമായ നാഭീയാകുന്ന മഹാ വത്
ത്തെ കൊണ്ടു് വിരിഞ്ഞ-അതി രമണീയ മായ ഉദരത്തിന്റെ
കനകഭരണ മാകുന്ന മഹാ ബാധവാണിയുടെ പ്രഭ കൊണ്ടു് പ്ര
ഭപ്പെടുന്ന-ദാമോദരന്റെ ഉദര മാകുന്ന കടലിൽ-നമ്മുടെ ചി
ത്ത മാകുന്ന മത്സ്യം-നീണ്ട കാലം ക്രീഡിക്കട്ടെ.

രോമ രാജി സൂതി.

നാഭി നാഭീക മൂലാത് അധിക പരിമളേ-
ന്തോഹിതം മളിനം
മാലാ നീലേവ യാന്തി സ്മരതി രുചിമതി
വക്ത്രപത്മം നൂഖി യാ
രമാ സാ രോമരാജി ക്ഷ്മിത രുചിമതി
മധ്യ ഭാഗസ്യ വിഷ്ണോ:
ശ്ചിത്തസ്ഥാ മാവിരംസി ചിര തര മുചിതം
സാധയന്തി ത്രിയം ന:

ഒരു താമരയിൽ ഇരിക്കുന്ന വണ്ടു് മഹാദൂത താമരയിൽ
നിന്നു് വരുന്ന മണം അറിഞ്ഞു് അതിലേക്കു് പറന്നു് മാർക
പതിവാകുന്നു. അധികം പരിമളം വരുന്നതായി മോഹിച്ചു്

കുണ്ടിൻ നിറ യായ മാല പോലെ-നാമി നാളികത്തിൽ വ
ത്തിക്കവെ, മുഖം വീരത്തിലേക്ക് മനം മനം നിന്നു നോ
ക്കുമ്പോൾ-നമ്മുടെ ചിത്തത്തിൽ ഉചിതമായ ഐശ്വര്യത്തെ സാ
ധിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ നിന്നും, ചിരകാലം വിരമിക്കാ തിരിക്കട്ടെ
ശ്രേയശാഗ സൂതി.

ആരെ കല്പസ്വയസ്സാത് പ്രഭവതി വിത്തം
വിശ്വമേതത് വികല്പൈഃ
കല്പന്തേ യസ്യ യാതഃ പ്രവിശ്വതി സകലം
സ്ഥാവരം ജംഗമം ച
അത്യന്തം ചിന്താമൃതേന്തേ ശ്വേതരത മജിത-
സ്യാന്തരീക്ഷ സപരൂപേ
തസ്മിന്നസ്മാക മന്തഃകരണ മതിമുദാ
ശ്രീധരതത് ശ്രേയശാഗേ

കാലത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ വിത്തമായ വിശ്വത്തെ
വികല്പങ്ങളെ കൊണ്ട് പ്രഭവിപ്പിക്കുന്നതും കല്പാന്തത്തിൽ
സ്ഥാവര ജംഗമമായ സർവത്തിനും ഉൾപ്രവേശം അനുവദി
ക്കുന്നതും ആയ ശ്രേയ ഭാഗത്തിൽ-അജിതനും അത്യന്തം
അചിന്താമൃതന്മാനും ആയ നാരായണന്റെ അന്തരീക്ഷ സ്വ
രൂപമായ ശ്രേയ ഭാഗത്തിൽ-നമ്മുടെ അന്തഃകരണം, ചിരത
രം, അതിമുദാ, ശ്രീധരിക്കട്ടെ.

വക്ഷ സൂതി.

സംസ്തിഗ്നം കൗസ്തുഭാംശു പ്രസര കിസലയൈർ
മുഗ്ദ്ധാ മുക്താമലാശ്ലബ്ധം
ശ്രീവത്സോല്ലാസി ഹൃല്ല പ്രതിവന വനമാ-
ലാംശു രജത് ഭീമാന്തം
വക്ഷഃ ശ്രീവൃക്ഷകാന്തം മധുതര നികര-
ശ്യാമളം ശാർവപാണ്ഃ
സംസാരാധ പരമാഞ്ജന രൂപവന മിവ യത്
സേവിതം തത് പ്രപദ്യേ

കൗസ്തുഭത്തിന്റെ കിരണ സമൂഹങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന തളിരുകളെ
കൊണ്ട് വിരിപ്പിച്ചു പെട്ടത്-മുഗ്ദ്ധങ്ങളായ മുത്തുകളെ
കൊണ്ട് അലങ്കരിക്കു പെട്ടത്-ശ്രീവത്സം കൊണ്ട് ഉല്ലസിക്കു
ന്നത്-ഐശ്വര്യം ആണ്ട വസ്തുക്കൾ (കിടാക്കളും വാ
ലന്മാരും) പുളിക്കു പെട്ടുകയാൽ ഉല്ലസിക്കുന്നതു്-സർവ വന
ങ്ങളിൽ നിന്നും സന്ധിച്ച് വിടർന്നു പുക്കൾ ഇണങ്ങിയ വന
മാലയുടെ കൂലം കൊണ്ട് ഒളി പെരുന്ന ഭീമ മലയ വനം ഇ
ണങ്ങുന്നതു്-മഹാ ലക്ഷ്മി യാകുന്ന വൃക്ഷത്തെ കൊണ്ട് മ
നോഹര മായതു്-മധു കര നികരം പോലെ ശ്യാമള മായതു്-
ആയ ശാർവപാണിയുടെ വക്ഷസ്സിനെ സംസാര പഥ രൂപം
ത്തന്മാർ-ഉപ വനത്തെ എന്നതു പോലെ-ഞാൻ ആശ്രയി
ക്കുന്നു.

ശ്രീ വത്സ സൂതി.

കാന്തം വക്ഷോ നിതാന്തം വിദധ ദിവ ഗഭം
കാളിമാ കാലശരണം-
വിദോർബിംബം യഥാഭക്ത മധുപ ഇവ തരോർ
മഞ്ജരീ രാജതേ യഃ

ശ്രീമാനീശ്വരവിന്ദയഃ ദ്വീരത മിളിതഃ
കൗസ്തുഭ ശ്രീ പ്രതാപൈഃ
ശ്രീവത്സഃ ശ്രീപതേഃ സശ്രീയ ഇവ ദധിതോ
വത്സ ഉദ്യൈഃ ശ്രീയം നഃ

പരമ ശിവന്റെ കഴുത്തിനെ കർളകൂടം എന്നതു പോലെയും,
ചന്ദ്ര ബിംബത്തെ ശശങ്കം എന്നതു പോലെയും, പൂങ്കുല
യെ മധുപം എന്നതു പോലെയും, നാരായണന്റെ മറികടത്തു
നിതാന്തം കാന്ത മാക്കുന്ന തായ-ശ്രീവത്സം-കൗസ്തുഭ മണിയു
ടെ കിരണങ്ങളോടു് ഇണങ്ങി ചേർന്നു് ശ്രീമത്തും, മഹാ ല
ക്ഷ്മിയുടെ പ്രിയനായ പുത്രനെ പ്രാപ്തം സമാനിതവും
ആയ-ആ ശ്രീ വത്സം-നമുക്ക് സർവാധിക മായ ഐശ്വര്യ
ത്തെ നൽകട്ടെ.

കൗസ്തുഭ സൂതി.

സംഭ്രൂയാർദ്ധോധിമധുഗാത് സചടി സഹജയാ
യാ ശ്രീയം സന്നിധതേ
നിലേ നാരായണോരസ്ഥല ഗഗന തലേ
ഹര താരോപസേവ്യ
ആശഃ സർവഃ പ്രകാശാ വിദധപി ദധത്
ചാർത്ത ഭംഗസ്തന്ത്രേജം
സ്യാശ്ചൈവ സ്യാകരോ നോ ഭ്യമണി റിവ മണിഃ
കൗസ്തുഭഃ സോസ്തു ഭൂതൈഃ

സഹജമായ ഐശ്വര്യത്തോടു കൂടി-അമൃത മമന ഘട്ട
ത്തിൽ സമുദ മലയത്തിൽ നിന്നും ഏഴുന്ന്-ഹരങ്ങളെ പ്രാപ്ത
ളെ തരക കളാർ ഉപസേവ്യമാന നായി-നിലമായ നാരാ
യണ വക്ഷസ്സു പോലെ വിസ്തൃതമായ ആകാശത്തിൽ-സ്വ
ഭാസ്സു കൊണ്ട് സർവ ദിക്കുകളെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു കൊണ്ട്-ഇത
രങ്ങളായ മേഘാതിസ്സുകളുടെ പ്രഭയെ കെട്ടുത്തി കൊണ്ട്-
സർവാശ്ചയങ്ങളുടെ നിലയന മായ സൂര്യൻ വർത്തിക്കുന്നു. കൗ
സ്തുഭവും അങ്ങനെ തന്നെ. സഹജ യായ മഹാ ലക്ഷ്മിയോ
ടു കൂടെ-അമൃത മമന ഘട്ടത്തിൽ സമുദത്തിൽ നിന്നും ഏഴുന്ന്
-ഹര മാകുന്ന തരക കളാർ അലംകൃതമായി-നിലമായ
നാരായണോ രസ്ഥലമായ ആകാശത്തിൽ-സ്വ ഭാസ്സു കൊണ്ട്
സർവ ദിക്കുകളെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു കൊണ്ട്-ഇതരങ്ങളായ ആഭി
രണങ്ങളുടെ മഹിമയെ ജയിച്ചു കൊണ്ട്-സർവാശ്ചയങ്ങളു
ടെ ആകര മായി-സൂര്യൻ സമത വഹിക്കുന്ന കൗസ്തുഭം-നമു
ക്ക് ഐശ്വര്യം വളർത്തട്ടെ.

മാലാ സൂതി.

യാ വായാ വാനുകുലഗാത് സാതി മണി ജചാ
ഭാസമനോസമാനാ
സാകം സാകയ മംസേ വസതി വിദധതി
വാസുഭേം സുഭേം
സദാം സാരംഗസംഘൈർമുഖരിത കസുമം-
മേലകിന്തം ച കാന്തം
മാലാ മാ ലാളിത്യാസ്തൻ അവിരമതു സുഖൈ-
മേഘജയന്തി ജയന്തി

വായു അനുകൂലമായി വിശവേ, കൗസ്തുഭ പ്രഭയോടു്
ഇണങ്ങി അതുലമായി വിളങ്ങുന്നു തോളിൽ ഇളകി ഇളകി
ക്കിടന്നു കൊണ്ട്, വായു ദേവന്റെ സമാനല നാക്കുന്ന-വണ്ടുക

ഓ ഖോഷം കൂട്ടുന്ന പൂക്കളെ കൊണ്ട് നിമിത്തമായ-കര
ണ പൂക്കളെ പൊലുള്ള വണ്ടുകൾ നിര നിരയായി പറയി
യെന്ന് പ്രഭ കയറുന്ന-മഹാ ലക്ഷ്മി ലളിത യായ-മാല-
വൈഭവത്തി എന്ന പേരായ വനമാല-നമ്മെ സുഖങ്ങളിൽ
ഭയംകിട്ടിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് വിരമിക്കു തിരിക്കട്ടെ.

ചാറു മൃഗ സ്തുതി

ഹാരസ്യാരു പ്രഭാഭി: പ്രതിവന വനമാ-
ലാഞ്ചഭി: പ്രാഞ്ചഭി രത്നം
ശ്രീഭി ശാപ്തംഗദാനം ശബളിത രചിഭി:
നിഷ്കാഭി ശാഭി
ബാഹുല്യ നൈവ ബധിഷ്ഠലി പുട മജിത
സ്യുഭിയാചാമഹേതത്
ബന്ധാഞ്തിം ബാധതാം നോ ബഹു വിഹതികരീം
ബന്ധം ബാഹുല്യം

ഹാരങ്ങളുടെ ഉരു പ്രഭകളെ കൊണ്ടും, പല വനങ്ങളിൽ
നിന്ന് വന്ന പൂക്കളെ കൊണ്ട് കെട്ടിയ നീണ്ട മാലകളുടെ
കളികളെ കൊണ്ടും, തോർ വളകളുടെ തെളിച്ചം കൊണ്ടും,
പല നിറം ഇണങ്ങുന്ന നിഷ്കങ്ങളുടെ നിഴൽ കൊണ്ടും, ഐ
ശ്വര്യം പൂഴുന്ന-അജിത നായ ഭഗവാന്റെ ബന്ധം മായ-
ബാഹുല്യം, വിവിധ വിഹിതങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുന്ന നമ്മുടെ സം
സാര ശ്ലേഷത്തെ ധരിപ്പിക്കുവാനായി-നാം വീണ്ടും വീണ്ടും
കൈ കൂപ്പി കൊണ്ട്-അഭി യാചിക്കുന്നു.

ചാറു സ്തുതി.

വിശ്വ രാമൈക ഭീക്ഷാ സ്തഭേ ഗുണ ഗണ-
ക്ഷത്രനിർമ്മാണ ഭക്ഷാ:
കർത്താരോ ഭൂന്നിരൂപാ: സ്ഫുട ഗുരു യശസാം
കർമ്മാ മത്ഭിതാനാം
ശർണ്ഠം ബാണം കൃപാണം ഫലക മരിഗഭേ
പത്മശംഖൈ സഹസ്രം
ബിഭ്രണം ശസ്ത്രമുലം മമ ഭഹതു ഹരേർ
ബാഹവോ മോഹമാനാം

വിശ്വരാമൻമാകുന്ന ഏക ഭീക്ഷയോട് കൂടിയവ-ആ
ആവശ്യത്തിന് യോജിച്ച ഗുണങ്ങളോട് കൂടിയ ക്ഷത്രിയന്മാ
രെ നിമിഷിക്കുന്നതിൽ ഭക്ഷത ഉള്ളവ-നിരൂപണത്തിൽ നി
ല്പാത്തവ-സ്ഫുടങ്ങളും ഗുരുക്കളും ആയ യശസ്സിന് ആധാ
രമായ അത്ഭുത കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യുന്നവ-ശർണ്ഠം, ബാണം,
കൃപാണം, പരിച, ചക്രം, ഗദ, പത്മം, ശംഖം എന്നിങ്ങനെ
യുള്ള ആയിരം ശസ്ത്രങ്ങളെ വഹിക്കുന്നവ-ആയ-ഭഗവൽ
ബാഹുക്കൾ-എനിക്ക് അജ്ഞാന ഹാനിയെ നൽകട്ടെ.
കണ്ണ സ്തുതി.

കണ്ണാകുലോൽഗതൈ രാ: കനക മയ ലസൽ
കണ്ഡലോത്രൈ തദാരൈ:
ഉദ്ഭാതൈ: കൗസ്തുഭസ്യുദ്ഭാപുരുഭി രൂപചിത-
ശ്ചിത്രവർണ്ണ വിഭാതി
കണ്ണാഭ്യേ രമയാ: കര വലയ പദൈർ
മുദിതേ ഭദ്രരൂപേ
വൈകുണ്ഠീയേത്ര കണ്ണേ വസതു മമ മതി:
കണ്ണഭാവം വിഹായ

കണ്ണാഭമണങ്ങളിൽ നിന്ന് അവതരിച്ച്, പൊൻ ക
ണ്ഡല പ്രഭകളാൽ മനോഹരമായ കൗസ്തുഭത്തിന്റെ ഉരു
പ്രഭകളാൽ പുഷ്പി പ്പെട്ട്-വിചിത്രമായി വിളങ്ങുന്ന മ
ഹാ ലക്ഷ്മി ആദ്യേക്ഷിക്കവേ,-മഹാ ലക്ഷ്മിയുടെ കര വലയം
ങ്ങളാൽ മുദിതവും ഭദ്രരൂപവും ആയ-വൈകുണ്ഠ കണ്ണത്തിൽ-
എന്റെ ബുദ്ധി കണ്ണഭാവം ഒഴിഞ്ഞു വസിക്കട്ടെ.
ഒന്ന വാസ സ്തുതി.

പത്മാനഭപ്രഭാതാ പരിലസ ഭരണ-
ശ്രീപരിതാഗ്രഭാഗ:
കാലേ കാലേ ച കംബു പ്രവര ശശധരം-
പൂരണേയ പ്രവീണ:
വക്ത്രാകാശം നരസ്ഥ സ്ഥിരയതി നിതരാം
ഭന്തതരശ്ച ശോഭാം
ശ്രീഭട്ടു ഭട്ടന്തവാസോ ഭൂമണി രഘ തമോ-
നശനായാസ്സപസു ന:

സൂര്യൻ താമരയ്ക്ക് ആനന്ദം പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു: പരി
ലസിക്കുന്ന അരുണന്റെ പ്രഭ കൊണ്ട് മുൻ ഭാഗം പ്രഭപ്പെട്ട്
നില്ക്കുന്നു: കാലത്തിങ്കൽ കാലത്തിങ്കൽ ചെന്നാകുന്ന ശംഖ
ത്തെ പൂരണം ചെയ്യുന്നതിൽ പ്രവീണ നാകുന്നു: ആകാശ മാ
കുന്ന വക്ത്രത്തിൽ നിന്ന് കൊണ്ട് താരങ്ങളെ ഉറക്കുന്ന ഭന്തങ്ങള
ടെ ശോഭയെ തിരസ്കരിക്കുന്നു. അതു പോലെ തന്നെ ഈ ഭ
ന്ത വാസസ്ത്വ-അധരോഷം-മഹാ ലക്ഷ്മിക്കു ആനന്ദത്തെ
കൊടുത്ത്, ചുവന്ന ചുരുപ്പ് കയറിയ അഗ്ര ഭാഗത്തോടു കൂടി
കാലത്തിങ്കൽ കാലത്തിങ്കൽ പാഞ്ചമന്വ മെന്ന ശംഖ മറക്കുന്ന
ചന്ദ്രനെ പൂരണം ചെയ്യുന്നതിൽ പ്രവീണ നായി-മുഖമാകുന്ന
ആകാശത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്ത്-പല്ലിക ഉറക്ക
ുന്ന നക്ഷത്രങ്ങളുടെ ശോഭയെ തിരസ്കരിച്ചു കൊണ്ട്-നമ്മുടെ
പാപാസകരത്തെ നശിപ്പിക്കട്ടെ.

ഭന്താഭി സ്തുതി.

നിത്യം സ്തോമതിരേകാത് നിജകമിതു രലം
വിപ്രയോഗ ക്ഷമാനാം-
വക്ത്രേഭേ രന്തരാഭേ കൃതവസതി റിവർ
ഭാതി നക്ഷത്ര രാജി:
ലക്ഷ്മീകാന്തസ്യ കാന്താ കൃതിരതിവിലസ-
നംഗ്ല മുക്താഫല ശ്രീ-
ഭന്താഭി സന്തതം സാ നതി ശതി നിരതാൻ
രക്ഷതാത് ഭരക്ഷതാ ന:

സ്വ ഭന്താവിന്റെ അടുക്കൽ നിന്ന് വിരഹം സംഭവി
ക്കരുത് എന്ന് കറുക്കിപ്പിച്ചു കൊണ്ട്-നിത്യ സ്തോമം നിമിത്തം
മുഖ ചന്ദ്രന്റെ അന്തരാളത്തിൽ നക്ഷത്ര നിരയെ പ്രേംലൈ
വാസം ഉറപ്പി ചിരിക്കുന്ന പത്നി-ആകൃതി കൊണ്ട് മനോ
ഹരങ്ങളും, പ്രകാശം പൂണ്ടും, സുന്ദരങ്ങളായും വർത്തിക്കുന്ന മു
ത്തു മണികളെ പ്രേംലൈ ശോഭിക്കുന്നവയും, നാശമില്ലാത്തവ
യും ആയ ലക്ഷ്മീ കാന്തന്റെ ഭന്ത നിര-നതി നതി നിരത
ന്മാരായ നമ്മെ, സന്തതം രക്ഷിക്കട്ടെ.

വചനാമൃത സ്തുതി.

ബ്രഹ്മൻ ബ്രഹ്മണ്യജിഹ്വാം മതി മപി കരുഷേ
വേദ സംഭാവയേ തപം

ശംഭോ ശക്തി ത്രിലോകീ മവസി കി മമരേൻ
നരേന്ദ്രോഃ സുഖം വഃ

ഇത്ഥം സേവവേനമിം സുര മുനി നികരം
വീക്ഷ്യ വിഷ്ണോഃ പ്രസന്ന-

സ്വാസ്ത്യേനോ രാസ്രവന്തീ പര വചന സുധാ-
ഹ് ഛാദയേ താനസം നഃ

ഭോ ബ്രഹ്മാവേ! അങ്ങ് പര ബ്രഹ്മത്തിൽ നേരായ ബു
ദ്ധിയോടുകൂടി തന്നെ വർത്തിക്കുന്നില്ലേ? ദേവ! ശംഭോ!
ഞാൻ അങ്ങയെ സംഭാവനം ചെയ്യുന്നു. ശക്തി! അങ്ങ് ദേവ
ന്മാർ ഉൾപ്പെടുന്ന ത്രിലോകിയെ അവനും ചെയ്യുന്നില്ലേ?
ഭോ നരേന്ദ്ര പ്രമുഖന്മാരേ! നിങ്ങൾക്ക് സുഖം തന്നെ അല്ലേ?
സുഖാവനമി മായ സുര മുനി നികരത്തെ കണ്ടു, ഇങ്ങനെ
പ്രസാദിച്ചു. കശലം പറയുന്ന വിഷ്ണുവിന്റെ മുഖ ചന്ദ്ര
നിൽ നിന്ന് ഒഴുകി വരുന്ന വര വചന സുധ, നമ്മുടെ മന
സ്സിനെ ആഹ്ലാദിപ്പിക്കട്ടെ.

ഗണ്ഡ മണ്ഡല സൂതി.

കണ്ഠസ്ഥ സ്വസ്തി കശ്ലോജപല മകര മഹാ-
കണ്ഡല പ്രോത ദീപ്യ-
നാണികൃതീ പ്രതാപനഃ പരിമിതിത മളി
ശ്യാമളം കോമളം യത്
പ്രോദ്യത് സൃഷ്ടിംശു രാജ തരതക മുക്തം-
കാര ചേരം മുരാരർ
ഗദ്യം മംഗാമിനീം നോ ഗമയതു വിപദം
ഗണ്ഡയോർ മണ്ഡലം തത്

കാതിൽ കിടന്നു കനക കാന്തി പെരുന്ന കശ്ലോജപല മം
ഗള മകര മഹാ കണ്ഡലങ്ങളിൽ തീ തെരിപ്പിച്ചു നില്ക്കുന്ന
നാണികൃതീയുടെ പ്രഭയുടെ വ്യാപനം നിമിത്തം പരിമിതി
തരതക അളി ശ്യാമളവും കോമളവും ആയ ഗണ്ഡ മണ്ഡലം-
ഉദിച്ചു യന്മ സൃഷ്ടിന്റെ രശ്മികളെ പ്രോലേ വിരോജിക്കുന്ന മര
തക കണ്ഠാടി യുടെ ആകാരത്തെ അപഹരിക്കുന്ന നാരായണ
ന്റെ ഗണ്ഡ മണ്ഡലം-നമ്മുടെ ആഗാമിനി യായ വിപത്തി
നെ വിനാശം ചെയ്യട്ടെ.

നാസിക സൂതി.

വക്ത്രം ഭോജേ ലസന്തം മുഹുരധാ മണിം
പക്ഷബിംബഭിരമം
ദൃഷ്ട്വാ ദണ്ഡം ശുക്ലസ്യ സ്ഫുട മവതരത-
സ്തുണ്ഡ ഭണ്ഡായതേ യഃ
ഘോഷഃ ശോണീ കൃതാത്മാ ഭൂവണ യുഗ ലസന്ത
കണ്ഡലോരൈർ മുരാരഃ
പ്രാണാഖ്യസ്വാന്വിലസ്യ പ്രസരണ സരണി
പ്രാണ ദാനായ നഃ സ്ഫുട

മുഖ താമരയിൽ തിളങ്ങി-തൊണ്ടിപ്പഴം പോലെ അ
ഭിരമമായ അധര മണിയെ വീണ്ടും വീണ്ടും കണ്ടു ഭംഗിക്ക
വാനായി കീഴ്പ്പോട്ടു ഇറങ്ങുന്ന-വിടൻ തത്തച്ചുണ്ട് എ
ന്നതു പോലെ-ആകർഷകമായ നാസിക-കാതുളിൽ കി
ടക്കുന്ന കണ്ഡലങ്ങളുടെ മളി നിമിത്തം ചുക് ചുക് ചുക്
തും പ്രാണ വായുവിന്റെ പ്രസരണ സരണിയും ആയ നാരായ
ണന്റെ നാസിക-നമുക്ക് പ്രാണ ദാനം ചെയ്യട്ടെ.

നേത്ര സൂതി.

ദിക്കാലോ വേദയൻതേ മഗതി മുഹു രിമാ
സഞ്ചരന്തേ രവിനഃ
രേതോലോകാലോകദീപാവദീദധതി യയോ-
രേവ രൂപം മുനീനഃ
അസ്തം നബ്ജപ്രഭേതേ പ്രമുര തര കൃപാ-
നിർഭരം പ്രേക്ഷമാണേ
പാതം മാതാമൃ ശുക്ലാസിത രചി രചിരേ
പത്മനേത്രസ്യ നേത്രേ

ദിക്കകളേയും കാലങ്ങളേയും തെളിയിക്കുന്നവ ഏതും
മുൻ ലോകങ്ങളെ തെളിയിക്കുന്ന ചിളക്കിക്കളെന്നും മഹാ
മാർ പ്രസ്താവിക്കുന്ന വായും, സദാ സഞ്ചരിക്കുന്ന വായും, ആയ
സൂര്യ ചന്ദ്രന്മാരായ ഭഗവദ്ദൃഷ്ടികൾ-പ്രമുരതരമായ കൃപ
യോടുകൂടെ എപ്പോഴും കടക്കിക്കുന്ന വായും, താമര നേർ തെ
ളി തെളിയുന്ന വായും, ചെങ്കാർ വെൺകാന്തി കൊണ്ട് രചി
രങ്ങളും, ആയ പത്മനേത്രദൃഷ്ടികൾ-ഞങ്ങളെ പാലനം ചെ
യ്യട്ടെ.

ഭൂലതാ സൂതി

ലക്ഷ്മീമൃകാരാ ഭൂകാളി സ്ഫുര ദളിക ശശാ-
ങ്കാർദ്ധ സംഭർ മീല-
ന്നേത്രാംഭോജ പ്രഞ്ചാധോത്സ്യക നിദ്രിത താ-
ലീന ഭൂഗ മരോദേ
ലക്ഷ്മീനാഥസ്യ ലക്ഷ്മീതത വിബുധഗണാ
പാഗ ബാണാസനാർദ്ധ-
മാദയേ നോ ഭൂതി ഭൂരി പ്രസവ കശലതേ
ഭൂലതേ പാലയേതാം

ലക്ഷ്മീ കാരങ്ങളായി അളകങ്ങൾ തുളിക്കുന്നു. ആ അള
കങ്ങളെ കൈണ്ട് അലംകൃത മായ നെറ്റിത്തടം കാണപ്പെടുന്നു.
അർദ്ധ ചന്ദ്ര നായ ആ നെറ്റിത്തടത്തെ കണ്ടു നേത്രാം
ഭോജങ്ങൾ അടഞ്ഞു പോകുന്നു. അങ്ങനെ അടഞ്ഞ താമരക
ളെ തുറന്ന് കാണാം നായി പ്രഞ്ചാധനോത്സ്യക മായി അടു
ത്തു കട്ടി നില്ക്കുന്ന വണ്ടുകളുടെ ശോഭ തേടുന്ന പുരിക കൊടിക
കൾ-നമസ്സരിച്ച് നില്ക്കുന്ന സാന്നാഹ എതിരോടു ചെല്ല
ുന്ന ബാണങ്ങളാകുന്ന കടക്കുന്നുകളെ അയയ്ക്കുന്ന വില്ലി
ന്റെ പാതിയുടെ രൂപത്തിൽ നിരക്കുന്ന പുരിക കൊടിക
കൾ-ഐശ്വര്യങ്ങളെ നിരന്തരം പ്രസവിക്കുന്നതിൽ കശലങ്ങ
ളായ പുരിക കൊടികൾ-ലക്ഷ്മീ നാഥന്റെ പുരിക കൊ
ടികൾ-നമ്മളെ പാലിക്കട്ടെ.

ഭൂമുഗ സൂതി

പാതാത് പാതാപാതാത് പാത പതി ഗതേർ
ഭൂമുഗം ഭൂഗമലൂപം
യേനേഷ ചൂലീഭൂതന സ്വപദ നിയമിതഃ
സാസുരാ ദേവസംഘഃ
തൃതല്ലാലാട രംഗേ രജനി കര തനേ
രർദ്ധ ഖണ്ഡാപദാതേ
കാലവാലലയം വാ വിലസതി സമയം
ബാലികാ മാതരം നഃ

പാതാത് പാതാപാതാത് പാത പതി ഗതേർ
ഭൂമുഗം ഭൂഗമലൂപം
യേനേഷ ചൂലീഭൂതന സ്വപദ നിയമിതഃ
സാസുരാ ദേവസംഘഃ
തൃതല്ലാലാട രംഗേ രജനി കര തനേ
രർദ്ധ ഖണ്ഡാപദാതേ
കാലവാലലയം വാ വിലസതി സമയം
ബാലികാ മാതരം നഃ

അല്ല മായ ചാലനം കൊണ്ട് സമാസര നാരെ സ്ഥാന
 ക്ഷേത്ര സ്ഥാനങ്ങളിൽ സ്ഥാപിക്കുന്ന ഭൂയുഗം—ചന്ദ്രൻ
 വണ്ണം പോലെ നിൽക്കുക കന്തളങ്ങ കൂടെ നുത്ത സ്ഥാനവും
 ആയ ലലാട മാകുന്ന രംഗഭൂമി കന്തളങ്ങ കൂടെ മാതാവായ
 കാലവും ഉപയം പോലെ ശോഭിക്കുന്ന ഭൂയുഗം ഗന്ധ വാ
 മന നായ നാരായണന്റെ ഭഗവദ്യുഗമായ ആ ഭൂയുഗം—ന
 മെ പരമാർത്ഥ പതനത്തിൽ നിന്ന് പാലനം ചെയ്യട്ടെ.

പുണ്യം സൂതി.

ശ്രദ്ധ സുരേഷ്ചാല ചുത ശര നികര-
 ക്ഷീണ ലക്ഷ്മീ കടാക്ഷ-
 പ്രാത്ഫുല്ലത് പത്മമാലാ വിലസതി മമിത-
 സ്ഫാടികേശൻലിംഗം
 ഭൂതം ഭൂയോ വിഭൂതൈ മമ ഭവനപതേർ
 ഭൂലതാ ഭവനമധാ-
 ഭൂതം തത്പുണ്യം മൂർദ്ധ്വം ജ്ഞിമരണതമഃ
 ഖണ്ഡനം മണ്ഡനം നഃ

ശ്രദ്ധ നായ കരമ ദേവന്റെ കരിയ വില്ലിൽ നിന്ന് ശര
 നിർ വരാനുണ്ട്: അവയെ ക്ഷീണിപ്പിക്കുന്നവ യാണ്, ല
 ക്ഷ്മീകടാക്ഷങ്ങൾ: ആ കടാക്ഷങ്ങൾ താമര പൂക്കൾ ത
 ന്നി: അങ്ങനെ യുള്ള പൂക്കളെ കൊണ്ട് തീൻ മലയെ
 കൊണ്ട് വിലസുന്ന സ്ഫാടിക മായ ശിവലിംഗത്തി നൊ
 ത്ത- ഭൂലതാ മധ്യത്തിൽ ഉയർന്ന ജനന മരണ തമസ്സിനെ
 ഖണ്ഡിക്കുന്ന-ഭവനൈക നായകൻ മണ്ഡന മായ-ആ ഉൾ
 ലപുണ്യം-ശോഭിക്കാറി-ത്തങ്ങൾക്ക് വീണ്ടും വീണ്ടും
 വിജ്ഞാപിക്കാറി ഭവിക്കട്ടെ.

ചലാട സൂതി.

പീഠിഭൂതാകാശേ കൃത മുകട മഹാ-
 ദേവലിംഗ പ്രതിഷ്ഠ
 ലാലാടേ നാട്യരംഗേ വികിട തര തട
 കൈഭാരേ ശ്ലീരായ
 പ്രാദോഽക്ഷരൈവ്യാത്മതന്ത്രി പ്രകിട പട കടിം
 പ്രസ്ഫുരന്തിം സ്ഫുടംഗം
 പടപിയം ഭാവനാഖ്യം ചട്ടലമതിനടി-
 നാടികരം നാടയേ നഃ

പീഠം പോലെ പരന്നതാണ്, അളക്കുന്ന ദേശം: അവി
 ക്കു കിര ലിംഗ പ്രതിഷ്ഠ ചെയ്യപ്പെട്ട തെന്ന് വിമോഭവിപ്പി
 ക്ക അക്ക മകടത്തോടു കൂടിയ-വിപുല മായ തടത്തോടു കൂടി
 ത കൈഭാരെയുടെ ലലാട മായ-നാട്യരംഗത്തിൽ-പാടവ മു
 ക്കുവ കൈലാല ചപല യായ നമ്മുടെ ബലി യാകുന്ന നടീ-
 അലസത യെന്ന് പേരായ തിരശ്ശീലയെ നീക്കി-അംഗങ്ങളെ
 സ്ഫുടമാകും വണ്ണം പ്രസ്ഫുരിപ്പി ക്കുന്ന ഭാവനാഖ്യ യായ
 നമ്മുടെ നാടികര-നടനം ചെയ്യിക്കട്ടെ.

കന്തളാടി സൂതി.

മോലാളിവ യാമനഃ കവലയ കലിതാ
 ശ്രീപതേ: കന്തളാളി
 കരിന്ദ്രാർത്ഥമുല്ലം നോ ഗളതി ഹര ശിര
 സുലൂനിസ്സുലയ ന

രാഹുർ വാ യതി വക്ത്രം സകല ശശി കലാ
 ഭാഗ്നി ലോലാന്തരാംതാ
 ലോകൈ രാലോച്യതേ യാ പ്രദിശതു സകലൈഃ
 സാഖിലം മംഗളം നഃ

ഹരന്റെ ശിരസ്സിൽ ഗംഗ, സ്ഥാനം സന്ധാഭിച്ചത് കണ്ടു
 സ്തൽ മൃത്ത കാളിന്ദി-കരിംകുവളപ്പ് കൊണ്ട് തീൻ ഒരു
 മാലത്തുടൽ പോലെ ഹരിയുടെ തലയിൽ കയറിയ താങ്ങെ
 ന്നോ-അവിടെ നിന്ന് കഴുകി വരിക യാണെന്നോ-ഹരിയു
 ടെ മുഖം കണ്ട് മൃത തിരുവ വിരിഞ്ഞത് നില്ക്കുക യാണെന്നോ മ
 നസ്സിലകിയ രാഹു, മുഖത്തേക്ക് ബലപ്പെട്ടുക യാണെന്നോ
 -ലോകങ്ങൾ ആലോചിക്ക മാറ്-സ്തിഗ്ദ്ധ മായ-വണ്ടോളി
 പുണ്ട-ലക്ഷ്മീ കാന്തന്റെ കന്തളാളി-നമുക്ക് സഖ മംഗളം
 നൽകട്ടെ.

കേശ സൂതി.

സുഹൃദാ: പ്രസുപ്തേ ഭഗവതി വിബുധൈഃ
 അപ്യദ്യുസ്ഥപ്രാപം
 വ്യംപ്ത വ്യോമാന്തരോളം സൂര്യ തചി ജലം-
 രഞ്ജിതാ: സ്തോഭാസഃ
 ദേഹ ഛായോദ്ഗമാഭം രിപു വപു രഗുര-
 പ്തോഷ രോഷാഗ്നി ധൃമധഃ
 കേശാ: കേശഭിഷോ നോ വിദധതു വിപുല-
 ക്ഷേത്ര പാശ പ്രണാശം

ഭഗവൻ ഉറങ്ങി ക്ഷീട്കവേ ശരീര വണ്ണത്തിന് സമ മ
 യ വണ്ണത്തിൽ ചിതറി കിടക്കുന്നവ-സുരന്മാരാൽ തന്നെയും
 അദ്യുസ്ഥമായ രൂപം ഉള്ളവ-വ്യോമാന്തരങ്ങളിൽ ഏവിയും
 വ്യംപിച്ചവ-ഇളക്കുന്ന വെള്ളത്തിന്റെ ഇളക്കം പോലെ ഇള
 കി രഞ്ജിച്ചവ-ശതകളുടെ ശരീരങ്ങളെ അകിൽ പോലെ
 ഏറിക്കുന്ന അവസരങ്ങളിൽ പൊങ്ങുന്ന പുക പോലെ ഉള്ളവ
 -തിളക്കം തിളങ്ങുന്നവ-ഭഗവച്ശരീരത്തിന്റെ തന്നെ ഛായ
 ഉൽഗമിക്കുന്നതോ എന്ന് തോന്നിക്കുന്നവ-ആയ കേശഭിഷിട്ടി
 ന്റെ കേശങ്ങൾ-നമുക്ക് ക്ഷേത്ര പാശ പ്രണാശം ചെയ്യട്ടെ.

കിരീട സൂതി.

യത്ര പ്രത്യുപ്തത പ്രവര പരിലസത്
 ഭൂരിരോചീ: പ്രതാന-
 സ്ഫുൽഗാ മൂർത്തിർ മുരാദേർ ഭൃമണി ശത ചിത-
 വ്യോമവൽ ടുനീരിക്ഷ്യം
 കവൽ പരദേ പയോധി ചാല ദളിത മന-
 ഭംഗ്യ ടെയാഗ്നി ശങ്കാം
 ശാല നഃ ശമ്മഭിശ്യാത് കലി കലുഷ തമഃ
 പാടനം തത് കിരീടം

ഭഗവന്റെ കിരീടം-പരീക്ഷ പ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഉത്തമ ര
 തങ്ങളുടെ ചുറ്റിലും ശോഭിക്കുന്ന ശോഭയുടെ ശോഭ കൊണ്ട്,
 കോടി സൂര്യന്മാർ ഒതുമിച്ച് നിൽക്കുന്ന ആകാശം പോലെ
 നാരായണ ശരീരത്തെ നോക്കുവാൻ അന്യരായ തായി ഭവി
 പ്പിക്കുന്ന കിരീടം-ഏറിത്തൊഴിഞ്ഞത് തെളിക്കുന്ന നിൽക്കുന്ന
 കടൽത്തീ യെന്ന് ശങ്കയെ ഉളവാക്കുന്ന കിരീടം-കലി കലു
 ഷ മായ തമസ്സിനെ നശിപ്പിക്കുന്ന കിരീടം-നമുക്ക് ഏല്പി
 ളും ശങ്കം നൽകട്ടെ.

മഹാ സൂതി.

ഭരണപരം ഭരണപരം യദന്ത സ്രീഭവന ഗുരു ര-
 പുബ്ബകോടി രനേകം
 ഗന്തം നന്തം സമന്തേം ഭൂമര ഇവ പുന-
 ന്നാഭി നാഭിക നാഭരത്
 ഉനജ്ജന്തജ്ജിത ശ്രീ സ്രീഭവന മപരം
 നിമ്മേ തത് സദൃക്ഷം
 ഭേദംഭേദധി: സഭേയം നിരവധി രമ്യം
 ദൈത്യ വിഭേഷിണേ ന:

വിഷ്ണുവിന്റെ നാഭി പത്മത്തിൽ പുറന്ന ത്രിഭവന ഗു-
 ര-ബ്രഹ്മാവ്—വിഷ്ണു ശരീരത്തിന്റെ അന്തം കാണുവാനാ-
 യി അനേകം കോടി വർഷങ്ങളിൽ ഭൂമരം പോലെ അങ്ങി-
 ണ്ഞു ആ ശരീരത്തിന്റെ അകത്തു് ഭൂമിച്ച ശേഷം, അന്തം
 കാണുവാൻ കഴിയതെ നാഭിനാഭികത്തിന്റെ നാഭത്തിൽ
 നിന്നു് ഉയർന്നു്—ഐശ്വര്യം സമ്പാദിച്ചു്—വേറൊരു ത്രിഭ-
 വനത്തെ, നാരായണ ഗർഭത്തിൽ കണ്ട രീതി അനുസരിച്ചു്
 —നിമ്ിച്ചു. ദൈത്യ വിഭേഷി യുടെ അവധി കൂടാതെ ആ
 ഭേദംഭേദധി, നമുക്കു് അമൃതം നൽകട്ടെ.

അംശാവതാര സൂതി.

മത്സ്യ: ക്രമേണ വരുംഭോ നര ഹരിണ പതിർ
 വാമനോ ജാമക്യഃ
 കാകത്സ്ഥ: കംസഘാതീ മനസിജ വിജയീ
 യ ശ്ച കൽക്കീ ഭവിഷ്യൻ
 വിഷ്ണു രംശാവതാരാ: ഭവന ഹിത കരാ:
 ധർമ്മ സംസ്ഥാപനാർത്ഥം:
 പായാസ മ്യാം ത ഏതേ ഗുരുതര കരുണം-
 ഭാരവിന്നശയോ യേ

മത്സ്യം, ക്രമേണ, വരുംഭം, ഗുഹിംഭം, വാമനൻ, പാ-
 ശുരമൻ, കാകത്സ്ഥൻ, കൃഷ്ണൻ, കാമനെ മയിച്ച ബുദ്ധ-
 ന്, ഇനി വരുവാനുള്ള കൽക്കി എന്നിങ്ങനെ യുള്ള അംശാവ-
 താരങ്ങൾ-ഭവന ഹിത കരുങ്ങളും ധർമ്മ സംസ്ഥാപനാർത്ഥങ്ങളും
 ആയ വിഷ്ണുവിന്റെ അംശാവതാരങ്ങൾ—ഗുരുതര കരു-
 ണഭാരം കൊണ്ടു് ഖിന്നനായ അന്ത:കരണത്തോടു കൂടിയ
 എന്നെ രക്ഷിക്കട്ടെ.

മഹാ സൂതി.

യസ്താ ഭാഷാ നിവൃത്തം സമ മപി മനസം
 ലക്ഷണം മിക്ഷമാണാ:
 സ്വാർത്ഥാലോഭേ പരമ വ്യപഗമകഥന-
 ഭ്രാഹ്മിനേ വേദാഭാ:
 നിത്യാനന്ദം സ്വസംവി നിരവധി മമൃതം
 സ്വാന്ത സംക്രാന്ത ബിംബ-
 മായാപത്യാപി നിത്യാ സുഖയതി യമിനോ
 യ ത്വ ദവ്യാത് മഹേന്ദ:

വർക്കിലും മനസ്സിലും കരുങ്ങാത്ത വരും തത്വത്തെ ഇ-
 ക്ഷിക്കുന്നവരും, വേദ സൂക്തങ്ങളുടെ അർത്ഥങ്ങളെ വീണ്ടും വീ-
 ണ്ടും ആലോചിക്കുന്നവരും, സ്വാർത്ഥത്തെ വിസ്തരിച്ചും പര-
 മർത്ഥത്തെ പ്രശംസിക്കുന്നവരും, ആയ—മഹർഷിമാരാണ്. അ-
 വരുടെ അന്ത:കരണത്തിൽ വൈഷ്ണവ മഹസ്സ് സാക്ഷാത്ക-
 ണം. ആ ബിംബത്തിന്റെ മായ തന്നെയും നിത്യാനന്ദത്തി-
 ന് ആധാരമാകുന്നു. ആ മഹസ്സ്—നിത്യാനന്ദവും സ്വയം പ്ര-
 കാശകവും അവധി ഇല്ലാത്തതും അവസാന മില്ലാത്തതും ആ-
 യ ആ മഹസ്സ്—യ്ക്കുള്ള സദാ രക്ഷിക്കട്ടെ.

ആപാദാഭാഷീക്സണേ വപുരിദ മനഃ
 വൈഷ്ണവം യ: സ്വചിത്തേ
 ധത്തേ നിത്യാ നിമസ്സാഖില കലി കലുഷേ
 സന്തതാന്ത:പ്രമോദ:
 ഭൂഹി ജ്ജിഹ്വാപാതശാന്റെ ഹരി ചരിത ഹവി-
 സ്തോത്ര മന്ത്രാനുപദേശം
 സ്തത് പാദംഭേദമാഭാസം സതത മപി നമ-
 സ്കർമ്മേ നിമ്ലാഭാഭം

പരമ ഭാഗവത ശർവ്വ-കലി കലുഷങ്ങളെ അകലത്താക്കി
 യിരിക്കുന്ന സ്വ ചിത്തത്തിൽ-ജിഹ്വ യാകുന്ന അഗ്നിയിൽ
 സ്തോത്ര മന്ത്രാനു പാഠങ്ങളെ കൊണ്ടു്, ഹരിചരിത മാകുന്ന ഹ-
 വിസ്താരിത സന്തതം അന്തപ്രമോദം പുണ്യ മോമിച്ചു കൊണ്ടു്,
 പാദം മുതൽ ശിരസ്സ് വരെയ്ക്കു് അനന്യ മായ വിഷ്ണു ശ-
 രീരത്തെ-ധരിക്കുന്നു. നിമ്ലാഭങ്ങളായ ആ പാദംഭേദമാർത്ഥ-
 ളെ-ത്തങ്ങൾ ഏല്പിച്ചും നമസ്കരിക്കുന്നു.

സാധന പഞ്ചകം

ശ്രീ ഗണേശായ നമഃ

വേദോ നിത്യ മധീയതാം തദഭിതം
കർമ്മസമുഷ്ടീയതാം
തേനേശസ്യ വിധീയതാം അപചിതഃ
കാമ്യ മതി സ്തജ്യതാം
പാപശഃ പരിധൂയതാം ഭവസുഖേ
ദോഷോന്മുഖസംധീയതാം
ആത്മേച്ഛ വ്യവസീയതാം നിജഗൃഹാത്
തുണ്ണിം വിനിർഗമ്യതാം.

സംഗഃ സത്വ വിധീയതാം ഭഗവതേ
ഭക്തിർ ദൃഢം ധീയതാം
ശാസ്ത്രാഭിഃ പരിചീയതാം ദൃഢതരം
കർമ്മം സംതൃപ്തതാം
സ ഭാഭാ നപസർപ്യതാം പ്രതിഭിനം
തത് പാദുകേ സേവ്യതാം
ബ്രഹ്മൈകാക്ഷര മർമ്മ്യതാം ശ്രുതിഗീരോ
വക്ത്രം സമർപ്പ്യതാം.

വാക്യാതം ശ്വ വിചാർയ്വതാം ശ്രുതിഗീരഃ
പക്ഷഃ സമാശ്രീയതാം
ദൃഷ്ട്വാത് സുവിരമ്യതാം ശ്രുതിമത
സ്തർക്കോന്മുഖ സംധീയതാം
ബ്രഹ്മൈവർണ്ണി വിഭാവ്യതാം അഹരഹർ-
ഗർവ്വഃ പരിത്യജ്യതാം
ഭേദോഹം മതി തത്ത്വസ്വതാം ബുദ്ധജ്ഞൈർ
വാദഃ പരിത്യജ്യതാം.

ക്ഷുത് വ്യാധി ശ്വ ചികിത്സ്യതാം പ്രതിഭിനം
ഭിക്ഷുഷ്യതാം ഭജ്യതാം
സ്വാഭാന്നം ന തു യാച്യതാം വിധിവശാത്
പ്രാപ്തേന സംതൃപ്തതാം
ശീതോഷ്ണാഭി വിഷമ്യതാം ന തു വൃഥാ
വക്ത്രം സമർപ്പ്യതാം
ഔദാസിന മടിപ്സ്യതാം ജനകൃപാ-
നൈഷ്ഠ്യേ മത്സ്തജ്യതാം.

ഏകാന്തേ സുഖ മാസ്വതാം പരതരേ
ചേതഃ സമാധീയതാം
പുണ്യം സസമീക്ഷ്യതാം ജഗ ദിദം
തദ് ബ്രഹ്മധീയതാം ദൃഢതരം
പ്രാക് കർമ്മ പ്രവിലാസ്യതാർച്ചിതിബലാത്
നാപ്യുത്തരൈഃ ശ്ലീക്ഷ്യതാം
പ്രാണവായു തപാഭി ഭജ്യതാം അഥ പര-
ബ്രഹ്മാത്മനാ സ്ഥീയതാം.

യഃ ശ്ലോക പഞ്ചകമിദം പരതേ മനുഷ്യഃ
സംചിന്തയത്യനുഭവീനം സ്ഥിരതാ മുപേത്യ
തസ്യാർത്ഥ സംസ്തുതി ഭവാനല തീവ്ര ഘോര-
താപം പ്രശാന്തിം ഉപയാതി ചിതിപ്രസാദാത്.

—ശങ്കരാചാര്യർ

ശ്രീ ഗണേശായ നമഃ

ഏ ദംഭോരജ കൃഷ്ണഃ സമുല ജലഭ ശ്യാമല തനുഃ
സരോജാക്ഷഃ സുശ്ലീ മുക്ത കടകം ദ്വാഭരണവാൻ
ശര ദാകാനാഥ പ്രതിമ വദന ശ്രീമുരലികാം
വഹൻ ധ്യേയേ ഗോപീ ഗണ പരിവൃതഃ കംകമ ചിതഃ
പയഃദോധേർ ദപീപാൽ മമ ഹൃദയ മായാഹ്നി ഭഗവൻ.
മണിപുരത ഭരത കനക വര പീഠം ഭജ ഹരേ
സുചിഹ്വനേ തേ പാദേ യദു കലജ നേനേജമി സുജലൈർ.
ഗുഹാണേദം ദുർലഭാമല ജലവ ദർഘ്യം മുരരിപോഃ
തപ മഃചരമോപേദഃ! ത്രിദശസന്ദിദംഭോതിശിശിരം
ഭജസ്വേമം പഞ്ചമുത രചിത മാപ്തോവ മഹ്യാം
ദുർദ്വ്യം കർഷ്ണം അപി കനകകുണ്ട സ്ഥിത മിദം
ജലം തേന സ്തീനം കരു കരു കരുഷ്യാമമനം.

തഡി ചാർണ്ണ വശ്യേ ഭേ വിജയ കന്താശിഹരണം.
പ്രലംബമിദമിദം മുദല മുപവീതം കരു ഗഭേ
ലലാഭേ പാദീരം മുഗമദ യുതം ധാരയ ഹരേ
ഗുഹാണേദം മാല്യം ശത ഭല തുലസ്യാഭി രചിതം.
ദശാംഗം ധൂപം സ ഭാഭ ചരണശ്ലോച്ഛിതമയേ
മുഖം ദീപേ നേദ പ്രഭവ രജസാ ദേവ കലയേ
ജമൈ വാണീ വാണീ പതിനത സ കർപ്പൂര രജസാ
വിശോധശ്ലേ ഭത്തം സലില മിദ മാചര ഗുഹരേ.
സദാ തുഷ്ടം നം ഷഡ്സവ ഭവില വ്യഞ്ജന യുതം
സുവർണ്ണം മന്ത്രേ ഗോധൂത ചഷ കയുക്തേ സ്ഥിത മിദം
യശോഭാ സുനേം തപ്ത മദയയർശാന സഖിഭിഃ
പ്രസാദം വാഞ്ചേതഃ സഹ തദനു നീരം പിബ വിഭോ..

സചന്ദ്രം താംബൂലം മുഖ തചികരം ഭക്ഷയ ഹരേ
ഫലം സ്വാദു പ്രീത്യ പരിമളവദാർഘ്യവായ ചിരം
സപത്നം പത്മപൂർവ്വ കനക മണി ജാതം സ്ഥിത മിദം
പ്രഭിവൈ രാശതിം ജലധിതനയർശ്ലീഷ്വ രചയേ.

വിജാതീയൈഃ പൂഷ് പൈഃ അഭിസുരഭിഭർ വിലാസലസീ-
യുതൈശ്ചേമം പൂഷ് പാഞ്ചലി മിളിത തേ മുർദ്ധ്വനി നിദയേ
തവ പ്രാദക്ഷിണ്യ ക്രമണ മഘ വിധാപസിത ചിതം
ചതുർവാരം വിഷ്ണോജനിപഥ ഗതി ശ്രാന്ത വിദുഷാ.

നമസ്കാരോഷ്ടാംഗഃ സകല ഭാരിത ധ്വംസന പട്ട-
കൃതം നൃപം ഗീതം സ്തുതി രപിരമർക്കന്ത ന ഇമം
തവ പ്രീതൈ ഭൂയം ദാമ മപി ച ദാസ സ്തവ വിഭോ
കൃതം ചിദം പുണ്യം കരു കരു നമസ്തേ സു ഭഗവൻ.

സദാ സേവ്യകൃഷ്ണഃ സമുല ഘന നീലഃ കരതലേ
ദധാനേ ദധൂന്നം തദനു നവനീതം മുരലികാം
കദാചിത് കന്താനം കച കലശ പത്രാഭി രചനം
സമാസക്തം സ്തിഗ്ദ്ധൈഃ സഹ ശിശു വിഹാരം വിരചയൻ.
മണികണ്ഠീചയം കൃതം ഇദം മാനസ പുജനം
യഃ കർത്തോഷസി പ്രാഞ്ചൈഃ തസ്യ കൃഷ്ണഃ പ്രസീദതി.

—ശങ്കരാചാര്യർ

സവ് ഭൂതസ്ഥ മേകം നാരായണം കരേണ പുരയി മകം രണം
പരം ബ്രഹ്മണം.

ബ്രഹ്മ മാത്ര സ്വരൂപം വ്യാഖ്യാനിക്കു പ്പെട്ട ശേഷം-ഉത്ത
 മായീകരിക്കു കൂടെ ബ്രഹ്മ മാത്രമത്രെ-മദ്ധ്യമാധികാരി കള
 ടെ മനന പ്രകാരം-അവയുടെ ഫലം-എന്നു പ്രസ്താവിക്കു പ്പെ
 ടുന്നു. ഞാൻ മായ അറവ നാകുന്നു: ഞാൻ സർവ്വമാണു അപേ
 ക്ഷിച്ച് ശ്രേഷ്ഠ നാകുന്നു: ഞാൻ ജ്ഞാന മാത്ര മായ വസ്തു ആകു
 ന്നു: ഞാൻ അഹങ്കാരം അസ്തിച്ചവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ മഗ
 ണത്തന്നും ഈശ്വര നെന്നും ജീവൻ എന്നും ദേഹം അറിയത്ത
 വൻ ആകുന്നു: ഞാൻ ജീവാത്മാവിൽ നിന്ന് വേറല്ലാത്ത പര
 മാത്മാവ് ആകുന്നു: ഞാൻ വിധികളേയും നിഷേധങ്ങളേയും
 നിശ്ശേഷം നീക്കിക്കളഞ്ഞവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ ആത്മ മ
 മങ്ങളെ നിശ്ശേഷം നിരസിച്ചവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ സുഖമു
 യ്ക്ക് എവിടെയും ഹിരന്ന നിറഞ്ഞ ജ്ഞാന മാകുന്നു: ഞാൻ
 സർവ്വ കർമ്മങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ കേവല നായ സാക്ഷി ആകുന്നു:
 ഞാൻ ഏന്റെ മഹിമയിൽ തന്നെ ഇരിക്കുന്നവണ്ണം ബലപ്പെ
 ടുവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ വ്യക്തമാകുന്നവൻ ആകുന്നു: വ്യ
 ക്തം ഇല്ലാത്തവ നാകുന്നു: അനുകൂല പുതികൂല പക്ഷങ്ങൾ
 വികാശിതവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ ജ്ഞാനം മാത്ര മാകുന്നു സാ
 രത്വമേ ചേർന്നു നാകുന്നു: ഞാൻ മോക്ഷം എന്ന ആനന്ദ
 സാഗരം ആകുന്നു: ഞാൻ സൂക്ഷ്മൻ ആകുന്നു: അക്ഷരൻ
 ആകുന്നു: സർവ്വ ഗുണങ്ങളും അകന്ന കേവലമാവ് ആകുന്നു:
 ഞാൻ ത്രിഗുണങ്ങൾ തോററ് മാറുന്ന സ്ഥാന മാകുന്നു: ഞാൻ
 ഏന്റെ കക്ഷിയിൽ പെടുന്ന അനേക ലോകങ്ങളുടെ മേതു
 വാകുന്നു: ഞാൻ വിശ്വ വ്യാപക മായ ചൈതന്യ ആകു
 ന്നു: ഞാൻ സർവ്വ നിവൃത്തികളുടെ ധർമ്മ ആകുന്നു: ഞാൻ യു
 ക്തിവാദത്തിൽ തെളിയത്തവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ ഏകനാ
 കുന്നു: ഞാൻ ന്യൂനതകൾ കഴിഞ്ഞവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ നീ
 ള്ചലമായ നിർവ്വണമുത്തി ആകുന്നു: ഞാൻ നിരവചന നാ
 കുന്നു: അജനാകുന്നു: സത് മാത്ര മായ കേവല സാർവ്വ മാകുന്നു:
 ഞാൻ അവധി ഇല്ലാത്ത സത്യജ്ഞാനം ആകുന്നു: ഞാൻ പ
 രമ ശുഭത്തിന്റെ രൂപം ആകുന്നു: ഞാൻ ദേഹങ്ങളെ കഴിഞ്ഞ
 വൻ ആകുന്നു: ഞാൻ സർവ്വ വ്യാപകൻ ആകുന്നു: പക്ഷം അ
 ശ്ശേഷം പരമത്വവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ അവധിയും അതിരും
 കടന്ന സത്യാത്മാവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ വേദാന്തങ്ങളിൽ അ
 റിയ പ്പെടേണ്ടവൻ ആകുന്നു: ഞാൻ ആരാധ്യൻ ആകുന്നു:
 ഞാൻ സകല ഭവനങ്ങളുടെ ഹൃദയം ആകുന്നു: ഞാൻ പരമ
 നന്ദ ഘനൻ ആകുന്നു: ഞാൻ പരമാനന്ദങ്ങളുടെ പരമോച്ഛ
 ആകുന്നു: ഞാൻ ശുദ്ധനും നിത്യനും അഭയനും ആകുന്നു:
 ഞാൻ ആഭിജ്ഞാൻ ആകുന്നു: ഞാൻ സ്ഥൂലം, സൂക്ഷ്മം,
 കാരണം എന്ന മൂന്ന് ശരീരങ്ങളിൽ സ്ഥിരം ഇല്ലാത്തവൻ ആ
 കുന്നു: ഞാൻ ബുദ്ധനും മുക്തനും അത്ഭുതമാവു ആകുന്നു:
 ഞാൻ സകല അനുഭവങ്ങളെ അകന്നവനും, സർവ്വങ്ങളുടെ അ
 നന്തത്തിൽ വ്യാപരിക്കുന്നവനും, ശാശ്വത വിജ്ഞാനം നിമി
 ത്തം സർവ്വങ്ങളിൽ സമരസാത്മാവു ആകുന്നു: ഞാൻ ശോ
 ധിതവും പരമവും ആയ തത്വം ആകുന്നു: ഞാൻ ജ്ഞാനവും
 ആനന്ദവും സമ്മേളിച്ചതിന്റെ ഏക സ്വരൂപം ആകുന്നു.

മധ്യമാധികാരി മനന പ്രകാരം

വിവേക യുക്തി ബുദ്ധിമാർ ജനാമാർത്ഥന മദ്ധ്യം
 തഥാർപി ബുദ്ധിമാർജ്ജി വ്യവഹാര പ്രതീയതേ
 നിവൃത്തോപി പ്രപഞ്ചം മേ സത്യവത് ഭാതി സർവ്വം
 സർവ്വം രജ്ജസത്തേവ ബ്രഹ്മസത്തേവ കേവലം

പ്രപഞ്ചാധാര രൂപേണ വർത്തമാനം ക്തം ന ഹി
 യഥാർജ്ജു സ സാധാരണാർജ്ജാ വർത്ത തഥാ
 അപേയ ബ്രഹ്മരൂപേണ വ്യാപ്തോപാദായ മഗത്ത് തഥാ
 ബ്രഹ്മാദി കീട പഞ്ചനം: പ്രാണിനോ മധി കല്പിതാ:
 ബുദ്ധ് ബുദ്ധാദി വികാരാൽ താഗ സാഗരേ യഥാ
 താഗന്തം ദവം സിന്ധു ന വാമേതി യഥാ തഥാ
 വിഷയാനന്ദ വാമോ മേ മഃ ഭൂതാനന്ദ രൂപത:
 ദാരിദ്രാശാ യഥാ നാസ്തി സംപന്നസ്വ തഥാ മമ
 ബ്രഹ്മാനന്ദേ നിമഗ്നസ്വ വിഷയശാ ന തദ് ഭവത്
 വിഷം ദൃഷ്ടാർത്ഥം ദൃഷ്ടം വിഷം രൂപതി ബുദ്ധിമാൻ
 ആത്മാന മപി ദൃഷ്ടാർത്ഥം അനാത്മാനം ത്വജാമധം
 ഘടാവ ഭാസകോ ഭാസ: ഘട നാശേ ന നശ്യതി
 ഭേദോപഭാസക: സാക്ഷി ഭേദ നാശേ ന നശ്യതി
 ന മേ ബാസ്യാ ന മേ മുക്തി ന മേ ശാസ്ത്ര ന മേ ഗുരു
 മായാമത്ര വികാസതപത്ത് മായാനീതോപാ മദ്ധ്യം:
 പ്രാണാ ബലത്തു തലമെങ്കെ കെങ്കെ വാ ഹന്യതാം മന:
 ആനന്ദ ബുദ്ധി പുണ്യസ്വ മമ ദുഃഖം കഥാ ഭവേത്
 ആത്മാനം അജസാ വേദ് മി ക്വാപ്യാജ്ഞാനം പലായിതം
 കർത്തൃത്വം അദ്വ മേ നഷ്ടം കർത്തവ്യം വാപി ന ക്വാചിത്
 ബ്രഹ്മണ്യം ക്വാശ്വേതേ ച നാമ സാദൃശ്യ ജായത:
 സ്ഥൂല ഭോ ഗതാ ഏത സ്ഥൂലത്ത് ഭിന്നസ്വ മേ ന ഹി
 ക്ഷുത് പിപാസാർത്ഥസ്വ ബാധിച്ച് കാമ ക്രോധാദയോപവിചാ
 ല്യാഗഭേദ ഗതാ ഏത ഹൃദിഗ്രസ്യ ന വിദ്യതേ
 ജഡത് പ്രിയ മോദത ധർമ്മാ: കാരണ ഭേദഗാ:
 ന സന്തി മമ നിത്യസ്വ നിവികാര സ്വരൂപിണ:
 ഉല്യകസ്വ യഥാ ഭാസ: അസ്ഥകാര പ്രതീയതേ
 സ്വപ്രകാരേ പരാനന്ദേ തഥാ മൃഗസ്വ ജായതേ
 ചക്ഷുർ ദൃഷ്ടി നിരോധോഭേദേ സൃഷ്ടം നാസ്തിതി മന്യതേ
 തഥാജ്ഞാനാവൃതോ ഭേദി ബ്രഹ്മനാസ്തിതി മന്യതേ
 യഥാർത്ഥം വിഷുത് ഭിന്നം വിഷ ഭേദേഷർ ന ലിപ്യതേ
 ന സ്പൃശ്മി ജഡത്ത് ഭിന്നോ ജഡഭേഷൻ പ്രകാശത:
 സ്വപ്നാപി ഭിപകണികാ ബുദ്ധം നാശയേത്തമ:
 സ്വപ്നോപി ബോധോ മഹതിം അവിദ്യാം നാശയേ തഥാ:
 കാലത്രയേ യഥാ സപ്തോ രജ്ജസ നാസ്തി തഥാ മധി
 അഹങ്കാരാദി ഭേദാനം ജഗന്നസ്തഥാ മദ്ധ്യം:
 ചി രൂപതം ന മേ മാധ്യം സത്യത്വം നാസ്തിതം മമ:
 ആനന്ദതപം ന മേ ദുഃഖം അജ്ഞാനത് ഭാതി സത്യവത്

ഞാൻ വിവേകം കൊണ്ടും യുക്തി കൊണ്ടും-ആത്മാവ്
 അപ്രായനം എന്ന്-അറിയുന്നു. ഏകിലും ബുദ്ധി മോ
 ക്ഷം മുതലായ വയെ കുറിക്കുന്ന വ്യവഹാരം എന്ന വിട്ടുനി
 ല്ല. ഞാൻ പ്രപഞ്ചത്തെ പിന്നിൽ അജ്ഞിയവൻ തന്നെ. എ
 ന്നാൽ പ്രപഞ്ചം സത്യം എന്നതു പോലെ സർവ്വം സ്വപ്നമാകു
 ന്നു. കയറ കണ്ടാൽ-പാശാത്ത് എന്നോ മറ്റോ തോന്നുന്നതു
 ഭേദമെന്ന് എന്ന് അറിയുന്നതു-സത്യം. അതു പോലെ സത്യ

മയി വർത്തിക്കുന്നത് ബ്രഹ്മ സത്വം. പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ ആ
 ധാരമായി വർത്തിക്കുന്നത് ബ്രഹ്മ സത്വം മാത്രമാകുന്നു. ഏതോ
 ഭഗവാനി ഈ ജഗത്തു് എന്നു്, ഇല്ലാത്തതാകുന്നു. പഞ്ച
 സാര കരിയിൻ നീരിന്റെ സർവ്വംഗങ്ങളിൽ ഉണ്ടു്. അതു
 പോലെ ഞാൻ അഭയ ബ്രഹ്മത്തിന്റെ രൂപത്തിൽ മൂന്നു ലോ
 കങ്ങളുടെ സർവ്വംഗങ്ങളിൽ വർത്തിക്കുന്നു. കമള, ഓളം എന്നി
 വയെ കടലിൽ എവിടെയും കാണാം: അതുപോലെ ബ്രഹ്മം
 മുതൽ കീടം വരെയുള്ള സർവ്വങ്ങൾ എന്നിൽ ഏർപ്പെട്ടിരി
 ക്കുന്നു. കമള യാകണ മെന്ന് കടലിനു് കുമ്മലിപ്പു: അതുപോ
 ലെ വിഷയ ചെറു രസങ്ങളെ, ആനന്ദം തന്നെ ആകാരമായ
 ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. സയന്നന് ഭരിതരാദാഹം ഉണ്ടാ
 കാറിപ്പു: അതു പോലെ ബ്രഹ്മാനന്ദ നിമഗ്നനായ ഞാൻ വി
 ജയാശകർക്കു് വഴിപ്പെട്ടു നില്ക്കുന്നു. വിഷയം അമൃതവും കണ്ടു
 ബുദ്ധിമാൻ വിഷത്തെ വേർതിരിയ്ക്കു് വയ്ക്കുന്നു: അതു പോലെ
 ആത്മാവിനെ അറിഞ്ഞ ഞാൻ അനാരംഭത്തിനെ അവഗണി
 ക്കുന്നു. കടത്തിൽ കൌണപ്പെടുന്ന കതിരവൻ—കടം പൊടുന്ന
 പട്ടത്തിൽ—ഇല്ല എന്നുകു നില്ക്കുന്നു: അതു പോലെ ശരീരത്തി
 ൽ ഇരിക്കുന്ന സർവ്വത്തിന്റെ സാക്ഷി—ശരീരം ജിണ്ണമാകു
 യോൾ നശിക്കുന്നില്ല. എന്നിന്നു് ബ്രഹ്മം ഇല്ല. എന്നിന്നു് മൃ
 ക്തി വേണ്ട. എന്നിന്നു് ശാസ്ത്രം നിരുപയോഗമാകുന്നു. എന്നി
 ക്കു് ഗുരു യന്ത്രൈര ഉപദേശവും നൽകേണ്ടതില്ല. ഇവയൊ
 കെയും—മായ നിമിത്തം—ആവശ്യ കാര്യങ്ങളായി തെളി
 ഞ്ഞു നിൽക്കുന്നു. ഞാനുകെട്ടു, മായയെ കടന്നു് അഭയനാ
 യി. ഉച്ഛാസ നിശ്ചാസങ്ങൾ ധർമ്മ മായാൽ പ്രാണങ്ങൾ പാ
 ടുപെട്ടു് ഇളകിക്കൊള്ളട്ടെ: കാമങ്ങൾ കയറി മനസ്സു് കത്താ
 കൊള്ളട്ടെ. എന്നാൽ ആനന്ദ ബുദ്ധി പൂർണ്ണനായ എന്നെ,
 ദുഃഖം എന്നെ ദുഃഖിപ്പിക്കു? എന്നിന്നു് ആത്മവ്യക്തിതെളി
 ഞ്ഞു. എന്റെ അജ്ഞാനം അസ്തമിച്ചു. ഞാൻ കർത്താവാണ്
 എന്ന വ്യക്തിത്വം എന്നെ വിട്ടേക്കി. ഞാൻ ചെങ്ങുണ്ടു
 തായി യാതൊന്നും ശേഷിച്ചിട്ടില്ല. ബ്രഹ്മണത, കലം, ഗോ
 തം, നാഭം, സന്ദർഭം, ജാതി എന്നവ കൈയും സ്ഥൂല ഭേ
 ധത്തിന്റെ സ്വത്തുകൾ ഉണ്. സ്ഥൂല ഭേദം ഞാനല്ല എന്ന്
 അറിഞ്ഞ എന്നിന്നു്, ഈ വക ഭന്നം ഇല്ല. വിശപ്പു്, ദാഹം,

കണ്ണിരുൾ, കാരപ്പു്, കുമ്മം, ക്രോധം മുതലായ സർവ്വം—
 ലിംഗ ഭേദത്തിന്റെ ആലോചനയിൽ—പെട്ടെന്നു വായാണ്.
 ലിംഗഭേദമില്ലാത്ത ഞാൻ, ഈ വകയെ ചിന്തിപ്പു് ജ്യോതി
 ക്ഷേണ്ടതില്ല. അലസത, പ്രിയം, മോഹം എന്നവ കാരണ
 ഭേദത്തിന്റെ ധർമ്മങ്ങളാണ്. നിത്യനും നിർവ്വികാര സ്വരൂ
 പനും, ആയ ഞാൻ ഇവയെ ഭാവനയ്ക്കു് വിഷയ മാനേണ്ട
 തില്ല. മൂങ്ങപ്പക്ഷി ഇംഗ പ്രഭു പരമേശ്വരനായ നായ ആ
 ഭിത്വനെ അന്ധകാരം എന്ന് കാണുന്നു. അതു പോലെ മൂശൻ
 സ്വയം പ്രകാശമായ നായ പരമാനന്ദത്തെ തമസ്സു് എന്ന് മതി
 ക്കുന്നു. മുകിൽ മാനത്തു് കിടന്നു് കണ് മറയ്ക്കുക നിമിത്തം
 -സൂര്യൻ മങ്ങി മാഞ്ഞു എന്ന്—ഭ്രമിക്കുന്നവർ ഉണ്ടു്: അതു
 പോലെ അജ്ഞാനം ആവരണം ചെയ്ത ജീവാത്മാവു്, ബ്രഹ്മം
 ഇല്ല എന്നു മോഹിക്കുന്നു. അമൃതം വിഷം അല്ല: വിഷത്തെ
 തീണ്ടുന്നതും അല്ല: അതു പോലെ ഞാൻ ജഡമല്ല: ജഡ ഭോ
 ഷങ്ങളെ തീണ്ടുകയും ഇല്ല. തിരിയിൽ നിന്നു് വരുന്ന ചെളി
 ചും തുച്ഛം തന്നെ: എന്നാൽ അതു വലിയ ക്രൂരിന്ദിനെ തുര
 തുന്നു. അതു പോലെ തന്നെ അല്പമായ ജ്ഞാനം അധികമായ
 അജ്ഞാനത്തെ അപായപ്പെടുത്തുന്നു. കയർ—ഒരു കുമ്പ
 ത്തിലും—ഭൂത ഭവ ഭവിഷ്യങ്ങളിൽ—പാമ്പു് ആകയില്ല. അതു
 പോലെ അഹം തത്വം മുതൽ എന്റെ ഭേദം വരെയുള്ള സർവ്വം
 ഉൾപ്പെടുന്ന ജഗത്തു് ഞാൻ അല്ല. ഞാൻ അഭയനായ ഏക
 നാകുന്നു. അജ്ഞാന സ്വരൂപനായ ഞാൻ ജഡനല്ല. സത്യ സ്വ
 രൂപനായ എന്നിൽ അനന്തം ഭവിക്കുക ഇല്ല. ആനന്ദ സ്വ
 രൂപനായ എന്നിന്നു് ദുഃഖം എവിടെ? മിഥ്യയായ വിശ്വ
 സത്വമാണ് എന്ന ഭ്രമം, അജ്ഞാനത്തിൽ നിന്നു് മാത്രം ഭവി
 ക്കുന്നു.

ഉപനിഷദ്ഭ്യോസ ഫലം

ആത്മപ്രബോധയോഗപരിഷ്കാരം മുഹൂർത്തം ഉപാസിതപാ
 ന ച പുന: രാവത്തതേ: ന ച പുന രാവത്തതേ.

ഈ ആത്മ പ്രബോധോപനിഷത്തിനെ മുഹൂർത്ത മാത്രം ഉ
 പാസിക്കുന്നവൻ—പുനർജന്മത്തിന്നു് അധീനനാക യില്ല:
 പുനർജന്മത്തിന്നു് അധീനൻ ആകയില്ല.

ഹൈന്ദവധർമ്മസുധാകരം ഫാം വാല്യം വായിച്ചു പണ്ഡിതന്മാരിൽ നിന്ന്
ഇവിടെ ലഭിച്ച അഭിനന്ദനങ്ങളിൽ ചിലതു താഴെ ചേർക്കുന്നു.

Writes

Kerala Varma

H. H. The Elaya Raja of Cochin.

Palace,
Tripunithura, Cochin.
9th Sept., 1934.

ഹൈന്ദവധർമ്മസുധാകരം എന്ന ഗ്രന്ഥപരമ്പരയുടെ ഭാഗവതം എന്ന ഭാഗം നാം വായിച്ചുനോക്കി. സംസ്കൃതഭാഷാ ജ്ഞാനമില്ലാത്തവർക്ക് ഹൈന്ദവ മത തത്വങ്ങളെ ഗ്രഹിക്കുന്നതിന്, ഇതു ഒരു വലിയ സഹായമായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ട്. ഇതിലെ ശൈലി സരളവും സുഗമവും ആയിരിക്കുന്നു. ഉപനിഷത്തുകളിൽനിന്നും പുരാണങ്ങളിൽനിന്നും ധാരാളം ഉദ്ധാരണങ്ങളോടുകൂടിയ ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചതിൽ, റാവു സാഹിബ് കെ. എം. ചെറിയാൻ അവർകളുടെ പ്രയത്നം സർവ്വമാ പ്രശംസനീയം തന്നെ. മലയാളഭാഷയ്ക്ക് ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പര മൂലം സിദ്ധിക്കുന്ന ശ്രേഷ്ഠതപം സർവാഭിനന്ദനത്തെ അർപ്പിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥകർത്താവിനും തൽകൃതിക്കും നാം സർവ്വമംഗളങ്ങളും ആശംസിക്കുന്നു.

ഒപ്പ്

H. H. Rama Varma Appan Thampuran

Member, Board of Studies, Madras University &c, &c.

Palace, Trichur.

റാവുസാഹിബ് മി. ഒ. എം. ചെറിയാന്റെ ഹൈന്ദവധർമ്മസൂക്തം സനാതനഹിന്ദുമതത്തോടുകൂടിയതിൽ നിന്നുഭിജ്യയരുന്ന അഥവാ അതിർന്നിന്നും മമനംചെയ്യേണ്ടുന്ന ഒരു ദിവ്യദാക്ഷാതയമായി പരിലസിക്കുന്നു. എത്രയോ വിപുലവും അഗാധവും ദുർഗ്രാഹ്യവും ദുഷ്പ്രാപ്യവും ആയ ശ്രൗത സ്മാരക പുരാണേതിഹാസ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയിൽ നിഗൂഢങ്ങളായി കിടക്കുന്ന ഹൈന്ദവതത്വങ്ങളെ സഞ്ചിച്ച് കുമ്പ്പെട്ടത്തി, സപ്രമാണം ഉപപാദിച്ച്, സോദാഹരണം വിശദീകരിച്ച് നല്ല ദാക്ഷയിലാക്കുവാൻ മിസ്റ്റർ ചെറിയാൻ ചെയ്ത വരുന്ന ശ്രമം ദ്വിരഥപ്രയത്നമെന്നല്ല ബ്രഹ്മപ്രയത്നമെന്നതന്നെ പറയണം.

ഈ വിശിഷ്ട പരിശ്രമത്തിന്റെ പ്രഥമഫലമാണ് "ഹൈന്ദവധർമ്മസൂക്തം---ദാഗവത" എന്ന ദാഗം... ....ബ്രഹ്മകാണ്ഡം, രംഗകാണ്ഡം, ഉല്പത്തികാണ്ഡം, ചരിതുകാണ്ഡം." എന്ന നാലു പ്രധാന ഖണ്ഡങ്ങളായി തിരിച്ച്, "അമാതോ, ബ്രഹ്മജിജ്ഞാസാ" എന്ന ഉപനിഷദ്ധാക്രമീകൃതമായ ബ്രഹ്മചാർമ്യമുള്ള ദാഗവതപുരാണാതർഗ്ഗതമായ വംശാനുകർമ്മം വരെ ഈ സംസ്കൃതത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. വിരാട്സ്വരൂപം, പ്രപഞ്ചോല്പത്തി, ജീവാത്മപരമാത്മഭേദം, മോക്ഷധർമ്മം, കാലഭേദരൂപഭാവം, സർവ്വപിസർവാഭിവിവരണം, ഈവകയെല്ലാം ഇതിനിടയിൽ ഒതുങ്ങി. ചുരുക്കി പറയുന്നതായാൽ സമ്പ്രദായത്തിന്റെ സമ്പത്തോടുമുഖമായ ഏകത്വവും നാനാത്വവും പ്രകൃതിപുരുഷന്മാരും ബന്ധത്തെക്കുറിച്ചുള്ള മതാന്തരങ്ങളും തോഡിയിട്ടു കഴിഞ്ഞു.

രാജകീയവലിപ്പത്തിൽ 275-പുറങ്ങൾ അടങ്ങിയ ഈ ഗ്രന്ഥംകൊണ്ട്, ഹൈന്ദവധർമ്മപ്രാസാദത്തിന്റെ പുറക്കൂട്ട കൂട്ടുകഴിഞ്ഞു എന്നു കരുതാം. അതുതന്നെ മനോഹരമായിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക് "സൂക്തം"കലകൾ എല്ലാം തികഞ്ഞ് പണിതീർന്ന ആ ഉത്തംഗസൈന്യത്തിനുള്ളിൽ പ്രകാശിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ആനന്ദം, ബ്രഹ്മാനന്ദാപോലെ അനുഭവൈകവേദ്യമായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നതാണ്.

ഈ ഗഹനമായ ഒരു വിഷയം ഇത്ര സുഗമമായ ഒരു ദാക്ഷയിൽ പ്രതിപാദിച്ചു ഫലിപ്പിക്കുവാൻ സാധിച്ചതിൽ ഞാൻ അത്യന്തം ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നു. അതിശ്ലേഷാവഹമായ ഈ മഹദ്ദൂതത്തിന്റെ നിർവ്വിഹിതപരിസമാപ്തിക്കായി ഞാൻ ജഗദിശ്വരനെ പ്രാർത്ഥിക്കുകയും, കൈരളിക്ക് കിട്ടുവാൻ പോകുന്ന ഈ ദിവ്യനിധി സമ്പൂർണ്ണമായി കാണുവാൻ അത്യുത്കണ്ഠയോടെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

കുമാരമന്ദിരം
അയ്യന്തോൾ
തൃശ്ശിവപേരൂർ
110 കന്നി 23.

എന്ന്, കൈരളി വിധേയൻ
രാമവർമ്മ അച്ഛൻതമ്പുരാൻ.

M. R. Ry. M. Raja Raja Varma, M. A., B. L.

Retired Devasom Commissioner

Travancore.

റാവുസാഹേബ് ഒ. എം. ചെറിയാൻ എഴുതിയ ഹൈന്ദവധർമ്മസൂക്തം എന്ന പുസ്തകത്തിന്റെ ഒന്നാം ഭാഗം വായിച്ചുനോക്കിയതിൽ അതിൻ ഭാഗപരം എന്ന സംജ്ഞയോടുകൂടി ബ്രഹ്മാണ്ഡ പുരാണം എന്നുള്ള പേരായിരിക്കും കേരളത്തിൽ യുക്തമെന്നു തോന്നി. അതിൽ ശ്രോതാവികളായിരിക്കുന്ന വിഷയങ്ങളുടെ ഗൗരവവും, വൈവിധ്യവും, കൂടാതെ അബ്രഹ്മകീടം സ്വീകരിക്കുന്ന കഥാവസ്തുക്കളും പേരോപനിഷൽ പുരാണേതിഹാസങ്ങളിൽനിന്നുള്ള ഉദ്ധരണങ്ങളും ഒരു പുസ്തകത്തിന്റെ തോതിൽ സങ്കോചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ, കവി കാണിച്ചിരിക്കുന്ന കൗശലം വിസ്മയാവഹം തന്നെ. ഇപ്രകാരം ഒരു പദ്ധതി വിഭാവനം ചെയ്ത മേധാവിത്വത്തിനുള്ള വിജയാശംസ, കേവലം സൂതിപാഠകമാകയില്ല.

ഹിന്ദുക്കളുടെ പുരാണങ്ങൾ കല്പനാമാത്ര സൃഷ്ടിയാണെന്നും ചരിത്രശാസ്ത്ര അപര്യുക്ത സാധ്യതകളുള്ള സാഹസമാണ് എന്നും: ക്രിസ്തീയ വേദപുസ്തകങ്ങളെപ്പോലെ ചോക്ചരിത്രത്തെയോ സമുദായ പാരമ്പര്യത്തെയോ പ്രതിബിംബിക്കുന്നവ അല്ല എന്നും ഒരു അപഖ്യാതി പണ്ഡിതമന്യന്മാരിൽനിന്നു മുന്നമേ ഉദ്ധരിച്ച പാശ്ചാത്യന്മാരിൽ മാറ്റൊലിക്കൊണ്ടിട്ടുണ്ട്. ആ അന്ധവിശ്വാസത്തെ അകറ്റി ഹിന്ദുപുരാണങ്ങൾ ചോക്ചോദ്യ ചരിത്രത്തെയും തദനന്തര ചരിത്രത്തെയും, മറ്റു മതഗ്രന്ഥങ്ങളോടൊപ്പം, രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നവ ആണ് എന്ന്, വെളിവാക്കുവാൻ ഉദ്യമിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു ക്രിസ്തുമതവിശ്വാസി, സത്യമാലോചിച്ചാൽ സ്വാതന്ത്ര്യവാദകളെപ്പോലെ, പുരോഗാമികൾ ചെയ്ത അപരാധത്തിന് നിഷ്ഠിതി ചെയ്യുന്നതായിട്ടു തന്നെ വേണം, ഗണിക്കാൻ.

ക്രാന്തദശികളായ പുരാതന ഋഷിപുത്രന്മാർ, ആകാശ ഹമ്യങ്ങളിൽ ഇരുന്നു ദിവ്യാസ്വപ്നങ്ങൾ അനുഭവിക്കാനായി പുരാണങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ചു എന്നു വിശ്വസിക്കുന്നത്, അസംഗതമാണ് എന്നല്ലാതെ പറയാൻ നിവ്വാഹമില്ല. ശിഷ്യപരമ്പരകളുടെ ജ്ഞാനോദയത്തിനായി ക്രമീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ എല്ലാം പൗരാണികന്മാർ സൂക്ഷ്മതയോടെ ആസൂത്രണം ചെയ്തിരിക്കുന്ന രീതി, യുക്തോപദേശ മാഹാത്മ്യത്തെ വ്യക്തീകരിക്കുന്നതിന് ഉതകത്തക്കവണ്ണം നിഗൂഢമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. എന്നു വിചാരിക്കു മനസ്സിലാക്കാം. ഗുരുശിഷ്യപാരമ്പര്യകൃമത്തിന് പിന്തുടർന്നിട്ടുള്ളതാണ് വിദ്യ, എന്നു ഉപനിഷത്തുകളിൽ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. സാധാരണക്കു വിളിച്ചു ചൊല്ലി പറയത്തക്കതല്ല വിദ്യ. ഗുരുക്കൾ ശ്രേഷ്ഠസംഹിത്തയും, ജ്ഞാനസമ്പാദനൈർവ്വക്യവും കൂടാതെ അതു ലഭിക്കേണ്ടതല്ല, അതുകൊണ്ടു പ്രമാണഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മാർത്ഥം ഗ്രഹിക്കുന്നതിന് അവയെ വായിച്ചുകൊണ്ടു മാത്രം ആയില്ല. പുരാണങ്ങളിൽ കെട്ടുകഥയായി തോന്നിക്കുന്നവ എല്ലാം, ശാസ്ത്രതത്വങ്ങളോടും ചരിത്രമർമ്മങ്ങളോടും അത്മാനുഭവങ്ങളോടും എന്നു ഹൈന്ദവധർമ്മസൂക്തം എവിടം വായിച്ചാലും, വിശദമാകും. ഹൈന്ദവ ചിന്തയ്ക്കു ചരിത്രത്തെ പുട്ടിവച്ചിരിക്കുന്ന കവാടോദ്ഘാടനമാണ്, ഇന്ന് റാവു സാഹേബ് ചെറിയാൻ സാധിച്ചിരിക്കുന്നത്.

പുരാണങ്ങൾക്ക് ഒരു വിശേഷമുണ്ട്. പണ്ഡിതപാരമ്പര്യം ഒരുപാലെ തുടിക്കത്തക്കവണ്ണം മാണ്, അവയുടെ നിർമ്മാണസരണി. ഏതു വശത്തു നിന്നു നിരീക്ഷിച്ചാലും തദനുസരണമായ രാമണീയക്രമം അവർക്കു കാണാം എന്നു മാത്രമല്ല, എത്ര അവത്തന്നെക്കൊണ്ടും ദൃഷ്ടാവിന് അലംഭാവം വരികയില്ല. വായിക്കുമ്പോൾ പൂർണ്ണമായി തോന്നും. സന്നാതനായ സത്യത്തിനല്ലാതെ, പുതുമ നില്ക്കുമോ? രാമായണവും ഭാരതവും ഇന്നും നടക്കുന്നുണ്ട്. ദേശകാലങ്ങളും നടന്നാൽ മാറുന്നുണ്ട് എന്നേ ഉള്ളൂ. അതുകൊണ്ടുറിയണം ചോക്ചത്തിന്റെ ചക്രഗതി. അതിനെ ചതുർഗ്ഗ ചക്രത്തിലോ, പരിണാമ ചക്രത്തിലോ, എങ്ങനെ ചേർക്കുമെങ്കിലും നിരൂപണം ചെയ്യാം. സത്യം ഒന്നു തന്നെ.

പ്രത്യക്ഷം, അനന്തം, ഉപമാനം, പ്രമാണം എന്നുള്ള കരുക്കളുടെ സഹായം കൂടാതെ, മനുഷ്യൻ ജ്ഞാനമുണ്ടാകാൻ നിവ്വാഹമില്ല. നവീന ശാസ്ത്രങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷാഭാവമോപജീവിച്ചുകൊണ്ടു പുരാണങ്ങൾ പ്രമാണോപമാനങ്ങളെ ഏറെ അശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവയുടെ വിലയ്ക്കു താരതമ്യം ഉണ്ട് എന്നൊരു പക്ഷമുണ്ട്. അതിന്റെ സാധ്യതയെ ചിന്തിക്കുന്നത്, ഇവിടെ അപ്രകൃതമാണ്: എങ്കിലും ഇവയ്ക്കു എല്ലാം മൂലം ഒന്നുതന്നെയാണ് എന്നു ശുഷ്കതാക്ഷികന്മാർപോലും ഭൂവിൽ സമ്മതിക്കു തന്നെ ചെയ്യും. അതിനാൽ ഒരു ഉപായത്തിന് സത്യതാപം മറ്റേതിന് വ്യാജതാപം കല്പിക്കുന്നത് അസംഗതമത്രെ.

പുരാണങ്ങളുടെ സത്യതാപം, അപ്രകാരം നിഷ്പന്നമായിരിക്കെ, അവയ്ക്കുള്ള ചരിത്രപ്രാധാന്യം സിദ്ധമാണല്ലോ. സൃഷ്ടി മുതൽ ശ്രീകൃഷ്ണചരിതാവസാനം വരെ, പുരാണങ്ങളിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ള കഥകളെയാണ് റി. ചെറിയാൻ പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. അനവധി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിച്ചു സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള സംഗതികളും ഉപകഥകളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പര, ഒരു ബൃഹത് കഥാഭണ്ഡാരമെന്നോ അനവധി സ്തോത്രങ്ങളും മാഹാത്മ്യങ്ങളും ചേർത്തിരിക്കുകകൊണ്ടു ബൃഹത്സ്തോത്ര രത്നാകരമെന്നോ പറയാവുന്നതാണ്. ഇത്ര വലുതായ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അവിടവിടെ കണ്ടുകാണുന്ന സ്ഖലിതങ്ങളെ: ഏറ്റുപറയുന്നതു ദോഷമെങ്കിലും ഒക്കുകയോക്കു മാത്രമേ സാധിക്കൂ. എങ്കിലും മേലുള്ള പതിപ്പുകളിൽ അവയിലും ഒട്ടി പതിപ്പിക്കുമെന്നു കവി വാഗ്ദാനം ചെയ്യാതിരിക്കുക ഇല്ല.

സകാർ സേവനം കഴിഞ്ഞു, അടുത്തു പഠിയ്ക്കുന്ന മേൽ ഇതികത്തുപ്രകാരമായി സമയം വൃത്തമാകി കഴിക്കുന്ന വൃദ്ധ ഹിന്ദു സഹോദരന്മാർക്കു റാപസാഹേബു ചെറിയാന്റെ ഈ ദഗീരമപ്രയത്നം, ഒരു നേത്രോന്മീലനമായിരിക്കുമെന്നു സംശയമില്ല. ഈ സർവ്വപ്രയത്നം സമ്പൂർണ്ണമായിട്ടു ദവിഷ്കരിച്ചു.

എം. രാജരാജവർമ്മ.

Writes

Mr. I. C. Chacko, B. Sc. (London)

Trivandrum.

ഹൈന്ദവപുരാണേതിഹാസങ്ങൾ ഇങ്ങനെ ക്രമപ്പെടുത്തി എഴുതാൻ സാധിക്കുമെന്ന്, ഞാൻ ഭരിക്കുവാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല.....ഇതിലെ ദാഷയോ, അതിസന്ദർഭം ലളിതം.....ഗന്ധനങ്ങളായ ദാഗങ്ങളും മിസ്റ്റർ ചെറിയാന്റെ പ്രതിപാദന രീതിയുടെയും ദാഷയുടെയും സാരമുൾക്കൊണ്ട്, വളരെ വിശദമായി തിന്നിരിക്കുന്നു.

എ. സി. ചാക്കോ.

Writes

M. R. Ry. O. N. Krishna Kurup, Avl.,

Scholar and Ayurvedic Physician, Quilon

ഭൂപിതൃവരണസിദ്ധാന്തസംഗ്രഹം മുതലായി ശാസ്ത്രപരിതാപങ്ങൾ ഉപയുക്തരായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ യഥാവസരം സംഭാവന ചെയ്തു ഈ മഹോപകാരി, സ്വന്തം ദാവനാ ഭരണത്തിൽ പ്രതിഭാസം ചെയ്തു ഹൈന്ദവധർമ്മസുധാകരമാണ് ഇന്ന് കേരളീയ ദാഷായോക്താവ് അണിഭൂഷണമായി സമർപ്പണം ചെയ്യുന്നത്. അഗാധതരമായ ഈ നവീന സുധാകരമാകട്ടെ അദ്ദേഹം ദഗീരമപ്രയത്നം കൊണ്ടു സൃഷ്ടിച്ചതാണ്. വിജ്ഞാനരത്നങ്ങളുടെ കിരണകുളങ്ങളായ സ്വയം തട്ടിത്തിട്ടുള്ള ഈ സുധാകരത്തിന്റെ നിർമ്മാതാവായ നവീന ദഗീരമൻ, കേരളീയരായ ഹൈന്ദവസിദ്ധാന്തപരമ്പരാപാതികളാൽ സാദരം ആരാധനീയനാണ്. ഈ പ്രഥമ സഞ്ചികയിൽ ബ്രഹ്മകാണ്ഡം, രംഗകാണ്ഡം, ഉല്പത്തികാണ്ഡം, ചരിത്രകാണ്ഡം എന്നിങ്ങനെ ചതുഷ്ഠാങ്കങ്ങൾ ഉപന്യസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നിവൃത്തന്മാരായ, വർണ്ണന്മാരായ, ഉപാഖ്യാനങ്ങൾ എന്നിവിധിയായി വിജ്ഞാനഗ്രന്ഥോപകരണങ്ങളായ ഉപാഗങ്ങൾ എല്ലാം ഇവയിൽ സമഗ്രമായി പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവ ആകമാനം, ഭാരോന്നിതം പ്രത്യേകതരമായ ശൈലിയിലാസംകൊണ്ടു വിശദതരമായി പ്രസ്തവിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്റെ ഈ അഭിപ്രായഗതികൾ അനുപന്നങ്ങളല്ലെന്ന്; ഈ രത്നാകരത്തിൽ കൂടെ സാവധാനം പതുടനാ ചെയ്യുന്ന പക്ഷം സുഗ്രാഹ്യമാണ്. എന്നാൽ ഈ പ്രതിപാദ്യവസ്തുവിന്റെ മുഖഗ്രന്ഥങ്ങൾ എല്ലാം ദാവഗന്ധനമായ സംസ്കൃതഭാഷയിലാണ് രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. പ്രൗഢമായ ഗീർവാണിയിലുള്ള അനാസക്തികൊണ്ടോ, അതോരു ജീവൽദാഷയല്ലെന്നുള്ള അവജ്ഞകൊണ്ടോ, അ ദാഷാഗന്ധയെ പുറം തള്ളുവാൻ മാത്രം ശീലിച്ചിട്ടുള്ളവരും, അ ദാഷയിൽനിന്നുമുള്ള വിവർത്തനങ്ങളിൽ അസ്വാഭാവികത വകയില്ലെന്നു ശരിക്കുവരും ഇന്നു വളരെ ഉണ്ട്. അവർക്കുപോലും ഹൃദയം കളുക്കുമാറു വായിച്ചു രസിക്കുവാനും, തദാതാ അത്യഗാധം ആയ ഹൈന്ദവധർമ്മപാരമ്പര്യത്തിന്റെ പ്രകൃഷ്ടധാരണീയമായ കല്ലോലോല്ലാസങ്ങളിൽ പ്രശസ്തമായ സഞ്ചരണപരിചയം വളരുന്നവരും, മാർഗ്ഗപ്രദശനം ചെയ്യുന്ന ഈ മഹാഗ്രന്ഥസഞ്ചികയെ എല്ലാം കാലവിളംബം കൂടാതെ മുദ്രണം ചെയ്തു പ്രസിദ്ധീകരിക്കുവാൻ നിസ്തുലമായ അഭിനിവേശം സമ്മലമാകട്ടെ. നയനാനന്ദവും മനപ്രസിന്നവും ആയ ഈ “കർമ്മസങ്കൗശലം” സുപ്രസിദ്ധനായ ഈ ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ യോഗാഭിജ്ഞതയെ, പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുമാറാകട്ടെ.

ഒ. എൻ. കുഞ്ഞുക്കുറുപ്പ്

M. R. Ry. P. Gopalan Nair, Avl.,

Commentator of Bhagavatam,

Kollengod.

.....അതുഗാധവും അപാരവും ആയ ഹി
 നുദതക്ഷിരസമുദ്രത്തിൽ നിങ്ങളുടെ നിശിരബുദ്ധിയാകുന്ന മന്ദരപവ്വതത്തെ പ്രവേശിപ്പിച്ചു കടഞ്ഞെടുത്ത ഹൈന്ദവ
 ധർമ്മസുധാകരാമൃതം, അമർത്യാനന്ദത്തെ ആഗ്രഹിക്കുന്ന മർത്യന്മാരെ അത്യന്തം ആഹ്ലാദിപ്പിക്കുവാൻ സമർത്ഥമായിരി
 ക്കുന്ന ഒരു അപ്പുപ്പാമൃതം തന്നെ. ഹിന്ദുജന്മതപഃപഥവും പണ്ഡിതന്മാർക്കു പോലും സദുപദേശമായിരിക്കെ, സാധാരണ
 നാക്കൂടെ സുഗ്രഹമാകുവാൻ തക്കവിധം, നിങ്ങൾ ചെയ്തിരിക്കുന്ന സ്ഥിരപരിശ്രമത്തിന്റെ ഫലമായ ഈ ഗ്രന്ഥ
 ൽ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിക്കുന്നവർ, മനഃപൂർവ്വം അഭിനന്ദിക്കാതിരിക്കുകയില്ല. വാക്കിനും മനസ്സിനും അഗോചരമാ
 യിരിക്കുന്ന സത്യരസൂപിനെ അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞ ഋഷിഗുരുന്മാർ, ലോകാനുഗ്രഹാർത്ഥം അതിനെ പ്രതിപാദിക്കുവാൻ
 ഉപയോഗിച്ച ഉപനിഷദ്വാക്യങ്ങളിൽ അർത്ഥത്തിലിരിക്കുന്ന സാരാംശത്തെ—അവരുടെ ഗംഭീരമായ ആശയത്തെ—
 വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി നിങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന ലളിതദാക്ഷാപദങ്ങളടങ്ങിയ ചെറിയ ചെറിയ വാചക
 ങ്ങൾ, അരെത്തന്നെ ആകർഷിക്കുകയില്ല? നിങ്ങളുടെ ദാക്ഷാദൈവപ്പുണ്യത്തെ ഞാൻ നന്നെ അഭിനന്ദിക്കുന്നു. മത
 ൽ പ്രതിപാദിക്കുമ്പോൾ അഭിപ്രായവ്യത്യാസം ഉണ്ടാകാവുന്നതാണ്. നിങ്ങളുടെ ഉപനിഷദ്വാക്യങ്ങളെ അ
 ധിഷ്ഠാനമാക്കി പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, ദിനാദിപ്രായത്തിന്റെ അവകാശമില്ലെന്നാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്.
 നിങ്ങളുടെ ഗ്രന്ഥ വിഹാരസങ്കീർത്തി, അക്ഷിണമായ പരിശ്രമ സ്വഭാവം, വിവേചനാ ദൈവപ്പുണ്യം മുതലായ ഉത്തമ
 ഗുണ രത്നങ്ങൾ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലേതു ഭാഗത്തും ഒരുപോലെ തിളങ്ങുന്നു ഈ ഒന്നാം ഭാഗത്തെ രൂടൻ കൊണ്ടുള്ള
 ഭാഗങ്ങളേയും യഥാക്രമം അധിക കാലവിളംബം കൂടാതെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ സാധിക്കത്തക്ക വിധം പ്രോത്സാ
 ഹനം, ജിജ്ഞാസകളും ഉദാരന്മാരും മഹൽ കാര്യ പ്രസക്തന്മാരായ മഹാജനങ്ങളിൽ നിന്ന്, നിങ്ങൾക്കു സിദ്ധി
 കാതിരിക്കയില്ലെന്ന് ഞാൻ കരുതുന്നു. . . . . നിങ്ങളുടെ ഗ്രന്ഥാവലി കൈരളി ദേവിയുടെ കണ്ണത്തിൽ
 അപ്പുപ്പു രത്നാവലിയായി വിളങ്ങുവാൻ സംഗതി വരുമെന്നു തന്നെ ഞാൻ ആശിക്കുന്നു. . . . . നി
 ങ്ങളുടെ ഈ ഗ്രന്ഥാവലിയെ സകല മതങ്ങളിലും, അദ്ദേശമായി വിളങ്ങുന്ന മുഖ്യ വെളിച്ചത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ
 ഉപകരിക്കുന്നതായാൽ, ജാതിമത ദേദ ഭാവന കൂടാതെ, എല്ലാവരും ഈ ഗ്രന്ഥാവലിയുടെ നിവില്ല പ്രചാരത്തിൽ ശ്ര
 മ പതിപ്പിക്കുന്നത് ലോകോപകാരമായി ഭവിക്കും. നിങ്ങളുടെ ഈ ഉത്തമ പരിശ്രമം ഫലമാകാൻ ഈശ്വര കാരുണ്യ
 മുണ്ടാകണമെന്നു ഞാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

പി. ഗോപാലൻ നായർ.

Writes

Rev. V. P. Mammen B. A.

Secretary, All India Sunday School Association.

Tiruvella.

ദഗീരമപ്രയത്നം എന്നു സാധാരണ അലക്ഷ്യമായി ചെയ്യാറുള്ള പദപ്രയോഗം നിങ്ങൾ ഈ കൃതിയിൽ
 അനപത്നമാക്കിയിരിക്കുന്നു. വിപുലവും ഗഹനവും ആയ ഹൈന്ദവസംഗതികൾ സംസ്കൃതഭാഷാ ജ്ഞാനമില്ലാത്ത
 സാധാരണനാക്കൂടെ സുഗ്രഹമാക്കുന്നതിലേക്കു നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന പരിശ്രമം, അത്യന്തം സഹായകരമായി ദവിക്കുന്ന
 താകയാൽ സാമാന്യ ജനം തന്നെയും ഒരു പക്ഷേ പണ്ഡിതാഗ്രേസരന്മാരെക്കാൾ ഹൃദ്രമായി നിങ്ങളെ പുകഴ്ത്താം.

ഒരു ക്രൈസ്തവ വൈദികൻ എന്ന നിലയിൽ ഹൈന്ദവതത്വങ്ങൾ കൂടുതലായും സൂക്ഷ്മമായും ഗ്രഹിക്കു
 ന്നതിന് അല്ലാലമായി ഞാൻ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പ്രയത്നത്തിൽ, നിങ്ങൾ ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ മഹാ ഗ്രന്ഥപര
 മ്പര ഏറം സഹായകരമായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ അഭിമാനിക്കയും, ശേഷം ഭാഗങ്ങളുടെ പ്രസിദ്ധീകരണം ഉൽകണ്ഠാപൂ
 ഖ്വം പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

റവറണ്ട് വി. പി. മാമ്മൻ.

Mr. Pannisseril Nanu Pillai

Karunagapalli.

ഹൈന്ദവധർമ്മ സുധാകരം

നിരൂപണം

പഴയതെന്നോ പുതിയതെന്നോ ഉള്ളതിന്നു മാത്രം ആശ്രയിച്ചു കൃതികളുടെ സാധുത്വസാധുത്വനിർണ്ണയം ചെയ്തുകൊടുക്കുന്നതാണ് പൊതുവിധമം: എങ്കിലും പുതുതായ ഒന്നിൽ ആർക്കും ഒരു കൗതുകം ജനിക്കാറുണ്ടല്ലോ. പ്രായേണ പ്രതിഷ്ഠാലക്ഷ്യമല്ലാത്ത സ്ഥാനത്തു നിന്നാണ്, അതിന്റെ ഉല്പത്തി എന്നുകൂടി വന്നാൽ, അതിൽ വിശേഷിച്ചൊരു പുതുതായും തോന്നാതിരിക്കുക ഇല്ല. സർഗ്ഗസ്ഥപാരായണ പദ്യകൃതികളായ മലയാളികളുടെ ഹൃദയഭരിയിൽ, കരുന്നാളായി ഈ രണ്ടു വൃത്തിവർത്തികൾക്കു ദീപ്തി കൊടുത്തുകൊണ്ടിരുന്ന, ഒരു പ്രബന്ധരത്നമാകുന്നു, ഈയിടെ പുറത്തു പ്രകാശിച്ചിട്ടുള്ള ഹൈന്ദവധർമ്മ സുധാകരം. പ്രകൃതിയിലും ആർത്തിയിലും അസാമാന്യ മഹത്വമുള്ള ഈ പ്രഥമ സഞ്ചിക, താൻ തന്നെയെ തയ്യാറാക്കി വച്ചിരിക്കുന്ന ഇരുപതിനായിരം പുറം വരുന്ന കൈയെഴുത്തുപ്രതിയിൽ തൊള്ളായിരം വശം മാത്രമാണ് എന്ന്, പ്രണേതാവായ ശ്രീമാൻ രാധ സാഹേബ് ഒ. എം. ചെറിയാൻ അവർകൾ എന്നോട് പറഞ്ഞപ്പോൾ—അദ്ദേഹത്തിന്റെ അശ്രാന്തപരിശ്രമശീലത്തെയോ, അത്യാദൃശമായ അന്വേഷണ സാമർത്ഥ്യത്തെയോ, വിജ്ഞാനജന്മമായ അന്യമതാഭരണത്തെയോ, ഏതിനെയാണ് അധികാശ്രാദ്ധികളുണ്ടെന്നു വിവേചനം ചെയ്യുവാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. ഏതായാലും, വിശുദ്ധജ്ഞാലയം, ഒരു മഹാ നിബന്ധനത്തിന്റെ നിർമ്മാണകാര്യത്തിൽ വിനിയോഗിക്കുവാൻ സന്നദ്ധനായ ഗ്രന്ഥകാരമഹാശയൻ, വിദ്യാലോകത്തിന്റെ ഹാർദ്ദമായ പ്രശംസയ്ക്കു പാത്രീഭവിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു ധീരസ്വഭാവത്തിൽ പറയാവുന്നതത്രെ.

"തെങ്ങൾ നശിച്ചില്ല എങ്കിൽ മനുഷ്യൻ നന്നാകയില്ല" എന്നും മറ്റും യുക്തിപാദകാലക്ഷേപത്തിൽ ശക്തബുദ്ധികളായ പ്രവാചകപ്രവീണന്മാർ പ്രസംഗവേദികകളിൽ ചോഷണം ചെയ്ത്, ജനതയെ പാഴ്വഴിക്കാക്കാൻ ബദ്ധപ്പെടുന്ന ഇത്തരം കാലഘട്ടത്തിൽ—ഇത്തരം രചനകളുടെ ആവശ്യകതയെ അർത്ഥ നിഷേധിക്കാതിരിക്കുക വീഴ്ച: ഈ വഴിക്കുള്ള വ്യവസായത്തെ പുഷ്കരിക്കെയും ഇരിക്കയില്ല.

അശ്രദ്ധാലോ രവിശ്വാസോ

നോദാഹരണ മർഹതി

ശ്രദ്ധാ ശ്രമ്യന്മാരുടെ അവിശ്വാസം ഉദാഹരിക്കത്തക്കതുപോലെ—എന്നു അദ്ധ്യായലോക ദർശന സന്ദേശനായ മഹാനദാവന്മാർ, അനുശാസിപ്പിച്ചിരിക്കുകകൊണ്ടും ആത്മീയ ബുദ്ധികളുടെ കലപരമ്പരയും നിന്നു പോകുന്നതിനാലും ഈശ്വര പ്രബന്ധങ്ങളുടെ പ്രയോജനം നിസ്സ്രുതിയും സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാകുന്നു.

പരമാർത്ഥ ജ്ഞാനത്തിന്നു ജാതിമതഭേദങ്ങൾ ഇല്ല എന്നു പ്രസംഗിക്കുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഉദ്യോഗം, നിശ്ചയമായിട്ടും, മതാസന്മാരുടെ കണ്ണുകളെ തുറപ്പിക്കാതിരിക്കുക ഇല്ല. വിശിഷ്ട ഇത് ഒരു പാശ്ചാത്യ വിദ്വാ പരിഷ്കൃത ധർമ്മന്റെ രൂപകയിൽനിന്നു ആവിർഭവിച്ചതായതുകൊണ്ട്—ആധുനിക സംസ്കാരവിഷ്ണു ചിന്തന്മാരിൽ—പെട്ടെന്നു ഒരു ഉണർപ്പു ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നതിന്നു ഇതരായികം ഉപയോഗപ്പെടുകയും ചെയ്യും. ജ്ഞാന ഖനിയായ ഉപനിഷത്തുകൾ, സാംഖ്യ യോഗ തന്ത്രങ്ങൾ, ദശവർഗ്ഗീയ മുതലായവയിലെ രഹസ്യതപരങ്ങളുടെ സൂക്ഷമാകുന്തരത്താൽ അന്തർദ്ദാശാഭാസുരമാകിയും—ദാഗ്ദ്ധവാദി പല പുരാണ തിമാസ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ചരിത്ര കഥാവിശേഷങ്ങൾ പുസ്തകപര ക്രമാനുഭവരോധന ചിത്രാകൃതിയിൽ മിക്ക ദിക്കിലും നിരത്തിയും—ദക്ഷിണമുഖ ലഹരിയിൽ മനമലിയിക്കുന്ന മധുരസ്നേഹ മലർ മാലകൾ ഇടയിടെ വിതാനിച്ചും—യശശ്രീരീതികളായി ശോഭിക്കുന്ന ചില രസ കവി കോകിലങ്ങളുടെ കവിതാകളിനാദം അങ്ങിങ്ങാസ്ഥിച്ച് നിർവൃതി തടയുവാൻ അവസരം കൊടുത്തും—മന്ത്രങ്ങളുടെ ശാന്തസ്വര പ്രസരംകൊണ്ടു ചിലേടം പരിപാവനപ്പെടുത്തിയും—സമ്പന്ന സുഭഗമായി നിക്ഷിപ്തിരിക്കുന്ന ഈ വിജ്ഞാന ദണ്ഡാഗാരം—ഒരു തരത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരു തരത്തിൽ എല്ലാവർക്കും ഉപകാരമാകും എന്നുള്ളതു്, അനിഷേധ്യമായ ഒരു വസ്തുതയാണ്. ഇമ്മാതിരി പ്രസ്ഥാനം മലയാളത്തിൽ ഇതേവരെ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതായി അറിവില്ല. പല ഇനത്തിൽ വാദവ ദുർഭിക്ഷം ഉണ്ടു് എങ്കിലും മതവിഷയകമായി അത്യന്തം ദാരിദ്ര്യം അനുഭവിച്ചു പോരുന്ന ആ സാഹിത്യശാഖയ്ക്കു്, ഒരു അപൂർവ്വനിധി ഉദ്ധരിച്ചു കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ഏത ദക്ഷിയക മായ പരിശ്രമം ആരെല്ലാം അപലപിച്ചുകൊള്ളട്ടെ: പരിശ്രമം അസ്ഥാനത്തിൽ ആവുകയില്ല എന്നതു നിശ്ചയമാണ്.

വിശേഷ ബോധങ്ങൾകൊല്ലാം അപ്പുറമായി വിളങ്ങുന്നു കേവലബോധം, പിണ്ഡബ്രഹ്മാണുവാദി സകലവും സ്വ സകല്പ മാത്ര സത്താകമായി അണുപ്രായം തന്റെ പ്രാപക സ്വരൂപത്തിൽ ദൾക്കുന്ന സമ്പന്നബോധം, എല്ലാറ്റിനെയും തനിക്കു വെളിയിൽ അനന്താജ്ഞേയ രൂപമായും തന്നെ പരിമുഖിനനായും കാണുന്ന കിഞ്ചിജ്ഞബോധം, പരിമുഖിന താധ്യാസം മൂലം കണ്ണാടിയിൽകൂടി വീണ പ്രകാശ വിശേഷത്തിന്നെന്നവണ്ണം അതിനുണ്ടാകുന്ന പരിവർത്തനം, ആ അദ്ധ്യാസശൃംഖല ഖണ്ഡിക്കുന്നതിനുള്ള മാറ്റവും മിക്കനാകുമ്പോൾ സിദ്ധിക്കുന്ന അഖണ്ഡ രസാന ഭൂതിയും ഇത്യാദി ദൈതന്ത്ര വിഷയക മായ നിരൂപണങ്ങൾ അടങ്ങിയ ദാഗ്ദ്ധത്തിന്നു ബ്രഹ്മകാഞ്ചനം എന്നും—മിഥ്യയായ ഭൂത പ്രത്യക്ഷത്തിന്നു മിഥ്യാ തമസ്സം ആധാരമാകുന്ന വിധം, സാക്ഷാത്ക സൃഷ്ടിക്കു ആശ്രയമായു് സ്വഭവിക്കുന്ന കാലദേശങ്ങളെക്കുറിച്ചു പ്രതിപാദിക്കുന്ന ദാഗ്ദ്ധത്തിന്നു രംഗകാഞ്ചനം എന്നും—സ്വപ്നത്തിൽ കാണുന്ന സ്വപ്നം പോലെ സ്ഥൂല സൂക്ഷ്മരൂപത്തിൽ മുറുപ്പു് ഓരോന്നു ആവിർഭവിക്കുന്നതിന്നു വിവരിക്കുന്ന ദാഗ്ദ്ധത്തിന്നു് ഉല്പത്തി കാഞ്ചനം എന്നും—

ഉണ്ടായ പ്രവൃത്തികളുടെ കഥ രാജ്യചരിത്രങ്ങളെ കേന്ദ്രമാക്കി വ്യാഖ്യാനിക ദൃഷ്ടി വർത്തിക്കുന്ന ഭാഗത്തിന് ചരിത്രകാണ്ഡം എന്നും—നാമങ്ങൾ നൽകി കാണുന്നത് അനുയോജ്യമായിരിക്കുന്നു. വിഷയങ്ങളെ യെല്ലാം ശബ്ദപ്രമാണ സാക്ഷ്യത്തോടുകൂടെ ഉപപാദിച്ചിരിക്കുന്ന രീതി ആദരണീയം തന്നെ. ചരിത്രകാണ്ഡം പുരാണകഥകളെ പ്രതിധ്വനിക്കുന്നതിൽ മാത്രം ശ്രദ്ധിക്കാതെ അതിലെ വിജ്ഞേയമായ ഉപദേശങ്ങൾ അവിടവിടെ പ്രകടമാക്കി പ്രവഹിക്കുന്നത്, സവിശേഷം പ്രാശസ്ത്യത്തെ അർഹിക്കുന്നു. സാധകന്മാരുടെ പാകംനസാരം പ്രകൃതിയിൽ രീതി വൈവിധ്യം സഹിക്കുന്ന മതഭാഗങ്ങളെ പ്പലേടത്തും ബിംബനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പോക്കു അദ്വൈത പദ്ധതിയെ ലക്ഷ്യമാക്കി ആണ് എന്നു കാണുന്നതു ഖ്യാതമായിരിക്കുന്നു.

മോക്ഷസാധനങ്ങളെ കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ, ഭാഗവതോത്തമനായ മേല്പത്തർ ദട്ടതിരിപ്പാടിനെ യും അതിശയിപ്പിക്കുമ്പോൾ, ദക്ഷിണ പരമ പ്രാധാന്യം നൽകി കാണുന്നു. "ചിത്താർത്ഥേ മതേ വിചിന്ത്യ ബഹുദിഃ സിദ്ധാന്തി ജനാന്തരൈഃ" എന്നേ ദട്ടതിരി പറയുന്നുള്ളൂ. മി. ചെറിയാൻ ആകട്ടെ, പരമ പ്രേമാഗത പ്രവാഹത്തിൽ അമഗ്നനായി, തദ്ദേഹസനായി ആനന്ദത്തം ചെയ്യുമ്പോൾ—"സാഖ്യനാമ വിചാര സ്മൃദ്യോ സദിതി സിദ്ധിദഃ" എന്നു തുടങ്ങിയ വിചാരജ്ഞാന വിഷയക വിധിവാക്യങ്ങൾ വിസ്മരിക്കുന്നു. യോഗധ്യാനമുറ വിവരിച്ചുപോയി ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം ഭഗവദ്ഭൂപാപസനയിൽ ചെന്നു രമിക്കുന്നു. ഭഗവാന്റെ ദിവ്യ വിഗ്രഹം, മഹർഷിമാരുടെ മാഹാത്മ്യം, മതലായവ വർണ്ണിക്കുന്ന ഭാഗങ്ങൾ, ദക്ഷിണീയാസരസഞ്ചി, തുയച്ചു സുരദിലമാക്കി, പായനക്കാർ ഹർഷബാഷ്പാകലിരതാകം വിധം, അത്ര തനയത്വത്തോടുകൂടി ദാക്ഷയിൽ പകർത്തുന്നതിന്, തദിതന്നെ സാധിക്കുമെന്നു വാദിക്കുവാൻ, അവിടം മനസ്സിൽ വായിക്കുന്നവർ ചെയ്യപ്പെടുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. മതഗ്രന്ഥമെന്നു കേൾക്കുമ്പോൾ, മനസ്സിലാകാത്തതെന്നു തീർപ്പെഴുതി കഴിഞ്ഞുമാരുന്ന സുകുമാര മതികൾ, സുധാകരത്തെ ദയപ്പെടുത്തേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ചെറിയ വാക്യങ്ങളിൽ അർത്ഥതീരോധാനം വരാതെ എത്ര കടുത്ത വിഷയങ്ങളും തെളിഞ്ഞു തിളക്കിക്കാണുമാറ്, ലളിതരീതിയിൽ, മാധുര്യമുള്ള മനോഹര ഗുണങ്ങൾ ഇണങ്ങി, ശാന്തമായ ഇതിലെ ഹൃദ്യഗദ്യ ഗതി, ഏതു മന്ദ പ്രജ്ഞനും വിഷയബോധവും ആഹ്ലാദവും നൽകാതിരിക്കുക ഇല്ല. ഗദ്യ ശൈലിയുടെ അന്യ സുലഭമല്ലാത്ത ബന്ധപാകം സ്വഭാവക്കു, ശ്രീകൃഷ്ണ രൂപവർണ്ണനം, അനന്തസ്വഭാവ കഥനം, തല പിവരണം, ശിപൻ, എന്ന ഭാഗങ്ങൾ സ്ഥാലി പുലകന്ത്യായെന്ന ഉദാഹരിക്കാവുന്നതാണ്. ദാക്ഷാസാഹിത്യ സാമ്രാജ്യത്തിൽ പട്ടെരെ മുമ്പു തന്നെ മാനുഷമായ സ്ഥാനം കരസ്ഥമാക്കിയിരിക്കുന്ന മി. ചെറിയാന്റെ എഴുത്തിന്റെ കൊഴുപ്പിനെ അധികരിച്ച്, അധികം വിസ്മരിക്കേണ്ട ആവശ്യം ഇല്ല.

അവിശ്വാസികളുടെ അപമത്തികളുടെ അല്ല എങ്കിലും, ഈ ഗ്രന്ഥഗതമായി ശ്രദ്ധാലുക്കളും ചില വിപ്രതിപത്തികൾ കൊണ്ടുവന്നേക്കാം.

പുരാണ ന്യായ മിമാംസാ
ധർമ്മ ശാസ്ത്രാംഗ മിശ്രിതഃ
വേദാഃ സ്ഥാനാനി വിദ്വാനാം
ധർമ്മസ്യ ച ചതുർദ്ദശ

ഇങ്ങനെ ധർമ്മത്തിന്റെ സ്ഥാനങ്ങൾ പതിന്നാലായി വിഭജിച്ചിരിക്കുക, ഒരു പുരാണത്തെയും, കറെ ഉപനിഷത്തുങ്ങളെയും, ഒന്നരണ്ടു ഭാഗങ്ങളുടെ ചില അംശങ്ങളെയും മാത്രം ആധാരമാക്കി എഴുതപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു പുസ്തകം, ഹൈന്ദവ ധർമ്മ സുധാകരം എന്ന നാമത്തിനു അർഹമാകുമൊ എന്നായേക്കാം ഒന്നാമത്തെ വികല്പം.

വിദ്വാന്മാരുടെ ഈ ശാഖോപശാഖകളെല്ലാം ചതുർവഗ്ഗസാധനങ്ങളായ ജ്ഞാനകർമ്മങ്ങളെ മാത്രമെ പരമലക്ഷ്യമാക്കുന്നൊള്ളു എന്നു അവ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ കാണാം. ജ്ഞാനം, അതിനു സഹായകമായ ദർശനം, യോഗം, അവയുടെ സാധകങ്ങളായ ചരിതം, കർമ്മം, നിയമം, ഇത്യാദി എല്ലാം പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥത്തിൽ സവിശേഷം പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്നു മേൽ സൂചിപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞു. കർമ്മപദ്ധതി, ഗീതയെ കുറിച്ച് ചുവതിക്കുന്ന ഭിക്ഷിൽ വിസ്മരിക്കുന്നതാണ് എന്നു പറഞ്ഞു വെച്ചിട്ടു ഉണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്കു ദിനപ്രസ്ഥാനപാരമ്പരങ്ങളിൽ പരമസാര രൂപമായി ലയിച്ചിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹം കടഞ്ഞെടുത്ത്, ഇതിൽ നിക്ഷേപിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്നു വരുന്നു. അതുകൊണ്ടു നാമധേയം ഈ കൃതിക്കു സമ്പന്നമായോജിക്കുന്നു എന്നല്ല, സാദിപ്രായഗർഭം കൂടെയാണ് എന്നും സ്ഥാപിക്കുന്നതിൽ ആക്ഷേപത്തിനു വഴിയില്ല.

ബ്രഹ്മം അജ്ഞേയമാണ് : സച്ചിദാനന്ദം അജ്ഞാതവും അജ്ഞേയവും തന്നെ : സത്ത്വം എന്നതു നാസ്തികത്വവും, ജ്ഞാനം അറിയാത്തതും അറിയാത്തതും ആകുന്നു. അനന്ദം ദുഃഖാദാവമാണ് : എന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു അഗ്നൈസ്സിസത്തെയും നാസ്തികവാദത്തെയും അനുഗ്രഹിക്കുന്ന വിധം, സമ്പ്രദായ ഭോഷ ദുഷ്ടമായിരിക്കുന്നു എന്നു ശങ്കുണ്ട് ഇടം കൊടുത്തേക്കാം. എന്നാൽ ബഹിർമുഖനായ മനുഷ്യൻ അവന്റെ സഹബോധം കൊണ്ടു അർക്കുവാൻ തുടങ്ങിയാൽ—പ്രത്യുഗ് ദുഷ്ടിമാത്രമായ ആ സത്യ വസ്തുവിനെ ഈ വിധമെല്ലാമെ തോന്നു. എന്നെ ഗ്രന്ഥകർത്താവു ഈ വിവരണം മൂലം സമർപ്പിക്കുന്നുള്ളു. "തത്ത്വം ദയ മേകാന്തേനാ വിഷയഃ, അസത് പ്രത്യയ വിഷയത്വാത്" ഞാൻ എന്ന അനുഭവത്തിനു വഷയമായിരിക്കുക കൊണ്ടു ഈ ആത്മാവു കേവലം അപേദ്യനല്ല—എന്നിങ്ങനെ പരജാഗ്രത്തിൽ ഉണർന്ന്, പരമാത്മം കണ്ടു അദ്വൈത ഗുരു, ശ്രീ ഭഗവദ് പാദാചാര്യർ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന വിധമുള്ള ആത്മാവിന്റെ, സഹജമായ സ്വ സംവേദനതയും മറ്റും നിരീകരിക്കുന്നതായി ഉൾക്കൊള്ളുവാൻ ന്യായം കാണുന്നില്ല. ആത്മാവിന്റെ, സഹജമായ സ്വ സംവേദനതയും മറ്റും നിരീകരിക്കുന്നതായി ഉൾക്കൊള്ളുവാൻ ന്യായം കാണുന്നില്ല. ഇന്ദ്രിയാദികളുടെ ജ്ഞാനം തന്നെയാണ് എന്നു ബോധിക്കുന്നതിനു ആരും അന്യപ്രമാണം ആവശ്യപ്പെടുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇന്ദ്രിയാദികളുടെ ജ്ഞാനം

ന മാന ദണ്ഡ മായ പ്രത്യക്ഷാദിക വിഷയമാകുന്നില്ല എന്നു ഹേതുവാദം ചെയ്ത്, സ്വ സത്തയ നിഷേധിക്കു പാൻ അർക്കം കഴിയുന്നതല്ല. അതിനു ഭേദപ്പെടുന്നവരെ

ജിഹ്വാ മേ f സ്തി ന വേതുകിഃ
ലജ്ജായൈ കേവലം യഥാ
ന ബുധ്യതേ മയാ ബോധോ
ബോധസ്യ ഇതി താദേഹി

നിന്റെ ബോധത്തെ നി അറിഞ്ഞില്ല : അറിവില്ലാത്തതാണ് എന്നു പറയുന്നതു്, നിനക്കു നാക്കുണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്നു നി ചോദിക്കും പോലെ കേവലം ലജ്ജാകരമായിരിക്കുന്നു—എന്നു്, വിഷയ വ്യക്തിത്വ പ്രാദികമായ ഉദാഹരണപുറം, ഒരു ദിവ്യാചാര്യൻ പരിഹസിക്കുന്നതു്, ഇവിടെ കാഴ്ച സാര ദശനത്തിനു കരേണുടേ വെളിച്ചം നല്കും. ജഡഭൂതിക്കു വിദ്യാചാര്യൻ പരിഹസിക്കുന്നതു്, ഇവിടെ കാഴ്ച സാര ദശനത്തിനു കരേണുടേ വെളിച്ചം നല്കും. ജഡഭൂതിക്കു വിഷയമാകാത്ത ആത്മഭൂതിക്കു വിഷയമാകും. ഒരു വസ്തു ഒരു രൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമാകാത്തതുകൊണ്ടു്, അതില്ല, എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ എന്ന ന്യായം കാണിച്ചു സൂചകവും ഇതാ ഈ പക്ഷത്തെ പിൻതാങ്ങുന്നു. അങ്ങനെയിരിക്കെ, അ ഴ്നൊസ്തിസത്തിനും മറ്റും എന്തു പ്രസക്തിയാണു്, ഇവിടെ ഉള്ളതു്.

.....
.....
“ഭൂതം പിബന്തേ സുകൃതസ്യലോകേ
മഹർഷയഃ സപ്ത പുഷ്പേ ചതാപരാ മനവഃ തഥാ.

ഇവയുടെ അർത്ഥത്തിൽ തന്നെക്കു തോന്നിയ വികല്പം, ഗ്രന്ഥകാരൻ സ്വയം ഒരുപിധം പൊക്കിക്കാണുന്നു. ആദ്യത്തേതിൽ തോന്നുന്ന അർത്ഥഭാഷം മരുന്നായേന പരിഹരിക്കാവുന്നതാണു്; അപ്പോൾ സ്വകർമ്മത്തിന്റെ അനുഭൂതി, അതിവ്യാപ്തി വിട്ടു ജീവാത്മാവിൽ തന്നെ ഭൂതാദി നിന്നുകൊള്ളും. രണ്ടാമത്തേതു്, സപ്തമഹർഷയഃ—ഭൂഗവഃ ദയഃ—പുഷ്പേ ചതാപരഃ—സനകപ്രഭുവയഃ—തഥാ മനവഃ—ഭൂഗു തുടങ്ങിയ ഏഴു ഭൂതിമാർ, അവർക്കു മുമ്പുണ്ടായ സനകാദി നാലു മഹർഷികൾ, അപ്രകാരം മനക്കൾ—എന്നു് അന്വയിക്കുന്നു. അങ്ങനെ ആയാൽ ആറു മനക്കളുടെ കാലം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന കല്പഘട്ടത്തിൽ, കൃഷ്ണൻ നാലു പേരുടെ കാലമേ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ എന്നു പറയുന്നു—എന്നു് ഭാഷാശങ്ക കൂടാതെ കഴിക്കാം.

ഈ നിരൂപണം വളരെ ദീർഘിച്ചുപോയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വലിപ്പത്തിൽ കൂടി നോക്കുമ്പോൾ, ഇതു് അനുപ്രായമാണു്. ഇതിൽനിന്നു ഗ്രന്ഥമാഹാത്മ്യം ഏതാണു് വെളിവാകുന്നുണ്ടു് എങ്കിൽ എന്റെ ശ്രമം സാർവ്വകമായി എന്നു ആശ്ചര്യപ്പെടാം. അച്ചടിയിൽ അക്ഷന്തപുമാല അക്ഷരവിഷ്ണു അവിടവിടെ കാണുന്നതു് എങ്ങനെ എങ്കിലും പരിഹരിച്ചാൽ കൊള്ളാം.

അദ്വൈത വസ്തു സ്ഥിതിയെ ആലംബ കേന്ദ്രമാക്കിക്കൊണ്ടു് ബഹുഭവമായി വിഷയ വിചാര ശീഖ വികസിപ്പിക്കുന്ന ഈ മഹാ പ്രബന്ധവിപ്ലവം അഭിപ്രായമായി സമ്പൂർണ്ണമായ സമ്പൂർണ്ണ പ്രകാശിക്കട്ടെ. സഹൃദയ ഭരണിയനായ ഗ്രന്ഥകാരൻ “ക്ഷിണിക്കാത്ത മനിയും മക്ഷിയണങ്ങിടാത്ത പൊൻപേനയും “വാണിക്കായി” എന്നും “ഉഴിഞ്ഞു” സിദ്ധിക്കു നേടട്ടെ ! ആയതിനു സമ്പൂർണ്ണമായി സദാ സഹായിക്കട്ടെ.

പന്നിശ്ശേരിൽ നാണപിള്ള

Writes

Brahmasri

Punnaseri Nampi Neelacanta Sarma Avl.

Reputed South Indian Sanskrit Scholar, and

Retired Principal, Sanskrit College,

Pattambi, Malabar.

.....അനേകം വിഷയങ്ങളെ അതുകളുടെ സംഭവകാലം അനുസരിച്ചു ക്രമീകരിച്ചതു ദംഗിയായിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ അനേകം ഗ്രന്ഥങ്ങളെയും വിമർശിച്ചു ഒരു മഹാ ഗ്രന്ഥത്തെ നിമിഷവാൻ സാധിക്കുമെന്നതു പ്രത്യക്ഷം കാണുന്നതു വരെ അർക്കം വിശ്വസിക്കുവാൻ പ്രയാസമായിരിക്കും.....സംസ്കൃതം ഇംഗ്ലീഷ് മലയാളം ഈ ഭാഷകളിൽ അഖണ്ഡിതമായ വൈദഗ്ദ്ധ്യവും ആത്യന്തികമായ ക്ലേശസഹിഷ്ണുതയും, സാർവദികമായ പരിശ്രമവും സദവിഷയത്തിലുള്ള ശ്രദ്ധയും, ഭേദിച്ചു ഒരാളിൽ ഇരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ആ ആളെക്കൊണ്ടല്ലാതെ ഈ മാതിരി കാഴ്ചം സാധിക്കാൻ കഴിയുന്നതല്ല.....ഇങ്ങനെ ഒരു പരിശ്രമം ഇതിനു മുമ്പ് ആരെങ്കിലും ചെയ്യുതായി എന്റെ അറിവിൽപ്പെട്ടിട്ടില്ല.....ഭാഗവതം, രാമായണം, ഭാരതം ഈ മൂന്നു ഗ്രന്ഥങ്ങളെ സവിശേഷമായും മറ്റു പുരാണങ്ങളെ സാമാന്യമായും വിമർശിച്ചു, സംഭവകാലാനുസാരേണ ഈ ഗ്രന്ഥ പര

പരയിൽ ക്രമീകരിച്ചിരിക്കുന്നു,.....ശ്രീമാൻ ചെറിയാൻ ചരിത്രത്തെ ദാഗവതാദി ഗ്രന്ഥങ്ങളനുസരിച്ചു ക്രമപ്പെടുത്തിയതു പോലെ, ഹൈന്ദവതത്വങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതിനു ശ്രുതിശിരസ്സുകളെന്നു വിളിക്കപ്പെട്ട വരുന്ന പലേ ഉപനിഷത്തുകളെയും ആധാരമാക്കി സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതിന്റെ ഔചിത്യം ആരായും അപലപിക്കപ്പെട്ടവൻ കഴിയുന്നതല്ല.....ശ്രീമാൻ ചെറിയാൻ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്ന വാക്യസംക്ഷേപവും, നിസദ്യ സുന്ദരമായ വാക്യശൈലിയും, അതിസരളമായ രീതിയും, വിഷയമായ വിഷയത്തെ കൂടി വിദഗ്ദ്ധന്മാർക്കും അവിദഗ്ദ്ധന്മാർക്കും ഒരുപോലെ തന്നെ മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയത്തക്കവണ്ണം ചേർത്തിട്ടുള്ള ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒരു പ്രത്യേക ഗുണമാകുന്നു. ഈ മഹാ ഗ്രന്ഥത്തിലെ വാക്യങ്ങളുടെ സാരസ്വതം, സാരത്വവും കൂടി വായനക്കാരുടെ മനസ്സിൽ അതുകൂടെ തള്ളിക്കയറ്റാതിരിക്കുകയില്ലെന്ന് എനിക്കു ധൈര്യമായിപ്പറയുവാൻ കഴിയുന്നതാകുന്നു. പ്യാസൻ, പാല് മീകി മുതലായ പരമാദ്ധ്യായങ്ങളുടെ വണ്ണനകൾ ലോകോത്തരങ്ങളാണെന്ന്, സാഹിത്യ വിമർശകന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലോ. അവകളെ കോട്ടമോ കുറവോ കൂടാതെ മലയാളഭാഷയിൽ കൊണ്ടുവന്ന ദംഗിയാക്കി ചേർത്തത് കഥാപാത്രായണ പരായണന്മാർക്ക് അനുഗ്രഹമായും കേരളഭാഷയ്ക്ക് അപൂർവ്വലംകരണമായും കല്പിക്കാവുന്നതാകുന്നു. ഇത്ര ഉൽകൃഷ്ടമായും ഉപയോഗപ്രദമായും സരസമായും ഒരു പുസ്തകം അല്ലെങ്കിൽ പുസ്തകപരമ്പര, മലയാളഭാഷയിൽ ഇദംപ്രഥമാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ, ദാവികാലത്തിൽ ദുർല്ലഭമാണെന്ന് സംഭാവനം ചെയ്യാവുന്നതാകുന്നു.

ഹൈന്ദവധർമ്മ സുധാകരം എന്ന നാമം ഇതിലുള്ള വിഷയങ്ങളെ പര്യാലോചിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ അതുകളെ സംഗ്രഹേണ ക്രോഡീകരിച്ചതാകയാൽ ഉചിതം തന്നെ. ഇതിലെ ധർമ്മശബ്ദം ധർമ്മത്തിന്റെ മൂല തത്വങ്ങളെയും ധർമ്മസാരമായ ചരിത്രങ്ങളെയും പ്രതിപാദിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു പ്രത്യക്ഷമാണ്. അവകൾക്കു സാധുതയും ആയുന്മാർ മാത്രമല്ല നിമിത്തസ്വരൂപമായ മറ്റാളുകളും സമ്മതിക്കേണ്ടതാണെന്നതല്ല. അവകൾക്ക് ഈ ഗ്രന്ഥം തിരിച്ചറിയായും ഒരാകരം തന്നെയാണ്. ആകരങ്ങളിൽ അനേകം രത്നങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണല്ലോ. കവി സാഹ്യദൈവൻ അതു നിമിത്തം തന്നെ "മണി രാകരോത്സവഃ" എന്നു പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. ആകരത്തിൽ നിന്നു മണികളെ എടുക്കുന്നതു പോലെ, ഇതിൽ നിന്നു ധർമ്മരത്നങ്ങളെ സൂക്ഷ്മ ദൃഷ്ടകൾക്ക് എടുക്കാനും സംസ്കരിക്കുവാനും, ധരിക്കാനും അനുയോജ്യം ധരിപ്പിക്കാനും കഴിയുന്നതാകുന്നു.

ഈ ഗ്രന്ഥപരമ്പരയെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തേണ്ടതിനു ധർമ്മ നിഷ്ഠയും ധർമ്മത്തിൽ ആദരവും ഉള്ള എല്ലാവരും സ്വീയ ശക്തിനുസാദരണ സഹായിച്ചുകൊടുക്കാതിരിക്കുന്നതല്ല. ധർമ്മരാജ്യത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന പ്രജയും കേരളഭാഷയ്ക്കു പ്രചാര പ്രചാരണയും പരിപൂർണ്ണമായും ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുവാൻ ബദ്ധകരനും തദേകതാനത നിമിത്തം ഫലോദയം വരയ്ക്കു പ്രവർത്തിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കപ്പെടാവുന്ന ആളും ആയ ശ്രീമാൻ ചെറിയാൻ അ ധർമ്മരാജ്യത്തിൽ നിന്നും മറ്റു മലയാള രാജ്യപ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്നും മാത്രമല്ല ധർമ്മകൃത്യാദി ലാഭകന്മാരായ ഇതരന്മാരിൽ നിന്നും സാഹായ്യം ലഭിക്കേണ്ടതിനാ, തദാദാ ഇതിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണം പൂർത്തിയാക്കേണ്ടതിനാ ഞാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം ആശംസിക്കുന്നു.

അന്യ മതക്കാരനായ ഈ പുസ്തക പ്രണേതാവ് ഇങ്ങനെ ഹൈന്ദവ ധർമ്മ സുധാകരം എന്ന പേരും, തദനുരൂപങ്ങളായ വിഷയങ്ങളും അടങ്ങിയ ഒരു പുസ്തകം നിർമ്മിച്ചതു പര്യാലോചിച്ചാൽ, അദ്ദേഹം പുണ്യജന്മത്തിൽ പണ്ഡിതവ്രതം വാസിയായ പുരുഷശ്രേഷ്ഠനും തപസ്വിയും ഉത്തമ ബ്രാഹ്മണനും ആയിരുന്നു എന്നും; അസംഭാവ്യമായ് ഹന്ന ചേൻ ഏതോ കർമ്മ വിശേഷം നിമിത്തം, ഇപ്പോൾ അന്ത്യമതാലങ്കാരഭൂതനായി ജനിച്ചതാണ് എന്നും, വിചാരിക്കേണ്ടതായി തോന്നുന്നു.

ശ്രേണുതഃ സ്മാൽ ഇതി ദീധാത്യ സുമഹാ-
 ധർമ്മഃ പൂമാം പാവനിം
 പ്രാപ്തഃ സാമയികിം ദിദാ മപഗതോ
 നാനാപിധ ശ്വാപരഃ
 യ സുസ്വാദിമ തപസാര മഖിലം
 സംവേദയൻ ലാളിനിം
 സ്വീകൃന് ജയതാത് ദശം പ്രതിപദം
 ഗ്രന്ഥോ മഹിയാ നയം.

പുന്നശ്ശേരി നമ്പി നീലകണ്ഠ ശർമ്മാ.

Writes

M. R. Ry. V. Rama Sarma Avl.
Double Mahopadhyaya, Quilon.

.....ദക്ഷിണസംസാഹിത്യസംസാഹിത്യം ഒന്നുപോലെ പ്രവഹിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥം മലയാളഭാഷയിൽ എഴുതി ഫലിപ്പി
.....റാവു സാഹിബ് കെ. എം. ചെറിയാൻ അവർകളെ ഒഴിച്ചു. വല്ലപക്ഷം സുസാദ്ധ്യമാണോ എന്നു
സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഹിന്ദുക്കളുടെ ധർമ്മചാരങ്ങളെ സോപപത്തികരായി ഗ്രഹിക്കുന്നതിനും, ദക്ഷിണസം
തൃപ്തന സംസ്കൃത മലയാള സ്കോളാർഷിപ്പിന്റെ അനുഭവം പാരായണം ചെയ്യുന്നതിനും, പദലാളിത്യത്തിലും മറ്റും സുപ്ര
സിദ്ധനായ കണ്യനമ്പ്യാരെയും അതിശയിക്കുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയെ മലയാള ഗദ്യഭാഷയിൽ ശ്രദ്ധിച്ചു എന്തെങ്കിലും
കുറവുകളും, പരസ്പരം കൈമാറിയുള്ള വിവിധാഭിപ്രായങ്ങളെ വിമർശിച്ചു ആ സച്ചിദാനന്ദസ്വരൂപന്റെ മനസ്സെ
യ്യുന്നതിനും അത്യന്തം ഉപകരിക്കുന്ന "ഹൈന്ദവധർമ്മ സുധാകരം" എന്ന ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ ഹൈന്ദവ ധർമ്മ ലോലപനായ
പ്രബന്ധം വായിച്ചു രസിച്ചു സുദൃഢമായ ഈ അശ്രോതപരിശ്രമത്തെ സഫലീകരിക്കുന്നതിനു ജഗദീശ്വരൻ പ്രസാദിക്ക
മാറാകട്ടെ.

വി. രാമശർമ്മ.

Writes

A. Rama Pai, M. A., B. L.,
High Court Vakil,
Travancore.

ഹൈന്ദവ പുരാണേതിഹാസങ്ങളാകുന്ന മഹാസമുദ്രത്തെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ അവയിൽ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള അനവ
ധി അമൂല്യരത്നങ്ങളെ ആധുനിക രുചിക്ക യോജിക്കുന്ന വിധത്തിൽ ക്രമപ്പെടുത്തിയും, അനാവശ്യമായ ആവർത്തനങ്ങ
ളെ കൂടാതെ കഴിച്ചും, ഈ മഹാ ഗ്രന്ഥത്തെ നിബന്ധിച്ച ഈ പണ്ഡിതനോടു ഹിന്ദുക്കൾക്കുള്ള കടപ്പാട് എളുപ്പത്തിൽ
തിരികെ ഉയരുന്നതല്ല.....എന്താദേശമായ ഒരു ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണത്തിനു പര്യാപ്തമായി വേറെ അധികം പേർ
കേരളത്തിൽ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല..... സ്വമതത്തേപ്പറ്റി ശരിയായ ഒരു ബോധം നൽകുന്നതിനു സ
മ്പന്നമായ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആവിർഭാവത്തിൽ ഹിന്ദുക്കൾ ചരിതാർത്ഥന്മാരാകാവുന്നതാണ്.....
കിംബഹ്നാ എല്ലാ കേരളീയ ഹിന്ദുക്കളുടേയും ഉദാരമായ പ്രോത്സാഹനത്തെ ഹൈന്ദവ ധർമ്മ സുധാകരം അർപ്പിക്കുന്നു
എന്നു നിസ്സംശം അഭിപ്രായപ്പെടാം.

എ. രാമപൈ.

Writes

Brahmashri
Pandithan E. V. Raman Namboothiry Avl.,
Koduthuruthy, Voikom.

എന്ത്? ശ്രീമാൻ ചെറിയാൻ അവർകൾ ഹൈന്ദവ വിജ്ഞാനസമ്പന്നരെ ഒരു ചുരുക്കത്തിൽ ആചരിച്ചു കളഞ്ഞു
വോ? ഒരു മിമിഴിൽ അണച്ചു ഒതുക്കിക്കളഞ്ഞുവോ? എന്നോ? അതേ, അതേ, അദ്ദേഹം അതേയും ചൂഷണം
ചെയ്തു, ഹിന്ദുസ്ഥാനം, പുസ്തകസ്ഥാനം ആക്കിക്കഴിഞ്ഞു.....റാവു സാഹിബ് കെ. എം. ചെറിയാൻ അ
വർകൾ കേരളമാക്സമുള്ളർ തന്നെ ആയി.....ഹൈന്ദവ ധർമ്മ സുധാകരമാകട്ടെ അഭിജിതമെ
ന്നല്ല അഹിന്ദുത്വമാണ്. അല്ലയോ മാമൂൽപ്രിയരായ കേരളീയരെ, കേരള ദേവന്മാരെ, നിങ്ങളുടെ ആത്മപോ
ഷണമായ ഈ ധർമ്മ സുധാകരത്തെ അഹിന്ദുജന്മമെന്നു വിചാരിച്ചു കൈക്കൊള്ളാതിരിക്കുമോ? .....അത് അ
ബദ്ധമാണ്.....കേരളത്തിലെ പ്രശസ്ത ഗദ്യകാരന്മാരുടെ മുന്നണിയിൽ പല പൗഴ്വസ്ഥന്മാർക്കു മുമ്പു ത
ന്നെ പദമുറപ്പിച്ച പണ്ഡിത പ്രകാശനമാണ് മി. കെ. എം. ചെറിയാൻ. ഒരു തരത്തിലല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരു വി
ധത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യപ്രശിഷ്യന്മാരല്ലാതെ ഇന്നത്തെ എഴുത്തുകാരിൽ ഏറെപ്പേർ ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ല.
എന്നിരിക്കെ ഈ കൃതികളുടെ വാചകരചനാചക്രാദികളെപ്പറ്റി ആരുമൊന്നും വിശേഷിച്ചു പഠയാതിരിക്കുകയ
ല്ലേ ഉചിതം!

ഇ. വി. രാമൻ നമ്പൂതിരി.

Srimathi V. K. Lakshmikutty Amma Nethyar Amma Avl.,
Consort to H. H. The Elaya Raja of Cochin.

Palace. Tripunithura

Palace, Tripunithura
ദാഹവരത്തെ ഇങ്ങനെ സംഗ്രഹിച്ച്
ഇപ്പോഴത്തെ മനോരമ മനസ്സിപ്പാകത്തക്കവിധം എഴുതിയതി

ഒരു അഭിനയിക്കുവാൻ സ്വാമി വിവേകാനന്ദൻ
ജീവിച്ചിരിക്കേണ്ടതായിരുന്നു എന്ന മാത്രമാണ് എനിക്കു പറയാ

കളത്ത്.

വി. കെ. ലക്ഷ്മി കുട്ടി അമ്മ,
നേതൃവര്യ.

Writes

M. R. Ry.

Rao Sahib Mahakavi Ullur, S. Parameswara Iyer Avl., M. A., B. L.,

Retired Dewan Peishkar, Travancore.

ചെറിയാന്റെ അഗാധമായ പാണ്ഡിത്യത്തിനും, തിക്ഷ്ണമായ ബുദ്ധിക്ഷാമം, നിസ്സന്ദമായ പ്രവസായത്തിനും നിർഭയമായ മുന്നോട്ടുള്ള നീക്കത്തിനും, മലയാളം ഈ മൂന്നു ദാഷകളിലും അസാമാന്യമായ വൈദഗ്ദ്ധ്യവും, അഭിനന്ദനീയമായ കൃത്യസമീപനവും കൂടാതെ രോമമെങ്കെട്ടും, ഈ തരത്തിൽ ഒരു മഹാഗ്രന്ഥം നിർമ്മിക്കുവാൻ ഭരിച്ചു പോന്നുവെന്നു കരുതുന്നു. റാപ്പ സാഹിബ് ചെറിയാന്റെ ഈ സമഗ്രപ്രവസായത്തിന് പുറപ്പെട്ടു കേരളീയരുടെ ദാഗ്ദ്ധ്യമാകുന്നു.

ഉള്ളൂർ പരമേശ്വരയ്യർ.

Writes

Mr. Malloor Govinda Pillay, B. A., B. L.

Retd. Law College Principal

Trivandrum.

മഹാത്മാൻ,

താങ്കൾ സൗജന്യപൂർവ്വം അയച്ചുതന്ന ഹൈന്ദവ ധർമ്മ സുധാകരം കിട്ടി. അതു ഞാൻ ആദ്യവസാനം പായിച്ചുനോക്കി. ഹിന്ദുക്കളും മലയാളഭാഷയും നിലനില്ക്കുന്നേടത്തോളം കാലം, താങ്കളെ കൃത്യമായോടുള്ള സ്മരിക്കുവാൻ, ഈ ഗ്രന്ഥമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും ആവശ്യമില്ല. കൈരളിയിലും ഗൈഡാണിയിലും താങ്കൾ സ്ഥാപിച്ച അപാരപാണ്ഡിത്യം എവംവിധം പരജനോപകാരപ്രദമാക്കി ചെയ്യുവാൻ തുനിഞ്ഞു കേരളീയരുടെ മഹാ ദാഗ്ദ്ധം എന്നല്ലാതെ എന്തു പറയേണ്ട ? വിദ്വാനും വിവരമില്ലാത്തവനും സുഗ്രഹമായ ശൈലിയിൽ അതി ഗഹനങ്ങളായ വേദാന്തരഹ എന്തു പറയേണ്ട ? പിദാനും വിവരമില്ലാത്തവനും സുഗ്രഹമായ ശൈലിയിൽ അതി ഗഹനങ്ങളായ വേദാന്തരഹ എന്തു പറയേണ്ട ? വിദ്വാനും വിവരമില്ലാത്തവനും സുഗ്രഹമായ ശൈലിയിൽ അതി ഗഹനങ്ങളായ വേദാന്തരഹ എന്തു പറയേണ്ട ?

മളക്തർ ഭഗാവദിന്ദുവിന്റെ.

മുള്ളൂർ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള.

Writes

Dr. P. J. Thomas

University Professor

Madras.

I have received your letter of 10-2-1100 and the first volume of your most valuable book "The Encyclopaedia of Hinduism." I had already seen a copy of it and had glanced through it with great admiration for your industry and scholarship. So far as I am aware, such a comprehensive account of the Hindu mythology, theology and philosophy has never been written in Malayalam and does not perhaps exist in any other Indian vernacular. It is a masterpiece and will be handed down to posterity like one of those great Chinese encyclopaedias, which are the pride of the oldest culture in the world.

I must also congratulate you on your elegant style and lucid presentation. I know of very few writers who can use the Malayalam language as effectively as you are able to use it.

പി. ജെ. തോമസ്

Writes

The Venerable

The Archdeacon C. K. Jacob, B. A.

Principal,

Theological Institution, Kottayam, Travancore.

... ..
... .. The book has impressed me as profound in thought, extensive in scope and thrilling in exposition. It will, I am sure, prove to be a valuable commentary on Hindu Puranas and Doctrines.

ആർച്ച്ഡീക്കൻ സി. കെ. ജേക്കബ്

Writes

K. R. Krishna Pillay, Esq., B. A., B. L.

Retired Assistant Secretary

to the Government of Travancore,

Kayamkulam.

.....
I have read through several pages.....Your attempt is a gigantic one—Himalayan in dimensions. So far as I have seen it is quite a success. I also think your book will be popular among the literate masses of our land, in as much as they can read the contents of the great books in plain effective prose. I shall certainly look forward with pleasure to the arrival of the subsequent volumes....

കെ. ആർ. കൃഷ്ണപിള്ള

Writes

A. Narayana Iyer Esq., B. A., L. T.

Retired Inspector of English Schools,

Travancore.

In dealing alike with metaphysical and the narrative portions of the Puranas and the Ithihasas, the author has brought to bear on the subject an amount of erudition, skill in arrangement and untiring patience; worthy of all admiration. The style is so simple and direct and the interest in the narration so sustained that any one who has a casual look at any volume will be

tempted at once to go through the whole book. No praise will be too much for Mr. Cheryan, who has, by his Herculean task, succeeded in embodying within a small compass, most of what is noble and worth knowing by the young and the old alike in the earliest religion of Bharata Varsha.

Writes

എ. നാരായണയ്യർ

M. R. Ry. Dewan Bahadur

V. S. Subramania Iyer Avl. B. A. B. L.

Retired Dewan of Travancore,

Trivandrum.

I was agreeably surprised to see the *Haindava Dharma Sudhakaram*, the monumental work in Malayalam that my friend Rao sahib O. M. Cheryan has just produced. He has long been known as a Sanskrit Scholar and versatile writer, with a facile mastery of a simple and forceful style. But few even among his friends, I believe, suspected him of such an earnest and close study of the Hindu Philosophical and Puranic literature. He has in fact made a comprehensive survey of it (Hindu philosophical and Puranic literature) and presented us with a very helpful epitome..... The book is undoubtedly the result of long, strenuous and thoughtful study, and Mr. Cheryan has succeeded in clothing even the philosophy in such easy language that it can be grasped without difficulty by a novice. He has filled the accounts of the creation and evolution of celestial and terrestrial forms of life contained in the Puranas into logical and interesting chronological system—which I believe, is an original contribution to the critical study of the literature. The immense labour which the work has involved is comparable only to the erudition that underlies the conception and working out of its scheme..... I heartily congratulate Mr. Cheryan on the successful completion of a work that is certainly a notable acquisition to Malayalam literature and may be expected to become a classic.

വി. എസ്. സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

Writes

K. M. Paniker, Esq., M. A. (Oxon),

Foreign Minister to the Government of Patiala,
Patiala.

I read through the entire work (the *Haindava Dharma Sudhakaram*, Vol. 1), and I was amazed at the deep erudition and profound understanding you have displayed throughout this Volume. If the plan of your work, so far as it can be discovered from this introductory volume, is successfully carried out, then you would have succeeded in rewriting, commenting and elucidating the entire literature of the Puranas. If your other volumes come up to the standard of the present one, then your book will be an Encyclopaedia of Hindu Ethics, Philosophy, Mythology and Religion. I should not have thought that such a work was within the capacity of any single scholar; but evidently you have achieved it. From your treatment of the Bhagavata Purana—in many ways the most difficult of the 18—I can see that you intend to emphasise the historical aspect of what has until recently been treated entirely as mythology ... .. Pargiter devoted 18 years to the study of the Puranas for his 'Dynasties of the Kali Age' and "The Puranic Tradition in Indian History" both of which though excellent, are merely introductions to the study of historical materials in the Puranas. But what you have done is evidently much more comprehensive,—an Encyclopaedia of Hinduism in fact; and such an effort coming from a Christian scholar like yourself is in itself an evidence of the catholicity of your mind. Apart from it, it is the manner in which you have done it, that has amazed me. Hastings' 'Encyclopaedia of Religions and Ethics' with which alone your work can be compared is the work of many hands, while yours is the product of one man's labour. The Hindu Religion is a world in itself, and to write a comprehensive work in 15 volumes dealing with the Puranas and Epics required energy and understanding of a kind which few scholars possess. There is no book which I know of in any language, which attempts to do what you have done. You have not only attempted it, but judging from the first volume, eminently succeeded in your attempt.

കെ. എം. പണിക്കർ.

പിന്നെ രംഗകാണ്ഡമാണ്. സ്ഥലം കാലം എന്നിവയാണു സംസാരനാടകത്തിന്റെ രംഗമെന്നു പറയുന്നു. നാടകം ആരംഭിക്കുന്നതിനു മുമ്പായി അതിന്റെ രംഗത്തെ വിവരിക്കുന്നതാണു രംഗകാണ്ഡം. യുഗ-മന-പന്തര-പ്രഭ

യ-കല്പാദി കാലവിഭാഗങ്ങളെയും, അന്യകാല ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രാദി സ്ഥലവിശേഷങ്ങളെയും ഈ കാണത്തിൽ വിവരിക്കുന്നുണ്ട്.

ഉല്പത്തികാണത്തിൽ സൃഷ്ടി സ്ഥിതി ലയ കാര്യങ്ങളാണ് വിഷയം.

പിന്നെ ചരിത്രകാണമായി. ഇപ്പോഴത്തെ കല്പത്തിലെ നാനാമനന്ദനങ്ങളിൽ നടന്ന സംഭവങ്ങളാണ്, ഇതിൽ ചരിത്രവിഷയം. പ്രിയംപ്രതപംശം വരെയുള്ള കഥ ഈ ഒന്നാം പാലത്തിൽ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ചരിത്ര കാണത്തിൽ, ഇനിയുള്ള പാലങ്ങളിൽ, സകല പുരാണങ്ങളിലെയും ചരിത്രം കാലാനുകൂല്യമായി വന്നു ചേരുംവിധമാണ് ഇതിന്റെ വിധാനം. രാമായണകഥ, മഹാഭാരതകഥ, ഇതൊക്കെ ഇനി വരാൻ കിടക്കുന്നു.

ഉപനിഷത്തു്, ഗീത, മതലായ വേദാന്തഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നും, നാനാപുരാണേതിഹാസങ്ങളിൽനിന്നും, പുരാണസംസ്കരണം സംബന്ധിച്ച തങ്ങളുടെ ഗവേഷണഫലങ്ങൾ പ്രകാശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള പാശ്ചാത്യപണ്ഡിതന്മാരുടെയും മറ്റും ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നും, സന്ദർഭാനുസാരം വളരെ ഉദ്ധാരണങ്ങൾ ഈ കൃതിയിലടക്കിയിട്ടുണ്ട്. വേദാന്ത വിഷയമായോ സാഹിത്യസംബന്ധമായോ വായനക്കാർക്കു വലിയ പരിജ്ഞാനം നല്കാൻ ഇവ തന്നെയും പോകും.

ബ്രഹ്മം, ആത്മാവു്, ഉല്പത്തി, മോക്ഷം എന്നിങ്ങനെ ദുർഗ്രഹങ്ങളായ വിഷയങ്ങളെ ഉപനിഷത്തിനെ യും മറ്റും ആസ്പദമാക്കി അഭിപ്രായമായി വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന രീതി കണ്ടാൽ, ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ഒരു മഹാ പണ്ഡിതൻ മാത്രമല്ല, ഒരു ചിന്തകനാണെന്നും കാണും. ഈ പാലത്തിലെ ആദ്യഭാഗങ്ങൾ ആകല്യാദെ നല്ലൊരു വേദാന്ത പഠനമാണ്. എത്രയും ദുർഗ്രഹമായ വിഷയങ്ങളെ വലിയ വിഭാഗമാക്കും സാമാന്യ വായനക്കാർക്കും ഒരുപോലെ മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയുന്ന രീതിയിലാണ് ഗ്രന്ഥകർത്താവു പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

പ്രതിപാദനസമ്പ്രദായം മാത്രമല്ല, ഭാഷയും ആക്കം എളുപ്പം മനസ്സിലാക്കുന്ന രീതിയിലാണ്. ഇത്ര ഗംഭീരമായ ഒരു കൃതി ഇത്ര സുഖമായ, ശുദ്ധമായ, ഭാഷയിൽ എഴുതി മുഴുവ്വിട്ടിട്ടുണ്ടെന്നതു കൈരളിക്കു വലിയൊരു നേട്ടംതന്നെയാണ്.

സാധാരണ മതഗ്രന്ഥങ്ങളോടു് ഇന്നു പലക്കും കണ്ടുവരുന്ന അവജ്ഞ ഈ കൃതിയുടെ പേര്—(ഹൈന്ദവ ധർമ്മസൂത്രം)—ഹേതുവായി ഇതിനോടടുത്തുവേണ്ടതില്ല. പഴയ ഈജിപ്തിന്റെയോ ഗ്രീസിന്റെയോ ചൈനയുടെയോ ചരിത്രവും സംസ്കാരവും മറ്റും എത്ര രസകരമായ പഠനമായി അനുഭവപ്പെടുന്നു. ഹൈന്ദവമെന്ന പേരിൽ അറിഞ്ഞുവരുന്ന പുരാണങ്ങളുടെയും തത്വചിന്തകളുടെയും മറ്റും പഠനവും ആക്കം—അഹിന്ദുക്കൾക്കും—ഇത്രയോ ഇതിലധികമോ രസകരമാവാം. ആധുനികകാലത്തു ഹൈന്ദവ സംസ്കാരത്തോടുകൂടിയായി അതു സംബന്ധിച്ച ദീർഘഗവേഷണങ്ങൾ നടത്തിയവരിൽ മുമ്പന്മാരാരെല്ലാ മാക്സ് മുള്ളർ, പാൾ ഡായ സ്റ്റൻ, പാർജിറ്റർ മുതലായ സായിപ്പന്മാർ. അവരുടെ യത്നങ്ങളെക്കാളും ശുശ്രൂഷയെക്കാളും കഠിനതയ്ക്കു ഈ വിഷയത്തിൽ മി. ചെറിയാന്റെ യത്നവും ശുശ്രൂഷയും.

പുരാണകഥകൾക്കും വിവരണങ്ങൾക്കും തത്വചിന്തകൾക്കുമെല്ലാം ഇന്നും ഏതേതിടങ്ങളിലാണ് അല്ലെങ്കിൽ എന്തെന്തു വിധത്തിലാണ് ഒരു സാരവും പ്രധാന്യവും ഉള്ളതു്.—ഇന്നത്തെ യുക്തി, അനുഭവം, വിശ്വാസം, വിചാരഗതി, എന്നിവയുമായി അവയെ ഇണക്കുന്നതെങ്ങനെ—എന്നും മറ്റും കരേന്ദ്രി വിശദമാക്കാൻ ഈ പുസ്തകം കൊണ്ടുദ്ദേശിക്കാമായിരുന്നു, അഥവാ, യത്നിക്കാമായിരുന്നു, എന്നു ചില ആധുനിക വായനക്കാർക്കു പക്ഷെ അഭിപ്രായമുണ്ടാവാം. അങ്ങനെയൊരുദ്ദേശമല്ല ഈ കൃതിയിൽ പ്രധാനമായി മുൻനിർത്തിയിട്ടുള്ളതെന്നു തോന്നുന്നു. അതു കൊണ്ടും, ഉദ്ദേശിക്കാത്ത ഒരു കാര്യം ഈ കൃതിയിൽ ഇപ്പോഴത്തേതിലും കൂടുതൽ പ്രകടമായില്ല, വിശദമായില്ല, എന്നു പറയുന്നതിലർത്ഥമില്ലല്ലോ.

ഏതായാലും, പുരാണപ്രതിപാദിതങ്ങളായ കാര്യങ്ങളുടെ അർത്ഥവും പ്രാപ്തിയും വായനക്കാർക്കുതന്നെ ചിരപരിചയംകൊണ്ടും മിന്നനംകൊണ്ടും ഉപകാരപകരിക്കുമാറുള്ള വിധാനവും വിവരണപുമാണ് ഈ കൃതി തന്നതു്.

എന്തായാലും ഈ കൃതി തുറന്നുകാട്ടുന്ന അന്തരം വേദാന്തചിന്തകളും ഭാവനാവൈഭവവും സാഹിത്യ സാരസ്യവും കേവലകഥാകൗതുകവും ആരെയാണ്, അതാതിന്റെ തരംപോലെ, ഒന്നയത്താത്തതു്, അമ്പരപ്പിക്കാത്തതു്, ആനന്ദിപ്പിക്കാത്തതു്, ഉല്പന്ദിപ്പിക്കാത്തതു്?

വിഭാഗ സമാജങ്ങളോ, ഗവണ്മെന്റോ, സമ്പൂർണ്ണാശാലയോ, ദാഷാസംബന്ധമോ പുരാണവിഷയമോ ആയ മഹായത്നങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയോ അഭിനന്ദിക്കുകയോ ചെയ്യുമെങ്കിൽ, പ്രോത്സാഹനാർഹവും അഭിനന്ദനാർഹവുമായ ഒരു മഹാഗ്രന്ഥമിതാ—ഹൈന്ദവധർമ്മസൂത്രം.

ഇപ്പോഴത്തേക്കാൾ ദംഗിയും ഉറപ്പുമുള്ള ഒരു പുസ്തകമായി പുറത്തിറങ്ങേണ്ടതായ ഒരു കൃതിയാണിതു്. ഏതു വിധത്തിലും ഒന്നാം പാലത്തിന് നിശ്ചയിച്ച വില—2 ക—ഒട്ടും അധികമല്ല. മാനേജർ, ബുക്കു ഡിപ്പോ, പുതുപ്പള്ളി, കോട്ടയം (തിരുവിതാംകൂർ) എന്ന മേൽവിലാസത്തിലാവശ്യപ്പെട്ടാൽ പുസ്തകം കിട്ടുന്നതാണെന്നു അതിന്റെ കൂടെ കൈപ്പറ്റിയ ഒരു കറിപ്പകൊണ്ടു കാണുന്നു.

ഈ പുസ്തകപരമ്പരയുടെ ഇതരഭാഗങ്ങളും ഉടനെ പ്രകാശിപ്പിച്ചുകാണാൻ അഗ്രഹിക്കയും, അവയെ പറ്റി ഈ ഒന്നാം പാലം ഉപകാശിപ്പിച്ച പ്രതികരണ നിരവേരിക്കാണാൻ പ്രാർത്ഥിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

മലയാളരാജ്യം പത്രത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനപ്രകാരം
 ഹൈന്ദവധർമ്മസാക്ഷരതയുടെ ഒരു പ്രതി ഇവിടെ കിട്ടിയിട്ടു പല ദിവസങ്ങളായി. അതർഹണവും
 ഉപയോഗപ്രദവും ആയ ഈ പുസ്തകം അപാദിച്ചുവെന്ന് മനസ്സിൽ പായിക്കേണ്ടതുകൊണ്ട് ഈ റിവ്യൂവിന് ഇവി
 ടെ അല്പം താമസം വന്നുപോയതാണ്. അഗാധവും തത്വസമാധാനപരമായ ഹൈന്ദവധർമ്മത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു ക്രൈസ്തവ
 സുപ്രസിദ്ധിതൻ പ്രസിദ്ധം ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഈ പുസ്തകം, നാനാപ്രകാരങ്ങളിൽ നിരീക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതും, വിലവ
 ള്ളപ്പെടേണ്ടതും ആണല്ലോ. മിസ്റ്റർ ചെറിയാൻ സംസ്കൃതഭാഷയിൽ അസാധാരണമായ പാണ്ഡിത്യവും, ഹൈന്ദ
 വ മതേതരങ്ങളെക്കുറിച്ച് സ്വതന്ത്രമായ മനഃപ്രവേശവും, രചനാകാര്യം സംബന്ധിച്ച സമഗ്രമായ ഭാഷാശൈലി
 സമ്പാദ്യവും, തികഞ്ഞ ഒരു സാഹിത്യവിചക്ഷണനാണെന്ന്, കേരളത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധമാകയാൽ—ഈ പുസ്തകപരി
 ശോധന സംബന്ധിച്ച—ഞങ്ങൾക്കു കൈതൂകും വളരെ ആയിരുന്നു.

തുകുന്നു. പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രഥമകാണ്ഡത്തിൽ പരബ്രഹ്മം, അപരബ്രഹ്മം ; ജീവാത്മാവ്, പുനർജന്മം, മോക്ഷം എന്നു അദ്ധ്യായങ്ങൾ അടങ്ങുന്നു. അദ്വൈതം എന്നാൽ ലോകത്തിലുള്ള കഠിനങ്ങളായ ചിന്താസരണികളിൽ ഒന്നത്രേ. ഇതിനെ കവിഞ്ഞോ ഇതുപോലെയാ കർഷമായ ചുഡിപ്പായാമം അവശ്യപ്പെടുന്ന ഇതര വിഷയം ലോകത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടില്ല എന്നതന്നെ പറയാം. പ്രസ്തുത പുസ്തകത്തിൽ ബ്രഹ്മകാണ്ഡത്തിന്റെ വിഷയം അദ്വൈതമാകുന്നു. മി. ചെറിയാൻ ഭാരോ പ്രസ്താവത്തേയും ഉപനിഷത്തുകളെക്കൊണ്ടു സ്ഥാപിക്കുന്നു, ഉപനിഷത്തുകളെ ഒക്കെയും പൊഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഒരേ വിഷയത്തെക്കുറിച്ച് അങ്ങിങ്ങു ചിതറിക്കിടക്കുന്ന ഉപനിഷത്തുക്കളെ തിരഞ്ഞു പിടിച്ച്, ലളിതമായ ഭാഷയിൽ മി. ചെറിയാൻ ക്രമത്തിന്നു നിരത്തിവച്ചിരിക്കുന്നതു കണ്ടാൽ—മതകാര്യാനുഭവങ്ങളെക്കുറിച്ചു—നിധികളെ ദരിദ്രനെപ്പോലെ—ആനന്ദംകൊണ്ടു തുളുമ്പുന്നതെന്നു യാതൊരു സംശയവുമില്ല വിഷയങ്ങളുടെ ക്രമീകരണവും വാക്യങ്ങളുടെ ലാളിത്യവും ഒരേം തടവില്ലാത്ത ഗതിയും, നിമിത്തം, ഈ പുസ്തകം വായിക്കുന്നവർ കർഷമായ അദ്വൈതമാഗ്രത്തിൽ—മോട്ടോർകാറിൽ പൂർണ്ണവാതിലിൽ എന്നതുപോലെ—സുഖസഞ്ചാരം ചെയ്യും. ലളിതമായ പദങ്ങൾ, ചെറിയ ചെറിയ വാക്യങ്ങൾ, പ്രസാദിച്ചു നില്ക്കുന്ന യുക്തികൾ, എന്നിവ നിമിത്തം ഈ പുസ്തകം വായിക്കുന്ന സാധാരണക്കാർക്കെന്നെയും, അദ്വൈതകാര്യങ്ങളെ പ്രമാണസ്ഥിതിം ഗ്രഹിക്കുമെന്നുള്ളതു നിസ്തർക്കമാകുന്നു.

ബ്രഹ്മകാണ്ഡത്തിന്റെ ശേഷം രംഗം, ഉല്പത്തി, ചരിത്രം, എന്ന കാണ്ഡങ്ങളത്രേ. ഈ ഭാഗങ്ങൾ എഴുതപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് ഭാഗവതം, രാമായണം, ഭാരതം, അനേകം പുരാണങ്ങൾ, എന്നിവയെ ഉപജീവിച്ചാകുന്നു. എന്നാൽ ഈ പുസ്തകം ആ സംസ്കൃതഭണ്ഡാഗാരങ്ങളിൽ ഒന്നിന്റെ എങ്കിലും കേവലമായ വിവർത്തനമല്ല. മി. ചെറിയാൻ പുരാണഗ്രന്ഥങ്ങളെ ചരിത്രദൃഷ്ടി നിരീക്ഷിക്കുന്നു. എന്തും പിടിയും കൂടാതെയും, യാതൊരു ക്രമവും ഇല്ലാതെയും, പല പുരാണങ്ങളിൽ കാണുന്ന കഥകളെ—അതുകൾ നടന്ന ക്രമത്തിനു ക്രമീകൃതമായ ഒരു പ്രാചീന ഭാരത ചരിത്രം, നമുക്കു ലഭിച്ചിരിക്കുന്നു. നാരായണസ്തോത്രം, ബ്രഹ്മാവ്യ, ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രന്മാർ, ബ്രഹ്മപുത്രന്മാരുടെ വംശചരിത്രം, എന്നിങ്ങനെ സംഭവങ്ങളെ കാലക്രമത്തിനു ക്രമപ്പെടുത്തി എഴുതപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഈ പുസ്തകം വായിച്ചാൽ—കേവലം കൈസുഖമായ അനുരീക്ഷണത്തിൽ വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ച ഹൈന്ദവകാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു അന്തരമായ നിന്ദയിൽ പെടുന്ന അത്യന്തവിദ്വന്മാരായ ഹൈന്ദവന്മാർ തന്നെയും—സ്വമത ഗ്രന്ഥങ്ങളെക്കുറിച്ച് അന്യരും, ബഹുമാനവും, സ്ഥിരമായ ശ്രദ്ധ ചെലുത്ത് ഈ വാസ്തവങ്ങളെ വെളിപ്പെടുത്തിത്തന്ന അപാരവിദ്വാനായ മി. ചെറിയാനോട് അത്യന്തം കൃതജ്ഞതയും, പ്രദർശിപ്പിക്കാതെ ഇരിക്കുകയില്ല. കാലക്രമാനുസാരേണ പരാമർശിക്കപ്പെടുന്ന ഭാരത സംഭവത്തെക്കുറിച്ചു അനേകം പുരാണങ്ങളിലുള്ള പ്രസ്താവങ്ങളെ ഉദ്ധരിച്ച്, തമ്മിലിണക്കി, പരമാചാര്യന്മാരായ വ്യാസൻ മുതലായവരുടെ വണ്ണനകളെ—മലയാളഭാഷ തന്നെയും പ്രൗഢമാകമാറു വിവർത്തനം ചെയ്തു കാണിക്കുന്ന ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ ഭാരത പുറം—ഹൈന്ദവസാഹിത്യത്തിന്റെ മേന്മയ്ക്കും, മലയാളഭാഷയുടെ പര്യാപ്തയ്ക്കും, മി. ചെറിയാന്റെ പ്രഹേളികാപരമായ ഭാഷാസമ്പന്നിപത്യത്തിനും, സാക്ഷിയാണ്. പ്രസ്തുത പുസ്തകം ഒരു പുസ്തകപരമ്പരയുടെ ഒന്നാം ഭാഗം മാത്രമത്രേ. ഇതിൽ ചരിത്രകാണ്ഡം ആരംഭിച്ചു മനുഷ്യാചരിത്രം പ്രിയശ്വരവംശത്തിന്റെ അപസാനം വരെയുള്ള സംഭവങ്ങളായിരിക്കുന്നു. അടുത്ത വാല്യത്തിൽ വൈവസ്വതകാലം

രിതും അരംഭിക്കും. പല വാല്യങ്ങൾ അടങ്ങുന്ന പരമ്പര മുഴുവന്റെയും കൈയെഴുത്തുപ്രതി തയ്യാറായിട്ടുണ്ട് എ
ന്നും, കാരോ വാല്യവും അതിൽ പുണ്യമാകമാറ് അച്ചടി മുഴുമാക്കുവാൻ അദ്ദേഹം ഉദ്ദേശിക്കുന്നുവെന്നും, മുഖപുര
യിൽ കാണുന്നു. എന്നാൽ ഈ പുസ്തകപരമ്പര മുഴുമാക്കുവാൻ പതിനായിരം രൂപയിലധികം ചെലവാകുമെന്ന
ജ്ഞാനാൽ പ്രസിദ്ധീകരണം ഇടവെ നടക്കാത്തതാകുന്നു. കേരളരാജ്യത്തുള്ള ചിന്തകന്മാരും. പ്രഭുക്കന്മാരും, ധനവാ
ന്മാരും വിദ്യാഭ്യാസാധ്യക്ഷന്മാരും ലൈബ്രറിപ്രിയന്മാരും ഇതിനെ കവിഞ്ഞു സഹായിക്കേണ്ടതായ ഒരു സാഹിത്യ
ഭണ്ഡാഗാരം അങ്ങനെയെ ഒപ്പിയിൽ പെട്ടിട്ടില്ല എന്നാണ് തോന്നുന്നത്. കാര്യം അറിയണമെന്നുള്ളവർക്കും കഥ വാ
യിക്കണമെന്നുള്ളവർക്കും ഈ പുസ്തകം ഒരു പരമോത്സവമാണ്.

ഈ പുസ്തകപരമ്പരയിൽ പ്രസിദ്ധീകൃതമാകാത്ത ഒരു ദാഗത്തുനിന്ന് ഒരു കഥ മി. ചെറിയാൻ ഇവിടെ
ഏല്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അടുത്തതന്നെ ഞങ്ങൾ അത് ഈ പത്രത്തിൽ ചേർത്തുതന്നതാണ്. ഞങ്ങൾ അതിലേക്കു വായന
ക്കാരുടെ ശ്രദ്ധയെ ക്ഷണിക്കുന്നു. പുസ്തകം വാങ്ങണമെന്നുള്ളവർ ഗ്രന്ഥകർത്താവിനോടു നേരിട്ടോ അങ്ങനെയെ
വില്പനഡിപ്പോകളിലോ ആവശ്യപ്പെടാം. അടുത്ത വാല്യം കിട്ടണമെന്നുള്ളവർ ഇപ്പോൾത്തന്നെ വിവരം ഗ്ര
ന്ഥകർത്താവിനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുമെങ്കിൽ—അദ്ദേഹത്തിനു പ്രോത്സാഹനവും, ഒരു വലിയ സാഹിത്യകാര്യം സാധിക്കുന്നതിനു
സൗകര്യവും, അധികപ്പെടുന്നതാണ്.

ഒന്നാം വാല്യം പ്രതി ഒന്നുക്കു വില രൂപാ രണ്ടു.

ഏതാനും പ്രതികൾ മാത്രം വില്പനയുണ്ട്.

രണ്ടാം വാല്യം പ്രതി ഒന്നുക്കു വില രൂപാ ഒന്നുമുക്കാൽ.

ഇപ്പോൾ വില്പനയ്ക്കു തയ്യാറായിരിക്കുന്നു.

തപാൽ കൂലി പ്രത്യേകം ചുമത്തുന്നില്ല.

ആവശ്യപ്പെടേണ്ട വിവരങ്ങൾ

മാനേജർ

ബുക്കഡിപ്പോ

പുതുപ്പള്ളി, കോട്ടയം, തിരുവിതാംകൂർ.

